

Suâlar

Bediüzzaman Said Nursî

Risale-i Nur Külliyyati'ndan

Suâlar

Bediüzzaman

Said Nursî

İstanbul - 2007

ŞUÂLAR

Copyright © Şahdamar Yayınları, 2007

Bu eserin tüm yayın hakları Işık Ltd. Şti.'ne aittir.

Eserde yer alan metin ve resimlerin, Işık Ltd. Şti.'nin önceden yazılı izni olmaksızın, elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılması, yayımlanması ve depolanması yasaktır.

ISBN

978-975-9090-85-2

Yayın Numarası

75

Basım Yeri ve Yılı

Çağlayan Matbaası

Sarnıç Yolu Üzeri No:7 Gaziemir / İZMİR

Tel: (0232) 252 20 96

Ekim 2007

Genel Dağıtım

Gökkuşaklı Pazarlama ve Dağıtım

Merkez Mah. Soğuksu Cad. No: 31

Tek-Er İş Merkezi Mahmutbey/İSTANBUL

Tel: (0212) 410 50 00 Faks: (0212) 444 85 96

Şahdamar Yayınları

Emniyet Mahallesi Huzur Sokak No: 5

34676 Üsküdar/İSTANBUL

Tel: (0216) 318 42 88 Faks: (0216) 318 52 20

www.sahdamaryayinlari.com

İçindekiler

İkinci Şuâ.....	1
Birinci Makam'ın.....	3
Birinci Meyvesi.....	3
Tevhidin İkinci Meyvesi.....	7
Üçüncü Meyve.....	11
İkinci Makam.....	14
Birincisi.....	14
Vahdâniyetin İkinci Muktazîsi.....	18
Tevhidin Üçüncü Muktazîsi.....	22
Üçüncü Makam.....	23
Birinci Alâmet ve Hüccet ki, وَحْدَهُ Kelimesi Onun Neticesidir.....	23
İkinci Alâmet ve Hüccet ki, لَا شَرِيكَ لَهُ Kelimesini İntâc Ediyor.....	24
Üçüncü Hüccet ve Alâmet, وَلَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ ile İşaret Edilen Had ve Hesaba Gelmeyen Tevhid Sikkeleridir.....	27
Hâtime.....	30
Uzunca Bir Hâşiye.....	31
Tevhidî Bir Münâcât ve Mukaddimesi.....	35
Münâcât.....	35
Üçüncü Şuâ (Münâcât Risalesi).....	36
Mukaddime.....	36
Münâcât.....	37

Dördüncü Şuâ	54
Birinci Mertebe-i Nuriye-i Hasbiye.....	55
İkinci Mertebe-i Nuriye-i Hasbiye	58
Üçüncü Mertebe-i Nuriye-i Hasbiye.....	59
Dördüncü Mertebe-i Nuriye-i Hasbiye.....	62
Beşinci Mertebe-i Nuriye-i Hasbiye	64
Birinci Mesele.....	64
İkinci Mesele	65
Üçüncü Mesele.....	65
Dördüncü Mesele.....	66
Altıncı Mertebe-i Nuriye-i Hasbiye.....	67
Birinci Burhan	68
İkinci Burhan'ın Beş Noktası Var.....	69
Üçüncü Burhan'ın Üç Nüktesi Var	72
Altıncı Şuâ	82
Birinci Suâl.....	82
İkinci Suâl.....	85
Yedinci Şuâ (Âyetü'l-Kübrâ).....	88
Mühim Bir İhtar ve Bir İfade-i Meram.....	88
Mukaddime	90
Birinci Varta ve Çare-i Necat.....	90
İkinci Varta ve Çare-i Necat.....	93
Âyetü'l-Kübrâ	95
İhtar	138
İkinci Bâb.....	139
Birinci Hakikat	139
İkinci Hakikat	140

Üçüncü Hakikat.....	140
Dördüncü Hakikat.....	141
Birincisi	143
İkinci Hakikat	144
Üçüncü Hakikat.....	146
Dördüncü Hakikat.....	150
Beşinci Hakikat.....	151
Birinci Hakikat.....	156
İkinci Hakikat	157
Üçüncü Hakikat.....	159
Dördüncü Hakikat Olan Otuz Üçüncü Mertebe	160
İhtar	166
Dokuzuncu Şuâ.....	168
(Onuncu Söz'ün Mühim Bir Zeyli ve Lâhikasının Birinci Parçası)	168
Mukaddime	170
Birinci Nokta.....	170
İkinci Nokta.....	172
On Birinci Şuâ (Meyve Risalesi).....	182
Birincisi	182
İkinci Meselenin Hülâsası	183
Üçüncü Mesele	186
Dördüncü Mesele.....	189
Beşinci Mesele.....	191
Altıncı Mesele.....	192
Yedinci Mesele.....	196
Sekizinci Meselenin Bir Hülâsası	208

Birincisi	209
İkinci Meyvesi ve Hayat-ı Şahsiyeye Bakan Bir Faydası	209
Hayat-ı Şahsiyeye Ait Üçüncü Bir Faydası	210
Dördüncü Bir Faydası ki İnsanın Hayat-ı İhtimaiyesine Bakıyor	211
Bu Makam Yazıldığı Zaman Kurban Bayramı Geldi	219
Dokuzuncu Mesele	223
Birinci Nokta	224
İkinci Nokta	227
Üçüncü Nokta	228
Onuncu Mesele (Emirdağ Çiçeği)	229
Bu Onuncu Meseleye Bir Hâtime Olarak İki Hâşiye	239
Birincisi	239
İkinci Hâşiye	239
Onuncu Mesele Münasebetiyle Hüsrev'in Üstadına Yazdığı Mektup	241
On Birinci Mesele	243
Hâtime	251
Hatıra Gelebilen Bir Suâlin Cevabıdır	253
Bu Süreye Ait Bir Nükte-i İ'câziyenin Hâşiyesidir	254
On Birinci Meselenin Hâşiyesi'nin Bir Lâhikasıdır	255
On İkinci Şuâ	263
Denizli Mahkemesi Müdâfaâtı'ndan	263
İddiânâmeye Karşı İtiraznâmenin Tetimmesidir	268
Bu Gelen Kısım Çok Ehemmiyetlidir	278
Bu Defaki Küçük Müdafaâtımda Demiştim	283
On Üçüncü Şuâ	
ed-Dâî	311
Güzel ve Tam Yerinde Bir Tâziyenâme	319

On Dördüncü Şuâ.....	337
İfademin Kısacık Bir Tetimmesi.....	337
Afyon Müddeiumumîsi ve Mahkeme Reisi ve Âzâlarına.....	346
Afyon Mahkemesi'nin Bizi İtham Etmesine Karşı İtiraznâmenin Tetimmesidir.....	358
Afyon Hükûmet ve Mahkemesine ve Zâbitasına Daha Birkaç Nokta Mârûzâtım Var.....	366
Ankara'nın Altı Makamatına ve Afyon Ağırceza Mahkemesi'ne Verilen Müdâfaanın İtiraznâme Tetimmesi ve Lâhikasıdır.....	371
İddianâmede Benim Hakkımda Dört Esas Var.....	374
Lâhika.....	379
Afyon Mahkemesi'ne ve Ağırceza Reisi'ne Beyan Ediyorum ki:.....	381
Afyon Mahkemesine İddianâmeye Karşı Verilen İtiraznâme Tetimmesinin Bir Zeylidir.....	382
Son Sözüm.....	386
Heyet-i Vekile'ye Gönderilmiş Bir İstidadır.....	389
Ehl-i Vukûfun İnsaflı Hocalarından Üç Suâlim Var.....	394
Hata-Savab Cetveli.....	396
Hata-Savab Cetvelinin Zeylidir.....	413
Son Posta Gazetesi'ne Yazdıranların ve İhbar Edenlerin ve Mahkemeyi Mecbur Edip Bize Ceza Verdirenlerin İltibasları, Sehi ve Yanlışları.....	419
Temyiz Mahkemesi Riyâseti'ne.....	435
On Beş Sene Evvel Eskişehir Mahkemesi'nde, Heyet-i Vekile'ye Yazılan Arzuhâlin Bir Parçasıdır.....	444
Risale-i Nur'un Hakkaniyetine Bir Numûne.....	448
On Altıncı Mektup.....	449
Birinci Nokta.....	449
İkinci Nokta.....	450

Üçüncü Nokta.....	452
Dördüncü Nokta.....	454
Beşinci Nokta.....	459
On Altıncı Mektub'un Zeyli.....	462
Gençlik Rehberi'nin Küçük Bir Hâşiyesi.....	468
Başbakanlığa, Adliye Bakanlığına, Dâhiliye Bakanlığına.....	485
أَيَّتِـيْ جَلِيلَسِنِ بَرِ نُّكْتَسِ وَضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ الدَّلَّةُ وَالْمَسْكَنَةُ.....	497
Hüsrev'in Müdâfaasıdır.....	529
Tahiri'nin Müdâfaasıdır.....	530
Zübeyir'in Müdâfaasıdır.....	532
Temyiz Mahkemesi Lâyihasından Bir Parçadır.....	539
Mustafa Sungur'un Müdâfaasıdır.....	540
Mustafa Sungur'un Temyiz Lâyihasıdır.....	543
Mehmed Feyzi'nin Müdâfaasıdır.....	547
Ahmed Feyzi'nin Müdâfaasıdır.....	549
Ceylân'ın Müdâfaasıdır.....	553
Mustafa Osman'ın Müdâfaasıdır.....	554
Hıfzı Bayram'ın Müdâfaasıdır.....	557
Emirdağ'lı Mustafa'nın Müdâfaasıdır.....	558
Halil Çalışkan'ın Müdâfaasıdır.....	559
Mustafa Gül'ün Müdâfaasıdır.....	561
Küçük İbrahim'in Müdâfaasıdır.....	561
Beşinci Şuâ.....	563
Mukaddime.....	564
Birinci Nokta.....	564
İkinci Nokta.....	564
Üçüncü Nokta.....	565

Dördüncü Nokta.....	565
Beşinci Nokta.....	566
Beşinci Şuâ'ın İkinci Makamı ve Meseleleri.....	568
Birinci Mesele.....	568
İkinci Mesele.....	568
Üçüncü Mesele.....	569
Dördüncü Mesele.....	569
Beşinci Mesele.....	569
Altıncı Mesele.....	570
Yedinci Mesele.....	570
Sekizinci Mesele.....	571
Dokuzuncu Mesele.....	571
Onuncu Mesele.....	572
On Birinci Mesele.....	572
On İkinci Mesele.....	572
On Üçüncü Mesele.....	573
On Dördüncü Mesele.....	574
On Beşinci Mesele.....	574
On Altıncı Mesele.....	575
On Yedinci Mesele.....	575
On Sekizinci Mesele.....	576
On Dokuzuncu Mesele.....	577
Yirminci Mesele.....	578
Sâbık Yirmi Adet Meselelere Bir Tetimme Olarak Üç Küçük Meseledir.....	580
Birinci Mesele.....	580
İkinci Mesele.....	580
Üçüncü Küçük Mesele.....	582

On Beşinci Şuâ (El-Hüccetü'z-Zehra).....	585
Birinci Makam.....	585
Birinci Kısım'dır.....	585
Birinci Kelime.....	587
İkinci Kelime.....	587
Üçüncü Kelime.....	587
Dördüncü Kelime.....	588
Beşinci Kelime.....	588
Altıncı Kelime.....	589
Yedinci Kelime.....	589
Sekizinci Kelime.....	590
Dokuzuncu Kelime.....	591
Onuncu Kelime.....	592
On Birinci Kelime.....	593
Fâtîha-yı Şerife'nin Bir Muhtasar Hülâsası.....	596
İkinci Kısım.....	596
Birinci Kelime.....	596
İkinci Kelime.....	597
Üçüncü Kelime.....	597
Dördüncü Kelime.....	599
Beşinci Kelime.....	600
Altıncı Kelime.....	603
Yedinci Kelime.....	604
Sekizinci Kelime.....	605
Dokuzuncu Kelime.....	606
Üçüncü Kısım.....	608
Mukaddime.....	608

Birinci İşaret.....	608
İkinci İşaret.....	609
Birincisi	610
Yirmi Külli Şehâdetlerden ve Çok Şehâdetleri İhtiva Eden İkinci Şehâdet.....	611
Binler Şehâdetleri İhtiva Eden Üçüncü Külli Şehâdet.....	611
Pek Çok Kuvvetli Şehâdetleri İhtiva Eden Dördüncü Şehâdet.....	612
Beşinci, Altıncı, Yedinci, Sekizinci Külli Şehâdetler.....	613
Dokuzuncusu	615
Onuncusu.....	616
On Birincisi	616
On İkincisi	616
On Üçüncü Şehâdet.....	617
On Dördüncü Şehâdet.....	618
On Beşinci Şehâdet.....	619
El-Hüccetü'z-Zehra'nın İkinci Makamı	623
Birincisi	630
İkinci Kudsî Kelime-i Miraciye.....	631
Üçüncü Kelime	632
Dördüncü Kelime-i Kudsiye.....	633
Bir Takriznâmedir.....	653
El-Hutbetü's-Şâmiye Nâmındaki Arabî Dersin Tercümesinin Mukaddimesidir	657
İşârât-ı Kur'âniye Hakkında Mukaddime Mahiyetinde Bir Lâhika	662
Birinci Şuâ	667
Resâilî'n-Nur'a İşaret Eden Birinci Âyet.....	669
Resâilî'n-Nur'a İşaret Eden İkinci Âyet.....	674

Üçüncü Âyet-i Meşhure.....	674
Dördüncü Âyet-i Meşhure.....	675
Beşinci Âyet.....	675
Altıncı Âyet.....	679
Yedinci Âyet.....	680
Sekizinci Âyet.....	680
Dokuzuncu Âyet.....	681
Onuncu Âyet.....	681
On Birinci Âyet.....	681
On İkinci Âyet.....	681
On Üçüncü Âyet.....	682
On Dördüncü Âyet.....	682
On Beşinci Âyet.....	683
On Altıncı Âyet.....	684
On Yedinci Âyet.....	685
On Sekizinci Âyet.....	685
On Dokuzuncu Âyet.....	686
Yirminci Âyet.....	686
Yirmi Birinci Âyet veya Âyetler.....	687
Yirmi İkinci Âyet ve Âyetler.....	689
Yirmi Üçüncü Âyet.....	690
Yirmi Dördüncü Âyet ve Âyetler.....	691
Yirmi Beşinci Âyet.....	695
Yirmi Altıncı Âyet.....	696
Yirmi Yedinci Âyet.....	698
Yirmi Sekizinci Âyet.....	699
Yirmi Dokuzuncu Âyet.....	700

Sekizinci Şuâ	706
Üçüncü Bir Keramet-i Aleviye	706
Birinci Remiz	707
İkinci Remiz	710
Üçüncü Remiz	712
Dördüncü Remiz	716
Beşinci Remiz	719
Altıncı Remiz	720
Yedinci Remiz	722
Sekizinci Remiz	726
Yirmi Dokuzuncu Lem'a'dan İkinci Bâb	731
ed-Dâî	739

Suālar

İkinci Suâ

Eskişehir Hapishânesi'nin Son Meyvesi

(Otuz Birinci Lem'a'nın İkinci Şuâ'ı)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

On altı sene evvel, Eskişehir Hapishânesi'nde, arkadaşlarımın tahliyele-riyle yalnız kaldığım bir vakitte şu şuâ; gayet acele, pek noksan kalemimle, sı-kıntılı, rahatsızlık bir zamandsa telif edildiğinden bir derece intizamsız olmakla beraber, bugünlerde tashih ederken iman ve tevhid noktasında pek çok kıy-mettar ve kuvvetli ve ehemmiyetli gördüm.

Said Nursî

“اللَّهُ أَحَدٌ¹” İsm-i Âzamına Dair Yedinci Nükte-i Âzam ve Altı İsm-i Âzamin Altı Nüktesinin Yedincisi

İhtar

Bu risale benim nazarımda çok mühimdir. Çünkü içinde çok mühim ve ince olan esrar-ı imaniye inkişaf ediyor. Bu risaleyi anlayarak okuyan adam, imanını kurtarır inşaallah. Maatteessüf ben burada kimse ile görüşemediğim-den, kendime tebyiz edip yazdıramadım. Bu risalenin kıymetini anlamak is-tersen, başta bulunan İkinci ve Üçüncü Meyve'yi ve âhirdeki hâtimeyi ve hâ-timeden iki sayfa evvelki meseleyi evvelce dikkatle okuduktan sonra tamamı-nı teennî ile mütâlaa eyle!..

Altı ism-i âzamin altı nüktelerinin “اللَّهُ أَحَدٌ” 'e dair yedinci nükte-i âzam-dır.

¹ Allah tektir.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
وَبِهِ نَسْتَعِينُ¹

âyetinin bir muhteşem nüktesiyle meşhur bir kasem-i nebevînin işaretiyle ve ilhamıyla hissettiğim gayet güzel ve çok şirin ve nihâyet derecede latîf üç meyve-i tevhid ve üç muktazîsi ve üç hüccetine dair bir nüktedir.

İşte Resûl-i Ekrem (*aleyhissalâtü vesselâm*) yemin ettiği vakit, en çok istimâl ve tekrar ile her zaman ferman ettiği şu *نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ*³ kasemidir. Ve bu kasem gösteriyor ki, şecere-i kâinatın en geniş dairesi ve en müntehası ve nihâyâtı ve teferruatı dahi Zât-ı Vâhid-i Ehad'in kudretiyle ve iradesiyledir. Çünkü mahlûkatın en müntehab ve en müstesnası olan Muhammed (*aleyhissalâtü vesselâm*)'ın nefsi, kendi kendine mâlik olmazsa ve ef'âlinde serbest bulunmazsa ve harekâtı başka bir ihtiyâra bağlı ise; elbette hiçbir şey, hiçbir şe'n, hiçbir hâl, hiçbir keyfiyet –cüz'î olsun küllî olsun– o muhit iktidarın, o şâmil ihtiyârın daire-i tasarrufunun haricinde olamaz.

Evet bu çok mânidar kasem-i Muhammedî'nin (*aleyhissalâtü vesselâm*) ifade ettiği, gayet muazzam ve muhit bir tevhid-i rubûbiyettir. Ve bu tevhidin isbatına dair yüz belki bin bâhir burhanlar, sirâcû'n-nur olan Risale-i Nur'da beyan edildiğinden, bu hakikat-i âliyenin tafsilat ve isbatını ona havale ederek bu İkinci Şuâ'da muhtasar üç *makam* içinde bu çok ehemmiyetli hakikat-i imaniyenin *Birinci Makamı*'nda gayet latîf ve tatlı ve çok kıymetli ve nurlu, hadsiz semerelerinden üç küllî meyvelerini gayet muhtasar bir surette beyanla, o meyvelere benim kalbimi sevkeden zevklerime ve hislerime işaret edilecek. *İkinci Makam*'da ise bu kudsî hakikatin üç küllî muktazîsi ve esbab-ı mûcibesi beyan edilir ve o üç muktazî, üç bin muktazîlerin kuvvetindedir. Ve *Üçüncü Makam*'da o hakikat-i tevhidiyenin üç alâmetleri zikredilecek ve o üç alâmet, üç yüz alâmet ve emâre ve delil kuvvetindedir.

¹ Ancak O'ndan yardım dileriz.

² "O halde şu gerçeği hiç unutma ki: Allah'tan başka ilah yoktur." (Muhammed sûresi, 47/19)

³ "Muhammed'in (*sallâllâhu aleyhi ve sellem*) hayatı kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki..." Bu ifadenin geçtiği bazı hadisler için bkz.: Buhârî, *savm* 9, *hibe* 28, *menâkıb* 25, *meğâzî* 8; Müslim, *imân* 183, 240, 327...

Birinci Makam'ın

Birinci Meyvesi

Tevhid ve vahdette cemâl-i ilâhî ve kemâl-i rabbânî tezahür eder. Eğer vahdet olmazsa o hazine-i ezeliye gizli kalır. Evet, hadsiz cemâl ve kemâlât-ı ilâhiye ve nihâyetsiz mehâsin ve hüsn-ü rabbânî ve hesapsız ihsânât ve bahâ-yı rahmânî ve gayetsiz kemâl-i cemâl-i samedânî, ancak vahdet aynasında ve vahdet vasıtasıyla şecere-i hilkatın nihâyâtındaki cüz'iyatın sîmalarında temerküz eden cilve-i esmâda görünür.

♦ Meselâ iktidarsız ve ihtiyârsız bir yavrunun imdadına umulmadık bir yerden, yani kan ve fışkı ortasından beyaz, safi, temiz bir süt göndermek olan cüz'î fiil ise; tevhid nazarıyla bakıldığı vakit, birden bütün yavruların pek çok hârikulâde ve pek çok şefkatkârâne olan küllî ve umumî îâşeleri ve vâlidelerini onlara musahhar etmeleriyle rahmet-i Rahmân'ın cemâl-i lâyezâlîsi kemâl-i şâşaa ile görünür. Eğer tevhid nazarıyla bakılmazsa, o cemâl gizlenir ve o cüz'î îâşe dahi esbaba ve tesadüfe ve tabiata havale edilir; bütün bütün kıymetini, belki mahiyetini kaybeder.

♦ Hem meselâ müthiş bir hastalıktan şifa bulmak, eğer tevhid nazarıyla bakılsa; birden zemin denilen hastahâne-i kübrâda bulunan bütün dertlilere, âlem denilen eczahâne-i ekberden ilâçları ve dermanlarıyla şifa ihsan etmek yüzünde, Rahîm-i Mutlak'ın cemâl-i şefkati ve mehâsin-i rahîmiyeti küllî ve şâşaalı bir surette görünür. Eğer tevhid nazarıyla bakılmazsa; o cüz'î fakat alimane, basîrâne, şuurkârâne olan şifa vermek dahi, câmid ilâçların hâsiyetlerine ve kör kuvvete ve şuursuz tabiata verilir. Bütün bütün mahiyetini ve hikmetini ve kıymetini kaybeder.

Bu makam münasebetiyle hatıra gelen bir salavâtın bir nüktesini beyan ediyorum, şöyle ki: Namaz tesbihatının âhırinde Şafiîlerde gayet müsta'mel ve meşhur bir salavât olan *اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلٰى اٰلِ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ بِعَدَدِ* 'nın ehemmiyeti yüzündendir ¹

¹ Allah'ım, Efendimiz Hz. Muhammed'e (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) ve Efendimiz Hz. Muhammed'in (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) âline, bütün maddî-manevî dertler ve devâlar adedince salât eyle, O'na ve âline çok çok bereket ihsan edip, selâm et.

ki, insanın hikmet-i hilkatî ve sırr-ı câmiyeti ise her zaman, her dakika Hâlık'ına iltica ve yalvarmak ve hamd ve şükretmek olduğundan; insanı, dergâh-ı ilâhiye kamçı vurup sevkeden en keskin ve en müessir sâik, has-talıklar olduğu gibi.. insanı, kemâl-i şevk ile şükre sevkeden ve tam manasıyla minnettâr edip hamdettiren tatlı nimetler ise, başta şifalar ve devâlar ve âfiyetler olduğundan bu salavât-ı şerife, gayet müşerref ve mâ-nidar olmuştur. Ben bazen ¹دَاءٌ وَدَوَاءٌ dedikçe, küre-i arzı bir hasta-hâne suretinde ve maddî-manevî bütün dertlerin ve ihtiyaçların dermanlarını ihsan eden Şâfi-i Hakikî'nin pek âşikâr bir mevcudiyetini ve küllî bir şefkatini ve kudsî ve geniş bir rahîmiyetini hissediyorum.

♦Hem meselâ dalâletin gayet müthiş mânevî elemi hissedeni bir adama, iman ile hidayet ihsan etmek; eğer tevhid nazarıyla bakılsa, birden o cüz'î ve fânî ve âciz adam bütün kâinatın hâlıkı ve sultanı olan Mâbud'unun muhatap bir abdi olmak.. ve o iman vasıtasıyla bir saadet-i ebediyeyi ve şahane ve çok geniş ve şâşaalı bir mülk-ü bâkî ve bâkî bir dünyayı ihsan etmek.. ve onun gibi bütün müminleri dahi derecelerine göre o lütfâ mazhar etmek olan bu ihsan-ı ekber yüzünde ve sîmasında, bir Zât-ı Kerîm ve Muhsin'in öyle bir hüsn-ü ezelîsi ve öyle bir cemâl-i lâyezâlîsi görünür ki, bir lem'asıyla bütün ehl-i imanı kendine dost ve has kısmını da âşık yapıyor. Eğer tevhid nazarıyla bakılmazsa o cüz'î imanı, ya mütehakkim ve hodbin Mu'tezileler gibi kendi nefesine veya bazı esbaba havale eder ki; hakikî fiyatı ve bahası cennet olan o rahmânî pırlanta, bir cam parçasına inip aynadarlık ettiği kudsî cemâlin lem'asını kaybeder.

İşte bu üç misale kıyasen, daire-i kesretin müntehâsındaki cüz'iyatın, cüz'iyat-ı ahvâlînde tevhid noktasında cemâl-i ilâhînin ve kemâl-i rabbânînin binler envâi ve yüz bin çeşitleri onlarda temerküz cihetinde görünür, anlaşılır, bilinir, tahakkuku sabit olur.

İşte tevhidde cemâl ve kemâl-i ilâhînin kalben görünmesi ve ruhen hissedilmesi içindir ki; bütün evliya ve asfiya, en tatlı zevklerini ve en şirin mânevî rızıklarını kelime-i tevhid olan ²لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ zikrinde ve tekrarında buluyorlar. Hem kelime-i tevhidde, azamet-i kibriyâ ve celâl-i sübhânî ve saltanat-ı mutlaka-yı rubûbiyet-i samedâniye tahakkuk etmesi içindir ki; Resûl-i Ekrem

¹ ...bütün maddî-manevî dertler ve devâlar adedince...

² "Allah'tan başka ilâh yoktur." (Sâffât sûresi, 37/35; Muhammed sûresi, 47/19)

(*aleyhissalâti ves-selâm*) ferman etmiş: ¹لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ
Yani: “Ben ve benden evvel gelen peygamberlerin en ziyade faziletli ve kıymetli sözleri, لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ kelâmıdır.”

Evet, bir meyve, bir çiçek, bir ışık gibi küçücük bir ihsan, bir nimet, bir rızık, bir küçük ayna iken tevhidin sırrıyla birden bütün emsâline omuz omuza verip ittisal ettiğinden, o nevi büyük aynaya dönüp o nev’e mahsus cilvelenen bir çeşit cemâl-i ilâhîyi gösterir. Ve fâni, muvakkat olan güzellik ile bâkî bir nevi hüsn-ü sermediyi irâe eder. Ve Mevlâna Celâleddin’in dediği gibi,

أَنْ خَيَّالَاتِي كِه دَامِ أَوْلِيَاستُ عَكْسِ مَهْرُويَانِ بُوْستَانِ خُداستُ²

sırrıyla bir ayna-yı cemâl-i ilâhî olur. Yoksa eğer tevhid sırrı olmazsa, o cüz’î meyve tek başına kalır. Ne o kudsî cemâl, ne de o ulvî kemâlî gösterir. Ve içindeki cüz’î bir lem’a dahi söner, kaybolur. Âdeta başaşağı olup elmadan şışeye döner.

Hem tevhid sırrıyla şecere-i hilkatın meyveleri olan zîhayatta bir şahsiyet-i ilâhiye, bir ehadiyet-i rabbâniye ve sıfât-ı seb’aca mânevî bir sîma-yı rahmânî ve temerküz-ü esmâî ve ³إِنَّاكَ نَعْبُدُ وَإِنَّاكَ نَسْتَعِينُ’deki hitaba muhatap olan zâtın bir cilve-i taayyünü ve teşahhusu tezahür eder. Yoksa o şahsiyet, o ehadiyet, o sîma, o taayyünün cilvesi, inbisat ederek kâinat nisbetinde genişlenir, dağılır, gizlenir. Ancak çok büyük ve ihatalı, kalbî gözlere görünür. Çünkü azamet ve kibriyâ perde olur, herkesin kalbi göremez. Hem o cüz’î zîhayatlarda pek zâhîr bir surette anlaşılır ki; onun Sâni’i onu görür, bilir, dinler, istediği gibi yapar. Âdeta o zîhayatın masnûiyeti arkasında muktedir, muhtar, işitici, bilici, görücü bir zâtın mânevî bir teşahhusu, bir taayyünü imana görünür. Ve bilhassa zîhayattan insanın mahlûkiyeti arkasında gayet âşikâr bir tarzda o mânevî teşahhus, o kudsî taayyün, sırr-ı tevhid ile imanla müşâhede olunur. Çünkü o teşahhus-u ehadiyetin esasları olan ilim ve kudret ve hayat ve sem’ ve basar gibi manaların hem numûneleri insanda var, o numûneler ile onlara işaret eder. Çünkü meselâ gözü veren zât, hem gözü görür, hem ince bir mana olan gözün gördüğünü görür, sonra verir. Evet, senin gözüne

¹ Tirmizî, *deavât* 123; Muvatta, *Kur’ân* 32, hac 246; Abdurrezzak, *el-Musannef* 4/378; el-Beyhakî, *es-Sünenü’l-kübrâ* 4/284.

² Evliyâullah’a tuzak olan o hayaller ise, Hudâ bahçesinin ay yüzülerinin cemâllerinin yansımasından ibaretir. (Mevlâna Celâleddin Rumî, *Mesnevî-i Şerîf* (terc. Şefik Can) 1/26)

³ “(Haydi öyleyse deyiniz): Yalnız Sana ibadet eder, yalnız senden medet umarız.” (Fâtîha sûresi, 1/5)

bir gözlük yapan gözlükçü usta, göze gözlüğün yakıştığını görür, sonra yapar. Hem kulağı veren zât, elbette o kulağın işittiklerini işitir, sonra yapar, verir. Sâir sıfatlar buna kıyas edilsin...

Hem esmânın nakışları ve cilveleri insanda var, onlar ile o kudsi manalara şehâdet eder. Hem insan, zaafıyla ve acziyle ve fakrıyla ve cehliyle diğer bir tarzda aynadarlık edip; yine zaafına, fakrına merhamet eden ve medet veren zâtın kudretine, ilmine, iradesine ve hâkezâ.. sâir evsafına şehâdet eder. İşte daire-i kesretin müntehâsında ve en dağınık cüz'iyatında, sırr-ı vahdetle binbir esmâ-yı ilâhiye, zîhayat denilen küçücük mektuplarda temerküz edip açık okunduğundan o Sâni-i Hakîm, zîhayat nüshalarını çok teksir ediyor. Ve bilhassa zîhayatlardan küçüklerin tâifelerini pek çok tarzda nüshalarını teksir eder ve her tarafa neşreder.

Bu Birinci Meyve'nin hakikatine beni îsal ve sevkeden zevkî bir hissimdir, şöyle ki:

Bir zaman, ziyade rikkatimden ve fazla şefkatten ve acımak duygusundan zîhayat ve hususan onlardan zîşuur ve bilhassa insanlar ve bilhassa mazlumlar ve musibete giriftar olanların hâlleri çok ziyade rikkatime ve şefkatime ve kalbime dokunuyordu. Kalben diyordum: "Bu âciz ve zayıf bîçârelerin dertlerini, âlemde hükmeden bu yeknesak kanunlar dinlemedikleri gibi; istilâ edici ve sağır olan unsurlar, hâdiseler dahi işitmezler. Bunların bu perişan hâllerine merhamet edip hususî işlerine müdahale eden yok mu?" diye ruhum çok derin feryat ediyordu. Hem "O çok güzel memlûklerin ve çok kıymettar malların ve çok müştâk ve minnettar dostların işlerine bakacak ve onlara sahabet edecek ve himâyet edecek bir mâlikleri, bir sahipleri, bir hakikî dostları yok mu?" diye kalbim bütün kuvvetiyle bağırıyordu.

İşte ruhumun feryadına ve kalbimin vâueylâsına vâfi ve kâfi ve teskin edici ve kanaat verici cevap ise: Sırr-ı tevhid ile Rahmân ve Rahîm olan Zât-ı Zülcelâl'in umumî kanunların tazyikatları ve hâdisâtın tehâcümâtı altında ağlayan ve sızlayan o sevimli memlûklerine kanunların fevkinde olarak, ihsânât-ı hususiyesi ve imdâdât-ı hâssası.. ve doğrudan doğruya her şeye karşı rubûbiyet-i hususiyesi.. ve her şeyin tedbirini bizzat kendisi görmesi.. ve her şeyin derdini bizzat dinlemesi.. ve her şeyin hakikî mâliki, sahibi, hâmisi olduğunu sırr-ı Kur'ân ve nur-u iman ile bildim. O hadsiz me'yusiyet yerinde nihâyetsiz bir mesruriyet hissettim. Ve her bir zîhayat, öyle bir Mâlik-i Zülcelâl'e mensubiyeti ve memlûkiyeti cihetiyle nazarımda binler derece bir ehemmiyet, bir kıymet kesbettiler.

Çünkü madem herkes efendisinin şerefiyle ve mensup olduğu zâtın makamıyla ve şöhretiyle iftihar eder, bir izzet peydâ eder; elbette nur-u iman ile bu mensubiyetin ve memlûkiyetin inkişafı suretinde bir karınca, bir firavunu o mensubiyet kuvvetiyle mağlup ettiği gibi.. o mensubiyet şerefiyle dahi gâfil ve kendi kendine mâlik ve başıboş kendini zanneden ve ecdadıyla ve mülk-ü Mısır ile iftihar eden¹ ve kabir kapısında o iftiharını sönen bin firavun kadar iftihar edebilir. Ve sinek dahi Nemrud'un sekerat vaktinde azaba ve hicaba inkılâb eden iftiharına karşı kendi mensubiyetinin şerefini irâe edip, onunkini hiçe indirebilir.²

İşte إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ âyeti, şirkte hadsiz ve çok büyük bir zulüm bulunduğunu ifade ile bildirir. Şirk öyle bir cürümdür ki, her bir mahlûkun hakkına ve şerefine ve haysiyetine bir tecavüzdür. Ancak onu cehen-nem temizler.

Tevhidin İkinci Meyvesi

Birinci Meyve, Hâlık-ı kâinat olan Zât-ı Akdes'e baktığı gibi İkinci Meyve dahi, kâinatın zâtına ve mahiyetine bakar. Evet, sırr-ı vahdetle kâinatın kemâlâtı tahakkuk eder.. ve mevcudâtın ulvî vazifeleri anlaşılır.. ve mahlûkatın netice-i hilkatleri takarrur eder.. ve masnûâtın kıymetleri bilinir.. ve bu âlemdeki makâsıd-ı ilâhiye vücud bulur.. ve zîhayat ve zîsuurların hikmet-i hilkatleri ve sırr-ı icadları tezahür eder.. ve bu dehşet-engiz tahavvülât içinde kahrârâne fırtınaların hiddetli, ekşi sîmaları arkasında rahmetin ve hikmetin güler, güzel yüzleri görünür.. ve fenâ ve zevalde kaybolan mevcudâtın neticeleri ve hüviyetleri ve mahiyetleri ve ruhları ve tesbihatları gibi çok vücutları kendilerine bedel âlem-i şehâdette bırakıp sonra gittikleri bilinir.

Ve kâinat, baştan başa gayet mânidar bir kitab-ı samedânî.. ve mevcudât, ferşten arşa kadar gayet mucizâne bir mecmua-yı mektubat-ı sübhaniye.. ve mahlûkatın bütün tâifeleri, gayet muntazam ve muhteşem bir ordu-yu rabbânî.. ve masnûâtın bütün kabileleri; mikroptan, karıncadan tâ gergedana, tâ kartallara, tâ seyyârâta kadar Sultan-ı Ezeli'nin gayet vazife-perver memurları olduğu bilinmesi.. ve her şey, aynadarlık ve intisap

¹ Bkz.: Zuhuf sûresi, 43/51.

² Bkz.: İbni Kesîr, *el-Bidâye* 1/149.

³ “Şirk pek büyük bir zulümdür.” (Lokman sûresi, 31/13)

ciyetiyle binler derece kıymet-i şahsiyesinden daha yüksek kıymet almaları.. ve “Seyl-i mevcudât ve kâfile-i mahlûkat nereden geliyor ve nereye gidecek ve ne için gelmişler ve ne yapıyorlar?” diye halledilmeyen tılsımlı suâllerin manaları ona inkişaf etmesi, ancak ve ancak sırr-ı tevhid iledir.

Yoksa kâinatın bu mezkûr yüksek kemâlâtları sönecek ve o ulvî ve kud-sî hakikatleri zıtlarına inkılâb edecek. İşte şirk ve küfür cinâyeti, kâinatın bütün kemâlâtına ve ulvî hukuklarına ve kudsî hakikatlerine bir tecavüz olduğu cihetledir ki; ehl-i şirk ve küfre karşı kâinat kızıyor ve semâvât ve arz hid-det ediyor ve onların mahvına anâsır ittifak edip, Kavm-i Nuh (aleyhisselâm) ve Âd ve Semud ve Firavun gibi ehl-i şirki boğuyor, gark ediyor¹; تَكَادُ تَمَيَّزُ مِنْ² الْغَيْظِ âyetinin sırrıyla cehennem dahi ehl-i şirk ve küfre öyle kızıyor ve kızış-tırıyor ki, parçalanmak derecesine geliyor. Evet şirk, kâinata karşı büyük bir tah-kir ve azım bir tecavüzdür. Ve kâinatın kudsî vazifelerini ve hilkatın hikmetle-rini inkâr etmekle şerefini kırıyor. Numûne için binler misallerinden birtek mi-sale işaret edeceğiz.

Meselâ sırr-ı vahdet ile kâinat, öyle cesîm ve cismânî bir melâike hük-münde olur ki; mevcudâtın nevileri adedince yüz binler başlı.. ve her başın-da o nevide bulunan fertlerin sayısınca yüz binler ağız.. ve her ağızında o fer-din cihâzât ve ecza ve âzâ ve hüceyrâtı miktarınca yüz binler diller ile Sâni’ini takdis ederek tesbihat yapan İsrâfil-misal ubûdiyette ulvî bir makam sahibi bir acâibü’l-mahlûkat iken; hem sırr-ı tevhid ile âhiret âlemlerine ve menzillerine çok mahsulât yetiştiren bir mezraa.. ve dâr-ı saadet tabakalarına âmâl-i beşe-riye gibi çok hâsılatıyla levâzımât tedarik eden bir fabrika.. ve âlem-i bekâda hususan Cennet-i Âlâ’daki ehl-i temâşâyâ dünyadan alınma sermedî manza-raları göstermek için mütemâdiyen işleyen yüz bin yüzlü sinemalı bir fotoğ-raf iken; şirk ise, bu çok acîb ve tam mutî, hayattar ve cismânî melâikeyi; câ-mid, ruhsuz, fânî, vazifesiz, hâlik, manasız hâdisâtın herc ü merci altında ve inkılâbların fırtınaları içinde, adem zulûmâtında yuvarlanan bir perişan mec-mua-yı vâhiyesi.. hem bu çok garip ve tam muntazam, menfaattar fabrikayı; mahsulâtsız, neticesiz, işsiz, muattal, karmakarışık olarak şuursuz tesadüflerin oyuncağı ve sağır tabiatın ve kör kuvvetin mel’abegâhı ve umum zîşuurun matemhânesi ve bütün zihayatin mezbahası ve hüzüngâhı suretine çevirir.

¹ Bkz.: A’râf sûresi, 7/64, 72, 78, 84, 91; Hûd sûresi, 11/58, 66, 82, 83, 89, 94, 95; İbrahim sûresi, 14/9; İsrâ sûresi, 17/17; ...

² “Cehennem, öfkesinden neredeyse çatlayacak haldedir.” (Mülk sûresi, 67/7-8)

İşte إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ¹ sırrıyla şirk, birtek seyyie iken ne kadar çok ve büyük cinâyetlere medar oluyor ki cehennemde hadsiz azaba müstehak eder. Her ne ise... Sirâcü'n-Nur'da bu İkinci Meyve'nin izahatı ve hüccetleri mükerreren beyan edildiğinden o uzun kıssayı kısa bıraktık.

Bu ikinci meyveye beni sevkedip îsal eden acîb bir his ve garip bir zevk-tir, şöyle ki:

Bir zaman, bahar mevsiminde temâşâ ederken gördüm ki; zemin yüzünde haşır ve neşr-i âzâmın yüz binler numûnelerini gösteren bir seyerân ve seyelân içinde katile katile arkasında gelen, geçen mevcudâtın ve bilhassa zî-hayat mahlûkatın, hususan küçücük zîhayatların kısa bir zamanda görünüp der-akab kaybolmaları ve dâimî bir faaliyet-i müdhîşe içinde mevt ve zeval levhaları bana çok hazin görünüp, rikkatime şiddetle dokunarak beni ağlatıyordu. O güzel hayvancıkların vefatlarını gördükçe kalbim acıyordu. “Of, yazık! Ah, yazık!” diyerek bu ahların, ofların altında derinden derine bir vâveylâ-yı ruhî hissediyordum. Ve bu âkıbete uğrayan hayatı ise, ölümden beter bir azap gördüm.

Hem nebâtât ve hayvanat âleminde gayet güzel, sevimli ve çok kıymet-tar sanatta olan zîhayatlar, bir dakikada gözünü açıp bu seyrangâh-ı kâinata bakar, dakikasıyla mahvolur, gider. Bu hâli temâşâ ettikçe ciğerlerim sızlıyordu. Ağlamak ile şekvâ etmek istiyor, “Neden geliyorlar, hiç durmadan gidiyorlar?..” diye feleğe karşı kalbim dehşetli suâller soruyor ve böyle faydasız, gayesiz, neticesiz, çabuk idam edilen bu masnûcuklar gözümüz önünde bu kadar ihtimam ve dikkat ve sanat ve cihâzât ve terbiye ve tedbir ile kıymettar bir surette îcad edildikten sonra; gayet ehemmiyetsiz paçavralar gibi parçalanıp, hiçlik karanlıklarına atılmalarını gördükçe kemâlâta meftun ve güzelliklere müptelâ ve kıymettar şeylere âşık olan bütün latîfelerim ve duygularım, feryat edip bağıryorlardı ki: “Neden bunlara merhamet edilmiyor? Yazık değiller mi? Bu baş döndürücü deverandaki fenâ ve zeval nereden gelip bu bîçârelere musallat olmuş?” diye mukadderât-ı hayatiyenin dış yüzünde bulunan elîm keyfiyetleriyle kadere karşı müthiş itirazlar başladığı hengâmdaydı; birden nur-u Kur’ân, sırr-ı iman, lütf-u Rahmân ile tevhid imdadıma yetişti; o karanlıkları aydınlattı, benim bütün “Ah!” ve “Of!”larımı ve ağlamalarımı sürurlara ve “Yazık!” demelerimi “Mâşallah, bârekâllah!..”lara çevirdi.

¹ “Şirk pek büyük bir zulümdür.” (Lokman sûresi, 31/13)

أَلْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى نُورِ الْإِيمَانِ¹ dedirtti. Çünkü sırr-ı vahdetle şöyle gördüm ki; her bir mahlûk, hususan her bir zîhayatın sırr-ı tevhid ile çok büyük neticeleri ve umumî faydaları vardır, ezcümle:

Her bir zîhayat, meselâ bu süslü çiçek ve şu tatlıcı sinek; öyle mâni-dar, ilâhî, manzum bir kasidediktir ki hadsiz zîşuurlar onu kemâl-i lezzetle mütâlaa ederler. ve öyle kıymettar bir mucize-i kudrettir ve bir ilân-nâme-i hikmettir ki, Sâni'inin sanatını nihâyetsiz ehl-i takdire cazibedârâne teşhir eder.

Hem kendi sanatını kendisi temâşâ etmek ve kendi cemâl-i fitratını kendisi müşâhede etmek ve kendi cilve-i esmâsının güzelliklerini aynacıklarda kendisi seyretmek isteyen Fâtır-ı Zülcelâl'in nazar-ı şuhûduna görünmek ve mazhar olmak, gayet yüksek bir netice-i hilkatidir.

Hem kâinattaki hadsiz faaliyeti iktiza eden tezahür-ü rubûbiyete ve tebârüz-ü kemâlât-ı ilâhiyeye –Yirmi Dördüncü Mektup'ta beyan edildiği gibi– beş vecihle hizmeti dahi, ulvî bir vazife-i fitratıdır. Ve böyle faydaları ve neticeleri vermekle beraber; kendi yerinde, bu âlem-i şehâdette zîruh ise ruhunu ve hadsiz hâfızalarda vesâir elvâh-ı mahfûzalarda suretini ve hüviyetini ve tohumlarında ve yumurtacıklarında mahiyetinin kanunlarını ve bir nevi müstakbel hayatını ve âlem-i gaybda ve daire-i esmâda aynadarlık ettiği kemâlleri ve güzellikleri bırakıp, mesrûrâne terhis manasında bir zâhirî mevt ile bir zeval perdesi altına girer; yalnız dünyevî gözlerden saklanır mahiyetinde gördüm, “Oh Elhamdülillâh!” dedim...

Evet, kâinatın bütün tabakatında ve umum nevilerinde göz ile görünen ve her tarafa kök salan gayet esaslı ve çok kuvvetli ve kusursuz ve nihâyet derecede parlak olan bu cemâller ve güzellikler, elbette şirkin iktiza ettiği çok çirkin ve haşin ve gayet menfur ve perişan olan evvelki vaziyetin muhâl ve mevhum olduğunu gösteriyor. Çünkü böyle çok esaslı bir cemâl perdesi altında, böyle dehşetli bir çirkinlik saklanamaz ve bulunamaz. Eğer bulunsa o hakikatli cemâl; hakikatsiz, asılsız, vâhî ve vehmî olur. Demek şirkin hakikati yok, yolu kapalı, bataklıkta saplanır; hükmü muhâl, mümtenîdir. Bu mezkûr, hissî olan hakikat-i imaniye, tafsilatla ve kat'î burhanlar ile Sirâcü'n-Nur'un müteaddit risalelerinde beyan edildiğinden burada bu kısacık işaretle iktifâ ederiz.

¹ Lutfettiği iman nûrundan dolayı hamdolsun Allah'a.

Üçüncü Meyve

Zîşuura, bilhassa insana bakar. Evet sırr-ı vahdet ile insan, bütün mahlûkat içinde büyük bir kemâl sahibi.. ve kâinatın en kıymetli meyvesi.. ve mahlûkatın en nâzenini ve en mükemmeli.. ve zihyatın en bah-tiyarı ve en mesûdu.. ve Hâlık-ı âlemin muhatabı ve dostu olabilir. Hatta bütün kemâlât-ı insaniye ve beşerin bütün ulvî maksatları tevhid ile bağ-lıdır.. ve sırr-ı vahdetle vücûd bulur.

Yoksa eğer vahdet olmazsa, insan mahlûkatın en bedbahtı ve mevcudâtın en sülûsi.. ve hayvanatın en bîcâresi.. ve zîşuurun en hüzünlüsü ve azap-lısı ve gamlısı olur. Çünkü insan, nihâyetsiz bir aczi ve nihâyetsiz düşmanla-rı ve hadsiz bir fakrı ve hadsiz ihtiyaçları bulunmakla beraber; mahiyeti öyle çok ve mütenevvî âlâtla ve hissiyatla teçhiz edilmiş ki, yüz bin çeşit elemleri hisseder ve yüz binler tarzlarda lezzetleri zevk ederek ister. Ve öyle maksatla-rı ve arzuları var ki, bütün kâinata birden hükmü geçmeyen bir zât, o arzula-rı yerine getiremez.

•Meselâ insanda gayet şedit bir *arzu-yu bekâ* var. İnsanın bu maksadını öyle bir zât verebilir ki, bütün kâinatı bir saray hükmünde tasarruf eder. Bir odanın kapısını kapayıp, diğer bir menzilin kapısını açmak gibi kolay bir su-rette dünya kapısını kapayıp âhiret kapısını açabilsin. Beşerin bu arzu-yu be-kâ gibi ebed tarafına uzanmış ve aktar-ı âleme yayılmış binler menfî ve müs-bet arzuları var ki, onları vermekle beşerin iki dehşetli yaraları olan aczini ve fakrını tedavi eden zât ise, ancak sırr-ı vahdetle bütün kâinatı kabzasında tu-tan Zât-ı Ehad olabilir.

•Hem beşerde kalbinin selâmetine ve istirahatine ait öyle *incecik ve giz-li ve cüz'î matlâbları* ve ruhunun bekâsına ve saadetine medar öyle *büyük ve muhit ve küllî maksatları* var ki, onları öyle bir zât verebilir ki; kalbin en ince ve görünmez perdelerini görür, lâkayt kalmaz. Hem en gizli ve işitilmez, gayet mahfî seslerini işitir, cevapsız bırakmaz.

•Hem semâvât ve arzı, iki mutî nefer gibi emrine musahhar ederek¹ küllî hizmetlerde çalıştıracak derecede *muktedir* olabilsin.

•Hem insanın bütün cihâzâtı ve hissiyatları, sırr-ı vahdetle gayet yük-sek bir *kıymet* alırlar.. ve şirk ve küfür ile gayet derecede *sukut* ederler.

¹ Bkz.: Fussilet sûresi, 41/11.

♦ Meselâ insanın en kıymetli cihazı *akıldır*. Eğer sırr-ı tevhid ile olsa o akıl, hem ilâhî, kudsî defineleri; hem kâinatın binler hazinelerini açan pırlanta gibi bir anahtarı olur. Eğer şirk ve küfre düşse o akıl, o hâlde geçmiş zamanın elîm hüznlerini ve gelecek zamanın vahşi korkularını insanın başına toplattıran meş'um ve sebeb-i tâciz bir âlet-i bela olur.

♦ Hem meselâ insanın en latîf ve şirin bir seciyesi olan *şefkat*, eğer sırr-ı tevhid onun yardımına yetişmezse öyle müthiş bir hirkat, bir firkat, bir rikkat, bir musibet olur ki insanı en bedbaht bir dereceye indirir. Tek bir güzel yavrusunu ebedî kaybeden bir gâfil vâlide, bu hirkati tam hisseder.

♦ Hem meselâ insanın en lezzetli ve tatlı ve kıymetli hissi olan *muhabbet*, eğer sırr-ı tevhid yardım etse bu küçücük insanı, kâinat kadar büyütür ve genişlik verir ve mahlûkata nâzenin bir sultan yapar. Eğer şirk ve küfre düşse – el-iyâzü billâh!– öyle bir musibet olur ki, mütemâdiyen zeval ve fenâda mahvolan hadsiz mahbublarının ebedî firakları ile bîçâre kalb-i insanîyi her dakika parça parça eder. Fakat gaflet veren lehviyâtlar, muvakkaten ibtal-i his nev'inden zâhiren hissettirmiyor.

İşte bu üç misale yüzer cihâzât ve hissiyat-ı beşeriyeyi kıyas etsen; vahdet, tevhid, ne derece kemâlât-ı insaniyeye medar olduğunu anlarsın. Bu Üçüncü Meyve dahi Sirâcî'n-Nur'un belki yirmi risalelerinde gayet güzel bir tafsîl ve hüccetli bir surette beyan edildiğinden burada kısa bir işaretle iktifâ ederiz.

Beni bu meyveye sevk ve îsal eden şöyle bir histir:

Bir zaman yüksek bir dağ başında idim. Gafleti dağıtacak bir intibah-ı ruhî vasıtasıyla kabir, tam manasıyla.. ölüm, bütün çıplaklığıyla.. ve zeval ve fenâ, ağlattırıcı lehvalarıyla bana göründü. Herkes gibi fitratımdaki fitrî aşk-ı bekâ, birden zevale karşı isyan edip galeyana geldi. Ve muhabbet ve takdir ile pek çok alâkadar olduğum ehl-i kemâlât ve meşâhir-i enbiyâ ve evliya ve asfiyanın sönmelerine ve mahvolmalarına karşı mahiyetimdeki rikkat-i cinsiye ve şefkat-i nev'îye dahi kabre karşı tuğyan edip feveran etti. Ve altı cihete istimdadkârâne baktım. Hiçbir teselli, bir medet göremedim. Çünkü zaman-ı mâzi tarafı, bir mezar-ı ekber.. ve müstakbel, bir karanlık.. ve yukarı, bir dehşet.. ve aşağı ve sağ ve sol taraflarından elîm ve hazin hâller, hadsiz muzır şeylerin tehâcümâtını gördüm. Birden sırr-ı tevhid imdadıma yetişti, perdeyi açtı, hakikat-i hâlin yüzünü gösterdi: “Bak!” dedi.

♦En evvel beni çok korkutan ölümün yüzüne baktım, gördüm ki: Ölüm, ehl-i iman için bir terhistir. Ecel terhis tezkeresidir, bir tebdil-i mekândır, bir hayat-ı bâkiyenin mukaddimesi ve kapısıdır. Zindan-ı dünyadan çıkmak ve bağistan-ı cinâna bir uçmaktır. Hizmetinin ücretini almak için huzur-u Rahmân'a girmeye bir nöbettir ve dâr-ı saadete gitmeye bir davettir diye kat'î anladığımdan, ölümü ve mevti sevmeye başladım.¹

♦Sonra zeval ve fenâyâ baktım, gördüm ki: Sinema perdeleri gibi ve güneşe mukabil akan kabarcıklar misillü, lezzet verici bir teceddüd-ü emsâldir, bir tazelenmektir. Ve esmâ-yı hüsnânın çok hasnâ ve güzel cilvelerini tazelerdir-mek için âlem-i gayptan gelip, âlem-i şehâdette vazifedârâne bir seyerândır, bir cevelândır. Ve cemâl-i rubûbiyetin hikmettarâne bir tezahürâtıdır ve mevcudâtın hüsn-ü sermedîye karşı bir aynadarlığıdır, yakînen bildim.

♦Sonra altı cihete baktım, gördüm ki: Sırr-ı tevhid ile o kadar nurânidir ki, göz kamaştırıyor. Geçmiş zaman bir mezar-ı ekber olmadığını, belki zaman-ı istikbale inkılâb edip binler mecâlis-i münevvere ve mecma-ı ahabab, binler menâzır-ı nurâniye gördüm ve hâkezâ... Bu iki madde gibi binler maddele-rin hakikî yüzlerine baktım; sürur ve şükürden başka bir tesir, bir keyfiyet ver-mediklerini gördüm.

Bu Üçüncü Meyve'ye ait bu zevkimi ve hissimi Sirâcû'n-Nur'un belki kırk risalelerinde cüz'î, küllî deliller ile beyan etmişim. Ve bilhassa "Yirmi Altıncı Lem'a" olan İhtiyarlar Risalesi'nin on üç adet ricalarında o derece kat'î ve güzel izah edilmiştir ki, daha fevkinde izah olmaz. Onun için bu pek uzun kıssa-yı bu makamda pek çok kısa kestim.

¹ Bkz.: Abd İbni Humeyd, *el-Müsne'd* s.137; et-Taberânî, *el-Mu'cemü'l-kebir* 9/155; el-Hâkim, *el-Müstedrek* 4/355.

İkinci Makam

Tevhidi ve vahdâniyeti ve vahdeti, kat'î bir surette iktiza ve istilzam ve îcab eden.. ve şirki ve iştiraki kabul etmeyen ve müsaade vermeyen deliller hadsizdirler. Onlardan yüzler, belki binler burhanlar Risale-i Nur'da tafsilen isbat edildiğinden, burada muktażilerin üç adedine icmâlen işaret edilecek.

Birincisi

Bu kâinatta göz ile görünen hakîmâne ef'âlin ve basîrâne tasarrufatın şehâdetiyle bu masnûât, bir Hâkim-i Hakîm'in, bir Kebîr-i Kâmil'in hudutsuz sıfât ve isimleriyle ve nihâyetsiz mutlak olan ilim ve kudretiyle yapılıyor, îcad ediliyor.

Evet bir hads-i kat'î ile bu eserlerden o Sâni'in hem rubûbiyet-i âmme derecesinde hâkimiyeti ve âmiriyeti.. hem ceberûtiyet-i mutlaka derecesinde kibriyâsı ve azameti.. hem ulûhiyet-i mutlaka derecesinde kemâli ve istiğnâsı.. hem hiçbir kayıt altına girmeyen ve hiçbir hadd-i nihâyet bulunmayan faaliyeti ve saltanatı var olduğu anlaşılır ve kat'î bilinir, belki görünür. Hâkimiyet ve kibriyâ.. ve kemâl ve istiğnâ.. ve ıtlak ve ihata.. ve nihâyetsizlik ve hadsizlik ise vahdeti istilzam edip, iştirake zıttırlar.

♦Amma hâkimiyet ve âmiriyetin vahdete şehâdetleri ise Risale-i Nur'un çok yerlerinde gayet kat'î bir surette isbat edilmiş. Hülâsatü'l-hülâsası şudur ki:

Hâkimiyetin şe'ni ve muktezası, istiklâliyet ve infirattır ve gayrın müdahalesini reddir. Hatta aczleri için muâvenete fitraten muhtaç olan insanlarda dahi, o hâkimiyetin bir gölgesi cihetiyle gayrın müdahalesini red ve istiklâliyetini muhafaza etmek için bir memlekette iki padişah, bir vilayette iki vali, bir nahiyede iki müdür, hatta bir mahallede iki muhtar bulunmuyor. Eğer bulursa herc ü merc olur, ihtilâl başlar, intizam bozulur. Madem hâkimiyetin bir gölgesi, âciz ve muâvenete muhtaç olan insanlarda bu derece müdahale-i gayrı ve iştiraki reddedip kabul etmezse; elbette aczden münezzeh bir Kadîr-i Mutlak'ta rubûbiyet suretindeki hâkimiyet, hiçbir cihetle iştiraki ve müdahale-i gayrı kabul etmez. Belki gayet şiddetle reddeder.. ve şirki tevehhüm ve itikat edenleri gayet hiddetle dergâhından tardeder. İşte Kur'ân-ı Hakîm'in ehl-i

şirk aleyhinde gayet şiddet ve hiddetle beyanatı¹ bu mezkûr hakikatten ileri geliyor.

♦ *Amma kibriyâ ve azamet ve celâlin* vahdete şehâdetleri ise o dahi Risale-i Nur'da parlak burhanlarıyla beyan edilmiş. Burada gayet muhtasar bir meâline işaret edilecek.

Meselâ nasıl ki güneşin azamet-i nuru ve kibriyâ-yı ziyası, perdesiz ve yakınında bulunan başka zayıf nurlara hiçbir cihetle ihtiyaç bırakmadığı ve tesir vermediği gibi; öyle de kudret-i ilâhiyenin azamet ve kibriyâsı dahi, ayrı hiçbir kuvvete, hiçbir kudrete ihtiyaç bırakmadığı gibi; onlara hiçbirî icadı, hiçbir hakikî tesiri vermez. Ve bilhassa kâinattaki bütün makâsıd-ı rabbâniyenin temerküz ettiği yeri ve medarları olan zîhayat ve zîşuurları başkalara havalesi kabil değil. Hem hilkat-i insaniyenin ve hadsiz envâ-ı nimetin icâdındaki gayelerin tezahür ettiği yerleri, menşeleri olan zîhayatların cüz'iyatındaki ahvâl ve semerâtı ve neticeleri başka ellere havalenin hiçbir cihet-i imkânı yoktur.

Meselâ bir zîhayatın cüz'î bir şıfası veya bir rızkı veya bir hidayeti için Cenâb-ı Hak'tan başkasına hakikî minnettar olması ve başkasına perestiş-kârâne medih ve senâ etmesi, rubûbiyetin azametine dokunur ve ulûhiyetin kibriyâsına ilişir ve mâbudiyet-i mutlakının haysiyetine dokundurur, celâlini müteessir eder.

♦ *Amma kemâlin* sırr-ı vahdete işareti ise yine Risale-i Nur'da çok parlak burhanlarıyla beyan edilmiştir. Gayet muhtasar bir meâli şudur ki:

Semâvât ve arzın hilkatı, bilbedâhe gayet kemâlde bir kudret-i mutlakayı ister. Belki her bir zîhayatın acâib cihâzâtı dahi, kemâl-i mutlakta bir kudreti iktiza eder. Ve aczden münezzeh ve kayıttan müberrâ bir kudret-i mutlakadaki kemâl ise, elbette vahdeti istilzam eder. Yoksa kemâline nakîse.. ve itlakına kayıt koymak.. ve nihâyetsizliğine nihâyet vermek.. ve en kavî bir kudreti en zayıf bir acze sukut ettirmek.. ve nihâyetsiz bir kudrete, nihâyetsiz olduğu bir vakitte bir mütenâhî ile nihâyet vermek lâzım gelecek. Bu ise beş vecihle muhâl içinde muhâldir.

♦ *Amma itlak ve ihata ve nihâyetsizliğin* vahdete şehâdetleri ise o dahi Sirâcü'n-Nur Risaleleri'nde tafsilen zikredilmiş. Bir muhtasar meâli şudur:

Madem kâinattaki ef'âlin her biri, kendi eserinin etrafa istilâkârâne yayılması ile her bir fiilin ihatasını ve itlakını ve hadsiz bulunduğunu ve kayıtsızlığını

¹ Bkz.: Bakara sûresi, 2/39, 161, 257; Âl-i İmran sûresi, 3/4, 10, 12, 56, 90, 91, 116; Nisâ sûresi, 4/56, 168; Mâide sûresi, 5/10, 36, 73; ...

gösterir. Ve madem iştirak ve şirk ise, o ihatayı inhisar altına ve o ıtlakı kayıtlı altına ve o hadsizliği had altına alıp ıtlakın hakikatini ve ihatanın mahiyetini bozuyor. Elbette mutlak ve muhit olan o ef'âlde iştirak muhâldir, imkânı yoktur. Evet ıtlakın mahiyeti, iştirake zıttır. Çünkü ıtlakın manası, hatta mütenâhî ve maddî ve mahdut bir şeyde dahi olsa, yine istilâkârâne ve istiklâldârâne etrafa, her yere yayılır, intişar eder. Meselâ hava ve ziya ve nur ve hararet, hatta su, ıtlaka mazhar olsalar, her tarafa yayılırlar. Madem ıtlak ciheti, cüz'îde dahi olsa maddîleri, mahdutları böyle müstevlî yapıyor. Elbette küllî bir ıtlak-ı hakikî, böyle hem nihâyetsiz, hem maddeden münezze, hem hudutsuz, hem kusurdan müberrâ olan sıfatlara öyle bir istilâ ve ihata verir ki, şirk ve iştirakin hiçbir cihet-i imkânı ve ihtimali olamaz.

Elhâsıl: *Kâinatta görünen binlerle ef'âl-i umumiye'nin ve cilveleri görünen yüzer esmâ-yı ilâhiye'nin her birinin hem hâkimiyeti, hem kibriyâsı, hem kemâli, hem ihatası, hem ıtlakı, hem nihâyetsizliği, vahdetin ve tevhidin gayet kuvvetli birer burhanıdır.*

Hem nasıl ki bir fevkalâde kuvvet, faaliyete girmek için istilâ etmek ister, başka kuvvetleri dağıtır. Öyle de her bir fiil-i rubûbiyet ve her bir cilve-i esmâ-yı ulûhiyet, o derece fevkalâde kuvvetleri, eserlerinde görünüyor ki; eğer hikmet-i âmme ve adalet-i mutlaka olmasa idi ve onları durdurmasa idi, her biri umum mevcudâtı istilâ edecekti. Meselâ kavak ağacını umum zeminde hal keden ve tedbirini gören bir kuvvet, hiç mümkün müdür ki; onun yanında ve efradı içinde yayılmış ve karışmış olan ceviz ve elma ve zerdali misillü ağaçların kavağa bitişik olan cüz'î fertlerini, o kavak nev'ini tamamen, birden zabteden küllî kuvveti altına ve tedbiri içine almasın ve istilâ etmesin ve başka kuvvetlere kaptırsın. Evet, her bir nevi mahlûkatta, belki her bir fertte tasarruf eden öyle bir kuvvet ve kudret hissediliyor ki; bütün kâinatı istilâ ve bütün eşyayı zabt ve bütün mevcudâtı hükmü altına alabilir bir mahiyette görünüyor. Elbette böyle bir kuvvet, iştiraki hiçbir cihette kabul edemez, şirke meydan vermez.

Hem nasıl ki bir meyvedar ağacın sahibinin o ağaçtan en ziyade ehemmiyet verdiği ve âlâkadarlık gösterdiği cihet ve madde, o ağacın meyveleri ve dallarının uçlarındaki semereleri ve tohumluk için o meyvelerin kalblerinde – ve bizzat kalbleri – olan çekirdekleridir. Ve onun mâliki, akli varsa o dallardaki meyveleri başkalarına dâimî temlik edip, boşu boşuna mâlikiyetini bozmaz. Aynen öyle de şu kâinat denilen ağacın dalları olan unsurları.. ve o unsurların uçlarında bulunan ve çiçekleri ve yaprakları hükmünde olan nebâtâtı ve

hayvanatı.. ve o yaprakların ve çiçeklerin en yukarısındaki meyveler olan insanları.. ve o meyvelerin en mühim meyveleri ve semereleri ve netice-i hilkatleri olan ubûdiyetlerini ve şükürlerini.. ve bilhassa o meyvelerin cemiyetli çekirdekleri olan kalblerini ve “zahr-ı kalb”¹ denilen kuvve-i hâfızalarını başka kuvvetlere hiçbir cihetle kaptırmaz ve kaptırmakla saltanat-ı rubûbiyetini kırmaz ve kırmakla mâbudiyetini bozmaz.

Hem daire-i mümkinâtın ve kesretin en müntehâsında bulunan cüz’iyatta, belki o cüz’iyatın cüz’iyat-ı ahvâlinde ve keyfiyâtında makâsıd-ı rubûbiyet temerküz ettiğinden, hem de mâbudiyete uzanan ve mâbuda bakan minnettarlıkların ve teşekküratların ve perestişliklerin menşeleri onlar olduğundan, elbette onları başka ellere vermez.. ve vermekle hikmetini iptal etmez.. ve hikmetini iptal etmekle ulûhiyetini ıskat etmez. *Çünkü mevcudâtın icâdındaki en mühim makâsıd-ı rabbâniye, kendini zîşuurlara tanıttırmak ve sevdirmek ve medh ü senâsını ettirmek ve minnettarlıklarını kendine celbetmektir.*

Bu ince sır içindir ki; şükrü ve perestîşi ve minnettarlığı ve muhabbeti ve medhi ve ubûdiyeti intâc eden rızık ve şifa ve bilhassa hidayet ve iman gibi daire-i kesretin en âhîrindeki cüz’î ve küllî bu gibi fiiller ve in’amlar, doğrudan doğruya kâinat Hâlık’ının ve umum mevcudât sultanının eseri ve ihsanını ve in’amı ve hediyesi ve fiili olduğunu göstermek için Kur’ân-ı Mu’cizü’l-Beyan,²(Hâşiye) tekrar ile rızık³ ve hidayeti⁴ ve şifayı⁵ Zât-ı Vâcibü’l-vücûd’a veriyor.. ve “onları ihsan etmek, ona mahsus ve ona münhasırdır” diyor ve gayet şiddetle gayrın müdahalesini reddediyor.

Evet, ebedî bir dâr-ı saadeti kazandıran iman nimetini veren, elbette ve her hâlde o dâr-ı saadeti halkeden ve imanı ona anahtar yapan bir Zât-ı Zülcelâl’in nimeti olabilir. Başkası bu derece büyük bir nimetin mün’imi olarak mâbudiyetin en büyük penceresini kapayıp, en ehemmiyetli vesilesini kapamaz ve çalamaz.

¹ Bkz.: Buhârî, *fezâilü’l-Kur’ân* 22, *nikâh* 14, 35; Müslim, *nikâh* 76; Nesâî, *nikâh* 62; Dârimî, *fezâilü’l-Kur’ân* 33.

² (Hâşiye) Meselâ إِنَّ اللَّهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْمَتِينُ¹

¹ “Bütün mahlûkların rızıklarını veren, kâmil kuvvet ve tam iktidar sahibi olan Allah Teâlâdır.” (Zâriyât sûresi, 51/58)

³ Rızıkı Allah’ın verdiğine dair bkz.: Bakara sûresi, 2/22, 60, 168, 172; Nisâ sûresi, 4/5; Mâide sûresi, 5/88; ...

⁴ Hidayeti Allah’ın verdiğine dair bkz.: Bakara sûresi, 2/142, 213, 272; Âl-i İmran sûresi, 3/73; Mâide sûresi, 5/16; En’âm sûresi, 6/71, 88; ...

⁵ Şifayı Allah’ın verdiğine dair bkz.: Şuarâ sûresi, 26/80.

Elhâsıl: Şecere-i hilkatın en müntehâsındaki en cüz'î ahvâl ve semerât, iki cihetle tevhide ve vahdete işaret ve şehâdet ederler:

Birincisi: Rubûbiyetin kâinatıdaki maksatları onlarda tecemmû.. ve gayeleri onlarda temerküz.. ve ekser esmâ-yı hüsnânın cilveleri ve zuhurları ve tayyünleri ve hilkat-i mevcudâtın neticeleri ve faydaları onlarda içtima ettiğinden onların her birisi, bu temerküz noktasından der: “Ben bütün kâinatı hal-keden zâtın malıyım, fiiliyim, eseriyim.”

İkinci cihet ise: O cüz'î meyvenin kalbi, hem hadisçe zahr-ı kalb¹ denilen insanın hâfızası, ekser envân bir çeşit muhtasar fihristesi.. ve bir küçük numû-ne haritası.. ve şecere-i kâinatın bir mânevî çekirdeği.. ve ekser esmâ-yı ilâhiyenin incecik bir aynası olduğu, hem o kalbin ve hâfızanın emsâlleri ve sikkeleri bir tarzda bulunan bütün kalblerin ve hâfızaların kâinat yüzünde müstevliyâne intişarları, elbette bütün kâinatı kabza-yı tasarrufunda tutan bir zâta bakar ve “yalnız onun eseriğim ve onun sanatıyım” derler.

Elhâsıl: Nasıl ki bir meyve, faydalılığı cihetiyle tamam ağacının mâlikine bakar.. ve çekirdeği cihetiyle bütün o ağacın ecza ve âzâ ve mahiyetine nazar eder.. ve bütün emsâlinde aynı bulunan yüzündeki sikkesi cihetiyle o ağacın bütün meyvelerini temâşâ eder: “Biz biriz ve bir elden çıkmışız, birtak zâtın malıyız. Ve birimizi yapan, elbette umumumuzu o yapar.” derler. Öyle de daire-i kesretin nihâyetlerindeki zîhayat.. ve zîhayatın ve hususan insanın yüzündeki sikke.. ve kalbindeki fihristiyet.. ve mahiyetindeki neticelik ve meyvelik cihetiyle, doğrudan doğruya bütün kâinatı kabza-yı rubûbiyetinde tutan zâta bakar ve vahdetine şehâdet eder.

Vahdâniyetin İkinci Muktezâsi

Vahdette vücûb derecesinde bir sühûlet, bir kolaylık.. ve şirkte, imtinâ derecesinde bir suûbet ve müşkülât bulunmasıdır. Bu hakikat ise İmam Ali (radîyallâhu anhu)ın tabirince Sirâcû'n-Nur'un çok risalelerinde ve bilhassa Yirminci Mektup'ta tafsilen ve Otuzuncu Lem'a'nın Dördüncü Nüktesi'nde icmâlen gayet kat'î ve parlak bir surette isbat ve izah edilmiş ve gayet kuvvetli burhanlar ile gösterilmiştir ki:

Bütün eşya birtak zâta verilse; bu kâinatın îcadı ve tedbiri, bir ağaç kadar kolay.. ve bir ağacın halkı ve inşâsı, bir meyve kadar sühûletli.. ve bir baharın

¹ Bkz.: Buhârî, *fezâilü'l-Kur'ân* 22, *nikâh* 14, 35; Müslim, *nikâh* 76; Nesâî, *nikâh* 62; Dârimî, *fezâilü'l-Kur'ân* 33.

ibda' ı ve idaresi, bir çiçek kadar âsân.. ve hadsiz efradı bulunan bir nev'in terbiyesi ve tedbiri, bir fert kadar müşkülatsız olur.

Eğer şirk yolunda esbap ve tabiata verilse; bir ferdin îcadı, bir nevi, belki neviler kadar.. ve bir çekirdeğin îcadı, bir ağaç, belki yüz ağaç kadar.. ve bir ağacın îcâd ve inşâ ve ihya ve idare ve terbiye ve tedbiri kâinat kadar, belki daha ziyade müşkül olur.

Madem Sirâcü'n-Nur'da hakikat-i hâl böyle isbat edilmiş ve madem bil-müşâhede gözümüz önünde görüyoruz ki, gayet derecede sanatlı ve kıymet-tarlık ile beraber nihâyet derecede bir mebzuliyet var. Ve her bir zîhayat fevkalâde mucizâne ve harika ve çok cihâzâtı bulunan birer makine-i acîbe olmakla beraber, sehâvet-i mutlaka içinde kibrit çakar gibi bir sürat-i harika ile gayet derecede kolaylık ve sühûlet ve külfetsiz bir surette vücûda geliyorlar. Elbette, bizzarure ve bilbedâhe gösterir ki; o mebzuliyet ve o sühûlet, vahdet-ten ve birtek zâtın işleri olmasından ileri geliyor. Yoksa değil ucuzluk ve çokluk ve çabukluk ve kolaylık ve kıymettarlık, belki şimdi beş para ile alınan bir meyve, beş yüz lira ile alınmayacaktı; belki bulunmayacak derecede nâdir olacaktı. Ve şimdi saati kurmak ve elektriğin düğmelerine dokunmakla işleyen muntazam makineler gibi vücûdları, îcadları kolay ve âsân olan zîhayat şeyler; imtinâ derecesinde suûbetli, müşkülâtli olacak ve bir günde ve bir saatte ve bir dakikada bütün cihâzât ve şerâit-i hayatıyla vücûda gelen bir kısım hayvanlar bir senede, belki bir asırda, belki hiç gelmeyecekti.

Sirâcü'n-Nur'un yüz yerinde en muannit bir münkiri dahi susturacak bir kat'iyetle isbat edilmiş ki; bütün eşya birtek Zât-ı Vâhid-i Ehad'e verilse, birtek şey gibi kolay ve çabuk ve ucuz olur. Eğer esbaba ve tabiata dahi hisse verilse, birtek şeyin îcadı bütün eşya kadar çetin ve geç ve ehemmiyetsiz ve pahalı olacak. Bu hakikatin burhanlarını görmek istersen Yirminci ve Otuz Üçüncü Mektup'lara ve Yirmi İkinci ve Otuz İkinci Sözler'e ve tabiata dair Yirmi Üçüncü ve ism-i âzama dair Otuzuncu Lem'alar'a ve bilhassa Otuzuncu Lem'a'nın İsm-i Ferd ve İsm-i Kayyûm'a dair Dördüncü ve Altıncı Nükteler'ine baksan göreceksin ki, iki kere iki dört eder kat'iyetinde bu hakikat isbat edilmiştir. Burada o yüzer burhanlarından bir tanesine işaret edilecek, şöyle ki:

Eşyanın îcadı; ya ademden olur, ya terkip suretinde sâir anâsırdan ve mevcudâtтан toplanır. Eğer birtek zâta verilse, o vakit her hâlde o zâtın her şeye muhit bir ilmi ve her şeye müstevlî bir kudreti bulunacak. Ve bu surette onun ilminde suretleri ve vücûd-u ilmîleri bulunan eşyaya vücûd-u haricî vermek

ve zâhir bir ademden çıkarmak ise, bir kibrit çakar gibi veya göze görünmeyen bir yazı ile yazılan bir hattı göze göstermek için, gösterici bir maddeyi üstüne geçirmek ve sürmek gibi veya fotoğrafın aynasındaki sureti kâğıt üstüne nakleden kolay ameliyat gibi gayet kolay bir surette Sâni'in ilminde plânları ve programları ve mânevî miktarları bulunan eşyayı, emr-i kün feyekûn¹ ile adem-i zâhirîden vücûd-u haricîye çıkarır.

Eğer inşâ ve terkip suretinde olsa ve hiçten, ademden îcad etmeyip belki anâsırdan ve etraftan toplamak suretiyle yapsa; yine nasıl ki bir taburun istirahat için her tarafa dağılmış olan efradlarının bir boru sadâsıyla toplanmaları ve muntazam bir vaziyete girmeleri ve o sevkıyatı teshil ve o vaziyeti muhafaza hususunda bütün ordu kendi kumandanının kuvveti ve kanunu ve gözü hükmünde olduğu gibi, aynen öyle de Sultan-ı kâinatın kumandası altındaki zerreler, onun kaderî ve ilmî düsturlarıyla ve müstevlî kudretinin kanunlarıyla ve temas ettikleri sâir mevcudât dahi, o Sultan'ın kuvveti ve kanunu ve memurları gibi teshilâtçı olarak o zerreler sevk olunup gelirler. Bir zîhayatın vücudunu teşkil etmek için ilmî, kaderî birer mânevî kalıp hükmünde bir miktar-ı muayyen içine girerler, dururlar.

Eğer eşya, ayrı ayrı ellere ve esbaba ve tabiat gibi şeylere havale edilse –o hâlde, bütün ehl-i aklın ittifakıyla– hiçbir sebep; hiçbir cihetten, hiçten, ademden îcad edemez. Çünkü o sebebin muhit bir ilmi, müstevlî bir kudreti olmadığından o adem ise, yalnız zâhirî ve haricî bir adem olmaz; belki adem-i mutlak olur. Adem-i mutlak ise hiçbir cihetle menşe-i vücûd olamaz. Öyle ise her hâlde terkip edecek. Hâlbuki inşâ ve terkip suretinde bir sineğin, bir çiçeğin cesedini, cismini, zeminin yüzünden toplamak ve ince bir elek ile ele-dikten sonra –binler müşkülâtla– o mahsus zerreler gelebilirler. Hem geldikten sonra dahi, o cisimde dağılmadan muntazam bir vaziyeti muhafaza etmek için –manevî ve ilmî kalıpları bulunmadığından– maddî ve tabii bir kalıp, belki âzâları adedince kalıplar lâzımdır. Tâ ki o gelen zerreler, o cism-i zîhayatı teşkil etsinler.

İşte bütün eşya birtak zâta verilmesi, vücûb ve lüzum derecesinde bir kolaylık.. ve müteaddit esbaba verilmesi, imtinâ ve muhâl derecesinde müşkülâtlar bulunduğu gibi; her şey Zât-ı Vâhid-i Ehad'e verilse, nihâyet derecede ucuzluk içinde gayet derecede kıymetli ve fevkalâde sanatlı ve çok mânidar ve gayet kuvvetli olur.

¹ “(O, bir şeyi yaratmak isteyince sadece) ‘ol!’ der, o da olur.” (Bakara sûresi, 2/117; Âl-i İmran sûresi, 3/47, 59; En’âm sûresi, 6/73; Nahl sûresi, 16/40; ...)

Eğer şirk yolunda müteaddit esbaba ve tabiata havale edilse, nihâyet derecede pahalılık içinde, gayet derecede ehemmiyetsiz, sanatsız, manasız, kuvvetsiz olur. Çünkü nasıl bir adam, askerlik haysiyetiyle bir kumandan-ı âzama intisap ve istinad ettiğinden, hem bir ordu onun arkasında –lüzum olursa– tahşid edilebilir bir kuvve-i mânevîyeyi, hem o kumandanın ve ordunun kuvveti, onun ihtiyat kuvveti olmasıyla kuvve-i şahsiyesinden binler defa ziyade maddî bir kudreti, hem o ehemmiyetli kuvvetinin menâbîini ve cephânesini ordu taşıdığı için kendisi taşımaya mecbur olmadığından fevkalâde işleri yapabilecek bir iktidarı kazandığından o tek nefer, düşman olan bir müşîri esir ve bir şehri tehcir ve bir kaleyi teshir edebilir. Ve eseri, harika ve kıymettar olur. Eğer askerliği terk edip, kendi kendine kalsa, o harika kuvve-i mânevîyeyi ve o fevkalâde kudreti ve o mucizekâr iktidarı birden kaybederek, âdi bir başıbozuk gibi kuvve-i şahsiyesine göre cüz'î, kıymetsiz, ehemmiyetsiz işleri görebilir ve eseri de o nisbette küçülür.

Aynen öyle de tevhid yolunda her şey Kadîr-i Zülcelâl'e intisap ve istinad ettiğinden, bir karınca bir Firavun'u, bir sinek bir Nemrud'u¹, bir mikrop bir cebbârı mağlup ettikleri gibi; tırnak gibi bir çekirdek, dağ gibi bir ağacı omuzunda taşıyarak o ağacın bütün âlât ve cihâzâtının menşei ve mahzeni, bir tezgâh olmakla beraber; her bir zerre dahi yüz bin sanatlarda ve tarzlarda bulunan cisimleri ve suretleri teşkil etmek hizmetinde bulunmak olan hadsiz vazifeleri, o intisap ve istinad ile görebilir. Ve o küçücük memurların ve bu incecik askerlerin mazhar oldukları eserler, gayet mükemmel ve sanatlı ve kıymettar olur. Çünkü o eserleri yapan zât, Kadîr-i Zülcelâl'dir; onların ellerine vermiş, onları perde yapmış. Eğer şirk yolunda esbaba havale edilse; karıncanın eseri, karınca gibi ehemmiyetsiz.. ve zerrenin sanatı, zerre kadar kıymeti kalmaz ve her şey mânen sukut ettiği gibi maddeten dahi o derece sukut edecekti ki, koca dünyayı beş para ile kimse almazdı.

Madem hakikat budur ve madem her şey nihâyet derecede hem kıymettar, hem sanatlı, hem mânidar, hem kuvvetli görünüyor.. gözümüzle görüyoruz. Elbette tevhid yolundan başka yol yoktur ve olamaz. Eğer olsa, bütün mevcudâtı değiştirmek ve dünyayı ademe boşaltıp, yeniden ehemmiyetsiz müzahrafâtla doldurmak lâzım gelecek; tâ ki şirke yol açılabilsin. İşte İmam Ali'nin (*radîyallâhu anî*) tabirince Sirâcü'n-Nur ve Sirâcü's-Sürc olan Resâilî'n-Nur'da tevhide dair beyan ve izah edilen yüzler burhanlardan birtek burhanın icmâlini işittin, ötekileri kıyas edebilirsin...

¹ Bkz.: İbni Kesîr, *el-Bidâye* 1/149.

Tevhidin Üçüncü Muktazîsi

Her şeyde, hususan zîhayat masnûlardaki hilkat, fevkalâde sanatkârâne olmakla beraber; bir çekirdek, bir meyvenin.. ve bir meyve, bir ağacın.. ve bir ağaç, bir nev'in.. ve bir nev, bir kâinatın bir küçük numûnesi, bir misal-i mu-sağğarı, bir muhtasar fihristesi, bir mücmel haritası, bir mânevî çekirdeği ve ilmî düsturlar ile ve hikmet mizanları ile kâinattan süzölmüş, sağılmış, toplanmış birer câmî noktası ve mâyelik birer katresi olduğundan; onlardan birisini îcad eden zât, her hâlde bütün kâinatı îcad eden aynı zâttır. Evet, bir kavun çekirdeğini halkeden zât, bilbedâhe kavunu halkedendir. Ondandır başkası olmaz ve olması muhâl ve imkânsızdır.

Evet, biz bakıyoruz, görüyoruz ki; kanda her bir zerre, o kadar muntazam ve çok vazifeleri görüyor ki, yıldızlardan geri kalmıyor. Ve kanda bulunan her bir küreyvât-ı hamrâ ve beyzâ, o derece şuurkârâne ceset için muhafaza ve iâşe hususunda öyle işleri görüyor ki, en mükemmel erzak memurlarından ve muhafaza askerlerinden daha mükemmeldir. Ve cisimdeki hüceyrelerinin her birisi, o derece muntazam muamelâta ve vâridat ve sarfiyata mazhardır ki, en mükemmel bir cesetten ve bir saraydan daha mükemmel idare edilir. Ve hayvanatın ve nebâtâtın her bir ferdi, yüzünde öyle bir sikkeyi ve içinde ve sine-sinde öyle bir makineyi taşıyor ki; bütün hayvanları ve nebatları îcad eden bir zât, ancak o sikkeyi o yüzde ve o makineyi o sine içinde yapabilir. Ve zîhayattan her bir nevi, o derece zemin yüzünde muntazaman yayılmış vesâir nevilere münasebettarâne karışmış ki; bütün o envâi birden îcad, idare, tedbir, terbiye etmeyen ve zemin yüzünü örten ve dört yüz bin nebatî ve hayvanî olan atkı ipleriyle dokunan gayet nakışlı ve sanatlı hayattar bir haliçeyi nesc ve îcad edemeyen, o tek nev'i îcad ve idare edemez. Daha bunlara başka şeyler kıyas edilse anlaşılır ki; kâinat mecmuası, halk ve îcad cihetinde tecezzî kabul etmez bir külldür.. ve tedbir ve rubûbiyet cihetinde inkısamı imkânsız bir küllüdür.

Bu Üçüncü Muktazî, Sirâcü'n-Nur'un çok risalelerinde, hususan Otuz İkinci Söz'ün Birinci Mevkî'inde o kadar kat'î ve parlak izah ve isbat edilmiştir ki; güneşin akisleri gibi her şeyin aynasında bir burhan-ı vahdet, temessül ve bir hüccet-i tevhid, in'ikâs ediyor. Biz o izaha iktifâen burada o uzun kısayı kısa kestik.

Üçüncü Makam

Bu makam, tevhidin üç küllî alâmetini icmâlen beyan edecek.

Vahdetin tahakkukuna ve vücuduna delâlet eden deliller ve alâmetler ve hüccetler, had ve hesaba gelmez. Onlardan binler burhanlar Sirâcû'n-Nur'da tafsilen beyan edildiğinden bu Üçüncü Makam'da yalnız üç küllî hüccetlerin icmâlen beyanıyla iktifâ edildi.

Birinci Alâmet ve Hüccet ki, وَحْدَهُ¹ Kelimesi Onun Neticesidir

Her şeyde bir vahdet var. Vahdet ise, bir vâhîde delâlet ve işaret eder. Evet, vâhid bir eser, bilbedâhe vâhid bir sâni'den sudûr eder. Bir, elbette birden gelir. Her şeyde bir birlik bulunduğundan, elbette birtek zâtın eseri ve sanatı olduğunu gösterir.

Evet bu kâinat, bin birlikler perdeleri içinde sarılı bir gül goncası gibidir. Belki esmâ ve ef'âl-i umumiye-i ilâhiyenin adedince vahdetleri giymiş birtek insan-ı ekberdir. Belki envâ-ı mahlûkat sayısınca dallarına vahdetler, birlikler asılmış bir şecere-i tûbâ-yı hilkattir.

Evet kâinatın idaresi bir.. ve tedbiri bir.. ve saltanatı bir.. ve sikkesi bir.. bir, bir, bir.. tâ binbir bir birler kadar..

Hem bu kâinatı çeviren isimler ve fiiller bir iken, her biri kâinatı veya ekserini ihata eder. Yani içinde işleyen hikmeti bir.. ve inâyeti bir.. ve tanzimatı bir.. ve iâşesi bir.. ve muhtaçlarının imdatlarına koşan rahmet bir.. ve o rahmetin bir şerbetçisi olan yağmur bir ve hâkezâ.. bir, bir, bir.. tâ binler bir birler..

Hem bu kâinatın sobası olan güneş bir.. lâmbası olan kamer bir.. aşçısı olan ateş bir.. levâzımât deposu ve hazineli direği olan dağ bir.. sakacı ve sucusu bir.. ve bağları sulayan süngeri bir ve hâkezâ.. bir, bir, bir.. tâ binbir birler kadar..

İşte âlemin bu kadar birlikleri ve vahdetleri, güneş gibi zâhir birtek

¹ O tek ve yektâdır.

Vâhid-i Ehad'e işaret ve delâlet eden bir hüccet-i bâhiredir. Hem kâinat unsurlarının ve nevilerinin her birisi bir olmasıyla beraber, zeminin yüzünü ihata etmesi ve birbirinin içine girmesi ve münasebettarâne ve belki muâvenetkârâne birleşmesi, elbette mâlik ve sahip ve sâni'lerinin bir olmasına bir alâmet-i zâhiredir.

İkinci Alâmet ve Hüccet ki, لَا شَرِيكَ لَهُ¹ Kelimesini İntâc Ediyor

Bütün kâinatta zerrelere tâ yıldızlara kadar her şeyde kusursuz bir intizam-ı ekmel ve noksansız bir insicam-ı ecmel ve zulümsüz bir mizan-ı âdil bulunmasıdır. Evet kemâl-i intizam, insicam-ı mizan ise yalnız vahdetle olabilir. Müteaddit eller birtek işe karışsa, karışırır.

• Sen gel, bu intizamın haşmetine bak ki; bu kâinatı gayet mükemmel öyle bir saray yapmış ki, her bir taşı bir saray kadar sanatlı.. ve gayet muhteşem öyle bir şehir etmiş ki, hadsiz olan vâridat ve sarfiyatı ve nihâyesiz kıymetli malları ve erzakı, bir perde-i gayptan kemâl-i intizamla vakti vaktine umulmadığı yerlerden geliyor. Ve gayet mânidar öyle mucizâne bir kitaba çevirmiş ki, her bir harfi yüz satır ve her bir satırı yüz sayfa ve her sayfası yüz bâb ve her bâbı yüz kitap kadar manaları ifade eder. Hem bütün bâbları, sayfaları, satırları, kelimeleri, harfleri birbirine bakar, birbirine işaret ederler.

• Hem sen gel, bu intizam-ı acib içinde şu tanzimin kemâline bak ki; bu koca kâinatı tertemiz medenî bir şehir.. belki temizliğine gayet dikkat edilen bir güzel kasr.. belki yetmiş süslü hulleleri birbiri üstüne giymiş bir huri'l-în..² belki yetmiş, latîf, zînetli perdelere sarılmış bir gül goncası gibi pâk ve temizdir.

• Hem sen gel, bu intizam ve nezafet içindeki bu mizanın kemâl-i adaletine bak ki; *bin* derece büyümekle ancak görülebilen küçücük ve incecik mahlûkları ve huveynâtı ve bin defa küre-i arzdan büyük olan yıldızları ve güneşleri, o mizanın ve o terazinin vezniyle ve ölçüsüyle tartılır ve onlara lâzım olan her şeyleri noksansız verilir. Ve o küçücük mahlûklar, o fevkalâde büyük masnûlar ile beraber, o mizan-ı adalet karşısında omuz omuzadırlar. Hâlbuki o büyüklerden öyleleri var ki, eğer bir saniye kadar muvâzenesini kaybetse muvâzene-i âlemi bozacak ve bir kıyâmeti koparacak kadar bir tesir yapabilir.

¹ Ortağı yoktur.

² Bkz.: Tirmizî, *kıyâmet* 60, *cennet* 5, 7; Dârimî, *rikak* 108; Ahmed İbni Hanbel, *el-Müsne'd* 2/23, 247, 316.

•Hem sen gel; bu intizam, nezafet, mizanın içinde bu fevkalâde cazibedar cemâl ve güzelliğe bak ki; bu koca kâinatı gayet güzel bir bayram ve gayet süslü bir meşher ve çiçekleri yeni açılmış bir bahar şeklini vermiş ve koca baharı gayet güzel bir saksı, bir gül destesi yapmış ki; her bahara, zeminin yüzünde mevsim be mevsim açılan yüz binler nakışlı bir muhteşem çiçek suretini vermiş. Ve o baharda her bir çiçeği çeşit çeşit zînetlerle güzelleştirmiş. Evet, nihâyet derecede hüsün ve cemâlleri bulunan esmâ-yı hüsnânın güzel cilveleriyle kâinatın her bir nev'i, hatta her bir ferdi, kabiliyetine göre öyle bir hüsnâ mazhar olmuşlar ki; Hücetü'l-islâm İmam Gazâlî demiş: *لَيْسَ فِي الْإِمْكَانِ* ¹ *أَبْدَعُ مِمَّا كَانَ* Yani: “Daire-i imkânda bu mükevvenâtta daha bedî, daha güzel yoktur.” İşte bu muhit ve cazibedar olan hüsün.. ve bu umumî ve hârikulâde nezafet.. ve bu müstevlî ve şümûllü ve gayet hassas mizan.. ve bu ihatalı ve her cihette mucizâne intizam ve insicam, vahdete ve tevhide öyle bir hücettir, bir alâmettir ki; gündüzün ortasındaki ziyanın güneşe işaretinden daha parlaktır.

.....

Bu makama ait gayet mühim iki şıklı bir suâle gayet muhtasar ve kuvvetli bir cevaptır.

Suâlin Birinci Şıkkı: Bu makamda diyorsun ki; “Kâinatı, hüsün ve cemâl ve güzellik ve adalet ihata etmiştir.” Hâlbuki gözümüz önünde bu kadar çirkinliklere ve musibetlere ve hastalıklara ve beliyelere ve ölümlere ne diyeceksin?

Elcevap: Çok güzellikleri intâc veya izhar eden bir çirkinlik dahi, dolayısıyla bir güzelliştir. Ve çok güzelliklerin görünmemesine ve gizlenmesine sebep olan bir çirkinliğin yok olması, görünmemesi, yalnız bir değil, belki müteaddit defa çirkindir. Meselâ vâhid-i kıyasî gibi bir kubuh bulunmazsa, hüsnün hakikati birtek nevi olur; pek çok mertebeleri gizli kalır. Ve kubhun tedâhülü ile mertebeleri inkişaf eder. Nasıl ki soğuğun vücuduyla, hararetin mertebeleri ve karanlığın bulunmasıyla ziyanın dereceleri tezahür eder. Aynen öyle de cüz'î şer ve zarar ve musibet ve çirkinliğin bulunmasıyla, küllî hayırlar ve küllî menfaatler ve küllî nimetler ve küllî güzellikler tezahür ederler. Demek çirkinin îcadı çirkin değil, güzeldir. Çünkü neticelerin çoğu güzeldir. Evet, yağmurdan

¹ Bkz.: el-Gazâlî, *İhyâu ulûmî'd-dîn* 4/258; İbni Arabî, *el-Fütûhâtü'l-Mekkiyye* 1/53, 4/154, 6/392, 7/82, 8/221; ez-Zehebî, *Siyeru a'lâmi'n-nübelâ* 19/337.

zarar gören tembel bir adam, yağmura rahmet nâmını verdiren hayırlı neticelerini hükümden ıskat etmez; rahmeti zahmete çeviremez.

Amma fenâ ve zeval ve mevt ise, Yirmi Dördüncü Mektup'ta gayet kuvvetli ve kat'î burhanlar ile isbat edilmiş ki: Onlar umumî rahmete ve ihata- lı hüsne ve şümüllü hayra münâfî değiller, belki muktezalardır. Hatta şey- tanın dahi, mânevî terakkiyât-ı beşeriyenin zembereği olan müsabakaya ve mücâhedeye sebep olduğundan, o nev'in îcadı dahi hayırdır, o cihette güzeldir. Hem hatta kâfir, küfür ile bütün kâinatın hukukuna bir tecavüz ve şerefini tahkir ettiğinden, ona cehennem azabı vermek, güzeldir. Başka risalelerde bu iki nokta tamamen tafsil edildiğinden burada bir kısa işaretle iktifâ ediyoruz.

Suâlin İkinci Şıkkı:^{1(Hâşiye)} Haydi, şeytana ve kâfire ait bu cevabı, umumî noktasında kabul edelim. Fakat Cemîl-i Mutlak ve Rahîm-i Mutlak ve Hayr-ı Mutlak olan Zât-ı Ganiyy-i ale'l-ıtlak, nasıl oluyor ki; bîçâre cüz'î fertleri ve şahısları musibete, şerre, çirkinliğe müptelâ ediyor?

Elcevap: Ne kadar iyilik ve güzellik ve nimet varsa, doğrudan doğruya o Cemîl ve Rahîm-i Mutlak'ın hazine-i rahmetinden ve ihsânât-ı hususiyesinden gelir.² Ve musibet ve şerler ise, saltanat-ı rubûbiyetin âdetullah nâmı altında ve küllî iradelerin mümessilleri olan umumî ve küllî kanunlarının çok neticelerinden tek-tük cüz'î neticeleri olmasından, o kanunlar cereyanının cüz'î muktezaları olduğundan, elbette küllî maslahatlara medar olan o kanunları muhafaza ve riayet etmek için o şerli, cüz'î neticeleri dahi halkeder. Fakat o cüz'î ve elîm neticelere karşı, imdâdât-ı hâssa-yı rahmâniye ve ihsânât-ı hususiye-yi rabbâniye ile musibete düşen efradın feryatlarına ve beliyelere giriftar olan eşhasın istigâselerine yetişir. Ve Fâil-i Muhtar olduğunu ve her bir şeyin her bir işi, onun meşietine bağlı bulunduğunu.. ve umum kanunları dahi, daima irade ve ihtiyârına tâbi bulunmalarını.. ve o kanunların tazyikinden feryat eden fertleri, bir Rabb-i Rahîm dinlediğini.. ve imdatlarına ihsanıyla yettiğini göstermekle esmâ-yı hüsnânın kayıtsız ve hadsiz cilvelerine, hadsiz ve kayıtsız bir meydan açmak için o küllî âdetullah düsturlarının ve o umumî kanunların şüzûzâtıyla ve hem şerli, cüz'î neticeleriyle hususî ihsânât ve hususî teveddüât, yani sevdirmekle hususî tecelliyât kapılarını açmıştır.

.....

¹ (Hâşiye) Bu ikinci şıkkın cevabı çok mühimdir, çok evhamı izale eder.

² Bkz.: Nisâ sûresi, 4/79.

Bu ikinci alâmet-i tevhid, Sirâcü'n-Nur'un belki yüz yerlerinde beyan edildiğinden, burada hafif bir işaretle iktifâ ettik.

لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ¹ İle İşaret Edilen Had ve Hesaba Gelmeyen Tevhid Sikkeleridir

Evet her şeyin yüzünde –cüz'î olsun, küllî olsun– zerrâtta tâ seyyârâta kadar öyle bir sikke var ki; aynada güneşin cilvesi, güneşi gösterdiği gibi.. öyle de o sikke aynası dahi, Şems-i Ezel ve Ebed'e işaret ederek, vahdetine şehâdet eder. O hadsiz sikkelerden pek çokları Sirâcü'n-Nur'da tafsilen beyan edildiğinden burada yalnız kısa bir işaretle üç tanesine bakacağız, şöyle ki:

Mecmû-u kâinatın yüzüne, envân birbirine karşı gösterdikleri teâvün, teşânüd, teşâbüh, tedâhül den mürekkep geniş bir sikke-i vahdet konulduğu gibi.. zeminin yüzüne de, dört yüz bin hayvanî ve nebatî târifelerden mürekkep bir ordu-yu sübhânînin ayrı ayrı erzak, esliha, elbise, tâlimat, terhisat cihetinde gayet intizam ile hiçbirini şaşırmayarak, vakti vaktine verilmesiyle koyduğu o sikke-i tevhid misillü.. insanın yüzüne de, her bir yüzün umum yüzlere karşı birer alâmet-i fârîka bulunmasıyla koyduğu sikke-i vahdâniyet gibi.. her bir masnûun yüzünde –cüz'î olsun küllî olsun– birer sikke-i tevhid ve her bir mahlûkun başında –büyük olsun, küçük olsun, az ve çok olsun– birer hâtem-i ehadiyet müşâhede edilir. Ve bilhassa zîhayat mahlûkların sikkeleri çok parlaktırlar. Belki her bir zîhayat kendisi dahi birer sikke-i tevhid, birer hâtem-i vahdet, birer mühr-ü ehadiyet, birer turra-yı samediyettirler.

Evet her bir çiçek, her bir meyve, her bir yaprak, her bir nebat, her bir hayvan; öyle bir mühr-ü ehadiyet, birer hâtem-i samediyettir ki, her bir ağacı birer mektub-u rabbânî.. ve her bir tâife-i mahlûkatı birer kitab-ı rahmânî.. ve her bir bahçeyi, birer ferman-ı sübhânî suretine çevirerek, o ağaç mektubuna, çiçekleri adedince mühürler ve meyveleri sayısınca imzalar ve yaprakları miktarınca turrarlar basılmış. Ve o nev ve tâife kitabına dahi, onun kâtibini göstermek, bildirmek için fertleri adedince hâtemler basılmış. Ve o bahçe fermanına, onun sultanını tanıttırmak, tarif etmek için o bağ içinde bulunan nebat, ağaç, hayvan sayısınca sikkeler basılmış. Hatta her bir ağacın mebdinde

¹ “(Varlıklar üzerinde) mutlak mülkiyet ve hakimiyet O'nundur, bütün hamd de O'na mahsustur.” (Teğâbün süresi, 64/1; Tirmizî, deavât 36; Nesâî, menâsik 163; İbnî Mâce, ticârât 40, menâsik 84)

ve müntehâsında ve üstünde ve içinde ¹هُوَ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ isimlerinin işaret ettikleri dört sikke-i tevhid var:

•İsm-i Evvel ile işaret edildiği gibi, her bir meyvedar ağacın menşe-i aslîsi olan çekirdek, ²(Hâşiye) öyle bir sandukçadır ki; o ağacın programını ve fihristesini ve plânını.. ve öyle bir tezgahtır ki, onun cihâzâtını ve levâzımâtını ve teşkilatını.. ve öyle bir makinedir ki, onun iptidâdaki incecik vâridatını ve latîfâne masârifini ve tanzimatını taşıyor.

•Ve İsm-i Âhir’le işaret edildiği gibi, her bir ağacın neticesi ve meyvesi, öyle bir tarifenâmedir ki; o ağacın eşkâlini ve ahvâlini ve evsafını.. ve öyle bir **beyannâmedir** ki, onun vazifelerini ve menfaatlerini ve hâssalarını.. ve öyle bir fezlekedir ki, o ağacın emsâlini ve ensâlini ve nesl-i âtisini o meyvenin kalbinde bulunan çekirdekler ile beyan ediyor, ders veriyor.

•Ve İsm-i Zâhir’le işaret edildiği gibi, her ağacın giydiği suret ve şekil, öyle musannâ ve münakkaş bir hulledir, bir libastrı ki; o ağacın dal ve budak ve âzâ ve eczasıyla tam kâmetine göre biçilmiş, kesilmiş, süslendirilmiş.. ve öyle hassas ve mizanlı ve mânidardır ki; o ağacı bir kitap, bir mektup, bir kaside suretine çevirmiştir.

•Ve İsm-i Bâtın ile işaret edildiği gibi, her ağacın içinde işleyen tezgâh, öyle bir fabrikadır ki; o ağacın bütün ecza ve âzâsını teşkil ve tedvir ve tedbirini gayet hassas mizanla ölçtüğü gibi, bütün ayrı ayrı âzâlarına lâzım olan maddeleri ve rızıkları, gayet mükemmel bir intizam altında sevk ve taksim ve tevzi ile beraber, akılları hayret içinde bırakan şimşek çakmak gibi bir sürat.. ve saati kurmak gibi bir sühûlet.. ve bir orduya “Arş!” demek gibi bir birlik ve beraberlik ile o harika fabrika işliyor.

Elhâsıl: Her bir ağacın evveli, öyle bir sandukça ve program.. ve âhiri, öyle bir tarifenâme ve numûne.. ve zâhiri, öyle bir musannâ hulle ve bir

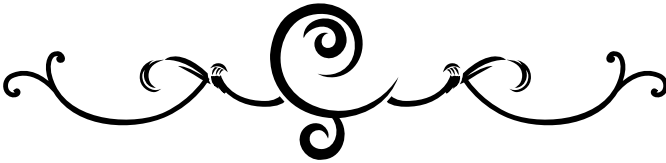
¹ “O, kendinden başka her şeyden (mâsivâ) mukaddem bir “Evvel”; her şeyin encam ve nihayetinde hâkim, varı yok yoku da var eden bir “Âhir”; vücudu varlığın her satır, her kelimesinde netlerden daha net, apaçık okunan bir Zâhir; her şeyin ötesinde, ötelere de ötesinde kâinat ve hâdiselerin biricik mercii bir Bâtın; ama hem evveliyeti hem âhîriyeti, hem zâhîriyeti hem de bâtîniyeti birbirinden ayrı olmayan bir Evvel ü Âhir ve bir Zâhir ü Bâtın’dır.” (Hadid sûresi, 57/3)

² (Hâşiye) Eski zamandan beri darb-ı mesel olarak umumun dilinde ve lisân-ı nâsta gezen şu “çekirdekten yetişme” sözü bu risalenin müellifine bir işaret-i gaybiye-yi örfiye denilebilir. Çünkü Risâle-i Nur hâdimi olan şahıs, Kur’ânın feyziyle çekirdek ve çiçekte tevhid için iki mirac-ı mârifet keşfederek tabiiyyunları boğan aynı yerde âb-ı hayat bulmuş ve çekirdekten hakikate ve nur-u mârifete yetişmiş. Ve bu iki şeyin Risâle-i Nur’da ziyade tekrarları bu hikmete binâendir.

münakkaş libas.. ve bâtını, öyle bir fabrika ve tezgâhtır ki; bu dört cihet öyle birbirine bakıyorlar ve dördün mecmûundan öyle bir sikke-i âzam, belki bir ism-i âzam tezahür eder ki, bilbedâhe bütün kâinatı idare eden bir Sâni-i Vâhid-i Ehad'den başkası o işleri yapamaz. Ve ağaç gibi her zîhayatın evveli, âhiri, zâhiri, bâtını birer sikke-i tevhid, birer hâtem-i vahdet, birer mühr-ü ehadiyet, birer turra-yı vahdâniyet taşıyor.

İşte bu üç misaldeki ağaca kıyasen, bahar dahi çok çiçekli bir ağaçtır. Güz mevsiminin eline emanet edilen tohumlar, çekirdekler, kökler, İsm-i Evvel'in sikkesini.. ve yaz mevsiminin kucağına dökülen, eteğini dolduran meyveler, hububat ve sebzevatlar İsm-i Âhir'in hâtemini.. ve bahar mevsimi, huri'l-în misillü birbiri üstüne giydiği sündüs-misal hulleler ve yüz bin nakışlar ile süslenmiş fitrî libaslar İsm-i Zâhir'in mührünü.. ve baharın içinde ve zeminin batnında işleyen samedânî fabrikalar ve kaynayan rahmânî kazanlar ve yemekleri pişirttiren rabbânî matbahlar, İsm-i Bâtın'ın turrasını taşıyorlar.

Hatta her bir nevi, meselâ nev-i beşer dahi bir ağaçtır. Kökü ve çekirdeği, mâzide.. ve semereleri, neticeleri müstakbelde olarak hayat-ı cinsiye ve bekâyı nev'î içinde gayet muntazam kanunların bulunması gibi; hâl-i hazır vaziyeti dahi, hayat-ı şahsiye ve hayat-ı içtimaiye düsturlarının hükmü altında bir sikke-i tevhid ve zâhirî karışıklıklar altında gizli, muntazam bir hâtem-i vahdet ve müşevveş ahvâl-i beşeriye altında mukadderât-ı hayatiye denilen kaza ve kaderin düsturlarının hükmü altında bir mühr-ü vahdâniyet taşıyor.

Hâtîme

Sırr-ı tevhid içinde sâir erkân-ı imaniyeye birer kelâmıla kısacık birer işarettir.

Ey insan-ı gâfil! Gel bir kere düşün ve bu risalenin üç makamında beyan edilen Üç Meyve, Üç Muktażî, Üç Hücce't'i nazara al, bak ki:

Bu kâinatta tasarruf eden.. ve en cüz'î bir şifayı ve en küçük bir şükürü dahi nazara alan.. ve sinek kanadı gibi en az bir sanatı, başkalarına havale etmeyen ve vermeyen ve lâkayt kalmayan.. ve en basit bir tohuma bir ağaç kadar vazifeler ve hikmetler takan.. ve kendi rahmâniyetini ve rahîmiyetini ve hakimliğini her bir sanatıyla ihsas eden.. ve kendini her bir vesile ile tanıttıran.. ve her bir nimetle sevdiren bir Sâni-i Kadîr, Hakîm, Rahîm, Alîm hiç mümkün müdür ki ve hiçbir cihetle kabil midir ki, kâinatı mânen istilâ eden mehâsin-i hakikat-i Muhammediye'ye (*aleyhissalâtü vesselâm*) ve tesbihat-ı Ahmediye'ye (*aleyhissalâtü vesselâm*) ve envâr-ı İslâmiye'ye karşı lâkayt kalsın?

Ve hiçbir cihetle mümkün müdür ki, bütün masnûâtını yıldızlayan.. ve bütün mahlûkatını sevindiren.. ve kâinatı ışıklandıran.. ve semâvât ve arzı velveleye veren.. ve küre-i arzın yarısını ve nev-i beşerin beşten birisini on dört asır bilâ-fâsıla saltanat-ı maddiye ve mâneviyesi altına alan.. ve daima o muhteşem saltanatı Hâlık-ı kâinat hesabına ve nâmına süren risalet-i Ahmediye (*aleyhissalâtü vesselâm*), o Sâni'in en mühim bir maksadı, bir nuru, bir aynası olmasın? Hem Muhammed (*aleyhissalâtü vesselâm*) gibi aynı hakikate hizmet eden enbiyâlar dahi o Sâni'in elçileri ve dostları ve memurları olmasın? Hâşâ, mucizât-ı enbiyâ adedince hâşâ ve kellâ!..

Hem hiçbir cihetle mümkün müdür ki, dal ve budak gibi en cüz'î bir şeye yüz hikmetleri ve meyveleri takan.. ve kendi rubûbiyetini fevkalâde hikmetleriyle ve umumî rahmâniyetiyle tanıttırıp, sevdiren bir Hâlık-ı Hakîm-i Rahîm, kudretine nisbeten bir bahar kadar kolay olan haşri getirmeyerek; bir dâr-ı saadet, bir menzil-i bekâ açmayıp, bütün hikmetlerini ve rahmetlerini hatta rubûbiyetini ve kemâlâtını inkâr etsin ve ettirsin ve çok sevdiği bütün mahlûkalarını ebedî bir surette idam etsin? Hâşâ, yüz bin defa hâşâ!.. O Cemâl-i Mutlak, böyle bir kubh-u mutlaktan yüz binler derece münezzeh ve mukaddestir.

Uzunca Bir Hâşiye

Haşır münasebetiyle bir suâl: Kur'an'da mükerreren **إِنْ كَانَتْ إِلَّا** fermanları gösteriyor ki; haşr-i âzam bir anda, zamansız vücuda geliyor. Dar akıl ise, bu hadsiz derece harika ve emsâlsiz olan meseleyi iz'an ile kabul etmesine medar olacak meşhud bir misal ister.

Elcevap: Haşirde, ruhların cesetlere gelmesi var. Hem cesetlerin ihyası var. Hem cesetlerin inşâsı var. Üç meseledir.

Birinci Mesele: Ruhların cesetlerine gelmesine misal ise; gayet muntazam bir ordunun efradı, istirahat için her tarafa dağılmış iken, yüksek sadâlı bir boru sesiyle toplanmalarıdır. Evet, İsrâfil'in borusu olan Sûr'u, ordunun borazanından geri olmadığı gibi ebedler tarafında ve zerreler âleminde iken ezel cânibinden gelen **أَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ** hitabını işiten ve **قَالُوا بَلَىٰ** ile cevap veren ervahlar, elbette ordunun neferâtından binler derece daha musahhar ve muntazam ve mutidirler. Hem değil yalnız ruhlar, belki bütün zerreler dahi, bir ordu-yu sübhânî ve emirber neferleri olduğunu gayet kat'î burhanlarla Otuzuncu Söz isbat etmiş.

İkinci Mesele: Cesetlerin ihyası misali ise; çok büyük bir şehirde, şenlik bir gecede, birtek merkezden, yüz bin elektrik lâmbaları, âdeta zamansız, bir anda canlanmaları ve ışıklanmaları gibi; bütün küre-i arz yüzünde dahi, birtek merkezden yüz milyon lâmbalara nur vermek mümkündür. Madem Cenâb-ı Hakk'ın elektrik gibi bir mahlûku ve bir misafirhânesinde bir hizmetkârı ve bir mumdarı, Hâlik'ından aldığı terbiye ve intizam dersiyle bu keyfiyete mazhar oluyor. Elbette elektrik gibi binler nurâni hizmetkârlarının temsil ettikleri hikmet-i ilâhiyenin muntazam kanunları dairesinde haşr-i âzam tarfetü'l-aynda vücuda gelebilir.

¹ “Bütün olay, bir çağrıdan ibâret!” (Yâsin sûresi, 36/29, 53)

² “Kıyametin oluş işi ise, başka değil, ancak göz açıp kapama (yahut daha da kısa bir anda) olup biter.” (Nahl sûresi, 16/77)

³ “(Rabbin) ‘Ben sizin Rabbiniz değil miyim?’ buyurunca...” (A'râf sûresi, 7/172)

⁴ “...onlar da “elbette!” diye ikrar etmişlerdi.” (A'râf sûresi, 7/172)

Üçüncü Mesele: Ecsadın def'aten inşâsının misali ise; bahar mevsiminde, birkaç gün zarfında nev-i beşerin umumundan bin derece ziyade olan umum ağaçların bütün yapraklarıyla beraber evvelki baharın aynı gibi birden, mükemmel bir surette inşâları ve yine umum ağaçların umum çiçekleri ve meyveleri ve yaprakları, geçmiş baharın mahsulatı gibi, berk gibi bir süratle îcadları.. hem o baharın mebdeleri olan hadsiz tohumcukların, çekirdeklerin, köklerin, birden beraber intibahları ve inkişâfları ve ihyaları.. hem kemiklerden ibaret olarak ayakta duran emvât gibi bütün ağaçların cenazeleri bir emir ile def'aten "ba'sü ba'de'l-mevt" sırrına mazhariyetleri ve neşirleri.. hem küçücük hayvan tâifelerinin hadsiz efradlarının gayet derecede sanatlı bir surette ihyaları.. hem bilhassa sinekler kabilelerinin haşirleri ve bilhassa daima yüzünü, gözünü, kanadını temizlemekle bize abdesti ve nezafeti ihtar eden ve yüzümüzü okşayan gözümüz önündeki kabilenin bir senede neşrolan efradı, benîâdemin Âdem zamanından beri gelen umum efradından fazla olduğu hâlde; her baharda sâir kabileler ile beraber birkaç gün zarfında inşâları ve ihyaları, haşirleri, elbette kıyâmette ecsad-ı insaniyenin inşâsına bir misal değil, belki binler misaldirler.

Evet dünya, dârü'l-hikmet ve âhiret, dârü'l-kudret olduğundan; dünyada Hakîm, Mürettib, Müdebbir, Mürebbî gibi çok isimlerin iktizasıyla dünyada îcad-ı eşya bir derece tedricî ve zaman ile olması, hikmet-i rabbâniyenin muktezasıyla olmuş.

Âhirette ise, hikmetten ziyade kudret ve rahmetin tezahürleri için maddeye ve müddete ve zamana ve beklemeye ihtiyaç bırakmadan birden eşya inşâ ediliyor. Burada bir günde ve bir senede yapılan işler, âhirette bir anda ve bir lemhada inşâsına işaretten Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan وَمَا أَمُرُ السَّاعَةِ إِلَّا كَلَمْحٍ الْبَصَرِ أَوْ هُوَ أَقْرَبُ¹ ferman eder. Eğer haşrin gelmesini, gelecek baharın gelmesi gibi kat'î bir surette anlamak istersen, haşre dair Onuncu Söz ile Yirmi Dokuzuncu Söz'e dikkatle bak, gör. Eğer baharın gelmesi gibi inanmaz isen, gel parmağını gözüme sok!..

Amma bir dördüncü mesele olan mevt-i dünya ve kıyâmet kopması ise: Bir anda bir seyyâre veya bir kuyruklu yıldızın emr-i rabbânî ile küremize, misafirhânemize çarpması, bu hânemizi harap edebilir. On senede yapılan bir saray, bir dakikada harap olması gibi...

¹ "Kıyâmetin oluş işi ise, başka değil, ancak göz açıp kapama yahut daha da kısa bir anda olup biter." (Nahl sûresi, 16/77)

Bu haşrın dört meselesinin icmâli şimdilik yeter. Yine sadedimize dönüyoruz.

•Hem hiç mümkün müdür ki; kâinatın bütün hakikî ve âlî hakikatlerinin belîğ tercümanı ve Hâlık-ı kâinatın bütün kemâlâtının mu'ciz lisanı ve bütün maksatlarının harika mecmuası olan Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan, o Hâlık'ın kelâmı olmasın? Hâşâ, âyâtının esrarı adedince hâşâ!..

•Hem hiç mümkün müdür ki; bir Sâni-i Hakîm, bütün zîhayat, zîşuur masnûlarını birbiriyle konuştursun.. ve dillerinin binler çeşitleriyle birbiriyle söyleştirsin.. ve onların sözlerini ve seslerini bilsin ve işitsin.. ve ef'âliyle ve in'amıyla zâhir bir surette cevap versin, fakat kendisi konuşmasın ve konuşmasın? Hiç kabil midir ve hiç ihtimali var mı?.. Madem bilbedâhe konuşur ve madem konuşmasına karşı tam anlayışlı muhatap en başta insandır. Elbette başta Kur'ân olarak meşhur kütüb-ü mukaddese, onun konuşmalarıdır.

•Hem hiç mümkün müdür ki; bir Sâni-i Hakîm, kendini tanıttırmak ve sevdirmek ve medh ü senâsını ettirmek.. ve envâ-ı ihsânâtıyla zîhayatları mesrur ve memnun etmekle minnettarlıklarını ve şükürlerini, rubûbiyetine mühim bir medar yapmak için koca kâinatı envâıyla, erkânıyla, zîhayata mu-sahhar bir hizmetkâr, bir mesken, bir meşher, bir ziyafetgâh yaptıktan sonra zîhayatların çeşit çeşit, binlerce envâlarının nüshalarını o derece teksirini istiyor ki; kavak ve karaağaç gibi meyvesizlerin bir kısım yapraklarından her bir yaprağı, bir tabur sineklere, yani havada zikreden zîhayatlara hem beşik, hem rahm-ı mâder, hem erzaklarının mahzeni yaptığı hâlde; bu zînetli semâvâtı ve bu nurâni yıldızları sahipsiz, hayatsız, ruhsuz, sekencesiz, boş, hâlî, faydasız, yani melâikesiz, ruhânîsiz bıraksın? Hâşâ, melekler ve ruhâniler adedince hâşâ ve kellâ!..

•Hem hiç mümkün müdür ki; bir Sâni-i Hakîm-i Müdebbir, en ehemmiyetsiz bir nebatın, en küçük bir ağacın mebdelerini ve müntehâlarını kemâl-i intizam içinde mukadderât-ı hayatiyesini, çekirdeğinde ve meyvesinde kalem-i kader ile yazmakla beraber koca baharı, birtek ağaç gibi mukaddemâtını ve neticelerini, kemâl-i imtiyaz ve intizam ile yazsa ve en ehemmiyetsiz şeylere de lâkayt kalmazsa; fakat kâinatın neticesi ve arzın halifesi¹ ve envâ-ı mahlûkatın nâzırı ve zâbiti olan insanın çok ehemmiyetli bulunan ef'âlini ve

¹ Bkz.: Bakara sûresi, 2/30.

harekâtını yazmasın¹, daire-i kaderine almasın, onlara lâkayt kalsın? Hâşâ, insanların mizana girecek olan amelleri adedince hâşâ ve kellâ!..

Elhâsıl, kâinat bütün hakâikiyle bağırarak diyor:

أَمِنْتُ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَبِالْقَدَرِ خَيْرِهِ وَسَرِّهِ مِنَ اللَّهِ تَعَالَى،
وَالْبُعْثِ بَعْدَ الْمَوْتِ حَقٌّ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ
عَلَيْهِ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَإِخْوَانِهِ وَسَلَّمَ أَمِينَ²

¹ Herşeyin kaydedildiğine dair bkz.: Âl-i İmran sûresi, 3/30; Nisâ sûresi, 4/40; Kehf sûresi, 18/49; Enbiyâ sûresi, 21/47; ...

² Allah'a, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine, ahiret gününe, kadere ve hayır ile şerrin Allah Teâlâ'dan geldiğine iman ettim. Ölümden sonra diriliş gerçektir. Şehadet ederim ki Allah'tan başka ibadete lâyık hiçbir ilâh yoktur. Yine şehadet ederim ki, Muhammed (salâllâhu aleyhi ve sellem) Allah'ın resûlüdür.^{*1} Allah O'na, âline, ashabına ve kardeşlerine salât ve selâm etsin, âmîn.

^{*1} Ebû Hanîfe, *el-Fıkhu'l-ekber* s.27-29. Bunları îmân esaslarından sayan hadisler için bkz.: Buhârî, *îmân* 50; *tefsîr* (31) 2; Müslim, *îmân* 1, 8, 9.

Tevhidî Bir Mûnâcât ve Mukaddimesi

Hazreti İmam Ali (*radıyallâhu anhu ve kerramallâhu vechehi*), Kaside-i Celcelûtiye'sinde kerametkârâne Risale-i Nur'dan haber verdiği yerde Risale-i Nur'u Sirâcü'n-Nur ve Sirâcü's-Sürc nâmlarıyla tesmiye ederek, Risale-i Nur'un üç ismine iki isim ilâve etmesi cihetiyle ve bu risalede Sirâcü'n-Nur nâmı tekrarı münasebetiyle, bu risalenin âhırinde İmam Ali (*radıyallâhu anhu*)'nın en mühim bir mûnâcâtını iki derece tevsi ederek onun ulvî lisanıyla ve dilimizi onun bir dili hesabıyla istimâl edip, bu gelen mûnâcâtı dergâh-ı Vâhid-i Ehad'e takdim ederiz.

Mûnâcât

اللَّهُمَّ إِنَّهُ لَيْسَ فِي السَّمَوَاتِ دَوَرَاتٍ وَنُجُومٌ مُحَرَّكَاتٌ سَيَّارَاتٌ وَلَا فِي الْجَوِّ السَّحَابَاتُ
وَبُزُوقٌ مُسَبِّحَاتٌ وَرَعْدَاتٌ وَلَا فِي الْأَرْضِ غَمَرَاتٌ وَحَيَوَانَاتٌ وَعَجَائِبُ مَصْنُوعَاتٍ
وَلَا فِي الْبَحَارِ قَطَرَاتٌ وَسَمَكَاتٌ وَغَرَائِبُ مَخْلُوقَاتٍ وَلَا فِي الْجِبَالِ حَجَرَاتٌ وَنَبَاتَاتٌ
وَمَذَخَرَاتٌ مَعْدِنِيَّاتٍ وَلَا فِي الْأَشْجَارِ وَرَقَاتٌ وَزَهْرَاتٌ مُزَيَّنَاتٌ وَنَمَرَاتٌ وَلَا فِي
الْأَجْسَامِ حَرَكَاتٌ وَالْآتِ وَمُنَظَّمَاتٌ جِهَازَاتٍ وَلَا فِي الْقُلُوبِ خَطَرَاتٌ وَإِنْهَامَاتٌ
وَمُنَوَّرَاتٌ اِعْتِقَادَاتٍ إِلَّا وَهِيَ كُلُّهَا عَلَى وَجُوبٍ وَجُودِكَ شَاهِدَاتٌ وَعَلَى وَحْدَانِيَّتِكَ
دَلَالَاتٌ وَفِي مُلْكِكَ مُسَحَّرَاتٌ فَبِالْقُدْرَةِ الَّتِي سَحَّرْتَ بِهَا الْأَرْضِينَ وَالسَّمَوَاتِ سَخِّرْ لِي
نَفْسِي وَسَخِّرْ لِي مَطْلُوبِي وَسَخِّرْ لِرِسَائِلِ النُّورِ لِيَخْدُمَةَ الْقُرْآنِ وَالْإِيمَانِ قُلُوبَ عِبَادِكَ
وَقُلُوبَ الْمَخْلُوقَاتِ الرُّوحَانِيَّاتِ مِنَ الْعُلُوبَاتِ وَالسُّفْلِيَّاتِ يَا سَمِيعُ يَا قَرِيبُ يَا مُجِيبُ
الدَّعَوَاتِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ¹

سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ²

¹ Allahım! Göklerde dönen hiçbir yıldız ve hareket eden hiçbir seyyare, cevvi-i semâda hiçbir tesbih edici bulut, şimşek ve gök gürültüsü, yeryüzünü dolduran hayvanattan ve acaba-i masnuattan hiçbir fert, denizlerde hiçbir katre, balıklarından ve garâib-i mahlûkatından hiçbirisi, dağlarda hiçbir taş, hiçbir nebat ve iddihar edilmiş madeniyattan hiçbirisi, ağaçlarda hiçbir yaprak ve hiçbir müzeyyen çiçek ve meyve, hayvanatın cisimlerinde âlât ve muntazam cihazattan hiçbirisi, kalberde hiçbir hatarat ve ilhamat ve münevver itikadat yoktur ki, külliyyen Senin vücub-u vücuduna ve vahdâniyetine şahit ve dellâl olmasın. Bütün bunların hepsi Senin mülkünde musahhar birer memurdurlar. Yerleri ve gökleri teshir eden kudretinin hakkı için, nefsimi ve matlubumu bana musahhar kıl. Kur'an'a ve imana ve Risale-i Nur'a hizmet için, kullarının kalblerini ve ulvî ve süflî bütün zıruh mahlûkatının kalblerini bana musahhar et, yâ Semî', yâ Karîb, yâ Mücib'e-deavât! Hamd, Âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur.

² "Sübhasın yâ Rab! Senin bize bildirdiğinden başka ne bilebiliriz ki? Her şeyi hakkıyla bilen, her şeyi hikmetle yapan sensin." (Bakara süresi, 2/32)

Üçüncü Sura

(Münâcât Risalesi)

Mukaddime

Bu *Sekizinci Hücet-i İmaniye*,¹(Hâşiye) vücûb-u vücûda ve vahdâniyete delâlet ettiğİ gibi; hem delâil-i kat'İye ile rubûbiyetin ihtasına ve kudretinin azametİne delâlet eder. Hem hâkimiyetinin ihtasına ve rahmetinin şümûlüne dahi delâlet ve isbat eder. Hem kâinatın bütün eczasına hikmetinin ihtasını ve ilminin şümûlünü isbat eder.

Elhâsıl, bu *Sekizinci Hücet-i İmaniye*'nin her bir mukaddimesinin sekiz neticesi var. Sekiz mukaddimelerin her birinde, sekiz neticeyi delilleriyle isbat eder ki; bu cihette bu *Sekizinci Hücet-i İmaniye*'de yüksek meziyetler vardır.

Bu *Risale-i Münâcât*; hem vücûb-u vücûd, hem vahdet, hem ehadiyet, hem haşmet-i rubûbiyet, hem azamet-i kudret, hem vüs'at-i rahmet, hem umumiyet-i hâkimiyet, hem ihata-yı ilim, hem şümûl-ü hikmet gibi en mühim esâsât-ı imaniyeyi harika bir îcaz içinde fevkalâde bir kat'iyet ve hâlisiyet ve yakîniyet ile isbat eder. Haşre işârâtı ve bilhassa âhirdeki şiddetli işârâtı çok kuvvetlidir.

Said Nursî

¹ (Hâşiye) “*Sekizinci Hücet-i İmaniye*” tabiri, Asâ-yı Musa Mecmuâsı'na giren imanî risalelerin sıraları itibarıyladır. Bu *Münâcât Risalesi*; Asâ-yı Musa, İkinci Kısım'da sekizinci sıradadır.

Münâcât

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَالْفُلْكِ الَّتِي
تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِمَا يَنْفَع النَّاسَ وَمَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ مَّاءٍ
فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَبَثَّ فِيهَا مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ وَتَصْرِيفِ الرِّيَّاحِ
وَالسَّحَابِ الْمُسَخَّرِ بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ¹

Üçüncü Şuâ Olan Bu Münâcât Risalesi, Mezkûr Âyetin Bir Nevi Tefsiridir

Yâ İlâhî ve Yâ Rabbî!

Ben imanın gözüyle ve Kur'ân'ın tâlimiyle ve nuruyla ve Resûl-i Ekrem (aleyhissalâtü vesselâm)'ın dersiyle ve ism-i Hakîm'in göstermesiyle görüyorum ki:

Semâvâtta hiçbir *deveran ve hareket* yoktur ki, böyle intizamıyla senin mevcûdiyetine işaret ve delâlet etmesin...

Ve hiçbir *ecrâm-ı semâviye* yoktur ki; sükûtuyla, gürültüsüz vazife görerek, direksiz durmalarıyla, senin rubûbiyetine ve vahdetine şehâdeti ve işareti olmasın...

Ve hiçbir *yıldız* yoktur ki; mevzûn hilkatiyle, muntazam vaziyetiyle ve nuranî tebessümüyle ve bütün yıldızlara mûmâselet ve müşâbehet sikkisiyle senin haşmet-i ulûhiyetine ve vahdâniyetine işaret ve şehâdette bulunmasın...

Ve on iki seyyâreden hiçbir *seyyâre yıldız* yoktur ki; hikmetli hareketiyle ve itaatli musahhariyetiyle ve intizamlı vazifesiyle ve ehemmiyetli peykleriyle senin vücûb-u vücûduna şehâdet ve saltanat-ı ulûhiyetine işaret etmesin...

¹ “Göklerin ve yerin yaratılışında, gece ile gündüzün sürelerinin değişmesinde, insanlara fayda sağlamak üzere denizlerde gemilerin süzülüşünde, Allah'ın gökten indirip kendisiyle ölmüş yeri canlandığı yağmurda ve yeryüzünde hayat verip yaydığı canlılarda, rüzgârların yönlerini değiştirip durmasında, gökle yer arasında emre hazır bulutların duruşunda, elbette aklını çalıştıran kimseler için Allah'ın varlığına ve birliğine nice deliller vardır.” (Bakara sûresi, 2/164)

Evet, gökler sekeneleriyle, her biri tek başıyla şehâdet ettikleri gibi; *heyet-i mecmûasıyla*, derece-i bedâhette –*Ey zemin ve gökleri yaratan Yaratıcı!–* senin vücûb-u vücûduna öyle zâhir şehâdet, –*Ve ey zerrâtı muntazam mürekkebâtıyla tedbirini gören ve idare eden ve bu seyyâre yıldızları manzum peykleriyle döndüren, emrine itaat ettiren–* senin vahdetine ve birliğine öyle kuvvetli şehâdet ederler ki; göğün yüzünde bulunan yıldızlar sayısınca nuranî burhanlar ve parlak deliller, o şehâdeti tasdik ederler.

Hem bu sâfi, temiz, güzel gökler, fevkalâde büyük ve fevkalâde süratli ecrâmıyla muntazam bir ordu.. ve elektrik lâmbalarıyla süslenmiş bir saltanat donanması vaziyetini göstermek cihetiyle, senin rubûbiyetinin haşmetine ve her şeyi îcad eden kudretinin azametine zâhir delâlet.. ve hadsiz semâvâtı ihata eden hâkimiyetinin ve her bir zîhayatı kucağına alan rahmetinin hadsiz genişliklerine kuvvetli işaret.. ve bütün mahlûkat-ı semâviyenin bütün işlerine ve keyfiyetlerine taalluk eden ve avucuna alan, tanzim eden ilminin her şeye ihtasına.. ve hikmetinin her işe şümûlüne şüphesiz şehâdet ederler. Ve o şehâdet ve delâlet o kadar zâhirdir ki; güya yıldızlar, şahit olan göklerin şehâdet kelimeleri ve tecessüm etmiş nuranî delilleridirler.

Hem semâvat meydanında, denizinde, fezasındaki yıldızlar ise; mutî neferler, muntazam sefineler, harika tayyareler, acâib lâmbalar gibi vaziyetiyle senin saltanat-ı ulûhiyetinin şâaasını gösteriyorlar. Ve o ordunun efradından bir yıldız olan güneşimizin seyyârelerinde ve zeminimizdeki vazifelerinin delâlet ve ihtarıyla güneşin sâir arkadaşları olan yıldızların bir kısmı, âhiret âlemlerine bakarlar ve vazifesiz değiller; belki bâkî olan âlemlerin güneşleridirler.

Ey Vâcibü'l-vücûd! Ey Vâhid-i Ehad!

Bu harika yıldızlar, bu acîb güneşler, aylar; senin mülkünde, senin semâvâtında, senin emrinle ve kuvvetin ve kudretinle ve senin idare ve tedbirinle teshir ve tanzim ve tavzif edilmişlerdir. Bütün o ecrâm-ı ulviye, kendilerini yaratan ve döndüren ve idare eden birtek Hâlık'a tesbih ederler, tekbir ederler, lisân-ı hâl ile “*Sübhânallah, Allahu Ekber*” derler. Ben dahi onların bütün tesbihatıyla seni takdis ederim.

Ey şiddet-i zuhurundan gizlenmiş ve ey azamet-i kibriyâsından ihtifâ etmiş olan Kadîr-i Zülcelâl! Ey Kâdir-i Mutlak!

Kur'ân-ı Hakîm'in dersiyle ve Resûl-i Ekrem (*aleyhissalâtü vesselâm*)'ın tâliyiyle anladım:

Nasıl ki gökler, yıldızlar senin mevcûdiyetine ve vahdetine şehâdet ederler. Öyle de *cevvi-i semâ*, bulutlarıyla ve şimşekleri ve ra'dları ve rüzgârlarıyla ve yağmurlarıyla senin vücûb-u vücûduna ve vahdetine şehâdet ederler.

Evet câmid, şuursuz *bulut*; âb-ı hayat olan *yağmuru* muhtaç olan zîhayatların imdadına göndermesi, ancak senin rahmetin ve hikmetinledir; karışık tesadûf karışamaz.

Hem elektriğin en büyüğü bulunan ve fevâid-i tenviriyesine işaret ederek ondan istifadeye teşvik eden şimşek ise, senin fezâdaki kudretini güzelce tenvir eder.

Hem yağmurun gelmesini müjdeleyen ve koca fezâyı konuşuran ve tesbihatının gürültüsüyle gökleri çınlatan *ra'dât* dahi, lisân-ı kâl ile konuşarak seni takdis edip rubûbiyetine şehâdet eder.

Hem zîhayatların yaşamasına en lüzumlu rızık ve istifadece en kolayı ve nefesleri vermek ve nüfusları rahatlandırmak gibi çok vazifelerle tanzif edilen *rüzgârlar* dahi; *cevvi*, âdetâ bir hikmete binâen “Levh-i Mahv ve İsbât” ve “yazar, ifade eder sonra bozar tahtası” suretine çevirmekle, senin faaliyet-i kudretine işaret ve senin vücûduna şehâdet ettiği gibi, senin merhame-tinle bulutlardan sağıp zîhayatlara gönderilen rahmet dahi; mevzûn, muntazam katreleri kelimeleriyle senin vüs'at-i rahmetine ve geniş şefkatine şehâdet eder.

Ey Mutasarrıf-ı Fa'âl ve Ey Feyyâz-ı Mûteâl!

Senin vücûb-u vücûduna şehâdet eden bulut, berk, ra'd, rüzgâr, yağmur; birer birer şehâdet ettikleri gibi, heyet-i mecmûasıyla, keyfiyetçe birbirinden uzak, mahiyetçe birbirine muhalif olmakla beraber; birlik, beraberlik, birbiri içine girmek ve birbirinin vazifesine yardım etmek haysiyetiyle senin vahdetine ve birliğine gayet kuvvetli işaret ederler.

Hem koca fezâyı bir mahşer-i acâib yapan ve bazı günlerde birkaç defa doldurup boşaltan rubûbiyetinin haşmetine.. ve o geniş *cevvi*, yazar değiştirir bir levha gibi ve sıkır ve onunla zemin bahçesini sulattırır bir sünger gibi tasarruf eden kudretinin azametini ve her bir şeye şümûlüne şehâdet ettikleri gibi.. umum zemine ve bütün mahlûkata *cevvi* perdesi altında bakan ve idare eden rahmetinin ve hâkimiyetinin hadsiz genişliklerine ve her şeye yetişmelerine delâlet eder.

Hem fezâdaki hava, o kadar hakîmâne vazifelerde istihdam.. ve bulut ve yağmur, o kadar alîmâne faydalarda istimâl olunur ki; her şeye ihata eden bir ilim ve her şeye şâmil bir hikmet olmazsa o istimâl, o istihdam olamaz.

Ey Fa'âlün limâ yürüd!

Cevv-i fezâdaki faaliyetinle her vakit bir numûne-i haşır ve kıyâmet göstermek, bir saatte yazı kışa ve kışı yaza döndürmek, bir âlem getirmek, bir âlem gayba göndermek misillü şuûnâtta bulunan kudretin, dünyayı âhirete çevirecek ve âhirette şuûnât-ı sermediyeyi gösterecek işaretini veriyor.

Ey Kadîr-i Zülcelâl!

Cevv-i fezâdaki hava, bulut ve yağmur, berk ve ra'd; senin mülkünde, senin emrin ve havlinle, senin kuvvet ve kudretinle musahhar ve vazifedardılar. Mahiyetçe birbirinden uzak olan bu fezâ mahlûkatı, gayet süratli ve âni emirlere ve çabuk ve acele kumandalara itaat ettiren Âmir ve Hâkîm'lerini takdis ederek rahmetini medh ü senâ ederler.

Ey arz ve semâvâtın Hâlık-ı Zülcelâli!

Senin Kur'ân-ı Hakîm'inin tâlimiyle ve Resûl-i Ekrem (*aleyhi'ssalâtü vesselâm*)'ın dersiyle iman ettim ve bildim ki:

Nasıl semâvât yıldızlarıyla ve cev v-i fezâ müştemilâtıyla senin vücûb-u vücûduna ve senin birliğine ve vahdetine şehâdet ediyorlar. Öyle de *arz*, bütün mahlûkatıyla ve ahvâliyle senin mevcûdiyetine ve vahdetine, mevcudâtı adedince şehâdetler ve işaretler ederler.

Evet, zeminde hiçbir *tahavvül* ve ağaç ve hayvanlarında her senede urbasını değiştirmek gibi hiçbir *tebeddül* –cüz'î olsun, küllî olsun– yoktur ki intizamıyla senin vücûduna ve vahdetine işaret etmesin...

Hem hiçbir *hayvan* yoktur ki zaafiyet ve ihtiyacının derecesine göre verilen rahîmâne rızkıyla.. ve yaşamasına lüzumlu bulunan cihâzâtın hakîmâne verilmesiyle, senin varlığına ve birliğine şehâdeti olmasın...

Hem her baharda gözümüz önünde îcad edilen *nebâtât* ve *hayvanât*tan hiçbir tanesi yoktur ki sanat-ı acîbesiyle ve latîf zînetiyle ve tam temeyyüzüyle ve intizamıyla ve mevzûniyetiyle seni bildirmesin...

Ve zemin yüzünü dolduran ve nebâtât ve hayvanât denilen kudretinin harikaları ve mucizeleri, mahdut ve maddeleri bir ve müteşâbih olan yumurta ve yumurtacıklardan ve katrelerden ve habbe ve habbeciklerden ve

çekirdeklerden yanlısız, mükemmel, süslü, alâmet-i fârikalı olarak yaratılışları Sâni-i Hakîm'lerinin vücûduna ve vahdetine ve hikmetine ve hadsiz kudretine öyle bir şehâdettir ki ziyanın güneşe şehâdetinden daha kuvvetli ve parlaktır.

Hem *hava, su, nur, ateş, toprak* gibi hiçbir unsur yoktur ki; şuursuzluklarıyla beraber şuurkârâne, mükemmel vazifeleri görmesiyle; basit ve istilâ edici, intizamsız, her yere dağılmakla beraber, gayet muntazam ve mütenevvî meyveleri ve mahsulleri hazine-i gayptan getirmesiyle, senin birliğine ve varlığına şehâdeti bulunmasın...

Ey Fâtır-ı Kadîr! Ey Fettâh-ı Allâm! Ey Fa'âl-i Hallâk!

Nasıl arz bütün sekenesiyle Hâlık'ının vâcibü'l-vücûd olduğuna şehâdet eder. Öyle de senin –*Ey Vâhid-i Ehad, ey Hannân-ı Mennân, ey Vehhâb-ı Rezzâk!*– vahdetine ve ehadiyetine, yüzündeki sikkesiyle ve sekenesinin yüzlerindeki sikkeleriyle ve birlik ve beraberlik ve birbiri içine girmek ve birbirine yardım etmek ve onlara bakan rubûbiyet isimlerinin ve fiillerinin bir olmak cihetinde, bedâhet derecesinde senin vahdetine ve ehadiyetine şehâdet, belki mevcûdat adedince şehâdetler eder.

Hem nasıl *zemin*; bir ordugâh, bir meşher, bir tâlimgâh vaziyetiyle.. ve nebâtât ve hayvanât fırkalarında bulunan dört yüz bin muhtelif milletlerin ayrı ayrı cihâzâtı muntazaman verilmesiyle senin rubûbiyetinin haşmetine ve kudretinin her şeye yetişmesine delâlet eder. Öyle de hadsiz bütün zihayâtın ayrı ayrı rızıkları, vakti vaktine, kuru ve basit bir *topraktan*, rahîmâne, kerîmâne verilmesi.. ve hadsiz o efradın kemâl-i musahhariyetle evâmîr-i rabbâniyeye itaatleri, rahmetinin her şeye şümûlünü ve hâkimiyetinin her şeye ihasını gösteriyor.

Hem zeminde değişmekte bulunan mahlûkat kabilelerinin sevk ve idareleri, mevt ve hayat münâvebeleri ve hayvan ve nebâtâtın idare ve tedbirleri dahi, her şeye taalluk eden bir ilimle ve her şeyde hükmeden nihâyetsiz bir hikmetle olabilmesi, senin ihata-yı ilmine ve hikmetine delâlet eder.

Hem zeminde kısa bir zamanda hadsiz vazifeler gören ve hadsiz bir zaman yaşayacak gibi istidat ve mânevî cihâzât ile techiz edilen.. ve zemin mevcûdâtına tasarruf eden insan için bu tâlimgâh-ı dünyada ve bu muvakkat ordugâh-ı zeminde ve bu muvakkat meşherde bu kadar ehemmiyet, bu hadsiz masraf, bu nihâyetsiz tecelliyât-ı rubûbiyet, bu hadsiz hitâbât-ı sübhâniye ve bu gayetsiz ihsânât-ı ilâhiye elbette ve her hâlde, bu kısacık ve hüznü ömre ve bu karışık kederli hayata, bu belâlî ve fânî dünyaya sığmaz. Belki, ancak

başka ve ebedî bir ömür ve bâkî bir dâr-ı saadet için olabildiği cihetinden, âlem-i bekâda bulunan ihsânât-ı uhreviyeye işaret, belki şehâdet eder.

Ey Hâlık-ı küllî şey!

Zeminin bütün mahlûkatı senin mülkünde, senin arzında, senin havl ve kuvvetinle ve senin kudretin ve iradetin ile ve ilmin ve hikmetin ile idare olunuyorlar ve musahhardırlar. Ve zemin yüzünde faaliyeti müşâhede edilen bir rubûbiyet, öyle ihata ve şümûl gösteriyor ve O'nun idaresi ve tedbiri ve terbiyesi öyle mükemmel ve öyle hassastır ve her taraftaki icraâtı öyle birlik ve beraberlik ve benzemeklik içindedir ki; tecezzî kabul etmeyen bir küll ve inkısamı imkânsız bulunan bir küllî hükmünde bir tasarruf, bir rubûbiyet olduğunu bildiriyor. Hem zemin bütün seknesiyle beraber, lisân-ı kâlden daha zâhir hadsiz lisanlarla Hâlık'ını takdis ve tesbih ve nihâyetsiz nimetlerinin lisân-ı hâllerile Rezzâk-ı Zülcelâl'inin hamd ve medh ü senâsını ediyorlar...

Ey şiddet-i zuhurundan gizlenmiş ve ey azamet-i kibriyâsından istitâr etmiş olan Zât-ı Akdes!

Zeminin bütün takdisât ve tesbihatıyla seni kusurdan, aczden, şerikten takdis.. ve bütün tahmidât ve senâlarıyla sana hamd ve şükrederim.

Ey Rabbü'l-berri ve'l-bahr!

Kur'ân'ın dersiyle ve Resûl-i Ekrem (*aleyhissalâtü vesselâm*)'ın tâlimiyle anladım ki:

Nasıl gökler ve fezâ ve zemin, senin birliğine ve varlığına şehâdet ederler. Öyle de *bahirler, nehirler ve çeşmeler ve ırmaklar*, senin vücûb-u vücûdu-na ve vahdetine bedâhet derecesinde şehâdet ederler.

Evet, bu dünyamızın menba-ı acâib buhar kazanları hükmünde olan denizlerde hiçbir mevcut, hatta hiçbir katre su yoktur ki; vücûduyla, intizamiyla, menfaatiyle ve vaziyetiyle Hâlık'ını bildirmesin...

Ve basit bir kumda ve basit bir suda rızıkları mükemmel bir surette verilen garip mahlûklardan ve hilkatleri gayet muntazam *hayvanât-ı bahriyeden*, hususan bir tanesi bir milyon yumurtacılarıyla denizleri şenlendiren balıklardan hiçbirisi yoktur ki hilkatıyla ve vazifesiyle ve idare ve iâşesiyle ve tedbir ve terbiyesiyle Yaradan'ına işaret ve Rezzâk'ına şehâdet etmesin...

Hem denizde kıymettar, hâsiyetli, zinetli *cevherlerden* hiçbirisi yoktur ki güzel hilkatıyla ve cazibedar fitratıyla ve menfaatli hâsiyetiyle seni tanımasın, bildirmesin...

Evet, onlar birer birer şehâdet ettikleri gibi, heyet-i mecmûasıyla beraberlik ve birbiri içinde karışmak ve sikke-i hilkatte birlik ve îcadça gayet kolay ve efratça gayet çokluk noktalarından senin vahdetine şehâdet ettikleri gibi; arzı, toprağıyla beraber bu küre-i arzı kuşatan muhît denizlerini muallakta durdurmak.. ve dökmeden ve dağıtmadan güneşin etrafında gezdirmek ve toprağı istilâ ettirmemek.. ve basit kumundan ve suyundan, mütenevvî ve muntazam hayvanâtını ve cevherlerini halketmek.. ve erzak vesâir umûrlarını küllî ve tam bir surette idare etmek ve tedbirlerini görmek.. ve yüzünde bulunmak lâzım gelen hadsiz cenazelerinden hiçbirisi bulunmamak noktalarından, senin varlığına ve vâcibü'l-vücûd olduğuna mevcudâtı adedince işaretler ederek şehâdet eder.

Ve senin saltanat-ı rubûbiyetinin haşmetine ve her şeye muhît olan kudretinin azametine pek zâhir delâlet ettikleri gibi; göklerin fevkindeki gayet büyük ve muntazam yıldızlardan, ta denizlerin dibinde bulunan gayet küçücük ve intizamla iâşe edilen balıklara kadar her şeye yetişen ve hükmeden rahmetinin ve hâkimiyetinin hadsiz genişliklerine delâlet.. ve intizâmâtıyla ve faydalarıyla ve hikmetleriyle ve mizan ve mevzûniyetleriyle, senin her şeye muhît ilmine ve her şeye şâmil hikmetine işaret ederler.

Ve senin bu misafirhâne-i dünyada yolcular için böyle rahmet havuzlarının bulunması.. ve insanın seyr u seyahatine ve gemisine ve istifadesine muşahhar olması işaret eder ki; yolda yapılmış bir handa bir gece misafirlerine bu kadar deniz hediyeleriyle ikram eden Zât, elbette makarr-ı saltanat-ı ebediyesinde öyle ebedî, rahmet denizleri bulundurmuş ki; bunlar, onların fânî ve küçük numûneleridirler.

İşte denizlerin böyle gayet harika bir tarzda arzın etrafında vaziyet-i acîbesiyle bulunması ve denizlerin mahlûkatı dahi gayet muntazam idare ve terbiye edilmesi, bilbedâhe gösterir ki; yalnız senin kuvvetin ve kudretin ile ve senin irade ve tedbirin ile senin mülkünde, senin emrine müşahhardırlar ve lisân-ı hâllerıyla Hâlık'ını takdis edip “Allahu Ekber” derler.

Ey dağlar zemin sefinesine hazineli direkler yapan Kadîr-i Zülcelâl!

Resûl-i Ekrem (aleyhissalâtü vesselâm)'ın tâlimiyle ve Kur'ân-ı Hakîm'inin derisiyle anladım ki:

Nasıl denizler acâibleriyle seni tanıyorlar ve tanıttırıyorlar. Öyle de dağlar dahi, zelzele tesirâtından zeminin sükûnetine.. ve içindeki dâhilî inkılâbât

fırtınalarından sükûtuna.. ve denizlerin istilâsından kurtulmasına.. ve havanın gâzât-ı muzırardan tasfiyesine.. ve suyun muhafaza ve iddiharlarına.. ve zihayatlarla lâzım olan madenlerin hazinedarlığına ettiği hizmetleriyle ve hikmetleriyle seni tanıyorlar ve tanıttırıyorlar.

Evet, dağlardaki taşların envâından.. ve muhtelif hastalıklara ilâç olan maddelerin aksamından.. ve zihayata hususan insanlara çok lâzım ve çok mütenevvî olan madeniyâtın ecnâsından.. ve dağları, sahrâları çiçekleriyle süslendiren ve meyveleriyle şenlendiren nebâtâtın esnafından hiçbirisi yoktur ki; tesadüfe havalesi mümkün olmayan hikmetleriyle, intizamıyla, hüsn-ü hilkiyle, faydalarıyla, hususan madeniyâtın tuz, limon tuzu, sulfato ve şap gibi sureten birbirine benzemekle beraber, tatlarının şiddet-i muhalefetiyle ve bilhassa nebâtâtın basit bir topraktan çeşit çeşit envâlarıyla, ayrı ayrı çiçek ve meyveleriyle; nihâyetsiz Kadîr, nihâyetsiz Hakîm, nihâyetsiz Rahîm ve Kerîm bir Sâni'in vücûb-u vücûduna bedâhetle şehâdet ettikleri gibi; heyet-i mec-mûasındaki vahdet-i idare ve vahdet-i tedbir ve menşe ve mesken ve hilkat ve sanatça beraberlik ve birlik ve ucuzluk ve kolaylık ve çokluk ve yapılmakta çabukluk noktalarından, Sâni'in vahdetine ve ehadiyetine şehâdet ederler.

Hem nasıl ki, dağların yüzünde ve karnındaki masnûlar, zeminin her tarafında, her bir nevi aynı zamanda, aynı tarzda, yanlışsız, gayet mükemmel ve çabuk yapılmaları.. ve bir iş bir işe mâni olmadan, sâir nevîlerle beraber karışık iken karıştırmaksızın îcadları, senin rubûbiyetinin haşmetine ve hiçbir şey O'na ağır gelmeyen kudretinin azametine delâlet eder. Öyle de zeminin yüzündeki bütün zihayat mahlûkların hadsiz hâcetlerini, hatta mütenevvî hastalıklarını, hatta muhtelif zevklerini ve ayrı ayrı iştihâlarını tatmin edecek bir surette dağların yüzlerini ve içlerini muntazam eşcâr ve nebâtât ve madeniyâtla doldurmak ve muhtaçlara teshir etmek cihetiyle, senin rahmetinin hadsiz genişliğine ve hâkimiyetinin nihâyetsiz vüs'atine delâlet.. ve toprak tabakâtı içinde gizli ve karanlık ve karışık bulunduğu hâlde, bilerek, görerek, şaşır-mayarak, intizamla, hâcetlere göre ihzâr edilmeleriyle senin her şeye taalluk eden ilminin ihatasına.. ve her bir şeyi tanzim eden hikmetinin bütün eşyaya şümûlüne.. ve ilâçların ihzârâtı ve madenî maddelerin iddihârâtıyla rubûbiyetinin rahîmâne ve kerîmâne olan tedâbirinin mehâsinine ve inâyetinin ihtiyatlı letâifine pek zâhir bir surette işâret ve delâlet ederler.

Hem bu dünya hanında misafir yolcular için koca dağları levâzımâtlarına ve istikbaldeki ihtiyaçlarına muntazam ihtiyat deposu ve cihâzât ambarı ve hayata lüzûmu olan çok definelerin mükemmel mahzeni olmak cihetinde işâret, belki delâlet, belki şehâdet eder ki; bu kadar Kerîm ve misafir-perver

ve bu kadar Hakîm ve şefkat-perver ve bu kadar Kadîr ve rubûbiyet-perver bir Sâni'in, elbette ve her hâlde çok sevdiği o misafirleri için ebedî bir âlemde, ebedî ihsânâtının ebedî hazineleri vardır. Buradaki dağlara bedel, orada yıldızlar o vazifeyi görürler.

Ey Kâdir-i külli şey!

Dağlar ve içindeki mahlûklar senin mülkünde ve senin kuvvet ve kudretinle ve ilim ve hikmetinle musahhar ve müddehardırlar. Onları bu tarzda tavzif ve teshir eden Hâlık'ını takdis ve tesbih ederler.

Ey Hâlık-ı Rahmân ve ey Rabb-i Rahîm!

Resûl-i Ekrem (*aleyhissalâtü vesselâm*)'ın tâlimiyle ve Kur'an-ı Hakîm'inin derisiyle anladım:

Nasıl ki semâ ve fezâ ve arz ve deniz ve dağ, müstemilât ve mahlûklarıyla beraber seni tanıyorlar ve tanıttırıyorlar. Öyle de zemindeki bütün ağaç ve nebâtât, yaprakları ve çiçekleri ve meyveleriyle seni bedâhet derecesinde tanıttırıyorlar ve tanıyorlar. Ve umum eşcârın ve nebâtâtın cezbedârâne hareket-i zikriyede bulunan yapraklarından.. ve zînetleriyle Sâni'inin isimlerini tavsif ve tarif eden çiçeklerinden.. ve letâfet ve cilve-i merhametinden tebessüm eden meyvelerinden her birisi, tesadüfe havalesi hiçbir cihet-i imkânı olmayan harika sanat içindeki nizam.. ve nizam içindeki mizan.. ve mizan içindeki zînet.. ve zînet içindeki nakışlar.. ve nakışlar içindeki güzel ve ayrı ayrı kokular.. ve kokular içindeki meyvelerin muhtelif tatlarıyla nihâyetsiz Rahîm ve Kerîm bir Sâni'in vücûb-u vücûduna bedâhet derecesinde şehâdet ettikleri gibi; heyet-i mecmûasıyla bütün zemin yüzünde birlik ve beraberlik.. birbirine benzemeklik.. ve sikke-i hilkatte müşâbehet.. ve tedbir ve idarede münasebet.. ve onlara taalluk eden îcad fiilleri.. ve rabbânî isimlerde muvâfakat.. ve o yüz bin envânı hadsiz efradlarını birbiri içinde şaşırmayarak birden idareleri gibi noktalarıyla, o Vâcibü'l-vücûd Sâni'in bilbedâhe vahdetine ve ehadiyetine dahi şehâdet ederler.

Hem nasıl ki, onlar senin vücûb-u vücûduna ve vahdetine şehâdet ediyorlar. Öyle de rû-yi zeminde dört yüz bin milletlerden teşekkül eden zîhayat ordusundaki hadsiz efradın yüz binler tarzda îşe ve idareleri; şaşırmayarak, karıştırmayarak, mükemmel yapılmasıyla senin rubûbiyetinin vahdâniyetteki haşmetine.. ve bir baharı bir çiçek kadar kolay îcad eden kudretinin azame-tine ve her şeye taallukuna delâlet ettikleri gibi; koca zeminin her tarafında, hadsiz hayvanâtına ve insanlara, hadsiz taamların çeşit çeşit aksamını ihzâr

eden rahmetinin hadsiz genişliğine.. ve o hadsiz işler ve in'amlar ve idareler ve iâşeler ve icraâtlar kemâl-i intizamla cereyanları ve her şey, hatta zerreler o emirlere ve icraâta itaat ve musahhariyetleriyle hâkimiyetinin hadsiz vüs'atine kat'î delâlet etmekle beraber; o ağaçların ve nebatların ve her bir yaprak ve çiçek ve meyve ve kök ve dal ve budak gibi her birisinin her bir şeyini, her bir işini bilerek, görerek faydalara, maslahatlara, hikmetlere göre yapılmakla, senin ilminin her şeye ihtasına ve hikmetinin her şeye şümûlüne pek zâhir bir surette delâlet ve hadsiz parmaklarıyla işaret ederler. Ve senin gayet kemâldeki cemâl-i sanatına ve nihâyet cemâldeki kemâl-i nimetine hadsiz dille-riyle senâ ve medhederler.

Hem bu muvakkat handa ve fâni misafirhânede ve kısa bir zamanda ve az bir ömürde, eşcâr ve nebâtâtın elleriyle, bu kadar kıymetli ihsanlar ve nimetler ve bu kadar fevkalâde masraflar ve ikramlar, işaret belki şehâdet eder ki; misafirlerine burada böyle merhametler yapan kudretli, keremkâr Zât-ı Rahîm; bütün ettiği masrafı ve ihsanı, kendini sevdirmek ve tanıttirmek neticesinin aksiyle, yani bütün mahlûkat tarafından "Bize tattırdı, fakat yedir-medem bizi idam etti." demek ve dedirmemek ve saltanat-ı ulûhiyetini ısıkat etmemek ve nihâyetsiz rahmetini inkâr etmemek ve ettirmemek ve bütün müş tâk dostlarını mahrumiyet cihetinde düşmanlara çevirmemek noktaların-dan, elbette ve her hâlde ebedî bir âlemde, ebedî bir memlekette, ebedî bırakacağı abdlarına, ebedî rahmet hazinelerinden, ebedî cennetlerinde, ebedî ve cennete lâıyık bir surette meyvedâr eşcâr ve çiçekli nebatlar ihzâr etmiştir. Buradakiler ise, müşterilere göstermek için numûnelerdir.

Hem ağaçlar ve nebatlar, umumen yaprak ve çiçek ve meyvelerinin keli-meleriyle seni takdis ve tesbih ve tahmid ettikleri gibi o kelimelerden her biri-si dahi ayrıca seni takdis eder. Hususan meyvelerin bedî bir surette etleri çok muhtelif, sanatları çok acîb, çekirdekleri çok harika olarak yapılarak o yemek tablalarını ağaçların ellerine verip ve nebatların başlarına koyarak zihayat mi-safirlerine göndermek cihetinde lisân-ı hâl olan tesbihatları, zuhurca lisân-ı kâl derecesine çıkar. Bütün onlar senin mülkünde, senin kuvvet ve kudretin-le, senin irade ve ihsânâtınla, senin rahmet ve hikmetinle musahhardırlar ve senin her bir emrine mutâdirler.

Ey şiddet-i zuhurundan gizlenmiş ve ey kibriyâ-yı azametinden te-settûr etmiş olan Sâni-i Hakîm ve Hâlık-ı Rahîm!

Bütün eşcâr ve nebâtâtın, bütün yaprak ve çiçek ve meyvelerin dilleriyle ve adediyle seni kusurdan, aczden, şerikten takdis ederek hamd ü senâ ede-rim.

Ey Fâtır-ı Kadîr! Ey Müdebbir-i Hakîm! Ey Mürebbî-i Rahîm!

Resûl-i Ekrem (*aileyhissalâtü vesselâm*)'ın tâlimiyle ve Kur'ân-ı Hakîm'in der-siyle anladım ve iman ettim ki:

Nasıl nebâtât ve eşcâr seni tanıyorlar, senin sıfât-ı kudsiyeni ve esmâ-yı hüsnânı bildiriyorlar. Öyle de zihayatlardan ruhlu kısmı olan *insan ve hayva-nâtta*n hiçbirisi yoktur ki cisminde gayet muntazam saatler gibi işleyen ve iş-lettirilen dâhilî ve haricî âzâlarıyla.. ve bedeninde gayet ince bir nizam ve ga-yet hassas bir mizan ve gayet mühim faydalarla yerleştirilen âlât ve duygula-rıyla.. ve cesedinde gayet sanatlı bir yapılaş ve gayet hikmetli bir tefriş ve gayet dikkatli bir muvâzene içinde konulan cihazât-ı bedeniyesiyle, senin vücûb-u vücûduna ve sıfatlarının tahakkukuna şehâdet etmesin.

Çünkü bu kadar basîrâne nazik sanat ve şuûrkârâne ince hikmet ve mü-debbirâne tam muvâzeneye elbette, kör kuvvet ve şuursuz tabiat ve serseri te-sadûf karışamazlar ve onların işi olamaz ve mümkün değildir. Ve kendi ken-dine teşekkül edip öyle olması ise, yüz derece muhâl içinde muhâldir. Çünkü o hâlde, her bir zerresi, her bir şeyini ve cesedinin teşekkülünü, belki dünya-da alâkadar olduğu her şeyini bilecek, görecek, yapabilecek -âdetâ ilâh gibi- ihatalı bir ilmi ve kudreti bulunacak, sonra teşkil-i ceset ona havale edilir ve “kendi kendine oluyor” denilebilir.

Ve *heyet-i mecmûasındaki* vahdet-i tedbir ve vahdet-i idare ve vahdet-i nev'îye ve vahdet-i cinsiye ve umumun yüzlerinde göz, kulak, ağız gibi nok-talarda ittifak cihetinde müşâhede edilen sikke-i fitratta birlik.. ve her bir nev'in efradı sîmâlarında görülen sikke-i hikmette ittihat.. ve iâşede ve îcadda beraberlik ve birbirinin içinde bulunmak gibi keyfiyetlerinden hiçbirisi yoktur ki, senin vahdetine kat'î şehâdette bulunmasın ve her bir ferdinde kâinata ba-kan bütün isimlerin cilveleri bulunmakla, vâhidiyet içinde, senin ehadiyetine işareti olmasın.

Hem nasıl ki, insan ile beraber hayvanâtın zeminin bütün yüzünde yayı-lan yüz bin *envât*, muntazam bir ordu gibi teğhiz ve tâlimât ve itaat ve musah-hariyetle.. ve en küçükten ta en büyüğe kadar rubûbiyetin emirleri, intizam-la cereyanlarıyla o rubûbiyetinin derece-i haşmetine.. ve gayet çoklukla be-raber gayet kıymetli ve gayet mükemmel olmakla beraber gayet çabuk yapı-lmaları ve gayet sanatlı olmakla beraber gayet kolay yapılaşılarıyla, kudretinin derece-i azametinde delâlet ettikleri gibi; şarktan garba, şimâlden cenûba ka-dar yayılan mikroptan ta gergedana kadar, en küçücük sinekten ta en büyük

kuşa kadar bütün onların rızıklarını yetiştiren rahmetinin hadsiz vüs'atine.. ve her biri emirber nefer gibi vazife-i fitriyesini yapmak ve zemin yüzü her baharda, güz mevsiminde terhis edilenler yerinde yeniden taht-ı silâha alınmış bir orduya ordugâh olmak cihetiyle, hâkimiyetinin nihâyetsiz genişliğine kat'î delâlet ederler.

Hem nasıl ki hayvanâtın her birisi kâinatın bir küçük nüshası ve bir misal-i musağğarı hükmünde gayet derin bir ilim ve gayet dakik bir hikmetle, karışık eczaları karıştırmayarak ve bütün hayvanların ayrı ayrı suretlerini şaşırmayarak hatasız, sehivsiz, noksansız yapılmalarıyla ilminin her şeye ihata-sına ve hikmetinin her şeye şümûlüne adetlerince işaretler ederler. Öyle de her biri birer mucize-i sanat ve birer harika-yı hikmet olacak kadar sanatlı ve güzel yapılmasıyla, çok sevdiğin ve teşhirini istediğin sanat-ı rabbâniyenin kemâl-i hüsnüne ve gayet derecede güzelliğine işaret.. ve her birisi, hususan yavrular, gayet nazdar, nâzenin bir surette beslenmeleriyle ve heveslerinin ve arzularının tatmini cihetiyle senin inâyetinin gayet şirin cemâline hadsiz işaretlere ederler.

Ey Rahmân-ı Rahîm! Ey Sâdıkul-va'dî'l-emîn! Ey Mâlik-i yevmi'd-dîn!

Senin Resûl-i Ekrem (*aleyhissalâtü vesselâm*)'ının tâlimiyle ve Kur'ân-ı Hakîm'inin irşadıyla anladım ki:

Madem kâinatın en müntehap neticesi hayattır.. ve hayatın en müntehap hülâsası ruhtur.. ve zîruhun en müntehap kısmı zîşuurdur.. ve zîşuurun en câmiî *insandır*.. ve bütün kâinat ise hayata musahhardır ve onun için çalışıyor.. ve zîhayatlar, zîruhlara musahhardır; onlar için dünyaya gönderiliyorlar.. ve zîruhlar, insanlara musahhardır; onlara yardım ediyorlar.. ve insanlar, fıtraten Hâlık'ını pek ciddî severler ve Hâlık'ları onları hem sever, hem kendini onlara her vesile ile sevdirebilir.. ve insanın istidadı ve cihâzât-ı mâneviyesi, başka bir bâkî âleme ve ebedî bir hayata bakıyor ve insanın kalbi ve şuuru, bütün kuvvetiyle bekâ istiyor.. ve lisanı, hadsiz dualarıyla bekâ için Hâlık'ına yalvarıyor.

Elbette ve her hâlde, o çok seven ve sevilen ve mahub ve muhib olan insanları dirilmemek üzere öldürmekle, ebedî bir muhabbet için yaratmış iken, ebedî bir adâvetle gücendirmek olamaz ve kabil değildir! Belki, başka bir ebedî âlemde mesûdâne yaşaması hikmetiyle bu dünyada çalışmak ve onu kazanmak için gönderilmiştir. Ve insana tecellî eden isimlerin, bu fâni ve

kısa hayattaki cilveleriyle âlem-i bekâda onların aynası olan insanların, ebedî cilvelerine mazhar olacaklarına işaret ederler.

Evet, ebedînin sâdık dostu ebedî olacak. Ve bâkînin ayna-yı zîşuuru bâkî olmak lâzım gelir. Hayvanların ruhları bâkî kalacağını ve Hüd-hüd-ü Süleymanî (*aleyhisselâm*) ve Neml'i.. ve Nâka-yı Salih (*aleyhisselâm*) ve Kelb-i Aşhab-ı Kehf gibi bazı efrad-ı mahsûsa hem ruhu, hem cesediyle bâkî âleme gideceği ve her bir nev'in arasına istimâl için birtek cesedi bulunacağı, rivâyet-i sahihaden¹ anlaşılmakla beraber; hikmet ve hakikat, hem rahmet ve rubûbiyet öyle iktiza ederler...

Ey Kâdir-i Kayyûm!

Bütün zîhayat, zîruh, zîşuur, senin mülkünde, yalnız senin kuvvet ve kudretinle ve ancak senin irade ve tedbirinle ve rahmet ve hikmetinle, rubûbiyetinin emirlerine teshîr ve fitrî vazifelerle tavzif edilmişler.. ve bir kısmı, insanın kuvveti ve galebesi için değil, belki fîrâten insanın zaafı ve aczi için rahmet tarafından ona musahhar olmuşlar.. ve lisân-ı hâl ve lisân-ı kâl ile Sâni'lerini ve Mâbud'larını kusurdan, şerikten takdis ve nimetlerine şükür ve hamd ederek, her biri ibadet-i mahsûsasını yapıyorlar.

Ey şiddet-i zuhurundan gizlenmiş ve ey azamet-i kibriyâsından perdelenmiş olan Zât-ı Akdes!

Bütün zîruhların tesbihatıyla seni takdis edip, niyet edip سُبْحَانَكَ يَا مَنْ جَعَلَ مِنَ الْمَاءِ كُلَّ شَيْءٍ حَيٍّ² diyorum.

Yâ Rabbe'l-âlemîn! Yâ İlâhe'l-evvelîne ve'l-âhîrîn! Yâ Rabbe's-semâvâtî ve'l-aradîn!

Resûl-i Ekrem (*aleyhissalâtü vesselâm*)'ın tâlimiyle ve Kur'ân-ı Hakîm'in derisiyle anladım ve iman ettim ki:

Nasıl semâ, fezâ, arz, berr ve bahr, şecer, nebat, hayvan; efrâdıyla, eczasıyla, zerrâtıyla seni biliyorlar, tanıyorlar ve varlığına ve birliğine şehâdet ve delâlet ve işaret ediyorlar. Öyle de kâinatın hülâsası olan zîhayat ve zîhayatın hülâsası olan insan ve insanın hülâsası olan enbiyâ, evliya, asfiyanın hülâsası olan kalblerinin ve akıllarının müşahedât ve keşfiyât ve ilhamât ve istihracâtıyla

¹ Bkz.: el-Begâvî, Meâlimü't-tenzil 3/154; Ebu's-Suûd, Tefsîru Ebi's-Suûd 5/212; el-Âlûsî, Râhu'l-meânî 15/226.

² Ey canlı olan her şeyi sudan yaratan Zât! Sen ne yücesin!

yüzer icmâ ve yüzer tevâtür kuvvetinde bir kat'iyetle, senin vücûb-u vücûduna ve senin vahdâniyet ve ehadiyetine şehâdet edip ihbar ediyorlar, mucizât ve kerâmât ve yakînî burhanlarıyla haberlerini isbat ediyorlar.

Evet kalblerde, perde-i gaybda ihtar edici bir Zât'a bakan hiçbir hâtırât-ı gaybiye.. ve ilham edici bir Zât'a baktıran hiçbir ilhâmât-ı sâdika.. ve hak-kalyakîn suretinde sıfât-ı kudsiye ve esmâ-yı hüsnânı keşfeden hiçbir itikad-ı yakîne.. ve enbiyâ ve evliyada bir Vâcibü'l-vücûd'un envârını aynelyakîn ile müşâhede eden hiçbir nurânî kalb.. ve asfiya ve siddîkînde, bir Hâlık-ı külli şey'in âyât-ı vücûbunu ve berâhîn-i vahdetini ilmelyakîn ile tasdik eden, isbat eden hiçbir münevver akıl yoktur ki; senin vücûb-u vücûduna ve sıfât-ı kudsiyene ve senin vahdetine ve ehadiyetine ve esmâ-yı hüsnâna şehâdet etmesin, delâleti bulunmasın ve işareti olmasın...

Ve bilhassa, bütün enbiyâ ve evliya ve asfiya ve siddîkînin imamı ve reisi ve hülâsası olan Resûl-i Ekrem (*aleyhissalâtü vesselâm*)'ın ihbarını tasdik eden hiçbir mucizât-ı bâhiresi ve hakkanîyetini gösteren hiçbir hakikat-i âliyesi.. ve bütün mukaddes ve hakikatli kitapların hülâsatü'l-hülâsası olan Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyân'ın hiçbir âyet-i tevhidiye-i kâtiası ve mesâil-i imaniyeden hiçbir mesele-i kudsiyesi yoktur ki, senin vücûb-u vücûduna ve kudsî sıfatlarına ve senin vahdetine ve ehadiyetine ve esmâ ve sıfâtına şehâdet etmesin ve delâleti olmasın ve işareti bulunmasın...

Hem nasıl ki bütün o yüz binler muhbir-i sâdıklar, mucizâtlarına ve kerâmâtlarına ve hüccetlerine istinad ederek, senin varlığına ve birliğine şehâdet ederler. Öyle de her şeye muhît olan Arş-ı Âzam'ın külliyyât-ı umûrunu idare-den, ta kalbin gayet gizli ve cüz'î hâtırâtını ve arzularını ve dualarını bilmek ve işitmek ve idare etmeye kadar cereyan eden rubûbiyetinin derece-i haşmetini ve gözümüz önünde hadsiz muhtelif eşyayı birden îcad eden; hiçbir fiil bir fiile, bir iş bir işe mâni olmadan; en büyük bir şeyi en küçük bir sinek gibi kolayca yapan kudretinin derece-i azametini icmâ ile, ittifak ile ilân ve ihbar ve isbat ediyorlar.

Hem nasıl ki bu kâinatı, zîruha hususan insana mükemmel bir saray hükûmüne getiren.. ve cenneti ve saadet-i ebediyeyi cin ve inse ihzâr eden.. ve en küçük bir zîhayatı unutmayan.. ve en âciz bir kalbin tatminine ve taltifine çalışan rahmetinin hadsiz genişliğini ve zerrâtta ta seyyârâta kadar bütün envâ-ı mahlûkatı emirlerine itaat ettiren ve teshîr ve tazvîf eden hâkimiyetinin nihâyetsiz vüs'atini haber vererek, mucizât ve hüccetleriyle isbat ederler.

Öyle de kâinatı, eczaları adedince risaleler içinde bulunan bir kitab-ı ke-bîr hükmüne getiren ve Levh-i Mahfuz'un defterleri olan İmam-ı Mübîn ve Kitab-ı Mübîn'de bütün mevcudâtın bütün sergüzeştlerini kaydedip yazan.. ve umum çekirdeklerde umum ağaçlarının fihristlerini ve programlarını ve zî-şuurun başlarında bütün kuvve-i hâfızalarda sahiplerinin tarihçe-i hayatlarını yanılsız, muntazaman yazdıran ilminin her şeye ihatasına.. ve her bir mevcûda çok hikmetleri takan, hatta her bir ağaçta meyveleri sayısınca neticeleri verdiren.. ve her bir zihayatta âzâları, belki eczaları ve hüceyrâtları adedince maslahatları takip eden.. hatta insanın lisanını çok vazifelerde tavzif etmekle beraber, taamların tatları adedince zevkî olan mizancıklar ile teşhîz ettiren hikmet-i kudsiyenin her bir şeye şümûlüne.. hem bu dünyada numûneleri görülen celâlî ve cemâlî isimlerinin tecellileri daha parlak bir surette ebedü'l-âbâdda devam edeceğine.. ve bu fânî âlemde numûneleri müşâhede edilen ihsânâtının daha şâşaalı bir surette dâr-ı saadette istimrarına ve bekâsına.. ve bu dünyada onları gören müştâkların ebedde dahi refâkatlerine ve beraber bulunmalarına bilicmâ, bilittifak şehâdet ve delâlet ve işâret ederler.

Hem yüzer mucizât-ı bâhiresine ve âyât-ı kâtiasına istinaden, başta Resûl-i Ekrem (*aleyhissalâtu vesselâm*) ve Kur'ân-ı Hakîm'in olarak, bütün ervâh-ı neyyire ashabı olan enbiyâlar ve kulûb-u nurâniye aktâbı olan evliyalar ve ukûl-ü münevvere erbabı olan asfiyalar, bütün suhuf ve kütüb-ü mukaddese, senin çok tekrar ile ettiğin vaadlerine ve tehditlerine istinaden.. ve senin kudret ve rahmet ve inâyet ve hikmet ve celâl ve cemâlin gibi kudsî sıfatlarına ve şe'nlerine ve izzet-i celâline ve saltanat-ı rubûbiyetine itimaden.. ve keşfiyât ve müşahedât ve ilmelyakîn itikatlarıyla saadet-i ebediyeyi cin ve in-se müjdeliyorlar ve ehl-i dalâlet için cehennem bulunduğunu haber verip ilân ediyorlar ve iman edip şehâdet ediyorlar.

***Ey Kadîr-i Hakîm! Ey Rahmân-ı Rahîm! Ey Sâdıkul'-va'dî'l-Kerîm!
Ey izzet ve azamet ve celâl sahibi Kakhâr-ı Zülcelâl!***

Bu kadar sâdık dostlarını ve bu kadar vaadlerini ve bu kadar sıfât ve şunâtını tekzip edip, saltanat-ı rubûbiyetinin kat'î mukteziyâtını ve sevdiğin ve onlar dahi seni tasdik ve itaatle kendilerini sana sevdiren hadsiz makbûl ibâdının hadsiz dualarını ve dâvâlarını reddederek, küfür ve isyan ile ve seni vaadinde tekzip etmekle senin azamet-i kibriyâna dokunan ve izzet-i celâline dokunduran ve ulûhiyetinin haysiyetine lişen ve şefkat-i rubûbiyetini müte-essir eden ehl-i dalâlet ve ehl-i küfrü, haşrin inkârında tasdik etmekten yüz bin derece mukaddessin ve hadsiz derece münezzeh ve âlisin. Böyle nihâyetsiz

bir zulümden, bir çirkinlikten, senin nihâyetsiz adaletini ve cemâlini ve rahmetini takdis ediyorum. ¹ اَعْمَا يَقُولُونَ عُلُوًّا كَبِيرًا âyetini, vücudunun bütün zerrâtı adedince söylemek istiyorum.

Belki, senin o sâdık elçilerin ve doğru dellâl-ı saltanatının hakkalyakîn, aynelyakîn, ilmelyakîn suretinde senin uhrevî rahmet hazinelerine ve âlem-i bekâda ihsânâtının definelerine ve dâr-ı saadette tamamıyla zuhur eden güzel isimlerinin harika güzel cilvelerine şehâdet, işaret, beşaret ederler.. ve bütün hakikatlerin mercii ve güneşi ve hâmişî olan Hak isminin en büyük bir şuâı, bu hakikat-i ekber-i haşriye olduğunu –iman ederek– senin ibâdına ders veriyorlar.

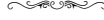
Ey Rabbü'l-enbiyâ ve's-siddikîn!

Bütün onlar senin mülkünde, senin emrin ve kudretinle, senin irade ve tedbirinle, senin ilmin ve hikmetinle musahhar ve muvazzaftırlar. Takdis, tek-bir, tahmid, tehlil ile küre-i arzı bir zikirhâne-i âzam, bu kâinatı bir mescid-i ekber hükmünde göstermişler.

Yâ Rabbî ve yâ Rabbe's-semâvâtî ve'l-aradîn! Yâ Hâlıkî ve yâ Hâlık-ı külli şey!

Gökleri yıldızlarıyla, zemini müştemilâtıyla ve bütün mahlûkatı bütün keyfiyâtıyla teshir eden kudretinin ve iradetine ve hikmetinin ve hâkimiyetinin ve rahmetinin hakkı için, nefsimi bana musahhar eyle ve matlubumu bana musahhar kıl!.. Kur'ân'a ve imana hizmet için insanlارın kalblerini Risale-i Nur'a musahhar yap!.. Ve bana ve ihvanıma iman-ı kâmil ve hüsn-ü hâtime ver!.. Hazreti Mûsâ (aleyhisselâm)'a denizi ve Hazreti İbrahim (aleyhisselâm)'a ateşi ve Hazreti Dâvud (aleyhisselâm)'a dağı, demiri ve Hazreti Süleyman (aleyhisselâm)'a cinni ve insi ve Hazreti Muhammed (aleyhisselâm)'a şems ve kameri teshîr ettiğin gibi, Risale-i Nur'a kalble-ri ve akılları musahhar kıl!.. Ve beni ve Risale-i Nur Talebelerini nefis ve şeytanın şerrinden ve kabir azabından ve cehennem ateşinden muhafaza eyle ve Cennetü'l-Firdevs'te mesûd kıl! Âmin, âmin, âmin...

سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ¹
وَاخِرُ دَعْوَاهُمْ أَنِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ²

Kur'ân'dan ve münâcât-ı nebeviye olan Cevşenü'l-Kebîr'den aldığım bu dersimi, bir ibadet-i tefekkürîye olarak Rabb-i Rahîm'imînin dergâhına arz etmekte kusur etmişsem, kusurumun affı için Kur'ân'ı ve Cevşenü'l-Kebîr'i şefaâtçi ederek rahmetinden affımı niyaz ediyorum.

Said Nursî

¹ “Sübhansın yâ Rab! Senin bize bildirdiğinden başka ne bilebiliriz ki? Her şeyi hakkıyla bilen, her şeyi hikmetle yapan sensin.” (Bakara sûresi, 2/32)

² “Duaları ‘el-Hamdü lillâhi Rabbi'l-âlemin’ (Hamd âlemlerin Rabbi Allah’a mahsustur.) diye sona erer.” (Yûnus sûresi, 10/10).

Dördüncü Suâ

Manen ve rütbeten Beşinci Lem'a ve sureten ve makamen Otuz Birinci Mektup'un Otuz Birinci Lem'a'sının kıymetkar Dördüncü Şuâ'ı ve Âyet-i Hasbiye'nin mühim bir nüktesidir.

İhtar: Risale-i Nur, sâir kitaplara muhalif olarak başta perdeli gidiyor; git-tikçe inkişaf eder. Hususan bu risalede *Birinci Mertebe*, çok kıymetkar bir hakikat olmakla beraber çok ince ve derindir. Hem bu Birinci Mertebe, bana mahsus, gayet ehemmiyetli bir muhakeme-i hissî ve gayet ruhlı bir mua-mele-i imanî ve gayet gizli bir mükâleme-i kalbî suretinde mütenevvî ve derin dertlerime şifa olarak tebârüz etmiş. Bana tam tevâfuk eden, tam hissedebilir; yoksa tam zevk edemez.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ¹

Bir zaman ehl-i dünya beni her şeyden tecrit ettiklerinden beş çeşit gur-betlere düşmüştüm. Ve ihtiyarlık zamanımda kısmen teessürâtan gelen beş nevi hastalıklara giriftar olmuştum.

Sıkıntıdan gelen bir gafletle, Risale-i Nur'un teselli verici ve medet edi-ci envârına bakmayarak, doğrudan doğruya kalbime baktım ve ruhumu ara-dım. Gördüm ki; gayet kuvvetli bir aşk-ı bekâ ve şedit bir muhabbet-i vücud ve büyük bir iştîyak-ı hayat ve hadsiz bir acz ve nihâyetsiz bir fakr, bende hük-mediyorlar. Hâlbuki müthiş bir fenâ, o bekâyı söndürüyor. O hâletimde yanık bir şâirin dediği gibi dedim:

Dil bekâsı, hak fenâsı istedi mülk-ü tenim.

Bir devâsız derde düştüm, ah ki Lokman bîhaber.²

¹ "Allah bize yeter. O ne güzel vekildir!" (Âl-i İmran sûresi, 3/173).

² Niyazi Mısri, *Divân* s.149 (133. şiir, 3. beyit)

Me'yusâne başımı eğdim. Birden **حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ** âyeti imdadıma geldi, dedi: “Beni dikkatle oku!” Ben günde beş yüz defa okudum. Benim için aynelyakîn suretinde inkişaf eden çok kıymetli envârından bir kısmını ve yalnız dokuz nurunu ve mertebesini icmâlen yazıp, eskiden aynelyakîn ile değil, belki ilmelyakîn ile bilinen tafsilatını Risale-i Nur’a havale ediyorum.

Birinci Mertebe-i Nuriye-i Hasbiye

Bendeki aşk-ı bekâ, bendeki bekâya değil; belki sebepsiz ve bizzat mahbub olan kemâl-i mutlak sahibi, Zât-ı Zülkemâl'in ve Zülcemâl'in bir isminin bir cilvesinin mahiyetinde bir gölgesi bulunduğundan, fitratımda o Kâmil-i Mutlak'ın varlığına ve kemâline ve bekâsına müteveccih olan muhabbet-i fitriye, gaflet yüzünden yolunu şaşırmış, gölgeye yapışmış, aynanın bekâsına âşık olmuştu. **حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ** geldi, perdeyi kaldırdı. Gördüm ve hissettim ve hakkalyakîn zevk ettim ki; bekâmın lezzet ve saadeti, aynen ve daha mükemmel bir tarzda Bâki-i Zülkemâl'in bekâsına.. ve benim Rabb'im ve İlah'im olduğuna imanımda ve iz'anımda ve îkanımda vardır. Çünkü onun bekâsıyla benim için lâyetmüt bir hakikat tahakkuk eder. Zira benim mahiyetim; hem bâki, hem sermedî bir ismin gölgesi olur, daha ölmez diye şuur-u imanî ile takarrur eder.

✓ Hem o şuur-u imanî ile mahbub-u mutlak olan Kemâl-i Mutlak'ın varlığı bilinmekle, şedit ve fitrî olan muhabbet-i zâtî tatmin edilir. Hem Bâki-i Sermedî'nin bekâsına ve varlığına ait o şuur-u imanî ile kâinatın ve nev-i insanın kemâlâtı bilinir ve bulunur ve kemâlâta karşı fitrî meftuniyet, hadsiz elemelerden kurtulup zevk ve lezzetini alır.

✓ Hem o şuur-u imanî ile o Bâki-i Sermedî'ye bir intisap ve o intisabın imanıyla umum mülküne bir münasebet peydâ olur.. ve o münasebet-i intisabî ile –hadsiz bir mülke bir nevi mâlikiyet gibi– iman gözüyle bakar, mânen istifade eder.

✓ Hem şuur-u imanî ile ve intisap ve münasebet ile umum mevcudâta bir alâka, bir nevi ittisal peydâ olur. Ve o hâlde, ikinci derecede vücud-u şahsîsinden başka hadsiz bir vücud, o şuur-u imanî ve intisap ve münasebet ve alâka ve ittisal cihetinde –güya onun bir nevi varlığıdır gibi– var olur; varlığa karşı fitrî aşk teskin edilir.

✓ Hem o şuur-u imanî ve intisap ve münasebet ve alâkadarlığı cihetiyle bütün ehl-i kemâlâta karşı bir uhuvvet peydâ olur. O hâlde Bâki-i Sermedî'nin varlığıyla ve bekâsıyla o hadsiz ehl-i kemâl mahvolmayıp zâyî olmadıklarını bilmekle, takdir ve tahsin ile merbut ve dost olduğu hadsiz dostlarının bekâları ve devam-ı kemâlâtı, o şuur-u imanî sahibine ulvî bir zevk verir.

✓ Hem o şuur-u imânî ve intisap ve münasebet ve alâkadarlık ve uhuvvet vasıtasıyla bütün dostlarımın –ki hayatımı ve bekâmı maalmemnuniye onların saadetleri için feda ediyorum, onların– mesûdiyetleri ile hadsiz bir saadet kendim de hissedebilir gördüm. Çünkü bir samimî dostun saadetiyle, şefkatli dostu dahi saadetlenir ve lezzetlenir. Şu hâlde Bâki-i Zülkemâl'in bekâsı ve varlığıyla, başta Resûl-i Ekrem (*aleyhissalâtü vesselâm*) ve âl ve ashâbı olarak umum sâdâtım ve ahabbım olan enbiyâ ve evliya ve asfiya ve bütün sâir hadsiz dostlarım idam-ı ebedîden kurtulduğunu ve bir saadet-i sermediyeye mazhariyetlerini o şuur-u imanî ile hissettim. Ve münasebet, alâka, uhuvvet, dostluk sırrıyla saadetleri bana in'ikâs edip saadetlendirdiğini zevk ettim.

✓ Hem o şuur-u imanî ile rikkat-i cinsiye ve şefkat-i akraba yüzünden gelen hadsiz teellümâtan kurtulup, hadsiz bir zevk-i ruhânî duydum. Çünkü hayatımı ve bekâmı maalfitihâr onların tehlikelerden kurtulmaları için feda etmeyi fitrî arzu ettiğim başta pederlerim ve vâlidelerim ve bütün neslî ve nesebî ve mânevî akrabalarım, Bâki-i Hakikî'nin bekâsı ve varlığıyla mahvdan ve ademden ve idam-ı ebedîden ve hadsiz elemelerden kurtulup o hadsiz rahmetine mazhariyetlerini şuur-u imanî ile hissettim. Ve medar-ı gam ve elem olan cüz'î ve tesirsiz şefkatime bedel, nihâyetsiz bir rahmet, onlara nezaret ve himâyet ettiğini duydum, hissettim. Bir vâlide; veledinin lezzetiyle, zevkiyle, rahatıyla zevklenmesi gibi ben de o bütün şefkat ettiğim zâtların, o rahmetin himâyeti altındaki necatlarıyla ve istirahatleriyle zevklendim ve ferahlandım ve çok derin şükrettim.

✓ Hem o şuur-u imanî ile netice-i hayatım ve sebeb-i saadetim ve vazife-i fıtratım olan Resâil-i Nur dahi ziya'dan, mahvdan, faydasız kalmasından ve mânen kurumasından kurtulmalarını ve meyvedar, bâki kalmalarını o intisab-ı imanî ile bildim, hissettim, kanaat getirdim. Kendi bekâmın lezzetinden çok ziyade bir mânevî lezzet duydum, tam hissettim. Çünkü iman ettim ki; Bâki-i Zülkemâl'in bekâsı ve varlığıyla Resâil-i Nur, yalnız insanların hâfızalarında ve kalblerinde nakşolmuyor; belki hadsiz zîşuur mahlûkatın ve ruhânilerin bir mütâlaagâhları olmakla beraber rızâ-yı ilâhiye mazhar ise Levh-i Mahfuz'da ve elvâh-ı mahfûzada irtisam

ederek sevap meyveleriyle tezeyyün eder. Ve bilhassa Kur'ân'a mensubiyeti ve kabul-ü nebevî ve -inşaallah- marzî-i ilâhî cihetiyle bir anda vücuda ve nazar-ı rabbâniyeye mazhariyeti, umum ehl-i dünyanın takdirinden daha ziyade kıymettar bildim. İşte hayatımı ve bekâmı, o resâilin hakâik-i imaniyeyi isbat eden her bir risalenin bekâsına, devamına, ifade-sine, makbuliyetine feda etmeye her vakit hazır olduğumu ve saadetimi onların Kur'ân'a hizmet etmelerinde bildim. Ve o hâlde bekâ-yı ilâhî ile yüz derece insanların tahsinlerinden daha ziyade bir takdire mazhariyetlerini o intisab-ı imanî ile anladım. Bütün kuvvetimle حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ dedim.

✓ Hem o şuur-u imanî ile ebedî bir bekâ ve dâimî bir hayat veren Bâki-i Zülcelâl'in bekâsına ve vücûduna iman ve imanın a'mâl-i sâliha gibi neticele-ri, bu fâni hayatın bâki meyveleri ve ebedî bir bekânın vesileleri olduğunu bildim. Meyvedar bir ağaca inkılâb etmek için kabuğunu terk eden bir çekirdek gibi, ben de o bâki meyveleri vermek için bu bekâ-yı dünyevînin kabuğunu bırakmaya nefsimi kandırdım. Nefsimle beraber حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ "O'nun bekâsı bize yeter" dedim.

✓ Hem şuur-u imanî ve intisab-ı ubûdiyet ile toprak perdesinin arkası ışıklanmasını ve ağır tabaka-yı türabiye dahi ölümlerin üstünden kalktığını ve kabir kapısıyla girilen yeraltı dahi, adem-âlûd karanlıklar olmadığını ilmelyâkin ile bildim. Bütün kuvvetimle حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ dedim.

✓ Hem gayet kat'î bir surette hissettim ve o şuur-u imanî ile hakkalyâkîn bildim ki: Fıtratımda çok şiddetli olan aşk-ı bekâ; Bâki-i Zülkemmâl'in bekâsına, varlığına iki cihetle bakarken, enaniyetin perde çekmesiyle, mahbubunu kaçırmış, aynasına perestiş etmiş bir serseme dönmüş gördüm. Ve o çok derin ve kuvvetli aşk-ı bekâ; bizzat ve sebepsiz, fitraten sevilen ve perestiş edilen kemâl-i mutlak bir isminin gölgesi vasıtasıyla mahiyetimde hükmedip, o aşk-ı bekâyı vermiş ve muhabbet için hiçbir illet ve hiçbir garazı ve zâtından başka hiçbir sebep iktiza etmeyen kemâl-i zâtı perestişe kâfi ve vâfi iken -sâbikan beyan ettiğimiz ve her birisine bir hayat ve bir bekâ değil, belki elden gelse binler hayat-ı dünyeviye ve bekâ feda edilmeye lâayık olan- mezkûr bâki meyveleri dahi ihsan etmekle, o fitrî aşkı şiddetlendirmiş hissettim. Elimden gelseydi bütün zerrât-ı vücudumla حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ diyecektim ve o niyetle dedim. Ve bekâsını arayan ve bekâ-yı ilâhîyi bulan o şuur-u imanî -ki

bir kısım meyvelerine sâbikan “Hem... hem... hem...”ler ile işaret ettim– bana öyle bir zevk ve şevk verdi ki; bütün ruhumla, bütün kuvvetimle, en derin kalbimde nefsimle beraber **حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ** dedim.

İkinci Mertebe-i Nuriye-i Hasbiye

Fıtratımdaki hadsiz aczimle beraber, ihtiyarlık ve gurbet ve kimsesizlik ve tecridim içinde, ehl-i dünya desiseleriyle, casuslarıyla bana hücum ettikleri hengâmda kalbimde dedim: “Elleri bağlı, zayıf ve hasta birtek adama ordular taarruz ediyor. O bîçârenin –yani benim için– bir nokta-yı istinad yok mu?” diye **حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ**¹ âyetine müracaat ettim. Bana bildirdi ki:

İntisab-ı imanî tezkeresiyle Kadîr-i Mutlak öyle bir sultana istinad edersin ki; zemin yüzünde her baharda dört yüz bin milletten mürekkep nebâtât ve hayvanat ordularının bütün cihâzâtlarını kemâl-i intizamla vermekle beraber, her sene eşcâr ve tuyûr denilen o iki muazzam ordusunun elbiselerini tazelerdirerek yeni libaslar giydirir, urbalarını ve formalarını değiştirir.. ve tavuğun ve kuşun fistanlarını ve çarşaflarını tazelendirdiği gibi, dağın libasını ve sahra-nın yüz örtüsünü değiştirir.. ve başta insan olarak, hayvanâtın muazzam ordusunun bütün erzaklarını, değil medenî insanların son zamanda keşfettikleri et ve şeker vesâir taamların hülâsaları gibi, belki yüz derece o medenî hülâsalarından daha mükemmel ve bütün taamların her nev’inden tohum ve çekirdek denilen rahmânî hülâsalara koyup ve o hülâsaları dahi, onların pişirmelerine ve inbisatlarına dair kaderî tarifeleri içine sarıp muhafaza için küçücük sandukçalara koyup tevdî eder. O sandukçukların îcadı “kâf-nun” fabrikasından o kadar çabuk ve kolay ve çoklukladır ki, Kur’ân der: “Bir emir ile yapılır.”² Hem o umum hülâsalar, bir şehri doldurmadığı ve birbirine benzedikleri ve aynı madde oldukları hâlde, Rezzâk-ı Kerîm onlardan bir yaz mevsiminde pişirdiği gayet mütelevvî ve leziz taamlar, zeminin bütün şehirlerini bir ci-hette doldurabilir.

İşte sen, intisab-ı imanî tezkeresiyle böyle bir nokta-yı istinad bulabildiğinden hadsiz bir kuvvete ve kudrete dayanabilirsin. Ben de âyetten bu der-simi aldıkça öyle bir kuvve-i mânevîyeyi buldum ki, değil şimdiki düşmanlarıma, belki dünyaya meydan okutturabilir bir iktidar-ı imanî hissederek bütün

¹ “Allah bize yeter. O ne güzel vekildir!” (Âl-i İmran sûresi, 3/173).

² Bkz.: Bakara sûresi, 2/117; Âl-i İmran sûresi, 3/47, 59; En’âm sûresi, 6/73; Nahl sûresi, 16/40; Meryem sûresi, 19/35; Yâsîn sûresi, 36/82; Mü’min sûresi, 40/68.

ruhum ile **حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ** dedim. Ve hadsiz fakrım ve ihtiyacım cihe-
tinde dahi bir nokta-yı istimdat için yine o âyete müracaat ettim. Bana de-
di ki: “Sen memlûkiyet ve ubûdiyet intisabıyla öyle bir Mâlik-i Kerîm’e men-
sup ve îâşe defterinde mukayyetsin ki; her bahar ve yazda gayptan ve hiçten
umulmadığı yerden ve kuru bir topraktan kaldırır, indirir tarzında yüz defa ze-
min sofrasını ayrı ayrı yemekleriyle tezyin eder, serer. Güya zamanın senele-
ri ve her senenin günleri, birbiri arkasından gelen ihsan meyvelerine ve rah-
met taamlarına birer kap ve bir Rezzâk-ı Rahîm’in küllî ve cüz’î ihsânât mer-
tebelerine birer meşherdirler. İşte sen böyle bir Ganiyy-i Mutlak’ın abdisin.
Abdiyetine şuurun varsa, senin elîm fakrın leziz bir iştiha olur.” Ben de o der-
simi aldım. Nefsime beraber “Evet, evet, doğrudur.” deyip mütevekkilâne
حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ dedim.

Üçüncü Mertebe-i Nuriye-i Hasbiye

Ben o gurbetler ve hastalıklar ve mazlumiyetlerin tazyikiyle dünyadan
alâkamı kesilmiş bularak, ebedî bir dünyada ve bâkî bir memlekette dâimî bir
saadete namzet olduğumu iman telkin ettiği hengâmda “of, of” tan vazgeç-
tim, “oh, oh” dedim. Fakat bu gaye-i hayal ve hedef-i ruh ve netice-i fitratın
tahakkuku, ancak ve ancak bütün mahlûkatın bütün harekât ve sekenâtları-
nı ve ahvâl ve âmâllerini, kavlen ve fiilen bilen ve kaydeden ve bu küçücük
ve âciz-i mutlak olan insanı¹ kendine dost ve muhatap eden ve bütün mah-
lûkat üstünde bir makam veren bir Kadîr-i Mutlak’ın hadsiz kudretiyle ve in-
sana nihâyetsiz inâyet ve ehemmiyet vermesiyle olabilir², diye düşünüp bu
iki noktada; yani böyle bir kudretin faaliyeti.. ve zâhiren bu ehemmiyetsiz in-
sanın hakikatli ehemmiyeti hakkında imanın inkişafını ve kalbin itmînanı ve-
ren bir izah istedim. Yine o âyete müracaat ettim, dedi ki: “**حَسْبُنَا³**”⁴ ya
dikkat edip, senin ile beraber lisân-ı hâl ve lisân-ı kâl ile kimler **حَسْبُنَا**’yı söy-
lüyorlar, dinle!” emretti.

Birden baktım ki; hadsiz kuşlar ve kuşçuklar ve sinekler ve hesapsız hay-
vanlar ve hayvancıklar ve nihâyetsiz nebatlar, yeşilcikler ve gayetsiz ağaçlar

¹ Bkz.: Nisâ sûresi, 4/28; Fâtır sûresi, 35/15.

² Bkz.: Bakara sûresi, 2/30, 257; Âl-i İmran sûresi, 3/68; A’râf sûresi, 7/196; Yûnus sûresi, 10/62; İsrâ
sûresi, 17/70; Şûrâ sûresi, 42/9; Tîn sûresi, 95/4.

³ Bize yeter.

⁴ Bize

ve ağaççıklar dahi, benim gibi lisân-ı hâl ile ¹ حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ manasını yâdediyorlar ve yâda getiriyorlar ki; bütün şerâit-i hayatiyelerini tekeffül eden öyle bir vekilleri var ki, birbirine benzeyen ve maddeleri bir olan yumurtalar ve birbirinin misli gibi katreler ve birbirinin aynı gibi habbeler ve birbirine müşâbih çekirdeklerden kuşların yüz bin çeşitlerini ve hayvanların yüz bin tarzlarını, nebâtâtın yüz bin nev'ini, ağaçların yüz bin sınıfını yanlışsız, noksansız, iltibassız, süslü, mizanlı, intizamlı, birbirinden ayrı, fârikalı bir surette gözümüz önünde, hususan her baharda gayet çabuk, gayet kolay, gayet geniş bir dairede gayet çoklukla halkeder, yapar. Kudretinin azamet ve haşmeti içinde, beraberlik ve benzeyişlik ve birbiri içinde ve bir tarzda yapılmaları vahdetini ve ehadiyetini bize gösterir.. ve böyle hadsiz mucizâtı ibraz eden bir fiil-i rubûbiyete ve bir tasarruf-u hallâkiyete müdahale ve iştirak mümkün olmadığını bildirir, diye bildim.

Sonra حَسْبُنَا daki نَا da bulunan “ene” ye yani *nefsime* baktım, gördüm ki:

✓ Hayvanât içinde beni dahi menşeim olan bir katre sudan yaratan yaratmış, mucizâne yapmış, kulağımı açıp gözümü takmış; kafama öyle bir dimağ, sineme öyle bir kalb, ağızıma öyle bir dil koymuş ki; o dimağ ve kalb ve dilde rahmetin umum hazinelerinde iddihar edilen bütün rahmânî hediyeleri, atiyeleri tartacak, bilecek yüzer mizancıkları, ölçücükleri ve esmâ-yı hüsnâ-nın nihâyesiz cilvelerinin definelerini açacak, anlayacak binler âletleri yaratmış, yapmış, yazmış; kokuların, tatların, renklerin adedince tarifeleri o âletlere yardımcı vermiş.

✓ Hem kemâl-i intizam ile bu kadar hassas duyguları ve hissiyatları ve gayet muntazam bu mânevî latifeleri ve bâtinî hasseleri bu cismimde dercetmekle beraber, gayet sanatlı bu cihâzâtı ve cevârihi ve hayat-ı insaniyece gayet lüzumlu ve mükemmel bu kadar âzâ ve âletleri bu vücudumda kemâl-i hikmetle yaratmış. Tâ ki, nimetlerinin bütün nevilerini ve umum çeşitlerini bana tattırsın ve ihsas etsin ve hadsiz tecelliyât-ı esmâsının ayrı ayrı zuhurlarını o duygular ve hissiyatla ve hassasiyetle bana bildirsın, zevk ettirsin ve bu ehemmiyetsiz görünen hakir ve fakir vücudumu –her müminin vücudu gibi– kâinata bir güzel takvim ve ruznâme.. ve âlem-i ekbere muhtasar bir nüshayı enver.. ve şu dünyaya bir misal-i musağgar.. ve masnûâtına bir mucize-i azhar.. ve nimetlerinin her nev'ine tâlip bir müşteri ve medar.. ve rubûbiyetinin

¹ “Allah bize yeter. O ne güzel vekildir!” (Âl-i İmran sûresi, 3/173).

kanunlarına ve icraat tellerine santral gibi bir mazhar.. ve hikmet ve rahmet atıyyelerine ve çiçeklerine numûne bahçesi gibi bir liste, bir fihriste.. ve hitâbât-ı sübhaniyesine anlayışlı bir muhatap yaratmış olmakla beraber; en büyük bir nimet olan vücudu, bu vücudumda büyümek ve çoğaltmak için hayatı verdi. Ve o hayat ile o nimet-i vücudum âlem-i şehâdet kadar inbisat edebiliyor.

✓ Hem insaniyeti verdi. O insaniyet ile o nimet-i vücud, mânevî ve mad-dî âlemlerde inkişaf ederek insana mahsus duygularla o geniş sofralardan istifade yolunu açtı.

✓ Hem İslâmiyet'i bana ihsan etti. O İslâmiyet ile o nimet-i vücud, âlem-i gayb ve şehâdet kadar genişlendi.

✓ Hem iman-ı tahkikîyi in'am etti. O iman ile o nimet-i vücud, dünya ve âhireti içine aldı.

✓ Hem o imanda mârifet ve muhabbetini verdi. O mârifet ve muhabbetle o nimet-i vücud içinde daire-i mümkünâttan âlem-i vücûba ve daire-i esmâ-yı ilâhiyeye kadar hamd ü senâ ile istifade için ellerini uzatabilir bir mer-tebe ihsan etti.

✓ Hem hususî olarak bir ilm-i Kur'ânî ve hikmet-i imaniye verdi. Ve o ih-sanı ile çok mahlûkat üstüne bir tefevvuk verdi...¹

Ve sâbık noktalar gibi çok cihetlerle öyle bir câmiyet vermiş ki, ehadiyeti-ne ve samediyetine tam bir ayna.. ve küllî ve kudsî rubûbiyetine geniş ve kül-lî bir ubûdiyet ile mukabele edebilen bir istidat vermiş. Ve enbiyâlarla insan-lara gönderdiği bütün mukaddes kitapların ve suhurların ve fermanların ic-mâıyla ve bütün enbiyâ ve evliya ve asfiyanın ittifakıyla, bu bendeki bulunan emaneti ve hediyesi ve atıyyesi olan vücudumu ve hayatımı ve nefsimi, âyet-i Kur'âniye'nin nassı² ile benden satın alıyor. Tâ ki, elimde faydasız zâyî olma-sın ve iade etmek üzere muhafaza edip satmak pahasına saadet-i ebediyeyi ve cenneti vereceğini kat'î bir surette çok tekrar ile vaad ve ahdettiğini ilmel-yakîn ve tam iman ile anladım...

¹ Bkz.: "Biz, hakikaten insanoğlunu şan ve şeref sahibi kıldık. Onları, (çeşitli nakil vasıtaları ile) karada ve denizde taşıdık; onlara güzel güzel rızıklar verdik; yine onları, yarattıklarımızın birçoğundan cidden üstün kıldık." (İsrâ sûresi, 17/70)

² Bkz.: "Allah, karşılık olarak cenneti verip mü'minlerden canlarını ve mallarını satın almıştır. Onlar Allah yolunda mücadele ederler, öldürülürler ve öldürülürler. Bu Allah'ın Tevrat'ta da, İncil'de de, Kur'an'da da üstlendiği gerçek bir vaattir. Verdiği sözde Allah'tan daha sadık kim olabilir? O hâlde yaptığınız bu alışverişten dolayı sevinin ey mü'minler! Müjdeler olsun size, işte en büyük mutluluk, işte en büyük başarı!" (Tevbe sûresi, 9/111)

Ve böyle hadsiz hayvanât ve nebâtâtın yüz binler nev'ilerinin ve çeşitlerinin suretlerini "Fettâh" ismiyle mahdud ve müteşâbih katrelerden ve habbe-lerden gayet kolay ve çabuk ve mükemmel açan.. ve insana –sâbikan beyan ettiğimiz gibi– hayret verici bu kadar ehemmiyet veren ve rubûbiyetin ehemmiyetli işlerine medar yapan bir Zât-ı Zülcelâli ve'l-ikram olan Rabb'im var olduğunu ve gelecek baharın îcadı gibi kolay ve kat'î ve muhakkak bir surette haşrı îcad ve cenneti ihsan ve saadet-i ebediyeyi halkedeceğini bu Âyet-i Hasbiye'den ders aldım. Elimden gelseydi bilfiil ve gelmediği için binniyet, bittasavvur, bilhayal bütün mahlûkat dilleriyle **حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ** dedim ve ebede'l-âbidîn daima tekrar etmek istiyorum.

Dördüncü Mertebe-i Nuriye-i Hasbiye

Bir vakit ihtiyarlık, gurbet, hastalık, mağlûbiyet gibi vücudumu sarsan ârızalar bir gaflet zamanıma rast gelip –şiddetli alâkadar ve meftun olduğum vücudum, belki mahlûkatın vücudları ademe gidiyor diye– elim bir endişe verirken yine Âyet-i Hasbiye'ye müracaat ettim. Dedi: "Manama dikkat et ve iman dürbünüyle bak!" Ben de baktım ve iman gözüyle gördüm ki:

Bu zerrecik vücudum hadsiz bir vücudun aynası ve nihâyetsiz bir inbisat ile hadsiz vücudları kazanmasına bir vesile ve kendinden daha kıymetli bâki, müteaddit vücudları meyve veren bir kelime-i hikmet hükmünde bulunduğunu.. ve mensubiyet cihetiyle bir an yaşaması ebedî bir vücud kadar kıymetli olduğunu ilmelyakîn ile bildim. Çünkü şuuru iman ile bu vücudum Vâcibü'l-vücûd'un eseri ve sanatı ve cilvesi olduğunu anlamakla, vahşi evhamın hadsiz karanlıklarından ve hadsiz mufâratat ve firakların elemelerinden kurtulup mevcudâta, hususan zihayatlarla taalluk eden ef'âlde, esmâ-yı ilâhiye adedince uhuvvet râbitalarıyla münasebet peydâ ettiğim bütün sevdiğim mevcudâta, muvakkat bir firak içinde dâimî bir visal var olduğunu bildim. Mâlûmdur ki, karyeleri ve şehirleri ve memleketleri veya taburları ve kumandanları ve üstadları gibi râbitaları bir olan adamlar, sevimli bir uhuvvet ve dostâne bir arkadaşlık hissederler. Ve bu gibi râbitalardan mahrum olanlar dâimî, elim karanlıklar içinde azap çekiyorlar. Hem bir ağacın meyveleri –şuurları olsa– birbirinin kardeşi ve birbirinin bedeli ve musâhibi ve nâzırı olduklarını hissederler. Eğer ağaç olmazsa veya ondan koparılsa, her biri o meyveler adedince firakları hissedecek.

İşte iman ile ve imandaki intisap ile her mümin gibi, bu vücudum dahi hadsiz vücudların firaksız envârını kazanır; kendisi gitse de, onlar arkada kaldığından kendisi kalmış gibi memnun olur. Bununla beraber –Yirmi Dördüncü Mektup’ta tafsilen kat’î isbat edildiği gibi– her zîhayatın, hususan zîruhun vücudu bir kelime gibidir. Söylenir ve yazılır, sonra kaybolur. Fakat kendi vücuduna bedel ikinci derecede vücudları sayılan hem manası, hem hüviyet-i misaliyesi ve sureti, hem neticeleri, hem mübarek ise sevabı, hem hakikati gibi çok vücudlarını bırakır, sonra perde altına girdiği gibi.. aynen öyle de bu vücudum ve her zîhayatın vücudu, zâhirî vücuttan gitse –zîruh ise– hem ruhunu, hem manasını, hem hakikatini, hem misalini, hem mahiyet-i şahsiyesinin dünyevî neticelerini ve uhrevî semerelerini, hem hüviyet ve suretini, hâfızalarda ve elvâh-ı mahfûzada ve sermedî manzaraların filim şeritlerinde ve ilm-i ezelinin meşherlerinde.. ve kendini temsil eden ve bekâ veren fitrî tesbihatını defter-i âmâlinde.. ve esmâ-yı ilâhiyenin cilvelerine ve mukteziyâtlarına fitrî mukabelelerini ve vücudî aynadarlıklarını daire-i esmâda.. ve daha bunlar gibi zâhirî vücutundan daha kıymettar müteaddit mânevî vücudlarını kendi yerinde bırakır, sonra gider... İlmelyakîn suretinde bildim.

İşte iman ve imandaki şuur ve intisap ile bu mezkûr bâkî, mânevî vücudlara sahip olunabilir. İman olmazsa, bütün o vücudlardan mahrum olmakla beraber, zâhirî vücudu dahi onun hakkında ademe ve hiçliğe gider gibi zâyî olur.

Bir zaman bahar çiçeklerinin çabuk mahvolmalarına çok yazığım geliyordu. Hatta o nâzeninlere acıyordum. Burada beyan edilen hakikat-i imaniye gösterdi ki o çiçekler, âlem-i manada çekirdeklerdir. Sâbıkan beyan ettiğimiz ruhtan başka bütün o vücudları meyve veren birer ağaç, birer sümbül hükmünde nur-u vücud noktasında kazançları bire yüzdür. Zâhirî vücudları mahvolmaz, saklanır. Hem bâkî olan hakikat-i nev’iyesinin tazelenen suretleridir. Geçen baharda yaprak, çiçek, meyve gibi mevcudâtı, bu bahardakinin mislidirler. Fark yalnız itibardır. O itibarî fark dahi, bu hikmet kelimelerine ve rahmet sözlerine ve kudret harflerine ayrı ayrı, müteaddit manaları verdirmek içindir, bildim. Yazıklar yerinde “mâşallah, bârekâllah” dedim.

İşte imanın şuuruyla ve iman râbitasıyla, arz ve semâvât sanatkârına intisap noktasında gökleri yıldızlarla, zemini çiçekler ve güzel mahlûklarla yapan, süslendiren¹ ve böyle her bir sanatta yüzer mucize gösteren bir sanatkârın

¹ Bkz.: Hicr sûresi, 15/16-21; Kehf sûresi, 18/7; Sâffât sûresi, 37/6; Fussilet sûresi, 41/12; Mülk sûresi, 67/5.

eser-i sanatı ve böyle hadsiz harikalı bir ustanın yapılışı olmak, ne kadar anti-ka ve kıymettar ve şuuru varsa ne kadar iftihar eder ve şereflenir diye uzaktan hissettim. Hususan o nihâyetsiz mucizekâr usta, koca semâvât ve arzın büyük kitabını insan gibi küçük bir nüshada yazsa; belki insanı, o kitaba müntehab ve mükemmel bir hülâsa yapsa; o insan ne kadar büyük bir şeref, bir kemâl, bir kıymete medar ve iman ile mazhar ve şuur ve intisap ile o şerefe sahip olacağını bu âyetten ders aldığımdan, niyet ve tasavvur cihetinde bütün mevcudâtın dilleriyle **حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ** dedim.

Beşinci Mertebe-i Nuriye-i Hasbiye

Yine bir vakit hayatım, çok ağır şerâit ile sarsıldı. Nazar-ı dikkatimi ömre ve hayata çevirdi, gördüm: Ömrüm koşarak gidiyor; âhire yakınlaşmış hayatım dahi tazyikat altında sönmeye yüz tutmuş. Hâlbuki “Hayy” ismine dair risalede izah edilen hayatın mühim vazifeleri ve büyük meziyetleri ve kıymettar faydaları, böyle çabuk sönmeye değil, belki pek uzun yaşamaya lâyıktır diye müteellimâne düşündüm. Yine üstadım olan **حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ**¹ âyetine müracaat ettim. Dedi: “Sana hayatı veren Zât-ı Hayy-ı Kayyûm’a göre hayata bak!” Ben de baktım, gördüm ki:

Hayatımın bana bakması bir ise, Zât-ı Hayy ve Muhyî’ye bakması yüzdür. Bana ait neticesi bir ise, Hâlık’ıma ait bindir. O cihet uzun zaman, belki zaman istemez; bir an yaşaması yeter. Bu hakikat, Risale-i Nur’un risalelerinde burhanlar ile izah edildiğinden burada dört mesele içinde kısa bir hülâsası beyan edilecek.

Birinci Mesele

Hayatın mahiyeti ve hakikati Hayy-ı Kayyûm’a baktığı cihetle baktım, gördüm ki:

•Mahiyet-i hayatım esmâ-yı ilâhiyenin definelerini açan anahtarların mahzeni..

•Ve nakışlarının bir küçük haritası..

•Ve civellerinin bir fihristesi..

¹ “Allah bize yeter. O ne güzel vekildir!” (Âl-i İmran sûresi, 3/173).

•Ve kâinatın büyük hakikatlerine ince bir mikyas ve mizan..

•Ve Hayy-ı Kayyûm'un mânidar ve kıymettar isimlerini bilen, bildiren, fehmedip tefhim eden yazılmış bir kelime-i hikmettir, anladım.

•Ve hayatın bu tarzdaki hakikati bin derece kıymet kazanıyor.. ve bir saat devamı bir ömür kadar ehemmiyet alır. Zamanı olmayan Zât-ı Ezeliye'ye münasebeti cihetinde uzun ve kısalığına bakılmaz.

İkinci Mesele

Hayatın hakikî hukukuna baktım, gördüm ki:

•Hayatım rabbânî bir mektuptur; kardeşlerim olan zîşuur mahlûkata kendini okutturur, Yaradan'ı bildirir bir mûtâlaagâhtır.

•Hem Hâlık'ımın kemâlâtını teşhir eden bir ilânnâmeliktir.

•Hem hayatı, yaratanın hayat ile ihsan ettiği kıymettar hediyeler ve nişanlar ile bilerek süslenip her gün tekerrür eden resm-i küşadda müminâne, şuurdârâne, şâkirâne, minnettarâne Padişah-ı Bîmisal'in nazarına arz etmektir.

•Hem hadsiz zîhayatların Hâlık'larına vâsıfâne tahiyâtlarını ve şâkirâne tesbihat hediyelerini anlamak, müşâhede etmek ve şehâdetle ilân etmektir.

•Hem lisân-ı hâl ve lisân-ı kâl ve lisân-ı ubûdiyet ile Hayy-ı Kayyûm'un mehâsin-i rubûbiyetini izhar etmektir...

İşte bunlar gibi hayatın yüksek hukukları, uzun zaman istemediği gibi; hayatı bin derece îlâ eder ve dünyevî olan hukuk-u hayatiyeden yüz derece daha kıymettardır, diye ilmelyakîn ile bildim ve dedim: Sübhânallah! İman ne kadar kıymettar ve hayattardır ki, hangi şeye girse canlandırır ve bir şûlesi böyle fâni hayatı, bâkiyâne hayatlandırır, üstündeki fenâyı siler.

Üçüncü Mesele

Hayatımın, Hâlık'ıma bakan fitrî vazifelerine ve mânevî faydalarına baktım, gördüm ki; hayatım, hayatın Hâlık'ına üç cihetle aynadarlık ediyor.

Birinci Vecih: Hayatım, acz ve zaafıyla ve fakr ve ihtiyacıyla Hâlık-ı hayatın kudret ve kuvvetine ve gınâ ve rahmetine aynadarlık eder. Evet, nasıl ki açlık derecesiyle yemeğin lezzet dereceleri.. ve karanlığın mertebeleriyle ışık mertebeleri.. ve soğuğun mikyasıyla hararetin mizan dereceleri bilinir;

öyle de hayatımdaki hadsiz acz ve fakr ile beraber hadsiz ihtiyaçlarımı iza-
le.. ve hadsiz düşmanlarımı defetmek noktasında Hâlık'ımın hadsiz kudret ve
rahmetini bildim; suâl ve dua ve iltica ve tezellül ve ubûdiyet vazifesini anla-
dım ve aldım.

İkinci Vecih: *Hayatımdaki cüz'î ilim ve irade ve sem' ve basar gibi manalarıyla, Hâlık'ımın küllî ve ihatalı sıfatlarına ve şuûnâtına aynadarlıktır.* Evet, ben kendi hayatımda ve şuurlu fiillerimde bilmek, işitmek, gör-
mek, söylemek, istemek gibi çok manalarıyla bildim ki; bu kâinatın şahsım-
dan büyüklüğü derecesinde daha büyük bir mikyasta Hâlık'ımın muhit ilmini,
iradesini, sem' ve basar ve kudret ve hayat gibi evsafını ve muhabbet ve ga-
zab ve şefkat gibi şuûnâtını anladım; iman ederek tasdik ettim ve itiraf ederek
bir mârifet yolunu daha buldum.

Üçüncü Vecih: *Hayatımda nakışları ve cilveleri bulunan esmâ-yı ilâ-
hiyeye aynadarlıktır.* Evet ben, kendi hayatıma ve cismime baktıkça yüzer
tarzda mucizâne eserler, nakışlar, sanatlar görmekle beraber çok şefkatkârâ-
ne beslendiğimi müşâhede ettiğimden, beni yaratan ve yaşatan Zât, ne kadar
fevkalâde sehâvetli, merhametli, sanatkâr, lütufkâr, ne derece harika iktidar-
lı, –tabirde hata olmasın– maharetli, hüşyar, işgüzar olduğunu iman nuruyla
bildim. Tesbih ve takdis.. ve hamd ve şükür.. ve tekbir ve tâzim.. ve tevhid ve
tehlil gibi *fitriat vazifeleri ve hilkat gayeleri ve hayat neticeleri* ne olduğu-
nu bildim. Ve kâinatta *en kıymettar mahlûk, hayat olduğunun* sebebini.. ve
her şey, hayata musahhar olmasının sırrını.. ve *hayata karşı herkeste fitrî*
bir iştiyak bulunduğunun hikmetini.. ve *hayatın hayatı, iman* olduğunu il-
melyakîn ile anladım.

Dördüncü Mesele

“Dünyadaki bu hayatımın hakikî lezzeti ve saadeti nedir?” diye yine bu
1 حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ¹ âyetine baktım, gördüm ki:

Bu hayatımın en saf lezzeti ve en hâlis saadeti imandadır. Yani, be-
ni yaratan ve yaşatan bir Rabb-i Rahîm'in mahlûku ve masnûu ve memlûkû
ve terbiye-gerdesi ve nazarı altında olmasına.. ve O'na her vakit muhtaç bu-
lunmasına.. ve O ise hem Rabb'im, hem İlah'im; hem bana karşı gayet mer-
hametli ve şefkatli bulunduğuna kat'î imanım, öyle kâfi ve vâfi ve elemsiz ve

¹ “Allah bize yeter. O ne güzel vekildir!” (Âl-i İmran sûresi, 3/173).

dâimî bir lezzet ve saadettir ki, tarif edilmez. Ve ¹اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَلَى نِعْمَةِ الْاِيْمَانِ ne kadar yerindedir diye âyetten fehmettim.

İşte hayatın hakikatine ve hukukuna ve vazifelerine ve mânevî lezzetine ait olan bu dört mesele gösterdiler ki:

Hayat, Zât-ı Bâki-i Hayy-ı Kayyûm'a baktıkça ve iman dahi, hayata hayat ve ruh oldukça hem bekâ bulur, hem bâki meyveler verir. Hem öyle yüksekenir ki, sermediyet cilvesini alır; daha ömrün kısa ve uzunluğuna bakmaz, diye bu âyetten dersimi aldım ve niyet ve tasavvur ve hayalce bütün hayatların ve zîhayatların nâmına حَسْبَنَا اللهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ dedim.

Altıncı Mertebe-i Nuriye-i Hasbiye

Mufârakat-ı umumiye hengâmı olan harab-ı dünyadan haber veren âhir zaman hâdisâtı içinde mufârakat-ı hususiyemi ihtar eden ihtiyarlık ve âhir ömrümde bir hassasiyet-i fevkalâde ile fitratımdaki cemâl-perestlik ve güzellik sevdası ve kemâlâta meftuniyet hisleri inkişaf ettikleri bir zamanda dâimî ve tahribatçı olan zeval ve fenâ ve mütemâdî ve tefrik edici olan mevt ve adem, dehşetli bir surette bu güzel dünyayı ve bu güzel mahlûkatı hırpaladığını, parça parça edip güzelliklerini bozduğunu fevkalâde bir şuur ve teessürle gördüm. Fitratımdaki aşk-ı mecazî bu hâle karşı şiddetli galeyan ve isyan ettiği zamanda bir medar-ı teselli bulmak için yine bu Âyet-i Hasbiye'ye müracaat ettim. Dedi: "Beni oku ve dikkatle manama bak!" Ben de Sûre-i Nur'daki âyet-i nûrun² rasathânesine girip imanın dürbünüyle Âyet-i Hasbiye'nin en uzak tabakalarına ve şuur-u imanî hurdebîni ile en ince esrarına baktım, gördüm:

Nasıl ki aynalar, şişeler, şeffaf şeyler, hatta kabarcıklar, güneş ziyasının gizli ve çeşit çeşit cemâlini ve o ziyanın elvan-ı seb'a denilen yedi renginin mütenevvî güzelliklerini gösteriyorlar ve teceddüt ve taharrükleriyle ve ayrı ayrı kabiliyetleriyle ve inkisaratlarıyla o cemâlî ve o güzellikleri tazelandiriyorlar ve inkisaratlarıyla güneşin ve ziyasının ve elvan-ı seb'asının gizli güzelliklerini izhar ediyorlar. Aynen öyle de Şems-i Ezel ve Ebed olan Cemîl-i Zülcelâl'in cemâl-i kudîsine ve nihâyetsez güzel olan esmâ-yı hüsnâsının sermedî güzelliklerine aynadarlık edip cilvelerini tazelandirmek için bu güzel masnûlar, bu tatlı mahlûklar ve bu cemâlli mevcudât, hiç durmayarak gelip gidiyorlar.

¹ İman nimetini bahşeden Allah'a hamdolsun..

² Nûr sûresi, 24/35.

Kendilerinde görünen güzellikler ve cemâller, kendilerinin malı olmadığını; belki tezahür etmek isteyen sermedî ve mukaddes bir cemâlin ve dâimî tecellî eden ve görünmek isteyen mücerret ve münezzeh bir hüsün işaretleri ve alâmetleri ve lem'aları ve cilveleri olduğu, pek çok kuvvetli delilleriyle Risale-i Nur'da tafsilen izah edilmiş. Burada o burhanlardan üç tanesine kısaca işaret edilecek.

Birinci Burhan

Nasıl ki işlenmiş bir eserin güzelliği, işlemesinin güzelliğine.. ve işlemek güzelliği, ustalığın o sanattan gelen unvanının güzelliğine.. ve ustadaki sanatkârlık unvanının güzelliği, o sanatkârın o sanata ait sıfatının güzelliğine.. ve sıfatının güzelliği, kabiliyet ve istidadının güzelliğine.. ve kabiliyetinin güzelliği, zâtının ve hakikatının güzelliğine derece-i bedâhette gayet kat'î bir surette delâlet ettiği gibi; aynen öyle de bu kâinatın baştan başa bütün güzel mahlûklarında ve yapıları güzel umum masnûlarındaki hüsün ve cemâl dahi, Sanatkâr-ı Zülcelâl'deki fiillerinin hüsün ve cemâline kat'î şehâdet.. ve ef'âlindeki hüsün ve cemâl ise, o fiillere bakan unvanların, yani isimlerin hüsün ve cemâline şüphesiz delâlet.. ve isimlerin hüsün ve cemâli ise, isimlerin menşei olan kudsî sıfatların hüsün ve cemâline kat'î şehâdet.. ve sıfatların hüsün ve cemâli ise, sıfatların mebdî olan şuûnât-ı zâtiyenin hüsün ve cemâline kat'î şehâdet.. ve şuûnât-ı zâtiyenin hüsün ve cemâli ise, fâil ve müsemmâ ve mevsuf olan zâtının hüsün ve cemâline ve mahiyetinin kudsî kemâline ve hakikatının mukaddes güzelliğine bedâhet derecede kat'î bir surette şehâdet eder. Demek, Sâni-i Zülcemâl'in kendi Zât-ı Akdes'ine lâayık öyle hadsiz bir hüsün ve cemâli var ki, bir gölgesi bütün mevcudâtı baştan başa güzelleştirmiş.. ve öyle münezzeh ve mukaddes bir güzelliği var ki, bir cilvesi kâinatı serbeser güzelleştirmiş ve bütün daire-i mümkinâtı hüsün ve cemâl lem'alarıyla tezyin edip ışıklandırmış.

Evet, işlenmiş bir eser, fiilsiz olmadığı gibi; fiil dahi fâilsiz olamaz. Ve isimler, müsemmâsız olması muhâl olduğu gibi; sıfatlar dahi mevsufsuz mümkün değildir. Madem bir sanatın ve eserin vücudu, bedâhetle o eseri işleyen fiiline delâlet.. ve o fiilin vücudu, fâilinin ve unvanının ve eseri intâc eden sıfatın ve isminin vücudlarına delâlet eder. Elbette bir eserin kemâli ve cemâli dahi fiilin kendine mahsus kemâl ve cemâline.. o da ismin kendine münasip, muvâfık güzelliğine.. o dahi zâtın ve hakikatin –fakat zâta ve hakikate lâayık ve muvâfık– kemâline ve cemâline ilmelyakîn ile ve bedâhetle delâlet eder.

Aynen öyle de bu eserler perdesi altındaki faaliyet-i dâime, fâilsiz olması muhâl olduğu gibi; bu masnûât üstünde cilveleri ve nakışları göz ile görünen isimler dahi müsemmasız hiçbir cihetle mümkün olmadığı ve müşâhede derecesinde hissedilen kudret, irade gibi sıfatlar dahi mevsufsuz olması muhâl olduğundan, şu kâinatta bütün eserler, mahlûklar, masnûlar hadsiz vücudlarıyla Hâlık ve Sâni' ve Fâil'lerinin vücûd-u ef'âline ve esmâsının vücuduna ve evsafının vücuduna ve şuûnât-ı zâtiyesinin vücuduna ve Zât-ı Akdes'inin vücûb-u vücûduna kat'î bir surette delâlet ettikleri gibi, o masnûâtın umumunda görünen muhtelif kemâlât ve ayrı ayrı cemâller ve çeşit çeşit güzellikler, Sâni-i Zülcelâl'de olan fiillerin ve isimlerin ve sıfatların ve şe'nlerin ve zâtının kendilerine mahsus münasip ve lâıyk ve vâcibiyetine ve kudsiyetine muvâfık olarak hadsiz kemâlâtlarına ve nihâyetsiz cemâllerine ve ayrı ayrı ve umum kâinatın fevkinde güzelliklerine gayet sarîh şehâdet ve gayet kat'î delâlet ederler.

İkinci Burhan'ın Beş Noktası Var

Birinci Nokta: Meşreplerinde, mesleklerinde birbirinden ayrı ve uzak olan bütün **ehl-i hakikat**in reisleri, zevk ve keşfe istinad ederek icmâ ile ittifak ile iman edip hükmediyorlar ki; bütün mevcudâtta hüsün ve cemâl, bir Zât-ı Vâcibü'l-vücûd'da bulunan mukaddes hüsün ve cemâlin gölgesi ve lemeâtı ve perdelerin arkasında cilvesidir.

İkinci Nokta: Bütün güzel mahlûklar, katile katile arkasında durmayarak gelip gidiyorlar, fenâya girip kayboluyorlar. Fakat o aynalar üstünde kendini gösteren ve cilvelenen yüksek ve tebeddül etmez bir güzellik, tecellisinde devam ettiğinden kat'î bir surette gösterir ki, o güzellikler o güzellerin malı ve o aynaların cemâli değildir. Belki güneşin cemâl-i şuaâtı, cereyan eden suyun üzerindeki kabarcıklarda görüldüğü gibi sermedî bir cemâlin ışıklarıdır.

Üçüncü Nokta: Nurun gelmesi elbette nurâniden.. ve vücud vermesi her hâlde mevcuddan.. ve ihsan ise gınâdan.. ve sehâvet ise servetten.. ve tâlim, ilimden gelmesi bedihî olduğu gibi, hüsün vermek dahi hasenden.. ve güzelleştirmek, güzelden.. ve cemâl vermek, cemilden olabilir; başka olamaz. İşte bu hakikate binâen iman ederiz ki; bu kâinattaki görünen bütün güzellikler, öyle bir güzelden geliyor ki; bu mütemâdiyen değişen ve tazelenen kâinat, bütün mevcudâtıyla aynadarlık dilleriyle o güzelin cemâlini tavsif ve tarif eder.

Dördüncü Nokta: Nasıl ki ceset, ruha dayanır; ayakta durur, hayatlanır.. ve lafız, manaya bakar; ona göre nurlanır.. ve suret, hakikate istinad eder; ondan kıymet alır. Aynen öyle de bu maddî ve cismânî olan âlem-i şehâdet dahi bir cesettir, bir lafızdır, bir surettir; âlem-i gaybın perdesi arkasındaki esmâ-yı ilâhiyeye dayanır, hayatlanır, istinad eder, can alır, ona bakar, güzelleşir. Bütün maddî güzellikler, kendi hakikatlerinin ve manalarının mânevî güzelliklerinden ileri geliyor. Ve hakikatleri ise esmâ-yı ilâhiyeden feyz alırlar ve onların bir nevi gölgeleridir. Ve bu hakikat, Risale-i Nur'da kat'î isbat edilmiştir. Demek bu kâinatta bulunan bütün güzelliklerin envâi ve çeşitleri, âlem-i gayb arkasında tecellî eden ve kusurdan mukaddes, maddeden mücerret bir cemâlin esmâ vasıtasıyla cilveleri ve işaretleri ve emâratlarıdır. Fakat nasıl ki Vâcibü'l-vücûd'un Zât-ı Akdes'i, başkalara hiçbir cihette benzemez ve sıfatları mümkünâtın sıfatlarından hadsiz derece yüksektir. Öyle de onun kudsî cemâli, mümkünâtın ve mahlûkatın hüsünlerine benzemez, hadsiz derecede daha âlîdir.

Evet koca cennet, bütün hüsn ü cemâliyle bir cilvesi bulunan.. ve bir saat müşâhede, ehl-i cennete cenneti unutturan bir cemâl-i sermedî¹, elbette nihâyeti ve şebîhi ve nazîri ve misli olamaz. Mâlûmdur ki her şeyin hüsnü, kendine göredir; hem binler tarzda bulunur –ve nevîlerin ihtilâfı gibi– güzellikleri de ayrı ayrıdır. Meselâ göz ile hissedilen bir güzellik, kulak ile hissedilen bir hüsn bir olmaması.. ve akıl ile fehmedilen bir hüsn-ü aklî, ağız ile zevk edilen bir hüsn-ü taam bir olmadığı gibi.. kalb, ruh ve sâir zâhirî ve bâtinî duyguların istihsan ettikleri ve güzel hissettikleri güzellikler, onların ihtilâfı gibi muhtelifdir. Meselâ imanın güzelliği ve hakikatin güzelliği ve nurun hüsnü ve çiçeğin hüsnü ve ruhun cemâli ve suretin cemâli ve şefkatin güzelliği ve adaletin güzelliği ve merhametin hüsnü ve hikmetin hüsnü ayrı ayrı oldukları gibi, Cemîl-i Zülcelâl'in nihâyet derecede güzel olan esmâ-yı hüsnâsının güzellikleri dahi ayrı ayrı olduğundan, mevcudatta bulunan hüsünler ayrı ayrı düşmüş.

Eğer Cemîl-i Zülcelâl'in esmâsındaki hüsünlerin mevcudât aynalarında bir cilvesini müşâhede etmek istersen, zeminin yüzünü bir küçük bahçe gibi temâşâ edecek bir geniş, hayalî göz ile bak ve hem bil ki; *rahmâniyet, rahîmiyet, hakîmiyet, âdiliyet gibi tabirler, Cenâb-ı Hakk'ın hem isim, hem fiil, hem sıfat, hem şe'nlerine işaret ederler.*

¹ Bkz.: Müslim, *îmân* 297; Tirmizî, *cennet* 16; İbni Mâce *mukaddime* 13; Ahmed İbni Hanbel, *el-Müsne'd* 4/332-333.

•İşte başta insan olarak bütün hayvanâtın muntazaman, bir perde-i gayp-tan gelen erzaklarına bak, *rahmâniyet-i ilâhiyenin cemâlini* gör.

•Hem bütün yavruların mucizâne iâşelerine ve başları üstünde ve annelerinin sinelerinde asılmış tatlı, safî, âb-ı kevser gibi iki tulumbacık süte temâşâ eyle, *rahîmiyet-i rabbâniyenin cazibedar cemâlini* gör.

•Hem bütün kâinatı envâyıyla beraber bir kitab-ı kebîr-i hikmet.. ve öyle bir kitap ki; her harfi yüz kelime, her kelimesi yüzer satır, her satırı bin bâb, her bâbı binler küçük kitap hükmüne getiren *hakîmiyet-i ilâhiyenin cemâl-i bîmisaline* bak, gör.

•Hem kâinatı bütün mevcudâtıyla mizanı altına alan.. ve bütün ecrâm-ı ulviye ve süflîyenin muvâzenelerini idâme ettiren.. ve güzelliğin en mühim bir esası olan tenâsübü veren.. ve her şeye en güzel vaziyeti verdiren.. ve her zî-hayata hakk-ı hayatı verip ihkak-ı hak eden.. ve mütecâvizleri durduran ve cezalandıran bir *âdiliyetin haşmetli güzelliğine* bak, gör.

•Hem insanın geçmiş tarihçe-i hayatını, buğday tanesi küçüklüğündeki kuvve-i hâfızasında ve her nebat ve ağacın gelecek tarihçe-i hayat-ı sâniyesini çekirdeğinde yazmasına.. ve her zîhayatın muhafazasına lüzumu bulunan âlât ve cihâzât, meselâ arının kanatçıklarına ve zehirli iğnesine ve dikenli çiçeklerin süngücüklerine ve çekirdeklerin sert kabuklarına bak ve *hafiziyet ve hâfiziyet-i rabbâniyenin letâfetli cemâlini* gör.

•Hem zemin sofrasında Kerîm-i Mutlak olan Rahmân-ı Rahîm'in misafirlerine, rahmet tarafından ihzâr edilen hadsiz taamların ayrı ayrı ve güzel kokularına.. ve muhtelif, süslü renklerine.. ve mütenevvî, hoş tatlarına.. ve her zîhayatın zevk ve safasına yardım eden cihazlara bak, *ikram ve kerîmiyet-i rabbâniyenin gayet şirin cemâlini* ve gayet tatlı güzelliğini gör.

•Hem Fettâh ve Musavvir isimlerinin tecellileriyle başta insan olarak bütün hayvanâtın, su katrelerinden açılan pek çok mânidar suretlerine.. ve bahar çiçeklerinin habbe ve zerreciklerinden açtırılan çok cazibedar sîmalarına bak, *fettâhiyet ve musavviriyet-i ilâhiyenin mucizâtlı cemâlini* gör.

İşte bu mezkûr misallere kıyasen esmâ-yı hüsnânın her birisinin kendine mahsus öyle kudsî bir cemâli var ki; birtek cilvesi, koca bir âlemi ve hadsiz bir nev'i güzelleştiriyor. Birtek çiçekte bir ismin cilve-i cemâlini gördüğün gibi, bahar dahi bir çiçektir ve cennet dahi görülmedik bir çiçektir. Baharın tamamına bakabilirsen ve cenneti iman gözüyle görebilirsen bak, gör; cemâl-i

sermedînin derece-i haşmetini anla! O güzelliğe karşı *iman güzelliğiyle* ve *ubûdiyet cemâli* ile mukabele etsen, çok güzel bir mahlûk olursun. Eğer da-lâletin hadsiz çirkinliğiyle ve isyanın menfur kubhuyla mukabele edip karşı-lasan, en çirkin bir mahlûk olmakla beraber, bütün güzel mevcudâtın mânen menfurları olursun.

Beşinci Nokta: Nasıl ki yüzer hüner ve sanat ve kemâl ve cemâlleri bulunan bir zât; her bir hüner, kendini teşhir etmek.. ve her bir güzel sanat, kendini takdir ettirmek.. ve her bir kemâl, kendini izhar etmek.. ve her bir cemâl, kendini göstermek istemesi kaidesince o zât dahi bütün hünerlerini ve sanat-larını ve kemâlâtını ve gizli güzelliklerini tarif edecek, teşhir edecek, gösterecek olan bir harika sarayı yapmış. Her kim o mucizeli sarayı temâşâ etse, birden ustasının ve sahibinin hünerlerine ve mehâsinine ve kemâlâtına intikal eder ve gözüyle görür gibi inanır, tasdik eder ve der ki: “Her cihetle güzel ve hünerli olmayan bir zât, böyle her cihetle güzel bir eserin masdarı, mûcidi ve taklitsiz muhterîi olamaz. Belki onun mânevî hüsünleri ve kemâlleri bu saray ile tecessüm etmiş gibidir.” hükmeder.

Aynen öyle de bu kâinat denilen meşher-i acâib ve saray-ı muhteşemin hüsünlerini gören ve aklı çürük ve kalbi bozuk olmayan elbette intikal edecek ki; bu saray bir aynadır, başkasının cemâlini ve kemâlini göstermek için böyle süslenmiş. Evet, madem bu saray-ı âlemin başka emsâli yok ki güzellikleri ondan ıktibas edip taklit edilsin. Elbette ve her hâlde bunun ustası kendi zâtında ve esmâsında kendine lâıyık güzellikleri var ki, kâinat ondan ıktibas ediyor ve ona göre yapılmış ve onları ifade etmek için bir kitap gibi yazılmış.

Üçüncü Burhan'ın Üç Nüktesi Var

Birinci Nükte: Otuz İkinci Söz'ün Üçüncü Mevkıfı'nda gayet güzel bir tafsil ve kuvvetli hüccetlerle beyan edilen bir hakikattir. Tafsilini ona havale ederek burada kısa bir işaretle ona bakacağız. Şöyle ki; bu masnûâta, hususan hayvanât ve nebâtâta bakıyoruz, görüyoruz ki:

Kasd ve iradeyi gösteren ve ilim ve hikmeti bildiren dâimî bir tezyin, bir süslemek ve tesadüfe hamli imkânsız bir tanzim, bir güzelleştirmek hükmediyor.

Hem kendi sanatını beğendirmek ve nazar-ı dikkati celbetmek ve masnû-unu ve seyircilerini memnun etmek için her şeyde öyle bir nazik sanat ve ince hikmet ve âli zînet ve şefkatli bir tertip ve tatlı vaziyet görünüyor. Bedâhet

derecesinde anlaşılır ki, kendini zîşuurlara bildirmek ve tanıttırmak isteyen perde-i gayb arkasında öyle bir sanatkâr var ki, her bir sanatıyla çok hünerlerini ve kemâlâtını teşhir ile kendini sevdirmek ve medh ü senâsını ettirmek ister.

Hem zîşuur mahlûkları minnettar ve mesrur ve kendine dost etmek için tesadüfe havalesi imkân haricinde ve umulmadığı yerden leziz nimetlerin her çeşidini onlara ihsan ediyor.

Hem derin bir şefkati ve yüksek bir merhameti ihsan eden mânevî ve kerîmâne bir muamele, bir muârefe.. ve lisân-ı hâl ile ve dostâne bir mükâleme.. ve dualarına rahîmâne bir mukabele görünüyor. Demek bu güneş gibi zâhir olan tanıttırmak ve sevdirmek keyfiyeti arkasında müşâhede edilen lezzetlendirmek ve nimetlendirmek ikramı ise, gayet esaslı bir irade-i şefkat ve gayet kuvvetli bir arzu-yu merhametten ileri geliyor. Ve böyle kuvvetli bir irade-i şefkat ve rahmet ise, hiçbir cihette ihtiyacı olmayan bir Müstağni-yi Mutlak'ta bulunması, elbette ve her hâlde kendini aynalarda görmek ve göstermek isteyen.. ve tezahür etmek, mahiyetinin muktezası ve tebârüz etmek, hakikatının şe'ni bulunan.. nihâyet kemâlde bir cemâl-i bîmisal ve ezeli bir hüsn-ü lâyezâlî ve sermedî bir güzellik vardır ki; o cemâl, kendini muhtelif aynalarda görmek ve göstermek için merhamet ve şefkat suretine girmiş.. sonra zîşuur aynalarında in'am ve ihsan vaziyetini almış.. sonra tahabbüb ve taarrûf –yani kendini tanıttırmak ve bildirmek– keyfiyetini takmış.. sonra masnû-âtı zînetlendirmek, güzelleştirmek ışığını vermiş.

İkinci Nükte: Nev-i insanda, hususan yüksek tabakasında, meslekleri ayrı ayrı hadsiz zâtlarda, gayet esaslı bir surette bulunan şedit bir aşk-ı lâhutî ve kuvvetli bir muhabbet-i rabbâniye, bilbedâhe misilsiz bir cemâle işaret, belki şehâdet eder. Evet böyle bir aşk, öyle bir cemâle bakar, iktiza eder.. ve öyle bir muhabbet, böyle bir hüsn ister. Belki bütün mevcudâtta lisân-ı hâl ve lisân-ı kâl ile edilen umum hamd ve senâlar, o ezeli hüsn bakıyor, gidiyor. Belki Şems-i Tebrizî gibi bir kısım âşıkların nazarında bütün kâinata bulunan umum incizaplar, cezbelere, cazibeler, cazibedar hakikatler, ezeli ve ebedî bir hakikat-i cazibedara işaretlerdir. Ve ecrâmı ve mevcudâtı, mevlevî-misal pervane gibi raks ve semâa kaldıran cezbedârâne harekât ve deveran, o hakikat-i cazibedarın cemâl-i kudsisinin hükümdârâne tezahüratı karşısında âşikâne ve vazifedârâne bir mukabeledir.

Üçüncü Nükte: Bütün ehl-i tahkik icmâıyla vücud, hayr-ı mahzdır, nurdur; adem şerr-i mahzdır, zulmettir. Bütün hayırlar, iyilikler, güzellikler, lezzetler –tahlil neticesinde– vücuttan neşet ettiklerini.. ve bütün fenâlıklar, şerler,

musibetler, elemeler, hatta mâsiyetler, ademe râcî olduğunu ehl-i akıl ve ehl-i kalbin büyükleri ittifak etmişler.

Eğer desen: Madem bütün güzelliklerin menbaı vücuddur, vücudda küfür ve enaniyet-i nefsiye dahi var?

Elcevap: Küfür ise hakâik-i imaniyeyi inkâr ve nefiy olduğundan ademdir. Enaniyetin vücudu ise haksız temellük ve aynadarlığını bilmemek ve mevhumu, muhakkak bilmekten ileri geldiğinden, vücud rengini ve suretini almış bir ademdir. Madem bütün güzelliklerin menbaı vücuddur ve bütün çirkinliklerin madeni ademdir; elbette vücudun en kuvvetlisi ve en yükseği ve en parlağı ve ademden en uzağı, vâcib bir vücud ve ezeli ve ebedî bir varlık, en kuvvetli ve en yüksek ve en parlak ve kusurdan en uzak bir cemâl ister; belki öyle bir cemâli ifade eder, belki öyle bir cemâl olur. Güneşe ihatalı bir ziyanın lüzumu gibi Vâcibü'l-vücûd dahi sermedi bir cemâl istilzam eder, onun ile ışık verir.

الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى نِعْمَةِ الْإِيمَانِ¹
 رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا إِنْ نَسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا²
 سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ³

İhtar: Âyet-i Hasbiye-i Nuriye'nin merâtibinden dokuz mertebesi yazılacaktı, fakat bazı esbaba binâen şimdilik üç mertebe tehir edildi.

Tenbih: Risale-i Nur, Kur'ân'ın ve Kur'ân'dan çıkan burhanî bir tefsir olduğundan Kur'ân'ın nükteli, hikmetli, lüzumlu usandırmayan tekrarâtı gibi onun da lüzumlu, hikmetli, belki zarurî ve maslahatlı tekrarâtı vardır. Hem Risale-i Nur, zevk ve şevk ile dillerde usandırmayan, daima tekrar edilen kelime-i tevhidin delilleri olmasından zarurî tekrarâtı kusur değil; usandırmaz ve usandırmamalı!..

¹ İman nimetini bahşeden Allah'a hamdolsun..

² “Ey Rabbimiz! Unutur veya hataya düşer de bir kusur işlersek bizi onunla hesaba çekme!” (Bakara sûresi, 2/286)

³ “Sübhansın yâ Rab! Senin bize bildirdiğinden başka ne bilebiliriz ki? Her şeyi hakkıyla bilen, her şeyi hikmetle yapan sensin.” (Bakara sûresi, 2/32)

الْبَابُ الْخَامُسُ

فِي مَرَاتِبِ ﴿حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ﴾¹ وَهُوَ خَمْسُ نُكْتٍ:

النُّكْتَةُ الْأُولَى

فَهَذَا الْكَلَامُ دَوَاءٌ مُجَرَّبٌ لِمَرَضِ الْعَجْزِ الْبَشَرِيِّ وَسَقَمِ الْفَقْرِ الْإِنْسَانِيِّ: ﴿حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ﴾ إِذْ:

هُوَ الْمَوْجِدُ الْمَوْجُودُ الْبَاقِي، فَلَا بَأْسَ بِزَوَالِ الْمَوْجُودَاتِ لِدَوَامِ الْوُجُودِ الْمَحْبُوبِ بِبَقَاءِ مُوجِدِهِ الْوَاجِبِ الْوُجُودِ.

وَهُوَ الصَّانِعُ الْفَاطِرُ الْبَاقِي، فَلَا حُزْنَ عَلَى زَوَالِ الْمَصْنُوعِ لِبَقَاءِ مَدَارِ الْمَحَبَّةِ فِي صَانِعِهِ.

وَهُوَ الْمَلِكُ الْمَالِكُ الْبَاقِي، فَلَا تَأْسَفَ عَلَى زَوَالِ الْمَلِكِ الْمُتَجَدِّدِ فِي زَوَالِ وَذَهَابِ. وَهُوَ الشَّاهِدُ الْعَالِمُ الْبَاقِي، فَلَا تَحْشُرَ عَلَى غَيْبُوتِ الْمَحْبُوبَاتِ مِنَ الدُّنْيَا لِبَقَائِهَا فِي دَائِرَةِ عِلْمٍ شَاهِدِهَا وَفِي نَظَرِهِ.

وَهُوَ الصَّاحِبُ الْفَاطِرُ الْبَاقِي، فَلَا كَدَرَ عَلَى زَوَالِ الْمُسْتَحْسَنَاتِ لِدَوَامِ مَنَشَأِ مَحَاسِنِهَا فِي أَسْمَاءِ فَاطِرِهَا.

وَهُوَ الْوَارِثُ الْبَاعِثُ الْبَاقِي، فَلَا تَلْهَفَ عَلَى فِرَاقِ الْأَحْبَابِ لِبَقَاءِ مَنْ يَرِثُهُمْ وَيَبْعَثُهُمْ. وَهُوَ الْجَمِيلُ الْجَلِيلُ الْبَاقِي، فَلَا تَحْزَنَ عَلَى زَوَالِ الْجَمِيلَاتِ الَّتِي هِيَ مَرَاتِبُ لِلْأَسْمَاءِ الْجَمِيلَاتِ لِبَقَاءِ الْأَسْمَاءِ بِجَمَالِهَا بَعْدَ زَوَالِ الْمَرَاتِبِ.

وَهُوَ الْمَعْبُودُ الْمَحْبُوبُ الْبَاقِي، فَلَا تَأْلَمَ مِنْ زَوَالِ الْمَحْبُوبَاتِ الْمَجَازِيَّةِ لِبَقَاءِ الْمَحْبُوبِ الْحَقِيقِيِّ.

¹ "Allah bize yeter. O ne güzel vekildir!" (Âl-i İmran sûresi, 3/173).

وَهُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ الْوَدُودُ الرَّؤُوفُ الْبَاقِي، فَلَا غَمَّ وَلَا مَيُوسَّةَ وَلَا أَهَمِّيَّةَ مِنْ زَوَالِ الْمُنْعِمِينَ الْمُشْفِقِينَ الظَّاهِرِينَ لِبَقَاءِ مَنْ وَسِعَتْ رَحْمَتُهُ وَشَفَقَتُهُ كُلَّ شَيْءٍ.

وَهُوَ الْجَمِيلُ اللَّطِيفُ الْعَطُوفُ الْبَاقِي، فَلَا حُزْنَ وَلَا عِبْرَةَ بِزَوَالِ اللَّطِيفَاتِ الْمُشْفِقَاتِ لِبَقَاءِ مَنْ يَقُومُ مَقَامَ كُلِّهَا وَلَا يَقُومُ الْكُلُّ مَقَامَ تَجَلٍّ وَاحِدٍ مِنْ تَجَلِّيَاتِهِ.

فَبَقَاؤُهُ بِهَذِهِ الْأَوْصَافِ يَقُومُ مَقَامَ كُلِّ مَا فِي زَوَالِ مِنْ أَنْوَاعِ مَحْبُوبَاتِ كُلِّ أَحَدٍ مِنَ الدُّنْيَا.

﴿حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ﴾، نَعَمْ حَسْبِي مِنْ بَقَاءِ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا بَقَاءُ مَالِكِهَا وَصَانِعِهَا وَفَاطِرِهَا.

الْحِكْمَةُ الثَّانِيَةُ

حَسْبِي مِنْ الْبَقَاءِ أَنَّ اللَّهَ هُوَ إِلَهِي الْبَاقِي، وَخَالِقِي الْبَاقِي، وَمُوجِدِي الْبَاقِي، وَفَاطِرِي الْبَاقِي، وَمَالِكِي الْبَاقِي، وَشَاهِدِي الْبَاقِي، وَمَعْبُودِي الْبَاقِي، وَبَاعِنِي الْبَاقِي. فَلَا بَأْسَ وَلَا حُزْنَ وَلَا تَأَسُّفَ وَلَا تَحَسُّرَ عَلَى زَوَالِ وَجُودِي لِبَقَاءِ مُوجِدِي وَإِبْرَاهِمِي بِأَسْمَائِهِ. وَمَا فِي شَخْصِي مِنْ صِفَةٍ إِلَّا وَهِيَ مِنْ شُعَاعِ اسْمِ مَنْ أَسْمَائِهِ الْبَاقِيَّةُ؛ فَزَوَالُ تِلْكَ الصِّفَةِ وَفَنَاؤُهَا لَيْسَ إِغْدَامًا لَهَا، لِأَنَّهَا مَوْجُودَةٌ فِي دَائِرَةِ الْعِلْمِ وَبَاقِيَّةٌ وَمَشْهُودَةٌ لِخَالِقِهَا.

وَكَذَا حَسْبِي مِنْ الْبَقَاءِ وَلَدَّتْهُ عِلْمِي وَإِذْعَانِي وَشُعُورِي وَإِيمَانِي بِأَنَّهُ إِلَهِي الْبَاقِي الْمُمْتَلِئُ شُعَاعِ اسْمِهِ الْبَاقِي فِي مِرَاةِ مَا هِيَ. وَمَا حَقِيقَةُ مَا هِيَ إِلَّا ظِلٌّ لِدَلِكِ الْاسْمِ، فَبَسْرٍ تَمَثُّلُهُ فِي مِرَاةِ حَقِيقَتِي صَارَتْ نَفْسُ حَقِيقَتِي مَحْبُوبَةً لَا لِذَاتِهَا بَلْ بِسِرِّ مَا فِيهَا، وَبَقَاءُ مَا تَمَثَّلَ فِيهَا أَنْوَاعَ بَقَاءٍ لَهَا.

الْحِكْمَةُ الثَّالِثَةُ

﴿حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ﴾، إِذْ هُوَ الْوَاجِبُ الْوُجُودِ الَّذِي مَا هَذِهِ الْمَوْجُودَاتُ السَّيَّالَةُ إِلَّا مَظَاهِرُ تَجَدُّدِ تَجَلِّيَاتِ إِبْرَاهِمِي وَوُجُودِهِ، وَبِهِ وَبِالْإِنْسَابِ إِلَيْهِ وَبِمَعْرِفَتِهِ أَنْوَاعُ الْوُجُودِ بِلا

حَدِّ، وَيُدُونِهِ ظُلُمَاتُ الْعَدَمَاتِ وَالْأَمُ الْفَرَاقَاتِ الْغَيْرِ الْمَحْدُودَاتِ، وَمَا هَذِهِ الْمَوْجُودَاتُ
السَّيَّالَةُ إِلَّا وَهِيَ مَرَايَا وَهِيَ مُتَجَدِّدَةٌ بِبَدَلِ التَّعْيِينَاتِ الْإِغْتِبَارِيَّةِ فِي فَنَائِهَا وَزَوَالِهَا وَبَقَائِهَا
بِسِتَّةِ وُجُوهٍ:

الْأَوَّلُ: بَقَاءُ مَعَانِيهَا الْجَمِيلَةِ وَهُوِّيَاتِهَا الْمَثَالِيَّةِ.

وَالثَّانِي: بَقَاءُ صُورِهَا فِي الْأُلُوحِ الْمَثَالِيَّةِ.

وَالثَّالِثُ: بَقَاءُ ثَمَرَاتِهَا الْأُخْرَوِيَّةِ.

وَالرَّابِعُ: بَقَاءُ تَسْبِيحَاتِهَا الرَّبَّانِيَّةِ الْمُتَمَثِّلَةِ لَهَا الَّتِي هِيَ نَوْعُ وُجُودِ لَهَا.

وَالْخَامِسُ: بَقَاؤُهَا فِي الْمَشَاهِدِ الْعِلْمِيَّةِ وَالْمَنَاطِرِ السَّرْمَدِيَّةِ.

وَالسَّادِسُ: بَقَاءُ أَرْوَاحِهَا إِنْ كَانَتْ مِنْ ذَوِي الْأَرْوَاحِ.

وَمَا وَظِيفَتُهَا فِي كَيْفِيَّاتِهَا الْمُتَحَالِفَةِ فِي مَوْتِهَا وَفَنَائِهَا وَزَوَالِهَا وَعَدَمِهَا وَظُهُورِهَا وَانْطِفَائِهَا
إِلَّا إِظْهَارُ الْمُفْتَضِيَّاتِ لِأَسْمَاءِ إِلَهِيَّةٍ. فَمِنْ سِرِّ هَذِهِ الْوُظِيفَةِ صَارَتْ الْمَوْجُودَاتُ كَسَبِيلٍ
فِي غَايَةِ السَّرْعَةِ تَتَمَوَّجُ مَوْتًا وَحَيَاةً وَوُجُودًا وَعَدَمًا. وَمِنْ هَذِهِ الْوُظِيفَةِ تَتَظَاهَرُ الْمَعَالِيَّةُ
الدَّائِمَةُ وَالْخَلَاقِيَّةُ الْمُسْتَمِرَّةُ.

فَلَا بُدَّ لِي وَلِكُلِّ أَحَدٍ أَنْ يَقُولَ: ﴿حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ﴾، يَعْنِي:

حَسْبِي مِنَ الْوُجُودِ أَيُّ أَثَرٍ مِنْ أَثَارِ وَاجِبِ الْوُجُودِ كَفَانِي أَنْ سَيَّالٌ مِنْ هَذَا الْوُجُودِ
الْمُنَوَّرِ الْمَظْهَرِ مِنْ مَلَائِكِينَ سِنِينَ مِنَ الْوُجُودِ الْمَرْوَرِ الْأَبْتَرِ. نَعَمْ، بِسِرِّ الْإِنْتِسَابِ الْإِيمَانِيِّ
تَقُومُ دَقِيقَةٌ مِنَ الْوُجُودِ مَقَامَ أُلُوفٍ مِنَ السِّنِينَ بِلَا انْتِسَابٍ إِيْمَانِيٍّ، بَلْ تِلْكَ الدَّقِيقَةُ أَنْتُمْ
وَأَوْسَعُ بِمَرَاتِبٍ مِنْ تِلْكَ الْأَلْفِ مِنَ السِّنِينَ.

وَكَذَا حَسْبِي مِنَ الْوُجُودِ وَفَيْمَتِهِ أَيُّ صَنْعَةٍ مِنْ هُوَ فِي السَّمَاءِ عَظَمَتُهُ وَفِي الْأَرْضِ آيَاتُهُ
وَخَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ.

وَكَذَا حَسْبِي مِنَ الْوُجُودِ وَكَمَالِهِ أَنِّي مَصْنُوعٌ مِنْ زَيْنَ وَنَوَّرَ السَّمَاءَ بِمَصَابِيحِ زَيْنَ وَبَهَّرَ الْأَرْضَ بِأَزَاهِيرِ.

وَكَذَا حَسْبِي مِنَ الْفَخْرِ وَالشَّرَفِ أَنِّي مَخْلُوقٌ وَمَمْلُوكٌ وَعَبْدٌ لِمَنْ هَذِهِ الْكَائِنَاتُ بِجَمِيعِ كَمَالَاتِهَا وَمَحَاسِنِهَا ظِلٌّ ضَعِيفٌ بِالنِّسْبَةِ إِلَى كَمَالِهِ وَجَمَالِهِ وَمِنْ آيَاتِ كَمَالِهِ وَإِشَارَاتِ جَمَالِهِ.

وَكَذَا حَسْبِي مِنْ كُلِّ شَيْءٍ مَنْ يَدَّخِرُ مَا لَا يُعَدُّ وَلَا يُحْصَى مِنْ نِعَمِهِ فِي ضَنَائِدَاتٍ لَطِيفَةٍ هِيَ بَيْنَ الْكَافِ وَالثَّوْنِ فَيَدَّخِرُ بِقُدْرَتِهِ مَلَائِينَ قِنطَارٍ فِي قُبْضَةٍ وَاحِدَةٍ فِيهَا ضَنَائِدَاتٌ لَطِيفَةٌ تُسَمَّى بُدُورًا وَنَوَاةً.

وَكَذَا حَسْبِي مِنْ كُلِّ ذِي جَمَالٍ وَذِي إِحْسَانٍ الْجَمِيلُ الرَّحِيمُ الَّذِي مَا هَذِهِ الْمَصْنُوعَاتُ الْجَمِيلَاتُ إِلَّا مَرَاتِبًا مُتَعَايِنَةٌ لِتَجَدُّدِ أَنْوَارِ جَمَالِهِ بِمَرِّ الْفُضُولِ وَالْعُصُورِ وَالذُّهُورِ، وَهَذِهِ النِّعَمُ الْمُتَوَاتِرَةُ وَالْأَنْمَارُ الْمُتَعَايِنَةُ فِي الرَّبِيعِ وَالصَّيْفِ مَظَاهِرٌ لِتَجَدُّدِ مَرَاتِبِ إِنْعَامِهِ الدَّائِمِ عَلَى مَرِّ الْأَنَامِ وَالْأَيَّامِ وَالْأَعْوَامِ.

وَكَذَا حَسْبِي مِنَ الْحَيَاةِ وَمَاهِيَّتِهَا أَنِّي خَرِيطَةٌ وَفَهْرِسْتَةٌ وَقَدْ لَكَّةُ وَمِيزَانٌ وَمِقْيَاسٌ لِجَلَوَاتِ أَسْمَاءِ خَالِقِ الْمَوْتِ وَالْحَيَاةِ.

وَكَذَا حَسْبِي مِنَ الْحَيَاةِ وَوُظَيفَتِهَا كَوْنِي كَكَلِمَةٍ مَكْتُوبَةٍ بِقَلَمِ الْقُدْرَةِ وَمُفْهِمَةٍ ذَالَةٍ عَلَى أَسْمَاءِ الْقَدِيرِ الْمُطْلَقِ الْحَيِّ الْقَيُّومِ بِمَظْهَرِيَّةِ حَيَاتِي لِلشُّوْنِ الدَّائِنَةِ لِغَاطِرِي الَّذِي لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى.

وَكَذَا حَسْبِي مِنَ الْحَيَاةِ وَخُفُوقِهَا إِعْلَانِي وَتَشْهِيرِي بَيْنَ إِخْوَانِي الْمَخْلُوقَاتِ وَإِعْلَانِي وَإِظْهَارِي لِتَنْظَرِ شُهُودِ خَالِقِ الْكَائِنَاتِ بِتَرْيُّي بِجَلَوَاتِ أَسْمَاءِ خَالِقِي الَّذِي زَيْنَتِي بِمُرْصَعَاتِ خُلَّةِ وَجُودِي وَخَلَعَةِ فُطْرَتِي وَقِلَادَةِ حَيَاتِي الْمُنْتَظَمَةِ فِيهَا مَرَاتِبَاتٌ هَدَايَا رَحْمَتِهِ.

وَكَذَا مِنْ حُقُوقِ حَيَاتِي فَهَمِي لِتَحِيَّاتِ ذَوِي الْحَيَاةِ لَوَاهِبِ الْحَيَاةِ وَشُهُودِي لَهَا وَشَهَادَاتِي عَلَيْهَا.

وَكَذَا حَسْبِي مِنْ حُقُوقِ حَيَاتِي تَبَرُّجِي وَتَزَيُّي بِمُرَصَّعَاتِ جَوَاهِرِ إِحْسَانِهِ بِشُغُورِ إِيْمَانِي لِلْعُرْضِ لِنَظَرِ شُهُودِ سُلْطَانِي الْأَزَلِّي.

وَكَذَا حَسْبِي مِنَ الْحَيَاةِ وَلَذَلِكَ عِلْمِي وَإِذْعَانِي وَشُغُورِي وَإِيْمَانِي بِأَنِّي عَبْدُهُ وَمَصْنُوعُهُ وَمَحْلُوقُهُ وَفَقِيرُهُ وَمُحْتَاجُ إِلَيْهِ، وَهُوَ خَالِقِي رَحِيمِ بِي كَرِيمٍ لَطِيفٍ مُنْعِمٍ عَلَيَّ بِرَبِّبِي كَمَا يَلِيْقُ بِحِكْمَتِهِ وَرَحْمَتِهِ.

وَكَذَا حَسْبِي مِنَ الْحَيَاةِ وَفِيْمَتِهَا مِقْيَاسَتِي بِأَمْثَالِ عَجَزِي الْمُطْلَقِ وَفَقْرِي الْمُطْلَقِ وَضَعْفِي الْمُطْلَقِ لِمَرَاتِبِ قُدْرَةِ الْقَدِيرِ الْمُطْلَقِ وَدَرَجَاتِ رَحْمَةِ الرَّحِيمِ الْمُطْلَقِ وَطَبَقَاتِ قُوَّةِ الْقَوِيِّ الْمُطْلَقِ؛ وَكَذَا بِمَعْكَسَتِي بِجُزْئِيَّاتِ صِفَاتِي مِنَ الْعِلْمِ وَالْإِرَادَةِ وَالْقُدْرَةِ الْجُزْئِيَّةِ لِفَهْمِ الصِّفَاتِ الْمُحِيطَةِ لِخَالِقِي فَأَفْهَمَ عِلْمَهُ الْمُحِيطَ بِمِيزَانِ عِلْمِي الْجُزْئِي.

وَهَكَذَا حَسْبِي مِنَ الْكَمَالِ عِلْمِي بِأَنَّ إِلَهِي هُوَ الْكَامِلُ الْمُطْلَقُ، فَكُلُّ مَا فِي الْكُونِ مِنَ الْكَمَالِ مِنْ آيَاتِ كَمَالِهِ وَإِشَارَاتٍ إِلَى كَمَالِهِ.

وَكَذَا حَسْبِي مِنَ الْكَمَالِ فِي نَفْسِي الْإِيْمَانُ بِاللَّهِ، إِذِ الْإِيْمَانُ لِلْبَشَرِ مَتَّبِعٌ لِكُلِّ كَمَالَاتِهِ.

وَكَذَا حَسْبِي مِنْ كُلِّ شَيْءٍ لِأَنْوَاعِ حَاجَاتِي الْمَطْلُوبَةِ بِأَنْوَاعِ أَلْسِنَةِ جِهَازَاتِي الْمُخْتَلِفَةِ إِلَهِي وَرَبِّي وَخَالِقِي وَمُصَوِّرِي الَّذِي لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى، الَّذِي هُوَ يُطْعِمُنِي وَيَسْقِيْنِي وَيُرَبِّبُنِي وَيَذَرِّبُنِي وَيُكَلِّمُنِي جَلَّ جَلَالُهُ وَعَمَّ نَوَالُهُ.

الْمُكْتَتَةُ الرَّابِعَةُ

حَسْبِي لِكُلِّ مَطَالِبِي مَنْ فَتَحَ صُورَتِي وَصُورَةَ أَمْنَالِي مِنْ ذَوِي الْحَيَاةِ فِي الْمَاءِ بِلَطِيفِ صُنْعِهِ وَلَطِيفِ قُدْرَتِهِ وَلَطِيفِ حِكْمَتِهِ وَلَطِيفِ رُبُوبِيَّتِهِ.

وَكَذَا حَسْبِي لِكُلِّ مَقَاصِدِي مَنْ أَنْشَأَنِي وَشَقَّ سَمْعِي وَبَصَرِي وَأَدْرَجَ فِي جِسْمِي لِسَانًا

وَجَنَانًا، وَأُودِعَ فِيهَا وَفِي جِهَازَاتِي مَوَازِينَ حَسَّاسَةً لَا تُعَدُّ لَوْزَنٍ مَدَّخَرَاتٍ أَنْوَاعَ خَرَائِنِ رَحْمَتِهِ؛ وَكَذَا أَدْرَجَ فِي لِسَانِي وَجَنَانِي وَفَطَرَتِي آلَاتٍ حَسَّاسَةً لَا تُخْصِي لِفَهْمِ أَنْوَاعِ كُنُوزِ أَسْمَائِهِ.

وَكَذَا حَسْبِي مَنْ أَدْرَجَ فِي شَخْصِي الصَّغِيرِ الْحَقِيرِ وَأَدْرَجَ فِي وُجُودِي الضَّعِيفِ الْفَقِيرِ هَذِهِ الْأَعْضَاءَ وَالْآلَاتِ، وَهَذِهِ الْجَوَارِحَ وَالْجِهَازَاتِ، وَهَذِهِ الْحَوَاسَّ وَالْحِسِّيَّاتِ، وَهَذِهِ اللَّطَائِفَ وَالْمَعْنَوِيَّاتِ لِإِحْسَاسِ جَمِيعِ أَنْوَاعِ نِعَمِهِ، وَلِإِذَاقَةِ أَكْثَرِ تَجَلِّيَّاتِ أَسْمَائِهِ بِجَلِيلِ أُلُوهِيَّتِهِ وَجَمِيلِ رَحْمَتِهِ، وَبِكَبِيرِ رُبُوبِيَّتِهِ وَكَرِيمِ رَأْفَتِهِ، وَبِعَظِيمِ قُدْرَتِهِ وَلَطِيفِ حِكْمَتِهِ.

الْتُّكْنَةُ الْخَامِسَةُ

لَا بُدَّ لِي وَلِكُلِّ أَحَدٍ أَنْ يَقُولَ حَالًا وَقَالًا وَمُتَشَكِّرًا وَمُفْتَخِرًا:

حَسْبِي مَنْ خَلَقَنِي وَأَخْرَجَنِي مِنْ ظُلْمَةِ الْعَدَمِ وَأَنْعَمَ عَلَيَّ بِثَوْرِ الْوُجُودِ.

وَكَذَا حَسْبِي مَنْ جَعَلَنِي حَيًّا فَأَنْعَمَ عَلَيَّ نِعْمَةَ الْحَيَاةِ الَّتِي تُعْطِي لِصَاحِبِهَا كُلَّ شَيْءٍ وَتُمِدُّ يَدَ صَاحِبِهَا إِلَى كُلِّ شَيْءٍ.

وَكَذَا حَسْبِي مَنْ جَعَلَنِي إِنْسَانًا فَأَنْعَمَ عَلَيَّ بِنِعْمَةِ الْإِنْسَانِيَّةِ الَّتِي صَيَّرَتِ الْإِنْسَانَ عَالَمًا صَغِيرًا أَكْبَرَ مَعْنَى مِنَ الْعَالَمِ الْكَبِيرِ.

وَكَذَا حَسْبِي مَنْ جَعَلَنِي مُؤْمِنًا فَأَنْعَمَ عَلَيَّ نِعْمَةَ الْإِيمَانِ الَّذِي يُصَيِّرُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةَ كَسَفَرَتَيْنِ مَمْلُوءَتَيْنِ مِنَ النِّعَمِ يَقْدِمُهَا إِلَى الْمُؤْمِنِ بِبَدِ الْإِيمَانِ.

وَكَذَا حَسْبِي مَنْ جَعَلَنِي مِنْ أُمَّةٍ حَسِبَهُ مُحَمَّدٌ عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ، فَأَنْعَمَ عَلَيَّ بِمَا فِي الْإِيمَانِ مِنَ الْمَحَبَّةِ وَالْمُحِبُّوبِيَّةِ الْإِلَهِيَّةِ الَّتِي هِيَ مِنْ أَعْلَى مَرَاتِبِ الْكَمَالَاتِ الْبَشَرِيَّةِ، وَبِتِلْكَ الْمَحَبَّةِ الْإِيمَانِيَّةِ تَمْتَدُّ أَبَادِي اسْتِفَادَةِ الْمُؤْمِنِ إِلَى مَا لَا يَنْتَاهِي مِنْ مُسْتَمْلَاتِ دَائِرَةِ الْإِمْكَانِ وَالْوُجُوبِ.

وَكَذَا حَسْبِي مَنْ فَضَّلَنِي جِنْسًا وَنَوْعًا وَدِينًا وَإِيمَانًا عَلَى كَثِيرٍ مِنْ مَخْلُوقَاتِهِ، فَلَمْ يَجْعَلْنِي

جَامِدًا وَلَا حَيَوَانًا وَلَا ضَالًّا. فَلَهُ الْحَمْدُ وَلَهُ الشُّكْرُ.

وَكَذَا حَسْبِي مَنْ جَعَلَنِي مَظْهَرًا جَامِعًا لِتَجَلِّيَاتِ أَشْمَائِهِ، وَأَنْعَمَ عَلَيَّ بِبِنْعَمَةٍ لَا تَسْغُهَا
الْكَائِنَاتُ بِسِرِّ حَدِيثٍ (لَا يَسْغُنِي أَرْضِي وَلَا سَمَائِي وَيَسْغُنِي قَلْبُ عَبْدِي الْمُؤْمِنِ¹)
يَعْنِي أَنَّ الْمَاهِيَّةَ الْإِنْسَانِيَّةَ مَظْهَرٌ جَامِعٌ لِجَمِيعِ تَجَلِّيَاتِ الْأَسْمَاءِ الْمُتَجَلِّيَةِ فِي جَمِيعِ
الْكَائِنَاتِ.

وَكَذَا حَسْبِي مَنْ اشْتَرَى مُلْكَهُ الَّذِي عِنْدِي مِنِّي لِیَحْفَظَهُ لِي ثُمَّ يُعِيدُهُ إِلَيَّ وَأَعْطَانَا ثَمَنَهُ
الْجَنَّةَ، فَلَهُ الشُّكْرُ وَلَهُ الْحَمْدُ بَعْدَ ضَرْبِ ذَرَاتِ وُجُودِي فِي ذَرَاتِ الْكَائِنَاتِ.

حَسْبِي رَبِّي جَلَّ اللَّهُ نُورُ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ

حَسْبِي رَبِّي جَلَّ اللَّهُ سِرُّ قَلْبِي ذِكْرُ اللَّهِ ذِكْرُ أَحْمَدَ صَلَّى اللَّهُ

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ.

¹ Bkz.: Ahmed İbni Hanbel, *ez-Zühed* s.81; Ebu's-Şeyh, *el-Azame* 2/608; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-evliyâ* 4/24; el-Gazâlî, *İhyâu ulûmi'd-dîn* 3/15; ed-Deylemî, *el-Müsned* 3/174.

Altıncı Suâ

Yalnız İki Nükte'dir.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Namazdaki teşehhüdde bulunan اَلْحَيَّاتُ الْمُبَارَكَاتُ الصَّلَوَاتُ الطَّيِّبَاتُ لِلَّهِ، اَلْسَّلَامُ عَلَيْنِكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ، اَلْسَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ، اَلْأَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ¹ 'nin iki noktasına gelen iki su-âle iki cevaptır. Teşehhüdün sâir hakikatlerinin beyanı başka vakte tâlik edilerek bu Altıncı Suâ'da yüzer nüktesinden yalnız iki nüktesi muhtasar bir surette beyan edilecek.

Birinci Suâl

Teşehhüdün mübarek kelimâtı, Miraç Gecesi'nde Cenâb-ı Hak ile Resûl'ünün bir mükâlemeleri olduğu hâlde², namazda okunmasının hikmeti nedir?

Elcevap: Her müminin namazı, onun bir nevi miracı hükmündedir.³ Ve o huzura lâayık olan kelimeler ise, Mirac-ı Ekber-i Muhammed'de (*alefhihsalâtü vesselâm*) söylenen sözlerdir. Onları zikretmekle o kudsî sohbet tahattur edilir.

¹ “Bütün tahiyeler yani hayat sahibi varlıkların hayatlarıyla sundukları ibadetler; hayatın ve zîhayatın hülâsası olan mahlûkların, hususan tohumların ve çekirdeklerin, danelerin, yumurtaların fitrî mübarekiyetleri, bereketleri, ubudiyetleri; salâvât yani dualar; tayyibat yani bütün güzel söz ve davranışlar Allah'a mahsustur. Ey Peygamber, selâm, Allah'ın rahmeti ve bereketleri Senin üzerine olsun. Bize ve Allah'ın salih kullarına selâm olsun. Şehadet ederim ki Allah'tan başka ilâh yoktur. Yine şehadet ederim ki Hz. Muhammed (sallallâhu aleyhi ve sellem) O'nun Resûlüdür.” (Müslim, *salât* 60; Tirmizî, *salât* 216; Ebû Dâvûd, *salât* 178; Ahmed İbni Hanbel, *el-Müsned* 1/292)

² Bkz.: el-Kurtubî, *el-Câmi' li ahkâmî'l-Kur'ân* 3/425; el-Bursevî, *Rûhu'l-beyân* 5/121.

³ Bkz.: es-Suyûtî, *Şerhu Süneni İbni Mâce* s.313; el-Münâvî, *Feyzu'l-kadîr* 1/497; el-Âlûsî, *Rûhu'l-meânî* 18/73.

O tahatturla o mübarek kelimelerin manaları cüz'iyetten külliyete çıkar ve o kudsî ve ihatalı manalar tasavvur edilir veya edilebilir. Ve o tasavvur ile kıymeti ve nuru teâlî edip genişlenir.

Meselâ Resûl-i Ekrem (*aleyhissalâtü vesselâm*), o gecede Cenâb-ı Hakk'a karşı selâm yerinde ¹لِلَّهِ التَّحِيَّاتُ demiş. Yani: "Bütün zîhayatların hayatlarıyla gösterdikleri tesbihat-ı hayatiye ve Sâni'lerine takdim ettikleri fitrî hediyeler, ey Rabbim sana mahsustur. Ben dahi bütün onları tasavvurumla ve imanım ile sana takdim ediyorum."

Evet, nasıl ki Resûl-i Ekrem (*aleyhissalâtü vesselâm*) التَّحِيَّاتُ kelimesiyle, bütün zîhayatın ibâdât-ı fitriyelerini niyet edip takdim ediyor. Öyle de *tahiyâtın hülâsası olan* ²الْمُبَارَكَاتُ kelimesiyle de bütün medar-ı bereket ve tebrik ve bârekâllah dediren ve mübarek denilen ve hayatın ve zîhayatın hülâsası olan mahlûklar, hususan tohumların ve çekirdeklerin, danelerin, yumurtaların fitrî mübarekiyetlerini ve bereketlerini ve ubûdiyetlerini temsil ederek, o geniş mana ile söylüyor. Ve *mübârekâtın hülâsası olan* ³الصَّلَوَاتُ kelimesiyle de zîhayatın hülâsası olan bütün zîruhun ibâdât-ı mahsusalarını tasavvur edip dergâh-ı ilâhîye o ihatalı manasıyla arz ediyor. Ve ⁴الطَّيِّبَاتُ kelimesiyle de zîruhun hülâsaları olan kâmil insanların ve melâike-i mukarrebînin, *salâvâtın hülâsası olan* الطَّيِّبَاتُ ile nurâni ve yüksek ibadetlerini irade ederek Mâbud'una tahsis ve takdim eder.

Hem nasıl ki, o gecede Cenâb-ı Hak tarafından ⁵الْسَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ demesi, istikbalde yüzer milyon insanların her biri, her gün, hiç olmazsa on defa ⁶الْسَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ demelerini âmirâne iş'ar eder. Ve o selâm-ı ilâhî, o kelimeye geniş bir nur ve yüksek bir mana verir. Öyle de Resûl-i Ekrem (*aleyhissalâtü vesselâm*)'ın o selâma mukabil ⁶عَبَادَ اللَّهِ الصَّالِحِينَ demesi, istikbalde muazzam ümmeti ve ümmetinin sâlihleri, selâm-ı ilâhîyi temsil eden İslâmiyet'e mazhar olmasını ve İslâmiyet'in umumî bir şîârı

¹ "Bütün tahiyeler yani hayat sahibi varlıkların hayatlarıyla sundukları ibadetler, Allah'a mahsustur."

² "Hayatın ve zîhayatın hülâsası olan mahlûkların, hususan tohumların ve çekirdeklerin, danelerin, yumurtaların fitrî mübarekiyetleri, bereketleri, ubudiyetleri.."

³ "Salâvât yani dualar.."

⁴ "Tayyibat yani bütün güzel söz ve davranışlar.."

⁵ "Ey Peygamber! Selâm, senin üzerine olsun!"

⁶ "Bize ve Allah'ın salih kullarına selâm olsun!"

olan müminler ortasındaki ²وَعَلَيْكَ السَّلَامُ umum ümmet demesini³ râciyâne, dâiyâne Hâlık'ından istediğini ifade ve ihtar eder. Ve o sohbetle hissedar olan Hazreti Cebrail (*aleyhiesselâm*), emr-i ilâhî ile o gece أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ⁴ demesi⁵, bütün ümmet kıyâmete kadar böyle şehâdet edeceğini ve böyle diyeceklerini mübeşşirâne haber verir. Ve bu mükâleme-i kudsiyeyi tahattur ile kelimelerin manaları parlar, genişlenir.

Bu Mez-kûr Hakikatin İnkişafında Bana Yardım Eden Garip Bir Hâlet-i Ruhiyedir

Bir zaman karanlıklı bir gurbette, karanlık bir gecede, zulmetli bir gaflet içinde, hâl-i hazırda olan bu koca kâinat; hayalime câmid, ruhsuz, meyyit, boş, hâlî, müthiş bir cenaze göründü. Geçmiş zaman dahi bütün bütün ölü, boş, meyyit, müthiş tahayyül edildi. O hadsiz mekân ve o hudutsuz zaman, karanlıklı bir vahşetgâh suretini aldı.

*Ben o hâletten kurtulmak için namaza iltica ettim.*⁶ Teşehhüdde اَللّٰحِيَّاتُ dediğim zaman birden kâinat canlandı; hayattar, nurânî bir şekil aldı, dirildi. Hayy-ı Kayyûm'un parlak bir aynası oldu. Bütün hayatlar eczasıyla beraber, hayatlarının tahiyyelerini ve hedâyâ-yı hayatiyelerini dâimî bir surette Zât-ı Hayy-ı Kayyûm'a takdim ettiklerini ilmelyakîn, belki hakkalyakîn ile bildim ve gördüm. Sonra اَلسَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ dediğim vakit, o hudutsuz ve hâlî zaman, birden Resûl-i Ekrem (*aleyhiesselâtu ves-selâm*)'ın ri-yâseti altında zîhayat ruhlar ile vahşetzâr suretinden, ünsiyetli bir seyrangâh suretine inkılâb etti.

¹ "Selâm senin üzerine olsun!"

² "Selâm senin de üzerine olsun!"

³ Efendimiz'in (*sallallâhu aleyhi ve sellem*), selâmın yayılmasını teşvik ettiğine dair bkz.: Müslim, *imân* 93; Tirmizî, *kıyâmet* 56; Ebû Dâvûd, *edeb* 130-131; İbni Mâce, *et'ime* 1.

⁴ "Şehâdet ederim ki Allah'tan başka ilâh yoktur; yine şehâdet ederim ki Hz. Muhammed (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) Allah'ın resûlüdür." (Müslim, *salât* 60; Tirmizî, *salât* 216; Ebû Dâvûd, *salât* 178; Ahmed İbni Hanbel, *el-Müsne'd* 1/292)

⁵ Bkz.: el-Kurtubî, *el-Câmi' li ahkâmi'l-Kur'an* 3/425; el-Bursevî, *Rûhu'l-beyân* 5/121.

⁶ Bkz.: Hicr sûresi, 15/97-99. Efendimiz'in (*sallallâhu aleyhi ve sellem*), kendisini üzen bir şey karşısında namaz kıldığını dair bkz.: Ebû Dâvûd, *tatavvu'* 22; Ahmed İbni Hanbel, *el-Müsne'd* 5/388.

⁷ "Ey Peygamber! Selâm, senin üzerine olsun!"

İkinci Şuâl

•Teşehhüd âhirinde سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَىٰ آلِ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ deki teşbih, teşbihlerin kaidesine uygun gelmiyor. Çünkü Muhammed (*aleyhissalâtü vesselâm*), İbrahim (*aleyhisselâm*)dan daha ziyade rahmete mazhardır ve daha büyüktür.² Bunun sırrı nedir?

•Hem bu tarzdaki salavâtın teşehhüde tahsisinin hikmeti nedir?

•Aynı duanın eski zamandan beri ve bütün namazlarda tekrar etmesi.. –hâlbuki bir dua bir defa kabule mazhar olsa yeter– milyonlarca duaları makbul olan zâtların musırrâne dua etmesi.. ve bilhassa o şey, vaad-i ilâhîye iktiran etmiş ise; meselâ رَبُّكَ مَقَامًا مَّحْمُودًا³ Cenâb-ı Hak, vadettiği hâlde her ezan ve kâmetten sonra edilen mervî duada مَقَامًا وَابْعَثْهُ مَقَامًا مَّحْمُودًا⁴ deniliyor; bütün ümmet o vaadi ifâ etmek için dua ederler. Bunun sırr-ı hikmeti nedir?

Elcevap: Bu şuâlde üç cihet ve üç şuâl var.

Birinci Cihet: Hazreti İbrahim (*aleyhisselâm*), gerçi Hazreti Muhammed (*aleyhissalâtü vesselâm*)'a yetişmiyor. Fakat onun âli, enbiyâdırlar.⁵ Muhammed (*aleyhissalâtü vesselâm*)'ın âli, evliyadırlar. Evliya ise, enbiyâya yetişemezler.⁶ Âl hakkında olan bu duanın parlak bir surette kabul olduğuna delil şudur ki:

Üç yüz elli milyon içinde Âl-i Muhammed (*aleyhissalâtü vesselâm*)dan yalnız iki zâtın; yani Hasan (*radıyallâhu anhu*) ve Hüseyin'in (*radıyallâhu anhu*) neslinden gelen evliya⁷, –ekser-i mutlak– hakikat mesleklerinin ve tarikatlarının pîrleri ve

¹ “Allah'ım! Hazreti İbrahim'e ve Hazreti İbrahim'in âline merhamet ettiğin gibi Efendimiz Muhammed'e ve Efendimiz Muhammed'in âline, her zaman ve her yerde merhamet eyle!” (Buhârî, *enbiyâ* 10, *tefsîru sûre* (33) 10, *deavât* 32, 33; Müslim, *salât* 65-69)

² Bkz.: Buhârî, *teyemmüm* 1, *tefsîru sûre* (17) 5; Müslim, *imân* 327, *mesâcid* 521.

³ “Böylece Rabbinin seni makam-ı mahmûda eriştireceğini umabilirsin.” (İsrâ sûresi, 17/79)

⁴ “Efendimiz Hz. Muhammed'i (sallallâhu aleyhi ve sellem) vaad ettiği övülmüş bir makam olan şefaât makamına kavuştur.” (Buhârî, *ezân* 8; Tirmizî, *salât* 43; Ebû Dâvûd, *salât* 39)

⁵ Bkz.: Bakara sûresi, 2/133; Âl-i İmran sûresi, 3/33-34; En'âm sûresi, 6/84; Yûsuf sûresi, 12/6, 8; Meryem sûresi, 19/58; Enbiyâ sûresi, 21/72; Ankebût sûresi, 29/27.

⁶ Bkz.: et-Teftâzânî, *Şerhu'l-Makâsîd* 5/77; Aliyyülkârî, *Şerhu kitabi'l-Fıkhi'l-ekber* s.210.

⁷ Peygamber Efendimiz'in (sallallâhu aleyhi ve sellem) nurlu soyunun Hz. Ali'den dolayısıyla da Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin'den devam edeceğine dair beyanları için bkz.: et-Taberânî, *el-Mu'cemü'l-kebir* 3/43; ed-Deylemî, *el-Müsned* 1/172.

mürşidleri onlar olmaları, ¹ كَاتِبِيَّائِ بْنِ إِسْرَائِيلَ hadisinin mazharları olduklarıdır. Başta Cafer Sadık (radîyallâhu anhu) ve Gavsı Âzam (radîyallâhu anhu) ve Şahı Nakşibend (radîyallâhu anhu) olarak her biri, ümmetin bir kısm-ı âzamını tarîk-i hakikate ve hakikat-i İslâmiyet'e irşad edenler, bu âl hakkındaki duanın makbuliyetinin meyveleridirler.

İkinci Cihet: Bu tarzdaki salavâtın namaza tahsisinin hikmeti ise; meşâ-hir-i insaniyenin en nûrânî, en mükemmeli, en müstakîmi olan enbiyâ ve evliyanın kafil-i kübrâsının gittikleri ve açtıkları yolda, kendisi dahi o yüzer icmâ ve yüzer tevâtür kuvvetinde bulunan ve şaşımaları mümkün olmayan o cemaat-i uzmâya, o sırat-ı müstakîmde iltihak ve refâkat ettiğini tahattur etmektir. Ve o tahattur ile şübehât-ı şeytaniyeden ve evham-ı seyyieden kurtulmaktır. Ve bu kafil-i kübrâ, bu kâinat sahibinin dostları ve makbul masnûları.. ve onların muârizları da O'nun düşmanları ve merdut mahlûkları olduğuna delil ise; zaman-ı Âdem'den beri o kafil-i kübrâya daima muâvenet-i gaybiye gelmesi ve muârizlarına her vakit musibet-i semâviye inmesidir.

Evet, Kavm-i Nuh² ve Semud³ ve Âd⁴ ve Firavun⁵ ve Nemrud⁶ gibi bütün muârizlar, gazab-ı ilâhîyi ve azabını ihsas edecek bir tarzda gaybî tokatlar yedikleri gibi.. kafil-i kübrânın Nuh (aleyhisselâm)⁷, İbrahim (aleyhisselâm)⁸, Mûsâ (aleyhisselâm)⁹, Muhammed (aleyhissalâtü vesselâm)¹⁰ gibi bütün kudî kahramanları dahi, harika ve mucizâne ve gaybî bir surette mucizelere ve ihsânât-ı rabbâniyeye mazhar olmuşlar. Birtek tokat, hiddeti.. birtek ikram, muhabbeti gösterdiği hâlde; binler tokat, muârizlara.. ve binler ikram ve muâvenet, kafil-i kübrâya

¹ “Ümmetimin alimleri, İsrailoğullarının peygamberleri gibidir.” (el-Münâvî, Feyzu'l-kadîr 4/384; Aliyyü'l-kârî, el-Masnû' s.123; el-Aclûnî, Keşfü'l-hafâ 2/83)

² Bkz.: A'râf sûresi, 7/64; Tevbe sûresi, 9/70; Yûnus sûresi, 10/71-73; Hûd sûresi, 11/40; İbrahim sûresi, 14/9-14; Hac sûresi, 22/42-45; ...

³ Bkz.: Kamer sûresi, 54/23-31; A'râf sûresi, 7/73-78; Hûd sûresi, 11/61-68; Şuarâ sûresi, 26/141-159; ...

⁴ Bkz.: Kamer sûresi, 54/18-21; Hâkka sûresi, 69/6-8; Necm sûresi, 53/50; A'râf sûresi, 7/73; Hûd sûresi, 11/58-60; Şuarâ sûresi, 26/139; ...

⁵ Bkz.: Bakara sûresi, 2/50; Âl-i İmran sûresi, 3/11, 130; A'râf sûresi, 7/137; Enfâl sûresi, 8/52, 54; Yûnus sûresi, 10/90; ...

⁶ Bkz.: Tevbe sûresi, 9/70; Enbiyâ sûresi, 21/68-70; Hac sûresi, 22/42-45.

⁷ Bkz.: A'râf sûresi, 7/64; Yûnus sûresi, 10/73; Hûd sûresi, 11/37; Mû'minûn sûresi, 23/26-29; Şuarâ sûresi, 26/119; Ankebût sûresi, 29/15; Sâffât sûresi, 37/75-76; ...

⁸ Bkz.: Enbiyâ sûresi, 21/68-71.

⁹ Bkz.: A'râf sûresi, 7/107-108, 133; Şuarâ sûresi, 26/32-33, 45, 61-67; Tâhâ sûresi, 20/77-80; ...

¹⁰ Bkz.: İsrâ sûresi, 17/1; Necm sûresi, 53/5-18; Kamer sûresi, 54/1-2.

gelmesi; bedâhet derecesinde ve gündüz gibi zâhir bir tarzda o kafilenin hakkaniyetine ve sırat-ı müstakîmde gittiğine şehâdet ve delâlet eder.

Fâtiha'da ¹عَبْرَ الْمَعْصُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا وَا صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ o kafileye.. ve o ²الضَّالِّينَ muârzılarına bakıyor. Burada beyan ettiğimiz nükte ise, Fâtiha'nın âhîrinde daha zâhirdir.

Üçüncü Cihet: Bu kadar tekrar ile kat'î verilecek olan bir şeyin verilmesini istemesinin sırr-ı hikmeti şudur: İstenilen şey, meselâ makam-ı mahmud³ bir uçtur. Pek büyük ve binler makam-ı mahmud gibi mühim hakikatleri ihtiva eden bir hakikat-i âzamın bir dalıdır. Ve hilkat-i kâinatın en büyük neticesinin bir meyvesidir. Ve ucu ve dalı ve o meyveyi dua ile istemek ise, dolayısıyla o hakikat-i umumiye-i uzmanın tahakkukunu ve vücud bulmasını.. ve o şecere-i hilkatın en büyük dalı olan âlem-i bâkinin gelmesini ve tahakkukunu.. ve kâinatın en büyük neticesi olan haşîr ve kıyâmetin tahakkukunu.. ve dâr-ı saadetin açılmasını istemektir. Ve o istemekle, dâr-ı saadetin ve cennetin en mühim bir sebep-i vücudu olan ubûdiyet-i beşeriyeye ve deavât-ı insaniyeye kendisi dahi iştirak etmektir. Ve bu kadar hadsiz derecede azîm bir maksat için, bu hadsiz dualar dahi azdır. Hem Hazreti Muhammed (*aleyhissalâtü vesselâm*)'a makam-ı mahmud verilmesi, umum ümmete şefaati kübrâsına işaretler. Hem O, bütün ümmetinin saadetiyle alâkadardır.⁴ Onun için hadsiz salavât ve rahmet dualarını bütün ümmetten istemesi ayn-ı hikmettir.

سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ⁵

¹ "Nimet ve lutfuna mazhar ettiklerinin yoluna ilet." (Fâtiha sûresi, 1/7).

² "Gazaba uğrayanların ve sapkınların yoluna değil." (Fâtiha sûresi, 1/7).

³ Bkz.: Buhârî, *ezân* 8; Tirmizî, *salât* 43; Ebû Dâvûd, *salât* 39.

⁴ Bkz.: Tevbe sûresi, 9/128.

⁵ "Sübhan'sın yâ Rab! Senin bize bildirdiğinden başka ne bilebiliriz ki? Her şeyi hakkıyla bilen, her şeyi hikmetle yapan sensin." (Bakara sûresi, 2/32)

Yedinci Súa

(Âyetü'l-Kübrâ)

Mühim Bir İhtar ve Bir İfade-i Meram

Bu ehemmiyetli risalenin herkes, her bir meselesini anlamaz; fakat hissesiz de kalmaz. Büyük bir bahçeye giren bir kimsenin, o bahçenin bütün meyvelerine elleri yetişmez; fakat eline girdiği miktar yeter. O bahçe yalnız onun için değil, belki elleri uzun olanların hisseleri de var.

Bu risalenin fehmini işkal eden beş sebep var:

Birincisi: Ben kendi müşâhedâtımı kendi fehmime göre ve kendim için yazdım. Sâir kitaplar gibi başkalarının fehmine ve telâkkisine göre yazmadım.

İkincisi: İsm-i âzam cilvesiyle tevhid-i hakikî âzamî bir surette yazıldığından, meseleleri hem gayet geniş, hem gayet derin ve bazen çok uzun olduğundan, herkes birden ihata edemez.

Üçüncüsü: Her bir mesele büyük ve uzun bir hakikat olması sebebiyle, hakikati parçalamamak için bazen bir sayfa veya bir yaprak birtek cümle olur. Birtek delil hükmünde çok mukaddemât bulunur.

Dördüncüsü: Ekser meselelerinin her birisinin pek çok delilleri ve hüccetleri bulunduğu; bazen on, bazen yirmi delili birtek burhan yapmak cihtiyle mesele uzunlaşır.. kısa fehimler kavramaz.

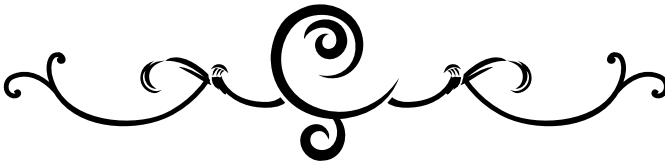
Beşincisi: Ben Ramazan'ın feyziyle bu risalenin nurlarına mazhar olmaklığımla beraber, birkaç cihette hâlim perişan ve birkaç hastalıkla vücudum sarsıldığı bir zamanda acele yazılıp, birinci müsvedde ile iktifâ edildi. Hem yazdığım vakit, irade ve ihtiyârım ile olmadığını hissettiğimden, kendi fikrimle tanzim veya ıslah etmeyi muvâfık görmediğim için bir parça fehmi işkal edecek bir vaziyet aldı. Hem Arabî fıkralar içine çok girdi. Hatta Birinci Makam, baştan başa Arabî olduğundan içinden çıkarıldı, müstakil yazıldı.

Medar-ı kusur ve işkal olan bu beş sebeple beraber, bu risalenin öyle bir ehemmiyeti var ki; İmam Ali (*radiyallâhu anhu*) kerâmât-ı gaybiyesinde bu risaleye, “Âyet-i Kübrâ” ve “Asâ-yı Mûsâ” nâmlarını vermiş. Risale-i Nur’un risaleleri içinde buna hususî bakıp, nazar-ı dikkati celbetmiş.¹(Hâşiye) “el-Âyetü’l-Kübrâ”nın² bir hakikî tefsiri olan bu Âyetü’l-Kübrâ Risalesi, Hazreti İmam’ın (*radiyallâhu anhu*) tabirince, Asâ-yı Mûsâ nâmında Yedinci Şuâ kitabıdır.

Bu Yedinci Şuâ, bir Mukaddime ve İki Makam’dır. Mukaddimesi dört mesele-i mühimmeyi.. Birinci Makamı, Âyet-i Kübrâ’nın tefsirinden Arabî kısmını.. İkinci Makamı, onun burhanlarını ve tercümesini ve meâlini beyan ederler.

Bu gelen mukaddimenin –lüzumundan fazla izah edilmekle beraber– bir derece uzun olması ihtiyârsız olmuştur. Demek ihtiyaç var ki, öyle yazdırıldı. Belki de bir kısım insanlar, bu uzunlu kısa görürler.

Said Nursî

¹ (Hâşiye) Evet İmam Ali’nin (*radiyallâhu anhu*) Âyetü’l-Kübrâ hakkında verdiği haberi, tam tamına Denizli hâdisesi tasdik etti. Çünkü bu risalenin gizli tab’ı hapsimize bir vesile oldu.. ve onun kudsî ve çok kuvvetli hakikatinin galebesi, beraat ve necatımıza ehemmiyetli bir sebep oldu. Ve İmam Ali’nin (*radiyallâhu anhu*) keramet-i gaybiyesini körlere de gösterdi.. ve hakkımızdaki ¹⁹ *وَبِالْأَيْدِ الْكُبْرَى أَمْنِي مِنَ الْفَجْثِ* duasının kabulünü isbat etti.

^{*1} Bkz.: el-Gümüşhânevî, *Mecmûatü’l-ahzâb* (Evrâd-ı Şâzelî –Hazreti Ali’nin (*kerremallâhu vec-hu*) Celcelûtiye’si–) s.516.

² Bkz.: Tâhâ sûresi, 20/23; Necm sûresi, 53/18; Nâziât sûresi, 79/20.

Mukaddime

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ¹

Bu âyet-i uzmânın sırrıyla insanın bu dünyaya gönderilmesinin hikmeti ve gayesi, Hâlık-ı kâinatı tanımak ve ona iman edip ibadet etmektir. ve o insanın vazife-i fıtratı ve farıza-yı zimmeti, mârifetullah ve iman-ı billâhtır. ve iz'an ve yakîn ile vücudunu ve vahdetini tasdik etmektir.

Evet, fıtraten dâimî bir hayat ve ebedî yaşamak isteyen ve hadsiz emelleri ve nihâyetsiz elemeleri bulunan bîcâre insana, elbette o hayat-ı ebediyenin üssü'l-esası ve anahtarı olan iman-ı billâh ve mârifetullah ve vesilelerinden başka olan şeyler ve kemâlâtlar, o insana nisbeten aşığıdır. Belki, çoğunun kıymetleri yoktur.

Risale-i Nur'da bu hakikat, kuvvetli burhanlarla isbat edildiğinden bu hakikati Risale-i Nur'a havale ederek, yalnız o yakîn-i imanîyi bu asırda sarsan ve tereddüt veren iki vartayı "Dört Mesele" içinde beyan ederiz.

Birinci Varta ve Çare-i Necat

İki Mesele'dir.

Birinci Mesele: Otuz Birinci Mektup'un On Üçüncü Lem'ası'nda tafsilen isbat edildiği gibi, *umumî meselelerde isbata karşı nefyin kıymeti yoktur ve kuvveti pek azdır.* Meselâ Ramazan-ı Şerif'in başında hilâli görmek hususunda iki âmî şahit, hilâli isbat etseler ve binlerle eşraf ve âlimler "görmedik" deyip nefyetseler, onların nefiyleri kıymetsiz ve kuvvetsizdir. Çünkü isbatta birbirine kuvvet verir; birbirine tesânüd ve icmâ var. Nefiyde ise bir olsa, bin olsa farkları yoktur; herkes kendi başına kalır, infiradî olur. Çünkü isbat eden harice bakar ve nefsü'l-emre göre hükmeder. Meselâ, misalimizde olduğu gibi biri dese: "Gökte ay vardır." Diğer arkadaşı parmağını oraya basar, ikisi birleşip kuvvetleşirler.

¹ "Ben cinleri ve insanları sırf Beni tanıyıp yalnız Bana ibadet etsinler diye yarattım." (Zâriyât sûresi, 51/56)

Nefiy ve inkârda ise, nefsü'l-emre bakmaz ve bakamaz. Çünkü “Hususî olmayan ve has bir yere bakmayan bir nefiy, isbat edilmez.” meşhur bir düsturdur. Meselâ bir şeyi dünyada var diye ben isbat etsem, sen de “dünyada yok” desen; benim bir işaretimle kolayca isbat edilebilen o şeyin sen nefyini yani ademini isbat etmek için, bütün dünyayı aramak ve taramak ve göstermek, belki geçmiş zamanların her tarafını dahi görmek lâzım geliyor. Sonra “yoktur, vuku bulmamıştır” diyebilirsin.

Madem nefiy ve inkâr edenler nefsü'l-emre bakmazlar; belki kendi nefislerine ve akıllarına ve gözlerine bakıp hükmediyorlar. Elbette birbirine kuvvet veremezler ve zahîr olmazlar. Çünkü görmeye ve bilmeye mâni olan perdeler, sebepler ayrı ayırdırlar. Herkes “Ben görmüyorum, benim yanımda ve itikadımda yoktur.” diyebilir. Yoksa “Vâkide yoktur.” diyemez. Eğer dese –hususan umum kâinata bakan iman meselelerinde– dünya kadar büyük bir yalan olur ki, doğru diyemez ve doğrultulmaz.

Elhâsıl: İsbatta netice birdir, vâhiddir, tesânüd olur. Nefiyde ise, bir değildir, müteaddittir. Ya “yanımda ve nazarımda” veya “itikadımda” gibi kayıtların herkese göre taaddüdü ile neticeler dahi taaddüt eder, daha tesânüd olmaz.

İşte bu hakikat noktasında imana karşı gelen kâfirlerin ve münkirlerin kesretinin ve zâhiren çokluğunun kıymeti yoktur. Ve müminin yakînine ve imanına hiç tereddüt vermemek lâzım iken; bu asırda Avrupa feylesoflarının nefiy ve inkârları, bir kısım bedbaht meftunlarına tereddüt verip yakînlerini izale ve saadet-i ebediyelerini mahvetmiş. Ve insandan her günde otuz bin adama isabet eden ölümü, mevt ve eceli bir terhis manasından çıkarıp idam-ı ebedî suretine çevirmiş. Kapısı kapanmayan kabir, daima idamını o münkire ihtar etmekle lezzetli hayatını elim elemelerle zehirliyor. İşte, imanın ne kadar büyük bir nimet ve hayatın hayatı olduğunu anla!..

İkinci Mesele: Bir fennin veya bir sanatın medar-ı münakaşa olmuş bir meselesinde o fennin ve o sanatın haricindeki adamlar, ne kadar büyük ve âlim ve sanatkâr da olsalar; sözleri onda geçmez, hükümleri hüccet olmaz, o fennin icmâ-yı ulemâsına dâhil sayılmazlar. Meselâ büyük bir mühendisin, bir hastalığın keşfinde ve tedavisinde bir küçük tabip kadar hükmü geçmez. Ve bilhassa maddiyatta çok tevaggul eden ve gittikçe mâneviyattan tebâüd eden ve nura karşı gabileşen ve kabalaşan ve aklı

gözüne inen en büyük bir feylesofun münkirâne sözü, mâneviyatta nazara alınmaz ve kıymetsizdir.

Acaba yerde iken Arş-ı Âzam'ı temâşâ eden, harika bir deha-yı kudsi sahibi olan ve doksan sene mâneviyatta terakki edip çalışan ve hakâik-i imaniyeyi ilmelyakîn, aynelyakîn hatta hakkalyakîn suretinde keşfeden Şeyh Geylanî (*kudûsî sirrühî*)¹ gibi yüz binler ehl-i hakikatin ittifak ettikleri tevhidî ve kudsî ve mânevî meselelerde, maddiyatın en dağınık ve kesretin en cüz'î teferruatına dalan ve sersemleşen ve boğulan feylesofların sözleri kaç para eder ve inkârları ve itirazları, gök gürültüsüne karşı sivrisineğin sesi gibi sönük olmaz mı?

Hakâik-i İslâmiye'ye zıddiyet gösterip mübâreze eden küfrün mahiyeti; bir inkârdır, bir cehildir, bir nefiydir. Sureten isbat ve vücudî görülse de manası ademdir, nefiydir. İman ise ilimdir, vücudidir, isbattır, hükümdür. Her bir menfi meselesi dahi, bir müsbet hakikatin unvanı ve perdesidir. Eğer imana karşı mübâreze eden ehl-i küfür, gayet müşkülât ile menfi itikatlarını kabul-ü adem ve tasdik-i adem suretinde isbat ve kabul etmeye çalışsalar; o küfür, bir cihette yanlış bir ilim ve hata bir hüküm sayılabilir. Yoksa, irtikâbı çok kolay olan yalnız adem-i kabul ve inkâr ve adem-i tasdik ise cehl-i mutlaktır, hükümsüzlüktür.

Elhâsıl, itikad-ı küfriye iki kısımdır:

Birisi: Hakâik-i İslâmiye'ye bakmıyor. Kendine mahsus yanlış bir tasdik ve bâtil bir itikat ve hata bir kabuldür ve zâlim bir hükümdür. Bu kısım bahsimizden hariçtir. O bize karışmaz, biz de ona karışmayız.

İkincisi: Hakâik-i imaniyeye karşı çıkar, muâraza eder. *Bu dahi iki kısımdır:*

Birisi: Adem-i kabuldür. Yalnız isbatı tasdik etmemektir. Bu ise bir cehildir, bir hükümsüzlüktür ve kolaydır. Bu da bahsimizden hariçtir.

İkincisi: Kabul-ü ademdir. Kalben, ademini tasdik etmektir. Bu kısım ise bir hükümdür, bir itikattır, bir iltizamdır. Hem iltizamı için nefyini isbat etmeye mecburdur.

Nefiy dahi iki kısımdır:

Birisi: “Has bir mevkide ve hususî bir cihette yoktur” der. Bu kısım ise isbat edilebilir. Bu kısım da bahsimizden hariçtir.

¹ Bkz.: el-Gümüşhânevî, *Mecmûatü'l-ahzâb (Evrâd-ı Şâzelî)* s.561.

İkinci kısım ise: Dünyaya ve kâinata ve âhirete ve asırlara bakan imanî ve kudî ve âmm ve muhit olan meseleleri nefiy ve inkâr etmektir. Bu nefiy ise –birinci meselede beyan ettiğimiz gibi– hiçbir cihetle isbat edilmez. Belki kâinatı ihata edecek ve âhireti görecek ve hadsiz zamanın her tarafını temâşâ edecek bir nazar lâzımdır, tâ o gibi nefiyler isbat edilebilsin.

İkinci Varta ve Çare-i Necat

Bu Dahi İki Meseledir

Birincisi: Azamet ve kibriyâ ve nihâyetsizlik noktasında, ya gaflete veya mâsiyete veya maddiyata dalmak sebebiyle darlaşan akıllar, azametli meseleleri ihata edemediklerinden, bir gurur-u ilmî ile inkâra saparlar ve nefyederler. Evet, o mânen sıkışmış ve kurumuş akıllarına ve bozulmuş ve mâneviyatta ölmüş olan kalblerine, çok geniş ve derin ve ihatalı olan imanî meseleleri sığdıramadıklarından, kendilerini küfre ve dalâlete atarlar, boğulurlar.

Eğer dikkatle kendi küfürlerinin iç yüzüne ve dalâletlerinin mahiyetine bakabilseler, görecekler ki; imanda bulunan mâkul ve lâyük ve lâzım olan azamete karşı yüz derece muhâl ve imkânsızlık ve imtinâ, o küfrün altında ve içindedir.

Risale-i Nur, yüzer mizan ve muvâzenelerle bu hakikati “iki kere iki dört eder” derecesinde kat’î isbat etmiş. Meselâ Cenâb-ı Hakk’ın vücûb-u vücûdunu ve ezeliyetini ve ihatalı sıfatlarını azametleri için kabul edemeyen adam, ya hadsiz mevcûdâta, belki nihâyetsiz zerrelere, o vücûb-u vücûdu ve ezeliyetini ve ulûhiyet sıfatlarını vermekle küfrünü itikat edebilir. Veyahut ahmak sofestâiler gibi, hem kendini, hem kâinatın vücûdunu inkâr ve nefyetmekle akıldan istifa etmelidir. İşte bunun gibi bütün hakâik-i imaniye ve İslâmiye, kendilerinin şe’nlerini, muktezaları olan azamete istinad ederek, karşısındaki küfrün dehşetli muhâlâtından ve vahşetli hurâfâtından ve zulmetli cehâlâtından kurtarıp kemâl-i iz’an ve teslimiyetle selim kalblerde ve müstakîm akıllarda yerleştirirler.

Evet, ezan ve namaz gibi ekser şeâir-i İslâmiye’de kesretle **اَللّٰهُ اَكْبَرُ.. اَللّٰهُ اَكْبَرُ.. اَللّٰهُ اَكْبَرُ** azamet-i kibriyâsını her vakit ilânı, hem **اَلْعِظْمَةُ اِزَارِي**

¹ Sadece büyüklükte değil hiçbir konuda eşi ve benzeri olmayan, başka bir şey Kendisiyle kıyas bile edilemeyecek yegâne büyük, Allah’tır.

¹ *hadis-i kudsînin fermanı*, hem “Cevşenü’l-Kebîr” münâcâtının seksen altıncı ukdesinde:

يَا مَنْ لَا مُلْكَ إِلَّا مُلْكُهُ يَا مَنْ لَا يُحْصِي الْعِبَادُ ثَنَاءَهُ
يَا مَنْ لَا تَصِفُ الْخَلَائِقُ جَلَالَهُ يَا مَنْ لَا يَنَالُ الْأَوْهَامُ كُنْهَهُ
يَا مَنْ لَا يُدْرِكُ الْأَبْصَارُ كَمَالَهُ يَا مَنْ لَا يَتَلَعُّ الْأَفْهَامُ صِفَاتِهِ
يَا مَنْ لَا يَنَالُ الْأَفْكَارُ كِبَرِيَاءَهُ يَا مَنْ لَا يُحْسِنُ الْإِنْسَانُ نِعْوَتَهُ
يَا مَنْ لَا يَرُدُّ الْعِبَادُ قَضَاءَهُ يَا مَنْ ظَهَرَ فِي كُلِّ شَيْءٍ آيَاتُهُ

سُبْحَانَكَ يَا لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ الْأَمَانُ الْأَمَانُ نَجِّنَا مِنَ النَّارِ²

diye olan gayet ârifâne Münâcât-ı Ahmediye’nin (*aleyhissalâtu vesselâm*) beyanı gösteriyor ki; azamet ve kibriyâ lüzumlu bir perdedir.

¹ “Azamet benim izârım (alt elbise), kibriyâ da benim ridâm (üst elbise) mesabesinde sadece bana has iki sıfatımdır.” Abdurrezzak, *el-Musannef* 5/329; Hatîb el-Bağdâdî, *Târîhu Bağdâd* 13/290. Ayrıca bkz.: Ebû Dâvûd, *libâs* 25; İbni Mâce, *zühd* 16; Ahmed İbni Hanbel, *el-Müsned* 2/376.

² “Ey saltanat ve mülkünden başka gerçek saltanat ve mülk olmayan! Ey kulların medh ü senâlarını saymakla bitiremediği! Ey varlıkların, yüce haşmet ve celâlini tarif etmekten âciz olduğu! Ey gözlerin, kemâlini idrak ve ihata edemediği! Ey akıl ve anlayışların, kudsi ve sonsuz sıfatlarını kayıramadığı! Ey fikirlerin, büyüklüğünü kavrayamadığı! Ey insanların, sıfatlarını lâıykıyla tavsif edip anlayamadığı! Ey kulların, hükümünü çeviremediği! Ey her şeyle varlık ve birliğinin delil ve işaretleri apaçık olan Rabbin! Sübhansın ya Rab! Sen’den başka yoktur ilâh. Eman diliyoruz Sen’den. Koru bizi cehennemden!”

Âyetü'l-Kübrâ

(Kâinattan Hâlık'ını Soran Bir Seyyahın Müşâhedâtıdır)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
تُسَبِّحُ لَهُ السَّمَوَاتُ السَّبْعُ وَالْأَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا
يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ وَلَكِنْ لَا تَفْقَهُونَ تَسْبِيحَهُمْ إِنَّهُ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا¹

Bu âyet-i muazzama gibi pek çok âyât-ı Kur'âniye; bu kâinat Hâlık'ını bildirmek cihetinde, her vakit ve herkesin en çok hayretle bakıp zevk ile mütâlaa ettiği en parlak bir sayfa-yı tevhid olan semâvâtı en başta zikretmelerinden, en başta ona başlamak muvâfıktır.

Evet, bu dünya memleketine ve misafirhânesine gelen her bir misafir, gözünü açıp baktıkça görür ki: Gayet keremkârâne bir ziyafetgâh.. ve gayet sanatkârâne bir teşhirgâh.. ve gayet haşmetkârâne bir orduğâh ve tâlimgâh.. ve gayet hayretkârâne ve şevk-engizâne bir seyrangâh ve temâşagâh.. ve gayet mânidârâne ve hikmet-perverâne bir mütâlaagâh olan bu güzel misafirhâne-nin sahibini ve bu kitab-ı kebîrin müellifini ve bu muhteşem memleketin sultanını tanımak ve bilmek için şiddetle merak ederken, en başta **göklerin**, nur yaldızı ile yazılan güzel yüzü görünür. “Bana bak! Aradığını sana bildireceğim.” der. O da bakar, görür ki:

Bir kısmı, arzımızdan bin defa büyük ve o büyüklerden bir kısmı top gülesinden yetmiş derece süratli yüz binler ecrâm-ı semâviyeyi direksiz, düşürmeden durduran.. ve birbirine çarpmadan fevka'l-had çabuk ve beraber gezdiren.. yağsız, söndürmeden mütemâdiyen o hadsiz lâmbaları yandıran.. ve hiçbir gürültü ve ihtilâl çıkartmadan o nihâyetsiz büyük kütleleri idare eden.. ve güneş ve kamerin vazifeleri gibi, hiç isyan ettirmeden o pek büyük mahlûkları vazifelerle çalıştıran.. ve iki kutbun dairesindeki hesap rakamlarına sışkırmayan bir nihâyetsiz uzaklık içinde, aynı zamanda aynı kuvvet ve aynı tarz

¹ “Yedi kat gök, dünya ve onların içinde olan herkes Allah'ı takdis ve tenzih eder. Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tenzih etmesin. Ne var ki siz onların bu tenzih ve takdislerini iyi anlayamazsınız. Bunca azametle beraber, kullarının gaflet ve cürümlerine karşı, O, halimdir (çok müsamahalıdır), gafûrdur (çok affedicidir).” (İsrâ sûresi, 17/44).

ve aynı sikke-i fitrat ve aynı surette, beraber, noksansız tasarruf eden.. ve o pek büyük mütecâviz kuvvetleri taşıyanları, tecavüz ettirmeden kanununa itaat ettiren.. ve o nihâyetsez kalabalığın enkazları gibi, göğün yüzünü kirletecek süprüntülere meydan vermeden, pek parlak ve pek güzel temizlettiren.. ve bir muntazam ordu manevrası gibi manevra ile gezdiren.. ve arzı döndürmesiyle, o haşmetli manevranın başka bir surette hakikî ve hayalî tarzlarını her gece ve her sene sinema levhaları gibi seyirci mahlûkatına gösteren bir tezâhür-ü rubûbiyet.. ve o rubûbiyet faaliyeti içinde görünen teshir, tedbir, tedvir, tanzim, tanzif, tavziften mürekkep bir hakikat, bu azameti ve ihatâtı ile o semâvât Hâlık'ının vücûb-u vücûduna ve vahdetine.. ve mevcudiyeti, semâvâtın mevcudiyetinden daha zâhir bulunduğu bilmüşâhede şehâdet eder manasıyla **Birinci Makam'ın Birinci Basamağı'nda:**

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْوَاجِبُ الُّجُودِ الَّذِي دَلَّ عَلَى وُجُوبِ وُجُودِهِ فِي وَحْدَتِهِ: السَّمَوَاتُ بِجَمِيعِ مَا فِيهَا بِشَهَادَةِ عَظْمَةِ إِحَاطَةِ حَقِيقَةِ النَّسْخِيرِ، وَالتَّدْبِيرِ، وَالتَّدْوِيرِ، وَالتَّنْظِيمِ، وَالتَّنْظِيفِ، وَالتَّوْظِيفِ الْوَاسِعَةِ الْمُكَمَّلَةِ بِالْمُشَاهَدَةِ¹

denilmiştir.

Sonra, dünyaya gelen o yolcu adama ve misafire, **cevv-i semâ** denilen ve mahşer-i acâib olan *feza*, gürültü ile konuşarak bağıyor; “Bana bak! Merakla aradığını ve seni buraya göndereni benimle bilebilir ve bulabilirsin.” der. O misafir, onun ekşi, fakat merhametli yüzüne bakar. Müthiş, fakat müjdeli gürültüsünü dinler, görür ki:

Zemin ile âsuman ortasında muallâkta durdurulan *bulut*, gayet hakîmâne ve rahîmâne bir tarzda zemin bahçesini sular ve zemin ahalisine âb-ı hayat getirir ve harareti (yani yaşamak ateşinin şiddetini) tâdil eder ve ihtiyaca göre her yerin imdadına yetişir. Ve bu vazifeler gibi çok vazifeleri görmekte beraber, muntazam bir ordunun acele emirlere göre görünmesi ve gizlenmesi gibi, birden cevvi dolduran o koca bulut dahi gizlenir, bütün eczaları istirahatte çekilir, hiçbir eseri görülmez. Sonra “Yağmur başına arş!” emrini aldığı anda; bir saat, belki birkaç dakika zarfında toplanıp cevvi doldurur, bir kumandanın emrini bekler gibi durur.

¹ Allah'tan başka ilâh yoktur. O Vâcibü'l-vücûd ki vüs'at ve mükemmeliyeti bilmüşâhede görünen teshir, tedbir, tedvir, tanzim, tanzif ve tavzif hakikatlerinin azameti-i ihatasının şehadetiyle, semavat bütün içindekilerle beraber O'nun vahdet içindeki vücûb-u vücûduna delâlet eder.

Sonra o yolcu, cevdeki *rüzgâra* bakar. Görür ki: Hava o kadar çok vazifelerle gayet hakîmâne ve kerîmâne istihdam olunur ki, güya o câmid havanın şuursuz zerrelerinden her bir zerresi; bu kâinat sultanından gelen emirleri dinler, bilir ve hiçbirini geri bırakmayarak, o kumandanın kuvvetiyle yapar ve intizamla yerine getirir bir vaziyetle zeminin bütün nüfuslarına nefes vermek.. ve zîhayata lüzumu bulunan hararet ve ziya ve elektrik gibi maddeleri ve sesleri nakletmek.. ve nebâtâtın telkihine vasıta olmak gibi çok küllî vazifelerde ve hizmetlerde, bir dest-i gaybî tarafından gayet şuurkârâne ve alîmâne ve hayat-perverâne istihdam olunuyor.

Sonra yağmura bakıyor. Görür ki: O latîf ve berrak ve tatlı ve hiçten ve gaybî bir hazine-i rahmetten gönderilen katrelerde o kadar rahmânî hediyeler ve vazifeler var ki; güya “rahmet, tecessüm ederek katreler suretinde hazine-i rabbâniyeden akıyor” manasında olduğundan, yağmura “rahmet” nâmı verilmiştir.

Sonra şimşeğe bakar ve *ra'dı* (gök gürültüsünü) dinler. Görür ki: Pek acîb ve garîb hizmetlerde çalıştırılıyorlar.

Sonra gözünü çeker, aklına bakar, kendi kendine der ki: “Atılmış pamuk gibi bu câmid, şuursuz bulut, elbette bizleri bilmez ve bize acıyıp imdadımıza kendi kendine koşmaz ve emirsiz meydana çıkmaz ve gizlenmez; belki gayet Kadîr ve Rahîm bir kumandanın emriyle hareket eder ki, bir iz bırakmadan gizlenir.. ve def'aten meydana çıkar, iş başına geçer.. ve gayet faâl ve müteâl ve gayet cilveli ve haşmetli bir sultanın fermanıyla ve kuvvetiyle –vakit be vakit– cev vâlemini doldurup, boşaltır.. ve mütemâdiyen, hikmetle yazar ve paydos ile bozar tahtasına ve mahv ve isbat levhasına ve haşır ve kıyâmet suretine çevirir.. ve gayet lütufkâr ve ihsan-perver ve gayet keremkâr ve rubûbiyet-perver bir Hâkim-i Müdebbir'in tedbirleriyle rüzgâra biner.. ve dağlar gibi yağmur hazinelerini bindirir, muhtaç olan yerlere yetişir. Güya onlara acıyıp ağlayarak, göz yaşlarıyla onları çiçeklerle güldürür, güneşin şiddet-i ateşini serinlendirir.. ve sünger gibi bahçelerine su serper.. ve zemin yüzünü yıkar, temizler.”

Hem o meraklı yolcu kendi aklına der: “Bu câmid, hayatsız, şuursuz, mütemâdiyen çalkanan, kararsız, fırtınalı, dağdağalı, sebatsız, hedefsiz şu havanın perdesiyle ve zâhirî suretiyle vücûda gelen yüz binler hakîmâne ve râhimâne ve sanatkârâne işler ve ihsanlar ve imdatlar bilbedâhe isbat eder ki; bu çalışkan *rüzgârın* ve bu cevval hizmetkârın kendi başına hiçbir hareketi yok, belki gayet Kadîr ve Alîm ve gayet Hakîm ve Kerîm bir âmirin emriyle hareket eder. Güya her bir zerresi, her bir işi bilir ve o âmirin her bir emrini anlar ve

dinler bir nefer gibi, hava içinde cereyan eden her bir emr-i rabbânîyi dinler, itaat eder ki; bütün hayvanâtın teneffüsüne ve yaşamasına ve nebâtâtın telkiline ve büyümesine ve hayatına lüzumlu maddelerin yetiştirilmesine ve bulutların sevk ve idaresine ve ateşsiz sefinelerin seyr u seyahatına.. ve bilhassa seslerin ve bilhassa telsiz telefon ve telgraf ve radyo ile konuşmaların îseline.. ve bu hizmetler gibi umumî ve küllî hizmetlerden başka, azot ve müvellidülhumûza (oksijen) gibi iki basit maddeden ibaret olan havanın zerreleri birbirinin misli iken zemin yüzünde yüz binler tarzda bulunan rabbânî sanatlarda kemâl-i intizam ile bir dest-i hikmet tarafından çalıştırılıyor görüyorum.”

Demek, ¹ وَتَضْرِبُ الرِّيحُ وَالسَّحَابُ الْمُسَحَّرُ بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ âyetinin tasrihiyle; rüzgârın tasrifiyle, hadsiz rabbânî hizmetlerde istimâl.. ve bulutların teshiriyle, hadsiz rahmânî işlerde istihdam.. ve havayı o surette îcad eden, ancak Vâcibü'l-vücûd ve Kâdir-i küllî şey ve Âlim-i küllî şey bir Rabb-i Zülcelâl-i ve'l-ikram'dır.” der, hükmeder.

Sonra yağmura bakar. Görür ki: Yağmurun taneleri sayısınca menfaatler ve katreleri adedince rahmânî cilveler ve reşhaları miktarınca hikmetler içinde bulunuyor. Hem o şirin ve latîf ve mübarek katreler, o kadar muntazam ve güzel halkediliyor ki; hususan yaz mevsiminde gelen dolu, o kadar mizan ve intizam ile gönderiliyor ve iniyor ki; fırtınalar ile çalkanan ve büyük şeyleri çarpıştıran şiddetli rüzgârlar, onların muvâzene ve intizamlarını bozmuyor; katreleri birbirine çarpıp, birleştirip, zararlı kütleler yapmıyor. Ve bunlar gibi çok hakîmâne işlerde ve bilhassa zihayatta çalıştırılan basit ve câmid ve şuursuz müvellidülhumûza (hidrojen, oksijen) gibi iki basit maddeden terekkep eden bu su, yüz binlerle hikmetli ve şuurlu ve muhtelif hizmetlerde ve sanatlarda istihdam ediliyor. Demek bu tecessüm etmiş ayn-ı rahmet olan yağmur, ancak bir Rahmân-ı Rahîm'in hazine-i gaybiye-i rahmetinde yapılıyor ve nüzûlüyle ² وَيُنْشُرُ رَحْمَةً وَهُوَ الَّذِي يُنَزِّلُ الْغَيْثَ مِنْ بَعْدِ مَا قَطَطُوا وَيَنْشُرُ رَحْمَةً âyetini maddeten tefsir ediyor.

Sonra ra'dı dinler ve berke (şimşek) bakar. Görür ki: Bu iki hâdise-i acîbe-i cevviye tamtamına ³ وَيَسْحُ الرُّعْدُ بِحَمْدِهِ ve ⁴ يَكَاذُ سَا بَرْقُهُ يَذْهَبُ بِالْأَبْصَارِ

¹ “Rüzgârların yönlerini değiştirip durmasında, gökle yer arasında emre hazır bulutların duruşunda...” (Bakara sûresi, 2/164).

² “O'dur ki insanlar artık ümitlerini kestikten sonra yağmur indirir, rahmetini her tarafa yayar.” (Şûra sûresi, 42/28).

³ “Gök gürlemesi hamd ile O'nu takdis ve tenzih eder.” (Ra'd sûresi, 13/13).

⁴ “Bu bulutların şimşeginin parıltısı nerdeyse gözleri aliverecek!” (Nûr sûresi, 24/43).

âyetlerini maddeten tefsir etmekle beraber, yağmurun gelmesini haber verip, muhtaçlara müjde ediyorlar.

Evet hiçten, birden, harika bir gürültü ile cevvi konuşturmak.. ve fevkalâde bir nur ve nar ile zulmetli cevvi ışıkla doldurmak.. ve dağvârı pamuk-misal ve dolu ve kar ve su tulumbası hükmünde olan bulutları ateşlendirmek gibi hikmetli ve garabetli vaziyetlerle baş aşağı, gafil insanın başına tokmak gibi vuruyor: *“Başını kaldır! Kendini tanıttırmak isteyen faal ve kudretli bir Zât’ın harika işlerine bak! Sen, başıboş olmadığın gibi bu hâdiseler de başıboş olamazlar. Her birisi çok hikmetli vazifeler peşinde koşturuluyorlar. Bir Müdebbir-i Hakîm tarafından istihdam olunuyorlar.”* diye ihtar ediyorlar.

İşte bu meraklı yolcu, bu cevde; bulutu teshirden, rüzgârı tasriften, yağmuru tenzilden ve hâdisât-ı cevviyeyi tedbirden tereküp eden bir hakikatın yüksek ve âşikâr şehâdetini işitir, اَمْتُ بِاللّٰهِ der. **Birinci Makam’ın İkinci Mertebesi’nde:**

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْوَاجِبُ الُّجُودِ الَّذِي دَلَّ عَلَىٰ وَجُوبِ وُجُودِهِ: الْجَوُّ بِجَمِيعِ مَا فِيهِ،
بِشَهَادَةِ عَظَمَةِ إِحَاطَةِ حَقِيقَةِ التَّسْخِيرِ، وَالتَّصْرِيفِ، وَالتَّنْزِيلِ، وَالتَّدْبِيرِ الْوَاسِعَةِ الْمُكْمَلَةِ
بِالْمُشَاهَدَةِ.²

fıkrası, bu yolcunun cevve dâir mezkûr müşâhedâtını ifade eder.^{3(İhtar)}

Sonra, o seyahat-i fikriyeye alışan o mütefekkir misafire, **küre-i arz** lisân-ı hâliyle diyor ki: “Gökte, fezada, havada ne geziyorsun? Gel, ben sana aradığını tanıttıracağım. Gördüğüm vazifelerime bak ve sayfalarımı oku!” O da bakar, görür ki:

Arz, meczup bir mevlâvî gibi iki hareketiyle günlerin, senelerin, mevsimlerin husulüne medar olan bir daireyi, haşr-i âzâmin meydanı etrafında çiziyor. Ve zihayâtın yüz bin envânı bütün erzak ve levâzımâtlarıyla içine alıp feza

¹ Allah’a iman ettim.

² Allah’tan başka ilâh yoktur. O Vâcibü'l-vücûd ki vüs’at ve mukemmeliyeti bilmüşahede görünen teshir, tasrif, tenzil ve tedbir hakikatlerinin azamet-i ihatasının şehadetiyle, cevvi semâ bütün içindekilerle beraber O’nun vücûb-u vücûduna delâlet eder.

³ (İhtar) Birinci Makam’da geçen otuz üç mertebe-i tevhide bir parça izah etmek isterdim. Fakat şimdiki vaziyetim ve hâlimin müsaadesizliği cihetiyle, yalnız gayet muhtasar burhanlarına ve meâlinin tercümesine iktifâya mecbur oldum. Risale-i Nur’un otuz, belki yüz risalelerinde bu otuz üç mertebe delilleriyle, ayrı ayrı tarzlarda, her bir risalede bir kısım mertebeler beyan edildiğinden, tafsili onlara havale edilmiş.

denizinde kemâl-i muvâzene ve nizamla gezdiren ve güneş etrafında seyahat eden muhteşem ve musahhar bir sefine-i rabbâniyedir.

Sonra *sayfalarına* bakar, görür ki: Bâblarındaki her bir sayfası, binler âyâtıyla arzın Rabb'ini tanıttırıyor. Umumunu okumak için vakit bulamadığından, yalnız bir tek sayfa olan *zihayatın bahar faslında icad ve idaresine* bakar, müşâhede eder ki: Yüz bin envân hadsiz efradlarının suretleri, basit bir maddeden gayet muntazam açılıyor.. ve gayet rahîmâne terbiye ediliyor.. ve gayet mucizâne bir kısmının tohumlarına kanatçıklar verip, onları uçurmak suretiyle neşrettiriliyor.. ve gayet müdebbirâne idare olunuyor.. ve gayet müşfikâne iâşe ve it'âm ediliyor.. ve gayet rahîmâne ve rezzâkâne hadsiz ve çeşit çeşit ve lezzetli ve tatlı rızıkları, hiçten ve kuru topraktan ve birbirinin misli ve farkları pek az ve kemik gibi köklerden ve çekirdeklerden, su katrelerinden yetiştiriliyor. Her bahara, bir vagon gibi hazine-i gayptan yüz bin nevi et'ime ve levâzımât, kemâl-i intizam ile yüklenip zihayata gönderiliyor. Ve bilhassa o erzak paketleri içinde yavrulara gönderilen süt konserveleri ve vâlidelerinin şefkatli sinelerinde asılan şekerli süt tulumbacıklarını göndermek, o kadar şefkat ve merhamet ve hikmet içinde görünüyor ki, bilbedâhe bir Rahmân-ı Rahîm'in gayet müşfikâne ve mürebbîyâne bir cilve-i rahmeti ve ihansı olduğunu isbat eder.

Elhâsıl: Bu sayfa-yı hayatiye-i bahariye, haşr-i âzâmın yüz bin numûnelerini ve misallerini göstermekle

فَانْظُرْ إِلَىٰ آثَارِ رَحْمَتِ اللَّهِ كَيْفَ يُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا ۚ إِنَّ ذَٰلِكَ لَمُحْيِ الْمَوْتَىٰ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ¹

âyetini maddeten gayet parlak tefsir ettiği gibi; bu âyet dahi, bu sayfanın manalarını mucizâne ifade eder. Ve arzın bütün sayfalarıyla büyüklüğü nisbetinde ve kuvvetinde ²لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ dediğini anladı.

İşte küre-i arzın yirmiden ziyade büyük sayfalarından bir tek sayfanın yirmi vechinden bir tek vechinin muhtasar şehâdeti ile o yolcunun sâir vecihlerin sayfalarındaki müşâhedâtı manasında olarak ve o müşâhedâtları ifade için **Birinci Makam'ın Üçüncü Mertebesi'nde böyle denilmiştir:**

¹ “İşte bak, Allah'ın rahmetinin eserlerine, ölmüş toprağa nasıl hayat veriyor! İşte bunları yapan kim ise, ölüleri de O diriltecektir. O, her şeye hakkıyla kadirdir.” (Rûm sûresi, 30/50)

² “Allah, o hak Mabuddur ki kendisinden başka hiçbir ilâh yoktur.” (Bakara sûresi, 2/163, 255; Âl-i İmran sûresi, 3/2, 6, 18; Nisâ sûresi, 4/87; ...)

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْوَاجِبُ الُّجُودِ الَّذِي دَلَّ عَلَىٰ وَجُوبِ وُجُودِهِ فِي وَحْدَتِهِ: الْأَرْضُ بِجَمِيعِ مَا فِيهَا، وَمَا عَلَيْهَا، بِشَهَادَةِ عَظْمَةِ إِحَاطَةِ حَقِيقَةِ التَّسْحِيرِ، وَالتَّذْبِيرِ، وَالتَّرْبِيَةِ، وَالْفَتْاحَةِ وَتَوَزِيعِ الْبُذُورِ وَالْمُحَافَظَةِ وَالْإِدَارَةِ، وَالْإِعَاشَةِ، لِجَمِيعِ ذَوِي الْحَيَاةِ، وَالرَّحْمَنِ وَالرَّحِيمَةِ الْعَامَّةِ الشَّامِلَةِ الْمُكْمَلَةِ بِالشَّاهِدَةِ¹.

Sonra o mütefekkir yolcu, her sayfayı okudukça *saadet anahtarı olan imanı* kuvvetlenip ve *mânevî terakkiyâtın miftahı olan mârifeti* ziyadeleşip ve *bütün kemâlâtın esası ve madeni olan iman-ı billâh hakikati* bir derece daha inkişaf edip mânevî çok zevkleri ve lezzetleri verdikçe onun merakını şiddetle tahrir ettiğinden; *semâ, cevû ve arzın* mükemmel ve kat'î derslerini dinlediği hâlde *هَلْ مِنْ مَزِيدٍ*² deyip dururken, **denizlerin ve büyük nehirlerin** cezbekârâne cûş u hurûşla zikirlerini ve hazin ve leziz seslerini işitir.

Lisân-ı hâl ve lisân-ı kâl ile: “Bize de bak, bizi de oku!” derler. O da bakar, görür ki:

Hayattarâne mütemâdiyen çalkanan ve dağılmak ve dökülmek ve istilâ etmek fitratında olan denizler, arzı kuşatıp arz ile beraber gayet sûratlı bir surette bir senede yirmi beş bin senelik bir dairede koşturulduğu hâlde; ne dağılırlar, ne dökülürler ve ne de komşularındaki toprağa tecavüz ederler. Demek gayet kudretli ve azametli bir Zât'ın emriyle ve kuvvetiyle dururlar, gezerler, muhafaza olurlar.

Sonra *denizlerin içlerine* bakar, görür ki: Gayet güzel ve zinetli ve muntazam cevherlerinden başka, binlerce çeşit hayvanâtın iâşe ve idareleri ve tevellüdât ve vefiyâtları o kadar muntazamdır, basit bir kum ve acı bir sudan verilen erzakları ve tayinatları o kadar mükemmeldir ki, bilbedâhe bir Kadîr-i Zülcelâl'in, bir Rahîm-i Zülcemâl'in idare ve iâşesiyle olduğunu isbat eder.

Sonra o misafir; *nehirlere* bakar, görür ki: Menfaatleri ve vazifeleri ve vâridat ve sarfiyatları o kadar hakîmâne ve rahîmânedir, bilbedâhe isbat eder ki; bütün ırmaklar, pınarlar, çaylar, büyük nehirler, bir Rahmân-ı Zülcelâl-i ve'l-ikram'ın hazine-i rahmetinden çıkıyorlar ve akıyorlar. Hatta o kadar

¹ Allah'tan başka ilâh yoktur. O Vâcibü'l-vücûd ki umumiyet, şümûl ve mükemmeliyeti bilmüşahede görünen, bütün zevilhayatın iâşesi için tohumların teshir, tedbir, terbiye, fetih, tevzi, muhafaza ve idaresi.. ve rahmâniyet ve rahîmiyet hakikatlerinin azamet-i ihatasının şehadetiyle, arz bütün içindekiler ve üzerindkilerle O'nun vahdet içindeki vücûb-u vücûduna delâlet eder.

² Daha yok mu?

fevkalâde iddihar ve sarf ediliyorlar ki, “Dört nehir cennetten geliyorlar.”¹ diye rivâyet edilmiş. Yani zâhiri esbâbın pek fevkinde olduklarından, mânevî bir cennetin hazinesinden ve yalnız gaybî ve tükenmez bir menbain feyzinden akıyorlar demektir. Meselâ Mısır’ın kumistanını bir cennete çeviren Nil-i Mübarek, cenup tarafından, Cebel-i Kamer denilen bir dağdan mütemâdiyen küçük bir deniz gibi tükenmeden akıyor. Altı aydaki sarfiyatı dağ şeklinde toplansa ve buzlansa, o dağdan daha büyük olur. Hâlbuki o dağdan ona ayrılan yer ve mahzen, altı kısmından bir kısım olmaz. Vâridâtı ise o mıntika-yı hârrede pek az gelen ve susamış toprak çabuk yuttuğu için mahzene az giden yağmur, elbette o muvâzene-i vâsiayı muhafaza edemediğinden, o Nil-i Mübarek âdet-i arziye fevkinde bir “gaybî cennet”ten çıkıyor diye rivâyeti, gayet mânidâr ve güzel bir hakikati ifade ediyor.

İşte, deniz ve nehirlerin denizler gibi hakikatlerinin ve şehâdetlerinin binden birisini gördü. Ve umumu bilicmâ, denizlerin büyüklüğü nisbetinde bir kuvvetle لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ² der.. ve bu şehâdete denizler, mahlûkatı adedince şahidler gösterir, diye anladı. Ve denizlerin, nehirlerin umum şehâdetlerini irade ederek ifade etmek manasında **Birinci Makam’ın Dördüncü Mertebesi’nde**:

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْوَاجِبُ الُّجُودِ الَّذِي دَلَّ عَلَىٰ جُوبِ وُجُودِهِ فِي وَحْدَتِهِ: جَمِيعُ الْبَحَارِ وَالْأَنْهَارِ، بِجَمِيعِ مَا فِيهَا، بِشَهَادَةِ عَظْمَةِ إِحَاطَةِ حَقِيقَةِ التَّسْخِيرِ، وَالْمُحَافَظَةِ، وَالْإِدْخَارِ، وَالْإِدَارَةِ الْوَاسِعَةِ الْمُنْتَظَمَةِ بِالْمُشَاهَدَةِ.³

denilmiş.

Sonra **dağlar ve sahralar**, seyahat-i fikriyede bulunan o yolcuyu çağırıyorlar, “Sayfamızı da oku!” diyorlar. O da bakar, görür ki:

Dağların küllî vazifeleri ve umumî hizmetleri o kadar azametli ve hikmetlidirler; akılları hayret içinde bırakır. Meselâ dağların zeminden emr-i rabbânî ile çıkmaları ve zeminin içinde inkılâbât-ı dahiliyeden neşet eden heyecanını ve gazabını ve hiddetini, çıkmalarıyla teskin ederek; zemin o

¹ Bkz.: Buhârî, *bed’ü’l-halk* 6, *menâkıbü’l-ensâr* 42, *eşribe* 12; Müslim, *îmân* 264, *cennet* 26; Ahmed İbni Hanbel, *el-Müsned* 2/260, 289, 440, 3/164, 4/208, 209.

² “Allah, o hak Mabuddur ki kendisinden başka hiçbir ilâh yoktur.” (Bakara sûresi, 2/163, 255; Âl-i İmran sûresi, 3/2, 6, 18; Nisâ sûresi, 4/87; ...)

³ Allah’tan başka ilâh yoktur. O Vâcibü’l-vücûd ki vüs’at ve intizamı bilmüşahede görünen teshir, muhafaza, iddihar ve idare hakikatlerinin azamet-i ihatasının şehadetiyle, denizler ve nehirler bütün içindekilerle beraber O’nun vahdet içindeki vücûb-u vücûduna delâlet eder.

dağların fışkırmasıyla ve menfeziyle teneffüs edip zararlı olan sarsıntılardan ve zelzele-i muzırradan kurtulup, vazife-i devriyesinde sekenesinin istirahat-larini bozmuyor. Demek, nasıl ki sefineleri sarsıntıdan vikâye ve muvâzenelerini muhafaza için, onların direkleri üstünde kurulmuş; öyle de dağlar, zemin sefinesinde bu manada hazineli direkler olduklarını Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan,

وَالْجِبَالُ أَوْتَادٌ¹ ، وَأَلْقَيْنَا فِيهَا رَوَاسِيَ² ، وَالْجِبَالُ أَرْسِيهَا³

gibi çok âyetlerle ferman ediyor.

Hem meselâ dağların içinde zihayata lâzım olan her nevi menbalar, sular, madenler, maddeler, ilâçlar o kadar hakîmâne ve müdebbirâne ve kerîmâne ve ihtiyatkârâne iddihar ve ihzâr ve istif edilmiş ki; bilbedâhe, kudreti nihâyetsiz bir Kadîr'in ve hikmeti nihâyetsiz bir Hakîm'in hazineleri ve ambarları ve hizmetkârları olduklarını isbat ederler diye anlar. Ve sahra ve dağların dağ kadar vazife ve hikmetlerinden bu iki cevhere sâirlerini kıyas edip, dağların ve sahraların umum hikmetleriyle –hususan ihtiyatî iddiharlar cihetiyle– getirdikleri şehâdeti ve söyledikleri⁴ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ⁵ tevhidini, dağlar kuvvetinde ve sebatında ve sahralar genişliğinde ve büyüklüğünde görür, اَمْنٌ بِاللّٰهِ⁶ der.

İşte bu manayı ifade için **Birinci Makam'ın Beşinci Mertebesi**'nde:

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْوَاجِبُ الُّجُودَ الَّذِي دَلَّ عَلَى وُجُوبِ وُجُودِهِ: جَمِيعُ الْجِبَالِ وَالصَّخَارَى بِجَمِيعِ مَا فِيهَا وَمَا عَلَيْهَا، بِشَهَادَةِ عَظْمَةِ إِحَاطَةِ حَقِيقَةِ الْإِدْحَارِ، وَالْإِدَارَةِ، وَنَشْرِ الْبُذُورِ، وَالْمَحَافَظَةِ ، وَالتَّذْيِيرِ الْإِحْتِيَاطِيَّةِ الرَّبَّانِيَّةِ الْوَاسِعَةِ الْعَامَّةِ الْمُنْتَظَمَةِ الْمُكَمَّلَةِ بِالْمُشَاهَدَةِ⁶

denilmiş.

¹ “Dağları da arzi tutan birer destek (yapmadık mı)?” (Nebe sûresi, 78/7)

² “Ve oraya sağlam dağlar çaktık.” (Hicr sûresi, 15/19; Kaf sûresi, 50/7).

³ “Ve dağları da sabit, muhkem bir şekilde oturttu.” (Nâziât sûresi, 79/32).

⁴ “Allah, o hak Mabuddur ki kendisinden başka hiçbir ilâh yoktur.” (Bakara sûresi, 2/163, 255; Âl-i İmran sûresi, 3/2, 6, 18; Nisâ sûresi, 4/87; ...)

⁵ Allah'a iman ettim.

⁶ Allah'tan başka ilâh yoktur. O Vâcibü'l-vücûd ki rabbânî ihtiyat maddelerinin bilmüşahede vâsi ve âmm ve muntazam ve mükemmel iddihar ve idare ve muhafaza ve tedbiri ve tohumların neşri hakikatlerinin azamet-i ihatasının şehadetiyle, bütün dağlar ve sahralar bütün içindekiler ve üzerindekilerle beraber O'nun vücûb-u vücûduna delâlet eder.

Sonra o yolcu dağda ve sahrada fikriyle gezerken, **eşcâr ve nebâtât âleminin** kapısı fikrine açıldı. Onu içeriye çağırdılar: “Gel dairemizde de gez, yazılarımızı da oku!” dediler. O da girdi, gördü ki:

Gayet muhteşem ve müzeyyen bir meclis-i tehlil ve tevhid ve bir halka-yı zikir ve şükür teşkil etmişler. Bütün eşcâr ve nebâtâtın envâları; bilicmâ, beraber ¹لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ diyorlar gibi lisân-ı hâllerinden anladı. Çünkü bütün meyve-dâr ağaç ve nebâtlar, mizanlı ve fesâhatlı yapraklarının dilleriyle ve süslü ve cezâletli çiçeklerinin sözleriyle ve intizamlı ve belâgatlı meyvelerinin kelimele-riyle beraber müsebbihâne şehâdet getirdiklerine ve ²لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ dediklerine delâlet ve şehâdet eden üç büyük, küllî hakikati gördü.

Birincisi: Pek zâhir bir surette kasdî bir in’âm ve ikram ve ihtiyârî bir ih-san ve imtinan manası ve hakikati her birisinde hissedildiği gibi; mecmûunda ise, güneşin zuhurundaki ziyası gibi görünüyor.

İkincisi: Tesadüfe havalesi hiçbir cihet-i imkânı olmayan kasdî ve ha-kîmâne bir temyiz ve tefrik, ihtiyârî ve rahîmâne bir tezyin ve tasvir manası ve hakikati, o hadsiz envâ ve efradda gündüz gibi âşikâre görünüyor.. ve bir Sâni-i Hakîm’in eserleri ve nakışları olduklarını gösterir.

Üçüncüsü: O hadsiz masnûâtın yüz bin çeşit ve ayrı ayrı tarz ve şekil-de olan suretleri; gayet muntazam, mizanlı, zînetli olarak mahdud ve mâdud ve birbirinin misli ve basit ve câmid ve birbirinin aynı veya az farklı ve karışık olan çekirdeklerden, habbeciklerden o iki yüz bin nevilerin fârikalı ve in-tizamlı, ayrı ayrı, muvâzeneli, hayattar, hikmetli, yanlışsız, hatasız bir vaziyet-te umum efradının suretlerinin fethi ve açılışı ise öyle bir hakikattir ki; güneş-ten daha parlaktır ve baharın çiçekleri ve meyveleri ve yaprakları ve mevcu-dâtı sayısınca o hakikati isbat eden şahidler var diye, bildi; ³الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى نِعْمَةٍ dedi.

İşte bu mezkûr hakikatleri ve şehâdetleri ifade manasıyla **Birinci Makam’ın Altıncı Mertebesi’nde:**

¹ “Allah’tan başka ilâh yoktur.” (Sâffât sûresi, 37/35; Muhammed sûresi, 47/19)

² “Allah, o hak Mabuddur ki kendisinden başka hiçbir ilâh yoktur.” (Bakara sûresi, 2/163, 255; Âl-i İmran sûresi, 3/2, 6, 18; Nisâ sûresi, 4/87; ...)

³ İman nimetini bahşeden Allah’a hamdolsun..

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْوَاجِبُ الُّجُودِ الَّذِي دَلَّ عَلَىٰ وَجُوبِ وُجُودِهِ فِي وَحْدَتِهِ: إِجْمَاعُ جَمِيعِ
 أَنْوَاعِ الْأَشْجَارِ وَالنَّبَاتَاتِ الْمُسَبِّحَاتِ النَّاطِقَاتِ، بِكَلِمَاتٍ أَوْزَاعُهَا الْمُؤَزَّنَاتِ الْفَصِيحَاتِ،
 وَأَزْهَارُهَا الْمُزَيَّنَاتِ الْجَزِيْلَاتِ، وَأَثْمَارُهَا الْمُنتَظَمَاتِ الْبَلِيغَاتِ، بِشَهَادَةِ عَظْمَةِ إِحَاطَةِ
 حَقِيقَةِ الْإِنْعَامِ وَالْإِكْرَامِ وَالْإِحْسَانِ، بِقَصْدِ رَحْمَةٍ، وَحَقِيقَةِ التَّمْيِيزِ وَالتَّرْتِيبِ وَالتَّصْوِيرِ،
 بِإِرَادَةِ وَحْكَمَةٍ، مَعَ قَطْعِيَّةٍ دَلَالَةٍ حَقِيقَةٍ فَتَحَ جَمِيعَ صُورِهَا الْمُؤَزَّنَاتِ الْمُزَيَّنَاتِ الْمُتَبَايِنَةِ
 الْمُنْتَوَعَةِ الْغَيْرِ الْمَحْدُودَةِ، مِنْ نَوَابِتٍ، وَحَبَاتٍ مُتَمَاثِلَةٍ مُشَابِهَةٍ مَحْضُورَةٍ مَعْدُودَةٍ.¹

denilmiş.

Sonra *seyahat-i fikriyede bulunan o meraklı ve terakki ile zevki ve şevki artan dünya yolcusu*, bahar bahçesinden bir bahar kadar bir güldes-
 te-i mârifet ve iman alıp gelirken; **hayvanât ve tuyur âleminin** kapısı *haki-
 kat-bîn olan aklına ve mârifet-âşına olan fikrine* açıldı. Yüz bin ayrı ayrı
 seslerle ve çeşit çeşit dillerle onu içeriye çağırdılar, “Buyurun!” dediler. O da
 girdi ve gördü ki:

Bütün hayvanât ve kuşların bütün nevileri ve tâifeleri ve milletleri, bilitti-
 fak, lisân-ı kâl ve lisân-ı hâllerleriyle ² لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ deyip, zemin yüzünü bir zikir-
 hâne ve muazzam bir meclis-i tehliil suretine çevirmişler; her biri bizzat birer
 kaside-i rabbânî, birer kelime-i sübhânî ve mânidâr birer harf-i rahmânî hük-
 münde Sâni’lerini tavsif edip hamd ü senâ ediyorlar vaziyetinde gördü. Güya
 o hayvanların ve kuşların duyguları ve kuvâları ve cihazları ve âzâları ve âlet-
 leri, manzum ve mevzûn kelimelerdir ve muntazam ve mükemmel sözlerdir.
 Onların bunlarla Hallâk ve Rezzâk’larına şükür ve vahdâniyetine şehâdet ge-
 tirdiklerine kat’î delâlet eden üç muazzam ve muhit hakikatleri müşâhede etti.

Birincisi: Hiçbir cihetle serseri tesadüfe ve kör kuvvete ve şuursuz tabiata
 havalesi mümkün olmayan hiçten, hakîmâne îcad ve sanat-perverâne ibda’
 ve ihtiyâr-kârâne ve âlîmâne halk ve inşâ ve yirmi cihetle ilim ve hikmet ve

¹ Allah’tan başka ilâh yoktur. O Vâcibü'l-vücûd ki mizanlı ve fesahatlı yapraklarının ve süslü ve cezâletli
 çiçeklerinin ve intizamlı ve belâgatlı meyvelerinin kelimeleriyle konuşan ve tesbih eden bütün ağaç
 ve nebat nevilerinin icmâi, birbirinin misli ve benzeri olan mahdut çekirdek ve habbeciklerden süslü
 ve birbirinden farklı ve mütenevvî, gayr-i mahdut suretlerinin hepsinin birden fethi hakikatinin kat’î
 delâletiyile beraber, kasdî ve rahmetli in’am, ikram, ihsan hakikatlerinin ve iradeli ve hikmetli temyiz
 ve tezyin ve tasvir hakikatinin azamet-i ihatasının şehadetiyle, icmâ ile O’nun vahdet içindeki vücûb-u
 vücûduna delâlet eder.

² “Allah, o hak Mabuddur ki kendisinden başka hiçbir ilâh yoktur.” (Bakara sûresi, 2/163, 255; Âl-i
 İmran sûresi, 3/2, 6, 18; Nisâ sûresi, 4/87; ...)

iradenin cilvesini gösteren ruhlandırmak ve ihya etmek hakikatidir ki; zîruhlara adedince şahidleri bulunan bir burhan-ı bâhir olarak Zât-ı Hayy-ı Kayyûm'un vücûb-u vücûduna ve sıfât-ı seb'asına ve vahdetine şehâdet eder.

İkincisi: O hadsiz masnûlarda birbirinden simaca fârikalı, zînetli ve miktarca mizanlı ve suretçe intizamlı bir tarzdaki temyizden, tezyinden, tasvirinden öyle azametli ve kuvvetli bir hakikat görünür ki; Kâdir-i külli şey ve Âlim-i külli şey'den başka hiçbir şey, bu her cihetle binlerle harikaları ve hikmetleri gösteren ihtimali fiile sahip olamaz ve hiçbir imkân ve ihtimal yok.

Üçüncüsü: Birbirinin misli ve aynı veya az farklı ve birbirine benzeyen mahsur ve mahdud yumurtalardan ve yumurtacıklardan ve nutfe denilen su katrelerinden o hadsiz hayvanların yüz binler çeşit tarzlarda ve birer mucize-i hikmet mahiyetinde bulunan suretlerini, gayet muntazam ve muvâzeneli ve hatasız bir heyette açmak ve fethetmek öyle parlak bir hakikattir ki; hayvanlar adedince senedler, deliller o hakikati tenvir eder.

İşte bu üç hakikatin ittifakıyla hayvanların bütün envâi, beraber öyle bir *لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ* deyip şehâdet getiriyorlar ki; güya zemin, büyük bir insan gibi büyüklüğü nisbetinde *لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ* diyerek semâvât ehline işittiriyor mahiyetinde gördü ve tam ders aldı. **Birinci Makam'ın Yedinci Mertebesi'nde** bu mezkûr hakikatleri ifade manasıyla:

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْوَاجِبُ الُّجُودِ الَّذِي دَلَّ عَلَىٰ وَجُوبِ وَجُودِهِ فِي وَحْدَتِهِ: إِتِّفَاقُ جَمِيعِ أَنْوَاعِ الْحَيَوَانَاتِ وَالطُّيُورِ الْحَامِدَاتِ الشَّاهِدَاتِ بِكَلِمَاتٍ حَوَاسِهَا، وَقَوَاهَا، وَحِسِّيَّاتِهَا، وَلَطَائِفِهَا الْمَوْزُونَاتِ الْمُنتَظِمَاتِ الْفَصِيحَاتِ، وَبِكَلِمَاتٍ جِهَازَاتِهَا وَجَوَارِحِهَا وَأَعْضَائِهَا وَالْآتِهَا الْمُكَمَّلَةِ الْبَلِغَاتِ، بِشَهَادَةِ عَظْمَةِ إِحَاطَةِ حَقِيقَةِ الْإِبْدَاعِ وَالصَّنْعِ وَالْإِبْدَاعِ بِالْإِرَادَةِ، وَحَقِيقَةِ التَّمْيِيزِ وَالتَّرْزِيقِ بِالْقُصْدِ، وَحَقِيقَةِ التَّقْدِيرِ وَالتَّصْوِيرِ بِالْحِكْمَةِ، مَعَ قَطْعِيَّةِ دَلَالَةِ حَقِيقَةِ فَتْحِ جَمِيعِ صُورِهَا الْمُنتَظِمَةِ الْمُتَخَالِفَةِ الْمُتَوَعِّةِ غَيْرِ الْمَحْصُورَةِ مِنْ بَيِّنَاتٍ وَقَطَرَاتٍ مُتَمَاثِلَةٍ مُشَابِهَةٍ مَحْصُورَةٍ مَحْدُودَةٍ.¹

denilmiştir.

¹ Allah'tan başka ilâh yoktur. O Vâcibü'l-vücûd ki mevzûn, muntazam, fasih hâsselerinin ve kuvvelerinin ve hissiyat ve latifelerinin kelimeleriyle ve mükemmel ve belîğ cihâzât ve cevarih ve âlât ve âzâlarının kelimeleriyle hamd ve şehadet eden bütün hayvanat ve tuyur nevilerinin ittifakı, birbirinin misli ve benzeri, mahsur ve mahdud sayıda yumurta ve katrelerden muntazam, muhtelif, mütenevvi ve gayr-i mahsur suretlerinin fethi hakikatının kat'i delâletiyle beraber, iradeli icad ve sun' ve ibdâ hakikatının ve kasdî temyiz ve tezyin hakikatının ve hikmetli takdir ve tasvir hakikatının azamet-i ihtisasının şehadetiyile, O'nun vahdet içindeki vücûb-u vücûduna delâlet eder.

Sonra o mütefekkir yolcu, mârifet-i ilâhiyenin hadsiz mertebelerinde ve nihâyetsiz ezvâkında ve envârında daha ileri gitmek için insanlar âlemine ve beşer dünyasına girmek isterken, başta **enbiyâlar** olarak onu içeriye davet ettiler, o da girdi. En evvel geçmiş zamanın menziline baktı, gördü ki:

Nev-i beşerin en nurânî ve en mükemmeli olan umum peygamberler¹ (*aleyhimüsselâm*) bilicmâ, beraber ² **لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ** deyip zikrediyorlar.. ve parlak ve musaddak olan hadsiz mucizâtlarının kuvvetiyle tevhidi iddia ediyorlar.. ve beşeri, hayvaniyet mertebesinden melekîyet derecesine çıkarmak için onları iman-ı billâha davet ile ders veriyorlar, gördü. O da o nurânî medresede diz çöküp derse oturdu, gördü ki:

Meşâhir-i insaniyenin en yüksekleri ve namdarları olan o üstadların her birisinin elinde Hâlık-ı kâinat tarafından verilmiş nişâne-i tasdik olarak mucizeler bulunduğundan.. her birinin ihbarı ile beşerden bir tâife-i azime ve bir ümmet tasdik edip imana geldiklerinden.. o yüz bin ciddî ve doğru zâtların icmâ ve ittifakla hüküm ve tasdik ettikleri bir hakikatin ne kadar kuvvetli ve kat'î olduğunu kıyas edebildi. Ve bu kuvvette bu kadar muhbir-i sâdikların hadsiz mucizeleriyle imza ve isbat ettikleri bir hakikati inkâr eden ehl-i dalâletin ne derece hadsiz bir hata, bir cinayet ettiklerini ve ne kadar hadsiz bir azaba müstehak olduklarını anladı. Ve onları tasdik edip iman getirenlerin ne kadar haklı ve hakikatlı olduklarını bildi, iman kudsiyetinin büyük bir mertebesi daha ona göründü.

Evet enbiyâyı (*aleyhimüsselâm*), Cenâb-ı Hak tarafından fiilen tasdik hükmünde olan hadsiz mucizâtlarından.. ve hakkaniyetlerini gösteren, muârizlarına gelen semâvî pek çok tokatlarından.. ve hak olduklarına delâlet eden şahsî kemâlâtlarından ve hakikatlı tâlimatlarından.. ve doğru olduklarına şehâdet eden kuvvet-i imanlarından ve tam ciddiyetlerinden ve fedakârlıklarından.. ve ellerinde bulunan kudsî kitap ve suhurlarından.. ve onların yolları doğru ve hak olduğuna şehâdet eden itibâlarıyla hakikate, kemâlâta, nura vasil olan hadsiz tilmizlerinden başka, onların ve o pek ciddî muhbirlerin müsbet meselelerde icmâi ve ittifakı ve tevâtürü ve isbatta tevâfuku ve tesanüdü ve tetâbuku, öyle bir hüccettir ve öyle bir kuvvettir ki; dünyada hiçbir kuvvet, karşısına çıkamaz ve hiçbir şüphe ve tereddüdü bırakmaz. Ve imanın erkânında umum enbiyâyı (*aleyhimüsselâm*) tasdik dahi dahil olması, o tasdik büyük bir kuvvet menbaı olduğunu anladı. Onların derslerinden çok feyz-i imanî aldı.

¹ Bkz.: En'âm sûresi, 6/86-87; A'râf sûresi, 7/144; Nahl sûresi, 16/121...

² "Allah, o hak Mabuddur ki kendisinden başka hiçbir ilâh yoktur." (Bakara sûresi, 2/163, 255; Âl-i İmran sûresi, 3/2, 6, 18; Nisâ sûresi, 4/87; ...)

İşte bu yolcunun mezkûr dersini ifade manasında **Birinci Makam'ın Sekizinci Mertebesi'nde:**

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الَّذِي دَلَّ عَلَىٰ وَجُوبِ وَجُودِهِ فِي وَحْدَتِهِ: إِجْمَاعُ جَمِيعِ الْأَنْبِيَاءِ، بِقُوَّةِ
مُعْجَزَاتِهِمُ الْبَاهِرَةِ الْمُصَدِّقَةِ الْمُصَدِّقَةِ.¹

denilmiş.

Sonra imanın kuvvetinden ulvi bir zevk-i hakikat alan o seyyah-ı tâlip, enbiyânın (aleyhimüsselâm) meclisinden gelirken, ulemânın ilmelyakîn suretinde kat'î ve kuvvetli delillerle enbiyâların (aleyhimüsselâm) dâvâlarını isbat eden ve **asfiya ve siddîkîn** denilen **mütebahhir müçtehit muhakkikler**, onu ders-hânelerine çağırdılar. O da girdi, gördü ki:

Binlerle dâhi ve yüz binlerle müdakkik ve yüksek ehl-i tahkik, kıl kadar bir şüphe bırakmayan tetkikât-ı amîkalarıyla, başta vücûb-u vücûd ve vahdet olarak müsbet mesâil-i imaniyeyi isbat ediyorlar. Evet, istidatları ve meslekleri muhtelif olduğu hâlde usûl ve erkân-ı imaniyede onların müttefikan ittifakları ve her birisinin kuvvetli ve yakînî burhanlarına istinadları öyle bir hüccettir ki; onların mecmûu kadar bir zekâvet ve dirâyet sahibi olmak ve burhanlarının umumu kadar bir burhan bulmak mümkün ise karşılına ancak öyle çıkılabilir. Yoksa o münkirler, yalnız cehalet ve echeliyet ve inkâr ve isbat olunmayan menfî meselelerde inat ve göz kapamak suretiyle karşılına çıkabilirler. Gözünü kapayan, yalnız kendine gündüzü gece yapar...

Bu seyyah, bu muhteşem ve geniş dershânedeki, bu muhterem ve mütebahhir üstadların neşrettikleri nurların, zeminin yarısını bin seneden ziyade ışıktırdığını bildi ve öyle bir kuvve-i mâneviyeyi buldu ki, bütün ehl-i inkâr toplansa onu kıl kadar şaşırtmaz ve sarsmaz.

İşte bu yolcunun dershânedeki aldığı derse bir kısa işaret olarak **Birinci Makam'ın Dokuzuncu Mertebesi'nde:**

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الَّذِي دَلَّ عَلَىٰ وَجُوبِ وَجُودِهِ فِي وَحْدَتِهِ: اِتِّفَاقُ جَمِيعِ الْأَصْفِيَاءِ بِقُوَّةِ
بَرَاهِينِهِمُ الرَّاهِرَةِ الْمُحَقَّقَةِ الْمُتَقَفَّةِ.²

denilmiş.

¹ Allah'tan başka ilâh yoktur. O Allah ki bütün enbiyânın, tasdik edici ve tasdike mazhar mucizât-ı bâhiyelerinin kuvvetiyle ittifakları, O'nun vahdet içindeki vücûb-u vücûduna delâlet eder.

² Allah'tan başka ilâh yoktur. O Allah ki bütün asfiyânın muhakkak, müttefik, parlak burhanlarının kuvvetiyle ittifakları, O'nun vahdet içindeki vücûb-u vücûduna delâlet eder.

Sonra imanın daha ziyade kuvvetlenmesinde ve inkişafında ve ilmelyakîn derecesinden aynelyakîn mertebesine terakkisindeki envârı ve ezvâkı görmeye çok müştâk olan o mütefekkir yolcu, medreseden gelirken hadsiz küçük tekkelerin ve zaviyelerin telâhukuyla tevessü eden gayet feyizli ve nurlu ve sahra genişliğinde bir tekke, bir hankâh, bir zikirhâne, bir irşadgâhta ve cadde-i kübrâ-yı Muhammedî'nin (*aleyhissalâtü vesselâm*) ve Mirac-ı Ahmedî'nin (*aleyhissalâtü vesselâm*) gölgesinde hakikate çalışan ve hakka erişen ve aynelyakîne yetişen binlerle ve milyonlarla kudsî mürşidler onu dergâha çağırırlar. O da girdi, gördü ki:

O ehl-i keşif ve keramet mürşidler; keşfiyatlarına ve müşâhedelerine ve kerametlerine istinaden bilicmâ, müttefikân ¹ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ¹ diyerek, vücûb-u vücûd ve vahdet-i rabbâniyeyi kâinata ilân ediyorlar. Güneşin ziyasındaki yedi renk ile güneşi tanımak gibi, yetmiş renk ile belki esmâ-yı hüsnâ adedince, Şems-i Ezeli'nin ziyasından tecelli eden ayrı ayrı, nurlu renkler ve çeşit çeşit, ziyalı levnler ve başka başka, hakikatli tarikatler ve muhtelif, doğru meslekler ve mütenevvî, haklı meşreplerde bulunan o kudsî dâhilerin ve nurânî âriflerin icmâ ve ittifakla imza ettikleri bir hakikatin ne derece zâhir ve bâhir olduğunu aynelyakîn müşâhede etti. Ve enbiyanın (*aleyhimüsselâm*) icmâ ve asfiyanın ittifakı ve evliyanın tevâfuku ve bu üç icmân birden ittifakı, güneşi gösteren gündüzün ziyasından daha parlak gördü.

İşte bu misafirin tekkeden aldığı feyze kısa bir işaret olarak **Birinci Makam'ın Onuncu Mertebesi'nde:**

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الَّذِي دَلَّ عَلَىٰ وُجُوبِ وُجُودِهِ فِي وَحْدَتِهِ: إِجْمَاعُ الْأَوَّلِيَاءِ بِكَشْفَاتِهِمْ،
وَكَرَامَاتِهِمْ الظَّاهِرَةِ الْمُحَقَّقَةِ الْمَصْدَقَةِ.²

denilmiş.

Sonra kemâlât-ı insaniyenin en mühimmi ve en büyüğü, belki bilcümle kemâlât-ı insaniyenin menbaı ve esası, iman-ı billâhtan ve mârifetullah-tan neşet eden muhabbetullah olduğunu bilen o dünya seyyahı, bütün kuvvetiyle ve letâifiyle imanın kuvvetinde ve mârifetin inkişafında daha ziyade

¹ “Allah, o hak Mabuddur ki kendisinden başka hiçbir ilâh yoktur.” (Bakara sûresi, 2/163, 255; Âl-i İmran sûresi, 3/2, 6, 18; Nisâ sûresi, 4/87; ...)

² Allah'tan başka ilâh yoktur. O Vâcibü'l-vücûd ki bütün evliyanın muhakkak, musaddak, zahir keşif ve kerametlerinin icmâ, O'nun vahdet içindeki vücûb-u vücûduna delâlet eder.

terakki etmesini istemek fikriyle başını kaldırdı ve semâvâta baktı. Kendi ak-lına dedi ki:

“Madem kâinatta en kıymetli şey hayattır ve kâinatın mevcudâtı ha-yata musahharıdır.. ve madem zîhayatın en kıymetli zîruhtur ve zîruhin en kıymetli zîşuurdur.. ve madem bu kıymetlilik için küre-i zemin, zîha-yatı mütemâdiyen çoğaltmak için her asır, her sene dolar, boşalır; elbette ve her hâlde, bu muhteşem ve müzeyyen olan semâvâtın dahi kendisine mü-nasip ahalisi ve sekenesi, zîhayat ve zîruh ve zîşuurlardan vardır¹ ki; huzur-u Muhammedî’de (*aleyhissalâtu vesselâm*) sahabelere görünen Hazreti Cebrail (*aleyhissalâm*)’ın temessülü² gibi **melâikeleri** görmek ve onlarla konuşmak hâdiseleri tevâtür suretinde eskidenberi nakil ve rivâyet ediliyor.³ Öyle ise keşke ben, se-mâvât ehli ile dahi görüşseydim; onlar ne fikirde olduklarını bilseydim! Çünkü Hâlık-ı kâinat hakkında en mühim söz onlarındır.” diye düşünürken, birden semâvî şöyle bir sesi işitti:

“Madem bizim ile görüşmek ve dersimizi dinlemek istersin; bil ki başta Hazreti Muhammed (*aleyhissalâtu vesselâm*) ve Kur’ân-ı Mu’cizü’l-Beyan olarak bütün peygamberlere vasıtamızla gelen mesâil-i imaniyeye en evvel biz iman etmişiz. Hem insanlara temessül edip görünen ve bizlerden olan ervah-ı tay-yibe, bilâ-istisna ve bilittifak, bu kâinat Hâlık’ının vücûb-u vücûduna ve sıfât-ı kudsiyesine şehâdet edip birbirine muvâfık ve mutâbık olarak ihbar etmişler. Bu hadsiz ihbârâtın tevâfuku ve tetâbuku, güneş gibi sana bir rehberdir.” de-diklerini bildi. Ve onun nur-u imanı parladı. Zeminden göklere çıktı.

İşte bu yolcunun melâikeden aldığı derse kısa bir işaret olarak **Birinci Makam’ın On Birinci Mertebesi’nde:**

¹ Bkz.: Sâffât sûresi, 37/164-166; Nahl sûresi, 16/49-50; Tirmizî, *zühd* 9; İbni Mâce, *zühd* 19; Ahmed İbni Hanbel, *el-Müsned* 5/173.

² Bkz.: Buhârî, *imân* 37, *menâkıb* 25; Müslim, *imân* 1, 10, *fezâilü’s-sahâbe* 100.

³ Hz. İbrahim (*aleyhissalâm*)^{*1}, Hz. Lût (*aleyhissalâm*)^{*2}, sahâbeden İrbâd İbni Sâriye^{*3}, İmrân İbni Husayn^{*4} ve Hz. Selman^{*5} melek görenler arasındadır, ayrıca Cenâb-ı Hak (*celle celâlüfî*), Benî İsrâil’den 3 kişiye, onları imtihan etmek üzere bir melek göndermiştir: Buhârî, *enbiyâ* 51; Müslim, *zühd* 10.

^{*1} Bkz.: Hûd sûresi, 11/70; Ankebût sûresi, 29/31; Zâriyât sûresi, 51/28.

^{*2} Bkz.: Hûd sûresi, 11/77; Ankebût sûresi, 29/33.

^{*3} Bkz.: et-Taberânî, *el-Mu’cemü’l-kebir* 18/245.

^{*4} Bkz.: el-Hâkim, *el-Müstedrek* 3/536; el-Bezzâr, *el-Müsned* 9/19; et-Tahâvî, *Şerhu meâni’l-âsâr* 4/324.

^{*5} Bkz.: Ebû Nuaym, *Hilyetü’l-evliyâ* 1/204; İbnü’l-Cevzî, *Sıfatü’s-safve* 1/551.

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الَّذِي دَلَّ عَلَى وُجُوبِ وُجُودِهِ فِي وَحْدَتِهِ: اتَّفَقَ الْمَلَائِكَةُ الْمُتَمَثِّلِينَ لِأَنْظَارِ
النَّاسِ وَالْمُتَكَلِّمِينَ مَعَ خَوَاصِّ الْبَشَرِ بِإِخْبَارَاتِهِمُ الْمُتَطَابِقَةِ الْمُتَوَافِقَةِ.¹

denilmiştir.

Sonra pür-merak ve pür-iştiyak o misafir, âlem-i şehâdet ve cismânî ve maddî cihetinde mahsus tâifelerin dillerinden ve lisân-ı hâllerinden ders aldığından, *âlem-i gayb ve âlem-i berzahta dahi mütâlaa ile bir seyahat ve bir taharri-i hakikat arzu ederken*, her tâife-i insaniyede bulunan ve kâinatın meyvesi olan insanın çekirdeği hükmünde bulunan ve küçüklüğü ile beraber, mânên kâinat kadar inbisat edebilen **müstakîm ve münevver akılların, selim ve nurânî kalblerin** kapısı açıldı, baktı ki:

Onlar, âlem-i gayb ve âlem-i şehâdet ortasında insanî berzahlardır.. ve iki âlemin birbiriyle temasları ve muameleleri, insana nisbeten o noktalarda oluyor gördüğünden kendi akıl ve kalbine dedi ki: “Gelin, bu emsâlinizin kapısından hakikate giden yol daha kısadır! Biz öteki yollardaki dillerden ders aldığımız gibi değil, belki iman noktasındaki ittisaflarından ve keyfiyet ve renklerinden, mütâlaamız ile istifade etmeliyiz.” dedi, mütâlaaya başladı, gördü ki:

İstidatları gayet muhtelif ve mezhepleri birbirinden uzak ve muhalif olan umum istikametli ve nurlu akılların iman ve tevhiddeki ittisafkârâne ve râsihâne itikatları, tevâfuk.. ve sebatkârâne ve mutmainnâne kanaat ve yakînleri tetâbuk ediyor. Demek, tebeddül etmeyen bir hakikate dayanıp bağlanmışlar.. ve kökleri metin bir hakikate girmiş, kopmuyor. Öyle ise bunların noktayı imaniyede ve vücûb ve tevhidde icmâları, hiç kopmaz bir zincir-i nurânîdir ve hakikate açılan ışıklı bir penceredir.

Hem gördü ki: Meslekleri birbirinden uzak ve meşrepleri birbirine mübâyin olan o umum selim ve nurânî kalblerin erkân-ı imaniyedeki müttefikâne ve itmînankârâne ve müncezibâne keşfiyat ve müşâhedâtları birbirine tevâfuk ve tevhidde birbirine mutâbık çıkıyor.

Demek, hakikate mukabil ve vâsıl ve mütemessil bu küçücük birer arş-ı mârifet-i rabbâniye ve bu câmî birer ayna-yı samedâniye olan nurânî kalbler,

¹ Allah'tan başka ilâh yoktur. O Allah ki insanların nazarına temessül eden ve beşerin havas kısmıyla konuşan melâikenin ittifakı, birbirine tetabuk ve tevâfuk eden ihbaratıyla, O'nun vahdet içindeki vücûb-u vücûduna delâlet eder.

şems-i hakikate karşı açılan pencerelerdir.. ve umumu birden güneşe aynadarlık eden bir deniz gibi, bir ayna-yı âzamdır. Bunların vücûb-u vücûdda ve vahdette ittifakları ve icmâları hiç şaşırmas ve şaşırtmas bir rehber-i ekmel ve bir mürşid-i ekberdir. Çünkü hiçbir cihetle hiçbir imkân ve hiçbir ihtimal yok ki, hakikatten başka bir vehim ve hakikatsiz bir fikir ve asılsız bir sıfat, bu kadar müstemirrâne ve râsihâne, bu pek büyük ve keskin gözlerin umumunu birden aldatsın, galat-ı hisse uğratsın. Buna ihtimal veren bozulmuş ve çürümüş bir akla, bu kâinatı inkâr eden ahmak sofestâiler dahi razı olmazlar, reddederler diye anladı. Kendi akıl ve kalbiyle beraber ¹أَمَنْتُ بِاللَّهِ dediler.

İşte bu yolcunun müstakîm akıllardan ve münevver kalblerden istifade ettiği mârifet-i imaniyeye kısa bir işaret olarak **Birinci Makam'ın On İkinci ve On Üçüncü Mertebesi'nde:**

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْوَاجِبُ الُّجُودِ الَّذِي دَلَّ عَلَى وُجُوبِ وُجُودِهِ فِي وَحْدَتِهِ: إِجْمَاعُ الْعُقُولِ
الْمُسْتَقِيمَةِ الْمُنَوَّرَةِ، بِاعْتِقَادَاتِهَا الْمُتَوَافِقَةِ وَبِقِنَائَاتِهَا الْمُتَطَابِقَةِ، مَعَ تَخَالُفِ
الْإِسْتِعَادَاتِ وَالْمَذَاهِبِ.. وَكَذَا دَلَّ عَلَى وُجُوبِ وُجُودِهِ فِي وَحْدَتِهِ: اتِّفَاقُ الْقُلُوبِ
السَّلِيمَةِ النُّورَانِيَّةِ، بِكَشْفِيَّاتِهَا الْمُتَطَابِقَةِ وَبِمُشَاهَدَاتِهَا الْمُتَوَافِقَةِ، مَعَ تَبَايُنِ الْمَسَالِكِ
وَالْمَشَارِبِ.²

denilmiş.

Sonra âlem-i gaybe yakından bakan ve akıl ve kalbde seyahat eden o yolcu, “Acaba âlem-i gayb ne diyor?” diye merakla o kapıyı da şöyle bir fikir ile çaldı. Yani, madem bu cismânî âlem-i şehâdetde bu kadar zînetli ve sanatlı, hadsiz masnûlarıyla kendini tanıttırmak.. ve bu kadar tatlı ve süslü, nihâyet-siz nimetleriyle kendini sevdirmek.. ve bu kadar mucizeli ve maharetli, hesap-sız eserleriyle gizli kemâlâtını bildirmek, kavilden ve tekellümden daha zâhir bir tarzda fiilen isteyen ve hâl diliyle bildiren bir Zât, perde-i gayb tarafında bulunduğu bilbedâhe anlaşılıyor. Elbette ve her hâlde, fiilen ve hâlen olduğu gibi kavlen ve tekellümen dahi konuşur, kendini tanıttırır, sevdirebilir, Öyle ise

¹ Allah'a iman ettim.

² Allah'tan başka ilâh yoktur. O Vâcibü'l-vücûd ki istidat ve mezheplerinin farklılığıyla beraber bütün münevver ve müstakîm akıl sahiplerinin birbirine tetabuk eden kanaat ve yakınleri, O'nun vahdet içindeki vücûb-u vücûduna delâlet eder. Kezâ, birbirine mütebayın meslek ve meşreplerine rağmen bütün selim ve nurânî kalb sahiplerinin birbirine tetabuk eden keşifleri ve birbirine tevafuk eden müşahedeleri de O'nun vahdet içindeki vücûb-u vücûduna delâlet eder.

âlem-i gayb cihetinde O'nu, O'nun tezahüratından bilmeliyiz dedi, kalbi içeriye girdi, akıl gözüyle gördü ki:

Gayet kuvvetli bir tezahüratla **vahiylerin hakikati**, âlem-i gaybın her tarafında, her zamanda hükmediyor. Kâinatın ve mahlûkatın şehâdetlerinden çok kuvvetli bir şehâdet, vücûd ve tevhid, Allâmü'l-guyûb'dan vahiy ve ilham hakikatleriyle geliyor. Kendini ve vücûd ve vahdetini, yalnız masnûlarının şehâdetlerine bırakmıyor. Kendisi, kendine lâıyk bir kelâm-ı ezeli ile konuşuyor. Her yerde, ilim ve kudretiyle hâzır ve nâzırın kelâmı dahi hadsizdir. Ve kelâmının manası O'nu bildirdiği gibi, tekellümü dahi O'nu, sıfâtıyla bildiriyor.

Evet, yüz bin peygamberlerin (*aleyhimüsselâm*) tevâtürleriyle.. ve ihbârâtlarının vahy-i ilâhiye mazhariyet noktasında ittifaklarıyla.. ve nev-i beşerden ekseriyet-i mutlakanın tasdik-gerdesi ve rehberi ve muktedâsı ve vahyin semereleri ve vahy-i meşhud olan kütüb-ü mukaddese ve suhuf-u semâviyenin delâil ve mucizâtlarıyla hakikat-i vahyin tahakkuku ve sübutu, bedâhet derecesine geldiğini bildi ve vahyin hakikati beş hakikat-i kudsiyeyi ifade ve ifâza ediyor, diye anladı.

Birincisi: ¹ اَلَّتَّزَّلَاتُ اِلِلٰهِيَّةُ اِلَى عُقُولِ الْبَشَرِ denilen, beşerin akıllarına ve fehimlerine göre konuşmak, bir tenezzül-ü ilâhîdir. Evet, bütün zîruh mahlûkatını konuşuran ve konuşmalarını bilen, elbette kendisi dahi o konuşmalara konuşmasıyla müdahale etmesi, rubûbiyetin muktezasıdır.

İkincisi: Kendini tanıttırmak için kâinatı, bu kadar hadsiz masraflarla baştan başa harikalar içinde yaratan ve binler dillerle kemâlâtını söylettiren, elbette kendi sözleriyle dahi kendini tanıttırarak.

Üçüncüsü: Mevcudâtın en müntehabı ve en muhtacı ve en nâzenini ve en müştâkı olan hakikî insanların münâcâtlarına ve şükürlerine, fiilen muka-bele ettiği gibi kelâmıyla da mukabele etmek, hâlikiyetin şe'nidir.

Dördüncüsü: İlim ile hayatın zaruri bir lâzımı ve ışıklı bir tezâhürü olan mükâleme sıfatı, elbette ihatalı bir ilmi ve sermedî bir hayatı taşıyan Zât'ta, ihatalı ve sermedî bir surette bulunur.

Beşincisi: En sevimli ve muhabbetli ve endişeli ve nokta-yı istinada en muhtaç ve sahibini ve mâlikini bulmaya en müştâk, hem fakir ve âciz bulunan mahlûkatlarına acz ve iştiyakı, fakr ve ihtiyacı ve endişe-i istikbali ve

¹ Cenâb-ı Hakk'ın konuşması, kulların anlayış seviyelerine göre dir.

muhabbeti ve perestîşi veren bir Zât, elbette kendi vücûdunu onlara tekellümü ile iş'ar etmek, ulûhiyetin muktezasıdır.

İşte, tenezzül-ü ilâhî ve taarrûf-ü rabbânî ve mukabele-i rahmânî ve mükâleme-i sübhânî ve iş'âr-ı samedânî hakikatlerini tazammun eden umumî, semâvî vahiylerin icmâ ile Vâcibü'l-vücûd'un vücûduna ve vahdetine delâletleri, öyle bir hüccettir ki gündüzdeki güneşin şuaâtının güneşe şehâdetinden daha kuvvetlidir, diye anladı.

Sonra **ilhamlar** cihetine baktı, gördü ki: Sâdık ilhamlar, gerçi bir cihette vahye benzerler ve bir nevi mükâleme-i rabbâniyedir, fakat iki fark vardır:

Birincisi: İlhamdan çok yüksek olan vahyin, ekseri melâike vasıtasıyla.. ve ilhamın, ekseri vasıtasız olmasıdır. Meselâ, nasıl ki bir padişahın iki suretle konuşması ve emirleri var.

Birisi: Haşmet-i saltanat ve hâkimiyet-i umumiye haysiyetiyle bir yâverini, bir vâliye gönderir. O hâkimiyetin ihtişamını ve emrin ehemmiyetini göstermek için bazen, vasıta ile beraber bir içtima yapar, sonra ferman tebliğ edilir.

İkincisi: Sultanlık unvanıyla ve padişahlık umumi ismiyle değil, belki kendi şahsıyla hususi bir münasebeti ve cüz'î bir muamelesi bulunan has bir hizmetçisi ile veya bir âmî raiyetiyle ve hususi telefonuyla hususi konuşmasıdır.

Öyle de Padişah-ı Ezeli'nin, "Umum Âlemlerin Rabbi" ismiyle ve "Kâinat Hâlıkı" unvanıyla, vahiy ile ve vahyin hizmetini gören şümûllü ilhamlarıyla mükâlemesi olduğu gibi; her bir ferdin, her bir zîhayatın "Rabbi ve Hâlıkı" olmak haysiyetiyle, hususi bir surette, fakat perdeler arkasında onların kabiliyetine göre bir tarz-ı mükâlemesi var.

İkinci Fark: Vahiy gölgesizdir, sâfidir, havassa hastır. İlham ise gölgelidir, renkler karışır, umumidir; melâike ilhamları ve insan ilhamları ve hayvanât ilhamları gibi çeşit çeşit, hem pek çok envâlarıyla denizlerin katreleri kadar kelimât-ı rabbâniyenin teksirine medar bir zemin teşkil ediyor.

قُلْ لَوْ كَانَ الْبَحْرُ مِدَادًا لِكَلِمَاتِ رَبِّي لَنَفَدَ الْبَحْرُ قَبْلَ أَنْ تَنْفَدَ كَلِمَاتُ رَبِّي وَلَوْ جِئْنَا بِمِثْلِهِ مَدَدًا¹

âyetinin bir vechini tefsir ediyor anladı.

¹ "De ki: "Rabbimin sözlerini yazmak için en büyük okyanus mürekkep olsaydı (hatta onun bir mislini de takviye gönderseydik), bu deniz tükenir, Rabbimin sözleri yine de bitmezdi." (Kehf sûresi, 18/109).

Sonra ilhamın mahiyetine ve hikmetine ve şehâdetine baktı, gördü ki; mahiyeti ile hikmeti ve neticesi *dört nurdan* tereküp ediyor:

Birincisi: Teveddüd-ü ilâhî denilen, kendini mahlûkatına fiilen sevdirdiği gibi kavlen ve huzuren ve sohbeten dahi sevdirmek, *vedûdiyetin ve rahmâniyetin* muktezasıdır.

İkincisi: İbadının dualarına fiilen cevap verdiği gibi kavlen dahi perdeler arkasında icabet etmesi, *rahîmiyetin* şe'nidir.

Üçüncüsü: Ağır beliyelere ve şiddetli hâllere düşen mahlûkatlarının istimdatlarına ve feryatlarına ve tazarruâtlarına fiilen imdat ettiği gibi, bir nevi konuşması hükmünde olan ilhâmî kaviller ile de imdada yetişmesi, *rubûbiyetin* lâzımıdır.

Dördüncüsü: Çok âciz ve çok zayıf ve çok fakir ve ihtiyaçlı ve kendi Mâlik'ini ve Hâmî'sini ve Müdebbir'ini ve Hafız'ını bulmaya pek çok muhtaç ve müştâk olan zîşuur masnûlarına, vücûdunu ve huzurunu ve himâyetini fiilen ihsas ettiği gibi bir nevi mükâleme-i rabbâniye hükmünde sayılan bir kısım sâdık ilhamlar perdesinde ve mahsus ve bir mahlûka bakan has bir vecihte, onun kabiliyetine göre, onun kalb telefonuyla, kavlen dahi kendi huzurunu ve vücûdunu ihsas etmesi, *şefkat-i ulûhiyetin ve rahmet-i rubûbiyetin* zarurî ve vacib bir muktezasıdır, diye anladı.

Sonra ilhamın şehâdetine baktı, gördü; nasıl ki güneşin –faraza– şuur ve hayatı olsaydı ve o hâlde ziyasındaki yedi rengi, yedi sıfatı olsaydı o cihette ışığında bulunan şuaları ve cilveleri ile bir tarz konuşması bulunacaktı. Ve bu vaziyette misalinin ve aksinin şeffaf şeylerde bulunması.. ve her ayna ve her parlak şeyler ve cam parçaları ve kabarcıklar ve katreler, hatta şeffaf zerreler ile her birinin kabiliyetine göre konuşması.. ve onların hâcâtına cevap vermesi.. ve bütün onların güneşin vücûduna şehâdet etmesi.. ve hiçbir iş, bir işe mâni olmaması.. ve bir konuşması, diğer konuşmaya müzahemet etmemesi, bilmüşâhede görüleceği gibi; aynen öyle de ezel ve ebedin Zülcelâl Sultanı ve bütün mevcudâtın Zülcemâl Hâlık-ı Zîşânî olan Şems-i Sermedî'nin mükâlemesi dahi, O'nun ilmi ve kudreti gibi küllî ve muhit olarak her şeyin kabiliyetine göre tecellî etmesi; hiçbir suâl, bir suâle.. bir iş, bir işe.. bir hitap, bir hitaba mâni olmaması ve karıştırmaması bilbedâhe anlaşılıyor. Ve bütün o cilveler, o konuşmalar ve ilhamlar, birer birer ve beraber, bilittifak o Şems-i Ezeli'nin huzuruna ve vücûb-u vücûduna ve vahdetine ve ehadiyetine delâlet ve şehâdet ettiklerini aynelyakîne yakın bir ilmelyakîn ile bildi.

İşte bu meraklı misafirin âlem-i gayptan aldığı ders-i mârifetine kısa bir işaret olarak, **Birinci Makam'ın On Dördüncü ve On Beşinci Mertebelerinde:**

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْوَاجِبُ الْوُجُودِ الْوَاحِدُ الْأَحَدُ الَّذِي دَلَّ عَلَى وُجُوبِ وُجُودِهِ فِي وَحْدَيْهِ:
إِجْمَاعُ جَمِيعِ الرُّوحَانِيَّاتِ الْحَقَّةِ الْمُتَضَمِّنَةِ لِلتَّنَزُّلَاتِ الْإِلَهِيَّةِ، وَلِلْمُكَالَمَاتِ الشُّبْحَانِيَّةِ،
وَلِلتَّعَرُّفَاتِ الرَّبَّانِيَّةِ، وَلِلْمُقَابَلَاتِ الرَّحْمَنِيَّةِ عِنْدَ مُنَاجَاةِ عِبَادِهِ، وَلِلإِشْعَارَاتِ الصَّمَدَانِيَّةِ
لِوُجُودِهِ لِمَحْلُوقَاتِهِ. وَكَذَا دَلَّ عَلَى وُجُوبِ وُجُودِهِ فِي وَحْدَيْهِ: اتِّفَاقُ الْإِلَهَامَاتِ الصَّادِقَةِ
الْمُتَضَمِّنَةِ لِلتَّوَدُّدَاتِ الْإِلَهِيَّةِ، وَلِلإِجَابَاتِ الرَّحْمَنِيَّةِ لِدَعَوَاتِ مَحْلُوقَاتِهِ، وَلِلإِمْدَادَاتِ
الرَّبَّانِيَّةِ لِاسْتِغَاثَاتِ عِبَادِهِ، وَلِلإِحْسَاسَاتِ الشُّبْحَانِيَّةِ لَوُجُودِهِ لِمُضْئِغَاتِهِ.¹

denilmiştir.

Sonra, o dünya seyyahı kendi aklına dedi ki: “Madem bu kâinatın mevcudâtıyla Mâlik’imi ve Hâlık’ımı arıyorum. Elbette her şeyden evvel bu mevcudâtın en meşhuru.. ve âdâsının tasdikiyle dahi en mükemmeli.. ve en büyük kumandanı.. ve en namdar hâkimi.. ve sözce en yükseği.. ve akılca en parlağı.. ve on dört asrı fazileti ile ve Kur’ân’ı ile ışıklandıran Muhammed-i Arabî (*aleyhissalâtü vesselâm*)’ı ziyaret etmek ve aradığımı O’ndan sormak için asr-ı saadete beraber gitmeliyiz.” diyerek, aklıyla beraber o asra girdi, gördü ki:

O asır hakikaten, o Zât (aleyhissalâtü vesselâm) ile bir saadet-i beşeriye asrı olmuş. Çünkü en bedevî, en ümmî bir kavmi, getirdiği nur vâsıtasıyla, kısa bir zamanda dünyaya üstad ve hâkim eylemiş.

Hem kendi aklına dedi: “Biz, en evvel, bu fevkalâde Zât’ın (*aleyhissalâtü vesselâm*) bir derece kıymetini ve sözlerinin hakkaniyetini ve ihbârâtının doğruluğunu bilmeliyiz. Sonra Hâlık’ımızı ondan sormalıyız.” diyerek taharriye başladı. Bulduğu hadsiz, kat’î delillerden burada yalnız “dokuz külliyeti”ne birer kısa işaret edilecek:

¹ Allah’tan başka ilâh yoktur. O Vâcibü’l-vücûd ve Vâhid-i Ehad ki, tenezzülât-ı ilâhiyeyi ve mükâlemât-ı sübhâniyeyi ve taarrûfât-ı rabbâniyeyi ve kullarının münâcâtına mukabelât-ı rahmâniyeyi ve mahlûkatına vücûdunu ihsas eden iş’ârât-ı samedâniyeyi mutazammın bütün hak vahiylerin icmâi, O’nun vahdet içindeki vücûb-u vücûduna delâlet eder. Kezâ, teveddüd-ü ilâhiyeyi ve mahlûkatının dualarına icabât-ı rahmâniyeyi ve kullarının istiğaselerine imdadat-ı rabbâniyeyi ve masnuatına vücûdunu bildiren ihsasat-ı sübhâniyeyi mutazammın sadık ilhamların ittîfakı, O’nun vahdet içindeki vücûb-u vücûduna delâlet eder.

Birincisi

Bu Zât'ta (*aleyhissalâtü vesselâm*) –hatta düşmanlarının tasdiki ile dahi¹– bütün güzel huyların ve hasletlerin bulunması..² ve

âyetlerinin sarâhatiyle, bir parmağının işaretile kamer iki parça olması..⁵ ve bir avucu ile âdâsının ordusuna attığı az bir toprak, umum o ordunun gözlerine girmesiyle kaçmaları..⁶ ve susuz kalmış kendi ordusuna, beş parmağından akan kevser gibi suyu kifayet derecesinde içirmesi⁷ gibi –nass-ı kat'î ile ve bir kısmı tevâtür ile– yüzer mucizâtın O'nun elinde zâhir olmasıdır. Bu mucizâtın üç yüzden ziyade bir kısmı, On Dokuzuncu Mektup olan Mucizât-ı Ahmediye (*aleyhissalâtü vesselâm*) nâmındaki harika ve kerametli bir risalede kat'î delilleriyle beraber beyan edildiğinden; onları, ona havale ederek dedi ki:

“Bu kadar ahlâk-ı hasene ve kemâlâtla beraber, bu kadar mucizât-ı bâhiresi bulunan bir Zât (*aleyhissalâtü vesselâm*), elbette en doğru sözlüdür. Ahlâksızların işi olan hileye, yalana, yanlış tenezzül etmesi kabil değil.”

İkincisi

Elinde, bu kâinat Sahibi'nin bir fermanı bulunduğu.. ve o fermanı her asırda üç yüz milyondan ziyade insanların kabul ve tasdik ettikleri.. ve o ferman olan Kur'ân-ı Azîmüşşân'ın, yedi vecihle harika olmasıdır. Ve bu

¹ Meselâ Mukavkis^{*1}, Huyey İbni Ahtab^{*2}, Ebûcehil^{*3} ve Abdullah İbni Sûriyâ^{*4} gibi kimseler.

^{*1} Bkz.: el-Vâkıdî, *Kitâbü'l-meğâzi* 3/964-967; Ebû Nuaym, *Delâilü'n-nübüvve* s.85-89; İbni Hacer, *el-isâbe* 6/377.

^{*2} Bkz.: İbni Hişâm, *Siratü'n-nebeviyye* 3/52; Ebû Nuaym, *Delâilü'n-nübüvve* s.77-78; İbni Kesir, *Bidâye* 3/212.

^{*3} Bkz.: İbni Ebî Şeybe, *el-Musannef* 7/255.

^{*4} Bkz.: İbni Sa'd, *et-Tabakâtü'l-kübrâ* 1/164; İbnü'l-Cevzî, *Sıfatü's-safve* 1/88.

² Bkz.: Ahzâb sûresi, 33/21; Kalem sûresi, 68/4; Ahmed İbni Hanbel, *el-Müsned* 2/381; Muvatta, *hüsnü'l-huluk* 8.

³ “...Ay bölündü.” (Kamer sûresi, 54/1).

⁴ “(Ey Resûlüm) Attığın vakit sen atmadın, lâkin Allah attı.” (Enfâl sûresi, 8/17).

⁵ Buhârî, *menâkıb* 27, *menâkıbü'l-ensâr* 36, *tefsîru sûre* (54) 1; Müslim, *münâfikîn* 43-48.

⁶ Bu hâdiseler hem Bedir'den^{*1} hem de Huneyn'de^{*2} vuku bulmuştur.

^{*1} Bkz.: Ahmed İbni Hanbel, *el-Müsned* 1/303, 368; İbni Sa'd, *et-Tabakâtü'l-kübrâ* 2/155; İbni Hibbân, *es-Sahîh* 14/430.

^{*2} Bkz.: Müslim, *cihâd* 81; Dârimî, *siyer* 16; İbni Ebî Şeybe, *el-Musannef* 7/399.

⁷ Bkz.: Buhârî, *udû* 32, *menâkıb* 25; Müslim, *fezâil* 5-7.

Kur’ân’ın, kırk vecihle mucize olduğu ve kâinat Hâlıkı’nın sözü bulunduğu, kuvvetli delilleriyle beraber Yirmi Beşinci Söz ve Mucizât-ı Kur’âniye namlarındaki Risale-i Nur’un bir güneşi olan meşhur bir risalede tafsilen beyan edilmesinden; onu, ona havale ederek dedi:

“Böyle ayn-ı hak ve hakikat bir fermanın tercümanı ve tebliğ edicisi bir Zât’ta (aleyhissalâtü vesselâm) fermana cinayet ve ferman sahibine hıyanet hükmünde olan yalan olamaz ve bulunamaz.”

Üçüncüsü

O Zât (aleyhissalâtü vesselâm), öyle bir şeriat ve bir İslâmiyet ve bir ubûdiyet ve bir dua ve bir davet ve bir iman ile meydana çıkmış ki; onların ne misli var ve ne de olur. Ve onlardan daha mükemmel, ne bulunmuş ve ne de bulunur. Çünkü “ümmî bir Zât’ta” (aleyhissalâtü vesselâm) zuhur eden o şeriat, on dört asrı ve nev-i beşerin humsunu, âdilâne ve hakkaniyet üzere ve müdakkikâne hadsiz kanunlarıyla idare etmesi emsâl kabul etmez.

Hem ümmî bir Zât’ın (aleyhissalâtü vesselâm) ef’âl ve akvâl ve ahvâlinden çıkan İslâmiyet, her asırda üç yüz milyon insanın rehberi ve mercii.. ve akıllarının muallimi ve müşidi.. ve kalblerinin münevvi ve musaffisi.. ve nefislerinin mürebbîsi ve müzekkisi.. ve ruhlarının medar-ı inkişafı ve maden-i terakkiyâtı olması cihetiyle, misli olamaz ve olamamış...

Hem dininde bulunan bütün ibadâtın bütün envâında en ileri olması.. ve herkesten ziyade takvada bulunması.. ve Allah’tan korkması.. ve fevkalâde daimî mücahedât ve dağdağalar içinde, tamtamına ubûdiyetin en ince esrarına kadar mürâat etmesi.. ve hiç kimseyi taklid etmeyecek ve tam manasıyla ve mübtediyâne, fakat en mükemmel olarak, hem iptidâ ve intihâyı birleştirerek yapması, elbette misli görülmez ve görülmemiş...

Hem binler dua ve münâcâtlarından Cevşenü’l-Kebîr ile öyle bir mârifet-i rabbâniye ile, öyle bir derecede Rabb’ini tavsif ediyor ki; o zamandan beri gelen ehl-i mârifet ve ehl-i velâyet, telâhuk-u efkâr ile beraber, ne o mertebe-i mârifete ve ne de o derece-i tavsife yetişememeleri gösteriyor ki; duada dahi O’nun misli yoktur. Risale-i Münâcât’ın başında, Cevşenü’l-Kebîr’in doksandokuz fıkrasından bir fıkrasının kısacık bir meâlinin beyan edildiği yere bakan adam, “Cevşen’in dahi misli yoktur!” diyecek.

Hem tebliğ-i risalette ve nâsi, hakka davette o derece metânet ve sebat ve cesaret göstermiş ki; büyük devletler, büyük dinler, hatta kavim ve kabilesi ve amcası O'na şiddetli adâvet ettikleri hâlde; zerre miktar bir eser-i tereddüt, bir telâş, bir korkaklık göstermemesi.. ve tek başıyla bütün dünyaya meydan okuması.. ve başa da çıkarması.. ve İslâmiyet'i dünyanın başına geçirmesi isbat eder ki, tebliğ ve davette dahi misli olmamış ve olamaz.

Hem imanda öyle fevkalâde bir kuvvet ve harika bir yakîn ve mucizâne bir inkişaf ve cihanı ışıklandıran bir ulvî itikat taşımış ki, o zamanın hükümrânı olan bütün efkârı ve akîdeleri ve hükemânın hikmetleri ve ruhanî reislerin ilimleri O'na muâriz ve muhalif ve münkir oldukları hâlde; O'nun ne yakînine, ne itikadına, ne itimadına, ne itmînanına hiçbir şüphe, hiçbir tereddüt, hiçbir zaaf, hiçbir vesvese vermemesi.. ve maneviyatta ve merâtib-i imaniyede terakki eden başta sahabeler ve bütün ehl-i velâyet, O'nun her vakit mertebe-i imanından feyz almaları ve O'nu en yüksek derecede bulmaları bilbedâhe gösterir ki, imanı dahi emsâlsizdir.

İşte böyle emsâlsiz bir şeriat.. ve misilsiz bir İslâmiyet.. ve harika bir ubûdiyet.. ve fevkalâde bir dua.. ve cihan-pesendâne bir davet.. ve mucizâne bir iman sahibinde elbette, hiçbir cihetle yalan olamaz ve aldatmaz, diye anladı ve aklı dahi tasdik etti.

Dördüncüsü

Enbiyâların icmâi, nasıl ki vücûd ve vahdâniyet-i ilâhiyeye gayet kuvvetli bir delildir; öyle de, bu Zât'ın doğruluğuna ve risaletine gayet sağlam bir şehâdetdir. Çünkü enbiyânın (aleyhimüsselâm) doğruluklarına ve peygamber olmalarına medar olan ne kadar kudsî sıfatlar ve mucizeler ve vazifeler varsa, O Zât'ta (aleyhissalâtü vesselâm) en ileride olduğu tarihçe muşaddaktır. Demek onlar, nasıl ki lisân-ı kâl ile Tevrat, İncil, Zebur ve suhuflarında bu Zât'ın geleceğini haber verip insanlara beşaret vermişler ki; kütüb-ü mukaddesenin o beşaretili işârâtından yirmiden fazla ve pek zâhir bir kısmı, On Dokuzuncu Mektup'ta güzelce beyan ve isbat edilmiş. Öyle de lisân-ı hâlleriyle, yani nübüvvetleriyle ve mucizeleriyle kendi mesleklerinde ve vazifelerinde en ileri ve en mükemmel olan bu Zât'ı tasdik edip dâvâsını imza ediyorlar.. ve lisân-ı kâl ve icmâ ile vahdâniyete delâlet ettikleri gibi, lisân-ı hâl ile ve ittifak ile de bu Zât'ın sâdıkiyetine şehâdet ediyorlar, diye anladı.

Beşincisi

Bu Zât'ın düsturlarıyla ve terbiyesi ve tebaiyetiyle ve arkasından gitmeleriyle hakka, hakikate, kemâlâta, kerâmâtâ, keşfiyâta, müşâhedâta yetişen binlerce evliya, vahdâniyete delâlet ettikleri gibi; üstadları olan bu Zât'ın, sâdıkıyetine ve risaletine icmâ ve ittifakla şehâdet ediyorlar. Ve âlem-i gayptan verdiği haberlerin bir kısmını, nur-u velâyetle müşâhede etmeleri ve umumunu, nur-u iman ile ya ilmeyakîn veya aynelyakîn veya hakkalyakîn suretinde itikat ve tasdik etmeleri, üstadları olan bu Zât'ın, derece-i hakkaniyet ve sâdıkıyetini güneş gibi gösterdiğini gördü.

Altıncısı

Bu Zât'ın ümmiliğiyle beraber getirdiği hakâik-i kudsiye ve ihtirâ ettiği ulûm-u âliye ve keşfettiği mârifet-i ilâhiyenin dersiyle ve tâlimiyle, mertebe-i ilmiyede en yüksek makama yetişen milyonlar asfiya-yı müdakkikîn ve siddîkîn-i muhakkikîn ve dâhi hükemâ-yı müminîn, bu Zât'ın üssü'l-esas dâvâsı olan vahdâniyeti kuvvetli burhanlarıyla bilittifak isbat ve tasdik ettikleri gibi; bu Muallîm-i Ekber'in ve bu Üstad-ı Âzam'ın hakkaniyetine ve sözlerinin hakikat olduğuna ittifak ile şehâdetleri, gündüz gibi bir hüccet-i risaleti ve sâdıkıyetidir. Meselâ Risale-i Nur, yüz parçasıyla, bu Zât'ın sadâkatının birtek burhanıdır.

Yedincisi

Âl ve ashab nâmında ve nev-i beşerin enbiyâdan sonra feraset ve dirâyet ve kemâlâtla en meşhuru ve en muhterem ve en namdarı ve en din-dar ve keskin nazarlı tâife-i azîmesi, kemâl-i merak ile ve gayet dikkat ve nihayet ciddiyetle bu Zât'ın bütün gizli ve âşikâr hâllerini ve fikirlerini ve vaziyetlerini taharri ve teftiş ve tetkik etmeleri neticesinde bu Zât'ın, dünyada en sâdık ve en yüksek ve en haklı ve hakikatli olduğuna ittifak ile ve icmâ ile sarsılmaz tasdikleri ve kuvvetli imanları, güneşin ziyasına delâlet eden gündüz gibi bir delildir, diye anladı.

Sekizincisi

Bu kâinat, nasıl ki kendini îcad ve idare ve tertip eden ve tasvir etme ve takdir ve tedbir ile bir saray gibi, bir kitap gibi, bir sergi gibi, bir temâşâ-gâh gibi tasarruf eden Sâni'ine ve Kâtib'ine ve Nakkaş'ına delâlet eder;

öyle de, kâinatın hilkatindeki makâsıd-ı ilâhiyeyi bilecek ve bildirecek.. ve tahavvülâtındaki rabbânî hikmetlerini talim edecek.. ve vazifedârâne harekâtındaki neticeleri ders verecek.. ve mahiyetindeki kıymetini ve içindeki mevcudâtın kemâlâtını ilân edecek.. ve o kitab-ı kebîrin manalar-ını ifade edecek bir yüksek dellâl, bir doğru keşşaf, bir muhakkik üstad, bir sâdık muallim istediği ve iktiza ettiği ve herhâlde bulunmasına delâlet ettiği cihetiyle; elbette bu vazifeleri herkesten ziyade yapan bu Zât'ın hakkaniyetine, ve bu kâinat Hâlıkı'nın en yüksek ve sâdık bir me'muru olduğuna şehâdet ettiğini bildi.

Dokuzuncusu

Madem bu sanatlı ve hikmetli masnûâtıyla kendi hünelerini ve sanatkârlığının kemâlâtını teşhir etmek.. ve bu süslü, zinetli, nihayetsiz mahlûkatıyla kendini tanıttırmak ve sevdirmek.. ve bu lezzetli ve kıymetli hesapsız nimetleriyle kendine teşekkür ve hamdettirmek.. ve bu şefkatli ve himâyetli umumi terbiye ve iâşe ile hatta ağızların en ince zevklerini ve iştihaların her nev'ini tatmin edecek bir surette ihzar edilen rabbânî it'amlar ve ziyafetler ile kendi rubûbiyetine karşı minnettarâne ve müteşekkîrâne ve perestîşkârâne ibadet ettirmek.. ve mevsimlerin tebdili ve gece gündüzün tahvili ve ihtilâfı gibi azametli ve haşmetli tasarrufat ve icraat ve dehşetli ve hikmetli faaliyet ve hallâkiyet ile kendi ulûhiyetini izhar ederek, o ulûhiyetine karşı iman ve teslim ve inkıyad ve itaat ettirmek.. ve her vakit iyiliği ve iyileri himâye, fenalığı ve fenaları izâle ve semâvî tokatlar ile zâlimleri ve yalancıları imha etmek cihetiyle hakkaniyet ve adâletini göstermek isteyen perde arkasında birisi var.

Elbette ve herhâlde, o gaybî Zât'ın yanında en sevgili mahlûku ve en doğru abdi ve O'nun mezkûr maksatlarına tam hizmet ederek, hilkat-i kâinatın tılsımını ve muammasını hall ve keşfeden ve daima o Hâlık'ının nâmına hareket eden ve O'ndan istimdat eden ve muvaffakiyet isteyen ve O'nun tarafından imdada ve tevfiğe mazhar olan ve Muhammed Kureysî denilen bu Zât olacak.

Hem aklına dedi: “Madem bu mezkûr dokuz hakikatler bu Zât'ın sıdkına şehâdet ederler. *Elbette bu âdem, benîâdem'in medar-ı şerefi ve bu âlemin medar-ı iftiharıdır ve O'na, 'fahr-i âlem' ve 'şeref-i benîâdem' denilmesi pek lâyıktır.. ve O'nun elinde bulunan ferman-ı Rahmân olan Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan'ın haşmet-i saltanat-ı mânevîyesinin nısf-ı arzı istilâsı ve şahsî kemâlâtı ve yüksek hasletleri gösteriyor ki; bu âlemde en mühim Zât budur, Hâlık'ımız hakkında en mühim söz, O'nundur.*

İşte gel, bak! Bu harika Zât'ın yüzer zâhir ve bâhir kat'î mucizelerinin kuvvetine ve dinindeki binler âlî ve esaslı hakikatlerine istinaden, bütün dâvâlarının esasî ve bütün hayatının gayesi, Vâcibü'l-vücûd'un vücûduna ve vahdetine ve sıfâtına ve esmâsına delâlet ve şehâdet.. ve o Vâcibü'l-vücûd'u isbat ve ilân ve ilâm etmektir.

Demek, bu kâinatın mânevî güneşi ve Hâlık'ımızın en parlak bir burhanı bu Habibullah denilen Zât'tır ki; O'nun şehâdetini teyid ve tasdik ve imza eden aldanmaz ve aldatmaz **üç büyük icmâ** var:

Birincisi: “Eğer perde-i gayb açılrsa yakînim ziyadeleşmeyecek.”¹ diyen İmam Ali.. (radıyallâhu anhu) ve yerde iken Arş-ı Âzam'ı ve İsrâfil'in azamet-i heykelini temâşâ eden Gavs-ı Âzam² (kudâise sirrûhu) gibi keskin nazar ve gayb-bîn gözleri bulunan binler aktâb ve evliya-yı azîmeyi câmî ve “Âl-i Muhammed” nâmıyla şöretşiâr-ı âlem olan cemaat-i nurâniyenin icmâ ile tasdikleridir.

İkincisi: Bedevî bir kavim ve ümmî bir muhitte, hayat-ı içtimaiyeden ve efkâr-ı siyasiyeden hâlî ve kitapsız ve fetret asrının karanlıklarında bulunan ve pek az bir zamanda en medenî ve mâlûmatlı ve hayat-ı içtimaiyede ve siyasiyede en ileri olan milletlere ve hükûmetlere üstad ve rehber ve diplomat ve hâkim-i âdil olarak, şarktan garba kadar cihan-pesendâne idare eden ve “sahabe” nâmıyla dünyada namdar olan cemaat-i meşhurenin ittifakla can ve mallarını, peder ve aşiretlerini feda ettiren bir kuvvetli imanla tasdikleridir.

Üçüncüsü: Her asırda binlerle efradı bulunan ve her fende dâhiyâne ileri giden ve muhtelif mesleklerde çalışan, ümmetinde yetişen hadsiz muhakkik ve mütebahhir ulemâsının cemaat-i uzmâsının tevâfukla ve ilmelyakîn derecesinde tasdikleridir.

Demek, bu Zât'ın vahdâniyete şehâdeti şahsî ve cüz'î değil; belki, umumi ve küllî, sarsılmaz.. ve bütün şeytanlar toplansa, karşısına hiçbir cihetle çıkamaz bir şehâdetdir, diye hükmetti.

İşte, asr-ı saadette aklıyla beraber seyahat eden dünya misafiri ve hayat yolcusunun o medrese-i nurâniyeden aldığı derse kısa bir işaret olarak, Birinci Makamın On Altıncı Mertebesi'nde böyle:

¹ Bkz.: es-Sübkî, *Tabakâtü's-Sâfiyyeti'l-kübrâ* 6/61; Aliyyülkârî, *el-Masnû* s.149; es-Sindî, *el-Hâşiy* 8/96.

² Bkz.: el-Gümüşhânevî, *Mecmûatü'l-ahzâb* (Evrâd-ı Şâzelî) s.561.

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْوَاجِبُ الُّجُودِ الْوَاحِدُ الْأَحَدُ الَّذِي دَلَّ عَلَى وُجُوبِ وُجُودِهِ فِي وَحْدَتِهِ:
فَخَرَّ عَالَمٌ وَشَرَفَ نَوْعُ بَنِي آدَمَ بِعِظَمَةِ سُلْطَنَتِهِ قُرْآنِهِ، وَحِشْمَةِ وَسْعَةِ دِينِهِ، وَكَثْرَةِ كَمَالَاتِهِ،
وَعُلُوِّيَّةِ أَخْلَاقِهِ، حَتَّى يَتَصَدِّقَ أَغْدَاؤُهُ، وَكَذَا شَهِدَ وَبَرَّهَنَ بِقُوَّةِ مِمَاتٍ مُعْجَزَاتِهِ الظَّاهِرَاتِ
الْبَاهِرَاتِ الْمُصَدِّقَةِ الْمُصَدِّقَةِ، وَبِقُوَّةِ آلَافِ حَقَائِقِ دِينِهِ السَّاطِعَةِ الْقَاطِعَةِ، بِإِجْمَاعِ آلِهِ
ذَوِي الْأَنْوَارِ، وَبِاتِّفَاقِ أَصْحَابِهِ ذَوِي الْأَبْصَارِ، وَبِتَوَافُقِ مُحَقِّقِي أُمَّتِهِ ذَوِي الْبَرَاهِينِ
وَالْبَصَائِرِ النَّوَّارَةِ.¹

denilmiştir.

Sonra bu dünyada hayatın gayesi ve hayatın hayatı iman olduğunu bilen bu yorulmaz ve tok olmaz yolcu, kendi kalbine dedi ki: “Aradığımız Zât’ın sözü ve kelâmı denilen, bu dünyada en meşhur ve en parlak ve en hâkim ve ona teslim olmayan herkese, her asırda meydan okuyan **Kur’ân-ı Mu’cizü’l-Beyan** nâmındaki kitaba müracaat edip, o ne diyor, bilelim.” Fakat en evvel bu kitabın, bizim Hâlîk’ımızın kitabı olduğunu isbat etmek lâzımdır, diye tahriire başladı.

Bu seyyah, bu zamanda bulunduğu münasebetiyle en evvel mânevî i’câz-ı Kur’âniye’nin lem’aları olan Risale-i Nur’a baktı ve onun yüz otuz risaleleri, âyât-ı Furkâniye’nin nükteleri ve ışıkları ve esaslı tefsirleri olduğunu gördü. Ve Risale-i Nur, bu kadar muannit ve mülhid bir asırda her tarafa hakâik-i Kur’âniye’yi mücahidâne neşrettiği hâlde, karşısına kimse çıkamadığından isbat eder ki; onun üstadı ve menbai ve mercii ve güneşi olan Kur’ân, semâvidir; beşer kelâmı değildir. Hatta Resâilî’n-Nur’un yüzer hüccetlerinden bir tek hüccet-i Kur’âniyesi olan Yirmi Beşinci Söz ile On Dokuzuncu Mektub’un âhiri, Kur’ân’ın kırk vecihle mucize olduğunu öyle isbat etmiş ki; kim görmüşse değil tenkit ve itiraz etmek, belki isbatlarına hayran olmuş, takdir ederek çok senâ etmiş. Kur’ân’ın vech-i i’câzını ve

¹ Allah’tan başka hiçbir ilâh yoktur. O, öyle varlığı kendinden ve kesin olan, tek ve yektâ bir Zât’tır ki; Âlem’in övünç kaynağı ve insanlığın iftihar tablosu, (sallâllâhu aleyhi ve sellem) Kur’ân’ın hâkimiyetinin büyüklüğü.. dininin muhteşem genişliği.. mükemmel sıfatlarının çokluğu.. ve hatta düşmanlarının dahi tasdik ettikleri ahlâkının yüceliği ile O’nun kendinden ve kesin olan varlığına ve birliğine delâlet eder. Ve kezâ O Zât; bir çok şahit tarafından tasdik edilen ve kendisini de tasdik ettiren, yüzlerce, apaçık mucizelerinin kuvveti.. ve dininin katî ve parlak binlerce hakikatının kuvveti.. ve nurlu âlinin icmâi.. ve keskin basiret sahibi ashabının ittifağı.. ve ümmetinin, birçok delillerle her meseleyi aydınlatan basiretli büyük âlimlerinin tevâfuku ile Allah’ın kendinden ve kesin olan varlığına ve birliğine şehâdet edip, isbat eder.

hak kelâmullah olduğunu isbat etmek cihetini Risaleti'n-Nur'a havale ederek yalnız kısa bir işaretle büyüklüğünü gösteren birkaç noktaya dikkat etti:

Birinci Nokta: Nasıl ki Kur'ân, bütün mucizâtıyla ve hakkaniyetine delil olan bütün hakâikiyle Muhammed (*aleyhissalâtü vesselâm*)'ın bir mucizesidir; öyle de Muhammed (*aleyhissalâtü vesselâm*) da bütün mucizâtıyla ve delâil-i nübüvvetiyle ve kemâlât-ı ilmiyesiyle Kur'ân'ın bir mucizesidir ve Kur'ân'ın kelâmullah olduğuna bir hüccet-i kâtıasıdır.

İkinci Nokta: Kur'ân, bu dünyada öyle nurânî ve saadetli ve hakikatli bir surette bir tebdil-i hayat-ı içtimaiye ile beraber; insanların hem nefislerinde, hem kalblerinde, hem ruhlarında, hem akıllarında, hem hayat-ı şahsiyelerinde, hem hayat-ı içtimaiyelerinde, hem hayat-ı siyasiyelerinde öyle bir inkılâp yapmış ve idame etmiş ve idare etmiş ki; on dört asır müddetinde, her dakikada altı bin altı yüz altmış altı âyetleri, kemâl-i ihtiramla hiç olmazsa yüz milyondan ziyade insanların dilleriyle okunuyor. ve insanları terbiye ve nefislerini tezkiye ve kalblerini tasfiye ediyor; ruhlara inkişaf ve terakki. ve akıllara istikamet ve nur. ve hayata, hayat ve saadet veriyor. Elbette böyle bir kitabın misli yoktur, harikadır, fevkalâdedir, mucizedir.

Üçüncü Nokta: Kur'ân, o asırdan ta şimdiye kadar öyle bir belâgat göstermiş ki:

Kâbe'nin duvarında altınla yazılan en meşhur ediplerin "Muallakât-ı Seb'a" nâmıyla şöhet-şiar kasidelerini o dereceye indirdi ki; Lebîd'in kızı, babasının kasidesini Kâbe'den indirirken demiş: "Âyâta karşı bunun kıymeti kalmadı."

Hem bedevî bir edip: ¹فَاَصْدَعْ بِمَا تُؤْمَرُ âyeti okunurken işittiği vakit secdeye kapanmış. Ona demişler: "Sen Müslüman mı oldun?" O demiş: "Hayır, ben bu âyetin belâgatına secde ettim."²

Hem ilm-i belâgatın dâhilerinden Abdülkâhir Cürçânî ve Sekkâkî ve Zemahşerî gibi binlerle dâhi imamlar ve mütefennin edipler, icmâ ve ittifaqla karar vermişler ki; "Kur'ân'ın belâgatı, tâkat-ı beşerin fevkindedir, yetişilmez."³

¹ "Artık sana emrolunanı, başları çatlatırcasına anlat onlara!" (Hicr sûresi, 15/94).

² Bkz.: es-Suyûtî, *el-itkân* 2/149; el-Âlûsî, *Rûhu'l-meânî* 14/86.

³ Bkz.: el-Bakillânî, *İ'câzü'l-Kur'ân* 1/250, 254; el-Kurtubî, *Câmi' li ahkâmî'l-Kur'ân* 1/76; İbni Kesîr, *Tefsîru'l-Kur'ân* 1/63.

Hem o zamandan beri mütemâdiyen meydan-ı muârazaya davet edip, mağrur ve enaniyetli ve ediplerin ve beliğlerin damarlarına dokundurup, gururlarını kıracak bir tarzda der: “*Ya bir tek sûrenin mislini getiriniz veyahut dünyada ve âhirette helâket ve zilleti kabul ediniz!*”¹ diye ilân ettiği hâlde; o asrın muannit beliğleri, bir tek sûrenin mislini getirmekle kısa bir yol olan muârazayı bırakıp, uzun olan can ve mallarını tehlikeye atan muharebe yolunu ihtiyâr etmeleri isbat eder ki o kısa yolda gitmek mümkün değildir.

Hem Kur’ân’ın dostları, Kur’ân’a benzemek ve taklit etmek şevkiyle ve düşmanları dahi Kur’ân’a mukabele ve tenkit etmek şevkiyle o vakitten beri yazdıkları ve yazılan ve telâhuk-u efkâr ile terakki eden milyonlarla Arabî kitaplar ortada geziyor. Hiçbirisinin ona yetişemediğini, hatta en âdi adam dahi dinlese elbette diyecek: “Bu Kur’ân, bunlara benzemez ve onların mertebesinde değil! Ya onların altında veya umurunun fevkinde olacak!” Umurunun altında olduğunu dünyada hiçbir fert, hiçbir kâfir, hatta hiçbir ahmak diyemez. Demek mertebe-i belâgatı umurun fevkindedir.

Hatta bir adam ² سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ âyetini okudu, dedi ki: “Bu âyetin harika telâkki edilen belâgatını göremiyorum.” Ona denildi: “Sen dahi bu seyyah gibi o zamana git, orada dinle!” O da kendini Kur’ân’dan evvel orada tahayyül ederken gördü ki; mevcudât-ı âlem perişan, karanlık, câmid ve şuursuz ve vazifesiz olarak; hâlî, hadsiz, hudutsuz bir fezada; kararsız, fânî bir dünyada bulunuyorlar. Birden Kur’ân’ın lisanından bu âyeti dinlerken gördü:

Bu âyet, kâinat üstünde dünyanın yüzünde öyle bir perde açtı ve ışıklandı ki; bu ezeli nutuk ve bu sermedî ferman, asırlar sıralarında dizilen zıssuurlara ders verip gösteriyor ki; bu kâinat, bir câmi-i kebîr hükmünde başta semâvât ve arz olarak umum mahlûkatı hayattarâne zikir ve tesbihte ve vazife başında cûş u hurûşla mesûdâne ve memnunâne bir vaziyette bulunduruyor, diye müşâhede etti ve bu âyetin derece-i belâgatını zevkederek –sâir âyetleri buna kıyasla– Kur’ân’ın zemzeme-i belâgatı, arzın nisfını ve nev-i beşerin humsunu istilâ ederek haşmet-i saltanatı kemâl-i ihtiramla on dört asır bilâ-fâsıla idame ettiğinin binler hikmetlerinden bir hikmetini anladı.

Dördüncü Nokta: Kur’ân, öyle hakikatli bir halâvet göstermiş ki en tatlı bir şeyden dahi usandıran çok tekrar, Kur’ân’ı tilâvet edenler için değil

¹ Bkz.: Bakara sûresi, 2/23-24; Yûnus sûresi, 10/38-39.

² “Göklerde ne var, yerde ne varsa Allah’ı tenzih ve tesbih eder.” (Hadîd sûresi, 57/1).

usandırmak, belki kalbi çürümemiş ve zevki bozulmamış adamlara tekrar-ı tilâveti halâvetini ziyadeleştirdiği eski zamandan beri herkesçe müsellemlenmiş olup darb-ı mesel hükmüne geçmiştir.

Hem öyle bir tazelik ve gençlik ve şebâbet ve garâbet göstermiş ki on dört asır yaşadığı ve herkesin eline kolayca girdiği hâlde, şimdi nâzil olmuş gibi tazeliğini muhafaza ediyor. Her asır, kendine hitap ediyor gibi bir gençlikte görmüş. Her tâife-i ilmiye ondan her vakit istifade etmek için kesretle ve mebzuliyetle yanlarında bulundurdıkları ve üslûb-u ifadesine ittibâ ve iktida ettikleri hâlde o, üslûbundaki ve tarz-ı beyanındaki garabetini aynen muhafaza ediyor.

Beşincisi: Kur'ân'ın bir cenahı mâzide, bir cenahı müstakbelde, kökü ve bir kanadı eski peygamberlerin ittifaklı hakikatleri olduğu ve bu, onları tasdik ve teyid ettiği ve onlar dahi tevâfukun lisân-ı hâliyle bunu tasdik ettikleri gibi; öyle de evliya ve asfiya gibi ondan hayat alan semereleri ve hayattar tekemmülleriyle şecere-i mübarekelerinin hayattar, feyizdâr ve hakikat-medar olduğuna delâlet eden ve ikinci kanadının himâyesi altında yetişen ve yaşayan velâyetin bütün hak tarikatları ve İslâmiyet'in bütün hakikatli ilimleri, Kur'ân'ın ayn-ı hak ve mecma-ı hakâik ve câmiyyette misilsiz bir harika olduğuna şehâdet eder.

Altıncısı: Kur'ân'ın altı ciheti nurânîdir, sıdk ve hakkaniyetini gösterir, evet;

- altında hüccet ve burhan direkleri,
- üstünde sikke-i i'câz lem'aları,
- önünde ve hedefinde saadet-i dareyn hediyeleri,
- arkasında nokta-yı istinad, vahy-i semâvî hakikatleri,
- sağında hadsiz ukûl-ü müstakîmenin delillerle tasdikleri,

• solunda selim kalblerin ve temiz vicdanların ciddî itmînânları ve samimî incizabları ve teslimleri, Kur'ân'ın fevkalâde, harika, metin ve hücum edilmez bir kale-i semâviye-i arziye olduğunu isbat ettikleri gibi altı makamdan dahi onun ayn-ı hak ve sâdik olduğuna ve beşerin kelâmı olmadığına, hem yanlış olmadığına imza eden; başta, bu kâinatda daima güzelliği izhar, iyiliği ve doğruluğu himâye ve sahtekârları ve müfterileri imha ve izale etmek âdetini bir düstur-u faaliyet ittihaz eden bu kâinatın Mutasarrıf'ı, o Kur'ân'a âlemde en makbul, en yüksek, en hâkimâne bir makam-ı hürmet

ve bir mertebe-i muvaffakiyet vermesiyle onu tasdik ve imza ettiği gibi, İslâmiyet'in menbaı ve Kur'ân'ın tercümanı olan Zât'ın (aleyhissalâtü vesselâm) herkesten ziyade ona itikat ve ihtiramı.. ve nüzûlü zamanında uyku gibi bir vaziyet-i nâimânede bulunması.. ve sâir kelâmları ona yetişememesi ve bir derece benzememesi.. ve ümmiyetiyle beraber gitmiş ve gelecek hakikî hâdisât-ı kevnîyeyi, gaybiyâne, Kur'ân ile tereddütsüz ve itmînân ile beyan etmesi.. ve çok dikkatli gözlerin nazarı altında hiçbir hile, hiçbir yanlış vaziyeti görülmeyen o Tercüman'ın bütün kuvvetiyle Kur'ân'ın her bir hükmüne iman edip tasdik etmesi.. ve hiçbir şey O'nu sarsmaması; Kur'ân'ın semâvî, hakkaniyetli ve kendi Hâlık-ı Rahîm'inin mübarek kelâmı olduğunu imza ediyor.

Hem nev-i insanın humsu, belki kısm-ı âzamı, göz önündeki o Kur'ân'a müncezbâne ve dindârâne irtibatı ve hakikat-perestâne ve müştâkâne kulak vermesi.. ve çok emarelerin ve vâkıaların ve keşfiyatın şehâdetiyle cin ve melek ve ruhânîlerin dahi, tilâveti vaktinde pervane gibi hakperestâne etrafında toplanması, Kur'ân'ın kâinatça makbuliyetine ve en yüksek bir makamda bulunduğu bir imzadır.

Hem nev-i beşerin umum tabakaları, en gabî ve âmîden tut, ta en zeki ve âlime kadar her birisi, Kur'ân'ın dersinden tam hisse almaları ve en derin hakikatleri fehmetmeleri.. ve yüzlerle fen ve ulûm-u İslâmiye'nin ve bilhas- sa şariat-ı kübrânın büyük müçtehitleri ve Usûlü'd-din ve İlmi Kelâm'ın dâhi muhakkikleri gibi her tâife, kendi ilimlerine ait bütün hâcâtını ve cevaplarını Kur'ân'dan istihraç etmeleri, Kur'ân'ın menba-ı hak ve maden-i hakikat olduğuna bir imzadır.

Hem edebiyatça en ileri bulunan Arap edipleri, -İslâmiyet'e girmeyenler- şimdiye kadar muârazaya pek çok muhtaç oldukları hâlde, Kur'ân'ın i'câzından yedi büyük vechi varken, yalnız bir tek vechi olan belâgatının, tek bir sûrenin mislini getirmekten istinkâfları.. ve şimdiye kadar gelen ve muâraza ile şöhet kazanmak isteyen meşhur beliglerin ve dâhi âlimlerin onun hiçbir vech-i i'câza karşı çıkamamaları ve âcizâne sükût etmeleri, Kur'ân'ın mucize ve tâkat-i beşerin fevkinde olduğuna bir imzadır.

Evet bir kelâm, "Kimden gelmiş ve kime gelmiş ve niçin?" denilmesiyle kıymeti ve ulviyeti ve belâgatı tezahür etmesi noktasından Kur'ân'ın misli olamaz ve ona yetişilemez. Çünkü Kur'ân, bütün âlemlerin Rabbi ve Hâlık'ının hitabı ve konuşması.. ve hiçbir cihette taklidi ve tasannuu

ihlas edecek bir emare bulunmayan bir mükâlemesi.. ve bütün insanların belki bütün mahlûkâtın nâmına meb'us ve nev-i beşerin en meşhur ve namdar muhatabı bulunan ve o muhatabın kuvvet ve vüs'at-i imanı, koca İslâmiyet'i tereşşuh edip sahibini "Kâb-ı Kavseyn" makamına çıkararak muhatab-ı samedâniyeye mazhariyetle nüzûl eden.. ve saadet-i daireye dair ve hilkat-i kâinatın neticelerine ve ondaki rabbânî maksatlara ait mesâili ve o muhatabın bütün hakâik-i İslâmiye'yi taşıyan en yüksek ve en geniş olan imanını beyan ve izah eden.. ve koca kâinatın bir harita, bir saat, bir hâne gibi her tarafını gösterip, çevirip, onları yapan sanatkârı, tavrıyla ifade ve tâlim eden Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan'ın elbette mislini getirmek mümkün değildir ve derece-i i'câzına yetiştirilmez.

Hem Kur'ân'ı tefsir eden ve bir kısmı otuz-kırk, hatta yetmiş cild olarak birer tefsir yazan yüksek zekâlı, müdakkik binlerle mütefennin ulemânın senedleri ve delilleriyle beyan ettikleri Kur'ân'daki hadsiz meziyetleri ve nükte-leri ve hâsiyetleri ve sırları ve âlî manaları ve umûr-u gaybiyenin her nev'inden kesretli gaybî ihbarları izhar ve isbat etmeleri.. ve bilhassa Risale-i Nur'un yüz otuz kitabının her biri, Kur'ân'ın bir meziyetini, bir nüktesini kat'î burhanlarla isbat etmesi ve bilhassa Mucizât-ı Kur'âniye Risalesi.. şimen-difer ve tayyare gibi medeniyetin harikalarından çok şeyleri Kur'ân'dan istih-raç eden Yirminci Söz'ün İkinci Makamı.. ve Risale-i Nur'a ve elektriğe işaret eden âyetlerin işârâtını bildiren İşârât-ı Kur'âniye nâmındaki Birinci Şuâ.. ve huruf-u Kur'âniye'nin, ne kadar muntazam, esrarlı ve manalı olduğunu gösteren Rumûzât-ı Semâniye nâmındaki sekiz küçük risaleler.. ve Sûre-i Feth'in âhirkî âyetinin beş vecihle ihbar-ı gaybî cihetinde mucizeliğini isbat eden küçük bir risale gibi Risale-i Nur'un her bir cüzü, Kur'ân'ın bir hakikatini, bir nurunu izhar etmesi, Kur'ân'ın misli olmadığına ve mucize ve harika olduğuna ve bu âlem-i şehâdetde âlem-i gaybın lisanı ve bir Allâmü'l-guyûb'un kelâmı bulunduğuna bir imzadır.

İşte altı noktada ve altı cihette ve altı makamda işaret edilen Kur'ân'ın mezkûr meziyetleri ve hâsiyetleri içindir ki; haşmetli hâkimiyet-i nurâniyesi ve azametli saltanat-ı kudsiyesi, asırların yüzlerini ışıklandırarak zemin yüzünü dahi bin üç yüz sene tenvir ederek kemâl-i ihtiramla devam etmesi.. hem o hâsiyetleri içindir ki Kur'ân'ın her bir harfi, hiç olmazsa on sevabı ve on hasenesi olması ve on meyve-i bâkî vermesi..¹ hatta bir kısım âyâtın ve sûrelerin

¹ Kur'ân okurken her bir harfine on sevap verileceğine dair bkz.: Tirmizî, fezâilü'l-Kur'ân 16; Dârimî, fezâilü'l-Kur'ân 1; İbni Ebî Şeybe, el-Musannef 6/118.

her bir harfi, yüz ve bin ve daha ziyade meyve vermesi.. ve mübarek vakitlerde her harfin nuru ve sevabı ve kıymeti ondan yüzlere çıkması¹ gibi kudsî imtiyazları kazanmış, diye dünya seyyahı anladı ve kalbine dedi:

“İşte böyle her cihetle mucizâtlı bu Kur’ân, sûrelerinin icmâıyla ve âyâtının ittifakıyla ve esrar u envârının tevâfukuyla ve semerât ve âsârının tetâbukuyla bir tek Vâcibü'l-vücûd’un vücûduna ve vahdetine ve sıfat ve esmâsına delillerle isbat suretinde öyle şehâdet etmiş ki; bütün ehl-i imanın hadsiz şehâdetleri, onun şehâdetinden tereşşüh etmişler.”

İşte bu yolcunun Kur’ân’dan aldığı ders-i tevhid ve imana kısa bir işaret olarak **Birinci Makam’ın On Yedinci Mertebesi’nde** böyle:

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْوَاحِدُ الْوَاحِدُ الَّذِي دَلَّ عَلَى وُجُوبِ وَجُودِهِ فِي وَحْدَتِهِ:
الْقُرْآنُ الْمُعْجَزُ الْبَيَانُ الْمَقْبُولُ الْمَرْغُوبُ لِأَجْنَاسِ الْمَلِكِ وَالْإِنْسِ وَالْجَانِّ، الْمَقْرُوءُ
كُلُّ آيَاتِهِ فِي كُلِّ دَقِيقَةٍ بِكَمَالِ الْإِحْتِرَامِ، بِأَلْسِنَةِ مِائَةِ الْمَلَائِكَةِ مِنْ نَوْعِ الْإِنْسَانِ، الدَّائِمِ
سُلْطَنَتُهُ الْقُدْسِيَّةُ عَلَى أَقْطَارِ الْأَرْضِ وَالْأَكْوَانِ، وَعَلَى وُجُوهِ الْأَعْصَارِ وَالزَّمَانِ، وَالْجَارِي
حَاكِمِيَّتُهُ الْمَعْنَوِيَّةُ التَّوْرَانِيَّةُ عَلَى نِصْفِ الْأَرْضِ وَخُمْسِ الْبَشَرِ فِي أَرْبَعَةِ عَشَرَ عَصْرًا بِكَمَالِ
الْإِحْتِسَامِ. وَكَذَا شَهِدَ وَبَرَّهَنَ بِإِجْمَاعِ سُورِهِ الْقُدْسِيَّةِ السَّمَاءِيَّةِ، وَبِاتِّفَاقِ آيَاتِهِ التَّوْرَانِيَّةِ
الْإِلَهِيَّةِ، وَبِتَوَافُقِ أَسْرَارِهِ وَأَنْوَارِهِ، وَبِطَبَاقِ حَقَائِقِهِ وَتَمَرَّاتِهِ وَأَثَارِهِ بِالْمُشَاهَدَةِ وَالْعِيَانِ.²

denilmiştir.

Sonra bir fakir insana değil fânî ve muvakkat bir tarlayı, bir hâne, belki koca kâinatı ve dünya kadar bir mülk-ü bâkiyi kazandıran.. ve bir fânî adama ebedî bir hayatın levâzımâtını bulduran.. ve ecelin darağacını bekleyen bir

¹ Gece namazında on ayet okuyana yüz sevap^{*1}, günde yüz defa İhlâs sûresini okuyana bin beş yüz sevap^{*2}, Kadir gecesinde ise otuz bin sevap^{*3} verilmesi gibi...

^{*1} İbni Ebî Şeybe, el-Musannef 7/202; Ebû Nuaym, Hilyetü'l-evliyâ 4/6.

^{*2} Ebû Ya'lâ, el-Müsned 6/103.

^{*3} Kadir sûresi, 97/3.

² Allah'tan başka ilâh yoktur. O Vâcibü'l-vücûd ve Vâhid-i Ehad ki melek ve ins ve cin ecnâsının makbulü ve merğubu olan, her dakikada bütün âyetleri nev-i insandan yüz milyonların lisanında kemâl-i ihtiramla okunan, saltanat-ı kudsiyesi arzın ve âlemlerin aktarında ve zamanın ve asırların yüzlerinde devam eden, nurânî hâkimiyet-i mâneviyesi arzın yarısında ve beşerin beşte birinde on dört asırdır kemâl-i ihtişamla câri olan Kur’ân-ı Mu’cizü'l-Beyan, O’nun vahdet içindeki vücûb-u vücûduna delâlet eder. Kezâ Kur’ân, müşahadeyle kudsî ve semâvî sûrelerinin icmâi ve nurânî ve ilâhî âyetlerinin ittifakı ve esrar ve envârının tevafuku ve hakâik ve semerât ve âsârının tetabukuyla O’nun vahdet içindeki vücûb-u vücûduna şehadet ve O’nu ispat eder.

bîçareyi, idam-ı ebedîden kurtaran.. ve saadet-i sermediyenin hazinesini açan en kıymetli sermaye-i insaniyenin iman olduğunu bilen mezkûr misafir ve hayat yolcusu, kendi nefesine dedi ki: “Haydi, ileri! İmanın hadsiz mertebelerinden bir mertebe daha kazanmak için *kâinatın heyet-i mecmûasına müracaat edip, o da ne diyor, dinlemeliyiz; erkânından ve eczasından aldığımız dersleri tekmil ve tenvir etmeliyiz!*” diye, Kur’ân’dan aldığı geniş ve ihatalı bir dürbün ile baktı, gördü:

Bu kâinat, o kadar mânidâr ve muntazamdır ki; mücessem bir kitab-ı sübhânî.. ve cismânî bir kur’ân-ı rabbânî.. ve müzeyyen bir saray-ı samedânî.. ve muntazam bir şehir-i rahmânî suretinde görünüyor. O kitabın bütün sûreleri, âyetleri ve kelimâtı, hatta harfleri ve bâbları ve fasılları ve sayfaları ve satırları, umurunun her vakit mânidârâne mahv u isbatları ve hakîmâne tağyir ve tahvilleri, icmâ ile bir Alîm-i külli şey’in ve bir Kadîr-i külli şey’in ve bir Musannif’in, her şeyde her şeyi gören ve her şeyin her şeyi ile münasebetini bilen, riâyet eden bir Nakkâş-ı Zülcelâl’in ve bir Kâtib-i Zülkemâl’in vücûdunu ve mevcudiyetini bilbedâhe ifade ettikleri gibi; bütün erkân ve envâyıyla ve ecza ve cüz’iyatıyla ve sekeneleri ve müştemilâtıyla ve vâridat ve masârifatıyla ve onlarda maslahatkârâne tebdilleriyle ve hikmet-perverâne tecditleriyle bilittifak, hadsiz bir kudret ve nihâyetsiz bir hikmetle iş gören âlî bir Usta’nın ve misilsiz bir Sâni’in mevcudiyetini ve vahdetini bildiriyorlar. Ve kâinatın azametine münasip *iki büyük ve geniş hakikatin* şehâdetleri, kâinatın bu büyük şehâdetini isbat ediyorlar.

Birinci Hakikat: Usûlü’l-din ve İlmi Kelâm’ın dâhi ulemâsının ve hükemâ-yı İslâmiye’nin gördükleri ve hadsiz burhanlarla isbat ettikleri *hudûs ve imkân* hakikatleridir.

Onlar demişler ki: “Madem, âlemde ve her şeyde tagayyür ve tebeddül var; elbette fânîdir, hâdistir, kadîm olamaz. Madem hâdistir, elbette onu ihdas eden bir Sâni’ var. Ve madem her şeyin zâtında vücûdu ve ademî, –bir sebep bulunmazsa– müsavidir, elbette vâcib ve ezeli olamaz. Ve madem muhal ve bâtil olan devir ve teselsül ile birbirini icad etmek, mümkün olmadığı kat’î burhanlarla isbat edilmiş; elbette öyle bir Vâcibü’l-vücûd’un mevcudiyeti lâzımdır ki; nazîri, mümtenî.. misli, muhal.. ve bütün mâadâsı, mümkün.. ve mâsivâsı, mahlûku olacak...”

Evet *hudûs hakikati*, kâinatı istilâ etmiş. Çoğunu göz görüyor, diğer kısmını akıl görüyor. Çünkü gözümüzün önünde her sene güz mevsiminde öyle bir âlem vefat eder ki; her birisinin hadsiz efradı bulunan ve her biri zihayat

bir kâinat hükmünde olan yüz bin nevi nebâtât ve küçücük havyanât, o âlem ile beraber vefat ederler. Fakat o kadar intizam ile bir vefattır ki; haşır ve neşirlerine medar olan ve rahmet ve hikmetin mucizeleri, kudret ve ilmin harikaları bulunan çekirdekleri ve tohumları ve yumurtacıları baharda yerlerinde bırakıp, defter-i âmâllerini ve gördükleri vazifelerin programlarını onların ellerine vererek, Hafız-i Zülcelâl'in himâyesi altında, hikmetine emanet eder sonra vefat ederler. Ve bahar mevsiminde haşr-i âzâmin yüz bin misali ve numûne ve delilleri hükmünde olarak o vefat eden ağaçlar ve kökler ve bir kısım hayvancıklar, aynen ihya ve diriliyorlar. Ve bir kısmının dahi kendi yerlerinde emsâlleri ve aynen onlara benzeyenleri îcad ve ihya olunuyor. Ve geçen baharın mevcudâtı, işledikleri amellerin ve vazifelerin sayfalarını ilânât gibi neşredip *وَإِذَا الصُّحُفُ نُشِرَتْ*¹ âyetinin bir misalini gösteriyorlar.

Hem heyet-i mecmûa cihetinde, her güzde ve her baharda büyük bir âlem vefat eder ve taze bir âlem vücûda gelir. Ve o vefat ve hudûs, o kadar muntazam cereyan ediyor ve o vefat ve hudûsta, gayet intizam ve mizanla o kadar nevilerin vefiyâtları ve hudûsları oluyor ki; *güya dünya öyle bir misafirhânedir ki zihayat kâinatlar ona misafir olurlar ve seyyah âlemler ve seyyar dünyalar ona gelirler, vazifelerini görürler, giderler.*

İşte bu dünyada böyle hayattar dünyaları ve vazifedar kâinatları kemâl-i ilim ve hikmet ve mizanla ve muvâzene ve intizam ve nizamla ihdas ve îcad edip, rabbânî maksatlarda ve ilâhî gayelerde ve rahmânî hizmetlerde kadîrâne istimâl ve rahîmâne istihdam eden bir Zât-ı Zülcelâl'in vücûb-u vücûdu ve hadsiz kudreti ve nihâyetsiz hikmeti, bilbedâhe güneş gibi akıllara görünüyor. Hudûs mesâilini Risale-i Nur'a ve muhakkikîn-i kelâmiyenin kitaplarına havale ile o bahsi kapıyoruz.

Amma *imkân ciheti* ise o da kâinatı istilâ ve ihata etmiş. Çünkü görüyoruz ki her şey; küllî ve cüz'î bulunsun, büyük ve küçük olsun, arştan ferşe, zer-râttan seyyârâta kadar her mevcut, mahsus bir zât ve muayyen bir suret ve mümtaz bir şahsiyet ve has sıfatlar ve hikmetli keyfiyetler ve maslahatlı cihazlar ile dünyaya gönderiliyor.

•*Hâlbuki o mahsus zâta ve o mahiyete, hadsiz imkânât içinde o hususiyeti vermek...*

•*Hem suretler adedince imkânlar ve ihtimaller içinde o nakışlı ve fârikalı ve münasip o muayyen sureti giydirmek...*

¹ "Hesap defterleri açıldığı zaman..." (Tekvir sûresi, 81/10)

•Hem, hemcinsinden olan eşhasın miktarınca imkânlar içinde çalkanan o mevcuda, o lâıyk şahsiyeti imtiyazla tahsis etmek...

•Hem sıfatların nevileri ve mertebeleri sayısınca imkânlar ve ihtimaller içinde şekilsiz ve mütereddit bulunan o masnûa, o has ve muvâfık maslahatlı sıfatları yerleştirmek...

•Hem hadsiz yollar ve tarzlarda bulunması mümkün olması noktasında hadsiz imkânât ve ihtimalât içinde mütehayyir, sergerdân, hedefsiz o mahlûka, o hikmetli keyfiyetleri ve inâyetli cihazları takmak ve teşhiz etmek, elbette küllî ve cüz'î bütün mümkünât adedince ve her mümkünin mezkûr mahiyet ve hüviyet, heyet ve suret, sıfat ve vaziyetinin imkânâtı adedince tahsis edici, tercih edici, tayin edici, ihdas edici bir Vâcibü'l-vücûd'un vücûb-u vücûduna ve hadsiz kudretine ve nihâyetsiz hikmetine.. ve hiçbir şey ve hiçbir şe'n, O'ndan gizlenmediğine.. ve hiçbir şey O'na ağır gelmediğine.. ve en büyük bir şey, en küçük bir şey gibi O'na kolay geldiğine.. ve bir baharı bir ağaç kadar ve bir ağacı bir çekirdek kadar sühûletle îcad edebildiğine işaretle ve delâletler ve şehâdetler, imkân hakikatinden çıkıp kâinatın bu büyük şehâdetinin bir kanadını teşkil ederler.

Kâinatın şehâdetini, her iki kanadı ve iki hakikatiyle Risale-i Nur eczaları ve bilhassa Yirmi İkinci ve Otuz İkinci Sözler, ve Yirminci ve Otuz Üçüncü Mektuplar tamamıyla isbat ve izah ettiklerinden onlara havale ederek bu pek uzun kıssayı kısa kestik.

Kâinatın heyet-i mecmûasından gelen büyük ve küllî şehâdetin ikinci kanadını isbat eden **ikinci hakikat**:

Bu mütemâdiyen çalkanan inkılâplar ve tahavvülâtlar içinde vücûdunu ve hizmetini ve zîhayat ise hayatını muhafazaya ve vazifesini yerine getirmeye çalışan mahlûkatta kuvvetlerinin bütün bütün haricinde bir *teavün* hakikati görünüyor. Meselâ unsurları, zîhayatın imdadına.. hususan bulutları, nebâtâtın mededine.. ve nebâtâtı dahi hayvanâtın yardımına.. ve havyanât ise insanların muâvenetine.. ve memelerin kevser gibi sütleri, yavruların beslenmelerine.. ve zîhayatların iktidarları haricindeki pek çok hâcetleri ve erzakları, umulmadık yerlerden onların ellerine verilmesi.. hatta zerrât-ı taamiye dahi hüceyrât-ı bedeniyenin tamirine koşmaları gibi teshir-i rabbânî ile ve istihdam-ı rahmânî ile, hakikat-i teavünün pek çok misalleri doğrudan doğruya bütün kâinatı bir saray gibi idare eden bir Rabbü'l-âlemîn'in umumi ve rahîmâne rubûbiyetini gösteriyorlar.

Evet, câmid ve şuursuz ve şefkatsiz olan ve birbirine şefkatkârâne, şuurdârâne vaziyet gösteren muâvenetçiler elbette gayet Rahîm ve Hakîm bir Rabb-i Zülcelâl'in kuvvetiyle, rahmetiyle, emriyle yardıma koşturuluyorlar.

İşte kâinatta câri olan teâvün-ü umumî, seyyârâtın tâ zihayatın âzâ ve cihâzât ve zerrât-ı bedeniyesine kadar kemâl-i intizamla cereyan eden *muvâzene-i âmme* ve *muhafaza-yı şâmile*.. ve semâvâtın yaldızlı yüzünden ve zeminin zînetli yüzünden ta çiçeklerin süslü yüzlerine kadar kalem gezdiren *tez-yin*.. ve kehkeşandan ve Manzume-i Şemsiye'den ta mısır ve nar gibi meyvelere kadar hükmeden *tanzim*.. ve güneş ve kamerden ve unsurlardan ve bulutlardan ta bal anılarına kadar memuriyet veren *tavzif* gibi pek büyük hakikatlerin büyüklükleri nispetindeki şehâdetleri, kâinatın şehâdetinin ikinci kanadını isbat ve teşkil ederler. Madem Risale-i Nur bu büyük şehâdeti isbat ve izah etmiş, biz burada bu kısacık işaretle iktifâ ederiz.

İşte dünya seyyahının kâinattan aldığı ders-i imanıye kısa bir işaret olarak **Birinci Makam'ın On Sekizinci Mertebesi'nde böyle:**

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْوَاجِبُ الْوُجُودُ، الْمُمْتَنِعُ نَظِيرُهُ، الْمُمَكِّنُ كُلَّ مَا سِوَاهُ، الْوَاحِدُ الْأَحَدُ الَّذِي دَلَّ عَلَىٰ وَجُوبِ وَجُودِهِ فِي وَحْدَتِهِ: هَذِهِ الْكَائِنَاتُ الْكِتَابُ الْكَبِيرُ الْمُجَسَّمُ وَالْقُرْآنُ الْجِسْمَانِيُّ الْمَعْظَمُ وَالْقَصْرُ الْمُرَيَّنُ الْمُنْتَظَمُ وَالْبَلَدُ الْمُخْتَشَمُ الْمُنْتَظَمُ، بِإِجْمَاعِ سُورِهِ وَأَيَاتِهِ وَكَلِمَاتِهِ وَخُرُوفِهِ وَأَتَوَابِهِ وَفُضُولِهِ وَصُحُفِهِ وَسُطُورِهِ وَاتِّفَاقِ أَرْكَانِهِ وَأَنْوَاعِهِ وَأَجْزَائِهِ وَجُزْئِيَّاتِهِ وَسَكَنَتِهِ وَمُسْتَمَلَاتِهِ وَوَارِدَاتِهِ وَمَصَارِفِهِ، بِشَهَادَةِ عَظَمَةِ إِحَاطَةِ حَقِيقَةِ الْخُذُوثِ وَالْتَّغْيِيرِ وَالْإِمْكَانِ، بِإِجْمَاعِ جَمِيعِ غُلَمَاءِ عِلْمِ الْكَلَامِ، وَبِشَهَادَةِ حَقِيقَةِ تَبْدِيلِ صُورَتِهِ وَمُسْتَمَلَاتِهِ بِالْحِكْمَةِ وَالْإِنِّظَامِ وَتَجْدِيدِ خُرُوفِهِ وَكَلِمَاتِهِ بِالنِّظَامِ وَالْمِيزَانِ وَبِشَهَادَةِ عَظَمَةِ إِحَاطَةِ حَقِيقَةِ التَّعَاوُنِ وَالتَّجَاوُبِ وَالتَّسَانُدِ وَالتَّدَاخُلِ وَالْمُوَارَنَةِ وَالْمُحَافَظَةِ فِي مَوْجُودَاتِهِ بِالْمُشَاهَدَةِ وَالْعِيَانِ.¹

denilmiştir.

¹ Allah'tan başka ilâh yoktur. Nazîri mümteni ve O'ndan başka her şey mümkün ve Vâhid-i Ehad olan o Vâcibü'l-vücûd ki mücsem bir kitab-ı kebir, muazzam bir Kur'ân-ı cismânî, munazzam ve müzeyyen bir kasr ve muntazam ve muhteşem bir memleket olan bu kâinat, sûrelerinin ve âyetlerinin ve kelimelerinin ve harflerinin ve bablarının ve fasıllarının ve sayfalının ve satırlarının icmâıyla ve erkânının ve envânının ve eczasının ve cüz'iyatının ve sekene ve müştemilâtının ve vâridat ve masârifinin ittîfakıyla, bütün ulemâ-yı ilm-i kelâmın icmâına müstenit hudûs ve tagayyür ve imkân hakikatının azamet-i ihatasının şehadetiyle ve suret ve müştemilâtının hikmet ve intizamla tebdili ve huruf ve kelimâtının nizam ve mizanla tecdidi hakikatının şehadetiyle ve mevcudatında müşahade ve iyyân ile görünen teâvün ve tecavüp ve tesanüd ve tedahül ve muvâzene ve muhafaza hakikatlerinin azamet-i ihatasının şehadetiyle, O'nun vahdet içindeki vücûd-u vücûduna delâlet eder.

Sonra, dünyaya gelen ve dünyanın yaratıcısını arayan ve on sekiz adet mertebelerden çıkan ve *arş-ı hakikate yetişen bir mirac-ı imanî ile gâibâne mârifetten hâzırâne ve muhatabâne bir makama terakki eden meraklı ve müş tâk yolcu adam*, kendi ruhuna dedi ki: “Fâtîha-yı Şerife’de başından tâ ¹إِلَّاكَ kelimesine kadar gâibâne medh ü senâ ile bir huzur gelip ²إِلَّاكَ hitabına çıkılması gibi biz dahi *doğrudan doğruya* –gâibâne aramayı bırakıp– *aradığımızı aradığımızdan sormalıyız*. Her şeyi gösteren güneşi, güneşten sor-mak gerektir.” Evet, her şeyi gösteren, kendini her şeyden ziyade gösterir. Öyle ise şemsin şuaâtı ile onu görmek ve tanımak gibi *Hâlık’umuzun esmâ-yı hüsnâsıyla* ve *sıfât-ı kudsiyesiyle* O’nu *kabiliyetimizin nisbetinde* tanıma-ya çalışabiliriz.

Bu maksadın hadsiz yollarından iki yolu ve o iki yolun hadsiz mertebelerinden iki mertebeyi ve o iki mertebenin pek çok hakikatlerinden ve pek çok uzun tafsilâtından yalnız iki hakikati icmâl ve ihtisar ile bu risalede beyan edeceğiz.

Birinci Hakikat

Bilmüşâhede gözümüzle görünen ve muhit ve dâimî ve muntazam ve dehşetli ve semâvî ve arzî olan bütün mevcudâtı çeviren ve tebdil ve tecdit eden ve kâinatı kaplayan *faaliyet-i müstevliye hakikati* görünmesi.. ve o her cihetle hikmet-medar faaliyet hakikatının içinde *tezâhür-ü rubûbiyet* hakikatinin bilbedâhe hissedilmesi.. ve o her cihetle, rahmet-feşan tezâhür-ü rubûbiyet hakikatının içinde *tebârüz-ü ulûhiyet* hakikati bizzarure bilinmiş olmasıdır.

İşte bu hâkimâne ve hakîmâne faaliyet-i dâimeden ve perdesinin arkasında bir Fâil-i Kadîr ve Alîm’in ef’âlî, görünür gibi hissedilir.

Ve bu mürebbîyâne ve müdebbirâne ef’âlî rabbâniyeden ve perdesinin arkasından her şeyde cilveleri bulunan esmâ-yı ilâhiye hissedilir derecesinde bedâhetle bilinir.

Ve bu celâldârâne ve cemâl-perverâne cilvelenen esmâ-yı hüsnâdan ve perdesinin arkasında sıfât-ı seb’a-yı kudsiyenin ilmelyakîn, belki aynelyakîn, belki hakkalyakîn derecesinde vücûdları ve tahakkukları anlaşılır.

Ve bu yedi kudsî sıfâtın dahi, bütün masnûâtın şehâdetiyle, hem ha-yattârâne, hem kadîrâne, hem alîmâne, hem semîâne, hem basîrâne, hem

¹ “Yalnız Sana (ibadet eder, yalnız senden medet umarız).” (Fâtîha sûresi, 1/5).

mürîdâne, hem mütekellimâne nihâyetsiz bir surette tecellîleri ile bilbedâhe ve bizzarure ve biilmelyakîn bir mevsuf-u Vâcibü'l-vücûd'un ve bir müsemmâ-yı Vâhid-i Ehad'in ve bir Fâil-i Ferd-i Samed'in mevcudiyeti güneşten daha zâhir, daha parlak bir tarzda, kalbdeki iman gözüne görünür gibi kat'i bilinir.

Çünkü güzel ve mânidâr bir kitap ve muntazam bir hâne, bedâhetle yazmak ve yapmak fiillerini.. ve güzel yazmak ve intizamlı yapmak fiilleri dahi, bedâhetle yazıcı ve dülger namlarını.. yazıcı ve dülger unvanları ise, bedâhetle kitâbet ve dülgerlik sanatlarını ve sıfatlarını.. ve bu sanat ve sıfatlar, bedâhetle herhâlde bir zâtı istilzam eder ki Mevsuf ve Sâni' ve Müsemmâ ve Fâil olsun. Fâilsiz bir fiil ve müsemmâsız bir isim mümkün olmadığı gibi; mevsufsuz bir sıfat, sanatkârsız bir sanat dahi mümkün değildir.

İşte bu hakikat ve kâideye binâen bu kâinat, bütün mevcudâtıyla beraber kaderin kalemiyle yazılmış, kudretin çekiciyle yapılmış mânidâr hadsiz kitaplar, mektuplar, nihâyetsiz binalar ve saraylar hükmünde –her biri binler vecihle ve beraber hadsiz vücuh ile– rabbânî ve rahmânî nihâyetsiz fiilleri ve o fiillerin menşeleri olan binbir esmâ-yı ilâhiyenin hadsiz cilveleriyle ve o güzel isimlerin menbaı olan yedi sıfât-ı sübhâniyenin nihâyetsiz tecellîleriyle o yedi muhit ve kudsî sıfatların madeni ve mevsufu olan ezeli ve ebedî bir Zât-ı Zülcelâl'in vücûb-u vücûduna ve vahdetine hadsiz işaretler ve nihâyetsiz şehâdetler ettikleri gibi; bütün o mevcudâtta bulunan bütün hüsünler, cemâller, kıymetler, kemâller dahi ef'âl-i rabbâniyenin ve esmâ-yı ilâhiyenin ve sıfât-ı samedâniyenin ve şuûnât-ı sübhâniyenin, kendilerine lâıyk ve muvâfık kudsî cemâllerine ve kemâllerine.. ve hepsi birden Zât-ı Akdes'in kudsî cemâline ve kemâline bedâhetle şehâdet ederler.

İşte faaliyet hakikati içinde tezahür eden rubûbiyet hakikati, ilim ve hikmetle halk ve îcad ve sun' ve ibda'.. nizam ve mizan ile takdir ve tasvir ve tedbir ve tedvir.. kasd ve irade ile tahvil ve tebdil ve tenzil ve tekmil.. şefkat ve rahmetle it'am ve in'âm ve ikram ve ihsan gibi şuûnâtıyla ve tasarrufatıyla kendini gösterir ve tanıttırır. *Ve tezahür-ü rubûbiyet hakikati içinde bedâhetle hissedilen ve bulunan ulûhiyetin tebarüz hakikati dahi esmâ-yı hüsânın rahîmâne ve kerîmâne cilveleriyle ve yedi sıfât-ı subûtiye olan hayat, ilim, kudret, irade, sem', basar ve kelâm sıfatlarının celâllî ve cemâllî tecellîleriyle kendini tanıttırır, bildirir.*

Evet nasıl ki *kelâm sıfatı*, vahiyler ve ilhamlar ile Zât-ı Akdes'i tanıttırır; öyle de *kudret sıfatı* dahi, mücessem kelimeleri hükmünde olan sanatlı

eserleriyle o Zât-ı Akdes'i bildirir ve kâinatı baştan başa bir furkan-ı cismânî mahiyetinde gösterip, bir Kadîr-i Zülcelâl'i tavsif ve tarif eder.

Ve *ilim sıfatı* dahi hikmetli, intizamlı, mizanlı olan bütün masnûât miktarınca.. ve ilim ile idare ve tedbir ve tezyin ve temyiz edilen bütün mahlûkât adedince mevsufları olan bir tek Zât-ı Akdes'i bildirir.

Ve *hayat sıfatı* ise kudreti bildiren bütün eserler.. ve ilmin vücûdunu bildiren bütün intizamlı ve hikmetli ve mizanlı ve zinetli suretler, hâller.. ve sâir sıfatları bildiren bütün deliller, sıfat-ı hayatın delilleriyle beraber hayat sıfatının tahakkukuna delâlet ettikleri gibi; hayat dahi bütün o delilleriyle aynaları olan bütün zîhayatları şahid göstererek, Zât-ı Hayy-ı Kayyûm'u bildirir. Ve kâinatı; serbeser, her vakit, taze taze ve ayrı ayrı cilveleri ve nakışları göstermek için daima değişen ve tazelenen ve hadsiz aynalardan tereküb eden bir ayna-yı ekber suretine çevirir. Ve bu kıyasla görmek ve işitmek, ihtiyâr etmek ve konuşmak sıfatları dahi her biri birer kâinat kadar Zât-ı Akdes'i bildirir, tanıttırır.

Hem o sıfatlar, Zât-ı Zülcelâl'in vücûduna delâlet ettikleri gibi, hayatın vücûduna ve tahakkukuna ve o Zât'ın hayattar ve diri olduğuna dahi bedâhetle delâlet ederler. Çünkü bilmek, hayatın alâmeti.. işitmek, dirilik emâresi.. görmek, dirilere mahsus.. irade, hayat ile olabilir. İhtiyârî iktidar, zîhayatlarda bulunur. Tekellüm ise bilen dirilerin işidir. İşte bu noktalardan anlaşılır ki; hayat sıfatının yedi defa kâinat kadar delilleri.. ve kendi vücûdunu ve mevsufun vücûdunu bildiren burhanları vardır ki bütün sıfatların esası ve membaı ve ism-i âzamın masdarı ve medarı olmuştur.

Risale-i Nur, bu birinci hakikati kuvvetli burhanlar ile isbat ve bir derece izah ettiğinden bu denizden bu mezkûr katre ile şimdilik iktifâ ediyoruz.

İkinci Hakikat

Sıfat-ı kelâmdan gelen tekellüm-ü ilâhîdir.

قُلْ لَوْ كَانَ الْبَحْرُ مِدَادًا لِكَلِمَاتِ رَبِّي لَنَفَذَ الْبَحْرُ قَبْلَ أَنْ تَنْفَدَ كَلِمَاتُ رَبِّي
وَلَوْ جُنَّتْ بِمِثْلِهِ مَدَدًا¹

¹ “De ki: “Rabbimin sözlerini yazmak için en büyük okyanus mürekkep olsaydı (hatta onun bir mislini de takviye gönderseydik), bu deniz tükenir, Rabbimin sözleri yine de bitmezdi.” (Kehf sûresi, 18/109).

âyetinin sırrıyla kelâm-ı ilâhî, nihâyetsizdir. Bir zâtın vücûdunu bildiren en zâhir alâmet, konuşmasıdır. Demek bu hakikat, nihâyetsiz bir surette Mütেকellim-i Ezelî'nin mevcudiyetine ve vahdetine şehâdet eder. Bu hakikatin iki kuvvetli şehâdeti, bu risalenin On Dördüncü ve On Beşinci Mertebeleri'nde beyan edilen vahiyler ve ilhamlar cihetiyle.. ve geniş bir şehâdeti dahi, Onuncu Mertebesi'nde işaret edilen kütüb-ü mukaddese-i semâviye cihetiyle.. ve çok parlak ve câmi bir diğer şehâdeti dahi, On Yedinci Mertebesi'nde Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan cihetiyle geldiğinden; bu hakikatin beyan ve şehâdetini o mertebelere havale edip o hakikati, mucizâne ilân eden ve şehâdetini sâir hakikatlerin şehâdetleriyle beraber ifade eden

شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَالْمَلَائِكَةُ وَأُولُو الْعِلْمِ قَائِمًا بِالْقِسْطِ
لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ¹

âyet-i muazzamanın envârı ve esrarı, bizim bu yolcuya kâfi ve vâfi gelmiş ki daha ileri gidememiş.

İşte bu yolcunun bu makam-ı kudsîden aldığı dersin kısa bir meâline bir işaret olarak **Birinci Makam'ın On Dokuzuncu Mertebesi'nde:**

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْوَاحِدُ الْوَاحِدُ الْأَحَدُ لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى، وَلَهُ الصِّفَاتُ الْعُلْيَا،
وَلَهُ الْمَثَلُ الْأَعْلَى، الَّذِي دَلَّ عَلَى وُجُوبِ وُجُودِهِ فِي وَحْدَتِهِ: أَلَدَّ الْوَاحِدِ الْوَاحِدِ
بِاجْتِمَاعِ جَمِيعِ صِفَاتِهِ الْقُدْسِيَّةِ الْمُحِيطَةِ، وَجَمِيعِ أَسْمَائِهِ الْحُسْنَى الْمُتَجَلِّيَةِ، وَبِاتِّفَاقِ
جَمِيعِ شُؤُونَاتِهِ وَأَفْعَالِهِ الْمُتَصَرِّفَةِ، بِشَهَادَةِ عَظَمَةِ حَقِيقَةِ تَبَازُّزِ الْأُلُوْهِيَّةِ فِي تَظَاهِرِ
الرُّبُوبِيَّةِ، فِي دَوَامِ الْفَعَالِيَّةِ الْمُسْتَوَلِيَّةِ، بِفِعْلِ الْإِبْدَاعِ وَالْخَلْقِ وَالصُّنْعِ وَالْإِبْدَاعِ بِإِرَادَةِ
وَقُدْرَةِ، وَبِفِعْلِ التَّقْدِيرِ وَالتَّصْوِيرِ وَالتَّدْبِيرِ وَالتَّدْوِيرِ بِاخْتِيَارٍ وَحِكْمَةٍ، وَبِفِعْلِ التَّضْرِيفِ
وَالنَّظْمِ وَالْمُحَافَظَةِ وَالْإِدَارَةِ وَالْإِعَاشَةِ بِقَصْدٍ وَرَحْمَةٍ، وَبِكَمَالِ الْإِنْتِظَامِ وَالْمُوَازَنَةِ،
وَبِشَهَادَةِ عَظَمَةِ إِحَاطَةِ حَقِيقَةِ أَسْرَارِ: ﴿شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَالْمَلَائِكَةُ وَأُولُو الْعِلْمِ
قَائِمًا بِالْقِسْطِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾²

¹ "Allah'tan başka tanrı bulunmadığına şahit bizzat Allah'tır. Bütün melekler, hak ve adaletten ayrılmayan ilim adamları da bu gerçeğe, aziz ve hakim (mutlak galip, tam hüküm ve hikmet sahibi) Allah'tan başka tanrı olmadığına şahittirler." (Âl-i İmran sûresi, 3/18).

² Allah'tan başka ilâh yoktur. O öyle bir Vâcibü'l-vücûd ve Vâhid-i Ehad'dir ki bütün güzel isimler, bütün yüce sıfatlar ve en yüce vasıflar O'na aittir. İrade ve kudretle icad ve halk ve sun' ve ibdâ fiillerini, ihtiyar ve hikmetle takdir ve tasvir ve tedbir ve tedvir fiillerini, kasd ve rahmetle ve kemâl-i intizam ve

denilmiştir...

İhtar

Geçen İkinci Makam'ın Birinci Bâb'ındaki on dokuz adet mertebelerin şehâdet eden hakikatlerinin her birisi, tahakkuklarıyla ve vücudlarıyla vücûb-u vücûda delâlet ettikleri gibi; ihataları ile dahi vahdete ve ehadiyete delâlet ederler. Fakat başta sarîhen vücûdu isbat ettikleri cihetle vücûb-u vücûdun delilleri sayılmış. İkinci Makam'ın İkinci Bâb'ı ise başta ve sarâhatle vahdeti ve içinde vücûdu isbat ettiği haysiyetiyle tevhid burhanları denilir. Yoksa her ikisi, her ikisini isbat eder. Farklarına işaret için Birinci Bâb'da ¹بَشَاهَادَةِ عَظْمَةِ إِحَاطَةِ حَقِيقَةٍ, İkinci Bâb'da vahdet görünür gibi zuhuruna işaretlen ²بِمُشَاهَدَةِ عَظْمَةِ إِحَاطَةِ حَقِيقَةٍ fıkraları tekrar ediliyor. Gelecek İkinci Bâb'ın mertebelerini Birinci Bâb gibi izah etmeye niyet etmiştim. Fakat bazı hâllerin mümânaatiyle, ihtisara ve icmâle mecburum. Hakkıyla beyan etmeyi Risale-i Nur'a havale ediyoruz.

muvâzene ile tasrif ve tanzim ve muhafaza ve idare ve iâşe fiillerini tazammun eden faaliyet-i müstevliyenin devamı içinde görünen tezahür-ü rubûbiyet ve onun içinde görünen tebarüz-ü ulûhiyet hakikatinin azametinin şehadetiyle; ve "Allah'tan başka tanrı bulunmadığına şahit bizzat Allah'tır. Bütün melekler, hak ve adaletten ayrılmayan ilim adamları da bu gerçeğe, aziz ve hakim (mutlak galip, tam hüküm ve hikmet sahibi) Allah'tan başka tanrı olmadığına şahittirler."¹ meâlindeki âyet-i kerîmenin hakikat-i esrarının azamet-i ihatasının şehadetiyle; bütün kudsî ve muhit sıfatlarının ve kâinata tecellî eden bütün esmâ-i hüsnâsının icmâi ve kâinata tasarruf eden bütün şuanat ve ef'âlinin ittîfakı, O'nun vahdet içindeki vücûb-u vücûduna delâlet eder.

¹ Âl-i İmran sûresi, 3/18.

¹ "... hakikatının azamet-i ihâtasının şehadetiyle."

² "... hakikatının azamet-i ihâtasının müşahadesiyle."

İkinci Bâb

Berâhin-i Tevhidiyeye Dairdir

Dünyaya iman için gönderilen ve bütün kâinata fikren seyahat eden ve her şeyden Hâlık'ını soran ve her yerde Rabb'ini arayan ve hakkalyakîn derecesinde İlah'ını vücûb-u vücûd noktasında bulan dünya misafiri, kendi aklına dedi ki: “Gel, Vâcibü'l-vücûd Hâlık'ımızın vahdet burhanlarını temâşâ için yine beraber bir seyahate gideceğiz.” Beraber gittiler. *Birinci Menzil*'de gör-düler ki; kâinatı istilâ eden dört hakikat-i kudsiye, vahdeti bedâhet derecesinde istilzam edip isterler.

Birinci Hakikat

Ulûhiyet-i mutlakadır.

Evet, nev-i beşerin her tâifesi, birer nevi ibadet ile –fitrî gibi– meşgul olması.. vesâir zihayatın, belki cemâdâtın dahi fitrî hizmetleri birer nevi ibadet hükmünde bulunması.. ve kâinata maddî ve mânevî bütün nimetlerin ve ih-sanların her biri, bir mâbudiyet tarafından hamd ve ibadeti yaptırان peresti-şe ve şükre birer vesile olmaları.. ve vahiy ve ilhamlar gibi bütün tereşşuhât-ı gaybiye ve tezahürat-ı mâneviyenin birtek İlah'ın mâbudiyetini ilân etmeleri, elbette ve bedâhetle bir ulûhiyet-i mutlakanın tahakkukunu ve hükümferma olduğunu isbat ederler.

Madem böyle bir ulûhiyet hakikati var, elbette iştiraki kabul edemez. Çünkü ulûhiyete yani mâbudiyete karşı şükür ve ibadetle mukabele edenler, kâinat ağacının en nihâyetlerinde bulunan zîşuur meyveleridir. Ve başkaların o zîşuurları memnun ve minnettar edip yüzlerini kendilerine çevirmesi ve görünmediğinden çabuk unutturulabilen hakikî mâbudlarını onlara unutturması, ulûhiyetin mahiyetine ve kudsî maksatlarına öyle bir zıddiyettir ki, hiçbir cihetle müsaade etmez. Kur'ân'ın çok tekrar ile ve şiddetle şirki red ve müşrikleri cehennem ile tehdit etmesi¹, bu cihettendir.

¹ Bkz.: Bakara sûresi, 2/39, 161, 257; Âl-i İmran sûresi, 3/4, 10, 12, 56, 90, 91, 116; Nisâ sûresi, 4/56, 168; Mâide sûresi, 5/10, 36, 73; ...

İkinci Hakikat

Rubûbiyet-i mutlakadır.

Evet bütün kâinatta hususan zihayatlarda ve bilhassa terbiye ve iâşelerinde her tarafta aynı tarzda ve umulmadık bir surette beraber ve birbiri içinde hakîmâne, rahîmâne bir dest-i gaybî tarafından olan bir tasarruf-u âmm, elbette bir rubûbiyet-i mutlakanın tereşşuhudur ve ziyasıdır ve tahakkukuna bir burhan-ı kat'îdir.

Madem bir rubûbiyet-i mutlaka vardır, elbette şirk ve iştiraki kabul etmez. Çünkü o rubûbiyetin kendi cemâlini izhar ve kemâlâtını ilân ve kıymetli sanatlarını teşhir ve gizli hünelerlerini göstermek gibi en mühim maksat ve gayeleri cüz'iyatta ve zihayatta temerküz ve içtima ettiğinden, en cüz'î bir şeye ve en küçük bir zihayata kendi başı ile müdahale eden bir şirk, o gayeleri bozar ve o maksatları harap eder. Ve zîşuurun yüzlerini o gayelerden ve o gayeleri irade edenden çevirip esbaba saldığundan ve bu vaziyet, rubûbiyetin mahiyetine bütün bütün muhalif ve adâvet olduğundan, elbette böyle bir rubûbiyet-i mutlaka, hiçbir cihetle şirke müsaade etmez. Kur'ân'ın kesretli takdisatı ve tesbihatı ve âyâtı ve kelimâtı, belki hurufâtı ve hey'âtıyla mütemâdiyen tevhide irşadâtı bu büyük sırdan ileri gelmiştir...

Üçüncü Hakikat

Kemâlâtıdır.

Evet, bu kâinatın bütün ulvî hikmetleri, harika güzellikleri, âdilâne kanunları, hakîmâne gayeleri, hakikat-i kemâlâtın vücuduna bedâhetle delâlet ve bilhassa bu kâinatı hiçten icad edip her cihetle mucizâtı ve cemâlli bir surette idare eden Hâlık'ın kemâlâtına ve o Hâlık'ın ayna-yı zîşuuru olan insanın kemâlâtına şehâdeti pek zâhirdir.

Madem kemâlât hakikati vardır. Ve madem kâinatı kemâlât içinde icad eden Hâlık'ın kemâlâtı muhakkaktır. Ve madem kâinatın en mühim meyvesi ve arzın halifesi¹ ve Hâlık'ın en ehemmiyetli masnûu ve sevgilisi olan insanın kemâlâtı hakır ve hakikatlidir. Elbette bu gözümüz ile gördüğümüz kemâlli ve hikmetli kâinatı, fenâ ve zevalde yuvarlanan ve neticesiz olarak tesadüfün oyuncağı, tabiatın mel'abegâhı, zihayatin zalimâne mezbahası, zîşuurun dehşetli hüzüngâhı suretine çeviren ve âsârı ile kemâlâtı görünen insanı, en

¹ Bkz.: Bakara sûresi, 2/30.

bîçâre ve en perişan ve en aşağı bir hayvan derekesine indiren ve Hâlık'ın ayna-yı kemâlâtı olan bütün mevcudâtın şehâdetiyle nihâyetsiz kemâlât-ı kudsiyesi bulunan o Hâlık'ın kemâlâtını setredip perde çekerek netice-i faaliyeti ve hallâkiyetini iptal eden şirk, elbette olamaz ve hakikatsizdir. Şirkin bu kemâlât-ı ilâhiyeye ve insaniye ve kevnîyeye karşı zıddiyeti ve o kemâlâtları bozduğu, İkinci Şuâ Risalesi'nin üç meyve-i tevhîde dair Birinci Makamı'nda kuvvetli ve kat'î deliller ile isbat ve izah edildiğinden, ona havale edip burada kısa kesiyoruz.

Dördüncü Hakikat

Hâkimiyettir.

Evet bu kâinata geniş bir dikkat ile bakan, kâinatı gayet haşmetli ve gayet faaliyetli bir memleket, belki idaresi gayet hikmetli ve hâkimiyeti gayet kuvvetli bir şehir hükmünde görür, her şeyi ve her nevi, birer vazife ile musahharâne meşgul bulur. ¹ وَلِلَّهِ جُنُودُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ âyetinin askerlik manasını ih-sas eden temsiline göre, zerrât ordusundan ve nebâtât fırkalarından ve hayvanât taburlarından, tâ yıldızlar ordusuna kadar olan cünûd-u rabbâniyeden, o küçücük memurlarda ve bu pek büyük askerlerde hâkimâne tekvinî emirlerin, âmirâne hükümlerin, şâhâne kanunların cereyanları, bedâhetle bir hâkimiyet-i mutlakanın ve bir âmiriyet-i külliye'nin vücuduna delâlet ederler.

Madem bir hâkimiyet-i mutlaka hakikati vardır, elbette şirkin hakikati olamaz. Çünkü ² لَوْ كَانَ فِيهِمَا آلِهَةٌ إِلَّا اللَّهُ لَفَسَدَتَا âyetinin hakikat-i kâtasıyla müteaddit eller müstebidâne bir işe karışsalar, karıştırırlar. Bir memlekette iki padişah, hatta bir nâhiyede iki müdür bulunsa intizam bozulur ve idare herc ü merc olur. Hâlbuki sinek kanadından tâ semâvât kandillerine kadar ve hüceyrât-ı bedeniyeden tâ seyyârâtın burçlarına kadar öyle bir intizam var ki, zerre kadar şirkin müdahalesi olamaz.

Hem hâkimiyet bir makam-ı izzettir; rakip kabul etmek, o hâkimiyetin izzetini kırar. Evet, aczi için çok yardımcılara muhtaç olan insanın, cüz'î ve zâhirî ve muvakkat bir hâkimiyeti için kardeşini ve evlâdını zalimâne öldürmesi gösteriyor ki; hâkimiyet, rakip kabul etmez. Böyle bir âciz, böyle cüz'î bir

¹ “Göklerin ve yerin orduları Allah'ındır.” (Fetih sûresi, 48/4, 7)

² “Eğer gökte ve yerde, Allah'tan başka ilâhlar bulunsaydı oraların nizamı bozulurdu.” (Enbiyâ sûresi, 21/22)

hâkimiyet için böyle yaparsa; elbette bütün kâinatın mâliki olan bir Kadîr-i Mutlak'ın hakikî ve küllî rubûbiyetine ve ulûhiyetine medar olan kendi hâkimiyet-i kudsiyesine başkasını teşrik etmesi ve şerike müsaade etmesi hiçbir cihetle mümkün olamaz. Bu hakikat, İkinci Şuâ'nın İkinci Makam'ında ve Risale-i Nur'un birçok yerlerinde kuvvetli deliller ile isbat edildiğinden, onlara havale ediyoruz.

İşte yolcumuz bu dört hakikati müşâhede etmekle vahdâniyet-i ilâhiye-yi şuhûd derecesinde bildi, imanı parladı. Bütün kuvvetiyle **لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ** dedi. Ve bu menzilden aldığı derse bir kısa işaret olarak **Birinci Makam'ın İkinci Bâbı'nda:**

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْوَاحِدُ الْأَحَدُ الَّذِي ذَلَّ عَلَى وَحْدَانِيَّتِهِ وَوُجُوبِ وُجُودِهِ: مُشَاهَدَةُ عَظَمَةِ حَقِيقَةِ تَبَازُّرِ الْأُلُوْهِيَةِ الْمُطْلَقَةِ.

وَكَذَا مُشَاهَدَةُ عَظَمَةِ إِحَاطَةِ حَقِيقَةِ تَظَاهُرِ الرُّبُوبِيَّةِ الْمُطْلَقَةِ الْمُقْتَضِيَةِ لِلْوَحْدَةِ.

وَكَذَا مُشَاهَدَةُ عَظَمَةِ إِحَاطَةِ حَقِيقَةِ الْكَمَالَاتِ النَّاشِئَةِ مِنَ الْوَحْدَةِ.

وَكَذَا مُشَاهَدَةُ عَظَمَةِ إِحَاطَةِ حَقِيقَةِ الْحَاكِمِيَّةِ الْمُطْلَقَةِ الْمَانِعَةِ وَالْمُنَافِيَةِ لِلشَّرْكَةِ.²

denilmiştir.

Sonra o sükûnetsiz misafir, kendi kalbine dedi: Ehl-i imanın, hususan ehl-i tarîkatin her vakit tekrarla **لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ³** demeleri, tevhidi yâd ve ilân etmeleri gösterir ki; tevhidin pek çok mertebeleri bulunuyor. *Hem tevhid, en ehemmiyetli ve en halâvetli ve en yüksek bir vazife-i kudsiye ve bir farîza-yı fitriye ve bir ibadet-i imaniyedir.*

Öyle ise gel bir mertebeyi daha bulmak için, bu ibrethânenin diğer bir menzilinin kapısını daha açmalıyız. *Çünkü aradığımız hakikî tevhid, yalnız tasavvurdan ibaret bir mârifet değildir. Belki İlm-i Mantık'ta tasavvura*

¹ "Allah'tan başka ilâh yoktur. O birdir. Ortağı yoktur." (Bkz.: Tirmizî, *deavât* 36; Nesâî, *menâsîk* 163; İbni Mâce, *ticârât* 40, *menâsîk* 84).

² Allah'tan başka ilâh yoktur. O Vâhid-i Ehad ki, tebarüz-ü ulûhiyet-i mutlaka hakikatının azametinin müşâhedesi, kezâ vahdeti iltza eden tezahür-ü rububiyet-i mutlaka hakikatının azamet-i ihatasının müşâhedesi, kezâ vahdetten neş'et eden kemâlât hakikatının azamet-i ihatasının müşâhedesi, kezâ şirke mâni olan ve şirki nefyeden hâkimiyet-i mutlaka hakikatının azamet-i ihatasının müşâhedesi, Onun vahdâniyetine ve vücub-u vücuduna delâlet eder.

³ "Allah, o hak Mabuddur ki kendisinden başka hiçbir ilâh yoktur." (Bakara sûresi, 2/163, 255; Âl-i İmran sûresi, 3/2, 6, 18; Nisâ sûresi, 4/87; ...)

mukabil ve mârifet-i tasavvuriyeden çok kıymettar ve burhanın neticesi olan ve ilim denilen tasdiktir. Ve tevhid-i hakikî öyle bir hüküm ve tasdik ve iz'an ve kabuldür ki; her bir şeyle Rabb'ini bulabilir ve her şeyde Hâlık'ına giden bir yolu görür ve hiçbir şey huzuruna mâni olmaz. Yoksa Rabbini bulmak için her vakit kâinat perdesini yırtmak, açmak lâzımgelir.

“Öyle ise haydi, ileri!” diyerek, kibriyâ ve azamet kapısını çaldı. Ef'âl ve âsâr menziline ve îcad ve ibda' âleminde girdi, gördü ki; kâinatı istilâ etmiş “beş hakikat-i muhîta” hükmediyorlar, bedâhetle tevhidi isbat ederler.

Birincisi

Kibriyâ ve azamet hakikatidir. Bu hakikat, İkinci Şuâ'nın İkinci Makam'ında ve Risale-i Nur'un müteaddit yerlerinde burhanlarla izah edildiğinden burada bu kadar deriz ki:

Binlerle sene birbirlerinden uzak bir mesafede bulunan yıldızları, aynı anda aynı tarzda îcad edip tasarruf eden.. ve zeminin şark ve garp ve cenup ve şimalinde bulunan aynı çiçeğin hadsiz efradını, bir zamanda ve bir surette halkedip tasvir eden.. hem ¹ *هُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ* yani gökleri ve zemini altı günde yaratmak gibi geçmiş ve gaybî ve çok acıb bir hâdiseyi, hâzır ve göz önünde bir hâdis ile isbat etmek ve onun gibi acıb bir tanzir olarak zeminin yüzünde bahar mevsiminde haşr-i âzaman yüz binden ziyade misallerini gösterir gibi, iki yüz binden ziyade nebâtât tâifelerini ve hayvanât kabilelerini beş-altı haftada inşâ edip kemâl-i intizam ve mizan ile iltibassız, noksansız, yanlışsız, beraber, birbiri içinde idare, terbiye, iâşe, temyiz ve tezyin eden.. hem ² *يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ* âyetinin sarâhatıyla zemini döndürüp, gece-gündüz sayfalarını yapan ve çeviren ve yevmiye hâdisâtıyla yazan, değiştiren aynı zât; aynı anda, en gizli, en cüz'î olan kalblerin hâtıratlarını dahi bilir ve iradesiyle idare eder. Ve mezkûr fiillerin her biri birtek fiil olduğundan, zarurî olarak, onların fâili dahi birtek vâhid ve kâdir olan Fâil-i Zülcelâl'lerinin bedâhetle öyle bir kibriyâ ve azameti var ki; hiçbir yerde, hiçbir şeyde, hiçbir cihetle, hiçbir şirkin hiçbir imkânını, hiçbir ihtimalini bırakmıyor, köküyle kesiyor.

¹ “Rabbimiz o Allah'tır ki gökleri ve yeri altı günde yarattı.” (A'râf sûresi, 7/54; Yûnus sûresi, 10/3; Hûd sûresi, 11/3; Hadid sûresi, 57/4)

² “Geceyi gündüze katar, böylece gündüz uzar. Gündüzü geceye katar, böylece gece uzar.” (Hadid sûresi, 57/6)

Madem böyle bir kibriyâ ve azamet-i kudret var ve madem o kibriyâ nihâyet kemâldedir ve ihata ediyor. Elbette o kudrete acz veya ihtiyaç ve o kibriyâyâ kusur ve o kemâle noksanîyet ve o ihataya kayıt ve o nihâyetsizliğe nihâyet veren bir şirke meydan vermesi ve müsaade etmesi, hiçbir vecihle mümkün değildir. Fıtratını bozmayan hiçbir akıl kabul etmez.

İşte şirk, kibriyâyâ dokunması ve celâlin izzetine dokundurması ve azametine ilişmesi cihetiyle öyle bir cinâyettir ki; hiç kabil-i af olmadığını Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan, azîm tehdit ile ¹ ذَٰلِكَ بِهٖ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَٰلِكَ ² إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَٰلِكَ ³ ferman ediyor.

İkinci Hakikat

Kâinatta tasarrufları görünen ef'âl-i rabbâniyenin ıtlak ve ihata ve nihâyetsiz bir surette zuhurlarıdır. Ve o fiilleri takyid ve tahdid eden, yalnız hikmet ve iradedir ve mazharların kabiliyetleridir. Ve serseri tesâdüf ve şursuz tabiat ve kör kuvvet ve câmid esbap ve kayıtsız ve her yere dağılan ve karıştıran unsurlar, o gayet mizanlı ve hikmetli ve basîrâne ve hayattarâne ve muntazam ve muhkem olan fiillere karışamazlar, belki Fâil-i Zülcelâl'in emriyle ve iradesiyle ve kuvvetiyle zâhirî bir perde-i kudret olarak istimâl olunuyorlar.

Hadsiz misallerinden üç misâli: Sûre-i Nahl'in bir sayfasında birbirine muttasıl üç âyetin işaret ettikleri üç fiilin hadsiz nüktelerinden üç nüktesini beyan ederiz.

•Birincisi:

وَأَوْحَىٰ رَبُّكَ إِلَى النَّحْلِ أَنْ اتَّخِذِي مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا وَمِنَ الشَّجَرِ وَمِمَّا يَعْرِشُونَ²

Evet balarısı fitratça ve vazifece öyle bir mucize-i kudrettir ki; koca Sûre-i Nahl, onun ismiyle tesmiye edilmiş. Çünkü o küçücük bal makinesinin zerrecik başında onun ehemmiyetli vazifesinin mükemmel programını yazmak.. ve küçücük *karnında* taamların en tatlısını koymak ve pişirmek.. ve *süngücüğünde* zîhayat âzâları tahrip etmek ve öldürmek hâsiyetinde bulunan zehir o uzuvcuğuna ve cismine zarar vermeden yerleştirmek, nihâyet dikkat ve ilim

¹ “Şu muhakkak ki Allah Kendisine şirk koşulmasını affetmez, ama bunun altındaki diğer günahları (dilediği kimse hakkında) affeder.” (Nisâ sûresi, 4/48, 116)

² “Rabbın bal arısına şöyle vahyetti: “Dağlardan, ağaçlardan ve insanların kurdukları çardaklardan kendine göz göz ev (kovan) edin.” (Nahl sûresi, 16/68)

ile ve gayet hikmet ve irade ile ve tam bir intizam ve muvâzene ile olduğundan, şuursuz, intizamsız, mizansız olan tabiat ve tesâdüf gibi şeyler elbette müdahale edemezler ve karışamazlar.

İşte bu üç cihetle mucizeli bu sanat-ı ilâhiyenin ve bu fiil-i rabbânînin, bütün zemin yüzünde hadsiz arılarda, aynı hikmetle, aynı dikkatle, aynı mizanda, aynı anda, aynı tarzda zuhuru ve ihatası, bedâhetle vahdeti isbat eder.

•İkinci Âyet: وَمَا فِي بُطُونِهِ مِنْ بَيْنِ فَرْثٍ وَدَمٍ

âyeti, ibret-feşan bir fermanıdır. Evet, başta inek ve deve ve keçi ve koyun olarak süt fabrikaları olan vâlidelerin memelerinde kan ve fişkı içinde bulaştırmadan ve bulandırmadan ve onlara bütün bütün muhalif olarak hâlis, temiz, safi, mugaddî, hoş, beyaz bir sütü koymak.. ve yavrularına karşı o sütün daha ziyade hoş, şirin, tatlı, kıymetli ve fedakârâne bir şefkati kalblerine bırakmak; elbette o derece bir rahmet, bir hikmet, bir ilim, bir kudret ve bir ihtiyâr ve dikkat ister ki; fırtınalı tesadüflerin ve karıştırıcı unsurların ve kör kuvvetlerin hiçbir cihetle işleri olamaz.

İşte böyle gayet mucizeli ve hikmetli bu sanat-ı rabbâniyenin ve bu fiil-i ilâhînin, umum rû-yi zeminde, yüz binlerle nevilerin, hadsiz vâlidelerinin kalblerinde ve memelerinde aynı anda, aynı tarzda, aynı hikmet ve aynı dikkat ile tecellisi ve tasarrufu ve yapması ve ihatası, bedâhetle vahdeti isbat eder.

•Üçüncü Âyet: وَمِنْ ثَمَرَاتِ النَّخِيلِ وَالْأَعْنَابِ تَتَّخِذُونَ مِنْهُ سَكَرًا وَرِزْقًا حَسَنًا

İِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ²

Bu âyet, nazar-ı dikkati hurma ve üzüme celbedip der ki: “Akli bulunanlara, bu iki meyvede tevhid için büyük bir âyet, bir delil ve bir hüccet vardır.” Evet bu iki meyve; hem gıda ve kût, hem fâkihe ve yemiş, hem çok lezzetli tamların menşeleri olmakla beraber, susuz bir kumda ve kuru bir toprakta duran bu ağaçlar, o derece bir mucize-i kudret ve bir harika-yı hikmettir ve öyle bir helvalı şeker fabrikası ve ballı bir şurup makinesi ve o kadar hassas bir mizan ve mükemmel bir intizam ve hikmetli ve dikkatli bir sanattırlar ki; zerre kadar akli bulunan bir adam, “Bunları böyle yapan, elbette bu kâinatı yaratan

¹ “Doğrusu davarlarda da size deliller vardır: Zira size onların karınlarındaki işkembe ile kan arasından, hâlis bir süt çıkarıyoruz ki içenlerin boğazından âfiyetle geçer.” (Nahl sûresi, 16/66)

² “Hurma ve üzümünden hem sarhoşluk veren içki, hem de güzel gıdalar elde edersiniz. Şüphesiz bunda aklımlı çalıştıran kimseler için alacak ibret vardır.” (Nahl sûresi, 16/67)

zât olabilir.” demeye mecburdur. Çünkü meselâ bu gözümüz önünde bir parmak kadar asmanın üzüm çubuğunda yirmi salkım var ve her salkımda şekerli şurup tulumbacıklarından yüzer tane var... Ve her tanenin yüzüne incecik ve güzel ve latîf ve renkli bir mahfazayı giydirmek.. ve nazık ve yumuşak kalbinde, kuvve-i hâfızası ve programı ve tarihçe-i hayatı hükmünde olan sert kabuklu, ceviz içli çekirdekleri koymak.. ve kamında cennet helvası gibi bir tatlıyı ve âb-ı kevser gibi bir balı yapmak.. ve bütün zemin yüzünde, hadsiz emsâlinde aynı dikkat, aynı hikmet, aynı harika-yı sanatı, aynı zamanda, aynı tarzda yaratmak, elbette bedâhetle gösterir ki; bu işi yapan bütün kâinatın Hâlık’ıdır ve nihâyetsiz bir kudreti ve hadsiz bir hikmeti iktizâ eden şu fiil, ancak O’nun fiilidir.

Evet, bu çok hassas mizana ve çok mahâretli sanata ve çok hikmetli intizama, kör ve serseri ve intizamsız ve şuursuz ve hedefsiz ve istilâcı ve karıştırıcı olan kuvvetler ve tabiatlar ve sebepler karışamazlar, ellerini uzatamazlar. Yalnız, mef’uliyette ve kabulde ve perdedârlıkta emr-i rabbânî ile istihdam olunuyorlar.

İşte bu üç âyetin işaret ettikleri üç hakikatin tevhide delâlet eden üç nüketesi gibi, hadsiz ef’âl-i rabbâniyenin hadsiz cilveleri ve tasarrufları, ittifakla birtek Vâhid-i Ehad bir Zât-ı Zülcelâl’in vahdetine şehâdet ederler.

Üçüncü Hakikat

Mevcudâtın ve bilhassa nebâtât ve hayvanâtın, sûrat-i mutlaka içinde kesret-i mutlaka ve intizam-ı mutlak ile.. ve sühûlet-i mutlaka içinde gayet hüsn-ü sanat ve maharet ve itkan ve intizam ile.. ve mebzuliyet-i mutlaka ve ihtilat-ı mutlak içinde gayet kıymettarlık ve tam imtiyaz ile icadlarıdır.

Evet, gayet çokluk ile gayet çabukluk, hem gayet sanatkârâne ve mahirâne ve dikkat ve intizam ile gayet kolay ve rahatça, hem gayet mebzuliyet ve karışıklık içinde gayet kıymetli ve fârikalı olarak bulaşmadan ve bulaştırmadan ve bulandırmadan yapmak, ancak ve ancak birtek vâhid zâtın öyle bir kudretiyle olabilir ki, o kudrete hiçbir şey ağır gelmez. Ve o kudrete nisbeten yıldızlar, zerreler kadar.. ve en büyük, en küçük kadar.. ve efradı hadsiz bir nevi, birtek fert kadar.. ve azametli ve muhit bir küll, has ve az bir cüz kadar.. ve koca zeminin ihyası ve diriltilmesi, bir ağaç kadar.. ve dağ gibi bir ağacın inşâsı, tırnak gibi bir çekirdek kadar kolay ve rahatça ve sühûletli olmak gerektir; tâ ki gözümüzün önünde yapılan bu işleri yapabilsin.

İşte bu mertebe-i tevhidin ve bu üçüncü hakikatin ve kelime-i tevhidin bu ehemmiyetli sırrını, yani en büyük bir küll, en küçük bir cüz'î gibi olması ve en çok ve en az farkı bulunmaması.. hem bu hayretli hikmetini ve bu azametli tılsımını ve tavr-ı aklın haricindeki bu muammasını ve İslâmiyet'in en mühim esasını ve imanın en derin bir medarını ve tevhidin en büyük bir temelini beyan ve hall ve keşif ve isbat etmekle Kur'ân'ın tılsımı açılır ve hilkat-i kâinatın en gizli ve bilinmez ve felsefeyi idrakinden âciz bırakan muamması bilinir.

Hâlık-ı Rahîm'ime yüz bin defa Risaletü'-n Nur'un hurufâtı adedince şükür ve hamdolsun ki Risaletü'-n Nur, bu acîb tılsımı ve bu garip muammayı hall ve keşif ve isbat etmiş. Ve bilhassa Yirminci Mektup'un âhirlerinde ¹ *وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ* bahsinde ve haşre dair Yirmi Dokuzuncu Söz'ün "Fâil Muktedirdir" bahsinde, Yirmi Dokuzuncu Lem'a-yı Arâbiye'nin ² *اللَّهُ أَكْبَرُ* mertebelerinden kudret-i ilâhiyenin isbatında, kat'î burhanlarla iki kere iki dört eder derecesinde isbat edilmiş. Onun için, izahı onlara havale etmekle beraber, bir fihriste hükmünde bu sırrı açan esasları ve delilleri icmâlen beyan ve on üç basamak olarak on üç sırâ işaret etmek istedim. *Birinci ve İkinci Sır*'ları yazdım. Fakat maatteessüf hem maddî, hem mânevî iki kuvvetli mâni, beni şimdilik mütebâkisinden vazgeçirdiler.

•Birinci Sır:

Bir şey zâtî olsa, onun zıddı o zâta ârız olamaz. Çünkü "*ictimâu'z-zıd-deyn*" olur, o da muhâldir. İşte bu sırâ binâen, madem kudret-i ilâhiye zâtîyedir ve Zât-ı Akdes'in lâzım-ı zarurîsidir. Elbette o kudretin zıddı olan acz, o Zât-ı Kadîr'e ârız olması mümkün olmaz...

Ve madem bir şeyde mertebelerin bulunması, o şeyin içinde "*zıddının tedâhulü*" ileidir. Meselâ ziyanın kavî ve zayıf gibi mertebeleri, zulmetin müdahalesi ile.. ve hararetin ziyade ve aşağı dereceleri, soğuğun karışması ile.. ve kuvvetin şiddet ve noksan miktarları, mukâvemetin karşılaması ve mümânaatiyledir. Elbette o kudret-i zâtîyede mertebeler bulunmaz. Bütün eşyayı, birtek şey gibi îcad eder. Ve madem o kudret-i zâtîyede mertebeler bulunmaz ve zaaf ve noksan olamaz, elbette hiçbir mâni onu karşılayamaz ve hiçbir îcad ona ağır gelmez. Ve madem hiçbir şey ona ağır gelmez, elbette haşr-i âzâmı

¹ "Allah herşeye kâdirdir." (Mâide sûresi, 5/120; Hûd sûresi, 11/4; Rûm sûresi, 30/50; ...)

² Sadece büyüklükte değil hiçbir konuda eşi ve benzeri olmayan, başka bir şey Kendisiyle kıyas bile edilemeyecek yegâne büyük, Allah'tır.

bir bahar kadar kolay.. ve bir baharı bir ağaç kadar sühûletli.. ve bir ağacı bir çiçek kadar zahmetsiz îcad ettiği gibi; bir çiçeği, bir ağaç kadar sanatlı.. bir ağacı bir bahar kadar mucizâtli.. ve bir baharı bir haşır gibi cemiyetli ve hari-kalı halkeder ve gözümüzün önünde halkediyor...

Risale-i Nur'da kat'î ve kuvvetli çok burhanlar ile isbat edilmiş ki; eğer vahdet ve tevhid olmazsa, bir çiçek, bir ağaç kadar, belki daha müşkülâtli.. ve bir ağaç, bir bahar kadar, belki daha suûbetli olmakla beraber; kıymet ve sanatça bütün bütün sukut edeceklerdi. Ve şimdi bir dakikada yapılan bir zî-hayat, bir senede ancak yapılacaktı, belki de hiç yapılmayacaktı. İşte bu mez-kûr sırra binâendir ki; gayet mebzuliyet ve çoklukla beraber gayet kıymettar.. ve gayet çabuk ve kolaylıkla beraber gayet sanatlı olan bu meyveler, bu çiçekler, bu ağaçlar ve hayvancıklar, muntazaman meydana çıkıyorlar ve vazife başına geçiyorlar ve tesbihatlarını yapıp, bitirip, tohumlarını yerlerinde tev-kil ederek gidiyorlar.

•İkinci Sır:

Nasıl ki nurâniyet ve şeffafiyet ve itaat sırrıyla ve kudret-i zâtîyenin bir cilvesiyle birtek güneş, birtek aynaya ziyalı akis verdiği gibi; hadsiz aynalara ve parlak şeylere ve katrelere o kayıtsız kudretinin geniş faaliyetinden ziyalı ve hararetili olan ayn-ı aksini emr-i ilâhî ile kolayca verebilir. Az ve çok birdir, farkı yoktur.

Hem birtek kelime söylense, nihâyetsiz hallâkiyetin nihâyetsiz vüs'atinden, o birtek kelime birtek adamın kulağına zahmetsiz girdiği gibi, bir milyon kulakların kafalarına da izn-i rabbânî ile zahmetsiz girer. Binlerle dinleyen ile birtek dinleyen müsâvidir, fark etmez.

Hem göz gibi birtek nur veya Cebraîl gibi nuranî birtek ruhânî; tecelli-i rahmet içinde olan faaliyet-i rabbâniyenin kemâl-i vüs'atinden birtek yere sühûletle baktığı ve gittiği ve birtek yerde sühûletle bulunduğu gibi; binler yerlerde de kudret-i ilâhiye ile sühûletle bulunur, bakar, girer.. az, çok farkı yoktur. Aynen öyle de kudret-i zâtiye-i ezeliye; en latîf, en has bir nur ve bütün nurların nuru olduğundan ve eşyanın mahiyetleri ve hakikatleri ve melekûtiyet vecihleri şeffaf ve ayna gibi parlak olduğundan.. ve zerrâtta ve nebâtâtta ve zihayatta tâ yıldızlara ve güneşlere ve aylara kadar her şey, o kudret-i zâtîyenin hükmüne gayet derecede itaatli, inkıyadlı ve o kudret-i ezeliyenin emirlerine nihâyet derecede muflî ve musahhar olduğundan, elbette hadsiz eşyayı birtek şey gibi îcad eder ve yanlarında bulunur. Bir iş bir

işe mâni olmaz. Büyük ve küçük, çok ve az, cüz'î ve küllî birdir. Hiçbiri ona ağır gelmez.

Hem nasıl ki –Onuncu ve Yirmi Dokuzuncu Sözlər’de denildiği gibi– intizam ve muvâzene ve hükme itaat ve emirleri imtisâl sırlarıyla, yüz hâne kadar bir büyük sefineyi bir çocuğun parmağıyla oyuncağını çevirdiği gibi döndürür, gezdirir.

Hem bir âmir, bir arş emriyle birtek neferi hücum ettirdiği gibi, muntazam ve mutî bir orduyu dahi, o tek emriyle hücumla sevkeder.

Hem pek büyük bir hassas mizanın iki gözünde iki dağ, muvâzene vaziyetinde bulunsalar, iki kefesinde iki yumurta bulunan diğer mizanın, birtek ceviz, bir kefesini yukarıya kaldırması, birini aşağı indirmesi gibi; o tek ceviz, bir kanun-u hikmetle öteki büyük mizanın bir gözünü dağ ile beraber dağın başına ve öbür dağı, derelerin dibine indirebilir.

Aynen öyle de kayıtsız, nihâyetsiz, nuranî, zâtî, sermedi olan kudret-i rabbâniyede ve beraberinde bütün intizâmâtın ve nizamların ve muvâzenelerin menşei, menbai, medarı, masdarı olan nihâyetsiz bir hikmet ve gayet hassas bir adalet-i ilâhiye bulunduğu ve cüz'î ve küllî ve büyük ve küçük her şey ve bütün eşya, o kudretin hükmüne musahhar ve tasarrufuna münkad olduğundan, elbette zerrelere kolayca tedvir ve tahrik ettiği gibi, yıldızları dahi nizam-ı hikmet sırrıyla kolayca döndürür, çevirir. Ve baharda bir emir ile sühûletle bir sineği ihya ettiği gibi bütün sineklerin tâifelerini ve bütün nebâtâtı ve hayvancıkların ordularını, kudretindeki hikmet ve mizanın sırrıyla, aynı emirle, aynı kolaylıkla diriltip meydan-ı hayata sevk eder. Ve bir ağacı baharda çabuk diriltmek ve kemiklerine hayat vermek gibi o hikmetli, adaletli kudret-i mutlaka ile koca arzı ve zemin cenazesini, baharda o ağaç gibi kolayca ihya edip yüz bin çeşit haşırlerin misallerini icad eder. Ve bir emr-i tekvinî ile arzı dirilttiği gibi ¹ *إِنْ كَانَتْ إِلَّا صَنِيعَهُ وَاحِدَةً فَإِذَا هُمْ جَمِيعٌ لَدَيْنَا مُحْضَرُونَ* fermanıyla, yani: “Bütün ins ve cin, birtek sayha ve emir ile yanımızda meydan-ı haşre hazır olurlar.”

Hem ² وَمَا أَمْرُ السَّاعَةِ إِلَّا كَلَمْحِ الْبَصَرِ أَوْ هُوَ أَقْرَبُ ferman etmesiyle, yani: “Kıyamet ve haşrin işi ve yapılması gözünü kapayıp, hemen açmak kadardır; belki daha yakındır.” der.

¹ Yâsîn sûresi, 36/53.

² Nahl sûresi, 16/77.

Hem مَا خَلَقَكُمْ وَلَا بَعَثَكُمْ إِلَّا كَفْسٍ وَاحِدَةً¹ âyetiyle, yani: “Ey insanlar!

Sizin îcad ve ihyanız ve haşır ve neşriniz, birtek nefsin ihyası gibi kolaydır. Kudretime ağır gelmez” meâlinde bulunan şu üç âyetin sırrıyla aynı emir ile, aynı kolaylıkla bütün ins ve cinleri ve hayvanı ve ruhânî ve melekleri haşır-ı ekberin meydanına ve mizan-ı âzâmın önüne getirir. Bir iş bir işe mâni olmaz.

Üçüncü ve dördüncüden tâ on üçüncü sırâ kadar, arzuma muhalif olarak başka vakte tâlik edildi.

Dördüncü Hakikat

Mevcudâtın vücudları ve zuhurları, beraberlik ve birbiri içinde birlik ve birbirine benzemelik ve birbirinin misal-i musağğarı ve numûne-i ekberi.. ve bir kısım, küll ve küllî ve diğer kısım, onun cüzleri ve fertleri.. ve birbirine sikk-i fitratta müşâbehet ve nakş-ı sanatta münasebet.. ve birbirine yardım etmek ve birbirinin vazife-i fitriyesini tekmil etmek gibi çok cihetü'l-vahdet noktalarında, bedâhet derecesinde tevhidi ilân ve sânilerinin vâhid olduğunu isbat etmek ve kâinatın rubûbiyet cihetinde tecezzî ve inkısam kabul etmez bir küll ve küllî hükmünde bulunduğunu izhar etmektir.

Evet, meselâ her baharda nebâtâtın ve hayvanâtın dört yüz bin nev'-in hadsiz efradlarını, beraber ve birbiri içinde, bir anda ve bir tarzda, yanlışsız, hatasız, kemâl-i hikmet ve hüsn-ü sanatla îcad etmek ve idare ve iâşe etmek.. hem kuşların misal-i musağğarları olan sineklerden tâ numûne-i ekberleri olan kartallara kadar hadsiz efradlarını yaratmak.. ve hava âleminde seyahat ve yaşamalarına yardım eden cihâzâtı verip gezdirmek.. ve havayı şenlendirmekle beraber, yüzlerinde mucizâne birer sikk-i sanat ve cisimlerinde müdebbirâne birer hâtem-i hikmet ve mahiyetlerinde mürebbîyâne birer turra-yı ehadiyet koymak.. hem zerrât-ı taamiyeyi hüceyrât-ı bedeniyenin imdadına ve nebâtâtı hayvanâtın imdadına ve hayvanâtı insanların yardımına ve umum vâlideleri iktidarsız yavruların muâvenetine hakîmâne, rahîmâne koşturmak, göndermek.. hem daire-i kehkeşandan ve manzume-i şemsiyeden ve anâsır-ı arziyeden, tâ göz hadekasının perdelerine ve gül goncasının yapraklarına ve mısır sümbülünün gömleklerine ve kavunun çekirdeklerine kadar mütedâhil daireler gibi cüz'î ve küllî hükmünde aynı intizam ve hüsn-ü sanat ve aynı fiil ve kemâl-i hikmetle tasarruf etmek, elbette bedâhet derecesinde isbat eder ki:

¹ Lokman sûresi, 31/28.

•Bu işleri yapan hem vâhiddir, birdir, her şeyde sikkesi var.

•Hem de hiçbir mekânda olmadığı gibi her mekânda hazırdir.

•Hem güneş gibi her şey ondan uzak, o ise her şeye yakındır.

•Hem daire-i kehkeşan ve manzume-i şemsiye gibi en büyük şeyler ona ağır gelmediği gibi; kandaki küreyvât, kalbdeki hâtırât, ondan gizlenmez; ta-sarrufundan hariç kalmaz.

•Hem her şey ne kadar büyük ve çok olursa olsun; en küçük, en az bir şey gibi ona kolaydır ki; sineği, kartal sisteminde.. ve çekirdeği, ağacın mahiyetinde.. ve bir ağacı, bir bahçe suretinde.. ve bir bahçeyi, bir bahar sanatında.. ve bir baharı, bir haşır vaziyetinde sühûletle îcad eder.

•Ve sanatça çok kıymettar şeyleri, bize çok ucuz verir, ihsan eder.

İstediği fiyat ise, bir “bismillâh” ve bir “elhamdülillâh”tır. Yani o çok kıymettar nimetlerin makbul fiyatları, başta “bismillâhirrahmânirrahîm” ve âhîrinde “elhamdülillâh” demektir.

Bu Dördüncü Hakikat dahi Risale-i Nur'da izah ve isbat edildiğinden, bu kısacık işaretle iktifâ ediyoruz.

Bizim Seyyahın İkinci Menzilde Gördüğü

Beşinci Hakikat

Kâinatın mecmûunda ve erkânında ve eczasında ve her mevcudunda bir intizam-ı ekmelin bulunması.. ve o memleket-i vâsianın tedvir ve idaresine medar olan ve heyet-i umumîyesine taalluk eden maddeler ve vazifedarlar birer vâhid olması.. ve o haşmetli şehir ve meşherde tasarruf eden isimler ve fiiller, birbiri içinde ve birer ve bir mahiyet ve vâhid ve her yerde aynı isim ve aynı fiil olmakla beraber, her şeyi veya ekser eşyayı ihataları ve şümûlleri.. ve o zînetli sarayın tedbirine ve şenlenmesine ve binasına medar olan unsurlar ve nevilere, birbiri içinde ve birer ve bir mahiyet-i vâhide ve her yerde aynı unsur ve aynı nevi bulunmakla beraber zeminin yüzünü ve ekserisini ni intişar ile ihata etmeleri.. elbette bedâhetle ve zaruretle iktiza eder ve delâlet eder ve şehâdet eder ve gösterir ki; bu kâinatın sâni'i ve müdebbiri ve bu memleketin sultanı ve mürebbîsi ve bu sarayın sahibi ve bânisi birdir, tektir, vâhiddir, ehaddir. Misli ve nazîri olamaz¹ ve veziri ve muîni yoktur. Şeriki ve

¹ Bkz.: Şûrâ sûresi, 42/11.

zıddı olamaz¹, aczi ve kusuru yoktur. Evet, intizam tam bir vahdettir, birtek nazzamı ister. Münakaşaya medar olan şirki kaldırmaz.

Madem bu kâinatın heyet-i mecmûasından, arzın yevmî ve senevî deveranından, tâ insanın sîmasına ve başının duygular manzumesine ve kandaki beyaz ve kırmızı küreyvâtın deveranına ve cereyanına kadar, küllî olsun cüz'î olsun her bir şeyde hikmetli ve dikkatli bir intizam var. Elbette bir Kadîr-i Mutlak'tan ve bir Hakîm-i Mutlak'tan başka hiçbir şey, kasd ve îcad suretiyle elini hiçbir şeye uzatamaz ve karışamazlar. Belki yalnız kabul ederler, mazhar ve münfail olurlar.

Ve madem tanzim etmek ve bilhassa gayeleri takip etmek ve maslahatları gözeterek bir intizam vermek, yalnız ilim ve hikmetle olur ve irade ve ihtiyâr ile yapılır. Elbette ve her hâlde, bu hikmet-perverâne intizam ve bu gözümüz önündeki maslahatkârâne çeşit çeşit hadsiz intizâmât-ı mahlûkat, bedâhet derecesinde delâlet ve şehâdet eder ki; bu mevcudâtın hâlîkı ve müdebbiri birdir, fâildir, muhtardır. Her şey onun kudretiyle vücuda gelir, onun iradesiyle birer vaziyet-i mahsusa alır ve onun ihtiyârıyla bir suret-i muntazama girer.

Hem madem bu misafirhâne-i dünyanın sobalı lâmbası birdir ve ruznâmeli kandili birdir ve rahmetli süngeri birdir ve ateşli aşçısı birdir ve hayatlı şurubu birdir ve himâyetli tarlası birdir.. bir, bir, bir, tâ binbirler kadar... Elbette bu bir birler bedâhetle şehâdet eder ki; bu misafirhânenin sâni'i ve sahibi birdir. Hem gayet kerîm ve misafir-perverdir ki; bu yüksek ve büyük memurlarını, zîhayat yolcularına hizmetkâr edip istirahatlerine çalıştırıyor.

Hem madem dünyanın her tarafında tasarruf eden ve nakışları ve cilveleri görünen “hakîm, rahîm, musavvir, müdebbir, muhyî, mürebbî” gibi isimler ve “hikmet ve rahmet ve inâyet” gibi şe'nler ve “tasvir ve tedvir ve terbiye” gibi fiiller birdirler. Her yerde aynı isim, aynı fiil birbiri içinde, hem nihâyet mertebede, hem ihatalıdır. Hem birbirinin nakşını öyle tekmlil ederler ki; gûya o isimler ve o fiiller ittihat edip kudret, ayn-ı hikmet ve rahmet.. ve hikmet, ayn-ı inâyet ve hayat oluyor. Meselâ hayat verici ismin bir şeyde tasarrufu görüldüğü anda, yaratıcı ve tasvir edici ve rızık verici gibi çok isimlerin aynı anda, her yerde, aynı sistemde tasarrufları görünüyor. Elbette ve elbette ve bedâhetle şehâdet eder ki; o ihatalı isimlerin müsemması ve her yerde aynı tarzda görünen şümûllü fiillerin fâili birdir, tektir, vâhiddir, ehaddir. Âmennâ ve saddaknâ!..

¹ Bkz.: En'âm sûresi, 6/163; İsrâ sûresi, 17/111; Furkan sûresi, 25/2.

*Hem madem masnûâtın maddeleri ve mâyeleri olan unsurlar zemini iha-
ta ederler. Ve mahlûkattan –vahdeti gösteren çeşit çeşit sikkeleri taşıyan– ne-
vilerin her biri bir iken rû-yi zeminde intişar edip istilâ ederler. Elbette, bedâ-
hetle isbat eder ki; o unsurlar müştemilâtıyla ve o neviler efradıyla birtek zâtın
malıdır, mülküdür. Ve öyle bir Vâhid-i Kadîr'in masnûları ve hizmetkârlarıdır
ki; o koca istilâcı unsurları, gayet itaatli bir hizmetçi ve o zeminin her tarafına
dağılan nevileri gayet intizamlı bir nefer hükmünde istihdam eder.*

Bu hakikat dahi Risaletü'n-Nur'da isbat ve izah edildiğinden, burada bu
kısa işaretle iktifâ ediyoruz. Bizim yolcu, bu beş hakikatten aldığı feyz-i ima-
nî ve zevk-i tevhidî neşesiyle müşâhedâtını hülâsa ve hissiyatını tercüme ede-
rek, kalbine diyor:

*Bak kitab-ı kâinatın safha-yı renginine!
Hâme-i zerrîn-i kudret, gör ne tasvir eylemiş.
Kalmamış bir nokta-yı muzlim çeşm-i dîl erbabına,
Sanki âyâtın Hudâ, nur ile tahrir eylemiş.*

Hem bil ki:

*Kitab-ı âlemin evrakıdır eb'âd-ı nâmahdud,
Sütur-u hâdisât-ı dehrdir âsâr-ı nâma'dud.
Yazılmış destgâh-ı levh-i mahfuz-u hakikatte
Mücessem lafz-ı mânidardır, âlemde her mevcud.*

Hem dinle:

﴿جُو لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ بَرَابَرٍ مِّزَنَنْدُ هَر شَيْ دَمَادَمْ جُو يَدَنْدُ يَا حَقُّ سَرَّاسَرُ كُوَيْدَنْدُ يَا حَيِّ¹
نَعَمْ: وَفِي كُلِّ شَيْءٍ لَهُ آيَةٌ تَدُلُّ عَلَى أَنَّهُ وَاحِدٌ²﴾

diyerek, kalbiyle beraber nefsi dahi tasdik ederek “evet, evet” dediler.

İşte dünya misafiri ve kâinat seyyahının İkinci Menzil'de müşâhede et-
tiği beş hakikat-i tevhidiyeye kısa bir işaret olarak, **Birinci Makam'ın İkinci
Bâbı'nda, İkinci Menzil'e** ait böyle denilmiş:

¹ Bir baştan diğer başa herşey, her zaman Lâilâhe illallah zikrini ilân ediyor ve Yâ Hak, Yâ Hay diye haykırıyorlar.

² Evet: “Bütün her şeyde Allah'ın varlık ve birliğini gösteren bir âyet (işaret) vardır.” (Bkz.: el-Esfehani, el-Eğânî 4/39; el-Kalkaşendî, Subhu'l-a'sâ 12/413; el-übbeyhî, el-Müstatraf 1/16, 2/280)

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْوَاحِدُ الْأَحَدُ الَّذِي دَلَّ عَلَى وَحْدِيَّتِهِ فِي وُجُوبِ وَجُودِهِ: مُشَاهَدَةُ حَقِيقَةِ الْكِبْرِيَاءِ وَالْعَظَمَةِ فِي الْكَمَالِ وَالْإِحَاطَةِ.

وَكَذَا مُشَاهَدَةُ حَقِيقَةِ ظُهُورِ الْأَفْعَالِ بِالْإِطْلَاقِ وَعَدَمِ النِّهَايَةِ لَا تُقَيِّدُهَا إِلَّا الْإِرَادَةُ وَالْحِكْمَةُ.

وَكَذَا مُشَاهَدَةُ حَقِيقَةِ إِيجَادِ الْمُوْجُودَاتِ بِالْكَثَرَةِ الْمُطْلَقَةِ فِي السَّرْعَةِ الْمُطْلَقَةِ وَخَلْقِ الْمَخْلُوقَاتِ بِالسُّهُولَةِ الْمُطْلَقَةِ فِي الْإِتْقَانِ الْمُطْلَقِ، وَإِبْدَاعِ الْمَصْنُوعَاتِ بِالْمُبْدُولِيَّةِ الْمُطْلَقَةِ فِي غَايَةِ حُسْنِ الصَّنْعَةِ وَغُلُوِّ الْقِيَمَةِ.

وَكَذَا مُشَاهَدَةُ حَقِيقَةِ وَجُودِ الْمُوْجُودَاتِ عَلَى وَجْهِ الْكُلِّ وَالْكُلِّيَّةِ وَالْمَعْيَةِ وَالْجَامِعِيَّةِ وَالتَّدَاخُلِ وَالْمُنَاسَبَةِ.

وَكَذَا مُشَاهَدَةُ حَقِيقَةِ الْإِنْتَظَامَاتِ الْعَامَّةِ الْمُنَافِيَةِ لِلشَّرَكَةِ.

وَكَذَا مُشَاهَدَةُ وَحْدَةِ مَدَارَاتِ تَدَابِيرِ الْكَائِنَاتِ الدَّالَّةِ عَلَى وَحْدَةِ صَانِعِهَا بِالْبَدَاهَةِ.

وَكَذَا وَحْدَةُ الْأَسْمَاءِ وَالْأَفْعَالِ الْمُتَصَرِّفَةِ الْمُحِيطَةِ.

وَكَذَا وَحْدَةُ الْعُنَاصِرِ وَالْأَنْوَاعِ الْمُتَنَشِّرَةِ الْمُسْتَوْثِقَةِ عَلَى وَجْهِ الْأَرْضِ.¹

Sonra o seyyah-ı âlem asırlarda gezerken, müceddid-i elf-i sâni İmam Rabbânî Ahmed Fârûkî'nin medresesine rast geldi, girdi, O'nu dinledi. O imam, ders verirkenken diyordu: “Bütün tarikatların en mühim neticesi, hakâik-i imaniyenin inkişafıdır.”² ve “Birtek mesele-i imaniyenin vuzuh

¹ Allah'tan başka ilâh yoktur. O Vâhid-i Ehad ki, kemâl ve ihatada kibriyâ ve azamet hakikatının müşahedesi, kezâ O'nun irade ve hikmetinden başka hiçbir şeyin takyid edememediği ef'âlinin mutlak ve gayr-i mütenâhi zuhûru hakikatının müşahedesi, kezâ mevcudatın sûrat-i mutlaka içinde kesret-i mutlaka ile icadı ve mahlûkatın itkan-ı mutlak içinde suhulet-i mutlaka ile halk edilmesi ve masnuatın nihayet-i hüsn-ü san'at ve gülûv-ü kıymet içinde mebzuliyet-i mutlaka ile ibdâi hakikatlerinin müşahedesi, kezâ mevcudatın bir küll, külliyyet halinde, maiyyet, câmiyyet, tedahül ve münasebet içinde vücut bulması hakikatının müşahedesi, kezâ şirki nefyeden intizamât-ı âmme hakikatının müşahedesi, kezâ Sâni-i Kâinatın bir olduğuna bedahetle delâlet eden ve kâinatın tedbirine medar olan şeylerdeki vahdetin müşahedesi, kezâ kâinatta tasarruf eden ve herşeyi muhit olan ef'âl ve esmânın birliği, kezâ yeryüzünde münteşir, müstevlî unsurların ve nevilerin birliği, O'nun vücub-u vücudundaki vahdetine delâlet eder.

² İmâm Rabbânî, *el-Mektûbât* 1/182 (210. Mektup)

ile inkişafı, bin kerâmâta ve ezvâka müreccahtır.”¹

Hem diyordu: “Eski zamanda, büyük zâtlar demişler ki: ‘Mütakelli-mînden ve İlm-i Kelâm ulemâsından birisi gelecek, bütün hakâik-i imaniye ve İslâmiye’yi delâil-i aklıye ile kemâl-i vuzuh ile isbat edecek.’ Ben istiyorum ki ben, o olsam.” Belki²(Hâşiye) o adamım diye, iman ve tevhid bütün kemâlât-ı insaniyenin esası, mâyesi, nuru, hayatı olduğunu ve تَفَكُّرُ سَاعَةٍ³ düsturu, tefekkürat-ı imaniyeye ait bulunması ve Nakşî tarîkatinde hafî zikrin ehemmiyeti ise, bu çok kıymetli tefekkürün bir nevi olmasıdır, diye tâlim ederdi.

Seyyah tamamıyla işitti. Döndü nefesine dedi ki: Madem bu kahraman imam böyle diyor ve madem bir zerre kuvvet-i imaniyenin ziyadeleşmesi, bir batman mârifet ve kemâlâttan daha kıymetlidir ve yüz ezvâkın balından daha tatlıdır. Ve madem bin seneden beri iman ve Kur’ân aleyhinde terâküm eden Avrupa feylesoflarının itirazları ve şüpheleri yol bulup ehl-i imana hücum ediyor. Ve bir saadet-i ebediyenin ve bir hayat-ı bâkiyenin ve bir cennet-i dâimenin anahtarı, medarı, esası olan erkân-ı imaniyeyi sarsmak istiyorlar. Elbette her şeyden evvel imanımızı taklitten tahkike çevirip kuvvetlendirmeliyiz.

Öyle ise haydi, ileri! Gel, bulduğumuz birer dağ kuvvetindeki bu yirmi dokuz mertebe-i imaniyeyi namazın mübarek tesbihatının mübarek adedi olan otuz üç mertebesine ıblâğ etmek fikriyle, bu ibretgâhın bir üçüncü menziline daha görmek için بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ’in anahtarı ile zihayat âlemindeki idare ve iâşe-i rabbâniyenin kapısını çalmalıyız ve açmalıyız diyerek, mahşer-i acâib ve mecma-ı garâib olan bu üçüncü menzilin kapısını istirhamla çaldı, بِسْمِ اللَّهِ الْفَاتِحِ ile açtı. Üçüncü menzil görüldü. Girdi, gördü ki: Dört hakikat-i muazzama ve muhîta o menzili ışıklandırıyorlar ve güneş gibi tevhidi gösteriyorlar.

¹ İmâm Rabbânî, el-Mektûbât 1/182 (210. Mektup)

² (Hâşiye) Zaman isbat etti ki: O adam; adam değil, Risale-i Nur’dur. Belki ehl-i keşif; Risale-i Nur’u, ehemmiyetsiz olan tercümanı ve naşiri suretinde keşiflerinde müşahade etmişler, “bir adam” demişler.

³ “Bir saat tefekkür, bir sene ibadet hükmüne geçer.” el-Gazâlî, İhyâu ulûmî’-d-dîn 4/423; el-Kurtubî, el-Câmi’ li ahkâmî’l-Kur’ân 4/314; Aliyyülkârî, el-Masnû’ s.82.

Birinci Hakikat

“Fettâhiyet” hakikatidir.

Yani: Fettâh isminin tecellisiyle basit bir maddeden ayrı ayrı, çeşit çeşit, hadsiz muntazam suretlerin beraber, her tarafta, bir anda, bir fiil ile açılmasıdır. Evet, nasıl ki umum kâinatın bağistanında ayrı ayrı hadsiz mevcudâtı, çiçekler misillü Fettâh ismiyle her birisine münasip bir tarz-ı muntazam ve bir şahsiyet-i mümtâze, kudret-i fâtıra açmış, vermiş. Aynen öyle de –fakat daha mucizâtı olarak– zemin bahçesinde dört yüz bin envâ-ı zîhayata dahi, her birisine gayet sanatlı ve hikmetli bir suret-i mevzûne ve müzeyyene ve mümtâze vermiş.

يَخْلُقُكُمْ فِي بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ خَلْقًا مِّنْ بَعْدِ خَلْقٍ فِي ظُلُمَاتٍ ثَلَاثٍ ذَلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ لَهُ الْمُلْكُ
لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَآَنَّا تُتْرَفُونَ¹

إِنَّ اللَّهَ لَا يَخْفَىٰ عَلَيْهِ شَيْءٌ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ ۚ هُوَ الَّذِي يَصَوِّرُكُمْ فِي الْأَرْحَامِ
كَيْفَ يَشَاءُ ۚ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ²

âyetlerin ifadesiyle tevhidin en kuvvetli delili ve kudretin en hayretli mucizesi, suretleri açmasıdır. Bu hikmete binâen feth-i suver hakikati, tekrar ile –birkaç suretlerde– Risaletü’n-Nur’da ve bilhassa bu risalenin İkinci Makamı’nın Birinci Bâbı’nda Altıncı ve Yedinci Mertebeleri’nde isbat ve beyan edilmesinden onlara havale edip, burada bu kadar deriz ki:

Fenn-i nebâtât ve fenn-i hayvanâtın şehâdetiyle ve tetkikât-ı amîkasiyla bu feth-i suverde öyle bir ihata ve şümûl ve sanat var ki, birtek Vâhid-i Ehad’dan ve her şeyde her şeyi görebilecek ve yapabilecek bir Kadîr-i Mutlak’tan başka hiçbir şey bu cemiyetli ve ihatalı fiile sahip olamaz. Çünkü bu feth-i suver fiili ise, her yerde ve her anda bulunan, nihâyetsiz bir kudretin içinde nihâyet derecede bir hikmet, bir dikkat, bir ihata ister. Ve böyle bir kudret ise, ancak bütün kâinatı idare eden birtek Zât’ta bulunabilir.

¹ “O sizi analarınızın karnında üç karanlık içinde, peş peşe yaratır. İşte gerçek ilâh olan Allah, bunları yapan Rabbinizdir. Bütün mülk ve hakimiyet O’nundur. O’ndan başka tanrı yoktur. Hâla nasıl oluyor da hak yoldan vazgeçiriliyorsunuz?” (Zümer sûresi, 39/6)

² “Gerek yerde, gerek gökte hiçbir şey Allah’a gizli kalmaz. O’dur ki annelerinizin rahimlerinde size dilediği şekli verir. O’ndan başka tanrı yoktur. azîzdür, hakîmdir. (mutlak galip, tam hüküm ve hikmet sahibidir).” (Âl-i İmran sûresi, 3/5-6)

Evet, meselâ mezkûr âyetlerin ferman ettikleri gibi; üç karanlık içinde bütün vâlidelerin erhâmında insanların suretlerini ayrı ayrı, mizanlı, imtiyazlı, zînetli ve intizamlı olarak, hem şaşırmadan, yanlış etmeden, karıştırmadan basit bir maddeden açmak ve yaratmak olan *fettâhiyet* ve umum rû-yi zeminde aynı kudret, aynı hikmet, aynı sanatla umum insanları ve hayvanları ve nebatları ihata eden bu *feth-i suver hakikati*, vahdâniyetin en kuvvetli bir burhanıdır. Çünkü ihata etmek bir vahdettir, şirke yer bırakmaz. Ve Birinci Bâb'da vücûb-u vücûda şehâdet eden on dokuz hakikat, nasıl ki vücudlarıyla Hâlık'ın vücuduna delâlet ederler; öyle de ihatalarıyla da vahdete şehâdet ederler.

Bizim Yolcunun Üçüncü Menzilde Gördüğü

İkinci Hakikat

“*Rahmâniyet*” hakikatidir.

Yani: Gözümüzle görüyoruz, birisi var ki; bize zemin yüzünü rahmetin binlerle hediyeleri ile doldurmuş, bir ziyafetgâh yapmış.. ve rahmâniyetin yüz binlerle ayrı ayrı lezzetli taamları içinde dizilmiş bir sofraya etmiş.. ve zemin içini rahîmiyet ve hakîmiyetin binlerle kıymetli ihsanlarını câmî bir mahzen yapmış.. ve zemini devr-i senevîsinde bir ticaret gemisi hükmünde her sene âlem-i gayptan levâzımât-ı insaniye ve hayatiyenin yüz bin çeşitlerinden en güzellerini içine alarak yüklenmiş bir nevi sefine veya şimendifer gibi ve her baharı ise, erzak ve elbisemizi taşıyan bir vagon hükmünde olarak bizlere gönderir. Bizi gayet rahîmâne beslettirir. Ve bütün o hediyelerden, o nimetlerden istifade etmemiz için bize de yüzlerle ve binlerle iştihalar, ihtiyaçlar, duygular, hissiyatlar, hisler vermiş.

Evet, âyet-i hasbiyeye dair olan Dördüncü Şuâ'da izah ve isbat edildiği gibi:

- Bize öyle bir *mide* vermiş ki, hadsiz taamlardan lezzet alır...
- Ve öyle bir *hayat* ihsan etmiş ki, duyguları ile bir sofraya nimet gibi kocca cismânî âlemde hadsiz nimetlerinden istifade eder...
- Ve öyle bir *insaniyet* bize lutfetmiş ki, akıl ve kalb gibi çok âletleri ile hem maddî, hem mânevî âlemin nihâyetsiz hediyelerinden zevk alır...
- Ve öyle bir *İslâmiyet* bize bildirmiş ki, âlem-i gayb ve âlem-i şehâdetin nihâyetsiz hazinelerinden nur alır...

•Ve öyle bir iman hidayet etmiş ki, dünya ve âhiret âlemlerinin hasra gelmez envârından ve hediyyelerinden tenevvür edip müstefid eder...

Güya rahmet tarafından bu kâinat, hadsiz antika ve acib ve kıymetli şeylerle tezyin edilmiş bir saraydır.. ve bütün o saraydaki hadsiz sandıkları ve menzilleri açacak anahtarlar insanın ellerine verilmiş.. ve bütün onlardan istifade ettirecek olan ihtiyaçlar, hissiyatlar insanın fıtratına verilmiş. İşte böyle dünyayı ve âhireti ve her şeyi kaplamış bir rahmet, elbette o rahmet, vâhidiyet içinde bir ehadiyetin cilvesidir.

Yani nasıl ki güneşin ziyası, mukabilindeki umum eşyayı ihata etmesi ile vâhidiyete bir misal olduğu gibi; parlak ve şeffaf her bir şey dahi –kabiliyetine göre– güneşin hem ziyasını, hem hararetini hem ziyasındaki yedi rengini, hem aks-i misalini almakla ehadiyete bir misal olduğundan; elbette o ihatalı ziyayı gören adam, “Arzın güneşi vâhiddir, birtektir” diye hükmeder. Ve her parlak şeyde hatta katrelerde güneşin ışıklısı, hararetili aksini müşâhede eden o adam, güneşin ehadiyetini –yani bizzat güneşi– “Sıfatları ile her şeyin yanındadır ve her şeyin ayna-yı kalbindedir” diyebilir. Aynen öyle de Rahmân-ı Zülcemâl’in geniş rahmeti dahi ziya gibi umum eşyayı ihatası, o Rahmân’ın vâhidiyetini ve hiçbir cihette şeriki bulunmadığını gösterdiği gibi; her şeyde hususan her bir zihayatta ve bilhassa insanda o cemiyetli rahmetin perdesi altında o Rahmân’ın ekser isimlerinin ışıklısı ve bir nevi cilve-i zâtiyesi bulunarak, her ferde bütün kâinata baktıracak ve münasebettarlık verecek bir cemiyet-i hayatiye vermesi dahi o Rahmân’ın ehadiyetini ve her şeyin yanında hâzır ve her şeyin her şeyini yapan O olduğunu isbat eder.

Evet, nasıl ki o Rahmân, o rahmetin vâhidiyetiyle ve ihatasıyla, kâinatın mecmûunda ve zeminin yüzünde celâlinin haşmetini gösteriyor. Öyle de ehadiyetin cilvesiyle her bir zihayatta, hususan insanda bütün nimetlerin numûnelerini o fertte toplayıp, o zihayatın âlât ve cihâzâtına geçirip tanzim ederek, mecmû-u kâinatı –parçalanmadan– o tek ferde, bir cihette aynı hânesi gibi verdirmesiyle dahi, cemâlinin hususî şefkatini ilân eder ve insanda envâ-i ihşânâtının temerküzünü bildirir.

Hem nasıl ki bir kavunun, meselâ her bir çekirdeğinde o kavun temerküz ediyor. Ve o çekirdeği yapan zât elbette odur ki; o kavunu yapar, sonra ilminin hususî mizanıyla ve hikmetinin ona mahsus kanunuyla o çekirdeği ondan sağlar, toplar, tecessüm ettirir. Ve o tek kavunun tek ve vâhid ustasından başka hiçbir şey, o çekirdeği yapamaz ve yapması muhâldir. Aynen öyle

de rahmâniyetin tecellisiyle kâinat; bir ağaç, bir bostan.. ve zemin; bir meyve, bir kavun.. ve zîhayat ve insan, bir çekirdek hükmünde olduğundan; elbette en küçük bir zîhayatın Hâlık'ı ve Rabb'i, bütün zeminin ve kâinatın Hâlık'ı olmak lâzım gelir.

Elhâsıl: Nasıl ki ihatalı olan fettâhiyet hakikatiyle bütün mevcudâtın muntazam suretlerini basit maddeden yapmak ve açmak, vahdeti bedâhetle isbat eder. Öyle de her şeyi ihata eden *rahmâniyet hakikati* dahi, vücuda gelen ve dünya hayatına giren bütün zîhayatları ve bilhassa yeni gelenleri kemâl-i intizamla beslemesi ve levâzımâtını yetiştirmesi ve hiçbirini unutmaması.. ve aynı rahmet her yerde, her anda ve her ferde yetişmesiyle bedâhetle hem vahdeti, hem vahdet içinde ehadiyeti gösterir. *Risale-i Nur ism-i Hakîm ve ism-i Rahîm'in mazharı olduğundan*, “Risale-i Nur”un birçok yerlerinde, hakikat-i rahmetin nükteleri ve cilveleri izah ve isbat edildiğinden, burada bu katre ile o bahre işaret edip o pek uzun kıssayı kısa kesiyoruz.

Seyyahımızın Üçüncü Menzilde Müşâhede Ettiği

Üçüncü Hakikat

“Müdebbiriyet ve idare” hakikatidir.

Yani, gayet dehşetli ve süratli ecrâm-ı semâviyeyi ve gayet istilâcî ve karıştırıcı unsurları ve gayet ihtiyaçlı, zaafiyetli mahlûkat-ı arzîyeyi kemâl-i intizam ve muvâzene ile idare etmek, birbirlerine muâvenettar yapmak ve imtizackârâne idare etmek ve tedbirlerini görmek ve bu koca âlemi bir mükemmel memleket, bir muhteşem şehir, bir müzeyyen saray gibi yapmak hakikatidir.

İşte bu cebbârâne ve rahmânâne idarenin büyük dairelerini bırakıp, yalnız baharda zemin yüzünde cereyan eden o idarenin birtek sayfa ve safhasını, Risaletü'n-Nur, Onuncu Söz gibi mühim risalelerinde izah ve isbat etmesine binâen kısa bir suretini bir temsil ile göstereceğiz, şöyle ki:

Meselâ ve faraza harika ve cihangir bir zât, dört yüz bin ayrı ayrı milletlerden, tâifelerden bir ordu teşkil etse; her milletin ve her tâifenin neferlerine ait elbiselerini, hem silâhlarını, hem yemeklerini, hem tâlimat hem terhisatlarını, hem hidemâtlarını, birbirinden ayrı ayrı, hem çeşit çeşit olarak bütün o muhtelif cihâzâtı noksansız, kusursuz, yanlışsız, hatasız, vakti vaktine, gecikmeden, karıştırmadan kemâl-i intizamla ve gayet mükemmel bir tarzda o mucizâtlı kumandan verse; elbette o gayet geniş ve karışık ve ince ve muvâzeneli ve

kesretli ve adaletli idareye, o harika kumandanın fevkalâde kudretinden başka hiçbir sebep elini uzatamaz. Eğer uzatsa, muvâzeneyi bozar ve karıştırır.

Aynen öyle de gözümüzle görüyoruz ki; bir dest-i gaybî her baharda dört yüz bin muhtelif nevilerden mürekkep bir muhteşem orduyu icad edip idare ediyor. Kıyamete numûne olan güz mevsiminde, o dört yüz binden üç yüz bin nebatî ve hayvanî nevilerini vefatlar suretinde ve mevtler nâmında terhis edip vazifelerinden paydos ediyor. Ve haşir ve neşre numûne olan baharda haşir-i âzamın üç yüz bin misalini –birkaç hafta zarfında– kemâl-i intizamla inşâ edip, hatta birtek ağaçta dört küçük haşirleri, yani kendini ve yapraklarını ve çiçeklerini ve meyvelerini, gitmiş baharın aynı gibi neşirlerini gözümüze gösterdikten sonra, o dört yüz bin envâa balığ olan ordu-yu sübhânînin her neve, her tâifeye mahsus ve münasip ayrı ayrı rızıklarını ve çeşit çeşit müdâfaa silâhlarını ve ayrı ayrı libaslarını ve ayrı ayrı tâlimlerini ve terhislerini ve ayrı ayrı bütün cihâzât ve levâzımâtlarını, kemâl-i intizamla sehivsiz, hatasız, karıştırmadan ve hiçbirini unutmadan, umulmadık yerlerden vakti-vaktine vermekle kemâl-i rubûbiyet ve hâkimiyet ve hikmet içinde vahdâniyetini ve ehadiyetini ve ferdiyetini ve nihâyetsiz iktidarını ve hadsiz rahmetini isbat ederek, bu tevhid fermanını zemin yüzünde, her bahar sayfasında, kalem-i kader ile yazar.

Bizim seyyah, yalnız bir baharda bu fermanın birtek sayfasını okuduktan sonra, nefesine dedi ki: “Böyle her baharda haşir-i ekberden daha garip binlerle haşirleri inşâ eden, mükâfat ve mücâzât için kudretine nisbeten bir bahardan daha kolay olan haşri yapacağını ve kıyâmeti getireceğini umum enbiyâsına binlerle defa vaad ve ahdeden ve Kur’ân’da haşrin vukuuna binlerle işaretle beraber, bin adet âyetlerinde sarâhaten hükmedip tehdit ve taahhüt eden bir Kadîr-i Cebbâr’ın, bir Kahrhâr-ı Zülcelâl’in o kadar vaadlerini tekzip ve kudretini inkâr hükmünde olan inkâr-ı haşir hatasını irtikâp edenlere cehennem azabı, ayn-ı adalettir” diye hükmetti, nefsi dahi “âmennâ” dedi.

Dünya Yolcusunun Üçüncü Menzilde Müşâhede Ettiği

Dördüncü Hakikat Olan Otuz Üçüncü Mertebe

“Rahîmiyet ve Rezzâkiyet” hakikatidir.

Yâni umum zemin yüzünde ve içinde ve havasında ve denizinde bütün zîhayatın ve bilhassa zîruhun ve bilhassa âciz ve zayıfların ve bilhassa yavruların; hem maddî ve midevî, hem mânevî bütün rızıklarını, şefkatkârâne, kuru ve basit bir topraktan ve câmid ve kemik gibi kuru odun parçalarından

yapılan ve bilhassa en latîfi kan ve fişkı ortasından gelen¹ ve bir dirhem kemik gibi birtek çekirdekten yapılan binlerle okka taamların, vakti-vaktine mukannen bir surette hiçbirini unutmuyarak ve şaşımuyarak gözümüz önünde bir dest-i gaybî tarafından verilmesi hakikatidir.

Evet, ² *إِنَّ اللَّهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْمَتِينُ*,² âyeti, îâşeyi ve infakı Cenâb-ı Hak'ka tahsis edip hasrettiği gibi; *وَمَا مِنْ دَابَّةٍ فِي الْأَرْضِ إِلَّا عَلَى اللَّهِ رِزْقُهَا وَيَعْلَمُ مُسْتَقَرَّهَا* âyeti dahi bütün insanların ve hayvanların rızıklarını taahhüt ve tekeffül-ü rabbânî altına aldığı; hem *وَكَايُنْ مِنْ دَابَّةٍ لَا تَحْمِلُ* âyeti de rızık tedarik edemeyen, âciz ve iktidarsız olan zayıf bîcârelerin rızıklarını umulmadık yerden, belki gayptan, belki hiçten; meselâ denizin dibindeki böceklerle hiçten ve bütün yavrulara umulmadık yerlerden ve bütün hayvanlara her baharda âdeta sırf gayptan infaklarını bilfiil tekeffül ederek bilmüşâhede vermekle; esbap-perest insanlara dahi, esbap perdesi altında yine “O veriyor” diye isbat ve ilân ettiği gibi; pek çok âyât-ı Kur’âniye ve hadsiz şevâhid-i keviye, bilittifak her bir zihayâtın birtek Rezzâk-ı Zülcelâl’in rahîmiyeti ile beslendiklerini gösteriyorlar.

Evet, bir nevi rızık isteyen ağaçlar, iktidarsız ve ihtiyarsız olduklarından onlar yerlerinde mütevekkilâne dururken rızıkları onlara koşup gelmesi.. ve âciz yavruların nafakaları, hayret-nümûn tulumbacıklardan ağızlarına akması ve o yavrulara bir parça iktidar ve azıcık bir ihtiyar gelmesiyle süt kesilmesi.. hususan insan yavrularına analarının şefkatleri yardımcı verilmesi, bedâhetle isbat eder ki; helâl rızık, iktidar ve ihtiyar ile mütenasip değildir.. belki tevekkül veren zaaf ve acze nisbeten geliyor.

Ekseriyetçe sebep-i hüsrân olan hırsı tahrik eden iktidar ve ihtiyar ve zekâvet, bir kısım büyük ediplerde o edipleri bir nevi dilencilîğe kadar sevkettiği gibi; zekâvetsiz, kaba, çok âmî adamların tevekkülvari iktidarsızlıkları dahi onları zenginliğe îsal etmesi ve

¹ Bkz.: “Doğrusu davarlarda da size deliller vardır: Zira size onların karınlarındaki yarı hazmedilmiş gıdalar ile kan arasından, halis bir süt içiriyoruz ki içenlerin boğazından âfiyetle geçer.” (Nahl sûresi, 16/66)

² “Bütün mahlûkların rızıklarını veren, kâmil kuvvet ve tam iktidar sahibi olan Allah Teâlâ’dır.” (Zâriyât sûresi, 51/58).

³ “Yeryüzünde kımlıdayan hiçbir canlı yoktur ki onun rızıkı Allah’a ait olmasın. Allah her canlının hayatını geçirdiği yeri de, öleceği yeri de bilir. Bütün bunlar apaçık bir kitaptadır.” (Hud sûresi, 11/6)

⁴ “Nice canlı mahlûk var ki rızıklarını kendileri taşıyamazlar. Ama sizi de, bütün onları da rızıklandıran Allah’tır. O her şeyi hakkıyla iştirir ve bilir.” (Ankebût sûresi, 29/60)

كَمْ عَالِمٍ عَالِمٍ أَعْيَتْ مَذَاهِبُهُ وَجَاهِلٍ جَاهِلٍ تَلَقَّاهُ مَرْزُوقًا¹

darb-ı mesel olması isbat eder ki; rızık-ı helâl iktidar ve ihtiyâr kuvvetiyle kazanılmaz, buldurulmaz. Belki çalışmasını ve sa'yini kabul eden bir merhamet tarafından verilir ve ihtiyacına acıyan bir şefkat cânibinden ihsan edilir.

Fakat, rızık ikidir:

•Biri yaşamak için hakikî ve fitrî rızıktır ki, taahhüd-ü rabbânî altındadır. Hatta o kadar muntazamdır ki; bedende yağ vesâire suretinde iddihar olunan fitrî rızık, hiç olmazsa yirmi günden ziyade bir şey yemeden yaşatır, hayatını idâme eder. Demek yirmi-otuz günden evvel ve bedende müddehar olan fitrî rızıkı bitmeden zâhiren açlıktan vefat edenler rıziksızlıktan değil, belki sû-i îtiyaddan ve terk-i âdetten neşet eden bir hastalıktan vefat ederler.

•İkinci kısım rızık; îtiyad, israf ve sû-i istimâlat ile tiryaki olup zaruret hük-müne geçen mecâzî ve sun'î rızıktır. Bu kısım ise taahhüd-ü rabbânî altında değil, belki ihsana tabidir; kâh verir, kâh vermez.

Bu ikinci rızıkta bahtiyar odur ki; medar-ı saadet ve lezzet olan iktisad ve kanaatle sa'y-i helâli, bir nevi ibadet ve rızık için bir fiilî dua bile-rek müteşekkîrâne ve minnettarâne o ihsanı kabul edip hayatını saadet-kârâne geçirir.

Ve bedbaht odur ki; medar-ı şekâvet ve hasâret ve elem olan israf ve hırs ile sa'y-i helâli bırakarak, her kapıya başvurup, tembelkârâne ve zalimâne ve müştekiyâne hayatını geçirir, belki öldürür.

Nasıl ki mide bir rızık ister; öyle de kalb ve ruh ve akıl ve göz ve kulak ve ağız gibi insanın latîfeleri ve duyguları dahi Rezzâk-ı Rahîm'den rızıklarını isterler ve müteşekkîrâne alırlar. Her birisine ayrı ayrı ve onlara lâıyk ve onları memnun ve mütelezziz eden rızıkları, hazine-i rahmetten ihsan edilir. Belki Rezzâk-ı Rahîm, onlara daha geniş rızık vermek için göz ve kulak, kalb ve hayal ve akıl gibi o latîfelerin her birisini, hazine-i rahmetinin birer anahtarı hükmünde yaratmış. Meselâ göz, kâinat yüzündeki hüsün ve cemâl gibi kıymettar cevher hazinelerinin bir anahtarı olduğu misillü, ötekiler dahi her biri birer âlemin anahtarı olur, iman ile istifâde eder.

¹ Nice alimler var ki yolları sarpa sarmış, geçim sıkıntısı içindedirler. Nice cahiller de vardır ki sen onları varlık içinde yüzüyor bulursun.

Yine sadedimize dönüyoruz; bu kâinatı yaratan Zât-ı Kadîr-i Hakîm, nasıl ki kâinattan hayatı bir hülâsa-yı câmia olarak halkedip, umum maksatlarını ve isimlerinin cilvelerini onda temerküz ettiriyor. Öyle de hayat âleminde dahi, rızkı bir cemiyetli merkez-i şuûnât yaparak, iştihâ ihtiyacını ve zevk-i rızkîyi zihayatta halkederek, hilkat-i kâinatın en ehemmiyetli bir gayesi ve bir hikmeti olan dâimî ve küllî bir teşekkür ve minnettarlık ve perestişlik ile rubûbiyetine ve sevdirmesine karşı mukabele ettiriyor.

Meselâ çok geniş olan memleket-i rabbâniyenin her tarafını, hususan melâike ve ruhâniler ile semâvâtı ve ervah ile âlem-i gaybı şenlendirdiği gibi; maddî âlemi dahi, hususan hava ve arzı, her vakit ve her tarafını zîruhun, hususan kuşların ve kuşçukların vücutlarıyla şenlendirmek ve ruhlandırmak hikmetiyle ihtiyac-ı rızkî ve rızkın zevki pek kuvvetli bir kamçı olarak hayvanları ve insanları rızık peşinde koşturmakla tahrik ederek tembellikten ve atâletten kurtarıp gezdirmesi, şuûnât-ı rubûbiyetin bir hikmetidir. Eğer bu hikmet gibi mühim hikmetler olmasa idi, ağaçların erzakını onlara koşturduğu gibi, hayvanların da mukannen olan tayinatlarını onlara zahmetsiz bir surette fitrî hâcetlerini koşturacaktı.

İsm-i Rahîm ve Rezzâk'ın cemâllerini ve vahdâniyete şehâdetlerini tam görmek için zemin yüzünü birden ihata edip müşâhede edecek bir göz bulunsa, kış âhirinde erzakları bitmek üzere olan hayvanât kabilelerine imdad-ı gaybî ve ihsan-ı rahmânî olarak nebâtâtın ellerine verilen ve ağaçların başlarına konulan ve vâlidelerin sinelerine takılan ve sırf hazine-i gaybiye-i rahmetten gayet leziz ve gayet çok ve gayet mütenevvî taamları ve nimetleri gönderen Rezzâk-ı Rahîm'in bu cilve-i şefkatinde ne kadar şirin bir güzellik, ne kadar tatlı bir cemâl bulunduğunu görecektir ve ondan bilecek ki; birtek elmayı yapıp bir adama hakikî bir rızık olarak mün'imâne veren, yalnız öyle bir zât yapar verir ki; mevsimleri, gece ve gündüzleri çevirir ve küre-i arzı bir sefine-i tüccariye gibi gezdirerek mevsimlerin mahsulâtlarını onunla zemindeki muhtaç misafirlerine getirir. Çünkü o elmanın yüzünde bulunan sikke-i fitrat ve hâtem-i hikmet ve turra-yı samediyet ve mühr-ü rahmet, bütün elmalarda ve sâir meyvelerde ve bütün nebâtât ve hayvanâtta bulunduğundan o tek elmanın hakikî mâliki ve sâniî, elbette ve her hâlde o elmanın emsâli ve hemcinsi ve kardeşleri olan bütün sekene-i arzın ve onun bahçesi olan koca zeminin ve onun fabrikası olan ağacının ve onun tezgâhı olan mevsiminin ve onun terbiyegâhı olan bahar ve yazın Mâlik-i Zülcelâl'i ve Hâlık-ı Zülcemâl'i olacak, başka olamaz...

Demek her bir meyve öyle bir mühr-ü vahdettir ki, onun ağacı olan arzın ve onun bahçesi olan kâinat kitabının kâtibini ve sâni'ini bildirir ve vahdetini gösterir.. ve meyveler adedince vahdâniyet fermanının mühürlendiğine işaretle eder. *Risaletü'n-Nur İsm-i Rahîm ve İsm-i Hakîm'in mazharı olduğundan*, bu rahîmiyet hakikatının çok lem'alarını ve çok sırlarını Risaletü'n-Nur çok eczalarında beyan ve isbat ettiğinden, ona havale ile bu pek büyük hazineden hâlimin müsaadesizliği cihetiyle bu kısa işaretle iktifâ edildi.

İşte bizim seyyah diyor ki: “Elhamdülillâh! Her yerde aradığım ve her şeyden sorduğum Hâlik'imın ve Mâlik'imın vücûb-u vücûduna ve vahdetine şehâdet eden otuz üç hakikati gördüm ve dinledim. Her bir hakikat, güneş gibi parlak, karanlık bırakmaz, dağ gibi kuvvetli ve sarsılmaz.. ve her biri tahakkukuyla vücuduna gayet kat'î şehâdet eder ve ihatasıyla vahdetine gayet zâhir delâlet eder. Ve sâir erkân-ı imaniyeyi dahi içinde kuvvetli isbat etmekle beraber mecmû hakikatlerin icmâi ve ittifakı, imanımızı taklitten tahkike ve tahkikten ilmelyakîne ve ilmelyakînden aynelyakîne ve aynelyakînden hak-kalyakîne iblağ ediyor.

الْحَمْدُ لِلَّهِ هَذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّي¹

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَيْنَا لِهَذَا وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِيَ لَوْلَا أَنْ هَدَيْنَا اللَّهُ لَقَدْ جَاءَتْ رُسُلٌ رَبِّنَا بِالْحَقِّ²

İşte bu pür-merak seyyahın, bu üçüncü menzilde müşâhede ettiği dört muazzam hakikatlerden aldığı envâr-ı imaniyeye gayet kısa bir işaret olarak **Birinci Makam'ın İkinci Bâbı'nda Üçüncü Menzil'in** hakikatlerine dair şöyle denilmiş:

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْوَاحِدُ الْأَحَدُ الَّذِي دَلَّ عَلَى وَحْدَتِهِ فِي وَجُوبِ وَجُودِهِ مُشَاهَدَةُ عَظَمَةِ إِحَاطَةِ حَقِيقَةِ الْفَتْاحِيَّةِ بِفَتْحِ الصُّورِ لِأَرْبَعِ مِائَةِ أَلْفِ نَوْعٍ مِنْ ذَوِي الْحَيَاةِ الْمُكَمَّلَةِ بِلَا قُصُورٍ بِشَهَادَةِ فَنِّ النَّبَاتِ وَالْحَيَوَانِ..

وَكَذَا مُشَاهَدَةُ عَظَمَةِ إِحَاطَةِ حَقِيقَةِ الرَّحْمَنِتِيَّةِ الْوَاسِعَةِ الْمُتَنَظِّمَةِ بِلَا نُقْصَانٍ بِالْمُشَاهَدَةِ وَالْعَيَانِ..

¹ Allah'a hamdolsun; bu Rabbimin ihsanıdır.

² “Hamdolsun bizi bu cennete erıştiren Allah'a! Eğer Allah bizi muvaffak kılmısaydı, biz kendiliğimize yol bulamazdık. Rabbimizin elçilerinin gerçeği bildirdikleri bir kere daha kesinlikle anlaşılmıştır.” (A'râf sûresi, 7/43)

وَكَذَا مُشَاهَدَةُ عَظْمَةِ حَقِيقَةِ الْإِدَارَةِ الْمُحِيطَةِ لِجَمِيعِ ذَوِي الْحَيَاةِ وَالْمُنْتَظَمَةِ بِلَا خَطَا
وَلَا نُقْصَانٍ..

وَكَذَا مُشَاهَدَةُ عَظْمَةِ إِحَاطَةِ حَقِيقَةِ الرَّحِيمِيَّةِ وَالْإِعَاشَةِ الشَّامِلَةِ لِكُلِّ الْمُتَرَتِّقِينَ الْمُقْتَنَةِ
فِي كُلِّ وَقْتِ الْحَاجَةِ بِلَا سَهْوٍ وَلَا نِسْيَانٍ.. جَلَّ جَلَالُ رَزَاقَتِهَا الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ الْحَنَّانِ
الْمَتَّانِ وَعَمَّ نَوَالُهُ وَشَمِلَ إِحْسَانُهُ وَلَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ.¹

سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ²

يَا رَبِّ بِحَقِّ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ يَا اللَّهُ يَا رَحْمَنُ يَا رَحِيمُ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلَى سَيِّدِنَا
مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَأَصْحَابِهِ أَجْمَعِينَ بَعْدَ جَمِيعِ حُرُوفِ رَسَائِلِ الثَّوْرِ الْمَضْرُوبِ تِلْكَ
الْحُرُوفُ فِي عَاشِرَاتِ دَقَائِقِ جَمِيعِ عُمرِنَا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ مَعَ ضَرْبِ مَجْمُوعِهَا فِي ذَرَاتِ
وُجُودِي فِي مَدَّةِ حَيَاتِي وَاعْفِرْ لِي وَلِمَنْ يُعَيِّنِي فِي نَشْرِ رَسَائِلِ الثَّوْرِ وَكِتَابَتِهَا بِصَدَاقَةٍ بِكُلِّ
صَلَاةٍ مِنْهَا وَلَا بُأَيْنَا وَلِسَادَاتِنَا وَشُيُوخِنَا وَلَا خَوَاتِنَا وَإِخْوَانِنَا وَلَطَلَبَةَ رِسَالَةِ الثَّوْرِ الصَّادِقِينَ
وَبِالْخَاصَّةِ لِمَنْ يَكْتُبُ وَيَسْتَنْسِخُ هَذِهِ الرِّسَالَةَ بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ آمِينَ³

وَآخِرُ دَعْوَاهُمْ أَنِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ⁴

¹ Allah'tan başka ilâh yoktur. O Vâhid-i Ehad ki, fenn-i nebatat ve hayvanatın şehadetiyle, dört yüz bin nevi zihayatın suretlerinin mükemmel ve kusursuz şekilde açılmasında görünen fettahiyyet hakikatinin azamet-i ihatasının müşahedesi, kezâ bilmüşahede ve açıkça görünen vüs'atlı ve intizamlı Rahmâniyet hakikatinin azamet-i ihatasının müşahedesi, kezâ bütün zihayatlara şâmil, hatasız ve noksansız, mun-tazam idare-i muhîta hakikatinin azametinin müşahedesi, kezâ rızık isteyen herkesin birden her hâcet vaktinde sehivsız ve nisyansız, şümullü bir şekilde rızıklandırılmasında görünen rahîmiyet ve iâşe-i şâmile hakikatinin azamet-i ihatasının müşahedesi, Onun vücub-u vücud içindeki vahdetine delâlet eder. Bütün onları rızıklandıran, Rahmân-ı Rahîm, Hannân-ı Mennân'ın şânı herşeyden yücedir. Onun in'âmı herşeyi muhit, ihsanı herşeye şâmilidir. Ve O'ndan başka hiçbir ilâh yoktur.

² “Sübhansın yâ Rab! Senin bize bildirdiğinden başka ne bilebiliriz ki? Her şeyi hakkıyla bilen, her şeyi hikmetle yapan sensin.” (Bakara sûresi, 2/32)

³ Yâ Rabbi! Bismillâhırrahmânırrahîm hakkı için, yâ Allah, yâ Rahmân, yâ Rahîm! Efendimiz Muhammed'e ve onun bütün âline ve ashabına, bütün Risale-i Nur hurufâtının adedince, bu adedin dünya ve âhiretteki bütün ömrümüzün dakikalarının âşireleriyle çarpımı adedince, bütün bu adetlerin de benim ömrüm müddetince zerrât-ı vücudumun sayısıyla çarpımı adedince salât ve selâm et. Beni, Risale-i Nur'un neşrinde ve kitâbetinde bana sadakatle yardım edenleri, atalarımızı, üstadlarımızı, şeyhlerimizi, kız ve erkek kardeşlerimizi, Risale-i Nur'un sadık talebelerini ve bilhassa bu risaleyi yazan ve istinsah edenleri, bu salâvatlardan her birinin hakkı için mağfîret et, rahmetinle ey Erhamürrahîmin, âmin.

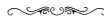
⁴ “Duaları ‘el-Hamdü lillâhi Rabbi'l-âlemin’ (Hamd âlemlerin Rabbi Allah'a mahsustur.) diye sona erer.” (Yûnus sûresi, 10/10).

İhtar

Bu risalenin mahall-i zuhuru olan şu memleket muhittinde Risaletü'n-Nur'un sâir risaleleri bulunmadığından ve ihtiyarsız olarak burada telif edildiğinden, Âyetü'l-Kübrâ gibi risalelerde, zâhirî bir tekrar suretinde başka Sözler'in ve Lem'alar'ın bir kısım mühim meseleleri zikredilmiş ve buralardaki şâkirtlere nisbeten her biri birer küçük Risaletü'n-Nur hükmüne geçmek hikmetiyle böyle yazdırılmış.

Bu müsveddenin birinci tebyizi bir mübarek zât tarafından oldu. O zâtın tevâfuktan haberi yokken yazdığı nüshada, kayda lââyık şöyle latîf ve mânidar bir tevâfuk gördük ki; o nüshanın satırları başında “elif”ler altı yüz altmış altı olarak yazılmıştır. Bu hâl ise, Hazreti İmam Ali (radiyallâhu anhu) tarafından bu hususî risaleye verilen Âyetü'l-Kübrâ nâmının cifrî ve ebcedî makamı olan altı yüz altmış altı adedine tam tamına muvâfakatı ve mutabakatı ile bu risalenin bu nâma liyâkatini gösterir. Hem âyât-ı Kur'âniye'nin adedi olan altı bin altı yüz altmış altının dört mertebesinden üç mertebesine tevâfuku dahi, bu risalenin âyâtın bir lem'ası olduğuna bir işarettir diye telâkki ettik.

Said Nursî

Bugünlerde mânevî bir muhâverede bir **suâl** ve **cevabı** dinledim. Size bir hülâsasını beyan edeyim:

Biri dedi: Risale-i Nur'un iman ve tevhid için büyük tahşidatları ve küllî teşhizatları gittikçe çoğalıyor. Ve en muannit bir dinsizi susturmak için yüzde birisi kâfi iken, neden bu derece hararetle daha yeni tahşidat yapıyor?

Ona cevaben dediler: “Risale-i Nur, yalnız bir cüz'î tahribatı ve bir küçük hâneği tamir etmiyor. Belki küllî bir tahribatı ve İslâmiyet'i içine alan ve dağlar büyüklüğünde taşları bulunan bir muhît kaleyi tamir ediyor. Ve yalnız hususî bir kalbi ve has bir vicdanı ıslâha çalışmıyor, belki bin seneden beri tedârik ve terâküm edilen müfsit âletler ile dehşetli rahnelenen kalb-i umûmîyi ve efkâr-ı âmmeyi ve umumun ve bâhusus

avâm-ı müminînin istinadgâhları olan İslâmî esasların ve cereyanların ve şeâirlerin kırılması ile bozulmaya yüz tutan vicdan-ı umumîyi Kur'ân'ın i'câzıyla ve geniş yaralarını Kur'ân'ın ve imanın ilâçları ile tedavi etmeye çalışıyor.

Elbette böyle küllî ve dehşetli tahribata ve rahnelere ve yaralara, hakkalyakîn derecesinde, dağlar kuvvetinde hüccetler, cihazlar ve bin tir-yak hâsiyetinde mücerreb ilâçlar ve hadsiz edviyeler bulunmak gerektir ki; bu zamanda Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan'ın i'câz-ı mânevîsinden çıkan Risale-i Nur o vazifeyi görmekle beraber, imanın hadsiz mertebelerinde terakkiyât ve inkişâfâta medardır.” diye uzun bir mükâleme cereyan etti. Ben de tamamen işittim, hadsiz şükrettim. Kısa kesiyorum...

Said Nursî

Dokuzuncu Sûa

(Onuncu Söz'ün Mühim Bir Zeyli ve Lâhikasının Birinci Parçası)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

فَسُبْحَانَ اللَّهِ حِينَ تُمْشُونَ وَحِينَ تُصْبِحُونَ ۖ وَلَهُ الْحَمْدُ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
وَعَشِيًّا وَحِينَ تُظْهِرُونَ ۖ يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَيُحْيِي
الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَكَذَلِكَ تَخْرُجُونَ ۖ وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ
بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً ۗ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْتَكِرُونَ ۖ وَمِنْ آيَاتِهِ خَلْقَ السَّمَوَاتِ
الْأَرْضِ وَاخْتِلَافَ اللَّسَتِكُمْ وَالْوَنَانِكُمْ ۗ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِلْعَالَمِينَ ۖ وَمِنْ آيَاتِهِ
مَنَامُكُمْ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَابْتِغَاؤُكُمْ مِنْ فَضْلِهِ ۗ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يُسْمِعُونَ ۖ وَمِنْ
آيَاتِهِ يُرِيكُمْ الْبَرْقَ خَوْفًا وَطَمَعًا وَيَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَيُخْرِجُ بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا ۗ
إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ۖ وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ تَقُومَ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ بِأَمْرِهِ ۗ ثُمَّ إِذَا
دَعَاكُمْ دَعْوَةً مِنَ الْأَرْضِ إِذَا أَنْتُمْ تَخْرُجُونَ ۖ وَلَهُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ كُلِّ
لَهُ قَانُثُونَ ۖ وَهُوَ الَّذِي يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ وَهُوَ أَهْوَنُ عَلَيْهِ ۗ وَلَهُ الْمَثَلُ الْأَعْلَىٰ فِي
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ۗ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ¹

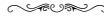
1 “Haydi siz akşama girerken, sabaha çıkarken Allah'ı takdis ve tenzih edin, namaz kılın. Göklerde ve yerde hamd, güzel övgü O'na mahsustur. İkinci vaktinde de, öğleye girerken de O'nu takdis ve tenzih edin, namaz kılın. O, ölüden diriği çıkarır, diriden ölüyü çıkarır ve ölmüş toprağa hayat verir. İşte siz de öldükten sonra böylece diriltileceksiniz. O'nun varlığının ve kudretinin delillerinden biri; sizi topraktan yaratmış olmasıdır. Sonra dünyaya yayılmış beşeriyet hâline geldiniz. O'nun varlığının ve kudretinin delillerinden biri de; kendilerine ısınmanız için, size içinizden eşler yaratması, birbirinize karşı sevgi ve şefkat var etmesidir. Elbette bunda, düşünen kimseler için ibretler vardır. O'nun varlığının ve kudretinin delillerinden biri de; gökleri ve yeri yaratması, lisanlarınızın ve renklerinizin farklı olmasıdır. Elbette bunda bilen ve anlayan kimseler için ibretler vardır. O'nun varlığının ve kudretinin delillerinden ⇒

İmanın bir kutbunu gösteren bu semâvî âyât-ı kübrânın ve haşri isbat eden şu kudsî berâhin-i uzmânın bir nükte-i ekberi ve bir hüccet-i âzamı, bu “Dokuzuncu Şuâ”da beyan edilecek. Latîf bir inâyet-i rabbânîyedir ki; bundan otuz sene evvel Eski Said, yazdığı tefsir mukaddimesi “Muhakemat” nâmındaki eserin âhîrinde: “İkinci Maksat: Kur’ân’da haşre işaret eden iki âyet tefsir ve beyan edilecek. ¹ نَحْوِ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ...” deyip durmuş, daha yazamamış.

Hâlık-ı Rahîm’ime delâil ve emârât-ı haşriye adedince şükür ve hamd olsun ki, otuz sene sonra tevfiğ ihsan eyledi. Evet, bundan dokuz-on sene evvel o iki âyetten birinci âyet olan

فَانْظُرْ إِلَىٰ آثَارِ رَحْمَتِ اللَّهِ كَيْفَ يُخَيِّ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا إِنَّ ذَٰلِكَ لَمُخِي الْمَوْتَىٰ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ²

ferman-ı ilâhînin iki parlak ve çok kuvvetli hüccetleri ve tefsirleri bulunan Onuncu Söz ile Yirmi Dokuzuncu Söz’ü in’am etti, münkirleri susturdu. Hem iman-ı haşrînin hücum edilmez o iki metin kalesinden, dokuz ve on sene sonra ikinci âyet olan başta mezkûr âyât-ı ekberin tefsirini bu risale ile ikram etti. İşte bu Dokuzuncu Şuâ, mezkûr âyâtıyla işaret edilen dokuz âlî makam ve bir ehemmiyetli mukaddimededen ibarettir.

biri de: Geceleyin veya gündüzün uyumanız ve O’nun geniş lütfundan geçim vesilelerini aramanızdır. Elbette bunda işiten kimseler için ibretler vardır. O’nun delillerinden biri de: gâh korku, gâh ümit vermek için size şimşegi göstermesi, gökten bir su indirip ölmüş toprağa onun sayesinde hayat vermesidir. Elbette bunda aklını çalıştıran kimseler için ibretler vardır. O’nun varlığının ve kudretinin delillerinden biri de: göğün ve yerin, Kendisinin buyruğu ile kaim olmaları, belirlenen yerde sapasağlam işlerinin başında bulunmalarıdır. Sonra sizi yattığınız yerden bir çağırdı mı, birden kabirlerinizden çıkıverirsiniz! Göklerde ve yerde kim varsa O’nundur. Onların hepsi, isteyerek veya istemeyerek O’na divan durmaktadır. Mahlûkları ilkin yoktan yaratan, ölümden sonra da diriltlen O’dur. Bu diriltme O’na göre pek kolaydır. Göklerde ve yerde en yüce sıfatlar O’nundur. O Aziz ve Hakîmdir: Mutlak gâliptir, tam hüküm ve hikmet sahibidir.” (Rûm sûresi, 30/17-27)

¹ Öyle ise: Rahman ve Rahîm Allah’ın adıyla.

² “İşte bak, Allah’ın rahmetinin eserlerine, ölmüş toprağa nasıl hayat veriyor! İşte bunları yapan kim ise, ölüleri de O diriltecektir. O, her şeye hakkıyla kadîrdir.” (Rûm sûresi, 30/50)

Mukaddime

Haşır akîdesinin, pek çok ruhî faydalarından ve hayatî neticelerinden birtek netice-i câmiayı ihtisar ile beyan ve hayat-ı insaniyeye hususan hayat-ı içtimaiyesine ne derece lüzumlu ve zarurî olduğunu izhar ve bu iman-ı haşrî akîdesinin pek çok hüccetlerinden birtek hüccet-i külliyyeyi icmâl ile göstermek ve o akîde-i haşriye, ne derece bedihî ve şüphesiz bulunduğunu ifade etmekten ibaret olarak “İki Nokta”dır.

Birinci Nokta

Âhîret akîdesi, hayat-ı içtimaiye ve şahsiye-i insaniyenin üssü’l-esası ve saadetinin ve kemâlâtının esâsâtı olduğuna yüzer delillerinden bir mikyas olarak yalnız dört tanesine işaret edeceğiz.

Birincisi: Nev-i beşerin hemen yarısını teşkil eden çocuklar, yalnız cennet fikriyle –onlara dehşetli ve ağlatıcı görünen– ölümlere ve vefatlara karşı dayanabilirler.. ve gayet zayıf ve nazik vücutlarında bir kuvve-i mâneviye bulabilirler.. ve her şeyden çabuk ağlayan gayet mukâvemetsiz mizac-ı ruhlarında o cennet ile bir ümit bulup mesrurane yaşayabilirler. Meselâ cennet fikriyle der: “Benim küçük kardeşim veya arkadaşım öldü, cennetin bir kuşu oldu. Cennette gezer, bizden daha güzel yaşar.” Yoksa her vakit etrafında kendi gibi çocukların ve büyüklerin ölümleri, o zayıf bîçârelerin endişeli nazarlarına çarpması, mukâvemetlerini ve kuvve-i mânevîyelerini zîr u zeber ederek gözleriyle beraber ruh, kalb, akıl gibi bütün letâifini dahi öyle ağlattıracak, ya mahvolup veya divane bir bedbaht hayvan olacaktı.

İkinci Delil: Nev-i insanın nısfı olan ihtiyarlar, yalnız hayat-ı uhreviye ile yakınlarında bulunan kabre karşı tahammül edebilirler.. ve çok alâkadar oldukları hayatlarının yakında sönmesine ve güzel dünyalarının kapanmasına mukabil bir teselli bulabilirler.. ve çocuk hükmüne geçen seriü’t-teessür ruhlarında ve mîzaçlarında mevt ve zevalden çıkan elîm ve dehşetli me’yusiye-ye karşı, ancak hayat-ı bâkiye ümidiyle mukabele edebilirler. Yoksa o şefkate lâayık muhteremler ve sükûnete ve istirahat-i kalbiyeye çok muhtaç o endişeli babalar ve analar, öyle bir vâveylâ-yı ruhî ve bir dağdağa-yı kalbî hissedeceklerdi ki, bu dünya, onlara zulmetli bir zindan ve hayat dahi kasavetli bir azap olurdu.

Üçüncü Delil: İnsanların hayat-ı içtimaiyesinin en kuvvetli medarı olan gençler, delikanlılar, şiddet-i galeyanda olan hissiyatlarını ve ifratkâr bulunan nefis ve hevâlarını tecavüzattan ve zulümlerden ve tahribattan durduran ve hayat-ı içtimaiyenin hüsn-ü cereyanını temin eden, yalnız cehennem fikridir. Yoksa cehennem endişesi olmazsa, “el-Hükmü li'l-gâlib”¹ kaidesiyle o sarhoş delikanlılar, hevesâtları peşinde bîçâre zayıflara, âcizlere, dünyayı cehenneme çevireceklerdi.. ve yüksek insaniyeti, gayet süflî bir hayvaniyete döndüreceklerdi.

Dördüncü Delil: Nev-i beşerin hayat-ı dünyeviyesinde en cemiyetli merkez ve en esaslı zemberek ve dünyevî saadet için bir cennet, bir melce, bir tahassüngâh ise aile hayatıdır. Ve herkesin hânesi, küçük bir dünyasıdır. Ve o hâne ve aile hayatının hayatı ve saadeti ise; samimî ve ciddî ve vefadârâne hürmet ve hakikî ve şefkatli ve fedakârâne merhamet ile olabilir. Ve bu hakikî hürmet ve samimî merhamet ise ebedî bir arkadaşlık ve dâimî bir refâkat ve sermedî bir beraberlik ve hadsiz bir zamanda ve hudutsuz bir hayatta bir-biriyle pederâne, ferzendâne, kardeşâne, arkadaşâne münasebetlerin bulunmak fikriyle ve akîdesiyle olabilir.

Meselâ der: “Bu haremim; ebedî bir âlemde, ebedî bir hayatta, dâimî bir refika-yı hayatımdır.”² Şimdilik ihtiyar ve çirkin olmuş ise de zararı yok. Çünkü ebedî bir güzelliği var, gelecek. Ve böyle dâimî arkadaşlığın hatırı için her bir fedakârlığı ve merhameti yaparım.” diyerek o ihtiyâre karısına, güzel bir huri gibi muhabbetle, şefkatle, merhametle mukabele edebilir. Yoksa kısacık bir-iki saat sûrî bir refâkatten sonra ebedî bir firak ve mufârakate uğrayan arkadaşlık; elbette gayet sûrî ve muvakkat ve esassız, hayvan gibi bir rikkat-i cinsiye manasında ve bir mecazî merhamet ve sun’î bir hürmet verebilir ve hayvanâtta olduğu gibi; başka menfaatler vesâir galip hisler, o hürmet ve merhameti mağlup edip o dünya cennetini, cehenneme çevirir.

İşte iman-ı haşrînin yüzer neticesinden birisi, hayat-ı içtimaiye-i insaniyeye taalluk eder. Ve bu tek neticenin de yüzer cihetinden ve faydalarından mezkûr dört delile sâirleri kıyas edilse anlaşılır ki; *hakikat-i haşriyenin tahakkuku ve vukuu, insaniyetin ulvî hakikati ve küllî hâceti derecesinde kat’îdir*. Belki insanın midesindeki ihtiyacın vücudu, taamların vücuduna delâlet ve şehâdetinden daha zâhirdir ve daha ziyade tahakkukunu bildirir. Ve

¹ “Hüküm, çoğunluğa göre verilir.” (es-Serahsî, *el-Mebsût* 5/140; el-Cessâs, *Ahkâmü'l-Kur’ân* 5/208; el-Kâsânî, *Bedâiu’s-sanâi*’ 1/303).

² Dünyada evli olan kimselerin, bu beraberliklerini cennette de devam ettireceklerine dâir bkz.: Buhârî, *fezâilü ashâb* 30; Tirmizî, *menâkıb* 62; Ma’mur İbni Râşid, *el-Câmi*’ 11/302.

eğer bu hakikat-i haşriyenin neticeleri insaniyetten çıksa; o çok ehemmiyetli ve yüksek ve hayattar olan insaniyet mahiyeti, murdar ve mikrop yuvası bir lâşe hükmüne sukut edeceğini isbat eder. Beşerin idare ve ahlâk ve içtimaiyatı ile çok alâkadar olan içtimaiyyûn ve siyasiyyûn ve ahlâkiyyûnun kulakları çınlasın! Gelsinler, bu boşluğu ne ile doldurabilirler ve bu derin yaraları ne ile tedavi edebilirler?..

İkinci Nokta

Hakikat-i haşriyenin hadsiz burhanlarından sâir erkân-ı imaniyeden gelen şehâdetlerin hülâsasından çıkan bir burhanı, gayet muhtasar bir surette beyan eder, şöyle ki:

• Hazreti Muhammed (*aleyhissalâtu vesselâm*)'ın risaletine delâlet eden bütün mucizeleri ve bütün delâil-i nübüvveti ve hakkaniyetinin bütün burhanları, *birden* hakikat-i haşriyenin tahakkukuna şehâdet ederek isbat ederler. Çünkü bu zâtın bütün hayatında bütün dâvâları, vahdâniyetten sonra haşirde temerküz ediyor.

• Hem umum peygamberleri tasdik eden ve ettiren bütün mucizeleri ve hüccetleri, aynı hakikate şehâdet eder.

• Hem *وَبُرْسِلَہٗ*¹ kelimesinden gelen şehâdeti bedâhet derecesine çıkaran *وَكُتِبَہٗ*² şehâdeti de aynı hakikate şehâdet eder, şöyle ki:

Başta Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan'ın hakkaniyetini isbat eden bütün mucizeleri, hüccetleri ve hakikatleri, *birden* hakikat-i haşriyenin tahakkukuna ve vukuuna şehâdet edip isbat ederler. Çünkü Kur'ân'ın hemen üçten birisi haşirdir ve ekser kısa sürelerinin başlarında gayet kuvvetli âyât-ı haşriyedir. Sarıhen ve işareten binler âyâtıyla aynı hakikati haber verir, isbat eder, gösterir. Meselâ:

إِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ³، يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ إِنَّ زَلْزَلَةَ السَّاعَةِ شَيْءٌ عَظِيمٌ⁴

¹ Allah'ın peygamberlerine (iman ederim).

² Allah'ın kitaplarına (iman ederim).

³ “Güneş dürülüp ışığı söndüğü zaman.” (Tekvir sûresi, 81/1)

⁴ “Ey İnsanlar! Rabbinize karşı gelmekten sakının. Gerçekten kıyâmet saatinin depremi müthiş bir olaydır.” (Hac sûresi, 22/1)

إِذَا زُلْزِلَتِ الْأَرْضُ زِلْزَالَهَا¹ ، إِذَا السَّمَاءُ انْفَطَرَتْ² ، إِذَا السَّمَاءُ انشَقَّتْ³
عَمَّ يَتَسَاءَلُونَ⁴ ، هَلْ أُنِيقُ حَدِيثُ الْعَاشِيَةِ⁵

gibi, otuz-kırk sûrelerin başlarında bütün kat'iyetle hakikat-i haşriyeyi kâinatın en ehemmiyetli ve vâcib bir hakikati olduğunu göstermekle beraber, sair âyetlerinde dahi o hakikatin çeşit çeşit delillerini beyan edip ikna eder.

Acaba birtek âyetin birtek işareti, gözümüz önünde ulûm-u İslâmiye'de müteaddit ilmî ve kevnî hakikatleri meyve veren bir kitabın binler böyle şehâdetleri ve dâvâları ile güneş gibi zuhur eden iman-ı haşrî, hakikatsiz olması güneşin inkârı belki kâinatın ademi gibi hiçbir cihet-i imkânı var mı? Ve yüz derece muhâl ve bâtil olmaz mı?..

Acaba bir sultanın birtek işareti yalan olmamak için bazen bir ordu hareket edip çarpıştığı hâlde, o pek ciddî ve izzetli sultanın binler sözleri ve vaadleri ve tehditlerini yalan çıkarmak hiçbir cihette kabil midir? Ve hakikatsiz olmak mümkün müdür?..

Acaba on üç asırda fâsılasız olarak hadsiz ruhlara, akıllara, kalblere, nefislere hak ve hakikat dairesinde hükmeden, terbiye eden, idare eden bu mânevî Sultan-ı Zîşan'ın birtek işareti böyle bir hakikati isbat etmeye kâfi iken, binler tasrihat ile bu hakikat-i haşriyeyi gösterip isbat ettikten sonra, o hakikati tanımayan bir echel ahmak için cehennem azabı lâzım gelmez mi? Ve ayn-ı adalet olmaz mı?..

•Hem birer zamana ve birer devre hükmeden bütün semâvî suhuf lar ve mukaddes kitaplar dahi, bütün istikbale ve umum zamanlara hükümran olan Kur'ân'ın tafsilatla, izahatla, tekrar ile beyan ve isbat ettiği hakikat-i haşriyeyi, asırlarına ve zamanlarına göre o hakikati kat'î kabul ile beraber, tafsilsiz ve perdeli ve muhtasar bir surette beyan, fakat kuvvetli bir tarzda iddia ve isbatları, Kur'ân'ın dâvâsını binler imza ile tasdik ederler.

¹ “Yer o müthiş depremiyle sarsıldığı zaman...” (Zilzâl sûresi, 99/1)

² “Gök yarıldığı zaman.” (İnfitâr sûresi, 82/1)

³ “Gök yarıldığı zaman...” (İnşikak sûresi, 84/1)

⁴ “Onlar birbirine neyi sorup duruyorlar?” (Nebe sûresi, 78/1)

⁵ “Ğâşiyenin (dehşeti her tarafı saracak olan o felâketin) mâhiyeti hakkında elbet sen de bilgi sahibi oldun.” (Ğâşiyе sûresi, 88/1)

Bu bahsin münasebetiyle Risale-i Münâcât'ın âhîrinde ¹ **الْإِيمَانُ بِالْيَوْمِ الْآخِرِ** rûknüne sâir rûkûnlerin hususan “rusûl” ve “kütüb”ün şehâdeti, münâcât suretinde zikredilen pek kuvvetli ve hülâsalı ve bütün evhamları izale eden bir hüccet-i haşîye aynen buraya giriyor. Şöyle ki, Münâcât'ta demiş:

Ey Rabb-i Rahîm'im!

Resûl-i Ekrem'inin tâlimiyle ve Kur'ân-ı Hakîm'in dersiyle anladım ki: Başta Kur'ân ve Resûl-i Ekrem'in olarak bütün mukaddes kitaplar ve peygamberler, bu dünyada ve her tarafta numûneleri görülen celâlli ve cemâlli isimlerinin tecellileri daha parlak bir surette ebedü'l-âbâdda devam edeceğine.. ve bu fânî âlemde rahîmâne cilveleri, numûneleri müşâhede edilen ihsânâtının daha şâşaalı bir tarzda dâr-ı saadette istimrarına ve bekâsına.. ve bu kısa hayat-ı dünyeviyede onları zevk ile gören ve muhabbet ile refâkat eden müştâkların, ebedde dahi refâkatlerine ve beraber bulunmalarına icmâ ve ittîfak ile şehâdet ve delâlet ve işâret ederler.

Hem yüzer mucizât-ı bâhirelerine ve âyât-ı kâtıalarına istinaden, başta Resûl-i Ekrem ve Kur'ân-ı Hakîm'in olarak bütün nuranî ruhların sahipleri olan peygamberler ve bütün münevver kalblerin kutubları olan veliler ve bütün keskin ve nurlu akılların mâdenleri olan siddîkînler, bütün suhuf-u semâviyede ve kütüb-ü mukaddesede senin çok tekrar ile ettiğin binler vaadlerine ve tehditlerine istinaden, hem senin kudret ve rahmet ve inâyet ve hikmet ve celâl ve cemâl gibi âhireti iktiza eden kudsî sıfatlarına ve şe'nlerine.. ve senin izzet-i celâline ve saltanat-ı rubûbiyetine itimaden, hem âhiretin izlerini ve tereşsuhâtını bildiren hadsiz keşfiyatlarına ve müşâhedelerine ve ilmelyakîn ve aynelyakîn derecesinde bulunan itikatlarına ve imanlarına binâen saadet-i ebediyeyi insanlara müjdeliyorlar. Ehl-i dalâlet için cehennem ve ehl-i hidayet için cennet bulunduğunu haber verip ilân ediyorlar, kuvvetli iman edip şehâdet ediyorlar.

Ey Kadîr-i Hakîm! Ey Rahmân-ı Rahîm! Ey Sadıku'l-va'dî'l-Kerîm! Ey izzet ve azamet ve celâl sahibi Kakhâr-ı Zülcelâl!

Bu kadar sadık dostlarını ve bu kadar vaadlerini ve bu kadar sıfât ve şûnâtını yalancı çıkarmak, tekzip etmek.. ve saltanat-ı rubûbiyetinin kat'î mukteziyâtını tekzip edip yapmamak.. ve senin sevdiğin ve onlar da hi seni tasdik ve itaat etmekle kendilerini sana sevdiren hadsiz makbul

¹ Âhiret gününe imân.

ibadının âhirete bakan hadsiz dualarını ve dâvâlarını reddetmek, dinle-memek.. ve küfür ve isyan ile ve seni vaadinde tekzip etmekle, senin aza-met-i kibriyâna dokunan ve izzet-i celâline dokunduran ve ulûhiyetinin haysiyetine ilişen ve şefkat-i rubûbiyetini müteessir eden ehl-i dalâleti ve ehl-i küfrü haşrin inkârında, onları tasdik etmekten yüz binler derece mukaddessin ve hadsiz derece münezzeh ve âlisin. Böyle nihâyetsiz bir zulümden ve nihâyetsiz bir çirkinlikten, senin o nihâyetsiz adaletini ve nihâyetsiz cemâlini ve hadsiz rahmetini, hadsiz derece takdis ediyoruz. Ve bütün kuvvetimizle iman ederiz ki: O yüz binler sadık elçilerin ve o had-siz doğru dellâl-ı saltanatın olan enbiyâ, asfiya, evliyaların; hakkalyakîn, aynelyakîn, ilmelyakîn suretinde senin uhrevî rahmet hazinelerine, âlem-i bekâdaki ihsânâtının definelerine ve dâr-ı saadette tamamıyla zu-hur eden güzel isimlerinin harika güzel cilvelerine şehâdetleri hak ve ha-kikattır.. ve işaretleri doğru ve mutâbıktır.. ve beşaretleri sâdık ve vâkidir. Ve onlar bütün hakikatlerin mercii ve güneşi ve hâmisi olan “Hak” ismi-nin en büyük bir şuâı, bu hakikat-i ekber-i haşriye olduğunu iman ederek senin emrin ile senin ibadına hak dairesinde ders veriyorlar ve ayn-ı ha-kikat olarak tâlim ediyorlar.

Yâ Rab! Bunların ders ve tâlimlerinin hakkı ve hürmeti için, bize ve Risale-i Nur talebelerine iman-ı ekmel ve hüsn-ü hâtıme ver ve bizleri on-ların şefaathlerine mazhar eyle, âmîn...

.....

•Hem nasıl ki Kur’ân’ın belki bütün semâvî kitapların hakkaniyetini is-bat eden umum deliller ve hüccetler ve Habibullah’ın belki bütün enbiyâ-nın nübüvvetlerini isbat eden umum mucizeler ve burhanlar, –dolayısıyla– en büyük müddeâları olan âhiretin tahakkukuna delâlet ederler. Aynen öyle de Vâcibü’l-vücûd’un vücuduna ve vahdetine şehâdet eden ekser deliller ve hüccetler, –dolayısıyla– rubûbiyetin ve ulûhiyetin en büyük medarı ve mazha-rı olan dâr-ı saadetin ve âlem-i bekânın vücuduna, açılmasına şehâdet eder-ler. Çünkü gelecek makamatta beyan ve isbat edileceği gibi Zât-ı Vâcibü’l-vü-cûd’un hem mevcudiyeti, hem umum sıfatları, hem ekser isimleri, hem rubû-biyet, ulûhiyet, rahmet, inâyet, hikmet, adalet gibi vasıfları, şe’nleri lüzum de-recesinde âhireti iktiza ve vücûb derecesinde bâkî bir âlemi istilzam ve zaruret derecesinde mükâfat ve mücâzât için haşri ve neşri isterler.

•Evet, madem ezeli ve ebedî bir Allah var. Elbette saltanat-ı ulûhiyetinin sermedî bir medarı olan âhiret vardır. Ve madem bu kâinatta ve zîhayatta gayet

haşmetli ve hikmetli ve şefkatli bir rubûbiyet-i mutlaka var ve görünüyor. Elbette o rubûbiyetin haşmetini sukuttan ve hikmetini abesiyetten ve şefkatini gadirden kurtaran, ebedî bir dâr-ı saadet bulunacak ve girilecek.

•*Hem madem* göz ile görünen bu hadsiz in'amlar, ihsanlar, lütuflar, keremler, inâyetler, rahmetler; perde-i gayb arkasında bir Zât-ı Rahmân-ı Rahîm'in bulunduğunu sönmemiş akıllara, ölmemiş kalblere gösterir. Elbette in'amı istihzadan ve ihsanı aldatmaktan ve inâyeti adâvetten ve rahmeti azaptan ve lütuf ve keremi ihânetten halâs eden ve ihsanı ihsan eden ve nimeti nimet eden, bir âlem-i bâkide bir hayat-ı bâkiye var ve olacaktır.

•*Hem madem* bahar faslında zeminin dar sayfasında hatasız yüz bin kitabı birbiri içinde yazan bir kalem-i kudret gözümüz önünde yorulmadan işliyor. Ve o kalem sahibi yüz bin defa ahd ve vaadetmiş ki: "Bu dar yerde ve kanşık ve birbiri içinde yazılan bahar kitabından daha kolay olarak geniş bir yerde güzel ve lâyetmût bir kitabı yazacağım ve size okutturacağım" diye, bütün fermanlarda o kitaptan bahsediyor. Elbette ve her hâlde o kitabın aslı yazılmış ve haşır ve neşir ile hâşiyeleri de yazılacak ve umumun defter-i âmâllerinde onda kaydedilecek.

•*Hem madem* bu arz, kesret-i mahlûkat cihetiyle ve mütemâdiyen değişen yüz binler çeşit çeşit envâ-ı zevilhayat ve zevilervahın meskeni, menşei, fabrikası, meşheri, mahşeri olması haysiyetiyle bu kâinatın kalbi, merkezi, hülâsası, neticesi, sebep-i hilkatı olarak gayet büyük öyle bir ehemmiyeti var ki küçüklüğüyle beraber koca semâvâta karşı denk tutulmuş. Semâvî fermanlarda daima رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ¹ deniliyor. Ve madem bu mahiyetteki arzın her tarafına hükmeden.. ve ekser mahlûkatına tasarruf eden.. ve ekser zîhayat mevcudâtını teshir edip kendi etrafına toplattıran.. ve ekser masnûâtını kendi hevesâtının hendesiyle ve ihtiyacatının düsturlarıyla öyle güzelce tanzim ve teşhir ve tezyin ve çok antika nevilerini liste gibi birer yerlerde öyle toplayıp süslettirir ki; değil yalnız ins ve cin nazarlarını, belki semâvât ehlinin ve kâinatın nazar-ı dikkatlerini ve takdirlerini ve kâinatın sahibinin nazar-ı istihsanını celbetmekle gayet büyük bir ehemmiyet ve kıymet alan ve bu haysiyetle bu kâinatın hikmet-i hilkatı ve büyük neticesi ve kıymetli meyvesi ve arzın halifesi² olduğunu fenleriyle, sanatlarıyla gösteren.. ve dünya cihetinde

¹ "Göklerin ve yerin Rabbi" (Ra'd sûresi, 13/16; İsrâ sûresi, 17/102; Kehf sûresi, 18/14; Meryem sûresi, 19/65; ...)

² Bkz.: Bakara sûresi, 2/30.

Sani-i âlem'in mucizeli sanatlarını gayet güzelce teşhir ve tanzim ettiği için, isyan ve küfürle beraber dünyada bırakılan ve azabı tehir edilen ve bu hizmeti için imhal edilip muvaffakiyet gören nev-i benîâdem var.

• *Ve madem* bu mahiyetteki nev-i benîâdem, mîzaç ve hilkat itibarıyla gayet zayıf ve âciz ve gayet acz ve fakırla beraber hadsiz ihtiyacı ve teellümâtı olduğu hâlde, bütün bütün kuvvetinin ve ihtiyârının fevkinde olarak koca küre-i arzı, o nev-i insana lüzumu bulunan her nevi madenlere mahzen ve her nevi taamlara ambar ve nev-i insanın hoşuna gidecek her çeşit mallara bir dükkân suretine getiren, gayet kuvvetli ve hikmetli ve şefkatli bir mutasarrıf var ki böyle nev-i insana bakıyor, besliyor, istediğini veriyor.

• *Ve madem* bu hakikatteki bir Rab; hem insanı sever, hem kendini insana sevdirebilir.. hem bâkîdir, hem bâkî âlemleri var.. hem adaletle her işi görür ve hikmetle her şeyi yapıyor. Hem bu kısa hayat-ı dünyeviyede ve bu kısacık ömr-ü beşerde ve bu muvakkat ve fânî zeminde o Hâkim-i Ezeli'nin haşmet-i saltanatı ve sermediyet-i hâkimiyeti yerleşmiyor. Ve nev-i insanda vuku bulan ve kâinatın intizamına ve adalet ve muvâzenelerine ve hüsn-ü cemâline münâfi ve muhalif çok büyük zulümleri ve isyanları ve velinimetine ve onu şefkatle besleyene karşı ihânetleri, inkârları, küfürleri bu dünyada cezasız kalıp, gaddar zalim, rahat ile hayatını ve bîçâre mazlum meşakkatler içinde ömürlerini geçirirler. Ve umum kâinatta eserleri görünen şu adalet-i mutlakanın mahiyeti ise, dirilmemek suretiyle o gaddar zalimlerin ve me'yus mazlumların vefat içindeki müsâvâtlarına bütün bütün zıttır, kaldırmaz, müsaade etmez!

• *Ve madem* nasıl ki kâinatın sahibi, kâinattan zemini ve zeminden nev-i insanı intihap edip gayet büyük bir makam, bir ehemmiyet vermiş. Öyle de nev-i insandan dahi makâsıd-ı rubûbiyetine tevâfuk eden ve kendilerini iman ve teslim ile ona sevdiren hakikî insanlar olan enbiyâ ve evliya ve asfiyayı intihap edip kendine dost ve muhatap ederek, onları mucizeler ve tevfikler ile ikram.. ve düşmanlarını semâvî tokatlar ile tâzib ediyor. Ve bu kıymetli ve sevimli dostlarından dahi, onların imamı ve mefhari olan Muhammed (*aleyhi-salâtü vesselâm*)'ı intihap ederek, ehemmiyetli küre-i arzın yarısını ve ehemmiyetli nev-i insanın beşten birisini uzun asırlarda O'nun nuruyla tenvir ediyor. Âdeti bu kâinat O'nun için yaratılmış gibi; bütün gayeleri O'nun ile ve O'nun dini ile ve Kur'ân'ı ile tezahür ediyor. Ve o pek çok kıymetli ve milyonlar seneye yaşayacak kadar hadsiz hizmetlerinin ücretlerini hadsiz bir zamanda alma-ya müstehak ve lâıyk iken, gayet meşakkatler ve mücâhedeler içinde altmış

üç sene gibi kısacık bir ömür verilmiş. Acaba hiçbir cihetle hiçbir imkânı, hiçbir ihtimali, hiçbir kabiliyeti var mı ki; o Zât, bütün emsâli ve dostlarıyla beraber dirilmesin.. ve şimdi de ruhen diri ve hayy olmasın.. idam-ı ebedî ile mahvolsunlar? Hâşâ, yüz bin defa hâşâ ve kellâ!.. Evet, *bütün kâinat ve hakikat-i âlem, O'nun dirilmesini dâvâ eder ve hayatını Sahib-i kâinat'tan talep ediyor...*

• *Ve madem* Yedinci Şuâ olan Âyetü'l-Kübrâ'da her biri bir dağ kuvvetinde otuz üç adet icmâ-yı azîm isbat etmişler ki: Bu kâinat bir elden çıkmış ve birtek zâtın mülküdür.. ve kemâlât-ı ilâhiyenin medarı olan vahdetini ve ehadiyetini bedâhetle göstermişler.. ve vahdet ve ehadiyet ile bütün kâinat, o Zât-ı Vâhid'in emirber neferleri ve musahhar memurları hükmüne geçiyor.. ve âhiretin gelmesiyle kemâlâtı, sukuttan ve adalet-i mutlakası, müstehziyâne gadr-ı mutlakattan ve hikmet-i âmmesi, sefâhetkârâne abesiyetten ve rahmet-i vâsiası lâhiyâne tâzipten ve izzet-i kudreti zelilane aczden kurtulurlar, takaddüs ederler.

Elbette ve elbette ve her hâlde iman-ı billâhın yüzer nüktesinden bu sekiz *madem*lerdeki hakikatlerin muktezasıyla kıyâmet kopacak.. haşir ve neşir olacak.. dâr-ı mucâzât ve mükâfat açılacak... Tâ ki arzın mezkûr ehemmiyeti ve merkeziliyeti ve insanın ehemmiyeti ve kıymeti tahakkuk edebilsin.. ve arz ve insanın Hâlik'ı ve Rabb'i olan Mutasarrıf-ı Hakîm'in mezkûr adaleti, hikmeti, rahmeti, saltanatı takarrur edebilsin.. ve o Bâki Rabb'in mezkûr hakikî dostları ve müştâkları idam-ı ebedîden kurtulsun.. ve o dostların en büyüğü ve en kıymetleri, bütün kâinatı memnun ve minnettar eden kudsî hizmetlerinin mükâfatını görsün.. ve Sultan-ı Sermedî'nin kemâlâtı, naks ve kusurdan ve kudreti, aczden ve hikmeti, sefâhetten ve adaleti, zulümden tenezzüh ve takaddüs ve teberri etsin.

Elhâsıl, madem Allah var, elbette âhiret vardır...

Hem nasıl ki mezkûr üç erkân-ı imaniye onları isbat eden bütün delilleriyle le haşre şehâdet ve delâlet ederler. Öyle de *وَبِمَلَائِكَتِهِ وَبِالْقَدْرِ خَيْرِهِ وَشَرِّهِ مِنَ اللَّهِ* olan iki rûkn-ü imanî dahi, haşri istilzam edip kuvvetli bir surette âlem-i bekâyâ şehâdet ve delâlet ederler, şöyle ki:

¹ Melâikeye, kadere, hayır ve şerrin Allah Tealâ'dan geldiğine imân ederim. (Ebû Hanîfe, *el-Fıkhu'l-ekber* s.27-29. Bunları imân esaslarından sayan hadisler için bkz.: Buhârî, *imân* 50; *tefsîr* (31) 2; Müslim, *imân* 1, 8, 9)

Melâikenin vücudunu ve vazife-i ubûdiyetlerini isbat eden bütün deliller ve hadsiz müşâhedeler, mükâlemeler¹, –dolayısıyla– âlem-i ervahın ve âlem-i gaybın ve âlem-i bekânın ve âlem-i âhiretin ve ileride cin ve ins ile şenlendirilecek olan dâr-ı saadetin ve cennet ve cehennemin vücudlarına delâlet ederler. Çünkü melekler bu âlemleri izn-i ilâhî ile görebilirler ve girerler. Ve Hazreti Cebrail gibi, insanlar ile görüşen² umum melâike-i mukarrebîn, mezkûr âlemlerin vücudlarını ve onlar, onlarda gezdiklerini müttefikan haber veriyorlar.³ Görmediğimiz Amerika kıtasının vücudunu, ondan gelenlerin ihbarıyla bedihî bildiğimiz gibi yüz tevâtür kuvvetinde bulunan melâike ihbaratıyla âlem-i bekânın ve dâr-ı âhiretin ve cennet ve cehennemin vücudlarına o kat’iyette iman etmek gerektir. Ve öyle de iman ederiz.

Hem Yirmi Altıncı Söz olan Risale-i Kader’de “iman-ı bilkader” rûknünü isbat eden bütün deliller, –dolayısıyla– haşre ve neşr-i suhuf ve mizan-ı ekberdeki muvâzene-i âmâlê delâlet ederler. Çünkü her şeyin mukadderâtını gözümüz önünde nizam ve mizan levhalarında kaydetmek.. ve her zîhayatın sergüzeşte-i hayatiyelerini kuvve-i hâfızalarında ve çekirdeklerinde vesâir elvâh-ı misâliyyede yazmak.. ve her zîruhun hususan insanların defter-i âmâllerini elvâh-ı mahfûzada tesbit etmek ve geçirmek, elbette öyle muhit bir kader ve hakîmâne bir takdir ve müdakkikâne bir kayıt ve hafizâne bir kitabet, ancak mahkeme-i kübrâda umumî bir muhakeme neticesinde dâimî bir mükâfat ve mucâzât için olabilir. Yoksa o ihatalı ve inceden ince olan kayıt ve muhafaza; bütün bütün manasız, faydasız kalır. Hikmete ve hakikate münâfi olur. Hem haşır gelmezse kader kalemiyle yazılan bu kitab-ı kâinatın bütün muhakkak manaları bozulur ki, hiçbir cihet-i imkânı olamaz. Ve o ihtimal, bu kâinatın vücudunu inkâr gibi bir muhâl, belki bir hezeyan olur.

¹ Hz. İbrahim (*aleyhisselâm*)^{*1}, Hz. Lût (*aleyhisselâm*)^{*2}, sahabeden İrbâd İbni Sâriye^{*3}, İmrân İbni Husayn^{*4} ve Hz. Selman^{*5} melek görenler arasındadır, ayrıca Cenâb-ı Hak (*celle celâlihi*), Benî İsrâil’den 3 kişiye, onları imtihan etmek üzere bir melek göndermiştir: Buhârî, enbiyâ 51; Müslim, zühd 10.

^{*1} Bkz.: Hûd sûresi, 11/70; Ankebût sûresi, 29/31; Zâriyât sûresi, 51/28.

^{*2} Bkz.: Hûd sûresi, 11/77; Ankebût sûresi, 29/33.

^{*3} Bkz.: et-Taberânî, *el-Mu’cemü’l-kebir* 18/245.

^{*4} Bkz.: el-Hâkim, *el-Müstedrek* 3/536; el-Bezzâr, *el-Müsne*d 9/19; et-Tahâvî, Şerhu meâni-l-âsâr 4/324.

^{*5} Bkz.: Ebû Nuaym, *Hilyetü’l-evliyâ* 1/204; İbnü’l-Cevzî, *Sıfatü’s-safve* 1/551.

² Bkz.: Buhârî, *îmân* 37, *menâkıb* 25; Müslim, *îmân* 1, 10, *fezâilü’s-sahâbe* 100.

³ Meselâ Hz. Cebrâil’in (*aleyhisselâm*), cennet ve cehennemin yaratılışından sonra onları görmek üzere gönderildiğine dair bkz.: Tirmizî, *cennet* 21; Ebû Dâvûd, *sünnet* 22; Nesâî, *eymân* 3; Ahmed İbni Hanbel, *el-Müsne*d 2/332, 354, 373.

Elhâsıl: İmanın beş rüknü, bütün delilleriyle haşir ve neşrin vukuuna ve vücuduna ve dâr-ı âhiretin vücuduna ve açılmasına delâlet edip isterler ve şehâdet edip talep ederler.

İşte hakikat-i haşriyenin azametine tam muvâfık böyle azametli ve sarsılmaz direkleri ve burhanları bulunduğu içindir ki; Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan'ın hemen hemen üçten birisi haşir ve âhireti teşkil ediyor.. ve onu bütün hakâikine temel taşı ve üssü'l-esas yapıyor.. ve her şeyi onun üstüne bina ediyor.

(Mukaddime nihâyet buldu.)

On Birinci Sual

Denizli Hapsi'nin Bir Meyvesi

Zındıka ve küfr-ü mutlaka karşı Risale-i Nur'un bir müdâfaanâmesidir. Ve bu hapsimizde hakikî müdâfaanâmemiz dahi budur. Çünkü yalnız buna çalışıyoruz.

Bu risale, Denizli Hapishânesi'nin bir meyvesi ve bir hâtırası ve iki cuma gününün mahsulüdür.

Said Nursî

Meyve Risalesi

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

فَلَبَّثَ فِي السِّجْنِ بِضْعَ سِنِينَ¹

âyetinin ihbarı ve sırrıyla Yusuf (*aleyhiisselâm*) mahpusların pîridir ve hapishâne bir nevi Medrese-i Yusufiye olur. Madem Risale-i Nur şâkırtleri, iki defadır, çoklukla bu medreseye giriyorlar; elbette Risale-i Nur'un hapse temas ve isbat ettiği bir kısım meselelerinin kısacık hülâsalarını, bu terbiye için açılan dershâ-nede okumak ve okutmakla tam terbiye almak lâzım geliyor. İşte o hülâsalar-dan beş-altı tanesini beyan ediyoruz.

Birincisi

Dördüncü Söz'de izahı bulunan, her gün yirmi dört saat sermaye-i haya-tı Hâlîk'ımız bize ihsan ediyor. Ta ki, iki hayatımıza lâzım şeyler o sermaye ile alınsın. Biz kısacık hayat-ı dünyeviyeye yirmi üç saati sarf edip, beş farz na-maza kâfi gelen bir saati, pek çok uzun olan hayat-ı uhreviyemize sarf etmez-sek; ne kadar hilâf-ı akıl bir hata ve o hatanın cezası olarak hem kalbî, hem ruhî sıkıntıları çekmek ve o sıkıntılar yüzünden ahlâkını bozmak ve me'yusâ-ne hayatını geçirmek sebebiyle değil terbiye almak, belki terbiyenin aksine gitmekle ne derece hasâret ederiz, kıyas edilsin.

Eğer, bir saati beş farz namaza sarf etsek; o hâlde hapis ve musibet müd-detinin her bir saati, bazen bir gün ibadet ve fânî bir saati bâkî saatler hükmü-ne geçebilmesi.. ve kalbî ve ruhî me'yusiyet ve sıkıntıların kısmen zeval bul-ması.. ve hapse sebebiyet veren hatalara keffâreten affettirmesi.. ve hapsin hikmeti olan terbiyeyi alması ne derece kârlı bir imtihan, bir ders ve musibet arkadaşlarıyla tesellidârâne bir hoş sohbet olduğu düşünülün.

Dördüncü Söz'de denildiği gibi; bin lira ikramiye kazancı için, bin adam iştirak etmiş bir piyango kumarına yirmi dört lirasından beş-on lirayı veren

¹ “Böylece Yusuf bir kaç yıl daha hapishanede kaldı.” (Yûsuf sûresi, 12/42)

ve yirmi dörtten birisini ebedî bir mücevherat hazinesinin biletine vermeyen –hâlbuki dünyevî piyangoda o bin lirayı kazanmak ihtimali binden birdir, çünkü bin hissedar daha var– ve uhrevî mukadderât-ı beşer piyangosunda, hüsn-ü hâtimeye mazhar ehl-i iman için kazanç ihtimali binden dokuz yüz doksan dokuz olduğuna –yüz yirmi dört bin enbiyânın ona dair ihbarını keşif ile tasdik eden evliyadan ve asfiyadan– hadd ü hesaba gelmez sâdık muhbirlere haber verdikleri hâlde evvelki piyangoya koşmak, ikincisinden kaçmak ne derece maslahata muhalif düşer mukayese edilsin.

Bu meselede hapishâne müdürleri ve sergardıyanları ve belki memleketin idare müdebbirleri ve âsâyış muhafızları Risale-i Nur'un bu dersinden memnun olmaları gerektir. Çünkü bin mütedeyyin ve cehennem hapsini her vakit tahattur eden adamların idare ve inzibatı, on namazsız ve itikatsız, yalnız dünyevî hapsi düşünen ve haram-helâl bilmeyen ve kısmen serseriliğe alışan adamlardan daha kolay olduğu çok tecrübelerle görülmüş.

İkinci Meselenin Hülâsası

Risale-i Nur'dan *Gençlik Rehberi*'nin güzelce izah ettiği gibi ölüm o kadar kat'î ve zâhirdir ki bugünün gecesi ve bu güzün kışı gelmesi gibi ölüm başımıza gelecek. Bu hapishâne, nasıl ki mütemâdiyen çıkanlar ve girenler için muvakkat bir misafirhânedir; öyle de bu zemin yüzü dahi acele hareket eden kabilelerin yollarında bir gecelik konmak ve göçmek için bir handır. Her bir şehri yüz defa mezaristana boşaltan ölüm, elbette hayattan ziyade bir istediği var. İşte bu dehşetli hakikatin muammasını Risale-i Nur hâl ve keşfetmiş. Bir kısacık hülâsası şudur:

Madem ölüm öldürülmüyor ve kabir kapısı kapanmıyor; elbette, bu ecel cellâdının elinden ve kabir haps-i münferidinden kurtulmak çaresi varsa insanın en büyük ve her şeyin fevkinde bir endişesi, bir meselesidir. Evet, çaresi var ve Risale-i Nur, Kur'ân'ın sırrıyla o çareyi iki kere iki dört eder derecesinde kat'î isbat etmiş. Kısacık hülâsası şudur ki:

Ölüm ya idam-ı ebedîdir; hem o insanı, hem bütün ahababını ve akâribini asacak bir darağacıdır.. veyahut başka bir bâkî âleme gitmek ve iman vesikasıyla saadet sarayına girmek için bir terhis tezkeresidir. Ve kabir ise ya karanlıklı bir haps-i münferit ve dipsiz bir kuyudur.. veyahut bu zindan-ı dünyadan bâkî ve nurânî bir ziyafetgâh ve bağistana açılan bir kapıdır. Bu hakikati *Gençlik Rehberi* bir temsil ile isbat etmiş.

Meselâ bu hapsin bahçesinde asmak için darağaçları konulmuş ve onların dayandıkları duvarın arkasında gayet büyük ve umum dünya iştirak etmiş bir piyango dairesi kurulmuş. Biz bu hapisteki beş yüz kişi, her hâlde hiç müstesnası yok ve kurtulmak mümkün değil, bizi birer birer o meydana çağıraraklar: Ya “Gel idam ilânını al, darağacına çık!” veya “Daimî haps-i münferit pusulasını tut, bu açık kapıya gir!” veyahut “Sana müjde! Milyonlar altın bileti sana çıkmış, gel al!” diye her tarafta ilânatlar yapılıyor. Biz de gözümüzle görüyoruz ki birbirini arkasında o darağaçlarına çıkıyorlar. Bir kısmın asıldıklarını müşâhede ediyoruz. Bir kısmı da darağaçlarını basamak yapıp o duvarın arkasındaki piyango dairesine girdiklerini, orada büyük ve ciddî memurların kat’î haberleri ile görür gibi bildiğimiz bir sırada, bu hapishânemize iki heyet girdi.

Bir kafil e ellerinde çalgılar, şaraplar, zâhirde gayet tatlı helvalar, baklavalar var. Bizlere yedirmeye çalıştılar. Fakat o tatlılar zehirlidir, insî şeytanlar içine zehir atmışlar.

İkinci cemaat ve heyet, ellerinde terbiyenâmeler ve helâl yemekler ve mübarek şerbetler var. Bize hediye veriyorlar ve bilittifak beraber, pek ciddî ve kat’î diyorlar ki:

“Eğer o evvelki heyetin sizi tecrübe için verilen hediyelerini alsanız, yerseniz; bu gözümüz önündeki şu darağaçlarda başka gördükleriniz gibi asılacaksınız. Eğer bizim bu memleket hâkiminin fermanıyla getirdiğimiz hediyeleri evvelkinin yerine kabul edip ve terbiyenâmelerdeki duaları ve evrâdları okusanız, o asılmaktan kurtulacaksınız. O piyango dairesinde ihsan-ı şahane olarak her biriniz milyon altın biletini alacağınızı, görür gibi ve gündüz gibi inanınız. Eğer o haram ve şüpheli ve zehirli tatlıları yerseniz, asılmaya gittiğiniz zamana kadar dahi o zehrin sancısını çekeceğinizi, bu fermanlar ve bizler, müttefik size kat’î haber veriyoruz.” diyorlar.

İşte bu temsil gibi her vakit gördüğümüz ec el darağacının arkasında mukadderât-ı nev-i beşer piyangosundan ehl-i iman ve taat için –hüsn-ü hâtime şartıyla– ebedî ve tükenmez bir hazinenin bileti çıkacağını.. yüzde yüz ihtimal ile sefâhet ve haram ve itikatsızlık ve fıkta devam edenler –tevbe etmemek şartıyla– ya idam-ı ebedî (âhirete inanmayanlara) veya dâimî ve karanlık haps-i münferit (bekâ-yı ruha inanan ve sefâhette gidenlere) ve şekâvet-i ebediye ilâmını alacaklarını yüzde doksan dokuz ihtimal ile kat’î

haber veren; başta ellerinde nişâne-i tasdik olan hadsiz mucizeler bulunan yüz yirmi dört bin *peygamberler* (*aleyhimüsselâm*). ve onların verdikleri haberlerin izlerini ve –sinemada gibi– gölgelerini keşif ile zevk ile görüp tasdik ederek imza basan yüz yirmi dört milyondan ziyade *evliyalar* (*ḡaddesallâhu es-rârahum*). ve o iki kısım meşâhir-i insaniyenin haberlerini aklen, –kat’î burhanlarla ve kuvvetli hüccetlerle– fikren ve mantîken yakînî bir surette isbat ederek tasdik edip imza basan, milyarlar gelen-geçen *muhakkikler*,¹(Hâşiye) *müçtehitler* ve *siddikînler*; bilicmâ, mütevâtiren nev-i insanın güneşleri, kamerleri, yıldızları olan bu üç cemaat-i azîme ve bu üç tâife-i ehl-i hakikat ve beşerin kudsî kumandanları olan bu üç büyük ve âlî heyetlerin fermanları ile verdikleri haberleri dinlemeyen.. ve saadet-i ebediyeye giden onların gösterdikleri yol olan sırat-ı müstakîmde gitmeyenler.. yüzde doksan dokuz dehşetli tehlike ihtimalini nazara almayan.. ve birtek muhbirin bir yolda tehlike var demesiyle o yolu bırakan, başka uzun yolda hareket eden bir adam, elbette ve elbette vaziyeti şudur ki:

İki yolun –hadsiz muhbirlerin kat’î ihbarları ile– en kısa ve kolayı ve yüzde yüz cennet ve saadet-i ebediyeyi kazandırmanı bırakıp, en dağdağalı ve uzun ve sıkıntılı ve yüzde doksan dokuz cehennem hapsini ve şekâvet-i dâimiyi netice veren yolunu ihtiyâr ettiği hâlde.. dünyada iki yolun, birtek muhbirin yalan olabilir haberiyle yüzde birtek ihtimal tehlike ve bir ay hapis imkânı bulunan kısa yolu bırakıp, menfaatsiz –yalnız zararsız olduğu için– uzun yolu ihtiyâr eden bedbaht, sarhoş divâneler gibi dehşetli ve uzakta görünen ve ona musallat olan ejderhalara ehemmiyet vermez, sineklerle uğraşüyor; yalnız onlara ehemmiyet verir derecede aklını, kalbini, ruhunu, insaniyetini kaybetmiş oluyor.

Madem hakikat-i hâl budur; biz mahpuslar, bu hapis musibetinden intikamımızı tam almak için o mübarek ikinci heyetin hediyelerini kabul etmeliyiz. Yani, nasıl ki bir dakika intikam lezzeti ve birkaç dakika veya bir-iki saat sefâhet lezzetleriyle bu musibet, bizi on beş ve beş ve on ve iki-üç sene bu hapse soktu, dünyamızı bize zindan eyledi. Biz dahi bu musibetin rağmına ve inadına, bir-iki saat müddet-i hapsi bir-iki gün ibadete.. ve iki-üç sene cezamızı –mübarek kafilenin hediyeleriyle– yirmi-otuz sene bâkî bir ömre.. ve on ve yirmi sene hapiste cezamızı milyonlar sene cehennem hapsinden affımıza vesile edip fânî dünyamızın ağlamasına mukabil, bâkî hayatımızı güldürerek

¹ (Hâşiye) O muhakkiklerden tek birisi Risale-i Nur’dur. Yirmi senedir en muannit feylesofları ve mütemerrit zındıkları susturan eczaları meydandadır. Herkes okuyabilir ve kimse itiraz etmez.

bu musibetten tam intikamımızı almamız. Hapishâneyi terbiyehâne gösterip vatanımıza ve milletimize birer terbiyeli, emniyetli, menfaatli adam olma-ya çalışmalıyız. Ve hapishâne memurları ve müdürleri ve müdebbirleri da-hi cânî ve eşkıya ve serseri ve kâtil ve sefâhetçi ve vatana muzır zannettikleri adamları, bir mübarek dershânedeki çalışan talebeler görsünler ve müftehirâne Allah’a şükretsinsinler.

Üçüncü Mesele

Gençlik Rehberi’nde izahı bulunan ibretli bir hâdisenin hülâsası şudur:

Bir zaman, Eskişehir Hapishânesi’nin penceresinde bir Cumhuriyet Bayramı’nda oturmuştum. Karşısındaki lise mektebinin büyük kızları, onun avlusunda gülerek rakediyorlardı. Birden mânevî bir sinema ile elli sene son-raki vaziyetleri bana göründü. Ve gördüm ki; o elli-altmış kızlardan ve tale-belerden kırk-ellisi kabirde toprak oluyorlar, azap çekiyorlar.. ve on tanesi, yetmiş-seksen yaşında çirkinleşmiş, gençliğinde iffetini muhafaza etmediğinden sevmek beklediği nazarlardan nefret görüyorlar.. kat’î müşâhede ettim. Onların o acınacak hâllerine ağladım. Hapishânedeki bir kısım arkadaşlar ağ-ladığımı işittiler, geldiler, sordular. Ben dedim: “Şimdi beni kendi hâlime bı-rakınız, gidiniz...”

Evet, gördüğüm hakikattir, hayal değil! Nasıl ki bu yaz ve güzün âhi-ri kıstır, öyle de gençlik yazı ve ihtiyarlık güzünün arkası kabir ve berzah kışdır. Geçmiş zamanın elli sene evvelki hâdisâtı sinema ile hâl-i hazırda gösterildiği gibi gelecek zamanın elli sene sonraki istikbal hâdisâtını gös-teren bir sinema bulunsa, ehl-i dalâlet ve sefâhetin elli-altmış sene son-raki vaziyetleri onlara gösterilse idi, şimdiki güldüklerine ve gayr-i meşrû keyiflerine nefretler ve teellümlerle ağlayacaklardı.

Ben, o Eskişehir Hapishânesi’ndeki müşâhede ile meşgul iken sefâhet ve dalâleti terviç eden bir şahs-ı mânevî, insî bir şeytan gibi karşıma dikildi ve dedi:

– “Biz hayatın her bir çeşit lezzetini ve keyiflerini tatmak ve tattırmak isti-yoruz, bize karışma!”

Ben de cevaben dedim:

– “Madem lezzet ve zevk için ölümü hatıra getirmeyip dalâlet ve sefâhete atılıyorsun... Katiyen bil ki; senin dalâletin hükmüyle bütün geçmiş zaman-ı

mâzi, ölmüş ve mâdumdur.. ve içinde cenazeleri çürümüş bir vahşetli mezaristandır. İnsaniyet alâkadarlığıyla ve dalâlet yoluyla senin başına ve –varsa ve ölmemiş ise– kalbine, o hadsiz firaklardan ve o nihâyetsiz dostlarının ebedî ölümlerinden gelen elemeler, senin şimdiki sarhoşça, pek kısa bir zamandaki cüz’î lezzetini imha ettiği gibi gelecek istikbal zamanı dahi itikatsızlığın ciyetiyle yine mâdum ve karanlıklı ve ölü ve dehşetli bir vahşetgâhtır. Ve oradan gelen ve başını vücûda çıkaran ve zaman-ı hâzıra uğrayan bîçarelerin başları, ecel cellâdının satırıyla kesilip hiçliğe atıldığından, mütemâdiyen akıl alâkadarlığıyla senin imansız başına hadsiz elîm endişeler yağdırıyor. Senin sefihâne cüz’î lezzetini zîr u zeber eder.

Eğer dalâleti ve sefâheti bırakıp iman-ı tahkikî ve istikâmet dairesine gersen, iman nuruyla göreceksin ki; o geçmiş zaman-ı mâzi mâdum ve her şeyi çürüten bir mezaristan değil, belki mevcut ve istikbale inkılâp eden nurânî bir âlem ve bâkî ruhların istikbaldeki saadet saraylarına girmelerine bir intizar salonu görünmesi haysiyetiyle değil elem, belki imanın kuvvetine göre cennetin bir nevi mânevî lezzetini dünyada dahi tattırdığı gibi; gelecek istikbal zamanı, değil vahşetgâh ve karanlık, belki iman gözüyle görünür ki; saadet-i ebediye saraylarında hadsiz rahmeti ve keremi bulunan ve her bahar ve yazı birer sofraya yapan ve nimetlerle dolduran bir Rahmân-ı Rahîm-i Zülcelâli ve’l-ikram’ın ziyafetleri kurulmuş ve ihsanlarının sergileri açılmış, oraya sevkıyat var diye iman sinemasıyla müşâhede ettiğinden, derecesine göre bâkî âlemin bir nevi lezzetini hissedebilir. *Demek hakikî ve elemsiz lezzet, yalnız imanda ve iman ile olabilir.*

İmanın bu dünyada dahi verdiği binler fayda ve neticelerinden yalnız birtek fayda ve lezzetini, –bu mezkûr bahsimiz münasebetiyle *Gençlik Rehberi*’nde bir hâşîye olarak yazılan– bir temsil ile beyan edeceğiz, şöyle ki:

Meselâ senin gayet sevdiğin birtek evlâdın sekeratta ölmek üzere iken ve me’yusâne elîm firakını düşünürken; birden Hazreti Hızır ve Hakîm-i Lokman gibi bir doktor geldi, tiryak gibi bir macun içirdi; o sevimli ve güzel evlâdın gözünü açtı, ölümden kurtuldu. Ne kadar sevinç ve ferah veriyor anlarsın.

İşte o çocuk gibi sevdiğin ve ciddî alâkadar olduğun milyonlar sence mahbub insanlar o mâzi mezaristanında –senin nazarında– çürüyüp mahvolmak üzere iken birden hakikat-i iman, Hakîm-i Lokman gibi o büyük idamhâne tevehhüm edilen mezaristana kalb penceresinden bir ışık verdi. Onunla baştan başa bütün ölümler dirildiler. Ve “Biz ölmemişiz ve ölmeyeceğiz, yine

sizinle görüşeceğiz!” lisân-ı hâl ile dediklerinden aldığı hadsiz sevinçler ve ferahları, iman bu dünyada dahi vermesiyle isbat eder ki: *“İman hakikati öyle bir çekirdektir ki; eğer tecessüm etse bir cennet-i hususiye ondan çıkar, o çekirdeğin şecere-i tûbâsı olur.”* dedim.

O muannit döndü, dedi:

– “Hiç olmazsa hayvan gibi hayatımızı keyif ve lezzetle geçirmek için sefâhet ve eğlencelerle bu ince şeyleri düşünmeyerek yaşayacağız.”

Cevaben dedim:

– “Hayvan gibi olamazsın. Çünkü hayvanın mâzi ve müstakbeli yok. Ne geçmişten elemeler ve teessüfler alır ve ne de gelecekte endişeler ve korkular gelir. Lezzetini tam alır, rahatla yaşar, yatar, Hâlîk’ına şükreder. Hatta kesilmek için yatırılan bir hayvan, bir şey hissetmez. Yalnız bıçak kestiği vakit hissetmek ister, fakat o his dahi gider, o elemenden de kurtulur. *Demek en büyük bir rahmet, bir şefkat-i ilâhiye, gaybı bildirmemektir ve başa gelen şeyleri setretmektedir.* Hususan masum hayvanlar hakkında daha mükemmeldir.

Fakat ey insan, senin mâzi ve müstakbelin akıl cihetiyle bir derece gaybîlikten çıkmasıyla setr-i gayptan, hayvana gelen istirahatden tamamen mahrumsun. Geçmişten çıkan teessüfler, elim firaklar ve gelecekte gelen korkular ve endişeler, senin cüz’î lezzetini hiçe indirir. Lezzet cihetinde yüz derece hayvandan aşağı düşürür. Madem hakikat budur. Ya aklını çıkar at, hayvan ol kurtul... Veya aklını imanla başına al, Kur’ân’ı dinle! Yüz derece hayvandan ziyade bu fânî dünyada dahi sâfi lezzetleri kazan!..” diyerek onu ilzam ettim.

Yine o mütemerit şahıs döndü, dedi:

– “Hiç olmazsa ecnebi dinsizleri gibi yaşarız.”

Cevaben dedim:

– “Ecnebi dinsizleri gibi de olamazsın! Çünkü onlar bir peygamberi inkâr etse, diğerlerine inanabilirler. Peygamberleri bilmesede, Allah’a inanabilir. O’nu da bilmezse, kemâlâta medar bazı seciyeleri bulunabilir. Fakat bir müslüman, en âhir ve en büyük ve dini ve daveti umumî olan âhirzaman Peygamberi (*aleyhissalâtü vesselâm*)’ı inkâr etse ve zincirinden çıkarsa; daha hiçbir peygamberi, hatta Allah’ı kabul etmez. Çünkü bütün peygamberleri ve Allah’ı ve kemâlâtı O’nunla bilmiş. Onlar O’nsuz kalbinde

kalmaz. Bunun içindir ki, eskiden beri her dinden İslâmiyet'e giriyorlar. Ve hiçbir müslüman, hakikî yahudî veya mecûsî veya nasrânî olmaz. Belki dinsiz olur, seciyeleri bozulur; vatana, millete muzır bir hâlete girer..." İspat ettim. O muannit ve mütemerrit şahsın daha tutunacak bir yeri kalmadı. Kayboldu, cehenneme gitti...

İşte ey bu Medrese-i Yusufiye'de benim ders arkadaşlarım! Madem hakikat budur. Ve bu hakikati, Risale-i Nur o derece kat'î ve güneş gibi isbat etmiş ki; yirmi senedir mütemerritlerin inatlarını kırıp imana getiriyor.

Biz dahi hem dünyamıza, hem istikbalimize, hem âhiretimize, hem vatanımıza, hem milletimize tam menfaatli ve kolay ve selâmetli olan iman ve istikâmet yolunu takip edip, boş vaktimizi sıkıntılı hülyalar yerinde Kur'ân'dan bildiğimiz sûreleri okumak.. ve manalarını bildiren arkadaşlardan öğrenmek.. ve kazaya kalmış farz namazlarımızı kaza etmek.. ve birbirinin güzel huylarından istifade edip bu hapishâneyi güzel seciyeli fidanlar yetiştiren bir mübarek bahçeye çevirmek gibi a'mâl-i sâliha ile.. hapishâne müdür ve alâkadarları, câni ve kâtilerin başlarında zebanî gibi azap memurları değil, belki Medrese-i Yusufiye'de cennete adam yetiştirmek ve onların terbiyesine nezaret etmek vazifesiyle memur birer müstakîm üstad ve birer şefkatli rehber olmalarına çalışmalıyız.

Dördüncü Mesele

Yine Gençlik Rehberi'nde izahı var. Bir zaman bana hizmet eden kardeşlerim tarafından suâl edildi ki:

– “Küre-i arzı herc ü merce getiren ve İslâm mukadderâtıyla alâkadar olan bu dehşetli harb-i umumîden elli gündür (şimdi yedi seneden geçti aynı hâl)¹(Hâşiye) hiç sormuyorsun ve merak etmiyorsun. Hâlbuki bir kısım müte-deyyin ve âlim insanlar, cemaati ve câmiyi bırakıp radyo dinlemeye koşuyorlar. Acaba bundan daha büyük bir hâdise mi var? Veya onunla meşgul olmanın zararı mı var?” dediler.

Cevaben dedim ki:

– Ömür sermayesi pek azdır. Lüzumlu işler pek çoktur. Birbiri içinde mütedâhil daireler gibi, her insanın kalb ve mide dairesinden ve ceset ve hâne dairesinden, mahalle ve şehir dairesinden ve vatan ve memleket dairesinden

¹ (Hâşiye) Parantez içindeki not, 1946 senesine aittir.

ve küre-i arz ve nev-i beşer dairesinden tut, ta zîhayat ve dünya dairesine kadar, birbiri içinde daireler var. Her bir dairede her bir insanın bir nevi vazifesi bulunabilir. Fakat en küçük dairede, en büyük ve ehemmiyetli ve dâimî vazife var. Ve en büyük dairede en küçük ve muvakkat, arasıra vazife bulunabilir. Bu kıyas ile –küçüklük ve büyüklük mâkûsen mütenasip– vazifeler bulunabilir. Fakat büyük dairenin cazibedarlığı cihetiyle küçük dairedeki lüzumlu ve ehemmiyetli hizmeti bıraktırıp lüzumsuz, mâlâyani ve âfâkî işlerle meşgul eder. Sermaye-i hayatını boş yerde imha eder. O kıymettar ömrünü kıymetsiz şeylerde öldürür. Ve bazen bu harp boğuşmalarını merak ile takip eden, bir tarafa kalben taraftar olur. Onun zulümlerini hoş görür, zulmüne şerik olur.

Birinci noktaya cevap ise:

– Evet, bu cihan harbinden daha büyük bir hâdis ve bu zemin yüzündeki hâkimiyet-i âmme dâvâsından daha ehemmiyetli bir dâvâ –herkesin ve bilhassa müslümanların başına öyle bir hâdis ve öyle bir dâvâ– açılmış ki; her adam, eğer Alman ve İngiliz kadar kuvveti ve serveti olsa ve akıllı da varsa o tek dâvâyı kazanmak için bilâ-tereddüt sarf edecek. İşte o dâvâ ise yüz bin meşâhir-i insaniyenin ve hadsiz nev-i beşerin yıldızları ve mürşidlerinin müt-tefikan, kâinat sahibinin ve mutasarrıfının binler vaad ve ahidlerine istinaden haber verdikleri ve bir kısmı gözleriyle gördükleri şu ki:

Herkesin iman mukabilinde bu zemin yüzü kadar bağlar ve kasırlar ile müzeyyen ve bâkî ve dâimî bir tarla ve mülkü kazanmak veya kaybetmek dâvâsı başına açılmış. Eğer iman vesikasını sağlam elde etmezse kaybedecek. Ve bu asırda maddiyyûnluk tâunuyla çoklar o dâvâsını kaybediyor. Hatta bir ehl-i keşif ve tahkik, bir yerde kırk vefiyattan yalnız birkaç tanesinin kazandığını sekeratta müşâhede etmiş.. ötekiler kaybetmişler. Acaba bu kaybettiği dâvânın yerini, bütün dünya saltanatı o adama verilse doldurabilir mi?

İşte, o dâvâyı kazandıracak olan hizmetleri ve yüzde doksanına o dâvâyı kaybettirmeyen harika bir dâvâ vekilini, o işte çalıştıran vazifeleri bırakıp ebedî, dünyada kalacak gibi âfâkî mâlâyânîyât ile iştigal etmek tam bir akılsızlık bildiğimizden; biz Risale-i Nur şâkırtları, her birimizin yüz derece aklımız ziyade olsa da ancak bu vazifeye sarf etmek lâzımdır, diye kanaatimiz var.

Ey hapis musibetinde benim yeni kardeşlerim! Sizler, benim ile beraber gelen eski kardeşlerim gibi Risale-i Nur'u görmemişsiniz. Ben onları ve

onlar gibi binler şâkirtleri şahit göstererek derim ve isbat ederim ve isbat etmişim ki:

O büyük dâvâyı yüzde doksanına kazandıran ve yirmi senede yirmi bin adama o dâvânın kazancının vesikası ve senedi ve beratı olan iman-ı tahkikîyi eline veren ve Kur'ân-ı Hakîm'in mucize-i mâneviyesinden neşet edip çıkan ve bu zamanın birinci bir dâvâ vekili bulunan Risale-i Nur'dur.

Bu on sekiz senedir benim düşmanlarım ve zındıklar ve maddiyyûnlar, aleyhimde gayet gaddarâne desiselerle hükûmetin bazı erkânlarını iğfal ederek bizi imha için –bu defa gibi, eskide dahi– hapsilere, zindanlara soktukları hâlde, Risale-i Nur'un çelik kalesinde yüz otuz parça cihâzâtından ancak iki-üç parçasına ilîşebilmişler. Demek avukat tutmak isteyen onu elde etse yeter. Hem korkmayınız, Risale-i Nur yasak olmaz! Hükûmet-i Cumhuriye'nin mebusları ve erkânlarının ellerinde mühim risaleleri –iki, üçü müstesna olarak– serbest geziyorlardı. İnşâallah, bir zaman hapishâneleri tam bir islahhâne yapmak için bahtiyar müdürler ve memurlar, o Nur'ları mahpuslara ekmek ve ilâç gibi tevzi edecekler.

Beşinci Mesele

Gençlik Rehberi'nde izah edildiği gibi:

Gençlik, hiç şüphe yok ki gidecek. Yaz güne ve kışa yer vermesi ve gündüz akşama ve geceye değişmesi kat'iyetinde gençlik dahi ihtiyarlığa ve ölüme geçişecek.

Eğer o fânî ve geçici gençliğini iffetle hayrata –istikâmet dairesinde– sarf etse onunla ebedî, bâkî bir gençliği kazanacağını bütün semâvî fermanlar müjde veriyorlar.

Eğer sefâhete sarf etse, nasıl ki bir dakika hiddet yüzünden bir katl, milyonlar dakika hapis cezasını çektirir. Öyle de gayr-i meşrû dairedeki gençlik keyifleri ve lezzetleri, âhiret mesuliyetinden ve kabir azabından ve zevalinden gelen teessüflerden ve günahlardan ve dünyevî mücâzâtlarından başka, aynı lezzet içinde o lezzetten ziyade elemeler olduğunu akli başında her genç tecrübe ile tasdik eder.

Meselâ haram sevmekte bir kıskançlık eleme ve firak eleme ve mukabele görmemek eleme gibi çok ârızalar ile o cüz'î lezzet, zehirli bir bal hükmüne

geçer. Ve o gençliğin sû-i istimâli ile gelen hastalıkla hastahânelere ve taşkınlıklarıyla hapishânelere ve kalb ve ruhun gıdasızlık ve vazifesizliğinden neşet eden sıkıntılarla meyhânelere, sefâhethânelere veya mezaristana düşeceklerini bilmek istersen, git hastahânelerden ve hapishânelerden ve meyhânelerden ve kabristandan sor. Elbette, ekseriyetle gençlerin gençliğinin sû-i istimâlinde ve taşkınlıklarından ve gayr-i meşrû keyiflerin cezası olarak gelen toktarlardan eyvahlar ve ağlamalar ve esefler işiteceksin.

Eğer, istikâmet dairesinde gitse gençlik, gayet şirin ve güzel bir nimet-i ilâhiye ve tatlı ve kuvvetli bir vasıta-yı hayrât olarak âhirette gayet parlak ve bâkî bir gençlik netice vereceğini, başta Kur’ân olarak çok kat’î âyâtıyla bütün semâvî kitaplar ve fermanlar haber verip müjde ediyorlar.

Madem hakikat budur.. ve madem helâl dairesi keyfe kâfidir.. ve madem haram dairesindeki bir saat lezzet, bazen bir sene ve on sene hapis cezasını çektirir... Elbette, gençlik nimetine bir şükür olarak o tatlı nime-ti iffette, istikâmette sarf etmek lâzım ve elzemdir.

Altıncı Mesele

(Risale-i Nur’un çok yerlerinde izahı ve kat’î hadsiz hüccetleri bulunan iman-ı billâh rûknünün binler küllî burhanlarından bir tek burhana kısaca bir işarettir.)

Kastamonu’da lise talebelerinden bir kısmı yanıma geldiler. “Bize Hâlık’ımızı tanıttır, muallimlerimiz Allah’tan bahsetmiyorlar.” dediler.

Ben dedim:

– “Sizin okuduğunuz fenlerden her fen, kendi lisân-ı mahsusuyla mütemâdiyen Allah’tan bahsedip Hâlık’ı tanıttırıyorlar. Muallimleri değil, onları dinleyiniz!

♦Meselâ, nasıl ki mükemmel bir eczahâne ki her kavanozunda harika ve hassas mizanlarla alınmış hayattar macunlar ve tiryaklar var. Şüphesiz gayet maharetli ve kimyager ve hakîm bir eczacıyı gösterir.

Öyle de küre-i arz eczahânesinde bulunan dört yüz bin çeşit nebâtât ve hayvanât kavanozlarındaki zihayat macunlar ve tiryaklar cihetiyle, bu çarşıdaki eczahânenin ne derece ziyade mükemmel ve büyük olması nisbetinde – okuduğunuz fenn-i tıp mikyasıyla– küre-i arz eczahâne-i kübrâsının eczacısı olan Hakîm-i Zülcelâl’i hatta kör gözlere de gösterir, tanıttırır.

♦Hem meselâ, nasıl bir harika fabrika ki binler çeşit çeşit kumaşları basit bir maddeden dokuyor. Şeksiz, bir fabrikatörü ve maharetli bir makinisti tanıttırır.

Öyle de küre-i arz denilen yüz binler başlı, her başında yüz binler mükemmel fabrika bulunan bu seyyar makine-i rabbâniye, ne derece bu insan fabrikasından büyükse, mükemmelse o derecede *–okuduğunuz fenn-i makine mikyasıyla–* küre-i arzın ustasını ve sahibini bildirir ve tanıttırır.

♦Hem meselâ, nasıl ki gayet mükemmel bin bir çeşit erzak, etrafından celp edip içinde muntazaman istif ve ihzâr edilmiş depo ve iâşe ambarı ve dükkân; şeksiz, bir fevkalâde iâşe ve erzak mâlikini ve sahibini ve memurunu bildirir.

Öyle de bir senede yirmi dört bin senelik bir dairede muntazaman seyahat eden ve yüz binler ve ayrı ayrı erzak isteyen tâîfeleri içine alan ve seyahatıyla mevsimlere uğrayıp, baharı bir büyük vagon gibi binler ayrı ayrı taamlarla doldurarak, kışta erzakı tükenen bîçare zihyatlara getiren ve küre-i arz denilen bu rahmânî iâşe ambarı ve bu sefine-i sübhânîye ve bin bir çeşit cihâzâtı ve malları ve konserve paketleri taşıyan bu depo ve dükkân-ı rabbânî, ne derece o fabrikadan büyük ve mükemmel ise *–okuduğunuz veya okuyacağınız fenn-i iâşe mikyasıyla–* o kat’iyette ve o derecede küre-i arz deposunun sahibini, mutasarrıfını, müdebbirini bildirir; tanıttırır, sevdirebilir.

♦Hem nasıl ki dört yüz bin millet içinde bulunan ve her milletin istediği erzakı ayrı ve istimâl ettiği silâhı ayrı ve giydiği elbisesi ayrı ve tâlimatı ayrı ve terhisatı ayrı olan bir ordunun mucizekâr bir kumandanı, tek başıyla bütün o ayrı ayrı milletlerin ayrı ayrı erzaklarını ve çeşit çeşit esliha ve elbiselerini ve cihâzâtlarını, hiçbirini unutmuyarak ve şaşırmayarak verdiği o acîb ordu ve ordugâh; şüphesiz, bedâhetle o harika kumandanı gösterir, takdîrkârâne sevdirebilir.

Aynen öyle de zemin yüzünün ordugâhında ve her baharda yeniden silâh altına alınmış bir yeni ordu-yu sübhânîde nebâtât ve hayvanât milletlerinden dört yüz bin nev’in çeşit çeşit elbise, erzak, esliha, tâlim, terhisleri gayet mükemmel ve muntazam ve hiçbirini unutmuyarak ve şaşırmayarak bir tek Kumandan-ı Âzam tarafından verilen küre-i arzın bahar ordugâhı, ne derece mezkûr insan ordu ve ordugâhından büyük ve mükemmel ise *–sizin okuyacağınız fenn-i askerî mikyasıyla–* dikkatli ve akli başında olanlara o derece küre-i arzın Hâkim’ini ve Rabb’ini ve Müdebbir’ini ve Kumandan-ı Akdes’ini hayretler ve takdislerle bildirir ve tahmid ve tesbihle sevdirebilir.

♦Hem nasıl ki bir harika şehirde milyonlar elektrik lâmbaları hareket ederek her yeri gezerler. Yanmak maddeleri tükenmiyor bir tarzdaki elektrik lâmbaları ve fabrikası; şeksiz, bedâhetle elektriği idare eden ve seyyar lâmbaları yapan ve fabrikayı kuran ve iştiâl maddelerini getiren bir mucizekâr ustayı ve fevkalâde kudretli bir elektrikçiyi hayretler ve tebriklerle tanıttırır, yaşasınlar ile sevdendir.

Aynen öyle de bu âlem şehirde dünya sarayının damındaki yıldız lâmbaları, bir kısmı –kozmoğrafyanın dediğine bakılsa– küre-i arzdan bin defa büyük ve top güllesinden yetmiş defa süratli hareket ettikleri hâlde intizamını bozmuyor, birbirine çarpıyor, sönmüyor, yanmak maddeleri tükenmiyor. Okuduğunuz kozmoğrafyanın dediğine göre küre-i arzdan bir milyon defadan ziyade büyük ve bir milyon seneden ziyade yaşayan ve bir misafirhâne-i rahmâniyede bir lâmba ve soba olan güneşimizin yanmasının devamı için her gün küre-i arzın denizleri kadar gazyağı ve dağları kadar kömür veya bin arz kadar odun yığınları lâzımdır ki sönmesin. Ve onu ve onun gibi ulvî yıldızları gazyağsız, odunsuz, kömürsüz yandıran ve söndürmeyen ve beraber ve çabuk gezdiren ve birbirine çarptırmayan bir nihâyetsiz kudreti ve saltanatı, ı ışık parmaklarıyla gösteren bu kâinat şehir-i muhteşemindeki dünya sarayının elektrik lâmbaları ve idareleri ne derece o misalden daha büyük, daha mükemmeldir. O derecede –sizin okuduğunuz veya okuyacağınız *fenn-i elektrik mikyasıyla*– bu meşher-i âzam-ı kâinatın Sultan'ını, Münevvir'ini, Müdebber'ini, Sâni'ini, o nurânî yıldızları şahit göstererek tanıttırır; tesbihatla, takdisatla sevdendir, perestiş ettirir.

♦Hem meselâ, nasıl ki bir kitap bulunsa ki bir satırında bir kitap ince yazılmış ve her bir kelimesinde ince kalemle bir sûre-i Kur'âniye yazılmış, gayet mânidâr ve bütün meseleleri birbirini teyid eder ve kâtibini ve müellifini fevkalâde meharetle ve iktidarlı gösteren bir acîb mecmua; şeksiz, gündüz gibi kâtip ve musannifini kemâlâtıyla, hünleriyle bildirir, tanıttırır. مَا شَاءَ اللَّهُ¹ ، cümleleriyle takdir ettirir.

Aynen öyle de bu kâinat kitab-ı kebîri ki; bir tek sayfası olan zemin yüzünde ve bir tek forması olan baharda, üç yüz bin ayrı ayrı kitaplar hükmündeki üç yüz bin nebâtî ve hayvanî tâifeleri beraber, birbiri içinde, yanlışsız, hatasız, karıştırmayarak, şaşırmayarak, mükemmel, muntazam ve bazen ağaç

¹ “Mâşâallah! Allah ne güzel dilemiş ve yapmış!”

² Allah hayır ve bereketini artırsın.

gibi bir kelimede bir kasideyi ve çekirdek gibi bir noktada bir kitabın tamam bir fihristesini yazan bir kalem işlediğini gözümüzle gördüğümüz bu nihâyetsiz mânidâr ve her kelimesinde çok hikmetler bulunan şu mecmûa-yı kâinat ve bu mücessem kur'ân-ı ekber-i âlem, mezkûr misaldeki kitaptan ne derece büyük ve mükemmel ve mânidâr ise o derecede –sizin okuduğunuz fenn-i hikmeti'l-eşya ve mektepte bilfiil mübâşeret ettiğiniz fenn-i kıraat ve fenn-i kitâbet, geniş mikyaslarıyla ve dürbün gözleriyle– bu kitab-ı kâinatın nakkâşını, kâtibini hadsiz kemâlâtıyla tanıttırır. ¹ سُبْحَانَ اللَّهِ أَكْبَرُ cümlesiyle bildirir, ² سُبْحَانَ اللَّهِ takdisiyle tarif eder, ³ الْحَمْدُ لِلَّهِ senâlarıyla sevdirebilir.

İşte bu fenlere kıyasen yüzer fûnûndan her bir fen, geniş mikyasıyla ve hususi aynasıyla ve dürbünlü gözüyle ve ibretli nazarıyla bu kâinatın Hâlık-ı Zülcelâl'ini esmâsıyla bildirir; sıfâtını, kemâlâtını tanıttırır.

İşte bu muhteşem ve parlak bir burhan-ı vahdâniyet olan mezkûr hücceti ders vermek içindir ki Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan çok tekrar ile en ziyade رَبُّ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ⁴ ve السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ⁵ âyetleriyle Hâlık'ımızı bize tanıttırıyor” diye o mektepli gençlere dedim.

Onlar dahi tamamıyla kabul edip tasdik ederek: “Hadsiz şükür olsun Rabbimiz'e ki tam kudsi ve ayn-ı hakikat bir ders aldık. Allah senden razı olsun!” dediler.

Ben de dedim:

– “İnsan, binler çeşit elemeler ile müteallim ve binler nevi lezzetler ile mütelezziz olacak bir zihayat makine.. ve gayet derece acziyle beraber hadsiz, maddî, mânevî düşmanları.. ve nihâyetsiz fakırla beraber hadsiz, zâhiri ve bâtını ihtiyaçları bulunan.. ve mütemâdiyen zeval ve firak tokatlarını yiyen bir bıçare mahlûk iken, birden iman ve ubûdiyetle böyle bir Padişah-ı Zülcelâl'e intisap edip bütün düşmanlarına karşı bir noktayı istinad.. ve bütün hâcâtına medar bir nokta-yı istimdat bularak, herkes

¹ Sadece büyüklükte değil hiçbir konuda eşi ve benzeri olmayan, başka bir şey Kendisiyle kıyas bile edilemeyecek yegâne büyük, Allah'tır.

² Allah'ı bütün eksiklerden tenzih ederim.

³ “Bütün hamdler, övgüler Allah'adır.”

⁴ “Göklerin ve yerin Rabbi” (Ra'd sûresi, 13/16; İsrâ sûresi, 17/102; Kehf sûresi, 18/14; Meryem sûresi, 19/65; ...)

⁵ “Gökleri ve yeri yaratan...” (En'âm sûresi, 6/1, 73; A'râf sûresi, 7/54; Tevbe sûresi, 9/36; Yûnus sûresi, 10/3; ...)

mensup olduğu efendisinin şerefiyle, makamıyla iftihar ettiği gibi; o da böyle nihâyesiz Kadîr ve Rahîm bir Padişah'a iman ile intisap etse ve ubûdiyetle hizmetine girse ve ecelin idam ilânını kendi hakkında terhis tezkeresine çevirse ne kadar memnun ve minnettar ve ne kadar müteşekkirâne iftihar edebilir, kıyas ediniz.”

O mektepli gençlere dediğim gibi musibettede mahpuslara da tekrar ile derim:

– “O’nu tanıyan ve itaat eden zindanda dahi olsa bahtiyardır. O’nu unutan saraylarda da olsa zindandadır, bedbahttır!

Hatta bir bahtiyar mazlum, idam olunurken bedbaht zâlimlere demiş: ‘Ben idam olmuyorum. Belki terhis ile saadete gidiyorum. Fakat ben de sizi idam-ı ebedî ile mahkûm gördüğümünden sizden tam intikamımı alıyorum.’ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ¹ diyerek sürûr ile teslim-i ruh eder.”

سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ²

Yedinci Mesele

(Denizli Hapsi’nde Bir Cuma Gününün Meyvesidir)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
وَمَا أَمُرُ السَّاعَةِ إِلَّا كَلَمْحِ الْبَصَرِ أَوْ هُوَ أَقْرَبُ³
مَا خَلَقُكُمْ وَلَا بُعْثُكُمْ إِلَّا كَنَفْسٍ وَاحِدَةٍ⁴
فَانْظُرْ إِلَى آثَارِ رَحْمَتِ اللَّهِ كَيْفَ يُغِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا
إِنَّ ذَلِكَ لَمُعْجِزٌ الْمَوْتَى وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ⁵

¹ “Allah’tan başka ilâh yoktur.” (Sâffât sûresi, 37/35; Muhammed sûresi, 47/19)

² “Sübhasın yâ Rab! Senin bize bildirdiğinden başka ne bilebiliriz ki? Her şeyi hakkıyla bilen, her şeyi hikmetle yapan sensin.” (Bakara sûresi, 2/32)

³ “Kıyametin oluş işi ise, başka değil, ancak göz açıp kapama yahut daha da kısa bir anda olup biter.” (Nahl sûresi, 16/77)

⁴ “Sizin hepinizi yaratmak da, ölümünüzün ardından (âhirette) hepinizi diriltmek de, (O’nun için) ancak bir kişiyi yaratmak ve diriltmek gibidir.” (Lokman sûresi, 31/28)

⁵ “İşte bak, Allah’ın rahmetinin eserlerine, ölmüş toprağa nasıl hayat veriyor! İşte bunları yapan kim ise, ölüleri de O diriltecektir. O, her şeye hakkıyla kadîrdır.” (Rûm sûresi, 30/50)

Bir zaman Kastamonu’da “Hâlık’ımızı bize tanıttır!” diyen lise talebelerine sâbık Altıncı Mesele’de mektep fûnûnunun dilleriyle verdiği dersi, Denizli Hapishânesi’nde benimle temas edebilen mahpuslar okudular. Tam bir kanaat-i imaniye aldıklarından, âhirete bir iştîyak hissedip, “Bize âhiretimizi de tam bildir; ta ki nefsimiz ve zamanın şeytanları bizi yoldan çıkarmasın, daha böyle hapislere sokmasın!” dediler. Ve Denizli Hapsi’ndeki Risale-i Nur şâkirtlerinin ve sâbıkan Altıncı Mesele’yi okuyanların arzuları ile âhîret rûknûnûn dahi bir hülâsasının beyanı lâzım geldi. Ben de Risale-i Nur’dan bir kısacık hülâsa ile derim:

Nasıl ki Altıncı Mesele’de biz Hâlık’ımızı arzdan, semâvâtтан sorduk; onlar fenlerin dilleri ile güneş gibi Hâlık’ımızı bize tanıttırdılar. Aynen biz de âhîretimizi başta o bildiğimiz **Rabbimiz**’den, sonra **Peygamberimiz**’den, sonra **Kur’ân**’ımızdan, sonra sair **peygamberler** ve **mukaddes kitaplardan**, sonra **melâikelerden**, sonra **kâinattan** soracağız.

İşte birinci mertebede âhîreti **Allah**’tan soruyoruz. O da bütün gönderdiği elçileriyle ve fermanlarıyla ve bütün isimleriyle ve sıfatlarıyla “*Evet âhîret vardır ve sizi oraya sevk ediyorum.*” ferman ediyor. Onuncu Söz, on iki parlak ve kat’î hakikatler ile bir kısım isimlerin âhîrete dair cevaplarını isbat ve izah eylemiş. Burada, o izaha iktifâen gayet kısa bir işaret ederiz:

Evet, madem hiçbir saltanat yoktur ki o saltanata itaat edenlere mükâfâtı ve isyan edenlere mücâzâtı bulunmasın. Elbette rubûbiyet-i mutlaka mertebesinde bir saltanat-ı sermediyenin, o saltanata iman ile intisap ve taat ile fermanlarına teslim olanlara mükâfâtı.. ve o izzetli saltanatı küfür ve isyanla inkâr edenlere de mücâzâtı; o rahmet ve cemâle, o izzet ve celâle lâıık bir tarzda olacak diye **Rabbü’l-âlemin ve Sultan, Deyyân** isimleri cevap veriyorlar.

Hem madem güneş gibi, gündüz gibi zemin yüzünde bir umumî rahmet ve ihatalı bir şefkat ve kerem gözümüzle görüyoruz.

Meselâ o rahmet, her baharda umum ağaçları ve meyveli nebâtları cennet hurileri gibi giydirip, süslendirip, ellerine her çeşit meyveleri verip, bizlere uzatıp “Haydi alınız, yiyiniz!” dediği gibi.. bir zehirli sineğin eliyle bizlere şıfalı, tatlı balı yedirdiği ve elsiz bir böceğin eliyle en yumuşak ipeği bizlere giydirdiği gibi.. bir avuç kadar küçücük çekirdeklerde, tohumcuklarda binler batman taamları bizim için saklayan ve ihtiyat zahîresi olarak o küçücük depolar da yerleştiren bir rahmet, bir şefkat, elbette hiç şüphe olamaz ki bu derece nâzeninâne beslediği bu sevimli ve minnettarları ve perestîşkârları olan mümin

insanları idam etmez. Belki onları daha parlak rahmetlere mazhar etmek için hayat-ı dünyeviye vazifesinden terhis eder diye **Rahîm ve Kerîm** isimleri su-âlimize cevap veriyorlar, ¹ الْحَيَّةُ حَقِّ diyorlar.

Hem madem biz gözümüzle görüyoruz ki umum mahlûklarda ve zemin yüzünde öyle bir hikmet eli işliyor ve öyle bir adalet ölçüleriyle işler dönüyor ki akl-ı beşer onun fevkinde düşünemiyor.

Meselâ insanın bin cihâzâtına takılan hikmetlerinden yalnız bir küçük çekirdek kadar kuvve-i hâfızasında bütün tarihçe-i hayatını ve ona temas eden hadsiz hâdisâtı o kuvvecikte yazıp, onu bir kütüphâne hükmüne getirip.. ve insanın haşırde muhakemesi için neşrolacak olan defter-i âmâlinin bir küçük senedi olarak her vakit hatırlatmak sırrı ile her insanın eline vererek dimağının cebine koyan bir ezeli hikmet.. ve bütün masnûâtta gayet hassas mizanlar ile âzâlarını yerleştiren; mikroptan gergedana, sinekten simurga kuşuna, bir çiçekli nebâttan milyarlar, trilyonlarla çiçekler açan bahar çiçeğine kadar; israfsız ölçülerle bir tenâsüb, bir muvâzene, bir intizam ve bir cemâl içinde masnûâtı bir hüsn-ü sanat yapan.. ve her zîhayatın hukuk-u hayatını kemâl-i mizanla veren; iyiliklere güzel neticeler ve fenalıklara fena neticeler verdiren.. ve Âdem (*aleyhisselâm*) zamanından beri tâğî ve zâlim kavimlere vurduğu tokatlarla kendini pek kuvvetli ihsas ettiren bir adalet-i sermediye, elbette ve hiç şüphe getirmez ki –güneş gündüzsüz olmadığı gibi– o hikmet-i ezeliye, o adalet-i sermediye âhiretsiz olmazlar.. ve ölümden en zâlimlerin ve en mazlumların bir tarzda gitmelerindeki âkıbetsiz bir dehşetli haksızlığa, adaletsizliğe ve hikmetsizliğe hiçbir veçhile müsaade etmezler diye **Hakîm ve Hakem ve Adl ve Âdil** isimleri bizim suâlimize kat’î cevap veriyorlar.

Hem madem bütün zîhayat mahlûkların elleri yetişmediği ve iktidarlara dairesinde olmayan bütün hâcatlarını, bütün fitrî matlaplarını bir nevi dua bulunan istidad-ı fitrî ve ihtiyac-ı zarurî dilleriyle istedikleri vakitte, gayet rahîm ve iştirici ve şefkatli bir dest-i gaybî tarafından verildiğinden.. ve ihtiyârî olan deavât-ı insaniyenin, hususan havasların ve nebîlerin dualarının on adetten altı-yedisi hilâf-ı âdet makbul olmasından kat’î anlaşılıyor ki; her dertlinin âhını, her muhtacın duasını işiten ve dinleyen bir Semî ve Mücîb perde arkasında var, bakar ki; en küçük bir zîhayatın en küçük bir ihtiyacını görür ve en gizli bir âhını işitir, şefkat eder, fiilen cevap verir, memnun eder.

¹ “Cennet hakır.” Bkz.: Buhârî, *teheccüd* 1, *enbiyâ* 47, *deavât* 10, *tevhid* 8, 24, 35; Müslim, *imân* 46, *müsâfirîn* 199.

Elbette ve her hâlde hiçbir şüphe ihtimali kalmaz ki; mahlûkların en ehemmiyetlisi olan nev-i insanın en ehemmiyetli ve umumî ve umum kâinatı ve umum esmâ ve sıfât-ı ilâhiyeyi alâkadar eden bekâ-yı uhreviyyeye ait dualarını içine alan.. ve nev-i insanın güneşleri ve yıldızları ve kumandanları olan bütün peygamberleri arkasına alıp onlara, duasına “âmin, âmîn..” dedirtten.. ve ümmetinden her gün, her ferd-i mütedeyyin hiç olmazsa kaç defa O’na salavât getirmekle O’nun duasına “âmin, âmîn..” diyen ve belki bütün mahlûkat o duasına iştirak ederek “Evet Yâ Rabbenâ! İsteddiğini ver, biz de O’nun istediğini istiyoruz!” diyorlar. Bütün bu reddedilmez şerâit altında bekâ-yı uhrevî ve saadet-i ebediye için Muhammed (*aleyhissalâtü vesselâm*)’ın haşrin hadsiz esbab-ı mûcibesinden yalnız tek duası cennetin vücûduna ve baharın îcadı kadar kudretine kolay olan âhiretin îcadına kâfi bir sebeptir diye **Mücib** ve **Semî** ve **Rahîm** isimleri bizim suâlimize cevap veriyorlar.

Hem madem gündüz, bedâhetle güneşi gösterdiği gibi; zemin yüzünde, mevsimlerin tebeddülünde küllî ölmek ve dirilmekte perde arkasında bir mu-tasarıf, gayet intizamla koca küre-i arzı bir bahçe, belki bir ağaç kolaylığında ve intizamında.. ve azametli baharı bir çiçek sühûletinde ve mizanlı zine-tinde.. ve zemin sayfasında üç yüz bin haşir ve neşrin numûne ve misallerini gösteren üç yüz bin kitap hükmündeki nebâtât ve hayvanât tâifelerini (onda) yazar, beraber ve birbiri içinde şaşırmayarak, karışık iken karıştırmayarak; birbirine benzemekle beraber iltibassız, sehivsiz, hatasız, mükemmel, muntazam, mânidâr yazan bir kalem-i kudret, bu azameti içinde hadsiz bir rahmet, nihâyetsiz bir hikmet ile işlediği gibi; koca kâinatı, bir hânesi misillü insana musahhar ve müzeyyen ve tefriş etmek.. ve o insanı halife-i zemin ederek ve dağ ve gök ve yer tahammülünden çekindikleri emanet-i kübrâyı ona vermesi.. ve sair zîhayatlara bir derece zâbitlik mertebesiyle mükerrerrem etmesi.. ve hitâbât-ı sübhâniyesine ve sohbetine müşerref eylemesi ile fevkalâde bir makam verdiği.. ve bütün semâvî fermanlarda ona saadet-i ebediyyeyi ve bekâyı uhreviyyeyi kat’î vaad ve ahdedtiği hâlde; elbette ve hiçbir şüphe olmaz ki bahar kadar kudretine kolay gelen dâr-ı saadeti, o mükerrerrem ve müşerref insanlar için açacak ve yapacak ve haşir ve kıyâmeti getirecek diye **Muhyî** ve **Mümît** ve **Hayy** ve **Kayyûm** ve **Kadîr** ve **Alîm** isimleri, Hâlık’ımızdan sormamıza cevap veriyorlar.

Evet, her baharda bütün ağaçları ve otların köklerini aynen ihya.. ve ne-bâtî ve hayvanî üç yüz bin nevi haşrin ve neşrin numûnelerini îcad eden bir kudret, Muhammed ve Mûsâ (*aleyhimesalâtü vesselâm*)’ların her birinin ümmetinin geçirdiği bin senelik zaman, karşı karşıya hayalen getirilip bakılsa haşrin

ve neğrin bin misalini ve bin delilini iki bin baharda¹(Hâşiye) gösterdiği görülecek. Ve böyle bir kudretten haşr-i cismânîyi uzak görmek, bin derece körlük ve akılsızlıktır.

Hem madem nev-i beşerin en meşhurları olan yüz yirmi dört bin **peygamberler**, ittifak ile saadet-i ebediyeyi ve bekâ-yı uhrevîyi Cenâb-ı Hak'ın binler vaad ve ahidlerine istinaden ilân edip mucizeleriyle doğru olduklarını isbat ettikleri gibi hadsiz **ehl-i velâyet**, keşif ile ve zevk ile aynı hakikate imza basıyorlar. Elbette o hakikat güneş gibi zâhir olur, şüphe eden divâne olur...

Evet, bir fende ve bir sanatta mütehasıs bir-iki zâtın o fen ve o sanata ait hükümleri ve fikirleri, onda ihtisası olmayan bin adamın –hatta başka fenlerde âlim ve ehl-i ihtisas da olsalar– muhalif fikirlerini hükümden ıskat ettikleri gibi; bir meselede, meselâ Ramazan hilâlini, yevm-i şekte isbat etmek ve “süt konservelerine benzeyen ceviz-i hindî bahçesi rû-yi zeminde var” diye dâvâ etmekte iki isbat edici, bin inkâr edici ve nefyediciyle galebe edip dâvâyı kazanıyorlar. Çünkü isbat eden yalnız bir ceviz-i hindîyi veyahut yerini gösterse kolayca dâvâyı kazanır. Onu nefy ve inkâr eden bütün rû-yi zemini aramak, taramakla hiçbir yerde bulunmadığını göstermekle dâvâsını isbat edebildiği gibi; cenneti ve dâr-ı saadeti ihbar ve isbat eden, yalnız bir izini, sinemada gibi keşfen bir gölgesini, bir tereşşuhunu göstermekle dâvâyı kazandığı hâlde; onu nefy ve inkâr eden, bütün kâinatı ve ezelden ebede kadar zamanları görmek ve göstermekle ancak inkârını ve nefyini isbat ile dâvâyı kazanabilir. Ve bu ehemmiyetli sırdandır ki “hususî bir yere bakmayan ve imanî hakikatler gibi umum kâinata bakan nefiyler, inkârlar (zâtında muhâl olmamak şartıyla) isbat edilmez.” diye ehl-i tahkik ittifak edip bir düstur-u esasî kabul etmişler.

İşte bu kat'î hakikate binâen binler feylesofların muhalif fikirleri, böyle imanî meselelerde birtek muhbir-i sâdika karşı hiçbir şüphe, hatta vesvese vermemek lâzım iken; yüz yirmi bin isbat edici ehl-i ihtisas ve muhbir-i sâdıkın ve hadsiz ve nihâyetsiz müsbit ve mütehasıs ehl-i hakikat ve ashab-ı tahkikin ittifak ettikleri erkân-ı imaniyede aklı gözüne inmiş, kalbsiz, mâneviyâtan uzaklaşmış, körleşmiş birkaç feylesofun inkârlarıyla şüpheye düşmenin ne kadar ahmaklık ve divânelik olduğunu kıyas ediniz.

Hem madem gözümüzle –gündüz gibi– hem nefsimizde, hem etrafımızda bir *rahmet-i âmme* ve bir *hikmet-i şâmile* ve bir *inâyet-i dâime* müşâhede

¹ (Hâşiye) Sabık her bir bahar, kıyâmeti kopmuş, ölmüş ve karşısındaki bahar onun haşri hükmündedir.

ediyoruz.. ve dehşetli bir saltanat-ı rubûbiyet ve dikkatli bir adalet-i âliye ve izzetli icraât-ı celâliyenin âsârını ve cilvelerini görüyoruz. Hatta bir ağacın meyveleri ve çiçekleri sayısınca o ağaca hikmetler takan bir *hikmet*.. ve her bir insanın cihâzâtı ve hissiyâtı ve kuvveleri adedince ihsanları, in'amları ona bağlamış bir *rahmet*.. ve Kavm-i Nûh ve Hûd ve Sâlih (*aleyhimüsselâm*) ve Kavm-i Âd ve Semûd ve Firavun gibi âsi milletlere tokat vuran ve en küçük bir zîhayatın hakkını muhafaza eden izzetli ve inâyetli bir adalet.. ve

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ تَقُومَ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ بِأَمْرِهِ ثُمَّ إِذَا دَعَاكُمْ دَعْوَةً مِنَ الْأَرْضِ إِذَا أَنْتُمْ تَخْرُجُونَ¹

âyeti, azametli bir îcaz ile der:

“Nasıl ki iki kışlada yatan ve duran mutî askerler, bir kumandanın çağırmasıyla silâh başına ve vazife başına boru sesiyle gelmeleri gibi; aynen öyle de bu iki kışlanın misalinde ve emre itaatinde koca semâvât ve küre-i arz, Sultan-ı Ezelî'nin askerlerine iki mutî kışla gibi; ne vakit Hazreti İsrâfil (*aleyhisselâm*)'ın borusuyla o kışlalarda ölüm ile yatanlar çağırılrsa derhâl ceset libaslarını giyip dışarı fırlamalarını ispat edip gösteren.. her baharda arz kışlası içindekiler, melek-i ra'dın borusuyla aynı vaziyeti göstermesiyle nihâyetsiz azameti anlaşılan bir saltanat-ı rubûbiyet, elbette ve elbette ve her hâlde ve hiç şüphe getirmez ki –Onuncu Söz'de isbatına binâen– o rahmet ve hikmet ve inâyet ve adalet ve saltanat-ı sermediyenin gayet kat'î istedikleri dâr-ı âhîret ve daire-i haşir ve neşrin açılmamasıyla o nihâyetsiz cemâl-i rahmet nihâyetsiz bir çirkin merhametsizliğe inkılâp etmesi.. ve o hadsiz kemâl-i hikmet, hadsiz kusurlu abesiyete ve faydasız israfâta dönmesi.. ve o gayet şirin inâyet, gayet acı ihânetsizliğe değişmesi.. ve o gayet mizanlı ve hakkaniyetli adalet, gayet şiddetli zulümlere kalbolması.. ve o gayet derecede haşmetli ve kuvvetli saltanat-ı sermediye sukût etmesi ve haşrin gelmemesiyle bütün haşmeti kaybolması.. ve kemâlât-ı rubûbiyeti acz ve kusur ile lekedâr olması, hiçbir cihet-i imkânı yok, hiçbir akıl ihtimal vermez; yüz muhâl, içinde birden bulunur, daire-i imkân haricinde bâtil ve mümtendir.

Çünkü nâzenin ve nazdar beslediği ve akıl ve kalb gibi cihâzâtla saadet-i ebediyeye ve âhirette bekâ-yı dâimîye iştîyak hissini verdiği hâlde; onu ebedî idam etmek, ne kadar gadirli bir merhametsizlik.. ve onun yalnız dimağına

¹ “O'nun varlığının ve kudretinin delillerinden biri de: Göğün ve yerin, kendisinin buyruğu ile kâim olmaları, belirlenen yerde sapaşgâmlar işlerinin başında bulunmalarıdır. Sonra sizi yattığınız yerden bir çağırdı mı, birden kabirlerinizden çıkıverirsiniz!” (Rûm sûresi, 30/25).

yüzer hikmetler ve faydalar taktığı hâlde; onu dirilmemek üzere bütün cihâzâtını ve binler faydaları bulunan istidâdâtını âkibetsiz bir ölümle faydasız, neticesiz, hikmetsiz bütün bütün israf etmek ne derece hilâf-ı hikmet.. ve binler vaîd ve ahidlerini yerine getirmemek ile –hâşâ– aczini ve cehlini göstermek, ne kadar o haşmet-i saltanata ve o kemâl-i rubûbiyete zıttır, her zîşuur anlar.” Bunlara kıyasen, inâyet ve adaleti tatbik eyle...

İşte Hâlik’ımızdan sorduğumuz âhirete dair suâlimize **Rahmân** ve **Hakîm** ve **Adl** ve **Kerîm** ve **Hâkim** isimleri mezkûr hakikatle cevap veriyorlar, şeksiz şüphesiz, güneş gibi âhireti isbat ediyorlar.

Hem madem biz gözümüzle görüyoruz, öyle ihatalı ve azametli bir *hafiziye* hükmeder ki; zîhayat, her şeyin ve her hâdisenin çok suretlerini ve gördüğü fıtrî vazifesinin defterini.. ve esmâ-yı ilâhiyeye karşı lisân-ı hâl ile tesbihatına dair sayfa-yı âmâlini.. misalî levhalarda ve çekirdeklerinde ve tohumcuklarında.. ve levh-i mahfûzun numûnecikleri olan kuva-yı hâfızalarında.. ve bilhassa insanın dimağındaki pek büyük ve pek küçük kütüphânesi olan kuvve-i hâfızasında ve sair maddî ve mânevî in’ikâs aynalarında kaydeder, yazdırır, zaptederek muhafaza altına alır. Sonra mevsimi geldikçe bütün o mânevî yazıları maddî bir tarzda da gözümüze gösterip milyonlarca misaller ve deliller ve numûneler kuvvetiyle ¹ وَإِذَا الضُّحْفُ نُشِرَتْ¹ âyetindeki en acîb bir hakikat-i haşriyeyi, kudretin bir çiçeği olan her bahar, kendi çiçek-i ekberinde milyarlar dil ile kâinata ilân eder. Ve başta nev-i insan olarak bütün zîhayatlar ve bütün eşya, fenâya düşmek ve ademe sukût etmek ve hiçlikte mahvolmak ve başta nev-i beşer olarak zîhayatlar, idam edilmek için yaratılmamışlar. Belki bekâya terakki ile ve devama tasaffi ile ve sermedî vazifeye istidadıyla girmek için halkolunduklarını gayet kuvvetli isbat eder.

Evet, her baharda müşâhede ediyoruz ki; güz mevsimi kıyâmetinde vefat eden hadsiz nebâtât, bahar haşrinde her bir ağaç, her bir kök, her bir çekirdek, her bir tohum ² وَإِذَا الضُّحْفُ نُشِرَتْ² âyetini okuyup bir manasını, bir ferdini kendi diliyle, geçmiş senelerde gördüğü vazifinin misalleriyle tefsir ederek o azametli hafiziye şehadet eder. ³ هُوَ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ³ âyetindeki

¹ “Hesap defterleri açıldığı zaman...” (Tekvir sûresi, 81/10)

² “O, kendinden başka her şeyden (mâsivâ) mukaddem bir “Evvel”; her şeyin encam ve nihayetine hâkim, varı yok yoku da var eden bir “Âhir”; vücudu varlığın her satır, her kelimesinde netlerden daha net, apaçık okunan bir Zâhir; her şeyin ötesinde, ötelere de ötesinde kâinat ve hâdiselerin biricik mercii bir Bâtın; ama hem evveliyeti hem âhiriyeti, hem zâhiriyeti hem de bâtniyeti birbirinden ayrı olmayan bir Evvel ü Âhir ve bir Zâhir u Bâtın’dır.” (Hadid sûresi, 57/3)

dört muazzam hakikatleri her şeyde gösterip hafiziyeti âzamî derecede ve haşri bahar kolaylığında ve kat'iyetinde bizlere ders verir.

Evet bu dört ismin cilveleri, en cüz'iden en küllîye kadar cereyan ederler. Meselâ, nasıl ki bu ağacın menşei olan bir çekirdek, ¹الْأَوَّلُ ismine mazhariyetle o ağacın gayet mükemmel programını ve îcadının noksansız cihâzâtını ve teşekkülünün bütün şerâitini câmi bir kutucuktur ki hafiziyetin azametini isbat eder.

²وَالْآخِرُ ismine mazhar olan meyvesi ise, çekirdekleriyle o ağacın işlediği bütün fitrî vazifelerinin fihristesini ve amellerinin listesini ve hayat-ı sâniyesinin düsturlarını ihtiva eden bir sandukçadır ki âzamî derecede hafiziyete şehadet eder.

³وَالظَّاهِرُ ismine mazhar olan o ağacın suret-i cismâniyesi ise öyle tenâsüblü ve sanatlı ve süslü bir hulle, bir libas ve ayrı ayrı nakışlar ve zînetler ve yaldızlı nişanlar ile tezyin edilmiş, güya yetmiş renkli bir huri elbisesidir ki hafiziyet içinde azamet-i kudret ve kemâl-i hikmet ve cemâl-i rahmeti gözlere gösterir.

⁴وَالْبَاطِنُ ismine ayna olan o ağacın içindeki makinesi ise öyle muntazam ve mükemmel ve mucizâtı bir fabrika, bir tezgâh, bir kimyahâne ve hiçbir dalı ve meyveyi ve yaprağı gıdasız bırakmayan mizanlı bir kazan-ı erzaktır ki hafiziyet içinde kemâl-i kudret ve adalet ve cemâl-i rahmet ve hikmeti güneş gibi isbat eder.

Aynen öyle de küre-i arz, senevî mevsimler cihetinde bir ağaçtır. İsm-i Evvel cilvesiyle güz mevsiminde hafiziyete emanet edilen bütün tohumlar ve çekirdekler, bahar çarşafını giyen zemin yüzünün milyarlar dal, budak, meyve veren ve çiçek açan ağacının teşkilâtına dair ilâhî emirlerin mecmuacıkları ve kaderden gelen düsturların listeleri ve geçen yazın işlediği vazifelerin küçücük sayfa-yı amelleri ve defter-i hidemâtıdır ki; bilbedahe bir Hafız-i Zülcelâli ve'l-ikram'ın hadsiz kudret, adalet, hikmet, rahmet ile iş gördüğünü gösteriyor.

¹ Kendinden başka her şeyden (mâsivâ) mukaddem bir "Evvel"

² Her şeyin encam ve nihayetine hâkim, varı yokluğu da var eden bir "Âhir"

³ Vücudu varlığın her satır, her kelimesinde netlerden daha net, apaçık okunan bir "Zâhir"

⁴ Her şeyin ötesinde, ötelere de ötesinde kâinat ve hâdiselerin biricik mercii bir "Bâtın"

Ve senevî zemin ağacının âhiri ise ikinci güzde o ağacın gördüğü bütün vazifelerini ve esmâ-yı ilâhiyeye karşı ettiği bütün fitrî tesbihatlarını ve gelecek bahar haşrinde neşrolabilen bütün sahâif-i âmâllerini, zerrecik ve küçük-kutucukların içine koyup, Hafız-i Zülcelâl'in dest-i hikmetine teslim eder.

¹ هُوَ الْآخِرُ ismini hadsiz dillerle kâinat yüzünde okur.

Ve şu ağacın zâhiri ise haşrin üç yüz bin misallerini ve emârelerini gösteren üç yüz bin küllî ve çeşit çeşit çiçekler açıp hadsiz rahmâniyet ve rezzâkiyet ve rahimiyet ve kerîmiyet sofralarını sererek zîhayatlara ziyafetler vermekle ² هُوَ الظَّاهِرُ ismini meyveleri, çiçekleri, taamları sayısınca lisanlarıyla zikredip medh ü senâ eder, gündüz gibi ³ وَإِذَا الضُّحَى نُشِرَتْ hakikatini gösterir.

Bu haşmetli ağacın bâtını ise hadsiz ve hesaba gelmez muntazam makinelere ve mizanlı fabrikaları kemâl-i dikkat ve intizamla işlettiiren öyle bir kazan ve tezgâhtır ki bir dirhemden bin batman taamları pişirir, açlara yetiştirir. Ve öyle bir mizan ve dikkatle işler ki zerre kadar tesadüfün karışmasına bir yer bırakmıyor. ⁴ هُوَ الْبَاطِنُ ismini zeminin iç yüzüyle, yüz bin dil ile tesbih eden bazı melâike gibi yüz bin tarzlarda ilân edip isbat eder.

Hem arz, senevî hayatı haysiyetiyle bir ağaç olduğu ve o dört isim içinde hafiziyeti ve onunla haşır kapısına bir anahtar yaptığı gibi.. aynen öyle de dehrî ve dünya hayatı cihetiyle yine meyveleri âhiret pazarına gönderilen bir muntazam ağaçtır. Ve o dört isme öyle bir mazhar, bir ayna ve âhirete giden bir yol açar ki genişliğini ihataya ve tabire aklımız kâfi gelmiyor. Yalnız bu kadar deriz:

Nasıl ki bir saatin saniyeleri ve dakikaları ve saatleri ve günleri sayan haf-talık saatin milleri birbirine benzer, birbirini isbat eder. Saniyelerin hareketini gören, sair çarkların hareketlerini tasdik etmeye mecbur olur. Aynen öyle de semâvât ve arzın Hâlık-ı Zülcelâl'inin bir saat-i ekberi olan bu dünyanın saniyelerini sayan günler ve dakikalarını hesap eden seneler ve saatlerini gösteren asırlar ve günlerini bildiren devirler birbirine benzer, birbirini isbat eder. Ve bu gecenin sabahı ve bu kışın baharı kat'iyetinde fânî dünyanın karanlıklı kışının bâkî bir baharı ve sermedî bir sabahı geleceğini hadsiz

¹ O, her şeyin encam ve nihayetine hâkim, varı yok yoku da var eden bir 'Âhir'dir.

² O, vücudu varlığın her satır, her kelimesinde netlerden daha net, açık okunan bir 'Zâhir'dir.

³ "Hesap defterleri açıldığı zaman..." (Tekvir sûresi, 81/10)

⁴ O, her şeyin ötesinde, ötelerin de ötesinde kâinat ve hâdiselerin biricik mercii bir 'Bâtın'dır.

emârelerle haber verir diye, Hafız ismi ile ¹هُوَ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ isimleri; bizim, Hâlık'ımızdan sorduğumuz haşır meselesine mezkûr hakikatle cevap veriyorlar.

Hem madem gözümüzle görüyoruz ve aklımızla anlıyoruz ki:

- İnsan, şu kâinat ağacının en son ve en cemiyetli meyvesi..
- ve hakikat-i Muhammediye (*aleyhissalâtü vesselâm*) cihetiyle çekirdek-i aslîsi..
- ve kâinat kur'ânının âyet-i kübrâsı..
- ve ism-i âzamı taşıyan âyetü'l-kürsisi..
- ve kâinat sarayının en mükerrer misafiri..
- ve o saraydaki sair sekenelerde tasarrufa me'zun en faal memuru..
- ve kâinat şehrinin, zemin mahallesinin bahçesinde ve tarlasında vâridat ve sarfiyatına ve zer' ve ekilmesine nezarete memur..
- ve yüzer fenler ve binler sanatlarla techiz edilmiş en gürültülü ve mesuliyetli nâzırı..
- ve kâinat ülkesinin arz memleketinde Padişah-ı Ezel ve Ebed'in gayet dikkat altında bir müfettişi, bir nevi halife-i arzı..
- ve cüz'î ve küllî harekâtı kaydedilen bir mutasarrıfı..
- ve semâ ve arz ve cibâlin kaldırmısından çekindikleri emanet-i kübrâyı omuzuna alan..
- ve önüne iki acib yol açılan, bir yolda zîhayatın en bedbahtı ve diğerinde en bahtıyarı..
- çok geniş bir ubûdiyetle mükellef bir abd-i küllî..
- ve kâinat Sultanı'nın ism-i âzamına mazhar ve bütün esmâsına en câmi bir aynası..
- ve hitâbât-ı sübhâniyesine ve konuşmalarına en anlayışlı bir muhatab-ı hâssı..

¹ "O, kendinden başka her şeyden (mâsivâ) mukaddem bir "Evvel"; her şeyin encam ve nihayetine hâkim, varı yok yoku da var eden bir "Âhir"; vücudu varlığın her satır, her kelimesinde netlerden daha net, apaçık okunan bir Zâhir; her şeyin ötesinde, ötelere de ötesinde kâinat ve hâdiselerin biricik mercii bir Bâtın; ama hem evveliyeti hem âhîriyeti, hem zâhiriyeti hem de bâtniyeti birbirinden ayrı olmayan bir Evvel ü Âhir ve bir Zâhir u Bâtın'dır." (Hadid sûresi, 57/3)

•ve kâinatın zîhayatları içinde en ziyade ihtiyaçlısı.. ve hadsiz fakrıyla ve aczi ile beraber hadsiz maksatları ve arzuları ve nihâyetsiz düşmanları ve onu inciten zararlı şeyleri bulunan bir bîçare zîhayatı..

•ve istidatca en zengini..

•ve lezzet-i hayat cihetinde en müteellimi ve lezzetleri, dehşetli elemlele âlûde..

•ve bekâya en ziyade müştâk ve muhtaç ve en çok lâıyk ve müstehak ve devamı ve saadet-i ebediyeı hadsiz dualarla isteyen ve yalvaran.. ve bütün dünya lezzetleri ona verilse, onun bekâya karşı arzusunu tatmin etmeyen ve ona ihsanlar eden Zât'ı perestîş derecesinde seven ve sevdiren ve sevilen çok harika bir mucize-i kudret-i samedâniye ve bir acûbe-i hilkat..

•ve kâinatı içine alan ve ebede gitmek için yaratıldığına bütün cihâzât-ı insaniyesi şehadet eden...

Böyle yirmi, küllî hakikatler ile Cenâb-ı Hakk'ın *Hak* ismine bağlanan.. ve en küçük zîhayatın en cüz'î ihtiyacını gören ve niyazını işiten ve fiilen cevap veren Hafız-i Zülcelâl'in, *Hafız* ismiyle mütemâdiyen amelleri kaydedilen.. ve kâinatı alâkadar edecek ef'âlleri o ismin kâtibîn-i kiramlarıyla yazılan.. ve her şeyden ziyade o ismin nazar-ı dikkatine mazhar bulunan bu insanlar, elbette ve elbette ve her hâlde ve hiçbir şüphe getirmes ki; bu yirmi hakikatin hükmüyle insanlar için bir haşır ve neşir olacak.. ve Hak ismiyle evvelki hizmetlerinin mükâfatını ve kusurâtının mücâzâtını çekecek.. ve Hafız ismiyle cüz'î-küllî kayıt altına alınan her amelinden muhasebe ve sorguya çekilecek.. ve dâr-ı bekâda saadet-i ebediye ziyafetgâhının ve şekâvet-i dâime hapishânesinin kapıları açılacak.. ve bu âlemde çok tâifelere kumandanlık yapan ve karışan ve bazen karıştıran bir zâbit, toprağa girip her amelinden suâl olunmak ve uyandırılmamak üzere yatıp saklanmayacaktır.

Yoksa, sineğin sesini işitip hakk-ı hayatını vermekle fiilen cevap verdiği hâlde; gök gürültüsü kuvvetinde bekâya ait hadsiz hukuk-u insaniyenin mezkûr yirmi hakikatler lisanları ile edilen ve arşı ve ferşi çınlatan dualarını işitemek ve o hadsiz hukuku zâyi etmek.. ve sinek kanadının intizamı şehadetiyle sinek kanadı kadar israf etmeyen bir hikmet, bütün o hakikatlerin bağlandıkları insanî istidâdâtı ve ebede uzanan emelleri ve arzuları ve o istidat ve arzuları besleyen kâinatın pek çok râbıtalarını ve hakikatlerini bütün bütün israf etmek, öyle bir haksızlıktır ve imkân haricinde ve zâlimâne bir çirkinliktir ki Hak ve Hafız ve Hakîm ve Cemîl ve Rahîm isimlerine şehadet eden

bütün mevcudât onu reddeder. “Yüz derece muhâl ve bin vecihle mümteni-
dir” derler.

İşte biz Hâlık’ımızdan haşre dair sorduğumuz suâle **Hak, Hafız, Hakîm, Cemîl, Rahîm** isimleri cevap verip derler:

“Biz, hak ve hakikat olduğumuz gibi ve hem bize şehadet eden mevcudâtın tahakkuku misillü, haşir haktır ve muhakkaktır.”

Hem madem... Daha yazacaktım, fakat güneş gibi mâlûm olmasından kısa kestim.

İşte, geçmiş misallerde ve mademlerdeki maddelere kıyasen Cenâb-ı Hakk’ın yüz, belki bin esmâsının kâinata bakan isimlerinin her birisi, nasıl ki mevcudâtta ayna ve cilveleriyle müsemâmını bedâhetle isbat eder; aynen öyle de haşri ve dâr-ı âhireti de gösterirler ve kat’iyetle isbat ederler.

Hem nasıl Hâlık’ımızdan sorduğumuz suâlimize, o Rabbimiz bütün fermanlarıyla ve nâzil ettiği bütün kitaplarıyla ve müsemmâ olduğu ekser isimleriyle bize kudsî ve kat’î cevap veriyor; aynen öyle de **melâikeleriyle** ve onların diliyle daha başka bir tarzda dedirir:

“Sizin, zaman-ı Âdem’den beri hem ruhanîlerle, hem bizimle görüşmenizin yüzer tevâtür kuvvetinde hâdiseleri var ve bizim ve ruhanîlerin vücûdlarına ve ubûdiyetlerine delâlet eden hadsiz emâre ve deliller var. Ve biz, âhiret salonlarında ve bazı dairelerinde gezdiğimizizi, birbirimize mutâbık olarak sizin kumandanlarınız ile görüştüğümüz zaman söylemişiz ve daima da söylüyoruz. Elbette bu gezdiğimiz bâkî ve mükemmel salonlar ve bu salonların arkalarında tefriş ve tezyin edilmiş olan saraylar ve menziller, hiç şüphemiz yoktur ki gayet ehemmiyetli misafirleri o yerlerde iskân etmek üzere bekliyorlar. Size kat’î beyan ediyoruz.” diye suâlimize cevap veriyorlar.

Hem madem Hâlık’ımız, bize en büyük muallim ve en mükemmel üstad ve şaşırmaz ve şaşırtmaz en doğru rehber olarak **Muhammed-i Arabî** (*aleyhissalâtü vesselâm*)’ı tayin etmiş ve en son elçi olarak göndermiş. Biz dahi, ilmelyakîn mertebesinden aynelyakîn ve hakkalyakîn mertebelerine terakki ve tekemmül etmek üzere her şeyden evvel bu Üstadımız’dan, Hâlık’ımızdan sorduğumuz suâli sormaklığımız lâzım geliyor. Çünkü o Zât, Hâlık’ımız tarafından her biri birer nişane-i tasdik olan bin mucizâtıyla Kur’ân’ın bir mucizesi olarak Kur’ân’ın hak ve kelâmullah olduğunu isbat ettiği gibi; Kur’ân dahi kırk nevi i’câz ile o Zât’ın bir mucizesi olup, O’nun doğru ve Resûlullah olduğunu isbat

ederek ikisi beraber; biri, âlem-i şehadet lisanı (bütün hayatında, bütün enbi-yâ ve evliyanın tasdikleri altında) diğeri, âlem-i gayb lisanı (bütün semâvî fer-manların ve kâinat hakikatlerinin tasdikleri içinde) binler âyâtıyla iddia ve is-bat ettikleri hakikat-i haşriye, elbette güneş ve gündüz gibi bir kat'iyettedir.

Evet, haşir gibi en acîb ve en dehşetli ve tavr-ı aklın haricinde bir me-sele, ancak ve ancak böyle harika iki üstadın dersleriyle halledilir, anla-sılır.

Eski zaman peygamberleri ümmetlerine Kur'ân gibi izahat vermedikle-rinin sebebi, o devirler beşerin bedeviyet ve tufûliyet devri olmasıdır. İbtidâî derslerde izah az olur.

Elhâsıl: Madem *Cenâb-ı Hakk'ın ekser isimleri* âhireti iktiza edip ister-le; elbette o isimlere delâlet eden bütün hüccetler, bir cihette âhiretin tahak-kukuna dahi delâlet ederler.

Ve madem *melâikeler* âhiretin ve âlem-i bekânın dairelerini gördükleri-ni haber veriyorlar; elbette, melâike ve ruhların ve ruhâniyâtın vücûd ve ubû-diyetlerine şehadet eden deliller, dolayısıyla âhiretin vücûduna dahi delâlet ederler.

Ve madem *Muhammed (aleyhissalâtü vesselâm)'ın* bütün hayatında vahdâni-yetten sonra en dâimî dâvâsı ve müddeası ve esası, âhirettir; elbette o Zât'ın nübüvvetine ve sıdkına delâlet eden bütün mucizeleri ve hüccetleri, –bir ci-hette, dolayısıyla– âhiretin tahakkukuna ve geleceğine şehadet ederler.

Ve madem *Kur'ân'ın* dörtten birisi haşir ve âhirettir ve bin âyâtıyla onun isbatına çalışır ve onu haber verir; elbette Kur'ân'ın hakkaniyetine şehadet ve delâlet eden bütün hüccetleri ve delilleri ve burhanları, –dolayısıyla– âhiretin vücûduna ve tahakkukuna ve açılmasına dahi delâlet ve şehadet ederler.

İşte bak, bu rûkn-ü imanî, ne kadar kuvvetli ve kat'î olduğunu gör!..

Şekizinci Meselenin Bir Hülâsası

Yedinci'de haşri, çok makamâtan soracaktık. Fakat, Hâlık'ımızın isim-leriyle verdiği cevap o derece kuvvetli yakîn ve kanaat verdi ki daha başka sorgulara ihtiyaç bırakmadığından orada kısa kestik. Şimdi bu meselede âhi-ret imanının hem âhiretin saadetine, hem dünya saadetine dair temin etti-ği faydalar ve neticelerinden yüzden biri hülâsa edilecek. Saadet-i uhreviye-ye ait kısmı Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan'ın izahatı, daha hiçbir beyana ihtiyaç

bırakmamış; onu, ona havale ederek ve saadet-i dünyeviyeye ait kısmı izah cihetini Risale-i Nur'a bırakıp yalnız kısa bir hülâsa ile insanın hayat-ı şahsiye ve hayat-ı içtimaiyesine ait yüzer neticelerinden üç-dört tanesini beyan ederiz.

Birincisi

İnsan, sair hayvanâta muhalif olarak hânesiyle alâkadar olduğu misillü dünya ile alâkadardır.. ve akâribiyle münasebettar olduğu gibi nev-i beşer ile de ciddî ve fitrî münasebettardır. Ve dünyada muvakkat bekâsını arzuladığı gibi bir dâr-ı ebedîde bekâsını aşk derecesinde arzuluyor. Ve midesinin gıda ihtiyacını temin etmeye çalıştığı gibi dünya kadar geniş belki ebede kadar uzanan sofraları ve gıdaları, akıl ve kalb ve ruh ve insaniyet mideleri için tedarik etmeye fitraten mecburdur, çabalıyor. Ve öyle arzuları ve matlapları var ki, ebedî saadetten başka hiçbir şey onları tatmin etmiyor. Hatta Onuncu Söz'de işaret edildiği gibi, bir zaman küçüklüğümde hayalimden sordum: *“Sana bir milyon sene ömür ve dünya saltanatı verilmesini, fakat sonra ademe ve hiçliğe düşmesini mi istersin? Yoksa bâkî, fakat âdi ve meşakkatli bir vücûdu mu istersin?”* dedim. Baktım, ikincisini arzulayıp birincisinden *“Ah!”* çekti. *“Cehennem de olsa bekâ isterim!”* dedi.

İşte, madem mahiyet-i insaniyenin bir hizmetkârı olan kuvve-i hayaliye bu dünya lezzetleri tatmin etmiyor; elbette gayet câmi mahiyet-i insaniye, ebediyetle fitraten alâkadardır. İşte bu hadsiz arzu ve emellere bağlı olduğu hâlde; sermayesi bir cüz'î cüz-ü ihtiyârî ve fakr-ı mutlak bir insana, âhirete iman ne derece kuvvetli ve kâfi ve vâfi bir hazine, bir medar-ı saadet ve lezzet, bir medar-ı istimdat, bir mercî ve dünyanın hadsiz gamlarına karşı bir medar-ı teselli olduğu öyle bir meyve ve faydadır ki onu kazanmak yolunda dünya hayatını feda etse, yine ucuzdur.

İkinci Meyvesi ve Hayat-ı Şahsiyeye Bakan Bir Faydası

Üçüncü Mesele'de izah edilen ve Gençlik Rehberi'nde bir hâşiye bulunan çok ehemmiyetli bir neticedir.

Evet, her insanın her zaman düşündüğü en ehemmiyetli endişesi, mezaristana giren kendi dostları ve akrabaları gibi o idamhâneye girmek keyfiyetidir. Birtek dostu için ruhunu feda eden o bîçare insanın binler, belki

milyonlar, milyarlar dostları ebedî bir mufârakat içinde idam olmalarını teveh-hüm edip cehennem azabından beter bir elem –o düşünmek ucundan– gö-ründüğü vakit, âhirete iman geldi, gözünü açtırdı ve perdeyi kaldırdı. “Bak!” dedi. O, imanla baktı. Cennet lezzetinden haber veren bir lezzet-i ruhaniyeyi –o dostları ebedî ölümlerden ve çürümelerden kurtulup mesrûrâne bir nurânî âlemde onu da bekliyorlar vaziyetinde müşâhadesiyle– aldı. Risale-i Nur’da bu netice, hüccetlerle izahına iktifâen kısa kesiyoruz.

Hayat-ı Şahsiyeye Ait Üçüncü Bir Faydası

İnsanın sair zîhayatlar üstündeki tefevvuku ve rütbesi ise yüksek seciyele-ri ve cemiyetli istidatları ve küllî ubûdiyetleri ve geniş vücûdî daireleri itibarıyla-dır. Hâlbuki o insan, hem mâdum, hem ölü, hem karanlık olan geçmiş ve gelecek zamanların ortasında sıkışmış bir kısa zaman olan hazır vaktin mikya-sıyla, ölçüsüyle hamiyeti, muhabbeti, kardeşliği, insaniyeti gibi seciyeler alır.

Meselâ eskiden tanımadığı ve ayrıldıktan sonra da hiç göremeyeceği ba-basını, kardeşini, karısını, milletini ve vatanını sever, hizmet eder.. ve tam sa-dâkate ve ihlâsa pek nâdir muvaffak olabilir, o nisbette kemâlâtı ve seciyele-ri küçülür. Değil hayvanların en ulvîsi belki baş aşağı, akıl cihetiyle en bıça-resi ve aşağısı olmak vaziyetine düşeceği sırada âhirete iman, imdada yetişir. Mezar gibi dar zamanını, geçmiş ve gelecek zamanları içine alan, pek geniş bir zamana çevirir. Ve dünya kadar, belki ezelden ebede kadar bir daire-i vü-cûd gösterir.

Babasını, dâr-ı saadette ve âlem-i ervahta dahi pederlik münasebetiyle.. ve kardeşini, ta ebede kadar uhuvvetini düşünmesiyle.. ve karısını cennette dahi en güzel bir refika-yı hayatı olduğunu¹ bilmesi haysiyetiyle sever, hürmet eder, merhamet eder, yardım eder. Ve o büyük ve geniş daire-i hayatta ve vücûddaki münasebetler için olan ehemmiyetli hizmetleri, dünyanın kıymet-siz işlerine ve cüz’î garazlarına ve menfaatlerine âlet etmez. Ciddî sadâkate ve samimî ihlâsa muvaffak olarak kemâlâtı ve hasletleri, o nisbette –derecesine göre– yükselmeye başlar, insaniyeti teâli eder. Hayat lezzetinde serçe kuşuna yetişmeyen o insan, bütün hayvanât üstünde kâinatın en müntehap ve bahti-yar bir misafiri ve Sahib-i kâinat’ın en mahbub ve makbul bir abdi olmasıdır. Bu netice dahi Risale-i Nur’da hüccetlerle izahına iktifâen kısa kesildi.

¹ Dünyada evli olan kimselerin, bu beraberliklerini cennette de devam ettireceklerine dâir bkz.: Buhârî, *fezâilü ashâb* 30; Tirmizî, *menâkıb* 62; Ma’mur İbni Râşid, *el-Câmi’* 11/302.

Dördüncü Bir Faydası ki İnsanın Hayat-ı İctimaiyesine Bakıyor

Risale-i Nur'dan Dokuzuncu Şuâ'da beyan edilen o neticenin bir hülâsası şudur:

Nev-i insanın dörtten birini teşkil eden **çocuklar**, âhiret imanıyla insanca yaşayabilirler ve insaniyetin istidatlarını taşıyabilirler. Yoksa elîm endişeler içinde kendini uyutturmamak ve unutturmamak için çocukça oyuncaklarıyla, haylaz bir hayatla yaşayacak. Çünkü her vakit etrafında onun gibi çocukların ölmesiyle onun nazik dimağında ve ileride uzun arzuları taşıyan zayıf kalbinde ve mukâvemetsiz ruhunda öyle bir tesir yapar ki; hayatı ve aklı o biçareye âlet-i azap ve işkence edeceği zamanda âhiret imanının dersiyle görmemek için oyuncaklar altında onlardan saklandığı o endişeler yerinde, bir sevinç ve genişlik hissederek der: *“Bu kardeşim veya arkadaşım öldü, cennetin bir kuşu oldu. Bizden daha iyi keyfeder, gezer. Ve vâlidem öldü, fakat rahmet-i ilâhiyeye gitti, yine beni cennette kucağına alıp sevecek ve ben de o şefkatli anneciğimi göreceğim.”* diye insaniyete lâıyk bir tarzda yaşayabilir.

Hem insanın bir rub'unu teşkil eden **ihtiyarlar**, yakında hayatlarının sönmesine ve toprağa girmelerine ve güzel ve sevimli dünyalarının kapanmasına karşı teselliyi ancak ve ancak âhiret imanında bulabilirler. Yoksa o merhametli muhterem babalar ve fedakâr şefkatli analar, öyle bir vâveylâ-yı ruhî ve bir dağdağa-yı kalbî çeceklerdi ki dünya onlara me'yusâne bir zindan ve hayat işkenceli bir azap olurdu. Fakat âhiret imanı onlara der: *“Merak etmeyiniz! Sizin ebedî bir gençliğiniz var, gelecek ve parlak bir hayat ve nihâyetsiz bir ömür sizi bekliyor.. ve zâyî ettiğiniz evlât ve akrabalarınızla sevinçlerle görüşeceksiniz.. ve ettiğiniz bütün iyilikleriniz muhafaza edilmiş, mükâfatlarını göreceklersiniz.”* diye, iman-ı âhiret onlara öyle bir teselli ve inşirah verir ki her birinin yüz ihtiyarlık birden başlarına toplansa onları me'yus etmez.

Nev-i insanın üçten birisini teşkil eden **gençler**; hevesâtları galeyanda, hissiyâta mağlûp, cüretkâr akıllarını her vakit başına almayan o gençler, âhiret imanını kaybetseler ve cehennem azabını tahattur etmezlerse hayat-ı içtimaiyede ehl-i namusun malî ve ırzı ve zayıf ve ihtiyarların rahatı ve haysiyeti tehlikede kalır. Bazı bir dakika lezzeti için bir mesûd hânenin saadetini mahveder ve bu gibi hapiste dört-beş sene azap çeker, canavar bir hayvan hükümüne geçer. Eğer iman-ı âhiret onun imdadına gelse çabuk aklını başına alır:

“Gerçi hükûmet hafiyeleri beni görmüyorlar ve ben onlardan saklanabilirim, fakat cehennem gibi bir zindanı bulunan bir Padişah-ı Zülcelâl’in melâikeleri beni görüyorlar ve fenalıklarımı kaydediyorlar. Ben başıboş değilim ve vazifedar bir yolcuym. Ben de onlar gibi ihtiyar ve zayıf olacağım.” diye birden, zulmen tecavüz etmek istediği adamlara karşı bir şefkat, bir hürmet hissetmeye başlar. Bu mananın dahi Risale-i Nur’da burhanlarıyla izahına iktifâen kısa kesiyoruz.

Hem nev-i beşerin ehemmiyetli bir kısmı, **hastalar** ve **mazlumlar** ve bizim gibi **musibetzedeler** ve **fakirler** ve ağır ceza alan **mahpuslar**, eğer iman-ı âhîret onların imdadına yetişmezse her vakit hastalığın ihtarıyla gözü önüne gelen ölüm.. ve intikamını alamadığı ve namusunu elinden kurtaramadığı zâlimin mağrurâne ihâneti.. ve büyük musibetlerde boşu boşuna malını, evlâdını kaybetmekle gelen elîm me’yusiyeti.. ve bir-iki dakika veya bir-iki saat keyif yüzünden beş-on sene böyle bir hapis azabını çekmekten gelen kederli sıkıntı, elbette o biçarelere dünyayı zindan ve hayatı bir işkenceli azaba çevirir. Eğer âhirete iman imdatlarına yetişse birden onlar nefes alırlar; sıkıntıları, me’yusiyetleri ve endişeleri ve intikam hiddetleri, derece-i imanına göre kısmen ve bazen tamamen zâil olur.

Hatta diyebilirim ki benim ve bir kısım kardeşlerimin bu sebepsiz hapsimizde ve dehşetli musibetimizde eğer iman-ı âhîret yardım etmese idi; bir gün dayanmak, ölüm kadar tesir edip bizi hayattan istifa etmeye sevk edecekti. Fakat hadsiz şükür olsun, benim canım kadar sevdiğim pek çok kardeşlerimin bu musibetten gelen elemelerini de çektiğim ve gözüm kadar sevdiğim binler Risale-i Nur risaleleri ve benim yaldızlı ve süslü ve çok kıymettar kitaplarımın ziyaları ve ağlamalarından tees-süflerini çektiğim ve eskiden beri az bir ihâneti ve tahakkümü kaldıramadığım hâlde, sizi kasemle temin ederim ki; iman-ı bi’l-âhîret nuru ve kuvveti bana öyle bir sabır ve tahammül ve teselli ve metânet, belki mücâhidâne, kârlı bir imtihan dersinde daha büyük mükâfatı kazanmak için bir şevk verdi ki; ben bu risalenin başında dediğim gibi kendimi Medrese-i Yusufiye unvanına lâıyk bir güzel ve hayırlı medresede biliyorum. Arasına gelen hastalıklar ve ihtiyarlıktan neşet eden titizlikler olmasa idi, mükemmel ve rahat-ı kalb ile derslerime daha ziyade çalışacaktım. Her ne ise, bu makam münasebetiyle sadet harici girdi, kusura bakılmasın.

Hem her insanın küçük bir dünyası, belki küçük bir cenneti dahi kendi hânesidir. Eğer iman-ı âhîret o hânenin saadetinde hükmetmezse o aile efradı,

her biri şefkat ve muhabbet ve alâkadarlığı derecesinde elîm endişeler ve azaplar çeker. O cenneti, cehenneme döner. Veyahut muvakkat eğlenceler ve sefâhetlerle aklını tenvim edip uyutur. Deveküşü gibi avcıyı görür, kaçamıyor, uçamıyor, başını kuma sokar, ta görünmesin. Başını gaffete sokar, ta ölüm ve zeval ve firak onu görmesin. Divânece, muvakkat, ibtal-i his nev'inden bir çare bulur. Çünkü meselâ vâlîde ruhunu feda ettiği evlâdını daima tehlikele-re maruz gördükçe titrer. Ve pederini ve kardeşini eksik olmayan belâlardan kurtaramayan evlâtlar, dâim bir keder, bir korkaklık hisseder.

Buna kıyasen, bu dağdağalı kararsız hayat-ı dünyeviyede o mesûd zan-nedilen aile hayatı çok cihetlerle saadetini kaybeder ve kısacık bir hayatta-ki münasebet ve karâbet dahi, hakikî sadâkati ve samimî ihlâsı ve garazsız bir hizmeti ve muhabbeti vermez. Ahlâk o nisbette küçülür, belki sukût eder. Eğer âhirete iman o hâneye girse birden ışıklandıracak, ortalarındaki mûna-sebet ve şefkat ve karâbet ve muhabbet kısacık bir zaman ölçüsüyle değil, belki dâr-ı âhirette saadet-i ebediyede dahi o münasebetlerin devamı ölçüsüyle samimî hürmet eder, sever, şefkat eder, sadâkat eder, kusurlarına bakmaz gi-bi ahlâk yükselenir. Hakikî insaniyet saadeti o hânede başlar inkişafa... Bu mana dahi hüccetlerle Risale-i Nur'da beyanına binâen kısa kesildi.

Hem her bir şehir kendi ahalisine geniş bir hânedir. Eğer iman-ı âhiret, o büyük aile efradında hükmetmezse güzel ahlâkın esasları olan ihlâs, sami-miyet, fazilet, hamiyet, fedakârlık, rızâ-yı ilâhî, sevab-ı uhrevî yerine; garaz, menfaat, sahtekârlık, hodgâmlık, tasannû, riyâ, rüşvet, aldatmak gibi hâller meydan alır. Zâhirî âsâyîş ve insaniyet altında anarşistlik ve vahşet manaları hükmeder, o hayat-ı şehriye zehirlenir. Çocuklar haylazlığa, gençler sarhoşlu-ğa, kaviler zulme, ihtiyarlar ağlamaya başlarlar.

Buna kıyasen, memleket dahi bir hânedir ve vatan dahi bir millî ailenin hânesidir. Eğer iman-ı âhiret bu geniş hânelerde hükmetse, birden samimî hürmet ve ciddî merhamet ve rüşvetsiz muhabbet ve muâvenet ve hilesiz hiz-met ve muaşeret ve riyâsız ihسان ve fazilet ve enaniyetsiz büyüklük ve meziyet o hayatta inkişafa başlarlar.

Çocuklara der: *“Cennet var, haylazlığı bırak!”* Kur’ân dersiyle temkin verir.

Gençlere der: *“Cehennem var, sarhoşluğu bırak!”* Akli başlarına getirir.

Zâlîme der: *“Şiddetli azap var, tokat yiyeceksin!”* adaletle başını eğdirir.

İhtiyarlara der: “*Senin elinden çıkmış bütün saadetlerinden çok yüksek ve dâimî bir uhrevî saadet ve taze, bâkî bir gençlik seni bekliyorlar. Onları kazanmaya çalış!*” Ağlamasını gülmeye çevirir.

Bunlara kıyasen cüz’î ve küllî her bir tâifede hüsn-ü tesirini gösterir, ışıklandırır. Nev-i beşerin hayat-ı içtimaiyesiyle alâkadar olan içtimaiyyûn ve ah-lâkiyyûnların kulakları çınlasın! İşte iman-ı âhiretin binler faydalarından işaret ettiğimiz beş-altı numûnelerine sairleri kıyas edilse kat’î anlaşılır ki; *iki cihanın ve iki hayatın medar-ı saadeti yalnız imandır.*

Risale-i Nur’da Yirmi Sekizinci Söz’de ve başka risalelerinde haşrin cismâniyeti cihetinde gelen zayıf şüphelere kuvvetli cevaplarına iktifâen burada yalnız bir kısa işaretle deriz ki:

Esmâ-yı ilâhiyenin en cemiyetli aynası cismâniyettedir.

Ve hilkat-i kâinattaki makâsıd-ı ilâhiyenin en zengini ve faal merkezi cismâniyettedir.

Ve ihsânât-ı rabbâniyenin en çok çeşitleri ve rengârenkleri cismâniyettedir.

Ve beşerin ihtiyacât dilleriyle Hâlık’ına karşı dualarının ve teşekkürâtının en kesretli tohumları yine cismâniyettedir.

Ve mâneviyât ve ruhâniyât âlemlerinin en mütenevvi çekirdekleri yine cismâniyettedir...

Bunlara kıyasen yüzer küllî hakikatler, cismâniyette temerküz ettiğiinden; Hâlık-ı Hakîm, zemin yüzünde cismâniyeti çoğaltmak ve mezkûr hakikatlere mazhar eylemek için öyle süratli ve dehşetli bir faaliyetle katile katile arkasına mevcudâta vücûd giydirir, o meşhere gönderir. Sonra onları terhis eder, başkalarını gönderir. Mütemâdiyen kâinat fabrikasını işlettirir. Cismânî mahsulâtı dokuyup, zemini âhirete ve cennete bir fidanlık bahçesi hükmüne getirir. Hatta insanın cismânî midesini memnun etmek için o midenin hâl diliyle bekâsına dair duasını, kemâl-i ehemmiyetle dinleyip kabul ederek fiilen cevap vermek için hadsiz ve hesapsız ve yüz binler tarzlarda ve binler çeşit çeşit lezzetlerde gayet sanatlı taamları ve gayet kıymetli nimetleri cismâniyete ihzâr etmek, bedâhetle ve şeksiz gösterir ki; *dâr-ı âhirette cennetin en çok ve en mütenevvi lezzetleri cismânîdir. Ve saadet-i ebediyyenin en ehemmiyetli ve herkesin istediği ve ünsiyet ettiği nimetleri cismânîdir.*

Acaba hiçbir cihet-i ihtimali ve imkânı var mı ki; bu âdi midenin hâl diliyle bekâ duasını kabul edip, nihâyetsiz mucizâtlı maddî taamlar ile onu minnettar ederek, her vakit tesadüfsüz, kastî olarak fiilen cevap veren bir Kadîr-i Rahîm, bir Alîm-i Kerîm, kâinatın en ehemmiyetli neticesi ve arzın halifesi¹ ve o Hâlık'ın güzidesi ve perestîşkânı olan nev-i insanın, insaniyet mide-i kübrâsı ile küllî ve yüksek ve daima arzu ettiği ve ünsiyet ettiği ve fıtraten istediği cismânî lezzetleri, dâr-ı bekâda verilmesine dair hadsiz umumî duaları kabul olmasın ve haşr-i cismânî ile fiilen cevap verilmesin, onu ebedî minnettar etmesin?.. Âdetâ sineğin sesini işitsin, gök gürültüsünü işitmesin! Ve âdi bir neferin kemâl-i ehemmiyetle techizatına baksın; orduya hiç bakmasın, ehemmiyet vermesin! Bu yüz derece muhâl ve bâtıldır!

Evet, ² *وَلَقَدْ الْأَعْيُنُ مَا تَشْتَهِيهِ الْأَنفُسُ وَتَلَذُّ الْأَعْيُنُ* âyetinin sarâhat-ı kat'iyesiyle; *insan, en ziyade ünsiyet ettiği ve dünyada numûnesini tatmış olduğu cismânî lezzetleri cennete lâyıık bir tarzda görecek, tadacak.. ve lisan, göz ve kulak gibi âzâların ettikleri hâlis şükürler ve hususî ibadetlerin mükâfatları, o uzuvlara mahsus cismânî lezzetler ile verilecektir. Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan, o derece cismânî lezzetleri sarîh bir surette beyan eder ki başka te'viller ile mana-yı zâhirîyi kabul etmemek, imkân haricindedir.*

İşte, iman-ı âhiretin meyveleri ve neticeleri gösteriyorlar ki; nasıl ki âzâyı insanîden midenin hakikati ve ihtiyacâtı, taamların vücûduna kat'î delâlet eder; öyle de insanın hakikati ve kemâlâtı ve fitrî ihtiyacâtı ve ebedî arzuları ve iman-ı âhiretin mezkûr netice ve faydalarını isteyen hakikatleri ve istidatları, daha kat'î olarak âhirete ve cennete ve cismânî, bâkî lezzetlere delâlet ve tahakkuklarına şehadet ettiği gibi; bu kâinatın hakikat-i kemâlâtı ve mâni-dâr tekvinî âyâtı ve insaniyetin mezkûr hakikatler ile alâkadar bütün hakikatleri, dâr-ı âhiretin vücûduna ve tahakkukuna ve haşrin gelmesine ve cennet ve cehennemin açılmasına delâlet ve şehadet ettiklerini, Risale-i Nur eczaları ve bilhassa Onuncu ve Yirmi Sekizinci (İki Makamı), Yirmi Dokuzuncu Sözler ve Dokuzuncu Şuâ ve Münâcât Risaleleri hüccetlerle, parlak ve şüphe bırakmaz bir tarzda isbat etmişler. Onlara havale ederek bu uzun kıssayı kısa kesiyoruz.

Cehenneme dair beyanât-ı Kur'âniye o kadar vâzîh ve zâhirdir ki başka izahata ihtiyaç bırakmamış. Yalnız bir-iki zayıf şüpheyi izale edecek iki-üç

¹ Bkz.: Bakara sûresi, 2/30.

² "Hülâsa orada canınız ne isterse, gözleriniz hangi manzaralardan hoşlanırsa hepsi var!" (Zuhuruf sûresi, 43/71)

nükteyi –tafsilini Risale-i Nur’a havale edip, gayet kısa bir hülâsasını– beyan edeceğiz.

Birinci Nükte

Cehennem fikri, geçmiş iman meyvelerinin lezzetlerini korkusuyla kaçırmıyor. Çünkü hadsiz rahmet-i rabbâniye o korkan adama der:

“Bana gel, tevbe kapısıyla gir! Ta cehennemin vücûdu değil korkutmak, belki sana cennetin lezzetlerini tam bildirsin ve senin ve hukuklarına tecavüz edilen hadsiz mahlûkatın intikamlarını alsın, sizi keyiflendsin. Eğer sen dalâlette boğulup çıkamıyorsan yine cehennemin vücûdu, bin derece idam-ı ebediden hayırlıdır ve kâfirlere de bir nevi merhamettir. Çünkü insan hatta yavrusu hayvanât dahi akrabasının ve evlâdının ve ahabının lezzetleriyle ve sadetleriyle lezzetlenir, bir cihette mesûd olur.

Şu hâlde sen ey mülhid, dalâletin itibarıyla ya idam-ı ebedî ile ademe düşeceksin veya cehenneme gireceksin! Şerr-i mahz olan adem ise senin bütün sevdiklerin ve sadetleriyle memnun ve bir derece mesûd olduğun umum akraba ve asıl ve neslin seninle beraber idam olmasından binler derece cehennemden ziyade senin ruhunu ve kalbini ve mahiyet-i insaniyeti yandırır. *Çünkü cehennem olmazsa, cennet de olmaz.* Her şey senin küfrün ile ademe düşer. Eğer sen cehenneme girsene, vücûd dairesinde kalsan, senin sevdiklerin ve akrabaların ya cennette mesûd veya vücûd dairelerinde bir cihette merhametlere mazhar olurlar. Demek, her hâlde cehennemin vücûduna taraftar olmak sana lâzımdır. Cehennem aleyhinde bulunmak, ademe taraftar olmaktır ki; hadsiz dostlarının sadetlerinin hiç olmasına taraftarlıktır.”

Evet, cehennem ise hayr-ı mahz olan daire-i vücûdun Hâkim-i Zülcelâl’inin hakîmâne ve âdilâne bir hapishâne vazifesini gören dehşetli ve celâlli bir mevcut ülkesidir. Hapishâne vazifesini de görmekle beraber, başka pek çok vazifeleri var. Ve pek çok hikmetleri ve âlem-i bekâya ait hizmetleri var. Ve zebânî gibi pek çok zihayâtın celâldârâne meskenleridir.

İkinci Nükte

Cehennemin vücûdu ve şiddetli azabı, hadsiz rahmete ve hakikî adalete ve israfsız, mizanlı hikmete ziddiyeti yoktur. Belki rahmet ve adalet ve hikmet, onun vücûdunu isterler. Çünkü nasıl bin masumların hukukunu çiğneyen bir zâlimi cezalandırmak ve yüz mazlum hayvanları parçalayan bir canavarı öldürmek, adalet içinde mazlumlara bin rahmettir. Ve o zâlimi affetmek

ve canavarı serbest bırakmak, birtek yolsuz merhamete mukabil yüzer bıçarelere yüzer merhametsizliktir.

Aynen öyle de cehennem hapsine girenlerden olan kâfir-i mutlak, küfrüyle hem esmây-ı ilâhiyenin hukukuna inkâr ile tecavüz.. hem o esmâya şehadet eden mevcudâtın şehadetlerini tekzip ile hukuklarına tecavüz.. ve mahlûkatın o esmâya karşı tesbihkârâne yüksek vazifelerini inkâr etmekle hukuklarına tecavüz.. ve kâinatın gaye-i hilkatî ve bir sebebi vücûdu ve bekâsı olan tezahür-ü rubûbiyet-i ilâhiyeye karşı ubûdiyetlerle mukabelelerini ve aynadarlıklarını tekzip ile hukukuna bir nevi tecavüz ettiği haysiyetiyle öyle azîm bir cinâyet, bir zulümdür ki affa kabiliyeti kalmaz. ¹ إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ. Onu cehenneme atmamak, bir yersiz merhamete mukabil hukuklarına taarruz edilen hadsiz dâvâcılara hadsiz merhametsizlikler olur. İşte o dâvâcılar cehennemın vücûdunu istedikleri gibi, izzet-i celâl ve azamet-i kemâl dahi kat'î isterler.

Evet, nasıl bir serseri âsi ve raiyete tecavüz eden bir adam, oranın izzetli hâkimine dese: “Beni hapse atamazsın ve yapamazsın!” diye izzetine dokunsa, elbette o şehirde hapis olmasa da o edepsiz için bir hapis yapacak, onu içine atacak.

Aynen öyle de kâfir-i mutlak, küfrüyle izzet-i celâline şiddetle dokunuyor.. ve azamet-i kudretine inkâr ile dokunduruyor.. ve kemâl-i rubûbiyetine tecavüzüyle ilişiyor. Elbette, cehennemın pek çok vazifeler için pek çok esbab-ı mûcibesi ve vücûdunun hikmetleri olmasa da öyle kâfirler için bir cehennemi halketmek ve onları içine atmak, o izzet ve celâlin şe'nidir.

Hem mahiyet-i küfür dahi cehennemi bildirir. Evet, nasıl ki imanın mahiyeti eğer tecessüm etse lezzetleriyle bir cennet-i hususiye şekline girebilir ve cennetten bu noktadan gizli haber verir. Aynen öyle de Risale-i Nur'da delilleriyle isbat ve baştaki meselelerde dahi işaret edilmiş ki; küfrün ve bilhassa küfr-ü mutlakın ve nifakın ve irtidadın öyle karanlıklı ve dehşetli elemleri ve mânevî azapları var, eğer tecessüm etse o mürted adama bir hususî cehennem olur ve büyük cehennemden bu cihette gizli haber verir.. ve bu fidanlık dünya mezraasındaki² hakikatcikler âhirette sümbüller

¹ “Şu muhakkak ki Allah Kendisine şirk koşulmasını affetmez.” (Nisâ sûresi, 4/48, 116)

² “Dünya, âhiretin tarlasıdır.” mânâsındaki hadis için bkz.: el-Gazâlî, *İhyâu ulûmî'd-dîn* 4/19; es-Sehâvî, *el-Makâsîdül-hasene* s.497; İhyâyülkârî, *el-Esrâru'l-merfûa* s.205.

vermesi noktasından; bu zehirli çekirdek, o zakkum ağacına işaret eder, “Ben onun bir mâyesiyim.” der. “Ve beni kalbinde taşıyan bedbaht için o zakkum ağacının bir hususî numûnesi, benim meyvem olur.”

Madem küfür hadsiz hukuka bir tecavüzdür, elbette hadsiz bir cinâyetir. Öyle ise hadsiz bir azaba müstehak eder. Madem bir dakika katl, on beş sene cezada (sekiz milyona yakın dakikada) hapis azabını çekmesini adalet-i beşeriye kabul edip maslahata ve hukuk-u âmmeye muvâfık görür. *Elbette bir küfür, bin katl kadar olması cihetiyle; bir dakika küfr-ü mutlak, sekiz milyara yakın dakikalarda azap çekmesi o kanun-u adaletle muvâfık geliyor. Bir sene ömrünü o küfürde geçiren, iki trilyon sekiz yüz seksen milyara yakın dakikada azaba müstehak ve خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا*¹ sırrına mazhar olur. Her ne ise...

Kur’ân-ı Hakîm’in cennet ve cehennem hakkındaki mucizâne izahatı ve Kur’ân’ın tefsiri ve ondan gelen Risale-i Nur’un cennet ve cehennem vü-cûdlarına dair hüccetleri, daha başka beyana ihtiyaç bırakmamışlar.

وَيَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَذَا بَاطِلًا سُبْحَانَكَ فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ²

رَبَّنَا اضْرِبْ عَنَّا عَذَابَ جَهَنَّمَ إِنَّ عَذَابَهَا كَانَ غَرَامًا ۖ إِنَّهَا سَاءَتْ مُسْتَقَرًّا وَمُقَامًا³

gibi pek çok âyetlerin ve başta Resûl-i Ekrem (aleyhissalâtü vesselâm) ve umum peygamberler ve ehl-i hakikatin, her vakit dualarında en ziyade

أَجْرُنَا مِنَ النَّارِ ، نَجِّنَا مِنَ النَّارِ ، خَلِّصْنَا مِنَ النَّارِ

ve vahiy ve şuhûda binâen onlarca kat’iyet kesbeden “Cehennemden bizi hıfzıyla!”⁴ demeleri gösteriyor ki; *nev-i beşerin en büyük meselesi cehennemden kurtulmaktır*. Ve kâinatın pek çok ehemmiyetli ve muazzam ve dehşetli bir hakikati cehennemdir ki; bir kısım o ehl-i şuhûd ve keşif ve tahkik

¹ “Onlar cehennemde ebedî kalacaklardır.” (Nisâ sûresi, 4/169; Ahzâb sûresi, 33/65; Cin sûresi, 72/23)

² “Göklerin ve yerin yaratılışı hakkında düşünürler ve derler ki: “Ey büyük Rabbimiz! Sen bunları gayesiz, boşuna yaratmadın. Seni bu gibi noksanlardan tenzih ederiz. Sen bizi o ateş azabından koru!” (Âl-i İmran sûresi, 3/191)

³ “Ey yüce Rabbimiz, cehennem azabını bizden uzaklaştır. Zira onun azabı tahammülü zor, ömür tüketen bir derttir. Ne kötü bir varış yeri, ne fena bir yerleşim yeridir orası!” (Furkan sûresi, 25/65-66)

⁴ Bkz.: Buhârî, cenâiz 87, tefsîru sûre (2) 36, deavât 55; Müslim, küsûf 8, zikir 23, 26, 27, cennet 67, 68.

onu müşâhede eder.. ve bir kısmı tereşşuhâtını ve gölgelerini görür, dehşetinden feryat ederler, “Bizi ondan kurtar!” derler.

Evet, bu kâinatta hayır-şer, lezzet-elem, ziya-zulmet, hararet-bürûdet, güzellik-çirkinlik, hidayet-dalâlet birbirine karşı gelmesi ve içine girmesi, pek büyük bir hikmet içindir. Çünkü şer olmazsa hayır bilinmez. Elem olmazsa lezzet anlaşılmaz. Zulmetsiz ziya, ehemmiyeti olmaz. Soğukla, hararetin dereceleri tahakkuk eder. Çirkinlik ile hüsnün tek bir hakikati, bin hakikat ve binler çeşit hüsn mertebeleri vücûd bulur. Cehennemsiz cennetin pek çok lezzetleri gizli kalır. Bunlara kıyasen her şey, bir cihette zıddıyla bilinebilir ve birtek hakikati, sümbül verip çok hakikatler olur. Madem bu karışık mevcudât, dâr-ı fâniden dâr-ı bekâyâ akıp gidiyor; elbette nasıl ki hayır, lezzet, ışık, güzellik, iman gibi şeyler cennete akar. Öyle de şer, elem, karanlık, çirkinlik, küfür gibi zararlı maddeler cehenneme yağar. Ve bu mütemâdiyen çalkanan kâinatın selleri o iki havuza girer, durur. Kerametli Yirmi Dokuzuncu Söz’ün âhirindeki remizli nüktelerine havale ederek kısa kesiyoruz.

Ey bu Medrese-i Yusufiye’de benim ders arkadaşlarım! Bu dehşetli haps-i ebedîden kurtulmanın kolayı, çaresi, bu dünyevî hapsimizden istifade ederek elimiz mecburiyetle yetişmeyen çok günahlardan kurtulduğumuzla beraber, eski günahlardan tevbe edip farzlarımızı eda ederek her bir saat bu hapisteki ömrümüzü bir gün ibadet hükmüne getirmekle o ebedî hapisten necatımız ve o nurânî cennete girmemiz için en iyi bir fırsattır. Bu fırsatı kaçırsak dünyamız ağladığı gibi âhiretimiz dahi ağlayacak. ¹خَسِرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةَ tokadını yiyeceğiz.

Bu Makam Yazıldığı Zaman Kurban Bayramı Geldi

‘الله أكبر.. الله أكبر.. الله أكبر’² ler ile nev-i beşerin beşten birisine, üç yüz milyon insanlara birden الله أكبر dedirmesi; koca küre-i arz, büyüklüğü nisbetinde o الله أكبر kelime-i kudsiyesini semâvâtta ki seyyârât arkadaşlarına işittiriyor

¹ “Dünyayı da âhireti de kaybeder.” (Hac sûresi, 22/11)

² Sadece büyüklükte değil hiçbir konuda eşi ve benzeri olmayan, başka bir şey Kendisiyle kıyas bile edilemeyecek yegâne büyük, Allah’tır.

gibi yirmi binden ziyade hacıların Arafat'ta ve îdde beraber birden **اللَّهُ أَكْبَرُ** demeleri, Resûl-i Ekrem (*aleyhiissalâtu vesselâm*)'ın bin üç yüz sene evvel âl ve saha-beleriyle söylediği ve emrettiği **اللَّهُ أَكْبَرُ** kelâmının bir nevi aks-i sadâsı olarak rubûbiyet-i ilâhiyenin **رَبُّ الْأَرْضِ**¹ ve **رَبُّ الْعَالَمِينَ**² azamet-i unvanıyla küllî tecellisine karşı geniş ve küllî bir ubûdiyetle bir mukabeledir, diye tahayyül ve his ve kanaat ettim.

Sonra, “Acaba bu kelâm-ı kudsînin bizim meselemizle dahi münasebeti var mı?” diye tahattur ettim. Birden hatıra geldi ki başta bu kelâm olarak sair bâkiyât-ı sâlihât unvanını taşıyan **إِلَّا إِلَهُ إِلَّا اللَّهُ**³ ve **سُبْحَانَ اللَّهِ**⁴ ve **الْحَمْدُ لِلَّهِ**⁵ gibi şeâirden çok kelâmlar cüz'î ve küllî meselemizi ihtar ve tahakkukuna işaret ederler.

Meselâ **اللَّهُ أَكْبَرُ**⁶ 'in bir vech-i manası, Cenâb-ı Hakk'ın kudreti ve ilmi; her şeyin fevkinde büyüktür, hiçbir şey daire-i ilminden çıkamaz, tasarruf-u kudretinden kaçamaz ve kurtulamaz.. ve korktuğumuz en büyük şeylerden daha büyüktür. Demek haşrı getirmekten ve bizi ademden kurtarmaktan ve sadet-i ebediyeyi vermekten daha büyüktür. Her acîb ve tavr-ı aklın haricindeki her şeyden daha büyüktür ki; **مَا خَلَقْتُمْ وَلَا بَعَثْتُمْ إِلَّا كَتَمِيسَ وَاحِدَةٍ**⁷ âyetinin sarâhat-i kat'iyesi ile nev-i beşerin haşrı ve neşri, birtek nefsin îcadı kadar o kudrete kolay gelir. Bu mana itibarıyladır ki darb-ı mesel hükmünde büyük musibetlere ve büyük maksatlara karşı herkes, “Allah büyüktür! Allah büyüktür!” der.. kendine teselli ve kuvvet ve nokta-yı istinad yapar.

Evet, nasıl ki Dokuzuncu Söz'de bu kelime iki arkadaşıyla bütün ibadâtın fihristesi olan namazın çekirdekleri ve hülâsaları ve içinde ve tesbihatın da tekrar ile namazın manasını takviye için **اللَّهُ أَكْبَرُ**، **الْحَمْدُ لِلَّهِ**، **سُبْحَانَ اللَّهِ** üç

¹ “Yerin Rabbi” (Câsiye sûresi, 45/36)

² “Âlemlerin Rabbi” (A'râf sûresi, 7/54; Şuarâ sûresi, 26/23; Kasas sûresi, 28/30; Mü'min sûresi, 40/64; Fussilet sûresi, 41/9; Tekvir sûresi, 81/29; Hâkka sûresi, 69/4)

³ “Allah'tan başka ilâh yoktur.” (Sâffât sûresi, 37/35; Muhammed sûresi, 47/19)

⁴ “Bütün hamdler, övgüler Allah'adır.”

⁵ Allah'ı bütün eksiklerden tenzih ederim.

⁶ Sadece büyüklükte değil hiçbir konuda eşi ve benzeri olmayan, başka bir şey Kendisiyle kıyas bile edilemeyecek yegâne büyük, Allah'tır.

⁷ “Sizin hepinizi yaratmak da, ölümünüzün ardından (âhirette) hepinizi diriltmek de, (O'nun için) ancak bir kişiyi yaratmak ve diriltmek gibidir.” (Lokman sûresi, 31/28)

muazzam hakikatlere.. ve insanın kâinata gördüğü medar-ı hayret, medar-ı şükran ve medar-ı azamet ve kibriya, acîb ve güzel ve büyük, pek çok fevkalâde şeylerden aldığı hayret ve lezzet ve heybetten neşet eden suâllerine pek kuvvetli cevap verdiği gibi, On Altıncı Söz'ün âhîrinde izah edilen şu; nasıl bir nefer bayramda bir müşîr ile beraber huzur-u padişaha girer, sair vakitte zâbitinin makamı ile onu tanır. Aynen öyle de her adam, hacda bir derece veliler gibi Cenâb-ı Hakk'ı رَبُّ الْعَالَمِينَ ve رَبُّ الْأَرْضِ unvanı ile tanımaya başlar. Ve o kibriya mertebeleri kalbine açıldıkça, ruhunu istilâ eden mükerrer ve hararetli hayret suâllerine yine اللَّهُ أَكْبَرُ tekrarıyla umumuna cevap verdiği misillü; On Üçüncü Lem'a'nın âhîrinde izahı bulunan ki; şeytanların en ehemmiyetli desiselerini köküyle kesip cevab-ı kat'î veren yine اللَّهُ أَكْبَرُ olduğu gibi, bizim âhiret hakkındaki suâlimize de kısa fakat kuvvetli cevap verdiği misillü, الْحَمْدُ لِلَّهِ cümlesi dahi haşrı ihtar edip ister. Bize der:

“Manam, âhiretsiz olmaz; çünkü ‘ezelden ebede kadar her kimden ve her kime karşı bütün hamd ve şükür O’na mahsustur’ ifade ettiğimden; bütün nimetlerin başı ve nimetleri hakikî nimet yapan ve bütün zîşuûru ademin hadsiz musibetlerinden kurtaran, yalnız saadet-i ebediye olabilir ve benim o küllî manama mukabele eder.”

Evet, her mümin namazlardan sonra, her gün hiç olmazsa yüz elliden ziyade الْحَمْدُ لِلَّهِ şer'an demesi ve manası da ezelden ebede kadar bir hadsiz geniş hamd ve şükrü ifade etmesi, ancak ve ancak saadet-i ebediyenin ve cennetin peşin bir fiyatı ve muaccel bir bahasıdır. Ve dünyanın kısa ve fânî elemlemlerle âlûde olan nimetlerine münhasır olmaz ve mahsus değil ve onlara da ebedî nimetlere vesile olmaları cihetiyle bakar, şükreder.

سُبْحَانَ اللَّهِ kelime-i kudsiyesi ise Cenâb-ı Hakk'ı şerikten, kusurdan, noksanıyetten, zulümden, aczden, merhametsizlikten, ihtiyaçtan ve aldatmaktan ve kemâl ve cemâl ve celâline muhalif olan bütün kusurâtta takdis ve tenzih etmek manasıyla, saadet-i ebediye ve celâl ve cemâl ve kemâl-i saltanatının haşmetine medar olan dâr-ı âhireti ve ondaki cenneti ihtar edip delâlet ve işaret eder. Yoksa sâbikan isbat edildiği gibi saadet-i ebediye olmazsa hem saltanatı, hem kemâli, hem celâl, hem cemâl, hem rahmeti, kusur ve noksan lekeleriyle lekedâr olurlar.

İşte bu üç kudsî kelimeler gibi, بِسْمِ اللَّهِ¹ ve لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ve sair kelimât-ı mübareke, her biri erkân-ı imaniyenin birer çekirdeği.. ve bu zamanda keşfedilen et hülâsası ve şeker hülâsası gibi, hem erkân-ı imaniyenin hem Kur'ân hakikatlerinin hülâsaları.. ve bu üçü namazın çekirdekleri oldukları gibi, Kur'ân'ın dahi çekirdekleri.. ve parlak bir kısım sûrelerin başlarında pırlanta gibi görünmeleri.. ve çok sünûhâtı tesbihatta başlayan Risale-i Nur'un dahi hakikî madenleri ve esasları ve hakikatlerinin çekirdekleridirler.

Ve velâyet-i Ahmediye ve ubûdiyet-i Muhammediye (aleyhissalâtü vesselâm) cihetinde, öyle bir daire-i zikirde, namazdan sonraki tesbihatta bir tarîkat-i Muhammediye'nin (aleyhissalâtü vesselâm) virdidirler ki; her namaz vakitinde yüz milyondan ziyade müminler beraber, o halka-yı kübrâ-yı zikirde, ellerinde tesbihler, اللَّهُ شُبْحَانَ اللَّهِ otuz üç, اَلْحَمْدُ لِلَّهِ otuz üç, اللَّهُ أَكْبَرُ otuz üç defa tekrar ederler.

İşte böyle gayet muhteşem bir halka-yı zikirde sâbikan beyan ettiğimiz gibi; hem Kur'ân'ın, hem imanın, hem namazın hülâsaları ve çekirdekleri olan o üç kelime-i mübarekeyi namazdan sonra otuz üçer defa okumak ne kadar kıymettar ve sevaplı olduğunu elbette anladınız.

Bu risalenin başında Birinci Meselesi namaza dair güzel bir ders olduğu gibi hiç düşünmediğim hâlde, âdeta ihtiyârsız olarak, onun âhiri de namaz tesbihatına dair ehemmiyetli bir ders oldu.

اَلْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَىٰ اِنْْعَامِهِ²

شُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ³

¹ Allah'ın adıyla

² Hamdolsun nimetlerini üzerimize yağdıran Münim-i Hakikî Allah'a.

³ “Sübhansın yâ Rab! Senin bize bildirdiğinden başka ne bilebiliriz ki? Her şeyi hakkıyla bilen, her şeyi hikmetle yapan sensin.” (Bakara sûresi, 2/32)

Dokuzuncu Mesele

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 أَمَّنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ وَالْمُؤْمِنُونَ كُلُّ أَمَنَ بِاللَّهِ
 وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْ رُسُلِهِ¹ ... الخ

Bu âyet-i ecma' ve âlâ ve ekberin bir küllî ve uzun nüktesini beyan etmeye, bir dehşetli mânevî suâl ve bir azametli ve ilâhî bir nimetin inkişafından neşet eden bir hâl sebebiyet verdiler.

Şöyle ki, mânen ruha geldi; neden bir cüz-ü hakikat-i imaniyeyi inkâr eden kâfir olur ve kabul etmeyen müslüman olmaz? Hâlbuki Allah ve âhirete iman, bir güneş gibi o karanlığı izale etmek lâzım geliyor. Hem neden bir rükün ve hakikat-i imaniyeyi inkâr eden mürted olur, küfr-ü mutlaka düşer ve kabul etmeyen İslâmiyet'ten çıkar? Hâlbuki sair erkân-ı imaniyeye imanı varsa, onu küfr-ü mutlakdan kurtarmak lâzım geliyor.

Elcevap: İman, altı rüknünden çıkan öyle bir vahdânî hakikattir ki tefrik kabul etmez.. ve öyle bir küllîdir ki, tecezzî kaldırmaz.. ve öyle bir külldür ki kabil-i inkısam olmazlar. Çünkü her bir rükn-ü imanî, kendini isbat eden hüccetleriyle sair erkân-ı imaniyeyi isbat eder. Her biri her birisine gayet kuvvetli bir hüccet-i âzam olur. Öyle ise bütün erkânı, bütün delilleriyle sarsmayan bir fikr-i bâtil, hakikat nazarında birtek rüknü, belki bir hakikati ıbtal edip inkâr edemez. Belki adem-i kabul perdesi altında gözünü kapamakla bir küfr-ü inadî yapabilir. Gitgide küfr-ü mutlaka düşer, insanıyeti mahv olur; hem maddî, hem mânevî cehenneme gider.

İşte biz, bu makamda gayet muhtasar işaretlerle ve Meyve Risalesi'nde haşrin isbatında sair erkân-ı imaniye haşrı de isbat ettiklerini kısacık hülâsalarla beyanı gibi, bu makamda dahi mücmel fezleke ve muhtasar hülâsalarla –Cenâb-ı Hakk'ın inâyetiyle– bu nükte-i âzam altı noktada beyan edilecek.

¹ “Peygamber, Rabbi tarafından kendisine ne indirildi ise ona iman etti, müminler de. Onlardan her biri Allah’a, meleklerine, kitaplarına ve resûllerine iman etti. “O’nun resûllerinden hiç birini diğerinden ayırt etmeyiz” dediler...” (Bakara sûresi, 2/285)

Birinci Nokta

İman-ı billâh, kendi hüccetleriyle hem sair rükünlerini, hem iman-ı bi'l-âhireti isbat eder ki; Meyve Risalesi'nin Yedinci Meselesi'nde güzelce göstermiş. Evet, bu hadsiz kâinatı bir saray, bir şehir, bir memleket gibi bütün levâzımı ile idare eden ve mizan ve intizam dairesinde çeviren ve hikmetlerle değiştiren.. ve zerrâtı ve seyyârâtı ve sinekleri ve yıldızları birer muntazam ordu gibi beraber teşhiz ve idare eden.. ve emir ve iradesi dairesinde mütemâdiyen bir ulvî manevra içinde tâlim ve tavzifâtla faaliyete ve seyr ve cevelâna ve ubûdiyetkârâne bir resm-i küşada ve seyahate getiren ezeli ve bâkî bir saltanat-ı rubûbiyet ve ebedî ve dâimî bir hâkimiyet-i ulûhiyet, hiç mümkün müdür ve hiç akıl kabul eder mi ve hiçbir ihtimal var mı ki, o ebedî ve sermedî ve bâkî ve dâimî saltanatın bâkî bir makarrı ve dâimî bir medarı ve sermedî bir mazharı olan dâr-ı âhiret olmasın? Bin defa hâşâ!

Demek, Cenâb-ı Hakk'ın saltanat-ı rubûbiyeti ve -Yedinci Mesele'de beyan edildiği gibi- ekser isimleri ve vücûb-u vücûdunun hüccetleri, âhirete şehadet ederler ve isterler. Ve bu kutb-u imanî ne kadar kuvvetli bir nokta-yı istinadı var; gör, bil, görür gibi inan!

Hem nasıl iman-ı billâh, âhiretsiz olmaz. Öyle de, Onuncu Söz'de kısa işaretlerle beyan edildiği gibi, hiçbir cihette mümkün müdür ve hiç akıl kabul eder mi ki; ulûhiyet ve mâbûdiyetin tezahürü için bu kâinatı öyle bir mücessem kitab-ı samedânî ki, her sayfası bir kitap kadar ve her satırı bir sayfa kadar manaları ifade eder.. ve öyle cismânî bir kur'ân-ı sübhânî ki; her bir âyet-i tekvinîyesi ve her bir kelimesi, hatta her bir noktası, her bir harfi birer mucize hükmündedir.. ve öyle muhteşem ve içi hadsiz âyâtla ve mânidâr nakışlarla tezyin edilmiş bir mescid-i rahmânîdir ki; her bir köşesinde bir tâife, bir nevi ibadet-i fitriye ile iştigal eder bir şekilde halkeden bir Allah, bir Mâbûd-u bilhak, o kitab-ı kebîrin manalarını ders verecek üstadları ve o kur'ân-ı samedânînin âyetlerini tefsir edecek müfessirleri, elçi olarak göndermesin.. ve o mescid-i ekberde hadsiz tarzlarda ibadet edenlere imamları tayin etmesin.. ve o üstadlara ve müfessirlere ve imamlara fermanları vermesin! Hâşâ, yüz bin hâşâ!

Hem cemâl-i rahmetini ve hüsn-ü şefkatini ve kemâl-i rubûbiyetini zîşuurlara göstermek ve onları şükre ve hamde sevk etmek için bu kâinatı öyle bir ziyafetgâh ve bir teşhîrgâh ve öyle bir seyrangâh ki; hadsiz çeşit çeşit, leziz nimetler ve gayet antika, hadsiz harika sanatlar içinde dizilmiş bir tarzda halkeden

bir Sâni-i Rahîm ve Kerîm hiç mümkün müdür ve hiç akıl kabul eder mi ki; o ziyafetgâhtaki zîşuûr mahlûklar ile konuşmasın ve onlara o nimetlere mukabil elçileri vasıtasıyla vazife-i teşekkürîyeyi ve tezahür-ü rahmetine ve sevdirmesi-ne karşı vazife-i ubûdiyeti bildirmesin!.. Hâşâ, binler hâşâ!

Hem hiç mümkün müdür; bir sâni' sanatını sever, beğendirmek ister; hat-ta ağızların bin çeşit zevklerini nazara alması delâletıyla takdir ve tahsinlerle karşılanmak arzu eder ve her bir sanatiyle kendini hem tanıttırmak, hem sev-dirmek, hem bir çeşit mânevî cemâlini göstermek ister bir tarzda bu kâinatı antika sanatlarla süslendirdiği hâlde, kâinattaki zîhayatın kumandanları olan insanlara onların büyüklerinden bir kısmı ile konuşup elçi olarak gönderme-sin; güzel sanatları takdirsiz ve fevkalâde hüsn-ü esmâsı tahsinsiz ve tanıttır-ması ve sevdirmesi mukabelesiz kalsın!.. Hâşâ, yüz bin hâşâ!

Hem bütün zîhayatın ihtiyacât-ı fitriyeleri için dualarına ve hâl dili ile edi-len bütün ilticalara ve arzulara, vakti vaktine, kasd ve ihtiyâr ve iradeyi göste-rir bir tarzda hadsiz in'amlarıyla ve nihâyetsiz ihsânâtıyla fiilen ve hâlen sarih bir surette konuşan bir Mütakellim-i Âlîm hiç mümkün müdür, hiç akıl kabul eder mi; en cüz'î bir zîhayat ile fiilen ve hâlen konuşsun ve tam derdine der-man yetiştiren ihsanıyla derdini dinlesin ve ihtiyacını görsün ve bilsin.. ve bü-tün kâinatın en müntehap neticesi ve arzın halifesi¹ ve ekser mahlûkat-ı arzi-yenin kumandanları olan insanların mânevî reisleri ile görüşmesin! Onlarla, belki her zîhayat ile fiilen ve hâlen konuştuğu gibi onlar ile kavlen ve kelâmen konuşmasın ve onlara fermanları ve suhuf ve kitapları göndermesin!.. Hâşâ, hadsiz hâşâ!

Demek iman-ı billâh, kat'iyetiyle ve hadsiz hüccetleriyle وَكُتِبَ وَرُسُلُهُ yani peygamberlere ve mukaddes kitaplara imanı isbat eder.

Hem hiçbir cihet-i imkânı var mı ve hiç akıl kabul eder mi ki; bütün mas-nûâtıyla kendini tanıttırana ve sevdirene ve teşekkürâtı fiilen ve hâlen iste-yene mukabil; kâinatı velveleye veren hakikat-i Kur'âniye ile Zülcelâl o Sanatkâr'ı ekmel bir tarzda tanıyıp ve tanıttırıp ve sevip ve sevdirep ve teşekkür edip ve ettirip ve ⁴اَللّٰهُ اَكْبَرُ ³اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ ²سُبْحَانَ اللّٰهِ 'ler ile küre-i arzı semâvâta

¹ Bkz.: Bakara sûresi, 2/30.

² Allah'ı bütün eksiklerden tenzih ederim.

³ "Bütün hamdler, övgüler Allah'adır."

⁴ Sadece büyüklükte değil hiçbir konuda eşi ve benzeri olmayan, başka bir şey Kendisiyle kıyas bile edilemeyecek yegâne büyük, Allah'tır.

işittirecek derecede konuşturup ve kara ve denizleri cezbeye getirecek bir vaziyetle, bin üç yüz sene zarfında nev-i beşerin kemiyeten beşten birisini ve keyfiyeten ve insaniyeten yarısını arkasına alıp o Hâlık'ın bütün tezahür-ü rubûbiyetine geniş ve küllî bir ubûdiyetle mukabele eden.. ve bütün makâsıd-ı ilâhiyesine karşı Kur'ân'ın sûreleriyle kâinata ve asırlara bağırان, ders veren, delâllik eden.. ve nev-i insanın şerefini ve kıymetini ve vazifesini gösteren ve bin mucizâtıyla tasdik edilen Muhammed (*aleyhissalâtü vesselâm*), en müntehep mahlûku ve en mükemmel elçisi ve en büyük resûlü olmasın!.. Hâşâ ve kellâ! Yüz bin defa hâşâ!

Demek ¹إِلَّا إِلَهُ ٱللّٰهُ hakikati, bütün hüccetleriyle وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ ٱللّٰهُ hakikatini isbat eder.

Hem hiç imkân var mı ki; bu kâinatın Sâni'i, mahlûkatını yüz bin diller ile birbiriyle konuştursun ve onların konuşmalarını işitsin ve bilsin ve kendisi konuşmasın!.. Hâşâ!

Hem hiç akıl kabul eder mi ki; kâinattaki makâsıd-ı ilâhiyesini bir ferman ile bildirmesin. Ve muammasını açacak ve mahlûkat ne yerden geliyorlar ve ne yere gidecekler ve ne için böyle katile katile arkasında buraya gelip, bir parça durup, geçiyorlar diye üç dehşetli suâl-i umûmiye hakikî cevap verecek Kur'ân gibi bir kitabı göndermesin!.. Hâşâ!

Hem hiç mümkün müdür ki; on üç asrı ışıklandıran ve her saatte yüz milyon lisanlarda kemâl-i hürmetle gezen ve milyonlar hâfızların kalblerinde kudsiyetiyle yazılan.. ve nev-i beşerin keyfiyeten kısm-ı âzamını kanunlarıyla idare eden ve nefislerini ve ruhlarını ve kalblerini ve akıllarını terbiye ve tezikiye ve tasfiye ve talim eden.. ve Risale-i Nur'da kırk vech-i i'câzı isbat edilen ve kırk tâife ve tabaka-yı nâsa ve her bir tabakaya karşı bir nevi i'câzını gösterdiği kerametli ve harikalı On Dokuzuncu Mektup'ta beyan olunan.. ve Muhammed (*aleyhissalâtü vesselâm*) bin mucizâtıyla onun bir mucizesi olarak hak kelâmullah olduğu kat'î isbat edilen Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan, hiçbir cihette imkânı var mı ki, o Mütellim-i Ezelî ve o Sâni-i Sermedî'nin kelâmı ve fermanı olmasın!.. Hâşâ, yüz bin defa hâşâ ve kellâ!

Demek iman-ı billâh, bütün hüccetleriyle Kur'ân'ın kelâmullah olduğunu isbat ediyor.

¹ “Şehadet ederim ki Allah'tan başka ilâh yoktur.” (Müslim, *salât* 60; Tirmizî, *salât* 216; Ebû Dâvûd, *salât* 178; Ahmed İbni Hanbel, *el-Müsned* 1/292)

² “Şehâdet ederim ki Hz. Muhammed (*salîllâhu aleyhi ve sellem*) Allah'ın resûlüdür.” (Müslim, *salât* 60; Tirmizî, *salât* 216; Ebû Dâvûd, *salât* 178; Ahmed İbni Hanbel, *el-Müsned* 1/292)

Hem hiç mümkün müdür ki; zeminin yüzünü mütemâdiyen zîhayatlarla doldurup boşaltan ve kendini tanıttırmak ve ibadet ve tesbihat ettirmek için bu dünyamızı zîşuûrlarla şenlendiren bir Sultan-ı Zülcelâl, semâvâtı ve yıldızları boş ve hâlî bıraksın; onlara münasip ahaliyi yaratıp, o semâvî saraylarda iskân etmesin ve saltanat-ı rubûbiyetini en büyük memleketinde hademesiz, haşmetsiz, memursuz, elçisiz, yaversiz, nâzırsız, seyircisiz, âbidsiz, raiyetsiz bıraksın!.. Hâşâ, melekler sayısınca hâşâ!

Hem hiçbir cihette imkânı var mı ki; bu kâinatı öyle bir kitap tarzında yazar ki, her bir ağacın bütün tarihçe-i hayatını bütün çekirdeklerinde kaydeden.. ve her bir otun ve çiçeğin bütün vazife-i hayatiyesini bütün tohumlarında yazan.. ve her bir zîşuûrun bütün sergüzeşte-i hayatiyesini hardal gibi küçük kuvve-i hâfızasında gayet mükemmel yazdırın.. ve bütün mülkünde ve devâir-i saltanatında her ameli ve her hâdiseyi müteaddit fotoğraflarla alarak muhafaza eden.. ve rubûbiyetin en ehemmiyetli bir esası olan adalet, hikmet ve rahmetin tecellileri ve tahakkukları için koca cennet ve cehennem ve sırat ve mizan-ı ekberi yaratan bir *Hâkim-i Hakîm* ve bir *Alîm-i Rahîm*, insanların kâinatı alâkadar eden amellerini yazdırmasın ve mucâzât ve mükâfât için fiillerini kaydettirmesin ve seyyiât ve hasenâtlarını kaderin levhalarında yazmasın!.. Hâşâ, kaderin levh-i mahfûzunda yazılan harfleri adedince hâşâ!

Demek iman-ı billâh hakikati, hüccetleriyle hem melâikeye iman, hem kadere iman hakikatlerini dahi kat'î isbat eder. Güneş gündüzü ve gündüz güneşi gösterdiği gibi, imanın rûkûnleri birbirini isbat ederler.

İkinci Nokta

Başta Kur'ân, bütün semâvî kitaplar ve suhuf lar ve başta Muhammed (*aleyhissalâtü vesselâm*) olarak bütün peygamberler (*aleyhimüsselâm*), bütün dâvâları beş-altı esas üzerine dönüyorlar. Mütemâdiyen o esasları ders verme ve isbat etmeye çalışıyorlar. Onların peygamberliklerine ve doğruluklarına şehadet eden bütün hüccetler ve deliller o esaslara bakıyorlar, onların hakkaniyetlerine kuvvet veriyorlar. O esaslar ise iman-ı billâh ve iman-ı bi'l-âhiret ve sair rûkûnlere imandır.

Demek, imanın altı rûknü birbirlerinden ayrılmaları mümkün değildir. Her birisi umumunu isbat eder, ister, iktiza eder. O altı, öyle bir küll ve küllîdir ki tecezzî kabul etmez ve inkısamı imkân hâricindedir.

Nasıl ki, kökü göklerde Tûbâ ağacı gibi her bir dalı, her bir meyvesi, her bir yaprağı o koca ağacın küllî, tükenmez hayatına dayanıyor. O kuvvetli ve güneş gibi zâhir o hayatı inkâr edemeyen, birtek muttasıl yaprağın hayatını inkâr edemez. Eğer etse o ağaç, dalları ve meyveleri ve yaprakları sayısınca o münkiri tekzip edecek, susturacak. Öyle de iman, altı rükünleriyle aynı vaziyettir.

Bu makamın başında *altı nokta* ve her bir nokta dahi *beş nükte* olarak, altı erkân-ı imaniyeyi otuz altı nüktede beyan etmek niyet edilmişti. Ve başta-ki dehşetli suâle izahat ile cevap vermek murad etmiştim. Fakat bazı ârızalar meydan vermediler. Tahmin ederim ki, birinci nokta kâfi bir milkyas olmasından, daha, zekilere ziyade izaha ihtiyaç kalmadı ve tam anlaşıldı ki:

Bir müslüman, bir hakikat-i imaniyeyi inkâr etse küfr-ü mutlaka düşer. Çünkü başka dinlerin icmâllerine mukabil İslâmiyet'te tam izahat verilmiş, rükünler birbiriyle zincirlenmiş. Muhammed (aleyhissalâtü vesselâm)'ı tanımayan, tasdik etmeyen bir müslüman, Allah'ı da (sıfâtıyla) daha tanımaz ve âhireti bilmez. Bir müslümanın imanı, o kadar kuvvetli ve sarsılmaz hadsiz hüccetlere dayanıyor ki inkârda hiçbir özür kalmıyor. Âdeta akıl, kabulde mecbur oluyor.

Üçüncü Nokta

Bir zaman ¹اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ dedim. Onun hadsiz, geniş manasına mukabil gelecek bir nimet aradım. Birden bu cümle hatıra geldi:

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَلَى الْإِيْمَانِ بِاللّٰهِ وَعَلَى وَحْدَانِيَّتِهِ وَعَلَى وَجُوبِ وَجُودِهِ وَعَلَى صِفَاتِهِ وَأَسْمَائِهِ
حَمْدًا بَعْدَ تَجَلِّيَاتِ أَسْمَائِهِ مِنَ الْأَرَلِ إِلَى الْأَبَدِ²

Ben de baktım, tam mutâbıktır. Şöyle ki:

.....

¹ “Bütün hamdler, övgüler Allah’adır.”

² Bize lutfettiği iman için, vahdâniyeti için, vücud-u vücudu için, sıfât ve esmâsı için, ezelden ebede bütün esmâsının tecelliyâtı adedince Allah’a hamd olsun.

Onuncu Mesele

Emirdağ Çiçeği

Kur'ân'da Olan Tekrarâta Gelen İtirazlara Karşı Gayet Kuvvetli Bir Cevaptır

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Gerçi bu mesele perişan vaziyetimden müşevveş ve letâfetsiz olmuş. Fakat o müşevveş ibare altında çok kıymetli bir nevi i'câzı, kat'î bildim. Maatteessüf ifadeye muktedir olamadım. Her ne kadar ibaresi sönük olsa da Kur'ân'a ait olmak cihetiyle hem ibadet-i tefekkürîye, hem kudsî, yüksek, parlak bir cevherin sadefidir. Yırtık libasına değil, elindeki elmasa bakılsın. Hem bunu gayet hasta ve perişan ve gıdasız, bir-iki gün Ramazan'da, mecburiyetle gayet mücmel ve kısa ve bir cümlede pek çok hakikatleri ve müteaddit hüccetleri dercederek yazdım. Kusura bakılmasın.¹(Hâşiye)

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Ramazan-ı Şerif'te Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan'ı okurken Risale-i Nur'a işaretleri Birinci Şuâ'da beyan olunan otuz üç âyetten hangisi gelse bakıyorum ki, o âyetin sayfası ve yaprağı ve kıssası dahi Risale-i Nur'a ve şâkırtlerine kısısdan hisse almak noktasında bir derece bakıyor. Hususan Sûre-i Nur'dan âyet-i nûr², on parmakla Risale-i Nur'a baktığı gibi arkasındaki âyet-i zulümât³ dahi muârizlarına tam bakıyor ve ziyade hisse veriyor. Âdeta o makam, cüz'iyetten çıkıp külliyyet kesbeder ve bu asırda o külliyyetin tam bir ferdi Risale-i Nur ve şâkırtleridir, diye hissettim.

Evet Kur'ân'ın hitabı, evvelâ Mütেকellim-i Ezelî'nin rubûbiyyet-i âmnesinin geniş makamından.. hem nev-i beşer, belki kâinat nâmına muhatap olan Zât'ın geniş makamından.. hem umum nev-i beşer ve benî-âdemin bütün asırlarda irşadlarının gayet vüs'atlı makamından.. hem

¹ (Hâşiye) Denizli Hapsi'nin meyvesine Onuncu Mesele olarak Emirdağ'ın ve bu Ramazan-ı Şerif'in nurlu bir küçük çiçeğidir. Tekrarât-ı Kur'âniye'nin bir hikmetini beyanla ehl-i dalâletin ufûnetli ve zehirli evhamlarını izale eder.

² Nûr sûresi, 24/35.

³ Nûr sûresi, 24/40.

dünya ve âhiretin, arz ve semâvâtın ve ezel ve ebedin ve Hâlık-ı kâinatın rubûbiyetine ve bütün mahlûkatın tedbirine dair kavânîn-i ilâhiyenin gayet yüksek, ihatalı beyanatının makamından aldığı vüs'at ve ulviyet ve ihata cihetiyle o hitap, öyle bir yüksek i'câzı ve şümûlû gösterir ki; ders-i Kur'ân'ın muhataplarından en kesretli tâife olan tabaka-yı avâmın basit fehimlerini okşayan zâhirî ve basit mertebesi dahi en ulvî tabakayı da tam hissedar eder. Güya kıssadan yalnız bir hisse ve bir hikâye-i tarihiyeden bir ibret değil, belki bir küllî düsturun efradı olarak her asra ve her tabakaya hitap ederek taze nâzil oluyor ve bilhassa çok tekrar ile **الظَّالِمِينَ.. الظَّالِمِينَ**¹ deyip tehditleri ve zulümlerinin cezası olan musibet-i semâviye ve arziyeyi şiddetle beyanı, bu asrın emsâlsiz zulümlerine Kavm-i Âd ve Semûd ve Firavun'un başlarına gelen azaplarla baktırıyor ve mazlum ehl-i imana İbrahim ve Mûsâ (aleyhimesselâm)'lar gibi enbiyânın necatlarıyla teselli veriyor.

Evet, nazar-ı gaflet ve dalâlette vahşetli ve dehşetli bir ademistan ve elîm ve mahvolmuş bir mezaristan olan bütün geçmiş zaman ve ölmüş karnlar ve asırlar, canlı birer sayfa-yı ibret ve baştan başa ruhlı, hayattar bir acîb âlem ve mevcut ve bizimle münasebettar bir memleket-i rabbâniye suretinde sinema perdeleri gibi; kâh bizi o zamanlara, kâh o zamanları yanımıza getirerek her asra ve her tabakaya gösterip yüksek bir i'câz ile dersini veren Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan, aynı i'câz ile nazar-ı dalâlette câmid, perişan, ölü, hadsiz bir vahşetgâh olan ve firak ve zevalde yuvarlanan bu kâinatı bir kitab-ı samedânî, bir şehir-i rahmânî, bir meşher-i sun-u rabbânî olarak o câmidâtı canlandırıp birer vazifedâr suretinde birbiriyle konuşturup ve birbirinin imdadına koşturup nev-i beşere ve cin ve meleğe hakikî ve nurlu ve zevkli hikmet dersleri veren bu Kur'ân-ı Azîmüşşân'ın elbette, her harfinde on ve yüz ve bazen bin ve binler sevap bulunması.. ve bütün cin ve ins toplansa onun mislini getirememesi..² ve bütün benîâdemle ve kâinatla tam yerinde konuşması.. ve her zaman milyonlar hâfızların kalblerinde zevk ile yazılması.. ve çok tekrarlar ve kesretli tekrarâtıyla usandırmaması.. ve çok iltibas yerleri ve cümleleri ile beraber çocukların nazik ve basit kafalarında mükemmel yerleşmesi.. ve hastaların ve az sözden müteessir olan ve sekerâtta

¹ Zâlimler.. zâlimler.. (Bu tehditin yer aldığı bazı âyetler için bkz.: Bakara sûresi, 2/35, 95, 124...)

² Bkz.: Bakara sûresi, 2/23; Yûnus sûresi, 10/38; Hûd sûresi, 11/13; İsrâ sûresi, 17/88; Kasas sûresi, 28/49; Tûr sûresi, 52/34.

olanların kulağında mâ-yı zemzem misillü hoş gelmesi gibi kudsî imtiyazları kazanır ve iki cihanın saadetlerini kendi şâkirtlerine kazandırır.

Ve tercümanın ümmiyet mertebesini tam riayet etmek sırrıyla hiçbir tekellüf ve hiçbir tasannû ve hiçbir gösterişe meydan vermeden selâset-i fitriyesini ve doğrudan doğruya semâdan gelmesini ve en kesretli olan tabakât-ı avâmın basit fehimlerini tenezzülât-ı kelâmiye ile okşamak hikmetiyle en ziyade semâ ve arz gibi en zâhir ve bedihî sayfalarını açıp o âdiyat altındaki hârikulâde mucizât-ı kudretini ve mânidâr sutûr-u hikmetini ders vermekle lütf-u irşadda güzel bir i'câz gösterir.

Tekrarı iktiza eden dua ve davet, zikir ve tevhid kitabı dahi olduğunu bildirmek sırrıyla güzel, tatlı tekrarâtıyla birtek cümlede ve birtek kıssada ayrı ayrı çok manaları, ayrı ayrı muhatap tabakalarına tefhim etmekte ve cüz'î ve âdi bir hâdisede en cüz'î ve ehemmiyetsiz şeyler dahi nazar-ı merhametinde ve daire-i tedbir ve iradesinde bulunmasını bildirmek sırrıyla tesis-i İslâmiyet'te ve tedvin-i şeriatıta sahabelerin cüz'î hâdiselerini dahi nazar-ı ehemmiyete almasında hem küllî düsturların bulunması, hem umumî olan İslâmiyet'in ve şeriatın tesisinde o cüz'î hâdiseler, çekirdekler hükmünde çok ehemmiyetli meyveleri verdikleri cihetinde de bir nevi i'câzını gösterir.

Evet, ihtiyacın tekerrürüyle, tekrarın lüzumu haysiyetiyle yirmi sene zarfında pek çok mükerrem suâllere cevap olarak ayrı ayrı çok tabakalara ders veren ve koca kâinatı parça parça edip kıyâmette şeklini değiştirerek dünyayı kaldırıp onun yerine azametli âhireti kuracak.. ve zerrâtın yıldızlara kadar bütün cüz'iyât ve külliyyâtın tek bir Zât'ın elinde ve tasarrufunda bulunduğunu isbat edecek.. ve kâinatı ve arzı ve semâvâtı ve anâsırı kızdıran ve hidde-te getiren nev-i beşerin zulümlerine, kâinatın netice-i hilkatı hesabına gazab-ı ilâhîyi ve hiddet-i rabbânîyi gösterecek hadsiz ve nihâyetsiz ve dehşetli ve geniş bir inkılâbın tesisinde binler netice kuvvetinde bazı cümleleri ve hadsiz delillerin neticesi olan bir kısım âyetleri tekrar etmek; değil bir kusur, belki gayet kuvvetli bir i'câz ve gayet yüksek bir belâgat ve mukteza-yı hâle gayet mutâbık bir cezâlettir, bir fesâhattir.

♦ Meselâ birtek âyet olup yüz on dört defa tekrar edilen بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ cümlesi, Risale-i Nur'un On Dördüncü Lem'a'sında beyan edildiği gibi; arşı ferşe bağlayan ve kâinatı ışıklandıran ve her dakika herkes ona muhtaç olan öyle bir hakikattir ki, milyonlar defa tekrar edilse yine ihtiyaç vardır.

Değil yalnız ekmek gibi her gün, belki hava ve ziya gibi her dakika ona ihtiyaç ve iştiyak vardır.

♦ Hem meselâ Sûre-i ¹ ﴿طٰسَم﴾’de sekiz defa tekrar edilen şu **وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ** ² **الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ** âyeti, o sûrede hikâye edilen peygamberlerin necatlarını ve kavimlerinin azaplarını, kâinatın netice-i hilkatı hesabına ve rubûbiyet-i âmmenin nâmına o binler hakikat kuvvetinde olan âyeti tekrar ederek izzet-i rabbâniye, o zâlim kavimlerin azabını ve rahîmiyet-i ilâhiye dahi enbiyânın necatlarını iktiza ettiğini ders vermek için binler defa tekrar olsa yine ihtiyaç ve iştiyak var.. ve îcazlı ve i’câzlı bir ulvî belâgattır.

♦ Hem meselâ Sûre-i Rahmân’da tekrar edilen **إِلَّا رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ** ³ **وَبَلَّ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ** ⁴ âyeti, cin ve nev-i beşere kâinatı kızdıran ve arz ve semâvâtı hiddete getiren ve hilkat-i âlemin neticelerini bozan ve haşmet-i saltanat-ı ilâhiyeye karşı inkâr ve istihfafla mukabele eden küfür ve küfranlarını ve zulûmlerini ve bütün mahlûkatın hukuklarına tecavüzlerini asırlara ve arza ve semâvâta tehditkârâne haykıran bu iki âyet, böyle binler hakikatlerle alâkadar ve binler mesele kuvvetinde olan bir ders-i umumîde binler defa tekrar edilse yine lüzum var.. ve celâllî bir i’câz ve cemâllî bir îcâz-ı belâgattır.

♦ Hem meselâ Kur’ân’ın hakikî ve tam bir nevi münâcâtı ve Kur’ân’dan çıkan bir çeşit hülâsası olan Cevşenü’l-Kebîr nâmındaki münâcât-ı Peygamberî’de *(aleyhissalâtü vesselâm)* yüz defa **أَنْتَ الْأَمَانُ الْأَمَانُ خَلِّصْنَا مِنَ النَّارِ** ⁵ **أَجْرُنَا مِنَ النَّارِ** cümlesinin tekrarında *tevhid* gibi kâinatça en büyük hakikat.. ve mahlûkatın rubûbiyete karşı *tesbih ve tahmid ve takdis* gibi üç muazzam vazifesinden en ehemmiyetli bir vazifesi.. ve şekâvet-i ebediyeden kurtulmak gibi nev-i insanın en dehşetli meselesi.. ve ubûdiyet ve acz-i beşerin en lüzumlu neticesi bulunması cihetiyle binler defa tekrar edilse yine azdır.

¹ “Tâ. Sin. Mîm.” (Şuarâ sûresi, 26/1)

² “Ama senin Rabbin azîz ve rahîmdir (mutlak galiptir, geniş merhamet sahibidir)” (Şuarâ sûresi, 26/9, 68, 104, 122, 140, 159, 175, 191)

³ “O halde Rabbinizin nimetlerinden hangi birini inkâr edebilirsiniz?” (Rahman sûresi, 55/13, 16, 18; ...)

⁴ “Hakkı yalan sayanların o gün vay hâllerine!” (Mürselât sûresi, 77/15, 19, 24, 28, 34, 37, 40, 45, 47, 49,)

⁵ Sübhânsın yâ Rab! Sen’den başka yoktur ilâh! Emân diliyoruz Sen’den, koru bizi cehennemden!

İşte, tekrarât-ı Kur'âniye bu gibi esaslara bakıyor. Hatta bazen bir sayfada iktiza-yı makam ve ihtiyac-ı ifham ve belâgat-ı beyan cihetiyle yirmi defa sarîhen ve zimnen tevhid hakikatini ifade eder. Değil usanç, belki kuvvet ve şevk verir. Risale-i Nur'da tekrarât-ı Kur'âniye ne kadar yerinde ve münasip ve belâgatça makbul olduğu hüccetleriyle beyan edilmiş.

Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan'ın Mekkî sûreleriyle Medenî sûrelerinin belâgat noktasında ve i'câz cihetinde ve tafsil ve icmâl vechinde birbirinden ayrı olmasının sırrı ve hikmeti şudur ki:

Mekke'de birinci safta muhatap ve muâırzları, Kureyş müşrikleri ve ümmîleri olduğundan belâgatça kuvvetli bir üslûb-u âlî ve îcazlı, muknâ, kanaat verici bir icmâl ve tesbit için tekrar lâzım geldiğinden ekseriyetle Mekkî sûreleri erkân-ı imaniyeyi ve tevhidin mertebelerini gayet kuvvetli ve yüksek ve i'câzlı bir îcaz ile tekrar edip ifade ederek; mebd ve meâd, Allah'ı ve âhireti; değil yalnız bir sayfada, bir âyetle, bir cümlede, bir kelimedede.. belki bazen bir harfte ve takdim, tehir ve tarif ve tenkir ve hazf ve zikir gibi heyetlerde öyle kuvvetli isbat eder ki, ilm-i belâgatın dâhî imamları hayretle karşılaşmışlar. Risale-i Nur ve bilhassa Kur'ân'ın kırk vech-i i'câzını icmâlen isbat eden Yirmi Beşinci Söz, –zeyilleriyle beraber– ve Kur'ân'ın nazmındaki vech-i i'câzı harika bir tarzda isbat eden Arabî Risale-i Nur'dan “İşârâtü'l-i'câz” tefsiri bilfiil göstermişler ki, Mekkî olan sûre ve âyetlerde en âlî bir üslûb-u belâgat ve en yüksek bir i'câz-ı îcazî vardır.

Amma Medenî sûre ve âyetlerde birinci safta muhatap ve muâırzları ise Allah'ı tasdik eden yahudî ve nasâra gibi ehl-i kitap olduğundan.. mukteza-yı belâgat ve irşad ve mutâbık-ı makam ve hâlin lüzumundan.. sade ve vazih ve tafsilli bir üslûpla ehl-i kitaba karşı dinin yüksek usûlünü ve imanın rükünlerini değil, belki medar-ı ihtilâf olan şeriatta ve ahkâmı ve teferruâtın ve küllî kanunların menşeleri ve sebepleri olan cüz'iyatın beyanı lâzım geldiğinden.. o Medenî sûre ve âyetlerde ekseriyetle tafsil ve izah ve sade üslûpla beyanât içinde Kur'ân'a mahsus emsâlsiz bir tarz-ı beyanla birden, o cüz'î teferruât hâdisesi içinde yüksek, kuvvetli bir fezleke, bir hâtime, bir hüccet ve o cüz'î hâdisi-i şer'iyeyi küllîleştiren.. ve imtisâlini iman-ı billâh ile temin eden bir cümle-i tevhidiyeyi ve imaniyeyi ve uhreviyeyi zikreder, o makamı nurlandırır, ulvileştirir, küllileştirir.

Risale-i Nur, âyetlerin âhirlerinde ekseriyetle gelen

إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ¹ ، إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ²
وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ³ ، وَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ⁴

gibi tevhidi ve âhireti ifade eden fezlekelerde ve hâtimelerde ne kadar yüksek bir belâgat ve meziyetler ve cezâletler ve nükteler bulunduğunu Yirmi Beşinci Söz'ün İkinci Şûlesi'nin İkinci Nuru'nda o fezleke ve hâtimelerin pek çok nüktelerinden ve meziyetlerinden on tanesini beyan ederek, o hülâsalarda bir mucize-i kübrâ bulunduğunu muannitlere de isbat etmiş.

Evet Kur'ân, o teferruat-ı şer'îye ve kavânîn-i içtimaiyenin beyanı içinde, *birden*, muhatabın nazarını yüksek ve küllî noktalara kaldırıp sade üslûbu, bir ulvî üslûba ve şeriat dersinden tevhid dersine çevirerek Kur'ân'ı, hem bir kitab-ı şeriat ve ahkâm ve hikmet, hem bir kitab-ı akide ve iman ve zikir ve fikir ve dua ve davet olduğunu gösterip, her makamda çok makâsıd-ı irşâdiye-yi Kur'âniye'yi ders vermesiyle Mekkî âyetlerin tarz-ı belâgatlarından ayrı ve parlak mucizâne bir cezâlet izhar eder. Bazen iki kelimede, meselâ; رَبُّ⁵ ile رَبُّ الْعَالَمِينَ⁶ ve رَبُّكَ⁷ de, رَبُّكَ tâbiriyle ehadiyeti ve vâhidiyeti bildirir. Ehadiyet içinde vâhidiyeti ifade eder. Hatta bir cümlede bir zerreyi, bir gözbebeğinde gördüğü ve yerleştirdiği gibi; güneşi aynı âyetle, aynı çekiçle göğün gözbebeğinde yerleştirir ve göğsü bir göz yapar.

•Meselâ⁸ يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ⁹ âyetinden sonra

وَيُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ⁸ der. “Zemin

¹ “Allah gerçekten her şeye kadirdir.” (Bakara sûresi, 2/20, 109, 148; Âl-i İmran sûresi, 3/165; Nahl sûresi, 16/77; Nûr sûresi, 24/45; Ankebût sûresi, 29/20; Fâtır sûresi, 35/1)

² “Muhakkak ki Allah her şeyi hakkıyla bilir.” (Enfâl sûresi, 8/75; Tevbe sûresi, 9/115; Ankebût sûresi, 29/62; Mücadele sûresi, 58/7)

³ “O azizdir, hakîmdir (mutlak galiptir, tam hüküm ve hikmet sahibidir)” (İbrahim sûresi, 14/4; Nahl sûresi, 16/60; Ankebût sûresi, 29/42; Rûm sûresi, 30/27; ...)

⁴ “O, azizdir, rahîmdir (mutlak galiptir, sınırsız merhamet ve ihsan sahibidir)” (Rûm sûresi, 30/5)

⁵ “Âlemlerin Rabbi” (A'râf sûresi, 7/54; Şuarâ sûresi, 26/23; Kasas sûresi, 28/30; Mü'min sûresi, 40/64; Fussilet sûresi, 41/9; Tekvir sûresi, 81/29; Hâkka sûresi, 69/4)

⁶ “Senin Rabbin” (Bakara sûresi, 2/30, Mâide sûresi, 5/24, 112; En'âm sûresi, 6/112, 131, 132, 133, 158; A'râf sûresi, 7/167, 172; Enfâl sûresi, 8/5; ...)

⁷ “Gökleri ve yeri yaratan...” (En'âm sûresi, 6/1, 73; A'râf sûresi, 7/54; Tevbe sûresi, 9/36; Yûnus sûresi, 10/3; ...)

⁸ “Geceyi gündüze katar, böylece gündüz uzar. Gündüzü geceye katar, böylece gece uzar.” (Hadid sûresi, 57/6)

⁹ “Kalplerin kühnünü O bilir.” (Hadid sûresi, 57/6)

ve göklerin haşmet-i hilkatinde kalbin dahi hâtîrâtını bilir, idare eder.” der, tarzında bir beyanât cihetiyle o sade ve ümmiyet mertebesini ve avâmın fehmini nazara alan o basit ve cüz’î muhâvere, o tarz ile ulvî ve cazibedar ve umumî ve irşadkâr bir mükâlemeye döner.

Bir Suâl: Bazen ehemmiyetli bir hakikat, sathî nazarlara görünmediğinden ve bazı makamlarda cüz’î ve âdi bir hâdiseden yüksek bir fezleke-i tevhidi veya küllî bir düsturu beyan etmekte münasebet bilinmediğinden, bir kusur tevehhüm edilir. Meselâ “Hazreti Yusuf (*aleyhis-selâm*), kardeşini bir hile ile alması¹” içinde ²عَلِمَ عَلِيمٌ diye gayet yüksek bir düsturun zikri, belâgatça münasebeti görünmüyor. Bunun sırrı ve hikmeti nedir?

Elcevap: Her biri birer küçük Kur’ân olan ekser uzun sûre ve mutavassıtlarda ve çok sayfa ve makamlarda yalnız iki-üç maksat değil; belki Kur’ân mahiyeti, hem bir kitab-ı zikir ve iman ve fikir, hem bir kitab-ı şeriat ve hikmet ve irşad gibi, çok kitapları ve ayrı ayrı dersleri tazammun ederek rubûbiyet-i ilâhiyenin her şeye ihatasını ve haşmetli tecelliyâtını ifade etmek cihetiyle, kâinat kitab-ı kebîrinin bir nevi kıraatı olan Kur’ân, elbette her makamda, hatta bazen bir sayfada çok maksatları takiben, mârifetullahtan ve tevhidin mertebelerinden ve iman hakikatlerinden ders verdiği haysiyetiyle, öbür makamda, meselâ zâhirce zayıf bir münasebetle başka bir ders açar ve o zayıf münasebete çok kuvvetli münasebetler iltihak ederler. O makama gayet mutâbık olur, mertebe-i belâgatı yükselir.

İkinci Bir Suâl: Kur’ân’da sarîhen ve zımnen ve işareten, âhiret ve tevhidi ve beşerin mükâfât ve mucâzâtını binler defa isbat edip nazara vermenin ve her sûrede, her sayfada, her makamda ders vermenin hikmeti nedir?

Elcevap: Daire-i imkânda ve kâinatın sergüzeştine ait inkılâplarda ve emanet-i kübrâyı ve hilâfet-i arziyeyi omuzuna alan nev-i beşerin şekâvet ve saadet-i ebediyeye medar olan vazifesine dair en ehemmiyetli, en büyük, en dehşetli meselelerinden en azametlilerini ders vermek.. ve hadsiz şüpheleri izale etmek.. ve gayet şiddetli inkârları ve inatları kırmak cihetinde elbette, o dehşetli inkılâpları tasdik ettirmek.. ve o inkılâpların azametinde büyük ve

¹ Bkz.: “İşte Biz Yûsuf’a, kardeşini alıkoyması için böyle bir plan öğrettik.” (Yûsuf sûresi, 12/76)

² Yûsuf sûresi, 12/76.

beşere en elzem ve en zarurî meseleleri teslim ettirmek için Kur'ân, binler defa değil, belki milyonlar defa onlara baktırsa yine israf değil ki milyonlar kere tekrar ile o bahisler Kur'ân'da okunur, usanç vermez, ihtiyaç kesilmez.

♦ Meselâ: **إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ**

¹ **ذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْكَبِيرُ** âyetinin gösterdiği müjde-i saadet-i ebediye hakikati, biçare beşere her dakika kendini gösteren hakikat-i mevtin “hem insanı, hem dünyasını, hem bütün ahbabını idam-ı ebedîsinden kurtarıp ebedî bir saltanatı kazandırır” dediğinden milyarlar defa tekrar edilse ve kâinat kadar ehemmiyet verilse yine israf olmaz, kıymetten düşmez.

İşte bu çeşit hadsiz, kıymettar meseleleri ders veren ve kâinatı bir hâne gibi değiştiren ve şeklini bozan dehşetli inkılâpları tesis etmekte iknaya ve inandırmaya ve isbata çalışan Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan, elbette sarîhen ve zımnen ve işareten binler defa o meselelere nazar-ı dikkati celbetmek değil israf; belki ekmek, ilâç, hava ve ziya gibi birer hâcet-i zaruriye hükmünde ihsanını tazelendirir.

♦ Hem meselâ

إِنَّ الظَّالِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ²، وَالَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ نَارُ جَهَنَّمَ³

gibi tehdit âyetlerini Kur'ân, gayet şiddetle ve hiddetle ve gayet kuvvet ve tekrarla zikretmesinin hikmeti ise Risale-i Nur'da kat'î isbat edildiği gibi beşerin küfrü, kâinatın ve ekser mahlûkatın hukuklarına öyle bir tecavüzdür ki semâvâtı ve arzı kızdırıyor ve anâsırı hiddete getirip tufanlarla o zâlimleri tokatlıyor.

إِذَا أُلْقُوا فِيهَا سَمِعُوا لَهَا شَهِيقًا وَهِيَ تَفُورُ⁴ تَكَادُ تَمَيَّزُ مِنَ الْغَيْظِ⁴

âyetlerinin sarâhatiyle o zâlim münkirlere cehennem öyle öfkeleniyor ki, hiddetinden parça parça olmak ve parçalanmak derecesine geliyor.

İşte böyle bir cinâyet-i âmmeye ve hadsiz bir tecavüze karşı beşerin küçüklük ve ehemmiyetsizliği noktasında değil, belki zâlimâne cinâyetinin azametine

¹ “İman edip makbul ve güzel işler yapanlara ise, içinden ırmaklar akan cennetler var. İşte en büyük başarı, en büyük mutluluk budur!” (Bürûc sûresi, 85/11)

² “Zâlimlere elbette gayet acı bir azap vardır.” (İbrahim sûresi, 14/22; Şûrâ sûresi, 42/21)

³ “Kâfirlere ise cehennem ateşi var.” (Fâtır sûresi, 35/36)

⁴ “Onlar oraya atılınca, cehennemin müthiş homurtusunu, kaynaya kaynaya çıkardığı uğultuyu işitirler. Cehennem, öfkesinden neredeyse çatlayacak haldedir.” (Mülk sûresi, 67/7-8)

ve kâfirâne tecavüzünün dehşetine karşı Sultan-ı kâinat kendi raiyetinin huku-
kunun ehemmiyetini.. ve o münkirlerin küfür ve zulmündeki nihâyetsiz çirkin-
liğini göstermek hikmetiyle fermanında gayet hiddet ve şiddetle o cinâyeti ve
cezasını değil bin defa, belki milyonlar ve milyarlar ile tekrar etse yine israf ve
kusur değil ki, bin seneden beri yüzer milyon insanlar her gün usanmadan ke-
mâl-i iştiaqla ve ihtiyacla okurlar.

Evet her gün, her zaman, herkes için bir âlem gider, taze bir âlemin ka-
pısı kendine açılmasından, geçici her bir âlemini nurlandırmak için ihtiyaç ve
iştiaqla لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ cümlesini bin defa tekrar ile o değişen perdelerin her
birisine bir لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ 'ı bir lâmba yaptığı gibi, öyle de o kesretli, geçici per-
deleri ve o tazelenen seyyar kâinatları karanlıklandırmamak.. ve ayna-yı ha-
yatında in'ikâs eden suretlerini çirkinleştirmemek.. ve lehinde şahit olabilen
o misafir vaziyetleri aleyhine çevirmemek için, o cinâyetlerin cezalarını ve
Padişah-ı Ezeli'nin şiddetli ve inatları kıran tehditlerini Kur'an'ı okumakla tak-
dir etmek.. ve nefsinin tuğyanından kurtulmaya çalışmak hikmetiyle Kur'an,
gayet mânidâr tekrar eder. Ve bu derece kuvvet ve şiddet ve tekrar ile teh-
didât-ı Kur'âniye'yi hakikatsiz tevehhüm etmekten şeytan bile kaçır. 'Onları
dinlemeyen münkirlere cehennem azabı ayn-ı adalettir' diye gösterir.

♦ Hem meselâ Asâ-yı Mûsâ gibi çok hikmetleri ve faydaları bulunan kıssa-yı
Mûsâ'nın (aleyhisselâm) ve sair enbiyanın (aleyhimüsselâm) kıssalarını çok tekrarında
Risalet-i Ahmediye'nin (aleyhissalâtü vesselâm) hakkaniyetine bütün enbiyanın nü-
büvvetlerini bir hüccet gösterip 'onların umumunu inkâr edemeyen, bu Zât'ın
risaletini hakikat noktasında inkâr edemez' hikmetiyle.. ve herkes, her vakit
bütün Kur'an'ı okumaya muktedir ve muvaffak olamadığından her bir uzun ve
mutavassıt sûreyi birer küçük Kur'an hükmüne getirmek için ehemmiyetli er-
kân-ı imaniye gibi o kıssaları tekrar etmesi değil israf, belki mukteza-yı belâgat-
tır ve hâdis-i Muhammediye (aleyhissalâtü vesselâm), bütün benîâdemin en büyük
hâdisesi ve kâinatın en azametli meselesi olduğunu ders vermektir.

Evet Kur'an'da Zât-ı Ahmediye'ye en büyük makam vermek ve dört er-
kân-ı imaniyeyi içine almakla لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ rûknüne denk tutulan مُحَمَّدٌ رَسُولُ
الله risalet-i Muhammediye (aleyhissalâtü vesselâm), kâinatın en büyük hakika-
ti.. ve Zât-ı Ahmediye (aleyhissalâtü vesselâm), bütün mahlûkatın en eşrefi.. ve haki-
kat-i Muhammediye (aleyhissalâtü vesselâm) tabir edilen küllî şahsiyet-i mâneviyesi

¹ "Allah'tan başka ilâh yoktur." (Sâffât sûresi, 37/35; Muhammed sûresi, 47/19)

² "Muhammed Allah'ın resûlüdür." (Fetih sûresi, 48/29)

ve makam-ı kudîsi, iki cihanın en parlak bir güneşi olduğuna ve bu harika makama liyâkatine dair pek çok hüccetleri ve emâreleri, kat'î bir surette Risale-i Nur'da isbat edilmiş. Binden birisi şudur ki:

✓¹ كَالْفَاعِلِ السَّبَبِ düsturuyula bütün ümmetin bütün zamanlarda işlediği hasenâtın bir misli, O'nun defter-i hasenâtına girmesi...

✓ Ve bütün kâinatın hakikatlerini, getirdiği nur ile nurlandırması...

✓ Değil yalnız cin ve insi ve meleği ve zihayatları, belki kâinatı ve semâvâtı ve arzı minnettar eylemesi...

✓ Ve istidat lisanıyla nebâtâtın duaları ve ihtiyac-ı fitrî diliyle hayvanâtın duaları, gözümüz önünde bilfiil kabul olmasının şehadetiyle milyonlar, belki milyarlar fitrî ve reddedilmez duaları makbul olan sulehâ-yı ümmeti, her gün o Zât'a (*aleyhissalâtü vesselâm*) salât ü selâm ile rahmet duaları...

✓ Ve mânevî kazançlarını en evvel o Zât'a (*aleyhissalâtü vesselâm*) bağışlamaları...

✓ Ve bütün ümmetçe okunan Kur'ân'ın üç yüz bin harufunun her birisinde on sevaptan ta yüz, ta bin hasene ve meyve vermesinden –yalnız kıraat-ı Kur'ân cihetiyle– defter-i âmâline hadsiz nurlar girmesi haysiyetiyle...

O Zât'ın (*aleyhissalâtü vesselâm*) şahsiyet-i mâneviyesi olan hakikat-i Muhammediye (*aleyhissalâtü vesselâm*), istikbalde bir şecere-i tûbâ-yı cennet hükmünde olacağını Allâmü'l-guyûb bilmiş ve görmüş.. ve o makama göre Kur'ân'ında o azim ehemmiyeti vermiş.. ve fermanında O'na tebaiyeti ve sünnet-i seniyyesine ittibâ ile şefaatine mazhariyeti, en ehemmiyetli bir mesele-i insaniye göstermiş. Ve o haşmetli şecere-i tûbânın bir çekirdeği olan şahsiyet-i beşeriyetini ve bidayetteki vaziyet-i insaniyesini arasına nazara almasıdır.

İşte Kur'ân'ın tekrar edilen hakikatleri bu kıymette olduğundan, tekrarâtında kuvvetli ve geniş bir mucize-i mâneviye bulunmasına fîrat-ı selime şehadet eder. Meğer maddiyyûnluk tâunuyla maraz-ı kalbe ve vicdan hastalığına na müptelâ ola!..

قَدْ يُنْكِرُ الْمَرْءُ ضَوْءَ الشَّمْسِ مِنْ رَمْدٍ وَيُنْكِرُ الْفَمُّ طَعْمَ الْمَاءِ مِنْ سَقَمٍ²

kâidesine dâhil olur.

¹ (Bir işe) sebep olan, (onu bizzat) yapan gibidir.

² Bazen insan, gözünün iltihaplı olması sebebiyle güneşin ışığını inkâr ettiği gibi ağız da hastalığından dolayı suyun tadını inkâr edebilir. (el-Busayrî, *Kasidetü'l-bürde* 104. beyit)

Bu Onuncu Meseleye Bir Hâtıme Olarak İki Hâşiye

Birincisi

Bundan on iki sene evvel^{1(Hâşiye)} işittim ki; en dehşetli ve muannit bir zındık, Kur'ân'a karşı sû-i kasdını tercümesiyle yapmaya başlamış ve demiş ki: "Kur'ân tercüme edilsin, ta ne mal olduğu bilinsin." Yani, 'lüzumsuz tekrarâtı herkes görsün ve tercümesi onun yerinde okunsun' diye dehşetli bir plân çevirmiş.

Fakat Risale-i Nur'un cerhedilmez hüccetleri kat'î isbat etmiş ki, Kur'ân'ın hakikî tercümesi kabil değil.. ve lisân-ı nahvî olan lisân-ı Arabî yerinde Kur'ân'ın meziyetlerini ve nüktelerini başka lisan muhafaza edemez.. ve her bir harfi, on adetten bine kadar sevap veren kelimât-ı Kur'âniye'nin mucizâne ve cemiyetli tabirlerinin yerini, beşerin âdi ve cüz'î tercümeleri tutamaz.. onun yerinde câmilerde okunmaz diye Risale-i Nur, her tarafta intişarıyla o dehşetli plânı akîm bıraktı.

Fakat o zındıktan ders alan münafıklar, yine şeytan hesabına Kur'ân güneşini üflemeyle söndürmeye ahmak çocuklar gibi ahmakâne ve divânece-sine çalışmaları sebebiyle bana gayet sıkı ve sıkıcı ve sıkıntılı bir hâlette bu Onuncu Mesele yazdırıldı, tahmin ediyorum. Başkalar ile görüşemediğim için hakikat-i hâli bilmiyorum.

İkinci Hâşiye

Denizli hapsinden tahliyemizden sonra meşhur Şehir Otelî'nin yüksek katında oturmuştum. Karşımda güzel bahçelerde kesretli kavak ağaçları birer halka-yı zikir tarzında gayet latîf, tatlı bir surette hem kendileri, hem dalları, hem yaprakları, havanın dokunmasıyla cezbedârâne ve cazibekârâne hareketle raksları, kardeşlerimin mufâratlarından ve yalnız kaldığımdan hüznü-lü ve gamlı kalbime ilişti. Birden güz ve kış mevsimi hatıra geldi ve bana bir gaflet bastı. Ben, o kemâl-i neşe ile cilvelenen o nâzenin kavaklara ve zihayat-lara o kadar acıdım ki gözlerim yaş ile doldu. Kâinatın süslü perdesi altındaki ademleri, firakları ihtar ve ihsasıyla kâinat dolusu firakların, zevallerin hüznüleri başıma toplandı. Birden hakikat-i Muhammediye'nin (*aleyhissalâtü vesse-lâm*) getirdiği nur, imdada yetiştı. O hadsiz hüznüleri ve gamları, sürurlara çevirdi. Hatta o nurun, herkes ve her ehl-i iman gibi benim hakkımda milyon

1 (Hâşiye) Bu risalenin telifinden.

feyzinden yalnız o vakitte, o vaziyete temas eden imdat ve tesellisi için Zât-ı Muhammediye'ye (*aleyhihsalâtü vesselâm*) karşı ebediyen minnettar oldum. Şöyle ki:

Ol nazar-ı gaflet, o mübarek nâzeninleri vazifesiz, neticesiz, bir mevsimde görünüp hareketleri neşeden değil; belki, güya ademden ve firaktan titreyerek hiçliğe düştüklerini göstermekle herkes gibi bendeki aşk-ı bekâ ve hubb-u mehâsin ve şefkat-i cinsiye ve hayatiyeye medar olan damarlarıma o derece dokundu ki; böyle dünyayı bir mânevî cehenneme ve akıllı bir tâzip âletine çevirdiği sırada, Muhammed (*aleyhihsalâtü vesselâm*)'ın beşere hediye getirdiği nur, perdeyi kaldırdı.. idam, adem, hiçlik, vazifesizlik, abes, firak yerlerinde o kavakların her birinin yaprakları adedince hikmetleri ve manaları ve – Risale-i Nur'da isbat edildiği gibi– üç kısma ayrılan neticeleri ve vazifeleri var, diye gösterdi.

Birinci kısım, Sâni-i Zülcelâl'in esmâsına bakar. Meselâ, nasıl bir usta harika bir makineyi yapsa herkes, o zâta “Mâşâallah, bârekâllah!” deyip alkışlar. Öyle de o makine dahi, ondan maksut neticeleri tam tamına göstermesiyle, lisân-ı hâliyle ustasını tebrik eder, alkışlar. Her zîhayat ve her şey böyle bir makinedir, ustasını tebriklerle alkışlar.

İkinci kısım hikmetleri ise, zîhayatın ve zîşuûrun nazarlarına bakar. Onlara şirin bir mütalâagâh, birer kitab-ı mârifet olur. Manalarını zîşuûrun zihinlerinde ve suretlerini kuvve-i hâfızalarında ve elvâh-ı misâliyyede ve âlem-i gaybın defterlerinde daire-i vücûdda bırakıp sonra âlem-i şهادeti terk eder, âlem-i gayba çekilir. Demek surî bir vücûdu bırakır, mânevî ve gaybî ve ilmî çok vücûdları kazanır.

Evet, madem Allah var ve ilmi, ihata eder; elbette adem, idam, hiçlik, mahv, fena hakikat noktasında ehl-i imanın dünyasında yoktur ve kâfirlerin dünyaları ademle, firakla, hiçlikle, fânîlikle doludur.

İşte bu hakikati, umumun lisanında gezen bu gelen darb-ı mesel ders verip, der: “Kimin için Allah var, ona her şey var ve kimin için yoksa her şey ona yoktur, hiçtir.”¹

Elhâsıl: Nasıl ki iman, ölüm vaktinde insanı idam-ı ebedîden kurtarıyor; öyle de herkesin hususî dünyasını dahi idamdan ve hiçlik karanlıklarından kurtarıyor. Ve küfür ise hususan küfr-ü mutlak olsa hem o insanı,

¹ Bkz.: Ebu'l-Abbâs el-Mukri', *Nefhu't-tayyib* 4/504.

hem hususî dünyasını ölümle idam edip mânevî cehennem zulmetlerine atar. Hayatının lezzetlerini acı zehirlere çevirir. Hayat-ı dünyeviyeyi âhîretine tercih edenlerin kulakları çınlasın. Gelsinler, buna ya bir çare bulsunlar veya imana girsinler. Bu dehşetli hasârâtan kurtulsunlar!..

سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ¹

Duanıza çok muhtaç ve size çok müştâk kardeşiniz

Said Nursî

Onuncu Mesele Münasebetiyle Hüsrev'in Üstadına Yazdığı Mektup

Çok sevgili Üstadım Efendim,

Cenâb-ı Hakk'a hadsiz şükürler olsun! İki aylık iftirak üzüntülerini ve muhaberesizlik ızdıraplarını hafifleştiren ve kalblerimize taze hayat bahşeden ve ruhlarımıza yeni, sâfi bir nesim ihdâ eden Kur'an'ın celâlli ve izzetli, rahmetli ve şefkatli âyetlerindeki tekrarâtın mehâsinini tâdâd eden, hikmet-i tekrarı'nın lüzum ve ehemmiyetini izah eden ve Risale-i Nur'un bir harika müdâfaası olan "Denizli Meyvesinin Onuncu Meselesi" nâmını alan "Emirdağ Çiçeği"ni aldık. Elhak, takdir ve tahsine çok lâayık olan bu çiçeği kokladıkça ruhumuzdaki iştîyak yükseldi. Dokuz aylık hapis sıkıntısına mukabil, Meyve'nin Dokuz Meselesi nasıl beratımıza büyük bir vesile olmakla güzelliğini göstermiş ise Onuncu Meselesi olan çiçeği de Kur'an'ın îcazlı i'câzındaki harikaları göstermekle o nisbette güzelliğini göstermektedir.

Evet Sevgili Üstadım! Gülün çiçeğindeki fevkalâde letâfet ve güzellik, ağacındaki dikenleri nazara hiç göstermediği gibi bu nurânî çiçek de bize dokuz aylık hapis sıkıntısını unutturacak bir şekilde o sıkıntılarımızı da hiçe indirmiştir. Mütalâasına doyulmayacak şekilde kaleme alınan ve akılları hayrete sevk eden bu nurânî çiçek, muhtevi olduğu çok güzelliklerinden bilhassa Kur'an'ın tercümesi suretiyle nazar-ı beşerde âdileştirilmek ihânetine mukabil, o tekrarâtın kıymetini tam göstermekle Kur'an'ın cihan-değer ulviyetini meydana koymuştur.

Sâliklerinin her asırda fevkalâde bir metânetle sarılmaları ile ve emir ve nehyine tamamen inkiyad etmeleriyle, güya yeni nâzil olmuş gibi tazeliği isbat

¹ "Sübhanısın yâ Rab! Senin bize bildirdiğinden başka ne bilebiliriz ki? Her şeyi hakkıyla bilen, her şeyi hikmetle yapan sensin." (Bakara sûresi, 2/32)

edilmiş olan Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan'ın, bütün asırlarda zâlimlerine karşı şiddetli ve dehşetli ve tekrarlı tehditleri.. ve mazlumlara karşı şefkatli ve rahmetli mükerrer taltifleri.. hususuyla bu asrımıza bakan tehdidâtı içinde zâlimlerine misli görülmemiş bir hâlette sanki feza-yı ekberden bir numûneyi andıran semâvî bir cehennemle altı-yedi seneden beri mütemâdiyen feryad u figan ettirmesi.. ve kezâ mazlumlara bu asırdaki küllî fertleri başında Risale-i Nur talebelerinin bulunması ve hakikaten bu talebeleri de ümem-i salifenin enbiyâlarına verilen necatlar gibi pek büyük umumî ve hususî necatlara mazhar etmesi.. ve muâzırları olan dinsizlerin cehennemî azapla tokatlanmalarını göstermesi.. hem iki güzel ve latîf hâşiyelerle hâtime verilmek suretiyle çiçeğin tamam edilmesi, bu fakir talebeniz Hüsrev'i o kadar büyük bir sürurla sonsuz bir şükre sevk etti ki bu güzel çiçeğin verdiği sevinç ve süruru müddet-i ömrümde hissetmediğimi sevgili üstadıma arz ettiğim gibi kardeşlerime de kerrâtlâ söylemişim.

Cenâb-ı Hak, zayıf ve tahammülsüz omuzlarına pek azametli bârı sakîl tahmil edilen siz sevgili üstadımızdan ebediyen razı olsun. Ve yüklerinizi tahfif etmekle yüzlerinizi ebede kadar güldürsün, âmin...

Evet Sevgili Üstadım! Biz Allah'tan, Kur'ân'dan, Habib-i Zîşan'dan ve Risale-i Nur'dan ve Kur'ân dellâli siz sevgili üstadımızdan ebediyen razıyız ve intisabımızdan hiçbir cihetle pişmanlığımız yok. Hem kalbimizde zerre kadar kötülük etmek için niyet yok. Biz ancak Allah'ı ve rızasını istiyoruz. Gün geçtikçe, rızası içinde, Cenâb-ı Hakk'a vuslat iştiyaklarını kalbimizde teksif ediyoruz. Bilâ-istisna bize fenalık edenleri Cenâb-ı Hakk'a terk etmekle affetmek.. ve bilakis bize zulmeden o zâlimler de dâhil olduğu hâlde, herkese iyilik etmek, Risale-i Nur talebelerinin kalblerine yerleşen bir şiâr-ı İslâm olduğunu, biz istemeyerek ilân eden Hazreti Allah'a hadsiz, hudutsuz şükürler ediyoruz.

Çok kusurlu talebeniz
Hüsrev

On Birinci Mesele

Meyve'nin On Birinci Meselesi'nin başı, bir meyvesi cennet ve biri saadet-i ebediye ve biri rû'yetullah olan iman şecere-i kudsiyesinin hadsiz, küllî ve cüz'î meyvelerinden yüzer numûneleri Risale-i Nur'da beyan ve hüccetlerle isbat edildiğinden, izahını "Sirâcû'n-Nur"a havale edip küllî erkânının değil, belki cüz'î ve cüzlerin cüz'î ve hususî meyvelerinden birkaç numûne beyan edilecek.

Birisi: Bir gün bir duada "Yâ Rabbi! Cebail, Mikail, İsrail, Azrail hürmetlerine ve şefaatlere, beni cin ve insan şerlerinden muhafaza eyle!"¹ meâlinde duayı dediğim zaman, herkesi titreten ve dehşet veren Azrail nâmını zikrettiğim vakit, gayet tatlı ve tesellidâr ve sevimli bir hâlet hissettim, "elhamdülillâh" dedim. Azrail'i cidden sevmeye başladım. Melâikeye iman rûknünün bu cüz'î ferdinin pek çok meyvelerinden yalnız bir cüz'î meyvesine gayet kısa bir işaret ederiz.

Birisi: İnsanın en kıymetli ve üstünde titrediği malı, onun ruhudur. Onu zâyi olmaktan ve fenâdan ve başıboşluktan muhafaza etmek için kuvvetli ve emin bir ele teslimin derin bir sevinç verdiğini kat'î hissettim. Ve insanın amelini yazan melekler hatırıma geldi; baktım, aynen bu meyve gibi çok tatlı meyveleri var.

Birisi: Her insan, kıymetli bir sözünü ve fiilini bâkileştirmek için iştiaqla kitâbet ve şiir, hatta sinema ile hıfzına çalışır. Hususan, o fiillerin cennette bâkî meyveleri bulursa daha ziyade merak eder. "Kirâmen kâtibîn"² insanın omuzlarında durup onları ebedî manzaralarda göstermek ve sahiplerine dâimî mükâfat kazandırmak, o kadar bana şirin geldi ki tarif edemem.

Sonra ehl-i dünyanın, beni hayat-ı içtimaiyedeki her şeyden tecrit etmek içinde bütün kitaplarımdan ve dostlarımdan ve hizmetçilerimden ve teselli verici işlerden ayrı düşürmeleriyle beraber, gurbet vahşeti beni sıkarken ve boş dünya başıma yıkılırken, melâikeye iman pek çok meyvelerinden birisi imdadıma geldi; kâinatımı ve dünyamı şenlendirdi, melekler ve ruhanîlerle doldurdu, âlemimi sevinçle güldürdü. Ve ehl-i dalâletin dünyaları vahşet ve boşluk ve karanlıkla ağladıklarını gösterdi.

¹ Bkz.: Müslim, *müsâfirin* 200; Tirmizî, *deavât* 31; Ebû Dâvûd, *salât* 118, 119.

² Bkz.: Kaf sûresi, 50/17-18; İnfîrât sûresi, 82/10-12; Tirmizî, *imân* 17; İbni Mâce, *zühd* 35; Ahmed İbni Hanbel, *el-Müsned* 2/213.

Hayalim bu meyvenin lezzetiyle mesrûr iken, umum peygamberlere iman pek çok meyvelerinden buna benzer birtek meyvesini aldı, tattı. Birden, bütün geçmiş zamanlardaki enbiyâlarla yaşamış gibi onlara imanım ve tasdikim, o zamanları ışıktırdı.. ve imanımı küllî yapıp genişlendirdi.. ve Âhırzaman Peygamberi'mizin imana ait olan dâvâlarına binler imza bastırdı, şeytanları susturdu.

Birden “Hikmetü’l-istiâze Lem’ası”nda kat’î cevabı bulunan bir suâl kalbime geldi ki: “Bu meyveler gibi hadsiz tatlı semereler ve faydalar ve hasenâtın gayet güzel neticeleri ve menfaatleri ve Erhamû’r-râhimîn’in gayet merhametkârâne tevfiikleri ve inâyetleri ehl-i hidayete yardım edip kuvvet verdikleri hâlde; ehl-i dalâlet, neden çok defa galebe eder ve bazen yirmisi, yüz tane ehl-i hidayeti perişan eder?” diye, mânen benden soruldu. Ve bu tefekkür içinde, şeytanın gayet zayıf desiselerine karşı Kur’ân’ın büyük tahşidâtı ve melâikeleri ve Cenâb-ı Hakk’ın yardımını ehl-i imana göndermesi hatıra geldi. Risale-i Nur’un onun hikmetini kat’î hüccetlerle izahına binâen, o suâlin cevabına gayet kısa bir işaret ederiz:

Evet, bazen serseri ve gizli, muzır bir adamın bir saraya ateş atmaya çalışması yüzünden, yüzer adamın yapması gibi; yüzer adamın muhafazası ile ve bazen devlete ve padişaha iltica ile o sarayın vücûdu devam edebilir. Çünkü onun vücûdu, bütün şerâitin ve erkânın ve esbâbın vücûduyla olabilir. Fakat onun ademi ve harap olması birtek şartın ademiyle vâki ve bir serserinin bir kibritiyle yanıp mahvolduğu gibi; ins ve cin şeytanları, az bir fiil ile büyük tahribat ve dehşetli mânevî yangınlar yaparlar.

Evet, bütün fenâlıklar ve günahlar ve şerhlerin mâyesi ve esasları ademdir, tahriptir. Sûreten vücûdun altında, adem ve bozmak saklıdır. İşte cinnî ve insî şeytanlar ve şerirler bu noktaya istinaden gayet zayıf bir kuvvetle hadsiz bir kuvvete karşı dayanıp, ehl-i hak ve hakikati Cenâb-ı Hakk’ın dergâhına iltica ve kaçmaya her vakit mecbur ettiğinden; Kur’ân, onları himâye için büyük tahşidât yapar.¹ Doksan dokuz esmâ-yı ilâhiyeyi onların ellerine verir. O düşmanlara karşı sebat etmelerine çok şiddetli emirler verir.

Bu cevaptan birden, pek büyük bir hakikatin ucu ve azametli, dehşetli bir meselenin esası göründü, şöyle ki:

¹ Bkz.: Bakara sûresi, 2/168; Âl-i İmran sûresi, 3/175; Nisâ sûresi, 4/76, 120; A'râf sûresi, 7/22, 27; Yûsuf sûresi, 12/5; ...

Nasıl ki cennet, bütün vücûd âlemlerinin mahsulâtını taşıyor ve dünyanın yetiştirdiği tohumları bâkiyâne sümbüllendiriyor; öyle de cehennem dahi, hadsiz dehşetli adem ve hiçlik âlemlerinin çok elim neticelerini göstermek için o adem mahsulâtlarını kavuruyor ve o dehşetli cehennem fabrikası, sair vazifeleri içinde âlem-i vücûd kâinatını âlem-i adem pisliklerinden temizlettiriyor. Bu dehşetli meselenin şimdilik kapısını açmayacağız. İnşâallah sonra izah edilecek.

• Hem meleklerle iman meyvesinden bir cüzü ve Münker ve Nekir'e ait bir numûnesi şudur:

Herkes gibi ben dahi muhakkak gireceğim diye, mezarıma hayalen girdim. Ve kabirde yalnız, kimsesiz, karanlık, soğuk, dar bir haps-i münferitte bir tecrid-i mutlak içindeki tevahhuş ve me'yûsiyetten tedehhüş ederken, birden Münker ve Nekir tâifesinden iki mübarek arkadaş çıkıp geldiler. Benimle münâzaraya başladılar. Kalbim ve kabrim genişlediler, nurlandılar, hararetlendiler. Âlem-i ervaha pencereler açıldı. Ben de şimdi hayalen ve istikbalde hakikaten göreceğim o vaziyete bütün canımla sevindim ve şükrettim.

Sarf ve Nahiv İlmi'ni okuyan bir medrese talebesinin vefat edip, kabirde Münker ve Nekir'in مَنْ رَبُّكَ (Senin Rabbin kimdir?) diye suâllerine karşı, kendini medresede zannedip Nahiv İlmi ile cevap vererek; مَنْ mübtedâdır, رَبُّكَ onun haberidir. Müşkûl bir meseleyi benden sorunuz, bu kolaydır." diyerek hem o melâikeleri, hem hazır ruhları, hem o vâkıyayı müşâhede eden orada bulunan bir keşfü'l-kubur velisini güldürdü ve rahmet-i ilâhiyeyi tebessüme getirdi. Azaptan kurtulduğu gibi, Risale-i Nur'un bir şehit kahramanı olan merhum Hâfız Ali, hapiste Meyve Risalesi'ni kemâl-i aşkla yazarken ve okurken vefat edip kabirde melâike-i suâle mahkemedeki gibi Meyve Hakikatleri ile cevap verdiği misillü; ben de ve Risale-i Nur şâkırtleri de o suâllere karşı Risale-i Nur'un parlak ve kuvvetli hüccetleriyle istikbalde hakikaten ve şimdi mânen cevap verip onları tasdiğe ve tahsine ve tebrike sevk edecekler, inşâallah.

• Hem meleklerle imanın saadet-i dünyeviyeye medar, cüz'î bir numûnesi şudur ki:

İlmihâlden iman dersini alan bir masum çocuğun, yanında ağlayan ve masum bir kardeşinin vefatı için vâveylâ eden diğer bir çocuğa: "Ağlama, şükreyle! Senin kardeşin meleklerle beraber cennete gitti. Orada gezer. Bizden

daha iyi keyfedecek, melekler gibi uçacak. Her yeri seyredebilir.” deyip, fer-yat edenin ağlamasını tebessüme ve sevince çevirmesidir.

Ben de aynen bu ağlayan çocuk gibi, bu hazin kışta ve elîm bir vaziye-timde gayet elîm iki vefat haberini aldım. Biri, hem âlî mekteplerde birinciliği kazanan, hem Risale-i Nur’un hakikatlerini neşreden, biraderzadem merhum Fuad. İkincisi, hacca gidip sekerat içinde tavaf ederken, tavaf içinde vefat eden Âlime Hanım nâmındaki merhume hemşirem. Bu iki akrabamın ölüm-leri, İhtiyar Risalesi’nde yazılan merhum Abdurrahman’ın vefatı gibi beni ağlatırken; imanın nuruyla o masum Fuad, o sâliha hanım, insanlar yerinde meleklerle, hurilere arkadaş olduklarını ve bu dünyanın tehlike ve günahların-dan kurtulduklarını mânen, kalben gördüm. O şiddetli hüznün yerinde büyük bir sevinç hissedip hem onları, hem Fuad’ın pederi kardeşim Abdülmecid’i, hem kendimi tebrik ederek Erhamû’r-râhimîn’e teşekkür ettim. Bu iki merhu-ma rahmet duası niyetiyle buraya yazıldı, kaydedildi.

Risale-i Nur’daki bütün mizanlar ve muvâzeneler, imanın saadet-i dünyeviyeye ve uhreviyeye medar meyvelerini beyan ederler. Ve o küllî ve büyük meyveler, bu dünyada gösterdikleri saadet-i hayatiye ve lezzet-i ömür cihetiyle her müminin imanı ona bir saadet-i ebediyeyi kazandıra-cak, belki sümbül verecek ve o surette inkişaf edecek, diye haber verir-ler. Ve o küllî ve pek çok meyvelerinden beş meyvesi, meyve-i miraç olarak Otuz Birinci Söz’ün âhırinde ve beş meyvesi Yirmi Dördüncü Söz’ün Beşinci Dal’ında numûne olarak yazılmış.

Erkân-ı imaniyenin her birinin ayrı ayrı pek çok, belki hadsiz meyve-leri olduğu gibi; mecmûunun birden çok meyvelerinden bir meyvesi, ko-ca cennet ve biri de saadet-i ebediye ve biri de belki en tatlısı da rû’yet-i ilâhiyedir, diye başta demiştik. Ve Otuz İkinci Söz’ün âhırindeki muvâzene-de, imanın saadet-i dâreyne medar bir kısım semereleri güzel izah edilmiş.

İman-ı bi’l-kader rûknünün kıymettar meyveleri bu dünyada bulunduğu-na bir delil, umum lisanında ¹ بِالْقَدَرِ أَمِنَ مِنَ الْكَدْرِ¹ darb-ı mesel olmuş-tur. Yani, “Kadere iman eden, gamlardan kurtulur.” Risale-i Kader’in âhırin-de güzel bir temsil ile, iki adamın şahane bir sarayın bahçesine girmesiyle, bir küllî meyvesi beyan edilmiş. Hatta ben kendi hayatımda binler tecrübelerim-le gördüm ve bildim ki; *kadere iman olmazsa hayat-ı dünyeviyeye saadeti*

¹ Bkz.: el-Kudâî, *Müsnedü’ş-Şihâb* 1/187; ed-Deylemî, *el-Müsned* 1/113; el-Münâvî, *Feyzu’l-kadîr* 3/187.

mahvolur. Elîm musibetlerde, ne vakit kadere iman cihetine bakardım; musibet gayet hafifleşiyor görüyordum. Ve kadere iman etmeyen nasıl yaşayabilir diye hayret ederdim.

•Melâikeye iman rüknünün küllî meyvelerinden birisine, Yirmi İkinci Söz'ün İkinci Makamı'nda şöyle işaret edilmiş ki; Azrail (*aleyhiesselâm*) Cenâb-ı Hakk'a münâcât edip demiş:

– Kabz-ı ervah vazifesinde senin ibâdın benden küsecekler, şekvâ edecekler.

Ona cevaben denilmiş:

– Senin vazifene hastalıkları ve musibetleri perde yapacağım; ta ibâdımın şekvâları onlara gitsin, sana gelmesin.

Aynen bu perdeler gibi Azrail (*aleyhiesselâm*)'ın vazifesi de bir perdedir. Ta haksız şekvâlar Cenâb-ı Hakk'a gitmesin. Çünkü ölümdeki hikmet ve rahmet ve güzellik ve maslahat cihetini herkes göremez. Zâhire bakıp itiraz eder, şekvâya başlar. İşte bu haksız şekvâlar Rahîm-i Mutlak'a gitmemek hikmetiyle Azrail (*aleyhiesselâm*) perde olmuş. Aynen bunun gibi bütün meleklerin, belki bütün esbab-ı zâhiriye'nin vazifeleri, izzet-i rubûbiyetin perdeleridir. Ta güzelliği görünmeyen ve hikmetleri bilinmeyen şeylerde kudret-i ilâhiyenin izzeti ve kudsiyeti ve rahmetinin ihatası muhafaza edilsin.. itiraza hedef olmasın.. ve hasis ve ehemmiyetsiz ve merhametsiz şeyler ile kudretin mübâşeret-i nazar-ı zâhîrîde görünmesin.

Yoksa hiçbir sebebin hakikî tesiri ve îcâda hiç kabiliyeti olmadığını, her şeyde tevhid sikkeleri kat'î gösterdiğini Risale-i Nur, hadsiz delilleriyle isbat etmiş.

Halketmek, îcad etmek O'na mahsustur. Esbap, yalnız bir perdedir. Melâike gibi zîşuur olanların, yalnız cüz-ü ihtiyârıyla cüz'î, îcadsız, kesb denilen bir nevi hizmet-i fıtrîye ve amelî bir nevi ubûdiyetten başka ellerinde yoktur.

Evet, izzet ve azamet isterler ki; esbap, perdedâr-ı dest-i kudret ola aklın nazarında.

Tevhid ve ehadiyet isterler ki; esbap, ellerini çeksinler tesir-i hakîkîden...

•İkinci bir küllî meyvesine “Yirmi Dördüncü” ve “elif”ler kerametini gösteren “Yirmi Dokuzuncu Söz”ler, işaret edip parlak bir surette meleklerin vücudunu ve vazifesini isbat etmişler:

Evet kâinatın her tarafında, cüz’î ve küllî her şeyde, her nevide, kendini tanıttırmak ve sevdirmek içinde merhametkârâne bir haşmet-i rubûbiyet; elbette o haşmete, o merhamete, o tanıttırmaya, o sevdirmeye karşı şükür ve takdis içinde bir geniş ve ihatalı ve şuurkârâne bir ubûdiyetle mukabele etmesi lâzım ve kat’îdir. Ve şuursuz cemâdât ve erkân-ı azîme-i kâinat hesabına o vazifeyi, ancak hadsiz melekler görebilir.. ve o saltanat-ı rubûbiyetin, her tarafta; serâda, Süreyya’da, zeminin temelinde, dışında hakîmâne ve haşmetkârâne icraatını onlar temsil edebilirler.

Meselâ felsefenin ruhsuz kanunlarının pek karanlık ve vahşetli gösterdikleri hilkat-i arziye ve vaziyet-i fitriyesini, bu meyve ile nurlu, ünsiyetli bir tarzda “Sevr” ve “Hût” namlarındaki iki meleğin¹ omuzlarında, yani nezaretlerinde.. ve cennetten getirilen² ve fânî küre-i arzın bâkî bir temel taşı olmak, yani ileride bâkî cennete bir kısmını devretmeye bir işaret için “Sahret” nâmında uhrevî bir madde, bir hakikat gönderilip Sevr ve Hût meleklerine bir nokta-yı istinad edilmiş diye, Benî İsrâîl’in eski peygamberlerinden rivâyet var ve İbni Abbas’tan dahi mervîdir.³ Maatteessüf bu kudî mana, mürûr-u zamanla bu teşbih, avâmın nazarında hakikat telâkki edilmekle aklın haricinde bir suret almış. Madem melekler havada gezdikleri gibi toprakta ve taşta ve yerin merkezinde de gezerler; elbette, onların ve küre-i arzın üstünde duracak cismânî taş ve balığa ve öküze ihtiyaçları yoktur.

Hem meselâ küre-i arz, küre-i arzın nevileri adedince başlar ve o nevelerin fertleri sayısınca diller ve o fertlerin âzâ ve yaprak ve meyveleri miktarınca tesbihatlar yaptığı için elbette, o haşmetli ve şuursuz ubûdiyet-i fitriyeyi bilerek, şuurdârâne temsil edip dergâh-ı ilâhîye takdim etmek için kırk bin başlı ve her başı kırk bin dil ile.. ve her bir dil ile kırk bin tesbihat yapan bir melek-i müekkeli bulunacak ki, ayn-ı hakikat olarak Muhbir-i Sâdık haber vermiş.⁴ Ve

¹ Bkz.: et-Taberî, *Câmiu’l-beyân* 1/153, 194, 21/72; el-Hâkim, *el-Müstedrek* 4/636; İbni Abdilberr, *et-Temhîd* 4/9; el-Heysemî, *Mecmeu’z-zevâid* 8/131 (Bezzar’dan naklen).

² Bkz.: İbni Mâce, *tıb* 8; Ahmed İbni Hanbel, *el-Müsneid* 5/31, 65; el-Hâkim, *el-Müstedrek* 4/133, 134, 226.

³ Bkz.: el-Hâkim, *el-Müstedrek* 4/636; et-Taberî, *Târihu’l-ümem ve’l-mülûk* 1/40; Ebu’s-Şeyh, *el-Azame* 4/1383, 1384, 1400, 1403.

⁴ Bkz.: et-Taberî, *Câmiu’l-beyân* 15/156; Ebu’s-Şeyh, *el-Azame* 2/547, 740, 742, 747, 3/868; İbni Kesîr, *Tefsîru’l-Kur’ân* 3/62.

hilkat-i kâinatın en ehemmiyetli neticesi olan insanlarla münasebât-ı rabbânîyeyi tebliğ ve izhar eden Cebrail (*aleyhisselâm*).. ve zihayat âleminde en haşmetli ve en dehşetli olan diriltmek ve hayat vermek ve ölümle terhis etmekteki Hâlık'a mahsus olan icraat-ı ilâhiyeyi yalnız temsil edip ubûdiyetkârâne nezaret eden İsrail (*aleyhisselâm*) ve Azrail (*aleyhisselâm*).. ve hayat dairesinde rahmetin en cemiyetli, en geniş, en zevkli olan rızıktaki ihsânât-ı rahmâniyeye nezaretle beraber, şuursuz şükürleri şuur ile temsil eden Mikail (*aleyhisselâm*) gibi meleklerin pek acib mahiyette olarak bulunmaları ve vücûdları ve ruhların bekâları, saltanat ve haşmet-i rubûbiyetin muktezasıdır. Onların ve her birinin mahsus tâifelerinin vücûdları, kâinatta güneş gibi görünen saltanat ve haşmetin vücûdu derecesinde kat'îdir ve şüphesizdir. Melâikeye ait başka maddeler bunlara kıyas edilsin...

Evet küre-i arzda dört yüz bin nevileri zihayattan halkeden, hatta en âdi ve müteaffin maddelerden zîruhları çoklukla yaratan ve her tarafı onlarla şenlendiren ve mucizât-ı sanatına karşı, onlara dilleriyle

مَا شَاءَ اللَّهُ¹ ، بَارَكَ اللَّهُ² ، سُبْحَانَ اللَّهِ³

dediren ve ihsânât-ı rahmetine mukabil

الْحَمْدُ لِلَّهِ⁴ ، الشُّكْرُ لِلَّهِ⁵ ، اللَّهُ أَكْبَرُ⁶

o hayvancıklara söyllettiren bir Kadîr-i Zülcelâli ve'l-cemâl; elbette, bilâ-şek velâ-şüphe koca semâvâta münasip, isyansız ve daima ubûdiyette olan sekeneleri ve ruhanîleri yaratmış, semâvâtı şenlendirmiş, boş bırakmamış ve hayvanâtın tâifelerinden pek çok ziyade ayrı ayrı nevileri, meleklerden îcad etmiş ki; bir kısmı küçücük olarak yağmur ve kar katrelerine binip sanat ve rahmet-i ilâhiyeyi kendi dilleriyle alkışlıyorlar.. bir kısmı, birer seyyar yıldızlara binip feza-yı kâinatta seyahat içinde azamet ve izzet ve haşmet-i rubûbiyete karşı tek bir ve tehlil ile ubûdiyetlerini âleme ilân ediyorlar.

Evet zaman-ı Âdem'den beri bütün semâvî kitaplar ve dinler, meleklerin vücûdlarına ve ubûdiyetlerine ittifakları ve bütün asırlarda melekler ile konuşmalar ve muhâvereler, kesretli tevâtür ile insanlar içinde vuku bulduğunu

¹ "Mâşâallah! Allah ne güzel dilemiş ve yapmış!"

² Allah hayır ve bereketini artırsın.

³ Allah'ı bütün eksikliklerden tenzih ederim.

⁴ "Bütün hamdler, övgüler Allah'adır."

⁵ Her türlü şükran ve minnet Allah'adır.

⁶ Sadece büyüklükte değil hiçbir konuda eşi ve benzeri olmayan, başka bir şey Kendisiyle kıyas bile edilemeyecek yegâne büyük, Allah'tır.

nakil ve rivâyetleri ise, görmediğimiz Amerika insanların vücûdları gibi meleklerin vücûdlarını ve bizimle alâkadar olduklarını kat'î isbat eder.

İşte şimdi gel, iman nuruyla bu küllî, ikinci meyveye bak ve tat; nasıl kâinatı baştan başa şenlendirip, güzelleştirip bir mescid-i ekbere ve büyük bir ibadethâneye çeviriyor. Ve fen ve felsefenin soğuk, hayatsız, zulmetli, dehşetli göstermelerine mukabil; hayatlı, şuurlu, ışıkl, ünsiyetli, tatlı bir kâinat göstererek bâkî hayatın bir cilve-i lezzetini ehl-i imana – derecesine göre– dünyada dahi tattırır.

Tetimme: Nasıl ki vahdet ve ehadiyet sırrıyla kâinatın her tarafında aynı kudret, aynı isim, aynı hikmet, aynı sanat bulunmasıyla Hâlîk'ın vahdet ve tasarrufu ve îcad ve rubûbiyeti ve hallâkiyet ve kudsiyeti, cüz'î-küllî her bir masnûun hâl dili ile ilân ediliyor. Aynen öyle de her tarafta melekleri halke-dip, her mahlûkun lisân-ı hâl ile şuursuz yaptıkları tesbihatı, meleklerin ubûdiyetkârâne dilleriyle yaptırıyor. Meleklerin hiçbir cihette hilâf-ı emir hareketleri yoktur.¹ Hâlis bir ubûdiyetten başka hiçbir îcad ve emirsiz hiçbir müdahale, hatta izinsiz şefaatlari dahi olmaz. Tam

وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ²، بَلْ عِبَادٌ مُّكْرَمُونَ³

sırrına mazhardırlar.

Hâtîme

Gayet ehemmiyetli bir nükte-i i'câziyeye dair birden, ihtiyârsız, mağrip-ten sonra kalbe ihtar edilen ve Sûre-i ⁴﴿قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ﴾'ın zâhir bir mucize-i gaybiyesini gösteren uzun bir hakikate kısa bir işarettir.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ ﴿مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ﴾ ﴿وَمِنْ شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ﴾ ﴿وَمِنْ شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ﴾ ﴿وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ﴾⁵

¹ Bkz.: Nahl sûresi, 16/50; Tahrîm sûresi, 66/6.

² "...kendilerine ne emredilirse onu yaparlar." (Nahl sûresi, 16/50; Tahrîm sûresi, 66/6)

³ "Bilakis onların evlat dedikleri melekler, O'nun ikram ve takdirine mazhar olmuş kullardır." (Enbiyâ sûresi, 21/26)

⁴ "De ki: Sabahın Rabbine sığınırım..." (Felak sûresi, 113/1)

⁵ "De ki: Sabahın Rabbine sığınırım: Yarattığı şeylerin şerrinden, karanlığı çöktüğü zaman gecenin şerrinden, düğümlere üfleyp büyü yapan büyücü kadınların şerrinden, ve haset ettiği zaman hasetçinin şerrinden." (Felak sûresi, 113/1-5).

İşte, yalnız mana-yı işârî cihetinde bu sûre-i azîme-i harika: “*Kâinatta adem âlemleri hesabına çalışan şerirlerden ve insî ve cinnî şeytanlardan kendinizi muhafaza ediniz.*” Peygamberimiz’e ve ümmetine emrederek, her asra baktığı gibi; mana-yı işârîsiyle bu acîb asrımıza daha ziyade, belki zâhir bir tarzda bakar, Kur’ân’ın hizmetkârlarını istîâzeye davet eder. Bu mucize-i gaybiye, beş işaretle kısaca beyan edilecek, şöyle ki:

Bu sûrenin her bir âyetinin manaları çoktur. Yalnız mana-yı işârî ile beş cümlesinde dört defa ¹شَرِّ kelimesini tekrar etmek.. ve kuvvetli münasebet-i mâneviye ile beraber dört tarzda bu asrın emsâlsiz dört dehşetli ve fırtınalı maddî ve mânevî şerlerine ve inkılâplarına ve mübârezelerine aynı tarih ile parmak basmak.. ve mânen “Bunlardan çekininiz!” emretmek, elbette Kur’ân’ın i’câzına yakışır bir irşad-ı gaybîdir.

Meselâ başta ²قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ cümlesi, bin üç yüz elli iki veya dört (1352, 1354) tarihine hesab-ı ebcedî ve cifrî ile tevâfuk edip nev-i beşerde en geniş hırs ve hasetle ve Birinci Harb’in sebebiyle vukua gelmeye hazırlanan İkinci Harb-i Umumî’ye işaret eder ve Ümmet-i Muhammediye’ye (*aleyhissalâ-tü vesselâm*) mânen der: “Bu harbe girmeyiniz ve Rabbinize iltica ediniz!” Ve bir mana-yı remziyle Kur’ân’ın hizmetkârlarından olan Risale-i Nur şâkirtlerine hususî bir iltifat ile onların Eskişehir hapsinden, dehşetli bir şerden aynı tarihle kurtulmalarına ve haklarındaki imha plânının akım bırakılmasına remzen haber verir; mânen “İstiaze ediniz!” emreder gibi bir remiz verir.

Hem meselâ ³هَمَّ مَا خَلَقَ cümlesi, –şedde sayılmaz– bin üç yüz altmış bir (1361) ederek bu emsâlsiz harbin merhametsiz ve zalimâne tahribatına rumî ve hicrî tarihiyle parmak bastığı gibi; aynı zamanda bütün kuvvetleriyle Kur’ân’ın hizmetine çalışan Nur şâkirtlerinin geniş bir imha plânından ve elîm ve dehşetli bir belâdan ve Denizli Hapsi’nden kurtulmalarına tevâfukla, bir mana-yı remzî ile onlara da bakar. “Halk’ın şerrinden kendinizi koruyunuz!” gizli bir îma ile der.

Hem meselâ ⁴الْعَفَدَاتُ فِي الْعَقْدِ cümlesi, –şeddeler sayılmaz– bin üç yüz yirmi sekiz (1328); eğer şeddedeki (lâm) sayılsa bin üç yüz elli sekiz (1358)

¹ “şer, kötülük” (Felak sûresi, 113/2-5)

² “De ki: Sabahın Rabbine sığınırım...” (Felak sûresi, 113/1)

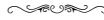
³ “Yaratıldığı yerlerin şerinden” (Felak sûresi, 113/2)

⁴ “Düğümlere üfleyip büyü yapan büyücü kadınların (şerrinden)” (Felak sûresi, 113/4)

adediyle bu umumî harpleri yapan ecnebi gaddarların, hırs ve haset ile bizdeki Hürriyet İnkılâbı'nın Kur'ân lehindeki neticelerini bozmak fikri ile.. tebeddül-ü saltanat ve Balkan ve İtalyan Harpleri ve Birinci Harb-i Umumi'nin patlamasıyla maddî ve mânevî şerlerini, siyasî diplomatların radyo diliyle herkesin kafalarına sihirbaz ve zehirli üflemleriyle.. ve mukadderât-ı beşerin düğme ve ukdelerine gizli plânlarını telkin etmeleriyle bin senelik medeniyet terakkiyatını vahşiyâne mahveden şerlerin vücûda gelmeye hazırlanmaları tarihine tevâfuk ederek, اَلْغَفَّاتِ فِي الْعَقَدِ 'in tam manasına tetâbuk eder.

Hem meselâ وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ cümlesi, -şedde ve tenvin sayılmaz- yine bin üç yüz kırk yedi (1347) edip, aynı tarihte ecnebi muâhedelerin icbarıyla bu vatanda ehemmiyetli sarsıntılar ve felsefenin tahakkümüyle bu din-dar millette ehemmiyetli tahavvüller vücûda gelmesine ve aynı tarihte devletlerde İkinci Harb-i Umumi'yi ihzâr eden dehşetli hasetler ve rekabetlerin çarpışmaları tarihine bu mana-yı işârî ile tam tamına tevâfuku ve mânen tetâbuku, elbette bu kudsî sûrenin bir lem'a-yı i'câz-ı gaybîsidir.

Bir İhtar: Her bir âyetin müteaddit manaları vardır. Hem her bir mana küllîdir. Her asırda efradı bulunur. Bahsimizde bu asrımıza bakan yalnız mana-yı işârî tabakasıdır. Hem o küllî manada asrımız bir ferttir. Fakat hususiyet kesbetmiş ki, ona tarihiyle bakar. Ben dört senedir, bu harbin ne safahâtını ve ne de neticelerini ve ne de sulh olmuş, olmamış bilmediğimden ve sormadığım-dan, bu kudsî sûrenin daha ne kadar bu asra ve bu harbe işareti var diye daha onun kapısını çalmadım. Yoksa bu hazineye daha çok esrâr var olduğunu Risale-i Nur'un eczalarında, hususan Rumûzât-ı Semâniye Risaleleri'nde beyan ve isbat edildiğinden onlara havale edip kısa kesiyorum.

Hatıra Gelebilen Bir Şuâlin Cevabıdır

Bu lem'a-yı i'câziyede baştaki 2 مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ 'ta hem 3 مِنْ , hem 4 شَرِّ kelimeleri hesaba girmesi.. ve âhirde 5 حَسَدَ إِذَا حَسَدَ yalnız 6 شَرِّ kelimesi

1 "Ve hased ettiği zaman hasetçinin şerrinden." (Felak sûresi, 113/5)

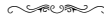
2 "Yaratıldığı şeylerin şerrinden" (Felak sûresi, 113/2)

3 "...den, ...dan" anlamında

4 "şer, kötülük" (Felak sûresi, 113/2-5)

5 "Ve hased ettiği zaman hasetçinin şerrinden." (Felak sûresi, 113/5)

girmesi, وَمِنْ girmemesi.. ve ¹شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ ikisi de hesap edilmemesi, gayet ince ve latîf bir münasebete îma ve remiz içindir. Çünkü halk'lar-da şerden başka hayırlar da var. Hem bütün şer herkese gelmez. Buna remzen, ba'zıyeti ifade eden مِنْ ve شَرِّ girmişler. Hâsîd, hased ettiği zaman bütün şerdir, ba'zıyete lüzum yoktur. Ve ²شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ remziyle, kendi menfaatleri için küre-i arza ateş atan üfleyicilerin ve sihirbaz o diplomatların tahribata ait bütün işleri ayn-ı şerdir diye daha شَرِّ kelimesine lüzum kalmadı.

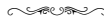

Bu Sûreye Ait Bir Nükte-i İ'câziyenin Hâşiyesidir

Nasıl bu sûre, beş cümlesinden dört cümlesi ile bu asrımızın dört büyük şerli inkılâplarına ve fırtınalarına mana-yı işârî ile bakar. Aynen öyle de dört defa tekraren مِنْ شَرِّ –şedde sayılmaz– kelimesiyle Âlem-i İslâm'ca en dehşetli olan Cengiz ve Hülâgu fitnesinin ve Abbasî Devleti'nin inkıraz zamanının asrına dört defa mana-yı işârî ile ve makam-ı cifrî ile bakar ve parmak basar.

Evet –şeddesiz– شَرِّ beş yüz (500) eder; مِنْ doksan (90)'dır. İstikbale bakan çok âyetler, hem bu asrımıza hem o asırlara işaret etmeleri cihetinde, istikbalden haber veren İmam Ali (radiyallâhu anhu) ve Gavs-ı Âzam (kuddise sirruhi) dahi aynen hem bu asrımıza, hem o asra bakıp haber vermişler.

²عَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ kelimeleri bu zamana değil, belki ³عَاسِقٍ bin yüz altmış bir (1161) ve ⁴إِذَا وَقَبَ sekiz yüz on (810) ederek, o zamanlarda ehemmiyetli maddî, mânevî şerlere işaret eder. Eğer beraber olsa milâdî bin dokuz yüz yetmiş bir (1971) olur. O tarihte dehşetli bir şerden haber verir. Yirmi sene sonra, şimdiki tohumların mahsulü ıslah olmazsa, elbette tokatları dehşetli olacak.

¹ “Ve düğümlere üfleyip büyük yapan büyücü kadınların şerrinden” (Felak sûresi, 113/4)

² “Karanlığı çöktüğü zaman gecenin (şerrinden),” (Felak sûresi, 113/3)

³ “Gece”

⁴ “karanlığı çöktüğü zaman”

On Birinci Meselenin Hâşiyesi'nin Bir Lâhikasıdır

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Âyetü'l-Kürsî'nin tetimmesi olan ¹ الْعَلِيِّ 1 bin üç yüz elli (1350); ² يَكْفُرُ بِالطَّاغُوتِ 2 bin dokuz yüz yirmi dokuz (1929) veya (1928); ³ وَتُؤْمِنُ بِاللَّهِ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ 3 dokuz yüz kırk altı (946) “Risaletü'n-Nur” ismine muvâfık; ⁴ بِالْعُزَّةِ الْوُثْقَى 4 bin üç yüz kırk yedi (1347); ⁵ لَا انْفِصَامَ لَهَا 5 eğer beraber olsa bin on iki (1012); eğer beraber olmazsa dokuz yüz kırk beş (945) –bir şedde sayılmaz–; ⁶ يُخْرِجُهُم 6 وَالَّذِينَ كَفَرُوا 6 –şeddesiz–; ⁷ إِلَى الثَّوْرِ 7 bin üç yüz yetmiş iki (1372) –şeddesiz–; ⁸ (يُخْرِجُونَهُمْ مِنَ الثَّوْرِ إِلَى) 8 bin dört yüz on yedi (1417); ⁹ أُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ 9 –şedde sayılmaz–; ¹⁰ فِيهَا خَالِدُونَ 10 bin iki yüz doksan beş (1295) –şedde sayılır– eder.

Risaletü'n-Nur'un hem iki kere ismine, hem suret-i mücâhededine, hem tahakkukuna ve telif ve tekemmül zamanına tam tamına tevâfukuyla beraber; ehl-i küfrün bin iki yüz doksan üç (1293) harbiyle Âlem-i İslâm'ın nûrunu söndürmeye çalışması tarihine.. ve Birinci Harb-i Umumî'den istifade ile bin üç yüz otuz sekiz (1338) de bilfiil Nur'dan zulümâta atmak için yapılan dehşetli muâhedeler tarihine tam tamına tevâfuku ve içinde mükerreren nur ve zulümât karşılaştırılması ve bu mücâhede-i mânevîyede Kur'ân'ın nurundan gelen bir nur, ehl-i imana bir nokta-yı istinad olacağını mana-yı işârî ile haber

¹ “Dinde zorlama yoktur. Doğru yol, sapıklıktan, hak batıldan ayrılp belli olmuştur.” (Bakara sûresi, 2/256)

² “Artık kim tağutu reddedip...” (Bakara sûresi, 2/256)

³ “...Allah'a iman ederse, (en sağlam tutumağa) yapışmıştır...” (Bakara sûresi, 2/256)

⁴ “...en sağlam tutumağa (yapışmıştır)” (Bakara sûresi, 2/256)

⁵ “...kopması mümkün olmayan. Allah her şeyi iştir, bilir.” (Bakara sûresi, 2/256)

⁶ “Allah, iman edenlerin yardımcısıdır.” (Bakara sûresi, 2/257)

⁷ “Onları karanlıklardan aydınlığa çıkarır.” (Bakara sûresi, 2/257)

⁸ “İnkâr edenlerin dostları ise tağutlar olup...” (Bakara sûresi, 2/257)

⁹ “...onları aydınlıktan karanlıklara götürürler.” (Bakara sûresi, 2/257)

¹⁰ “İşte onlar cehennemlik kimselerdir ki orada ebedî kalacaklardır.” (Bakara sûresi, 2/257)

veriyor diye kalbime ihtar edildi. Ben de mecbur oldum, yazdım. Sonra baktım ki manasının münasebeti bu asrımıza o kadar kuvvetlidir ki; hiç tevâfuk emâresi olmasa da yine bu âyetler, her asra baktığı gibi mana-yı işârî ile bizimle de konuşuyor kanaatim geldi.

Evet, **evvelâ**: Başta ¹قَدْ بَيَّنَّ الرُّشْدُ cümlesi, makam-ı cifrî ve ebcedî ile bin üç yüz elli (1350) tarihine parmak basar ve mana-yı işârî ile der: Gerçi o tarihte dini, dünyadan tefrik ile dinde ikraha ve icbara ve mücâhede-i diniyeye ve din için silâhla cihada muâruz olan hürriyet-i vicdan, hükûmetlerde bir kanun-u esâsî, bir düstur-u siyasî oluyor. Ve hükûmet, “lâik cumhuriyet” e döner. Fakat ona mukabil mânevî bir cihad-ı dinî, iman-ı tahkiki kılıcıyla olacak. Çünkü dindeki rüşd-ü irşad ve hak ve hakikati gözlere gösterecek derecede kuvvetli burhanları izhar edip tebyin ve tebeyyün eden bir Nur, Kur’ân’dan çıkacak diye haber verip bir lem’a-yı i’câz gösterir.

Hem, tâ ²خَالِدُونَ kelimesine kadar Risale-i Nur’daki bütün muvâzenelerin aslı, menbâi olarak aynen o muvâzeneler gibi mükerreren nur ve zulûmât ve iman ve karanlıkları karşılaştırmasıyla gizli bir emâredir ki, o tarihte bulunan cihad-ı mânevî mübârezesinde büyük bir kahraman, nur nâmında Risale-i Nur’dur ki, dinde bulunan yüzer tıslımları keşfeden onun mânevî elması kılıcı, maddî kılıçlara ihtiyaç bırakmıyor.

Evet, hadsiz şükürler olsun ki yirmi senedir Risale-i Nur, bu ihbar-ı gaybı ve lem’a-yı i’câzı bilfiil göstermiştir. Ve bu sır-ı azîm içindir ki Risale-i Nur şâkirtleri, dünya siyasetine ve cereyanlarına ve maddî mücadelelerine karışmıyorlar ve ehemmiyet vermiyorlar ve tenezzül etmiyorlar. Ve hakikî şâkirtleri, en dehşetli bir hasmına ve hakaretli tecâvüzüne karşı ona der:

“Ey bedbaht! Ben, seni idam-ı ebedîden kurtarmaya ve fânî hayvaniyetin en süflî ve elim derecesinden bir bâkî insanîyet saadetine çıkarmaya çalışıyorum. Sen, benim ölümüne ve idamıma çalışıyorsun. Senin bu dünyada lezzetin pek az, pek kısa.. ve âhirette ceza ve belâların pek çok ve pek uzun. Ve benim ölümüm bir terhistir. Haydi defol! Senin ile uğraşmam, ne yaparsan yap!” der. O zalim düşmanına hiddet değil, belki acıyor, şefkat ediyor, “Keşke kurtulsa idi!” diyerek ıslahına çalışır.

¹ “Dinde zorlama yoktur. Doğru yol, hak belli olmuştur...” (Bakara sûresi, 2/256)

² “ebedî kalacaklardır.” (Bakara sûresi, 2/257)

Sâniyen: بِاللّٰهِ فَقَدْ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَى¹ Bu iki kudsî cümleler, kuvvetli münasebet-i mâneviye ile beraber makam-ı cifrî ve ebcedî hesabıyla birincisi, Risaletü'n-Nur'un ismine; ikincisi, onun tahakkukuna ve tekemmülüne ve parlak fütuhâtına mânen ve cifren tam tamına tetâbukları bir emâredir ki; Risaletü'n-Nur bu asırda, bu tarihte bir "urvetü'l-vüskâ"dır. Yani çok muhkem, kopmaz bir zincir ve bir "hablullah"tır. "Ona elini atan, yapışan necat bulur." diye mana-yı remziyle haber verir.

Sâlisen: اللَّهُ وَلِيُّ الَّذِينَ آمَنُوا² cümlesi hem mana, hem cifr ile Risaletü'n-Nur'a bir remzi var. Şöyle ki:

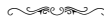
.....

Bu makamda perde indi. Yazmaya izin verilmedi. Başka zamana tehir edildi.(Hâşiye)

سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ³

Hâşiye: Bu nüktenin bâkî kısmı şimdilik yazdırılmadığının sebebi, bir derece dünyaya, siyasete temasıdır. Biz de bakmaktan memnûuz. Evet, إِنَّ⁴ اَلْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَإِطْغَى⁴ bu tâğûta bakar ve baktır...

Said Nursî

¹ "...Allah'a iman ederse, işte o, en sağlam tutamağa yapışmıştır." (Bakara sûresi, 2/256)

² "Allah, iman edenlerin yardımcısıdır." (Bakara sûresi, 2/257)

³ "Sübhansın yâ Rab! Senin bize bildirdiğinden başka ne bilebiliriz ki? Her şeyi hakkıyla bilen, her şeyi hikmetle yapan sensin." (Bakara sûresi, 2/32)

⁴ "Rabbinin bunca nimetlerine rağmen kâfir insan azar." (Alak sûresi, 96/6)

(Risale-i Nur Kahramanı Hüsrev'in "Meyvenin On Birinci Meselesi" Münasebetiyle Yazdığı Mektubun Bir Parçasıdır)

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ¹ ، وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يَسْبِغُ بِحَمْدِهِ²
الْسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ³

Çok mübarek, çok kıymetli, çok sevgili Üstadımız Efendimiz,

Millet ve memleket için çok büyük güzellikleri ihtiva eden "Meyve, Dokuz Meselesi" ile dehşetli bir zamanda müthiş âsiler içinde, en büyük düşmanlar arasında hayret-fezâ bir surette şâkirtlerine necat vermeye vesile olmakla kalmamış, Onuncu ve On Birinci Meseleleri ile hususiyle Nur'un şâkirtlerini hakikat yollarında alkışlamış ve gidecekleri hakikî mekânları olan kabirdeki ahvâllerinden ve herkesi titreten ve bilhassa ehl-i gaflet için çok korkunç, çok elemli, çok acıklı bir menzil olan toprak altında, göreceği ve konuşacağı me-lâikelerle konuşmayı ve refâkati sevdirek bu mekâna daha çok ünsiyet izhar etmekle bu korkulu ilk menzil hakkındaki fevka'l-had korkularımızı tâdil etmiş, nefes aldırılmış. Hususiyle o âlemin nurânî hayatını benim gibi göremeyenlerin ellerinde şuaâtı yüz binlerle senelik mesafelere uzanan bir elektirik lâmbası hükmüne geçmiş. Hem de daima koklanılacak, numûnelik bir çiçek bahçesi olmuştur.

Evet, biz sevgili üstadımıza arz ediyoruz ki, her gün dersini hocasına okuyan bir talebe gibi Nur'dan aldığımız feyizlerimizi her vakit için sevgili üstadımıza arz edelim. Fakat sevgili üstadımız şimdilik konuşmalarını tatil buyurdular.

Ey Aziz Üstadım,

Risale-i Nur'un hakikati ve Meyve'nin güzelliği ve Çiçeği'nin feyzi, beni minnettarâne bir parça memleketim nâmına konuşturmuş ve benim gibi konuşan çok kalblere hayat vermiş. Şimdi muhitimizde Risale-i Nur'a karşı atılan adımlar ve uzatılan eller Meyve'nin On Birinci Çiçeği ile daha çok metânet kesbetmiş, inkişaf etmiş, faaliyete başlamıştır.

Çok hakir talebeniz
Hüsrev

¹ Her türlü noksan sıfatlardan uzak olan Allah'ın adıyla.

² "Hiç bir şey yoktur ki, O'nu hamd ile beraber tesbih (tenzih) ediyor bulunmasın." (İsrâ sûresi, 17/44)

³ Allah'ın selâmi, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.

(İsparta'daki umum Risale-i Nur talebeleri nâmına Ramazan tebriki münasebetiyle yazılmış ve on üç fıkra ile tâdil edilmiş bir mektuptur)

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ¹ ، وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ²

Ey Âlem-i İslâm'ın dünya ve âhirette selâmeti için Kur'ân'ın feyziyle ve Risale-i Nur'un hakikatiyle ve sâdık şâkırtların himmetiyle mübarek gözlerinden yaş yerine kan akıtan!..

Ve ey fitne-i âhîrzamanın şu dağdağalı ve fırtınalı zamanında Hazreti Eyyûb (aleyhisselâm)'dan ziyade hastalıklara, dertlere giriftâr olan.. ve Kur'ân'ın nuru ile ve Risale-i Nur'un burhanlarıyla ve şâkırtların gayretiyle Âlem-i İslâm'ın maddî ve mânevî hastalıklarını Hakîm-i Lokman gibi tedaviye çalışan.. ve ey mübarek ellerinde mevcut olan Nur parçalarının hak ve hakikat olduğunu Kur'ân'ın otuz üç âyetiyle ve Keramet-i Aleviye ve Gavsîye ile isbat eden!..

Ve ey kendisi hasta ve ihtiyar ve zayıf ve gayet acınacak bir hâlde olduğuna göre herkesten ziyade Âlem-i İslâm'a can feda eder derecesinde acıyarak, kendine fenalık etmek isteyenlere Kur'ân'ın hakikatiyle ve Risale-i Nur'un hüccetleriyle, Nur talebelerinin sadâkatleriyle hayırlı dualar ve iyilik etmek ile karşılayan!..

Ve yazdığı mühim eserlerinden Âyetü'l-Kübrâ'nın tab'ıyla kendi zâtına ve talebelerine gelen musibette hapishânelere düşen.. ve o zindanları Kur'ân'ın irşâdıyla ve Risale-i Nur'un dersiyle ve şâkırtların iştîyâkı ile bir Medrese-i Yusufiye'ye çeviren ve bir dershâne yapan.. ve içimizde bulunan cahil olanların hepsini Kur'ân'ı o dershâne de hatmettirerek çıkaran.. ve o musibette Kur'ân'ın kuvve-i kudsiyesiyle ve Risale-i Nur'un tesellisiyle ve kardeşlerin tahammülleriyle ihtiyar ve zayıf olduğu hâlde bütün ağırlıklarımızı ve yüklerimizi üzerine alan!..

Ve yazdığı Meyve ve Müdâfaanâme Risaleleri'yle Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan'ın i'câzıyla ve Risale-i Nur'un kuvvetli burhanlarıyla ve şâkırtların ihlâsî ile, izn-i ilâhî ile üzerinden kapılarını açıtırıp beraat kazandıran.. ve o günde bize ve Âlem-i İslâm'a bayram yaptıran.. ve hakikaten Risale-i Nur'ları نُورٌ³ olduğunun isbat ederek kıyâmete kadar serbest okunup ve yazılmasına hak kazandıran!..

¹ Her türlü noksan sıfatlardan uzak olan Allah'ın adıyla.

² "Hiç bir şey yoktur ki, O'nu hamd ile beraber tesbih (tenzih) ediyor bulunmasın." (İsrâ sûresi, 17/44)

³ "Işığı pırıl pırıldır." (Nûr sûresi, 24/35)

Ve Âlem-i İslâm'ın, Kur'ân-ı Azîmüşşân'ın gıda-yı kudsiysiyle ve Nur'un uhrevî taamıyla ve şâkirtlerinin iştihasıyla ekmek, su ve hava gibi bu Nur'lara pek çok ihtiyacı olduğunu.. ve bu Nur'ları okuyup yazanlardan binler kişi imanla kabre girdiğini isbat eden.. ve kendisine mensup talebelerini hiçbir yerde mağlûp ve mahcup etmeyen.. ve elyevm Kur'ân'ın semâvî dersleriyle ve Risale-i Nur'un esâsâtıyla ve şâkirtlerinin zekâvetleriyle ve Meyve'nin Onuncu ve On Birinci Mesele ve Çiçekleri'yle, firak ateşiyle gece-gündüz yanan kalblerimizi âb-ı hayat ve şarab-ı kevser gibi o mübarek Mesele ve Çiçekler ile kalblerimizin ateşini söndürüp sürur ve feraha sevk eden!..

Ve ey âlemin –Kur'ân-ı Azîmüşşân'ın kat'î vaadiyle ve tehdidi ile ve Risale-i Nur'un keşf-i kat'îsiyle ve merhum şâkirtlerinin müşâhedeysiyle ve onlardaki keşfü'l-kubur sahiplerinin görmesiyle– en çok korktuğu ölümü, ehl-i iman için idam-ı ebedîden kurtarıp bir terhis tezkeresine çeviren.. ve âlem-i nura gitmek için güzel bir yolculuk olduğunu isbat eden.. ve kâfir ve münâfıklar için idam-ı ebedî olduğunu bildiren Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan'ın, bin mucizât-ı Ahmediye (*aleyhiissalâtü vesselâm*) ve kırk vech-i i'câzının tasdiki altında ihbarat-ı kat'îyesiyle, ondan çıkan Risale-i Nur'un en muannit düşmanlarını mağlûp eden hüccetleriyle ve Nur şâkirtlerinin, çok emârelerin ve tecrübe-lerin ve kanaatlerinin teslimi ile o korkunç, karanlık, soğuk ve dar kabri, ehl-i iman için cennet çukurundan bir çukur ve cennet bahçesinin bir kapısı olduğunu isbat eden.. ve kâfir ve münâfık zındıklar için cehennem çukurundan yılan ve akreplerle dolu bir çukur olduğunu isbat eden.. ve oraya gelecek olan Münker-Nekir isminde melâikeleri ehl-i hak ve hakikat yolunda gidenler için birer mûnis arkadaş yapan.. ve Risale-i Nur'un şâkirtlerini talebe-i ulûm sınıfına dâhil edip Münker-Nekir suâllerine Risale-i Nur ile cevap verdiklerini, merhum kahraman şehit Hâfız Ali'nin vefatıyla keşfeden.. ve hayatta bulunanlarımızın da yine Risale-i Nur ile cevap vermemizi rahmet-i ilâhiyeden dua ve niyaz eden!..

Ve Hazreti Kur'ân'ı, Kur'ân-ı Azîmüşşân'ın kırk tabakadan her tabakaya göre bir nevi i'câz-ı mânevîsini göstermesiyle.. ve umum kâinata bakan kelâm-ı ezeli olmasıyla.. ve tefsiri olan Risale-i Nur'un Mucizât-ı Kur'âniye ve Rumûzât-ı Semâniye Risaleleriyle.. ve Risale-i Nur gül fabrikasının serkâtibi gibi kahraman kardeşlerin ve şâkirtlerin fevkalâde gayretleriyle asr-ı saadetten beri öyle harika bir sûrette mucizeli olarak yazılmasına hiç kimse kâdir olmadığı hâlde Risale-i Nur'un kahraman bir kâtibi olan Hüsrev'e “Yaz!” emir buyurulmasıyla Levh-i Mahfuz'daki yazılan Kur'ân gibi yazılması.. ve

Kur'ân-ı Azîmüşşân'ın hak kelâmullah olduğunu ve bütün semâvî kitapların en büyüğü ve en efdali ve bir Fâtîha içinde binler Fâtîha ve bir İhlâs içinde binler İhlâs ve hurufâtının birden on ve yüz ve bin ve binler sevap ve hasene verdiklerini hiç görülmedik ve işitilmedik pek güzel ve harika bir surette târif ve isbat eden!..

Ve Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan'ın bin üç yüz seneden beri i'câzını göstermesiyle ve muârizlarını durdurmasıyla.. ve Nur'un gözlere gösterir derecede zâhir delilleri ile ve Nur şâkirtlerinin elmas kalemleriyle bu zamana kadar misli görülmedik Risale-i Nur'un, dünyaya ferman okuyan ve en mütemerit ve muannitleri susturan Yirmi Beşinci Söz ve zeyillerinin kırk vechiyle i'câz-ı Kur'ânî olduğunu isbat eden!..

Ve ey Hazreti Peygamber (*aleyhissalâtü vesselâm*)'ın hak peygamber olduğuna ve umum yüz yirmi dört bin peygamberlerin efdali ve seyyidi olduğuna dair binler mucizelerini Mucizât-ı Ahmediye (*aleyhissalâtü vesselâm*) nâmındaki Risale-i Nur'u ile güzel bir surette isbat eden ve Kur'ân-ı Azîmüşşân'ın, Resûl-i Ekrem (*aleyhissalâtü vesselâm*)'ın rahmeten li'l-âlemîn olduğunu kâinatta ilân etmesiyle..¹ ve Nur'un, baştan nihâyete kadar O'nun rahmeten li'l-âlemîn olduğunu burhanlarla isbat etmesiyle.. ve O Resûl'ün ef'âl ve ahvâli, kâinatta numûne-i iktidâ olacak en sağlam, en güzel rehber olduğunu, hatta körlere de göstermesiyle.. ve Anadolu ve hususî memleketlerde Nur'un intişarı zamanında belâların ref'i ve susturulmasıyla musibetlerin gelmesi şهادetiyle.. ve Nur şâkirtlerinin gayet ağır müşkülâtlar içinde kemâl-i metânetle hizmet ve irtibatlarıyla o Zât'ın (*aleyhissalâtü vesselâm*) sünnet-i seniyyesine ittibâ etmek ne kadar kârlı olduğunu ve bir sünnete bu zamanda ittibâda yüz şehidin ecrini kazandığını² bildiren.. ve sadaka, kaza ve belâyı nasıl defediyorsa³ Risale-i Nur'un da Anadolu'ya gelecek kazayı, belâyı, yirmi senedir defettiğini aynelyakîn isbat eden Üstad-ı Ekremimiz, Efendimiz Hazretleri!

Şimdi, şu Risale-i Nur'un beraati, başta siz sevgili üstadımızı, sonra biz âciz kusurlu talebelerinizi, sonra Âlem-i İslâm'ı sürura sevk ederek, ikinci büyük bir bayram yaptırdığından siz mübarek üstadımızın bu büyük bayram-ı şerifinizi tebrik ile ve yine üçüncü bayram olan Ramazan-ı Şerif'inizi ve Leyle-i Kadr'inizi tebrik ederek emsâl-i kesiresiyle müşerref olmağımızı niyaz ve biz

¹ Bkz.: "İşte bunun içindir ki ey Resûlüm, Biz seni bütün insanlar için sırf bir rahmet vesilesi olman için gönderdik!" (Enbiyâ sûresi, 21/107).

² Bkz.: Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-evliyâ* 8/200; el-Beyhakî, *ez-Züh'd* s.118; el-Münzirî, *et-Terğîb ve't-terhîb* 1/41.

³ Bkz.: el-Beyhakî, *Şuabü'l-imân* 3/282; Hatîb el-Bağdâdî, *Târîhu Bağdâd* 8/207; İbni Kuteybe, *Tevlîl muhtelefi'l-hadîs* 1/203.

kusurluların, kusurumuzun affını rica ederek umumen selâm ile mübarek ellerinizden öper ve dualarınızı temenni ederiz, Efendimiz Hazretleri!

Isparta ve havalisinde bulunan
Nur Talebeleri

Haddimden yüz derece ziyâde olan bu mektup muhteviyâtını tevâzu ile reddetmek bir küfran-ı nimet ve umum şâkirtlerin hüsn-ü zanlarına karşı bir ihânet olması.. ve aynen kabul etmek bir gurur, bir enaniyet ve benlik bulunması cihetiyle, umum nâmına Risale-i Nur kâtibinin yazdığı bu uzun mektubu –on üç fıkraları ilâve edip– hem bir şükr-ü mânevî, hem gururdan, hem küfran-ı nimetten kurtulmak için size bir suretini gönderiyorum ki Meyve’nin On Birinci Meselesi’nin âhîrinde “Risale-i Nur’un Isparta ve civarı talebelerinin bir mektubudur.” diye ilhak edilsin.

Ben bu mektubu bu tâdilât ile yazdığımız hâlde iki defa bir güvercin yanımızdaki pencereye geldi. İçeriye girecekti, Ceylân’ın başını gördü, girmedi. Birkaç dakika sonra başkası aynen geldi. Yine yazanı gördü, girmedi. Ben dedim: “Herhâlde evvelki serçe ve kuddüs kuşu gibi müjdecilerdir. Veyahut bu mektup gibi müteaddit mektupları yazdığımızdan, mübarek mektubun tâdili ile mübarekiyetini tebrik için gelmişler” kanaatimiz geldi.

Said Nursî

On İkinci Şuâ

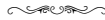
Denizli Mahkemesi Müdâfaâtı'ndan¹(Hâşiyeye)

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ²

.....

Evet biz bir cemiyetiz!.. Ve öyle bir cemiyetimiz var ki; her asırda üç yüz elli milyon dâhil mensupları var.. ve her gün beş defa namazla o mukaddes cemiyetin prensipleriyle kemâl-i hürmetle alâkalarını ve hizmetlerini gösteriyorlar.. ve إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ³ kudsî programıyla birbirinin yardımına dualarıyla ve mânevî kazançlarıyla koşuyorlar.

İşte biz, bu mukaddes ve muazzam cemiyetin efradındanız. Ve hususî vazifemiz de Kur'ân'ın imanî hakikatlerini tahkikî bir surette ehl-i imana bildirip onları ve kendimizi idam-ı ebedîden ve dâimî, berzahî haps-i münferitten kurtarmaktır. Sâir dünyevî ve siyâsî ve entrikalı cemiyet ve komitelerle ve bizim medar-ı ithamımız olan cemiyetçilik gibi asılsız ve manasız gizli cemiyetle hiçbir münasebetimiz yoktur ve tenezzül etmiyoruz.

Dünyaya karışmak arzusu bizde bulunsaydı, böyle sinek vızıltısı gibi değil; top güllesi gibi ses ve patlak verecekti. Divan-ı Harb-i Örfî'de ve Mustafa Kemal'in hiddetine karşı divan-ı riyâsette şiddetli ve dokunaklı müdâfaa eden bir adam, on sekiz sene zarfında kimseye sezdirmeden dünya entrikalarını çeviriyor diye onu itham eden, elbette bir garazla eder...

Bu meselede benim şahsımın veya bazı kardeşlerimin kusuruyla Risale-i Nur'a hücum edilmez! O, doğrudan doğruya Kur'ân'a bağlanmış!

¹ (Hâşiyeye) Üstadımız Bediüzzaman Said Nursî Hazretleri, Denizli Mahkemesi Müdafaanâmesi'ne bazı lüzumlu tayy ve ilâveleri yaparak Afyon Mahkemesi'ne –vahdet-i mesele münasebetiyle– aynı müdafaanameyi ibraz ettiğinden, bu Denizli Müdafaanâmesi'nin büyük bir kısmını Afyon Mahkemesi Müdafaanâmesiyle birleştirmiş ve On Dördüncü Şuâ namını vermiştir.

² Her türlü noksan sıfatlardan uzak olan Allah'ın adıyla.

³ “Müminler birbirleriyle ancak kardeşirler.” (Hucurât sûresi, 49/10)

Ve Kur'ân dahi Arş-ı Âzam ile bağlıdır. Kimin haddi var, elini oraya uzat-sın, o kuvvetli ipleri çözsün.

Hem bu memlekete maddî ve mânevî bereketi ve fevkalâde hizme-ti, otuz üç Âyât-ı Kur'âniye'nin işârâtı ile ve İmam Ali (radıyallâhü anhî)'ın üç keremat-ı gaybiyesiyle ve Gavs-ı Âzam'ın (kıddîse sirrühî) kat'î ihbarıyla ta-hakkuk etmiş olan Risale-i Nur, bizim âdi ve şahsî kusurlarımızla mesul olmaz ve olamaz ve olmamalı! Yoksa bu memlekette hem maddî, hem mânevî, telâfi edilmeyecek derecede zarar olacak.¹(Hâşiye) Bazı zındıkların şeytanetiyle Risale-i Nur'a karşı çevrilen plânlar ve hücumlar, inşaallah bozulacaklar. Onun şâkirtleri başkalara kıyas edilmez, dağıttırılmaz, vaz-geçirilmez, Cenâb-ı Hakk'ın inâyetiyle mağlup edilmezler! Eğer maddî müdâfaadan Kur'ân menetmeseydi, bu milletin can damarı hükmünde, umumun teveccühünü kazanan ve her tarafta bulunan o şâkirtler, Şeyh Said ve Menemen Hâdiseleri gibi cüz'î ve neticesiz hâdiselere bulaşmaz-lar; Allah etmesin, eğer mecburiyet derecesinde onlara zulmedilse ve Risale-i Nur'a hücum edilse, elbette hükûmeti iğfal eden zındıklar ve mü-nafıklar bin derece pişman olacaklar!

Elhâsıl, madem biz ehl-i dünyanın dünyalarına ilişmiyoruz, onlar da bizim âhiretimize, imanî hizmetimize ilişmesinler!..

Mevkuf
Said Nursî

بَاسْمِهِ شَبَّحَانَهُ²

Efendiler,

Size kat'î haber veriyorum ki; buradaki zâtların, bizimle ve Risale-i Nur'la münasebeti olmayan veya az bulunanlardan başka, istediğiniz kadar hakikî kardeşlerim ve hakikat yolunda hakikatli arkadaşlarım var.

Biz Risale-i Nur'un keşfiyat-ı kat'iyesiyle iki kere iki dört eder derece-sinde sarsılmaz bir kanaatle bilmişiz ki; ölüm bizim için sırr-ı Kur'ân ile idam-ı ebedîden terhis tezkeresine çevrilmiş.. ve bize muhalif ve dalâlette

¹ (Hâşiye) Bu istida, Kastamonu zelzelesinden yirmi gün evvel yazılmıştı. Risale-i Nur bereketiyle her vilâyetten ziyâde âfâttan mahfuz kalmıştı. Şimdi âfât başladı ve dâvâmızı tasdik etti.

² Her türlü noksan sıfatlardan uzak olan Allah'ın adıyla.

gidenler için o kat'î ölüm, ya idâm-ı ebedîdir eğer âhirete kat'î imanı yoksa.. veya ebedî ve karanlıklı haps-i münferittir eğer âhirete inansa ve sefâhet ve dalâlette gitmiş ise...

Acaba dünyada bu meseleden daha büyük, daha ehemmiyetli bir mesele-i insaniye var mı ki; bu ona âlet olsun, sizden soruyorum?... Madem yoktur ve olamaz! Neden bizimle uğraşıyorsunuz? Biz, en ağır cezanıza karşı kendimiz, “âlem-i nura gitmek için bir terhis tezkeresini alıyoruz” diye, kemâl-i metânetle bekliyoruz.

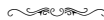
Fakat bizi reddedip dalâlet hesabına mahkûm edenleri, –sizi bu mecliste gördüğümüz gibi– idam-ı ebedî ile ve haps-i münferitle mahkûm.. ve pek yakın bir zamanda o dehşetli cezayı çeceklerini müşâhede derecesinde biliyoruz, belki görüyoruz; onlara insaniyet damarıyla cidden acııyoruz.

Bu kat'î ve ehemmiyetli hakikati isbat etmeye ve en mütemerritleri dahi ilzam etmeye hazırım! Değil vukûfsuz, garazkâr, mâneviyatta behresiz ehl-i vukûfa karşı belki en büyük âlim ve feylesoflarınıza karşı gündüz gibi isbat etmezsem, her cezaya razıyım!

İşte yalnız bir numûne olarak, iki cuma gününde mahpuslar için telif edilen ve Risale-i Nur'un umdelerini ve hülâsa ve esaslarını beyan ederek Risale-i Nur'un bir müdâfaanâmesi hükmüne geçen Meyve Risalesi'ni ibraz ediyorum ve Ankara makamâtına vermek için, yeni harflerle yazdırmaya müşkülâtlar içinde gizli çalışıyoruz. İşte onu okuyunuz, tam dikkat ediniz, eğer kalbiniz (nefsinize karışmam) beni tasdik etmezse, bana şimdiki tecrid-i mutlak içinde her hakaret ve işkenceyi de yapsanız, sükût edeceğim!

Elhâsıl, ya Risale-i Nur'u tam serbest bırakınız veyahut bu kuvvetli ve zedelenmez hakikati elinizden gelirse kırınız! Ben şimdiye kadar sizi ve dünyanızı düşünmüyordum ve düşünmeyecektim, fakat mecbur ettiniz. Belki de sizi ikaz etmek lâzım idi ki, kader-i ilâhî bizi bu yola sevketti. Biz de ¹مَنْ بِالْقَدَرِ أَمِنَ مِنَ الْكَدْرِ düstur-u kudsiyi kendimize rehber edip, her bir sıkıntılarınızı sabır ile karşılayacağız diye azmettik.

Mevkuf
Said Nursî

¹ “Kadere iman eden, gam ve hüzünden emin olur.” Bkz.: el-Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb* 1/187; ed-Deylemî, *el-Müsned* 1/113; el-Münâvî, *Feyzu'l-kadîr* 3/187.

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ¹

Zaman-ı Saadetten şimdiye kadar câri bir âdet-i İslâmiye'ye ittibâen Risale-i Nur'un hususî menbaları olan yüzer âyât-ı meşhûreyi, büyük bir en'-âm gibi "Hizb-i Kur'ânî" yaptığımızı, "Dinde tahrifat yapıyor" diye muâheze etmişler.

Hem bir sene cezasını çektiğim ve mahrem tutulan –ve zabıtnâmede kaydedildiği gibi odun yığınları altından çıkarılan– Tesettür Risalesi, bu sene yazılmış ve neşredilmiş gibi bizi itham etmek istiyor.

Hem Ankara'da hükûmetin riyâsetinde bulunan birisine (Mustafa Kemal'e) söylediğim itirazlara ve ağır sözlere mukabele etmeyip sükût eden ve o öldükten sonra, onun yanlısını gösteren bir hakikat-i hadîsiyeyi beyandaki fitrî ve lüzumlu ve mahrem tenkitlerim, medar-ı mesuliyet yapılmış. Ölmüş ve hükûmetten alâkası kesilmiş bir şahsın hatırı nerede? Ve hükûmetin ve milletin bir hâtırası ve Cenâb-ı Hakk'ın bir tecelli-i hâkimiyeti olan adalet kanunları nerede?..

Hem biz, Hükûmet-i Cumhuriye ve esaslarından en ziyade kendimize medar-ı istinad ve onun ile kendimizi müdâfaa ettiğimiz "hürriyet-i vicdan" esası, bizim aleyhimizde medar-ı mesu'liyet tutulmuş, güya biz hürriyet-i vicdan esasına muâriz gidiyoruz.

Hem bir risalede medeniyetin seyyiâtını ve kusurlarını tenkit ettiğimden hatır ve hayalime gelmeyen bir şeyi, zabıtnâmelerde isnad ediyor. Güya ben; radyo,^{2(Hâşiye)} tayyare ve şimendiferin kullanılmasını kabul etmiyorum diye, terakkiyât-ı hâzıra aleyhinde bulunduğumla mesul ediyor.

İşte bu numûnelerine kıyasen ne kadar hilâf-ı adalet bir muamele olduğunu –inşaallah– insaflı, adaletli olan Denizli Müddeiumumîsi ve Mahkemesi göstererek, o zabıtnâmelerin evhamlarına ehemmiyet vermeyecekler.

Hem en acîbi budur ki; başka mahkemenin müddeiumumîsi benden sordu:

– "Mahrem Beşinci Şuâ'da demişsin: 'Ordu, dizginini o dehşetli şahsın elinden kurtaracak.' Muradın, orduyu hükûmete karşı itaatsizliğe sevkettiktir."

¹ Her türlü noksan sıfatlardan uzak olan Allah'ın adıyla.

² (Hâşiye) Radyo gibi azîm bir nimet-i ilâhiyeye karşı azîm bir şükür olmak için, "Radyo, Kur'ân'ı okuyup bütün zemin yüzündeki insanlara dinlettirip küre-i havanın bir hâfız-ı Kur'ân olmasıdır." demiştim.

Ben de dedim:

– “Maksadım; o kumandan ya ölecek, ya tebdil edilecek; ordu, tahakkümünden kurtulacak demektir.”

Acaba hem gayet mahrem, sekiz senede yalnız iki defa elime geçen ve aynı zamanda kaybedilen, hem âhir zamana ait bir hadisin manasını küllî bir surette beyân eden, hem aslı eskiden telif edilen bir risale, –hem birtek nefer görmediği hâlde– nasıl sebab-i itham olur? Maatteessüf, o insafsızların o acib ithamı iddianâmeye girmiş.

Hem en garibi şudur ki, bir yerde demiştim:

– “Cenâb-ı Hakk’ın büyük nimetleri olan tayyare, şimendifer ve radyo-yu büyük şükür ile mukabele lâzımken, beşer etmedi. Tayyareler ile başlarına bomba yağdı. Ve radyo, öyle büyük bir nimet-i ilâhiyedir ki; ona mukabil şükür ise o radyo, milyonlar dilli bir küllî hâfız-ı Kur’ân olup bütün zemin yüzündeki insanlara Kur’ân’ı dinlettirsin. Ve Yirminci Söz’de Kur’ân’ın medeniyet harikalarından gaybî haber verdiğini beyan ederken, bir âyetin işareti olarak “Kâfirler, şimendifer ile Âlem-i İslâm’ı mağlup ederler.” demiştim. İslâmı, bu harikalara teşvik ettiğim hâlde bir sebab-i itham olarak, şimendifer ve tayyare ve radyo gibi terakkîyât-ı hâzıra aleyhinde diye, iddianâmenin âhîrinde beni evvelki müddeiumumînin garazlarına binâen itham eder.

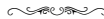
Hem hiçbir münasebeti olmadığı hâlde bir adam, Risale-i Nur’un ikinci bir ismi olan “Risaletü’n-Nur” tâbirinden, “Kur’ân’ın nurundan bir risalettir, bir ilhamdır” demiş. İddianâmede başka yerin verdikleri yanlış mana ile güya “Risale-i Nur bir resûldür.” diye, benim için bir sebab-i itham tutulmuş.

Hem müdâfaâtımda yirmi yerde kat’î bir surette hüccetler ile isbat etmişiz ki:

Bütün dünyaya karşı da olsa, din ve Kur’ân ve Risale-i Nur’u âlet edemeyiz ve edilmez! Ve biz, onların bir hakikatini dünya saltanatına değiştirmeyiz ve bilfiil öyleyiz! Bu dâvânın emâreleri yirmi senede binlerdir. Madem böyledir; ben ve biz, bütün kuvvetimizle deriz:

حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ¹

Said Nursî

¹ “Allah bize yeter. O ne güzel vekildir!” (Âl-i İmran sûresi, 3/173).

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

İddiânâmeye Karşı İtiraznâmenin Tetimmesidir

(Bu itirazda muhatabım, Denizli mahkemesi ve müddeiumumîsi değil, belki başta Isparta ve İnebolu müddeiumumîleri olarak, yanlış ve nâkıs zabıtnâmeleriyle buradaki acib iddiânâmeyi aleyhimize verdiren garazkâr ve vehham memurlardır.)

Evvelâ, aslı ve faslı olmayan ve hatırıma gelmeyen bir siyâsî cemiyet nâmını, mâsum ve siyasetle hiç âlâkaları olmayan Risale-i Nur talebelerine takip ve o daire içine giren ve iman ve âhiretinden başka hiçbir maksatları bulunmayan bîcâreleri, o cemiyetin nâşiri, ya faal bir rûknü veya mensubu veya Risale-i Nur'u okumuş veya okutmuş veya yazmış diye suçlu sayıp mahkemeye vermek, ne kadar adaletin mahiyetinden uzak olduğuna kat'î bir hüccet şudur ki:

Kur'ân aleyhinde yazılan Doktor Duzi'nin ve sâir zındıkların o muzır eserlerini okuyanlar, "hürriyet-i fikir ve hürriyet-i ilmiye" düsturuyla suçlu sayılmadığı hâlde, hakikat-i Kur'âniye'yi ve imaniyeyi, öğrenmeye gayet muhtaç ve müş tâk olanlara güneş gibi bildiren Risale-i Nur'u okumak ve yazmak bir suç sayılmış. Ve hem yüz risale içinde yanlış mana verilmemek için mahrem tuttuğumuz ve neşrine izin vermediğimiz iki-üç risalede yalnız birkaç cümlelerini bahane gösterip itham etmiş. Hâlbuki o risaleleri –biri müstesna– Eskişehir Mahkemesi tetkik etmiş, icabına bakmış ve müstesna ise, hem istidamda ve hem itiraznâmemde gayet kat'î cevap verildiği ve "Elimizde nur var, siyaset topuzu yok" diye Eskişehir Mahkemesi'nde yirmi vecihle kat'î isbat edildiği hâlde o insafsız müddeiler, üç mahrem ve neşrolunmayan risalelerin üç-dört cümlelerini bütün Risale-i Nur'a teşmil eder gibi, Risale-i Nur'u okuyan ve yazanı suçlu ve beni de hükûmetle mübâreze eder diye itham etmişler.

Ben ve bana yakın ve benim ile görüşen dostlarımı işhad ve kasmle temin ederim ki; bu on seneden ziyadedir ki, iki reis ve bir mebustan ve Kastamonu valisinden başka hükûmetin erkânı, vükelâsı, kumandanları, memurları ve meb'uslarının kimler olduğunu kat'î bilmiyorum ve bilmeyi de merak etmemişim. Acaba hiç imkânı var mı ki, bir adam mübâzere ettiği adamları tanımasın ve bilmeye merak etmesin? Dost mu, düşman mı; karşısındaki tanımasına ehemmiyet vermesin!

¹ Her türlü noksan sıfatlardan uzak olan Allah'ın adıyla.

Bu hâllerden anlaşıyor ki; bililtizam, her hâlde beni mahkûm etmek için gayet asılsız bahaneleri icat ederler. Madem keyfiyet böyledir, ben de buranın mahkemesine değil, belki o insafsızlara derim:

Ben, sizin bana vereceğiniz en ağır cezanıza da beş para vermem! Ve hiç ehemmiyeti yok! Çünkü ben kabir kapısında, yetmiş yaşındayım. Böyle mazlum ve mâsum bir-iki sene hayatı, şehâdet mertebesiyle değiştirmek benim için büyük saadettir. Risale-i Nur'un binler hüccetleriyle kat'î imanım var ki; ölüm, bizim için bir terhis tezkeresidir. Eğer idam da olsa, bizim için bir saat zahmet, ebedî bir saadetin ve rahmetin anahtarı olur.

Fakat siz, ey zındıka hesabına adliyei şaşırtan ve hükûmeti bizimle sebeatsız meşgul eden insafsızlar! Kat'î biliniz ve titreyiniz ki; siz, idam-ı ebedî ile ve ebedî haps-i münferit ile mahkûm oluyorsunuz. İntikamımız sizden pek çok ve muzaaf bir surette alınıyor, görüyoruz, hatta size acı-ıyoruz...

Evet, bu şehri yüz defa mezaristana boşaltan ölüm hakikatinin elbette hayattan ziyade bir istediği var. Ve onun idamından kurtulmak çaresi, insanların her meselesinin fevkinde en büyük ve en ehemmiyetli ve en lüzumlu bir ihtiyacı zarurî ve kat'îsidir. Acaba bu çareyi kendilerine bulan Risale-i Nur şâkirtlerini ve o çareyi binler hüccetler ile bulduran Risale-i Nur'u âdi bahaneler ile itham edenler, ne kadar kendileri hakikat ve adalet nazarında müttehem oluyor, divaneler de anlar...

Bu insafsızları aldatan ve hiçbir münasebeti olmayan, bir siyâsî cemiyet vehmini veren üç maddedir:

Birincisi: Eskiden beri benim talebelerimin benim ile kardeş gibi şiddetli alâkadar olmaları, bir cemiyet vehmini vermiş.

İkincisi: Risale-i Nur'un bazı şâkirtlerinin, her yerde bulunan ve cumhuriyet kanunları müsaade eden ve ilişmeyen cemaat-i İslâmiye heyetleri gibi hareket etmelerinden bir cemiyet zannedilmiş. Hâlbuki o mahdud üç-dört şâkirdin niyetleri cemiyet memiyet değil, belki sırf hizmet-i imaniyede hâlis bir kardeşlik ve uhrevî tesânüddür.

Üçüncüsü: O insafsızlar, kendilerini dalâlet ve dünya-perestlikte bildiklerinden ve hükûmetin bazı kanunlarını kendilerine müsait bulduklarından, fikren *diyorlar ki*; “Her hâlde Said ve arkadaşları, bizlere ve hükûmetin bizim

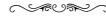
medenice nâmeşrû hevesâtımıza müsait kanunlarına muhaliftirler. Öyle ise muhalif bir cemiyet-i siyasiyedirler.”

Ben de derim:

– “Hey bedbahtlar! Dünya ebedî olsaydı ve insan, içinde dâimî kalsaydı ve insanî vazifeler, yalnız siyaset bulunsaydı; belki bu iftiranızda bir mana bulunabilirdi. Hem eğer ben siyasetle işe girseydim, yüz risalede on cümle değil, belki bin cümleyi, siyasetvâri ve mübârezekârâne bulacaktınız. Hem farz-ı muhâl olarak, eğer biz dahi sizin gibi bütün kuvvetimizle dünya maksatlarına ve keyiflerine ve siyasetlerine çalışıyoruz diye –ki şeytan da bunu inandırmaya çalışamıyor ve kimseye kabul ettiremez– haydi, böyle de olsa madem bu yirmi senede hiçbir vukuatımız gösterilmiyor ve hükûmet ele bakar, kalbe bakamaz ve her bir hükûmette şiddetli muhalifler bulunur; elbette adliye kanunu ile bizleri mesul etmezsiniz! Son sözüm:

حَسْبِيَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ¹

Said Nursî

بِاسْمِهِ شُبْحَانَهُ²

(Eskişehir Mahkemesi’nde gizli kalmış, resmen zabta geçmemiş ve müdâfaâtında dahi yazılmamış bir eski hâtırayı ve latîf bir vâkıa-yı müdâfaaayı beyân ediyorum.)

Orada benden sordular ki:

– “Cumhuriyet hakkında fikrin nedir?”

Ben de dedim:

– “Eskişehir mahkeme reisinden başka, daha sizler dünyaya gelmeden, benim dindar bir cumhuriyetçi olduğumu elinizdeki tarihçe-i hayâtım isbat eder. Hülâsası şudur ki; o zaman –şimdiki gibi– hâlî bir türbe kubbesinde inzi-vâda idim. Bana çorba geliyordu. Ben de tanelerini karıncalara verirdim, ek-meğimi onun suyu ile yerdim.”

¹ “Bana (yardımcı ve destekçi olarak) Allah kâfidir. O’ndan başka hiçbir ilâh yoktur. Ben O’na dayandım, O’na güvendim ve O, (bütün kâinatın, bütün varlıkların idare merkezi olan) Büyük Arş’in Rabbi, (bütün kâinatın mutlak Sultanı, bütün varlıkların yegâne sığınağı, besleyip yaşatanı, koruyup gözetendir).” (Tevbe sûresi, 9/129)

² Her türlü noksan sıfatlardan uzak olan Allah’ın adıyla.

İşitenler benden soruyordular. Ben de derdim:

– “Bu karınca ve arı milletleri, cumhuriyetçidirler; o cumhuriyet-perverliklerine hürmeten tanelerini karıncalara verirdim.

Sonra dediler:

– “Sen, selef-i sâlihîne muhalefet ediyorsun?”

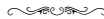
Cevaben diyordum:

– “Hulefâ-yı Râşidîn; her biri hem halife, hem reisicumhur idi. Sıddîk-ı Ekber (*radıyallâhu anı*), aşere-i mübeşşereye ve sahâbe-i kirâma elbette reisi-cumhur hükümünde idi. Fakat manasız isim ve resim değil, belki hakikat-i adaleti ve hürriyet-i şer’iyyeyi taşıyan mana-yı dindar cumhuriyetin reisleri idiler.

İşte, Ey Müddeiumumî ve Mahkeme Âzâları! Elli seneden beri bende bulunan bir fikrin aksiyle beni itham ediyorsunuz. Eğer ‘lâik cumhuriyeti’ soruyorsanız, ben biliyorum ki; lâik manası, bitaraf kalmak.. yâni hürriyet-i vicdan düsturuyla dinsizlere ve sefâhetçilere ilişmediği gibi, dindarlara ve takvâcılara da ilişmez bir hükûmet telâkki ederim. On senedir –şimdi yirmi sene oluyor ki– hayât-ı siyasiye ve içtimaiyeden çekilmişim. Hükûmet-i Cumhuriye ne hâl kesbettiğini bilmiyorum. –El-iyâzü billâh!– eğer –dinsizlik hesabına– imanına ve âhiretine çalışanları mesul edecek kanunları yapan ve kabul eden bir dehşetli şekle girmiş ise, bunu size bilâ-pervâ ilân ve ihtar ederim ki; bin canım olsa, imana ve âhiretime fedâ etmeye hazırım. Ne yaparsanız yapın! Benim son sözüm, ¹ حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ olarak; sizin beni idam ve ağır ceza ile zulmen mahkûm etmenize mukabil derim:

Ben, Risale-i Nur’un keşf-i kat’îsi ile idam olmuyorum. Belki terhis edilip nur âlemine ve saadet âlemine gidiyorum. Ve sizi ey dalâlet hesabına bizi ezen bedbahtlar, idam-ı ebedî ile ve dâimî haps-i münferit ile mahkûm bildiğimden ve gördüğümünden, tamamıyla intikamımı sizden alarak, kemâl-i rahât-ı kalble teslim-i ruh etmeye hazırım!”

Mevkuf
Said Nursî

¹ “Allah bize yeter. O ne güzel vekildir!” (Âl-i İmran sûresi, 3/173).

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ¹

Efendiler,

Çok emârelerle kat'î kanaatim gelmiş ki; hükûmet hesabına “hissiyat-ı diniyeyi âlet ederek emniyet-i dâhiliyeyi ihlâl etmek” için bize hücum ediliyor. Belki bu yalancı perde altında, zındıka hesabına, bizim imanımız için ve imana ve emniyete hizmetimiz için bize hücum edildiğine çok hüccetlerden bir hücceti şudur ki:

Yirmi sene zarfında, Risale-i Nur'un yirmibin nüshaları ve parçalarını yirmibin adamlar okuyup kabul ettikleri hâlde, Risale-i Nur'un şâkirtleri tarafından emniyetin ihlâlüne dair hiçbir vukuat olmamış ve hükûmet kaydetmemiş ve eski ve yeni iki mahkeme bulmamış. Hâlbuki böyle kesretli ve kuvvetli propaganda, yirmi günde vukuatlar ile kendini gösterecekti. Demek hürriyet-i vicdan prensibine zıt olarak, bütün dindar nasihatçilere şâmil, lastikli bir kanunun 163. maddesi sahte bir maskedir. Zındıklar, bazı erkân-ı hükûmeti iğfal ederek, adliyeyi şaşırtıp, bizi her hâlde ezmek istiyorlar. Madem hakikat budur, biz de bütün kuvvetimizle deriz:

Ey dinini dünyaya satan ve küfr-ü mutlaka düşen bedbahtlar! Elinizden ne gelirse yapınız. Dünyanız başınızı yesin ve yiyecek! Yüzer milyon kahraman başların feda oldukları bir kudsî hakikate, başımız dahi feda olsun! Her ceza ve idamınıza hazırız! Hapsin harici, bu vaziyette yüz derece dâhilinden daha fenadır. Bize karşı gelen böyle bir istibdad-ı mutlak altında hiçbir hürriyet –ne hürriyet-i ilmiye, ne hürriyet-i vicdan, ne hürriyet-i diniye– olmamasından, ehl-i namus ve diyanet ve taraftar-ı hürriyet olanlara, ya ölmek veya hapse girmekten başka bir çare kalmaz. Biz de ²إِنَّا لِلّٰهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ³ diyerek Rabbimize dayanıyoruz.

Mevkuf
Said Nursî

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ³

Mahkeme Reisi Ali Rıza Beyefendi,

Hukukumu müdâfaa etmek için ehemmiyetli bir talebim ve bir ricam var.

¹ Her türlü noksan sıfatlardan uzak olan Allah'ın adıyla.

² “Biz Allah'a âidiz ve vakti geldiğinde elbette O'na döneceğiz.” (Bakara sûresi, 2/156)

³ Her türlü noksan sıfatlardan uzak olan Allah'ın adıyla.

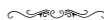
Ben yeni harfleri bilmiyorum ve eski yazım da pek nâkıstır. Hem beni başkalarla görüştürmüyorlar, âdetâ tecrid-i mutlak içindeyim. Hatta iddianâme, on beş dakikadan sonra benden alındı. Hem avukat tutmak iktidarım yok. Hatta size takdim ettiğim müdâfaâtımın, çok zahmetle, bir kısmını gizli olarak ancak yeni harf ile bir suretini alabildim. Hem Risale-i Nur'un bir nevi müdâfaanâmesi ve mesleğinin hülâsası olan Meyve Risalesi'nin bir suretini müddeiumuma vermek için ve bir-iki suretini Ankara makamâtına göndermek için yazdırmıştım. Birden onları elimden aldılar, daha vermediler. Hâlbuki Eskişehir adliyesi, bize bir makineyi hapse gönderdi. Biz müdâfaâtımızı onda, yeni harfle bir-iki nüsha yazdık; hem o mahkeme dahi yazdı.

İşte ehemmiyetli talebim: Ya bize bir makineyi siz veriniz veya bize müsaade ediniz, biz celbedeceğiz. Tâ ki hem müdâfaâtımı, hem Risale-i Nur'un müdâfaanâmesi hükmündeki risaleyi yeni harfle iki-üç suretini alıp, hem Adliye Vekâleti'ne, hem Heyet-i Vekile'ye, hem Meclis-i Meb'usân'a, hem Şûra-yı Devlet'e göndereceğiz. Çünkü iddianâmede bütün esas, Risale-i Nur'dur ve Risale-i Nur'a ait dâvâ ve itiraz, cüz'î bir hâdis ve şahsî bir mesele değil ki çok ehemmiyet verilmesin. Belki bu milleti ve memleketi ve hükûmeti ciddî alâkadar edecek ve dolayısıyla Âlem-i İslâm'ın nazar-ı dikkatini ehemmiyetli bir surette celbedecek bir küllî hâdis hükmünde ve umumî bir meseledir.

Evet Risale-i Nur'a perde altında hücum eden, ecnebi parmağıyla bu vatanındaki milletin en büyük kuvveti olan Âlem-i İslâm'ın teveccühünü ve muhabbetini ve uhuvvetini kırmak ve nefret verdirmek için siyaseti dinsizliğe âlet ederek perde altında küfr-ü mutlakı yerleştirenlerdir ki; hükûmeti iğfal ve adliyeyi iki defadır şaşırtıp, der: "Risale-i Nur ve şâkirtleri, dini siyasete âlet eder. Emniyete zarar ihtimali var."

Hey bedbahtlar! Risale-i Nur'un gerçi siyasetle alâkası yoktur; fakat küfr-ü mutlakı kırdığı için, küfr-ü mutlakın altı olan anarşiliği ve üstü olan istibdad-ı mutlakı esasıyla bozar, reddeder. Emniyeti, âsâyışı, hürriyeti, adaleti temin ettiğine yüzer hüccetlerden biri, bu müdâfaanâmesi hükmündeki Meyve Risalesi'dir. Bunu âlî bir heyet-i ilmiye ve içtimaiye tetkik etsinler. Eğer beni tasdik etmezlerse, ben her cezaya ve işkenceli idama razıyım!

Mevkuf
Said Nursî

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ¹

Reis Beyefendi,

Kararnâmede üç madde esas tutulmuş:

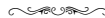
Birisi: Cemiyettir. Ben buradaki bütün Risale-i Nur şâkirtlerini ve benimle görüşenleri veya okuyan ve yazarları aynıyla işhad ediyorum, onlardan sorunuz ki, ben hiçbirisine dememişim: “Bir cemiyet-i siyasiye veya cemiyet-i nakşiye teşkil edeceğiz.” Daima dediğim budur:

Biz imanımızı kurtarmaya çalışacağız. Umum ehl-i iman dâhil oldukları ve üç yüz milyondan ziyâde efradı bulunan bir mukaddes cemaat-i İslâmiye’den başka mâbeynimizde medar-ı bahs olmadığını ve Kur’ân’da “Hizbullah” nâmı verilen² ve umum ehl-i imanın uhuvveti cihetiyle kendimizi, Kur’âna hizmetimiz için Hizbü’l-Kur’ân, Hizbullah dairesinde bulmuşuz. Eğer kararnâmede bu mana murad ise bütün ruhumuzla, kemâl-i iftiharla itiraf ederiz. Eğer başka manalar murad ise, onlardan habirimiz yoktur!

İkinci Madde: Kararnâmenin itirafıyla, Kastamonu zabıtasının rapor ve tasdikiyle, hiç neşrolunmayacak tarzda, odun ve kömür yığınları altında ve mihlî sandıklarda bulunan ve Eskişehir Mahkemesi’nin tetkikinden ve tenkidinden geçen ve bir hafif cezayı çektiren ve katiyen mahrem tutulan Tesettür Risalesi ve Hücûmât-ı Sitte ve Zeyli Risalesi gibi kitaplardan bazı cümlelerine yanlış mana vererek dokuz sene evvelki zamana bizi götürüp, cezasını çektiğimiz suç ile mesul etmek istiyor.

Üçüncü Madde: Kararnâmede kaç yerde “Devletin emniyetini ihlâl edebilir veya yapabilir.” gibi tabirlerle imkânât, vukuat yerinde istimâl edilmiş. Herkes, mümkündür ki bir katl yapsın. Bu imkân ile mesul olabilir mi?

Mevkuf
Said Nursî

¹ Her türlü noksan sıfatlardan uzak olan Allah’ın adıyla.

² Bkz.: Mâide sûresi, 5/56; Mücadele sûresi, 58/22.

بِسْمِ اللَّهِ سُبحَانَهُ

Reis Beyefendi,

Ankara makamatına ve reisicumhura istida suretinde gönderdiğim müdâfaanâmemi ve başvekâletin de bunu ehemmiyetle kabul ettiklerini gösteren cevabî mektubunu raptten sunuyorum, takdim ederim. Makam-ı iddianın aleyhimizde beyan ettiği asılsız, ithamkârâne evhamın kat'î cevapları bu müdâfaâtımda vardır. Sâir yerlerin garazkârâne ve sathî zabıtânâmelerine bina edilen buranın ehl-i vukûf raporunda hilâf-ı vâki ve mantıksız çok sözler vardır ki, onlara karşı da bu itiraznâmem takdim edilmişti.

Ezcümle: Size evvelce arz ettiğim gibi, Eskişehir Mahkemesi'ne, 163. madde ile beni mahkûm etmek istedikleri zaman demiştim: Hükûmet-i Cumhuriye'nin iki yüz meb'usu içinde aynı rakam 163 meb'usun imzalarıyla Van'daki Dârülfünun'uma (medrese) 150.000 banknot tahsisat kabul etmeleri ve onun ile Hükûmet-i Cumhuriye'nin bana karşı teveccühü, "bu 163. maddeyi hakkımda hükümden ıskat ediyor" dediğim hâlde; o ehl-i vukûf, "163 meb'us Said aleyhinde tâkibat yapmışlar" diye tahrif etmiş.

İşte makam-ı iddia da bu ehl-i vukûfun böyle bütün bütün asılsız ithamlarına binâen bizi mesul tutuyor. Hâlbuki meclisinizin kararıyla en yüksek heyet-i ilmiye ve fenniye'nin tetkikine ve tahkikine havale edilen Risale-i Nur'un bütün eczalarını tetkikten sonra bilittifak, hakkımızda verdiği kararda: "Said'in ve Risale-i Nur şâkirtlerinin yazılarında dinî, mukaddesâtı, âlet edip devletin emniyetini ihlâl teşvik veya bir cemiyet kurmak ve hükûmete karşı bir sû-i maksadı bulunmak kasdında olduğunu gösterir bir sarâhat ve emâre olmadığı ve Said'in şâkirtleri, muhaberelerinde hükûmete karşı kötü bir kast beslemek, bir cemiyet kurmak veya tarikat gütmek fikriyle hareket etmedikleri anlaşılmaktadır." diye müttefikân karar vermişler.

Hem ehl-i vukûf, "Said Nursî'nin yüzde doksan risalesi; hem samimî, hem hasbî, hem ilim ve hakikat ve din esaslarından hiçbir cihetle ayrılmamışlar. Bunlarda dini âlet etmek veya cemiyet teşkil etmeye, emniyeti ihlâl hareketinin bulunmadığı sarihtir. Şâkirtlerin birbiriyle ve Said Nursî'yle muhabere mektupları da bu nevidendirler. Beş-on mahrem ve şekvâlî ve gayr-i ilmî olan risalelerden başka bütün risaleleri her biri bir âyetin tefsiri ve bir hadis-i şerifin hakikati nâmına yazılmışlardır. Din, iman, Allah, peygamber, âhîret akîdelerini

ve ibarelerini açıkça anlatmak için temsiller ile yazılmış ve ilmî görüşleri ve ihtiyarlara ve gençlere ahlâkî öğütler ve hayat tecrübesinden alınmış ibretli vak'aları ve faydalı menkıbeleri ihtiva eden mevcudun yüzde doksanını teşkil eden risalelerdir. Hükûmete ve idareye ve âsâyîşe ilişecek hiçbir ciheti yoktur.” diye müttefikan karar vermişlerdir.

İşte makam-ı iddia, bu yüksek ehl-i vukûfun raporuna bakmayarak eski ve müşevveş ve nâkıs rapora binâen acib tarzlarda bizi itham etmesinden hakikaten fevka'l-had müteessir bulunmaktayız. Bu insaflı mahkemenin müsellem insaflarına elbette yakıştırmayız. Hatta –temsilde hatâ olmasın– bir bektaşîye: “Ne için namaz kılmıyorsun?” demişler. O da: “Kur’ân’da لَا تَقْرَبُوا وَأَنْتُمْ سُكَارَى² yı da oku” denildiğinde, “Ben hâfız değilim.” demiş olması kabilinden, Risale-i Nur’un bir cümlesini tutup o cümleyi tâdil ve neticeyi beyan eden âhirini almayarak aleyhimizde verilmektedir. Takdim edeceğim müdâfaanâmemde, o iddianâmeye karşı mukayese edildiğinde bunun otuz-kırk misali görülecektir. Bu numûnelerden latîf bir vâkıayı beyan ediyorum:

Eskişehir mahkemesinde makam-ı iddianın nasılsa bir sehiv neticesi, Risale-i Nur’un iman derslerine “Halkları ifsat ediyor” gibi bir tabir ve sonradan o tabirden vazgeçtiği hâlde, Risale-i Nur şâkirtlerinden Abdurrezzâk nâmında bir zât mahkemedan bir sene sonra demiş:

“Hey bedbaht! Otuz üç âyât-ı Kur’âniye işârâtının takdirine mazhar ve İmam Ali’nin (radiyallâhu anhu) üç kerametinin ihbar-ı gaybîsiyle ve Gavs-ı Âzam’ın (kudûse sirrûhi) kuvvetli bir tarzda ihbarıyla kıymet-i diniyesi tahakkuk eden.. ve bu yirmi sene zarfında idareye hiçbir zararı dokunmayan.. ve hiç kimseye hiçbir zarar vermemesi ile beraber binler vatan evlâdını tenvir ve irşad eden ve imanlarını kuvvetlendiren ve ahlâklarını düzelten Risale-i Nur’un irşadlarına “ifsat” diyorsun. Allah’tan korkmuyorsun, dilin kurusun!” demiş.

Şimdi bu şâkirdin haklı olarak bu sözünü makam-ı iddia gördüğü hâlde, “Said, etrafına fesat saçmış” tabirini insafınıza ve vicdanınıza havale ediyorum.

¹ “...namaza yaklaşmayın.” (Nisâ sûresi, 4/43)

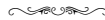
² “...sarhoş olduğunuz halde...” (Nisâ sûresi, 4/43)

Makam-ı iddia, Risale-i Nur'un içtimâî derslerine ilişmek fikriyle "Dinin tahtı ve makamı vicdandır, hükme kanuna bağlanmaz. Eskiden bağlanmasıyla içtimâî keşmekeşler olmuştur." dedi. *Ben de derim* ki: "Din yalnız iman değil, belki amel-i sâlih dahi dinin ikinci cüzüdür. Acaba katl, zina, sîrkat, kumar, şarap gibi hayat-ı içtimaiyeyi zehirlendiren pek çok büyük günahları işleyenleri onlardan men etmek için, yalnız hapis korkusu ve hükûmetin bir hafiyesinin görmesi tevehhümü kâfi gelir mi? O hâlde her hânedede, belki herkesin yanında daima bir polis, bir hafiye bulunmak lâzım gelir ki, serkeş nefisler kendilerini o pisliklerden çeksinler. İşte Risale-i Nur amel-i sâlih noktasında, iman cânibinden, herkesin başında her vakit bir mânevî yasakçıyı bulundurur. Cehennem hapsini ve gazab-ı ilâhîyi hatırına getirmekle fenalıktan kolayca kurtarır.

Hem makam-ı iddia, bir risalenin güzel ve fevkalâde kerametkârâne bir tevâfukunun imza edilmesiyle "bir cemiyet efradı" diye manasız bir emâre beyan etmiş. Acaba esnafların ve hancıların defterlerinde bulunan bu nevi imzalara cemiyet unvanı verilir mi? Eskişehir'de aynı böyle bir vehim oldu. Cevap verdiğim ve Mucizât-ı Ahmediye Risalesi'ni gösterdiğim zaman taaccüple karşıladılar. Eğer mâbeynimizde dünyevî bir cemiyet olsaydı, bu derece benim yüzümden zarar görenler, elbette kemâl-i nefretle benden kaçacak idiler. Demek nasıl ben ve biz, İmam Gazâlî ile irtibatımız var, kopmuyor; çünkü uhrevîdir, dünyaya bakmıyor. Aynen öyle de bu masum ve safi ve hâlis dindarlar, benim gibi bir biçâreye iman derslerinin hatırı için bir kuvvetli alâka göstermişler. Ondan bu asılsız mevhum bir cemiyet-i siyasiye vehmini vermiş. Son sözüm:

حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ¹

Mevkuf, haps-i münferitte
Said Nursî

¹ "Allah bize yeter. O ne güzel vekildir!" (Âl-i İmran sûresi, 3/173).

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ¹

Bu Gelen Kısım Çok Ehemmiyetlidir

Ön Sözün Mühim Bir Parçası

Efendiler, Reis Bey,

Dikkat ediniz, Risale-i Nur'u ve şâkirtlerini mahkûm etmek:

♦Doğrudan doğruya küfr-ü mutlak hesabına, hakikat-i Kur'âniye ve hakâik-i imaniyeyi mahkûm etmek hükmüne geçmekle bin üç yüz seneden beri her senede üç yüz milyon onda yürümüş ve üç yüz milyar müslümanların hakikate ve saadet-i dâreyne giden cadde-i kübrâlarını kapatmaya çalışmaktır ve onların nefretlerini ve itirazlarınızı kendinize celbetmektedir. Çünkü o caddede gelip gidenler, gelmiş geçmişlere dualar ve hasenâtlarıyla yardım ediyorlar.

♦Hem bu mübarek vatanın başına bir kıyâmet kopmaya vesile olmaktadır. Acaba mahkeme-i kübrâda, bu üç yüz milyar dâvâcılarının karşısında sizden sorulsa ki: “Doktor Duzi’nin, baştan nihâyete kadar serapa İslâmiyet’iniz ve vatanınız ve dininiz aleyhinde ve firenkçe ‘Tarih-i İslâm’ nâmındaki eseri ki; zındıkların kütüphânelerinizdeki eserlerine, kitaplarına ve serbest okumalarına ve o kitapların şâkirtleri kanununuzca cemiyet şeklini almalarıyla beraber, dinsizlik veya komünistlik veya anarşistlik veya pek eski ifsat komitecilik veya menfi Turancılık gibi siyasetinize muhalif cemiyetlerine ilişmiyordunuz? Neden hiçbir siyasetle alâkalı olmayan ve yalnız iman ve Kur’ân cadde-i kübrâsında giden ve kendilerini ve vatandaşlarını idam-ı ebedîden ve haps-i münferitten kurtarmak için Kur’ân’ın hakikî tefsiri olan Risale-i Nur gibi gayet hak ve hakikat bir eseri okuyanlara ve hiçbir siyasî cemiyetle münasebeti olmayan o hâlis dindarların birbiriyle uhrevî dostluk ve uhuvvetlerine cemiyet nâmı verip ilişmişsiniz. Onları pek acîb bir kanunla mahkûm ettiniz ve etmek istediniz.” dedikleri zaman ne cevap vereceksiniz? Biz de sizlerden soruyoruz...

Ve sizi iğfal eden ve adliyeyi şaşırtan ve hükûmeti bizimle, vatana ve millete zararlı bir surette meşgul eyleyen muârizlarımız olan zındıklar ve münafıklar, istibdad-ı mutlaka “cumhuriyet” nâmı vermekle, irtidat-ı mutlaka rejim altına almakla, sefâhet-i mutlaka “medeniyet” ismini vermekle, cebr-i keyfî-i küfrîye “kanun” ismini takmakla hem sizi iğfal,

¹ Her türlü noksan sıfatlardan uzak olan Allah’ın adıyla.

hem hükûmeti işgal, hem bizi perişan ederek, hâkimiyet-i İslâmiye'ye ve millete ve vatana ecnebi hesabına darbeler vuruyorlar.

Ey efendiler! Dört senede dört defa dehşetli zelzeleler, tam tamına dört defa Risale-i Nur şâkirtlerine şiddetli bir surette taarruz ve zulüm zamanlarına tevâfuku ve her bir zelzele dahi tam taarruz zamanında gelmesi ve hücumun durmasıyla zelzelenin durması işaretiyle, şimdiki mahkûmiyetimiz ile gelen semâvî ve arzî belalardan siz mesulsünüz!

Denizli Hapishânesi'nde tecrid-i mutlak ve haps-i münferitte mevkuf
Said Nursî

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Son Sözün Bir Kısmı

Efendiler,

Şimdiki hayat-ı içtimaiyeyi bilemediğimden, makam-ı iddianın gidişatına göre, sizce musammem mahkûmiyetimize bir bahane olmak için, pek musırâne ileri sürdüğünüz cemiyetçilik ithamına karşı pek çok kat'î cevaplarımızı Ankara ehl-i vukûfunun dahi müttefikan tasdikleriyle beraber, bu derece bu noktada ısrarınıza çok hayret ve taaccüpte bulunurken kalbime bu mana geldi:

Madem hayat-ı içtimaiyenin bir temel taşı ve fitrat-ı beşeriyenin bir hâcet-i zaruriyesi.. ve aile hayatından tâ kabile ve millet ve İslâmiyet ve insaniyet hayatına kadar en lüzumlu ve kuvvetli râbıtâ.. ve her insanın kâinata gördüğü ve tek başına mukabele edemediği medar-ı zarar ve hayret ve insanî ve İslâmî vazifelerin ifâsına mâni, maddî ve mânevî esbâbın tehâcümâtına karşı bir nokta-yı istinad.. ve medar-ı teselli olan dostluk ve kardeşâne cemaat ve toplanmak ve samimâne uhrevî cemiyet ve uhuvvet.. hem siyasi cephesi olmadığı hâlde ve bilhassa hem dünya, hem din, hem âhîret saadetlerine kat'î vesile olarak iman ve Kur'ân dersinde hâlis bir dostluk ve hakikat yolunda bir arkadaşlık.. ve vatanına ve milletine zararlı şeylere karşı bir tesânüd taşıyan Risale-i Nur şâkirtlerinin pek çok takdir ve tahsine şâyân ders-i imanda toplanmalarına “cemiyet-i siyasiye” nâmını verenler, elbette ve her hâlde ya gayet fena bir surette aldanmış veya gayet gaddar bir anarşisttir ki;

hem insaniyete vahşiyâne düşmanlık eder, hem İslâmiyet'e nemrudâne adâvet eder, hem hayat-ı içtimaiyeye anarşiliğin en bozuk ve mütereddî tavrıyla husûmet eder.. ve bu vatana ve millete ve hâkimiyet-i İslâmiye'ye ve dinî mukaddesata karşı mürtedâne, mütemerredâne, anûdâne mücadele eder. Veya ecnebi hesabına bu milletin can damarını kesmeye ve bozmaya çalışan el-hannâs bir zındıktır ki, hükûmeti iğfal ve adliye'yi şaşırtır; tâ o şeytanlara, firavunlara, anarşistlere karşı şimdiye kadar istimâl ettiğimiz mânevî silâhlarımızı kardeşlerimize ve vatanımıza çevirsin veya kırdırsın.

Mevkuf
Said Nursî

Efendiler,

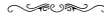
Otuz-kırk seneden beri ecnebi hesabına ve küfür ve ilhad nâmına bu milleti ifsat ve bu vatana parçalamak fikriyle, Kur'ân hakikatine ve iman hakikatlerine her vesile ile hücum eden ve çok şekillere giren bir gizli ifsat komitesine karşı, bu meselemizde kendilerine perde yaptıkları insafsız ve dikkatsiz memurlara ve bu mahkemeyi şaşırtan onların müslüman kisvesindeki propagandacılarına hitâben, fakat sizin huzurunuzda, zâhiren sizin ile birkaç söz konuşacağımıza müsaade ediniz.

.....

Fakat ikinci gün beraat kararı, o dehşetli konuşmayı geriye bıraktı.

Tecrid-i mutlakta ve haps-i münferitte mevkuf

Said Nursî

Mühim Bir Suâle Hakikatli Bir Cevaptır

Büyük memurlardan birkaç zât benden sordular ki:

“Mustafa Kemal sana üç yüz lira maaş verip, Kürdistan'a ve vilâyât-ı şarkıyeye, Şeyh Sünuî yerine vâiz-i umumî yapmak teklifini neden kabul etmedin? Eğer kabul etseydin ihtilâl yüzünden kesilen yüz bin adamın hayatlarını kurtarmaya sebep olurdun!” dediler.

Ben de onlara cevaben dedim ki:

“Yirmişer-otuzar senelik hayat-ı dünyeviyeyi o adamlar için kurtarmadığıma bedel, yüz binler vatandaşa, her birisine milyonlar sene uhrevî hayatı kazandırmaya vesile olan Risale-i Nur, o zâyiatın yerine binler derece iş görmüş. Eğer o teklifi ben kabul etseydim, hiçbir şeye âlet olamayan ve tâbi olmayan ve sırr-ı ihlâsı taşıyan Risale-i Nur meydana gelmezdi. Hatta ben, hapiste muhterem kardeşlerime demiştim; eğer Ankara’ya gönderilen Risale-i Nur’un şiddetli tokatları için beni idama mahkûm eden zâtlar, Risale-i Nur’la imanlarını kurtarıp idam-ı ebedîden necat bulsalar, siz şahit olunuz, ben onları da ruh u canımla helâl ederim!”

Beraatımızdan sonra Denizli’de beni tarassutla tâciz edenlere ve büyük âmirlerine ve polis müdürüyle müfettişlere dedim:

“Risale-i Nur’un kabil-i inkâr olmayan bir kerametidir ki; yirmi sene mazlumiyet hayatımda, yüzer risale ve mektuplarımda ve binler şâkirtlerde hiçbir cereyan, hiçbir cemiyet ile ve dâhilî ve harcî hiçbir komite ile hiçbir vesika, hiçbir alâka, dokuz ay tetkikâtta bulunmamasıdır. Hiçbir fikrin ve tedbirin haddi midir ki, bu harika vaziyeti versin. Birtek adamın, birkaç senedeki mahrem esrarı meydana çıksa, elbette onu mesul ve mahcup edecek yirmi madde bulunacak. Madem hakikat budur; ya diyeceksiniz ki: “Pek harika ve mağlup olmaz bir deha bu işi çeviriyor.” veya diyeceksiniz: “Gayet inâyetkârâne bir hıfz-ı ilâhîdir.” Elbette böyle bir deha ile mübâreze etmek hatadır, millete ve vatana büyük bir zarardır. Ve böyle bir hıfz-ı ilâhî ve inâyet-i rabbâniyeye karşı gelmek, firavunâne bir temerrüttür.”

Eğer deseniz:

“Seni serbest bıraksak ve tarassut ve nezaret etmesek, derslerinle ve gizli esrarınla hayat-ı içtimaiyemizi bulandırabilirsin.”

Ben de derim:

“Benim derslerim, bilâ-istisna bütün, hükûmetin ve adliyenin eline geçmiş; bir gün cezayı mücib bir madde bulunmamış. Kırk-elli bin nüsha risale, o derslerden milletin ellerinde dikkat ve merakla gezdiği hâlde, menfaatten başka hiçbir zararı hiçbir kimseye olmadığı, hem eski mahkemenin, hem yeni mahkemenin mücib-i mesuliyet bir madde bulamamaları cihetiyle yenisi, ittifakla beraatimize ve eskisi, dünyaca bir büyüğün hatırı için yüz otuz risaleden beş-on kelime bahane edip, yalnız kanaat-i vicdaniye ile yüz yirmi mevkuf kardeşlerimden yalnız on beş adama altışar ay ceza verebilmesi kat’î bir hüccettir ki; bana ve Risale-i Nur’a ilişkiniz, manasız bir tevehhümle çirkin bir zulümdür. Hem daha yeni dersim yok ve bir sırrım gizli kalmadı ki, nezaretle tâdiline çalışsanız.

Ben şimdi hürriyetime çok muhtacım. Yirmi seneden beri lüzumsuz ve haksız ve faydasız tarassutlar artık yeter! Benim sabrım tükendi. İhtiyarlık vaziyetinden, şimdiye kadar yapmadığım bedduayı yapmak ihtimali var. “Mazlumun âhı, tâ arşa kadar gider.”¹ diye bir kuvvetli hakikattir.

Sonra o zalim, dünyaca büyük makamlarda bulunan bedbahtlar dediler:

“Sen, yirmi senedir birtek defa takkemizi başına koymadın. Eski ve yeni mahkemelerin huzurunda başını açmadın, eski kıyafetin ile bulundun. Hâlbuki on yedi milyon, bu kıyafete girdi.”

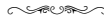
Ben de dedim:

“On yedi milyon değil, belki yedi milyon da değil, belki rızasıyla ve kalben kabulüyle ancak yedi bin Avrupa-perest sarhoşların kıyafetlerine ruhsat-ı şer’iye ve cebr-i kanunî cihetiyle girmektense; azîmet-i şer’iye ve takva cihetiyle, yedi milyar zâtların kıyafetlerine girmeyi tercih ederim. Benim gibi yirmi beş seneden beri hayat-ı içtimaiyeyi terk eden adama, “İnad ediyor, bize muhaliftir.” denilmez. Haydi inat dahi olsa, madem Mustafa Kemal o inadı kıramadı ve iki mahkeme kırmadı ve üç vilayetin hükûmetleri onu bozmadı. Siz neci oluyorsunuz ki; beyhude hem milletin, hem hükûmetin zararına, o inadın kırılmasına çabalyorsunuz! Haydi siyasî muhalif de olsa, madem tasdikiniz ile yirmi senedir dünya ile alâkasını kesen ve mânen yirmi seneden beri ölmüş bir adam, yeniden dirilip faydasız, kendine çok zararlı olarak hayat-ı siyasiyeye girerek sizin ile uğraşmaz. Bu hâlde onun muhalefetinden tevehhüm etmek, divaneliktir. Divanelerle ciddi konuşmak dahi bir divanelik olmasından, sizin gibilerle konuşmayı terk ediyorum. Ne yaparsanız minnet çekmem!” dediğim, onları hem kızdırdı, hem susturdu.

Son sözüm:

حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ²

حَسْبِيَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ³

¹ Bkz.: Buhârî, zekât 63; mezâlim 9; Müslim, hac 426; Tirmizî, cennet 2.

² “Allah bize yeter. O ne güzel vekildir!” (Âl-i İmran sûresi, 3/173).

³ “Bana (yardımcı ve destekçi olarak) Allah kâfidir. O’ndan başka hiçbir ilâh yoktur. Ben O’na dayandım, O’na güvendim ve O, (bütün kâinatın, bütün varlıkların idare merkezi olan) Büyük Arş’ın Rabbi, (bütün kâinatın mutlak Sultanı, bütün varlıkların yegâne sığınağı, besleyip yaşatanı, koruyup gözeteni- dir).” (Tevbe sûresi, 9/129)

Bu Defaki Küçük Müdafaâtımda Demiştim

Risale-i Nur'daki *şefkat*, *vicdan*, *hakikat*, *hak*, bizi siyasetten men etmiş. Çünkü masumlar belaya düşerler, onlara zulmetmiş oluruz. Bazı zâtlar bunun izahını istediler. Ben de dedim:

Şimdiki fırtınalı asırda gaddar medeniyetten neşet eden hodgâmlık ve asabiyet-i unsuriye ve umumî harpten gelen istibdâdât-ı askeriye ve dalâletten çıkan merhametsizlik cihetinde öyle bir eşedd-i zulüm ve eşedd-i istibdâdât meydan almış ki; ehl-i hak, hakkını kuvvet-i maddiye ile müdâfaa etse, ya eşedd-i zulüm ile, tarafgirlik bahanesiyle çok bîcâreleri yakacak; o hâletle o da azlem olacak ve mağlup kalacak. Çünkü mezkûr hissiyatla hareket ve taarruz eden insanlar, bir-iki adamın hatasıyla yirmi-otuz adamı, âdi bahanelerle vurur, perişan eder. Eğer ehl-i hak, hak ve adalet yolunda yalnız vurana vursa, otuz zâyıata mukabil yalnız biri kazanır, mağlup vaziyetinde kalır. Eğer mukabele-i bilmisil kaide-i zalimânesiyle o ehl-i hak dahi bir-ikinin hatasıyla yirmi-otuz bîcâreleri ezseller, o vakit hak nâmına dehşetli bir haksızlık ederler.

İşte Kur'ân'ın emriyle¹, gayet şiddetle ve nefretle siyasetten ve idareye karışmaktan kaçındığımızın hakikî hikmeti ve sebebi budur. Yoksa bizde öyle bir hak kuvveti var ki, hakkımızı tam ve mükemmel müdâfaa edebilirdik. Hem madem her şey geçici ve fânidir ve ölüm ölmüyor ve kabir kapısı kapanmıyor ve zahmet ise rahmete kalboluyor; elbette biz, sabır ve şükürle tevekkül edip sükût ederiz. Zarar ile icbar ile sükûtumuzu bozdurmak ise; insafa, adalete, gayret-i vataniyeye ve hamiyet-i milliyeye bütün bütün zıttır, muhaliftir.

Hülâsa-yı kelâm: Ehl-i hükûmetin ve ehl-i siyasetin ve ehl-i idarenin ve inzibatin ve adliye ve zabitanın bizimle uğraşacak hiçbir işleri yoktur. Olsa olsa, dünyada hiçbir hükûmetin müdâfaa edemediği ve aklı başında hiçbir insanın hoşlanmadığı küfr-ü mutlak ve dehşetli bir tâun-u beşerî ve maddiyûnluktan gelen zındıkanın taassubuyla, bir kısım gizli zındıklar şeytanetiyle bazı resmî memurları aldatarak evhamlandırıp, aleyhimize sevk etmek var. Biz de deriz:

Değil böyle birkaç vehhamı, belki dünyayı aleyhimize sevketseler; Kur'ân'ın kuvvetiyle, Allah'ın inâyetiyle kaçmayız. O irtidatkâr küfr-ü mutlaka ve o zındıkaya teslim-i silâh etmeyiz!..

Said Nursi

¹ Bkz.: Mâide sûresi, 5/32; En'âm sûresi, 6/164; Enfâl sûresi, 8/46...

On Üçüncü Suâ

(Üstadın talebelerine gönderdiği gayet kıymetli, nurlu mektuplardır. Risale-i Nur'un parlak mücâhedâtını bu samimî mektuplar gayet parlak gösteriyorlar.)

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ¹

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Geçen Leyle-i Kadrinizi ve gelen bayramınızı bütün mevcudiyetimle tebrik ve sizleri Cenâb-ı Erhamü'r-râhimîn'in birliğine ve rahmetine emanet ediyorum. ² الْمَكَدَّرِ أَمِنْ بِالْقَدَرِ أَمِنْ مِنَ الْكَدْرِ ³ beraber, derim ki; ³ وَاضْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ فَإِنَّكَ بِأَعْيُنِنَا وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ ³ âyetinin mana-yı işârîsiyle verdiği teselliği tamamıyla gördüm, şöyle ki:

Dünyayı unutmak, Ramazan'ımızı âsûde geçirmek düşünürken, hatıra gelmeyen ve bütün bütün tahammülün fevkinde bu dehşetli hâdise; hem benim, hem Risale-i Nur'un, hem sizin, hem Ramazan'ımız, hem uhuvvetimiz için ayn-ı inâyet olduğunu ben müşâhede ettim. Bana ait cihetinin ise çok faydalarından yalnız iki-üçünü beyan ederim.

Biri: Ramazanda çok şiddetli bir heyecan, bir ciddiyet, bir iltica, bir niyaz ile müthiş hastalığa galebe ederek çalıştırdı.

İkincisi: Her birinize karşı bu sene de görüşmek ve yakınınızda bulunmak arzusu şiddetli idi. Yalnız birinizi görmek ve Isparta'ya gelmek için bu çektiğim zahmeti kabul ederdim.

¹ Her türlü noksan sıfatlardan uzak olan Allah'ın adıyla.

² “Kadere iman eden, gam ve hüzünden emin olur.” Bkz.: el-Kudâî, *Müsne'dü's-Şihâb* 1/187; ed-Deylemî, *el-Müsne'd* 1/113; el-Münâvî, *Feyzu'l-kadir* 3/187.

³ “Rabbinin hükmü yerine gelinceye kadar sabret. Çünkü sen Bizim himayemiz altındasın. (Namaza kalktığında) Rabbini hamd ile tenzih et.” (Tûr sûresi, 52/48)

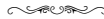
Üçüncüsü: Hem Kastamonu’da, hem yolda, hem burada fevkalâde bir tarzda bütün elîm hâletler, birden değişiyor ve me’ mûlûn ve arzumun hilâfına olarak bir dest-i inâyet görünüyor, ¹ مَا اخْتَارَهُ اللَّهُ dediriyor.

En ziyade beni düşündüren Risale-i Nur’u, en gâfil ve dünyaca büyük makamlarda bulunanlara da kemâl-i dikkatle okutturuyor, başka bir sahada fütuhata meydan açıyor.

Ve en ziyade rikkatime dokunan ve kendi elemimden başka her birinizin sıkıntısından başıma toplanan bütün elemlere ve teessüflere karşı Ramazan’da –bir saati, yüz saat hükmüne getiren o şeh-i mübarekte– bu musibet dahi o yüz sevabı, her bir saati on saat derecesinde ibadet yapmakla bine iblağ ettiğinden, Risale-i Nur’dan tam ders alan.. ve dünyanın fâni ve ticaretgâh olduğunu bilen.. ve her şeyi iman ve âhireti için feda eden.. ve bu Dershâne-i Yusufiyedeki muvakkat sıkıntıların dâimî lezzetler ve faydalar vereceklerine inanan sizin gibi ihlâslı zâtlara acımak ve rikkatten ağlamak hâletini tebrik.. ve sebatınızı, gayet istihsan ve takdir etmek hâletine çevirdi. Ben de كَلِّ حَالٍ سَوَى الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى كُلِّ حَالٍ سَوَى dedim. Bana ait bu faydalar gibi hem uhuvvetimizin, hem Risale-i Nur’un, hem Ramazan’ımızın, hem sizin bu yüzde öyle faydaları var ki, perde açılrsa, “Yâ Rabbenâ, şükür! Bu kaza ve kader-i ilâhî, hakkımızda bir inâyettir.” dedirtecek kanaatim var.

Hâdiseye sebebiyet verenlere itab etmeyiniz. Bu musibetin geniş ve dehşetli plânı çoktan kurulmuştu, fakat mânen pek çok hafif geldi. İnşaallah çabuk geçer. ³ وَعَسَى أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ sırrıyla müteessir olmayınız.

Said Nursî

¹ “Allah’ın kullarını sevk ettiği ve onlar için seçtiği her şeyde hayır vardır.” (Bkz.: el-Aclûnî, *Keşfü’l-hafâ* 1/478)

² “Bize uygun gördüğü her hâlimizden ötürü hamdolsun Rabbimize.. yeter ki küfür ve dalâlete düşüp de cehennemlik olmayalım..” Bkz.: Tirmizi, *deavât* 128; Ebû Dâvûd, *edeb* 97, 98; İbni Mâce, *edeb* 55, *duâ* 2; Ahmed İbni Hanbel, *el-Müsned* 2/117.

³ “Olur ki hoşlanmadığınız bir şey sizin için hayırlı olur.” (Bakara sûresi, 2/216)

Aziz kardeşlerim,

Yakınıınızda bulunmakla çok bahtiyarım. Sizin hayalinizle arasıra konuşurum, müteselli olurum. Biliniz ki; mümkün olsaydı, bütün sıkıntılarınızı kemâl-i iftihar ve sevinçle çekerdim. Ben, sizin yüzünüzden Isparta'yı ve havalisini taşıyla, toprağıyla seviyorum. Hatta diyorum ve resmen de diyeceğim: Isparta hükûmeti bana ceza verse, başka bir vilayet beni beraat ettirse, yine burayı tercih ederim.

Evet, ben üç cihetle Isparta'lıyım. Gerçi tarihçe isbat edemiyorum, fakat kanaatim var ki; İsparit nahiyesinde dünyaya gelen Said'in aslı, buradan gitmiş. Hem Isparta Vilayeti, öyle hakikî kardeşleri bana vermiş ki; değil Abdülmecid ve Abdurrahman, belki Said'i onların her birisine maalmemnu-niye feda eylerim.

Tahmin ederim, şimdi küre-i arzda Risale-i Nur şâkirtlerinden –kalben ve ruhen ve fikren– daha az sıkıntı çeken yoktur. Çünkü kalb ve ruh ve akılları iman-ı tahkikî nurlarıyla sıkıntı çekmezler. Maddî zahmetler ise, Risale-i Nur dersiyle hem geçici, hem sevaplı, hem ehemmiyetsiz, hem hizmet-i imaniyenin başka bir mecrada inkişafına vesile olmasını bilerek şükür ve sabırla karşılıyorlar. İman-ı tahkikî dünyada dahi medar-ı saadettir diye, hâlleriyle isbat ediyorlar. Evet, “Meulâ görelim neyler, neylerse güzel eyler.” deyip, metinâne bu fânî zahmetleri bâki rahmetlere tebdile çalışıyorlar.

Cenâb-ı Erhamü'r-râhimîn onların emsâllerini çoğaltsın.. bu vatana medar-ı şeref ve saadet yapsın.. ve onları da Cennetü'l-Firdevs'te saadet-i ebediyeye mazhar eylesin, âmîn...

Said Nursî

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Bu kaza-yı ilâhînin adalet-i kaderiye noktasında, yeni talebelerden bir kısım zâtların sırr-ı ihlâsa muvâfık olmayan dünya cihetini de Risale-i Nur ile arzu etmesinden, bazı menfaat-perest rakipleri karşısında bulup, yirmi beş sene evvel aslı yazılan ve sekiz sene zarfında bir-iki defa elime geçen ve aynı vakitte kaybettirilen Beşinci Şuâ benden uzak bir yerde ele geçmesiyle, o hoca

bozması gibi kıskançlar, onunla adliyei evhamlandırıdılar. Aynı vakit, benim arzu ettiğim yeni harfler ile Miftahu'l-ıman Mecmuası yerine Âyetü'l-Kübrâ, muvâfakatım olmadan tab'olması ve nüshaları gelmesi hükûmete aksetmiş, iki mesele birbiriyle karıştırılmış. Güya "Kanun-u Medeniye"ye karşı o "Beşinci Şuâ" tab'edilmiş diye ehl-i garaz, bir habbeyi yüz kubbe yaparak gadren bizleri şu çilehâneye soktu. Fakat kader-i ilâhî ise, menfaatimiz için buraya sevketti. Ve eski zamanlarda ihtiyârî çilehânelerin sevap noktasında çok fevkinde sevabdar etmek sırrıyla, bizi ihlâs dersini tam almak ve hakika-ten kıymetsiz olan dünya umûruna karşı alâkalarımızı tâdil etmek için yine Medrese-i Yusufiye'ye çağırdı.

Ehl-i dünya evhamına karşı deriz:

Yedinci Şuâ, baştan aşağıya kadar imandır. Aldanmışsınız! Ve gayet mahrem tutulan ve şiddetli taharrilerde bizde bulunmayan ve aslı yirmi sene evvel yazılan Beşinci Şuâ, bütün bütün ayırdır. Biz bunun değil tab'ına, belki bu zamanda hiç kimseye gösterilmesine razı olmamakla beraber, orada doğru çıkmış bir ihbar-ı gaybîdir, mübâreze etmiyoruz.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Bayramınızı tekrar tebrikle beraber, sureten görüşemediğimize tees-süf etmeyiniz. Bizler hakikaten, daima beraberiz. Ebed yolunda da inşa-Allah bu beraberlik devam edecek. İmanî hizmetinizde kazandığınız ebe-dî sevaplar ve ruhî ve kalbî faziletler ve sevinçler, şimdiki geçici ve mu-vakkat gamları ve sıkıntıları hiçe indirir kanaatindeyim. Şimdiye kadar, Risale-i Nur şâkirtleri gibi çok kudsî hizmette çok az zahmet çekenler olmamış. Evet, cennet ucuz değil. İki hayatı imha eden küfr-ü mutlak-tan kurtarmak, bu zamanda pek çok ehemmiyetlidir. Bir parça meşak-kat olsa da, şevk ve şükür ve sabırla karşılamalı. Madem bizi çalıştıran Hâlık'ımız, Rahîm ve Hakîm'dir; başa gelen her şeyi rıza ile sevinç ile rahmetine, hikmetine itimat ile karşılamalıyız.

Kahraman bir kardeşimiz Âyetü'l-Kübrâ meselesinde bütün mesuliyeti kendine alıp Hizb-i Kur'an'ı ve Hizb-i Nur'u ve kalemiyle kazandığı fevka-lâde uhrevî şeref ve fazilete istihkakını tam göstermiş, beni derin sevinçlerle

¹ Her türlü noksan sıfatlardan uzak olan Allah'ın adıyla.

açlatmış. Ve Yedinci Şuâ olan Âyetü'l-Kübrâ, tam nazar-ı dikkati celbederek ileride ona lâıyk bir fütuhâtı ihzâr etmek hikmetiyle ona gelen bu muvakkat müsâdere, o kardeşimizin ve rûfekâsının hizmetlerini ve masraflarını zâyî etmeyecek, inşaallah daha parlattırarak diye rahmet-i ilâhiyeden bekleriz.

Sizi bütün dualarında ³وَاحْفَظْنَا² ، وَارْحَمْنَا¹ gibi bütün mütekel-lim-i maalgayr sîgalarında bilâ-istisna dâhil edip, kesretli cesetler ve bir-tek ruh hükmünde şirket-i mâneviyemizin düsturlarıyla çalışan ve sizin sıkıntınız ile sizden ziyade alâkadar olan ve şahs-ı mânevînizden himmet ve medet ve sebat ve metânet ve şefaât bekleyen

Kardeşiniz
Said Nursî

Bu hâdisе tesiriyle ben kendimi masum kardeşlerime rızâ-yı kalb ile fe-da etmeye kat'î azm u cezm ettiğim ve çaresini fikren aradığım vakitte, Celcelûtiye'yi okudum. Birden hatıra geldi ki, İmam Ali (radıyallâhu anhı) “Yâ Rab, aman ver!”⁴ diye dua etmiş. İnşallah, o duanın sırrıyla selâmete çıkar-sınız.

Evet Hazreti Ali (radıyallâhu anhı), Kaside-i Celcelûtiye’de iki suretle Risale-i Nur’dan haber verdiği gibi, “Âyetü'l-Kübrâ Risalesi”ne işareten وَبِالْآيَةِ الْكُبْرَى der. Bu işarete ima eder ki; Âyetü'l-Kübrâ yüzünden ehem-miyetli bir musibet Risale-i Nur talebelerine gelecek ve “Âyetü'l-Kübrâ hakkı için o fecet ve musibetten şâkirtlerine aman ver” diye niyaz eder, o risale-yi ve menbainı şefaâtçi yapar. Evet, Âyetü'l-Kübrâ Risalesi’nin tab’ı bahane-siyle gelen musibet, aynen o remz-i gaybîyi tasdik etti.

Hem o kasidede Risale-i Nur’un mühim eczalarına, tertibiyle işaretlerin hâtimesinde, mukabil sayfada der:

¹ Bizi sıyânetinle koru.

² Bize merhametinle muamele et.

³ Bizi muhafaza edip, koru.

⁴ Bkz.: el-Gümüşhânevî, Mecmûâtü'l-ahzâb (Evrâd-ı Şâzelî –Hazreti Ali’nin (kerremallâhu vechehi) Cel-celûtiye’si-) s.516.

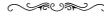
⁵ “Âyetü'l-Kübrâ hürmetine beni kurtar, emniyet ve huzur ver!” (Bkz.: el-Gümüşhânevî, Mecmûâtü'l-ahzâb (Evrâd-ı Şâzelî –Hazreti Ali’nin (kerremallâhu vechehi) Celcelûtiye’si-) s.516)

وَتِلْكَ حُرُوفُ التَّوْرِ فَاجْمَعْ خَوَاصَّهَا وَحَقِّقْ مَعَانِيَهَا بِهَا الْحَيَّرُ تَمَمْتُ¹

Yani: “İşte Risale-i Nur’un sözleri, harufları ki onlara işaretler eyledik. Sen onların hâssalarını topla ve manalarını tahkik eyle. Bütün hayır ve saadet, onlarla tamam olur.” der. “Harufların manalarını tahkik et.” karînesiyle manayı ifade etmeyen hecâ harfler murad olmayıp, belki kelimeler manasındaki “Sözler” nâmıyla risaleler muraddır.

لَا يَعْلَمُ الْغَيْبَ إِلَّا اللَّهُ²
رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا إِنْ نَسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا³

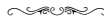
Said Nursî

Aziz, sıddık kardeşim Re'fet Bey,

Senin âlimâne suâllerin Risale-i Nur’un “Mektubat” kısmında çok ehemmiyetli hakikatlerin anahtarları olmasından senin suâllerine karşı lâkayt kalamıyorum. Bunun kısa cevabı şudur:

Madem Kur’ân bir hutbe-i ezeliyedir, nev-i beşerin umum tabakatıyla ve ehl-i ibadetin bütün tâîfeleriyle konuşur; elbette onlara göre müteaddit manaları ve küllî manasının çok mertebeleri bulunacak. Bazı müfessirler, yalnız en umumî veya en sarîh veya vâcib veya bir sünnet-i müekkedeyi ifade eden manayı tercih eder. Meselâ bu âyette ⁴وَمِنَ النَّبْلِ فَسَبِّحْهُ’den ehemmiyetli bir sünnet olan iki rekat teheccüd namazını.. ve ⁵إِذْ بَارَ النَّجْمُ’den bir sünnet-i müekkede olan sabah, fecir sünnetini zikretmiş. Yoksa evvelki mananın daha çok efradı var. Kardeşim, seninle konuşmak kesilmemiş...

¹ el-Gümüşhânevî, Mecmûatü’l-ahzâb (Evrâd-ı Şâzelî –Hazreti Ali’nin (kerremallâhu veccheh) Celcelûtiye’si-) s.517.

² Hiç kimse gaybı bilemez, gaybı yalnız Allah bilir.

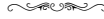
³ “Ey Rabbimiz! Unutur veya hataya düşer de bir kusur işlersek bizi onunla hesaba çekme!” (Bakara sûresi, 2/286)

⁴ “Geceleyin de, (yıldızların batışının ardından da) O’na ibadet edip tenzih et.” (Tûr sûresi, 52/49)

⁵ “(Geceleyin de) yıldızların batışının ardından da (O’na ibadet edip tenzih et.)” (Tûr sûresi, 52/49)

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Şimdi zuhur namazını kıldım, tesbihat içinde siz hatırıma geldiniz ki; her biri hem kendini, hem hânesindeki akrabasını düşünmekle mahzun olur. Birden kalbe geldi ki; madem eski zamanlarda âhiretini dünyasına tercih edenler, hayat-ı içtimaiyenin günahlarından kurtulmak ve âhiretine hâlisâne çalışmak niyetiyle mağaralarda, çilehânelerde riyâzet ile hayatlarını geçirenler bu zamanda olsaydılar, Risale-i Nur şâkırtleri olacak-tılar. Elbette şimdi bu şerâit altında bunlar, onlardan on derece daha ziyade muhtaçtır ve on derece fazla fazilet kazanıyorlar ve on derece daha rahattırlar.

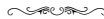
Aziz, mübarek kardeşlerim,

Pek çok selâm... Bizim memlekette eskide arefe gününde bin İhlâs-ı Şerif okurduk. Ben şimdi bir gün evvel beş yüz ve arefede dahi beş yüz okuyabili-
lirim. Kendine güvenen, birden okuyabilir. Ben gerçi sizleri göremiyorum ve hususî her birinizle görüşmüyorum, fakat ben ekser vakitler, dua içinde her birinizle bazen ismiyle sohbet ederim.

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Ben şimdiye kadar Nur fabrika dairesinin mübarekler heyetinden iki ehemmiyetli rükünler, kurtulmuşlar tahmin ederim. Elhak o daire, o heyet, altı-yedi senede yirmi-otuz sene kadar fâtihâne iş görmüşler. Parlak kalemlerinin yâdigârları gibi, onların hizmetleri yine tevakkuf etmez; onların bedeline, onların defter-i âmâllerine hasenât yazdırıyor. Hatta Hizb-i Nurî'nin öyle kuvvetli bir fûtuhatı var ve öyle ehemmiyetli yerlere girmiş ki, onu neşredenler mütemâdiyen çalışıyorlar hükmündedir. Ben, pek çok çalışmış ve çalışkan Hâfız Mustafa'yı da evvelki zât gibi dışarıda zannederdim, yalnız bir defa "O da buradadır" işittim. Belki başka Mustafa'dır diye teselli buluyordum.

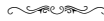
Aziz kardeşlerim,

Ben, bu sabah tesbihatta Hâfız Tevfik'e acıdım. "Bu, iki defadır zahmet çekiyor" tahattur ettim. Birden hatıra geldi: "O'nu tebrik et!" O, kendini faydasız bir ihtiyat ile Risale-i Nur'daki çok ehemmiyetli makamından ve büyük

hissesinde bir derece çekmek isterdi. Fakat hizmetinin kudsiyeti ve azameti, onu yine o büyük hisseye ve pek büyük sevaba muvaffak eyledi. Az bir sıkıntı ve geçici, küçük bir zahmet ile böyle bir şeref-i mânevîden geri kalmamak gerektir.

Evet kardeşlerim,

Madem her şey gidiyor.. ve gittikten sonra eğer lezzet ve keyf ise boşu boşuna gider, bir hasret kalır. Eğer sıkıntı ve zahmet ise hem dünyevî ve uhrevî, hem böyle bir kudsî hizmet noktasında öyle bir lezzetli faydalar var ki, o zahmeti hiçe indirir. İçinizde biri müstesna, en ihtiyarı ve en ziyade başına sıkıntılar toplanan benim. Sizi temin ederim; tam bir sabır ve şükür ve tahammül ile hâlimden memnunum. Musibete şükür ise musibetteki sevap ve uhrevî ve dünyevî faydaları içindir.

Aziz kardeşlerim,

Meyve'nin meselelerinin tekmil edilmesine meydan vermeyen mânilerin zevali ile inşaallah yine başlanacak ki; birisi soğuk, birisi masonların onun kuvvetinden dehşet almalarıdır. Ben bu musibette kader-i ilâhî cihetini düşünüyorum. Zahmetim rahmete inkılâb eder. Evet, Risale-i Kader'de beyan edildiği gibi her hâdisede iki sebep var: Biri zâhîrîdir ki; insanlar ona göre hükmederler, çok defa zulmederler. Biri de hakikattir ki; kader-i ilâhî ona göre hükmeder, o aynı hâdisede beşer zulmünün altında adalet eder. Meselâ bir adam, yapmadığı bir sirkat ile zulmen hapse atılır. Fakat gizli bir cinâyetine binâen, kader dahi hapsine hüküm verir, aynı zulm-ü beşer içinde adalet eder.

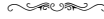
İşte bu meselemizde elmaslar, şişelerden.. siddik fedakârlar, mütereddit sebatsızlardan.. ve hâlis muhlisler, benlik ve menfaatini bırakmayanlardan ayrılmak için bu şiddetli imtihana girmemizin iki sebebi var:

Birisi: Ehl-i dünya ve siyasetin evhamlarına dokunan kuvvetli bir tesânüd ve ihlâsla fevkalâde hizmet-i diniyedir. Zulm-ü beşer buna baktı.

İkincisi: Herkes kendi başına bu kudsî hizmete tam ihlâs ve tam tesânüd ile tam liyâkat göstermediğimizden, kader dahi buna baktı. Şimdi kader-i ilâhî, ayn-ı adalet içinde hakkımızda ayn-ı merhamettir ki; birbirine müştâk kardeşleri bir meclise getirdi, zahmetleri ibadete ve zâyiatları sadakaya çevirdi.

Ve yazdıkları risaleleri her taraftan nazar-ı dikkati celbetmek ve dünyanın mal ve evlâdı ve istirahatı pek muvakkat ve geçici ve her hâlde bir gün onları bırakıp toprağa girecek olmasından, onların yüzünden âhiretini zedelememek.. ve sabır ve tahammüle alışmak.. ve istikbaldeki ehl-i imana kahramanâne bir numûne-i imtisâl, belki imamları olmak gibi çok cihetle ayn-ı merhamettir. Fakat yalnız bir cihet var ki, beni düşündürüyor. Nasıl bir parmak yaralansa göz, akıl, kalb, ehemmiyetli vazifelerini bırakıp onunla meşgul oluyorlar. Öyle de bu derece zarurete giren sıkıntılı hayatımız, yarasıyla kalb ve ruhumuzu kendiyle meşgul eder. Hatta dünyayı unutmak lâzım olduğu bir zamanımda o hâl beni masonların meclisine getirdi, onları tokatlamakla meşgul eyledi. Cenâb-ı Hak bu gaflet hâlini de bir mücâhede-i fikriye nev'inden kabul etmek ihtimaliyle teselli buldum.

Risale-i Nur'un kıymettar muallimi Hâfız Mehmed'in kardeşi Ali Gül'ün selâmını aldım. Ben hem ona, hem bütün hemşehrilerine ve Sava'nın bütün ahyâ ve emvâtına binler selâm ve dua ederim.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Sizin sebat ve metânetiniz, masonların ve münafıkların bütün plânlarını akîm bırakıyor.

Evet kardeşlerim, saklamaya lüzum yok. O zındıklar, Risale-i Nur'u ve şâkirtlerini tarîkata ve bilhassa Nakşî tarîkatine kıyas edip, o ehl-i tarîkatı mağlup ettikleri plânlar ile bizleri çürütmek ve dağıtmak fikriyle bu hücumu yaptılar.

Evvelâ: Ürkütmek ve korkutmak ve o mesleğin sû-i istimâlatını göstermek.

Ve sâniyen: O mesleğin erkânlarının ve müntesibinin kusuratlarını teşhir etmek.

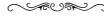
Ve sâlisen: Maddiyyûn felsefesinin ve medeniyetinin câzibedar sefâhet ve uyutucu lezzetli zehirleriyle ifsat etmek ile mâbeynlerinde tesânüdü kırmak.. ve üstadlarını ihânelerle çürütmek.. ve mesleklerini fennin, felsefenin bazı düsturlarıyla nazarlarından sukut ettirmektir ki; Nakşîlere ve ehl-i tarîkata karşı istimâl ettikleri aynı silâh ile bizlere hücum ettiler, fakat aldandılar.

¹ Her türlü noksan sıfatlardan uzak olan Allah'ın adıyla.

Çünkü Risale-i Nur'un meslek-i esası; ihlâs-ı tam.. ve terk-i enaniyet.. ve zahmetlerde rahmeti ve elemelerde bâki lezzetleri hissedip aramak.. ve fâni, ayn-ı lezzet-i sefihânede elîm elemeleri göstermek.. ve imanın bu dünyada dahi hadsiz lezzetlere medar olmasını ve hiçbir felsefenin eli yetişmediği noktaları ve hakikatleri ders vermek olduğundan, onların plânlarını inşaallah tam akîm bırakacak. Ve meslek-i Risale-i Nur ise tarîkatlara kıyas edilmez diye onları susturacak.

Bir Latife: Bu sabah, yanımdaki jandarma koğuşundan biri beni çağırdı, pencereye çıktım. Dedi: “Bizim kapımız kendi kendine kapandı, ne yapıyoruz açılmıyor.” Ben de dedim: “Size işaretler ki; nöbettar olduğunuz ve üstlerinden kapı kapattığınız adamlar içinde sizin gibi masumlar var. Hatta on sene-den beri görmediğim bir kardeşimle bir dakika görüşmek bahanesiyle bana ihânet ve başka bahane ile dış kapımızın ikincisini dahi kapadılar. Onun cezası olarak, sizin kapınız dahi kapandı.”

Said Nursî

Aziz, sıddık kardeşlerim,

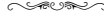
Size dün yazdığım latîfenin üç zarâfeti var:

Birincisi: İstikbalde gelecek mübarek heyetin şahs-ı mânevîsinin bir mümessili olmasından, o şahs-ı mânevînin sırrıyla ve bereketiyle sürgülü kapı kendi kendine açıldığı gibi; yine o tahakkuk edip vücuda gelmiş mübarek heyetin bir mümessilinin, on sene sonra yarım dakika benimle görüşmesi sebebiyle bana hiddet edildi. Ben de hiddet ettim, “Kapıları kapansın” tekrar eyledim. Aynı günün gecesinin sabahında –hiç vuku bulmamış– kendi kendine nöbetçilerin kapıları kapandı, iki saat açılmadı.

İkinci Zarâfeti: Ben bir pusula, müddeiumuma müdürle göndermiştim. İçinde demiştim: “Ben tecritteyim, kimse ile görüşemiyorum. Görüşsem de bu şehirde kimseyi tanımıyorum. Buranın belediyesi birisiyle ilâ âhir...” Sonra müddeiumumî demiş: “O tecritte mi?” Müdür demiş: “Yok.” İki bane itiraz etmişler. Aynı gün, yarım meczup ve yarım akraba biri, yarım dakika benim ile görüşmesi yüzünden öyle bir vaziyet gösterildi ki, hiçbir tecritte olmamış. Bana itirazları yüzlerine çarptı.

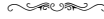
Üçüncüsü: Komşudaki haylaz gençlerin kapıda gürültüleri akşam yatısı ortasında bana zarar ederdi, fakat az idi. O kapıyı da aynı gün bir bahane ile

kapattılar. Hem fena koku menzilimde ziyadeleşti, hem o haylazların kapıma yakın gürültüleri, ziyade bana zarar verdi. Ben de yine: “Kapıları kapansın, neden böyle yapıyorlar?” dedim. Aynı sabah o hâdise oldu.

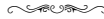
Kardeşlerim,

Yeni hurufla yazdığınız iki mesele, cidden tesirini gösterdi. Birinci, İkinci, Üçüncü Meseleleri de yazılrsa çok iyi olur. Fakat Hüsrev ve Tahirî gibi kalemleri Kur’ân’a ve Kur’ân hattına mahsus ve memur olmalarından bana endişe verir. Başkalar yazsalar daha münasiptir.

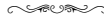
Aziz kardeşlerim,

Bir seneden beri bir parça, yani bir kilo kadar şehriye ve pirinçten sarf ediyordum. Şüphem kalmadı ki, büyük bir bereket içinde var. Şimdi siz bırakmıyorsunuz ki, pişireyim. Öyle ise, onu size hem teberrük, hem bereketli bir hediye ediyorum. O yıldız şehriyeden bir defa harika bir bereketi gördüm. Taneleri pişirdikten sonra kurutuyordum. Birtek tane on mislinden ziyade büyük olduğunu ben ve başkaları gördük.

Aziz kardeşlerim,

Bu gece evrâd ile meşgul olurken nöbetçiler ve başkalar işitiyorlardı. Kalbime geldi ki: “Acaba bu izhar, sevabını noksan etmiyor mu?” diye telâş ettim. Hücetü’l-islâm İmam Gazâlî’nin meşhur bir sözü hatıra geldi. O demiş: “Bazen izhar, çok defa ihfâdan daha ziyade efdal olur.”¹ Yani, âşikâre yapmakta başkalar ya istifade veya taklit etmek veya gafletten uyanmak veya dalâlette ve sefâhette muannit ise, karşısında şeâir-i İslâmiye nev’inden izhar etmek, izzet-i diniyeyi göstermek gibi çok cihetle, hususan bu zamanda ve ihlâs dersini tam alanlarda değil riyâ, belki gizliden tasannû karışmamak şartıyla çok ziyade sevaplı olabilir diye bir teselli buldum.

¹ el-Gazâlî, İhyâu ulûmi’-d-dîn 3/317.

İki gün evvel sorgu hâkimi beni çağırdığı vakit, ben “kardeşlerimi nasıl müdâfaa edeyim” diye düşünürken, İmam Gazâlî’nin “Hizbü’l-Masûn”unu açtım. Birden bu âyetler nazarımda göründü:

إِنَّ اللَّهَ يُدَافِعُ عَنِ الَّذِينَ آمَنُوا¹
يَسْعَىٰ نُورُهُمْ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَبِأَيْمَانِهِمْ²
اللَّهُ حَفِظَهُ عَلَىٰهِمْ³
طُوبَىٰ لَهُمْ⁴

Baktım ki birinci âyet, (şeddeler sayılsa ve meddeler sayılmazsa, ⁵آمَنُوا’deki “vav” dahi meddedir) makam-ı cifrîsi ve ebcedîsi bin üç yüz altmış iki (1362) eder ki; tam tamına bu senenin aynı tarihine ve bizim mümin kardeşlerimizi müdâfaaya azmettiğimiz zamana, hem manası, hem makamı tevâfuk ediyor. Elhamdülillâh dedim, benim müdâfaama ihtiyaç bırakmıyor.

Sonra hatırıma geldi ki: “Acaba netice ne olacak?” diye merak ettim. Gördüm: طُوبَىٰ لَهُمْ ، اللَّهُ حَفِظَهُ عَلَىٰهِمْ’deki iki cümle, tenvin sayılmak şartıyla, makam-ı cifrîsi aynen bin üç yüz altmış iki, (eğer bir med sayılmazsa iki, eğer sayılsa üç eder) tam tamına hıfz-ı ilâhiyeye pek çok muhtaç olduğumuz bu zamanın, bu senenin ve gelecek senenin aynı tarihine tevâfuk ederek, bir seneden beri büyük bir dairede ve geniş bir sahada aleyhimize ihzâr edilen dehşetli bir hücum karşısında mahfuziyetimize teminat ile teselli veriyor. Risale-i Nur bu hâdisede daha parlak fütuhâtı hâkim dairelerde bulunmasından şimdiki muvakkat tevakkuf, bizi me’yus etmez ve etmemeli! Ve Âyetü’l-Kübrâ’nın tab’ı sebebiyle müsâderesi, onun parlak makamına nazar-ı dikkati her taraftan ona celbetmesine bir ilânnâme telâkki ediyorum.

¹ “Muhakkak ki Allah iman edenleri koruyup müdâfaa eder.” (Hac sûresi, 22/38)

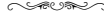
² “(Gün gelir, mümin erkekleri ve mümin kadınları, önlerinde ve sağ taraflarındaki nurlarıyla, koşarcasına cennete doğru ilerlediklerini (görürsün).” (Hadid sûresi, 57/12)

³ “Allah onları daima gözetleyip kontrol etmektedir.” (Şûrâ sûresi, 42/6)

⁴ “Ne mutlu onlara!” (Ra’d sûresi, 13/29)

⁵ “iman ettiler” (Hac sûresi, 22/38)

1 *وَاعْفِرْ لَنَا* cümlesi tam tamına bin üç yüz altmış iki eder. Bu senenin aynı tarihine tevâfuk eder ve bizi çok istiğfara davet ve emreder ki nurunuz tamam olsun ve Risale-i Nur noksan kalmasin.

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ³

Aziz, sıddık kardeşlerim,

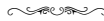
Bu eski ve yeni iki Medrese-i Yusufiye'deki şiddetli imtihanda sarılmayan ve dersinden vazgeçmeyen ve yakıcı çorbadan ağızları yandığı hâlde talebeliğini bırakmayan ve bu kadar tehâcûme karşı kuvve-i mâneviyesi kırılmayan zâtları ehl-i hakikat ve nesl-i âti alkışlayacakları gibi melâike ve ruhâniler dahi alkışlıyorlar diye kanaatim var.

Fakat içinizde hastalıklı ve nazık ve fakirler bulunmasıyla, maddî sıkıntı ziyadedir. Ve buna karşı da her biriniz, her birisine birer tesellici.. ve ahlâkta ve sabırda birer numûne-i imtisâl.. ve tesânüd ve taltifte birer şefkatli kardeş.. ve ders müzakeresinde birer zeki muhatap ve mücib.. ve güzel seciyelerin in'ikâsında birer ayna olmanız, o maddî sıkıntıları hiçe indirir diye düşünüp ruhumdan ziyade sevdiğim sizler hakkında teselli buluyorum.

Yüz yirmi yaşında bulunan Mevlâna Hâlid'in (*kudûse sirrühî*) cübbesini size bir gün göndereceğim. O zât onu bana giydirdiği gibi, ben de onun nâmına sizin her birinize teberrüken giydirmek için hangi vakit isterseniz göndereceğim.

Yeni geldiğimiz zaman, çiçek aşısı doktoru beni aşıladı. O kolum çıban oldu ve şişti. O şiş aşağıya iniyor, beni yatırmıyor, abdestte sıkıntı veriyor. Acaba benim vücudum aşıya gelmez veyahut başka bir mana var! Yirmi sene evvel beni Ankara'da aşıladılar. Şimdiye kadar o aşı yeri arasına işliyor, rahatsızlık veriyor. Bu da öyle olmasın diye hatırıma geldi, sizde nasıl?

Said Nursî

1 “Ey Kerîm Rabbimiz! Nûrumuzu daha da artır, tamamına erdir, kusurlarımızı affet.” (Tahrîm sûresi, 66/8)

2 “Kusurlarımızı affet!” (Tahrîm sûresi, 66/8)

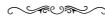
3 Her türlü noksan sıfatlardan uzak olan Allah'ın adıyla.

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Kader-i ilâhî adaleti, bizleri Denizli Medrese-i Yusufiyesi'ne sevketmesinin bir hikmeti, her yerden ziyade Risale-i Nur'a ve şâkirtlerine hem mahpusları, hem ahalisi, belki hem memurları ve adliyesi muhtaç olmalarıdır. Buna binâen, biz bir vazife-i imaniye ve uhreviye ile bu sıkıntılı imtihana girdik. Evet, yirmi-otuzdan ancak bir-ikisi tâdil-i erkân ile namazını kılan mahpuslar içinde birden Risale-i Nur şâkirtlerinden kırk-ellisi umumen bilâ-istisna mükemmel namazlarını kılmaları, lisân-ı hâl ile ve fiil diliyle öyle bir ders ve irşaddir ki, bu sıkıntı ve zahmeti hiçe indirir, belki sevdirebilir. Ve şâkirtler ef'âl-leriyle bu dersi verdikleri gibi, kalblerindeki kuvvetli tahkikî imanlarıyla dahi buradaki ehl-i imanî ehl-i dalâletin evham ve şübehâtından kurtarmalarına medar çelikten bir kale hükmüne geçeceğini rahmet ve inâyet-i ilâhiyeden ümit ediyoruz.

Buradaki ehl-i dünyanın bizi konuşmaktan ve temastan menleri zarar vermiyor. *Lisân-ı hâl, lisân-ı kâlden daha kuvvetli ve tesirli konuşuyor.* Madem hapse girmek terbiye içindir. Milleti seviyorlar ise, mahpusları Risale-i Nur şâkirtleriyle görüştürsünler; tâ bir ayda, belki bir günde bir seneden ziyade terbiye alsınlar. Hem millete ve vatana, hem kendi istikballerine ve âhiretine menfaatli birer insan olsunlar. Gençlik Rehberi bulunsa idi, çok faydası olurdu. İnşallah bir zaman girer.

Said Nursî

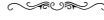
Aziz, sıddık kardeşlerim,

Bugün, büyük ve merhum kardeşim Molla Abdullah ile Hazreti Ziyaeddin hakkındaki mâlûmunuz muhâvereyi tahattur ettim. Sonra sizi düşündüm. Kalben dedim: Eğer perde-i gayb açılrsa, bu sebatsız zamanda böyle sebat gösteren ve bu yakıcı, ateşli hâllerden sarsılmayan bu samimî dindarlar ve ciddî müslümanlar eğer her biri bir velî, hatta bir kutub görünse, benim nazarımda şimdi verdiğim ehemmiyeti ve alâkayı pek az ziyadeleştirecek ve eğer birer âmî ve âdi görünse, şimdi verdiğim kıymeti hiç noksan etmeyecek diye karar verdim.

Çünkü böyle pek ağır şerâit altında iman kurtarmak hizmeti, her şeyin fevkindedir. Şahsî makamlar ve hüsn-ü zanların ilâve ettikleri meziyetler, böyle dağdağalı, sarsıntılı hâllerde hüsn-ü zanlarını kırmakla

muhabbetleri azalır ve meziyet sahibi dahi onların nazarlarında mevkiini muhafaza etmek için tasannûa ve tekellüfe ve sıkıntılı vakara mecburiyet hisseder. İşte hadsiz şükür olsun ki, bizler böyle soğuk tekellüflere muhtaç olmuyoruz.

Said Nursi

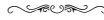

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Bütün ruh ve kalb ve aklımla sizin leyâlî-i aşerenizi tebrik ederiz. Bizim şirket-i mâneviyemizde büyük kazançlar edeceklerini rahmet-i ilâhiyeden niyaz ederiz. Bu gece rüyamda yanınıza gelmiş, imam olarak namaz kılacağım hâlinde uyandım. Benim tecrübemle rüyanın tabiri çıkacağı zamanda, Sava ve Homa kahramanlarından iki kardeşimiz rüyayı tabir etmek için umurunuz nâmına geldiler. Ben de umurunuzu görmek gibi mesrur oldum.

Kardeşlerim! Gerçi bu vaziyet, hem muvafiğa ve bir kısım memurlara Risale-i Nur'a karşı bir çekinmek, bir ürkmeğe vermiş. Fakat bütün muhaliflerde ve dindarlarda ve alâkadar memurlarda bir dikkat, bir iştiyak uyandırıyor. Merak etmeyiniz, o nurlar parlayacaklar.¹(Hâşiye)

Said Nursi

Sabri'nin tabiri ve istihracıyla Sûre-i ²﴿وَالْعَصْرِ﴾ işaretiyle muvâfık olarak Risale-i Nur, Anadolu'yu Cebel-i Cûdi'de sefine gibi ve Isparta ve Kastamonu'yu âfât-ı semâviye ve arziyeden muhafazalarına bir vesile olduğunu.. ve Risale-i Nur'a ilişmesinler, yoksa yakında bekleyen âfetler geleceklerini bilsinler, akıllarını başlarına alsınlar.

Bu musibetten biraz evvel tekrar ile söylüyordum ve size de o mektuplar gönderilmişti. Şimdi aldığım haber: Kastamonu, civarı, kalesi, Risale-i Nur'un matemini tutmuş gibi ağlamış ve zelzele ile sıtma tutmuş. İnşaaallah yine Risale-i Nur'a kavuşacak ve gülecek ve şükredecek.

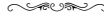
¹ (Hâşiye) Ey kardeş, dikkat buyur! Denizli hapsinde, bütün esbab-ı âlem zâhiren üstadın aleyhinde, idam hükümleriyle mahkemeye verilmişken, üstad diyor: "Merak etmeyiniz kardeşlerim, o Nur'lar parlayacaklar." Bu söz, bak nasıl tahakkuk etti.

Talebeleri

² "Yemin olsun asra (hadiselerle yüklü zamana, bilhassa onun son parçasına)..." (Asr sûresi, 103/1)

Size evvelki gün iki kıymetli kazancımızı yazmıştım. İkincide yüzer lisanla dua ve tesbihat, ilâ âhir demiştim. Noksan var. Sahihi: Her birimiz derecesine göre yüzer lisanla, ilâ âhir...

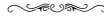
Hem ben pek çok alâkadar olduğum Sava köyünden çok muhterem bir ihtiyar ile ellerimiz birbiriyle kelepçe edilip geldiğimiz, beni pek çok memnun edip, bununla o mübarek köyün bana şiddet-i alâkasını anladım. O kardeşime ayrıca selâm ederim.

Aziz kardeşim,

إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ² bu âyet dahi وَخَسِرَ هَٰلِكَ الْكَافِرُونَ¹ işaretini işaret eder ki; kâfirlerin bu kadar tahribatları ve harpleri faydasız ve hasârât içerisinde ayn-ı zarar oldu. وَالْعَصْرِ³ işaretinde Risale-i Nur'a bir îma bulunması remziyle, bu âyet dahi remzen bin üç yüz altmış (1360) Rumî tarihi olan bu senede münafıklar ve küfre düşenler Risale-i Nur'a ilâşecekler, fakat hasârât ederler. Çünkü zelzele ve harp gibi belaların ref'ine bir sebep Risale-i Nur'dur. Onun ta'tili belaları celbeder diye bir gizli îma olabilir.

Said Nursî

Aziz kardeşlerim,

Ben tahmin ediyordum ki hakikî ve en son müdâfaanâmemiz, Denizli hapsinin meyvesi olan risalecek olacak. Çünkü evvelce bazı evham yüzünden bir seneden beri aleyhimize geniş bir tarzda çevrilen plânlar bunlardır: Tarikatçılık, komitecilik ve haricî cereyanlarına âlet olmak ve dinî hissiyatı siyasete âlet etmek ve cumhuriyet aleyhinde çalışmak ve idare ve âsâyîşe ilâşmek gibi asılsız bahaneler ile bize hücum ettiler. Cenâb-ı Hakk'a hadsiz şükür olsun ki, onların plânları akîm kaldı. O kadar geniş bir sahada, yüzer talebelerde, yüzler risalede, on sekiz sene zarfındaki mektup ve kitaplarda hakikat-i imaniyeden ve Kur'âniye'den ve âhiretin tahkikinden ve saadet-i ebediyeğe çalışmaktan başka bir şey bulmadılar. Plânlarını gizlemek için gayet âdi

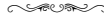
¹ "İşte kâfirler burada hüsrana uğramışlardır." (Mü'min sûresi, 40/85)

² "Yemin olsun asra (hadiselerle yüklü zamana, bilhassa onun son parçasına): Şurası bir gerçek ki, hüsrandır insan." (Asr sûresi, 103/1-2)

³ "Yemin olsun asra (hadiselerle yüklü zamana, bilhassa onun son parçasına)..." (Asr sûresi, 103/1)

bahaneleri aramaya başladılar. Fakat hükûmetin bazı erkânını iğfal edip aleyhimize çeviren dehşetli ve gizli bir zındıka komitesi şimdi doğrudan doğruya küfr-ü mutlak hesabına bize hücum etmek ihtimaline karşı, *güneş gibi zâhir ve şüphe bırakmaz ve dağ gibi metin, sarsılmaz olan Meyve Risalesi* onlara, karşı en kuvvetli bir müdâfaa olup onları susturacak diye bize yazındıldı zannediyorum.

Said Nursî

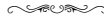

Kardeşlerim,

Gerçi yeriniz çok dardır, fakat kalbinizin genişliği o sıkıntıya aldırmaz, hem yerlerimize nisbeten daha serbesttir. Biliniz; en esaslı kuvvetimiz ve nokta-yı istinadımız, tesânüddür. Sakın sakın bu musibetlerin verdiği asabîlik cihetiyle birbirinizin kusuruna bakmayınız. Kısmet ve kadere itiraz hükmünde olan şekvâlar ve “Böyle olmasaydı şöyle olmazdı”¹ diye birbirinizden gücenmeyiniz. Ben anladım ki; bunların hücumundan kurtulmak çaremiz yoktu, ne yapsaydık onlar hücumu yapacak idiler. Biz sabır ve şükür ve kazaya rıza ve kadere teslim ile mukabele ederek² tâ inâyet-i ilâhiye imdadımıza gelinceye kadar, az zamanda ve az amelde pek çok sevap ve hayrat kazanmaya çalışmalıyız.

Oradaki kardeşlerimizin selâmetlerine dualar ediyoruz.

Said Nursî

Aziz, siddik kardeşlerim,

Bu dünyanın hayatı pek çabuk değişmesine ve zevaline.. ve fenâ ve fânî, âkıbetsiz lezzetlerine ve firak ve iftirak tokatlarına karşı bir ehemmiyetli medar-ı teselli ise, samimî dostlar ile görüşmektir. Evet, bazen birtek dostunu bir-iki saat görmek için, yirmi gün yol gider ve yüz lirayı sarfeder. Şimdi bu acib, dostsuz zamanda samimî kırk-elli dostunu birden bir-iki ay görmek ve Allah için sohbet etmek ve hakikî bir teselli alıp vermek; elbette başımıza gelen bu meşakkatler ve zâiyat-ı maliye ona

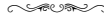
¹ Hadiselere bu şekilde yaklaşmanın yanlış olduğuna dair bkz.: Müslim, *kader* 46; İbni Mâce, *mukad-dime* 10.

² Bkz.: İbni Mâce, *fiten* 23.

karşı pek ucuz düşer, ehemmiyeti kalmaz. Ben kendim, buradaki kardeşlerimden on sene firaktan sonra birtekini görmek için bu meşakkati kabul ederdim. Teşekkür, kaderi tenkit.. ve teşekkür, kadere teslimidir.

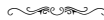
Sizi temin ederim ki; şimdi ecel gelse ölsem, kemâl-i rahat-ı kalble karşılayacağım. Çünkü içinizde kuvvetli, metin, genç, çok Saidler bulunduğuna ve bu bîcâre, ihtiyar, hasta, zayıf Said'den çok ziyade Risale-i Nur'a sahip ve vâris ve hâmi olacaklarına kanaatim geliyor. Nazif'in pusulasında isimleri yazılan ve tesirli bir surette kuvve-i mâneviyeyi takviye eden zâtlara çok minnettar ve çok müferrah oldum. Zâten ben onların böyle olacaklarını tahmin ederdim. Cenâb-ı Hak onları muvaffak ve başkalara da hüsn-ü misal eylesin, âmîn...

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Madem âhiret için, hayır için, ibadet ve sevap için, iman ve âhiret için Risale-i Nur ile bağlanmışsınız; elbette bu ağır şerâit altında her bir saati yirmi, saat ibadet hükmünde.. ve o yirmi saat ise Kur'ân ve iman hizmetindeki mücâhede-i mâneviye haysiyetiyle yüz saat kadar kıymettar.. ve yüz saat ise böyle her biri yüz adam kadar ehemmiyetli olan hakikî mücâhid kardeşler ile görüşmek ve akd-i uhuvvet etmek, kuvvet vermek ve almak ve teselli etmek ve müteselli olmak.. ve hakikî bir tesânüdle kudsî hizmete sebatkârâne devam etmek.. ve güzel seciyelerinden istifade etmek.. ve Medresetü'z-Zehra'nın şâkirtliğine liyâkat kazanmak için açılan bu imtihan meclisi olan şu Medrese-i Yusufiye'de tayınını ve kaderce takdir edilen kısmetini almak ve mukadder rızkını yemek ve o yemekte sevap kazanmak için buraya gelmenize şükretmek lâzımdır. Bütün sıkıntılara karşı mezkûr faydaları düşünüp, sabır ve tahammülle mukabele etmek gerektir.

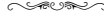
Said Nursî

Kardeşlerim,

Ben kalben arzu ederim ki; çelik ve demir gibi sebatkâr Isparta ve civarındaki gibi metin kahramanlar (Hüsrev'ler, Hâfız Ali'ler gibi) Kastamonu tarafından dahi burada görünsün. Hadsiz şükrediyorum ki; Kastamonu Vilayeti

benim arzumu tam yerine getirdi, müteaddit kahramanları imdadımıza gönderdi. Hayalimde her vakit bulunan, fakat isimlerini yazamadığım için yanınızda fedakâr kardeşlerime birer birer selâm ve selâmetlerine dua ederim.

Aziz, siddik, sebatkâr ve vefadar kardeşlerim!

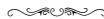
Sizi müteessir etmek veya maddî bir tedbir yapmak için değil, *belki şirket-i mâneviye-i duâiyenizden daha ziyade istifadem için.. ve sizin de daha ziyade îtidal-i dem ve ihtiyat ve sabır ve tahammül.. ve şiddetle tesânüdünüzü muhafaza için bir hâlimi beyan ediyorum ki:*

Burada bir günde çektiğim sıkıntı ve azabı, Eskişehir’de bir ayda çekmezdim. Dehşetli masonlar, insafsız bir masonu bana musallat eylemişler, tâ hid-detimden ve işkencelerine karşı “Artık yeter!” dememden bir bahane bulup, zalimâne tecavüzlerine bir sebep göstererek yalanlarını gizlesinler. *Ben, hari-ka bir ihsan-ı ilâhî eseri olarak şâkirâne sabrediyorum ve etmeye de karar verdim.*¹

Madem biz kadere teslim olup, bu sıkıntıları خَيْرُ الْأُمُورِ أَحْمَرُهَا² sırriy-la ziyade sevap kazanmak cihetiyle mânevî bir nimet biliyoruz.. madem geçici, dünyevî musibetlerin sonları ekseriyetle ferahlı ve hayırlı oluyor.. ve madem hakkalyakîn derecesinde yakînî bir kat’î kanaatimiz var ki: Biz öyle bir hakikate hayatımızı vakfetmişiz ki, güneşten daha parlak.. ve cennet gibi güzel.. ve saadet-i ebediye gibi şirindir. Elbette biz, bu sıkıntılı hâller ile müftehirâne, müteşekkirâne bir mücâhede-i mâneviye yapıyoruz diye, şekvâ etmemek lâzımdır.

Aziz kardeşlerim! Evvel-âhir tavsiyemiz; tesânüdünüzü muhafaza.. enaniyet, benlik, rekabetten tahaffuz.. ve îtidal-i dem ve ihtiyattır.

Said Nursî

Aziz, siddik kardeşlerim,

Bu müddeiummun iddianâmesinden anlaşıldı ki; hükûmetin bazı erkânını iğfal edip aleyhimize sevkeden gizli zındıkların plânları akım kalıp yalan

¹ Bkz.: İbrahim sûresi, 14/5; Lokman sûresi, 31/31; Sebe sûresi, 34/19; Şûrâ sûresi, 42/33.

² “İşlerin en hayırlısı, zorlu olanıdır.” Bkz.: Aliyyülkârî, *el-Masnû’* 1/57; el-Aclûnî, *Keşfü l’-hafâ* 1/175.

çıktı; şimdi bahane olarak cemiyetçilik ve komitecilik isnaıyla yalanlarını set-re çalışıyorlar ve bunun bir eseri olarak benimle kimseyi temas ettirmiyorlar. Güya temas eden, birden bizden olur. Hatta büyük memurlar da çok çekiniyorlar ve bana sıkıntı verdimle kendilerini âmirlerine sevdireyorlar. Hususan ben, itiraznâmenin âhirinde, bu gelen fıkrayı diyecektim, fakat bir fikir mâni oldu. Fıkra şudur:

Evet biz bir cemiyetiz!.. Ve öyle bir cemiyetimiz var ki; her asırda üç yüz elli milyon dâhil mensupları var.. ve her gün beş defa namazla o mukaddes cemiyetin prensipleriyle kemâl-i hürmetle alâkalarını ve hizmetlerini gösteriyorlar.. ve إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ¹ kudsi programıyla birbirinin yardımına dualarıyla ve mânevî kazançlarıyla koşuyorlar.

İşte biz, bu mukaddes ve muazzam cemiyetin efradındanız. Ve hususî vazifemiz de Kur'ân'ın imanî hakikatlerini tahkikî bir surette ehl-i imana bildirip onları ve kendimizi idam-ı ebedîden ve dâimî, berzahî haps-i münferitten kurtarmaktır. Sâir dünyevî ve siyâsî ve entrikalı cemiyet ve komitelerle ve bizim medar-ı ithamımız olan cemiyetçilik gibi asılsız ve manasız gizli cemiyetle hiçbir münasebetimiz yoktur ve tenezzül etmeyiz.

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Ben bu fecirde her birinize karşı tam bir acımak hissettim. Birden Hastalar Risalesi hatıra geldi, teselli verdi:

•Evet bu musibet dahi içtimâî bir nevi hastalıktır. O risaledeki ekser imanî devâlar, bunda da vardır. Hususan Erzurum'daki mübarek hastaya söylediğim gibi, bu saatten evvel bütün musibet zamanının elemi gitmiş; hem sevabı, hem hayrı, hem dünyevî ve uhrevî ve imanî ve Kur'ânî faydaları kalmış. Demek o geçici birtek musibet, dâimî ve müteaddit nimetlere inkılâb etmiş. Gelecek zaman ise şimdilik yok olmasından, onda devam edecek musibetin şimdilik elemi yok. Tevehhüm ile yoktan elem almak, rahmet ve kader-i ilâhîye itimatsızlıktır.

•Sâniyen: Şimdi zemin yüzünde ekser beşer; maddî ve mânevî kalben, ruhen, fikren musibetlerle giriftardır. Bizim musibetimiz, onlara nisbeten hem gayet hafiftir, hem kârlıdır. Hem kalb, hem ruh için; hem iman, hem selâmet ve sıhhat lezzetleri var.

¹ "Müminler birbirleriyle ancak kardeşirler." (Hucurât sûresi, 49/10)

•**Sâlisen:** Bu fırtınalarda buraya girmeseydik, vehham memurların temasında bu hafif musibet ağırlaşmış olacaktı ve onlara karşı tasannû ve dalkavukluk etmek belası olacaktı.

•**Râbian:** Bu işsiz ve muzaaf maddî ve mânevî kışta, Medresetü’z-Zehra’nın bir dershânesi olan bu Medrese-i Yusufiye’de, öz kardeşten daha müşfik çok hakikî dostları ve mürşid gibi uhrevî kardeşleri gayet ucuz ve az masrafla görmek, ziyaret etmek.. ve onların hususî meziyetlerinden istifade etmek.. ve şeffaf şeylerde sirayet eden nur ve nuranî gibi hasenelerinden, mânevî yardımlarından, ferahlarından, tesellilerinden kuvvet almak cihetinde bu musibet şeklini değiştirir, bir nevi inâyet perdesi hükmüne geçer. Evet, bu gizli inâyetin bir latif zarâfetidir ki, bütün buraya gelen Risale-i Nur talebelerine “hocalar” nâmı verilmiş. Herkes lisanında “hocalar, hocalar” diye hürmetle yâdediyorlar. Bu zarâfet içinde latif bir işaret var ki; bu hapis, medreseye döndüğü gibi Risale-i Nur şâkirtleri dahi birer müderris, muallim ve sâir haphishânelere de bu hocaların sayesinde inşaallah birer mektep hükmüne geçeceklerdir.

Kardeşlerim,

Bunun gibi teselliye dair evvelce yazılan küçük mektuplar arasına okunsa.. ve Meyve’nin hususan âhirleri beraber mütâlaa edilse.. ve hatıra gelen Risale-i Nur’un meseleleri müzakere olsa, inşaallah talebe-i ulûmun şerefini kazandırır. İmam Şafî (kudûse sirrüh) gibi büyük zâtlar, “Talebe-i ulûmun hatta uykusu dahi ibadet sayılır”¹ diye ziyade ehemmiyet vermişler. Böyle medresesiz bir zamanda, böyle azap yerlerde, böyle yüksek talebelik yüzünden yüz sıkıntı da olsa aldırmamalı.. veyahut خَيْرُ الْأُمُورِ أَحْمَرُهَا² Amma fakir arkadaşların çoluk ve çocuk ve idare cihe-ti ise; musibette kendinden ziyade musibetliye ve nimette daha noksanietliye bakmak³ kaide-i Kur’âniye ve imaniye ve nuriyeye binâen⁴, yüzde seksen

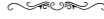
¹ Bkz.: el-Gazâlî, *İhyâu ulûmi’d-dîn* 1/343; ed-Deylemî, *el-Müsned* 4/247; el-Aclûnî, *Keşfü’l-hafâ* 2/431, 437.

² “İşlerin en hayırlısı, zorlu olanıdır.” Bkz.: Aliyyülkârî, *el-Masnû’* 1/57; el-Aclûnî, *Keşfü’l-hafâ* 1/175.

³ Bkz.: Buhârî, *rikak* 30; Müslim, *zühd* 8, 9; Tirmizî, *kıyâmet* 58.

⁴ Bkz.: Âl-i İmran sûresi, 3/14; Yûnus sûresi, 10/24; Kehf sûresi, 18/45-46; Ankebût sûresi, 29/64; ..Ayrıca bir hadiste: “Sizden biri, mal ve yaratılışça kendisinden üstün olana bakınca, nazarını bir de kendisinden aşağıda olana çevirsin. Böyle yapmak, Allah’ın üzerinizdeki nimetini küçük görmemeniz için gereklidir.” buyurulmuştur. Bkz.: Buhârî, *rikak* 30; Müslim, *zühd* 8.

adamdan daha ziyade rahattırlar. Şekvâya hiç hakları olmadığı gibi, seksen derece bir şükür üstüne haktır. Hem burada kismetimizi almak, yemek, kader-i ilâhî tayin etmişti. Adalet-i rahmet bizi toplattırdı, çoluk-çocuk Rezzâk-ı Hakikîlerine emanet edildi, muvakkaten o nezaret vazifesinden mezuniyet verdi. Nasıl ki bir gün bütün bütün elini çektirecek, azledecek. Madem hakikat budur, ¹حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ deyip teslim ile şükretmeliyiz.

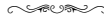
Aziz, sıddık kardeşlerim,

Ben gerçi sizinle sureten görüşemiyorum. Fakat sizin yakınınızda ve beraber bir binada bulunduğumdan çok bahtıyarım ve müteşekkirim. *Ve ihtiyârım olmadan bazen lüzumlu tedbirler ihtar edilir.*

Ezcümle birisi: Yanımdaki koğuşa masonlar tarafından hem yalancı, hem casus bir mahpus gönderilmiş. Tahrip kolay olmasından hususan böyle haylaz gençlerde o herif bana çok sıkıntı vermesi ve o gençleri ifsat etmesi ile bildim ki; sizlerin irşad ve ıslahlarınıza karşı, zındıka ifsada ve ahlâkları bozmaya çalışıyor.

Bu vaziyete karşı gayet ihtiyat ve mümkün olduğu kadar eski mahpuslardan gücenmemek ve gücendirmemek.. ve ikiliğe meydan vermemek.. ve îtidal-i dem ve tahammül etmek.. ve mümkün olduğu derecede bizim arkadaşlar, uhuvvetlerini ve tesânüdlerini tevazu ile ve mahviyetle ve terk-i enaniyetle takviye etmek, gayet lâzım ve zarurîdir. Dünya işleriyle meşgul olmak beni incitiyor, sizin dirâyetinize itimat edip zaruret olmadan bakamıyorum.

Said Nursî

Kardeşlerim,

Her ihtimale karşı bu sabah *ihtar edilen bir meseleyi* beyan etmek lâzım geldi:

Bizim, Kur'ân'dan aldığımız hakikatler; güneş, gündüz gibi şek ve şüphe ve tereddüdü kaldırmadığını yirmi seneden beri "Acaba zındık feylesoflar,

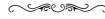
¹ "Allah bize yeter. O ne güzel vekildir!" (Âl-i İmran sûresi, 3/173).

buna karşı ne diyecekler ve dayandıkları nedir?” diye nefsim ve şeytanım çok araştırdılar. Hiçbir köşede bir kusur bulamadıklarından sustular. Zannederim, çok hassas ve iş içinde bulunan nefis ve şeytanımı susturan bir hakikat, en mütemerritleri de susturur.

Madem biz, böyle sarsılmaz.. ve en yüksek ve en büyük ve en ehemmiyetli.. ve fiyat takdir edilmez derecede kıymettar.. ve bütün dünyası ve canı ve cananı pahasına verilse yine ucuz düşen bir hakikatin uğrunda ve yolunda çalışıyoruz; elbette bütün musibetlere ve sıkıntılara ve düşmanlara kemâl-i metânetle mukabele etmemiz gerektir.

Hem belki karşıımıza aldanmış veya aldatılmış bazı hocalar ve şeyhler ve zâhirde müttakîler çıkartılır. Bunlara karşı vahdetimizi, tesânüdümüzü muhafaza edip onlar ile uğraşmamak lâzımdır, münakaşa etmemek gerektir.

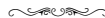
Said Nursî

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Bize karşı bu geniş ve ehemmiyetli hücum ve tecavüzün hakikî sebebi, Beşinci Şuâ olmadığını; belki Hizbu'n-Nurî ve Miftahu'l-ıman, Hücetü'l-Bâliğa olduğunu bu fecirde bir *ihtar-ı mânevî* ile hissettim. Dikkatle Hizb-i Nurî'yi kısmen okudum, Miftah'ı da düşündüm. Bildim ki zındıklar, küfr-ü mutlak mesleğini bu iki keskin elmas kılıçların darbelerine karşı muhafaza edemediklerinden, bir parça az siyasetle münasebeti bulunan Beşinci Şuâ'ı zâhirî bir sebep gösterdiler, hükûmeti iğfal edip aleyhimize sevkettiler.

Aynen bu ihtar ile beraber hatıra geldi ki: “Bir kısım zayıf kardeşlerimiz muvakkaten vazgeçseler, belki kendileri bu beladan kurtarılır.” diye izin vermek istedim. *Birden ihtar edildi ki:* Bu derece alâkası devam eden ve iki defa bu imtihana giren ve mukabilinde bu kadar zahmet çektikten sonra faydasız, zararlı, kalben vazgeçmek değil, belki yalnız onları aldatmak için sırf zâhirî bir içtinap gösterebilir. Yoksa hem kendine, hem bizlere, hem kudsî mesleğimize zararı dokunur, cezası olarak aksi maksadıyla tokat yer.

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Sâir yerlere nisbeten en sıkıntılı ve en soğuk olan bu hapsin zahmet ve meşakkatini çeken, elbette bu hapsin sebebinde derecesine göre bir kaçınmak meylî olacak.

Fakat onun zâhiri sebebi olan Risale-i Nur'un o zahmet çekenlere kazandırdığı iman-ı tahkikî.. ve iman-ı tahkikî ile hüsn-ü hatime.. ve şirket-i mâneviye ile yüzzer adam kadar a'mâl-i sâliha, o acı zahmeti tatlı bir rahmete çevirdiğinden, bu iki neticenin fiyatı, sarsılmaz bir sadâkat ve sebatkârlıktır. Onun için, pişman olmak ve vazgeçmek, büyük bir hasârâtıdır.

Şâkirtlerin dünya ile alâkası olmayan veya pek az bulunanları için bu hapis daha hayırlıdır, bir cihette hürriyet yeridir.

Ve alâkası bulunan ve idaresi yerinde olanlara, sarfedilen paraları muzaaf sadakalara.. ve geçirilen ömür saatlerini muzaaf ibadetlere çevirmesinden, şekvâ yerine şükretmeleri iktiza ediyor.

Ve fakir ve zayıf kısmı ise; zâten hapsin haricinde onlara faydasız sevaplar, mesuliyetli meşakkat verdiğinden; bu hayırlı, çok sevaplı, mesuliyetsiz ve arkadaşlarının müteakıl tesellileriyle hafifleşen meşakkat, onlar için medar-ı şükrandır.

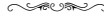
Aziz, sıddık kardeşlerim,

Kastamonu'da ehl-i takva bir zât, şekvâ tarzında dedi: “Ben sukut etmişim. Eski hâlimi ve zevkleri ve nurları kaybetmişim.” Ben de dedim: “Belki terakki etmişsin ki, nefsi okşayan ve uhrevî meyvesini dünyada tattıran ve hodbinlik hissini veren zevkleri, keşifleri geri bırakıp, daha yüksek makama, mahviyet ve terk-i enaniyet ve fâni zevkleri aramamak ile uçmuşsun.” *Evet bir ehemmiyetli ihsan-ı ilâhî; ihsanını, enaniyetini bırakmayana ihsas etmemektir.. tâ ucub ve gurura girmesin.*

Kardeşlerim! Bu hakikate binâen, bu adam gibi düşünen veya hüsn-ü zannın verdiği parlak makamları nazara alan zâtlar, sizlere bakıp içinizde mahviyet ve tevazu ve hizmetkârlık kisvesiyle görünen şâkirtleri âdi, âmî adamlar görür ve der: “Bunlar mı hakikat kahramanları ve dünyaya karşı meydan okuyan? Heyhat! Bunlar nerede, evliyaları bu zamanda âciz bırakan bu kudsi

hizmet mücâhidleri nerede?” diyerek dost ise inkisar-ı hayale uğrar, muâriz ise kendi muhalefetini haklı bulur.

Said Nursî

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Sizin hapis meyveleriniz, benim nazarımda firdevs meyveleri gibi hoştur, kıymetlidir. Benim sizler hakkında büyük ümitlerimi ve dâvâlarımı tasdik ve tahkik ettiği gibi, tesânüdün kuvvetini pek güzel gösterdi. O mübarek kalemlemler birleştikçe, üç-dört eliflerin birleşmesi gibi üç-dört yüz kıymetini bu kadar ağır tazyikat altında izhar eyledi. Ve bu müşevveş şerâit içinde vahdetinizi muhafaza eden hâlet-i ruhiye, çünkü dâvâmı isbat ediyor.

Evet –temsilde hatâ yok– nasıl ki büyük bir veli, küçük bir ashab kadar hizmet-i İslâmiye’de Ehl-i Sünnet’çe mevki almadığı gibi; aynen öyle de “*Bu zamanda hizmet-i imaniyede hazz-ı nefsinı bırakıp ve mahviyet ile tesânüd ve ittihadı muhafaza eden bir hâlis kardeşimiz, bir veliden ziyade mevki alıyor.*” diye kanaatim gelmiş ve siz daima bu kanaatimi takviye ediyorsunuz. Cenâb-ı Hak, sizlerden ebediyen razı olsun, âmîn...

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Meyve Risalesi çok ehemmiyetli ve çok kıymetlidir. Ümit ederim, bir zaman büyük fütuhât yapacak. Sizler tam kıymetini anlamışsınız ki, bu ders-hâneyi derssiz bırakmadınız. Ben kendi hesabıma derim: Bu kadar zahmet ve masrafımızın meyvesi, yalnız bu risale ve Müdâfaa Risalesi ve sizler ile beraber bir yerde bulunmak dahi olsa; o masraf, o zahmeti hiçe indirir ve bu musibetin on mislini de çeksem yine ucuz düşer...

Çok tecrübelerle ve bilhassa bu sıkı ve sıkıntılı hapiste kat’î kanaatim gelmiş ki: *Risale-i Nur ile kırâeten ve kitabeten iştigal, sıkıntıyı çok hafifleştirir, ferah verir. Meşgul olmadığım zaman o musibet tezauf edip lüzumsuz şeylerle beni müteessir eder.* Bazı esbaba binâen, ben en ziyade Hüsrev’i ve Hâfız Ali, Tahirî’yi (*rahmetullâhî aleyhim*) sıkıntıda tahmin ettiğim hâlde, en ziyade temkin ve teslim ve rahat-ı kalb, onlarda ve beraberlerinde bulunanlarda görüyordum. “Acaba neden?” der idim. Şimdi anladım ki:

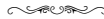
Onlar hakikî vazifelerini yapıyorlar. Mâlâyani şeylerle iştigal etmediklerinden.. ve kaza ve kaderin vazifelerine karışmadıklarından.. ve enaniyetten gelen hodfürûşluk ve tenkit ve telâş etmediklerinden, temkinleriyle ve metânet ve itmînan-ı kalbleriyle Risale-i Nur şâkirtlerinin yüzlerini ak ettiler; zındıkaya karşı Risale-i Nur'un mânevî kuvvetini gösterdiler. Cenâb-ı Hak, onlardaki nihâyet tevazu ve mahviyette tam izzet ve kahramanlık seciyesini umum kardeşlerimize teşmil ettirsin, âmin...

Kardeşlerim,

Gaflet ve dünya-perestlikten çıkan dehşetli bir enaniyet, bu zamanda hükmediyor. Onun için ehl-i hakikat, -hatta meşrû bir tarzda dahi olsa- enaniyetten, hodfürûşluktan vazgeçmeleri lâzım olduğundan, Risale-i Nur'un hakikî şâkirtleri, buz parçası olan enaniyetlerini şahs-ı mânevîde ve havz-ı müşterekte erittiklerinden, inşaallah bu fırtınada sarsılmayacaklar.

Evet, münafıkların ehemmiyetli ve tecrübeli bir plânı; böyle her biri birer zâbit, birer hâkim hükmündeki eşhası müşterek bir meselede böyle kaçınmak ve birbirini tenkit etmek asabiyetini veren sıkıntılı yerlerde toplattırır, boğuşturur, mânevî kuvvetlerini dağıttırır. Sonra kuvvetini kaybedenleri kolayca tokatlar, vurur. Risale-i Nur şâkirtleri, hillet ve uhuvvet ve fenâ fi-l ihvan mesleğinde gittiklerinden, inşaallah bu tecrübeli ve münafıkâne plânı da akîm bırakacaklar.

Aziz, siddık kardeşlerim,

Eski zamanda bir şeyhin müridleri pek çok olmasından, o memleketin hükûmeti siyasetçe telâş edip onun cemaatini dağıtmak istemiş. O zât, hükûmete demiş: "Benim yalnız bir buçuk müridim var, başka yok. İsterseniz tecrübe edeceğiz." O zât bir yerde çadır kurdu, kendi binler müridlerini oraya toplattı. O da emretti: "Ben bir imtihan yapacağım. Her kim benim müridim ise ve emri kabul etse, cennete gidecek." Çadıra birer birer çağırdı. Gizli bir koyun kesti; güya has bir müridini kesti, cennete gönderdi. O kanı gören binler müridler daha hiçbir şeyhi dinlemedi, inkâra başladılar. Yalnız bir adam dedi: "Başım feda olsun." Yanına gitti. Sonra bir kadın dahi gitti, başkalar

dağıldılar. O zât hükûmet adamlarına dedi: “İşte benim bir buçuk müridim bulunduğunu gördünüz.”

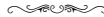
Cenâb-ı Hakk’a yüz binler şükürler olsun ki; Risale-i Nur, Eskişehir imtihan ve mahkemesinde, şâkırtlarından yalnız bir buçuk kaybetti. O eski şeyhin aksine olarak Isparta ve civar kahramanlarının himmetiyle o zâyî olan bir buçuk adam yerine on bin ilâve oldu. İnşaallah, bu imtihanda dahi hem şark, hem garbın kahramanlarının himmetleriyle, çokları kaybedilmeyecek ve bir giden yerine on girecek.

Bir zaman, müslim olmayan bir zât, tarîkattan hilâfet almak için bir çare bulmuş ve irşada başlamış. Terbiyesindeki müridleri terakkiye başlarken, birisi keşfen mürşidlerini gayet sukutta görmüş. O zât ise ferâsetiyle bildi, o müridine dedi: “İşte beni anladın.” O da dedi: “Madem senin irşadın ile bu makamı buldum, seni bundan sonra daha ziyade başımda tutacağım.” diye Cenâb-ı Hakk’a yalvarmış, o bîçâre şeyhini kurtarmış; birdenbire terakki edip bütün müridlerinden geçmiş, yine onlara mürşid-i hakikî kalmış. Demek bazen bir mürid, şeyhinin şeyhi oluyor.

Ve asıl hüner, kardeşini fena gördüğü vakit onu terk etmek değil, belki daha ziyade uhuvvetini kuvvetleştirip ıslahına çalışmak¹, ehl-i sadâketin şe’nidir.

Münafıklar, böyle vaziyetlerde kardeşlerin tesânüdünü ve birbirine karşı hüsn-ü zanlarını bozmak için derler: “İşte o kadar ehemmiyet verdiğin zâtlar; âdi, âciz insanlardır.” Her ne ise, musibette gerçi çok zararımız var, fakat umum Âlem-i İslâm’ı alâkadâr edecek bir keyfiyet, bir vaziyet olmasından pek çok ucuz olarak pek büyük kıymeti var. Buna benzer vukua gelen hâdiseler, ya siyaset-i diniye veya başka sebepler ile umum Âlem-i İslâm nâmına olamadılar.

Eski Said’in matbû “Lemeât” başındaki acîb imzası –az tağyir ile– şimdi ki hâlîme ve yetmişinci sene-i ömrüme tam muvâfık gelmesi cihetiyle yazdım. Münasip görseniz hem müdâfaâtın, hem Meyve’nin, hem küçük mektupların âhırinde imza yerinde yazarsınız. İşte o garip imza, gelen üçbuçuk satırdır:

¹ Bkz.: Buhârî, mezâlim 4, ikrah 7; Müslim, birr 32; Tirmizî, fiten 68; Dârimî, rikak 40.

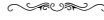
ed-Dâî

Yıkılmış bir mezarım ki, yıkılmıştır içinde Said'den
altmış dokuz emvât bâ-âsâm¹(Hâşiye) âlâma.

Yetmişinci olmuştur, o mezara bir mezar taşı, bera-
ber ağlıyor hüsrân-ı İslâm'a

Ümidim var ki; istikbal semâvât u zemin-i âsiyâba,
hem olur teslim yed-i beyzâ-yı İslâm'a

Zira yemin-i yümn-ü imandır, verir emn-ü emân ü
emniyeti enâma

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Sizin tesânüdünüze benim ziyade ehemmiyet verdiğimin sebebi; yal-
nız bize ve Risale-i Nur'a menfaati için değil, belki tahkikî imanın dai-
resinde olmayan ve nokta-yı istinada ve sarsılmayan bir cemaatin kat'î
buldukları bir hakikate dayanmaya pek çok muhtaç bulunan avâm-ı ehl-i
iman için dalâlet cereyanlarına karşı yılmaz, çekilmez, bozulmaz, aldat-
maz bir merci, bir mürşid, bir hüccet olmak cihetiyle sizin kuvvetli tesâ-
nüdünüzü gören kanaat eder ki; bir hakikat var, hiçbir şeye feda edilmez,
ehl-i dalâlete başını eğmez, mağlup olmaz diye kuvve-i mâneviyesi ve
imanı kuvvet bulur, ehl-i dünyaya ve sefâhete iltihaktan kurtulur.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ²

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Sakın, sakın, münakaşa etmeyiniz! Casus kulaklar istifade ederler.
Haklı olsa, haksız olsa bu hâlimizde münakaşa eden haksızdır. Bir dir-
hem hakkı varsa, münakaşa ile bin dirhem bizlere zararı dokunabilir.

Bir zaman Eskişehir Hapsi'nde titiz kardeşlerime söylediğim bir hikâyeyi
tekrar ediyorum: Eski harb-i umumîde Rusya'nın şimalinde doksan zâbitimiz

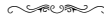
¹ (Hâşiye) Günahlar demek

² Her türlü noksan sıfatlardan uzak olan Allah'ın adıyla.

ile beraber bir uzun koğuştta esir olarak bulunuyorduk. O zâtların bana karşı haddimden çok ziyade teveccühleri bulunmasından, nasihatle gürültülere meydan vermezdim.

Fakat birden asabiyet ve sıkıntıdan gelen bir titizlik, şiddetli münakaşalara sebebiyet vermeye başladı. Ben de üç-dört adama dedim: “Siz nerede gürültü işitseniz, gidiniz haksıza yardım ediniz.” Onlar dahi öyle yaptılar, zararlı münakaşalar kalktı. Benden sordular: “Neden bu haksız tedbiri yaptın?” Dedim: “*Haklı adam, insaflı olur; bir dirhem hakkını, istirahat-i umumînin yüz dirhem menfaatine feda eder. Haksız ise ekseriyetle enaniyetli olur; feda etmez, gürültü çoğalır.*”

Kardeşlerim! Siz, küçük mektuplar risalesinde medar-ı teselli ve sabır ve tahammül için yazılan parçaları dikkatle ve tekrarla okuyunuz. Ben, en zayıfınız ve bu sıkıntılı musibetten en ziyade hissedarım. Çok şükür tahammül ediyorum ve bütün suçu bana yükleyenlerden hiç gücenmedim ve vahdet-i mesele itibarıyla yalnız kendini müdâfaa ederek zımnın cemiyet ve suçu bize tahmil edenlerden dahi sıkılmadım. Madem kardeşiz, beni bu sabırda taklit etmenizi sizden rica ederim.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Aziz, sıddık kardeşlerim ve bu misafirhâne-i dünyada arkadaşlarım,

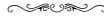
Ben bu gece –Eski Said’in izzetli damarıyla– ellerimiz kelepçeli, beraber, mahkemeye süngülü neferât ile sevkimizi düşündüm. Şiddetli bir hiddet geldi. Birden kalbe ihtar edildi ki; *hiddet değil, belki kemâl-i iftiharla, şükür ve sevinçle bu vaziyeti karşılamak lâzımdır.*

Çünkü zîşuur ve hadd ü hesaba gelmeyen melek ve ruhânilerin ve insanlardan ehl-i hakikatin ve ashab-ı vicdanın ve iman-ı tahkiki sahiplerinin nazarlarında, hak ve hakikat ve Kur’ân ve iman yolunda bu asra meydan okuyan bir kahramanlar kafilesi suretinde görünüyorlar. Bunların teveccühü ise rahmet-i ilâhiyeyi ve kabul-ü rabbâniyeyi gösteren bu yüksek takdir ve tahsinlerine karşı, mahdut bir kısım serseri ve haylaz ve sefihlerin tahkirkârâne nazarlarının hiçbir ehemmiyeti olamaz.

¹ Her türlü noksan sıfatlardan uzak olan Allah’ın adıyla.

Hatta bir gün hastalık için araba ile gittiğim zaman, çok ağırlık hissettim. Ve sonra sizin gibi elim bağlı beraber gittiğim vakit, büyük bir inşirah ve mânevî bir ferah hissettim. Demek o hâl, bu sırdan ileri gelmiş.

Çok defa söylediğim gibi yine tekrar ediyorum ki; tarihte Risale-i Nur şâkırtleri gibi hak yolunda pek çok hizmet eden ve pek çok sevap kazanan ve pek az zahmet çeken görülmüyor. Biz ne kadar meşakkat çeksek, yine ucuzdur.

بِسْمِهِ تُبْحَا نَهُ ، وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ¹

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Bu musibetimizden kaçmak ve kurtulmak, iki cihetle kabil değildi:

Birincisi: Kader-i ilâhî kismetimizin bir kısmını buradan bize yedirmek için her hâlde gelecek idik. En hayırlısı bu tarzdır.

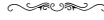
İkincisi: Aleyhimize çevrilen dolaptan kurtulmak imkânı bulmadık. Ben hissetmiştim, fakat çare yoktu. Bîçâre merhum Şeyh Abdülhakîm, Şeyh Abdülbâki kurtulamadılar.

Demek bu musibette biz birbirimizden şekvâ etmek; hem haksız, hem manasız, hem zararlı, hem Risale-i Nur'dan bir nevi küsmektir. Sakın sakın, has rükünlerin gösterdikleri faaliyeti bu musibete bir sebep görüp onlardan gücenmek ise, Risale-i Nur'dan çekilmek ve hakâik-i imaniyeyi öğrenmeden pişman olmaktır. Bu ise, maddî musibetten daha büyük bir mânevî musibettir. Ben kasem ile temin ederim ki; sizin her birinizden yirmi-otuz derece ziyade bu musibette hissedar olduğum hâlde, niyet-i hâlise ile faaliyet göstermelerinden, ihtiyatsızlığı yüzünden gelen bu musibet, on defa daha fazla olsa da yine onlardan gücenmem. Hem geçmiş şeylere itiraz etmek manasızdır. Çünkü tamiri kabil değil.

Kardeşlerim! Merak musibeti ikileştirir, maddî musibeti kalbde de yerleştirmek için bir kök olur. Hem kadere karşı bir nevi itiraz ve tenkidi ve rahmete karşı bir nevi ithamı işmam eder. Madem her şeyde bir güzellik ciheti var.. ve rahmetin bir cilvesi var.. ve kader, adalet ve hikmetle iş

¹ “Hiç bir şey yoktur ki, O’nu hamd ile beraber tesbih (tenzih) ediyor bulunmasın.” (İsrâ sûresi, 17/44)

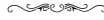
görür; elbette bu zamanda umum Âlem-i İslâm'ı alâkadâr edecek bir kud-sî vazife yüzünden hafif bir zahmete ehemmiyet vermemekle mükellefiz.

Cüz'î ve lüzumsuz bir âdi hâlimi size yazmak icab etti.

Kardeşlerim,

Benim kat'î kanaatim geldi ki nazar, beni şiddetle müteessir ve hasta eder. Çok defa tecrübe ettim. Ben ruh u canla size her vaziyette arkadaş olmak istiyorum, fakat ¹الْقَبْرِ وَالرَّجُلِ الْقَدَرِ وَالْجَمَلِ الْمَذْخُلِ meşhur kaide ile nazar beni vurur. Çünkü bana bakan, ya şiddetli adâvetle veya takdir ile nazar eder. Bu iki nazar dahi bazı insanların bir hâsiyet-i isabet sırrıyla bakmasında bulunur. Bunun için, mümkün olsa, mecbur etmezlerse sizin ile beraber mahkemeye her vakit gelmemek niyet ettim.

بِاسْمِهِ شُبْحَانَهُ²، وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ³

Aziz kardeşlerim,

Bu fecirde birden, bir fıkra ihtar edildi. Evet, ben de Hüsrev'in zelzele hakkında tafsilen yazdığı keramet-i nuriyeyi tasdik ederim ve kanaatim da o merkezdedir. Çünkü Risale-i Nur ve şâkirtlerine dört defa şiddetli taarruzların aynı zamanında dört defa dehşetli zelzelenin hücumu tam tamına tevâfukları tesadüfî olmadığı gibi; Risale-i Nur'un iki merkez-i intişarı olan Isparta ve Kastamonu'nun sâir yerlere nisbeten âfâtan mahfuz kalmaları.. ve Sûre-i ⁴الْعَصْرِ işaretleriyle âhîrzamanın en büyük bir hasâret-i insaniyesi olan bu ikinci harb-i umumîden çare-i necat ise iman ve amel-i sâlih olmasından, Risale-i Nur'un Anadolu'nun her tarafında iman-ı tahkikiyi neşri zamanına Anadolu'nun fevkalâde olarak bu hasâret-i azîme-i harbiyeden kurtulması tam tamına tevâfuku dahi tesadüfî olamaz. Hem Risale-i Nur'un hizmetine zarar veren veya hizmette kusur edenlere aynı zamanında gelen şefkat veya hid-det tokatlarının yüzer vukuatları tam tamına tevâfukları tesadüfî olmadığı gibi,

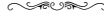
¹ "Nazar (göz değmesi); deveyi kazana, adamı kabre sokar." Bkz.: el-Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb* 2/140; ed-Deylemî, *el-Müsned* 3/77; el-Münâvî, *Feyzu'l-kadir* 4/397.

² Her türlü noksan sıfatlardan uzak olan Allah'ın adıyla.

³ "Hiç bir şey yoktur ki, O'nu hamd ile beraber tesbih (tenzih) ediyor bulunmasın." (İsrâ sûresi, 17/44)

⁴ "Yemin olsun asra (hadiselerle yüklü zamana, bilhassa onun son parçasına)..." (Asr sûresi, 103/1)

Risale-i Nur'a hüsn-ü hizmet edenlerin hemen hemen bilâ-istisna maîşetinde vüs'at ve bereket ve kalbinde meserret ve rahat görmelerinin binler hâdiseleri dahi tesadüfî olamaz.

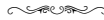
Aziz, sıddık kardeşlerim,

1 *وَعَسَى أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ* ve *2 الْخَيْرُ فِي مَا اخْتَارَهُ اللَّهُ* sırıyla, Risale-i Nur'un en mahrem parçaları, en nâmahremlerin ellerine geçmek ve en mütekebbirlerin başlarına vurmak ve en baştakilerin yanlışlarını göstermek için “sirran tenevverat” perdesinden çıktı. Şimdiye kadar mesele küçültölmek isteniliyordu. Fakat nasılsa bildiler ki; mesele pek büyüktür ve ehemmiyetle celb-i dikkat ise Risale-i Nur'un parlak fütuhatına ve düşmanlarına da hayretle kendini okutmasına yol açar. Hatta Eskişehir Mahkemesi'ndeki çok müteRedditleri ve mütehayyirleri ve muhtaçları tenvir edip kurtardı, o zahmetimi zi rahmete çevirdi.

İnşaaallah bu defa daha geniş bir sahada, daha çok mahkemeler ve merkezlerde o kudsî hizmeti görecek.

Evet Risale-i Nur'un tarz-ı beyanını gören, lâkayt kalamaz. Başka eserler gibi yalnız aklı ve kalbi değil, belki nefsi de ve hissiyatı da musahhar eder.

Sizin tahliyeniz bu hakikate zarar vermez; fakat benim beraatim, zarardır. Umum Âlem-i İslâm'ı alâkadar eden bir hakikatin hatırı için değil yalnız dünya hayatını, belki lüzum olsa uhrevî hayatımı ve saadetimi dahi ehl-i imanın Risale-i Nur ile saadetleri için feda etmeyi nefsim de kabul ediyor.

Burada başı yazılmayan zelzele hâdisesinin mâba'di, Hüsrev'in mektubunda:

Daha sonra başka bir gazetede, tamamlayıcı ve hayret verici şu mâlûmatları gördüm: Zelzeleden evvel kediler, köpekler üçer beşer olarak toplanmışlar, sessiz olarak, düşünceli gibi alık alık birbirine bakarak bir müddet beraber

¹ “Allah'ın kullarını sevk ettiği ve onlar için seçtiği her şeyde hayır vardır.” (Bkz.: el-Aclûnî, *Keşfü'l-hafâ* 1/478)

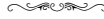
² “Olur ki hoşlanmadığınız bir şey sizin için hayırlı olur.” (Bakara sûresi, 2/216)

oturmuşlar, sonra dağılmışlar. Gerek zelzele olurken ve gerekse olmadan evvel veya olduktan sonra bu hayvanlardan hiçbirini görülmemiş; kasabalardan uzaklaşarak kırlara gitmişler. Bir garibi de şudur ki: Bu hayvanlar isyanımızdan mütevellid olan başımıza gelecek felâketleri lisân-ı hâllerleriyle haber verdiklerini yazıyorlar da biz anlamıyoruz diyerek taaccüp ediyorlar.

İşte Bediüzzaman'ın uzun senelerden beri “Zındıklar, Risale-i Nur’a dokunmasınlar ve şâkirtlerine ilişmesinler. Eğer dokunurlarsa ve ilişirlerse yakınında bekleyen felâketler, onları yüz defa pişman edecek.” diye Risale-i Nur ile haber verdiği yüzler hâdisât içinde işte zelzele eliyle doğruluğunu imza ederek gelen dört hakikatli felâket daha...

Cenâb-ı Hak, bize ve Risale-i Nur’a taarruz edenlerin kalblerine iman, başlarına hakikati göreceak akıl ihsan etsin. Bizi bu zindanlardan, onları da felâketlerden kurtarsın, âmin...

Hüsrev

Aziz, sıddık kardeşlerim ve musibet arkadaşlarım,

Sizin içinizde mübarek âlimler ve âlicenâb müdebbirler ve hâlis fedakâr şâkirtler bulunmasından büyük bir itimat ile size güveniyordum ki; kuvvetli ve derras ve kesretli düşmanlarımıza karşı vahdetinizi ve tesânüdünüzü muhafaza edeceksiniz diye istirahat ederdim, sizin ile meşgul olmazdım. Birkaç noktayı beyan etmek lüzum oldu.

Birincisi: Tahliyeniz uzamamak için ben, Ankara'ya bir şey gönderip müracaat etmeyecektim. Fakat mahkeme, mahrem ve gayr-i mahrem risaleleri ve eski ve yeni mektupları karıştırarak Ankara'ya gönderdiğinden, mecburiyetle buradaki ehl-i vukûf gibi mahrem risaleleri esas ederek oradaki ehl-i vukûf aleyhimize hükmetmemek için mahremlere, hususan “Beşinci Şuâ”ın Süfyan ve İslâm deccalı hakkında gayet kuvvetli cevap veren “Müdâfaât Risalesi”ni ve felsefe-i tabiiyenin verdiği küfr-ü mağrurâne ve iman aleyhinde cür’etkârâne tecavüzünü kıran “Meyve Risalesi”ni o makamata göndermek zarurî ve lâzım idi.

İkinci Nokta: Aziz kardeşlerim! Sizin bu ehemmiyetli mektubunuzun cevabını yazarken, benim elime aynı mektubu verdiler. “İkinci Nokta”ya başladım, kaldı. İşte tamam ediyorum, dikkat ediniz. Eğer bu fikrin faydasız

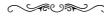
avukatınız tarafından tervici varsa, her hâlde mahkûmiyetimize taraftar olanların bir tedbiridir ki; Ankara'daki ehl-i vukûf, buradaki ehl-i vukûf gibi neşrolunmayan mahrem ve hususan Beşinci Şuâ risalelerini esas edip, bütün Risale-i Nur'a teşmil edip müsâdere etmek ve "Beşinci Şuâ"ın meselelerini, Risale-i Nur'u okuyan bütün biçâre talebelerin dersleridir diye, onları benim suçumla tam bağlamak için dehşetli bir plândır. Beni konuşmaktan men etmek ve yazdıklarımı müsâdere ile Ankara'ya göndermemek fikriyle müdür ve müddeiumumî muâvini müşkülât vermeleri kuvvetli bir emâredir ki; müdâfaâtın cerhedilmez cevapları yetişmeden Ankara, aleyhimize hüküm vermek içindir.

Üçüncü Nokta: Zâten meseleyi uzatacak ehemmiyetli kitapları ve evrakları ve müdâfaaları dahi Ankara'ya göndereceğini, mahkeme reisi o gün söyledi. Elbette şimdi yetişmiş... Şimdi benim muntazam ve izahlı iki müdâfaa-nâmem gitse, belki meseleyi çabuk halleder, mesele uzamaz, tâcil eder, çabuk aile sahipleri kurtulurlar. Fakat ben ve benim gibi alâkasızlar kurtulmaya değil, belki hakâik-i imaniyeyi mülhidlere, mürtedlere karşı müdâfaa etmek için, en müsait bir yer olan hapiste kalmak lâzımdır.

Dördüncü Nokta: Risale-i Nur beraat etmezse ve benim müdâfaâtım nazara alınmazsa; faydasız, zâhiri inkârınız sizi kurtarmayacak. Vahdet-i mesele haysiyetiyle biz birbirimizle bağlanmışız; yalnız münasebetleri pek az bulunan bir kısım arkadaşlar kurtulabilirler. Eskişehir Mahkemesi, bunu bilfiil gösterdi. Bir seneden beri, gayet dikkatle içimize casusları sokan ve safdil ve cür'etkâr talebelerin ifşaatını zabteden ve bililtizam bizi perişan ve mesleğimizden pişman etmek için her vesileyi istimâl eden, hatta aleyhimize Şeyh Abdülhakîm'i sevkettikleri hâlde, onu ve Şeyh Abdülbâki'yi ve bana arasına itiraz eden Şeyh Süleyman'ı bizim gibi perişan eden adamlara karşı inkârlarınız ve kaçmanız, onların kanaat-i vicdaniye dedikleri düşüncelerinde beş para etmez ve Eskişehir'de dahi etmedi.

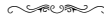
Beşinci Nokta: Biz hem burada, hem Eskişehir'de tecrübe ile kat'î anladık ki: Biz, vahdet-i mesele cihetiyle tam bir tesânüde şiddetle muhtacız. Sıkıntıdan gelen gücenmekler ve titizlikler ve itirazlar, bizim perişaniyetimizi ikileştirir. Maatteessüf en ziyade güvendiğim ve itimat ettiğim, sizlerdiniz. Bazı hatırıma bir telâş geldiği vakit, İstanbul'dan gelen kâmil ve sıddık hocalar ve Kastamonu Vilayeti'nde fevkalâde sadâkat gösteren zâtları tahattur ile o endişem zâil olurdu. Dikkat ediniz, küfr-ü mutlakı müdâfaa eden gizli

komite içinize parmak sokmasın. Benim komşudaki koğuşa parmağını soktu, beni azap içinde bıraktı. Şimdi siz, mâbeyninizde *münakaşasız bir meşveret* ediniz; kararınızı kabul ederim. Fakat benim müdâfaâtım tâ Ankara'ya gitse ve medar-ı nazar olsa, buradaki mahkeme, kurtulması mümkün olanlar hakkında kararını vermek ihtimalini.. hem şimdi bizimle uğraşan ve Abdülbâki ve Abdülhakîm ve Hacı Süleyman'ı nefyeden ve Yeşil Şemsi'yi tahliyeden sonra burada durduran adamlar, elbette Hâfız Mehmed ve Seyyid Şefik gibi salâbet-i diniyeleri ile ve onların ölmüş reislerine ve suretine baş eğmemesiyle ve ilhad ve bid'alara taraftarlıklarını göstermemesiyle beraber, serbest bırakmamak ihtimalini de.. hem Risale-i Nur'un tesettür perdesinden çıkıp gayet büyük ve umumî bir meselede kendi kendine merkezlerinde mübâreze zamanında şâkirtlerini arkasında bulmak ve kaçmamakla sarsılmaz ve mağlup olmaz bir hakikate bağlandıklarını mütereddit ve mütehayyir ehl-i imana göstermesi gayet lüzumlu olduğunu dahi nazarınıza ve meşveretinize alınız. *Sakın, sakın birbirinizin kusuruna bakmayın.. hiddet yerinde hürmet ediniz.. itiraz yerinde yardım ediniz.*

Aziz, sıddık ve sadık kardeşlerim,

Ben birkaç gündür bir duamı değiştirdim. Şimdiye kadar bazen yüz defa tekrar ile ¹وَاعْفُ رَنَا veya ²وَفَقَّ gibi dualarda ³طَلَبَةُ رَسَائِلِ النُّورِ الصَّادِقِينَ cümlesinden ⁴الصَّادِقِينَ kelimesini kaldırdım. Tâ ki ruhsatla amele kendini mecbur bilen.. ve sıkıntının verdiği evham ve me'yusiyet cihetiyle zâhirî inkâr.. ve çekinmekle azîmet ve sadâkate muhalif hareket eden kardeşlerimiz o dualardan mahrum kalsınlar.

¹ "lütfe bağışla kusurlarımızı..."

² "muvaffak eyle"

³ "sadık Risale-i Nur talebeleri"

⁴ "sadıklar"

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ¹

Aziz kardeşim Hâfız Ali,

Hastalığına merak etme! Cenâb-ı Hak şifa versin, âmîn... Hapiste her bir saat ibadet, on iki saat ibadet yerinde bulunmasından çok kârlısın. İlâç istersen, bir kısım dermanlar bende var, sana göndereyim. Zâten ortalıkta bir hafif hastalık var. Ben mahkemeye gittiğim gün, her hâlde hasta oluyorum. Belki sen bana yardım etmek için, eski zamanda birbirinin bedeline hasta olması ve ölmesi gibi harika fedakârlık gösteren zâtlar gibi, benim bir parça rahatsızlığımı aldın.

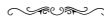

Güzel ve Tam Yerinde Bir Tâziyenâme

Aziz, sıddık kardeşlerim,

لِكُلِّ مُصِيبَةٍ ﴿إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ﴾²

Ben hem kendimi, hem sizi, hem Risale-i Nur'u tâziye.. ve merhum Hâfız Ali'yi ve Denizli Mezaristanı'nı tebrik ediyorum. "Meyve Risalesi"nin hakikatini ilmelyakîn ile bilen bu kahraman kardeşimiz, aynelyakîn ve hakkalyakîn makamına çıkmak için, kabre cesedini bırakıp melekler gibi yıldızlarda, âlem-i ervahta seyahate gitti.. ve tam vazifesini yapıp terhisle istirahat çekildi. Cenâb-ı Erhamü'r-râhimîn, Risale-i Nur'un bütün yazılan ve okunan harfleri adedince defter-i âmâline hasenât yazdırsın, âmîn... Ve onların sayısınca onun ruhuna rahmetler yağdırsın, âmîn... Ve kabrinde Kur'ân'ı, Risale-i Nur'u ona şirin ve enîs arkadaş eylesin, âmîn... Ve Nur fabrikasına onun yerine on kahramanı ihsan edip çalıştırsın, âmîn, âmîn, âmîn... Siz dahi benim gibi dualarınızda onu yâdediniz. Bin lisan onun lisanı yerine istimâl edip, "O, kaybettiği bir hayat ve bir dil yerinde mânevî bin hayat kazandı" diye rahmet-i ilâhiyeden ümitvarız.

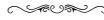

¹ Her türlü noksan sıfatlardan uzak olan Allah'ın adıyla.

² Her musibet karşısında deriz ki: "Biz, Allah'a aidiz (O'nun mahlûku, O'nun kulları, O'nun mülküyüz; O, mülkünde dilediği gibi tasarruf eder) ve zaten O'na dönmekteyiz." (Bakara sûresi, 2/156)

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Cenâb-ı Erhamü'r-râhimîn'e hadsiz şükür olsun ki; bu acîb zamanda ve garip yerde, talebe-i ulûmun kıymetli şerefini ve ehemmiyetli hizmetlerini kazanmayı sizler vasıtasıyla bizlere de müyesser eyledi. Ehl-i keşf-il kuburun müşâhede-iyle, müteaddit vakıâtla, tahsil-i ulûm anında vefat eden bazı müş-tâk ve ciddî bir talebe-i ulûm, şehitler gibi kendini hayatta ve kendi dersiyle meşgul görüyor. Hatta meşhur bir ehl-i keşfi'l-kubur, vefat eden ve İlm-i Sarf ve Nahiv okuyan bir talebenin kabrinde "Münker, Nekir'e nasıl cevap verecek?" diye murâkabe etmiş ve müşâhede edip işitmiş ki: Melek-i suâl ondan sordu: مَنْ رَبُّكَ "Senin Rabbin kimdir?" dediği zaman o Nahiv dersiyle iştigal ederken vefat eden talebe, o meleğin cevabında demiş: "رَبُّكَ mübtedadır, رَبُّكَ onun haberidir." Nahiv İlmî'nce cevap vermiş, kendini medresede zannetmiş. İşte bu vâkıya muvâfık olarak ben merhum Hâfız Ali'yi aynen hayattaki gibi Risale-i Nur'la meşgul olarak en yüksek bir ilimde çalışan bir talebe-i ulûm vaziyetinde ve tam şehitler mertebesinde ve tarz-ı hayatlarında biliyorum.. ve o kanaat ile ona ve onun gibi Mehmed Zühdü'ye ve Hâfız Mehmed'e bazı dualarımda derim: "Yâ Rabbi! Bunları kıyâmete kadar Risale-i Nur kisvesinde hakâik-i imaniye ve esrar-ı Kur'âniye ile kemâl-i ferah ve sevinçle meşgul eyle." Âmîn! İnşallah...

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ¹

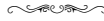
Aziz, sıddık kardeşlerim,

Ben merhum Hâfız Ali'yi unutamıyorum. Onun acısı beni çok sar-sıyor. Eski zamanlarda bazen böyle fedakâr zâtlar, kendi dostu yerine ölüyorlardı. Zannederim, o merhum benim yerimde gitti. Onun fevka-lâde hizmetini eğer sizler gibi o sistemde zâtlar yapmasa idi Kur'ân'a, İslâmiyet'e büyük bir zâyiat olurdu. Ben, onun vârisleri olan sizleri tahat-tur ettikçe o acı gidiyor, bir inşirah geliyor.

Medar-ı hayrettir ki; ben şimdi onun mânevî, belki maddî hayatıyla âlem-i berzaha gitmesi cihetiyle, o âleme gitmek için bende bir iştiyak zuhur

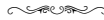
¹ Her türlü noksan sıfatlardan uzak olan Allah'ın adıyla.

etti ve ruhuma başka bir perde açıldı. Nasıl ki buradan Isparta'daki kardeşlerimize selâm gönderip muârefe, muhabere ile sohbet ediyoruz. Aynen öyle de Hâfız Ali'nin tavattun ettiği âlem-i berzah, nazarımda Isparta, Kastamonu gibi olmuş. Hatta bu gece, mesmuâtıma göre buradan birisi oraya gönderilmiş. On defadan ziyade teessüf ettim. Ne için Hâfız Ali'ye onunla selâm göndermedim. Sonra ihtar edildi ki, selâm göndermek için vasıtalarla ihtiyaç yok. Kuvvetli râbitası telefon gibidir, hem o gelir, alır. O büyük şehit, Denizli'yi bana sevdirtiyor, daha buradan gitmek istemiyorum. O ve Mehmed Zühdü ve Hâfız Mehmed, hayatlarında gördükleri vazife-i imaniye ve nuriyeye devam ediyorlar. Onlar pek yakından temâşâ ediyorlar, belki de yardım ediyorlar. Evliya-yı azîmenin dairesinde kıymetli hizmet noktasında mevki almalarından, ben de o ikisinin Hâfız Mehmed'le beraber isimlerini silsilemde aktâbların isimleri yanında yâdedip hediyelerimi bağışlıyorum.

Aziz, siddık kardeşlerim,

Sizdeki ihlâs ve sadâkat ve metânet, şimdiki ağır sıkıntılarda birbirinizin kusuruna bakmamaya ve setretmeye kâfi bir sebeptir. ve Risale-i Nur zinciriyle kuvvetli uhuvvet, öyle bir hasenedir ki bin seyyieyi affettirir. Haşirde adalet-i ilâhiye, hasenelerin seyyielere râcih gelmesiyle affettiğine binâen¹, siz de hasenelerin rüçhânına göre muhabbet ve afu muamelesini yapmak lâzımdır. Yoksa bir seyyie ile hiddet etmek, sıkıntıdan gelen bir titizlik, bir asabîlik ile zararlı bir hiddet, iki cihetle zulüm olur. İnşallah, birbirinize sürurda ve tesellide yardım edip sıkıntıyı hiçe indirirsiniz.

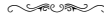
Aziz, siddık, mübarek kardeşlerim,

Birkaç gündür sizin ile konuşmadığımın sebebi, şimdiye kadar emsâlini görmediğim şiddetli ve zehirli bir hastalıktır. Ben, Risale-i Nur hesabına âhir ömrüme kadar Nur ve Gül dairesindeki sebatkâr ve metin ve sarsılmaz kardeşlerimle, Kastamonu'lu fedakârlar ile ebeden müteşekkîrâne iftihar ediyorum ve onlarla bütün zalimlerin sıkıntılarına karşı bir kuvvetli nokta-yı istinad

¹ Bkz.: İbnü'l-Mübârek, *ez-Zühd* 1/123; en-Nevevî, *Şerhu Sahihi Müslim* 11/136; İbni Hacer, *Fethu'l-bârî* 1/110, 13/539.

ve tam bir teselli buluyorum. Şimdi ölsem, onlar var diye ferah-ı kalble eceli-mi karşılayacağım...

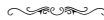
Ehl-i dünya, ben onlarla mübâreze ediyorum diye asılsız tevehhüm ederek beni hapse attılar. Fakat kader-i ilâhî, ben onlarla konuşmadığım ve ıslah-ı hâllerine çalışmadığımdan beni hapse attı. Ve hapiste yalnız birkaç arkadaşla kalsam Ankara makamâtına karşı Âlem-i İslâm'ı alâkadar edecek bir alenî muhakeme isteyeceğim ve dâvâ edeceğim ve Meyve Risalesi'ni ve müdâfaât parçalarını yeni harfle müteaddit nüshalar çıkarıp mühim makamata göndereceğiz, inşallah.

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Bu nevi hadisler, müteşâbih kısmındandırılar; hem cüz'î ve hususî değil-ler, umumî yerlerde bakmıyorlar. Bu kısım ise ümmetinin başına gelen di-nî fitnelerden yalnız birtek zamanı ve Hicaz ve Irak'ı misal olarak gösterir. Zâten Abbasîlerin zamanında, o tarihte Mu'tezile, Râfîzî, Cebri ve perde altın-da zındıklar, mülhidler, İslâmiyet'i zedeleyen çok firâk-ı dâlle meydana gel-miştiler. Şeriat ve itikat noktasında, ehemmiyetli sarsıntılar olması hengâmın-da Buhârî, Müslim, İmam Âzam, İmam Şafîî, İmam Mâlik, İmam Ahmed İbni Hanbel ve İmam Gazâlî ve Gavs-ı Âzam ve Cüneyd Bağdadî gibi pek çok eâzım-ı İslâmiye imdada yetişip o fitne-i diniyeyi mağlup ettiler. O tarihten üç yüz sene sonraya kadar o galebe devam ile beraber, perde altında yine o ehl-i dalâlet fırkaları, siyaset yoluyla Hülâgu, Cengiz fitnesini İslâmların başına getirdiler. Bu fitneden hem hadis, hem Hazreti Ali (*radiyallâhu anî*) sarih bir su-rette aynı tarihiyle işaret ediyorlar. Sonra bu zamanımızın fitnesi en büyük bir fitne olduğundan, hem müteaddit hadisler, hem çok işârât-ı Kur'âniye aynı tarihiyle haber veriyorlar.

Buna kıyasen, ümmetin geçireceği safahatı küllî bir surette bir hadis be-yan ettiği vakit, bazen o küllînin birtek hâdisesini, misal olarak tarihi göste-rir. Böyle müteşâbih ve manası tamam anlaşılmayan hadislerin Risale-i Nur eczaları kat'î bir surette te'villerini beyan etmiş. Yirmi Dördüncü Söz'de ve Beşinci Şuâ'da, bu hakikati düsturlarla beyan etmiş.

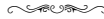
Aziz, sıddık kardeşlerim,

Birbirinizi enaniyetle veya sadâkatsizlikle itham etmemek için, bir hakikati beyan etmek ihtar edildi.

Ben bir zaman enaniyetini bırakmış ve nefs-i emmâresi kalmamış büyük evliyadan şiddetli bir surette nefs-i emmâreden şikayet ettiğini gördüm, hayrette kaldım. Sonra kat'î bildim ki; âhir ömre kadar mücâhede-i nefsiyenin sevabdar devamı için nefs-i emmârenin ölmesi üzerine onun ci-hâzâtı damarlara ve hissiyata devredilir, mücâhede devam eder. İşte o büyük evliyalar, bu ikinci düşmandan ve nefsin vârisinden şikayet ederler.

Hem mânevî kıymet ve makam ve meziyet, bu dünyaya bakmıyor ki, kendini ihsas etsin. Hatta en büyük makamda bulunanlardan bazı zâtlara verilen büyük bir ihsan-ı ilâhîyi hissetmediklerinden, kendilerini herkesten ziyade bîcâre ve müflis telâkki etmeleri gösteriyor ki; avâmın nazarında medar-ı kemâlât zannedilen keşif ve keramet ve ezvâk ve envâr, o mânevî kıymet ve makamlara medar ve mihenk olamaz. Sahabelerin bir saati, başka velilerin bir gün, belki bir çilesi kadar kıymeti olduğu hâlde; keşif ve mânevî hârikulâde hâlâta evliya gibi mazhariyetleri her sahabe de olmaması, bu hakikati isbat ediyor.

İşte kardeşlerim, dikkat ediniz! Sizin nefs-i emmâreniz, kıyas-ı bin-nefs cihetinde, sû-i zan noktasında sizleri aldatmasın; Risale-i Nur terbiye etmiyor diye şüphelendirmesin.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Risale-i Nur'un "Gençlik Rehberi"nde ve "Meyve Risalesi"ndeki beş meselesinin haylaz gençlerde dokuz tokadı Risale-i Nur'un bir latif kerameti olduğunu o gençler dahi tasdik ediyorlar.

Birincisi: Bana hizmet eden Feyzi. Ona bidayette dedim: "Sen Meyve'nin bir dersinde bulundun, haylazlık yapma!" O yaptı, birden tokat yedi, bir hafta eli bağlı kaldı.

Evet, doğrudur.

Feyzi

¹ Her türlü noksan sıfatlardan uzak olan Allah'ın adıyla.

İkincisi: Bana hizmet eden ve Meyve'yi yazan Ali Rıza. Bir gün yazdığını ona ders verecektim. O haylazlığından yemek pişirmek bahanesi ile gelmedi, birden tokat yedi. O vakit onun tenceresi sağlam iken dibi, yemeği ile beraber tamamen düştü.

Evet, doğrudur.

Ali Rıza

Üçüncüsü: Ziya, Meyve'nin gençliğe ve namaza dair meselelerini kendine yazdı, namaza başladı. Fakat haylazlık yaptı, namazı ve yazıyı bıraktı. Birden, o vakitte tokat yedi. Hilâf-ı âdet ve sebepsiz, başı üstündeki sepeti ve elbiseleri yandı. O kadar kalabalık içinde yanıncaya kadar kimse farkında olmaması, kastî bir şefkat tokadı olduğunu gösterdi.

Evet, doğrudur.

Ziya

Dördüncüsü: Mahmud. Ona Meyve'den gençlik ve namaz meselelerini okudum ve dedim: "Kumar oynama, namaz kıl." Kabul etti. Fakat haylazlık galebe etti, namaz kılmadı ve kumar oynadı. Birden, hiddet tokatını yedi. Üç-dört defada daima mağlup olup fakir hâliyle beraber kırk lira ve sakosunu ve pantolonunu kumara verdi, daha aklı başına gelmedi.

Evet, doğrudur.

Mahmud

Beşincisi: On dört yaşında Süleyman nâmında bir çocuk, ziyade haylazlık yapıp başkalarının da iştilahlarını açıyordu. Ona dedim: "Uslu dur, namazını kıl! Senden büyük haylazların içinde bu hâlin, sana tehlike getirir." O, namaza başladı. Fakat yine namazı terk ve haylazlığa girdi. Birden tokat yedi. Uyuz illetine müptelâ oldu, yirmi gündür yatağında yatmaya mecbur oldu.

Evet, doğrudur.

Süleyman

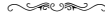
Altıncısı: Bana bidayette hizmet eden Ömer, namaza başladı, şarkı-ları bıraktı. Fakat bir akşam, kapıya yakın bir şarkı kulağıma geldi, evrâd ile meşguliyetime zarar verdi. Ben hiddet ettim, çıktım gördüm ki; hilâf-ı âdet Ömer'dir. Ben de hilâf-ı âdet bir tokat vurdum. Birden, sabahleyin hilâf-ı âdet olarak Ömer, başka hapse gönderildi.

Yedincisi: Hamza nâmında on altı yaşında, sesi güzel olmasından şarkı söylüyor, başkalarının da iştihalarını açıyor, haylazlık ediyordu. Ona dedim: “Böyle yapma, tokat yiyeceksin.” Birden, ikinci gün bir eli yerinden çıktı, iki hafta azabını çekti.

Evet, doğrudur.

Hamza

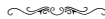
Bu gibi tokatlar var. Fakat kâğıt bitti, mana da bitti...

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Bir maârif vekili, perdeyi yüzünden kaldırdı ve küfr-ü mutlakı başka bir kisvede gösterdi. Bizim son gönderdiğimiz müdâfaâtı daha almadan başka sâika ile o beyannâmeyi yazmış. Gerçi ben, o daireye göndermeyi düşünmüyordum. Fakat kardeşlerimizin tensibiyle onlara da göndermek hem münasip, hem lâzım olduğunu bu hâl gösterdi. Çünkü her hâlde bu derece ilhad da taassub taşıyan bir vekil, Ankara'ya gönderilen evrak ve mahrem risalelere karşı lâkayt kalmazdı. Birden, doğrudan doğruya cerhedilmez müdâfaâtlar başına vuruldu, çok iyi oldu. İnşallah o dairede dahi Risale-i Nur lehinde kuvvetli bir cereyan uyandıracak.

Kardeşlerim! Madem bir kısmın mahiyetleri bu tarzdır. Onlara, o kısma teslim olmak; bir nevi intihardır, İslâmiyet'ten pişman olmaktır, belki dinden insilâh etmektir. Çünkü o derece ilhad da taassub etmiş ki; bizim gibilerden yalnız teslimiyetle ve tasannû ile razı olmuyorlar. “Kalbini ve vicdanını bırak, yalnız dünyaya çalış” derler. İşte bu vaziyete karşı inâyet-i rabbâniyeye dayanıp metânet ve sabır ve tevekkül ederek dört sandık Risale-i Nur eczaları o merkeze yetişip, kuvvetli hakikatler ile galebe çalmasına dua etmekten başka çare yoktur. Biz birbirimizden çekinmekle ve gücenmekle ve Risale-i Nur'dan çekilmekle ve onlara teslim ve hatta iltihak etmekle fayda vermediği şimdiye kadar tecrübe edildi. Hem hiç merak etmeyiniz. O vekilin o farfaralı telâş, zaafına ve tam korkusuna delâlet eder. Tecavüze değil, belki tedâfüe mecburiyeti bildiriyor.

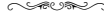

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Homa'lı kardeşlerimizden Ali nâmında bir şâkirt, Hâfız Ali'nin vefatı günlerinde vefat ettiğini Sami Bey bana söylediği gibi, Homa'lı kahramanlardan

Mehmed Ali dahi bana yazdı. Ben de o Ali'yi o büyük şehit Ali'ye çok dualarda arkadaş yaptım.

Bu yakında bizimle alâkadar bir hanım, üç kardeşimizin öldüğünü görmüştü. Tabiri, bu iki Ali ve Risale-i Nur'a hapiste tâbi olmak isteyen, asılan Mustafa, umumumuzun bedeline âhirete gittiler ve selâmetimizin hesabına feda oldular, demektir.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Aziz, sıddık, sarsılmaz ve tevekkülün mahiyetini ve kıymetini anlayan kardeşlerim,

Yirmi seneden beri hiçbir gazeteyi ne okumak ve ne sormak merakım olmadığı hâlde, pek çok teessüf ile, yalnız bir kısım zayıf kardeşlerimizin hatırları için bugün bir gazetenin bir bahsini gördüm. Bundan bildim ki; perde altında ve üstünde ehemmiyetli cereyanlar rol oynuyorlar. Meydanda biz göründüğümüzden, bizler o cereyanlarla alâkadar tevehhüm ediliyoruz. İnşallah, Risale-i Nur'un dört sandık, kuvvetli cerhedilmez risaleleri ve pek kat'î müdâfaa defterleri, bizim hakkımızda hem iman ve Kur'ân, İslâm hakkında bir hayırlı netice verecekler. Biz onların dünyalarına karışmadık ve karışacağımızı hiçbir cihetle daha tesbit edemediler. Mecburiyetle bütün Risale-i Nur'u Ankara tahkik için istedi.

Madem hakikat budur.. ve madem şimdiye kadar Risale-i Nur'un hizmetinde inâyet-i rabbâniyenin tecellisini inkâr edilmeyecek derecede gördük, her birimiz cüz'î ve küllî bunu hissetmişiz.. ve madem şimdi siyasetin ve dünyanın çok cereyanlarının birbirine karşı tahşidatı oluyor.. ve madem elimizden kazaya rıza ve kadere teslim ve hizmet-i imaniye ve Kur'âniye ve nuriyenin verdikleri büyük ve kudsî teselliden başka bir şey gelmiyor. Elbette bize en elzem iş, telâş etmemek ve me'yus olmamak.. ve birbirinin kuvve-i mâneviyesini takviye etmek ve korkmamak.. ve tevekkülle bu musibeti karşılamak.. ve habbeyi kubbe yapan farfaralı gaze tecilerin kubbelerini habbe görüp ehemmiyet vermemektir. Bu dünya hayatı, hususan bu zamanda, bu şerâit altında kıymeti yoktur. Başa ne gelse gelsin, hoş görmeli...

¹ Her türlü noksan sıfatlardan uzak olan Allah'ın adıyla.

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim,

İki-üç kardeşlerimiz şöyle kendilerine bir güzel teselli bulmuşlar, diyorlar ki: “Bu hapiste bir kısım yeni kardeşlerimiz, bir-iki saat gayr-i meşrû bir hareket yüzünden, bir-iki belki on sene bu musibet içinde sabır ve tahammül ediyorlar. Hatta bir kısmı şükrederek başka günahlardan kurtulduk dedikleri hâlde; biz Risale-i Nur vasıtasıyla en meşrû bir hareket ve hizmet-i imaniye yüzünden altı-yedi ay hayırlı bir sıkıntıdan neden şekvâ ediyoruz?” diyorlar. Ben de –bin bârekâllah– onlara derim:

“Evet beş-on sene hem imanını, hem başkaların imanlarını kurtarmak niyetiyle zevkli, tatlı, hayırlı, kudsî bir hizmet ve yüksek bir ubûdiyet-i fikriye yüzünden beş-on ay zahmet çekmek, medar-ı şükür ve iftihar dır. Bir hadiste ferman etmiş ki: ‘Birtek adam seninle hidayete gelse, sahara dolusu kırmızı koyun, keçilerden daha hayırlıdır.’¹ İşte burada, mahkemede, Ankara’da, sizlerin yazılarınız ve hizmetleriniz vasıtasıyla ne kadar insanlar imanlarını dehşetli şüphelerden kurtardığını ve kurtaracağını düşününüz, sabır içinde kemâl-i rıza ile şükrediniz.”

Eğer Ankara’da hâkim olan Halk Partisi, oraya giden Risale-i Nur’un kuvvetli kitaplarına karşı inat etse ve musâlaha niyetiyle himâyesine çalışmazsa, bizim en rahat yerimiz hapistir.. ve mülhidlerin, bolşevizmi zındıka ile birleştirdiğine alâmettir.. ve hükûmet onları dinlemeye mecbur olur. O zaman Risale-i Nur çekilir, tevakkuf eder, maddî ve mânevî musibetler hücumu başlarlar...

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَا مَعْشَرَ الْجِنَّ وَالْإِنْسِ أَلَمْ يَأْتِكُمْ رُسُلٌ مِنْكُمْ²

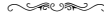
âyet-i celileleri mûcibince cinlerden de peygamber geldiği bildiriliyorsa da, bu husustaki müşkülün halli için vâki suâle, üstadımızın verdiği cevaptır.

¹ Buhârî, cihâd 102, 143, fezâilü ashâb 9; Müslim, fezâilü’s-sahâbe 34; Ebû Dâvûd, ilim 10.

² “Ey cin ve insanlar topluluğu! İçinizden size (âyetlerimi anlatan ve bu gününüzle karşılaşacağınızı bildirerek sizi uyanan) peygamberler gelmedi mi?” (En’âm sûresi, 6/130)

Aziz kardeşim,

Hakikaten senin bu suâlinin çok ehemmiyeti var. *Fakat Risale-i Nur'un en ehemmiyetli vazifesi, beşeri dalâletten ve küfr-ü mutlaktan kurtarmak olmasından, bu çeşit meselelere sıra gelmiyor, onlardan bahis açmıyor.* Selef-i Sâlihîn dahi çok bahsetmemişler. Çünkü öyle gaybî ve görünmeyen işlerde sû-i istimâl düşer. Hem şarlatanlar, hodfûrûşluklarına bir vesile yapabilirler. Nasıl ki şimdi ispritzmacılar cinler ile muhabere nâmıyla şarlatanlık yapıyorlar. Dinin zararına âlet ederler diye çokça medar-ı bahs edilmez. Hem Hâtemü'l-enbiyâ'dan sonra, cinlerde peygamber gelmemiş. *Hem Risale-i Nur, bu zamanda bir tâun-u beşerî olan maddiyyûnluk fikrini ıbtal etmek için cinnî ve ruhânilerin vücudlarını kat'î hüccetler ile isbat etmeye çalışmış, bu meseleye üçüncü derecede bakmış, tafsilini başkalara bırakmış.* Belki inşaallah Risale-i Nur'un bir şâkirdi, Sûre-i Rahmân'ı tefsir edip bu meseleyi de halleder.

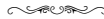

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ¹

Aziz, sıddık kardeşlerim,

﴿إِنَّا لِلّٰهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ﴾² Hakikaten Hâfız Ali, Hâfız Mehmed ve Mehmed Zühdü'nün vefatları; değil yalnız bize ve Isparta'ya, belki bu memlekete ve Âlem-i İslâm'a büyük bir zâyıattır. Fakat şimdiye kadar bir cilve-i inâyet olarak, Risale-i Nur'un bir şâkirdi zâyı olduğu zaman, der-akab iki-üç tane o sistemde meydana çıktığından kuvvetle ümitvarız ki; başka şekilde o kahramanların vazifelerini görecektir ümit ettiğimizden ciddî şâkirtler çıkarlar, görürler. Zâten o üç mübarek merhum zâtlar, az bir zamanda, yüz senelik vazife-i imaniyeyi gördüler. Cenâb-ı Erhamü'r-râhimîn, onların yazdıkları ve neşrettikleri ve okudukları huruf-u nuriye adedince onlara rahmetler eylesin, âmin...

Benim tarafımdan o Hâfız Mehmed'in akrabasını ve mübarek köyünü tâziye ediniz. Ben de onu Hâfız Ali ve Mehmed Zühdü'ye arkadaş edip, üstadlarımdan aktâb kısmının isimleri içinde o üçünün isimlerini dâhil edip, Hâfız Âkif'i dahi Âsım ve Lütfü'ye arkadaş ettim.

¹ Her türlü noksan sıfatlardan uzak olan Allah'ın adıyla.

² Her musibet karşısında deriz ki: "Biz, Allah'a aidiz (O'nun mahlûku, O'nun kulları, O'nun mülküyüz; O, mülkünde dilediği gibi tasarruf eder) ve zaten O'na dönmekteyiz." (Bakara sûresi, 2/156)

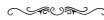
بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim,

¹اِخْتَارَهُ اللهُ sırrıyla bu meselemizin tehiri hayırdır. Çünkü bütün mekteplerde ve dairelerde ve halkta, o ölmüş dehşetli adamın muhabbeti telkin ediliyor. Bu hâl ise, Âlem-i İslâm'a ve istikbale pek elîm ve acı bir tesiri olacaktı. Şimdi ihtiyârımızın haricinde onun mahiyeti ne olduğunu, en başta ve en ziyade alâkadar ve en son ondan vazgeçecek adamların ellerine kat'î hüccetler gösteren ve isbat eden Risale-i Nur geçmesi, kemâl-i merak ve dikkatle okunması öyle bir hâdisedir ki; bizler gibi binler adam hapse girse, hatta idam olsalar, Din-i İslâm cihetiyle yine ucuzdur. Hiç olmazsa küfr-ü mutlakdan ve irtidattan en mütemeritleri bir derece kurtarır, meşkûk bir küfre çıkarır, mağrurâne ve cür'etkârâne tecavüzlerini tâdil eder.

Mahkemede son söz olarak yüzlerine söylediğim bu cümle, “Milyonlar kahraman başların feda oldukları bir kudsî hakikate, başımız dahi feda olsun” ile bizim nihâyete kadar sebat edeceğimizi dâvâ etmişiz. Bu dâvâdan vazgeçilmez. İçinizde vazgeçecek yok ümit ediyorum. Madem şimdiye kadar sabrettiniz, “daha kısmetimiz ve vazifemiz bitmedi” diye tahammül ve sabrediniz.

Her hâlde Meyve'deki kat'î hüccetler ile kabil-i inkâr olmayan idam-ı ebedî ve nihâyesiz haps-i münferit mesleğini müdâfaa etmek için Risale-i Nur'a karşı anûdâne hareket edilmeyecek, belki musâlaha veya mütâreke çaresi aranılacak.

وَالصَّبْرُ مِفْتَاحُ الْفَرَجِ وَالشُّرُورُ²

¹ “Allah'ın kullarını sevk ettiği ve onlar için seçtiği her şeyde hayır vardır.” (Bkz.: el-Aclûnî, *Keşfü'l-hafâ* 1/478)

² “Sabır, kurtuluşun ve sevincin anahtarıdır.” (Bkz.: el-Meydânî, *Mecmeu'l-emsâl* 1/418; el-Kalkaşendî, *Subhu'l-a'sâ* 2/289. Ayrıca bkz.: ed-Deylemî, *el-Müsne'd* 2/415; es-Sehâvî, *el-Makâsîdül-hasene* s.260)

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ¹

Aziz, siddik kardeşlerim,

أَوْمَنْ كَانَ مَيِّتًا فَأَحْيَيْنَاهُ وَجَعَلْنَا لَهُ نُورًا يَمْشِي بِهِ فِي النَّاسِ² âyeti hem Risale-i

Nur'a, hem مَيِّتًا³ kelimesiyle üç kuvvetli emâre ve münasebetler ile Risale-i Nur'un bu bîcâre şâkirtlerine işareti, Birinci Şuâ'da izah edilmiş. Şimdi bu hâdisede o emârelerden birisi tam hükmediyor. Çünkü bize zulmedenler, ellerinde hayat ve medeniyeti ve lezzeti tutup, bizi o tarz-ı hayata ehemmiyet vermemekle itham edip, mesul ederler, hatta idam ve ağır ceza ile hapse sokmak isterler. Fakat kanunca sebep bulamıyorlar. Biz dahi elimizde hayat-ı bâkiyenin mukaddimesi ve perdesi olan mevti ve ölümü tutup onların başlarına vurup intibaha getirmeye ve onların hakikî mesuliyet ve mahkûmiyetten ve idam-ı ebedî ve dâimî haps-i münferitten kurtulmalarına bütün kuvvetimizle çalışıyoruz. *Hatta Ankara'ya giden şiddetli risaleler sebebiyle en ağır ceza nefsim veritse, fakat ceza verenler o risaleler ile ölümün idamından kurtulsalar; hem kalbim, hem nefsim razı olurlar. Demek biz onların iki cihanda yaşamalarını istiyoruz, arıyoruz.* Onlar bizim ölmemizi istiyorlar, bahaneler arıyorlar. Fakat güneş gibi zâhir ve göz ile görünür gündüz gibi bir hakikat-i mevtiye ve her gün insanlarda otuzbin cenaze, ehl-i dalâlet hakkında otuz bin idam-ı ebedî, otuz bin haps-i münferit fermanlarını, ilânnâmelelerini gösterdiklerinden, biz onlara karşı mağlup değiliz. Ne yaparlarsa yapsınlar. فَإِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْغَالِبُونَ⁴ âyeti on iki seneden beri en acınacak mağlûbiyetimiz zamanında dahi, cifir ve ebced hesabıyla galibiyetimize aynı tarihiyle müjde ediyor. Madem hakikat budur; biz şimdiden sonra hem mahkemeye, hem halka diyeceğiz ki:

“Bu gözümüz önünde ve bizi bekleyen ölümün idam-ı ebedîsinden ve karşımızda kapısını açan ve bizi cebr-i kat’î ile çağıran kabrin karanlık haps-i münferidinden kurtulmaya çalışıyoruz. Hem sizin de dehşetli ve çaresiz musibetten kurtulmanıza yardım ediyoruz. Sizin nazarınızda en büyük bir mesele-i dünyeviye ve siyasiye, bizim nazarımızda ve hakikat

¹ Her türlü noksan sıfatlardan uzak olan Allah'ın adıyla.

² “(Mânen) ölü iken (imanla) kendisini dirilttiğimiz ve kendisi için onunla insanlar arasında yolunu hiç şaşırmadan rahatça hareket ettiği bir ışık var ettiğimiz kimse...” (En’âm sûresi, 6/122)

³ “ölü iken” (En’âm sûresi, 6/122)

⁴ “(Kim Allah'ı, Resûlünü ve iman edenleri dost edinirse) bilsin ki, bunların teşkil ettiği Allah tarafı, mutlaka galip gelecektir.” (Mâide sûresi, 5/56)

cihetinde kıymeti pek azdır ve bilfiil vazifedar olmayanlara mâlâyani ve ehemmiyetsizdir ve kıymeti yoktur. Fakat bizim iştigal ettiğimiz vazife-i zaruriye-i insaniye ise, herkese her zaman ciddî alâkası var. Bu vazifemizi beğenmeyenler ve kaldıranlar, ölümü kaldırmalı ve kabri kapamalı!”

İkinci ve üçüncü noktalar şimdilik geri kaldı.

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Risale-i Nur'un kerametlerindendir ki; üstadımız Hazretleri: “Ey mülhidler ve ey zındıklar! Risale-i Nur'a ilişmeyiniz! Risale-i Nur, âfâtın def'ine sadaka¹ gibi vesile olmasından, ona karşı olan hücum ve onun ta'tili, âfâta karşı olan müdâfaasını zayıflştırır. Eğer ilişerseniz, yakından bekleyen belalar, sel gibi üstünüze yağacaktır...” diye, on senedir kerrât ile söylüyordu. Bu hususta şahit olduğumuz felâketler pek çoktur. Dört seneden beri Risale-i Nur'a ve şâkirtlerine her ne vakit ilişilmiş ise; bir felâket, bir musibet takip etmiş ve Risale-i Nur'un ehemmiyetini ve âfâtın def'ine vesile olduğunu göstermiştir. İşte üstadımız Bediüzzaman'ın Risale-i Nur ile haber verdiği yüzler hâdisât içinde felâketler, (zelzele eliyle doğruluğunu imza ederek gelen dört felâket) Risale-i Nur'un bir vesile-i def-i bela olduğunu gösterdi. Cenâb-ı Hak, bize ve Risale-i Nur'a taarruz edenlerin kalblerine iman ve başlarına hakikati görecek akıl ve göz ihsan etsin! Bizi bu zindanlardan, onları da bu felâketlerden kurtarsın, âmîn...

Hüsrev

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ

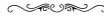
Aziz, sıddık kardeşlerim,

Bir cilve-i inâyet-i rabbâniyedir ki; daha müdâfaâtımızı ve evraklarımızı ve kitapları görmeden, yalnız perde altında hissedip Maârif Vekili'nin dehşetli püskürmesi ve hücumu, Beşinci Şuâ ve Hücumât-ı Sitte'nin Zeyli gibi gayet şiddetli mahrem risaleleri en ehemmiyetli makamat, bilfiil tenkit için tetkik etmesi ve müdâfaâtımın ciddî, dokunaklı küfr-ü mutlaka cür'etkârâne darbeleri Ankara'nın bize karşı çok şiddetli davranmasını beklerken, meselenin azametine

¹ Sadakanın belâları ve hastalıkları defettiğine dair bkz.: el-Beyhakî, Şuabü'l-imân 3/282; Hatîb el-Bağdâdî, Târihu Bağdâd 8/207; el-Münâvî, Feyzu'l-kadir 4/236.

nisbeten gayet mülâyimâne belki musâlahakârâne vaziyet almış. Ve bu cilve-i inâyetin bir hikmeti de şudur: Risale-i Nur'un umum memlekete alâkası ciyetiyle, umumî bir dershânedede ve büyük makamatta dikkat ve merakla okunmasıdır. Evet, bu zamanda böyle yüksek bir ders, elbette böyle cemiyetli ve küllî ve umumî dairelerde okunması, büyük bir inâyettir ve küfr-ü mutlakı kırıldığına bir kuvvetli emâredir.

Kardeşlerim! Herhâlde bu kadar sıkıntı ve zararı çeken zayıf bir kısım aile sahipleri, bir derece Risale-i Nur'dan ve bizden çekinmek, belki vazgeçmek için bir mazeret olabilir zannıyla, tahliyeden sonra değişmek ihtimaline binâen derim: Bu derece kıymetli bir mala bu maddî ve mânevî fiyat veren ve bu azabı çeken, o maldan vazgeçmek büyük bir hasârettir. Hem her birisi, Risale-i Nur'un eczalarını ve alâkadarlarını ve bizi muhafaza ve yardım ve hizmeti birden bıraksa; hem ona, hem bizlere lüzumsuz bir zarardır. *Onun için ihtiyatla beraber, sadâkati ve irtibatı ve hizmeti değiştirmek lâzımdır.*

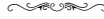
Aziz, sıddık kardeşlerim,

Bir cilve-i inâyet-i rabbâniye ve bir himâyet-i hıfz-ı ilâhiyedir ki; Ankara'da ehl-i vukûf heyeti, Risale-i Nur'un hakikatlerine karşı mağlup olup, şiddetli tenkit ve itirazın çok esbâbı var iken âdeta beraatine karar verdiklerini işittim. Hâlbuki mahremlerin şedit ifadeleri.. ve müdâfaâtın dokunaklı meydan okumaları.. ve Maârif Vekili'nin dehşetli hücumu.. ve ehl-i vukûfun heyetinde maârif dairesine mensup ehemmiyetli iki maddî feylesofların ve yeni icatlara taraftar büyük bir âlimin bulunması.. ve bir seneden beri gizli zındıka komitesinin aleyhimize Halk Fırkası'nı ve Maârif'i sevketmesi ciyetiyle, ehl-i vukûfun pek şiddetli itirazları ve bizi ağır cezalarla itham etmelerini beklerken, himâyet ve inâyet-i rahmâniye imdada yetişip onlara Risale-i Nur'un yüksek makamını göstererek, şiddetli tenkitlerden vazgeçirmiş.

Hatta bizi cezalardan kurtarmak fikriyle ve Eskişehir meselesi ve 31 Mart hâdisi-i meşhuresiyle beni sâbıkali bir mücrim-i siyasî nazarıyla baktırmamak ve sırf din ve iman için hareket ettiğimizi ve siyaset fikri bulunmadığını göstermek fikriyle demişler ki: "Said Nursî, eskiden beri arasıra peygambere verâsetlik dâvâsında bulunur. Kur'an ve iman hizmetinde mücedditlik tavrını alır, yani bazen bir nevi cezbeyle mağlup olup meczubâne hareket eder."

İşte bu fıkrayla feylesofların dinsizce tabirlerle kim olursa olsun din lehine kuvvetli hareket edenlere “vazifesini, mücedditlik irsiyetiyle yapıyor” diye, hem bir kısım kardeşlerimiz haddimden çok ziyade hüsn-ü zanlarını tenkit etmek.. hem bana bir cezbe isnad ile şiddetlerimde beni siyasetten ve cezadan tebrie etmek.. ve bize muâriz ve düşman olanları bir derece okşamak.. ve işaret-i Kur’âniye ve kerâmât-ı Aleviye ve Gavsîye hakikatlerinin kuvvetli olduklarını göstermek.. ve herkese kıyasen bende dahi bulunması tahminlerince muhakkak olan hubb-u câh ve enaniyet ve hodfûrûşluğu kırmak için, o dinsizce feylesofâne tabiri istimâl etmişler.

O tabire karşı Risale-i Nur, baştan nihâyetine kadar güneş gibi bir cevaptır. Ve mesleğimiz, terk-i enaniyet ve uhuvvet olmasından, bizde hodfûrûşâne şatahat bulunmadığından, Yeni Said’in Risale-i Nur zamanındaki mahviyetkârâne hayatı ve mübarek kardeşlerinin ifratkârâne hüsn-ü zanlarını hatıra bakmayarak mükerrer derslerle tâdil etmesi, o tabir ile işmam edilen manayı tam çürütüyor, izale eder.

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Bizi ihbar edene ve yazana zarar gelmemek için, şimdilik ehl-i vukûfun ittifakıyla kararlarını size göndermeyeceğim. Bu son ehl-i vukûf, bütün kuvvetiyle bizi kurtarmak ve ehl-i dalâlet ve bid’iyyâtın şerrinden muhafaza etmek için çalışmışlar, bize isnad edilen bütün suçlardan tebrie ediyorlar. Ve Risale-i Nur’dan tam ders aldıklarını ihsas edip, Risale-i Nur’un ilmî ve imanî kısmının ekseriyet-i mutlaka ile vâkıfâne yazıldığını.. ve Said ise hem samimî, hem ciddi kanaatlerini beyan ederek “Ondaki kuvvet ve iktidar, isnad edildiği gibi tarikat icadı veya cemiyet kurmak veya hükûmet ile mübâreze etmek değildir, belki yalnız Kur’ân’ın hakikatlerini muhtaçlara bildirmek kuvvet ve iktidarıdır” diye müttefikan karar vermişler. Ve gayr-i ilmî tabir ettikleri mahremlere karşı demişler ki: “Bazen cezbe ve şuurun heyecanına ve ihtilâl-i ruhiyeye kapılmasından, bu eserler ile mesul olmamak lâzım geliyor.” manasını ifham ediyorlar. Ve “Eski Said, Yeni Said” tabirinde, iki şahsiyet ve ikincisinde fevkalâde bir kuvvet-i imaniye ve ilm-i hakâik-i Kur’âniye manasını, feylesofların hatırı için “Bir nevi cezbe ve ihtilâl-i dimağîye ihtimali var.” diye hem bizi şiddetli tabiratin mesuliyetinden kurtarmak, hem muârizlarımızı okşamak için “Sem u basar cihetinde halüsinasyon hastalığı ihtimali nazar-ı dikkate alınabilir.” demişler.

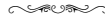
Onların bu ihtimalini esasıyla çürüten, ellerine geçen ve bütün akılları geri bırakan Nur Risaleleri ve bütün avukatlara hayret veren Müdâfaa ve Meyve Risaleleri kâfi ve vâfi bir cevaptır. Ben çok şükrediyorum ki, bir hadis-i şerifin mazhariyeti bu ihtimal ile bana verilmiş.

Hem o ehl-i vukûf, bütün kardeşlerimizi ve beni tam tebrie edip derler: “Said’in âlimâne ve vâkıfâne eserlerine iman ve âhiretleri için bağlanmışlar. Hiçbir cihette hükûmete karşı bir sû-i kastlarına dair bir sarâhat ve bir emâre, ne muhaberelelerinde ve ne de kitap ve risalelerinde bulmadık.” diye o heyetin ittifakıyla karar verip biri feylesof Necati, biri Yusuf Ziya (âlim), biri de feylesof Yusuf nâmlarında imza etmişler.

Latîf bir tevâfuktur ki; biz bu hapse kendimiz hakkında “Bir Medrese-i Yusufiye ve Meyve Risalesi onun meyvesidir” dediğimiz gibi, bu iki Yusuf dahi perde altında “Biz dahi o Medrese-i Yusufiye’deki derse hissedarız” lisân-ı hâllerile ifade etmeleridir.

Hem cezbeye latîf bir delilleridir ki: “Otuz Üçüncü Söz ve otuz üç pence-reli Otuz Üçüncü Mektup” gibi tabirleri, hem kendi kedisinin “Yâ Rahîm! Yâ Rahîm!” tesbihini işitmesi, hem kendini bir mezar taşı görmesi, cezbe ve halûsinasyon ihtimaline delil göstermeleridir.

Said Nursî

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Aziz, sıddık kardeşlerim,

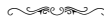
Madem biz, çok emârelerle inâyet altındayız.. ve madem gayet çok ve in-safsız düşmanlara karşı Risale-i Nur mağlup olmadı, Maârif Vekili’ni ve Halk Fırkası’nı bir derece susturdu.. ve madem bu kadar geniş bir sahada ve me-selemizi pek ziyade îzâm ile hükûmeti telâşa düşürenler, her hâlde iftiralarını ve yalanlarını bir derece setretmeye bahâneler ile çalışacaklar... *Elbette bize lâzım; kemâl-i teslimiyetle sabır ve temkinde bulunmak.. ve bilhassa in-kisar-ı hayale düşmemek.. ve bazen ümidin hilâf-ı zuhuruyla me’yus ol-mamak.. ve muvakkat fırtınalar ile sarsılmamak!..*

¹ Her türlü noksan sıfatlardan uzak olan Allah’ın adıyla.

Evet, gerçi inkisar-ı hayal, ehl-i dünyada kuvve-i mâneviyelerini ve şevklerini kırar. *Fakat meşakkat ve mücâhede ve sıkıntıların altında inâyet ve rahmetin iltifatlarını gören Risale-i Nur şâkirtlerine inkisar-ı hayal, gayretlerini ve ileri atılmasını ve ciddiyetlerini takviye etmek lâzım geliyor.* Kırk sene evvel ehl-i siyaset, bana bir cinnet-i muvakkata isnadıyla tımarhâneye sevkettiler. Ben onlara dedim: “Sizin akıllılık dediğinizin çoğunu ben akılsızlık biliyorum. O çeşit akıldan istifa ediyorum. *وَكُلُّ النَّاسِ مَجْذُونٌ وَلَكِنْ* kaidesini sizlerde görüyorum” demiştim. Şimdi dahi beni ve kardeşlerimi şiddetli bir mesuliyetten kurtarmak fikriyle bana mahrem risale cihetiyle arasına bir cezbe, bir cinnet-i muvakkata isnad edenlere aynı sözleri tekrarlar beraber, iki cihetle memnunum:

Birisi: Hadis-i sahihte vardır ki; “Bir adam kemâl-i imanı kazandığına, avâm-ı nâsın akıllarının tavrı haricindeki yüksek hâllerini mecnunluk, divanelik saymaları, onun kemâl-i imanına ve tam itikadına delâlet eder.”² diye ferman ediyor.

İkinci Cihet: Ben, bu hapisteki kardeşlerimin selâmetleri ve necatları ve zulmetten kurtulmaları için değil yalnız bir divanelik isnadını, belki kemâl-i fahir ve ferahla tamam aklımı ve hayatımı feda etmesini kabul ediyorum. Hatta siz münasip görürseniz, o üç zâtlara benim tarafımdan bir teşekkürnâme yazılsın ve onları mânevî kazançlarımıza teşrik ettiğimiz bildirilsin.

Aziz, sıddık kardeşlerim. Ve hizmet-i Kur’âniye’de ve imaniyede hâlis arkadaşlarım. Ve hak ve hakikat ve berzah ve âhîret yolunda ayrılmaz yoldaşlarım,

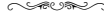
Biz birbirimizden ayrılmak zamanı yakın olması cihetiyle, sıkıntıdan neşet eden gerginlikler ve kusurlar yüzünden, İhlâs Risalesi’nin düsturları muhafaza edilmediğinden, siz birbirinizle tamam helâllaşmak lâzımdır ve zarurîdir.

Siz, birbirinize en fedakâr nesebî kardeşten daha ziyade kardeşi-niz. Kardeş ise, kardeşinin kusurunu örter, unuttur ve affeder. Ben burada

¹ Herkes mecnûndur. Fakat boş şeylerle meşgul olma nisbetinde mecnûnluk derecesi farklılık arz eder.

² İmâm Rabbânî, *el-Mektûbât* 1/77 (65. Mektup). Ayrıca bkz: Ahmed İbni Hanbel, *el-Müsned* 3/68, 71; Abd İbni Humeyd, *el-Müsned* s.289; İbni Hibbân, *es-Sahîh* 3/99.

hilâf-ı me'mûl ihtilâfınızı ve enaniyetinizi nefs-i emmâreye vermiyorum ve Risale-i Nur şâkırtlarına yakıştıramıyorum. Belki nefs-i emmâresini terk eden evliyalarda dahi bulunan bir nevi muvakkat enaniyet telâkki ediyorum. Siz benim bu hüsn-ü zannımı inat ile kırmayınız, barışınız!..

Kardeşlerim,

Ehl-i vukûf raporundan anlaşılıyor ki: Risale-i Nur, bize karşı bütün muâırz tâifeleri mağlup ediyor ki; “Hüccetullahi'l-Bâliğa ve İhtiyar ve İhlâs Risaleleri”ni tekrar ile nazar-ı dikkati celbediyorlar. Hem gayet sathî ve cevapları pek zâhir ve güya mutaassıbâne hocavâri tenkitleri.. ve hiç münasebeti olmayan ve hakikî mutâbık olan meseleleri anlamadan “mâbeynlerinde tezat var” demeleri.. ve risalelerin yüzde doksanını tamamıyla çekinmeyerek tasdik ve takdirleri ve teslimleri.. ve Hücumât-ı Sitte Zeyli'nin pek şiddetli bir sûrette yeni icatlara fetva verenleri cerh ve tezyif etmesine mukabil, yalnız nezahet-i lisaniye demişler.. ve dinsizler tarafından öldürülen mazlum ve dindar hristiyanlar âhırzamanda bir nevi şehit olabilir dediğimi.. baş açık namaz kılmak ve Türkçe ezan okumaya Zeyl'in şiddet-i hücumunu zıt göstermeleri ile iktifâ etmeleri, katiyen onların Risale-i Nur'a karşı mağlûbiyetlerini gösteriyor kanaatini veriyor.

Said Nursî

On Dördüncü Suâ

İfademin Kısacık Bir Tetimmesi

Afyon Mahkemesi'ne beyan ediyorum ki:

Nazarınıza ve kanun adaletine takdim edilen ifademde bulunan; üç ve-cihle kanunsuz menzilimi basmak, beni sorguya çekmek ve tevkif etmek, üç büyük mahkemelerin hürmetlerini kırmak ve haysiyet ve adaletlerine ilişmek-tir, belki istihfaf etmektir.

Çünkü üç mahkeme ve üç ehl-i vukûfun iki sene, yirmi senelik kitapları-mı ve mektuplarımı inceden inceye tetkikinden sonra ittifakla hem bize bera-at verildi, hem kitaplarımız ve mektuplarımız iade edildi. Ve beraattan sonra üç sene fevkalâde bir inzivâ ve şiddetli bir tarassut altında haftada yalnız za-rarsız bir mektup bazı dostlarıma yazardım. Dünya ile alâkam kesilmiş gibi idi ki, serbestiyet verildiği hâlde memleketime gitmedim. Şimdi aynı meselede o üç mahkemenin âdilâne hükümlerini hiçe saymak gibi meseleyi tazelendir-mek, onların şerefini kırıyor. Benim hakkımda adalet eden o mahkemelerin haysiyetini muhafaza için mahkemenizden rica ederim. O aynı mesele olan “Risale-i Nur” ve “cemiyetçilik” ve “tarikatçılık” ve “ihlâl-i emniyet ve âsâyişi bozmak” ihtimalinden başka bir sebep, bir mesele bulunuz, beni onunla mu-âheze ediniz. Benim kusurlarım çoktur. Ben de size mesuliyetime dair yardım edeceğime karar verdim. Çünkü hapsin haricinde hapisten çok ziyade azap çektim. Şimdi benim için medar-ı rahat; ya kabir, ya hapistir. Hakikaten ha-yattan usandım. Bu yirmi sene haps-i münferitteki tâzib ve işkenceli tarassut-lar, ihânetler artık yeter. *Sonra gayretullaha dokunur, bu vatana yazık olur. Sizlere hatırlatıyorum.* Bizim en metin melce ve siperimiz:

حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ¹
حَسْبِيَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ²

¹ “Allah bize yeter. O ne güzel vekildir!” (Âl-i İmran sûresi, 3/173).

² “Bana (yardımcı ve destekçi olarak) Allah kâfidir. O’ndan başka hiçbir ilâh yoktur. Ben O’na dayan-dım, O’na güvendim ve O, (bütün kâinatın, bütün varlıkların idare merkezi olan) Büyük Arş’ın Rabbi, (bütün kâinatın mutlak Sultanı, bütün varlıkların yegâne sığınağı, besleyip yaşatanı, koruyup gözeteni-dir).” (Tevbe sûresi, 9/129)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
وَبِهِ نَسْتَعِينُ¹

(On sekiz sene sükûttan sonra mecburiyet tahtında bu istida, mahkemeye ve sureti Ankara'ya, makamata verilmişken, tekrar vermeye mecbur olduğum, iddianâmeye karşı itiraznâmemdir.)

Malûm olsun ki, Kastamonu'da üç defa menzilimi taharri etmek için gelen iki müddeiumumî ve iki taharri komiserine ve üçüncüde polis müdürüne ve altı-yedi komiser ve polislere ve Isparta'da müddeiumumînin suâllerine ve Denizli ve Afyon Mahkemeleri'ne karşı dediğim ayn-ı hakikat küçük bir müdâfaanın hülâsasıdır; şöyle ki:

Onlara dedim: “Ben on sekiz, yirmi senedir münzevî yaşıyorum. Hem Kastamonu'da sekiz senedir karakol karşısında ve sair yerlerde dahi yirmi senedir daima tarassut ve nezaret altında kaç defa menzilimi taharri ettikleri hâlde, dünya ile siyasetle hiçbir tereşşuh, hiçbir emâre görülmedi. Eğer bir karışık hâlim olsaydı, oranın adliye ve zabıtası bilmedi veya bildi, aldırmadı ise, elbette benden ziyade onlar mesuldürler. Eğer yoksa, bütün dünyada kendi âhireti ile meşgul olan münzevîlere ilişilmediği hâlde, neden bana lüzumsuz, vatan ve millet zararına bu derece ilişiyorsunuz?”

Biz Risale-i Nur şâkirtleri, Risale-i Nur'u değil dünya cereyanlarına, belki kâinata da âlet edemeyiz. Hem Kur'ân, bizi siyasetten şiddetle men etmiş. Evet, Risale-i Nur'un vazifesi ise, hayat-ı ebediyeyi mahveden ve hayat-ı dünyeviyeyi de dehşetli bir zehire çeviren küfr-ü mutlaka karşı imanî olan hakikatlerle gayet kat'î ve –en mütemerrit zındık feylesofları dahi imana getiren– kuvvetli burhanlarla Kur'ân'a hizmet etmektir. Onun için Risale-i Nur'u hiçbir şeye âlet edemeyiz.

Evvêlâ: Kur'ân'ın elmas gibi hakikatlerini, ehl-i gaflet nazarında bir propaganda-yı siyaset tevehhümüyle cam parçalarına indirmemek ve o kıymettar hakikatlere ihânet etmemektir.

Sâniyen: Risale-i Nur'un esas mesleği olan şefkat, hak ve hakikat ve vicdan, bizleri şiddetle siyasetten ve idareye ilişmekten men etmiş. Çünkü tokada ve belâya müstehak ve küfr-ü mutlaka düşmüş bir-iki

¹ Ancak O'ndan yardım dileriz.

dinsize müteallik, yedi-sekiz çoluk-çocuk, hasta, ihtiyar, mâsumlar bulunur. Musibet ve belâ gelse, o biçareler dahi yanarlar.¹ Bunun için, netice-
nin de husûlü meşkûk olduğu hâlde, siyaset yoluyla idare ve âsâyişin zararına hayat-ı içtimaiyeye karışmaktan şiddetle men edilmişiz.

Sâlisen: Bu vatanın ve bu milletin hayat-ı içtimaiyesi bu acîb zamanda anarşilikten kurtulmak için beş esas lâzım ve zaruridir: Hürmet, merhamet, haramdan çekinmek, emniyet, serseriliği bırakıp itaat etmektir.

Risale-i Nur hayat-ı içtimaiyeye baktığı zaman, bu beş esası kuvvetli ve kudsî bir surette tesbit ve tahkim ederek, âsâyişin temel taşını muhafaza ettiğine delil ise, bu yirmi sene zarfında Risale-i Nur'un yüz bin adamı vatan ve millete zararsız birer uzv-u nâfi hâline getirmesidir. Isparta ve Kastamonu vilayetleri buna şahittir. Demek Risale-i Nur'un –ekseriyet-i mutlaka– eczalarına ilişenler, her hâlde bilerek veya bilmeyerek anarşilik hesabına, vatana ve millete ve hâkimiyet-i İslâmiye'ye hıyanet ederler.

Risale-i Nur'un yüz otuz risalelerinin bu vatana yüz otuz büyük faydasını ve hasenesini vehham ehl-i gafletin sathî nazarlarında kusurlu tevehhüm edilen iki-üç risalenin mevhum zararları çürütemez. Onları bunlarla çürüten, gayet derecede insafsız bir zâlimdir.

Amma benim ehemmiyetsiz şahsımın kusurları ise bilmeceburiye, istemeyerek derim ki: Yirmi iki sene müddetinde, gurbette, haps-i münferit hükmünde, yalnız ve münzevî olarak hayat geçiren.. ve bu müddet zarfında ihtiyâriyla bir defa çarşıya ve mecma-ı nâs büyük camilere gitmeyen.. ve çok tazyik ve sıkıntı verildiği hâlde, bütün emsâli menfilere muhalif olarak istirahatı için bir tek defa hükûmete müracaat etmeyen.. ve yirmi sene zarfında hiçbir gazeteyi okumayan ve dinlemeyen ve merak etmeyen.. ve tam iki sene Kastamonu'da ve yedi sene başka menfâlarında bütün yakın ve görüşen dostlarının şehadetiyle küre-i arz yüzündeki boğuşmaları ve harpleri ve sulh olmuş ve olmamış ve daha kimler harp ettiklerini bilmeyen ve merak etmeyen ve sormayan.. ve üç sene yakınında konuşan radyoyu üç defadan başka dinlemeyen.. ve hayat-ı ebediye imha eden ve hayat-ı dünyeviyeyi dahi elem içinde eleme, azap içinde azaba çeviren küfr-ü mutlaka karşı gâlibâne Risale-i Nur ile mukabele ettiğine onun ile imanlarını kurtaran yüz bin şahidin şehadetiyle isbat eden.. ve Kur'ân'dan tereşsuh eden Risale-i Nur ile ölümü yüz bin adam hakkında idam-ı ebedîden terhis tezkeresine çeviren bir adama bu derece ilişmek

¹ Bkz.: Enfâl sûresi, 8/25.

ve me'yus etmek ve onu ağlatmakla, o mâsum yüz binler kardeşlerini ağlatmaya hangi kanun var, hangi maslahat var?.. Adalet namına emsâlsiz bir gadir olmaz mı ve kanun hesabına, emsâlsiz bir kanunsuzluk değil mi?..

Eğer bu taharrilerde bazı vazifedar memurların itiraz ettikleri gibi *derse-niz ki*, “Sen ve bir-iki risalen, rejime ve usulümüze muhalif gidiyorsunuz.”

Elcevap:

Evvelen; bu yeni usulünüzün, münzevîlerin çilehânelerine girmeye hiç bir hakkı yoktur.

Saniyen, bir şeyi reddetmek ayırdır, kalben kabul etmemek ayırdır. ve amel etmemek bütün bütün ayırdır. Ehl-i hükûmet ele bakar, kalbe bakmaz. İdare ve âsâyîşe ilişmeyen şiddetli muhalifler, her hükûmette bulunur. Hatta Hazreti Ömer'in (*radıyallâhu anı*) taht-ı hâkimiyetindeki Hristiyanlara kanun-u şeriati ve Kur'ân'ı inkâr ettikleri hâlde ilişilmiyordu. Hürriyet-i fikir ve serbestiyet-i vicdan düsturu ile Risale-i Nur'un bir kısım şâkirtleri, idareye dokunmamak şartıyla rejim ve usulünüzü ilmen kabul etmezse ve muhalif amel etse, hatta rejimin sahibine adâvet etse, onlara kanunen ilişilmez. Risaleler ise, o gibi risalelere mahrem demişiz, neşrini men etmişiz. Hatta bu defa bu hâdiseye sebebiyet veren risale, Kastamonu'da sekiz sene zarfında bir veya iki defa birtek nüsha birisi bana getirdi. Aynı günde kaybettirdik. Şimdi siz onu zorla teşhir ediyorsunuz. Ve iştirar da etti...

Malûmdur ki bir mektupta kusur olsa, yalnız o kusurlu kelimeler sansür edilir, mütebâkisine izin verilir. Eskişehir Mahkemesi'nde dört ay tetkikât neticesinde, yüz Nur Risaleleri'nde medar-ı tenkit yalnız on beş kelime bulmaları ve şimdi dört yüz sayfalı Zülfikar'ın yalnız iki sayfasında irsiyet¹ ve tesettür âyetlerinin² otuz sene evvel yazılmış tefsiri bulunması ve şimdiki kanun-u medenîye uygun gelmemesi kat'î isbat eder ki, onun hedefi dünya değil. Herkes ona muhtaçtır. O dört yüz sayfalık herkese menfaatli Zülfikar iki sayfa için müsâdere edilmez. O iki sayfa çıkarılsın, o mecmuamız bize iade edilsin.. ve onun iadesi hakkımızdır.

Eğer dinsizliği bir nevi siyaset zannedip, bu hâdisede bazılarının dedikleri gibi *derseniz*: “Bu risalelerinle medeniyetimizi, keyfimizi bozuyorsun?”

¹ Bkz.: Nisâ sûresi, 4/11, 176.

² Bkz.: Ahzâb sûresi, 33/59; Nûr sûresi, 24/31.

Ben de derim: “Dinsiz bir millet yaşayamaz” dünyaca bir umumî düsturdur. Ve bilhassa küfr-ü mutlak olsa cehennemden daha ziyade elîm bir azabı dünyada dahi verdiğini, Risale-i Nur’dan Gençlik Rehberi, gayet kat’î bir surette isbat etmiş. O risale ise, şimdi resmen tab edildi.

Bir müslüman, –el-iyâzü billâh!– eğer irtidat etse küfr-ü mutlaka düşer; bir derece yaşatan küfr-ü meşkûkte kalmaz, ecnebi dinsizleri gibi de olmaz. Ve lezzet-i hayat noktasında, mâzi ve müstakbeli olmayan hayvandan yüz derece aşağı düşer. Çünkü geçmiş ve gelecek mevcudâtın ölümleri ve ebedî mu-fâratları, onun dalâleti cihetiyle, onun kalbine mütemâdiyen hadsiz firakları ve elemeleri yağdırıyor. Eğer iman gelse, kalbe girse, birden o hadsiz dostlar diriliyorlar. “Biz ölmemiştik, mahvolmamışız” lisân-ı hâlleriyile diyerek, o cehennemî hâlet, cennet lezzetine çevrilir.

*Madem hakikat budur, size ihtar ediyorum: Kur’ân’a dayanan Risale-i Nur ile mübâreze etmeyiniz. O mağlup olmaz, bu memlekete yazık olur.*¹ (Hâşiye) *O başka yere gider, yine tenvir eder.*

Hem eğer başımdaki saçlarım adedince başlarım bulunsa, hergün biri kesilse, hakikat-i Kur’âniye’ye feda olan bu başı zındıkaya ve küfr-ü mutlaka eğmem ve bu hizmet-i imaniye ve nuriyeden vazgeçmem ve geçmem.

Yirmi seneden beri bir münzevînin elbette ifadedeki kusuruna bakılmaz. Risale-i Nur’u müdâfaa ettiği için “sadet haricine çıktı” denilmez.

Madem Eskişehir Mahkemesi, mahrem ve gayr-i mahrem yüz risaleleri dört ay tetkikten sonra yalnız bir-iki risalede hafif bir cezaya temas edecek bir-iki maddeden başka bulmamış ve yüz yirmi adamdan on beşine altışar ay ceza verdi. Biz dahi bu cezayı çektik.

Ve madem birkaç sene evvel Risale-i Nur’un bütün eczaları Isparta hükûmetinin eline geçti. Birkaç ay tetkikten sonra, sahiplerine iade edilmiş.

Ve madem o cezadan sonra, Kastamonu’da sekiz sene zarfında şiddetli taharriyâta zabıta ve adliye alâkadar edecek bir tereşşuh bulunmamış.

Ve madem Kastamonu’daki son taharride bir kısım risalelerimin, hiç bulunmayacak ve neşredilmeyecek bir tarzda kaç sene evvel odun yığınları altına saklanmış olduğu görüldü ve heyet-i zabıtaca tahakkuk etti.

¹ (Hâşiye) Dört defa mübâreze zamanında gelen dehşetli zelzeleler, “Yazık olur” hükmünü isbat ettiler.

Ve madem Kastamonu'da polis müdürü ve adliyesi o saklanmış zararsız kitaplarımı bana iade etmek üzere kat'î söz verdikleri hâlde, ikinci gün birden Isparta'dan tevkif emri geldiğinden, daha o emanetlerimi almadan sevk edildim.

Ve madem Denizli ve Ankara Mahkemeleri bizi beraat ve umum risalelerimizi bize iade ettiler.

Elbette ve elbette, bu mezkûr altı hakikate binâen, Denizli Mahkemesi ve müddeiumumîsi gibi, Afyon Adliyesi ve müddeiumumîsi benim çok ehemmiyetli bu hukukumu nazar-ı dikkate almaları, vazifeleri muktezasıdır. Ve hukuk-u umumiye müdâfaa eden müddeiumumîden, Risale-i Nur münasebetiyle ehemmiyetli bir hukuk-u âhme hükmüne geçen bu şahsî hukukumu da müdâfaa edeceğine ümitvarım ve bekliyorum.

Yirmi iki seneden beri hayat-ı içtimaiyeden çekilen.. ve şimdiki kanunları ve tarz-ı müdâfaayı bilmeyen.. ve Eskişehir ve Denizli Mahkemeleri'nde cerh edilmez yüz sayfalık müdâfaâtını bu yeni mahkemeye karşı da aynen takdim eden.. ve o zamana kadar kusurlarının cezasını çeken.. ve ondan sonra Kastamonu'da ve Emirdağ'da mütemâdiyen tarassut altında ve haps-i münferit tarzında yaşayan Yeni Said, sükût ile sözü Eski Said'e bırakıyor. Eski Said de diyor ki:

Yeni Said, dünyadan yüzünü çevirdiği için, ehl-i dünya ile konuşmayı, müdâfaât-ı kat'îye mecburiyeti olmadan yapmıyor, lüzum görmüyor. *Fakat bu meselede çok mâsum rençber ve esnaf adamlar, bize az bir münasebetiyle tevkif edilerek, iş zamanında, çoluk-çocuklarına nafaka tedarik edemediklerinden, şiddetli rikkatime dokundu. Derinden derine beni ağlattı. Kasem ederim, eğer mümkün olsaydı, onların bütün zahmetlerini kendime alırdım. Zaten bir kusur varsa benimdir. Onlar mâsumdurlar. İşte bu elim hâlet için, Yeni Said'in sükûtuna rağmen, ben diyorum:*

Madem, Isparta ve Denizli ve Afyon müddeiumumîlerinin yüzer lüzumsuz suâllerine biçare Yeni Said cevap veriyor. Benim de, on üç sene evvel, başta Kaya Şükrü olarak, Dâhiliye Vekâleti'nden ve şimdiki Adliye Vekâleti'nden hukukumuzu müdâfaa niyetiyle üç suâl sormak bir hakkımdır.

Birincisi: Risale-i Nur'un talebesi olmayan ve yanında yalnız âdi bir mektubumuz bulunan Eğirdir'li bir adamın bir jandarma çavuşuyla vukuatsız bir münakaşa-yı lisaniyesi yüzünden beni ve yüz yirmi adamı tevkif ile dört ay mahkeme tahkinden sonra, on beş biçareden başka, bütün beraat kazanmakla

mâsumiyetleri tahakkuk eden yüzden ziyade adamlara binler lira zarar vermek, hangi kanun iledir? Böyle imkânâtı vukuat yerinde istîmâl etmek hangi usul iledir? Ve Denizli'de dokuz ay tetkikten sonra, beraat kazanan yetmiş biçârelere binler lira zarar vermek, adaletin hangi düsturu iledir?

İkinci Suâl: ¹ وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَى ferman-ı esasîsi ile bir kardeşin hatasıyla diğer öz kardeşi mesul olmadığı hâlde; yanlış mana verilmemek için neşrini men ettiğimiz.. ve sekiz sene zarfında bir veya iki defa elime geçen.. ve yirmi beş seneden daha evvel aslı yazılan.. ve ehemmiyetli noktalarda imanı şüphelerden ve manası anlaşılmayan bir kısım müteşâbih hadisleri inkârdan kurtaran bir küçük risalenin bizden uzak bir yerde, bilmediğimiz bir adamda bulunmasıyla.. ve yanlış mana verilmesiyle.. ve Kütahya ve Balıkesir tarafında bir dokunaklı mektup bulunmasıyla bizleri o vakit Ramazan-ı Şerif'te ve şimdi bu dehşetli soğukta pek çok mâsum rençber ve esnafları, hatta âdi ve eski bir mektubumuz yanında bulunmasıyla.. ve arabası beni gezdirmesiyle.. ve bize bir dostluk münasebetiyle.. veya bir kitabımı okumasıyla tevkif edip perişan etmek ve maddeten ve mânânen onlara ve vatana ve millete, lüzumsuz bir evham yüzünden binler lira zarar vermek, hangi adalet kanunuydur? Adliyenin hangi madde-i kanuniyesiyledir? Ayağımızı yanlış atmamak için, o kanunları bilmek talp ederiz.

Evet hem Denizli'de, hem Afyon'da tevkifimizin bir sebebinin bir hakikati şudur ki: Bir kısım hadislerin manası ve te'vili bilinmemesinden, "akıl kabul etmiyor" diye inkâr edenlere karşı avâmın imanını kurtarmak fikriyle, çok zaman evvel Dârü'l-Hikmeti'l-İslâmiye'de iken ve daha evvel aslı yazılan Beşinci Şuâ, farz-ı muhâl olarak, dünyaya ve siyasete baksa ve bu zamanda da yazılsa, madem gizlidir ve taharriyâtta bizde bulunmadı.. ve gaybî haberleri doğrudur ve imanî şüpheleri izale eder.. ve âsâyîşe dokunmuyor ve mübâreze etmiyor.. ve yalnız ihbar eder ve şahısları tâyin etmiyor.. ve ilmi bir hakikati küllî bir surette beyan ediyor. Elbette o hakikat-i hadîsiye bu zamanda dahi bir kısım şahıslara mutâbık çıksa.. ve münakaşaya sebep olmamak için mahkemelerin teşhir ve neşirlerinden evvel bizce tam mahrem tutulsa, adalet cihetinde hiçbir vecihle bir suç teşkil etmez. Hem bir şeyi reddetmek ayrıdır ve ilmen

¹ En'âm sûresi, 6/164; İsrâ sûresi, 17/15; Fâtır sûresi, 35/18; Zümer sûresi, 39/7; Necm sûresi, 53/38.

kabul etmemek veya amel etmemek bütün bütün ayrıdır. “O risale yakın bir istikbalde gelecek bir rejimi ilmen kabul etmiyor” diye bir suç olduğuna, dünyada adliyelerin bir kanunu bulunmasına ihtimal vermiyoruz.

Elhâsıl: Hayat-ı ebediyei mahveden ve hayat-ı dünyeviyeyi dehşetli bir zehire çeviren ve lezzetini imha eden küfr-ü mutlakı, otuz seneden beri köküyle kesen.. ve tabîyyûnun dehşetli bir fikr-i küfrîlerini öldürmeye muvaffak olan.. ve bu milletin iki hayatının saadet düsturlarını harika hüccetleriyle parlak bir surette isbat eden.. ve Kur’ân’ın hakikat-i arşiyesine dayanan Risale-i Nur, böyle küçük bir risalenin bir-iki maddesiyle değil, belki bin kusuru dahi olsa, onun binler büyük haseneleri onları affettirir, diye dâvâ ediyoruz ve isbatına da hazırız.

Üçüncü Suâl: Bir mektubun yirmi kelimesinde beş kelime kusurlu görülse, o beş kelime sansür edilir. Mütebâkisine izin vermek bir düstur iken; Eskişehir Mahkemesi’nin dört ay tetkikten sonra, yüz bin kelime içinde zâhirî nazarda zararlı tevehhüm edilen yalnız on beş kelimeden başka bulmamasıyla.. ve Heyet-i Vekile de dört yüz sayfalı Zülfikar’ın yalnız iki sayfasında (şimdiki kanuna uygun olmamasından) otuz sene evvel yazılan iki âyetin tefsirinden başka ilişmemesi.. ve Denizli ve Ankara ehl-i vukûfu on beş sehivden başka ilişmemesiyle.. ve şimdiye kadar yüz binler adamın ıslahına vesile olmasıyla vatana ve millete bin büyük menfaati tahakkuk eden Risale-i Nur’a küçük bir hizmet eden veya kendi imanını kurtardığı için bir risalesini yazan ve Emirdağ’da garip ve ihtiyarlığımı şefkaten bana kardeşlik eden Çalışkanlar gibi rızâ-yı ilâhî için bana hizmet eden bîçareleri, iş mevsiminde ve dehşetli kışta taht-ı tevkife almak, Hükûmet-i Cumhuriye’nin hangi prensibiyle kabil-i tevkif olabilir? Ve hangi kanunu, müsaade etmeye imkânı var?

Madem cumhuriyet prensipleri hürriyet-i vicdan kanunu ile dinsizlere ilişmiyor; elbette mümkün olduğu kadar dünyaya karışmayan.. ve ehl-i dünya ile mübâreze etmeyen.. ve âhiretine ve imanına ve vatanına dahi nâfi bir tarzda çalışan dindarlara da ilişmemek gerektir ve elzemdir. Bin seneden beri bu milletin gıda ve ilâç gibi bir hâcet-i zaruriyesi olan takvâyı ve salâhati bu mazhar-ı enbiyâ olan Asya’da hükmeden ehl-i siyaset yasak etmez ve edemez biliyoruz.

Yirmi seneden beri münzevî yaşayan ve yirmi sene evvelki Said’in kafa-sıyla sorduğu bu suâllerde bu zamanın tarz-ı telâkkisine uygun gelmeyen kursurlarına bakmamak, insaniyetin muktezasıdır...

Vatan ve millet ve âsâyışın menfaati hesabına bunu da hatırlatmak bir vazife-i vataniyem olması cihetiyle derim:

Böyle bize ve Risale-i Nur'a az bir münasebetle taht-ı tevkiye alınmak, gücendirmek yüzünden vatana ve âsâyışe dindarâne menfaati bulunan pek çok zâtları idare aleyhine çevirebilir, anarşiliğe meydan verir. Evet, Risale-i Nur ile imanlarını kurtaran ve millete zararsız ve tam menfaattar vaziyete girenler yüz binden çok ziyadedir. Hükûmet-i cumhuriyenin belki her büyük dairesinde ve milletin her tabakasında faydalı ve müstakîmâne bir surette bulunuyorlar. Bunları gücendirmek değil, belki himâye etmek elzemdir. Şekvâmızı dinlemeyen ve bizi söyletmeyen ve bahanelerle sıkıştıran bir kısım resmî adamlar, vatan aleyhinde anarşiliğe meydan açıyorlar diye kuvvetli bir vehim hatırmıza geliyor.

Hem maslahat-ı hükûmet namına derim:

Madem Beşinci Şuâ'ı, hem Denizli, hem Ankara Mahkemeleri tetkik edip ilişmemişler, bize verdiler. Elbette onu yeniden resmiyete koyup dedikodulara meydan açmamak, idarece zarurîdir. Biz o risaleyi, mahkemelerin ellerine geçmeden ve onu teşhirlerinden evvel gizlediğimiz gibi, Afyon Hükûmet ve Mahkemesi dahi onu medar-ı suâl ve cevap etmemeli. Çünkü kuvvetlidir, reddedilmez. Kable'l-vuku haber vermiş, doğru çıkmış. Hem hedefi dünya değil; olsa olsa, ölmüş gitmiş bir şahsa, müteaddit manalarından bir manası muvâfık geliyor. Onun dostluğu taassubuyla o gaybî ihbarı ve manayı, resmiyete koymamayı ve bizi onunla muâheze etmekle daha ziyade teşhirine yol açmamayı, vatan ve millet ve âsâyış ve idare hesabına ihtar etmeye vicdanım beni mecbur eyledi.

Afyon Müddeiumumîsi ve Mahkeme Reisi ve Âzâlarına

Denizli'nin Adliyesine hukukumu müdâfaa için arz ettiğim Dokuz Esası aynen size de takdim ediyorum.

Yirmi senedir hayat-ı içtimaiyeyi ve bilhassa böyle resmî ve ince ve siyâsî hayatı terk etmişim. O hâllere karşı alınması lâzım gelen vaziyeti bilmiyorum ve düşünmüyorum ve düşünmesi beni cidden incitiyor. Fakat mecburiyetle başka mahkemede insafsız bir zâtın, intizamsız ve mükerrer ve lüzumsuz pek çok suâllerine verdiğim cevapların hâtimesi ve hülâsası olan bu intizam-sız müdâfaâtım ve istidamda belki sadet harici ve lüzumsuz tekrarât ve intizamsızlık ve aleyhime dönecek şiddetli tabirler ve bilmediğim yeni kanunlara muhalif ifadeler bulunabilir. Fakat madem hakikat üzere gidiyor; hakikatın hatırı için o kusurlara bakmamak gerektir. O istida ve müdâfaâtım Dokuz Esas üzerine gidiyor.

Birincisi

Madem Hükûmet-i Cumhuriye, cumhuriyetteki hürriyet-i vicdan düsturuyla dinsizlere ve sefâhetçilere ilişmiyor. Elbette, dindarlara ve takvâcılara da ilişmemek gerektir. Ve madem dinsiz bir millet yaşamaz.. ve Asya, din noktasında Avrupa'ya benzemez.. ve İslâmiyet, hayat-ı şahsiye ve uhreviye cihetinde Hristiyanlığa uymaz.. ve dinsiz bir müslüman, başka dinsizler gibi olmaz... Ve bu bin seneden beri dünyayı diyanetiyle ışıklandıran ve bütün dünyanın tehâcümâtına karşı salâbet-i diniyesini kahramanâne müdâfaa eden bu vatan-daki milletin bir ihtiyac-ı fitrîsi hükümüne geçen diyanet, salâhat ve bilhas-sa iman hakikatlerini öğrenmesi yerlerine hiçbir terakkiyât, hiçbir medeniyet tutamaz. Ve o ihtiyacı onlara unutturamaz. Elbette bu vatandaki millete hükmeden bir hükûmet, Risale-i Nur'a adalet ve kanun ve âsâyiş cihetinde ilişmez ve iliştiirmemeli...

İkinci Esas

Madem bir şeyi reddetmek başkadır ve onunla amel etmemek bütün bütün başkadır. Ve her hükûmette şiddetli muhalifler bulunur. Ve mecusi hâkimiyeti altında müslümanlar ve Hükûmet-i İslâmiye-i Ömeriye'de yahudiler ve hristiyanlar bulunması ve âsâyişe ve idareye ilişmeyen hürriyet-i şahsiyesi her hükûmette vardır ve ilişilmez. Ve hükûmet ele bakar, kalbe bakmaz...

Ve madem âsâyîşe ve idareye ve siyasete ilişmek isteyen her hâlde, hiç şüphesiz gazetelerle ve dünya hâdisâtı ile alâkadar olacak, tâ kendine yardım eden cereyanları ve vaziyetleri ve hâdisâtı bilsin, tâ ayağını yanlış atmasın.

Ve Risale-i Nur ise, şâkirtlerini o derece men etmiş ki, benim yakın dostlarım biliyorlar ki, yirmi beş senedir değil gazeteleri okumak, belki sormasını ve merak etmesini ve düşünmesini bana terk ettirmiş. Şimdi on senedir katıyen dünya cereyanlarından ve vaziyetlerinden, Alman'ın mağlûbiyeti ve bolşeviğin istilâsından başka hiçbir haber almayacak derecede beni hayat-ı içti-maiyeden çekmiş. Elbette ve elbette, hikmet-i hükûmet ve kanun-u siyaset ve düstür-u adalet bana ve benim gibi kardeşlerime ilişemez. Ve ilişen, herhâlde ya evhamından, ya garazından veya inadından ilişir.

Üçüncü Esas

Sabık mahkememizde bir müddeiumumînin yanlış bir mana ile Beşinci Şuâ'a dair suâllerinde kanun hesabına değil, belki bir ölmüş şahsın dostluğu taassubu hesabına manasız ve lüzumsuz itirazları sebebiyle bu gelecek uzunca tafsilatı vermeye mecbur oldum.

Evvelâ, bu Beşinci Şuâ'ı hükûmetin eline geçmeden evvel biz mahrem tutuyorduk. Hem bütün taharrilerde bende bulunmadı. Hem maksadı, yalnız avâmın imanlarını şüphelerden ve müteşâbih hadisleri inkârdan kurtarmaktır. Dünya cihetine üçüncü, dördüncü derecede, dolayısıyla bakar. Hem verdiği haberler doğrudur. Hem ehl-i siyaset ve dünya ile mübâreze etmiyor, yalnız ihbar eder. Hem şahısları tayin etmiyor. Küllî bir surette, bir hakikat-i hadîsiyeyi beyan eder. Fakat, o küllî hakikati bu asırdaki dehşetli bir şahsa tam tatbik etmişler. Onun için bu senelerde yeni telif edilmiş zannıyla itiraz ettiler. Hem o risalenin aslı, Dârü'l-Hikmet'ten daha eskidir. Yalnız bir zaman sonra tanzim edildi, Risale-i Nur'a girdi. Şöyle ki:

Bundan kırk sene evvel ve Hürriyet'ten bir sene evvel İstanbul'a geldim. O zaman Japonya'nın başkumandanı, İslâm ulemâsından dinî bazı suâller sormuştu. Onları İstanbul hocaları benden sordular. Hem çok şeyleri o münasebetle suâl ettiler.

Ezcümle, bir hadiste “Âhir zamanda dehşetli bir şahıs sabah kalkar, alnında ‘Hâzâ kâfir’ yazılmış bulunur”¹ diye hadis var deyip benden sordular. Dedim: “Bir acib şahıs, bu milletin başına geçer ve sabah kalkar, başına şapka giyer ve giydirir.”

¹ Bkz.: Buhârî, *tevhid* 17; Müslim, *fiten* 101-103, 95; Tirmizî, *fiten* 59; Ebû Dâvûd, *melâhim* 14.

Bu cevaptan sonra bunu sordular: “Acaba o zaman onu giyen kâfir olmaz mı?” Dedim: “Şapka başa gelecek, ‘secdeye gitme’ diyecek. Fakat, baştaki iman o şapkayı da secdeye getirecek, inşaallah müslüman edecek.”

Sonra dediler: “Aynı şahıs bir su içecek, onun eli delinecek ve bu hâdisle ile ‘Süfyan’ olduğu bilinecek.” Ben de cevaben dedim: “Bir darb-ı mesel var. Çok israflı adama eli deliktir denilir. Yani elinde mal durmuyor, akıyor, zâyi oluyor deniliyor. İşte o dehşetli adam bir su olan rakıya müptelâ olup, onunla hasta olacak ve kendisi hadsiz israfata girecek, başkalarını da alıştıracak.”

Sonra birisi sordu ki: “O öldüğü zaman İstanbul’da Dikili Taş’ta şeytan dünyaya bağırarak ki, filân öldü.” O vakit ben dedim: “Telgrafla haber verilecek.” Fakat bir zaman sonra radyo çıkmış, işittim; eski cevabım tam değilmiş, bildim. Sekiz sene sonra Dârü’l-Hikmet’te iken dedim: “Şeytan gibi radyoyla dünyaya işittirecek.”

Sonra “Sedd-i Zülkarneyn ve Ye’cüc ve Me’cüc ve Dâbbetü’l-arz ve Deccal ve Nüzûl-ü İsa¹” (*aleyhisselâm*) hakkında suâller sormuşlardı. Ben de cevap vermiştim. Hatta eski risalelerimde onlar kısmen yazılmışlar. Bir zaman sonra Mustafa Kemal iki defa şifre ile Van Vilâyeti’nin eski valisi ve benim dostum Tahsin Bey’in vasıtasıyla beni, neşredilen Hutuvât-ı Sitte’ye mükâfaten taltif için Ankara’ya celbetti, gittim. Şeyh Sünûsî Kürtçe lisanı bilmediğinden, beni onun yerinde üç yüz lira maaşla vilâyât-ı şarkıye vâiz-i umumi, hem meb’us, hem Diyanet Riyâseti dairesinde, Dârü’l-Hikmet âzâları ile beraber, eski vazifemle memnun etmek ve benim Van’da temelini attığım Medresetü’z-Zehra ve Şark Dârülfünunu’ma Sultan Reşad’ın verdiği on dokuz bin altın lira, iki yüz meb’us içinde 163 meb’usun imzasıyla 150.000 banknota iblâğ edilerek kabul edildiği hâlde, ben Beşinci Şuâ aslının verdiği haberin bir kısmını, orada bir adamda gördüm. Mecburiyetle o çok ehemmiyetli vazifeleri bıraktım. Ve “Bu adamla başa çıkılmaz, mukabele edilmez” diye, dünyayı ve siyaseti ve hayat-ı içtimaiyeyi terk edip yalnız imanı kurtarmak yolunda vaktimi sarf ettim. Fakat bazı zâlim ve insafsız memurlar, bana dünyaya bakacak iki-üç risaleyi yazdırdılar.

Sonra bazı zâtlar, âhırzaman hâdisâtını haber veren müteşâbih hadisleri suâl etmek münasebetiyle o eski risalenin aslını tanzim ettim. Risale-i Nur’un Beşinci Şuâ’ı namını aldı. Risale-i Nur’un numaraları, telif tertibiyle değil. Meselâ, Otuz Üçüncü Mektup, Birinci Mektup’tan daha evvel telif edilmiş ve

¹ Bkz.: Buhârî, *enbiyâ* 49; Müslim, *îmân* 155, *fiten* 34.

bu Beşinci Şuâ'nın aslı ve Risale-i Nur'un bir kısım eczaları, Risale-i Nur'dan evvel telif edilmiş. Her ne ise...

Bu makamda bir müddeiumumînin, Mustafa Kemal'e dostluğu taassubuyla, kanunsuz ve lüzumsuz ve yanlış itiraz ve suâlleri beni bu sadet harici gibi izahatı vermeye mecbur eyledi. Ben onun, adliye kanunu namına tamamen şahsî ve kanunsuz bir sözünü misal olarak beyan ediyorum.

Dedi: "Beşinci Şuâ'da sen hiç kalben nedamet etmedin mi ki, onu rakıdan ve şaraptan su tulumbası gibi tâbirlerle tezyif etmişsin?"

Ben onun bütün bütün manasız ve yanlış ve dostluk taassubuna mukabil derim: "Kahraman ordunun zaferi ve şerefi ona verilmez, yalnız onun bir hissesi olabilir. Nasıl ki ordunun ganimeti, malları, erzakları bir kumandana verilse zulümdür, dehşetli bir haksızlıktır..."

Evet nasıl o insafsız, o çok kusurlu adamı sevmemekle beni itham etti, âdetâ vatan hâini yaptı. Ben de onu, orduyu sevmemekle itham ediyorum. Çünkü bütün şerefi ve mânevî ganimeti o dostuna verip, orduyu şerefsiz bırakıyor. Hakikat ise müsbet şeyler, haseneler, iyilikler cemaate, orduya tevzi edilir.. ve menfiler ve tahribat ve kusurlar başa verilir. Çünkü bir şeyin vücudu, bütün şerâitin ve erkânının vücudu ile olur ki, kumandan yalnız bir şarttır. Ve o şeyin ademi ve bozulması ise, bir şartın ademiyle ve bir rükûnün bozulmasıyla olur, mahvolur, bozulur. O fenalık başa ve reise verilebilir. İyilikler ve haseneler, ekseriyetle müsbet ve vücudîdir. Başlar sahip çıkamazlar. Fenalıklar ve kusurlar, ademîdir ve tahribîdir. Reisler mesul olurlar. Hak ve hakikat böyle iken, nasıl ki bir aşiret fütuhât yapsa, "Aferin Hasan Ağa"; mağlûp olsa "Aşirete tuh!" diye aşiret tezyif edilse, bütün bütün hakikatin aksine hükmedilir. Aynen öyle de beni itham eden o müddeî, bütün bütün hak ve hakikatin aksine, bir hatasıyla, güya adliye namına hükmetti.

Aynen bunun hatası gibi Eski harb-i umumîden biraz evvel, ben Van'da iken, bazı dindar ve müttakî zâtlar yanıma geldiler. Dediler ki: "Bazı kumandanlarda dinsizlik oluyor. Gel, bize iştirak et. Biz bu reislere isyan edeceğiz."

Ben de dedim: "*O fenalıklar ve o dinsizlikler, o gibi kumandanlara mahsustur. Ordu, onunla mesul olmaz. Bu Osmanlı ordusunda belki yüz bin evliya var. Ben bu orduya karşı kılıç çekmem ve size iştirak etmem.*"

O zâtlar benden ayrıldılar, kılıç çektiler; neticesiz Bitlis Hâdisesi vücuda geldi. Az zaman sonra, harb-i umumî patladı. O ordu, din namına iştirak etti,

cihada girdi. O ordudan yüz bin şehitler evliya mertebesine çıkıp beni o dâvamda tasdik edip kanlarıyla velâyet fermanlarını imzaladılar.

Her ne ise, biraz uzun söylemeye mecbur oldum. Çünkü hiçbir hissiyatla ve hâricî tesiratla müteessir olmamak, mâhiyetinin kat'î bir hâssası bulunan adalet hakikati namına, cüz'î ve hatta hissiyat ve tarafgirlikle bize ve Risale-i Nur'a karşı müzeyyifâne hareket eden bir müddeiumumînin acîb vaziyeti beni bu uzun ifadeye sevk etti.

Dördüncü Esas

Eskişehir Mahkemesi, yüzer risaleleri ve mektupları dört ay tetkikten sonra, yalnız yüz yirmi adamdan on beş adama altışar ay ceza ve bana da, yüz risaleden yalnız bir-iki risalede on beş kelime ile, bir sene ceza verebildi. Tarikatçılık ve cemiyetçilik ve şapka meselelerinde beraat ettirdiler. Biz dahi o cezayı çektik. Ondan sonra Kastamonu'da çok defa taharrilerde hiçbir ilişigimi bulmadılar. Ve kaç sene evvel Isparta'da mahrem ve gayr-i mahrem Risale-i Nur'un bütün eczaları bilâ-istisna hükûmetin eline geçti. Üç ay tetkikten sonra umumu sahiplerine iade edildi. Birkaç sene sonra, Denizli ve Ankara Mahkemeleri'nde bütün risaleler iki sene kaldı. Tamamen bize iade edildi.

Madem hakikat budur. Beni ve Risale-i Nur'un şâkirtlerini itham eden ve o gibi kanun namına kanunsuz ve garazla ve hissiyatla bizi muâheze edenler, elbette bizden evvel, hem Eskişehir Mahkemesi'ni, hem Kastamonu Hükûmeti'ni ve zabıtasını, hem Isparta Adliyesi'ni, hem Denizli Mahkemesi'ni, hem Ankara'nın Ağırceza Mahkemesi'ni itham edip, onları –varsa– suçumuza tam teşrik ediyorlar. Çünkü bir suçumuz olsaydı, bu üç-dört hükûmet yakınında çok zaman tecessüsüyle görmedi veya aldırmadı ve iki mahkeme iki sene inceden inceye bakıp bilmedi veya aldırmadı; bizden ziyade onlar suçlu olurlar. Hâlbuki bizde dünyaya karışmak arzusu bulunsaydı, böyle sinek vızılıtsı gibi değil, top güllesi gibi ses ve patlak verecekti.

Evet, 31 Mart'ta Divan-ı Harb-i Örfî'de ve Mustafa Kemal'in hiddetine karşı, divan-ı riyâsette şiddetli ve dokunaklı ve serbest müdâfaa eden bir adamı, on sekiz sene zarfında “kimseye sezdirmeden dünya entrikalarını çeviriyor” diye itham eden, elbette bir garazla eder. Biz Denizli Müddeiumumîsi'nden ümit ettiğimiz gibi, Afyon Müddeiumumîsi'nden de ümit ederiz ki, bizi böylelerin itirazından ve garazlarından kurtarsın ve hakikat-i adaleti göstersonlar.

Beşinci Esas

Risale-i Nur şâkirtlerinin, mümkün olduğu kadar siyasete ve idare işine ve hükûmetin icraatına karışmamak bir düstur-u esasileridir. Çünkü hâlisâne hizmet-i Kur'âniye, onlara herşeye bedel, kâfi geliyor.

• Hem şimdi hükmeden öyle kuvvetli cereyanlar içinde siyasete girenlerden hiçbir kimse, istiklâliyetini ve ihlâsını muhafaza edemez. Her hâlde bir cereyan onun hareketini kendi hesabına alacak, dünyevî maksadına âlet edecek, o hizmetin kudsiyetini bozacak.

• Hem maddî mübâreze de şu asrın bir düsturu olan eşedd-i zulüm ve eşedd-i istibdat ile, birinin hatasıyla onun mâsum çok taraftarlarını ezmek lâzım gelecek. Yoksa, mağlûp düşecek.

• Hem dünya için dinini bırakan veya âlet edenlerin nazarlarında Kur'ân'ın hiçbir şeye âlet olmayan kudsî hakikatleri, bir propaganda-yı siyasete âlet olmuştur tevehhüm edilecek.

• Hem milletin her tabakası, muvâfıkı ve muhalifi, memuru ve âmîsinin o hakikatlerde hisseleri var ve onlara muhtaçtırlar.

Risale-i Nur şâkirtleri, tam bîtarafâne kalmak için siyaseti ve maddî mübârezeyi tam bırakmak ve hiç karışmamak lâzım gelmiş.

Altıncı Esas

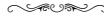
Bu meselede benim şahsımın veya bazı kardeşlerimin kusuruyla Risale-i Nur'a hücum edilmez. O doğrudan doğruya Kur'ân'a bağlanmış ve Kur'ân dahi Arş-ı Âzam'la bağlıdır. Kimin haddi var, elini oraya uzat-sın ve o kuvvetli ipleri çözsün?

Hem bu memlekete maddî ve mânevî bereketi ve fevkalâde hizmeti, otuz üç âyât-ı Kur'âniye'nin işârâtıyla ve İmam Ali (radiyallâhu anı)ın üç keramet-i gaybiyesiyle ve Gavs-ı Âzam'ın (kuddîse sirrûlî) kat'î ihbarıyla tahakkuk etmiş olan Risale-i Nur, bizim âdi ve şahsî kusurlarımızla mesul olmaz ve olamaz ve olmamalı. Yoksa bu memlekete hem maddî, hem mânevî, telâfi edilmeyecek derecede zarar olacak.

Risale-i Nur'a karşı gizli düşmanlarımızdan bazı zındıkların şeytanetiyle çevrilen plânlar ve hücumlar inşaallah bozulacaklar. Onun şâkirtleri başkalara kıyas edilmez, dağıtırılmaz, vazgeçirilmez, Cenâb-ı Hakkın inâyetiyle mağlûp

edilmezler. Eğer maddî müdâfaadan Kur'ân men etmeseydi, bu milletin can damarı hükmünde umumun teveccühünü kazanan ve her tarafta bulunan o şâkirtler, Şeyh Said ve Menemen Hâdiseleri gibi cüz'î ve neticesiz hâdiselerle buluşmazlar. Allah etmesin, eğer mecburiyet-i kat'îye derecesinde onlara zulmedilse ve Risale-i Nur'a hücum edilse, elbette hükûmeti iğfal eden zındıklar ve münafıklar bin derece pişman olacaklar.

Elhâsıl: Madem biz ehl-i dünyanın dünyalarına ilişmiyoruz; onlar da bizim âhiretimize ve imanî hizmetimize ilişmesinler.

(Eskişehir Mahkemesi'nde gizli kalmış, resmen zabta geçmemiş ve müdâfaâtımda dahi yazılmamış bir eski hâtırayı ve latif bir vâkıa-yı müdâfaaıy beyân ediyorum.)

Orada benden sordular ki:

– “Cumhuriyet hakkında fikrin nedir?”

Ben de dedim:

– “Eskişehir mahkeme reisinden başka, daha sizler dünyaya gelmeden, benim dindar bir cumhuriyetçi olduğumu elinizdeki tarihçe-i hayâtım isbat eder. Hülâsası şudur ki; o zaman –şimdiki gibi– hâlî bir türbe kubbesinde inzi-vâda idim. Bana çorba geliyordu. Ben de tanelerini karıncalara verirdim, ek-meğimi onun suyu ile yerdim.”

İşitenler benden soruyordular. Ben de derdim:

– “Bu karınca ve arı milletleri, cumhuriyetçidirler; o cumhuriyet-perverliklerine hürmeten tanelerini karıncalara verirdim.

Sonra dediler:

– “Sen, selef-i sâlihîne muhalefet ediyorsun?”

Cevaben diyordum:

– “Hulefâ-yı Râşidin; her biri hem halife, hem reiscumhur idi. Sıddîk-ı Ekber (*radıyallâhu anhu*), aşere-i mübeşşereye ve sahâbe-i kirâma elbette reiscumhur hükmünde idi. Fakat manasız isim ve resim değil, belki hakikat-i adaleti ve hürriyet-i şer'iyeyi taşıyan mana-yı dindar cumhuriyetin reisleri idiler.

İşte, Ey Müddeiumumî ve Mahkeme Âzâları! Elli seneden beri bende bulunan bir fikrin aksiyle beni itham ediyorsunuz. Eğer ‘lâik cumhuriyeti’ soruyorsanız, ben biliyorum ki; lâik manası, bitaraf kalmak.. yâni hürriyet-i vicdan düsturuyla dinsizlere ve sefâhetçilere ilişmediği gibi, dindarlara ve takvâcılara da ilişmez bir hükûmet telâkki ederim. On senedir –şimdi yirmi sene oluyor ki– hayât-ı siyasiye ve içtimaiyeden çekilmişim. Hükûmet-i Cumhuriye ne hâl kesbettiğini bilmiyorum. –El-iyâzü billâh!– eğer –dinsizlik hesabına– imanına ve âhiretine çalışanları mesul edecek kanunları yapan ve kabul eden bir dehşetli şekilde girmiş ise, bunu size bilâ-pervâ ilân ve ihtar ederim ki; bin canım olsa, imana ve âhiretime fedâ etmeye hazırım. Ne yaparsanız yapın! Benim son sözüm, ¹ *حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ* olarak; sizin beni idam ve ağır ceza ile zulmen mahkûm etmenize mukabil derim:

Ben, Risale-i Nur’un keşf-i kat’îsi ile idam olmuyorum. Belki terhis edilip nur âlemine ve saadet âlemine gidiyorum. Ve sizi ey dalâlet hesabına bi zi ezen bedbahtlar, idam-ı ebedî ile ve dâimî haps-i münferit ile mahkûm bildiğimden ve gördüğümünden, tamamıyla intikamımı sizden alarak, kemâl-i rahat-ı kalble teslim-i ruh etmeye hazırım!” onlara demiştim.

Yedinci Esas

Afyon Mahkemesi başka yerlerdeki sathî tahkikata binâen bize bir cemiyet-i siyasiye noktasında bakmış. Buna cevabımız:

Evvelâ: Bütün benimle arkadaşlık eden zâtların şهادetiyle, on dokuz seneden beri hiçbir gazeteyi okumayan ve dinlemeyen ve sormayan ve bu on sene beş aydır harb-i umumîden, Alman’ın mağlûbiyetinden ve komünistin dehşetinden başka hiçbir haber almayan ve merak etmeyen ve bilmeyen bir adamın elbette siyasetle hiçbir alâkası yoktur ve siyasî cemiyetlerle hiçbir münasebeti olmaz.

Sâniyen: Risale-i Nur’un yüz otuz parçaları meydandadır. İçinde imânî hakikatlerden başka bir hedef, bir maksad-ı dünyevî olmadığını anlayan Eskişehir Mahkemesi, yalnız bir-iki risaleden başka ilişmemesi ve Denizli Mahkemesi hiçbirine ilişmemesi ve koca Kastamonu zabıtasının sekiz sene zarfında dâimî tarassutla beraber iki hizmetçimden ve yalnız üç adamdan başka bahane ile müttehem hiçbir kimseyi bulmaması kat’î bir hüccettir ki, Risale-i Nur şâkirtleri hiçbir vecihle siyasî cemiyet değiller.

¹ “Allah bize yeter. O ne güzel vekildir!” (Âl-i İmran sûresi, 3/173).

•Eğer iddianâmedeki cemiyetten maksadı, imanî ve uhrevî bir cemaat ise, ona cevaben deriz ki:

Eğer dârülfünun talebelerine ve her nevi esnafa birer cemiyet namı verilse, bize de o neviden bir cemiyet namı verilebilir.

•Eğer dinî hissiyatla emniyet-i dâhiliyeyi ihlâl edecek bir cemaat namı veriyorsanız, buna mukabil deriz:

Yirmi sene zarfında bu fırtınalı hâlde Nur şâkirtleri hiçbir yerde hiçbir vukuatla emniyet-i dâhiliyeye ilişmemeleri ve iliştikleri ne hükûmetçe ve ne de mahkemelerce kaydedilmemesi bu ithamı çürütüyor.

•Eğer hissiyat-ı diniyeyi kuvvetlendirmesinden istikbalde emniyet-i dâhiliyeye zarar verebilir diye bir cemiyet namı verilmişse, buna mukabil deriz:

Evvelen: Başta Diyanet Riyâseti, bütün vâizler aynı hizmeti görüyorlar.

Sâniyen: Risale-i Nur şâkirtlerinin değil emniyete ve âsâyîşe zarar vermek, belki bütün kuvvet ve kanaatleriyle milleti anarşilikten muhafaza ve emniyet ve âsâyîşi temin etmek için çalıştıklarına delil ise, birinci esasta beyan edilmiş.

Evet, biz bir cemaatiz. Hedefimiz ve programımız; evvelâ kendimizi, sonra milletimizi idam-ı ebedîden ve dâimî, berzahî haps-i münferitten kurtarmak.. ve vatandaşlarımızı anarşilikten ve serserilikten muhafaza etmek.. ve iki hayatımızı imhâya vesile olan zındıkaya karşı Risale-i Nur'un çelik gibi hakikatleriyle kendimizi muhafazadır.

Şekizinci Esas

Risalelerde bazı dokunaklı cümleler var diye, başka yerlerin nâkıs ve sathî tahkikatlarına binâen bizi itham ediyorlar. Buna mukabil deriz:

Madem maksadımız iman ve âhirettir, ehl-i dünya ile mübâreze değil...

Ve madem o pek cüz'î ve yalnız bir-iki risaleye mahsus ilişmek kastî değil, belki maksadımıza yürürken onlara çarpmışız; elbette bir garaz-ı siyasî manasında olamaz...

Ve madem imkânât başkadır, vukuat başkadır. Hakkımızda âsâyîşe zarar “yapmış” değil, “yapabilir” diye itham ise; herkes bir adamı “öldürebilir” diye itham gibi manasız bir ithamdır...

Ve madem yirmi sene müddetinde yirmi binler adamda ve binler nüshalar ve mektuplarda hem Eskişehir, hem Kastamonu, hem Isparta, hem Denizli, şiddetli tetkik ve taharirlerde hakiki bir suç teşkil edecek maddeleri bulamadılar. Eskişehir Mahkemesi bir şey bulamadığından mecburiyetle bir lâstikli kanun maddesinden tek bir küçük risale ile bizi mesul ettiği gibi, bütün dinî dersini vereni dahi mesul eder bir tarzda, yüz adamdan on beş adama altışar ay ceza verebildi. Acaba bizim gibi bir adamın sizden olsa, bir senede yirmi mahrem mektupları bu tarzda tetkik edilse, onu mesul ve mahcup edecek yirmi cümle bulunmaz mı? Hâlbuki, bizde yirmi bin adamdan yirmi bin nüsha risale ve mektuplarda hakikî mesul edecek yirmi cümle bulamamalarından gösteriyor ki, *Risale-i Nur'un hedefi doğrudan doğruya âhirettir. Dünya ile alışverişi yoktur.*

Dokuzuncu Esas

Denizli Mahkemesi'nin insaflı müddeiumûsinin başka yerlerin insafsız ve sathî zabıtnâmelerine binâen iddianâmede kaydettiği maddeler gibi, Afyon Mahkemesi dahi sorguda gördüğümüz vaziyet delâletiyle, aleyhimizde aynı maddeler ve tarihsiz mektuplar, hem yirmi ve on beş ve on sene zarfındaki muhaberelelerden ve kat'î cevabı üçüncü esasta ve iddiamın ikinci suâlinde bulunan Beşinci Şuâ'da ve yüz otuz risalelerin yalnız dört-beş risalelerinde ve Eskişehir Mahkemesi'nin tetkikinden geçen ve cezasını çektiren ve af kanunları gören ve Denizli beraatini gören mektuplar ve risalelerde ithamımıza medar bazı bahaneler var.

Acaba, 31 Mart Hâdisesi'nde Bâb-ı Seraskerî'de Şeyhülislâm ve ulemâyı dinlemeyen sekiz taburu bir nutukla itaate getiren bir adam, sekiz sene zarfında –zabıtnâmelere göre– çalışmış, böyle yirmi otuz adamı kandırabilmiş, meselâ koca Kastamonu'da beş adamı iğfal edebilmiş denilebilir mi? İşte Kastamonu'da, Denizli Hâdisesi'nde mahrem ve gayr-i mahrem bütün evrak ve kitaplarını odunlar yığını altından çıkarıp, üç ay tetkikten sonra yalnız Feyzi, Emin, Hilmi, Tevfik ve Sadık'tan başka kimseyi o koca Kastamonu'da bulmadılar. Bu beş zât ise, lillâh için bana şahsî hizmet münasebetiyle ve üç buçuk senede Emirdağ'da üç kardeş ve üç-dört adamı bulup göndermişler. Eğer o sathî zabıtnâmeler gibi yapsaydım, beş-on değil, belki beş yüz, belki beş bin ve belki beş yüz bin adamları kandırabilirdim. O zabıtnâmelerde ne kadar yanlışlar bulunduğu, Denizli Mahkemesi'nde söylediğim gibi, bir-iki numûneyi beyan ediyorum:

Zaman-ı Saadetten şimdiye kadar câri bir âdet-i İslâmiye'ye ittibâen Risale-i Nur'un hususî menbaları olan yüzer âyât-ı meşhûreyi, büyük bir en'-âm gibi "Hizb-i Kur'ânî" yaptığımızı, "Dinde tahrifat yapıyor" diye muâheze etmişler.

Hem bir sene cezasını çektiğim ve mahrem tutulan –ve zabıtnâmede kaydedildiği gibi odun yığınları altından çıkarılan– Tesettür Risalesi, bu sene yazılmış ve neşredilmiş gibi bizi itham etmek istiyor.

Hem Ankara'da hükûmetin riyâsetinde bulunan mâlûm birisine ettiğim itirazlara ve ağır sözlere karşı o reis mukabele etmeyip sükût etmesi.. ve o öldükten sonra, onun yanlışını gösteren bir hakikat-i hadisiyeyi kırk sene evvel beyandaki fitrî ve lüzumlu ve küllî ve mahrem tenkitlerim, –makam-ı iddia cerbezisiyle– ona tam tatbikle bize medar-ı mesuliyet yapılmış. Ölmüş ve hükûmetten alâkası kesilmiş bir şahsın hatırı nerede? Hükûmetin ve milletin bir hâtırası ve Cenâb-ı Hakkın bir tecellî-i hâkimiyeti olan adalet kanunları nerede?..

Hem biz, Hükûmet-i Cumhuriye esaslarından en ziyade kendimize medar-ı istinad ve onun ile kendimizi müdâfaa ettiğimiz "hürriyet-i vicdan" esas, bizim aleyhimizde medar-ı mesu'liyet tutulmuş, güya biz hürriyet-i vicdan esasına muâriz gidiyoruz.

Hem bir risalede medeniyetin seyyiâtını ve kusurlarını tenkit ettiğimden hatır ve hayalime gelmeyen bir şeyi, zabıtnâmelerde isnad ediyor. Güya ben; radyo,¹(Hâşiye) tayyare ve şimendiferin kullanılmasını kabul etmiyorum diye, terakkiyât-ı hâzıra aleyhinde bulunduğumla mesul ediyor.

İşte bu numûnelerine kıyasen ne kadar hilâf-ı adalet bir muamele olduğunu –inşaallah– insaflı, adaletli olan Denizli Müddeiumumîsi ve Mahkemesi gibi Afyon Mahkemesi göstererek, o zabıtnâmelerin evhamlarına ehemmiyet vermeyecekler.

Hem en garibi şudur ki, bir yerde demiştim:

– "Cenâb-ı Hakk'ın büyük nimetleri olan tayyare, şimendifer ve radyoyu büyük şükür ile mukabele lâzımken, beşer şükretmedi. Tayyareler ile başlarına bomba yağdı. Ve radyo, öyle büyük bir nimet-i ilâhiyedir ki; ona mukabil

¹ (Hâşiye) Radyo gibi azîm bir nimet-i ilâhiyeye karşı azîm bir şükür olmak için, "Radyo, Kur'ân'ı okuyup bütün zemin yüzündeki insanlara dinlettirip küre-i havanın bir hâfız-ı Kur'ân olmasıdır." demiştim.

şükür ise o radyo, milyonlar dilli bir küllî hâfız-ı Kur'ân olup bütün zemin yüzündeki insanlara Kur'ân'ı dinlettirsin. Ve Yirminci Söz'de Kur'ân'ın medeniyet harikalarından gaybî haber verdiğini beyan ederken, bir âyetin işaretini olarak "Kâfirler, şimendifer ile Âlem-i İslâm'ı mağlup ederler." demiştim. İslâmî, bu harikalara teşvik ettiğim hâlde bir sebep-i itham olarak, şimendifer ve tayyare ve radyo gibi terakkiyât-ı hâzıra aleyhindedir diye, sâbık mahkemelerin bazı müddeiumumîleri bizi itham etmiş.

Hem hiçbir münasebeti olmadığı hâlde bir adam, Risale-i Nur'un ikinci bir ismi olan "Risaletü'n-Nur" tâbirinden, "Kur'ân'ın nurundan bir risalettir, yani bir ilhamdır ve risaletin şeriat vazifesini yapan bir varistir" demiş. İddianâmede başka yerin verdiği yanlış mana ile güya "Risale-i Nur bir resûldür." diye, benim için bir sebep-i itham tutulmuş.

Hem müdâfaâtımda yirmi yerde kat'î bir surette hüccetler ile isbat etmişiz ki:

Bütün dünyaya karşı da olsa, dini ve Kur'ânı ve Risale-i Nur'u âlet edemeyiz ve edilmez! Ve biz, onların bir hakikatini dünya saltanatına değiştirmeyiz ve bilfiil öyleyiz! Bu dâvânın emâreleri yirmi senede binlerdir.

Hâlbuki şimdi Afyon sorgusunun gidişatında ve iddianâmede, başka zabıtnâmelere binâen, güya bizim maksadımız ve sa'yimiz "dünya entrikalarını çevirmek ve dünya garazlarına koşmak ve dini hasis şeylere âlet etmek ve kudsiyetini düşürtmektir" diye bizi itham ediyor. *Madem öyledir; ben ve biz, bütün kuvvetimizle deriz:*

حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ¹

Said Nursî

¹ "Allah bize yeter. O ne güzel vekildir!" (Âl-i İmran sûresi, 3/173).

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Afyon Mahkemesi'nin Bizi İtham Etmesine Karşı İtiraznâmenin Tetimmesidir

(Bu itirazda muhatabım, Denizli mahkemesi ve müddeiumumîsi değil, belki başta Isparta ve İnebolu müddeiumumîleri olarak, yanlış ve nâkis zabıtnâmeleriyle buradaki acib iddianâmeyi aleyhimize verdiren garazkâr ve vehham memurlardır.)

Evvelâ, aslı ve faslı olmayan ve hatırıma gelmeyen bir siyasî cemiyet nâmını, mâsum ve siyasetle hiç alâkalı olmayan Risale-i Nur talebelerine takip ve o daire içine giren ve iman ve âhiretinden başka hiçbir maksatları bulunmayan biçâreleri, o cemiyetin nâşiri, ya faal bir rûknü veya mensubu veya Risale-i Nur'u okumuş veya okutmuş veya yazmış diye suçlu sayıp mahkemeye vermek, ne kadar adaletin mahiyetinden uzak olduğuna kat'î bir hüccet şudur ki:

Kur'ân aleyhinde yazılan Doktor Duzi'nin ve sâir zındıkların o muzır eserlerini okuyanlar, “hürriyet-i fikir ve hürriyet-i ilmiye” düsturuyla suçlu sayılmadığı hâlde, hakikat-i Kur'âniye'yi ve imaniyeyi, öğrenmeye gayet muhtaç ve müştâk olanlara güneş gibi bildiren Risale-i Nur'u okumak ve yazmak bir suç sayılmış. Ve hem yüz risale içinde yanlış mana verilmemek için mahrem tuttuğumuz ve neşrine izin vermediğimiz iki-üç risalede yalnız birkaç cümlelerini bahane gösterip itham etmiş. Hâlbuki o risaleleri –biri müstesna– Eskişehir Mahkemesi tetkik etmiş, icabına bakmış ve müstesna ise, hem istidamda ve hem itiraznâmemde gayet kat'î cevap verildiği ve “Elimizde nur var, siyaset topuzu yok” diye Eskişehir Mahkemesi'nde yirmi vecihle kat'î isbat edildiği hâlde o insafsız müddeiler, üç mahrem ve neşrolunmayan risalelerin üç-dört cümlelerini bütün Risale-i Nur'a teşmil eder gibi, Risale-i Nur'u okuyan ve yazanı suçlu ve beni de hükûmetle mübâreze eder diye itham etmişler.

Ben ve bana yakın ve benim ile görüşen dostlarımı işhad ve kasemle temin ederim ki; bu on seneden ziyadedir ki, iki reis ve bir mebustan ve Kastamonu valisinden başka hükûmetin erkânı, vükelâsı, kumandanları, memurları ve meb'uslarının kimler olduğunu kat'i bilmiyorum ve bilmeyi de merak etmemişim. Acaba hiç imkânı var mı ki, bir adam mübâzere ettiği

¹ Her türlü noksan sıfatlardan uzak olan Allah'ın adıyla.

adamları tanımasın ve bilmeye merak etmesin? Dost mu, düşman mı; karşı-sındakini tanımasına ehemmiyet vermesin!

Bu hâllerden anlaşıyor ki; bililtizam, her hâlde beni mahkûm etmek için gayet asılsız bahaneleri icat ederler. Madem keyfiyet böyledir, ben de buranın mahkemesine değil, belki o insafsızlara derim:

Ben, sizin bana vereceğiniz en ağır cezanıza da beş para vermem! Ve hiç ehemmiyeti yok! Çünkü ben kabir kapısında, yetmiş yaşıdayım. Böyle mazlum ve mâsum bir-iki sene hayatı, şehâdet mertebesiyle değiştirmek benim için büyük saadettir. Risale-i Nur'un binler hüccetleriyle kat'î imanım var ki; ölüm, bizim için bir terhis tezkeresidir. Eğer idam da olsa, bizim için bir saat zahmet, ebedî bir saadetin ve rahmetin anahtarı olur.

Fakat siz, ey zındıka hesabına adliyeyi şaşırtan ve hükûmeti bizimle sebeepsiz meşgul eden insafsızlar! Kat'î biliniz ve titreyiniz ki; siz, idam-ı ebedî ile ve ebedî haps-i münferit ile mahkûm oluyorsunuz. İntikamımız sizden pek çok ve muzaaf bir surette alınıyor, görüyoruz, hatta size acı-yoruz...

Evet, bu şehri yüz defa mezaristana boşaltan ölüm hakikatinin elbette hayattan ziyade bir istediği var. Ve onun idamından kurtulmak çaresi, insanların her meselesinin fevkinde en büyük ve en ehemmiyetli ve en lüzumlu bir ihtiyaç-ı zarurî ve kat'îsidir. Acaba bu çareyi kendilerine bulan Risale-i Nur şâkirtlerini ve o çareyi binler hüccetler ile bulduran Risale-i Nur'u âdi bahaneler ile itham edenler, ne kadar kendileri hakikat ve adalet nazarında müttehem oluyor, divaneler de anlar...

Bu insafsızları aldatan ve hiçbir münasebeti olmayan, bir siyâsî cemiyet vehmini veren üç maddedir:

Birincisi: Eskiden beri benim talebelerimin benim ile kardeş gibi şiddetli alâkadar olmaları, bir cemiyet vehmini vermiş.

İkincisi: Risale-i Nur'un bazı şâkirtlerinin, her yerde bulunan ve cumhuriyet kanunları müsaade eden ve ilişmeyen cemaat-i İslâmiye heyetleri gibi hareket etmelerinden bir cemiyet zannedilmiş. Hâlbuki o mahdut üç-dört şâkirdin niyetleri cemiyet memiyet değil, belki sırf hizmet-i imaniyede hâlis bir kardeşlik ve uhrevî tesânüddür.

Üçüncüsü: O insafsızlar, kendilerini dalâlet ve dünya-perestlikte bildiklerinden ve hükûmetin bazı kanunlarını kendilerine müsait bulduklarından, fikren *diyorlar ki*; “Her hâlde Said ve arkadaşları, bizlere ve hükûmetin bizim medenice nâmeşrû hevesâtımıza müsait kanunlarına muhaliftirler. Öyle ise muhalif bir cemiyet-i siyasiyedirler.”

Ben de derim:

– “Hey bedbahtlar! Dünya ebedî olsaydı ve insan, içinde dâimî kalsaydı ve insanî vazifeler, yalnız siyaset bulunsaydı; belki bu ıftıranızda bir mana bulunabilirdi. Hem eğer ben siyasetle işe girseydim, yüz risalede on cümle de-ğil, belki bin cümleyi, siyasetvâri ve mübârezekârâne bulacaktınız. Hem farz-ı muhâl olarak, eğer biz dahi sizin gibi bütün kuvvetimizle dünya maksatlarına ve keyiflerine ve siyasetlerine çalışıyoruz diye –ki şeytan da bunu inandırmaya çalışamıyor ve kimseye kabul ettiremez– haydi, böyle de olsa madem bu yirmi senede hiçbir vukuatımız gösterilmiyor ve hükûmet ele bakar, kalbe bakamaz ve her bir hükûmette şiddetli muhalifler bulunur; elbette adliye kanunu ile bizleri mesul etmezsiniz! Son sözüm:

حَسْبِيَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ¹

Said Nursi

Denizli beraatimizden sonra üç sene münzevî ve siyasetten alâkasız olduğum hâlde Afyon hapsini netice veren bu yeni hâdisenin on vecihle kanunsuz olduğunu beyan ediyorum.

Birincisi

Üç mahkeme ve üç ehl-i vukûfun ve Ankara'nın yedi makamında ve adliyelerin elinde iki sene Risale-i Nur tetkikten geçtiği hâlde, ittifakla hiçbir muhalif kalmadan hem umum risalelerin beraatine, hem Said ile beraber yetmiş beş arkadaşı birlikte beraat ettirildiği ve bir gün bile ceza verilmediği hâlde, yeniden evrak-ı muzırğa gibi o risalelere el uzatmak, ne derece kanunsuzdur; zerre kadar insafı olan bilir.

¹ “Bana (yardımcı ve destekçi olarak) Allah kâfidir. O'ndan başka hiçbir ilâh yoktur. Ben O'na dayandım, O'na güvendim ve O, (bütün kâinatın, bütün varlıkların idare merkezi olan) Büyük Arş'ın Rabbi, (bütün kâinatın mutlak Sultanı, bütün varlıkların yegâne sığınağı, besleyip yaşatanı, koruyup gözetendir).” (Tevbe sûresi, 9/129)

İkincisi

Beraattan sonra üç buçuk sene Emirdağ'da münzevî, garip yaşayan, kapısını hem dışarıdan kilit, hem içeriden sürgüyle kapayan ve yüzde bir adamı, zarurî bir iş olmadan yanına kabul etmeyen ve yirmi seneden beri devam eden telifini de bırakıp, daha telif etmeyen bir adama dünya siyaseti için kapısının kilidini kırarak gelip, Arabî evrâdından ve başındaki levha-yı imaniyeden başka taharriciler bir şey bulamadıkları hâlde, bu eziyetin verilmesi ne derece hilâf-ı kanun olduğunu, zerre kadar insafı bulunan anlar.

Üçüncüsü

Mahkemede dediği gibi, yetmiş şahidin tasdikiyle, yedi sene harb-i umumiyi bilmeyen ve merak etmeyen ve sormayan –ki şimdi on senedir aynı hâlde bulunan– ve yirmi beş seneden beri hiçbir gazeteyi okumayan ve dinlemeyen ve otuz seneden beri **أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ وَالسِّيَاسَةِ** deyip, siyasetten bütün kuvvetiyle kaçan ve yirmi iki sene işkenceli sıkıntılar çektiği hâlde ehl-i siyasetin nazar-ı dikkatini kendine celbetmemek ve siyasete karışmamak için bir defa istirahatı için hükûmete müracaat etmeyen bir adama, dehşetli bir siyasî gibi ve siyasî entrikacı gibi onun menzilini ve inzivâgâhını basıp hasta hâlinde emsâlsiz bir sıkıntı vermek, hiçbir kanuna muvâfık gelir mi? Zerre kadar vicdanı bulunan bu hâlde acıyacak.

Dördüncüsü

Eskişehir Mahkemesi'nde altı ay tetkikten sonra, sebebi de cemiyetçilik, tarikatçılık olduğu ve o evham bahanesiyle büyük reisin ona şahsî garazıyla onun aleyhinde bazı adliyecileri teşvik ettiği hâlde, cemiyetçilik ve tarikatçılık ve Risale-i Nur cihetinde beraat ettirip, yalnız Risale-i Nur'un bir küçük parçası olan Tesettür Risalesi'ni bahane ederek, kanun ile değil de yalnız kanaat-i vicdaniye ile yüz şâkirt içinde beş-on şâkirde altışar ay ceza verdiler ki; tetkik zamanına kadar dört buçuk ay mevkuf, yani bir buçuk ay hapis kaldıkları ve on sene sonra Denizli Mahkemesi yine dokuz ay cemiyetçilik ve tarikatçılık gibi birkaç bahane ile yirmi senelik bütün mektubat ve telifatlarını inceden inceye tetkikle beraber, Ankara'nın Ağırceza Mahkemesi'ne beş sandık kitapları gönderdikleri ve iki sene o kitaplar ve mektuplar Ankara ve Denizli Mahkemeleri'nde tetkikten geçtikleri hâlde, o mahkemeler ittifakla

¹ Şeytandan ve siyasetten Allah'a sığınırım.

cemiyetçilik, tarikatçılık¹(Hâşiye) ve sair bahaneler cihetinde beraat kararı verip o kitap ve mektupları aynen sahiplerine iade ve Said'i arkadaşlarıyla beraber beraat ettirdikleri hâlde, bir siyasî cemiyetçi nazarıyla ve entrikacı bir adam tarzında onu itham etmek ve adliye memurlarını onun aleyhinde tarikat noktasında sevk etmek, ne kadar kanunsuz olduğunu, insaniyeti sukut etmeyen bilir.

Beşincisi

Benim ve Risale-i Nur'un mesleğinin esası ve otuz seneden beri bir düstur-u hayatım olan şefkat itibarıyla, bir mâsuma zarar gelmemek için bana zulmeden cânilere değil işlemek, belki beddua ile de mukabele edemiyorum. Hatta en şiddetli bir garazla bana zulmeden bazı fâsık, belki dinsiz zâlimlere hiddet ettiğim hâlde değil maddî, belki beddua ile de mukabeleden beni o şefkat men ediyor. Çünkü o zâlim gaddarın, ya peder ve vâlidesi gibi ihtiyar bîçarelere veya evlâdı gibi mâsumlara maddî zarar gelmemek için, o dört-beş mâsumların hatırına binâden o zâlim gaddara ilişmiyorum. Bazen de hakkımı helâl ediyorum.

İşte bu sırr-ı şefkat içindir ki, idare ve âsâyîşe katiyen ilişmediğim gibi, bütün arkadaşlarıma o derece tavsiye etmişim ki, üç vilâyetin insaflı zabıtalарının bir kısmı itiraf etmişler ki, “Bu Nur şâkırtleri mânevî bir zabıtaadır. İdare ve âsâyîşi muhafaza ediyorlar” dedikleri ve bu hakikate binler şahit ve yirmi sene hayatıyla tasdikleri ve binler şâkırtlerin de zabıtaca hiçbir vukuat kaydetmemeleriyle teyid ettikleri hâlde, o bîçare adamın ihtilâlci ve insafsız bir komiteci gibi menziline basmak ve insafsız adamlar ona ihânet etmek ve menziline bir şey bulamamakla beraber, yüz cinâyeti bulunan bir adam gibi, hatta gayet kıymettar ve antika ve mucizeli Kur’ân’ını ve başındaki levhalarını evrak-ı muzırра gibi toplamak, acaba hangi kanun müsaade eder? Böyle âsâyîşe hüsn-ü ahlâk ile hizmet eden dindar binler zâtları, evham yüzünden idare ve âsâyîş aleyhine zorla sevk etmek, hangi maslahat icabıdır?

¹ (Hâşiye) *Nur'ların esası ve hedefi, iman-ı tahkikî ve hakikat-i Kur'âniye'dir.* Onun için üç mahkeme tarikat noktasında beraat vermişler. Hem bu yirmi senede hiçbir adam dememiş: “Said, bana tarikat vermiş.” Hem bin seneden beri, bu milletin ekser ecdadının bağlandığı bir meslek, sebab-i mes'uliyet olamaz. Hem gizli münafıklar, hakikat-i İslâmiyet'e tarikat namını takıp, bu milletin dinine taarruz ettiklerine karşı gâlibâne mukabele edenler, tarikatla itham edilmezler. Cemiyet ise, uhuvvet-i İslâmiye cihetinde bir uhrevî kardeşliktir. Yoksa siyasî cemiyet olmadığına, üç mahkeme hüküm vermişler, o cihette beraat ettirmişler.

Altıncısı

Bundan otuz sene evvel, Cenâb-ı Hakk'ın inâyetiyle dünyanın muvakkat şan ve şerefine ve enaniyetli hodfûrûşluğunun, şöhrat-perestliğinin ne kadar faydasız ve manasız olduğunu, hadsiz şükür olsun ki, Kur'ân'ın feyziyle anlamış bir adamın o zamandan beri bütün kuvvetiyle nefsi emmâresiyiyle mücadele edip mahviyet etmek, benliğini bırakmak, tasannû ve riyâkârlık yapmamak için elden geldiği kadar çalıştığına, ona hizmet eden veya arkadaşlık edenler kat'î bildikleri ve şehadet ettikleri hâlde ve yirmi seneden beri herkes kendi hakkında hoşlandığı ziyade hüsn-ü zan ve teveccüh-ü nas ve şahsını medh ü senâdan ve kendini mânevî makam sahibi olduğunu bilmekten herkese muhalif olarak bütün kuvvetiyle kaçtığı ve hem has kardeşlerinin onun hakkındaki hüsn-ü zanlarını reddedip, o hâlis kardeşlerinin hatrını kırması ve yazdığı cevabî mektuplarında onun hakkındaki medihlerini ve ziyade hüsn-ü zanlarını kabul etmemesi ve kendini faziletten mahrum gösterip bütün fazileti Kur'ân'ın tefsiri olan Risale-i Nur'a ve dolayısıyla Nur şâkirtlerinin şahs-ı mânevîsine verip kendini âdi bir hizmetkâr bilmesi kat'î isbat ediyor ki; şahsını beğendirmeye çalışmadığı ve istemediği ve reddettiği hâlde, onun rızası olmadan bazı dostları uzak bir yerden onun hakkında ziyade hüsn-ü zan edip medh etmeleri, bir makam vermeleri ve Kütahya havalisinde tanımadığı bir vâizin bazı sözleriyle ve Kütahya'ya hiç mektup göndermediğim ve benim imzamı taklitte yazılan ve medar-ı mesuliyet tevehhüm edilen bir mektupla ve kimin yazısı bilinmeyen dokunaklı bir kitap Balıkesir'de bulunmasıyla, acaba hangi kanun ile medar-ı mesuliyet olur ki; o biçare hasta ve çok ihtiyar ve garibin münzevî odasına, büyük bir cinâyet işlemiş gibi, kilidini kırıp taharri memurlarını sokmak, hem evrâdından ve levhalarından başka bir bahane bulamamak, acaba dünyada hiçbir kanun, hiçbir siyaset bu taarruza müsaade eder mi?

Yedincisi

Bu sırada dâhilde o kadar dâhilî, haricî heyecanlı parti cereyanları varken ve bundan tam istifade etmek, yani mahdut birkaç arkadaşına bedel çok diplomatları kendisine taraftar kazanmak için zemin hazır iken, sırf siyasete karışmamak ve ihlâsına zarar vermemek ve hükûmetin nazarını kendine celbetmemek ve dünya ile meşgul olmamak için, bütün arkadaşlarına yazıp ki "Sakin cereyanlara kapılmayınız, siyasete girmeyiniz, âsâyîşe dokunmayınız" dediği.. ve iki cereyan, bu çekinmesinden ona zarar verdikleri; eskisi

evhamından yenisi de “Bize yardım etmiyor” diye ona çok sıkıntı verdikleri hâlde, ehl-i dünyanın dünyalarına hiç karışmayıp kendi âhiretiyle meşgul olan.. ve memleketinde, Nurs Karyesi’nde öz kardeşine yirmi iki sene zarfında birtek mektup yazmayan ve o vilâyetlerdeki dostlarına yirmi senede on mektup yazmayan bir bîçareye, onun âhîret meşguliyetine bu kadar ilişmeye hangi kanun müsaade ediyor?

Vatana ve millete ve ahlâka çok zararlı olan dinsizlerin kitaplarının in-
tişarına ve komünistlerin neşriyatına serbestiyet kanunuyla ilişilmediği hâl-
de; üç mahkeme, medar-ı mesuliyet olacak hiçbir maddeyi içinde bulmayan
ve millet ve vatanın hayat-ı içtimaiyesini ve ahlâkını ve âsâyişini temine yir-
mi seneden beri çalışan ve bu milletin hakikî bir nokta-yı istinadı olan Âlem-i
İslâm’ın uhuvvetini ve bu millete dostluğunu iadeye ve o dostluğun takviyesi-
ne tesirli bir surette çabalayan.. ve Diyanet Riyâseti’nin ulemâsı, tenkit niye-
tiyle Dâhiliye Vekili’nin emriyle üç ay tetkikten sonra, tenkit etmeyerek, tam
kıymetini takdir edip “kıymettar eser” diye Diyanet Kütüphânesi’ne konulan
Zülfikar ve Asâ-yı Mûsâ gibi ve –Kabr-i Peygamberî (*aleyhissalâtü vesselâm*) üze-
rinde alâmet-i makbuliyet olarak Asâ-yı Mûsâ mecmuasını hacılar gördükle-
ri hâlde– Nur eczalarını evrak-ı muzırğa gibi toplayıp mahkeme eline vermek,
acaba hiçbir kanun, hiçbir vicdan, hiçbir insaf buna müsaade eder mi?

Şekizincisi

Yirmi iki sene sıkıntılı sebepsiz bir nefiyden sonra tam serbestiyet verildi-
ği hâlde, binler akraba ve ahababı bulunan doğduğu memleketine gitmeyerek
gurbeti, kimsesizliği tercih ederek, tâ ki dünyaya ve hayat-ı içtimaiyeye ve si-
yasete temas etmeyen.. ve çok sevaplı olan câmideki cemaatin hayrını bıra-
kıp, odasında yalnız namazını kılip oturmasını tercih eden, yani halkın hür-
metinden çekinmek olan bir hâlet-i ruhiyeyi taşıyan.. ve yirmi sene hayatı-
nın şehadetiyle ve binler Türk kıymettar zâtların tasdikiyle dindar, müttakî bir
Türkü, lâkayt çok Kürtlere tercih eden; hatta mahkemede Hâfız Ali gibi kuv-
vetli imanı bulunan bir Türk kardeşini yüz Kürde değiştirmedişini isbat eden..
ve hürmet ve ihtiram görmemek için zaruret olmadan halklarla görüşmeyen
ve camiye gitmeyen.. ve kırk seneden beri bütün kuvvetiyle, bütün âsâıyla
İslâmiyet’in uhuvvetine ve müslümanların birbirine muhabbetine çalışan.. ve
Türk milleti, Kur’ân’ın bayraktarı ve senâ-yı Kur’âniye’ye mazhar olduğu için
o milleti çok seven ve hayatını onlar içinde geçiren bir adam hakkında sâ-
bık vali, resmî lisanla ihânet için propaganda yapmak ve dostlarını ürkütmek

için “O Kürttür, siz Türksünüz; o Şâfiîdir, siz Hanefîsiniz” deyip, herkesi ürkütüp ondan çekindirmeye çalışması ve yirmi senede ve iki mahkemede tarz-ı kıyafeti değiştirilmeye mecbur edilmeyen ve şapka yarı askerin başından kalkmasıyla beraber, münzevî bir adamın zorla başına şapka giydirmeye cebretmeyi hangi maslahat, hangi kanun buna müsaade eder?

Dokuzuncusu

Çok mühimdir, ¹(Hâşiye) kuvvetlidir; fakat siyasete temas ettiği için sükût ediyorum.

Onuncusu

Bu da hiçbir kanun müsaade etmediği ve hiçbir maslahat bulunmadığı ve yalnız manasız evhamdan bir habbeyi kubbeler yapmaktan ve hiçbir kanuna girmeyen bir taarruzdur. Bu da mesleğimizce bakamadığımız siyasete temas etmemek için sükût ediyoruz. Böylece on vecihle kanunsuz muamelelere karşı yalnız ²حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ deriz.

Said Nursî

¹ (Hâşiye) İslâm hükûmetlerinde hristiyan ve yahudi bulunması.. ve hristiyan ve mecusî hükûmetlerinde müslümanların bulunması gösteriyor ki, idare ve âsâyişe bilfiil ilişmeyen muhaliflere kanunca ilişilmez. Hem imkânât, medar-ı mes’uliyet olamaz. Yoksa “herkes, bir adamı öldürebilir” diye, herkesi bu imkânât ile mahkemeye vermek lâzım gelir.

² “Allah bize yeter. O ne güzel vekildir!” (Âl-i İmran sûresi, 3/173).

Afyon Hükûmet ve Mahkemesine ve Zâbitasına Daha Birkaç Nokta Mârûzâtım Var

Birincisi

Ekser enbiyânın şarkta ve Asya'da zuhurları ve ağıleb-i hükemânın garpta ve Avrupa'da gelmeleri, kader-i ezeliyenin bir işaretidir ki; Asya'da din hâkimdir, felsefe ikinci derecededir. Bu remz-i kadere binâen, Asya'da hüküm süren dindar olmazsa da din lehine çalışanlara ilişmemeli, belki teşvik etmelidir.

İkincisi

Kur'ân-ı Hakîm, bu zemin kafasının akli ve kuvve-i müfekkiresidir. Eğer –el-iyâzü billâh!– Kur'ân, küre-i arzın başından çıksa, arz divane olacak. Akıldan boş kalan kafasını bir seyyâreye çarpması, bir kıyâmet kopmasına sebep olması, akıldan uzak değildir. Evet Kur'ân, arşı ferş ile bağlamış bir zincir, bir hablullahtır. Câzibe-i umumiyeden ziyade, zemini muhafaza ediyor.

İşte bu Kur'ân-ı Azîmüşşân'ın hakikî ve kuvvetli bir tefsiri olan Risale-i Nur; bu asırda, bu vatanda bu millete, yirmi seneden beri tesirini göstermiş büyük bir nimet-i ilâhiye ve sönmez bir mucize-i Kur'âniye'dir. Hükûmet ona ilişmek ve talebelerini ondan ürkütüp vazgeçirmek değil, belki himâye etmek ve okunmasına teşvik etmek gerektir.

Üçüncüsü

Ehl-i imandan bütün gelenler, mâziye gidenlere mağfiret dualarıyla ve hasenâtlarını onların ruhlarına bağışlamalarıyla yardımlarına binâen Denizli Mahkemesi'nde demiştim:

Mahkeme-i kübrâda milyarlar ehl-i iman olan dâvâcılar tarafından Kur'ân hakikatlerine hizmet eden Nur talebelerini mahkûm ve perişan etmek isteyenlerden ve sizlerden sorulsa ki: "Serbestiyet kanunuyla dinsizlerin, komünistlerin neşriyatlarına ve anarşiliği yetiştiren cemiyetlerine müsamahakârâne bakıp ilişmediğiniz hâlde; vatani ve milleti anarşistlikten ve dinsizlik ve ahlâksızlıktan ve vatandaşlarını ölümün idam-ı ebedîsinden kurtarmaya çalışan Risale-i Nur ve talebelerini, hapisler ve tazyiklerle perişan

etmek istediniz!” diye sizlerden sorulsa ne cevap vereceksiniz? Biz de sizlerden soruyoruz! Onlara demiştim. O zaman o insaflı, adaletli zâtlar; bizi beraat ettirdiler, adliyenin adaletini gösterdiler.

Dördüncüsü

Ben bekliyordum ki; ya Ankara veya Afyon, beni sorguda –pek büyük meseleler için, Nur’ların o meselelere hizmeti cihetinde– bir meşveret daire-sine alıp bir suâl ve cevap beklerdim. Evet, üç yüz elli milyon müslümanların eski kardeşliğini ve muhabbetini ve hüsn-ü zannını ve mânevî yardımlarını bu memleketteki millete kazandıracak çareleri bulmak ki, en kuvvetli çare ve ve-silesi Risale-i Nur olduğuna bir emâresi şudur:

Bu sene Mekke-i Mükerrema’de gayet büyük bir âlim hem Hint lisanına, hem Arap lisanına Nur’un büyük mecmualarını tercüme edip Hindistan’a ve Arabistan’a göndererek en kuvvetli nokta-yı istinadımız olan vahdet ve uhuv-vet-i İslâmiye’yi temine çalıştığı gibi, Türk milletinin daima dinde ve imanda ileri olduğunu Nur Risaleleri ile gösteriyor, demişler.

Hem beklerdim ki; “vatanımızda anarşiliğe inkılâb eden komünist tehli-kesine karşı Nur’ların hizmeti ne derecededir ve bu mübarek vatan, bu deh-şetli seyelândan nasıl muhafaza edilecek?” gibi dağ misillü meselelerin sorul-masının lüzumu varken, sinek kanadı kadar ehemmiyeti olmayan ve hiçbir medar-ı mesuliyet olmayan cüz’î ve şahsî ve garazkârların iftiralarıyla habbe, kubbeler yapılmış meseleler için bu ağır şerâit altında hiç ömrümde çekmedi-ğim bir perişaniyetime sebebiyet verildi. Bize üç mahkemenin sorduğu ve be-raat verdiği aynı meselelerden ve âdi ve şahsî bir-iki mesele için manasız su-âller edildi.

Beşincisi

Risale-i Nur’la mübâreze edilmez, o mağlup olmaz. Yirmi senedir en muannit feylesofları susturuyor. İman hakikatlerini güneş gibi gösteriyor. Bu memlekette hükmeden, onun kuvvetinden istifade etmek gerektir.

Altıncısı

Benim ehemmiyetsiz şahsımın kusurlarıyla beni çürütmek ve ihânet-lerle nazar-ı âmmeden düşürmek, Risale-i Nur’a zarar vermez; belki bir ci-hette kuvvet verir. Çünkü benim bir fâni dilime bedel Risale-i Nur’un yüz bin nüshalarının bâki dilleri susmaz, konuşur. Ve hâlis talebeleri, binler

kuvvetli lisanlar ile o kudsî ve küllî vazife-i nuriyeyi şimdiye kadar olduğu gibi, inşaallah kıyâmete kadar devam ettirecekler.

Yedincisi

Sâbık mahkemelerde dâvâ ettiğim ve hüccetlerini gösterdiğimiz gibi; bizim gizli düşmanlarımız ve hükûmeti iğfal ve bir kısım erkânını evhamlandıran ve adliyeleri aleyhimize sevkeden resmî ve gayr-i resmî muâzırlarımız, ya gayet fenâ bir sûrette aldanmış veya aldatılmış veya anarşilik hesabına gayet gaddar bir ihtilâlcidir veya İslâmiyet'e ve hakikat-i Kur'ân'a karşı mürte-dâne mücadele eden bir dessas zındıktır ki; bize hücum etmek için istibdad-ı mutlaka cumhuriyet nâmını vermekle, irtidad-ı mutlaka rejim altına almakla, sefâhet-i mutlaka medeniyet nâmını takmakla, cebr-i keyfi-i küfrîye kanun nâmını vermekle; hem bizi perişan, hem hükûmeti iğfal, hem adliyeyi bizimle manasız meşgul eylediler. Onları Kahhâr-ı Zülcelâl'in kahrına hava- le edip, kendimizi onların şerrinden muhafaza için ¹ حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ ka- lesine iltica ederiz.

Şekizincisi

Geçen sene Ruslar, çoklukla hacıları hacca gönderip, onlar ile propa- ganda yapıp ki, "Ruslar başka milletlerden ziyade Kur'âna hürmetkâr" di- ye Âlem-i İslâm'ı din noktasında bu vatandaki dindar millet aleyhine çe- virmeye çalıştığı aynı zamanda; Risale-i Nur'un büyük mecmuaları hem Mekke-i Mükerreme'de, hem Medine-i Münevvere'de, hem Şam-ı Şerif'te, hem Mısır'da, hem Halep'te âlimlerin takdirleri altında kısmen intişarlarıyla, o komünist propagandasını kırdığı gibi, Âlem-i İslâm'a gösterdi ki; *"Türk Milleti ve kardeşleri, eskisi gibi dinine ve Kur'ân'ına sahiptir ve sâir ehl-i İslâm'ın dindar büyük bir kardeşi ve Kur'ân hizmetinde kahraman ku- mandanıdır"* diye o ehemmiyetli, kudsî merkezlerde o Nur Mecmuaları bu hakikati gösterdiler. *Acaba Nur'un bu kıymettar hizmet-i milliyesi, bu tarz işkencelerle mukabele görse zemini hiddete getirmez mi?*

Dokuzuncusu

Denizli müdâfaâtında izahı ve isbatı bulunan bir meselenin kısacık bir hü- lâsasıdır.

¹ "Allah bize yeter. O ne güzel vekildir!" (Âl-i İmran sûresi, 3/173).

Bir dehşetli kumandan dehâ ve zekâvetiyle ordunun müsbet hasenelerini kendine alıp ve kendinin menfî seyyielerini o orduya vererek, o efrad adedince haseneleri, gazilikleri bire indirdiği ve seyyiesini o ordu efradına isnad ederek onların adedince seyyieler hükmüne getirdiğinden, dehşetli bir zulüm ve hilâf-ı hakikat olmasından, ben kırk sene evvel beyan ettiğim bir hadisin o şahsa vurduğu tokada binâen, sâbık mahkemelerimizde bana hücum eden bir müddeiumumîye dedim: “Gerçi onu hadislerin ihbarıyla kırıyorum, fakat ordunun şerefini muhafaza ve büyük hatalardan vikâye ederim. Sen ise, bir tek dostun için, Kur’ân’ın bayraktarı ve Âlem-i İslâm’ın kahraman bir kumandanı olan ordunun şerefini kırıyorsun ve hasenelerini hiçe indiriyorsun” dedim. İnşâallah, o müddeî insafa geldi, hatadan kurtuldu.

Onuncusu

Adliyede, adalet hakikati ve müracaat eden herkesin hukukunu bilâ-tefrik muhafazaya, sırf hak namına çalışmak vazifesi hükmettiğine binâendir ki; İmam Ali (*radîyallâhu anı*) hilâfeti zamanında bir yahudi ile beraber mahkemede oturup muhakeme olmuşlar.¹ Hem bir adliye reisi, bir memuru kanunca bir hırsızın elini kestiği vakit, o memurun o zâlim hırsıza hiddet ettiğini gördü, o dakikada o memuru azleyledi. Hem çok teessüf ederek dedi: “Şimdiye kadar adalet namına böyle hissiyatını karıştıranlar pek çok zulmetmişler.”

Evet, “Hükm-ü kanunu icra etmekte o mahkûma acımasa da hiddet edemez; etse zâlim olur. Hatta kısas cezası da olsa, hiddetle katletse, bir nevi katil olur” diye, o hâkim-i âdil demiş.

İşte, madem mahkemede böyle hâlis ve garazsız bir hakikat hükmediyor. Üç mahkeme bizlere beraat verdiği ve bu milletin yüzde –bilseler, belki– doksanı, Nur talebelerinin zararsız olarak millete ve vatana menfaatli olduklarına pek çok emârelerle şehadet ettikleri hâlde, burada o mâsum ve teselliye ve adaletin iltifatına çok muhtaç Nur talebelerine karşı ihânetler ve gayet soğuk hiddetli muameleler yapılıyor. Biz her musibete ve ihânetlere karşı sabra ve tahammüle karar verdiğimizizden, sükût edip Allah’a havale ederek, “Belki bunda da bir hayır var” dedik. Fakat evham yüzünden ve garazkârların jurnalleriyle bu bîçare mâsumlara böyle muameleler, belâların gelmesine bir vesile olacağından korktum, bunu yazmaya mecbur oldum. Zaten bu meselede

¹ Bkz.: Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-evliyâ* 4/139-140; ez-Zehebî, *Mizânü'l-i'tidâl* 2/353; es-Suyûtî, *Târîhu'l-hulefâ* s.184-185.

bir kusur varsa benimdir. Bu bîçareler, sırf imanları ve âhiretleri için bana rızâ-yı ilâhî dairesinde yardım etmişler. Pek çok takdire müstehak iken, böyle muameleler, hatta kışı dahi hiddete getirdi.

Hem medar-ı hayrettir ki, bu defa da yine bir cemiyet vehmini tekrar ile-ri sürüyorlar. Hâlbuki üç mahkeme bu ciheti tetkik edip beraat vermekle beraber, mâbeynimizde böyle medar-ı itham olacak hiçbir cemiyet, hiçbir emâre; mahkemeler, zabıtalara, ehl-i vukûflar bulmamışlar. Yalnız bir muallimin talebeleri ve dârülfünun şâkırtları ve Kur'ân dersini veren hâfızın hıfza çalışanları gibi, Risale-i Nur talebelerinde bir uhrevî kardeşlik var. Bunlara cemiyet namını veren ve onunla itham eden, bütün esnaf ve mekteplilere ve vâizlere siyasî cemiyet nazarıyla bakmak gerektir. Bunun için ben böyle asılsız ve manasız ithamlarla buraya hapse gelenleri müdâfaa etmeye lüzum görmüyorum.

Yalnız hem bu memleketi, hem Âlem-i İslâm'ı çok alâkadâr eden ve mad-dî ve mânevî bu vatana ve bu millete pek çok bereket ve menfaati tahakkuk eden Risale-i Nur'u üç defa müdâfaa ettiğimiz gibi, tekrar aynı hakikatle müdâfaamı men edecek hiçbir sebep yok ve hiçbir kanun ve hiçbir siyaset yasak etmez ve edemez.

Evet biz bir cemiyetiz!.. Ve öyle bir cemiyetimiz var ki; her asırda üç yüz elli milyon dâhil mensupları var.. ve her gün beş defa namazla o mukaddes cemiyetin prensipleriyle kemâl-i hürmetle alâkalarını ve hizmetlerini gösteriyorlar.. ve إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ¹ kudsî programıyla birbirinin yardımına dualarıyla ve mânevî kazançlarıyla koşuyorlar.

İşte biz, bu mukaddes ve muazzam cemiyetin efradındanız. Ve hususî vazifemiz de Kur'ân'ın imanî hakikatlerini tahkikî bir surette ehl-i imana bildirip onları ve kendimizi idam-ı ebedîden ve dâimî, berzahî haps-i münferitten kurtarmaktır. Sâir dünyevî ve siyasî ve entrikalı cemiyet ve komitelerle ve bizim medar-ı ithamımız olan cemiyetçilik gibi asılsız ve manasız gizli cemiyetle hiçbir münasebetimiz yoktur ve tenezzül etmiyoruz.

Ve dört mahkeme, inceden inceye tetkikten sonra, o cihette bize beraat vermişler.

Said Nursî

¹ “Müminler birbirleriyle ancak kardeşirler.” (Hucurât sûresi, 49/10)

Ankara'nın Altı Makamatına ve Afyon Ağırceza Mahkemesi'ne Verilen Müdâfaanın İtiraznâme Tetimmesi ve Lâhikasıdır

Afyon Mahkemesi'ne beyan ediyorum ki:

Artık yeter, sabır ve tahammülüm kalmadı. Yirmi iki sene sebepsiz bir ne-
fiy içinde dâimî tarassutlarla, hem tecrid-i mutlak ve haps-i münferit tarzında
beni sıkmakla beraber, altı mahkeme iki-üç meseleden başka Risale-i Nur'un
yüz kitabında medar-ı mesuliyet bulmadığı hâlde, evham yüzünden ve imkâ-
natı vukuat yerinde istimâl etmek cihetiyle, kanunsuz, bizi üç defa hapse so-
kup yüz binler lira Nur şâkirtlerine zarar vermek, dünyada emsâli hiç vuku
bulmamış bir gadirdir ki; istikbâl ve nesl-i âti, pek şiddetli olarak, bunun o zâ-
lim müsebbiplerini lânetle yad edecekleri gibi, mahkeme-i kübrâda dahi ce-
hennemin esfel-i sâfilinine atmakla o zâlimleri mahkûm edeceklerine kat'î ka-
naatimizle şimdiye kadar bir derece teselli bulup sükût ederek tahammül edi-
yorduk. Yoksa hakkımızı tam müdâfaa edebilirdik.

İşte, on beş sene zarfında altı mahkeme, yirmi sene Nur Risaleleri'ni ve
mektuplarımızı tetkik edip, beşi bize her cihetle beraat vermek manasıyla iliş-
mediler. Yalnız Eskişehir Mahkemesi tek bir mesele olan tesettür-ü nisâ hak-
kındaki bir küçük risalenin beş-on kelimesini bahane ederek, lâstikli bir ka-
nunla hafif bir ceza verdiği zaman, Mahkeme-i Temyiz'den sonra lâyiha-yı
tashihimde kanunsuzluğun yalnız tek bir numûnesi olarak resmen Ankara'ya
yazdım ki: “Bin üç yüz elli senede, üç yüz elli milyonun kudsî bir düsturuyla
dâimî ve kuvvetli bir âdet-i İslâmiye'yi ders veren ve emreden tesettür âye-
tini¹, eskiden bir zındığın Kur'ân'ın bu âyetine itirazına ve medeniyetin ten-
kidine karşı müdâfaa için üç yüz elli bin tefsirin icmâına ve hükümlerine itti-
bâ ederek o âyeti tefsir edip bin üç yüz elli senede geçen ecdadımızın mes-
leğine iktidâ eden bir adama o tefsiri için verilen ceza ve mahkûmiyeti, dün-
yada adalet varsa elbette o hükmü nakz edecek.. ve bu acib lekeyi bu hükû-
met-i İslâmiye'deki adliyeden silecek” diye lâyiha-yı tashihimde yazdım, ora-
nın müddeiumumîsine gösterdim. Ondan dehşet aldı, dedi: “Aman, buna lü-
zum kalmadı. Cezanız az, hem pek az kaldı. Bunu vermeye lüzum kalmadı.”

İşte bu numûne gibi size ve Ankara makamatına takdim edilen itiraznâ-
me ve müdâfaanâmemde böyle acib çok numûneleri elbette anlamışsınız.

¹ Bkz.: Ahzâb sûresi, 33/59; Nûr sûresi, 24/31.

Ben Afyon Mahkemesinden talep ve ümit ederim ki, bu milletin ve bu vatanın menfaatine bir ordu kadar hizmeti ve bereketi bulunan Risale-i Nur'un tam serbestiyetine karar vermenizi, hakikat-i adalet namına sizden bekliyoruz. Yoksa, münasebetimle hapse giren beş-on adam arkadaşımın gitmesiyle beraber size haber veriyorum ki, beni en büyük cezaya çarpacak bir suç işleyip bu çeşit hayattan veda edeceğime mecbur eden bir fikir kalbime gelmiş. Şöyle ki:

Hükûmet'in beni tam himâye ve bana yardım etmesi, milletin maslahatına ve vatanın menfaatine çok lüzumu varken beni sıkması îma eder ki, kırk seneden beri benimle mücadele eden gizli zındıka komitesiyle şimdi onlara iltihak eden komünist komitesinden bir kısmı, ehemmiyetli birer resmî makam elde ederek karşıma çıkıyorlar. Hükûmet ise, ya bilmiyor veya müsaade ediyor diye çok emâreler bana endişe veriyor.

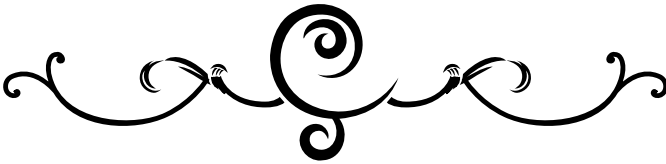
Reis Bey, müsaadenizle çok hayret ettiğim bir şeyi soracağım. Neden hiç siyasete karışmadığım hâlde ehl-i siyaset beni bütün hukuk-u medeniyeden ve hukuk-u hürriyetten, belki hukuk-u hayattan ıskat ediyorlar? Hatta yüz cinâyeti bulunan biri gibi, üç buçuk ay tecrid-i mutlak içinde benim hayatıma suikast edenlerin, on bir defa zehirleyen gizli düşmanlarımla şerrinden beni muhafazaya çalışan çok dikkatli kardeşlerimin ve sadık hizmetçilerimin de benimle temaslarını yasak etmişler ve ihtiyarlık ve gurbet ve hastalık içinde, yalnızlığımdan dâimî ünsiyet ettiğim mübarek ve zararsız kitaplarımla mütâlâasından dahi beni mahrum etmişler?

Müddeiumuma çok rica ettim ki, "Bana bir kitabımı ver." Vaad ettiği hâlde vermedi. Yalnız olarak büyük, kilitli, soğuk bir koğuştaki meşgalesiz durmaya mecbur edip, alâkadar memurları ve hademeleri bana karşı dostluk ve teselli vermek yerinde, âdetâ adâvetkârâne bakmaya teşvik ediyorlar. Bir küçük numûnesi şudur:

Müdüre, Müddeiumuma, Mahkeme Reisine bir istida yazdım. Bir kardeşime gönderdim, tâ bilmediğim yeni hurufla yazsın. Ve yazıldı, onlara verildi. Güya büyük bir suç işlemişim diye benim pencerelerimi mıhladılar. Ve duvar beni sıkıyordu, bir pencereyi bırakmadım ki mıhlanmasın. Şimdi onu da mıhladılar. Hem hapis usulü tecrit on beş gün kadar olduğu hâlde, beni üç buçuk ay tecrid-i mutlakta hiçbir arkadaşım ile temas ettirmediler. Hem üç aydan beri benim aleyhimde kırk sayfalık bir iddianâme yazılıp bana gösterildi. Yeni hurufu bilmediğimden, hem rahatsız ve hattım çok noksan olmasından,

çok rica ettim ki, “Bana biri iddianâmeyi okuyacak ve dilimi bilen talebele-
rimden benim itiraznâmemi yazacak iki adama izin veriniz” dedim, izin ver-
mediler. Dediler, “Avukat gelsin, okusun.” Sonra onu da bırakmadılar. Yalnız
bir kardeşe dediler ki: “Eski hurufa çevir, ona ver.” Hâlbuki, o kırk sayfayı
yazmak altı-yedi günde ancak olur. Bir saatte bana okumak işini, altı-yedi gü-
ne kadar uzatmak, tâ benimle kimse temas etmesin fikri ise, pek dehşetli bir
istibdat ile benim bütün hukuk-u müdâfaamı ıskat etmektir. Dünyada yüz ci-
nâyeti bulunan ve asılacak bir adam dahi böyle muamele göremez. Ben ha-
kikaten bu emsâlsiz işkencenin hiçbir sebebini bilmediğimden çok azap çeki-
yorum. Ben haber aldım ki, Mahkeme Reisi vicdanlı ve merhametlidir. Bu ka-
naate binâen, ilk ve son bir tecrübe olarak makamınıza bu istirhamnâme ve
şekvâyı yazdım.

Tecrid-i mutlakta hasta ve perişan
Said Nursî

İddianâmede Benim Hakkımda Dört Esas Var

Birinci Esas

Güya bende tefâhur ve hodfûrûşluk var ve kendimi müceddit biliyorum.

Ben, bütün kuvvetimle bunu reddederim. Hem mehdilik isnadını hiç kabul etmediğime bütün kardeşlerim şehâdet ederler. Hatta Denizli'deki ehl-i vukûf, "Eğer Said, mehdiliğini ortaya atsa bütün şâkirtleri kabul edecek" dediklerine mukabil, Said itiraznâmesinde demiş ki: "Ben seyyid değilim; mehdî seyyid olacak."¹ diye onları reddetmiş.

İkinci Esas

Neşriyatı gizlemesi.

Gizli düşmanlar yanlış mana verdirmesin. Yoksa siyasete ve dünya âsâ-yişine temas cihetiyle değildir. Hem eski harf ile teksir makinesine bir baha-ne bulmasınlar.

Mustafa Kemal'e karşı Nur'un tokadı ise^{2(Hâşiye)} altı mahkeme ve Ankara makamâtı bilmiş, ilişmemişler ve bize beraat verdiler ve Beşinci Şuâ ile beraber bütün kitaplarımızı iade ettiler. Hem onun fenalığını göstermek, ordunun kıymetini muhafaza etmek içindir. Bir şahsı sevmemesi, orduyu muhabbet-kârâne senâ içindir.

Üçüncüsü

"Emniyeti ihlâlê teşvik ediyor" demesine mukabil; yirmi sene zarfında yüz bin adam Nurcuların, yüz bin nüsha Nur Risaleleri'nin altı mahkemede ve on vilayette emniyeti ihlâlê ve âsâyîşi bozmaya dair, on vilayetin zabıta-ları ve altı mahkeme, hiçbir maddeyi kaydetmemesi ve bulmaması, bu acîb

¹ Bkz.: Ebû Dâvûd, *mehdî* 4; İbni Mâce, *fiten* 34; Ahmed İbni Hanbel, *el-Müsned* 1/99.

² (Hâşiye) İddianâmede yanlış bir mana verip, Nur'un kerametlerinden tokat tarzındaki bir kısmını, medar-ı itham saymış. Güya Nur'lara hücum zamanında gelen zelzele gibi belalar Nur'un tokatlarıdır. Hâşâ sümme hâşâ!.. Biz öyle dememişiz ve yazmamışız. Belki mükerrer yerlerde hüccetleriyle demişiz ki: Nur'lar makbul sadaka gibi belaların def'ine vesiledir. Ne vakit Nur'lara hücum edilse, Nur'lar gizlenir; musibetler fırsat bulup, başımıza geliyorlar.

Evet Nur'un binler şâkirtlerinin tasdik ve müşâhedeleriyle yüzler vukuat ve hâdisât ile tesadüf ihtimali olmayan o hâdisâtın tevâfukları ve Kur'ân'ın müteaddit işaret ve tevâfukâtıyla, hatta mahkemelerde kısmen gösterildiği cihetle kat'î kanaatimiz var ki; o *tevâfukât*, *Risale-i Nur'un makbuliyetine bir ikram-ı ilâhîdir ve Kur'ân hesabına Nur'lara bir nevi kerametleridir*.

ithamı çürütüyor. Bu yeni iddianâmede üç mahkemenin bize beraat verdikleri aynı noktalara ait ve cevapları mükerreren verilmiş ehemmiyetsiz birkaç meseleye cevap vermek manasızdır. O meselelerle bizi itham etmek, ondan bize beraat veren Ankara Ağırceza ve Denizli ve Eskişehir Mahkemeleri'ni itham etmek hükmünde olmasından cevabını onlara bırakıyorum ve ondan başka da iki-üç mesele var:

Birisi: İki sene Denizli ve Ankara Ağırceza Mahkemeleri'nde inceden inceleme tetkikten sonra, bize beraat verip o kitabı bize iade ettikleri hâlde, o Beşinci Şua'nın bir-iki meselesini, ölmüş gitmiş bir kumandana tatbik edip, bize suç gösteriyor. Biz dahi deriz: Ölmüş gitmiş, hükûmetten alâkası kesilmiş bir şahıs aleyhinde tatbik edilebilen küllî, haklı bir tenkidi hiçbir kanun suç saymaz.

Hem küllî bir te'vil manasından makam-ı iddia, cerbezesiyle o kumandana bir hisse çıkarıp ona tatbik etmiş. Böyle yüzde bir adam ancak fehmeden bir mana, mahrem ve gizli bir risalede bulunmasını hiçbir kanun suç sayamaz. Hem o risale harika bir tarzda müteşâbih hadislerin te'villerini beyan etmiş. O beyan otuz-kırk sene evvel olduğu ve üç mahkemeye ve mahkememize ve Ankara'nın altı makamına üç sene zarfında iki defa takdim edilip tenkit görmeyen müdâfaa ve itiraznâmemde kat'î cevap verildiği hâlde, o hadisin hakikatini beyan sadedinde bir kusurlu şahsa mutâbık çıkmasını hiçbir kanun suç sayamaz.

Hem o şahsı tenkit, o içinde bulunduğu ve kusurlara sebep olduğu bir inkılâbın hasenâtı yalnız onun değil, belki ordunun ve hükûmetindir. Onun da yalnız bir hissesi var. Onun kusurları için onu tenkit etmek, elbette bir suç olmadığı gibi, inkılâba hücum ediyor denilemez. Hem bu kahraman milletin ebedî bir medar-ı şerefi ve Kur'ân ve cihad hizmetinde dünyada pırlanta gibi pek büyük bir nişanı ve kılıçlarının pek büyük ve antika bir yâdigârı olan Ayasofya Câmii'ni puthâne ve Meşihat Dairesi'ni kızların lisesine çeviren bir adamı sevmemek bir suç olması imkânı var mı?

İddianâmede Sebebi İtham İkinci Mesele: Üç mahkemede ondan beraat kazandığımız ve kırk sene evvel bir hadisin¹ harika te'vilini beyan ederken, cin ve insin şeyhülislâmı Zenbilli Ali Efendi'nin "Şapkayı şaka ile dahi başa koymaya hiçbir cevaz yok." demesiyle beraber bütün şeyhülislâmlar ve bütün ulemâ-yı İslâm, cevazına müsaade etmedikleri hâlde, avâm-ı ehl-i

¹ Bkz.: Buhârî, *tevhid* 17; Müslim, *fiten* 101-103, 95; Tirmizî, *fiten* 59.

iman onu giymeye mecbur olduğu zaman, o büyük allâmelerin adem-i müsaadeleri ile onlar tehlikede, yani ya dinini bırakmak, ya isyan etmek vaziyetinde iken, kırk sene evvel Beşinci Şuâ'nın bir fıkrası: "Şapka başa gelecek, secdeye gitme diyecek. Fakat baştaki iman o şapkayı da secdeye getirecek, inşaallah müslüman edecek." demesiyle avâm-ı ehl-i imanı hem isyan ve ihtilâlden, hem ihtiyârıyla imanını ve dinini bırakmaktan kurtardığı.. ve hiçbir kanun münzevîlere böyle şeyleri teklif etmediği.. ve yirmi senede altı hükûmet, beni onu giymeye mecbur etmediği.. ve bütün memurlar, dairelerinde ve kadınlar ve çocuklar ve câmidekiler ve ekser köylüler, onu giymeye mecbur olmadıkları.. ve şimdi resmen askerin başından kalktığı.. ve örme ve bere çok vilayetlerde yasak olmadığı hâlde; hem benim, hem kardeşlerimin bir sebebi ithamımız gösterilmiş. Acaba dünyada hiçbir kanun, hiçbir maslahat, hiçbir usûl bu pek manasız ithamı bir suç sayabilir mi?

Üçüncü Medar-ı İtham: Emirdağ'da emniyeti ihlâl teşviktir. Buna karşı itiraz ise:

Evvelâ: Buradaki mahkemeye, hem Ankara'nın altı makamâtına bu mahkemenin mâlûmat ve müsaadesiyle verilen ve cerhedilmeyen itiraznâmedir. Onu aynen şimdi iddianâmeye karşı itiraz olarak izhar ediyorum.

Sâniyen: Emirdağ'da orada bütün benim ile konuşan zâtların şehâdetleriyle ve ahalinin ve zabitanın tasdikiyle beraatimden sonra bütün kuvvetimle inzivâmda dünya siyasetine karışmaktan çekinmişim. Hatta telifi ve muhabereyi de bırakmışım. Yalnız tekrarât-ı Kur'âniye ve meleklerle dair iki nükteden başka telif etmedim. Ve haftada bir mektup bir yere Nur'lara teşvik için yazdım. Hatta müftü olan öz kardeşime ve yirmi sene yanımda talebelik eden ve beni çok merak eden ve bayram tebrikleri yazan o biraderime üç senede üç-dört mektup yazdım. Memleketimdeki biraderime yirmi senede hiç yazmadığım hâlde iddianâmede beni emniyeti ihlâl suçu ile itham edip ve cerbeze ile eski nakaratı tazeleyerek "İnkılaba karşı geliyor" demiş. Buna karşı deriz: Yirmi sene zarfında yirmi bin Nur nüshalarını merak ve kabul ile okuyan yirmi bin, belki yüz bin adamdan altı mahkeme ve alâkadar on vilayetin zabıtalrı emniyeti ihlâl dair hiçbir maddeyi kaydetmemesi gösteriyor ki; hakkımızda binler ihtimalden ancak birtek ihtimal ile bir imkânâ kat'î vukuat nazarıyla bakıyor. Hâlbuki iki-üç ihtimalden bir ihtimal olsa, eseri görülmezse hiçbir suç olmaz. Hem binler ihtimalden bir ihtimal değil, belki her adam, hem aleyhime hücum eden müddeî, çok adamları öldürebilir. Anarşist ve komünist hesabına emniyeti, âsâyışı bozabilir, emniyeti ihlâl edebilir. Demek böyle

pek acîb ve ifratkârâne imkânâtı vukuat yerinde istimâl etmek, adliyye ve kanuna karşı ihânettir.

Hem her hükûmette muhalifler bulunur. Yalnız fikren muhalefet bir suç olmaz. Hükûmet ele bakar, kalbe bakmaz. Ve bilhassa vatan ve millete zararsız, çok hizmeti ve faydası bulunan ve sonra hayat-ı içtimaiyye karışmayan ve tecrid-i mutlakta yaşattırılan ve eserleri Âlem-i İslâm'ın en mühim merkezlerinde kemâl-i takdir ve tahsin ile karşılanan¹(Hâşiye) bir adam hakkında bu pek acîb ve asılsız ithamları yapanlar, anarşilik belki komünistlik hesabına bil-meyerek istimâl ediliyor diye endişe ediyoruz.

Bazı emârelerle bildim ki; gizli düşmanlarımız, Nur'un kıymetini düşürmek fikriyle siyaset manasını hatırlatan mehdilik dâvâsını tevehhüm ile güya "Nur'lar, buna bir âlettir" diye çok asılsız bahaneleri araştırıyorlar. Belki benim şahsıma karşı bu işkenceler, bu evhamlarından ileri geliyor. Ben, o gizli zalim düşmanlara ve onları aleyhimizde dinleyenlere derim:

Hâşâ sümme hâşâ!.. Hiçbir vakit böyle haddimden tecavüz edip iman hakikatlerini şahsiyetime bir makam, şan u şeref kazandırmaya âlet etmediğime bu yetmiş beş, hususan otuz senelik hayatım ve yüz otuz Nur Risaleleri ve benim ile tam arkadaşlık eden binler zâtlar şehâdet ederler.

Evet Nur şâkirtleri biliyorlar ve mahkemelerde hüccetlerini göstermiş ki; şahsıma değil bir makam, şan u şeref ve şöhrat vermek ve uhrevî ve mânevî bir mertebe kazandırmak, belki bütün kanaat ve kuvvetimle ehl-i imana bir hizmet-i imaniye yapmak için, değil yalnız dünya hayatımı ve fânî makamâtımı, belki -lüzum olsa- âhiret hayatımı ve herkesin aradığı uhrevî bâki mertebeleri feda etmeyi; hatta cehennemden bazı bîçâreleri kurtarmaya

1 (Hâşiye) Bu eserler hakkında makam-ı iddia, iddianâmesinde yüz yanlışından, sekseninci yanlışında demiş ki: "Beşinci Şuâ'daki teviller yanlıştır."

Elcevap: Beşinci Şuâ'da "Allahu âlem, bir tevili budur" cümlesi denildiğinden manası budur ki: "Bu hadisin bir ihtimal ile manası bu olmak mümkündür." demektir. Bu ise mantıkça tekzibi kabil değil. Yalnız muhâliyetini isbat ile tekzip edilebilir.

Saniiyen: Yirmi seneden beri, belki kırk seneden beri benim muârizlarım ve Risale-i Nur'a itiraza çalışanlar, hiçbir tevilimizi ilmen, mantiken reddetmedikleri.. ve o muâriz ulemâlarla beraber Nur şâkirtlerinin binler âlimleri tasdik edip, ¹فیه نظر demedikleri hâlde, Kur'ân'ın kaç sûre olduğunu bilmeyen, bunu inkâr ile karşılaşa ne kadar insaf haricinde olduğunu insafınıza havale ediyorum.

Elhâsıl: Tevilin manası, hadisin veyahut âyetin birçok manalarından bir mümkün ve muhtemel manası demektir.

¹ Mülâhaza dairesi açık (Herkesin kabul ettiği bir görüş değil; tartışılır..)

Lâhika

Sorgu hâkimliğinin son tahkikat kararname'sinin arkasında denilmiş ki: "Heyet-i Vekile, Mucizât-ı Kur'âniye'yi, yani yalnız Yirmi Beşinci Söz risalesini, üç âyetin medeniyete karşı beyanatı, şimdiki kanun-u medeniyete uygun gelmediği bahanesiyle resmen dağılmasının yasak edilmesine ve toplanmasına dört ay evvel bir karar vermiş" diye yazılı gördüm.

Buna cevaben: Mucizât-ı Kur'âniye şimdi Zülfikar'dadır ve Zülfikar'ın dört yüze yakın sayfasından yalnız iki sayfasında otuz sene evvel medeniyetin Kur'an'a karşı tenkitlerine itiraz edilmez bir tarzda cevap verilen ve üç eski risalelerimde bulunan üç âyetin tefsiridir. Biri tesettür-ü nisvân hakkındaki âyet, ikincisi irsiyet hakkında ¹ فَلَا مِيرَاثَةَ لِلنِّسَاءِ, üçüncüsü yine irsiyet hakkında ² مِثْلَ حَظِّ الْأُنثَىٰ âyetlerindeki hakikatlerin hikmetini, feylesofları ilzam edecek bir surette, iki sayfayı yirmi sene evvel ve başka risalelerimde otuz sene evvel yazdığım hâlde, bugün yazılmış tevehhümülle dört yüz sayfa Zülfikar, yasak edilmesinin yerine o iki sayfayı Zülfikar'dan çıkarıp kitabımızı bize iade etmek kanunen hakkımızdır. Nasıl bir mektupta zararlı bir-iki kelime bulunsa o kelimeler kaldırılır, mütebâkisinin neşrine izin verilir. Bu kabilden, mahkeme-i âdilenizden bu hakkımızı isteriz.

Bir ay evvel bize verilen kırk sayfalık iddiânâme'yi birisi yanıma gelip bana okumaya imkân bulamadığından, bugün 11 Haziran'da yeni olarak iddiânâme'yi bana okudular. Ben dinledim. Gördüm ki, size yazdığım iki ay evvelki itiraznâmem ve bir aya yakın evvelki itiraznâmenin tetimmesi ve lâhika-sı Ankara'nın altı makamına ve makamınıza verilmiş. İşte bu itiraznâme, o iddiânâme'yi esasıyla kesiyor ve reddediyor. Yeniden iddiânâmeye karşı itiraznâme yazmaya hiç lüzum görmüyorum. Yalnız iki-üç noktayı makam-ı iddiaya hatırlatmak nev'inden derim ki:

• Ben iddiânâme'yi nazar-ı itibara alıp cevap vermediğim sebebi, bizi beraat ettiren üç âdil mahkemenin haysiyetini kırmamak ve ihânet etmemek içindir. Çünkü o mahkemeler, şimdi iddiânâmedeki esasları tamamıyla inceden inceye tetkikten sonra bize beraat vermişler. Onların beraatini hiçe saymak, adliyenin şerefine ilişmektir

¹ "Annenin hissesi altıdır." (Nisâ sûresi, 4/11)

² "Erkek, kadın hissesinin iki mislini alır." (Nisâ sûresi, 4/176)

•*İkinci Nokta:* Makam-ı iddia, cerbezisiyle binler mesâil içinde bir-i ki meseleye hatırmıza gelmeyen bazı manalar vererek bizi itham ediyor. Hâlbuki o mesâiller, Nur'un büyük mecmualarında var. Mısır Câmiü'l-Ezher ulemâsı ve Şam-ı Şerif büyük âlimleri ve Mekke-i Mükerreme ve Medine-i Münevvere'nin müdakkik hocaları ve Halep vesâire.. ve hususan Diyanet Riyâseti'nin muhakkik âlimleri onları görüp kemâl-i takdirle tahsin ve tasdik ettikleri hâlde, hocavârî ve âlimâne bazı ilmî itirazları bu iddianâmede hayretle ve taaccüple gördüm. Haydi bazı yanlışlarım bulunsu bile binler âlimlerin görmedikleri veya ilişmedikleri iddianâmedeki yanlışlar hakikî olsa da bu bir suç olamaz, yalnız ilmî bir hata olabilir. Hem üç mahkeme bütün Risale-i Nur'u ve bizleri beraat ettirdi. Yalnız Eskişehir Mahkemesi bir tesettür-ü nisvân meselesine dair Yirmi Dördüncü Lem'a'nın on beş kelimesini sebep gösterip, bana ve yüzde on beş arkadaşına hafifce bir ceza verdi. Size takdim ettiğim tetimme itirazımda, üç yüz elli bin tefsirin hükmüne ittibâ ile o tefsirin için mahkûmiyeti, rû-yi zeminde adalet varsa o hükmü kabul etmez diye yazmışım. Hem makam-ı iddia, bin dereden su getirir gibi yirmi senedenberi yazılan kitap ve mektupların bazı cümlelerini zekâvetiyle (!) aleyhimize çevirmeye çalışmış. Hâlbuki bu noktalarda bizi beraat ettiren üç değil, beş-altı mahkeme, bu mevhum suçta bize şerik oluyorlar. Ben bu âdil mahkemelerin hayriyetine ilişmemek lâzım geliyor diye, makam-ı iddiaya hatırlatıyorum.

•*Üçüncüsü:* Ölmüş gitmiş, hükûmetten alâkası kesilmiş ve inkılâbdaki bazı kusurâta sebep olmuş bir reisi, sarîhen tenkit ve itiraz da olursa, kanunen bir suç olamaz. Hâlbuki sarâhat değil, o kendi cerbezisiyle küllî beyanatımızı ona tatbik etmiş. O mahrem ve herkese bildirmediğimiz manaları izhar ve teşhir edip umumun nazar-ı dikkatini celbediyor. Eğer onda bir suç varsa, o makam-ı iddia suçlu olur. Çünkü halkı teşvik edip o manalara nazar-ı dikkati celb ediyor.

•*Dördüncüsü:* Üç mahkeme, cemiyet noktasında bize kat'î beraat verdikleri hâlde; yine eski nakarat gibi, gizli cemiyet vehmine bin dereden su toplamak gibi emâreler araştırmış. Hâlbuki siyasî ve vatan ve millete zararlı olan müteaddit cemiyetler varken, onlara müsaade ve müsâmahakârâne bakmakla beraber, bizim gibi binlerle şahitlerin ve emârelerin şehâdetleriyle ve altı vilâyetin ilişmemeleriyle sabit olan Nur Talebelerinin ders arkadaşlıklarına.. ve sırf vatan ve millet ve din menfaatine ve saadet-i dünyeviye ve uhreviye hesabına ve hariçten ve dâhilden gelen ifrat cereyanlarına karşı mücahidâne teşânûdlerine gizli cemiyet nâmını vermek ve yirmi senede yüz binler şâkirtlerinin

emniyeti ihlâlê dair hiçbir vukuatları kaydedilmediği hâlde, “dini âlet ederek emniyeti ihlâlê halkı teşvik ediyor” diye makam-ı iddianın onları itham etmesi, değil nev-i beşeri belki zemini de hiddete getirip o ithamı reddeder. Her ne ise, daha fazla söylemek lüzum görmüyorum. İddianâmeden evvel yazılan itiraznâmem ve tetimmesi ona bir cevabımızdır.

Afyon Cezaevi’nde Mevkuf
Said Nursî

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ¹

Afyon Mahkemesi’ne ve Ağırceza Reisi’ne Beyan Ediyorum ki:

Eskiden beri fıtratımda tahakkümü kaldıramadığım için dünyaya karşı alâkamı kesmiştim. Şimdi o kadar manasız, lüzumsuz tahakkümler içinde hayat bana gayet ağır gelmiş, yaşayamayacağım. Hapsin haricinde yüzler resmî adamların tahakkümlerini çekmeye iktidarım yok. Bu tarz hayattan bıktım. Ben sizden bütün kuvvetimle tecziyemi talep ediyorum. Şimdi kabir elime geçmiyor. Hapiste kalmak bana lâzımdır. Makam-ı iddianın asılsız isnad ettiği suçlar, siz de bilirsiniz ki yok; beni cezalandırmaz. Fakat beni mânen cezalandıracak, vazife-i hakikiyeye karşı büyük kusurlarım var. Eğer sormak münasipse sorunuz, cevap vereyim.

Evet, büyük kusurlarımdan birtek suçum: Vatan ve millet ve din namına mükellef olduğum büyük bir vazifeyi, dünyaya bakmadığım için yapmadığımdan, hakikat noktasında affolunmaz bir suç olduğuna ve bilmemek bana bir özür teşkil edemediğine, şimdi bu Afyon hapsinde kanaatim geldi.

Nur şâkirtlerinin hâlis ve sırf uhrevî, Nur’lara ve tercümanına karşı alâkalarına dünyevî ve siyasî cemiyet namını verip onları mesul etmeye çalışanların ne kadar hakikatten ve adaletten uzak düştüklerine karşı üç mahkemenin o cihette beraat vermesiyle beraber deriz ki:

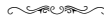
Hayat-ı içtimaiye-i insaniyenin, hususan millet-i İslâmiyenin üssü’l-esası, akrabalar içinde samimâne muhabbet.. ve kabile ve tâifeler içinde

¹ Her türlü noksan sıfatlardan uzak olan Allah’ın adıyla.

alâkadarâne irtibat.. ve İslâmiyet milliyetiyle mümin kardeşlerine karşı mânevî, muâvenetkârâne bir uhuvvet.. ve kendi cinsi ve milletine karşı fedakârâne bir alâka.. ve hayat-ı ebediyesini kurtaran Kur'ân hakikatlerine ve nâşirlerine sarsılmaz bir râbıta ve iltizam ve bağlılık gibi hayat-ı içtimaiyeyi esasıyla temin eden bu râbitaları inkâr etmekle ve şimaldeki dehşetli anarşistlik tohumunu saçan ve nesil ve milliyeti mahveden ve herkesin çocuklarını kendine alıp karâbet ve milliyeti izale eden ve medeniyet-i beşeriye ve hayat-ı içtimaiyeyi bütün bütün bozmaya yol açan kızıl tehlikeyi kabul etmekle ancak Nur şâkirtlerine medar-ı mesuliyet cemiyet namını verebilir.

Onun için hakikî Nur şâkirtleri, çekinmeyerek Kur'ân hakikatlerine karşı kudsî alâkalarını ve uhrevî kardeşlerine karşı sarsılmaz irtibatlarını izhar ediyorlar. O uhuvvet sebebiyle gelen her bir cezayı memnuniyetle kabul ettiklerinden, mahkeme-i âdilenize hakikat-i hâli olduğu gibi itiraf ediyorlar. Hileyle, dalkavuklukla ve yalanlarla kendilerini müdâfaya tenezzül etmiyorlar.

Mevkuf
Said Nursî

Afyon Mahkemesine İddianâmeye Karşı Verilen İtiraznâme Tetimmesinin Bir Zeylidir

İvvelâ

Mahkemeye beyan ediyorum ki; bu yeni iddianâme de Denizli ve Eskişehir mahkemelerimizdeki o eski iddianâmelere ve aleyhimizde sathî ehl-i vukûfların sathî tahkikatlarına bina edildiğinden, mahkemenizde dâvâ ettim ki; bu iddianâmenin yüz yanlışını isbat etmezsem, yüz sene cezaya razıyım. İşte o dâvâmı isbat ettim. Yüzden ziyade yanlışların cetvelini isterseniz takdim edeceğim.

İkânîyen

Ben Denizli Mahkemesi'nde, kitap ve evraklarımız Ankara'ya gittiği sırada, aleyhimize hüküm verilecek diye telâş ve me'yusiyetle beraber, arkadaşlarıma yazdım. Ve bazı müdâfââtımın âhırinde bulunan o yazdığım parça şudur:

“Eğer Risale-i Nur’u tenkit fikriyle tetkik eden adliye memurları, imanlarını onunla kuvvetlendirip veya kurtarsalar, sonra beni idamla mahkûm etseler; şahit olunuz, ben hakkımı onlara helâl ediyorum. Çünkü biz hizmetkâriz. Risale-i Nur’un vazifesi imanı kuvvetlendirip kurtarmaktır. Dost ve düşmanı tefrik etmeyerek hizmet-i imaniyeyi, hiçbir tarafgirlik girmeyerek yapmaya mükellefiz.”

İşte Ey Heyet-i Hâkime,

Bu hakikate binâen, Risale-i Nur’un cerh edilmez kuvvetli hüccetleri, elbette mahkemede kalbleri kendine çevirmiş. Aleyhimde ne yapsanız ben hakkımı helâl ederim, gücenmem. Bunun içindir ki eşedd-i zulüm ile bir eşedd-i istibdat tarzında şahsımı, hiç ömrümde görmediğim ihânetlerle çürütmekle damarıma dokundurulduğu hâlde tahammül ettim. Hattâ beddua da etmedim.

Bize karşı bütün ithamlara ve bütün isnad edilen suçlara karşı elinizdeki Risale-i Nur’un mecmuaları, benim mukabele edilmez müdâfaanâmem ve cerh edilmez itiraznâmemdirler.

Medar-ı hayrettir ki; Mısır, Şam, Halep, Medine-i Münevvere, Mekke-i Mükerreme allâmeleri ve Diyanet Riyâseti’nin müdakkik hocaları o Nur mecmualarını tetkik edip hiç tenkit etmeyerek takdir ve tahsin ettikleri hâlde, iddiânâmeyi aleyhimize toplayan zekâvetli (!) zât, Kur’ân’ı yüz kırk sûredir diye, acıb ve pek zâhir bir yanlışla ne derece sathî baktığı ve Risale-i Nur bu ağır şerâit içinde ve benim gurbet ve kimsesizliğim ve perişanîyetimde ve aleyhimde dehşetli hücumlarla beraber yüz binler ehl-i hakikate kendini tasdik ettirdiği hâlde, daha Kur’ân’ın kaç sûresi var olduğunu bilmeyen o iddiacı zât, “Risale-i Nur, Kur’ân’ın tefsirine ve hadislerin te’viline çalışmasıyla beraber, bir kısmında okuyanlara bir şey öğretme bakımından ilmî bir mâhiyet ve kıymet taşımadığı görülmektedir” diye tenkidi ne derece kanundan, hakikatten, adaletten ve haktan uzak olduğu anlaşılıyor.

Hem size şekvâ ediyorum ki, kırk sayfalı ve yüzer yanlış bulunan ve kalblerimizi yaralayan iddiânâmeyi tamamıyla bize iki saat dinlettirdiğiniz hâlde, ayn-ı hakikat bir buçuk sayfayı ona karşı ısrarımla beraber iki dakika okumaya müsaade etmediğiniz için, ona mukabil itiraznâmemi tamamıyla okumayı, adalet namına sizden istiyorum.

Şâlisen

Herbir hükûmette muhalifler var. Âsâyîşe ilişmemek şartıyla, kanunen onlara ilişilmez. Ben ve benim gibi dünyadan küsmüş ve yalnız kabrine çalışanlar, elbette bin üç yüz elli senede, ecdadımızın mesleğinde ve Kur'ân'ımızın daire-i terbiyesinde ve her zamanda üç yüz elli milyon müminlerin takdis ettiği düsturlarının müsaade ettiği tarzda hayat-ı bâkiyesine çalışmayı terk edip, gizli düşmanlarımızın icbarıyla ve desiseleriyle, fâni ve kısacık hayat-ı dünyeviyesi için, sefihâne bir medeniyetin ahlâksızcasına, belki bir nevi bolşevizmde olduğu gibi vahşiyâne kanunlara, düsturlara taraftar olup onları meslek kabul etmekteğimiz hiç mümkün müdür? Ve dünyada hiçbir kanun ve zerre miktar insafı bulunan hiçbir insan, bunları onlara kabul ettirmeye cebretmez. Yalnız o muhaliflere deriz: Bize ilişmeyiniz, biz de ilişmemişiz.

İşte bu hakikate binâendir ki; Ayasofya'yı puthâne ve Meşihat'ı kızların lisesi yapan bir kumandanın keyfi kanun namındaki emirlerine fikren ve ilmen taraftar değiliz. Ve şahsımız itibarıyla amel etmiyoruz. Ve bu yirmi sene işkenceli esaretimde eşedd-i zulüm şahsıma edildiği hâlde siyasete karışmadık, idareye ilişmedik, âsâyîşi bozmadık. Yüz binler Nur arkadaşım varken, âsâyîşe dokunacak hiçbir vukuatımız kaydedilmedi. Ben şahsım itibarıyla hiç hayatımda görmediğim bu âhir ömrümde ve gurbetimde şiddetli ihâneler ve damarıma dokunduracak haksız muameleler sebebiyle yaşamaktan usandım. Tahakküm altındaki serbestiyetten dahi nefret ettim. Size bir istida yazdım ki; herkese muhalif olarak ben beraatimi değil, belki tecziyemi talep ediyorum ve hafif cezayı değil, sizden en ağır cezayı istiyorum. Çünkü bu emsâlsiz, acîb, zulmî muameleden kurtulmak için, ya kabre veya hapse girmekten başka çarem yok. Kabir ise, intihar caiz olmadığından ve ecel gizli olmasından şimdilik elimе geçmediğinden, beş-altı ay¹(Hâşiye) tecrid-i mutlakta bulunduğum hapse razı oldum. Fakat, bu istidayı mâsum arkadaşlarımla hatırları için şimdilik vermedim.

Râbian

Benim bu otuz sene hayatımda ve yeni Said tabir ettiğim zamanımda bütün Risale-i Nur'da yazdıklarım ve şahsıma temas eden hakikatlerinin tasdiğiyle ve benimle ciddi görüşen ehl-i insaf zâtların ve arkadaşların şehadetleriyle iddia ediyorum ki; ben nefis-i emmâremi elimden geldiği kadar hodfûrluktan, şöhet-perestlikten, tefâhurdan men'e çalışmışım ve şahsıma ziyade

¹ (Hâşiye) Şimdi on yedi ay oldu. Aynı hâl devam eder.

hüsn-ü zan eden Nur talebelerinin belki yüz defa hatırlarını kırıp cerh etmişim. “Ben mal sahibi değilim. Kur’ân’ın mücevherat dükkânının bir bîçare dellâlıyım” dediğimi hem yakın dostlarım, hem kardeşlerimin tasdikleriyle ve emârelerini görmeleriyle ben, değil dünyevî makamâtı ve şân u şerefi şahsıma kazandırmak, belki mânevî büyük makamât faraza bana verilse de, fakat hizmetteki ihlâsıma nefsimin hissesi karışmak ihtimaline binâen korkarak o makamâtı da hizmetime feda etmeye karar verdiğim ve fiilen de öylece hareket ettiğim hâlde, mahkeme-i âlinizde güya en büyük bir siyasî mesele gibi, bana karşı bazı kardeşlerimin Nur’dan istifadelerine mânevî bir şükran olarak ben kabul etmediğim hâlde, pederinden çok fazla hürmet etmesini medar-ı suâl ve cevap yaptınız. Bir kısmını inkâra sevk ettiniz ve bize hayretle dinlettirdiniz. Acaba kendi razı olmadığı ve kendini lâıyk bulmadığı hâlde başkalarının onu medhetmeleriyle o bîçareye bir suç tevehhüm edilebilir mi?

Hâmisin

Kat’îyen size beyan ediyorum ki; hiçbir cemiyetçilik ve cemiyetlerle ve siyasî cereyanlarla hiçbir alâkası olmayan Nur talebelerini, cemiyetçilik ve siyasîyetçilikle itham etmek, doğrudan doğruya kırk seneden beri İslâmiyet ve iman aleyhinde çalışan gizli bir zındıka komitesi ve bu vatanda anarşiliği yetiştiren bir nevi bolşevizm namına bilerek veya bilmeyerek bizimle bir mücadeledir ki, üç mahkeme cemiyetçilik cihetinde bütün Nurcuların ve Nur Risaleleri’nin beraatlarına karar vermişler. Yalnız Eskişehir Mahkemesi, tesettür-ü nisâ hakkında bir küçük risalenin birtak meselesini, belki bu gelen cümleyi, “Mesmuâtıma göre, merkez-i hükûmette bir kundura boyacısı, çarşı içinde bir büyük adamın yarım çıplak karısına sarkıntılık edip o acib edepsizliği yapması tesettür aleyhinde olanın hayâsız yüzüne şamar vuruyor” diye eskiden yazılmış cümle sebebiyle bir sene bana ve yüz yirmi adamdan on beş arkadaşşıma altışar ay ceza verdiler. Demek, şimdi Risale-i Nur’u ve şâkırtlarını itham etmek, o üç mahkemeyi mahkûm etmek ve itham ve ihânet etmek demektir.

Şâdisin

Risale-i Nur ile mübâreze edilmez. Onu gören bütün ulemâ-yı İslâm, Kur’ân’ın gayet hakikatli bir tefsiri, yani hakikatlerinin kuvvetli hüccetleri ve bu asırda bir mucize-i mâneviyesi ve şimalden gelen tehlikelere karşı bu millet ve bu vatanın bir kuvvetli seddi olduğunu tasdik ettiklerinden, mahkemeniz bunun talebelerini bundan ürkütmek değil, belki hukuk-u âmme

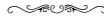
noktasında tergîb etmek bir vazifeniz biliyoruz ve onu sizden bekliyoruz. Millete, vatana, âsâyîşe muzır dinsizlerin ve bazı siyasî zındıkların kitaplarına ve mecmualarına hürriyet-i ilmiye serbestiyetiyle ilişilmediği hâlde, mâsum ve muhtaç bir gencin imanını kurtarmak ve sû-i ahlâktan kurtulmak için Nur'a talebe olması, elbette değil bir suç, belki hükûmet ve maârif dairelerinin teşvik ve takdir edeceği bir hâlettir.

Son sözüm: Cenâb-ı Hak, hâkimleri adalet-i hakikiyeye muvaffak etsin, âmîn deyip,

حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ¹ ، نِعْمَ الْمَوْلَى وَنِعْمَ النَّصِيرُ²
الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ³

dir.

Said Nursî

Son Sözüm

Heyet-i Hâkime'ye beyan ediyorum ki:

Hem iddianâmeden, hem uzun tecridlerimden anladım ki, bu meselede en ziyade şahsım nazara alınıyor ve şahsımı çürütmek maslahat görülmüş. Güya şahsiyetimin idareye, âsâyîşe, vatana zararı var. Ve ben de din perdesi altında dünyevî maksatlar güdüyormuşum, bir nevi siyaset peşinde koşuyormuşum.

Buna karşı, size bunu kat'iyetle beyan ediyorum:

Bu evham yüzünden, benim şahsiyetimi çürütmek suretinde Risale-i Nur'a ve bu vatana ve bu millete fedakâr ve kıymettar olan şâkirtlerini incitmeyiniz. Yoksa bu vatana ve bu millete mânevî büyük bir zarar, belki bir tehlikeye vesile olur.

Bunu da size katiyen beyan ediyorum:

¹ "Allah bize yeter. O ne güzel vekildir!" (Âl-i İmran sûresi, 3/173).

² "O ne güzel mevlâ, ne güzel yardımcıdır!" (Enfâl sûresi, 8/40).

³ "Bütün hamdler, övgüler âlemlerin Rabbi Allah'adır." (Fâtîha sûresi, 1/2)

Şahsıma tahkir ve ihânet ve çürütmek ve işkence, ceza gibi ne gelse, Risale-i Nur'a ve şâkirtlerine benim yüzümden zarar gelmemek şartıyla, şimdiki mesleğim itibarıyla kabule karar vermişim. Bunda da âhiretim için bir sevap var. Ve nefs-i emmârenin şerrinden kurtulmama bir vesiledir diye, bir cihette ağlarken memnun oluyorum. Eğer bu biçare mâsumlar benimle beraber bu meselede hapse girmeseydiler, mahkemenizde pek şiddetli konuşacaktım.

Siz de gördünüz ki; iddianâmeyi yazan, bin dereden su toplamak gibi, yirmi otuz senelik hayatımda, mahrem ve gayr-i mahrem bütün kitap ve mektuplarımdan, cerbezesiyle ve kısmen yanlış mana vermesiyle, güya umum onlar bu sene yazılmış, hiç mahkemeleri görmemiş, af kanunlarına ve mürrû-u zamana uğramamış gibi, onunla benim şahsiyetimi çürütmek istiyor. Ben kendim, şahsımın çürük olduğunu yüz defa söylediğim ve aleyhimde olanlar, her vesile ile yine şahsımı çürüttükleri hâlde; ehl-i siyaseti evhamlandıracak derecede teveccüh-ü âmmeye karşı fayda vermediğinin sebebi, *imanın kuvvetlenmesi için bu zamanda ve bu zeminde gayet şiddetli bir ihtiyacı kat'î ile ders-i dinde bazı şahıslar lâzımdır ki; hakikati hiçbir şeye feda etmesin, hiçbir şeye âlet etmesin, nefesine hiçbir hisse vermesin; tâ ki, imana dair dersinden istifade edilsin, kanaat-i kat'îye gelsin.*

Evet hiçbir zaman, bu zeminde bu zaman kadar böyle bir ihtiyacı şedid olmamış gibidir. Çünkü tehlike hariçten şiddetle gelmiş. Şahsımın bu ihtiyaca karşı gelmediğini itiraf edip ilân ettiğim hâlde, yine şahsımın meziyetinden değil, belki şiddet-i ihtiyaçtan ve zâhiren başkalar çok görünmemesinden şahsımı o ihtiyaca bir çare zannediyorlar. Hâlbuki ben de çoktan beri buna taaccüp ve hayretle bakıyordum. Ve hiçbir cihetle lâıyk olmadığım hâlde, dehşetli kusurlarımla beraber bu teveccüh-ü âmmenin hikmetini şimdi bildim. Hikmeti de şudur:

Risale-i Nur'un hakikati ve şâkirtlerinin şahs-ı mânevîsi, bu zaman ve bu zeminde o şiddetli ihtiyacın yüzünü kendine çevirmiş. Benim şahsımı –hizmet itibarıyla binden bir hissesi ancak bulunduğu hâlde– o harika hakikatin ve o hâlis, muhlis şahsiyetin bir mümessili zannedip o teveccühü gösteriyorlar. Gerçi bu teveccüh, hem bana zarar, hem ağır geliyor.. hem de hakkım olmadığı hâlde hakikat-i nuriyenin ve şahsiyet-i mâneviyesinin hesabına sükût edip o mânevî zararlara razı oluyorum. Hattâ İmam Ali (*radıyallâhu anhu*) ve Gavs-ı Âzam (*kudûsî sirruhu*) gibi bazı evliyanın ilham-ı ilâhî ile bu zamanımızda Kur'ân-ı Hakîm'in mucize-i mâneviyesinin bir aynası olan Risale-i Nur'un

hakikatine ve hâlis talebelerinin şahs-ı mânevîsine işaret-i gaybiye ile haber verdikleri içinde benim ehemmiyetsiz şahsımı o hakikate hizmetim cihetiyle nazara almışlar. Ben hata etmişim ki, onların şahsıma ait bir parçacık iltifatlarını bazı yerde te'vil edip Risale-i Nur'a çevirmemişim. Bu hatamın sebebi de zaafiyetim ve yardımcılarımla ürkütecek esbâbın çoğaltılmaması ve sözlerime itimadı kazanmak için zâhiren şahsıma bir kısmını kabul etmiştim.

Size ihtar ediyorum! Fâni ve kabir kapısındaki çürük şahsımı çürütme ihtiyacı yok ve bu kadar ehemmiyet vermeye de lüzum yok. Fakat Risale-i Nur'a mübâreze edemezsiniz ve etmeyiniz. Onu mağlûp edemezsiniz. Mübârezede millet ve vatana büyük zarar edersiniz. Fakat şâkirtlerini dağıtamazsınız. Çünkü hakikat-i Kur'âniye'nin muhafazası yolunda kırk-elli milyon şehid veren bu vatandaki geçmiş ecdatlarımızın ahfadlarına bu zamanda hakikat-i Kur'âniye'nin muhafazası ve Âlem-i İslâm'ın nazarında eskisi gibi dindarâne kahramanlıkları terk ettirilmeyecek. Zâhiren çekilseler de, o hâlis şâkirtler, ruh u canıyla o hakikate bağlıdırlar. Ve o hakikatin bir aynası olan Risale-i Nur'u terk edip, o terk ile vatan ve millet ve âsâyîşe zarar vermeyeceklerdir.

Son sözüm:

فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ¹

¹ “(Ey Rasûlüm! Sen böyle onların üzerine titrerken) onlar halâ senden ve yolundan yüz çevirecek olurlarsa de ki: Bana (yardımcı ve destekçi olarak) Allah kâfidir. O’ndan başka hiçbir ilâh yoktur. Ben O’na dayandım, O’na güvendim ve O, (bütün kâinatın, bütün varlıkların idare merkezi olan) Büyük Arş’ın Rabbi, (bütün kâinatın mutlak Sultanı, bütün varlıkların yegâne sığınağı, besleyip yaşatanı, koruyup gözetendir).” (Tevbe sûresi, 9/129)

Heyet-i Vekile'ye Gönderilmiş Bir İstidadır

Heyet-i Vekile'ye gayet ehemmiyetli bir ricam var:

Risale-i Nur'dan Siracü'n-Nur namındaki üç yüz sayfadan ziyade mecmuanın âhırinde ve aslı çok zaman evvel yazılan ve on beş sayfa kadar olan ve Heyet-i Vekile'ce o mecmuanın toplanmasına vesile bulunan Beşinci Şua'nın herkese, hususan musibetzedelere ve ihtiyarlara ve imanda şüphelere düşenlere pek çok faydaları tahakkuk eden Siracü'n-Nur'dan, o zararlı tevehhüm edilen parçayı çıkarıp yasak ederek, mütebâki üç yüz sayfanın neşrine izin verilmesini, tesellisinden tam istifade eden bütün musibetzedeler ve ihtiyarlar ve iman hakikatlerine muhtaçlarla beraber Heyet-i Vekile'den rica ederiz.

Hem dört yüz sayfalık Zülfikar'da, otuz sene evvel Avrupa feylesoflarına karşı yazılan irsiyet ve tesettür hakkındaki iki âyetin tefsiri, iki sayfa.. hem otuz sene evvel tab edilen İşârâtü'l-i'câz'da ¹ وَأَحَلَّ اللَّهُ الْبَيْعَ وَحَرَّمَ الرِّبَا âyetine dair yazılan, bankaya dair bir satır.. ve hem otuz sene evvel ben Dârü'l-Hikmet'te iken İngiltere'nin Anglikan Kilisesi'nin başpapazının Meşihat-ı İslâmiye'den sorduğu altı suâl içinde bir satır kadar yazılan yazıların kaldırılarak şimdiki kanun-u medenîye uygun gelmediği, iki sayfa bir satır bahanesiyle müsâdere edilen ve Âlem-i İslâm'ca çok tahsin ile çok menfaati bilfiil görülen ve üç rûkn-ü imanîyi harika bir tarzda isbat eden o Zülfikar mecmuamızı iade etmesini rica edip istiyoruz ve hakkımızdır. Bir mektupta beş kelime sansür edilse bâki kısmına izin verilmesi gibi, biz de kanunen ehemmiyetli bu hakkımızı isteriz. Ve hakkımızda habbeleri kubbeler yapanların zulmünden kurtarılmamızı, millet ve vatan ve âsâyişe Nur'larla hizmet eden Kur'ân ve iman-perverlerle beraber talep ederiz.

Hem on sekiz sene evvel şiddetli bir zulme mâruz olduğum hiddetli bir zamanımda yazdığım Hücûmât-ı Sitte'yi on sekiz seneden beri görmediğim gibi, mahrem deyip neşrine izin vermemişim. Ve hem üç-dört mahkemenin eline geçmiş o risaleyi, sahiplerine iade etmişlerdir.

Said Nursî

¹ “Allah, alış-verişi mübah; faizi ise haram kılmıştır.” (Bakara sûresi, 2/275).

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ¹

Diyanet Riyâseti'ndeki ehl-i vukûfa bir teşekkürnâme ve tetkiklerindeki cüz'î ve cevabî zâhir ve verilmiş tenkitlerine tashihle yardım etmek için üç noktayı beyan edeceğim.

Birincisi

Üç cihetle o âlimlere teşekkür ederim. Şahsım itibarıyla minnettarım.

Birincisi: Siracü'n-Nur mecmuasının Beşinci Şuâ'dan başka on üç parçasını takdîrkârâne hülâsa etmeleridir.

İkincisi: Medar-ı ithamımız olan tarîkatçılık ve cemiyetçilik ve emniyeti ihlâl bahanelerini reddetmeleridir.

Üçüncüsü: Benim mahkemedeki dâvâmı tasdikleridir. Yani, mahkeme-ye dedim: Kusur varsa bütün o kusur benimdir. Nur talebeleri hâlis ve mâsum olup imanları için Nur'lara çalışmışlar. İşte o ehl-i vukûf dahi Nurcuları kurtarıyorlar. Bütün kusuru bana veriyorlar. Ben de onlara, Allah sizden razı olsun, derim. Yalnız, merhum Hasan Feyzi ve merhum Hâfız Ali'yi ve o iki mübarek şehidin sisteminde ve vârislerinden iki-üç zâtı benim suçuma şerik etmişler. Fakat bir cihette sehvetmişler. Çünkü o zâtlar, kusurda değil; belki hizmet-i imaniyede benden ileri ve benim hatalarımdan müberrâ olarak, zaafiyetime merhameten inâyet-i ilâhiye tarafından bana yardımcı verilmişler.

İkinci Nokta

O ehl-i vukûf, Beşinci Şuâ'daki rivayetlerin bir kısmına zayıf ve bir kısmına mevzû demişler ve te'villerinin bir kısmına yanlış demişler ki, bu Afyon'da aleyhimizde iddianâme o tarzda yazılmış ve on beş sayfada seksen bir yanlış yaptığını bir cetvelde isbat etmişiz. Muhterem ehl-i vukûf o cetveli görsünler. Birtek numûnesi şudur:

İddiacı demiş: “Bütün te'villeri yanlışlar ve o rivayetler, ya mevzû veya zayıftır.”

Biz dahi deriz: te'vil demek, yani “bu mana bu hadisten murad olmak mümkündür, muhtemeldir” demektir. Mantıkça o mananın imkânını reddetmek ise, muhâliyetini isbat etmekle olur. Hâlbuki o mana gözle görüldüğü ve

¹ Her türlü noksan sıfatlardan uzak olan Allah'ın adıyla.

tahakkuk ettiği gibi, hadisin mana-yı işârî tabakasının külliyyetinde bir fert olması bilmüşâhede mucizâne bir lem'a-yı ihbar-ı gaybîyi bu asrın gözüne gösterdiğinden, hiçbir cihetle kabil-i inkâr ve itiraz olamaz. Hem o "bütün rivayetler mevzûdur veya zayıftır" iddiacının demesi üç vecihle yanlış olduğu, cetvelde isbat edilmiş.

Birisi: Bir milyon hadisi hıfzına alan İmam Ahmed İbni Hanbel¹ ve beş yüz bin hadisi hıfzeden İmam Buhârî'nin² cesaret edemedikleri ve o nefyin isbatı kabil olmadığı ve bütün hadis kitaplarını görmediği ve ümmetin ekseriyeti her asırda o riayetlerin manalarının zuhurlarını veya o küllünün bir ferdini görmesini bekledikleri ve ümmetçe telâkki-i bilkabul derecesine yakınlaşmış olduğu.. ve ayn-ı hakikat bazı numûne ve fertleri meydana çıkıp görüldüğü hâlde, o rivayetleri külliyyetle inkâr etmek on cihetle hatadır.

İkinci Vecih: "Mevzûdur" manası, "bu rivayet an'aneli, senedli hadis değil" demektir. Yoksa manası yanlıştır demek değildir. Madem ümmette, hususan ehl-i hakikat ve keşif ve bir kısım ehl-i hadis ve ehl-i içtihat kabul edip manalarının vukularını beklemişler. Elbette o rivayetlerin durûb-u emsâl gibi umuma bakan hakikatleri vardır.

Üçüncü Vecih: Hangi mesele veya rivayet var ki; meşrepleri, mezhepleri muhtelif âlimlerin bir kitabında ona itiraz edilmesin? Meselâ İslâm içinde birkaç deccal geleceğine dair rivayetlerden³ birisi bu hadis-i şerif, sarîh bir surette Cengiz ve Hülâgû fitnessinden haber verir:

لَنْ تَرَالَ الْخِلَافَةُ فِي وَلَدِ عَمِّي صَنْوُ أَبِي الْعَبَّاسِ حَتَّى يُسَلِّمَهَا إِلَى الدَّجَالِ

Yani, "Uzun zaman hilâfet-i Abbâsiye devam edecek, sonra o saltanat, deccal eline geçecek"⁴ diye, "beş yüz seneden sonra İslâm içine bir deccal gelecek, o hilâfeti bozacak" gibi ki, eşhâs-ı âhîrzamandan çok rivayetler haber verdikleri hâlde, mezhebi ayrı veya fikri müfrit bir kısım ehl-i içtihat kabul etmemişler, mevzû veya zayıftır demişler.

Her ne ise, şimdi bu uzun kıssayı kısa kesmeme sebep, Risale-i Nur ile alâkadar ve Nur'lara hücumun aynı zamanında zeminin hiddetini gösteren

¹ Bkz.: ez-Zehabî, *Tezkiratü'l-huffâz* 2/431; İbnü'l-Cevzi, *Sıfatü's-safve* 2/337; İbni Hacer, *Tehzibü't-tehzib* 1/64.

² Bkz.: en-Nevevî, *Tehzibü'l-esmâ* 1/86; ez-Zehabî, *Tezkiratü'l-huffâz* 2/556; es-Suyûtî, *et-Tedribü'r-râvî* 1/99.

³ Buhârî, *menâkıb* 25; Müslim, *imân* 248; Ahmed İbni Hanbel, *el-Müsned* 2/236, 346, 457.

⁴ ed-Deylemî, *el-Müsned* 3/447. Ayrıca bkz.: et-Taberânî, *el-Mu'cemü'l-kebir* 23/420.

dört büyük zelzenenin tevâfuku gibi bu cevabı yazdığım aynı saatte, burada iki şiddetli zelzele vuku buldu.^{1(Hâşiye)} Şöyle ki:

Akşamda elime verilen ehl-i vukûfun raporundaki ameliyat-ı cerrahiye-nin yaralarından elîm bir tesir ve temassızlıktan hazin bir zahmetle kendim perişan kalemimle yazmaktan teellüm hissederken, iki zelzenenin tevâfuku-dur. Evet, sekiz ay tecrit ve sıkıntılar içinde en ziyade güvendiğim ve raporla-riyle imdadıma yetişmelerini beklediğim Diyanet Riyâseti dairesinden gelen raporu akşamdan aldım. Bu sabah bildim ki, pek ehemmiyetsiz şeylerle imdadıma değil, belki iddiacıya yardım ederek, “Geçen dört zelzeleler Nur’un kerametlerindendir, Said demiş” dediklerini gördüm. Cetvelde yazdığım gibi, “Nur’lar, sadaka-yı makbule misillü, belâların def’ine bir vesiledir. Ne vakit Nur’lara hücum edilse, musibetler fırsat bulup gelirler ve bazen de zemin hid-det eder” diye yazmaya niyet ederken, burada iki şiddetli zelzele beni o bahsi yazmaktan vazgeçirdi. Onu bırakıp üçüncü noktaya geçiyorum.

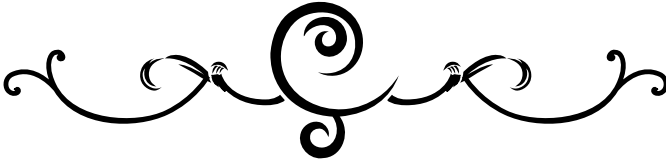
Üçüncü Nokta

Ey müdakkik ve hakikatli ve insaflı ehl-i vukûf âlimlerimiz,

Eskiden beri ehl-i ilim mâbeyninde bir makbul âdet-i müstemirreye binâ-en, yeni telif edilen güzel kitapların âhirlerinde başkaların o kitaba medhiye-leri ve takrizleri ve mübalâğâne ve bazen müfritâne senâları yazılıp neşredil-diği ve müellif kemâl-i memnuniyetle o takrizcilere minnettar olduğu ve ra-kipleri dahi onu hodfûrûşlukla itham etmedikleri hâlde, Nur’un bir kısım has ve hâlis şâkirtlerinin ve merhum Hasan Feyzi ve şehid Hâfız Ali tarzında yaz-dıkları takrizleriyle aleyhime şiddetli hücum eden pek çok insafsız muârizlara karşı aczime, zaafıma, garipliğime, kimsesizliğime yardım ve Nur’lara muh-taçları teşvik fikriyle olan medhiyelerini bütün bütün reddetmediğimi ve şah-sıma ait kısmını Nur’lara çevirdiğimi bir hodfûrûşluk telâkki etmenizi kemal-i dikkatinize ve tahkikî ilminize ve şefkatkârâne muâvenetinize ve insafınıza yakıştıramadığımdan müteessir oldum. Ve o medhiyeleri yazan sâfi arkadaş-larımın hiç siyaseti düşünmeyerek riyâzî bir hesapla, “Mana-yı işârî külliyeti-nin bir mâsadaki ve cüz’î bir ferdi bu zamanda Risale-i Nur’dur” demelerine hata denilmez. Çünkü zaman tasdik ediyor. Haydi, çok mübalâğa veya hata

¹ (Hâşiye) Bu iki zelzele 18.09.1948 tarihine müsadif, Cuma günü kuşluk vakti olmuştur.

dahi olsa, ilmî bir hatadır. Herkes kendi kanaatini yazabilir. Acaba, şeriatta on iki mezhep, hususan Hanefî, Mâlikî, Şâfiî, Hanbelî mezheplerinde ve yetmişe yakın İlm-i Kelâm ve Usûlü'd-din dairesindeki allâmelerin fırkalarında ne kadar ayrı ayrı kanaatler ve fikirler kitaplara yazılmış, bilirsiniz. Hâlbuki bu zaman kadar hiçbir zaman, din âlimlerinin ittifakına ve münakaşa etmemesine muhtaç olmamış. Şimdilik teferruattaki ihtilâfı bırakmaya ve medar-ı münakaşa etmemeye mecburuz.

Ehl-i Vukûfun İnsaflı Hocalarından Üç Suâlim Var

Birisi: Bir adam, diğer bir adamı sâfi bir niyetle onu methetmekle mesul olur mu? Hususan o istemediği, elinden geldiği kadar o medihleri ya red veya başkasına çevirdiği ve o hâlis dostunu kaçırmamak için onu takdir etmeyip, methini yüz derece haddimden fazladır diye sükût ile mukabele etmesi hiç hodfûrûşluk sayılır mı?

İkinci Suâl: Acaba ortalıkta din aleyhinde bu dehşetli hücumlar ve dağ gibi dinî meseleler içinde Nur şâkirtlerinden bir hakikat âşığı, zararsız ve cüz'î bir hata-yı ilmî ve yanlış bir kanaati cihetinde böyle takdir ve tezyife müstehak olur mu? Siz gibi üstadlardan, medhiye yazan talebe, şefkatle hatasını ihtar beklerken, böyle adliye eliyle tokatlamak caiz olur mu?

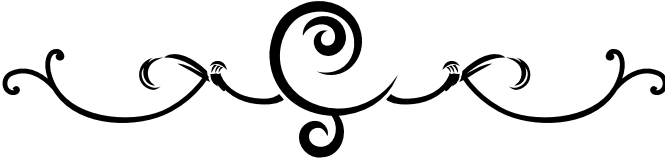
Üçüncü Suâl: Bu yirmi senedir hadsiz muânzırlara karşı sarsılmayan ve yüz binler muhtaçların imanlarını kuvvetlendiren Risale-i Nur'a bir-iki mesele için bu tarz tenkidiniz yakışır mı? Hem o müdakkik âlimlere bunu hatırlatıyorum ki, raporlarında Ahmet Feyzi'nin medhiyesinin başında bir mektubumu görmelerinden, güya o medihleri ben kendime yapmışım gibi tenkit ediyorlar. Hâlbuki o mektubum, benim şahsımın hakkındaki medihlerini kabul etmemek ve kaldırmak içindi ki; bir kısmını kaldırdım, bir kısmını da tâdil edecektim. Fakat acele edip tam yapmadan o mektubu bir kardeşime göndermiştim. Onlar dahi o mahrem medhiyenin başına koyup hususî bir zâta gönderdikleri zaman hükûmetin eline geçmiş. Acaba böyle hususî bir takrizin ve sırf ilmî bir kanaat-i vicdaniyenin, mahrem arkadaşların mâbeyninde ve sonra tam tâdil etmek fikriyle bir meşveret tarzında gezmesi, bu şiddetli itiraza müstehak olur mu?

Hem kırmızı ve siyah ciltli iki mecmuacık, arkadaşlara hususî ve tebrik ve teşvik ve taltif için yazılmış bazı hususî mektuplardır. Her nasılsa bir-iki zât, merak edip zâyi olmasın diye bir deftere toplamış. Taharride zabıta eline geçmiş. Acaba böyle mektuplardan ahkâm çıkarmak ve suâl ve cevaba medar etmek ve siyasete temas ettirmeye çalışmaya hiç ihtiyaç var mı? Kur'an'a hücum eden dehşetli ejderhaları görmüyor, bakmıyor, sineklerin ısırmasıyla uğraşıyor gibi olmaz mı?

Dine ve terbiye-i Muhammediye'ye zehir diyen Saraçoğlu'nu bırakıp, hakikat-i Kur'aniye'yi güneş gibi gösteren ve nev-i beşerin yaralarına tam tiryak

olduğunu isbat eden Siracü'n-Nur ile münakaşa ederek, Nur'un o mecmuasının âhirine ilhak edilen bir risalede zayıf hadislerin te'villeri var diye, o mecmuanın müsâderesine yardım etmek çıkmaz mı? Bizler, siz gibi zâtlardan yaralarımıza merhem sürmek ve ferâsetinizle yardım bekler ve cüz'î tenkitlerinizden gücenmeyiz.

Mevkuf
Said Nursî

Hata-Savab Cetveli

Yirmi sayfadan ziyade arkadaşlara ait olduğundan, yanlışlarını beyan etmedim. Bu yanlışların hepsi yüzden geçer. Mahkemede kırk sayfa iddianâme iki saate yakın dinlettirildi. Hem hukukumuz, hem hayat-ı şahsiyemize, hem hayat-ı içtimaiyemize ve şerefimize ve Risale-i Nur'un kıymetine çok dokunduğu hâlde gücenmediğimize mukabil, iddianâmeyi yazan zâtın meselemizdeki sathîliğine ve dikkatsizliğine ve cerbezeliğine dokunacak bir cihet varsa onun da gücenmemesini ve mahkemenin de tamamen itiraznâmemi okumaklığıma müsaadesini talep ederiz.

Mahkemede aleyhimizdeki iddianâmede “Yüz yanlışını isbat etmezsem yüz sene cezaya razıyım” diye iddia ettiğime bir hüccet olarak, iddianâmenin kırk sayfasında, şahsıma ait on beş sayfada seksen bir yanlışını gösteren bu cetveli takdim ediyorum.

Said Nursî

Sıra No.	HATALAR	CEVAPLARI
1.	Dini âlet ederek...	Reddedilmemiş müdâfaâtındaki hüccetler bu yanlış herkeşe gösterir.
2.	Emniyeti bozabilecek...	Yirmi senede, bir vukuatı altı mahkeme göstermemesiyle bu yanlışını isbat eder.
3.	Gizli bir cemiyet kurmak...	Üç mahkemenin bu noktada beraat vermesi bu yanlışını isbat eder.
4.	Gizli cemiyete girmek...	Bu defa makam-ı iddia, yirmi üç adamı tahliyesiyle kendi yanlışını kendi gösteriyor.
5.	Hiçbir iş ile meşgul olmayan...	Risale-i Nur'un telifi ve tashihiyle olan büyük meşgaleyi görmemesi, bu yanlışını herkeşe gösteriyor.
6, 7.	Devletin emniyetini ihlâl teşvik edecek hareketlerde bulunduğu ve gizli cemiyet kurduğundan...	Eskişehir Mahkemesi'nin yalnız tesettür ve şapka meselesini esas tutması ve cemiyet ve emniyeti ihlâl ehemmiyet vermemesi bu yanlışını gösteriyor.
8.	Kanunun 163. maddesi.	Zâhiren o madde-i kanunî ile fakat hakikaten Eskişehir Mahkemesi kanaat-i vicdaniye ile hüküm vermesi, Tesettür Risalesi'nin eskiden yazıldığını anlamasıyla, mecburiyetle kanaat-i vicdaniyeye müracaat etmesi, bu yanlışını gösteriyor.
9.	Dinen mukaddes tanınan şeyleri âlet etmesi...	Bu otuz seneki hayatım ve bütün benimle görüşenler ve mahiyetimi bilenler, bu hükmü tekzip ediyorlar.
10.	Devletin emniyetini bozacak hareketlere halkı teşvik ve tergîb ederek...	Yirmi senede hiçbir Nur şâkirdi böyle bir vukuata sebep olmadığı ve on vilâyetin zabıtalı kaydetmemeleri, bunun hata olduğunu gösteriyor.
11.	Gizli cemiyet kurmak...	Üç mahkemenin o noktada beraat vermesi ve yirmi senedir siyaseti terk etmecliğim, bu hatanın ne kadar açık bir iftira olduğunu gösteriyor.

Sıra No.	HATALAR	CEVAPLARI
12.	Gizli neşriyatta bulunmak...	Âlem-i İslâm'ın mühim merkezlerinde ve burada merkez-i hükûmette ve dârülfünunda yazdıkları Nur mecmuaları ellerde gezmesiyle bu yanlışını gösteriyor.
13.	Gençlik Rehberi, Nurcular cemiyeti arasında gizli satılmasına...	Cerh edilmeyen müdâfaatta, yedi makamata gönderilen itiraznâmede kat'î hüccetlerle ki; Nur talebeleri hiçbir vecihle siyâsî cemiyet olmazlar. Hem Eskişehir Emniyet Müdürlüğü müsaadesiyle resmen tab edilen Gençlik Rehberi, değil yalnız Nurcular arasında, herkese alenen satıldığı, bu hatasını isbat eder.
14.	Zülfikar ve Asâ-yı Mûsâ'nın gizli satılmasına...	Doğrudan doğruya Diyanet Riyâseti'ne berâ-yı mâlûmat bu mecmuaların gönderilmesi, hem alenen İstanbul'da ciltlenmesi ve İstanbul'daki mühim zâtlara, hattâ bazı kitapçılara –ki Hindistan'a kadar gönderilmek için– gönderilmesi, gizli satılmadığını; belki ilânatla, teşhir edilmekle satıldığı, bu hatasını gösteriyor.
15:	"Yüz kırk sûre Kur'ân" demesine...	Kur'ân yüz on dört sûre olduğunu, Kur'ân'ı okuyan herkes bildiği hâlde, sathîliği ve aceleliği bu acib yanlışla sevk etmiş.
16:	Kur'ân-ı Kerîm'e âdetâ bir nazîre...	Bin defa hâşâ! Risale-i Nur, Kur'ân'ın bu asırda bir mucize-i mâneviyesinin bir aynası ve ondan tereşşuh etmiş bir tefsiri olduğuna bütün Nurcuların ve Risale-i Nur'daki yazıları görenlerin kanaatleri, bu yanlış tezkîp ediyor.
17:	Risale-i Nur yüz kırk parçadan ibaret olan...	Müdâfaâtımda belki pek çok defalar lüzumu için yüz otuz parça diye tekrarımız bu yanlışını gösteriyor.

Sıra No.	HATALAR	CEVAPLARI
18:	Risale-i Nur'un telifi yirmi üç senede tamamlandığı bildirilen...	İmam Ali'nin (<i>radıyallâhu anhu</i>) ve Gavs-ı Âzam'ın (<i>ḡudḡise sirruhu</i>) işârât-ı gaybiyeleriyle ve manayı işârîsiyle, bir vakit yirmi dört senede Risale-i Nur tamam olacak denilmesi, o yanlış tashih eder.
19:	Üç kitapta toplanan Nur Risaleleri'nin...	Belki, yalnız Yirmi Yedinci Mektup, lâhikasıyla beraber o üç mecmua kadar büyük olduğu gibi, onlardaki Nur'un risaleleri o üç mecmuada ancak beşten birisi olması, dikkatsizlikten gelen bu yanlışını gösteriyor.
20:	Perakende hâlinde bulunan Nur Risaleleri...	Şimdi Nur'ları yazan kalemlerin yüz binler.. ve güzel, itina ile, tevâfuk ile yazan yüzler kâtibin aşk-ı imânî ve ilmî ile yazdıkları Nur Risaleleri'ne perakende, ehemmiyetsiz parçalar namı verilmesi zâhir bir yanıştır.
21:	Bazı kısmında mevzu ve gaye ile hiç ilgisi olmadığı...	Eski zamanda mantıkta en derin âlimleri ilzam eden ve şimdiye kadar müdakkik âlimlerin Risale-i Nur'u o cihette tenkit edememeleri, bu hatayı söyleyene iade eder.
22, 23:	Risale-i Nur'un bir kısmında okuyanlara bir şey öğretme bakımından ilmî mahiyet taşımadığı...	Yirmi seneden beri hükûmetin iğfal olunmuş bazı rûkûnleri ve aldanmış bazı mutaassıp hocalar Risale-i Nur'un aleyhinde hücum ettikleri ve herkesi ürküttükleri hâlde hiçbir esere müyesser olmayan yüz binler her sınıftan muhtâc-ı ilm-i hakikat ona tâlip olup istifadeleri, bu iftirayı pek çirkin gösteriyor.
24:	Şimalden gelecek büyük kızıl tehlikeye karşı bir set olduğunu iddia ve zannetmektedir.	Nur'ları okuyan bütün zâtlar; değil zan ve tahmin, belki kat'î ve yakînî bir surette Risale-i Nur'un şimalden gelen tehlikeye bir set olduğunu söylemeleri bu hatayı gösteriyor.
25:	Devletin emniyetini ihlâl etmiş.	Üç mahkemede, üç müdâfaâtımda bu iftiranın asılsız olduğunu isbat ettiğim gibi, yirmi senede bulunduğum beş-altı vilâyet zabıtalari, emniyeti ihlâlê dair hiçbir emâreyi ne Said'in ve ne de arkadaşlarının hakkında kaydetmemesi, bu iftirayı tamamıyla reddeder.

Sıra No.	HATALAR	CEVAPLARI
26:	Nurcuların zanları hilâfına olarak, Nur Risaleleri yegâne okunacak tefsir değildir.	Nur Risaleleri'nde ve talebelerinin lisanında her vakit söylenen “Bu zamanda en kuvvetli bir tefsir-i Kur'ânîdir” cümlesidir. Yoksa hiçbir vakit başka tefsirlere ilişmek hatırlarına gelmediği, bu acîb hatanın ne kadar çirkin olduğunu gösterir.
27:	Nurcular adı verilen talebelerin de yekdiğerleriyle görüşmeleri gizli olduğu...	Isparta Vilâyeti'nde ve bütün köylerinde, zabitanın ve hükûmetin taht-ı nezaretinde âşikâre surette görüşmeleri ve bazı köylerde yüz kalemle yazıları neşretmeleri, gizlilik isnadını kırıyor.
28:	Teksir makinesiyle çoğaltılması ve alanların bulunduğu yerlere götürülmesi gizli yapılmaktadır.	Bu ifadede bir dirhem doğruluk varsa, üç dirhem yanlış var. Evet, insafsız, gizli düşmanlarımız bahane bulmamak için, dörtte bir gizli yapılmıştı. Yoksa şimdi buldukları bahaneyle bizi daha evvelden adliyeye sürüklemeleri ihtimaline binâen, bir parça gizliydi. Yoksa her birisi üç yüz, dört yüz sayfalı mecmualardan bin beş yüze yakın miktarı memleketin her tarafına mümânaatsız gitmesi, bu hatayı tam gösterir.
29:	Ve nitekim mektupların, mürsillerin bulunduğu yerden değil, başka yer postahânesinden verilerek gönderilmekte olduğu...	Yirmi sekizinci yanlışta zikri geçtiği gibi, onda biri doğru ise dokuzu yanlıştır. Mektuplar, pek nadir olarak postahâneye mürsillerin bulundukları yerlerden verilmemiştir.
30:	Cemiyet mensubîninden Ali Savran tarafından gönderildiği...	Makam-ı iddianın o Ali Savran'ı tahliye etmesi ve sonra da bu mahkemede yine tevkif etmeyip memleketine gitmesine izin vermesi, cemiyetçilik olmadığını makam-ı iddia kendi kalemiyle isbat etmiştir.
31:	Yine gizlice bazı vatan-daşların mensup oldukları gizli cemiyete...	Böyle asılsız bir hatayı tekrar etmek de büyük bir hata olduğu mâlûmdur.

Sıra No.	HATALAR	CEVAPLARI
32:	Herkese okunmasının dahi sevap olduğunu söyleyerek iğfale çalıştıkları...	Otuz üç âyât-ı Kur'âniye'nin işârâtına mazhar ve şimdiye kadar yüz binler adama iman cihetinde tesirli hizmet eden ve pek çok gençleri ıslah eden Risale-i Nur'la iğfal edilmiş diyen, elbette nefs-i emmârenin iğfaline kapılmış ki, böyle hata ediyor.
33:	Bundan başka gizli maksat görünmüyorsa bu gizliliğe mahal görünmezdi.	Kırk seneden beri bana suikasta çalışan gizli düşmanlarımın desiseleriyle şahsıma karşı eşedd-i zulmü yapanlardan çekinmek için gizlenmiştir.
34, 35:	Dinî hissiyatı âlet ederek devletin emniyetini bozmaya halkı teşvik eden hareketlerinin...	Hiç aslı olmayan uzak bir imkânı vukuat yerinde sarf ederek bu kadar tekrar etmek, yalnız garazkârâne bir iftiradır.
36:	Kanunî ve zarurî olarak takip edilmesine münafıklık, zındıklık, dinsizlik ve zulüm olarak tavsif eden...	Bizi kanunsuz hapislere sokmak ve gizli düşmanlarımızın desiseleriyle bizi perişan etmek sırasında o gizli düşmanlarımıza münafıklık, zındıklık, dinsizlik söylediğimizi, iğfallerine kapılmış memurlara atfetmesi hatadır.
37, 38:	Kimseyle görüşmediğini ileri sürdüğü hâlde, gizli olarak vilâyet ve kaza ve köylerden gelenleri kabul edip görüşmüş.	Bu yazıda bir doğru varsa, yirmisi yanlış. Çünkü yirmi ve otuz ziyaretçiden ancak bir tanesini kabul ettiğimi mahallî zabıtası ve ahali bildiği hâlde böyle küllî ve dâimî bir surette isnad etmek iftiradır.
39:	Sûreten bu inzivâ hâli, yakınları olan talebeleri tarafından birçok kerametlerin mevcudiyetinin kabulüne ve bütün Nurculara inandırılmasına yol açmış.	Bu inzivâ, böyle kanunsuz belâlara düşmek ve tasannu ve hodfûrûşluktan kurtulmak için olduğu ve Nur şâkirtlerinin bu inzivâyı beğenmedikleri hâlde, bundan kendimi keramet sahibi göstermek ve dostları da onunla onu kerametli bilmek manasız bir iftiradır.

Sıra No.	HATALAR	CEVAPLARI
40:	Kerametleri ve velîliği hakkındaki söylenenleri ve yazıları red ve cerh etmiyor.	Bu pek zâhir bir hatadır. Yüz yerde kardeşlerime yazmışım ki; “Şahsımda hiçbir ehemmiyet yok. Bana karşı hüsn-ü zannınız yanlıştır. Sizin ihlâsınız var. Ben belki ihlâsa muvaffak olamıyorum. Hizmette de size yetişemiyorum” dediğim ve hiçbir defa nefsimi methetmediğim hâlde bu isnad büyük bir iftiradır.
41:	Ve bu yolda öğünmesi-ne bir sebep olmuştur.	İddianâmeyi yazan, sathîlik ve garazla baktığı için, Risale-i Nur’un senâsını benim şahsımın senâsı zannetmiş, bu hataya düşmüş ve çok yerlerde böyle hataya düşüyor.
42:	Said, tefâhura düşkündür.	Bu otuz senelik yeni hayatım ve bütün beni tanıyanlar onun bu iftirasını tezkîp eder.
43:	Bunu eserlerinin muhtelif yerlerinde görmek mümkündür.	İddiacının dediği bu tefâhur, benim şahsıma değil; bütün o tefâhuru hatırına getiren senâlar, Risale-i Nur’a aittir. Risale-i Nur da Kur’ân’ın tefsiridir.
44:	Siracü’n-Nur kitabında, eserin dört buçuk saat zarfında yazıldığı kaydedilmiştir.	Bu yazısında iki hatası var. •Birisi, Siracü’n-Nur dört buçuk saatte telif edilmiş değil; onun içinde on beş yirmi sayfadan ibaret Hastalar Risalesi’ne aittir. •Orada imzaları bulunan iki kâtibin arzularıyla bir tahdis-i nimet olarak yazılmıştır. Bunda hiçbir kimsenin hatırına tefâhur gelmez, ancak bir şükürdür.
45:	İlminin vüs’atini ve karîhasının genişliğini ve zekâsının feyzini ve yüksekliğini anlatmak istemiştir.	Elli altmış senelik hayat-ı ilmiyesi böyle temeddühlere ihtiyaç bırakmadığı gibi, âhîr ömründe şahsını temeddühten bütün bütün çekindiği, yalnız hakâik-i imaniyenin beyanında yanlış etmediği ve sırf Kur’ân’ın feyzinden iktibas ettiğine dair beyanatı böyle hodfûrûşâne bir surete çevirmek büyük bir iftiradır. Hattâ o yanlış doğru da olsa meşhur Abdülvehhab Şa’rânî ve Muhyiddin Arabî gibi pek çok ehl-i hakikat ulemâ, tahdis-i nimet nev’inde bu tarz ihsânât-ı ilâhiyeyi çok defa kitaplarında zikretmişler.

Sıra No.	HATALAR	CEVAPLARI
46, 47:	Kendi kerametine o kadar inanmıştır ki, ilâhî ve tabiî olan birçok hâdiselere kendisinin ve Risale-i Nur'un kerametidir der.	Bu hatasında birkaç vecihle yanlış var. İlâhî ve tabiî olarak iki kısma ayırmak ve tabiata da bir hisse-i îcad vermek, dinde bir yanlış olduğu gibi; Risale-i Nur'a ve şâkirtlerine gelen zulmün aynı zamanında zelzele gibi müteaddit hâdiselerin tevâfukları, Risale-i Nur'un makbuliyetine ve bir sadaka-yı makbule hükmüne geçtiğine bir işaret-i gaybiyedir demesini tefâhur zannetmek iftira olduğunu herkes bilir.
48:	Risale-i Nur'un tokadı olarak vasıflandırmaktadır.	Bunun, müdâfaâtında pek zâhir bir hata olduğunu isbat ettiğimiz gibi; Risale-i Nur'un tokadıdır denilmemiş. Belki "Risale-i Nur, sadaka-yı makbule gibi belâların def'ine vesile olmasından, o gizlendiği ve müsâdere edildiği zamanda bazı belâlar fırsat bulup başımıza gelir" denilmiş. Bu ise adalet-i ilâhiyenin bir tokadıdır.
49:	Muhtelif yerlerde olan zelzeleler ve seylâplar, Risale-i Nur'un şiddetli birer tokadı olarak vuku bulmuştur.	Cevabı mükerrer verilmiş bir hatayı tekrar etmek, garazkârâne bir yanıştır.
50, 51:	Bu seylâp ve zelzelelerden Risale-i Nur'un ve binnetice kendisinin kerametiyle kurtulmuşlardır. Ve mâsumlar ve çocuklar o belâlardan zarar görmüşler. Said, bunu izah etmemiş ve edememiştir.	Risale-i Nur'un mükerrer yerlerinde yazılmış ki; "zâlimlere gelen musibetlerde mâsumların telef olan malları sadaka.. ve vefat edenler de şehid hükmünde olduğunu" beyan, bu yanlışını ve sathiliğini gösterir.
52:	Hayır ve şerrin Allah'tan olduğunu inkâr yoluna sapsamak gibi bir tezada düşmüştür.	Risale-i Nur'dan Kader Risalesi olan Yirmi Altıncı Söz'ün sırr-ı kaderi emsâlsiz bir surette beyanı ve imanın erkânlarını Risale-i Nur'un harika bir tarzda isbatı meydanda iken, böyle bir iftira garazkârlıktan başka bir şey değildir.

Sıra No.	HATALAR	CEVAPLARI
53:	Nur şâkirtlerinin bazıları ona bir mehdîlik de tevcih etmişlerdir.	İtiraznâmemde kat'î hüccetlerle onun bu hatası reddedilmiş. Hem hiçbir vakit, değil böyle büyük makamları, belki küçük medih ve hüsn-ü zan ile nefs-i emmâresine bir benlik vermemek için reddettiği mahkemelerde de görülmüştür.
54:	Mücedditlik ve büyük makamlar veren şâkirtlerinin hitâbelerine, enaniyet ve te-fâhura olan meyli icabı itiraz etmeyerek bu teveccühleri kabul ettiği göz önündedir.	Bu hatasında kaç vecihle iftira var olduğu itiraznâmemde ve bu cetvelde kaç yerde isbat edilmiştir.
55:	“Hazreti Ali'nin (<i>radîyallâhu anhu</i>) ilm-i hakikat itibarıyla şâkirdi olduğumdan, mânevî evlâdı olabilirim” demesiyle kendine atfedilen makamlara liyâkatini kabul etmiş görülmektedir.	Bedî manasında olan Celcelûtiye Kasidesi'nde İmam Ali'nin (<i>radîyallâhu anhu</i>) çok cihetlerle Risale-i Nur'a sarâhat derecesine yakın işârâtı içinde Bediüzzaman ismini, Risale-i Nur'a vermesinden, bana emaneten verilen o ismi, Risale-i Nur'a iade ettiğimi yazmışım. Bununla beraber, “Ben de mânevî Âl-i Beyt'ten sayılabilirim” demekten maksudım, bir kısım müçtehitlerin ¹ وَعَلَىٰ آلِهِ وَصَّيْهِ duasında, “Seyyid olmayan, fakat ehl-i takvâ bulunanlar o duada dâhildirler” ² dediklerinden, o umumî duada benim de bir hissem bulunması için ricakârâne bir te'vildir. Yoksa o hatakârâne mana hiç hatırıma gelmemiş.

¹ O'nun bütün âline ve ashabına salât ve selâm eyle!

² Bkz.: Ebû Dâvûd, *fiten* 2; Ahmed İbni Hanbel, *el-Müsne'd* 2/133; et-Taberânî, *el-Mu'cemü'l-evsat* 3/338.

Sıra No.	HATALAR	CEVAPLARI
56:	<p>Ahmed Feyzi'nin risaleciğinin başında Said'in iki buçuk sayfalık yazısıyla</p> <p>1 يَا أَيُّهَا الْمَرْمَلُ âyet-i kerîmesinden ebced hesabıyla "kürdî" kelimesi çıkarılmış.</p>	<p>Burada benim iki sayfacık yazıma, Ahmed Feyzi'nin hakkımda mübalâğakârâne medihlerini kabul ettiğim manası verilmiş. Hata etmiş. Çünkü benim o mektubum, Ahmed Feyzi'nin dikkatini ve ilmini takdirle beraber, hakkımdaki haddimden ziyade hüsn-ü zanlarını cerh ve tâdil için yazılmıştır. Hem âyetin mana-yı işârî tabakasından riyâzî ve ebcedî bir tevâfukla üstadına karşı bir mana çıkarıp, hürmetine bir makbuliyet alâmeti olarak yazmış. Böyle şeylere yanlış denilmez ki, medâr-ı mesuliyet olsun. Olsa olsa ilmî bir hatadır, siyasete teması yoktur.</p> <p>Yine Ahmed Feyzi'nin, Risale-i Nur'un müsellem faziletinin bir parçasını kendi üstadına isnad etmesi ve bu zamanın bir hidayet vasıtası olduğunu demesini, medâr-ı mesuliyet görüyor. Hâlbuki, herkes sevdiği bir adam hakkında mübalâğakârâne ve ifratkârâne medih ve senâ etmekte, örfen, âdeten, ilmen dahi hata olmadığı hâlde, hiç münasebeti olmayan bir sözdür.</p>
57:	<p>Böyle acîb dâvâlarla belki bir zaman peygamberliğini dâvâ ile hezeyan hâli başlanmış oluyor.</p>	<p>Bunun bu iftira ve isnad ve hatasından –el-yâzü billâh!– derim. Böyle hiç kimsenin hatırına gelmeyen ve bizi bilen hiç kimseyi kandırmayan isnadları, elbette kanun, siyaset ve idarenin haricinde bunda dehşetli bir mana hükmediyor ki, şeytanın da kimseyi inandıramadığı iftirayı ediyor.</p>

¹ "Ey örtünüp bürünen (Resûlüm)!" (Müzzemmil sûresi, 73/1)

Sıra No.	HATALAR	CEVAPLARI
58:	İhtiyarlar Risalesi'nde Yedinci Rica gibi bazı risaleleri, halkı devletin aleyhine teşvik edecek harekette ve mâhiyette görülüp, Eskişehir Mahkemesi'nde mahkûmiyetine karar verilmiş.	Bu da zâhir bir hatadır. Yedinci Rica ve İhtiyarlar Risalesi, değil sebep-i mahkûmiyet ve emniyeti ihlâl etmek, belki çok cihetlerle beni zulûmden kurtardığı gibi, Eskişehir'deki kanaat-i vicdaniye ile verilen hafif ceza da Tesettür Risalesi'nin bir meselesi içindir. Makam-ı iddianın dikkatsizliği ve sathîliği ile böyle yanlışlar oluyor.
59:	Hüsrev Altınbaşak, Türk Harfleri Kanunu'na aykırı olarak Asâ-yı Mûsâ ve Zül-fikar gibi mecmuaları Arap harfleriyle yazmış.	Şimdiye kadar Kur'ân harfleri ve hattı, Türk milletinin hatt-ı kadîmi olduğu hâlde, Lâtîn harflerini Türk harfleri deyip Kur'ân harfleriyle Asâ-yı Mûsâ'yı yazan Hüsrev'i mesul etmek birkaç vecihle yanlış olduğunu ehl-i in-saf anlar.
60, 61, 62, 63:	İstinad ettiği hadisler zayıf ve hattâ mevzû olmakla beraber, te'villeri yanlış ve aslı yoktur.	Bütün ümmet, bin seneden beri telâkki-i bil-kabul ettiği ve Âlem-i İslâm içinde az bir kısım ulemânın başka te'villerle bir derece zaafiye-tine hükmettiklerine mukabil, cumhur-u mu-haddisin ve ümmet-i Muhammediye (<i>aleyhiis-salâtü vesselâm</i>) kabul ettiği, âhir zamanda gelen bazı hâdiseler hakkındaki muhtelif rivayetleri te'vil, yani mümkün bir ihtimal manasıyla bu zamanda vukua gelen ve gözle görülen hâdislere tam mutâbık çıkmasını beyana, dün-yada hiçbir ehl-i ilim yanlış diyemez. Faraza o hadislerden birisi mevzû da olsa, mevzuun manası, "hadis değil" demektir. Yoksa "manası yanlıştır" demek değildir ki, darb-ı mesel nev'inde ümmet o rivayeti kabul etmiş. Bu nevi te'vilâta yanlış diyenler, kaç cihette yanlış olduğu gibi, ümmetin telâkkisine ihânet ve hadisleri inkârdır. Ve "Süfyana dair hiçbir hadis yoktur, varsa mevzûdur." diyen müddeî, hiç hadis kitaplarını okumadığı, belki

Sıra No.	HATALAR	CEVAPLARI
		Kur'ân'ın sûrelerinin ne kadar olduğunu bilmediği hâlde; biri, bir milyon diğeri, beş yüz bin hadisi hıfzına alan İmam Ahmed İbni Hanbel ¹ ve İmam Buhârî ² gibi müçtehitlerin böyle küllî ve umumî bir tarzda cesaret edemedikleri hâlde, o müddeî, küllî bir surette ve umumî bir tarzda "Süfyan hakkında hiçbir hadis yoktur, varsa mevzûdur" demesiyle haddinden binler defa tecavüz edip büyük bir hatayı irtikâp etmiş. Farz-ı muhâl olarak hadis de olmasa, ümmet-i İslâmiye'de bir hakikat-i içtimaiye ve müteaddit defalar eseri görülmüş vâki ve hak bir hâdise-i istikbaliyedir.
64:	İrsiyette kadın ve erkeğin müsâvâtı aleyhinde olduğu gibi, medenî kanunları kabul etmediğinden, inkılâp aleyhinedir.	Otuz sene evvel medenî kanunlara istinad edip Kur'ân'ın bir-iki âyetini tenkit eden ve Doktor Duzi'nin kitabını ifsat için neşreden bir-iki münafığa karşı bazı âyetlerin cerh edilmez bir tarzda tefsirini şimdi yazılmış gibi telâkki edip medar-ı mesuliyet etmek, Kur'ân'ın o âyetlerini inkâr etmek hükmünde bir hatadır.
65:	Süfyan ve bir İslâm decalı, Mustafa Kemal olduğu Beşinci Şuâ'da anlaşıyor.	Beşinci Şuâ'nın küllî bir surette, çok zaman evvel müteşâbih bir hadisin bir te'vilini beyan etmesi ve itiraznâmemde kat'î cevabı verilmesi, bu zâhir yanlışı.. ve medâr-ı mesuliyet olması, büyük hata olduğunu gösteriyor. Eğer mesuliyet varsa bu ince, küllî manayı böyle cüz'î bir şahsa tatbik edip mahkemede teşhir eden kimse mesul ve suçlu olur.

¹ Bkz.: ez-Zehebî, *Tezkiratü'l-huffâz* 2/431; İbnü'l-Cevzî, *Sıfatü's-safve* 2/337; İbni Hacer, *Tehzibü't-tehzib* 1/64.

² Bkz.: en-Nevevî, *Tehzibü'l-esmâ* 1/86; ez-Zehebî, *Tezkiratü'l-huffâz* 2/556; es-Suyûtî, *et-Tedribü'r-râvî* 1/99.

Sıra No.	HATALAR	CEVAPLARI
	66: Şapka fes gibidir. İman ile hiç alâkası yoktur. İman ise tamamen vicdanî ve kalbî olduğunu Said bilmekten âcizdir.	İslâm ulemâsı ve müçtehitleri ve şeyhülislâmlar, hususan İmam Âzam, imanı zedeleyen çok alâmetleri ve harekâtları kaydettikleri hâlde (hususan şapka ve zünnarın) kütüb-ü kelâmiyede dahi ulemânın, imanın muktezasına münâfi olduğunun ittifaklarına karşı böyle sözleri yazan ne kadar hata ve yanlış olduğunu divaneler de anlar. Şapka hakkında itiraznâmemdeki beyanat ve Risale-i Nur'daki iman-ı tahkikinin harika hüccetleri, Said'in idrâkinde âcizdir demesini yüzüne çarpar.
	67, 68: Şapkanın küfür alâmeti ve devam-ı ısrarı da dinsizlik olması üzerinde çok durmaktadır. Şapkanın giyilmemesi için propagandaya ve kendi tabirlerince mücadele ve mücâhedeye giriştikleri görülmektedir.	İtiraznâmemde dört-beş yerinde gayet kat'î bir surette bu yanlışın ne kadar manasız olduğunu gösterir.
	69: Nur talebelerinin şapka giymeyerek bere giydikleri müşâhede edilmiştir.	Nur talebelerinin umumu değil, ehl-i takvâ olanlar, hususan hayat-ı içtimaiye ile alâkası az olanlar; lüzumsuz, manasız, secdeye mâni olan şapkayı giymediklerini medâr-ı mesuliyet zanneden, kendisi hakikat ve adalet ve maslahat-ı millet nazarında mesuldür.
	70: Şapkanın küfür alâmeti olması ve sayılması bir iman hâline geldiği gibi...	Kırk sene evvel İstanbul ulemâsına verdiğim cevabı, mahkemede beyan ettiğim gibi bütün ulemâ-yı İslâm'ın istimâl ettiği bir tabiri, yalnız bana isnad etmek ve bunu da "bir iman hâline geldiği" ile tabir etmek, hem İslâmiyet'e, hem ehl-i ilme, hem bana karşı bir itham değil, divanecesine bir ihânettir. Ona iade ediyorum.

Sıra No.	HATALAR	CEVAPLARI
71:	Medreselerin ve tekke-lerin kapanmasından, ezan ve kâmette ¹ اللَّهُ أَكْبَرُ denil-memesinden, bunlar âhirza-man alâmetlerinden sayıldı-ğından, inkılâp hareketleri-ne karşı bir kışkırtma istediği anlaşılmıştır.	Kırk sene evvel bir-iki hadisin te'vilini beyan ettiğimi ve Diyanet Riyâseti'nin ulemâsının yeni icatlarının fetvasına karşı on beş sene evvel yazdığım bir risaleyi reddetmeyip ba-na ilişmedikleri hâlde, bu meseleyi şimdi me-dâr-ı bahsetmek adliye kanunuyla hiçbir mü-nasebeti yok. Makam-ı iddianın eski nakaratı tekrar edip –bin dereden su toplamak nev'-inden– isnad etmesi; hem yanlış, hem hata, hem de idareye bir zararı muhtemeldir.
72:	“Beşinci Şua'nın mesele-lerini herkese göstermek caiz değildir, mahremdir” ihtarını yapmayı unutmamıştır.	Her bahaneyle bizi perişan etmek isteyen gizli düşmanlarımızın şerlerinden tahaffuz ve müddeî gibi sathîce manalar verilmemek için, “Bu mahremdir, herkese gösterilmesin” denilmesini bir suç sayıp ve suçunu ikrar edi-yor manasına çevirmek zâhir bir yanlıştır.
73:	Ahmed Feyzi “Bediüz-zamanü'l-Kürdî” kelimesi-ni bulmak için iki kere Muhammed (<i>aleyhissalâtü ves-selâm</i>) kelimesinin tevâfuku-nu göstermiş. Acaba Said el-Kürdî, peygamberimiz Muhammed Mustafa'ya (<i>aleyhissalâtü vesselâm</i>) benzetilmek mi istenilmiştir?	Ahmed Feyzi'nin “Risale-i Nur, Kur'ân'ın bir tefsiri olmasından ve her vakit nübüv-vetin şeriatını tatbik eden ve verâset-i nü-büvvet ve ² وَرَثَةُ الْغُلَمَاءُ hadisine isti-naden bîçare Said'i o irsiyette, o Kur'ân hiz-metinde, değil bir benzemek, belki sünne-te ittibâ etmek” manasındaki ilmî ve ebce-dî istihracını medâr-ı mesuliyet gören, hem ³ تَخَلَّفُوا بِأَخْلَاقِ رَسُولِ اللَّهِ manasını anlama-yan elbette üç cihette yanlış etmiş. Zât-ı Ahmediye'nin (<i>aleyhissalâtü vesselâm</i>) güneşinden tereşşuh eden bir zerrecik nuruna mazhari-yetini büyük bir saadet telâkki eden Said'in elbette yüz bin derece kendi haddinden

¹ Sadece büyüklükte değil hiçbir konuda eşi ve benzeri olmayan, başka bir şey Kendisiyle kıyas bile edilemeyecek yegâne büyük, Allah'tır.

² “Alimler peygamberlerin mirasçılarıdır.” Tirmizî, *ilim* 19; Ebû Dâvûd, *ilim* 1; İbni Mâce, *mukaddime* 17; Ahmed İbni Hanbel, *el-Müsne'd* 5/196.

³ Resûlullah'ın ahlâkıyla ahlâklanınız!

Sıra No.	HATALAR	CEVAPLARI
		tecavüz edip ona kendini benzetmeye çalıştığını söyleyen divanedir. Peygamberimiz (<i>aleyhissalâtü vesselâm</i>)'a ittibâi ve sünnetine iktidâ manasını anlamamış.
74:	İslâm tarihinde hiçbir din âliminin Kur'ân-ı Kerîm'i ve hadisleri böyle şahsî fikirlere ve maksatlara âlet ettiği görülmemiş ve işitilmemiştir.	Bunun bu yanlışında beş vecihle hata var. Hem kitapları, ulemâyı, tefsirleri görmediğine.. ve mana-yı sarîhî ile, mana-yı işârîyi ve mana-yı küllî ile hususî ferdlerin farkını anlamayan bir cehalettir. Necmeddin Kübrâ ile Muhyiddin Arabî gibi binler ulemâların, küllî hâdiselerine, hattâ nefsin cüz'î ahvâline dair âyâtın mana-yı sarîhi değil, işârî manalarını beyan sadedinde çok yazıları var olduğu mâlumdur. Hem âyâtın mana-yı işârî-i küllîsinde her asırda efradı bulunduğu gibi, bir ferdi bu zamanda ve bu asırda Risale-i Nur ve bazı şâkirtleri de bulunduğu eskiden beri ulemâ mâbeyninde makbul bir riyâzî düsturu olan ebced ve cifir hesabıyla bir tevâfuk göstermek, elbette hiçbir cihetle “âyâtı, şahsî fikirlere âlet ediyor” denilmez. Ve böyle diyen büyük bir hata eder. Ve dekâik-i ilmiye-ye ihânet eder.
75:	Ehl-i Sünnet'e göre, imam-ı mahfî ve imam-ı muntazır akidesi bâtıldır.	Mehdî hakkında Şiîler'in “On iki imamdandır birisi hayatta iken gizlenmiş, âhırzamanda çıkacak” demelerine mukabil, Ehl-i Sünnet'in bir kısmı “imam-ı muntazır akidesi bâtıldır” demişler. Az bir kısım Hanefî ulemâsı da ¹ لَا مَهْدِيَّ إِلَّا عَيْسَى demişler. Bunda hem Denizli'deki ehl-i vukûfun bir kısmı, hem makam-ı iddia, yanlış mana vermişler. Her asırda mehdî manasına ümmetin fitrî bir ihtiyacına binâen beklemişler. Ve birkaç vecihle

¹ “Hazreti İsa (*aleyhisselâm*)'dan başka Mehdî yoktur.” Bkz.: İbni Mâce, *fiten* 24; İbni Ebî Şeybe, *el-Musannef* 7/513; el-Hâkim, *el-Müstedrek* 4/488.

Sıra No.	HATALAR	CEVAPLARI
		rivayetlerin delâletiyle birkaç mehdî, belki her asırda bir nevi mehdî, sâdât-ı ehl-i beytten geleceği ümmetçe kabul edilmiş. Buna hata diyen bir kaç cihette yanlış eder.
76: Bir kitapta Mehdiye dair hadislerin kâffesi zayıftır denilmiştir.		Hangi mesele var ki, bazı kitaplarda ona ilişilmesin? Hattâ İbnü'l-Cevzî gibi büyük bir muhaddis, bazı sahih ehâdîse mevzû dediğini, ulemâlar taaccüple nakletmişler. Hem “her zayıf veya mevzû hadisin manası yanlıştır” demek değildir. Belki “an’aneli sened ile hadisiyeti kat’î değildir” demektir. Yoksa manası hak ve hakikat olabilir.
77: Bunların zayıf ve muztarip olduğunda ittifak vardır. İmam Şâfiî değil mevzuu, mürseli de kabul etmediği hâlde; Said, Şâfiî iken bunları kavl etmesinin hikmeti anlaşılamamıştır.		İttifak olmadığına bin seneden beri ehl-i hadis ve ümmetçe bu hakikatin devamı kat’î bir delildir. Bu da hata içinde bir hatadır. Hem İmam Şâfiî mürsel ve zayıf hadisleri ahkâm-ı şer’iyede hüküm çıkarmak için hüccet tutmuyor. Yoksa –hâşâ– ümmetçe kabul edilen hakikatli hadisleri ahkâmı değil, fezâil-i âmâlde ve hâdisât-ı İslâmiye’de hüccetlerini ve delâletlerini kabul etmiştir.
78: İlm-i gayb Allah’a mahsustur. Hiçbir velî, tasarrufat yapamaz ve gaybı bilemez. Hattâ peygamber de bilmez. Hâlbuki bir risalede işârât-ı hadisiye ile hilâfetin mebd ve muntehâsını göstermiş.		Evet, herkes bizzat gaybı bilmez. Fakat ilâm ve ilham-ı ilâhî ile bilinebilir ki, bütün mucizât ve kerâmât ona dayanır. Hazreti İmam Ali’nin işârât-ı gaybiyesinin Risale-i Nur’a işârâtına dair bir risalenin âhırında hadis-i şerifinin إِنَّ الْخِلَافَةَ بَعْدِي ثَلَاثُونَ سَنَةً¹ işârâtında birkaç lem’a-yı i’câziyeyi tam vâkıa mutâbık güzel bir tarzda ve görenlerin takdirine mazhar olmuş bir beyanı, çürük görmek ve itiraz etmek bir cehalet, bir hata eseridir.

¹ “Hilâfet benden sonra otuz sene devam edecektir.” (Tirmizî, *fiten* 48; Ebû Dâvûd, *sünnet* 9; Ahmed İbni Hanbel, *el-Müsneid* 5/220, 221.)

Sıra No.	HATALAR	CEVAPLARI
79, 80:	Gizli cemiyet kurduğu ve din perdesi altında emniyeti bozmak maksadıyla kitap ve mektupların vasıtalarla gönderilmiş olması...	Üç mahkemenin gizli cemiyet noktasında be- raat vermesi ve beş-on vilâyetin zabıtalılarının hiç ilişmemesi ve itiraznâmemde reddine da- ir yüz hüccet gösterilmesiyle beraber, böyle on beş sayfada on beş defa tekrarı on vecih- te hatadır.
81:	Beşinci Şuâ'nın te'ville-ri yanlıştır.	Bunun ve sâir bütün tenkit ve itirazlarının ce- vapları, itiraznâmemin âhırinde kat'î bir su- rette zikredilmesinden, kısa kesiyoruz.

Hata-Şavab Cetvelinin Zeylidir

Sıra No.	HATALAR	CEVAPLARI
82:	Gizli cemiyeti var. Ve Emirdağ'da onunla meşgul olmuş.	Bu ithamın hiçbir cihetle isbat edilemeyeceğine ve iftira olduğuna kat'î delili, şiddetli tarassut ve tam bir inzivâ ve dünya hâdisâtına hiç kulak vermeyecek derecede bir tecerrüt ve ihtiyarlık ve zaafiyet ve hastalık içinde bulunmasıdır. Haftada yalnız birtek mektup birtek yere göndermekten başka hiç muhabere etmeyen.. ve telifi dahi bırakan.. ve serbestiyet verildiği hâlde, hadsiz dostları ve onu dinleyecek hemşehrileri bulunan memleketine gitmeyen.. ve hizmeti için bir-iki terzi çırağından başka kimseyi istemeyen.. ve ziyaret için gelenlerden kırktan birisini birkaç dakikadan ziyade yanında durdurmamayan bir garip.. ve kabir kapısında ve beraat etmiş ve otuz seneden beri siyaseti terk etmiş bir bîçare hakkında, bu gizli cemiyet isnadının ithamı öyle büyük ve insafsızca ve zâlimâne bir hatadır ki, ona temas edenlerden zerre kadar akli bulunan “bu yalandır ve asılsızdır” der.
83, 84, 85:	İddiacı demiş: “Said’in gizli düşmanı yok. Ve onu zehirleyen yok. Ve onu zındık namını verdiği ve kırk seneden beri Said onların ehl-i iman hakkındaki ifsadına karşı Kur’ân’ın hakikatleriyle mukabele ettiği bir komite yoktur. Belki onu taziyik eden bir kısım memurlara zındık ve münafık diyor.”	İddiacının bu ithamı, hem kaç vecihle hata ve yalan; hem bîçare ve aldanmış ve vazife itibarıyla Said’i hapis veya tâzip etmiş, bir kısım müslüman ve ehl-i iman memurlara o münafık ve zındık tabirini vermek büyük bir cinâyettir. Ve bu dindar milleti bir tahkir ve ithamdır ki, Said mükerreren demiş: “O vazife-perver müslümanlar, Nur’lara zarar vermeyen ve istifade eden adliye memurları beni idamla mahkûm etseler, hakkımı onlara helâl ederim” deyip, mümkün olduğu kadar musalâhakârâne onların vazifelerine

Sıra No.	HATALAR	CEVAPLARI
		<p>dokunacak harekâtta çekinen bir münzevî ve garip adam hakkında bu itham büyük bir günah ve bir iftiradır. Hâlbuki Said'i bilenler bilirler ki, <i>mümkün olduğu kadar tekfirden çekinir. Hattâ sarih küfrü bir adamdan görse de, yine te'vile çalışır, onu tekfir etmez.</i> Her vakit hüsn-ü zanla hareket ettiği hâlde ona bu ithamı yapan, elbette kendisi o itham ile tam müttehemdir.</p> <p>Hem “gizli düşmanı ve ifsat komitesi yok” demesi öyle bir yalandır ki; komünist ve mason ve taşnak gibi çok komiteler lisân-ı hâl ile “bu iftiradır, biz meydandayız” derler. Ve otuz seneden beri emsâlsiz bir tarzda Said'in başına gelen elîm hâdiseler, hususan bu on ay tecrid-i mutlak ve Said'in herşeyi bırakıp bütün kuvvetiyle Kur'ân için o mütecâviz din düşmanlarına karşı yüz Nur Risaleleri'yle gâlibâne çalışması, o yalan dâvâyı yüz hüccetle tekzip eder.</p> <p>Hem iddiacının “onu zehirleyen olmamış” demesi öyle bir hatadır ki, o daima Said ile bulunmak ve sergüzeşt-i hayatına tamamen muttali olmakla ancak o menfî hükmünü isbat.. ve yirmi sene koltuğum altında işleyen ve görenler hayret eden ve aşılamağa olan zehir çıbanı ve yanımda bulunan dostların görerek şهادetleriyle hem Kastamonu'da, hem Denizli hapsinde, hem Emirdağ'daki tessemmümlerimi inkâr etmekle o hatasını tamir edebilir.</p>

Sıra No.	HATALAR	CEVAPLARI
86:	İddiacı der: Zelzele gibi bazı hâdiseler, Nur'lara hücum zamanında gelmeleri Nur'un kerametidir ki, zemin hiddet eder. İşte Said'in bu fiili zemine vermesi dine muhaliftir.	Kur'an'da ¹ نَكَادُ تَمَيَّرُ مِنَ الْعَيْظِ âyetinde, "Cehennem ehl-i küfre öyle hiddet eder ki, parçalanmak derecesine gelir" manasında olduğu tarzında, teşbih sûretinde, Nur'lara hücum hatasıyla zemin hiddet eder ve hava ağlar ve kış kızar. Yani, emr-i ilâhî ile o mahlûklar vazifeleri içinde kuvvet ve kudret-i rabbâniyenin tecellisine mazhar olup gazab-ı ilâhîyi gösterirler. Beşeri ikaz için titrer, ağlar demektir.
87:	Hem tefâhura meylini gösterir kendini müceddit bilir.	İddiacının "Tefâhura meyli var, kendini makam sahibi bilir" demesine cevap: <i>Evvelen:</i> "Ben Âl-i Beyt'ten sayılabılırım" demekten maksadım, ² وَعَلَى اللَّهِ duasında dâhil olmak için bir ricadır. <i>Sâniyen:</i> Nefs-i emmâremi tebrie etmem. Her fenalığa meyli olabilir. Fakat o nefsin kırk sene belâsını çeken.. ve otuz beş sene den beri onun şerlerinden ve heveslerinden çekilmeye çalışan.. ve âmâlde bütün kuvvetini ihlâsta gören.. ve o hâlini yakın dostları müşâhede eden.. ve Nur'un eczaları ve onun müstenkifâne ve müstağniyâne halkın hürmetinden ve medihlerinden çekilmesi, onun mahviyetkârâne meşrebine şehadet eden bir adamı bu ithamla mesul etmek, pek insafsızca bir hatadır. Hem Said "Nur'lar bir sadaka-yı makbule gibi belâların def'ine bir vesiledir" deyip

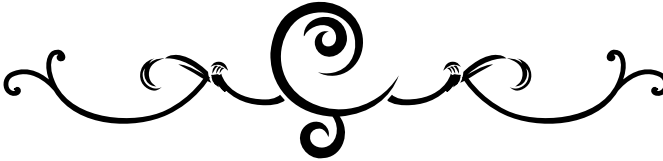
¹ "Cehennem, öfkesinden neredeyse çatlayacak haldedir." (Mülk sûresi, 67/7-8)

² "O'nun bütün âline (salât ve selâm eyle!)"

Sıra No.	HATALAR	CEVAPLARI
		<p>muhtaçları Nur'lara teşvik için bazı fevkalâde ihsânât-ı ilâhiyeyi, bir nevi keramet-i nurîye.. ve bir lem'a-yı mucize-i Kur'âniye'yi, "hakikatlerinin bir tefsiri olan Nur'lara in'i-kâs etmiş" demesinin ve izhar etmesinin sebebi ise:</p> <p>Bu millet ve vatana tam bir hizmet-i imaniye yapmak için, o ikrâmât-ı ilâhiyeyi bazen yazar, tâ Nur'lara itimad ve hüccetlerine kanaat gelsin. Yoksa bu kadar insafsız muâzırlara ve evhamlı memurlara karşı zayıf, fakir ve garip bîçare, bu kudsî hizmet-i millîye ve vataniyeyi yapamazdı. Bin dereden su toplayan ve habbeyi kubbeler yapan iddiacı gibiler mâni olurdu. Nur'ların makbuliyetine imza basan ve şehadet eden bine yakın işârât-ı gaybiye ve emârât ve vâkıâtı, Sikke-i Gaybiye Mecmuası delilleriyle isbat etmiş. Bin ince ip-ler toplansa koca bir halat olur...</p>
88, 89, 90: İddiacı der; "Nur, tefsir değil. Hem bazen akideye muhalif gider."		<p>Tefsir iki kısımdır. Biri ibaresini izah eder, biri de hakikatlerini isbat eder. Nur'ların bu ikinci kısım tefsirlerin en kuvvetlisi ve en kıymetli olduğuna, ehl-i dirâyet ve dikkat yüz binler şahitler var. Ve Mısır, Şam ve Haremeyn-i Şerifeyn'in muhakkik âlimlerinin ve İstanbul ve sair yerlerin müdakkik hocalarının Nur'ları tasdik edip ilişmemeleri ve Said'in müddet-i hayatında mantıkî ve gâlibâne mücadele-i ilmiyesi, iddiacının bu isnad ve ithamını tekzip ve reddeder.</p> <p>İddiacı, eski zamanda Ehl-i Sünnet'e karşı Hasan Sabbah, Bâtıniyyun mezhebiyle ve Şeyhü'l-Cebel bir galat-ı Şia tarikiyle meydana çıkıp siyasî sarsıntı vermeleri gibi, Said'i</p>

Sıra No.	HATALAR	CEVAPLARI
		<p>onlara benzetmesi ve itham etmesi pek acıb bir yanıştır. Evet, sünnete muhalif hareket etmemek ve siyasete karışmamak için yirmi üç sene işkenceli esareti, hapsi, ihânetleri kabul eden ve siyasete girmemek için bütün dünyevî rütbelerinden yüzünü çeviren bîçare Said'i onlara benzetmek, öyle soğuk bir hatadır ki; bu günlerde harareti ümitlerimizi kıran o iddianın aynı zamanında gelen kar ve soğuktan daha bâriddir.</p> <p>Hem iddiacı, güya dünyada ebedî kalınacak ve herkes her cihetle dünya maksatlarına çalışıyor itikadında bulunur gibi, diyor: "Said, inkılâp aleyhinde ve emniyeti ihlâl fikriyle mukaddesâtı âlet yapıp halkı fesada teşvik ediyor" diye ithamı, öyle bir yanıştır ki; Nur'un bütün kudsî hakikatlerinin ve talebelerinin uhrevî alâkaları onu reddederler. O iddiacı bilsin ki:</p> <p><i>Birtek hakikat-i imaniyeyi dünya saltanatıyla değiştirmeyiz. Ve birtek nükte-i Kur'âniye'nin, bir paşalık rütbesinden daha ziyade yanımızda ehemmiyeti var.</i></p> <p>İddiacı, bin dereden su toplamak gibi, Nur şâkırtlerinin birbirlerine karşı muhabbetkârâne ve hususî hissiyatlarını ve Nur'lardan istifadelerini, samimâne ve bazen müfritâne gösteren mektuplarını bir esas yaparak –cerbezesiyle– onlardan medar-ı itham çıkarıp bizi irtica ile itham etmeye çalışması öyle bir hatadır ki, kabrinde onun çok azabını çekecek. Meselâ uzak bir köyde Muallim Mustafa Sungur'un bir mektubunu hem ona, hem</p>

Sıra No.	HATALAR	CEVAPLARI
		<p>bize medar-ı irtica yapıyor. Acaba o genç muallim, Nur'larla hakikî ve imanlı bir muallim ve mâsum çocuklara hüsn-ü ahlâk sahibi bir terbiye edici vaziyetine girmesine şükür ve hamd manasında “ben eski sefâhet ve dalâletimden kurtuldum” demesiyle bir irtica olur mu? İrtidattan çekinmek ve dalâletten sakınmakla bir fesat, bir irtica değil; belki dersini dinleyecek mâsumlar adedince bir ıslah, bir mânevî terakkidir.</p>

Son Posta Gazetesi'ne Yazdıranların ve İhbar Edenlerin ve Mahkemeyi Mecbur Edip Bize Ceza Verdirenlerin İltibasları, Sehiv ve Yanlışları

1. Yedinci Rica'da, "Ankara Kalesi'nde dört-beş ihtiyarlığın ve hilâfet saltanatının vefatı, beni mahzun eyledi" demiştim. On dört sene evvel Eskişehir Mahkemesi bu kelimeye ilişti. Ben dedim: "Saltanatın vefatı değil, belki hilâfet saltanatının vefatı demişim. Siz bir nun'u okumadınız." Sonra sustular.

2. Lâtin harflerinin kabulü değil, belki Kur'ân hurufunun dersinin men'i-ne yirmi sene evvel bir mahrem risalede itiraz etmişim.

3. Otuz-kırk sene evvel hakâik-i Kur'âniye'ye müdâfaa için, bütün İslâm müçtehitlerine ve müfessirlerine ittibâen, Kur'ân'ın irsiyet ve tesettür hakkındaki sarîh âyetlerini tefsirim ve dört-beş defa hükûmetin tetkikinden geçtikten sonra bize iade edilen yalnız Tesettür Risalesi bahanesiyle kanunen değil, belki kanaat-i vicdaniye ile bana hafif ceza çektiren ve mürûr-u zamana uğrayan ve af kanunları gören ve Denizli ve Temyiz Mahkemeleri'nce beraat kazanan birkaç cümleye yanlış mana verip bize ceza vermesini haklı gören Son Posta Gazetesi düşünsün ki, ne kadar o neşriyatta hata var. Efkâr-ı âmmeyi aldatmamak lâzımdır...

4. Nur'un bir şâkirdinin hususî kanaatini umum Nurculara vermesi.. ve birisinin hususî bir dostuna yazdığı âdi bir mektubu, mevhum bir gizli cemi-yetin nâşir-i efkârı telâkki etmesi.. ve otuz-kırk senede telif edilen yüz otuz risaleyi bu sene yazılmış ve hiç mahkemeleri görmemiş gibi, üç-dört mahrem risalede olan otuz-kırk kelimeyi, yüz otuz Risale-i Nur'daki bütün yüz bin kelimelere teşmil edip umumunu mesul etmesi.. ve yirmi üç seneden beri beni tarassut ve nezaret altında tutan ve dört-beş mahkemelere sevk eden ve beş-altı defa Risale-i Nur'un ekseriyet-i mutlaka eczalarını müsâdereden sonra iade eden beş-altı vilâyetin hükûmetlerini ve adliyelerini ve zabıtalarını bizim o mevhum, asılsız suçlarımıza tam teşrik etmesidir.

5. Nur'un mahrem parçalarında tesadüf ihtimali kanaatimizce bulunmayan bazı tevâfukât-ı gaybiye ve tetâbukât-ı riyâziye ve ebcediye ve çok işârât-ı Kur'âniye; bilittifak hem mana, hem riyâzî ve cifrî hesabıyla Risale-i Nur'un makbuliyetine imza basmaları.. ve İmam Ali (*radıyallâhu anhı*) Celcelûtiye'sinde sarâhate yakın Risale-i Nur'dan haber vermesini.. ve Gavs-ı Âzam'ın (*kudûse*

sirrufı) yine imza basmasını, bizler kat'î bir kanaatle hakkımızda bir inâyet-i rab-bâniye ve bir ikram-ı sübhânî ve Nur'ların makbuliyetine bir işaret-i gaybiye.. ve Kur'ân'ın bir mucize-i mâneviyesi olan Risale-i Nur'daki hakâik-i imaniye-nin bir nevi kerâmâtı biliyoruz. Biz, hususan ben, gayet derece kuvve-i mâ-neviyeye ve kudsî tesellîye çok muhtaç olduğumuz bir zamanda, ihtiyârımızın haricinde bu işârât-ı gaybiyeyi gördük ve tasdik ettik. Fakat bir zaman gizle-dik. Sonra şahsımın aleyhinde pek şiddetli propaganda ve eşedd-i zulüm ve eşedd-i istibdat başlamasıyla Nur'lara muhtaç ve müştâklar çekinmeye baş-lamamak için, has kardeşlerime gösterdim. Onlara çok fayda verdiği için bir derece izhar ettik.

Yirmi iki sene eşedd-i zulme hedef olduğumun ve hukuk-u medeniyeden ıskat edildiğimin tek bir numûnesi şudur ki: On bir ay tecrid-i mutlakta hiz-metçilerim ve has kardeşlerim bana temas etmemek için şiddetle yasak edi-lip aleyhimizde müddeiumumî altmış sayfa ve mahkeme elli bir sayfa iddia-nâme ve karnâme yazdıkları hâlde, çok rica ettiğimizle beraber yalnız iki günde üç-dört saatten başka izin vermediler. Ben yeni hurufu bilmediğimden çok yalvardım ki, "Benim dilimi bilecek ve bana karnâmeyi ve iddianâmeyi okuyacak ve benim itiraznâmemi yazacak bir talebemin yanıma gelmesine izin veriniz." İzin vermediler. Hattâ dört saat, yüz yanlışını isbat ettiğimiz id-dianâmeyi ve birkaç ay sonra, daha garazkârâne –bin dereden su toplamak ve yanlış mana vermekle– aleyhimizde pek şiddetli ikinci bir iddianâmeyi bi-ze dinlettirdikleri hâlde, çok yalvardım ki, "Üç sayfacık mukabelemi okumaya müsaade ediniz." İzin vermediler.

Medar-ı hayrettir ki, beni konuştursaydılar, Nur'un dünyaya baktığı nadir bazı cümlelerini lehimde söyleyecektim. Karnâmede aynı cümleleri, yan-lış mana vererek aleyhimde yazmışlar. Ben de mahkemeye, verdikleri ceza-ya mukabil teşekkürnâme yazdım: "Benim bedelime siz, Risale-i Nur'un bir kısım mühim fıkralarını neşredip bir cihette Nurcu olduğunuzu isbat ettiniz." Ben de şimdiye kadar bana hilâf-ı kanun verdikleri azap ve sıkıntıdan onlara hakkımı helâl ettim.

Acaba garip, hastalıklı, çok ihtiyar, ziyade zayıf, tam fakir ve yarım ümmî ve kendini çok bîçare bilir ve hodefürûşluktan ve tasannudan kaçmak isteyen bir adam; vatan ve millete, belki Âlem-i İslâm'a ehemmiyetli alâkası bulunan bir vazife-i imaniye ve Kur'âniye'yi hakkıyla yapmak için, siyasetle alâkala-rı bulunmayan bazı zâtların yardımlarını ve ondan kaçmamalarını temin et-mek fikriyle kat'î kanaat getirdiği ve büyük edipler ve meşhur âlimlerin kabul

ettikleri bir kaide ile binden ziyade işârât-ı gaybiyeden ve yüz hâdisâtın tam tamına tevâfuklarından bir kısmını izhar etmesi, hiçbir cihetle medar-ı itiraz ve mesuliyet olabilir mi ve dine muhalif ve kanuna aykırı olur mu diye, Son Posta gazetesinden ve bizi suçlu yapandan soruyorum?

6. Bir adam, otuz sene evvel ¹أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ وَالسِّيَاسَةِ¹ deyip efkârında ve hayatında bir düstur yapan.. ve yirmi beş sene gazeteleri okumayan ve dinlemeyen.. ve on sene harb-i umumîyi bilmeyen, merak etmeyen, sormayan.. ve on iki sene zarfında hükûmetin erkân ve vükelâ ve meb'uslarının kimler olduğunu bilmeyen.. ve dünyanın en hoş mertebelerine hiç ehemmiyet vermeyen.. ve bu hâlini mahkemelerdeki bütün dostlarını şahit göstererek dâvâ edip bir cihette isbat eden.. ve imanın cüz'î bir hakikatine ve Kur'ân'ın bir kudsî nüktesine dünya saltanatından ziyade ehemmiyet verip bütün hayatını öyle hakikatlere sarf eden.. ve dünya ahvâlini âhiret işlerine tercih edenleri divaneler telâkki eden o münzevî adamı, siyaset-i dünyeviye ile ve gizli entrikalarla itham etmek ne kadar çirkin ve zâlimâne bir yanlış olduğunu, ceza verdirenlerin ve Posta Gazetesi'ne ihbar edenlerin vicdanlarına havale ediyorum.

Temyiz Mahkemesine, temyiz lâyihası olarak iddianâmeye karşı büyük itiraznâmemi takdim ediyorum.

Afyon Cezaevi'nde On Bir Ay Tecrid-i Mutlakta Azap Çeken
Said Nursî

بِاسْمِهِ شُبْحَانَهُ²

(Aşağıda Yazılan Fıkraların Mukaddimesidir)

Mahkeme-i Temyiz'in lehimizde olarak aleyhimizdeki Afyon kararnâmesini haklı ve hakikatli delillerle bozmasına bir cüz'î yardım etmek fikriyle, kararnâmede olan sehivlerden bir kısmına kısa işaretler için, aşağıda onların mahrem risalelerden suç mevzuu diye zikrettikleri fıkraları aynen kaydedip yanlışlarını göstererek, bizi mahkûm edenleri mesul ederiz.

¹ Şeytandan ve siyasetten Allah'a sığınırım.

² Her türlü noksan sıfatlardan uzak olan Allah'ın adıyla.

Ezcümle: Beni şiddetli ceza ile mahkûm etmek için bütün suçlarının fihristesi olarak kararın âhırinde yazmışlar ki:

Said Nursî'nin Reddettiği Maddeler

♦Biri, saltanat ve hilâfetin ilgâsı...

Hem hata, hem sehivdir. Çünkü İhtiyarlar Lem'ası'nda "Hilâfet saltanatının vefatı, beni mahzun eyledi" diye yazdığımı on beş sene evvel Eskişehir Mahkemesi'ne cevap verdim, sustular. Mürûr-u zamana uğramış, af kanunu ve beraat görmüş ehemmiyetsiz bir hâtırayı suç sayan, kendisi suçlu olur.

Hem bu mevhum suça bir senet diye, benim bir Lem'ada ve Mucizât-ı Ahmediye'de (*aleyhissalâtü vesselâm*), bir hadis-i şerifte,

إِنَّ الْخِلَافَةَ بَعْدِي ثَلَاثُونَ سَنَةً¹.. ثُمَّ تَكُونُ مُلْكًا عَضُوضًا وَفَسَادًا وَجَبَرُوتًا²

yani, Hulefâ-yı Râşidîn'den sonra bir fesat olacak. İşte bu hadis, üç mucize-i gaybiyeyi gösterdiğini bir eski risalemden yazmıştım. Karamâne, benim bir suçum olarak "Said bir risalede demiş: Hilâfetten sonra ceberût ve fesat olacak."

Ey Sathî Heyet,

Bir işaret-i gaybiyede, bu zamanımızda maddî ve mânevî en büyük bir fesad-ı beşerîyi ve zemini zîr u zeber eden bir hâdiseyi haber veren bir hadisin i'câzını beyan etmeyi suç sayan, maddeten ve mânen suçludur!

♦Hem suçlarından diye: "Tekke ve zaviyelerin ve medreselerin kapatılması ve lâikliğin kabulü, İslâmiyet yerine milliyet esaslarının konulması, şapka giyilmesi, tesettürün kaldırılması, Lâtin harflerinin huruf-u Kur'âniye yerine cebren kabulü, Türkçe ezan ve kâmet okunması, mekteplerde din derslerinin kaldırılması, kadınlara erkekler derecesinde irsiyet ve hak tanınması ve taaddüd-ü zevcâtın kaldırılması gibi inkılâp hareketlerini bid'at, dalâlet, ilhaddir diyen, irtica ile suçludur" diye yazmışlar.

Ey İnsafsız Heyet,

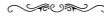
Eğer her asırda üç yüz elli milyonun kudsî ve semâvî rehberi ve bütün sadetlerinin programı ve dünyevî ve uhrevî hayatın mukaddes hazinesi olan

¹ "Hilâfet benden sonra otuz sene devam edecektir." (Tirmizî, *fiten* 48; Ebû Dâvûd, *sünnet* 9; Ahmed İbni Hanbel, *el-Müsne'd* 5/220, 221.)

² "(Hilâfet benden sonra otuz sene devam eder); sonra hükümdarlığa döner. Fesat ve zorbalık başlar." (Bkz.: İbni Kesîr, *Tefsîru'l-Kur'ân* 3/302; İbni Hacer, *Fethu'l-bârî* 8/77.)

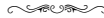
Kur'ân-ı Mucizü'l-Beyân'ın tesettür ve irsiyet ve taaddüd-ü zevcât ve zikrullah ve ilm-i dinin dersi ve neşri ve şeâir-i diniyenin muhafazası haklarında gelen ve te'vil kaldırmaz sarîh çok âyât-ı Kur'âniye'yi inkâr etmek ve bütün İslâm müçtehitlerini ve umum şeyhülislâmları suçlu yapmak mümkünse ve mürûr-u zamanı ve müteaddit mahkemelerin beraatlarını ve af kanunları ve mahremiyet ve mahrem veçhini ve hürriyet-i vicdan ve hürriyet-i fikri ve fikren ve ilmen muhalefeti, memleketten ve hükûmetlerden kaldırılabiliyorsanız, beni bu şeylerle suçlu yapınız. Yoksa siz hakikat ve hak ve adalet mahkemesinde dehşetli suçlu olursunuz.

Said Nursî

(Mahkemenin hayretle, aleyhlerinde iken,
aleyhimizde yazdığı bir fıkradır.)

Ben de adliyenin mahkemesine derim ki: Bin üç yüz elli senede ve her asırda üç yüz elli milyon müslümanların hayat-ı içtimaiyesinde en kudsî ve hakikatlı bir düstur-u ilâhîyi üç yüz elli bin tefsirin tasdiklerine ve ittifaklarına istinaden.. ve bin üç yüz elli seneden geçmiş ecdadımızın itikatlarına iktidâen tefsir eden bir adamı mahkûm eden haksız bir kararı, elbette rû-yi zeminde adalet varsa, o kararı red ve bu hükmü nakz edecektir.

(Mahkemenin taaccüp ve takdirle kararname yazdığı bir fıkra olup,
güya aleyhimizdedir! Hâlbuki, onları mahkûm eder.)

Yirmi Altıncı Mektup'ta Said Nursî kendisinden bahisle:

Bu bîçare kardeşinizde üç şahsiyet var ki, birbirinden çok uzaktırlar.

Birincisi: Kur'ân-ı Hakîm'in hazine-i âliyesinin dellâllığı cihetindeki muvakkat ve sırf Kur'ân'a ait bir şahsiyetim var. Onda dellâllığın iktiza ettiği pek yüksek ahlâk var ki; o benim değil, ben sahibi değilim. O, makamın ve vazifenin iktiza ettiği bir seciyedir. Bende bu neviden ne görse-
niz benim değil. Onunla bana bakmayınız, o makamındır.

İkincisi: Ubûdiyet vaktinde, dergâh-ı ilâhîye müteveccih olduğum vakit, Cenâb-ı Hakk'ın ihsanıyla muvakkat bir şahsiyet görünüyor ki, o şahsiyetin bazı âsârı var. O âsâr, mana-yı ubûdiyetin esası olan kusurunu bilmek, fakr ve aczini anlamak, tezellül ile dergâh-ı ilâhîye iltica etmek

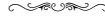
noktalarından ileri geliyor ki; o şahsiyetle kendimi herkesten ziyade bedbaht, biçare, âciz, fakir ve kusurlu görüyorum. O vakit bütün dünya, beni medh ü senâ etse beni inandıramaz ki ben iyiyim ve sahib-i kemâlim.

Üçüncüsü: Hakiki şahsiyetim. Yani, Eski Said'in bozması bir şahsiyetim var. Onda Eski Said'den irsiyet kalma bazı damarlar var ki, bazen riyâ ve hubb-u câha bir arzu bulunuyor. Hem asîl bir hânedandan olmadığım, hisset derecesinde iktisada düşkün ve pest ahlâklar görünüyor. Sizi bütün bütün kaçırmamak için bu şahsiyetimin gizli çok fenalıklarını ve sû-i hâllerini söylemeyeceğim.

Cenâb-ı Hak, merhametkârâne inâyetini benim hakkımda böyle göstermiş ki; en ednâ bir nefer gibi bu şahsiyetimi, en âlî ve has bir müşîr hükmünde olan hizmet-i esrar-ı Kur'âniye'de istihdam ediyor. Yüz bin şükür olsun!

Nefis cümleden ednâ, vazife cümleden âlâ!..

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ هٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّيَّ¹

(Mahkemenin dehşetli korkarak, karnâmeye aleyhimizde kaydettiği bir cümledir. Hâlbuki, on beş sene evvel yazılan o şiddetli cümle, sonradan bu gelen cümle ile tâdil edilmiş. “Kardeşlerim, mâsumların ve ihtiyarların hatırları için beni zulmen öldürenlerden intikamımı almayınız! Azab-ı kabir ve sakar, onlara yeter!” fıkrası, onları insafa getirmek lâzımdı.)

“Madem sizlerle –itikadınızca ve bana edilen muameleye nazaran– küllî bir muhalefetimiz var. Siz, dininizi ve âhiretinizi dünyanız uğrunda feda ediyorsunuz. Elbette mâbeynimizde –tahmininizce– bulunan muhalefet sırrıyla biz dahi, hilâfınıza olarak dünyamızı dinimiz uğrunda ve âhiretimize her vakit feda etmeye hazırız. Sizin zâlimâne ve vahşiyâne hükmünüz altında bir-iki sene zelilâne geçecek hayatımızı, kudsî bir şehadeti kazanmak için feda etmek, bize âb-ı kevser hükmüne geçer...”

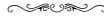
Fakat Kur'ân-ı Hakîm'in feyzine ve işareti istinaden, sizi titretmek için, size kat'î haber veriyorum ki:

Beni öldürdükten sonra yaşayamayacaksınız! Kakhâr bir el ile bu fânî cennetinizden ve mahbubunuz olan dünyadan tardedilip ebedî zulümâtâ

¹ Allah'a hamdolsun; bu Rabbimin ihsanıdır.

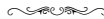
çabuk atılacaksınız. Arkamdan pek çabuk sizin nemrudlaşmış reisleriniz gebertilecek ve yanıma gönderilecek. Ben de huzur-u ilâhîde yakalarını tutup –adalet-i ilâhiye, onları esfel-i sâfilîne atmakla– intikamımı alacağım.

Ey din ve âhiretini dünyaya satan bedbahtlar! Yaşamanızı isterseniz bana ilişmeyiniz. İlişseniz, intikamımın muzaaf bir surette sizden alınacağını biliniz, titreyiniz. Ben rahmet-i ilâhiyeden ümit ederim ki, mevtim hayatımdan ziyade dine hizmet edecek ve ölümüm başınızda bomba gibi patlayıp, başınızı dağıtacak. Cesaretiniz varsa ilişkiniz! Yapacağınız varsa göreceğiniz de var!..” deniliyor ve bir âyetle bitiriliyor.

(Mahkeme aleyhimde yazmış. Hâlbuki onları ifratla itham eden bir fıkradır.)

Ankara’da Mustafa Kemal’in şiddet ve hiddetle divan-ı riyâsete girip “Seni buraya çağırdık ki, bize yüksek fikir beyan edesin. Sen geldin, namaza dair şeyleri yazdın, içimize ihtilâf verdin” dediğini.. Said’in de ona “Namaz kılmayan hâindir. Hâinin hükmü merduttur!” dediğini.. sonra Mustafa Kemal, bir nevi tarziye verip hiddetini geri aldığını.. ve Mustafa Kemal’in hissiyatını ve prensiplerini rencide ettiği hâlde kendisine ilişmemesini.. ve bu cebbar kumandanların âdetâ Eski Said’den korkmalarının Risale-i Nur’un ilerideki kahraman şâkirtlerinin şahs-ı mânevîsinin harika bir kuvveti ve Risale-i Nur’un parlak bir kerameti olduğu yazılıyor.

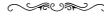

(Aleyhimizde yazılan, fakat mahkemeyi mesul eden bir fıkradır.)

“Ayasofya’yı puthâne ve Meşihat’ı kızların lisesi yapan bir kumandanın keyfi kanun namındaki emirlerine fikren ve ilmen taraftar değiliz.. ve şahsımız itibarıyla amel etmiyoruz” denilmektedir.

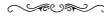
29.08.1948 tarihli dilekçesinde: “Bir fikir kalbime gelmiş, şöyle ki; Hükûmet’in beni tam himâye ve bana yardım etmesi, milletin maslahatına ve vatanın menfaatine çok lüzumlu iken; beni sıkması îma eder ki, benimle mücadele eden gizli zındıka komitesiyle şimdi onlara iltihak eden komünist komitesinden bir kısmı, ehemmiyetli resmî makamları elde ederek karşıma çıkıyorlar. Hükûmet ise ya bilmiyor, ya müsaade ediyor. Kahraman bir milletin ebedî bir medar-ı şerefi ve Kur’ân ve cihad hizmetinde dünyada bir pırlanta gibi pek büyük bir nişanı ve kılıçlarının pek büyük ve antika bir yâdigârı olan

Ayasofya Camii'ni puthâneye ve Meşihat Dairesi'ni kızların lisesine çeviren bir adamı sevmemek, bir suç olmasına imkân var mıdır?"

(Mahkemenin Said'i cezalandırmak için en kuvvetli tahmin ettikleri fıkradır. Said'in gizli düşmanlarına karşı Denizli Mahkemesi'nde istimâl ettiği bu sözünü, mahkeme bütün bütün yanlış mana vererek devlete ve hükûmete çevirip tecziyeye sebep göstermiş.)

"Bu inkılâplar, mevki-i mer'iyete koyan devletin bir kısım yeni kanunlarına, cebr-i keyfi-i küfrî.. cumhuriyete, istibdad-ı mutlak.. rejime, irtidad-ı mutlak.. ve bolşeviklik ve medeniyete, sefâhet-i mutlaka" demiş.

(Mahkemenin kararnâmesinde hayret ve takdirle yazılan bir fıkradır.)

Risale-i Nur'u yazmanın *uhrevî ve dünyevî pek çok faydaları* olduğu, bunların da:

1. *Ehl-i dalâlete karşı mânen mücâhede etmek.*

2. *Üstadına neşr-i hakikatte yardım etmek.*

3. *Müslümanlara iman cihetinde hizmet etmek.*

4. *Kalemle ilmi tahsil etmek.*

5. *Bazen bir saati, bir sene ibadet hükmüne geçen tefekkürî ibadeti yapmak.*

6. *İman ile kabre girmektir.*

Beş türlü de dünyevî faydaları var:

1. *Rızıkta bereket.*

2. *Kalbde rahat ve sürur.*

3. *Maîşette sühûlet.*

4. *İşlerinde muvaffakiyet.*

5. *Talebelik faziletini almakla, bütün Risale-i Nur talebelerinin dualarına hissedar olmak olduğu..*

ve bunların yakında gençlik tarafından idrak olunup üniversitenin bir Nur mektebi hâline döneceği yazılıyor.

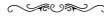

(Medar-ı hayrettir ki, bu samimî fedakârlığı suç saymışlar.)

Gizli münafıkların takip ettikleri iki plândan *birisi*: Benim haysiyetimi kırmakla güya Nur'ların kıymeti düşecek!

İkincisi: Nur şâkirtlerine telâş ve fütur vermekle Nur'ların intişarına mâni olunacak!

Hiç korkmayınız! Milyonlar kahraman başların feda oldukları bir kudsî hakikate, bizim gibi bazı bîçarelerin başları da feda olsun!

(Pek acıptır ki, merhum Hasan Feyzi'nin gayet hâlisâne ve ayn-ı hakikat ve vâkıa mutâbık ve hiç zararı olmayan ve çoklara menfaatli olan takrizini ve medhiyesini bir suç mevzuu diye Nur'un bir mecmuasının âhırinde bulunmasıyla o mecmuanın müsâderesine vesile yapmak istenilmiş.)

Hasan Feyzi'nin bir mektubu vardır. Hülâsası:

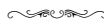
Ey Risale-i Nur! Senin, hakkın dili ve hakkın ilhamı olup onun izniyle yazıldığına şüphe yok...

Ben, kimsenin malı değilim. Ben, hiçbir kitaptan alınmadım, hiçbir eserden çalınmadım. Ben, rabbânî ve Kur'ânîyim; bir lâyetmûtun eserinden fıskıran kerametli bir nurum...

Sen çok feyizli ve rahmetli bir hak kitapsın. Bazı has ve hâlis talebelerini evliya ve asfiya nişanlarıyla taltif ve tezyin ediyorsun. Hem mahkemelere senin eczaların bir mücrim, bir maznun sıfatıyla değil, belki bir muallim, bir mürebbî ve bir mürşid olarak girmiştir. Her divan-ı adalette en büyük dehşet ve savletini, azamet ve izzetini, parlak ve şâşaalı bir sûrette gösterdin. Onları da iman ve Kur'ân suyuyla yıkadın...

Ey Risale-i Nur'un bir hâdimi ve tercümanı olan Üstadım! Allah'ın abdi ve İmam Ali'nin (*radîyallâhu anhu*) mânevî veledi ve Gavs-ı Âzam'ın (*kudûsî sirrühü*) müridi olan üstadım! Beni huzur-u âlî-yi irfanına çıkar!..

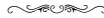
İşte ancak bir kilo kadar olan bir aylık erzakı ve zahîresi, paket hâlinde kâğıtta sarılı ve çivide asılı duruyor. O yokluk içinde tükenmez bir varlığa kavuşuyor. Hediye ve behiyeleri almaktan çekiniyor. Zekât ve sadakaları, teberrük ve teberrûları alsaydı, bugün bir milyon servet sahibi olurdu...

(Risale-i Nur tesmiyesinin dokuz sebepleri içinde yalnız birisine ilişmişler. “Nur isimli, has şâkirtlerinden göremiyoruz” demişler. Hâşiyede cevap verildiği gibi, şimdi de Nuri Benli ve Küreli Saatçi Nuri, Nur hizmetinde mümtazdırlar. Demek tenkit edemiyorlar, cüz’î bahanelere mecbur oluyorlar.)

Yirmi Altıncı Söz Risalesi’nde otuz üç adet Sözlerin, otuz üç adet Mektupların, otuz bir adet Lem’aların ve on üç adet Şuâların mecmûuna “Risale-i Nur” denilmesinin sırrı şudur ki:

Bütün hayatımda *Nur* kelimesi her yerde bana rast gelmiş. Ezcümle: Karyem *Nurs’tur*. Merhum vâlidemin ismi *Nuriye’dir*. Nakşî üstadım Seyyid *Nur Muhammed’dir*. Kâdirî üstadlarımdan *Nureddin*, Kur’ân üstadlarımdan *Nurî*, talebelerimden benimle en ziyade alâkadar *Nur* isimli bulunanlarıdır. (Ne gariptir ki, mühim *Nur* şâkirtleri arasında *Nurî* isimli kimseye rastlanmamaktadır.)¹(Hâşiye) Hem kitaplarımı en ziyade izah ve tenvir eden *Nur* temsilileridir. Hem hakâik-i ilâhiyede müşkülâtımın ekserisini halleden esmâ-yı hüsnâdan *Nur* ism-i nuranîsidir. Hem Kur’ân’a şiddet-i şevk ve inhisar-ı hizmetim için hususî imamım *Osman-ı Zinnûreyn’dir* (*radîyallâhu anhu*).

(Hücumât-ı Sitte ve Zeyli; hem yirmi sene evvel, hem şiddetli ve zâlimâne bir tecavûze karşı, hem gayet mahrem, hem mahkemeleri görmüş.. hem hiddet zamanında yazılmış.. hem ikinci harb-i umumî zamanı, o hiddeti haklı göstermişken şimdi yazılmış gibi suç sayıp müsâdere etmek, adaletten çok uzaktır.)

“Hücumât-ı Sitte’nin Zeyli” başlıklı yazı, “İstikbalde gelecek nefret ve tahkirden sakınmak için şu mahrem zeyl yazılmıştır. Yani, ‘Tuh o asrın gayretsiz adamlarına!’ denildiği zaman, yüzümüze tükürükleri gelmemek veyahut silmek için yazılmıştır. Avrupa’nın insaniyet-perver maskesi altındaki vahşî reislerinin sağır kulakları çınlasın.. ve bu vicdansız gaddarları bize musallat eden o zâlimlerin görmeyen gözlerine sokulsun! Bu asırda yüz bin cihette ‘Yaşasın cehennem!’ dedirten mimsiz medeniyet-perestlerin başlarına vurulmak için yazılmış bir arzuhâldir” yazısıyla başlıyor.

“Bu yakınlarda ehl-i ilhadın perde altında tecavüzleri gayet çirkin bir suret aldığından, çok biçare ehl-i imana ettikleri zâlimâne ve dinsizcesine tecavüz

¹ (Hâşiye) O zaman öyle idi. Şimdi yirmi sene oldu.

nev'inden, hususî ve gayr-i resmî, kendim tamir ettiğim bir mâbedimde bana ve hususî bir-iki kardeşimle hususî ibadetime ve gizli ezan ve kâmetimize müdahale edildi. 'Niçin Arabî kâmet ediyorsunuz ve gizli ezan okuyorsunuz?' denildi. Sükûtta sabrım tükendi. Kabil-i hitap olmayan öyle vicdansız alçaklara değil, belki milletin mukadderâtıyla keyfi istibdatla oynayan bir kısım firavun-meşrep gizli komitenin başlarına derim ki: Ey ehl-i bid'a ve ilhad! Altı suâlime cevap isterim.

Birincisi: Dünyada hükûmet süren, hükmeden her kavmin, hattâ insan eti yiyen yamyamların ve vahşî canavar çete reislerinin dahi bir usulü var.. bir düsturla hükmeder. Siz hangi usulle bu acib tecavüzü yapıyorsunuz? Kanununuzu ibraz ediniz! Yoksa bazı alçak memurların keyiflerini kanun mu kabul ediyorsunuz? Böyle hususî ibadette kanun olmaz!..”

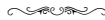

(Medar-ı teessüftür ki; hem eski, hem mahrem, hem hakikatli olan İşârât-ı Seb'a'da bir-iki cümleye ilişip müsâderesine ve bize suç yapmaya çalışmışlar. Hâlbuki o hakikat o kadar kuvvetlidir ki, bütün beşeriyete ve dünyaya ilân edilecek bir maslahat-ı hayat-ı içtimaiyedir.)

Dünyada en büyük ahmak odur ki, dinsiz serserilerden terakkiyi ve saadet-i hayatiyeyi beklesin. Böyle ahmaklardan mühim bir mevkiyi işgal eden birisi demiş ki: “Biz ‘Allah, Allah’ diye diye geri kaldık. Avrupa ‘top, tüfek’ diye diye ileri gitti.”

“Cevabü'l-ahmak, es-sükût” kaidesince, böylelere karşı cevap süküttur. Fakat bazı ahmakların arkasında bedbaht gâfiller de bulunduğundan deriz ki:

Ey bîçareler! Bu dünya bir misafirhânedir. Madem ölüm var, kabre girecek. Bu hayat gidiyor, bâki bir hayat geliyor. Bir defa “top, tüfek” denilse, bin defa “Allah, Allah” demek lâzım gelir.

(Mûcib-i hayrettir ki, On Altıncı Lem'a'da bizim lehimizde olan bir cümleyi aleyhimize çevirip o kıymettar, menfaatli risalenin müsâderesine meyil göstermişler.)

On Altıncı Lem'a'da:

“Harf belâsı bizim hizmet-i Kur’âniyemize mühim bir zarardır. Kâdir-i külli şey, bir dakikada bulutlarla dolmuş cevî-i havayı süpürüp temizleyerek semânın berrak yüzünde ziyadar güneşi gösterdiği gibi, bu zulûmâtî ve rahmetsiz bulutları izale edip hakâik-i şeriatî güneş gibi gösterir. O’nun rahmetinden bekleriz ki, bize pahalı satmasın. Baştakilerin başlarına akıl ve kalblerine iman versin; o vakit kendi kendine iş düzelir.

Mademki sizin elinizdeki nurdur. Nurdan zarar gelmez. Neden arkadaşlarınıza ihtiyat tavsiye ediyorsunuz? Bu suâlê karşı muhtasar cevabım şudur:

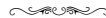
Baştaki başların bir kısmı sarhoştur, okumaz. Okusa da anlamaz, yanlış mana verip ilişir. İlişmemek için, aklı başına gelinceye kadar göstermemek lâzımdır. Onun için kardeşlerime tavsiye ediyorum ki, ihtiyat etsinler, nâehillerin ellerine hakikatleri vermesinler” denilmektedir.

(Tesettür, Kur’ân’ın emri ve çok kuvvetli cevabı verilmiş ve eski yazılmış ve cezaı çekirmişken yine suç yapmaları.. ve İhtiyar Lem’ası’ndan gayet kıymetli ve herkese menfaatli ve Rehber’de yazılmış bir hakikatin yalnız başını yazıp bir suç mevzuu diye müsadâresine yürümek gösteriyor ki, medar-ı tenkit bir şey bulamıyorlar.)

Yirmi Dördüncü Lem’a’da, tesettür hakkında, tesettürün Kur’ân’ın emri olduğunu izahtan sonra, “Mesmuâtıma göre merkez-i hükûmette, çarşı içinde, gündüzde, ahalinin gözleri önünde, gayet âdi bir kundura boyacısı, dünyaca rûtbeten büyük bir adamın açık bacaklı karısına sarkıntılık etmesi, tesettür aleyhinde olanların hayâsız yüzlerine bir şamar vuruyor” denilmektedir.

Yirmi Altıncı Lem’a, ihtiyarlar hakkında, “Ankara’nın eskimiş kalesinin başına çıktım. O kale tahaccür etmiş hâdisât-ı tarihiye suretinde bana göründü. Benim ihtiyarlığım, kalenin ihtiyarlığı, şanlı Osmanlı Devleti’nin ihtiyarlığı, hilâfet saltanatının vefatı, bana gayet hazin geldi. Fırkatlı bir hâlet içinde, geçmiş zamanın derelerine ve gelecek zamanın tepelerine baktım. Mazi, teselli yerine dehşet verdi; istikbal, benim ve emsâlimin ve nesl-i âtinin büyük ve karanlık bir kabri suretinde göründü. Hazır gününe baktım. Ölümle bir hareket-i mezbûhânenin ızdırabını çeken cismimin cenazesini taşıyan bir tabut suretinde göründü” denilmektedir.

(Onlar bunu çok takdir etmeleri lâzımken tenkit etmişler, suç mevzuu yapmışlar.)

“Dârü'l-Hikmeti'l-islâmiye'de aldığım maaştan çoğunu sarf etmiştim. Az bir kısmını hacca gitmek için sakladım. O cüz'î para iktisat ve kanaat bereketiyle bana kâfi geldi. Yüz suyumı döktürmedi. O mübarek paradan biraz daha var” deniliyor.

Yirmi İkinci Lem'a, 'mahrem' işaretli ve 'en has ve hâlis ve sadık kardeşlerime mahsustur' kayıtlıdır.

“Birinci İşaret: Sen ehl-i dünyanın dünyasına karışmadığın hâlde, nedendir ki onlar her fırsatta senin âhiretine karışıyorlar? Bu suâle cevap verecek Isparta Vilayeti'nin hükûmeti ve bu vilâyetin milletidir...”

(Şefkat-i imaniyeden gelen bu mâsumâne ve hâlisâne ve hayretkârâne ümit ve arzu ve temenniyi bir suç tevehhüm edenler, elbette kendileri suçludurlar.)

Said imzalı bir mektupta: “Yedi yaşından on yaşına kadar mâsum çocuklar, faytonla gezdiğim vakit, beni görünce koşuşup ellerime sarılmalarının hikmeti nedir?” diye hayret ediyordum. Birden ihtar edildi ki; küçük mâsumlar tâifesi, bir hiss-i kable'l-vuku ile Risale-i Nur'la saadet bulacaklarını ve tehlike-i mâneviyelerden kurtulacaklarını hissettiklerini anladım” denmektedir.

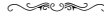
(Bu fıkra, başta lehimde ve âhirde bir arzu ve bir temenni iken, suç saymak insaftan hariçtir.)

Bir kısım âyetler ve hadislerin müttefikan bu asırda bir hakikat-i nurâniyeye işaret ettikleri.. ve âhircamanda gelecek bir müceddid-i ekberi gösterdikleri.. ve o gelecek zâtın ve cemiyetinin üç vazifesinden en ehemmiyetlisi imanı kurtarmak olduğu.. ve şeriati ihya ve hilâfeti tatbik gibi çok geniş dairede hükmeden bu iki vazifesini nazara almamalarının zararsız olduğu.. fakat Nur'un muâzırlarının –hususan siyasî tâifenin– tenkidine ve hücumuna vesile olabileceği, onun için kendisinin müdakkik kardeşimizin risaleciğinin bir kısmını ve bazı cümlelerini kaldırıp tâdil ederek göndereceği yazılıyor.

Said Nursî imzalı bir mektupta, dârülfünuna inkılâp eden Harbiye Nezareti'nin kapısındaki

إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُّبِينًا ۖ لِيُغْفِرَ لَكَ اللَّهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِكَ وَمَا تَأَخَّرَ ۖ وَبِئْسَ نِعْمَتُهُ عَلَيْكَ
وَيَهْدِيكَ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا ۖ وَيَنْصُرَكَ اللَّهُ نَصْرًا عَزِيزًا¹

hatt-ı Kur'ânînin üzeri mermer taşlarla kapatılmışken meydana çıkarılması, şimdi yeniden hatt-ı Kur'ânîye bir numûne-i müsaade.. ve Risale-i Nur'un takip ettiği maksadına bir vesile.. ve üniversitenin bir Nur Medresesi olmasına işaret olarak gösterilmektedir.

(Tekbirâtü'l-Huccâc mektubumda hakikat ve izahıma karşı tenkitlerine, Hüsrev'in âhirdeki hâşiyesi tam cevaptır.)

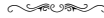
Saidu'n-Nursî imzalı "Tekbirâtü'l-Huccâc fî Arafat" başlıklı mektupta, "Nur'un ehemmiyetli bir kısım şâkirtleri pek musırrâne olarak âhırzamanda gelen Âl-i Beyt'in büyük bir mürşidi seni zannediyorlar. Sen de onların fikirlerini musırrâne kabul etmiyorsun, çekiniyorsun. Bu bir tezattır. Hallini isteriz" diye sormaları sebebiyle, onlara cevap olmak üzere, bundan sonra gelecek Mehdi-i Resûl'ün temsil ettiği kudsi cemaatin şahs-ı mânevîsinin üç vazifesi olduğu; bunların imanı kurtarmak.. hilâfet-i Muhammediye (*aleyhissalâtü vesselâm*) unvanıyla şeâir-i İslâmiye'yi ihya etmek.. ve inkılâbât-ı zamaniye ile çok ahkâm-ı Kur'ânîye'nin ve şeriat-ı Muhammediye'nin (*aleyhissalâtü vesselâm*) kanunlarının bir derece ta'tile uğramasıyla o zât bu vazife-i uzmâyı yapmaya çalışır. Nur şâkirtleri birinci vazifeyi tamamıyla Risale-i Nur'da gördüklerinden ikinci, üçüncü vazifeleri de buna nisbeten ikinci, üçüncü derecededir diye, Risale-i Nur'un şahs-ı mânevîsini haklı olarak bir nevi mehdi telâkki ediyorlar. Bir kısmı, o şahs-ı mânevînin bir mümessili olan bîçare tercümanını zannettiklerinden, bazen o ismi ona da veriyorlar. Hattâ evliyanın bir kısmı, keramet-i gaybiyelerinde Risale-i Nur'u aynı o âhırzamanın hidayet edicisi olduğu, bu tahkikatla te'ville anlaşılır diyorlar. İki noktada bir iltibas var, te'vil lâzımdır.

Birincisi: Âhirde iki vazife, gerçi hakikat noktasında birinci vazife derecesinde değiller. Fakat hilâfet-i Muhammediye (*aleyhissalâtü vesselâm*) ve ittihad-ı İslâm, avâmda ve ehl-i siyasette –hususan bu asrın efkârında– o birinci vazifeden bin derece geniş görünüyor. Gerçi her asırda hidayet edici

¹ "Biz sana, (başka zaferlere açılacak bir kapı olarak) aşikâr bir zafer ihsan ettik. Ki, Allah geçmiş ve gelecek bütün günahlarını bağışlasın, sana olan nimetini tamamlasın ve seni (O'nun rızasına ve ebedi saadete götürecek olan) dosdoğru bir yolda sabit kılsın; Ayrıca, sana çok önemli, şerefli ve büyük bir zafer ihsan buyursun." (Fetih sûresi, 48/1-3)

bir nevi mehdî ve müceddid geliyor ve gelmiş. Fakat her biri üç vazifeden birisini bir cihette yapması itibarıyla, âhırzamanın büyük mehdîsi unvanını almamışlar.

İkincisi: Âhırzamanın o büyük şahsı, Âl-i Beyt'ten olacak. Gerçi mânen ben Hazreti Ali'nin (*radıyallâhu anhu*) bir veled-i mânevîsi hükmündeyim. O'ndan hakikat dersini aldım. Ve Âl-i Muhammed (*aleyhissalâtü vesselâm*) bir manada hakikî Nur şâkirtlerine şâmil olmasından, ben de Âl-i Beyt'ten sayılabilirim. *Fakat Nur'un mesleğinde hiçbir cihette benlik, şahsiyet, şahsî makamları arzu etmek, şan ve şeref kazanmak olmaz. Nur'da ihlâsı bozmamak için uhrevî makamat dahi bana verilse, bırakmaya kendimi mecbur bilirim diye, yarı muvâfakat şeklinde bir cevap verilmekte*¹(Hâşiye) ve bu mehdîlik teklifi açık ve kesin olarak reddedilmemektedir.

(Bu fıkradaki hâdiseler vâkıa mutâbık ve acıp bir tarzda “Beni mahzun etmeyiniz, zemin hiddet eder!” dediğimden üç dakika sonra zelzele olmasını hayret ve taaccüple tahsin etmek, şefkatin iktizası olduğu hâlde, medar-ı tenkit olamaz.)

“Dört saat ifadesi alınıp sıkıntı çekmesinden on saat sonra, âdetâ aynı zamanda iki milyon lira zarar veren Maârif yangını gösterdi ki: *Risale-i Nur belâların def'ine bir vesiledir ki; Nur'lara hücum edildi, belâ yol buldu, geldi.*” denilmektedir.

141 numaralı mektupta: “Dört buçuk saat ifadesi alındıktan sonra, Ankara'da Maârif Dairesi'nin ve otomobil garajının, İzmir'de bir fabrikanın, Adana'da büyük bir binanın yanmasından bahisle, bunun bir tesadüf olmadığı isbata kalkışıldıktan sonra ‘*Beni risalelerimden mahrum etmeyiniz. Yoksa hem bana, hem bu vatana yazık olur; zemin zelzele ile hiddet eder*’ dediğinden üç dakika sonra üç saniye devam eden zelzele, zeminin hiddeti ve ateşle Maârif Dairesi'ni sarması, –mahkemece dört defa isbat edilen– çok defa zelzelenin Risale-i Nur'a ve şâkirtlerine taarruzları zamanına gelmesi tesadüf olamaz. Risale-i Nur'un bu memlekette belânın def'ine vesile olduğu çok hâdiselerle tahakkuk etmiştir” denilmektedir.

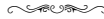
¹ (Hâşiye) Ey insafsız heyet! Bundan daha keskin red cevabı nasıldır?

147 numaralı mektupta: “Bu defa bize hücumların aynı zamanında kış çok hiddet etti, şiddetli soğuk ve fırtına ile havanın kızdığı gösterdi ki, hücumların durmasıyla ve Nurcuların ferahlanmasıyla Zemherir günlerinin Nevruz günleri gibi gülmeye başlaması ve Maârif Dairesi’nin yanması küllî bir tokattır.”

(Tebrik ve aferin ile mukabele edilecek bir hâle itiraz nazarıyla bakılmaz.)

Bu defa bana mahkemede sordukları çok manasız suâller içinde, “Neyle yaşıyorsun?” dediler. Dedim ki: “*İktisat bereketiyle. Bir vakit Isparta’da bir Ramazan’da bir ekmek, bir kilo torba yoğurdu, bir kilo pirinçle yaşayan bir adam, maîşet için dünyaya tenezzül etmez ve hediyeyi de kabul etmeye mecbur olmaz*” dedim.

(Zübeyir’in mahkemede okuduğu müdafaası gibi parlak medhiyesi, inşaallah onları takdir ve tahsine sevk etmiş ki taaccüple karamâmede yazmışlar.)

Zübeyir Gündüzalp’in daktiloyla yazdığı “Gençliğimiz, hak ve hakikati öğreten mâlûmat ve en yüksek ahlâk istiyor” adlı bir formasında, onuncu sayfada: “Risale-i Nur yirminci asrın müslümanlarını ve bütün insanları koyu fikir karanlığından kurtarmak için, müellifinin kendi ihtiyârıyla değil, büyük Yaratıcı’mızın ihtarıyla yazılmış bir şâheserdir.”

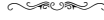
12. sayfada: Risale-i Nur’a hizmet eden birisine denilse “Risale-i Nur yerine şu kitapları kopya et de, Ford’un servetini sana vereyim.” O, Risale-i Nur satırlarından kaleminin ucunu bile kaldırmadan şöyle cevap verir: “*Dünya servet ve saltanatının hepsini verseniz kabul etmem.*”

15. sayfada: “*Dürüst fikirli yazarlara bağlılığımızın derecesi yüz ise; Bediüzzaman gibi dünya ve âhiretimize rehberlik eden büyük bir şahsiyete bir kentilyondur, sonsuzdur.*”

12. sayfada: “*Risale-i Nur’un şahs-ı mânevîsi, asrın içtimaî ve ruhî ve dinî hastalıklarını teşhis etmiş.. ve müzminleşmiş içtimaî illetleri tedavi edecek şekilde Kur’ân-ı Hakîm’in hakikatlerini, ilâhî bir emirle bu zamanda yaşayan bütün insanlara arz etmiştir.*”

44. sayfada: “Bediüzzaman, bu risaleleri bir sene okuyan bu zamanın mühim bir âlimi olabilir” demiştir. Evet, öyledir.

54. sayfada: “Risale-i Nur okuyan hâkimlerin isabetsiz karar verdikleri görülmüyor” denilmektedir.

(Bu gelen parça tam lehimde ve ayn-ı hakikat iken, kararnâmede suç mehzuları içine konulmamalıydı.)

Ahmet Feyzi'nin eserinin bir kısmını tâdil ettiğini, fakat bir kısmının da aceleye geldiğinden tâdil edmeden gönderdiğini, “Dine ve terbiye-i Muhammediye'ye (*aleyhissalâtü vesselâm*) zehir diyen Saraçoğlu'nu bırakıp, hakikat-i Kur'âniye'yi güneş gibi gösteren Sirâcü'n-Nur ile münakaşa etmek, onun müsadâresine yardım etmek demek olduğunu beyan ediyoruz” denmektedir.

Mahkemeye tarihsiz ibraz ettiğı bir müdafaasında neticeten, kendisinin ve şâkirtlerinin siyasetle işğal etmediklerini.. tecavüz olarak gösterilen yazıların mahrem olduklarını.. vicdan ve tefekkür hürriyeti mevcut olduğunu.. bunların bazı kanunları tenkit mahiyetinde de görünse suç teşkil etmeyeceğini.. ele alınan birçok risalelerin eskiden yazılmış olduğunu.. bilirkişi tetkikâtından geçerek zararsız bulunduklarının tesbit olunduğunu.. evvelce de Eskişehir Mahkemesi'nde bunlardan dolayı mahkûmiyet kararı verildiğı gibi Denizli Mahkemesi'nde de beraat ettiklerini.. artık bir daha aynı suçtan dolayı mahkeme edilmelerinin doğru olmadığını.. kendisinin ve gerekse Nur şâkirtlerinin şimdiye kadar âsâyişi bozacak hareketlerde bulunmadıklarını, Beşinci Şuâ'da isim tasrih etmemesine ve maksadının sadece ihbardan ibaret olmasına göre bunların da bir suç teşkil etmeyeceğini ileri sürerek savunmuştur.

Bu numûneleri daha kıyas edilsin...

Said Nursi

Temyiz Mahkemesi Riyâseti'ne

Afyon Mahkemesi'nden hakkımızda sâdır olan haksız hükmün temyizden bozulması üzerine yapılan duruşmamızda beni yine konuşturmadılar. Hakkımızda üçüncü bir şiddetli iddianâmeyi bize dinlettirdiler. Hem yanıma kimseyi bırakmadılar ki, gelsin, yazıyla bana yardım etsin. Yazım noksan olmakla beraber, hasta hâlimle beraber yazdığım bu şekvâmı, bu zamanda hakkımda iki defa tam adalet eden makamınıza bir lâyiha-yı temyizim olarak takdim ediyorum.

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ¹

Haşirdeki mahkeme-i kübrâya bir arzuhâldir. Ve dergâh-ı ilâhîye bir şekvâdır. Ve bu zamanda mahkeme-i temyiz ve istikbaldeki nesl-i âti ve dârülfünunların münevver muallim ve talebeleri dahi dinlesinler. İşte bu yirmi üç senede yüzer işkenceli musibetlerden on tanesini, Adil-i Hâkim-i Zülcelâl'in dergâh-ı adaletine müştekiyâne takdim ediyorum.

Birincisi

Ben kusurlarımla beraber bu milletin saadetine ve imanının kurtulmasına hayatımı vakfettim. Ve milyonlarla kahraman başların feda oldukları bir hakikate, yani Kur'ân hakikatine benim başım dahi feda olsun diye bütün kuvvetimle Risale-i Nur'la çalıştım. Bütün zâlimâne tâziplere karşı tevfik-i ilâhî ile dayandım. Geri çekilmedim.

Ezcümle, bu Afyon hapsimde ve mahkememde başıma gelen çok gaddarâne muamelelerden birisi: Üç defa –ve her defasında iki saate yakın– aleyhimizde garazkârâne ve müfteriyâne ithamnâmelerini bana ve adaletten tesselli bekleyen mâsum Nur talebelerine cebren dinlettirdikleri hâlde, çok rica ettim, “Beş-on dakika bana müsaade ediniz ki, hukukumuzu müdafaa edeyim.” Bir-iki dakikadan fazla izin vermediler.

Ben yirmi ay tecrid-i mutlakta durdurulduğum hâlde, yalnız üç-dört saat bir-iki arkadaşına izin verildi. Müdafaâtımın yazısında az bir parça yardımları oldu. Sonra onlar da men edildi. Pek gaddarâne muameleler içinde cezalandırıldılar. Müddeînin bin dereden su toplamak nev'inden ve yanlış mana vermekle ve iftiralar ve yalan isnadlarla garazkârâne ve on beş sayfasında seksen bir hatasını isbat ettiğim aleyhimizdeki ithamnâmelerini dinlemeye bizi mecbur ettiler. Beni konuşturmadılar. Eğer konuştursalardı, diyecektim:

Hem dininizi inkâr, hem ecdadınızı dalâletle tahkir eden ve Peygamberinizi (*aleyhissalâtü vesselâm*) ve Kur'ân'ınızın kanunlarını reddedip kabul etmeyen yahudi ve nasrani ve mecusilere, hususan şimdi bolşevizm perdesi altındaki anarşist ve mürted ve münafıklara hürriyet-i vicdan, hürriyet-i fikir bahanesiyle ilişmediğiniz hâlde.. ve İngiliz gibi Hristiyanlık'ta mutaassıp, cebbar bir hükûmetin daire-i mülkünde ve hâkimiyetinde, milyonlarla müslümanlar her vakit Kur'ân dersiyle İngiliz'in bütün bâtil akîdelerini ve küfrî düsturlarını reddettikleri hâlde, onlara mahkemeleriyle ilişmediği.. ve her hükûmette bulunan

¹ Her türlü noksan sıfatlardan uzak olan Allah'ın adıyla.

muhallifler alenen fikirlerinin neşrinde, o hükûmetlerin mahkemeleri ilişmediği hâlde, benim kırk senelik hayatımı ve yüz otuz kitabımı ve en mahrem risale ve mektuplarımı; hem Isparta hükûmeti, hem Denizli Mahkemesi, hem Ankara Ceza Mahkemesi, hem Diyanet Riyâseti, hem iki defa –belki üç defa– Mahkeme-i Temyiz tam tetkik ettikleri ve onların ellerinde iki-üç sene Risale-i Nur’un mahrem ve gayr-i mahrem bütün nüshaları kaldığı.. ve bir küçük cezayı icap edecek birtek maddeyi göstermedikleri.. hem bu derece zafiyetim ve mazlumiyetim ve mağlûbiyetim ve ağır şerâitle beraber iki yüz bin hakikî ve fedakâr şâkırtlere vatan ve millet ve âsâyış menfaatinde en kuvvetli ve sağlam ve hakikatlı bir rehber olarak kendini gösteren Risale-i Nur’un elinizdeki mecmuaları ve dört yüz sayfa müdafaâtımız mâsumiyetimizi isbat ettikleri hâlde; hangi kanunla, hangi vicdanla, hangi maslahatla, hangi suçla bizi ağır ceza ve pek ağır ihâneler ve tecritlerle mahkûm ediyorsunuz? Elbette mahkeme-i kübrâ-yı haşirde sizden sorulacak.

İkincisi

Beni cezalandırmaya gösterdikleri bir sebep; benim tesettür¹, irsiyet², zikrullah³, taaddüd-ü zevcât⁴ hakkında Kur’ân’ın gayet sarîh âyetlerine, medeniyetin itirazlarına karşı onları susturacak tefsirimdir.

On beş sene evvel Eskişehir Mahkemesi’ne ve Ankara’ya Mahkeme-i Temyiz’e ve tashihe yazdığım ve aleyhimdeki kararnâmede yazdıkları bu gelen fıkrayı, hem haşirde mahkeme-i kübrâya bir şekvâ.. hem istikbalde münevver ehl-i maârif heyetine bir ikaz.. hem iki defa beraatimizde insaf ve adalette feryadımızı dinleyen Mahkeme-i Temyiz’e, el-Hüccetü’z-Zehra ile beraber bir nevi lâyiha-yı temyiz.. hem beni konuşturmayan ve seksen hatasını isbat ettiğimiz garazkârâne ithamnâme ile beni iki sene ağırceza ve tecrid-i mutlak ve iki sene başka yere nefiy ve göz nezareti hapsiyle mahkûm eden heyete, aynen o fıkrayı tekrar ediyorum:

İşte, ben de adliyenin mahkemesine derim ki:

Bin üç yüz elli senede ve her asırda üç yüz elli milyon müslümanların hayat-ı içtimaiyesinde kudsî ve hakiki bir düstur-u ilâhîyi, üç yüz elli

¹ Bkz.: Nûr sûresi, 24/31, 60; Ahzâb sûresi, 33/55, 59.

² Bkz.: Nisâ sûresi, 4/11, 176.

³ Bkz.: Bakara sûresi, 2/152; Âl-i İmran sûresi, 3/41; A’râf sûresi, 7/205; Enfâl sûresi, 8/2; Ra’d sûresi, 13/28; Kehf sûresi, 18/24; Hac sûresi, 22/35, 40; Nûr sûresi, 24/36, 37; ...

⁴ Bkz.: Nisâ sûresi, 4/3.

*bin tefsirin tasdiklerine ve ittifaklarına istinaden.. ve bin üç yüz senede geçmiş ecdadımızın itikatlarına iktidâen tefsir eden bir adamı mahkûm eden haksız bir kararı, elbette rû-yi zeminde adalet varsa, o kararı red ve bu hükmü nakzedecektir diye bağıryorum. Bu asrın sağır kulakları da-
hi işitsin!*

Acaba bu zamanın bazı ilcaâtının iktizasıyla muvakkaten kabul edilen bir kısım ecnebî kanunlarını fikren ve ilmen kabul etmeyen ve siyaseti bırakan ve hayat-ı içtimaiyeden çekilen bir adamı, o âyâtın tefsirleriyle suçlu yapmakla, İslâmiyet'i inkâr ve dindar ve kahraman bir milyar ecdadımıza ihânet ve milyonlarla tefsirleri itham çıkmaz mı?

Üçüncüsü

Mahkûmiyetime gösterdikleri bir sebep, emniyeti ihlâl ve âsâyişi bozmaktır. Pek uzak bir ihtimal ve yüzde –belki binde– bir imkânla, hattâ uzak imkânâtı vukuat yerinde koyup bazı mahrem risale ve hususî mektuplardan Risale-i Nur'un yüz bin kelime ve cümlelerinden kırk elli kelimesine yanlış mana vererek bir senet gösterip bizi itham ve cezalandırmak istiyorlar. Ben de bu otuz-kırk senelik hayatımı bilenleri ve Nur'un binler has şâkirtlerini işhad ederek derim:

İstanbul'u işgal eden İngilizler'in başkumandanı, İslâm içinde ihtilâf atıp, hattâ Şeyhülislâm ve bir kısım hocaları kandırıp birbirini aleyhine sevk ederek itilâfçı, ittihatçı fırkalarını birbiriyle uğraştırmasıyla Yunan'ın galebesine ve harekât-ı milliyenin mağlûbiyetine zemin hazırladığı bir sırada, İngiliz ve Yunan aleyhinde Hutuvât-ı Sitte eserimi Eşref Edib'in gayretiyle tab ve neşretmekle o kumandanın dehşetli plânını kıran.. ve onun idam tehdidine karşı geri çekilmeyen.. ve Ankara reisleri o hizmeti için onu çağırdıkları hâlde Ankara'ya kaçmayan.. ve esarete Rus'un başkumandanının idam kararına ehemmiyet vermeyen.. ve 31 Mart Hâdisesi'nde sekiz taburu bir nutukla itaate getiren.. ve Divan-ı Harb-i Örfî'de mahkemedeki paşaların “Sen de mürtecisin, şeriat istemişsin?” diye suâllerine karşı, idama beş para kıymet vermeyip, cevaben “*Eğer meşrûtiyet bir fırkanın istibdadından ibaret ise bütün cin ve ins şahit olsun ki, ben mürteciyim ve şeriatın birtek meselesine ruhumu feda etmeye hazırım!*” diyen.. ve o büyük zâbitleri hayretle takdire sevk edip, idamını beklerken beraatine karar verdikleri ve tahliye olup dönerken, onlara teşekkür etmeyerek “*Zâlimler için yaşasın cehennem!*” diye yolda bağıran.. ve Ankara'da divan-ı riâyâsette –Afyon karamânesinin yazdığı gibi– Mustafa Kemal, hiddetle ona dedi: “Biz seni buraya çağırdık ki, bize yüksek fikirler

beyan edesin. Sen geldin, namaza dair şeyler yazdın, içimize ihtilâf verdin.” Ona karşı, *“İmandan sonra en yüksek namazdır. Namaz kılmayan hâindir. Hâinin hükmü merduttur!”* diye kırk elli meb’usun huzurunda söyleyen ve o dehşetli kumandan ona bir nevi tarziye verip hiddetini geri aldırın.. ve altı vilâyet zabıtasınca ve hükûmetçe âsâyışın ihlâline dair birtek maddesi kaydedilmeyen.. ve yüz binlerle Nur şâkirtlerinin hiçbir vukuatı görünmeyen.. yalnız bir küçük talebenin, haklı bir müdafaada küçük bir vukuatından başka hiçbir şâkirdinden bir cinâyet işitilmeyen.. ve hangi hapse girmişse o mahpusları ıslah eden.. ve Risale-i Nur’dan yüz binler nüsha memlekette intişar etmekle beraber, menfaatten başka hiçbir zararı olmadıklarını, yirmi üç senelik hayatının ve üç hükûmet ve mahkemelerin beraatlar vermelerinin ve Nur’un kıymetini bilen yüz bin şâkirtlerinin kavlen ve fiilen tasdiklerinin şehadetiyle isbat eden.. ve münzevî, mücerret, garip, ihtiyar, fakir ve kendini kabir kapısında gören.. ve bütün kuvvet ve kanaatiyle fâni şeyleri bırakıp, eski kusurâtına bir keffâret ve hayat-ı bâkiyesine bir medar arayan.. ve dünyanın rütbelerine hiç ehemmiyet vermeyen.. ve şiddet-i şefkatinden mâsumlara, ihtiyarlara zarar gelmemek için kendisine zulüm ve tâzip edenlere beddua etmeyen bir adam hakkında “Bu ihtiyar münzevî, âsâyışı bozar.. emniyeti ihlâl eder.. ve maksadı dünya entrikalarıdır.. ve muhabereleleri dünya içindir; öyleyse suçludur!” diyenler ve onu pek ağır şerâit altında mahkûm edenler, elbette yerden göğe kadar suçludurlar, mahkeme-i kübrâda hesabını verecekler!

Acaba bir nutukla isyan eden sekiz taburu itaate getiren.. ve kırk sene evvel bir makalesiyle binler adamı kendine taraftar yapan.. ve mezkûr üç dehşetli kumandanlara karşı korkmayan ve dalkavukluk yapmayan.. ve mahkemelerde, *“Başımdaki saçlarım adedince başlarım bulunsa ve her gün biri kesilse, zındıkaya ve dalâlete teslim-i silâh edip vatan ve millet ve İslâmiyet’e hıyanet etmem! Hakikat-i Kur’âna feda olan bu başımı zâlimlere eğmem!”* diyen.. ve Emirdağ’da beş-on âhîret kardeşi ve üç-dört hizmetçilerden başka kimse ile alâkadar olmayan bir adam hakkında, ithamnâmede, “Bu Said, Emirdağ’da gizli çalışmış, âsâyişe zarar vermek fikriyle orada bir kısım halkları zehirlemiş. Yirmi adam da etrafta onu medhedip hususî mektuplar yazdıkları gösteriyor ki, o adam inkılâp ve hükûmet aleyhinde gizli bir siyaset çeviriyor” diyerek emsâlsiz bir adâvet ve ihânetlerle iki sene hapse sokmak ve hapiste tecrid-i mutlakla ve mahkemede konuşturmamakla tâzip edenler, ne derece haktan ve adaletten ve insaftan uzak düştüklerini vicdanlarına havale ediyorum.

Hiç mümkün müdür ki; böyle haddinden yüz derece ziyade teveccüh-ü âmmeye mazhar.. ve bir nutukla binler adamı itaate getiren.. ve bir makaleyle binlerle insanı İttihad-ı Muhammediye Cemiyeti'ne iltihak ettiren.. ve Ayasofya Camii'nde elli bin adama takdirle nutkunu dinlettiren bir adam, üç sene Emirdağ'da çalışsın, yalnız beş-on adamı kandırsın ve âhiret işini bırakıp siyaset entrikalarıyla uğraşsın, yakın olduğu kabrine nurlar yerine lüzumsuz zulmetler doldursun... Hiç kabil midir? Elbette şeytan dahi bunu kimseye kabul ettiremez!

Dördüncüsü

Şapka giymediğimi mahkûmiyetime ehemmiyetli bir sebep göstermeleiridir. Beni konuşturmadılar. Yoksa beni cezalandırmaya çalışanlara diyecektim ki:

Üç ay Kastamonu'da polisler ve komiser karakolunda misafir kaldım. Hiçbir vakit bana demediler: "Şapkayı başına koy." Ve üç mahkemede şapkayı başıma koymadığım ve başımı mahkemede açmadığım hâlde bana ilişmedikleri.. ve yirmi üç sene bazı dinsiz zâlimlerin o bahaneyle bana gayr-i resmî çok sıkıntılı ve ağır bir nevi ceza çektirdikleri.. ve çocuklar ve kadınlar ve ekseri köylüler ve dairelerde memurlar ve bere giyenler şapka giymeye mecbur olmadıkları.. ve hiçbir maddî maslahat, giymesinde bulunmadığı hâlde; benim gibi bir münzevî, bütün müctehitlerin ve umum şeyhülislâmların yasak ettikleri bir serpuşu giymediğim bahanesiyle ve uydurmalar ilâvesiyle yirmi sene cezasını çektiğim ve libasa ait manasız bir âdetle tekrar beni cezalandırmaya çalışan ve çarşıda, Ramazan'da, gündüzde rakı içip namaz kılmayanları hürriyet-i şahsiye var diye kendine kıyas edip ilişmediği hâlde; bu derece şiddet ve tekrarlar ve ısrarla beni kıyafetim için suçlandırmaya çalışan, elbette ölümün idam-ı ebedîsini ve kabrin dâimî haps-i münferidini gördükten sonra, mahkeme-i kübrâda ondan bu hatası sorulacak.

Beşincisi

Otuz üç âyât-ı Kur'âniye'nin tahsinkârâne işaretine mazhariyeti ve İmam Ali (*keşramallâhu vechefi*) ve Gavs-ı Âzam (*keşdise siruşı*) gibi evliyanın takdirlerine ve yüz bin ehl-i imanın tasdiklerini ve yirmi senede millete, vatana zararsız pek çok menfaatli bir mertebeyi kazandıran Risale-i Nur'u, sinek kanadı gibi bahanelerle bazı riselelerinin müsâderesine, hattâ dört yüz sayfa ve yüz bin adamın imanlarını kurtaran ve kuvvetlendiren Zülfıkar -Mucizât-ı Ahmediye-Mecmuasını, eskiden yazılmış ve mürûr-u zaman ve af kanunları görmüş iki

âyetin tam haklı tefsirine dair iki sayfayı bahane ederek, o pek çok menfaatli ve kıymetli mecmuanın müsâderesine sebep oldukları gibi, şimdi de Nur'un kıymetli risalelerini, her birisinde bin kelime içinde bir-iki kelimeye yanlış mana vermekle, o bin menfaatli risalenin müsâderesine çalışıldığını, bu üçüncü iddianâmeyi işiten ve neşrettiğimiz kararnâmeyi gören tasdik eder.

Biz dahi لِكُلِّ مُصِيبَةٍ ﴿١﴾ إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ¹ ، حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ² deriz.

Altıncısı

Nur'un şâkirtlerinden bazılarının Nur'lardan fevkalâde iman hüccetlerini ve sarsılmaz, aynelyakîn ulûm-u imaniyeyi görüp istifade ettiklerinden, bu bî-çare tercümanına bir nevi teşvik ve tebrik ve takdir ve teşekkür nev'inde ziyade hüsn-ü zanla müfritâne methetmeleriyle beni suçlu gösterene derim:

Ben âciz, zayıf, gurbette, menfi, yarım ümmî, aleyhimde propaganda ile halkı benden ürkütmek hâleti içinde Kur'ân'ın ilâçlarından ve imanî ve kud-sî hakikatlerinden dertlerime tam derman olarak kendime bulduğum zaman, bu millete ve bu vatan evlâtlarına dahi tam bir ilâç olacağına kanaat getirdiğim için, o kıymetli hakikatleri kaleme aldım. Hattım pek noksan olmasından yardımcılara pek çok muhtaç iken, inâyet-i ilâhiye bana sadık, has, me-tin yardımcılarını verdi.

Elbette ben onların hüsn-ü zanlarını ve samimâne medihlerini bütün bütün reddetmek ve hatırlarını tekdirle kırmak, o hazine-i Kur'âniye'den alınan Nur'lara bir ihânet ve adâvet hükmüne geçer. Ve o elmas kalemler ve kahra-man kalbli muâvinleri kaçırarak diye onların âdi, müflis şahsıma karşı medh ü senâlarını, asıl mal sahibi ve bir mânevî mucize-i Kur'âniye olan Risale-i Nur'a ve has şâkirtlerinin şahsiyet-i mâneviyesine çeviriyordum. "Benim had-dimden yüz derece ziyade hisse veriyorsunuz" diye bir cihette hatırlarını kır-ıyordum. Acaba hiçbir kanun, müstenkif ve razı olmayan bir adamı, başkala-rının onu methetmesiyle suçlu yapar mı ki; kanun namına hareket eden resmî memur beni suçlu yapıyor?

Hem neşrettiğimiz –aleyhimizde yazılan– kararnâmenin elli dördüncü sayfasında, "Âhirzamanın o büyük şahsı, neslen Âl-i Beyt'ten olacak. Biz Nur şâkirtleri, ancak mânevî Âl-i Beyt'ten sayılabiliriz. Hem Nur'un mesleğinde

¹ Her musibet karşısında deriz ki: "Biz, Allah'a aidiz (O'nun mahlûku, O'nun kulları, O'nun mülküyüz; O, mülkünde dilediği gibi tasarruf eder) ve zaten O'na dönmekteyiz." (Bakara sûresi, 2/156)

² "Allah bize yeter. O ne güzel vekildir!" (Âl-i İmran sûresi, 3/173).

hiçbir cihette benlik, şahsiyet ve şahsî makamları arzu etmek, şan ve şeref kazanmak olmaz. Nur'daki ihlâsı bozmamak için, uhrevî makamat dahi bana verilse, bırakmaya kendimi mecbur bilirim.” denmektedir diye kararnâmede yazdıkları.. ve yine kararnâmede yirmi ikinci ve üçüncü sayfasını “Kusurunu bilmek, fakr ve aczini anlamak, tezellül ile dergâh-ı ilâhîye iltica etmek ki; o şahsiyetle kendimi herkesten ziyade biçare, âciz, kusurlu görüyorum. O hâlde bütün halk, beni medh ü senâ etse beni inandıramazlar ki iyiyim, sahib-i kemâlim. Sizi bütün bütün kaçırmamak için üçüncü, hakikî şahsiyetimin gizli, çok fenalıklarını ve sû-i hâllerini söylemeyeceğim. Cenâb-ı Hak inâyetiyle –en ednâ bir nefer gibi– bu şahsımı esrar-ı Kur’âniye’de istihdam ediyor. Yüz bin şükür olsun. Nefis cümleden ednâ, vazife cümleden âlâ!..” fıkrasını, kararnâme yazdığı hâlde, beni başka zâtların methiyle ve Risale-i Nur manasıyla büyük bir hidayet edici vasfını vermekle beni suçlu yapanlar, elbette bu hatanın cezasını dehşetli çekmeye müstehak olurlar.

Yedincisi

Biz ve umum Nur Risaleleri, Denizli ve Ankara Ağırcezaralı’nın ve temyiz mahkemelerinin ittifakıyla beraat ettiğimiz.. ve umum risale ve mektuplarımızı bize iade ettikleri.. ve “Temyizin bozma kararında, Denizli beraatında –faraza bir hata dahi olsa– o beraat ve hüküm, kat’iyet kesbetmiş; daha tekrar muhakeme edilmez.” dedikleri hâlde; ben Emirdağ’da üç sene münzevî ve iki-üç terzi çırağı nöbetle bana hizmet ve pek nadir olarak beş-on dakika bazı dindar zâtlardan başka zaruret olmadan konuşmayan.. ve tek bir yerde Nur’lara teşvik için haftada birtek mektuptan başka göndermeyen.. ve kendi müftü kardeşine üç senede üç mektuptan başka yazmayan.. ve yirmi-otuz seneden beri devam eden telifini bırakan.. yalnız bütün ehl-i Kur’ân ve imana menfaatli yirmi sayfalık iki nükteden –biri Kur’ân’daki tekrarların hikmetini, diğeri melekler hakkında bazı meseleler– başka hiçbir risale daha telif etmeyen.. yalnız mahkemelerin iade ettikleri risalelerin büyük mecmualar yapılmasına ve eski harfle tab’ edilen Âyetü’l-Kübrâ’nın beş yüz nüshası mahkeme tarafından bize teslim edildiğinden ve teksir makinesi resmen yasak olmadığından, Âlem-i İslâm’ın istifadesi fikriyle kardeşlerime neşir için teksirine izin vererek onların tashihleriyle meşgul olan.. ve katiyen hiçbir siyasetle alâkadar olmayan.. ve memleketine gitmek için resmen izin verildiği hâlde –bütün menfilere muhalif olarak– dünyaya ve siyasete karışmamak için sıkıntılı bir gurbeti kabul edip memleketine gitmeyen bir adam hakkında, bu üçüncü ithamnâmedeki asılsız

isnadlar ve yalan bahisler ve yanlış manalarla o adamı suçlu yapmaya çalışanda –şimdilik söylemeyeceğim– dehşetli iki mana hükmettiğini, bu yirmi ayda bana karşı muamelesi isbat ediyor. Ben de derim: *Kabir ve Sakar yeter; mahkeme-i kübrâya havale ediyorum!..*

Sekizincisi

Beşinci Şuâ, iki sene Denizli ve Ankara Mahkemeleri'nin ellerinde kalıp sonra bize iade ettiklerinden, Denizli Mahkemesi'nde beraatimizi netice veren müdafaâtımla beraber Siracü'n-Nur ismindeki büyük mecmuanın âhirinde yazılmış. Gerçi evvelce mahrem tutuyorduk; fakat madem mahkemeler onu teşhir edip beraatle bize iade ettiler. Demek bir zararı yoktur diye teksirine izin verdim. Ve o Beşinci Şuâ'nın aslı, otuz-kırk sene evvel yazılmış müteşâbih hadislerdir. Fakat ümmette eskiden beri intişar eden bir kısmına gerçi bazı ehl-i hadis, bir zaafiyet isnad etmişler. Fakat zâhirî manaları medâr-ı itiraz olmasından, sırf ehl-i imanı şüphelerden kurtarmak için yazıldığı hâlde; bir zaman sonra onun harika te'villerinin bir kısmı gözlere görüldüğü için biz onu mahrem tuttuk, tâ yanlış mana verilmesin. Sonra, müteaddit mahkemeler onu tetkik edip teşhirine sebep olmakla beraber, bize iade ettikleri hâlde, şimdi beni tekrar onunla suçlu yapmak ne kadar adaletten, haktan, insaftan uzak olduğunu, bizi kanaat-i vicdaniye ile mahkûm edenlerin vicdanlarına ve onları dahi mahkeme-i kübrâya havale ederek, *حَسْبُنَا اللَّهُ* ¹ *وَنِعْمَ الْوَكِيلُ* deriz.

Dokuzuncusu

Çok mühimdir. Fakat bizi mahkûm edenlerin, Risale-i Nur'u mütalâalarının hatırı için, onları kızdırmamak fikriyle yazmadım.

Onuncusu

Kuvvetli ve ehemmiyetlidir. Fakat yine onları küstürmemek niyetiyle şimdilik yazmadım.

Tecrid-i Mutlakta Mevkuf
Said Nursî

¹ "Allah bize yeter. O ne güzel vekildir!" (Âl-i İmran sûresi, 3/173).

On Beş Sene Evvel Eskişehir Mahkemesi'nde, Heyet-i Vekile'ye Yazılan Arzuhâlin Bir Parçasıdır.¹(Hâşiye)

Ey ehl-i hall ve akd,

Dünyada emsâli nadir bulunan bir haksızlığa giriftar edildim. Bu haksızlığa karşı sükût etmek hakka karşı bir hürmetsizlik olduğundan, bilmecburiye, gayet ehemmiyetli bir hakikati fâş etmeye mecburum. Diyorum ki:

Ya benim idamımı ve yüz bir sene cezaı istilzam edecek kusurumu ka-nun dairesinde gösteriniz. Veyahut bütün bütün divane olduğumu isbat ediniz. Veyahut benim ve risalelerimin ve dostlarımın tam serbestiyetimizi verip zarar ve ziyanimızı müsebbiplerinden alınız.

Evet, her bir hükûmetin bir kanunu, bir usulü var; o kanuna göre ceza verilir. Hükûmet-i Cumhuriye'nin kanunlarında, beni ve dostlarımı en ağır bir cezaya müstehak edecek esbap bulunmazsa elbette takdir ve mükâfat ve tarziye ile beraber tam hürriyetimizi vermek lazım gelir. Çünkü meydandaki gayet ehemmiyetli hizmet-i Kur'âniyem, eğer hükûmetin aleyhinde olsa böyle bir senelik bana ceza ve birkaç dostuma altışar ay mahkûmiyetle olamaz. Belki yüz bir sene ve idam gibi bana ceza ve en ağır cezaları da benimle ciddi hizmetime irtibat edenlere vermek lâzım gelir. Eğer hizmetimiz hükûmetin aleyhinde olmazsa o vakit değil ceza, hapis, itham; belki takdir ve mükâfatla karşılanmak lâzım gelir. Çünkü bir hizmet ki; yüz yirmi risale, o hizmetin tercümanları olmuş ve o hizmetle koca Avrupa filozoflarına meydan okuyup esasları zîr u zeber edilmiş. Elbette o tesirli hizmet, ya dâhilde gayet müthiş bir netice verir; veyahut gayet nâfi ve yüksek ve ilmî bir semere verecek. Onun için göz boyamak nev'inde ve efkâr-ı âmmeyi aldatmak tarzında ve hakkımızda zâlimlerin entrikalarını, yalanlarını setretmek suretinde, çocuk oyuncağı gibi, bana bir sene ceza verilmez. Benim emsâlim ya idam olur, darağacına müftehirâne çıkarlar; veyahut lâıyk olduğu makamda serbest kalırlar.

Evet, binler lira kıymetinde elmasları çalabilen mahir bir hırsız, on kuruşluk bir cam parçasına hırsızlık etmekle elmas çalmış gibi aynı cezaya kendini mahkûm etmek; dünyada hiçbir hırsızın, belki hiçbir zişuurun kârı değildir. Böyle bir hırsız kurnaz olur, böyle nihayet derecede eblehâne hareket etmez.

¹ (Hâşiye) Madem on beş sene evvel aynı mesele için bu istida Heyet-i Vekile'ye yazılmış. Şimdi tekrar aynı mesele için aynını tekraren alâkadar makamata vermeye mecbur oldum.

Ey efendiler! Haydi, vehminiz gibi ben o hırsız gibi oldum. Ben Isparta nahiyelerinden perişan, bir köyde dokuz sene inzivâda bulunan ve şimdi benimle beraber gayet hafif bir cezaya mahkûm olan safdil beş-on biçarelerin fikirlerini hükûmet aleyhine çevirmekle kendini ve gaye-i hayatı olan risalelerini tehlikeye atmaktan ise, eski zamanda olduğu gibi Ankara'da veya İstanbul'da büyük bir memuriyette oturup binler adamı takip ettiğim maksada çevirebilirdim. O vakit böyle zelilâne mahkûmiyet değil, belki mesleğime ve hizmetime münasip bir izzet ile dünyaya karışabilirdim.

Evet, fahir ve temeddüh niyetiyle değil; belki mecburiyet ve mahcubiyetle, hodfûrûşâne eski bir kısım riyâkârlığımı hatırlamakla beni ehemmiyetsiz, vücûdundan istifade edilmez, âdi mertebeye sukut ettirmek isteyenlerin yanlışlarını göstermek için derim:

İki Mekteb-i Musibet Şehadetnâmesi namındaki matbû, eski müdafâatımı görenlerin tasdikiyle, 31 Mart Hâdisesi'nde bir nutukla isyan etmiş sekiz taburu itaate getiren.. ve bir zaman gazetelerin yazdıkları gibi İstiklâl Harbi'nde Hutuvât-ı Sitte namında bir makale ile İstanbul'daki efkâr-ı ulemâyı İngiliz aleyhine çevirip Harekât-ı Milliye lehinde ehemmiyetli hizmet eden.. ve Ayasofya'da binler adama nutkunu dinlettiren.. ve Ankara'daki Meclis-i Meb'usân'ın şiddetli alkışlamasıyla karşılanan.. ve 150.000 banknot, 163 meb'usun imzasıyla medrese ve dârülfünununa tahsisatı kabul ettiren.. ve Reiscumhur'un hiddetine karşı divan-ı riyâsette kemâl-i metânetle, fütur getirmeyerek mukabele edip namaza davet eden.. ve Dârü'l-Hikmeti'l-İslâmiye'de Hükûmet-i İttihadiye'nin ittifakıyla hikmet-i İslâmiye'yi Avrupa hükemâsına tesirli bir surette kabul ettirmek vazifesine lâıyk görülen.. ve cephe-i harpte yazdığı ve şimdi müsâdere edilen İşârâtü'l-i'câz, o zamanın başkumandanı olan Enver Paşa'ya o derece kıymettar görünmüş ki; kimseye yapmadığı bir hürmetle istikbaline koştığı o yâdigâr-ı harbin hayrına, şerefine hissedar olmak fikriyle İşârâtü'l-i'câz'ın tab'ı için kâğıdını vererek, müellifinin harpteki mücâhedâtı takdirkârâne yad edilen bir adam, böyle âdi bir beygir hırsız ve yahut kız kaçırıcı ve bir yankesici gibi en aşağı bir cinâyetle kendini bulaştırıp izzet-i ilmiyesini ve kudsiyet-i hizmetini ve kıymettar binler dostlarını rezil edip sukut edemez ki; siz onu bir senelik cezayla mahkûm edip âdi bir keçi, koyun hırsız gibi muamele edesiniz... Ve sebepsiz, on sene sıkıntılı bir tarassutla tâzib ettikten sonra, şimdi de bir sene hapisle beraber, bir sene de nezaret altında tutmak suretiyle –padişahın tahakkümünü kaldıramadığı hâlde– garazkâr bir hafiyenin veya âdi bir polisin tahakkümü altında azap vermektense,

idam edilmesini daha evlâ görür. Eğer böyle bir adam, dünyaya karışsaydı ve karışmaya arzusu olsaydı ve hizmet-i kudsiyesi müsaade etseydi, Menemen Hâdisesi'nin ve Şeyh Said Vâkiası'nın onar misli olacak bir tarzda karışardı. Dünyaya işittirecek bir top sadâsı, bir sinek sadâsına inmeyecekti.

Evet Hükûmet-i Cumhuriye'nin nazar-ı dikkatine arz ediyorum ki; beni bu belâyâ sevk eden gizli komitenin yaptığı tedâbir ve ettiği propaganda ve entrikalar bu hâli gösteriyor. Çünkü hiçbir hâdisede görülmemiş bir tarzda umumî bir propaganda, bir entrika ve bir dehşet, aleyhimize döndüğüne delil şudur ki; altı aydır yüz bin dostum varken hiçbiri bana bir mektup yazamadı, bir selâm gönderemedi. Hükûmeti iğfale çalışan entrikacıların ihbaratıyla vilâyât-ı şarkiyeden tâ vilâyât-ı garbiyeye kadar her yerde istintaklar, taharriyâtlar devam ettiğidir.

İşte bu entrikacıların çevirdikleri plân, benim gibi binler adamı en ağır cezaya çarpacek bir hâdiseye göre tertip edilmiş. Hâlbuki, en âdi bir adamın en âdi bir hırsızlığı gibi bir hâdiseyi andıracak bir ceza vaziyetini netice verdi. Yüz on beş adamdan on beş mâsumlara beş-altı ay ceza verildi. Acaba dünyada hiçbir zîakıl, elinde gayet keskin elmas bir kılıç bulunsa, müthiş bir arslanın veya bir ejderhanın kuyruğuna hafifçe ilştirip kendine musallat eder mi? Eğer maksadı tahaffuz veyahut dövüşmekse, kılıcı başka yere havale eder.

İşte sizin nazarınızda ve vehminizde beni o adam gibi telâkki etmişsiniz ki, beni bu tarzda cezaya ve mahkûmiyete çarptınız. Eğer bu derece hilâf-ı şuur ve muhalif-i akıl hareket ediyorsam, koca memlekete dehşet verip propaganda ile efkâr-ı âmmeyi aleyhime çevirmek değil; belki âdi bir divane gibi tımarhâneye gönderilmem lâzım gelir. Eğer verdiğiniz ehemmiyete mukabil bir adam isem, elbette arslanı kendine saldırtmak ve ejderhayı kendine hücum ettirmek için o keskin kılıcı onların kuyruklarına uzatmaz; belki mümkün olduğu kadar kendini muhafaza edecek.

Nasıl ki on sene ihtiyârî bir inzivâyı ihtiyâr edip tâkat-ı beşerin fevkinde sıkıntılara tahammül ederek hükûmetin işine hiçbir cihetle karışmadım ve karışmak arzu etmedim. Çünkü hizmet-i kudsiyem beni men ediyor.

Ey ehl-i hall ve akd! Acaba hiç mümkün müdür ki; yirmi beş sene evvel –gazetelerin yazdığı gibi– bir makaleyle otuz bin adamı kendi fikrine çeviren.. ve koca Hareket Ordusu'nun nazar-ı dikkatini kendine döndüren.. ve İngiliz Başpapazı'nın altı yüz kelime ile istediği suâllerine altı kelimeyle cevap veren.. ve bidayet-i hürriyette en meşhur bir diplomat gibi nutuk söyleyen bir adamın

yüz yirmi risalesinde dünyaya, siyasete bakacak yalnız on beş kelime mi bulunur? Hiçbir akıl kabul eder mi ki; bu adam siyaseti takip ediyor ve maksadı dünyadır ve hükûmete ilişmektir? Eğer fikri, siyaset ve hükûmete ilişmek olsaydı; böyle bir adam, birtek risalesinde sarîhen, işaretlen, yüz yerde maksadını ihsas edecekti. Acaba o adamın maksadı siyasetçe tenkid olsaydı, yalnız tesettür ve irsiyete dair eski zamandan beri câri bir-iki düsturdan başka medar-ı tenkit bulamaz mıydı?

Evet, koca bir inkılâbı yapan bir hükûmetin rejimine muhalif bir fikr-i siyaseti takip eden bir adam, bir-iki mâlûm maddeler değil, yüz binler madde-i tenkit bulabilirdi. Güya Hükûmet-i Cumhuriye'nin yalnız inkılâbı bir-iki küçük meseledir! Ben de onu hiçbir tenkit maksadım olmadığı hâlde, eskiden yazdığım bir-iki kitabımda zikrettiğim bir-iki kelime varmış diye "hükûmetin rejimine ve inkılâbına hücum ediyor" denilmiş. İşte ben de soruyorum: Böyle en ednâ bir cezaya medar olamayan ilmî bir maddeye koca bir memleketi meşgul edip endişe verecek bir şekil verilir mi?

İşte beni ve beş-on dostlarımı bu âdi ve ehemmiyetsiz cezaya çarpmak, umum memlekette aleyhimize bir şiddetli propaganda ve milleti korkutup bizden nefret ettirmek ve Dâhiliye Nazırı Şükrü Kaya, mühim bir kuvvetle, Isparta'da birtek neferin göreceği işi görmek için –yani beni tevkif etmek için– Isparta'ya celb edilmesi ve Hey'et-i Vekile Reisi İsmet, vilâyet-i şarkiyeye o münasebetle gitmesi ve iki ay benim hapiste bütün bütün konuşmaktan men edilmem ve bu gurbette kimsesizlikte hiçbir kimsenin hâlimi sormak ve selâm göndermesine meydan verilmemesi gösteriyor ki; dağ gibi bir ağaçta nohut gibi birtek meyve bulundurup manasız, hikmetsiz, kanunsuz bir vaziyettir ki, değil Hükûmet-i Cumhuriye gibi en ziyade kanun-perest ve kanunî bir hükûmet, belki hikmetle iş görmek manasıyla hükûmet namı verilen dünyada hiçbir hükûmetin işi olamaz.

Ben hukukumu kanun dairesinde istiyorum. Kanun namına kanunsuzluk edenleri cinâyetle itham ediyorum. Böyle cânilerin keyiflerini elbette Hükûmet-i Cumhuriye'nin kanunları reddeder ve hukukumu iade eder ümidindeyim.

Said Nursi

Risale-i Nur'un Hakkaniyetine Bir Numûne

Tenbîh

On dokuz sene evvel telif edilen bu risaleyi¹(Hâşiye) okuyan ehl-i insaf ve münevverlerin de vâkîf olup kat'î kanaat getireceği vecihle yüz otuz kitap-tan müteşekkil olan Risale-i Nur Külliyyâtı'nın umum eczaları, siyasî ve dünyevî maksatlardan ârî ve müberrâ olarak tamamen imanî ve uhrevî bir ruh ve mâhiyette telif edilmiştir. Bu zâhir ve kat'î hakikati de Eskişehir, Isparta, Denizli ve Afyon Mahkemeleri'nin yaptığı uzun tahkikat ve gayet ince tetkikât teyid etmiştir. Bu itibarla yirmi aydan fazladır Afyon Mahkemesi'nde mevkuf tutulan ve Mahkeme-i Temyiz'ce hiçbir eserde suç mevzuu teşkil edecek en küçük bir nokta bile gösterilmeyen ve yüz binlerle kimselerin imanını kurtaran ve okuyanların ve ehl-i ilmin ve Âlem-i İslâm'ın takdir ve tahsinine mazhar olan kitaplarımızın umumunu iade etmeleri hususunda alâka ve yardımınızı istiyoruz.

Afyon Mahkemesi'ndeki kitapların kısm-ı âzamı evvelce tahliye olunan arkadaşlarımızdan alınmış olup, onlar da "Kitaplarımızı, sahibi olan üstadımıza verdik. Ona teslim olunsun." diyerek bana havale etmişlerdir. Bilhassa yaldızlı ve tevâfuk mucizesiyle yazılan Kur'ân'ımızı manasız iki senedir müsâdere olunan kitaplar içinde, mahkemede bırakmışlar. Herşeyden evvel Denizli ve Ankara Mahkemeleri'nin bize iade ettikleri o kitaplarımızı ve Kur'ân'ımızı çabuk bize iade etmelerini bekliyoruz.

Said Nursî

¹ (Hâşiye) Eskişehir ve Denizli Mahkemeleri'nden kaç sene evvel telif edilen bu On Altıncı Mektup, güya üç mahkemeyi görmüş gibi bütün medar-ı itiraz şeyleri reddetmesi, inâyet-i ilâhiyenin bir nevi ikram kerametine mazhar olduğunu zâhir gösteriyor.

On Altıncı Mektup

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الَّذِينَ قَالَ لَهُمُ النَّاسُ إِنَّ النَّاسَ قَدْ جَمَعُوا لَكُمْ فَاخْشَوْهُمْ
فَزَادَهُمْ إِيمَانًا وَقَالُوا حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ¹

Şu mektup ²فَقُولَا لَهُ قَوْلًا لِّنَا sırrına mazhar olmuş, şiddetli yazılmamış.

Çoklar tarafından sarîhen ve mânen gelen bir suâle cevaptır. Şu cevabı vermek benim için hoş değil, arzu etmiyorum. Her şeyimi, Cenâb-ı Hakk'ın tevekkülüne bağlamışım. Fakat ben kendi hâlimde ve âlemimde rahat bırakılmadığım ve yüzümü dünyaya çevirdikleri için, Yeni Said değil, bilmeceburiye Eski Said lisanıyla, şahsım için değil, belki dostlarımı ve Sözler'imî ehl-i dünyanın evham ve eziyetinden kurtarmak için, hakikat-i hâli hem dostlarım, hem ehl-i dünyaya ve ehl-i hükme beyan etmek için “Beş Nokta”yı beyan ediyorum.

Birinci Nokta

Denilmiş: “Ne için siyasetten çekildin, hiç yanaşmıyorsun?”

Elcevap: Dokuz-on sene evveldeki Eski Said, bir miktar siyasete girdi. Belki siyaset vâsıtasıyla dine ve ilme hizmet edeceğim diye beyhude yoruldu.. ve gördü ki; o yol meşkûk ve müşkülâtlı ve bana nisbeten fuzûliyâne, hem en lüzumlu hizmete mâni ve hatarlı bir yoldur. Çoğu yalancılık ve bilmeyerek ec-nebi parmağına âlet olmak ihtimali var.

Hem siyasete giren, ya muvâfık olur veya muhalif olur. Eğer muvâfık olsa; madem memur ve meb'us değilim, o hâlde siyasetçilik bana fuzûlî ve mâ-lâyânî bir şeydir. Bana ihtiyaç yok ki, beyhude karışayım. Eğer muhalif siyasete girsem, ya fikirle veya kuvvetle karışacağım. Eğer fikirle olsa, bana ihtiyaç yok. Çünkü mesâil tavazzuh etmiş, herkes benim gibi bilir. Beyhude çene

¹ “Onlar öyle kimselerdir ki halk, kendilerine: ‘Düşmanlarınız olan insanlar size karşı ordu hazırladılar, aman onlardan kendinizi koruyun!’ dediklerinde, bu tehdit onların imanlarını artırmış ve ‘Allah bize yeter. O ne güzel vekildir!’ demişlerdir.” (Âl-i İmran sûresi, 3/173).

² “Ona tatlı, yumuşak bir tarzda hitab edin.” (Tâhâ sûresi, 20/44).

çalmak manasızdır. Eğer kuvvet ile ve hâdisce çıkarmak ile muhalefet etsem, husûlû meşkûk bir maksat için binler günaha girmek ihtimali var. Birinin yüzünden çoklar belâya düşer.

Hem on ihtimalden bir-iki ihtimale binâen günahlara girmek, masumları günaha atmak, vicdanım kabul etmiyor diye Eski Said, sigara ile beraber gazeteleri ve siyaseti ve sohbet-i dünyeviye-i siyasiyeyi terk etti. Buna kat'î şahid, o vakitten beri sekiz senedir birtek gazete ne okudum ve ne dinledim. Okuduğumu ve dinlediğimi biri çıksın, söylesin. Hâlbuki sekiz sene evvel, günde belki sekiz gazete Eski Said okuyordu.

Hem beş senedir bütün dikkat ile benim hâlîme nezaret ediliyor. Siyaset-vârî bir tereşşuh gören söylesin. Hâlbuki benim gibi asabî ve *إِنَّمَا الْحِيلَةُ فِي تَرْكِ* ¹ *الدُّسْتُورِ* düsturuyla, en büyük hileyi hilesizlikte bulan pervâsız, alâkasız bir insanın, değil sekiz sene, sekiz gün bir fikri gizli kalmaz. Siyasete iştihası ve arzusu olsaydı tetkikâta, taharriyâta lüzum bırakmayarak top güllesi gibi sadâ verecekti.

İkinci Nokta

Yeni Said ne için bu kadar şiddetle siyasetten tecennüb ediyor?

Elcevap: Milyarlar seneden ziyade olan hayat-ı ebediyeye çalışması- nı ve kazanmasını, meşkûk bir-iki sene hayat-ı dünyeviye lüzumsuz, fu- zûlî bir surette karışma ile feda etmemek için; hem en mühim, en lüzum- lu, en saf ve en hakikatli olan hizmet-i iman ve Kur'ân için şiddetle siya- setten kaçıyor. Çünkü diyor:

Ben ihtiyar oluyorum, bundan sonra kaç sene yaşayacağımı bilmiyo- rum. Öyle ise bana en mühim iş, hayat-ı ebediyeye çalışmak lâzım geli- yor. Hayat-ı ebediyeyi kazanmakta en birinci vâsıta ve saadet-i ebediye- nin anahtarı imandır, ona çalışmak lâzım geliyor. Fakat ilim itibarıyla in- sanlara dahi bir menfaat dokundurmak için şer'an hizmete mükellef ol- duğumdan, hizmet etmek isterim. Lâkin o hizmet, ya hayat-ı içtimaiye ve dünyeviye ait olacak; o ise elimden gelmez.

Hem fırtınalı bir zamanda sağlam hizmet edilmez. Onun için o ciheti bırakıp en mühim, en lüzumlu, en selâmetli olan imana hizmet cihetini

¹ Hakiki kazanç, dolap çevirerek değil hileyi tenezzül etmeyerek sağlanır.

tercih ettim. Kendi nefsimde kazandığım hakâik-i imaniyeyi ve nefsimde tecrübe ettiğim mânevî ilâçları, sâir insanların eline geçmek için o kapıyı açık bırakıyorum. Belki Cenâb-ı Hak bu hizmeti kabul eder ve eski günahıma keffaret yapar. Bu hizmete karşı şeytan-ı racîmden başka hiç kimse- nin –mümin olsun, kâfir olsun; siddık olsun, zındık olsun– karşı gelmeye hakkı yoktur. Çünkü imansızlık başka şeylere benzemiyor. Zulümde, fıkta, kebâirde birer menhûs lezzet-i şeytaniye bulunabilir. Fakat imansızlıkta hiçbir cihet-i lezzet yok. Elem içinde elemdir.. zulmet içinde zulmettir.. azap içinde azaptır.

İşte, böyle hadsiz bir hayat-ı ebediyeye çalışmayı ve iman gibi kudsî bir nura hizmeti bırakmak, ihtiyarlık zamanında lüzumsuz, tehlikeli siyaset oyun-caklarına atılmak, benim gibi alâkasız ve yalnız ve eski günahlarına keffaret aramaya mecbur bir adamda ne kadar hilâf-ı akıldır, ne kadar hilâf-ı hikmettir, ne derece bir dîvaneliktir.. dîvaneler de anlayabilirler.

♦Amma “Kur’ân ve imanın hizmeti ne için beni men ediyor?” *dersen, ben de derim ki*: Hakâik-i imaniye ve Kur’âniye birer elmas hükmünde olduğu hâlde, siyaset ile âlûde olsa idim; elimdeki o elmaslar iğfal oluna-bilen avâm tarafından, “Acaba taraftar kazanmak için bir propaganda-yı siyaset değil mi?” diye düşünürler. O elmaslara, âdi şişeler nazarıyla bakabilirler. O hâlde ben o siyasete temas etmekle, o elmaslara zulmederim ve kıymetlerini tenzil etmek hükmüne geçer.

İşte, ey ehl-i dünya! Neden benim ile uğraşıyorsunuz, beni kendi hâlimde bırakmıyorsunuz?

♦*Eğer derseniz*: “Şeyhler bazen işimize karışıyorlar. Sana da bazen şeyh derler.”

Ben de derim: Hey Efendiler! Ben şeyh değilim, ben hocayım. Buna delil, dört senedir buradayım; birtek adama tarikat verseydim, şüpheye hakkınız olurdu. Belki yanıma gelen herkese demişim: İman lâzım, İslâmiyet lâzım! Tarikat zamanı değil!

♦*Eğer derseniz*: “Sana Said-i Kürdî derler. Belki sende unsuriyet-perverlik fikri var, o işimize gelmiyor.”

Ben de derim: Hey Efendiler! Eski Said ve Yeni Said’in yazdıkları meydana!.. Şahid gösteriyorum ki; *ben, جَبَّتِ الْعَصْبِيَّةُ الْجَاهِلِيَّةُ¹ ferman-ı*

¹ “İslâmiyet, câhiliye ırkçılığını kesip atmıştır.” Bkz.: Müslim, *imâre* 53-54; Ebû Dâvûd, *edeb* 111, 112; İbni Mâce, *fiten* 7.

kat'isiyle eski zamandan beri menfî milliyet ve unsuriyet-perverliğe, Avrupa'nın bir nevi firenk illeti olduğundan, bir zehr-i kâtil nazarıyla bakmışım. Ve Avrupa, o firenk illetini İslâm içine atmış; ta tefrika versin, parçalsın, yutmasına hazır olsun diye düşünür. O firenk illetine karşı eskiden beri tedaviye çalıştığımı, talebelerim ve bana temas edenler biliyorlar. Madem böyledir, hey efendiler!. Her bir hâdiseyi bahane tutup, bana sıkıntı vermeye sebep nedir acaba? Şarkta bir nefer hata etse, garpta bir nefere askerlik münasebetiyle zahmet ve ceza vermek.. veya İstanbul'da bir esnafın cinayetiyle, Bağdat'ta bir dükkâncıyı esnafılık münasebetiyle mahkûm etmek nev'inden, her hâdis-i dünyeviyede bana sıkıntı vermek, hangi usûl iledir? Hangi vicdan hükmeder? Hangi maslahat iktiza eder?..

Üçüncü Nokta

Hâlimi, istirahatimi düşünen ve her musibete karşı sabır ile sükûtumu istiğrab eden dostlarımın şöyle *bir suâl/leri* var ki; “Sana gelen zahmetlere, sıkıntılara nasıl tahammül ediyorsun? Hâlbuki eskiden çok hiddetli ve izzetli idin, ednâ bir tahkire tahammül edemezdin?”

Elcevap: İki küçük hâdiseyi ve hikâyeyi dinleyiniz, cevabını alınız:

Birinci Hikâye: İki sene evvel benim hakkımda bir müdür sebepsiz, gıyabımda, tezyifkârâne, hakaretili sözler söylemişti. Sonra bana söylediler. Bir saat kadar Eski Said damarıyla müteessir oldum. Sonra Cenâb-ı Hakk'ın rahmetiyle şöyle bir hakikat kalbe geldi, sıkıntıyı izâle edip o adamı da bana helâl ettirdi. O hakikat şudur:

Nefsime dedim:

✓ *Eğer onun tahkiri ve beyan ettiği kusurlar, şahsıma ve nefsim'e ait ise; Allah ondan razı olsun ki, benim nefsimin ayıplarını söyler.*

✓ *Eğer doğru söylemiş ise, beni nefsimin terbiyesine sevk eder ve gurrudan beni kurtarmaya yardımdır.*

✓ *Eğer yalan söylemiş ise, beni riyâdan ve riyânın esas olan şöhet-i kâzibeden kurtarmaya yardımdır. Evet ben, nefsim ile musâlaha etmemişim. Çünkü terbiye etmemişim. Benim boynumda veya koynumda bir akrep bulunduğunu biri söylese veya gösterse ondan darılmak değil, belki memnun olmak lâzım gelir.*

✓ Eğer o adamın tahkirâtı, benim imana ve Kur'ân'a hizmetkârlığım sıfatıma ait ise o bana ait değil. O adamı, beni istihdam eden Sahib-i Kur'ân'a havale ediyorum. O Aziz'dir, Hakîm'dir.

✓ Eğer sırf beni sövmek, tahkir etmek, çürütmek nev'inden ise; o da bana ait değil. Ben menfî ve esir ve garip ve elim bağlı olduğundan, haysiyetimi kendi elimle düzeltmeye çalışmak bana düşmez. Belki misafir olduğum ve bana nezaret eden şu köye, sonra kazaya, sonra vilâyete hükmedenlere aittir. Bir insanın elindeki esirini tahkir etmek; sahibine aittir, o müdafaa eder. Madem hakikat budur; kalbim istirahat etti وَأَفَوَّضُ¹ dedim. O vâkıayı olmamış gibi saydım, unuttum. Fakat maatteessüf sonra anlaşıldı ki, Kur'ân onu helâl etmemiş...

İkinci Hikâye: Şu senede işittim ki, bir hâdisе olmuş. O hâdisenin vukuundan sonra yalnız icmâlen vukuunu işittiğim hâlde, o vâkıa ile ciddî alâkadar imişim gibi bir muamele gördüm. Zâten muhabere etmiyordum. Etsem de pek nâdir olarak bir mesele-i imaniyeyi bir dostuma yazardım. Hatta dört senede kardeşime birtak mektup yazdım. Ve ihtilâttan hem ben kendimi men ediyordum, hem de ehl-i dünya beni men ediyordu. Yalnız bir-iki ahab ile haftada bir defa görüşebiliyordum. Köye gelen misafirler ise; ayda bir-ikisi, bazı bir-iki dakika bir mesele-i âhirete dair benimle görüşüyordu. Bu gurbet hâlimde; garip, yalnız, kimsesiz, nafaka için çalışmaya benim gibilere muvâfık olmayan bir köyde, her şeyden herkesten men edildim. Hatta dört sene evvel, harap olmuş bir câmiyi tamir ettirdim. Memleketimde imamlık ve vâizlik vesikam elimde olduğundan, o câmide dört senedir (Allah kabul etsin) imamlık ettiğim hâlde, şu mübarek geçen Ramazan'da mescide gidemedim. Bazen yalnız namazımı kıldım. Cemaatle kılınan namazın yirmi beş sevabından ve hayrından mahrum kaldım.

İşte, başıma gelen bu iki hâdiseye karşı, aynen iki sene evvel, o me-murun bana karşı muamelesine gösterdiğim sabır ve tahammülü gösterdim. İnşaaallah devam da ettireceğim. Şöyle de düşünüyorum ve diyorum ki:

✓ Eğer ehl-i dünya tarafından başıma gelen şu eziyet, şu sıkıntı, şu tazyik, ayıplı ve kusurlu nefsim için ise helâl ediyorum. Benim nefsim belki bununla ıslâh-ı hâl eder; hem ona keffaretü'z-zünûb olur. Dünya

¹ "Artık ben işimi Allah'a bırakıyorum. Çünkü Allah kullarını pek iyi görmektedir." (Mü'min sûresi, 40/44).

misafirhânesinin safâsını çok gördüm; azıcık cefasını görsem, yine şükrederim.

✓ Eğer imana ve Kur'ân'a hizmetkârlığım cihetiyle ehl-i dünya, beni tazyik ediyorsa onun müdafaası bana ait değil! Onu Aziz-i Cebbâr'a havale ediyorum!

✓ Eğer asılsız ve riyâyâ sebep ve ihlâsı kıracak bir şöhret-i kâzibeyi kırmak için teveccüh-ü âmmeyi hakkımda bozmak murad ise onlara rahmet... Çünkü teveccüh-ü âmmeye mazhar olmak ve halkların nazarında şöhret kazanmak, benim gibi adamlara zarardır zannederim. Benim ile temas edenler beni bilirler ki; şahsıma karşı hürmet istemiyorum, belki nefret ediyorum. Hatta kıymetdar mühim bir dostumu, fazla hürmeti için belki elli defa takdir etmişim.

✓ Eğer beni çürütmek ve efkâr-ı âmmeden düşürmek, iskat ettirmekten muradları, tercümanlık ettiğim hakâik-i imaniye ve Kur'âniye'ye ait ise beyhudedir. Zira, Kur'ân yıldızlarına perde çekilmez. Gözünü kapayan yalnız kendi görmez, başkasına gece yapamaz.

Dördüncü Nokta

Evhamlı birkaç suâlin cevabıdır.

Birincisi

Ehl-i dünya bana der: “Ne ile yaşıyorsun? Çalışmadan nasıl geçiniyorsun? Memleketimizde tembelce oturanları ve başkasının sa'yi ile geçinenleri istemiyoruz.”

Elcevap: Ben iktisat ve bereketle yaşıyorum. Rezzâkımdan başka kimsenin minnetini almıyorum ve almamaya da karar vermişim. Evet, günde yüz para, belki kırk para ile yaşayan bir adam, başkasının minnetini almaz.

Şu meselenin izahını hiç arzu etmiyordum. Belki bir gururu ve bir enaniyeti ihlas eder fikriyle beyan etmek, bana pek nâhoştur. Fakat, madem ehl-i dünya evhamlı bir surette soruyorlar, *ben de derim ki:*

Küçüklüğümünden beri halkların malını kabul etmemek velev ze-kât dahi olsa.. hem maaşı kabul etmemek.. (Yalnız bir-iki sene Dârü'l-Hikmeti'l-islâmiye'de dostlarımın icbarıyla kabul etmeye mecbur oldum ve o

parayı da mânen millete iade ettik).. *hem maîşet-i dünyeviye için minnet altına girmemek, bütün ömrümde bir düstur-u hayatımdır.* Ehl-i memleketim ve başka yerlerde beni tanıyanlar bunu biliyorlar. Bu beş seneki nefyimde çok dostlar, bana hediyelerini kabul ettirmek için çok çalıştılar, kabul etmedim.

“Öyle ise, nasıl idare edersin?” denilse, derim:

Bereket ve ikram-ı ilâhî ile yaşıyorum. Nefsim çendan her hakarete, her ihânete müstehak ise de.. fakat, Kur’ân hizmetinin kerameti olarak, *erzak hususunda ikram-ı ilâhî olan berekete mazhar oluyorum.* وَأَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ¹ sırrıyla, Cenâb-ı Hakk’ın bana ettiği ihsânâtı yâdedip, bir şükr-ü mânevî nev’inde birkaç nümûnesini söyleyeceğim. Bir şükr-ü mânevî olmakla beraber; korkuyorum ki, bir riyâ ve gururu ihsas ederek o mübarek bereket kesilsin. Çünkü *müftehirâne gizli bereketi izhar etmek, kesilmesine sebep olur.* Fakat ne çare, söylemeye mecbur oldum:

İşte *birisi*: Şu altı aydır, otuz altı ekmekten ibaret bir kile buğday bana kâfi geldi. Daha var, bitmemiş. Ne miktar kifâyet edecek, bilmiyorum.²(Hâşiye)

İkincisi: Şu mübarek Ramazan’da, yalnız iki hânedan bana yemek geldi, ikisi de beni hasta etti. Anladım ki, başkasının yemeğini yemekten memnûm. Mütebâkisi, bütün Ramazan’da benim idareme bakan mübarek bir hânenin ve sâdık bir arkadaşım olan o hâne sahibi Abdullah Çavuş’un ihbarı ve şehâdetiyle; üç ekmek, bir kıyye pirinç bana kâfi gelmiştir. Hatta o pirinç, on beş gün Ramazan’dan sonra bitmiştir.

Üçüncüsü: Dağda, üç ay bana ve misafirlerime bir kıyye tereyağı, –her gün ekmekle beraber yemek şartıyla– kâfi geldi. Hatta Süleyman isminde mübarek bir misafirim vardı. Benim ekmeğim de ve onun ekmeği de bitiyordu. Çarşamba günü idi, dedim ona: “Git ekmek getir.” İki saat, her tarafımızda kimse yok ki, oradan ekmek alınsın. “Cuma gecesi senin yanında bu dağda beraber dua etmek arzu ediyorum.” dedi. Ben de dedim: “تَوَكَّلْنَا عَلَى اللَّهِ³, kal!” Sonra hiç münasebeti olmadığı hâlde ve bir bahane yokken, ikimiz yürüye yürüye bir dağın tepesine çıktık. İbrikte bir parça su vardı. Bir parça şeker

¹ “Ve Rabbinin nimetini anlat da anlat.” (Duhâ sûresi, 93/11).

² (Hâşiye) Bir sene devam etti.

³ “Allah’a tevekkül ettik. (Allah kerim..!)”

ile çayımız vardı. Dedim: “Kardeşim, bir parça çay yap.” O ona başladı, ben de derin bir dereye bakar bir katran ağacı altında oturdum. Müteessifâne şöyle düşündüm ki: “Küflenmiş bir parça ekmeğimiz var; bu akşam ancak ikimize yeter. İki gün nasıl yapacağız ve bu sâfi-kalb adama ne diyeceğim?” diye düşünmede iken, birdenbire başım çevrilir gibi başımı çevirdim, gördüm ki; koca bir ekmek, katran ağacının üstünde, dalları içinde bize bakıyor. Dedim: “Süleyman, müjde! Cenâb-ı Hak bize rızık verdi.” O ekmeği aldık; bakıyoruz ki, kuşlar ve hayvanât-ı vahşiye hiçbirli ilişmemiş. Yirmi-otuz gündür hiçbir insan o tepeye çıkmamıştı. O ekmek, ikimize iki gün kâfi geldi. Biz yerken, bitmek üzere iken, dört sene sâdik bir siddikim olan müstakîm Süleyman, ekmekle aşağıdan çıkageldi.

Dördüncüsü: Şu üstümdeki sakoyu, yedi sene evvel, eski olarak almıştım. Beş senedir elbise, çamaşır, pabuç, çorap için dört buçuk lira ile idare ettim. Bereket, iktisat ve rahmet-i ilâhiye bana kâfi geldi.

İşte, şu nümûneler gibi çok şeyler var ve bereket-i ilâhiyenin çok cihetleri var. Bu köy halkı çoğunu bilirler. Fakat sakın bunları fahir için zikrediyorum zannetmeyiniz, belki mecbur oldum. Hem benim için iyiliğe bir medar olduğunu düşünmeyiniz. *Bu bereketler, ya yanıma gelen hâlis dostlarıma ihsandır.. veya hizmet-i Kur’âniye’ye bir ikramdır.. veya iktisadın bereketli bir menfaatidir.. veyahut “Yâ Rahîm, yâ Rahîm!” ile zikreden ve yanımda bulunan dört kedinin rızıklarıdır ki, bereket suretinde gelir, ben de ondan istifade ederim.* Evet, hazin mırımlarını dikkatle dinlesen, “Yâ Rahîm, yâ Rahîm!” çektiklerini anlarsın.

Kedi bahsi geldi, tavuğu hatıra getirdi. Bir tavuğum var. Şu kışta, yumurta makinesi gibi pek az fâsıla ile her gün rahmet hazinesinden bana bir yumurta getiriyordu. Hem bir gün iki yumurta getirdi, ben de hayrette kaldım. Dostlarımdan sordum: “Böyle olur mu?” dedim. Dediler: “Belki bir ihsan-ı ilâhîdir.” Hem şu tavuğun yazın çıkardığı küçük bir yavrusu vardı. Ramazan-ı Şerif’in başında yumurtaya başladı, tâ kırk gün devam etti. Hem küçük, hem kışta, hem Ramazan’da, bu mübarek hâli bir ikram-ı rabbânî olduğuna, ne benim ve ne de bana hizmet edenlerin şüphemiz kalmadı. Hem ne vakit anesi kesti, hemen o başladı.. beni yumurtasız bırakmadı.

İkinci Vehimli Suâl

Ehl-i dünya *diyorlar ki*; “Sana nasıl emniyet edeceğiz ki, sen dünyamıza karışmayacaksın? Seni serbest bıraksak, belki dünyamıza karışırsın. Hem nasıl bileceğiz ki, sen kurnazlık yapmıyorsun? Kendini târik-i dünya gösterip halkın malını zâhiren almaz, gizli alır bir kurnazlık olmadığını nasıl bileceğiz?”

Elcevap: Yirmi sene evvelki Dîvan-ı Harb-i Örfî’de ve Hürriyet’ten daha evvel zamanda çoklara mâlûm hâl ve vaziyetim ve “İki Mekteb-i Musibetin Şehâdetnâmesi” nâmında o zaman Dîvan-ı Harp’teki müdafaatım kat’î gösterir ki, değil kurnazlık belki ednâ bir hileye tenezzül etmez bir tarzda hayat geçirmişim.

Eğer hile olsaydı, bu beş sene zarfında sizlere temellukkârâne bir müracaat edilecekti. Hileli adam kendini sevdirebilir, kendini çekmez; iğfal ve aldatmaya daima çalışır. Hâlbuki bana karşı en mühim hücumlara ve tenkidlere mukabil tezellüle tenezzül etmedim. ¹ تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ deyip, ehl-i dünyaya arkamı çevirdim.

Hem de âhireti bilen ve dünyanın hakikatini keşfeden; akli varsa pişman olmaz, yeniden dünyaya dönüp uğraşmaz. Elli seneden sonra, alâkasız, tek başıyla bir adam; hayat-ı ebediyesini dünyanın bir-iki sene gevezeliğine, şarlatanlığına feda etmez.. feda etse, kurnaz olmaz, belki ebleh bir dîvane olur. Ebleh bir dîvanenin elinden ne gelir ki, onun ile uğraşsın.

Amma, zâhiren târik-i dünya, bâtinen tâlib-i dünya şüphesi ise;

وَمَا أُبَرِّئُ نَفْسِي إِنَّ النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ² sırrınca “Ben nefsimi tebrîe etmiyorum. Nefsim her fenalığı ister. Fakat şu fânî dünyada, şu muvakkat misafirhânedede, ihtiyarlık zamanında, kısa bir ömürde, az bir lezzet için; ebedî, dâimî hayatını ve saadet-i ebediyesini berbat etmek, ehl-i aklın kârı değil. Ehl-i aklın ve zîşuurun kârı olmadığından, nefsi emmârem ister istemez akla tâbi olmuştur.

¹ “Allah’a tevekkül ettim. (Allah kerîm...!)” (Hûd sûresi, 11/56)

² Yûsuf sûresi, 12/53.

Üçüncü Vehimli Suâl

Ehl-i dünya *diyorlar ki*; “Sen bizi sever misin? Beğeniyor musun? Eğer seversen, neden bize küsüp karışmıyorsun? Eğer beğenmiyorsan bize muarız-sın; biz, muarızlarımızı ezeriz.”

İlcevap: Ben değil sizi, belki dünyanızı sevseydim, dünyadan çekilmezdim. Ne sizi ve ne de dünyanızı beğenmiyorum. Fakat karışmıyorum. Çünkü ben başka maksattayım.. başka noktalar benim kalbimi doldurmuş.. başka şeyleri düşünmeye kalbimde yer bırakmamış!.. Sizin vazifeniz ele bakmaktır, kalbe bakmak değil! Çünkü idarenizi, âsâyişinizi istiyorsunuz. El karışmadığı vakit, ne hakkınız var ki, hiç lâıyk olmadığınız hâlde “Kalb de bizi sevsin.” demeye... Kalbe karışsanız; evet, ben nasıl bu kış içinde baharı temenni ediyorum ve arzu ediyorum.. fakat irade edemiyorum, getirmeye teşebbüs edemiyorum. Öyle de; hâl-i âlemin salâhını temenni ediyorum, dua ediyorum ve ehl-i dünyanın ıslahını arzu ediyorum.. fakat irade edemiyorum, çünkü elimden gelmiyor.. bilfiil teşebbüs edemiyorum, çünkü ne vazifemdir, ne de iktidarım var.

Dördüncü Şüpheli Suâl

Ehl-i dünya *diyorlar ki*; “O kadar belâlar gördük ki, kimseye emniyetimiz kalmadı. Sana nasıl emin olabiliriz ki; fırsat senin eline geçse, arzu ettiğin gibi karışmazsın?”

İlcevap: Evvelki noktalar size emniyet vermekle beraber.. memleketimde, talebe ve akrabam içinde, beni dinleyenlerin ortasında, heyecanlı hâdiseler içinde dünyanıza karışmadığım hâlde.. diyar-ı gurbette ve yalnız, tek başıyla, garip, zayıf, âciz, bütün kuvvetiyle âhirete müteveccih, ihtilâttan, muhabereden kesilmiş, iman ve âhiret münasebetiyle uzaktan uzağa yalnız bazı ehl-i âhireti dost bulan ve başka herkese yabani ve herkes de ona yabani nazarıyla bakan bir insan; semeresiz, tehlikeli dünyanıza karışsa muzaaf bir dîvâne olmak gerektir...

Beşinci Nokta

Beş küçük meseleye dairdir.

Birincisi

Ehl-i dünya bana *diyorlar ki*; “Bizim usûl-ü medeniyetimizi, tarz-ı hayatımızı ve suret-i telebbüsümüzü ne için sen kendine tatbik etmiyorsun? Demek bize muarızsın!”

Ben de derim: Hey Efendiler! Ne hak ile bana usûl-ü medeniyetinizi teklif ediyorsunuz? Hâlbuki siz, beni hukûk-u medeniyetten ıskat etmiş gibi, haksız olarak, beş sene bir köyde muhabereden ve ihtilâttan memnû bir tarzda ikâmet ettirdiniz.

Her menfiyi şehirlerde dost ve akrabasıyla beraber bıraktınız ve sonra vesika verdiğiniz hâlde; sebepsiz, beni tecrit edip, bir-iki tane müstesna hiçbir hemşehri ile görüştürmediniz. Demek beni efrad-ı milletten ve raiyetten saymıyorsunuz. Nasıl kanun-u medeniyetinizin bana tatbikini teklif ediyorsunuz?

Dünyayı bana zindan ettiniz! Zindanda olan bir adama böyle şeyler teklif edilmez! Siz bana dünya kapısını kapadınız; ben de âhîret kapısını çaldım; rahmet-i ilâhiye açtı. Âhîret kapısında bulunan bir adama, dünyanın karmakarışık usûl ve âdâtı ona nasıl teklif edilir? Ne vakit beni serbest bırakıp memleketime iade edip hukukumu verdiniz, o vakit usûlünüzün tatbikini isteyebilirsiniz.

İkinci Mesele

Ehl-i dünya *diyorlar ki*; “Bize ahkâm-ı diniyeyi ve hakâik-i İslâmiye’yi tâlim edecek resmî bir dairemiz var. Sen ne salâhiyetle neşriyat-ı diniye yapıyorsun? Sen madem nefye mahkûmsun, bu işlere karışmaya hakkın yok.”

Elcevap: Hak ve hakikat inhisar altına alınmaz! İman ve Kur’ân nasıl inhisar altına alınabilir! Siz dünyanın usûlünü, kanununu inhisar altına alabilirsiniz. Fakat hakâik-i imaniye ve esâsât-ı Kur’âniye, resmî bir şekilde ve ücret mukabilinde dünya muamelâtı suretine sokulmaz; belki bir mevhîbe-i ilâhiye olan o esrar, hâlis bir niyet ile ve dünyadan ve huzûzât-ı nefsâniyeden tecerrüt etmek vesilesiyle o feyizler gelebilir.

Hem de sizin o resmî daireniz dahi, memlekette iken beni vâiz kabul etti, tayin etti. Ben o vâizliği kabul ettim, fakat maaşını terk ettim. Elimde vesikam var. Vâizlik, imamlik vesikasıyla her yerde amel edebilirim. Çünkü benim nefyim haksız olmuştur. Hem menfiler madem iade edildi, eski vesikalarımın hükmü bâkidir.

Sâniyen: Yazdığım hakâik-i imaniyeyi doğrudan doğruya nefsim'e hitab etmişim. Herkesi davet etmiyorum. Belki ruhları muhtaç ve kalbleri yaralı olanlar, o edviye-i Kur'âniye'yi arayıp buluyorlar. Yalnız medar-ı maîşetim için, yeni hurûf çıkmadan evvel, haşre dair bir risalemi tab' ettirdim. Bunu da bana karşı insafsız eski vali, o risaleyi tetkik edip, tenkit edecek bir cihet bulamadığı için ilişemedi.

Üçüncü Mesele

Benim bazı dostlarım, ehl-i dünya bana şüpheli baktıkları için, ehl-i dünyaya hoş görünmek için, benden zâhiren teberrî ediyorlar, belki tenkit ediyorlar. Hâlbuki kurnaz ehl-i dünya, bunların teberrîsini ve bana karşı içtinablarını, o ehl-i dünyaya sadâkate değil, belki bir nevi riyâyâ, vicdansızlığa hamle-dip, o dostlarıma karşı fena nazarla bakıyorlar.

Ben de derim: Ey Âhiret Dostlarım! Benim Kur'an'a hizmetkârlığımdan teberrî edip kaçmayınız! Çünkü inşaallah benden size zarar gelmez. Eğer faraza, musibet gelse veya bana zulmedilse, siz benden teberrî ile kurtulamazsınız!.. O hâl ile, musibete ve tokata daha ziyade istihkak kesbedersiniz!.. Hem ne var ki, evhama düşüyorsunuz?

Dördüncü Mesele

Şu nefiy zamanımda görüyorum ki; hodefürûş ve siyaset bataklığına düşmüş bazı insanlar, bana tarafgirâne, rakibâne bir nazarla bakıyorlar. Güya ben de onlar gibi dünya cereyanlarıyla alâkadam.

Hey Efendiler! Ben imanın cereyanındayım.. karşımda imansızlık cereyanı var.. başka cereyanlarla alâkam yok!.. O adamlardan ücret mukabilinde iş görenler, belki kendini bir derece mazur görüyor. Fakat ücretsiz, hamiyet nâmına bana karşı tarafgirâne, rakibâne vaziyet almak ve ilişmek ve eziyet etmek, gayet fena bir hatadır. Çünkü sâbikan isbat edildiği gibi, siyaset-i dünya ile hiç alâkadar değilim; yalnız bütün vaktimi ve hayatımı, hakâik-i imaniye ve Kur'âniye'ye hasr ve vakfetmişim. Madem böyledir, bana eziyet verip,

rakîbâne ilişen adam düşünsün ki; o muamelesi zındıka ve imansızlık nâmına imana ilişmek hükmüne geçer.

Beşinci Mesele

Dünya madem fânidir.

Hem madem ömür kısadır.

Hem madem gayet lüzumlu vazifeler çoktur.

Hem madem hayat-ı ebediye burada kazanılacaktır.

Hem madem dünya sahipsiz değil.

Hem madem şu misafirhâne-i dünyanın gayet Hakîm ve Kerîm bir Müdebbir'i var.

Hem madem ne iyilik ve ne fenalık, cezasız kalmayacaktır.

Hem madem لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا¹ sırınca teklif-i mâlâyutak yoktur.

Hem madem zararsız yol, zararlı yola müreccahtır.

Hem madem dünyevî dostlar ve rütbelere, kabir kapısına kadardır.²

Elbette en bahtiyar odur ki; dünya için âhireti unutmasın.. âhireti ni dünyaya feda etmesin.. hayat-ı ebediyesini hayat-ı dünyeviye için bozmasın.. mâlâyânî şeylerle ömrünü telef etmesin.. kendini misafir telâkki edip misafirhâne sahibinin emirlerine göre hareket etsin.. selâmetle kabir kapısını açıp saadet-i ebediyeğe girsin.³(Hâşiye)

¹ “Allah hiçbir kimseyi güç yetiremeyeceği bir şekilde yükümlü tutmaz.” (Bakara sûresi, 2/286).

² Bkz.: Buhârî, rîkâk 42; Müslim, zühd 5; Tirmizî, zühd 46; Ahmed İbni Hanbel, el-Müsned 3/110.

³ (Hâşiye) Bu mademler içindir ki; şahsıma karşı olan zulümlere, sıkıntılara aldırmiyorum ve ehemmiyet vermiyorum. “Meraka değmiyor.” diyorum ve dünyaya karışmıyorum.

On Altıncı Mektub'un Zeyli

بِسْمِهِ سُبحَانَهُ¹ ، وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ²

Ehl-i dünya sebepsiz, benim gibi âciz, garip bir adamdan tevehhüm edip binler adam kuvvetinde tahayyül ederek, beni çok kayıtlar altına almışlar. Barla'nın bir mahallesi olan Bedre'de ve Barla'nın bir dağında, bir-iki gece kalmaklığımı müsaade etmemişler. İşittim ki, *diyor/lar*: “Said elli bin nefer kuvvetindedir, onun için serbest bırakmıyoruz.”

Ben de derim ki; Ey bedbaht ehl-i dünya! Bütün kuvvetinizle dünyaya çalıştığınız hâlde neden dünyanın işini dahi bilmiyorsunuz, dîvane gibi hükmediyorsunuz! Eğer korkunuz şahsımdan ise; elli bin nefer değil, belki bir nefer elli defa benden ziyade iş görabilir. Yani odamın kapısında durup, bana “Çıkmayacaksın!” diyebilir.

Eğer korkunuz mesleğimden ve Kur’ân’a ait dellâllığımdan ve kuvve-i mânevîye-i imaniyeden ise, elli bin nefer değil, yanlışsınız; meslek itibarıyla elli milyon kuvvetindeyim, haberiniz olsun! Çünkü Kur’ân-ı Hakîm’in kuvvetiyle sizin dinsizleriniz dâhil olduğu hâlde, bütün Avrupa’ya meydan okuyorum. Bütün neşrettiğim envâr-ı imaniye ile onların fûnûn-u müsbete ve tabiat dedikleri muhkem kalelerini zîr u zeber etmişim. Onların en büyük dinsiz feylesoflarını, hayvandan aşağı düşürmüşüm. Dinsizleriniz dahi içinde bulunan bütün Avrupa toplansa, Allah’ın tufikiyle beni o mesleğimin bir meselesinden geri çeviremezler, inşaallah mağlup edemezler!..

Madem böyledir, ben sizin dünyanıza karışmıyorum, siz de benim âhiretime karışmayınız! Karışsanız da beyhudedir!

Takdir-i Hudâ, kuvve-i bâzu ile dönmez!

Bir şem’a ki Mevlâ yaka, üflemeyle sönmez!

Benim hakkımda müstesna bir surette, pek ziyade ehl-i dünya tevehhüm edip, âdeta korkuyorlar. Bende bulunmayan ve bulunsa dahi siyasî bir kusur

¹ Her türlü noksan sıfatlardan uzak olan Allah’ın adıyla.

² “Hiç bir şey yoktur ki, O’nu hamd ile beraber tesbih (tenzih) ediyor bulunmasın.” (İsrâ sûresi, 17/44)

teşkil etmeyen ve ithama medar olmayan şeyhlik, büyüklük, hânedan, aşîret sahibi, nüfuzlu, etbâ çok, hemşehrileriyle görüşmek, dünya ahvâliyle alâkadar olmak, hatta siyasete girmek, hatta muhalif olmak gibi bende bulunmayan emirleri tahayyül ederek evhama düşmüşler. Hatta hapiste ve hariçteki, yani kendilerince kabil-i af olmayanların dahi aflarını müzakere ettikleri sırada, beni âdetâ her şeyden men ettiler. Fena ve fâni bir adamın, güzel ve bâki şöyle bir sözü var:

Zulmün topu var, güllesi var, kalesi varsa;

Hakkın da bükülmez kolu, dönmez yüzü vardır.

Ben de derim:

Ehl-i dünyanın hükmü var, şevketi var, kuvveti varsa;

Kur'ân'ın feyziyle, hâdiminin de

Şaşırmaz ilmi, susmaz sözü vardır;

Yanılmaz kalbi, sönmez nuru vardır.

Çok dostlarla beraber bana nezaret eden bir kumandan, mükerreren *suâl* ettiler: “Neden vesika için müracaat etmiyorsun, istidâ vermiyorsun?”

İclevap: Beş-altı sebep için müracaat etmiyorum ve edemiyorum:

Birincisi: *Ben ehl-i dünyanın dünyasına karışmadım ki onların mahkûmu olayım, onlara müracaat edeyim. Ben, kader-i ilâhînin mahkûmuyum ve ona karşı kusurum var, ona müracaat ediyorum.*

İkincisi: Bu dünya çabuk tebeddül eder bir misafirhâne olduğunu yakînen iman edip bildim. Onun için hakikî vatan değil, her yer birdir. Madem vatanımda bâki kalmayacağım; beyhude ona karşı çabalamak, oraya gitmek bir şeye yaramıyor. *Madem her yer misafirhânedir; eğer misafirhâne sahibinin rahmeti yâr ise herkes yârdır, her yer yarar. Eğer yâr değilse her yer kalbe bârdır ve herkes düşmandır.*

Üçüncüsü: Müracaat, kanun dairesinde olur. Hâlbuki bu altı senedir bana karşı muamele, keyfi ve fevka'l-kanundur. Menfiler kanunuyla bana muamele edilmedi. Hukûk-u medeniyetten ve belki hukûk-u dünyeviyeden ıskat edilmiş bir tarzda bana baktılar. Bu fevka'l-kanun muamele edenlere, kanun nâmına müracaat manasız olur.

Dördüncü: Bu sene buranın müdürü, benim nâmıma Barla'nın bir mahallesi hükmünde olan Bedre Karyesi'nde tebdil-i hava için birkaç gün kalmaya dair müracaat etti.. müsaade etmediler. Böyle ehemmiyetsiz bir ihtiyacıma cevap-ı red verenlere nasıl müracaat edilir? Müracaat edilse, zillet içinde faydasız bir tezellül olur.

Beşincisi: *Haksızlığı hak iddia edenlere karşı hak dâvâ etmek ve onlara müracaat etmek; bir haksızlıktır, hakka karşı bir hürmetsizliktir. Ben bu haksızlığı ve hakka karşı hürmetsizliği irtikâp etmek istemem, vesselâm...*

Altıncı Sebep: Bana karşı ehl-i dünyanın verdikleri sıkıntı, siyaset için değil; çünkü onlar da bilirler ki, siyasete karışmıyorum, siyasetten kaçıyorum. *Belki bilerek veya bilmeyerek zındıka hesabına, benim dine merbûtiyetimden beni tâzib ediyorlar. Öyle ise onlara müracaat etmek, dinden pişmanlık göstermek ve meslek-i zındıkayı okşamak demektir.*

Hem ben onlara müracaat ve dehâlet ettikçe âdil olan kader-i ilâhî, beni onların zâlim eliyle tâzib edecektir. Çünkü onlar diyanete merbûtiyetimden beni sıkıyorlar. Kader ise –benim diyanette ve ihlâsta noksaniyetim var– arasına ehl-i dünyaya riyâkârlıklarımın dolayısı beni sıkıyor. Öyle ise, şimdilik şu sıkıntıdan kurtuluşum yok.

Eğer ehl-i dünyaya müracaat etsem, kader der: “Ey riyâkâr! Bu müracaatın cezasını çek!”

Eğer müracaat etmezsem, ehl-i dünya der: “Bizi tanımıyorsun, sıkıntıda kal!”

Yedinci Sebep: Mâlûmdur ki bir memurun vazifesi, heyet-i içtimaiyeye muzır eşhasa meydan vermemek ve nâfilere yardım etmektir. Hâlbuki beni nezaret altına alan memur, kabir kapısına gelen misafir bir ihtiyar adama ¹لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ'taki imanın latîf bir zevkini izah ettiğim vakit, –bir cürm-ü meşhûd hâlinde beni yakalamak gibi– çok zaman yanıma gelmediği hâlde, o vakit güya bir kabahat işliyorum gibi yanıma geldi. İhlâs ile dinleyen o biçâreyi de mahrum bıraktı, beni de hiddete getirdi. Hâlbuki burada bazı adamlar vardı; o, onlara ehemmiyet vermiyordu. Sonra edepsizliklerde ve köydeki hayat-ı içtimaiyeye zehir verecek surette bulundukları vakit, onlara iltifat etmeye ve takdir etmeye başladı.

¹ “Allah'tan başka ilâh yoktur.” (Sâffât sûresi, 37/35; Muhammed sûresi, 47/19)

Hem mâlûmdur ki; zindanda yüz cinayeti bulunan bir adam, nezarete memur zâbit olsun, nefer olsun, her zaman onlarla görüşebilir. Hâlbuki bir senedir, hem âmir, hem nezarete memur hükûmet-i milliyece iki mühim zât kaç defa odamın yanından geçtikleri hâlde, kat'â ve aslâ, ne benim ile görüştüler ve ne de hâlimi sordular. Ben evvel zannettim ki, adâvetlerinden yanaşmıyorlar. Sonra tahakkuk etti ki, evhamlarından.. güya ben onları yutacağım gibi kaçıyorlar.

İşte şu adamlar gibi eczası ve memurları bulunan bir hükûmeti, hükûmet diyerek merci tanıyıp müracaat etmek, kâr-ı akıl değil.. beyhude bir zillettir. Eski Said olsaydı, Antere gibi diyecekti:

مَاءَ الْحَيَاةِ بِذَلِكَ كَجَهَنَّمَ وَجَهَنَّمَ بِالْعِزِّ فَخُرُّ مَنْرِي¹

Eski Said yok; Yeni Said ise, ehl-i dünya ile konuşmayı manasız görüyor. Dünyaları başlarını yesin! Ne yaparlarsa yapsınlar! Mahkeme-i Kübrâ'da onlarla muhakeme olacağız der, sükût eder.

Adem-i Müracaatımın Sebeplerinden Sekizincisi: “Gayri meşrû bir muhabbetin neticesi, merhametsiz bir adâvet olduğu” kaidesince âdil olan kader-i ilâhî, lâıyk olmadıkları hâlde meylettiğim şu ehl-i dünyanın zâlim eliyle beni tâzib ediyor. Ben de “bu azaba müstehakım” deyip sükût ediyordum. Çünkü Harb-i Umûmî’de gönüllü alay kumandanı olarak iki sene çalıştım, çarpıştım. Ordu kumandanı ve Enver Paşa takdirâtı altında kıymetler talebelerimi, dostlarımı feda ettim. Yaralanıp esir düştüm. Esaretten geldikten sonra “Hutuvât-ı Sitte” gibi eserlerimle kendimi tehlikeye atıp, İngilizler’in İstanbul’a tasallutu altında, İngilizler’in başlarına vurdum. Şu, beni işkenceli ve sebepsiz esaret altına alanlara yardım ettim.

İşte, onlar da bana, o yardım cezasını böyle veriyorlar. Üç sene Rusya’da esaretimde çektiğim zahmet ve sıkıntıyı, burada bu dostlarım bana üç ayda çektirdiler. Hâlbuki Ruslar, beni Kürt gönüllü kumandanı suretinde, Kazakları ve esirleri kesen gaddar adam nazarıyla bana baktıkları hâlde, beni dersten men etmediler. Arkadaşım olan doksan esir zâbitlerin kısm-ı ekserisine ders veriyordum. Bir defa Rus kumandanı geldi, dinledi.. Türkçe bilmediği için siyasî ders zannetti.. bir defa beni men etti.. sonra yine izin verdi. Hem aynı kışlada bir odayı cami yaptık. Ben imamlık yapıyordum. Hiç müdahale etmediler.. ihtilâttan men etmediler.. beni muhabereden kesmediler.

¹ Zillet altında yaşanan bir hayat cehennem gibidir. İzzet içinde yaşanan hayatın yeri cehennem de olsa orası benim için gurur duyacağım bir menzildir. (Bkz.: *Divânü Antere* s.135).

Hâlbuki bu dostlarım güya vatandaşlarım ve dindaşlarım ve onların menfaat-i imaniyelerine uğraştığım adamlar, hiçbir sebep yokken, siyasetten ve dünyadan alâkamı kestiğimi bilirlerken; üç sene değil, belki beni altı sene sıkıntılı bir esaret altına aldılar, ihtilâttan men ettiler.. vesikam olduğu hâlde dersten, hatta odamda hususî dersimi de men ettiler.. muhabereye set çektiler. Hatta vesikam olduğu hâlde, kendim tamir ettiğim ve dört sene imamlık ettiğim mescidimden beni men ettiler. Şimdi dahi cemaat sevabından beni mahrum etmek için –dâimî cemaatim ve âhîret kardeşlerim– mahsus üç adama dahi imamet etmemi kabul etmiyorlar.

Hem istemediğim hâlde, birisi bana “iyi” dese, bana nezaret eden memur kıskanarak kızıyor, nüfuzunu kirayım diye vicdansızcasına tedbirler yapıyor, âmirlerinden iltifat görmek için beni tâciz ediyor.

İşte böyle vaziyette bir adam, Cenâb-ı Hak’tan başka kime müracaat eder? Hâkim, kendi müddeî olsa, elbette ona şekvâ edilmez. Gel sen söyle, bu hâlde ne diyeceğiz? Sen ne dersen de.. ben derim ki; bu dostlarım içinde çok münafıklar var. Münafık kâfirden eşeddir.¹ Onun için, kâfir Rus’un bana çektimediğini çektiriyorlar.

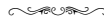
Hey bedbahtlar! Ben size ne yaptım ve ne yapıyorum? İmanınızın kurtulmasına ve saadet-i ebediyenize hizmet ediyorum! Demek hizmetim hâlis, lîl-lâh için olmamış ki, aksülâmel oluyor. Siz, ona mukabil her fırsatta beni inciyorsunuz. Elbette, Mahkeme-i Kübrâ’da sizinle görüşeceğiz.

حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ² ، نِعْمَ الْمَوْلَى وَنِعْمَ النَّصِيرُ³

derim.

الْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي⁴

Said Nursî

¹ “Şu kesindir ki münafıklar cehennemden en alt katındadırlar.” (Nisâ sûresi, 4/145).

² “Allah bize yeter. O ne güzel vekildir!” (Âl-i İmran sûresi, 3/173).

³ “O ne güzel mevlâ, ne güzel yardımcıdır!” (Enfâl sûresi, 8/40).

⁴ Kendinden başka her şeyin fânî olduğu gerçek Bâkî, Allah’tır.

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ¹
السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ²

Aziz, siddık kardeşlerim,

Hapis musibetine düşenlere ve onlara merhametkârâne sadâkatle harıçten gelen erzaklarına nezâret ve yardım edenlere kuvvetli bir teselliyi “Üç Nokta”da beyan edeceğim:

Birinci Nokta: Hapiste geçen ömür günleri, her bir gün on gün kadar bir ibadet kazandırabilir.. ve fânî saatleri –meyveleri cihetiyle– mânen bâkî saatlere çevirebilir.. ve beş-on sene ceza ile milyonlar sene haps-i ebedîden kurtulmaya vesile olabilir.³ İşte ehl-i iman için bu pek büyük ve çok kıymetli kazanç şartı, farz namazını kılmak ve hapse sebebiyet veren günahlardan tevbe etmek ve sabır içinde şükretmektir. Zaten hapis, çok günahlara mânidir, meydan vermiyor.

İkinci Nokta: Zevâl-i lezzet elem olduğu gibi, zevâl-i elem dahi lezzettir. Evet herkes; geçmiş, lezzetli, safâlı günlerini düşünse, teessüf ve tahassür elem-i mânevîsini hissedip “Eyvah!” der.. ve geçmiş, musibetli, elemli günlerini tahattur etse, zevâlinde bir mânevî lezzet hisseder ki: “Elhamdülillâh, şükür! O belâ, sevabını bıraktı, gitti.” der. Ferah ile teneffüs eder. Demek bir saat muvakkat elem, ruhta bir mânevî lezzet bırakır ve lezzetli saat, bilâkis elem bırakır.

Madem hakikat budur.. ve madem geçmiş musibet saatleri, elemleriyle beraber mâdum ve yok olmuş.. ve gelecek belâ günleri, şimdi mâdum ve yoktur.. ve yoktan elem yok ve mâdumdan elem gelmez.

Meselâ: Birkaç gün sonra aç ve susuz olmak ihtimâlinde, bugün o niyetle mütemâdiyen eklemek yese ve su içse, ne derece dîvaneliktir. Aynen öyle de geçmiş ve gelecek elemli saatleri –ki hiç ve mâdum ve yok olmuşlar– şimdi düşünüp sabırsızlık göstermek ve kusurlu nefsini bırakıp, Allah’tan şekvâ etmek gibi “Of.. of!..” etmek dîvaneliktir. Eğer sağa-sola, yani geçmiş ve geleceklere sabır kuvvetini dağıtmazsa ve hâzır saate ve güne karşı tutsa, tam kâfi gelir. Sıkıntı ondan bire iner.

¹ Her türlü noksan sıfatlardan uzak olan Allah’ın adıyla.

² Allah’ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.

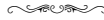
³ İşlediği suçtan dolayı dünyada cezalandırılmış kimse için, bunun keffaret sayılacağına dair bkz.: Buhârî, îmân 11, ahkâm 49, hudûd 8, tefsîru sûre (60) 3, menâkıbü’l-ensâr 43; Müslim, hudûd 41.

Hatta şekvâ olmasın, ben bu Üçüncü Medrese-i Yûsufiye’de, birkaç gün zarfında, hiç ömrümde görmediğim maddî ve mânevî, sıkıntılı, hastalıklı musibetimde, husûsan Nur’un hizmetinden mahrumiyetimden gelen me’yûsiyet ve kalbî ve ruhî sıkıntılar beni ezdiği sırada, inâyet-i ilâhiye bu mezkûr hakikati gösterdi. Ben de sıkıntılı hastalığımdan ve hapsimden razı oldum. Çünkü: “Benim gibi kabir kapısında bir biçâreye, gafletle geçebilir bir saatini, on adet ibadet saatleri yapmak büyük kârdır.” diye şükreyledim.

Üçüncü Nokta: Mahpuslara şefkatkârâne hizmetle yardım etmek ve muhtaç oldukları rızıklarını ellerine vermek ve mânevî yaralarına tesellîlerle merhem sürmekte, az bir amel ile büyük bir kazanç var. Ve dışarıdan gelen yemeklerini onlara vermek; aynı o yemek kadar, o gardiyan ve gardiyan ile beraber dahilde ve hariçte çalışanların –bir sadaka hükmünde– defter-i hasenâtına yazılır.¹ Husûsan musibettede ihtiyar veya hasta veya fakir veya garip olsa, o sadaka-yı mâneviyenin sevabı çok ziyâdeleşir.

İşte bu kıymetli kazancın şartı, farz namazını kılmaktır. Tâ ki; o hizmeti, lillâh için olsun.

Hem bir şartı da, sadâkat ve şefkat ve sevinç ile ve minnet etmemek tarzda yardımlarına koşmaktır.

Gençlik Rehberi’nin Küçük Bir Hâşiyesi

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Risâle-i Nur’daki hakiki teselliye mahpuslar çok muhtaçtırlar. Husûsan gençlik darbesini yiyip, taze ve şirin ömrünü hapiste geçirenlerin, Nur’lara etmek kadar ihtiyaçları var.

Evet, gençlik damarı, akıldan ziyâde hissiyâtı dinler. His ve heves ise, kördür. Âkibeti görmez. Bir dirhem hâzır lezzeti, ileride bir batman lezzete tercih eder. Bir dakika intikam lezzeti ile katleder, seksen bin saat hapis elemelerini çeker. Ve bir saat sefâhet keyfiyle bir nâmus meselesinde; binler gün

¹ Bir hayra sebep olana, onu yapan kadar mükâfat verileceğine dair bkz.: Müslim, *imâre* 133; Tirmizî, *ilim* 14; Ebû Dâvûd, *edeb* 114-115; Ahmed İbni Hanbel, *el-Müsned* 4/120, 5/273.

² Her türlü noksan sıfatlardan uzak olan Allah’ın adıyla.

hem hapsin, hem düşmanın endişesinden sıkıntılarla ömrünün saadeti mahvolur.

Bunlara kıyasen, biçâre gençlerin çok vartaları var ki; en tatlı hayatını, en acı ve acınacak bir hayata çeviriyorlar ve bilhassa şimâlde koca bir devlet, gençlik hevesâtını elde ederek bu asrı fırtınalarıyla sarsıyor. Çünkü: Âkıbeti görmeyen kör hissiyatla hareket eden gençlere, ehl-i nâmusun güzel kızlarını ve karılarını ibâhe eder. Belki hamamlarında erkek-kadın beraber, çıplak olarak girmelerine izin vermeleri cihetinde bu fuhsîyâtı teşvik eder. Hem serseri ve fakir olanlara, zenginlerin mallarını helâl eder ki; bütün beşer bu musibete karşı titriyor.

İşte, bu asırda İslâm ve Türk gençleri kahramanâne davranıp, iki cihetten hücum eden bu tehlikeye karşı, Risâle-i Nur'un "Meyve" ve "Gençlik Rehberi" gibi keskin kılıçlarıyla mukabele etmeleri elzemdir. Yoksa o biçâre genç; hem dünya istikbâlini, hem mesûd hayatını, hem âhiretteki saadeti ve hayat-ı bâkiyesini azaplara, elemelere çevirip mahveder. Ve sû-i istimâl ve sefâhetle hastahânelere ve hissiyâtın taşkınlıkları ile hapishânelere düşer. Eyvahlar, esefler ile ihtiyarlığında çok ağlayacak.

Eğer terbiye-i Kur'âniye ve Nur'un hakikatleriyle kendini muhafaza eylese, tam bir kahraman genç.. ve mükemmel bir insan.. ve mesûd bir Müslüman.. ve sâir zihayatlara, hayvanlara bir nevi sultan olur.

Evet bir genç, hapiste yirmi dört saat her günkü ömründen tek bir saatini beş farz namazına sarf etse; ve ekser günahlardan hapis mâni olduğu gibi, o musibete sebebiyet veren hatâdan dahi tevbe edip, sâir zararlı, elemli günahlardan çekilse; hem hayatına, hem istikbâline, hem vatanına, hem milletine, hem akrabasına büyük bir faydası olması gibi o on-on beş senelik fâni gençlikle ebedî parlak bir gençliği kazanacağını; başta Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyân¹, bütün kütüb ve suhuf-u semâviye kat'î haber verip müjde ediyorlar.

Evet o şirin, güzel gençlik nimetine istikametle, tâatle şükretse; hem ziyâdeleşir², hem bâkileşir, hem lezzetlenir. Yoksa hem belâli olur; hem elemli, gamlı, kâbuslu olur; gider.³ Hem akrabasına, hem vatanına, hem milletine muzır bir serseri hükmüne geçirmeğe sebebiyet verir.

¹ Bkz.: Bakara sûresi, 2/25, 82, 155; Âl-i İmran sûresi, 3/107; Nisâ sûresi, 4/13, 57, 122; A'râf sûresi, 7/42; Tevbe sûresi, 9/20-22, 112; ...

² Bkz.: İbrahim sûresi, 14/7.

³ Bkz.: İbrahim sûresi, 14/7.

Eğer mahpus, zulmen mahkûm olmuş ise; farz namazını kılmak şartıyla her bir saati, bir gün ibadet olduğu gibi; o hapis onun hakkında bir çilehâne-i uzlet olup, eski zamanda mağaralara girerek ibadet eden münzevî sâlihlerden sayılabilirler.

Eğer fakir ve ihtiyar ve hasta ve iman hakikatlerine müştâk ise; farzını yapmak ve tevbe etmek şartıyla, her bir saatleri yirmişer saat ibadet olup, hapis ona bir istirahathâne ve merhametkârâne ona bakan dostlar için bir muhabbethâne, bir terbiyehâne, bir dersihâne hükmüne geçer. O hapiste durmakla; hariçteki müşevveş, her taraftaki günahların hücumuna maruz serbestiyetten daha ziyâde hoşlanabilir. Hapisten tam terbiye alır. Çıktığı zaman bir kâtil, bir müntakim olarak değil; belki tevbekâr, tecrübeli, terbiyeli, millete menfaatli bir adam çıkar. Hatta Denizli hapsindeki zâtların az zamanda Nur'lardan fevkalâde hüsn-ü ahlâk dersini alanlarını gören bazı alâkadar zatlar demişler ki: "Terbiye için on beş sene hapse atmaktansa; on beş hafta Risâle-i Nur dersini alsalar, daha ziyâde onları ıslah eder."

Madem ölüm ölmüyor ve ecel gizlidir,¹ her vakit gelebilir.. ve madem ka- bir kapanmıyor, kafil kafil arkasında gelenler oraya girip kayboluyorlar.. ve madem ölüm, ehl-i iman hakkında idam-ı ebedîden terhis tezkeresine çevrildiği, hakikat-i Kur'âniye ile gösterilmiş..² ve ehl-i dalâlet ve sefâhet hakkında, göz ile görüldüğü gibi bir idam-ı ebedîdir, bütün mahbubâtından ve mevcudâtından bir firâk-ı lâyezâlidir. Elbette ve elbette hiç şüphe kalmaz ki: En bahtiyar odur ki; sabır içinde şükretmek³ ve hapis müddetinden tam istifade ederek Nur'ların dersini alarak, istikamet dairesinde imanına ve Kur'ân'a hizmete çalışmaktır.

Ey zevk ve lezzete müptelâ insan! Ben yetmiş beş yaşında, binler tecrübelerle ve hüccetlerle ve hâdiselerle aynelyakîn bildim ki:

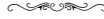
Hakiki zevk ve elemsiz lezzet ve kedersiz sevinç ve hayattaki saadet, yalnız imandadır ve iman hakikatleri dairesinde bulunur. Yoksa dünyevî bir lezzette çok elemeler var. Bir üzüm tânesini yedirir, on tokat vurur gibi, hayatın lezzetini kaçırr.

¹ Bkz.: Lokman sûresi, 31/34; Buhârî, *istiskâ* 29, *tefsîru sûre* (6) 1, (13) 1, (31) 2, *tevhid* 4; Ahmed İbni Hanbel, *el-Müsned* 2/24, 52, 58, 122.

² Bkz.: Bakara sûresi, 2/156; A'râf sûresi, 7/121-16; Mü'minûn sûresi, 23/60; Şuarâ sûresi, 26/47-51; Tahrim sûresi, 66/11; Fecr sûresi, 89/27-30.

³ "Sabır içinde şükretmek" tabiri ile ilgili bkz: İbrahim sûresi, 14/5; Lokman sûresi, 31/31; Sebe sûresi, 34/19; Şuarâ sûresi, 42/33.

Ey hapis musibetine düşen bîcâreler! Madem dünyanız ağlıyor ve hayatınız acılaştı. Çalışınız, âhiretiniz dahi ağlamasın ve hayat-ı bâkiyeniz gülsün, tatlılaşsın; hapisten istifâde ediniz. Nasıl bazen ağır şerâit altında, düşman karşısında bir saat nöbet, bir sene ibadet hükmüne geçebilir.¹ Öyle de, sizin bu ağır şerâit altında her bir saat ibadet zahmeti, çok saatler olup; o zahmetleri rahmetlere çevirir.

Aziz, siddık kardeşlerim,

Sizi tâziye değil, belki tebrik ediyorum. Madem kader-i ilâhî bizi bu üçüncü Medrese-i Yusufiye'ye bir hikmet için sevketti.. ve bir kısım rızkımızı bize burada yedirecek ve rızkımız bizi buraya çağırdı.. ve madem şimdiye kadar kat'î tecrübelerle² *وَعَسَى أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ* sırrına inâyet-i ilâhiye bizi mazhar etmiş.. ve madem Medrese-i Yusufiye'deki yeni kardeşlerimiz, herkesten ziyade Nur'lardaki teselliye muhtaçtırlar ve adliyeciler, memurlardan ziyade Nur kaidelerine vesâir kudsî kanunlarına ihtiyaçları var.. ve madem Nur nüshaları, pek kesretle harîçteki vazifenizi görüyorlar ve fütuhatları tevakuf etmiyor.. ve madem burada her bir fânî saat, bâki ibadet saatleri hükmüne geçer; elbette biz, bu hâdiseden –mezkûr noktalar için– kemâl-i sabır ve metânet içinde mesrurâne şükretmemiz lâzımdır. Denizli hapsinde teselli için yazdığımız bütün o küçük mektupları size de aynen tekrar ederim. İnşaaallah o hakikatlı fıkralar sizi de müteselli ederler.

Aziz, siddık kardeşlerim,

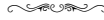
Evvelâ: Hadsiz şükrederim ki; Risale-i Nur'un hakikî sahipleri olan müftüler, vâizler, imamlar, hocalardan mânevî kahramanlar meydana çıktılar. Şimdiye kadar Nur'un fedakârları; gençler, mektepliler, muallimler idi. Bin bârekâllah Ethem İbrahim'ler, Ali Osman'lar, ehl-i medresenin yüzlerini ak ettiler, çekingenliklerini cesarete çevirdiler.

Sâniyen: Hâlisâne faaliyetlerinden ve heyecanlarından neşet eden bu hâdiseden teessüf etmesinler. Çünkü Denizli hapsi netice itibarıyla ihtiyatsız hareket edenleri tebrik ettirdi. Zahmet pek az, fâide-i mâneviye pek çok oldu. İnşaaallah bu üçüncü Medrese-i Yusufiye, ikinciden geri kalmayacak.

¹ Bkz.: Buhârî, *cihâd* 5, 73; Müslim, *imâre* 112-115, 163.

² “Olur ki hoşlanmadığınız bir şey sizin için hayırlı olur.” (Bakara sûresi, 2/216)

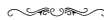
Sâlisen: Meşakkat derecesinde sevabın ziyadeleşmesi cihetinde bu şiddetli hâle şükretmeliyiz. Vazifemiz olan hizmet-i imaniyeyi ihlâsla yapmaya çalışmalı.. vazife-i ilâhiye olan muvaffakiyet ve hayırlı neticeleri vermek cihetine karışmamalıyız. ¹ خَيْرُ الْأُمُورِ أَحْمَرُهَا deyip bu çilehânedeki sıkıntılara sabır içinde şükretmeliyiz. Amelimizin makbuliyetine bir alâmet ve kudsi mücâhedemizin imtihanında tam bir şehâdetnâme almamıza bir emâredir bilmeliyiz.

Başta Müdür Olarak Hapsin Heyet-i İdaresine Sûreten Ehemmiyetsiz, Fakat Bence Çok Ehemmiyetli Bir Mâruzatım Var.

Yirmi iki sene tecrid-i mutlak içinde geçen hayatım ve yetmiş beş yaşında vücudumun aşılara tahammülü yoktur. Hatta çok zaman evvel beni aşıladılar, yirmi sene onun eseri olarak cerahat yapıyordu. Müzmin bir zehir hükmüne geçti. Emirdağ'da iki doktor ve arkadaşlarım bunu biliyorlar. Hem dört sene evvel, Denizli'de beni de umum mahkûmlar içinde aşıladılar. Hiçbirisine zarar olmadığı hâlde, beni yirmi gün hasta eyledi. Hıfz-ı ilâhî ile benim için tehlikeli olan hastahâneye gitmeye mecbur edilmedim. Katiyen vücudum aşıya gelmez. Hem mazeretim kuvvetlidir. Hem yetmiş beş yaşında gayet zayıf olduğumdan, on yaşında bir çocuğa edilen aşıya ancak tahammül ederim. Hem madem daima tecrid-i mutlak içindeyim, benim başkalarla temasım yok. Hem bir ay evvel iki doktoru, vali Emirdağ'a gönderdi, beni tam muayene ettiler; hiçbir sârî hastalık bulunmadığı, yalnız gayet zaafiyetten ve tecrit ve ihtiyarlıktan ve kulunç hastalığından başka bir şey bulamadılar. Elbette bu hâl, beni kanunca aşılamaya mecbur etmez.

Hem büyük bir ricam var; beni hastahâneye sevketmeyiniz! Bütün hayatımda, hususan bu yirmi iki sene tecrid-i mutlak ömrümde tahammül edemediğim bir vaziyete, yani tanımadığım hastabakıcıların hükmü altına mecbur etmeyiniz! Gerçi bu sıralarda kabre girmeyi hoş görmeye başlamıştım. Fakat insaniyetlerini gördüğüm bu hapsin heyet-i idaresinin hatırları ve mahpusların tesellileri için şimdilik hapsi kabre tercih ettim.

¹ “İşlerin en hayırlısı, zorlu olanıdır.” Bkz.: Aliyyülkârî, *el-Masnû'* 1/57; el-Aclûnî, *Keşfü'l-hafâ* 1/175.

Aziz, sıddık kardeşlerim,

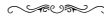
Evvelâ: Benim şahsıma edilen eziyet ve ihânetlerden müteessir olmayınız. Çünkü Risale-i Nur'da bir kusur bulamıyorlar, onun bedeline benim ehemmiyetsiz ve çok kusurlu şahsımla uğraşıyorlar. Ben bundan memnunum. Risale-i Nur'un selâmetine ve şerefine binler şahsî elemeler, belalar, tahkirler görsem yine müftehirane şükretmek, Nur'dan aldığım dersin muktezasıdır.. ve onun için bana bu cihette acımayınız.

Sâniyen: Pek geniş ve şiddetli ve merhametsiz bu taarruz ve hücum, şimdilik yirmiden bire indi. Binler haslar yerinde birkaç zât ve yüz binler alâkadarlar bedeline mahdud birkaç yeni kardeşleri topladılar. Demek inâyet-i ilâhiye ile pek hafif bir sûrete çevrilmiş.

Sâlisen: İnayet-i rabbâniye ile iki sene aleyhimizde plân çeviren sâbık vali defoldu. Ve aleyhimizde pek ziyade evhamlandırılan Dâhiliye Vekili'nin hemşehriliği ve nesilce cedleri, ziyade dindarlık cihetiyle bu dehşetli hücumu pek çok hafiflettiğine kuvvetli bir ihtimal var. Onun için me'yus olmayınız ve telâş etmeyiniz.

Râbian: Pek çok tecrübelerle ve hâdiselerle kat'î kanaat verecek bir tarzda Risale-i Nur'un ağlamasıyla ya zemin titrer veya hava ağlar. Gözümüzle çok gördüğümüz ve kısmen mahkemede dahi isbat ettiğimiz gibi; tahminimce bu kış, emsâlsiz bir tarzda yaz gibi –bidayette– gülmesi, Risale-i Nur'un perde altında teksir makinesiyle gülmesine ve intişarına tevâfuku.. ve her tarafta taharri ve müsâdere endişesiyle tevakkufla ağlamasına.. birdenbire kış, dehşetli hiddeti ve ağlamasıyla tetâbuku, kuvvetli bir emâredir ki; hakikat-i Kur'âniye'nin bu asırda parlak bir mucize-i kübrâsıdır, zemin ve kâinat onun ile alâkadar...

Said Nursî

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Bugün birden hatıra geldi ki; mesele-i nuriye münasebetiyle bu medreseye kader-i ilâhî ve kısmetin sevkiyle gelenleri tâziye yerine tebrik eyle.

•Çünkü ekseriyetin her biri; yirmi-otuz sene, belki yüz sene, belki bin masum kardeşlerimize bedel gelip, onları bir derece zahmetten kurtarıyor.

•Hem Nur'la imana hizmetiniz devam etmekle beraber, her biri az zamanda çok hizmet etmiş, bazıları on senede yüz senelik iş görmüş gibidir.

•Hem bu yeni Medrese-i Yusufiye'nin imtihanında bulunup onun geniş ve küllî kıymettar neticelerine bilfiil hissedar olmak için bu zahmetli mücâhede giriyorlar. Ve kolayca görmelerine müştâk oldukları hâlis, sadık kardeşlerini görüp tatlı bir ders alıp veriyorlar.

•Hem madem dünyanın istirahat zamanları devam etmiyor, boşu boşuna gidiyor; elbette böyle az zahmetle çok kâr kazananlar tebrike lâyıktırlar.

Kardeşlerim! Bu geniş hücum, Risale-i Nur'un fütuhatına karşıdır. Fakat anladılar ki; Nur'lara iliştikçe daha ziyade parlar, ders dairesi genişleyip ehemmiyet kesbeder ve mağlup olmaz. Yalnız سِرًّا تَنَوَّرْتُ¹ perdesi altına girer. Onun için plânı değiştirdiler, zâhiren Nur'lara ilişmiyorlar. Biz madem inâyet altındayız, elbette kemâl-i sabır içinde şükretmeliyiz.

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ²

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Garip ve latîf iki hâlimi beyan etmek lâzım geldi.

Birincisi: Benim tecrid-i mutlakta sizin gibi canımdan ziyade sevdiğim kardeşlerimle serbest görüşemediğimde bir inâyet-i ilâhiye ve bir maslahat bulunduğu kalbime ihtar edildi. Çünkü elli lirayı sarfedip görüşmek için Emirdağ'a gelerek elli dakika, bazı on dakika, bazı hiç görüşmeden giden çok âhîret kardeşlerimiz, birer bahane ile kendilerini bu Medrese-i Yusufiye'ye atacaktı. Benim dar vaktim ve inzivâdan gelen hâlet-i ruhiyem bıraksa, o fedakâr dostlara tam sohbet etmeye hizmet-i nuriye müsaade etmezdi.

İkincisi: Bir zaman meşhur bir allâmeyi, harbin müteaddit cephesinde cihada gidenler görmüşler, ona demişler. O da demiş: "Bana sevap kazandırmak ve derslerimden ehl-i imana istifade ettirmek için benim şeklimde bazı evliyalar benim yerimde işler görmüşler." Aynen bunun gibi, Denizli'de câmilerde beni gördükleri hatta resmen ihbar edilmiş ve müdür ve gardiyana aksetmiş. Bazıları telâş ederek, "Kim ona hapishâne kapısını açıyor?" demişler. Hem burada dahi aynen öyle oluyor. Hâlbuki benim çok kusurlu, ehemmiyetsiz şahsiyetime pek cüz'î bir harika isnadına bedel, Risale-i Nur'un

¹ Gizli olarak nurlanır. (Bkz.: el-Gümüşhânevî, *Mecmûâtü'l-ahzâb (Evrâd-ı Şâzeli)* s.509)

² Her türlü noksan sıfatlardan uzak olan Allah'ın adıyla.

harikalarını isbat edip gösteren Sikke-i Gaybî Mecmuası yüz derece, belki bin derece ziyade Nur'lara itimat kazandırır ve makbuliyetine imza basar. Hususan Nur'un kahraman talebeleri, hakikaten harika hâlleri ve kalemleriy-le imza basıyorlar.

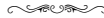
Said Nursi

Aziz, siddık kardeşlerim,

Beni merak etmeyiniz, ben sizinle beraber bir binada bulunduğumdan bahtıyarım, memnun ve mesrurum.

Şimdi vazifemiz; bir müdâfaa nüshası Isparta'ya gitsin. Mümkünse hem yeni hurufla, hem makine ile eski haruf yirmi nüsha çıksın. Hatta oranın müddeiumumuna gösterilsin. Hem bir nüsha avukatımıza bizzat verilsin ve ayrı bir nüsha da müdüre verip tâ onu da dâvâ vekilimize o versin. Hem Ankara makamatına yeni harfle beraber, eski harfle Denizli'de olduğu gibi, gönderilecek. Mümkünse beş nüsha makamata hazırlansın. Çünkü müsâdere edilen Nur'lar; eski harfle o makamata, hususan Diyanet Riyâseti heyetine gönderilmiş, sonra buraya gelmiş. Hem vekilimiz Ahmed Bey'e haber veriniz ki, müdâfaayı makine ile yazdığı vakit sıhhatine pek çok dikkat etsin. Çünkü ifadelerim başkasına benzemiyor. Bir harfin ve bazen bir noktanın yanlışıyla bir mesele değişir, mana bozulur. Hem buraya gelen iki makine, size müsaade verilmezse geri gitsinler. Hem telâş edip sıkılmayınız, me'yus olmayınız. *إِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا*¹ sırrıyla inâyet-i ilâhiye inşaallah çabuk imdadımıza yetişir.

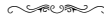
Aziz, siddık kardeşlerim,

Risale-i Nur benim bedelime sizlerle görüşür, derse müştâk yeni kardeşlerimize güzelce ders verir. Nur'larla ya okumak veya okutmak veya yazmak sûretindeki meşguliyet; tecrübelerle kalbe ferah, ruha rahat, rızka bereket, vücuda sıhhat veriyor.

Şimdi Hüsrev gibi Nur kahramanı size ihsan edildi. İnşallah bu medrese-i Yusufiye dahi, Medresetü'z-Zehra'nın bir mübarek dershânesi olacak. Ben şimdiye kadar Hüsrev'i ehl-i dünyaya göstermiyordum, gizlerdim. Fakat

¹ "Gerçekte, her güçlükle beraber bir kolaylık vardır." (İnşirâh sûresi, 94/6)

neşredilen mecmualar, onu ehl-i siyasete tamamıyla gösterdi, gizli bir şey kalmadı. Onun için ben onun iki-üç hizmetini has kardeşlerime izhar ettim. Hem ben, hem o, daha gizlemek değil, lüzum ise aynı hakikat beyan edilecek. Fakat şimdilik karşımızda hakikati dinleyecekler içinde dehşetli ve tezahür etmiş iki muannit; hem zındık, hem komünist hesabına –biri Emirdağ’da mâ-lûm olmuş, biri de burada– gayet dessâsâne, aleyhimizde iftiralarla memurları ürkütmeye çalışıyorlar. Onun için biz şimdilik çok ihtiyat edip telâş etmemek ve inâyet-i ilâhiyenin imdadımıza gelmesini tevekkül ile beklemek lâzımdır.

Ey hapis arkadaşlarım ve din kardeşlerim,

Size; hem dünya azabından, hem âhiret azabından kurtaracak bir hakikatı beyan etmek kalbime ihtar edildi. O da şudur:

Meselâ birisi, birinin kardeşini veya bir akrabasını öldürmüş. Bir dakika intikam lezzetiyle bir katl, milyonlar dakika hem kalbî sıkıntı, hem hapis azabını çektirir. Ve maktulün akrabası dahi, intikam endişesiyle ve karşısında düşmanını düşünmesiyle, hayatının lezzetini ve ömrünün zevkini kaçırr. Hem korku, hem hiddet azabını çekiyor. Bunun tek bir çâresi var: O da, Kur’ân’ın emrettiği¹ ve hak ve hakikat ve maslahat ve insaniyet ve İslâmiyet iktizâ ve teşvik ettikleri olan, barışmak ve musâlaha etmektir.

Evet, hakikat ve maslahat sulhtur.² Çünkü; ecel birdir, değişmez.³ O maktul, her hâlde ecel geldiğinden daha ziyâde kalmayacaktı. O kâtil ise, o kazâyı ilâhiyeye vasıta olmuş.

Eğer barışmak olmazsa, iki taraf da daima korku ve intikam azabını çekerler. Onun içindir ki; “*Üç günden fazla bir mümin diğer bir mümine küsmemek*”⁴ İslâmiyet emrediyor. Eğer o katl, bir adâvetten ve bir kinli garazdan gelmemişse ve bir münâfık o fitneye vesile olmuş ise; çabuk barışmak elzemdir. Yoksa o cüz’î musibet büyük olur, devam eder.

Eğer barışsalar ve öldüren tevbe etse ve maktule her vakit dua etse, o hâlde her iki taraf çok kazanırlar ve kardeş gibi olurlar. Bir gitmiş kardeşe bedel, birkaç dindar kardeşleri kazanır. Kaza ve kader-i ilâhîye teslim olup

¹ Bkz.: Hucurât sûresi, 49/10.

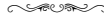
² Bkz.: Bakara sûresi, 2/208; Nisâ sûresi, 4/128; Enfâl sûresi, 8/6.

³ Bkz.: Nahl sûresi, 16/61; Münâfikûn sûresi, 63/11.

⁴ Bkz.: Buhârî, edeb 57, 62, isti’zân 9; Müslim, birr 23-26.

düşmanını affeder. Ve bilhassa madem Risâle-i Nur dersini dinlemişler, elbette mâbeynlerinde bulunan bütün küsmekleri bırakmaya, hem maslahat ve istirahat-ı şahsiye ve umumiye, hem Nur dairesindeki uhuvvet iktizâ ediyor.

Nasıl ki, Denizli hapsinde birbirine düşman bütün mahpuslar, Nur'lar dersiyle birbirlerine kardeş oldular. Ve bizim beraatimize bir sebep olup –hatâ dinsizlere, serserilere de– o mahpuslar hakkında “*Mâşâallah, bârekâllah*” dedirttiler. Ve o mahpuslar tam teneffüs ettiler. Ben burada gördüm ki: Bir tek adamın yüzünden yüz adam sıkıntı çekip, beraber teneffüse çıkmıyorlar. Onlara zulüm olur. *Mert ve vicdanlı bir mümin, küçük ve cüz’î bir hatâ veya menfaatle yüzer zararı ehl-i imana vermez. Eğer hatâ etse, verse, çabuk tevbe etmek lâzımdır.*

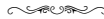

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Ben hem Risale-i Nur'u, hem sizleri, hem kendimi, Hüsrev ve Hıfzı ve Bartın'lı Seyyid'in kıymettar müjdeleriyle hem tebrik, hem tebşir ediyorum. Evet, bu sene hacca gidenler, Mekke-i Mükerrreme'de Nur'un kuvvetli mecmualarını büyük âlimlerin hem Arapça, hem Hintçe tercüme ve neşre çalışmaları gibi Medine-i Münevvere'de dahi o derece makbul olmuş ki, Ravza-yı Mutahhara'nın makber-i saadeti üstünde konulmuş. Hacı Seyyid, kendi gözüyle Asâ-yı Mûsâ mecmuasını kabri-i Peygamberî (*aleyhissalâtü vesselâm*) üzerinde görmüş. Demek makbul-ü Nebvî olmuş ve rızâ-yı Muhammedî (*aleyhissalâtü vesselâm*) dairesine girmiş. Hem niyet ettiğimiz ve buradan giden hacılara dediğimiz gibi, Nur'lar bizim bedelimize o mübarek makamları ziyaret etmişler, hadsiz şükür olsun.

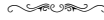
Nur'un kahramanlarının bu mecmuaları tashihli olarak neşretmelerinin pek çok faydalarından birisi de; beni tashih vazifesinden ve merakından kurtardığı gibi, kalemlle yazılan sâir nüshalara tam bir me'haz olmak cihetinde yüzer tashihçi hükmüne geçtiler. Cenâb-ı Erhamü'r-râhimîn o mecmuaların her bir harfine mukabil onların defter-i hasenâtlarına bin hasene yazdırsın, âmîn, âmîn, âmîn...

¹ Her türlü noksan sıfatlardan uzak olan Allah'ın adıyla.

Müjdeli ve Tâbiri Çıkmış Latîf Bir Rüya

Bana hizmet eden Ali geldi, dedi: “Ben rüyada gördüm ki, sen Hüsrev’le beraber Peygamber (*aleyhissalâtü vesselâm*)’ın elini öptün.” Birden bir mektup aldım ki, Hüsrev’in hattıyla yazılan Asâ-yı Mûsâ mecmuasını kabri Muhammedî (*aleyhissalâtü vesselâm*) üzerinde hacılar görmüşler. Demek benim bedelime Peygamber (*aleyhissalâtü vesselâm*)’ın mânevî elini Hüsrev, kaleminin vasıtasıyla öpmüş ve rızâ-yı nebevîye mazhar olmuş.

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ¹

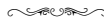
Aziz, sıddık kardeşlerim ve hapis arkadaşlarım,

Evvelâ: Süreten görüşmediğimizden merak etmeyiniz. Bizler mânen her zaman görüşüyoruz. Benim ehemmiyetsiz şahsıma bedel, Nur’dan elinize geçen hangi risaleyi okusanız veya dinleseniz, benim âdi şahsım yerine Kur’ân’ın bir hâdimi haysiyetiyle beni o risale içerisinde görüp sohbet edersiniz. Zâten ben de sizinle bütün dualarımda ve yazılarınızda ve alâkanızda hayalimde görüşüyorum ve bir dairede beraber bulunmamızdan her vakit görüşüyoruz gibidir.

Sâniyen: Bu yeni Medrese-i Yusufiye’deki Risale-i Nur’un yeni talebelerine deriz: Kuvvetli hüccetlerle hatta ehl-i vukûfu da teslime mecbur eden işârât-ı Kur’âniye ile Nur’un sadık şâkirtleri iman ile kabre girecekler. Hem şirket-i mâneviye-i nuriyenin feyziyle her bir şâkirt derecesine göre umum kardeşlerinin mânevî kazançlarına ve dualarına hissedar olur. Güya âdeta binler dil ile istiğfar eder, ibadet eder.

Bu iki fayda ve netice, bu acîb zamanda bütün zahmetleri, sıkıntıları hiçe indirir; pek çok ucuz olarak o iki kıymetkar kârları sadık müşterilerine verir.

Said Nursî

¹ Her türlü noksan sıfatlardan uzak olan Allah’ın adıyla.

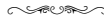
بِسْمِ اللَّهِ سُبحَانَهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Afyon müdâfaanâmesinin hem bize, hem bu *Nur'lara*, hem bu *memle-kete*, hem *Âlem-i İslâm'a* alâkadar ehemmiyetli hakikatleri var.

Her hâlde bunu yeni hurufla beş-on nüsha çıkarmak lâzımdır, tâ Ankara makamatına gönderilsin. Bizi tahliye ve tecziye etseler de hiç ehemmiyeti yok. Şimdi vazifemiz; o müdâfaattaki hakikatleri hem hükûmete, hem adli-yelere, hem millete bildirmektir. Belki de kader-i ilâhînin bizi bu dershâneye sevketmesinin bir hikmeti de budur. Mümkün olduğu kadar çabuk makine ile çıksın. Bizi bugün tahliye etseler, biz yine onu bu makamata vermeye mecbu-ruz. Sizi aldatıp tehir edilmesin. Artık yeter! Aynı mesele için on beş senede üç defa bu eşedd-i zulüm ve bahaneler ve emsâlsiz işkencelere karşı son mü-dâfaamız olsun. Madem kanunen kendimizi müdâfaa etmek için sâbık mah-kemelerde makineyi bize vermişler, burada o hakkımızı bizden hiçbir kanunla men edemezler. Eğer resmen çare bulmadınız ise, hariçten bizim avukat her şeyden evvel bunun –makine ile– beş nüshasını çıkarsın, hem sıhhatine çok dikkat edilsin.

Said Nursî

Aziz, yeni kardeşlerim ve eski mahpuslar,

Benim kat'î kanaatim gelmiş ki; buraya girmemizin inâyet-i ilâhiye cihe-tinde bir ehemmiyetli sebebi sizsiniz. Yani *Nur'lar* tesellileriyle ve imanın ha-kikatleriyle sizi bu hapis musibetinin sıkıntılarından ve dünyevî çok zararların-dan ve boşu boşuna gam ve hüzn ile giden hayatınızı faydasızlıktan, bâd-i hevâ zâyî olmasından ve dünyanızın ağlaması gibi âhiretinizi ağlamaktan kur-tarıp tam bir teselli size vermektir.

Madem hakikat budur; elbette siz dahi, Denizli mahpusları ve *Nur tale-beleri* gibi birbirinize karşı kardeş olmanız lâzımdır. Görüyorsunuz ki; bir bı-çak içinize girmemek ve birbirinize tecavüz etmemek için dışarıdan gelen bü-tün eşyanız ve yemek ve ekmeğinizi ve çorbanızı karıştırıyorlar. Size sadâkat-le hizmet eden gardiyanlar çok zahmet çekiyorlar. Hem siz beraber teneffüse çıkmıyorsunuz, güya canavar ve vahşi gibi birbirinize saldıracaksınız. İşte

şimdi sizin gibi fitrî kahramanlık damarını taşıyan yeni arkadaşlar, bu zamanda mânevî büyük bir kahramanlık ile heyet-i idareye deyiniz ki: “Değil elimize bıçak, belki mavzer ve rovelver verilse, hem emir de verilse, biz bu biçâre ve bizim gibi musibettede arkadaşlarımıza dokunmayacağız. Eskiden yüz düşmanlık ve adâvetimiz dahi olsa da, onları helâl edip hatırlarını kırmamaya çalışacağımıza, Kur’ân’ın ve imanın ve uhuvvet-i İslâmiyenin ve maslahatımızın emriyle ve irşadıyla karar verdik.” diyerek, bu hapsi bir mübarek ders-hâneye çeviriniz.

Aziz, siddık kardeşlerim,

Ehl-i dünya bir siyasette ve bir sanatta ve bir vazifede, ya bir hayat-ı içtimaiyeye ait bir hizmette ve hususî bir nevi ticarette bulunan her bir tâifenin bir nevi kongrede toplanması ve müzakeresi gibi, iman-ı tahkikî hizmet-i kudsiyesinde bulunan Nur talebeleri dahi kader-i ilâhînin emriyle ve inâyet-i rab-bâniyenin tensibi ve sevkiyle bu Medrese-i Yusufiye kongresine gelmesinde inşaallah pek çok kıymetli mânevî fayda ve ehemmiyetli neticeler ihsan edilecek ve Nur’un erkânları her biri bir elif gibi tek başına bir yerde bir kıymeti varsa, bir elif üç elifle omuz omuza verip hâlen görüşse bin yüz on bir olması gibi, bu içtimada kıymeti ve inşaallah kudsî hizmeti ve sevabı bin olur; o elif, elfün olur.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ¹

Aziz, siddık kardeşlerim,

Bugün benim pencerelerimi mıhlamalarının sebebi, mahpuslarla murâfaa ve selâmlaşmamaktır. Zâhirde başka bahane gösterdiler. Hiç merak etmeyiniz. Bilakis benim ehemmiyetsiz şahsım ile meşgul olup Nur’lara ve talebelerine çok sıkıntı vermediklerinden, beni cidden ve kalben onların şahsî ihânetler ve işkencelerle tâzib etmeleri, Nur’ların ve sizlerin bedeline olduğu ve bir derece Nur’lara ilişmemeleri cihetinde memnunum ve sabır içinde şükrederim, merak etmiyorum. Siz dahi hiç müteessir olmayınız. Gizli düşmanlarımızın, memurların nazar-ı dikkatini şahsıma çevirmesinden, Nur’ların ve

¹ Her türlü noksan sıfatlardan uzak olan Allah’ın adıyla.

talebelerinin selâmet ve maslahatları noktasında bir inâyet ve bir hayır var diye kanaatim var.

Bazı kardeşlerimiz hiddet edip dokunaklı konuşmasınlar, hem ihtiyatla hareket etsinler ve telâş etmesinler, hem herkese bu meseleden bahis açmasınlar. Çünkü safdil kardeşlerimiz ve ihtiyata daha alışmayan yeni kardeşlerimizin sözlerinden mana çıkaran casuslar bulunur. Habbeyi kubbe yapar, ihbar edebilir. Şimdi vaziyetimiz şaka kaldırmıyor. Bununla beraber hiç endişe etmeyiniz. Biz inâyet-i ilâhiye altındayız ve bütün meşakkatlere karşı kemâl-i sabırla belki şükür ile mukabele etmeye azmetmişiz. Bir dirhem zahmet, bir batman rahmet ve sevabı netice verdiği için, şükretmeye mükellefiz.

Said Nursi

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ¹

Aziz, sıddık kardeşlerim,

İki ehemmiyetli sebep ve bir kuvvetli ihtara binâen ben bütün vazife-i müdâfaâtı buraya gelen ve gelecek Nur erkânlarına bırakmaya kalben mecbur oldum. Hususan H, R, T, F, S.²(Hâşiye)

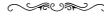
Birinci Sebep: Ben hem sorgu dairesinde, hem çok emârelerden ka-t'î bildim ki; bana karşı ellerinden geldiği kadar müşkülât yapmaya ve fikren onlara galebe etmemden kaçmaya çalışıyorlar ve resmen de onlara iş'ar var. Güya ben konuşsam, mahkemeleri ilzam edecek derecede ve diplomatları susturacak bir iktidar-ı ilmî ve siyasî göstereceğim diye benim konuşmama bahanelerle mâni oluyorlar. Hatta sorguda bir suâle karşı dedim: "Tahattur edemiyorum." O hâkim taaccüp ve hayretle dedi: "Senin gibi fevkalâde acîb zekâvet ve ilim sahibi nasıl unuttur?" Onlar Risale-i Nur'un harika yüksekliklerini ve ilmî tahkikatını benim fikrimden zannedip dehşet almışlar. Beni konuşturmak istemiyorlar. Hem güya benim ile kim görüşse birden Nur'un fedakâr bir talebesi olur. Onun için beni görüştürmüyorlar. Hatta Diyanet Reisi dahi demiş: "Kim onunla görüşse, ona kapılır.. cazibesi kuvvetlidir."

Demek şimdi işimi de sizlere bırakmaya maslahatımız iktiza ediyor. Ve yanınızdaki yeni ve eski müdâfaâtlarım benim bedelime sizin meşveretinize iştirak eder, o kâfidir.

¹ Her türlü noksan sıfatlardan uzak olan Allah'ın adıyla.

² (Hâşiye) Hüsrev, Re'fet, Tahirî, Feyzi, Sabri.

İkinci Sebep: Başka vakte bırakıldı. Amma ihtar-ı mânevînin kısa bir işareti şudur: Bana yirmi beş sene siyaseti ve gazeteleri vesâir çok fânî şeyleri terk ettiren ve onlarla meşguliyeti men eden gayet kuvvetli bir vazife-i uhreviye ve tesirli bir hâlet-i ruhiye benim bu meselenin teferruatıyla iştigal etme-me katiyen mâni oluyorlar. Sizler, bazen arasına iki dâvâ vekilinizle meşveretle benim vazifemi dahi görürsünüz.

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Şimdi namazda bir hâtıra kalbe geldi ki; kardeşlerin ziyade hüsn-ü zanlarına binâen, senden maddî ve mânevî ders ve yardım ve himmet bekliyorlar. Sen nasıl dünya işlerinde hasları tevkil ettin, erkânların meşveretlerine bıraktın ve isabet ettin. Aynen öyle de uhrevî ve Kur'ânî ve imanî ve ilmî işlerinde dahi Risale-i Nur'u ve şâkirtlerinin şahs-ı mânevîlerini tevkil eyle! O hâlis, muhlis hasların şahs-ı mânevîleri senden çok mükemmel o vazifeni kendi vazifeleriyle beraber yaparlar. Hem daima da şimdiye kadar yapıyorlar. Meselâ seninle görüşen muvakkat bir dirhem ders ve nasihat alsa, Risale-i Nur'dan bir cüzünden yüz dirhem ders alabilir. Hem senin yerinde ondan nasihat alır, sohbet eder. Hem Nur şâkirtlerinin hasları, bu vazifeni her vakit yapıyorlar. Ve inşaallah pek yüksek bir makamda bulunan ve duası makbul olan onların şahs-ı mânevîleri, dâimî beraberlerinde bir üstad ve yardımcılar diye ruhuma hem teselli, hem müjde, hem istirahat verdi.

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Bu iki gün zarfında iki küçük patlak, zâhirî hiçbir sebep yokken acîb, mânidar bir tarzda olması tesadüfe benzemiyor.

Birincisi: Koğuşumda muhkem demirden olan soba birden kuvvetli tabanca gibi ses verip aşağısındaki kalın ve metin demiri bomba gibi patladı, iki parça oldu. Terzi Hamdi korktu, bizi hayret içinde bıraktı. Hâlbuki çok defa kışta taş kömürü ile kızgın, kırmızılaştığı hâlde tahammül ediyordu.

İkincisi: İkinci gün Feyzi'lerin koğuşunda hiçbir sebep yokken birden su testisi üstünde duran bardak, acîb sûrette parça parça oldu. Hatıra geliyor ki; inşaallah bize zarar dokunmadan aleyhimizdeki dehşetli bombaları, Ankara'nın altı makamına gönderilen müdâfaât nüshaları patlattırdılar.

Bize zarar vermeden aleyhimize ateşlenen ve kızışan hiddet sobası iki parça oldu. Hem ihtimal var ki; mübarek soba, benim teessürâtımı ve tazarruâtımı dinleyen tek ve menfaatli arkadaşım, bana haber veriyor ki; “Bu zindan ve hapishânenen gideceksin. Bana ihtiyaç kalmadı.”

بِسْمِهِ سُبحَانَهُ¹

Aziz, siddik kardeşlerim,

Bugün mânevî bir ihtar ile sizin hesabınıza bir telâş, bir hüzn bana geldi. Çabuk çıkmak isteyen ve derd-i mâişet için endişe eden kardeşlerimizin hakikaten beni müteallim ve mahzun ettiği aynı dakikada bir mübarek hâtıra ile bir hakikat ve bir müjde kalbe geldi ki:

Beş günden sonra çok mübarek ve çok sevaplı ibadet ayları olan şuhûr-u selâse gelecekler. Her hasenenin sevabı başka vakitte on² ise, Receb-i Şerif'te yüzden geçer..³ Şaban-ı Muazzam'da üç yüzden ziyade..⁴ ve Ramazan-ı Mübarek'te bine çıkar..⁵ ve cuma gecelerinde binlere.. ve Leyle-i Kadir'de otuz bine çıkar..⁶ Bu pek çok, uhrevî faydaları kazandıran ticaret-i uhreviye-nin bir kudsî pazarı.. ve ehl-i hakikat ve ibadet için mümtaz bir meşheri.. ve üç ayda seksen sene bir ömrü, ehl-i imana temin eden şuhûr-u selâseyi böyle bire on kâr veren Medrese-i Yusufiye'de geçirmek, elbette büyük bir kârdır. Ne kadar zahmet çekilse ayn-ı rahmettir.

İbadet cihetinde böyle olduğu gibi, Nur hizmeti dahi nisbeten –ke-miyet değilse de keyfiyet itibarıyla– bire beştir. Çünkü bu misafirhânede mütemâdiyen giren ve çıkanlar, Nur'un derslerinin intişarına bir vasıta-dır. Bazen bir adamın ihlâsı, yirmi adam kadar fayda verir.

Hem Nur'un sırr-ı ihlâsı; siyasetkârâne kahramanlık damarını taşıyan, Nur'un tesellilerine pek çok muhtaç bulunan mahpus bîçâreler içinde intişarı için bir parça zahmet ve sıkıntı olsa da, ehemmiyeti yok.

¹ Her türlü noksan sıfatlardan uzak olan Allah'ın adıyla.

² Bkz.: En'âm sûresi, 6/160.

³ Bkz.: En'âm sûresi, 6/160.

⁴ Bkz.: Tirmizî, *saum* 39; İbni Mâce, *ikâme* 191; Ahmed İbni Hanbel, *el-Müsned* 6/238.

⁵ Bkz.: et-Taberânî, *el-Mu'cemü'l-eusat* 3/255-256; el-Beyhakî, *Şuabü'l-imân* 3/314; ed-Deylemî, *el-Müsned* 3/130-131.

⁶ Bkz.: “Kadir gecesi, bin aydan hayırlıdır.” (Kadir sûresi, 97/3)

Derd-i maîşet ciheti ise; zâten bu üç ay âhiret pazarı olmasından her biriniz çok şâkirtlerin bedeline, hatta bazınız bin adamın yerinde buraya girdiğinden, elbette sizin haricî işlerinize yardımları olur diye tamamıyla ferahlandım ve bayrama kadar burada bulunmak büyük bir nimettir bildim.

Said Nursî

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ¹

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Evvelâ: Receb-i Şerif'inizi ve yarınki Leyle-i Regaib'inizi ruh u canımızla tebrik ederiz.

Sâniyen: Me'yus olmayınız, hem merak ve telâş etmeyiniz; inâyet-i rab-bâniye inşaallah imdadımıza yetişir. Bu üç aydan beri aleyhimizde ihzâr edilen bomba patladı. Benim sobam ve Feyzi'lerin su bardağı ve Hüsrev'in iki su bardağının verdikleri haber doğru çıktı. Fakat dehşetli değil, hafif oldu. İnşaallah o ateş tamamen sönecek. Bütün hücumları, şahsımı çürütmek ve Nur'un fütuhatına bulantı vermektir. Emirdağ'daki mâlûm münafıktan daha muzır ve gizli zındıkların elinde âlet bir adam ve bid'atkâr bir yarım hoca ile beraber bütün kuvvetleriyle bize vurmaya çalıştıkları darbe, yirmiden bire inmiş. İnşaallah o bir dahi, bizi mecruh ve yaralı etmeyecek ve düşündükleri ve kaseddikleri –bizi birbirinden ve Nur'lardan kaçırmak– plânları dahi akîm kalacak. Bu mübarek ayların hürmetine ve pek çok sevap kazandırmalarına itimaden sabır ve tahammül içinde şükür ve tevekkül etmek ve مَنْ أَمِنَ بِالْقَدَرِ² düsturuna teslim olmak elzemdir, vazifemizdir.

Said Nursî

¹ Her türlü noksan sıfatlardan uzak olan Allah'ın adıyla.

² “Kadere iman eden, gam ve hüzünden emin olur.” Bkz.: el-Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb* 1/187; ed-Deylemî, *el-Müsned* 1/113; el-Münâvî, *Feyzu'l-kadir* 3/187.

Başbakanlığa, Adliye Bakanlığına, Dâhiliye Bakanlığına¹(Hâşiye)

Hürriyet ilânını, Birinci Harb-i Umumî'yi, mütâreke zamanlarını, Millî Hükûmet'in ilk teşekkülünü ve Cumhuriyet zamanını birden derkeden bütün hükûmet ricali, beni pek iyi tanırlar. Bununla beraber, müsaadenizle hayatıma bir sinema şeridi gibi sizinle beraber göz gezdirelim.

Bitlis Vilayeti'ne tâbi Nurs Köyü'nde doğan ben; talebe hayatımda rast gelen âlimlerle mücadele ederek, ilmî münakaşalarla karşıma çıkanları inâyet-i ilâhiye ile mağlup ede ede İstanbul'a kadar geldim. İstanbul'da bu âfetli şöhret içinde mücadele ederek nihâyet rakiplerimin ifsadııyla merhum Sultan Abdülhamid'in emriyle tımarhâneye kadar sürüklendim. Hürriyet ilânıyla ve "31 Mart Vak'ası"ndaki hizmetlerimle "İttihad ve Terakki" hükûmetinin nazarı dikkatini celbettim. Câmiü'l-Ezher gibi "Medresetü'z-Zehra" nâmında bir İslâm üniversitesinin Van'da açılması teklifi ile karşılaştım. Hatta temlini attım. Birinci harbin patlamasıyla talebelerimi başıma toplayarak gönüllü alay kumandanı olarak harbe iştirak ettim. Kafkas cephesinde, Bitlis'te esir düştüm. Esaretten kurtularak İstanbul'a geldim. Dârü'l-Hikmeti'l-islâmiye'ye âzâ oldum. Mütâreke zamanında, istilâ kuvvetlerine karşı bütün mevcudiyetimle İstanbul'da çalıştım. Millî hükûmetin galibiyeti üzerine, yaptığım hizmetler Ankara hükûmetince takdir edilerek Van'da üniversite açmak teklifi tekrarlandı.

Buraya kadar geçen hayatım bir vatan-perverlik hâli idi. Siyaset yoluyla dine hizmet hissini taşıyordum. Fakat bu andan itibaren dünyadan tamamen yüz çevirdim ve kendi ıstılahıma göre "Eski Said"i gömdüm. Büsbütün âhîret ehli "Yeni Said" olarak dünyadan elimi çektim. Tam bir inzivâ ile bir zaman İstanbul'un Yûşâ Tepesi'ne çekildim. Daha sonra doğduğum yer olan Bitlis ve Van tarafına giderek mağaralara kapandım. Ruhî ve vicdanî hazzımla başbaşa kaldım. **أَعُوذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطَانِ وَالسَّيَاسَةِ** yani "Şeytandan ve siyasetten Allah'a sığınırım." düsturuyla kendi ruhî âlemime daldım. Ve Kur'ân-ı Azîmüşşân'ın tetkik ve mütâlaasıyla vakit geçirerek Yeni Said olarak yaşama-ya başladım.

¹ (Hâşiye) Bu yazı, Afyon Hapsinde mevkuf iken Hz. Üstad'ımızın izniyle avukatları tarafından kaleme alınarak mezkûr makamata gönderilmiştir.

Fakat kaderin cilveleri, beni menfî olarak muhtelif yerlerde bulundurdu. Bu esnada Kur'ân-ı Kerim'in feyzinden kalbime doğan füyuzâtı yanımdaki kimselere yazdırarak bir takım risaleler vücuda geldi. Bu risalelerin heyet-i mecmûasına "Risale-i Nur" ismini verdim. Hakikaten Kur'ân'ın nuruna istinad edildiği için, bu isim vicdanımdan doğmuş. Bunun ilham-ı ilâhî olduğuna bütün imanımla kâniim ve bunları istinsah edenlere "bârekâllah" dedim. Çünkü iman nurunu başkalarından esirgemeye imkân yoktu. Bu risalelerim, bir takım iman sahipleri tarafından birbirinden alınarak istinsah edildi. Bana böyle bir kanaat verdi ki; müslümanların zedelenen imanlarını takviye için bir sevk-i ilâhîdir. Bu sevk-i ilâhîye hiçbir sahib-i iman mâni olamayacağı gibi, teşvike de dinen mecbur bulunduğumu hissettim. Zâten bugüne kadar yüz otuzu bulan bu risaleler, tamamen âhiret ve iman bahislerine ait olup, siyasetten ve dünyadan kastî olarak bahsetmez.

Buna rağmen bir takım fırsat düşkünlerinin de iştigal mevzuu oldu. Üzerinde tetkikât yapılarak Eskişehir, Kastamonu, Denizli'de tevkif edildim; muhakemeler oldu. Neticede hakikat tecellî etti, adalet yerini buldu. Fakat bu düşkünler bir türlü usanmadılar. Bu defa da beni tevkif ederek Afyon'a getirmişlerdir. Mevkufum, isticvab altındayım. Bana şunları isnad ediyorlar.

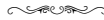
- 1- Sen siyasî bir cemiyet kurmuşsun.
- 2- Sen rejime aykırı fikirler neşrediyorsun.
- 3- Siyasî bir gaye peşindesin.

Bunların esbab-ı mûcibe ve delilleri de, risalelerimin iki-üçünden on-on beş cümleleridir. Sayın Bakan! Napolyon'un dediği gibi, "Bana te'vili kabil olmayan bir cümle getiriniz, sizi onunla idam edeyim." Beşerin ağzından çıkan hangi cümle vardır ki, te'villerle cürüm ve suç teşkil etmesin. Bilhassa benim gibi yetmiş beş yaşına varmış ve bütün dünya hayatından elini çekmiş, sırf âhiret hayatına hasr-ı hayat etmiş bir adamın yazıları elbette serbest olacaktır. Hüsn-ü niyete makrûn olduğu için pervasız olacaktır. Bunları tetkikle altında cürüm aramak insafsızlıktır; başka bir şey değildir. Binâenaleyh, bu yüz otuz risalemden hiçbirisinde dünya işini alâkalandıran bir maksat yoktur. Hepsî Kur'ân nurundan iktibas edilen âhiret ve imana taalluk eder. Ne siyasî ve ne de dünyevî hiçbir gaye ve maksat yoktur. Nitekim hangi mahkeme işe başlamış ise, aynı kanaatle beraat kararını vermiştir. Binâenaleyh lüzumsuz, mahkemeleri işgal etmek ve masum iman sahiplerini işlerinden güçlerinden alıkoymak, vatan ve millet nâmına yazıktır. Eski Said bütün hayatını vatan ve

milletin saadeti uğrunda sarfetmişken, bütün bütün dünyadan el çekmiş, yetmiş beş yaşına gelmiş Yeni Said, nasıl olur da siyasetle iştigal eder. Buna tamamen siz de kânisiniz.

Birtek gayem vardır: O da mezara yaklaştığım bu zamanda, İslâm memleketi olan bu vatanda bolşevik baykuşlarının seslerini işitiyoruz. Bu ses, Âlem-i İslâm'ın iman esaslarını zedeliyor. Halkı, bilhassa gençleri imansız yaparak kendisine bağlıyor. Ben bütün mevcudiyetimle bunlarla mücadele ederek gençleri ve müslümanları imana davet ediyorum. Bu imansız kitleye karşı mücadele ediyorum. Bu mücâhedem ile inşaallah Allah huzuruna girmek istiyorum, bütün faaliyetim budur. Beni bu gayemden alıkoyanlar da, korkarım ki bolşevikler olsun! Bu iman düşmanlarına karşı mücâhede açan dindar kuvvetlerle el ele vermek, benim için mukaddes bir gayedir. Beni serbest bırakınız. El birliğiyle, komünistlikle zehirlenen gençlerin ıslahına ve memleketin imanına, Allah'ın birliğine hizmet edeyim.

Mevkuf
Said Nursî

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Aziz, siddık kardeşlerim,

Bu dünyada hususan bu zamanda, hususan musibete düşenlere ve bilhassa Nur şâkirtlerindeki dehşetli sıkıntılara ve me'yusiyetlere karşı en tesirli çare, birbirine teselli ve ferah vermek.. ve kuvve-i mâneviyesini takviye etmek.. ve fedakâr hakikî kardeş gibi birbirinin gam ve hüznü ve sıkıntılarını merhem sürmek.. ve tam şefkatle kederli kalbini okşamaktır.

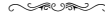
Mâbeynimizdeki hakikî ve uhrevî uhuvvet, gücenmek ve taraftarlık kaldırmaz. Madem ben size bütün kuvvetimle itimat edip bel bağlamışım.. ve sizin için, değil yalnız istirahatimi ve haysiyetimi ve şerefimi, belki sevinçle ruhumu da feda etmeye karar verdiğimi bilirsiniz; belki de görüyorsunuz.

¹ Her türlü noksan sıfatlardan uzak olan Allah'ın adıyla.

Hatta kasemle temin ederim ki; sekiz gündür Nur'un iki rûknü zâhîrî birbirine nazlanmak ve teselli yerine hüzün vermek olan ehemmiyetsiz hâdisenin bu sırada benim kalbime verdiği azap cihetiyle "Eyvah, eyvah! El'aman, el'aman! Yâ Erhame'r-râhimîn medet! Bizi muhafaza eyle, bizi cin ve insî şeytanların şerrinden kurtar, kardeşlerimin kalblerini birbirine tam sadâkat ve muhabbet ve uhuvvet ve şefkatle doldur." diye hem ruhum, hem kalbim, hem aklım feryat edip ağladılar.

Ey demir gibi sarsılmaz kardeşlerim! Bana yardım ediniz. Meselemiz çok naziktir. Ben sizlere çok güveniyordum ki, bütün vazifelerimi şahs-ı mânevînize bırakmıştım. Sizin de bütün kuvvetinizle benim imdadıma koşmanız lâzım geliyor. Gerçi hâdisi pek cüz'î ve geçici ve küçük idi. Fakat saatimizin zembereğine ve gözümüzün hadekasına gelen bir saç, bir zerrecik dahi incitir. Ve bu noktada ehemmiyetlidir ki, maddî üç patlak ve mânevî üç müşâhedeler tam tamına haber verdiler.

Said Nursî

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Sobamın ve Feyzi'lerin ve Sabri ve Hüsrev'in iki su bardağının parça parça olması dehşetli bir musibet geldiğini haber vermiştiler. Evet, bizim en kuvvetli nokta-yı istinadımız olan hakikî tesânüd ve birbirinin kusuruna bakmamak ve Hüsrev gibi Nur kahramanından –benim yerimde ve Nur'un şahs-ı mânevîsinin çok ehemmiyetli bir mümessili olmasından– hiçbir cihetle gücenmemek elzemdir.

Ben kaç gündür dehşetli bir sıkıntı ve me'yusiyet hissettiğimden "düşmanlarımız bizi mağlup edecek bir çare bulmuşlar" diye çok telâş ederdim. Hem sobam, hem hayalî ayn-ı hakikat müşâhedem, doğru haber vermişler.

Sakın, sakın, sakın! Çabuk, bu şimdiye kadar demir gibi kuvvetli tesânüdünüzü tamir ediniz! Vallahi bu hâdisenin bizim hapse girmemizden daha ziyade Kur'ân ve iman hizmetimize –hususan bu sırada– zarar vermek ihtimali kavîdir.

Said Nursî

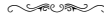

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ¹

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Leyle-i Mirac, ikinci bir Leyle-i Kadir hükmündedir. Bu gece –mümkün oldukça çalışmakla– kazanç birden bine çıkar. Şirket-i mâneviye sırrıyla inşaallah her biriniz kırk bin dil ile tesbih eden bazı melekler gibi, kırk bin lisan ile bu kıymettar gecede ve sevabı çok bu çilehânede ibadet ve dualar edeceksiniz. Ve hakkımızda gelen fırtınada binden bir zarar olmamasına mukabil, bu gecedeki ibadet ile şükredersiniz. Hem sizin tam ihtiyatınızı tebrik ile beraber, hakkımızda inâyet-i rabbâniye pek zâhir bir sûrette tecellî ettiğini tebşir ederiz.

Said Nursî

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Evvelâ: Sizin Leyle-i Mirac'ınızı bütün ruh u canımla tebrik ederim.

Sâniyen: Yirmi seneden beri bir dâvâmız ki; âsâyîşe mümkün olduğu kadar Nur şâkirtleri dokunmuyorlar. Ve bize hücum edenlere, en başta emniyeti ve âsâyîşi bozmak dâvâlarına bir emâre ve dâvâmızı cerhetmeye bahane olması kuvvetle muhtemel bulunan bu hapis hâdisesi, inâyet-i ilâhiye ile harika bir tarzda, sizin sadâkat ve ihlâsınızın bir kerameti olarak yüzde bire indi; kubbe habbe edildi. Yoksa hakkımızda habbeyi kubbe yapanlar, bundan istifade edip aleyhimizdeki iftiralara çoklarını inandıracaklardı.

Sâlisen: Beni merak etmeyiniz. Sizinle bir binada bulunmam, her zahmetimi ve sıkıntımı hiçe indirir. Zâten burada toplanmamızın çok cihetlerle ehemmiyeti var. Ve hizmet-i imaniyeye faydaları çoktur. Hatta bu defa tetimme-i itirazdaki ehemmiyetli bazı hakikatler; o altı makamata gidip, tam dikkatlerini celbedip hükmünü bir derece onlarda icra etmesi, bütün sıkıntılarımızı hiçe indirdi.

Râbian: *Mümkün olduğu kadar Nur'larla meşguliyet; hem sıkıntıları izale eder, hem beş nevi ibadet sayılabilir.*

Hâmisen: Nur'un dersleri vasıtasıyla geçen musibet yüzden bire indi. Yoksa zemin ve zamanın nezaketi cihetiyle baruta ateş atmak hükmünde o

¹ Her türlü noksan sıfatlardan uzak olan Allah'ın adıyla.

tek habbe, kubbeler olacaktı. Hatta resmî bir kısım memurlar demişler ki; “Nur dersini dinleyenler karışmadılar. Eğer umum, dersini dinleseydi hiçbir şey olmazdı.” Siz mümkün olduğu kadar ikiliğe meydan vermeyiniz. Hapis sıkıntısına başkası ilâve olmasın. Mahpuslar dahi Nurcular gibi kardeş olsunlar, birbirinden küsmesinler.

Said Nursî

Aziz, sıddık, muhlis kardeşlerim,

Bizler imkân dairesinde bütün kuvvetimizle Lem’a-yı İhlâs’ın düsturlarını ve hakikî ihlâsın sırrını mâbeynimizde ve birbirimize karşı istimâl etmek, vücûb derecesine gelmiş. Kat’î haber aldım ki, üç aydan beri buradaki has kardeşlere birbirine karşı –meşrep veya fikir ihtilâfıyla– bir soğukluk vermek için üç adam tayin edilmiş. Hem metin Nurcuları usandırmakla sarsmak.. ve nazik ve tahammülsüzleri evhamlandırmak.. ve hizmet-i nuriyeden vazgeçirmek için sebepsiz mahkememizi uzatıyorlar.

Sakın, sakın!. Şimdiye kadar mâbeyninizdeki fedakârâne uhuvvet ve samimâne muhabbet sarsılmasın!.. Bir zerre kadar olsa bile, bize büyük zarar olur. Çünkü pek az bir sarsıntı, Denizli’de gibi hocaları yabani-leştirdi. Bizler birbirimize –lüzum olsa– ruhumuzu feda etmeye, hizmet-i Kur’âniye ve imaniyemiz iktiza ettiği hâlde; sıkıntıdan veya başka şeylerden gelen titizlikle hakikî fedakârlar, birbirine karşı küsmeye değil; belki kemâl-i mahviyet ve tevazu ve teslimiyetle kusuru kendine alır; muhabbetini, samimiyetini ziyadeleştirmeye çalışır. Yoksa habbe kubbe olup tamir edilmeyecek bir zarar verebilir. Sizin ferâsetinize havale edip kısa keşiyorum.

Said Nursî

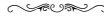

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Ehemmiyetli bir mânevî ihtara binâen size şimdilik bir-iki vazife-i nuriye var ki; bütün kuvvetinizle bu üçüncü Medrese-i Yusufiye’de musibettede bî-çâre mahpuslar içine ikilik ve garazkârâne tarafgirlik düşmemek için Nur dersleriyle çalışmaktır. Çünkü ihtilâftan ve garaz ve kin ve inattan istifadeye çalışan, perde altında dehşetli müfsidler var. Madem bu hapis arkadaşlarımız,

çoğu lüzum olsa vatanına ve milletine ve ahabına fedakârâne ruhunu feda ettiren kahramanlık damarını taşıyorlar. Elbette o civanmerdlar, inadını ve garazını ve adâvetini, milletin selâmeti ve bu hapis istirahatı ve perde altında anarşiliğe çabalayan bolşevizmi aşılayanların ifsatlarından kurtulmak için, hiç menfaati bulunmayan ve bu fırtınalı zamanda zararı çok olan adâvetini ve inadını feda etmeleri lâzımdır. Yoksa bu zamanda –baruta ateş atmak gibi– hem yüz biçâre mahpuslara, hem Nur’un masum talebelerine, hem bu Afyon memleketine ehemmiyetli zahmetlere, sarsıntılara, belki memlekete giren ecnebi komitesi parmaklarının ilişmesine bir vesile olur. Madem bizler onların hatırları için kader-i ilâhiyle buraya girdik.. ve bir kısmımız onların sadeti ve mânevî rahatları için buradan çıkmak istemiyoruz.. ve istirahatimizi onlar için feda edip her sıkıntıya sabır ve tahammül ediyoruz... Elbette o yeni kardeşlerimiz dahi Denizli mahpusları gibi, kardeşliğimiz hatırı için, Şaban ve Ramazan hürmetine birbirine küsmemek ve kardeş olup barışmak lâzım ve elzemdir. Zâten biz ve ben, onları Nur talebeleri dairesinde biliriz ve dualarımıza girmişler.

Said Nursî

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Evvelâ: ²اَحْتَارُهُ اللهَ sırıyla, inşaallah mahkememizin tehirinde ve tahliye olan kardeşlerimizin yine mahkeme gününde burada bulunmalarında büyük hayırlar var.

Evet Risale-i Nur’un meselesi; Âlem-i İslâm’da, hususan bu memlekette küllî bir ehemmiyeti bulunduğundan böyle heyecanlı toplamalar ile umumun nazar-ı dikkatini Nur hakikatlerine celbetmek lâzımdır ki; ümidimizin ve ihtiyatımızın ve gizlememizin ve muârzıların küçültmelerinin fevkinde ve ihtiyârımızın haricinde böyle şâşaa ile Risale-i Nur, kendi derslerini dost ve düşmana âşikâren veriyor. En mahrem sırlarını en nâmahremlere çekinmeyerek gösteriyor. Madem hakikat budur, biz küçücük sıkıntılarımızı kinin gibi bir acı ilâç bilip sabır ve şükretmeliyiz, “Yâhu bu da geçer!” demeliyiz.

¹ Her türlü noksan sıfatlardan uzak olan Allah’ın adıyla.

² “Allah’ın kullarını sevk ettiği ve onlar için seçtiği her şeyde hayır vardır.” (Bkz.: el-Aclûnî, *Keşfü’l-hafâ* 1/478)

Sâniyen: Bu Medrese-i Yusufiye'nin nâzırına yazdım: Ben Rusya'da esir iken, en evvel bolşevizmin fırtınası hapishânelerden başladığı gibi, Fransız İhtilâl-i Kebîri dahi en evvel hapishânelerden ve tarihlerde serseri nâmıyla yâdedilen mahpuslardan çıkmasına binâen; biz Nur şâkirtleri, hem Eskişehir, hem Denizli, hem burada mümkün oldukça mahpusların ıslahına çalıştık. Eskişehir ve Denizli'de tam faydası görüldü. Burada daha ziyade fayda olacak ki, bu nazık zaman ve zeminde Nur'un dersleriyle geçen fırtınacık yüzden bire indi.¹(Hâşiye) Yoksa ihtilâftan ve böyle hâdiselerden istifade eden ve fırsat bekleyen haricî muzır cereyanlar, o baruta ateş atıp bir yangın çıkacaktır.

Said Nursî

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Aziz, sıddık, sarsılmaz, sıkıntıdan usanıp bizlerden çekilmez kardeşlerim,

Şimdi maddî, mânevî bir sıkıntıdan nefsim sizin hesabınıza beni mahzun eylerken, birden kalbe geldi ki; hem senin, hem buradaki kardeşlerin tek biri siyle yakında görüşmek için bu zahmet ve meşakkatin başka sûrette on mislini çekseydiniz yine ucuz olurdu. Hem Nur'un takvadârâne ve riyâzetkârâne meşrebi, hem umuma ve en muhtaçlara, hatta muâzirlara ders vermek meşleği, hem dairesindeki şahs-ı mânevîyi konuşturmak için eski zamanda ehl-i hakikatin senede hiç olmazsa bir-iki defa içtimaları ve sohbetleri gibi; Nur şâkirtlerinin de birkaç senede en müsait olan Medrese-i Yusufiye'de bir defa toplanmalarının lüzumu cihetinde bin sıkıntı ve meşakkat dahi olsa ehemmiyeti yoktur.

Eski hapislerimizde birkaç zayıf kardeşlerimizin usanıp daire-i nuriyeden çekilmeleri onlara pek büyük bir hasâret oldu.. ve Nur'lara hiç zarar gelmedi. Onların yerine daha metin, daha muhlis şâkirtler meydana çıktılar. Madem dünyanın bu imtihanları geçicidir, çabuk giderler.. sevaplarını, meyvelerini bizlere verirler. Biz de inâyet-i ilâhiyeye itimat edip sabır içinde şükretmeliyiz.

Said Nursî

¹ (Hâşiye) Bu fırtına ise Afyon hapsinde isyan çıktı, hiçbir Nur talebesi karışmadı.

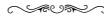
² Her türlü noksan sıfatlardan uzak olan Allah'ın adıyla.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Evvelâ: Son iki parçayı ya eski harf veya makine harfiyle berâ-yı mâ-lûmat gayr-i resmî mahkeme reisine münasip gördüğünüz bir ciddî adam-la verdiğiniz vakit ayrı bir pusula da ona yazınız ki; Said size teşekkür eder, der: “Pencereleri açtılar. Fakat hiçbir kardeşim ve hizmetçilerime, yanıma gel-meye müddeiumumî müsaade vermiyor.” Hem zâtınızdan çok rica eder ki; mahkemede bulunan mucizâtî ve antika Kur’ân’ını ona veriniz ki, bu müba-rek aylarda okusun. O harika Kur’ân’ından üç cüzü Diyanet Riyâseti’ne nu-mûne için göndermişti, tâ fotoğrafla tab’ına çalışsınlar. Hem onun ile bera-ber Risale-i Nur’un mahkemedeki mecmualardan birisini sizden istiyor ki; bu tecrid-i mutlakta ve yalnızlıkta ve şiddetli sıkıntılarında mütâlaasıyla bir me-dar-ı tesellisi ve bir arkadaşı olsun. Zâten o mecmualar üç-dört mahkeme gör-dükleri ve ilişilmedikleri gibi; hacıların şehâdet ve müşâhedeleriyle o büyük mecmuaları hem Mekke-i Mükerrreme’de, hem Medine-i Münevvere’de, hem Şam-ı Şerif’te ve Halep’te, hem Mısır Câmiü’l-Ezher’indeki büyük âlimler çok takdir ve tahsin edip hiç tenkit ve itiraz etmemişler.

Said Nursî

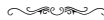

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Hizb-i Nurî’den Feyzi’lerin yanında iki nüsha var. Eğer onlara lüzum yok-sa, birisi bana gönderilsin veya Mehmed Feyzi daha bir nüshayı yazsın. Hem Ramazaniye Risalesi ve matbû Âyetü’l-Kübrâ burada bulunmak lâzımdır.

Mâbeyninizdeki gerginliği çabuk tamir ediniz. Sakın, sakın! Az bir in-hırafın Nur dairesine pek büyük zararı olacak. Sıkıntıdan gelen hislere kapılmayınız. Sobamın patlaması bu musibete işaret idi.

Said Nursî

¹ Her türlü noksan sıfatlardan uzak olan Allah’ın adıyla.

Aziz, sıddık kardeşlerim Hüsrev ve Mehmed Feyzi, Sabri,

Ben sizlere bütün kanaatimle itimat edip istirahat-i kalble kabre girmek.. ve Nur'ların selâmetini size bırakmak bekliyordum ve hiçbir şey sizi birbirinden ayırmayacak biliyordum. Şimdi, dehşetli bir plânla Nur'un erkânlarını birbirinden soğutmak için resmen bir iş'ar var. Madem sizler lüzum olsa birbirinize hayatınızı, kuvvet-i sadâkatınız ve Nur'lara şiddetli alâkanızın muktezası olarak feda edersiniz. Elbette gayet cüz'î ve geçici ve ehemmiyetsiz hissiyatınızı feda etmeye mükellefsiniz. Yoksa katiyen bizlere bu sırada büyük zararlar olacağı gibi, Nur dairesinden ayrılmak ihtimali var diye titriyorum. Üç günden beri hiç görmediğim bir sıkıntı beni tekrar sarsıyordu. Şimdi katiyen bildim ki; göze bir saç düşmek gibi az bir nazlanmak, sizin gibilerin mâbeyninde hayat-ı nuriyemize bir bomba olur.

Hatta size bunu da haber vereyim; geçen fırtına ile bizi alâkadar göstermeye çok çalışılmış. Şimdi, mâbeyninize az bir yabaniilik atmaya çabalıyorlar. Ben sizin hatırlığınız için her birinizden on derece ziyade zahmet çektiğim hâlde, sizden hiçbirinizin kusuruna bakmamaya karar verdim. Sizden dahi, haklı ve haksız olsa benlik yapmamak, üstadımız olan şâkirtlerin şahs-ı mânevîsi nâmına istiyorum. Eğer o acîb yerde beraber bulunmaktan gizli parmaklar karışıyorlar, biriniz Tahiri'nin koğuşuna gidiniz.

Said Nursî

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Rica ederim, üçünüzün hakkında birbirinden ziyade gücenmeye ehemmiyet verdiğimden gücenmeyiniz. Çünkü Hüsrev'le Feyzi'de –benim gibi– insanlardan tevahhuş ve sıkılmak var. Hem birbirinden bir derece meşrepçe ayırırlar. Ve Sabri ise, akraba ve tarz-ı maîşet cihetinde hayat-ı içtimaiye ile birkaç vecihle alâkadar ve ihtiyata mecburdur. İşte üçünüz bu ihtilâf-ı meslek ve meşrep haysiyetiyle o dağdağalı koğuşta ve sıkıntılı kalabalık içinde her hâlde tam tahammül ve sabır edemediğinizden ben telâş edip vesvese ediyorum. Çünkü pek az bir muhalefetin bu sırada pek zararı var.

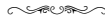
Said Nursî

Aziz, sıddık kardeşlerim, *Bu Medrese-i Yusufiye'de ders drkadaşlarım,*

Bu gelen gece olan Leyle-i Berat, bütün senede bir kudsi çekirdek hükmünde ve mukadderât-ı beşeriyenin programı nev'inden olması¹ cihetiyle Leyle-i Kadir'in kudsiyetindedir. Her bir hasenenin Leyle-i Kadir'de otuz bin olduğu² gibi bu Leyle-i Berat'ta her bir amel-i sâlih ve her bir harf-i Kur'an'ın sevabı yirmi bine çıkar. Sâir vakitte on ise, şuhûr-u selâsede yüze ve bine çıkar. Ve bu kudsi leyâlî-i meşhûrede on binler, yirmi bin veya otuz binlere çıkar. Bu geceler, elli senelik bir ibadet hükmüne geçebilir. Onun için elden geldiği kadar Kur'an'la ve istiğfar ve salavâtla meşgul olmak büyük bir kârdır.

Said Nursî

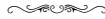

بِسْمِهِ سُبحَانَهُ³

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ أَبَدًا دَائِمًا سَلَّمَ اللَّهُ فِي الدَّارَيْنِ⁴

Elli senelik bir mânevî ibadet ömrünü ehl-i imana kazandırabilen Leyle-i Berat'ını⁵ ruh u canımızla tebrik ederiz. Her biriniz, şirket-i mâneviye sırrıyla ve tesânüd-ü mânevî feyziyle kırk bin lisanla tesbih eden bazı melekler⁶ gibi her bir hâlis, muhlis Nur şâkirtlerini kırk bin dil ile istiğfar ve ibadet etmiş gibi rahmet-i ilâhiyeden kanaat-i tâmm ile ümit ediyoruz.

Said Nursî

¹ Bkz.: el-Kurtubî, *el-Câmi' li ahkâmî'l-Kur'an* 16/128; Ebu's-Suûd, *Tefsîru Ebi's-Suûd* 8/58; el-Âlûsî, *Rûhu'l-meânî* 25/113.

² Bkz.: "Kadir gecesi, bin aydan hayırlıdır." (Kadir sûresi, 97/3)

³ Her türlü noksan sıfatlardan uzak olan Allah'ın adıyla.

⁴ "Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi ebediyen üzerinize olsun! Allah, size hem dünyada hem de âhirette selâmet ihsan etsin!"

⁵ Beraat gecesinin faziletine dair bkz.: Tirmizî, *savm* 39; İbni Mâce, *ikâme* 191; Ahmed İbni Hanbel, *el-Müsned* 6/238.

⁶ Bkz.: et-Taberî, *Câmiu'l-beyân* 15/156; Ebu's-Şeyh, *el-Azame* 2/547, 740, 742, 747, 3/868; İbni Kesîr, *Tefsîru'l-Kur'an* 3/62.

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ¹

Evvelâ bid'akâr bazı hocaların telkinatıyla iddianâmede, İslâm deccalı² ve müteaddit birkaç deccalın³ gelmesini kabul etmiyor gibi Beşinci Şuâ'nın bir meselesine itiraz etmişler. Buna cevaben gayet parlak kat'î bir mucize-i nebeviyye (aleyhissalâtü vesselâm) gösteren bu hadis-i sahihte:

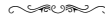
لَنْ تَرَالَ الْخِلَافَةُ فِي وَلَدِ عَمِّي صِنُو أَبِي الْعَبَّاسِ حَتَّى يُسَلِّمَهَا إِلَى الدَّجَالِ

Yani: “Benim amcam, pederimin kardeşi Abbas'ın veledinde Hilâfet-i İslâmiye devam edecek. Tâ deccala, o hilâfeti; yani saltanat-ı hilâfet, deccalın muhrip eline geçecek.”⁴ Yani, uzun zaman beş yüz sene kadar Hilâfet-i Abbasiye vücuda gelecek, devam edecek. Sonra Cengiz, Hülâgu denilen üç deccaldan birisi o saltanat-ı hilâfeti mahvedecek; deccalâne, İslâm içinde hükümet sürecek. Demek İslâm içinde, müteaddit hadislerde üç deccal geleceğine zâhir bir delildir. Bu hadisteki ihbar-ı gaybî, kat'î iki mucizedir:

•Biri, Hilâfet-i Abbasiye vücuda gelecek, beş yüz sene devam edecek.

•İkincisi de, sonunda en zalim ve tahripçi Cengiz ve Hülâgu nâmındaki bir deccal eliyle inkıraz bulacak. Acaba kütüb-ü hadisîyede Kur'ân'a, şeâir-i İslâm'a ait hatta cüz'î şeyleri de haber veren Sahib-i Şeriat, hiç mümkün müdür ki; bu zamanımızdaki pek acîb hâdisâtın haber vermesin? Hem hiç mümkün müdür ki; bu acîb hâdisâtta Kur'ân'a sebatkârâne, geniş bir sahada, en acîb bir zamanda, en ağır şerâit altında hizmet eden ve o hizmetin semerelerini dost ve düşmanları tasdik eden Risale-i Nur şâkirtlerine işaretleri bulunmasın.

Said Nursî

¹ Her türlü noksan sıfatlardan uzak olan Allah'ın adıyla.

² Bkz.: Müslim, *fiten* 116; Ahmed İbni Hanbel, *el-Müsned* 2/166; el-Beyhakî, *Şuabü'l-imân* 1/308.

³ Bkz.: Buhârî, *menâkıb* 25; Müslim, *imân* 248; Ahmed İbni Hanbel, *el-Müsned* 2/236, 346, 457.

⁴ ed-Deylemî, *el-Müsned* 3/447. Ayrıca bkz.: et-Taberânî, *el-Mu'cemü'l-kebir* 23/420.

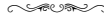
بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ¹

Âyet-i Celîlesinin Bir Nüktesi

Aziz, Nur Kumandanı ve Kur'ân'ın Hâdimi, Kardeşim Re'fet Bey,

Yahudi milleti, hubb-u hayat ve dünya-perestlikte ifrat ettikleri için her asırda zillet ve meskenet tokadını yemeye müstehak olmuşlar. Fakat bu Filistin meselesinde hubb-u hayat ve dünya-perestlik hissi değil; belki enbiâyı Benî İsrâiliyenin mezaristanı olan Filistin, o eski peygamberlerin kendi milliyetlerinden bulunması cihetiyle bir cihette, bir ehemmiyetli hiss-i millî ve dinî olmasından çabuk tokat yemiyorlar.³ Yoksa koca Arabistan'da az bir zümre hiç dayanamayacaktı, çabuk meskenete girecekti.

Said Nursî

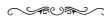

Suâl: Küre-i arzın kürevî olduğuna dair bir âyet var mı ve hangi sûrede-dir? Müstevî veya kürevî olduğundan tereddüdüm vardır. Her hükûmetin bulunduğu arazi deniz ortasındadır. Bu denizlerin etrafını muhafazakâr neler var? Lütfen beyanını rica eder, ellerinizden öperim.

Emirdağlı Ali Hoca

Risale-i Nur bu çeşit mesâili halletmiş. Küreviyet-i arz, ulemâ-yı İslâmca kabul edilmiş; dine muhalefeti yok. Âyetteki satıh demesi,⁴ kürevî olmadığına delâlet etmiyor. Müctehitlerce “istikbal-i kible” namazda şart olması ve şart ise bütün erkânda bulunması sırrıyla secde ve rükûda istikbal-i kible lâzım geliyor. Bu ise yerin, zeminin küreviyeti ile ve şer'an kible Kâbe-i Mükerrerme'nin üstü -tâ arşa kadar- ve altı -ferşe kadar- bir amûd-u nurânî olması⁵, küreviyetle istikbal, erkânda bulunabilir.

Said Nursî

¹ Her türlü noksan sıfatlardan uzak olan Allah'ın adıyla.

² “İşte bu hâdiseden sonra üzerlerine horluk ve yoksulluk damgası basıldı.” (Bakara sûresi, 2/61)

³ Bkz.: Âl-i İmran sûresi, 3/112.

⁴ Bkz.: Gâşiye sûresi, 88/20.

⁵ Bkz.: et-Taberî, Câmiu'l-beyân 27/17; el-Beyhakî, Şuabü'l-imân 3/438; İbni Âbidîn, Hâşiye 1/432.

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ¹ ، وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ²
الْسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ أَبَدًا دَائِمًا³

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Mübarek Ramazan-ı Şerif'inizi bütün ruh u canımızla tebrik ediyoruz. Cenâb-ı Hak, bu Ramazan-ı Şerif'in Leyle-i Kadr'ini umumunuza bin aydan hayırlı eylesin, âmîn... Ve seksen sene bir ömr-ü makbul hükmünde hakkınızı kabul eylesin, âmîn...

Sâniyen, bayrama kadar burada kalmamızın bizlere çok faydası ve hayır olduğu kanaatim var. Şimdi tahliye olsaydık, bu Medrese-i Yusufiye'deki hayırlardan mahrum kaldığımız gibi sırf uhrevî olan Ramazan-ı Şerif'i, dünyaya meşgaleleriyle huzur-u mânevîmizi haleldâr edecekti. ⁴الْحَيَّرَ فِي مَا اخْتَارَهُ اللَّهُ⁴ sırrıyla inşaallah bunda da hayırlı, büyük sevinçler olacak. Mahkemede siz de anladınız ki; –hatta kanunlarıyla da hiçbir cihetle bizi mahkûm edemediklerinden– ehemmiyetsiz, sinek kanadı kadar, kanunla teması olmayan cüz'î mektupların cüz'î hususiyatı gibi cüz'î şeyleri, medar-ı bahsedip büyük ve küllî mesâil-i nuriyeye ilişmeye çare bulamadılar. Hem gayet küllî ve geniş Nur talebeleri ve Risale-i Nur'un bedeline yalnız şahsımı çürütmek ve ehemmiyetten ıskat etmek, bizim için büyük bir maslahattır ki; Risale-i Nur ve talebelerine kader-i ilâhî ilâştirmiyor. Yalnız benim şahsımla meşgul eder.

Ben de size, bütün dostlarıma beyan ediyorum ki; bütün ruh u canımla hatta nefis-i emmâremle beraber Risale-i Nur'un ve sizlerin selâmetine, şahsıma gelen bütün zahmetleri, mânevî sevinç ve memnuniyetle kabul ediyorum. Cennet ucuz olmadığı gibi, cehennem de lüzumsuz değildir. Dünya ve zahmetleri fânî ve çabuk geçici olduğu gibi, bize gizli düşmanlarımızdan gelen zulüm de mahkeme-i kübrâda ve kısmen de dünyada yüz derece ziyade intikamımız alınacağından, hiddet yerinde onlara teessüf ediyoruz.

Madem hakikat budur... Telâşsız ve ihtiyat içinde kemâl-i sabır ve şükürle, hakkımızda cereyan eden kaza ve kader-i ilâhî ve bizi himâye eden

¹ Her türlü noksan sıfatlardan uzak olan Allah'ın adıyla.

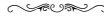
² “Hiç bir şey yoktur ki, O'nu hamd ile beraber tesbih (tenzih) ediyor bulunmasın.” (İsrâ sûresi, 17/44)

³ Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi; sonsuza kadar sürekli üzerinize olsun.

⁴ “Allah'ın kullarını sevk ettiği ve onlar için seçtiği her şeyde hayır vardır.” (Bkz.: el-Aclûnî, *Keşfü'l-hafâ* 1/478)

inâyet-i ilâhiyeye karşı teslim ve tevekkülle.. ve buradaki kardeşlerimizle de hâlisâne ve tesellikârâne ve samimâne ve mütesânidâne hakikî bir ülfet ve muhabbet ve sohbetle.. Ramazan-ı Şerif'te hayrı birden bine çıkan evrâdlarımızla meşgul olup ilmî derslerimizle bu cüz'î, geçici sıkıntılara ehemmiyet vermemeye çalışmak büyük bir bahtiyarlıktır. Ve Nur'un pek ehemmiyetli bu imtihanındaki tesirli dersleri ve muârizlara kendini okutturması, ehemmiyetli bir fütuhat-ı nuriyedir.¹(Hâşiye)

Said Nursî

بِاسْمِهِ تُبْحَانُهُ² ، وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ³

Aziz, siddık kardeşlerim,

Evvelâ: Rivâyât-ı sahiha ile “Leyle-i Kadr'i nısf-ı âhirde, hususan aşr-ı âhirde arayınız.” ferman etmesiyle bu gelecek geceler, seksen küsûr sene bir ibadet ömrünü kazandıran Leyle-i Kadr'in gelecek gecelerde ihtimali pek kavî olmasından istifadeye çalışmak, böyle sevaplı yerlerde bir saadettir

Sâniyen: “Kadere iman eden, gam ve hü-
zünden emin olur.” sırrıyla..⁴ خُذُوا مِنْ كُلِّ شَيْءٍ أَحْسَنَهُ⁵ “Her şeyin güzel ciheti-
ne bakınız.” kaidesinin sırrıyla..⁶ الَّذِينَ يَسْتَمِعُونَ الْقَوْلَ فَيَتَّبِعُونَ أَحْسَنَهُ أُولَئِكَ الَّذِينَ
الَّذِينَ يَسْمَعُونَ الْقَوْلَ فَيَتَّبِعُونَ أَحْسَنَهُ أُولَئِكَ الَّذِينَ هَدَاهُمُ اللَّهُ وَأُولَئِكَ هُمْ أُولُو الْأَلْبَابِ⁶
gayet kısacık bir meâli: “Sözleri dinleyip en
güzeline tâbi olup fenasına bakmayanlar, hidayet-i ilâhiyeye mazhar akıl sa-
hibi onlardır.” ferman-ı ilâhî ile bizler için şimdi her şeyin iyi tarafına ve gü-
zel cihetine ve ferah verecek vechine bakmak lâzımdır ki; manasız, lüzum-
suz, zararlı, sıkıntılı, çirkin, geçici hâller, nazar-ı dikkatimizi celbedip kalbimizi

¹ (Hâşiye) Bazı kardeşlerimizin –lüzumsuz– talebeliğini inkâr, hususan eskiden ehemmi-
yetli kendi hizmet-i nuriyelerini –lüzumsuz– setretmeleri, gerçi çirkin; fakat onların sâbık hiz-
metleri için affedip güvenmemeliyiz.

² Her türlü noksan sıfatlardan uzak olan Allah'ın adıyla.

³ “Hiç bir şey yoktur ki, O'nu hamd ile beraber tesbih (tenzih) ediyor bulunmasın.” (İsrâ sûresi, 17/44)

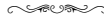
⁴ Bkz.: el-Kudâi, *Müsne'dü's-Şihâb* 1/187; ed-Deylemî, *el-Müsne'd* 1/113; el-Münâvî, *Feyzu'l-kadîr* 3/187.

⁵ Amr İbni Bahr, *el-Beyân ve't-Tebyîn* 1/209. Ayrıca bkz.: Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-evliyâ* 4/314; el-Mizzî, *Tehzibü'l-Kemâl* 14/38.

⁶ Zümer sûresi, 39/18.

meşgul etmesin. Sekizinci Söz’de bir bahçeye iki adam, biri çıkar biri giriyor. Bahtıyarı bahçedeki çiçeklere, güzel şeylere bakar, safa ile istirahat eder. Diğer bedbaht, temizlemek elinden gelmediği hâlde çirkin, pis şeylere hasr-ı nazar eder, midesini bulandırır. İstirahate bedel sıkıntı çeker, çıkar gider. Şimdi hayat-ı içtimaiye-i beşeriyenin safhaları, hususan Yusufiye Medresesi, bir bahçe hükmündedir. Hem çirkin, hem güzel, hem kederli, hem ferahlı şeyler beraber bulunur. Âkıl odur ki; ferahlı ve güzel şeylerle meşgul olup çirkin, sıkıntılı şeylere ehemmiyet vermez; şekvâ ve merak yerine şükreder, sevinir.

Said Nursî

Aziz, sıddık kardeşlerim,

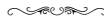
Evvelâ: Yarın gece Leyle-i Kadir olmak ihtimali çok kuvvetli olmasından bir kısım müçtehitler o geceye Leyle-i Kadr’i tahsis etmişler. Hakikî olmasa da, madem ümmet o geceye o nazarla bakıyor. İnşallah hakikî hükmünde kabule mazhar olur.

Sâniyen: Sarsıntılı olan altıncıdaki kardeşlerimizin istirahatlerini merak ediyorum. Bir parmak, hariçten hapse, hususan altıncıya karışıyor. Oradaki kardeşlerimiz dikkat ve ihtiyat edip hiçbir şeye karışmasınlar.

Sâlisen: Avukata, reise okutmak için parçayı gönderdiniz mi? Hem Halil Hilmi, vahdet-i mesele itibarıyla yalnız Sabri’nin değil; belki umumumuzun avukatıdır. Ben bu nazarla ona bakıyorum. Şimdi umumumuzun hesabına birinci avukatımıza tam yardım etsin.

Râbian: Taşköprülü Sadık Bey’in mukaddimesini istinsah için Sabri’ye vermiştim. Eğer yazılmışsa, tashihten geçen parça ona gönderilecek. Yeni yazılanın bir sûreti bana gönderilsin. Hem Sadık’ın manzumeciğinin yanımda bir sureti var, sizde yoksa göndereceğim.

Said Nursî

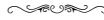
Aziz, sıddık kardeşlerim,

Evvelâ: Hem sizin, hem hapisteki arkadaşlarınızın bayramınızı tebrik ederiz. Sizinle bayramlaşanı, aynen benimle bayramlaşmış gibi kabul ediyorum ve umumuyla bizzat bayram ziyaretini yapmışım gibi biliniz, bildiriniz.

Sâniyen: Sebepsiz, kalın demir sobamın parçalanmasıyla verdiği haber ve biz dahi o işarete binâen tam bir ihtiyat ve temkinle geçen fırtınacık, yüzden bire indi; barut, ateş almadı. Şimdi yine, sebepsiz mataramın acib bir tarzda küçücük parçalara inkısam etmesi, bize tekrar tam bir temkine ve tahammüle ve ihtiyata sarılmamızın lüzumunu haber veriyor. Aldığım mânevî bir ihtarla gizli münafıklar, dindarlara karşı namazsız sefâhetçileri ve mürted komünistleri istimâl etmek istiyorlar, hatta parmaklarını buraya da sokmuşlar.

Bir Hâşiyecik: Dün kalbimde bir ferah ve sevinç vardı. Birden baktım; Nurs'taki kardeşim, Nurs'un balını bir matara içinde sekiz ay evvel bana, Emirdağ'a göndermişti. Dün de Emirdağ'dan bana geldi. "Aman bana çabuk getirin." dedim. Bekledim, gelmedi. O sevinç, bir hiddete döndü. Yüz matara kadar yanımda kıymetli bulunan o ballı matarayı yabani ellere verip çarşıya gönderilmesi sebep olup, o matara da birdenbire kırıldı. Kırk sekiz sene-den beri görmediğim Nurs Köyü'mün, maskat-ı re'simin bir teberrükü olan o tatlıdan, bayram tatlısı olarak her bir kardeşim bir parçacığını tatsın diye bir miktar gönderdim.

Said Nursi

Aziz, siddik, sarsılmaz kardeşlerim,

Sizi ruh u canımla tebrik ederim ki, çabuk yaramızı tedavi ettiniz. Ben de bu gece şifadan tam ferahlandım. Zâten Medresetü'z-Zehra tevessü edip, hakikî ihlâs ve tam fedakârâne terk-i enaniyeti ve tevazu-u tâmmı daire-i Nur'da aşılıyor, neşreder. Elbette gayet cüz'î ve muvakkat hassasiyet ve titizlik ve nazlanmak, o kuvvetli dersini ve uhuvvet alâkasını bozamaz.. ve İhlâs Lem'ası, bu noktada mükemmel nâsihtir. Şimdi en ziyade bizi ve Nur'ları vurmak ve sarsmak için en fena plân, Nur talebelerini birbirinden soğutmak ve usandırma ve meşrep ve fikir cihetinde birbirinden ayırmaktır. Gerçi, gayet cüz'î bir nazlanmak oldu. Fakat göze bir saç düşse başa düşen bir taş kadar incitir ki, büyük bir hâdise hükmünde mataram haber verdi. Merhum Hâfız Ali'nin (*rahîmetullâhî aleyhi*) küçücük böyle bir hâlden, vefatından bir parça evvel şekvâsı, o vakitten beri belki yüz defa hatırıma gelip beni müteessir etmiş.

Said Nursi

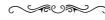

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Talebelerin itiraznâmelerini müdüre vermedim. Dedim: “Diyanet Risayeti’ne ve bize risalelerimizle beraat veren Ankara’nın Ağırceza Dairesi’ne –itiraznâmemin âhiriyle beraber– göndermek istiyoruz. Hem Hata-Savab Cetveli de o iki makama, fakat mahrem, yalnız berâ-yı mâlûmat olarak göndermek münasipse...” Dedi: “Münasıptır.” Şimdi siz avukata deyiniz: Birkaç nüsha talebelerin itiraznâmelerini.. ve cetveli iki nüsha çıkarsın.

Hem Diyanet Riyâseti’ne yazınız ki: “Ulûm-u diniye ehlini himâye etmek vazife-i zaruriyenizi, Said ve arkadaşları hakkında bu defa Afyon’a gönderdiğiniz raporla mükemmel yaptığınızdan hem mazlum Said, hem masum arkadaşları dairenize çok müteşekkîr ve fevkalâde minnettar oldular. Zâten meselemiz dinî ve ilmî olmasından, her daireden ve adliye ve zabıtaban evvel Diyanet Dairesi alâkadardır. Onun için hem Denizli’de, hem Afyon’da en evvel o dairelere müracaat edip şekvâmızı oradaki âlimlere yazdık.” Bu meâlde bir başlık yazınız.

Said Nursî

Aziz, sıddık kardeşim Re’fet Bey,

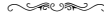
Kur’ân-ı Azîmüştân’ın hürmetine ve alâka-yı Kur’âniyenizin hakkına ve Nur’lar ile yirmi sene zarfında imana hizmetinin şerefine, çabuk bu dehşetli –zâhiren küçücük, fakat vaziyetimizin nezaketine binâen– pek elîm ve feci ve bizi mahva çalışan gizli münafıklara büyük bir yardım olan birbirinden küsmekten ve baruta ateş atmak hükmündeki gücenmekten vazgeçiniz ve geçiriniz! Yoksa bir dirhem şahsî hak yüzünden, bizlere ve hizmet-i Kur’âniye’ye ve imaniyeye yüz batman zarar gelme ihtimali, şimdilik pek kavîdir.

Sizi kasekle temin ederim ki; biriniz bana en büyük bir hakaret yapsa ve şahsımın haysiyetini bütün bütün kırsa, fakat hizmet-i Kur’âniye ve imaniye ve nuriyeden vazgeçmezse ben onu helâl ederim, barışırım, gücenmemeye çalışırım...

Madem cüz’î bir yabanilikten düşmanlarımızın istifadeye çalıştıklarını biliyorsunuz. Çabuk barışınız; manasız, çok zararlı nazlanmaktan vazgeçiniz! Yoksa bir kısmımız –Şemsi, Şefik, Tevfik gibi– muâzırlara sureten iltihak edip, hizmet-i imaniyemize büyük bir zarar ve noksaniyet olacak. Madem inâyet-i

ilâhiye şimdiye kadar bir zâyîata bedel çokları o sistemde vermiş. İnşaallah yine imdadımıza yetişir.

Said Nursî

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Müdür, Âyetü'l-Kübrâ ve Rehber'i çok beğenmiş. Şimdi Asâ-yı Mûsâ ve Zülfikar'ı istiyor. Ben de söz verdim "Sana getireceğim." Eğer burada Afyon'da varsa; bir Asâ-yı Mûsâ, bir Zülfikar (ciltli, büyük) bir Rehber, bir Âyetü'l-Kübrâ ısmarlayınız.

Said Nursî

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Evvelâ: Bu raporun neticesi aynen Denizli'dekinin aynıdır. Bizi medar-ı itham noktalardan tebrie etmek için, onlara hoş görünmek ve Nurcu olmadıklarını göstermek fikriyle, Vehhabilik damarıyla, bir parça ilmî tenkid ile hücum etmişler. Tahminimce bu rapor iddianâmeden evvel buraya gelmiş ki, bazı noktaları iddianâme ondan almış. Öyle ise cetvelimiz onlara dahi tam cevaptır. Siz nasıl bilirsiniz? Hem yeni cevabımız nasıldır, iyi midir? Pek acele ve perişan bir hâlde yazdım.

Sâniyen: Şimdiye kadar zâhiren bizim şahıslarımızla ve cemiyet ve tarikat ve cüz'î bazı hususî mektuplar ile bizimle meşgul oluyordular. Şimdi Sirâcü'n-Nur, Hücümât-ı Sitte'nin müsâderesiyle ve ehl-i vukûfun Nur'lara nazarı çevirmeleriyle ve gizli düşmanlarımızın desiseleriyle bu vatanın bir medar-ı rahata olan Risale-i Nur'a bir nevi hücum olmasından; şimdiye kadar çok defa olduğu gibi, aynen bu memlekete bu hücumun aynı zamanında hem iki, şiddetli zelzele –ki ben o bahsi yazarken– geldi. Beni tasdik edip, "yazıya lüzum yok" dedi. Ben de daha yazmadım. Bugün de işittim ki, harp korkusu başlamış. Ben de buranın âmirine dedim: Şimdiye kadar ne vakit Nur'lara hücum edilse, ya zemin hiddet eder veya harp korkusu başlar. Tesadüf ihtimali

¹ Her türlü noksan sıfatlardan uzak olan Allah'ın adıyla.

kalmayacak derecede çok hâdiseleri gördük ve mahkemelere dahi gösterildi. Demek bugünlerde, bilmediğim hâlde Nur'lar hakkında şiddetli telâşım ve ehl-i vukûfun hasûdâne tenkitleri ve Nur'un bir mühim mecmuasının mü-sâderesi, sadaka-yı makbule mahiyetinde musibetlerin def'ine bir vesile olan Sirâcü'n-Nur, tesettür perdesinin altına girdi, zelzele ve harp korkusu başladı.

Said Nursî

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Aziz, siddik kardeşlerim,

Merak etmeyiniz, biz inâyet altındayız. Zâhiren zahmetler altında rahmetler var. Ehl-i vukûfu mecbur etmişler ki, bir parçasını çürütsünler. Elbette onların kalbleri Nurcu olmuş.

Said Nursî

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Aziz, siddik, sarsılmaz, telâş etmez, âhireti bırakıp fânî dünyaya dönmeyen kardeşlerim,

Bir parça daha burada kalmaktan, meselemizi bir derece genişlendirmek istemelerinden mahzun olmayınız. Bilakis benim gibi memnun olunuz. Madem ömür durmuyor, zevale koşuyor. Böyle çilehânede uhrevî meyveleleriyle bâkileşiyor. Hem Nur'un ders dairesi genişliyor. Meselâ ehl-i vukûfun hocaları, tam dikkatle Sirâcü'n-Nur'u okumaya mecbur oluyorlar. Hem bu sırada çıkmamızla bir-iki cihetle hizmet-i imaniyemize bir noksan gelmek ihtimali var. Ben sizlerden şahsen çok ziyade sıkıntı çektiğim hâlde çıkmak istemiyorum. Siz de mümkün olduğu kadar sabır ve tahammüle ve bu tarz-ı hayata alışmaya ve Nur'ları yazmak ve okumaktan teselli ve ferah bulmaya çalışınız.

Said Nursî

¹ Her türlü noksan sıfatlardan uzak olan Allah'ın adıyla.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Evvelâ: Yanımda bulunan yeni harfle müdâfaâtın âhirindeki cetvelden iki tanesini, ehl-i vukûfa cevapla beraber Diyanet Riyâseti'ne ve Ankara'nın Ağırceza Mahkemesi'ne göndermek için lüzum varsa size göndereceğim. Hem ehl-i vukûfa cevabın bir sureti buradaki mahkemeye verilsin.

Sâniyen: Meselemizi genişlettirmeleri hayırdır. Şimdiye kadar kıymetini düşürmek fikriyle zâhiren küçük, ehemmiyetsiz gösterip gizli, çok ehemmiyet veriyordular. Şimdi bu vaziyet, inşaallah hizmet-i imaniye ve Kur'ânîye daha ziyade hayırlı ve faydalı olacak.

Said Nursî

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Evvelâ: Bu sene serbest olsaydı belki bir kısmımız hacca gidecekti. İnşallah bu niyetimiz bilfiil gitmiş gibi kabul olup, bu sıkıntılı hâlimizde hizmet-i imaniye ve nuriyemiz öyle büyük bir hac sevabını verecek.

Sâniyen: “Risale-i Nur, Kur'ân'ın çok kuvvetli, hakiki bir tefsiridir” tekrar ile dediğimizden, bazı dikkatsizler tam manasını bilemediğinden bir hakikati beyan etmeye bir ihtar aldım. O hakikat şudur:

Tefsir iki kısımdır:

- Birisi mâlûm tefsirlerdir ki; Kur'ân'ın ibaresini ve kelime ve cümlelerinin manalarını beyan ve izah ve isbat ederler.

- İkinci kısım tefsir ise; Kur'ân'ın imanî olan hakikatlerini kuvvetli hüccetlerle beyan ve isbat ve izah etmektir. Bu kısmın pek çok ehemmiyeti var. Zâhir mâlûm tefsirler, bu kısmı bazen mücmel bir tarzda dercediyorlar. Fakat Risale-i Nur, doğrudan doğruya bu ikinci kısmı esas tutmuş; emsâlsiz bir tarzda muannit feylesofları susturan bir mânevî tefsirdir.

Sâlisen: Sabahleyin bir şey yazacaktım, kaldı. Şimdi aynı mesele çıktı, kâtip Sâlim Bey izin verdi. Yarın Heyet-i Vekile'ye bir istida yazmak için Hüsrev ve Tahîrî yanıma gelsinler.

Said Nursî

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ¹

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Acaba ortalıkta en ziyade zararlı biz ve Nur'lar mıdır ki; her muharrir, serbest yazıyor ve her sınıf, müdahalesiz toplanma yapıyor! Hâlbuki din terbiyesi olmasa, müslümanlarda istibdad-ı mutlak ve rüşvet-i mutlakadan başka çare olamaz. Çünkü nasıl bir müslüman, şimdiye kadar hakikî yahudi ve nasrani olmaz; belki dinsiz olur, bütün bütün bozulur. Öyle de bir müslüman, bolşevik olamaz. Belki anarşist olur, daha istibdad-ı mutlakdan başka idare edilmez.

Biz Nur talebeleri hem idareye, hem âsâyîşe, hem vatan ve milletin saadetine çalışıyoruz. Karşımızdaki dinsiz, anarşist ve millet ve vatan düşmanlarıdır. Hükûmet için bize ilişmek değil, tam himâye ve yardım etmek elzemdir.

Said Nursî

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Evvelâ, Re'fet, Ethem ve Çalışkanlar ve Burhan gibi Nur nâşirlerini tahliye etmeleri gösteriyor ki; Nur'ların intişarı yasak değil ve mahkeme ilişemiyor. Hem cemiyetçilik bulunmadığına bir karar alâmetidir. Hem meselemizi uzatmada, Nur'lara nazar-ı dikkati geniş bir dairede celbetmesinden.. onları okumasına bir umumî davet ve resmî bir ilânât hükmünde, işiten müştâkların okuma heveslerini tahrik ettiğinden sıkıntımızdan, zarardan yüz derece ziyade bize ve ehl-i imana menfaatlara vesiledir. Zâten bu zamanda, en geniş daire-i zeminde, en dehşetli ve küllî bir hücumda tecavüz eden dalâlet ordularına karşı böyle kudsî bir ders, bu suretle atom bombası gibi inşaallah tesirini göstermeye bir işarettir.

Said Nursî

¹ Her türlü noksan sıfatlardan uzak olan Allah'ın adıyla.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Aziz, sıddık kardeşlerim Re'fet, Mehmed Feyzi, Sabri,

Ben şiddetli bir işaret ve mânevî bir ihtarla sizin üçünüzden Risale-i Nur'un hatırı ve bu bayramın hürmeti ve eski hukukumuzun hakkı için çok rica ederim ki, dehşetli yeni bir yaramızın tedavisine çalışınız. Çünkü gizli düşmanlarımız iki plânı takip edip; biri, beni ihânetlerle çürütmek.. ikincisi, mâbeynimize bir soğukluk vermektir. Başta Hüsrev aleyhinde bir tenkit ve itiraz ve gücenmek ile bizi birbirimizden ayırmaktır. Ben size ilân ederim ki; Hüsrev'in bin kusuru olsa ben onun aleyhinde bulunmaktan korkarım. Çünkü şimdi onun aleyhinde bulunmak, doğrudan doğruya Risale-i Nur aleyhinde ve benim aleyhimde ve bizi perişan edenlerin lehinde bir azîm hıyanettir ki, benim sobamın parçalanması gibi acîb, sebepsiz bir hâdise başıma geldi. Ve bana yapılan bu son işkence dahi, bu manasız ve çok zararlı tesânüdsüzlüğünüzden geldiğine kanaatim var. Dehşetli bir parmak buraya, hususan altıncıya karışıyor. Beni bu bayramımda ağlatmayınız, çabuk kalben tam barışınız.

Said Nursî

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Ben bugün yalnız iki-üç kardeşimizin tahliyelerini isterdim. Fakat hakkımızdaki inâyet-i ilâhiye onların menfaati için geri bıraktı. Ve yirmi gün kadar, bizim bu vaziyetimiz lâzım ve elzemdir. Çünkü bu bayramda beraber bulunmamız hem bize, hem Nur'lara, hem hizmetimize, hem mânevî ve maddî istirahatimize.. ve hacıların dualarından tam bir hisse almamıza.. ve Ankara'ya gönderilen Risale-i Nur'un müsâdereden kurtulmasına.. ve bizim mazlumiyetimize acıyıp Nur'lara sarılanların çoğalmasına.. ve hazır büyük hatalara rıza ile vatan ve millet ve din hainlerine dehâlet etmediğimize, bir hüccet olması lâzımdı.

Said Nursî

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ¹

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Ehl-i vukûfun insafsızca ve hatalı ve haksız tenkitleri, Vehhabîlik damarıyla İmam Ali'nin (*radîyallâhu anhu*) Nur'larla ciddî alâkasını ve takdirini çekemeyerek ve geçen sene zemzem suyunu döktüren ve bu sene haccı men eden evhamın tesiri altında o yanlış ve hasûdâne itirazları Beşinci Şuâ'a etmişler. Bu sırada, böyle evhamlı ve telâşlı bir zamanda, bizim için en selâmetli yer hapistir. İnşallah Nur'lar, hem kendimizin, hem kendilerinin serbestiyetini kazandıracaklar. Madem emsâlsiz bir tarzda, çok ağır şerâit altında, pek çok muârizlar karşısında bu derece Nur'lar kendilerini okutturuyorlar, talebelerini hapiste çeşit çeşit suretlerde çalıştırıyor, perişanîyetlerine inâyet-i ilâhiye ile meydan vermiyorlar; biz bu dereceye kanaat edip şekvâ yerinde şükretmekle mükellefiz. Benim bütün şiddetli sıkıntılara karşı tahammülüm bu kanaatten geliyor. Vazife-i ilâhiyeye karışmam...

Said Nursî

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Bu iki nüshanın biri benimdir, biri müdüründür. Başta benim hattımla yazısı bulunan nüshaya göre müdürün nüshasını tashih ediniz. Ben bu defa Âyetü'l-Kübrâ'yı mütâlaa ederken, İkinci Makamı'nı –âhire kadar– ve âhirdaki mânevî muhâvereyi pek çok ehemmiyetli gördüm ve çok istifade ettim. Sizin istifadeniz için biri okusun, biri dinlesin. Tashihle beraber muattal kalmasınlar, ikiye kardeşlerimiz mütâlaa etsinler.

Sâniyen, bana ait Onuncu Söz ve buradaki mektuplar defteri vesâire zâyi olmasın ve muattal kalmasın. Ben nezaretini Ceylân'a bırakmıştım.

Said Nursî

¹ Her türlü noksan sıfatlardan uzak olan Allah'ın adıyla.

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Ben şimdi Celcelûtiye'yi okurken, ¹ ثُمَّ نُؤْنِ وَسَائِلِ cümlesinde Risale-i Kader'e işaret eden yirmi altıncı mertebede “ ثُمَّ نُؤْنِ ² ” suresi, Kader Sözü'yle münasebeti nedir?” kalbime gelmesi ânında ihtar edildi. O surenin başını okurken gördüm ki; ³ وَالْقَلَمِ وَمَا يَسْطُرُونَ³ âyeti bütün kalemlerin ve tastir ve kitabetlerin aslı, esası, ezeli me'hazi ve sermedî üstadı, kaderin kalemi ve Nur ve ilm-i ezelinin nuruna işaret eden نْ kelimesidir. Demek ⁴ وَالذَّارِيَّاتِ⁴ , Zerrât Risalesi'ne işareti gibi kuvvetli bir münasebetle نْ kelimesi, Risale-i Kader'e kuvvetli işaretle bakar.

Said Nursî

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz, sıddık, sarsılmaz kardeşlerim,

Evvelâ: ⁵ مَا اخْتَارَهُ اللَّهُ⁵ sırınca meselemizin tehirinde hayır var. Kalbim ve Nur'ların serbestiyeti öyle istiyordu. Siz hem birbirinizi teselli, hem kuvve-i mâneviyeyi takviye, hem tatlı sohbetle müzakere-i ilmiye, hem Nur'ların yazması ve mütâlaalarıyla bu geçici zahmetin noktasını siler, rahmet yapmaya, bu fânî saatleri bâkî saatlere çevirmeye muvaffak olursunuz inşaallah.

Sâniyen: Madem bayramlaşmamız mahkemenin muvakkat hapis menziline oldu. Ben de bayram tatlısı olarak Konya kahramanı Zübeyir'in bana getirdiği zezem ile Nurs Karyesi'nin bence çok mânidar balını gönderdim.

¹ “Tebareke (Mülk), Nûn (Kalem), Seele Sâilûn (Meâric) sûreleri hürmetine işlerim bana kolaylaştı.” (Bkz.: el-Gümüşhânevî, *Mecmûatü'l-ahzâb* (Evrâd-ı Şâzeli) s.514-515)

² Sonra Nûn (Kalem) sûresi hürmetine!

³ “Nûn. Kalem ve ehl-i kalemin satırlara dizdikleri ve dizecekleri şeyler hakkı için!” (Kalem sûresi, 68/1)

⁴ “O tozutup savuran (rüzgârlara)!” (Zâriyât sûresi, 51/1).

⁵ “Allah'ın kullarını sevk ettiği ve onlar için seçtiği her şeyde hayır vardır.” (Bkz.: el-Aclûnî, *Keşfü'l-hafâ* 1/478)

Siz bal matarasına su koyun, karıştırınız. Sonra zezemi içine bırakınız, kemâl-i âfiyetle içiniz.

Said Nursî

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Aziz, siddık kardeşlerim,

Ehemmiyetli bir taraftan, ehemmiyetli ve mânidar bir suâl edilmiş. Bana sordular ki; “Sizin cemiyet olmadığınız, üç mahkemenin o cihette beraat vermesiyle ve yirmi seneden beri tarassut ve nezaret eden altı vilayetin o noktadan ilişmemeleriyle tahakkuk ettiği hâlde, Nurcularda öyle harika bir alâka var ki hiçbir cemiyette, hiçbir komitede yoktur. Bu müşkülü halletmenizi isteriz.” dediler.

Ben de cevaben dedim ki: Evet Nurcular, cemiyet-memiyet, hususan siyâsî ve dünyevî ve menfî ve şahsî ve cemaatî menfaat için teşekkül eden cemiyet ve komite değiller ve olamazlar. Fakat bu vatanın eski kahramanları kemâl-i sevinçle şehâdet mertebesini kazanmak için ruhlarını feda eden milyonlar İslâm fedailerinin ahfadları, oğulları ve kızları, o fedailik damarından irsiyet almışlar ki; bu harika alâkayı gösterip Denizli Mahkemesinde bu âciz bîçâre kardeşlerine bu gelen cümleyi onlar hesabına söylettirdiler:

“Milyonlar kahraman başlar feda oldukları bir hakikate başımız dahi feda olsun!” diye onlar nâmına söylemiş, mahkemeyi hayret ve takdirle susturmuş. Demek Nurcularda hakikî, hâlis, sırf rızâ-yı ilâhî için ve müsbet ve uhrevî fedailer var ki; mason ve komünist ve ifsat ve zındıka ve ilhad ve Taşnak gibi dehşetli komiteler, o Nurculara çare bulamayıp hükûmeti, adliyeyi aldatarak lastikli kanunlar ile onları kırmak ve dağıtmak istiyorlar. İnşâallah bir halt edemezler. Belki Nur’un ve imanın fedailerini çoğaltmaya sebebiyet verecekler.

Said Nursî

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Aziz, siddık kardeşlerim,

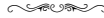
Dünkü suâle benzer, kırk sene evvel olmuş bir suâl ve cevabı size hikâyeye edeceğim. O eski zamanda Eski Said’in talebelerinin üstadlarıyla şiddet-i alâkaları, fedailik derecesine geldiğinden Van, Bitlis tarafında Ermeni komitesi,

Taşnak fedaileri çok faaliyette bulunmasıyla Eski Said onlara karşı duruyordu, bir derece susturuyordu. Kendi talebelerine mavzer tüfekleri bulup medresesi bir vakit asker kışlası gibi silâhlar, kitaplarla beraber bulunduğu vakit, bir asker feriki geldi, gördü, dedi: “Bu medrese değil, kışladır.” Bitlis Hâdisesi münasebetiyle evhama düştü, emretti: “Onun silâhlarını alınız!” Bizden, ellerine geçen on beş mavzerimizi aldılar. Bir-iki ay sonra harb-i umumî patladı. Ben tüfeklerimi geri aldım. Her ne ise...

Bu hâller münasebetiyle benden sordular ki: “Dehşetli fedaileri bulunan Ermeni komitesi sizden korkuyorlar ki; siz Van’da Erek Dağı’na çıktığınız zaman, fedailer sizden çekinip dağılıyorlar, başka yere gidiyorlar. Acaba sizde ne kuvvet var ki öyle oluyor?”

Ben de cevaben diyordum: “Madem fâni dünya hayatı, küçücük ve menfî milliyetin muvakkat menfaati ve selâmeti için bu harika fedakârlığı yapan Ermeni fedaileri karşımızda görünürler. *Elbette hayat-ı bâkiyeye ve pek büyük İslâm milliyet-i kudsiyesinin müsbet menfaatlerine çalışan ve “ecel birdir” itikat eden talebeler, o fedailerden geri kalmazlar.*^{1(Hâşiye)} Lüzum olsa o kat’î ecelini ve zâhirî birkaç sene mevhum ömrünü, milyonlar sene bir ömre ve milyarlar dindaşların selâmetine ve menfaatine tereddüt-süz, müftehirâne feda ederler.

Said Nursî

بِسْمِ اللَّهِ سُبحَانَهُ²

Aziz, sıddık, vefadar ve şefkatli kardeşlerim,

İki gündür hem başımda, hem âsâbımda tesirli bir nezle ağrısı var. Böyle hâllerde bir derece dostlarla görüşmekten teselli ve ünsiyet almaya ihtiyacım içinde acib tecrit ve yalnızlık vahşeti beni sıktı. Böyle bir nevi şekvâ kalbe geldi: “Neden bu tâzib oluyor, hizmetimize faydası nedir?”

¹ (Hâşiye) Kardeşlerim nâmına âcizane diyorum ki; “Lüzum olursa, inşaallah çok ileri geçeceğiz. Bizler, dinde olduğu gibi kahramanlıkta da ecdadımızın vârisleri olduğumuzu göstereceğiz.”

² Her türlü noksan sıfatlardan uzak olan Allah’ın adıyla.

Birden bu sabah kalbe ihtar edildi ki: Siz, bu şiddetli imtihana girmek.. ve inceden inceye sizi kaç defa “altın mı, bakır mı” diye mihenge vurmak.. ve her cihette sizi insafsızca tecrübe etmek.. ve “nefislerinizin hisseleri ve desiseleri var mı, yok mu” üç-dört eleklerle elenmek; hâlisâne, sırf hak ve hakikat nâmına olan hizmetinize pek çok lüzumu vardı ki, kader-i ilâhî ve inâyet-i rabbâniye müsaade ediyor.

Çünkü böyle meydan-ı imtihanda inatçı ve bahaneci insafsız muârizların karşısında teşhir edilmesinden herkes anladı ki; hiçbir hile, hiçbir enaniyet, hiçbir garaz, hiçbir dünyevî, uhrevî ve şahsî menfaat karışmayarak, tam hâlis, hak ve hakikatten geliyor. Eğer perde altında kalsaydı, çok manalar verilebilirdi. Daha avâm-ı ehl-i iman itimat etmezdi. “Belki bizi kandırırlar” der ve havas kısmı dahi vesvese ederdi. Belki “bazı ehl-i makamat gibi kendilerini satmak, itimat kazanmak için böyle yapıyorlar” diye daha tam kanaat etmezlerdi. Şimdi imtihandan sonra, en muannit vesveseli dahi teslime mecbur oluyor. Zahmetiniz bir, kârınız bindir inşaallah.

Said Nursî

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

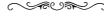
Aziz, sıddık kardeşlerim,

Esaretimdeki hâdisenin gazete ile ilânı, şiddetli yasaklarla ahaliyi her tarafta bizden kaçırmaya çalışmakla beraber teveccüh-ü âmmeyi ziyadeleştirmiş. Bize, hususan şahsıma ihânet etmeye taraftar üç resmî adam dün avluda demişler: “Said, pencereden görüldüğü vakit ahali toplanıp ona bakıyor. Pencerede durmasın. Yoksa koğuşunu değiştiriniz.” diye başgardıyan söyledi. Hiç merak etmeyiniz. Ben her sıkıntıya tahammüle karar vermişim. Duanız bereketiyle inşaallah sıkıntılar sevinçlere dönecekler.

O esaret hâdisesinin aslı doğrudur. Fakat şahidim olmadığından tafsilen beyan etmemiştim. Yalnız bir manganın beni idam etmek için geldiğini bilmiyordum, sonra anladım. Ve Rus kumandanı tarziye için Rusça bir şeyler söyledi, ben bilmedim. Demek hazır bulunan ve bu hâdiseyi gazeteye ihbar eden müslüman yüzbaşı anlamış ki, kumandan tekrar tekrar “Affet!” demiş.

Kardeşlerim, ben Nur'larla meşgul oldukça sıkıntılar azalıyor. Demek vazifemiz, Nur'larla iştigaldır.. ve geçici şeylere ehemmiyet vermemek.. ve sabır ve şükretmektir.

Said Nursî

Bediüzzaman'ın Akıllara Hayret Veren Bir Seciyesi

Ehl-i Sünnet Mecmuası'nın 15 Teşrin-i Evvel 1948 tarihli nüshasında neşredilmiştir. Ehl-i Sünnet Gazetesi sahibi avukat bir zâtın makalesidir.

Ben Birinci Cihan Harbi'nde Bitlis mevkiinde yaralı olarak esir olurken, Bediüzzaman da o gün esir düşmüştü. O Sibiry'a gönderilmiş, en büyük esirler kampında idi. Ben Bakü'nün Nargin Adası'nda idim. Günün birinde esirleri teftişe gelen ve kampı gezerken Bediüzzaman'ın önünden geçen Nikola Nikolaviç'e o hiç ehemmiyet vermiyor ve yerinden kımıldamıyor. Baş kumandanın nazar-ı dikkatini çekiyor. Tekrar bir bahane ile önünden geçiyor. Yine kımıldamıyor. Üçüncü defasında önünde duruyor. Tercüman vasıtasıyla aralarında şöyle bir muhâvere geçiyor:

– Beni tanımadılar mı?

– Evet tanıdım. Nikola Nikolaviç, çarın dayısıdır. Kafkas cephesi başkumandanıdır.

– O hâlde ne için hakaret ettiler?

– Hayır, affetsinler! Ben kendilerine hakaret etmiş değilim. Ben mukaddesatımın emrettiğini yaptım.

– Mukaddesat ne emrediyormuş?

– Ben müslüman âlimiyim. Kalbimde iman vardır. Kendisinde iman olan bir şahıs, imanı olmayan şahıstan efedaldır. Ben ona kıyam etseydim, mukaddesatıma hürmetsizlik yapmış olurdum. Onun için ben kıyam etmedim.

– Şu hâlde, bana imansız demekle benim şahsımı, hem ordumu, hem de milletimi ve çarı tahkir etmiş oluyor. Derhal divan-ı harp kurulunda isticvab edilsin.

Bu emir üzerine divan-ı harp kuruluyor. Karargâhtaki Türk, Alman ve Avusturya zâbitleri, ayrı ayrı Bediüzzaman'a rica ederek başkumandana tarziye vermesi için ısrar ediyorlar. Verdiği cevap bu oluyor:

– Ben âhiret diyarına göçmek ve huzur-u Resûlullah'a varmak istiyorum. Bana bir pasaport lâzımdır. Ben imanıma muhalif hareket edemem.

Buna karşı kimse sesini çıkarmıyor, neticeyi bekliyor. İsticvab bitiyor. Rus çarını ve Rus ordusunu tahkir maddesinden idam kararını veriyorlar. Kararı infaz için gelen bir manga askerin başındaki subaya kemâl-i şetâretle: “Müsaade ediniz, on beş dakika vazifemi îfâ edeyim.” diye abdest alıp iki rekât namaz kılarken, Nikola Nikolaviç geliyor, kendisine hitâben:

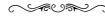
– Beni affediniz! Sizin beni tahkir için bu hareketi yaptığınızı zannediyordum. Hakkınızda kanunî muamele yaptım. Fakat şimdi anlıyorum ki, siz bu hareketinizi imanınızdan alıyorsunuz ve mukaddesatın emirlerini îfâ ediyorsunuz. Hükmünüz iptal edilmiş, dinî salâhatinizden (sâlihliğinizden) dolayı şâyân-ı takdirsiniz. Sizi rahatsız ettim, tekrar tekrar rica ediyorum beni affediniz!”

Bütün müslümanlar için şâyân-ı misal olan bu salâbet-i diniye ve yüksek seciye-yi, arkadaşlarından bir yüzbaşı, müşâhedesine müsteniden anlatıyordu. Bunu duydukça ihtiyârsız olarak gözlerim yaşla doldu.

Abdurrahîm

Gazetenin bu fıkrasının yazılmasını Üstadımız emretmedikleri hâlde; hem çok merakâver, hem çok ibret, hem çok heyecan verici olmasından buraya yazılmıştır.

Hüsrev

Kardeşlerim,

Hem benim iştahım kesildiği, hem hediye bana dokunduğu için, benim hisseme düşen üç parça yağ ve bir sepet üzüm ve bir kese elma ve iki paket çay ve şekeri size gönderdim. Ben sizlere teberrük verecektim. Fakat sordum, sizinki de var. Hem ben onların fiyatıyla yoğurt, yumurta, ekmek gibi şeyleri alacağım; tâ Medresetü’z-Zehra benden gücenmesin, “teberrükümü yemedi” demesin. Hem muhtaca, hem bir parça ucuz, hem lâyıklara satınız ki; iki cihetle Medresetü’z-Zehra ve şubelerinin hediyeleri tam mübarek, hem bana, hem alanlara îlâçlı bir teberrük olsun. Hüsrev nezaretçi ve Ceylân, Hıfzı satıcı olsun.

Said Nursî

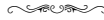

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Evvelâ: Hakkımda gazete münasebetiyle şimdi ihtar edildi ki; Rus'un cebbâr bir kumandanı, gösterdiği izzet-i imaniye karşısında hiddetini bırakıp tarziye verdiği hâlde; *Risale-i Nur'un gayet kuvvetli, şahsımın yüz derece fevkinde hâlisâne salâbet-i imaniye derslerini gören resmî memurlar kalben insafa gelmezler ve inadında devam etseler; elbette cehennemden başka hiçbir ceza onları temizlemez. Muvakkat bir ömürde bu azîm hatanın cezası yerleşmez. Çünkü bir yağ bozulsa, daha yenilmez. Süt, yoğurt gibi değil. İnşallah Nur'lar onların çoğunu bozulmadan kurtarmış.*

Sâniyen: Mehmed Feyzi, Bedriye'ye yazsın ki; ben onun mektubunda bulunan bütünleri duama dâhil ediyorum, onlar da bana dua etsinler.

Said Nursî

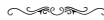
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ¹

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Evvelâ, medar-ı ibret ve hayret iki esaretimde şahsıma karşı bir muameleyi beyan etmek ihtar edildi, şöyle ki:

Rusya'da Kosturma'da doksan esir zâbitlerimizle beraber bir koğuşta idik. Ben o zâbitlerimize arasına ders veriyordum. Bir gün Rus kumandanı geldi, gördü, dedi: "Bu Kürd, gönüllü alay kumandanı olup çok askerimizi kesmiş. Şimdi de burada siyasî ders veriyor. Ben yasak ediyorum, ders vermesin." İki gün sonra geldi, dedi: "Madem dersiniz siyasî değil, belki dinîdir, ahlâkidir; dersine devam eyle." izin verdi.

İkinci esaretimde, bu hapiste iken yirmi sene derslerimi dinlemiş ve benden daha güzel ders veren bir has kardeşimin ve zarurî hizmetimi gören hizmetçilerimin benim yanıma gelmeleri, adliye memuru tarafından yasak edildi; tâ benden ders almasınlar. Hâlbuki Nur Risaleleri başka derslere hiç ihtiyaç bırakmıyor ve hiçbir dersimiz kalmamış ve hiçbir sırrımız gizli kalmamış. Her ne ise bu uzun kıssayı kısa kesmeye bir hâl sebep oldu.

¹ Her türlü noksan sıfatlardan uzak olan Allah'ın adıyla.

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ¹

Çok aziz, çok sevgili, çok kıymetli, çok mübarek Üstadımız Efendimiz hazretleri,

Arz-ı tâzimât ve takdim-i ihtirâmat ile istifsâr-ı hatır edip, sıhhat ve âfiyetinize dualar ederek; dâmenlerinizden, el ve ayaklarınızdan öpüyoruz.

Müşfik Üstadımız, Efendimiz,

Siz sevgili üstadımızdan bize gönderilen ve müdâfaâtın sonuna ilâve edilen üç kıymetli mektubunuzla Hüve Nüktesi'ni nasıl bulduğumuzu, siz sevgili üstadımıza arz etmemizi, bir mübarek kardeşimizle siz sevgili üstadımız emretmişler.

Sevgili Üstadımız, Efendimiz,

Birinci mektubunuz, yirmi seneden beri tarassutlar ve nezaretlerle beraber altı vilayet ve üç mahkemenin bulamayıp beraat verdikleri cemiyetçilikten sizde hiçbir eser görülmediği hâlde; hiçbir cemiyette ve hiçbir komitede görülmeyen Nurculardaki harika alâka, ehemmiyetli bir taraftan bir suâl ile siz sevgili üstadımızdan sorulmuş olup, şehâdet mertebesini kazanmak için ruhlarını feda eden milyonlar İslâm fedailerinin ahfadları ve evlâtları, o fedailiği ecdatlarından irsiyet aldıkları içindir ki; siz sevgili üstadımıza mahkemeleleri hayret ettirip susturan “Milyonlar kahraman başlar feda oldukları bir hakikate başımız dahi feda olsun!” diye acib cümleyi söyletmeye vesile olan talebelerinizde gördüğünüz hakikî, hâlis, sırf rızâ-yı ilâhî ve müsbet ve uhrevî fedakârlığın karşısında, menfî cemaat ve komitelerin mağlup oldukları.. hem Nurcuları dağıtmak isteyenlerin inşaallah muvaffak olamayacakları.. ve hem Nur'un ve imanın fedailerini çoğaltmaya sebebiyet verecekleri izah edilmekle cevap verilmiştir.

İkinci mübarek mektubunuzda, siz sevgili üstadımızın Van, Bitlis'te tedris-te bulunduğunuz talebelerinizle birlikte, etraflarında bulunan ehl-i imanı titreten Ermeni, Taşnak fedailerine karşı çıkıp, o fedaileri durdurup dağıtmaya mecbur eden siz sevgili üstadımızdaki ve talebelerinizdeki harika kuvvet; küçücük, fânî, dünya hayatı ile menfî milliyetin muvakkat menfaati ve selâmeti için Ermeni fedailerinde görülen harika fedakârlığa mukabil; hayat-ı bâkiyeye ve İslâm millet-i kudsiyesinin müsbet menfaatlerine çalışan ve “ecel, birdir”

¹ Her türlü noksan sıfatlardan uzak olan Allah'ın adıyla.

itikat eden ve üstadlarına olan şiddet-i râbitaları fedailik derecesine varan talebelerinizin birkaç sene mevhum ömürlerini milyonlar sene bir ömre ve milyarlar dindaşların selâmetine ve menfaatine müftehirâne feda etmelerinden mütevellid olduğu, kırk sene evvel siz sevgili üstadımızdan sorulan bir suâle cevap olarak bildirilmektedir.

Üçüncü mübarek mektubunuz, dokuz aydan beri temâdî eden pek acîb tecridinizle beraber teselli ve ünsiyet ihtiyacını tevlid eden hastalığınız içinde “neden bu tâzib oluyor” diye siz sevgili üstadımızın kalb-i mübareklerine gelen şekvâya bir ihtar olup; inatçı, bahaneci ve insafsız muâzırlar karşısında girdiğimiz bu şiddetli imtihanda altın olanlar, bakır olanlardan ayrılmak için mi-henge vurulmak.. ve insafsız bir tecrübe ile nefislerin hisseleri olup olmadığı bilinmek için eleklerle elenmek.. sırf hak ve hakikat nâmına olan hâlisâne hizmetimize pek çok lüzumu olduğu için kader-i ilâhînin ve inâyet-i rabbâniyenin bu dehşetli tazyike verdiği müsaade; hiçbir hile, hiçbir enaniyet, hiçbir garaz, hiçbir dünyevî ve uhrevî menfaat karışmayarak yapılan.. ve tam hâlis ve hak ve hakikatten gelen.. ve şimdi en muannit ve vesveseli olanları dahi teslim mecbur eden.. ve bir zahmete mukabil inşaallah bin kâr bırakan bu hizmetimiz, eğer perde altında kalsaydı çok manalar verilmekle beraber avâm-ı ehl-i iman ile havas kısmı birer bahane ile tam kanaat etmeyeceklerinden olduğu bildirilmektedir.

Dördüncü mektup olan Hüve Nüktesi ise, ¹قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ve ²لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ kelime-i kudsiyeleriyle maddî cihetinde, ³هُوَ lafzında siz sevgili üstadımızın bir seyahat-i hayaliye-i fikriyelerinde, hava sayfasının mütâlaalarıyla görülen zarif bir nükte-i tevhidde, iman mesleğindeki gayet derecede kolaylık ile meslek-i dalâletteki nihâyetsiz müşkülât, kısa bir işaretle beyan edilmiş. Kudret-i ilâhiyenin bir arşı olan bir avuç toprakta konulan muhtelif tohumların mahiyetlerinde.. ve emir ve iradenin diğer bir arşı olan havanın bir parçasında neşv ü nema bulan ⁴هُوَ lafzında görülen harikalar, esbaba verildikçe dehşetli müşkülâtın zuhuru ve Vâhid-i Ehad’e verildikçe fevkalâde sühûletin vücudu, hem ehl-i dalâletin hususan maddiyyûn ve tabîiyyûn meslek erbabına, hem ehl-i imana gayet şirin, gayet güzel, gayet hoş, hem gayet muknî ve müsakit bir şekilde isbat edilerek bir risale kadar kıymeti bulunan hususan tahavvülât-ı zerrât hakkındaki Otuzuncu Söz’le, Tabiat Risalesi olan Yirmi Üçüncü

¹ “Allah, o hak Mabuddur ki kendisinden başka hiçbir ilâh yoktur.” (Bakara sûresi, 2/163, 255; Âl-i İmran sûresi, 3/2, 6, 18; Nisâ sûresi, 4/87; ...)

² “De ki: O, Allah’tır, gerçek İlah’tır ve Birdir.” (İhlâs sûresi, 112/1)

Lem'a'nın bir nevi hülâsası olabilir kanaatini bize veren bu kıymetli yazılarınızla Risale-i Nur, baştan başa her okuyanı hem tenvir edip yükseltiyor, hem sevgili üstadımıza nihâyetsiz minnettarlıklara vesile oluyor.

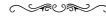
Hüsrev

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Aziz, sıddık kardeşlerim,

İki-üç defadır ehemmiyetli bir hâlet-i ruhiye bana ârız oluyor. Aynı otuz sene evvel İstanbul'da beni Yuşa Dağı'na çıkarıp.. İstanbul'un, Dârü'l-Hikmet'in cazibedar hayat-ı içtimaiyesini bıraktırp.. hatta İstanbul'da bulunan Nur'un birinci şâkirdi ve kahramanı olan merhum Abdurrahman'ı dahi zarurî hizmetimi görmek için de yanıma almaya müsaade etmeyen.. ve Yeni Said mahiyetini gösteren acib inkılâbât-ı ruhînin bir mislinin şimdi mukaddemâtı bende başlamış. Üçüncü bir Said ve bütün bütün târik-i dünya olarak zuhuruna bir işaret tahmin ediyorum. Demek Nur'lar ve kahraman şâkirtleri benim vazifelerimi yapacaklar, daha bana hiç ihtiyaç kalmamış. Zâten Nur'un her bir câmi cüzü ve sarsılmayan hâlis şâkirtlerinin her birisi, benden daha mükemmel ders verir.

Said Nursî

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Evvelâ: Ben bazı emârelerle tahmin ederim ki; neşredilen mecmualarımızdan en ziyade Rehber'e ehemmiyet veriyorlar. Ben zannederim ki; Hüve Nüktesi, gizli zındık düşmanlarımızın bellerini kırmış.. onların istinadgâhı olan tabiat tâgûtunu dağıtmış.. kesif toprakta bir derece saklayabilirken şeffaf havada –Hüve Nüktesi'nden sonra– hiçbir cihetle o tâgûtı saklamak imkânı kalmamış ki; küfr-ü inadî ve temerrüd-ü irtidâdî sebebiyle adliyeyi aldatıp aleyhimize sevk ediyorlar. İnşallah Nur'lar, adliyeleri lehine çevirip onların bu hücumunu dahi akîm bırakacaklar.

Sâniyen: Bu sırada hem Ehl-i Sünnet Gazetesi, hem buranın gazetesi, hem Zübeyir'in hararetili mukabelesi, Nur'larla iştigalleri güzel bir ilânat

¹ Her türlü noksan sıfatlardan uzak olan Allah'ın adıyla.

hükmüne geçtiler. Benim bedelime, benim hoşuma giden bize dair bahislerine bakınız, bana bildiriniz.

Said Nursî

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ¹

Aziz, siddık kardeşlerim Mehmed, Mustafa, İbrahim, Ceylân,

Evvelâ: Dün dördünüzün hararetli sohbetini gördüm, çok sevindim, memnun oldum. Ben de yanınızda bulunuyorum gibi ferahla dinledim. Birden baktım ki, iki tarafınızda sizi dinleyenler var. Yarım saat devam etti. Merak ettim, kalben dedim: “Habbeyi kubbe yapan ve yanlışı mana veren bir casus, dinleyenler içinde bulunmak ihtimali var ki; dikkatle kulak veriyor ve konuşan kardeşler ihtiyatsızlıklarından ve sohbetin keyfinden hiç onlara bakmıyorlar, dikkat etmiyorlar” diye size cevap gönderdim. Elhamdülillâh bir zararlı konuşma olmadığını bildim. Bu nazık sırada ihtiyat lâzımdır.

Sâniyen: Hoca Hasan’ın haddimden yüz derece ziyade bir hüsn-ü zan ile yazdığı bir mektubundan bildim ki, aynen Denizli kahramanı merhum Hasan Feyzi sisteminde bir Nur nâşiri olacak. İnşaaallah onun gibi Afyon’da dahi Hasan Feyzi’ler çıkacaklar. Afyon, Denizli’den geri kalmayacak, zahmetimizi rahmete çevirecek.

Said Nursî

Kardeşlerim,

Ben gazeteleri merak etmezdim. Fakat bu sırada hem Ehl-i Sünnet, hem Sebilürreşad’ın lehimizdeki yazıları herhâlde aleyhimizdeki kıskançları ve gizli düşman zındıkları şaşırtmış. Bunların o dostları susturmak için çalışmak ihtimali beni meraklandırdı.

Said Nursî

¹ Her türlü noksan sıfatlardan uzak olan Allah’ın adıyla.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Sıkıntılı Musibetlerimi Hiç İndiren Bir Hakikatli Tesellidir

Birinci: Hakkımızda zahmet rahmete dönmesi.

İkinci: Kader adaleti içinde rıza ve teslim ferahı.

Üçüncü: İnayet-i hâssanın Nurcular hakkında hususiyetindeki sevinç.

Dördüncü: Geçici olmasından zevalinde lezzet.

Beşinci: Ehemmiyetli sevaplar.

Altıncı: Vazife-i ilâhiyeye karışmamak.

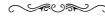
Yedinci: En şiddetli hücumda en az meşakkat ve küçük yaralar.

Sekizinci: Sâir musibetzedelere nisbeten çok derece hafif olması.

Dokuzuncu: Nur ve iman hizmetinde şiddetli imtihandan çıkan yüksek îlânâtın tesiratındaki sürur.

Dokuz adet mânevî sevinçler, öyle teskin edici bir merhem ve tatlı bir ilâçtır ki; tarif edilmez, ağır elemelerimizi teskin ediyor.

Said Nursî

Aziz, siddık, metin kardeşlerim,

On aydan beri münafıkların, bir resmî memuru elde edip bütün desiseleriyle yaptıkları hücum en küçük bir şâkirdi sarsmadı. O iftiraları hiç hükümdededir. İsbat ettiğimiz onun yüz yalanına karşı, bir gazetenin sâbık valinin tekâüde sevkini bir mektubumuzda bulup hilâf-ı vakidir diye birtek yanlış bulmuş. Hâlbuki o yanlış, o gazeteye aittir; her ne ise... Böylelerden böyle iftiralar, binden bir tesiri bize olmadığı gibi, inşaallah daire-i Nur'a da zararı olmayacak. Size söylediğim gibi, memurun iftiranâmesine çok ehemmiyet vermeyiniz, zihninizi bulandırmasın. Eğer müdâfaâtımda cevabı bulunmayan kanunî nokta varsa, kısa cevap verirsiniz. Hem deyiniz: "Said der ki; bizi ve Nur'ları beraat ettiren üç mahkemeyi kızdırmamak, tenkis etmemek için o garazkârâne iddianâmeye karşı cevap verip ehemmiyet vermeyeceğim. Büyük müdâfaâtım, hususan on vecihle kanunsuzluğa tam ve mükemmel bir cevaptır."

¹ Her türlü noksan sıfatlardan uzak olan Allah'ın adıyla.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

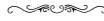
Evvelâ: Bir inâyettir ki, o adamın müfteriyâne iddianâmesini işitemedim. Yoksa şiddetle konuşacaktım. Reise, seni mahkemeye veriyorum, yani haksızlığınla mahkeme-i kübrâya ve kanunsuzluğunla dünya mahkemesine. Ve avukatım yok dediğimden maksad, onlara bizim umumumuzun küllî meselede vekilimizdir, benim hususî şahsıma gelen hücumu ancak ben mukabele edebilirim, demektir. Ahmed Hikmet'e bildiriniz.

Sâniyen: Savcının isnâdâtına karşı eski müdâfaâtımız kâfidir.

Sâlisen: Mustafa Osman, Ceylân nasıl telâkki ettiklerini ve hiç bulan-tı onlara vermediklerini ve daire-i Nur'da dahi fena tesir etmeyeceğini bana yazdılar. Kahraman Tahir'i gördüm. O da öyle telâkki etmiş. Hüsrev ve Fezî'leri ve Sabri'yi merak ettim.

Râbian: Zannederim ki; şimdi küfür ve dalâlet, komiteler ve cemiyetler şeklinde hücum ettikleri içindir ki; kader-i ilâhî, bunlara bu eşedd-i zulüm ile bir cemiyet isnadıyla bizi tâzib ettiriyor. Demek şimdi ehl-i imanin ittihadına pek çok lüzum var. Biz o hakikati bilmediğimiz için kaderin adalet tokadını yeriz.

Said Nursî

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Evvelâ: Haccı men eden, zezemi döktüren.. hakkımızda eşedd-i zulme müsaadekâr davranan.. ve Zülfikar ve Sirâcü'n-Nur'un müsâderesine ehemmiyet vermeyen.. ve bizi garazkârâne, kanunsuz tâzib eden memurları terfi ettirip, hânemizden çıkan mazlumâne lisân-ı hâl ile yüksek ağılamamızı ve sesimizi işitmeyen bir müstebit kabinenin zamanında en rahat yer hapidir. Yalnız mümkün olsa başka hapse naklolsak, tam selâmet olur.

Sâniyen: Onlar, nasıl zorla en mahrem risaleleri en nâmahreme okuttular; öyle de zorla ısrar edip bizi cemiyet yapmaya mecbur ediyorlar. Hâlbuki cemiyet ve komitecilîğe hiç ihtiyacımızı hissetmiyorduk. Çünkü ittihad-ı ehl-i iman cemaatindeki uhuvvet-i İslâmiye, Nurcularda pek hâlisâne, fedakârâne

inkışaf ettiği gibi ve eski ecdatlarımızın kemâl-i aşkla ruhlarını feda ettikleri bir hakikate, Nur şâkırtleri o milyonlar kahraman ecdatlarından irsiyet aldıkları kuvvetli bir fedailik ile o hakikate bağlanmaları, şimdiye kadar resmî veya siyasi, gizli ve âşikâr cemiyetler ve komiteciliğe ihtiyaç bırakmıyordu. Demek şimdi bir ihtiyaç var ki, kader-i ilâhî onları bize musallat ediyor. Onlar mevhum bir cemiyet isnadıyla zulmederler. Kader ise, “Neden tam ihlâsla, tam bir tesânüdle, tam bir hizbullah olmadınız?” diye bizi onların elleriyle tokatladı, adalet etti.

Said Nursî

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ¹

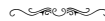
Aziz, siddık kardeşlerim,

Evvelâ: Sizi teselliye muhtaç bilmiyorum. Birbirinizin kuvve-i mâneviye-nizi takviye edersiniz, o kâfidir. Karşımdaki levha dahi bana kâfi geliyor. Bu son hücum da tam haksız ve kanunsuz, yalnız evhamdan ve zaafiyetten gelen bir korkutmak olduğu anlaşıldı. Ve ahalinin ve zabıtanın vaziyeti, o manasız hücumla bir itiraz hükmündeydi.

Sâniyen: Benim müdâfaâtım yeni isnadata dahi kâfi gelir mi? Hem Zübeyir ve avukatlar çalışıyorlar mı? Telâşları yok mu? Hiç merak etmesinler. Bize medar-ı mesuliyet ettiği maddelere göre, bütün uhuvvet-i imaniyeyi taşıyanları, hatta bütün imamların cemaatlerini ve bütün üstad ve muallimlerin talebelerini dahi mesul etmek lâzım gelir. Demek muhalifleri çok kuvvet bulmuşlar ki, bütün bu telâşlı ve imkânâtı vukuat yerinde istimâl ederek acib evhamla bize hücum ettiler.

Sâlisen: Benim kendi kanaatim, tâ bahara kadar hapiste kalmak gerektir. Zâten kışta her şey tevakkuf eder. İnşaaallah inâyet-i ilâhiye yine imdadımıza yetişir.

Said Nursî

¹ Her türlü noksan sıfatlardan uzak olan Allah'ın adıyla.

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Hüsrev'in Bir Mektubudur

Sevgili Üstadımız Efendimiz,

Garazkâr raporlarıyla hakkımızda Afyon Adliyesi'ni pek büyük bir dikkate sevkeden.. ve sekiz aydan beri şiddetli bir tazyik altında siz sevgili üstadımızı yaşatan.. biz talebelerinizle birlikte Afyon hapsinde temâdi-i mevkufiyetimize sebep olan.. ve Nur'un kabil-i inkâr olmayan mu'ciz-nümâ hakikatlerini hasûdâne nazarla mütâlaa eden ehl-i vukûf ulemâsına, siz sevgili üstadımızı, hem Risale-i Nur yirmi beş seneden beri sükût etmiş iken; o muhterem allâmelerin ehl-i imanı, hususan hamele-i Kur'ân'ı müdâfaa ve muhafaza, en büyük vazifeleri iken; Afyon Adliyesi'ni aleyhimize teşvik edip tahrik eden raporlarına karşı siz sevgili üstadımızı esefle mukabeleye mecbur eden yazılarınız, şefkatinizin eseri olduğu şüphesizdir. Yirmi beş seneden beri, zaman zaman gizli düşmanlarınıza karşı bir avuç talebenizle mücadeleyle giren siz sevgili üstadımızı ve Kur'ân'ın en büyük hakikatlerini muhtevi Risale-i Nur'u müdâfaa etmek şöyle dursun, en tehlikeli vakitlerimizde cephe alan bu âlimlere karşı pek çok suâlleri sormak hakkınız iken, pek cüz'î suâlleriniz, o âlimleri ikazdan başka bir şey olmayacak.

Böyle en nazik zamanlarda muâvenetinize pek çok muhtaç olduğumuz menbalardan doğan ümitsizliklerimizi büyük bir izzete tebdil eden ve pek büyük bir ihsan-ı ilâhî olan inâyet-i hâssa, bu Afyon hapsinde tekrar kendini gösterdi. Sekiz aydan beri titremeyen zemin; siz sevgili üstadımıza, Risale-i Nur'a hücum zamanlarında –gizli düşmanların hücumu ile– gelen zelzeleleri yazarken, bugün yine zemin hiddet edip iki defa şiddetli bir surette titremesiyle bizi de şahit göstermiş, ümitlerimizi takviye etmiş, imhanıza susayan insafsız düşmanlarınızın en dehşetli savletleri karşısında zâhirî kimsesizliğinize şefkat etmiş, maddeten aczinize merhamet etmiş, imdadınıza yetişmiş, titreyen zemin ile dâvânızın doğruluğunu tasdik etmiş. İlâhî ve melekûtî bir kudretle mübarek kaleminizden çıkıp yükselen “Zafer bizindir!” beşaretlerinizi ihtar ile bizleri siz sevgili üstadımıza çok minnettar eylemiştir.

اَلْبَاقِي هُوَ اَلْبَاقِي¹

Çok kusurlu talebeniz
Hüsrev

¹ Kendinden başka her şeyin fânî olduğu gerçek Bâkî, Allah'tır.

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ¹

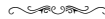
Aziz, sıddık kardeşlerim,

Evvelâ: *İhtiyat ve temkin ve meşveret etmek lâzımdır.*

Sâniyen: Zübeyir, bana merhum biraderzadem Abdurrahman yerine.. ve Ceylân, merhum biraderzadem Fuad bedeline verilmiş diye mânevî ihtar aldım. Ben de burada işimi onlara bıraktım.

Sâlisen: Haber aldım ki, çok çalışan fakat ihtiyatsız Ahmed Feyzi'nin "Mâidetü'l-Kur'ân" başındaki mâlûm mektubumu mahkeme heyeti bahane ederek –ki "Said kendi hakkındaki medihleri vesâireyi tasdik etmiş."– benim mahkûmiyetime bir sebep gösterilmiş. Ben mükerrer dedim ki, her şeyden evvel Ahmed Feyzi onu beyan edip –ki o mektup, kendi hakkındaki mektupları kabul etmemek vesâir bir kısmını tâdil etmek lâzımken– lüzumsuz onları hiddete getiren şeyleri yazmış. Ben onun bin kusurunu görsem, ondan gücenmem. Fakat Nur'lara zarar gelmemek için cesurâne ve ihtiyatsız hareketten bir derece çekinmek lâzımdır.

Râbian: Feyzi'lerin bir kahramanı olan Ahmed Feyzi kardeşimiz de Tahirî'nin koğuşı olan medresesinde aynen Tahirî gibi davranmalı. Ve gidenlerin yerinde, onların şâkırtlerini Kur'ân ve Nur dersleriyle ve yazılarıyla teşvik etsin. Dün bana gönderdiği yeni talebelerin defterleri benim hazin hâlimi sevince tebdil etti. Elhamdülillâh dedim.

Bu defa taarruz pek geniş dairede... Reis-i Hükûmet ve hazır kabine, plânlı, dehşetli bir evham ile bir hücum etti. Benim aldığım bir habere göre ve çok emârelerle, gizli münafıkların yalan jurnalleri ve desiseleriyle bizi hilâfet komitesiyle ve Nakşî tarikatının gizli cemiyetiyle tam alâkadar, belki pîşdar gösterip hükûmeti büyük bir telâşa sevk ederek, Nur'un büyük mecmualarının İstanbul'da ciltlenip Âlem-i İslâm'a intişarını ve gayet makbuliyetlerini bir delil gösterip, hükûmeti korkutup, kıskanç resmî hocaları ve vehham memurları aleyhimize insafsızca çevirdiler. Tahminlerince, herhâlde çok vesikalar, emâreler görülecek. Hem Eski Said damarıyla tahammül etmeyerek ortalığı karıştıracak diye kanaatleri varmış.

¹ Her türlü noksan sıfatlardan uzak olan Allah'ın adıyla.

Cenâb-ı Hakk'a hadsiz şükür olsun, o musibeti binden bire indirdi. Bütün taharrilerde hiçbir cemiyet ve komitelerle bir alâkamızı bulamadılar. Yoktur ki, bulsunlar... Onun için savcı iftiralara, yanlış manalara, medar-ı mesuliyet olmayan cüz'î isnadlara mecbur olmuş.

Madem hakikat budur; Nur'lar ve biz, yüzde doksan dokuz derece musibetten halâs olduk. Öyle ise değil şekvâ, belki binler şükretmekle inâyet-i ilâhiyenin bu cilvesinin tamamını sabır, şükür, istirahatla beklemeliyiz.. ve Nur dersleriyle bu medresenin mütemâdiyen çıkan ve giren muhtaç ve müştâklarına teselli vererek yardım etmeliyiz.

Said Nursî

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Aziz sıddık kardeşim,

Şiddetli bir ihtar ile bildim ki; sen ve Ahmed Feyzi, Nur'un mesleği olan mübâreze etmemek ..ve ehl-i dünya ile uğraşmamak.. ve siyasete girmek.. ve yalnız lüzum-u kat'î olduğu zaman kısaca müdâfaa etmek haricinde, pek ziyade ve zararlı mübârezekârâne ve siyasetvâri mahkemedeki okuduğunuz parçalar Nur'lara çok zarar vermiş. Hatta bizim cezamıza ve benim sıkıntılarımıza sebebiyet vermiş. Ben senden ve Ahmed Feyzi'den gücenmem. Fakat bana evvelce göstermek lâzımdı. Maddî kaza-yı ilâhî olarak o vaziyet size verilmiş. Onun tamiri için benim tarzımda davranmak lâzımdır. Feyzi dahi bütün kuvvetiyle siyasî müdâfaâtı bırakıp, Nur'larla ve Tahirî gibi yeni talebelerle meşgul olmak elzemdir.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Aziz kardeşlerim,

Bana ve Nur'lara ait kırk küsûr sayfa ile beraber Hata-Savab Cetveli ve Zeyli'ni, Posta gazetesine cevabı, her hâlde hem yeni harfle, hem eski harfle basılmasına, hem Isparta'da hem İstanbul'da, eğer mümkünse burada dahi çalışmak lâzımdır. Madem mahkeme, aleyhimizde zannettiği meselelerini makine ile teksir ediyorlar. Biz dahi aynı meselelerini ve doksan sehvi, teksir

etmek kanunen hakkımızdır, teksir etmemiz lâzımdır. Sonra da büyük müdâfaâtımla Ahmed Feyzi, Zübeyir, Mustafa Osman, Hüsrev, Sungur, Ceylân gibi arkadaşların itiraznâmeleri de inşaallah bastırılacak.

Said Nursî

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Aziz, siddık kardeşlerim,

İki saat zarfında iki acîb ve latîf, zâhiren küçük, hakikaten ehemmiyetli iki hâdiseyi size yazmak ihtarı aldım.

Birincisi: Nur'un iki namzet talebesine Rehber'den Leyle-i Kadir'de ihtar edilen meseleyi okudum. Âhırinde “Beş-on senede medrese hocalarının tahsil derecelerini, Nur şâkirtleri on haftada kazanır.” dediğim aynı dakikada kalbe geldi ki; Eski Said'in, on beş yaşında iken medrese usûlünce on beş senede okunan ilmi, on beş haftada okumaya inâyet-i ilâhiye ile muvaffak olması gibi; rahmet-i rabbâniye ile Risale-i Nur dahi, ilm-i hakikatte ve imaniyede on beş seneye mukabil –bu medresesiz zamanda– on beş hafta kâfi geldiğini, bu on beş senede belki on beş bin adam, kendi tecrübeleriyle tasdik ediyorlar.

İkincisi: Aynı saatte ağır penceremiz, –âdeta sebepsiz– kaplarım ve şişelerim ve yemeklerimin üzerine düştü. Biz tahmin ettik ki; hem camlar, hem bütün şişe ve bardaklarım kırıldılar ve içlerindeki taamlar zâyî oldular. Hâlbuki harika olarak hiçbir kırık ve zâyiat olmadı. Yalnız bana hediye gelen pişirdiğim et döküldü. Fakat Nur'un namzet yeni talebelerine kısmet olduğu, benim de hediye kabul etmemek olan kaidemi muhafaza ve birinci hâdiseye harikalığıyla tasdik edip imza bastı.

Said Nursî

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Kardeşlerim,

Bütün bütün kanunsuz olarak bizim temyiz evrak ve lâyhalarımız daha temyize gönderilmemiş. Bizim üç muktedir avukatlarımız, mümkün olduğu

¹ Her türlü noksan sıfatlardan uzak olan Allah'ın adıyla.

kadar pek çabuk, evrakımızın Mahkeme-i Temyiz'e gönderilmesine her hâlde bir çare bulsunlar. Yoksa on bir ay bahanelerle tevkifimizi uzatmak.. ve beni mahkemede konuşturmamak.. ve on bir ay tecrid-i mutlakta soğuk, sıkıntılarla tâzib etmekle hakikat-i adaletin kabul etmediği bir garazı ihsas ettiğinden, bizim mahkememizi başka bir vilayetin mahkemesine nakletmek için hem avukatlarımız, hem sizler bütün kuvvetinizle çalışmak elzem ve lâzımdır.

Said Nursî

بَاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz, sıddık, hâlis, sebatkâr, fedakâr kardeşlerim,

Evvelâ, sır-ı ¹ ﴿إِنَّا أَعْطَيْنَا﴾ hiç yanımda bulunmadığının sebebi, eski zamanda iki hiss-i kable'l-vukuumda bir iltibas olmuş.

Birincisi: Bir hiss-i kable'l-vuku ile yalnız vatanımızda dehşetli bir hâdiseyi ve zalimlerin musibetini hissettim. Hâlbuki büyük dairede, zemin yüzünde, haber verdiğimiz gibi on iki sene sonra aynen o sır-ı azım görüldü. Benim istihracımı gerçi zâhiren bir parça tağyir etti. Fakat hakikat cihetinde pek doğru ve ayn-ı hakikat meydana çıktı. Bunun için o risaleyi yanımda bulundurmu-yorum ve başkalarına vermiyorum.

İkincisi: Kırk sene evvel tekrarlar dedim: “Bir nur göreceğiz.” Büyük müj-deler verdim. O nuru, büyük daire-i vataniyede zannederdim. Hâlbuki o Nur, “Risale-i Nur” idi. Nur şâkirtlerinin dairesini umum vatan ve memleket siyasaî dairesi yerinde tahmin edip sehvetmiştim.

Müdür Bey! Size teşekkür ederim ki, kurtuluş bayramının bayrağını ko-ğuşuma taktırdınız. Harekât-ı Milliye'de İstanbul'da, İngiliz ve Yunan aleyhin-deki Hutuvât-ı Sitte eserimi tab' ve neşrile belki bir fırka asker kadar hizmet ettiğimi Ankara bildi ki; Mustafa Kemal, şifre ile iki defa beni Ankara'ya taltif için istedi. Hatta demişti: “Bu kahraman hoca bize lâzımdır!” Demek, benim bu bayramda bu bayrağı takmak hakkımdır.

Said Nursî

¹ “Hiç şüphesiz (sana bol ve kesilmez hayır) verdik.” (Kevser sûresi, 108/1)

1948 senesinde açılan Afyon Mahkemesinde, birinci defa hüküm verilip, nihâyet umum Nur Risaleleri'nin iadesiyle neticelenen ve başlangıçta idam plânlarıyla propagandalar yapılan bir mahkemede Risale-i Nur talebelerinin müdâfaâtıdır.

Nur şâkirtlerinin hâlis ve sırf uhrevî, Nur'lara ve tercümanına karşı alâkalarına dünyevî ve siyasî cemiyet nâmını verip onları mesul etmeye çalışanların ne kadar hakikatten ve adaletten uzak düştüklerine karşı, üç mahkemenin o cihette beraat vermesiyle beraber, deriz ki:

Hayat-ı içtimaiye-i insaniyenin, hususan millet-i İslâmiyenin üssü'l-esası:

- *Akrabalar içinde samimâne muhabbet..*
- *Ve kabile ve tâifeler içinde alâkadârâne irtibat..*
- *Ve İslâmiyet milliyeti ile mümin kardeşlerine karşı mânevî muâvenetkârâne bir uhuvvet..*
- *Ve kendi cinsi ve milletine karşı fedakârâne bir alâka..*
- *Ve hayat-ı ebediyesini kurtaran Kur'ân hakikatlerine ve nâşirlerine sarsılmaz bir râbita ve iltizam ve bağlılık gibi... hayat-ı içtimaiyeyi esasıyla temin eden bu râbitaları inkâr etmekle ve şimaldeki dehşetli anarşistlik tohumunu saçan.. ve nesil ve milliyeti mahveden.. ve herkesin çocuklarını kendine alıp karâbet ve milliyeti izale eden.. ve medeniyet-i beşeriye ve hayat-ı içtimaiyeyi bütün bütün bozmaya yol açan kızıl tehlikeyi kabul etmekle ancak Nur şâkirtlerine medar-ı mesuliyet “cemiyet” nâmını verebilir.*

Onun için Nur şâkirtleri çekinmeyerek Kur'ân hakikatlerine karşı alâkalarını ve uhrevî kardeşlerine karşı sarsılmaz irtibatlarını izhar ediyorlar. O uhuvvet sebebi ile gelen her bir cezayı memnuniyetle kabul ettiklerinden, mahkeme-i âdilenize hakikat-i hâli olduğu gibi itiraf ediyorlar. Hileyle, dalkavuklukla ve yalanlarla kendilerini müdâfaaya tenezzül etmiyorlar.

Mevkuf
Said Nursî

Hüsrev'in Müdâfaasıdır

Afyon Ağırceza Mahkemesi'ne,

Makam-ı iddia, iddianâmesinde biri küllî, diğeri hususî olarak iki cihetle beni itham ediyorlar. Küllî ithamı, Risale-i Nur'a hizmetim ve üstadımın mevhum suçuna iştirakimdir. Hususî itham ise, gayet cüz'î ve ehemmiyetsiz ve hakikatte hiçbir suç teşkil etmeyen inzivâ ile geçen hayatıma ve hususat-ı şahsiyeme ait hâllerdir. İddia makamının Risale-i Nur'a hizmetimden dolayı üstadımın mevhum suçuna beni iştirak ettirmesine mukabil derim ki:

Ben üstadımın gittiği meslekte ve Risale-i Nur'la Âlem-i İslâm'a hususan bu vatana ve bu millete ettiği kudsî hizmetinde kendisine isnad edilen mevhum suçuna ruh u canımla iştirak ediyorum. Ve beni bu hizmet-i imaniyede muvaffak eden Cenâb-ı Hakk'a âhir ömrüme kadar şükredeceğim.

Muhterem Heyet-i Hâkime,

Nur'lara hizmetimde gördüğümüz muvaffakiyetin kat'î bir delili şudur: Benim Kur'ân hattım pek noksan iken; harika bir tarzda, ihtiyâr ve iktidarımın pek fevkinde, gayet emsâlsiz ve gayet mükemmel bir surette üç Kur'ân'ı yazmaklığımdır. Birisi, elinizdedir.

İkinci Delili: Bu vatana ve bu millete ve dine ve hüsn-ü ahlâka yirmi se-neden beri pek büyük menfaatleri tahakkuk eden bu Nur eserlerinden altı yüze yakın nüshalarını yazmaklığımda muvaffakiyetimdir. Hatta bir ay gibi kısa bir zamanda on dört risaleyi yazmaya muvaffak olduğumu arkadaşlarım biliyorlar.

Makam-ı iddianın, üstadımın kudsî hizmetinde benim için suç tevehhüm ettiği noktaları ayrıca müdâfaa etmeyi zaid buluyorum. Üstadımın yazdığı itiraznâme ve tetimmesini bütün kuvvetimle tasdik edip onları kendi itiraznâmem olarak yüksek mahkemenize takdim ediyorum.

Muhterem Heyet-i Hâkime,

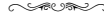
Hâlen mahkemenizde bulunan ve iman ve Kur'ân hakikatleri olan mübarek ve kudsî ve Nurlu eserleriyle hiçbir maksad-ı dünyevî ve hiçbir maksad-ı siyasî takip etmeyen üstadımın bu vatana ve millete ettiği kudsî hizmetlerini ben ve arkadaşlarımız tasdik ettiğimiz gibi, İttihad-Terakki hükûmetindeki vatan-perverler dahi tasdik etmişler. O zaman üstadımın Van'daki Medresetü'z-Zehra nâmındaki dârülfünununa on dokuz bin altın lira vermişler. Ve

milliyet-perverler dahi üstadımızın vatan-perverâne ve milliyet-perverâne hizmet-i ilmiyesini hayranlıkla tasdik etmişler. Üstadımın o şark dârülfünununa, o zamanda –banknotun kıymetli vaktinde– yüz elli bin lira tahsisatı, iki yüz meb’ustan yüz altmış üç meb’usun imzasıyla kabul etmişler.

İddia makamının suç diye vasıflandığı bu kudsi, mübarek üstadımın bütün hayatı müddetince en muannit ve kıskanç muârizlarını ve mahkemelerde en ziyade mahkûmiyeti için çalışanları şiddetli ve dokunaklı sözlerine karşı ilıştirmeyip teslime mecbur eden.. ve bu millet ve bu vatanın saadetinin temel taşlarını temine mâtuf olan kudsi hizmetinde ve bütün makâsıd-ı ilmiyesinde, yirmi seneden beri ettiğim kâtiplikle ve Risale-i Nur’a ettiğim hizmetimle iftihar ettiğimi yüksek mahkemenize arz ediyorum.

Mevkuf

Hüsrev Altınbaşak

Tahir’inin Müdâfaasıdır

Afyon Ağırceza Mahkemesi’ne,

Afyon C. Savcılığı’nca tarafıma tebliğ edilen, dinî hissiyatı âlet ederek devletin emniyetini bozacak hareketlere halkı teşvik maddesinden üstadım Bediüzzaman Said Nursî ve diğer arkadaşlarıyla birlikte suçlu gösterilmekle mahkemeye veriliyorum.

Ben, gerek Isparta Sulh Mahkemesinde ve gerekse Afyon Sorgu dairesinde sorulan suâllere doğru olarak cevap vermişim. Bizi beraat ettiren Denizli Mahkemesi, bütün kitaplarımızı bize iade etmiş, üstadım Bediüzzaman’ın risalelerini okuyup yazmakta ve kendisine talebe olan kardeşlerimle mektuplaşmakta bize ceza vermemişti. Hâlbuki altı sene evvel üstadımın müsaadeleri olmadığı hâlde, mârifetimle eski yazı ile İstanbul’da matbaada tab’edilen beş yüz adet Bediüzzaman’ın “Yedinci Şuâ” kitabını, Denizli Mahkemesi tamamen sandığıyla, 20.07.1945 tarihli kararıyla yedime teslim etmiş. O zaman müştâk olan Nur talebelerine tab’ bedeli mukabilinde tevzi edilmişti.

İşte bu âli mahkemenin, Temyiz’in yüksek tasdikiyle kat’iyet kesbeden hükmüne istinaden, iki sene evvel İstanbul’dan teksir makinesi ve kâğıt alarak Isparta’ya getirdim. Elinizde olan üç mecmuadan ikisini kardeşim Hüsrev

Altınbaşak yazdı. Birisini de ben yazdım. Evvelâ “Zülfikar Mucizât-ı Kur’âniye ve Ahmediye” mecmuasını bastık. Bunu kısmen sattık. Hâsıl olan parasından Asâ-yı Mûsâ mecmuasının kâğıdını da satın aldım, getirdim. Sonra Asâ-yı Mûsâ mecmuasını bastık, bunu da sattık. Sonra Sirâcü’n-Nur mecmuasının kâğıdını alıp bastık. Bu müddet bir sene devam etti. Sonra otuz kadar mecmua Eğirdir’e götürülürken yolda tutularak Eğirdir Adliyesi’ne teslim edilmiş. Çok geçmeden Isparta Adliyesi mârifetiyle Hüsrev Altınbaşak’ın evi taharri olup hem teksir makinesi, hem mecmualar, müsâdere edilerek bir sene evvel mahkemeye verilmişdik. Neticede yasak olmayan dinî eserler olmasından Hüsrev Altınbaşak’la bana ve diğer bir arkadaşımıza ruhsatsız kitap tab’ettiğimizden bir ay ceza verildi. Biz de temyiz ettik. Henüz temyizden gelmeden Afyon Hapishânesi’ne getirildim.

İşte yüksek mahkemenizde dinime ve dindaşlarıma olan şu hasbî hizmetim, hususan mahkemenin iade ettiği ve meâlî, hadis-i şerif muhteviyatı olan Beşinci Şuâ meseleleriyle Afyon C. Savcısı, “Hükûmetin emniyetini ihlâl ediyorlar.” diye hem beni, hem risalenin müellifini, hem Hüsrev Altınbaşak’la kırk altı talebe kardeşlerimi, bu eserleri yazmışlar, okumuşlar diyerek cezalandırmak istiyor.

Bu vatanda öz bir vatandaş olmakla, huzurunuzda hakikatten ayrıl-mayarak derim ki; bu eserlerle ahlâkımızı dinen terbiye edip yükselten.. ve kendisine “müceddit” dediğimiz hâlde bizi reddedip kıran.. ve büyük bir hürmetle üstad kabul ettiğimiz Said Nursî’nin senelerden beri talebe-siyim. Kendisinde ve eserlerinde ve talebelerinde, hükûmetin emniyetini ihlâlâ teşebbüs edecek hiçbir fiil olmadığına yakînen ve katiyen şahidim.

Hususan itham sebebinin birisi de Isparta mahkemesi yakînen hakikate muttali olmasıyla o cihetten bize ceza vermedikleri kitap bedelleridir ki; bizim kitap bedelleriyle idare-i mâişetimizi temine hiçbir cihetle ihtiyacımız olma-makla beraber, bu satılan mecmuaların bedellerinin teksir makinesine ve kâ-ğıdının ve mürekkebinin karşılığına verilmiş olduğunu yüksek mahkemenize arz eder ve sırf Allah rızası için, hüsn-ü niyetle yaptığımız bu hizmetin bir suç olmasına imkân olmamakla, yüksek mahkemenizden ve âlî vicdanlarınızdan Risale-i Nur eserlerinin iadesini talep ederim.

Mevkuf

Tahirî

Zübeyir'in Müdâfaasıdır

Afyon Ağırceza Hâkimliği'ne,

Gizli cemiyet kurmak ve devletin emniyetini bozmak suçuyla müttehem bulunmaktayım. Aşağıda arz edeceğim vecihle böyle bir suçu işlemediğime kat'î kanaatiniz geleceği için bu ithamı daha şimdiden reddediyorum. Evet, Risale-i Nur talebesi olduğumu memnuniyetle ve ilân edercesine söyleyebilirim. *İnkâr etmek, Risale-i Nur'un bana verdiği fazilet dersleriyle zıt olduğu için, bu cürmü işlemem. Risale-i Nur'un okuyucusu olan bir kimse, okuduğunu gizleyemez. Bilakis iftiharla bilâ-pervâ söylemekten çekinmez. Zira çekingenliği îcab ettirecek hiçbir cümlesi veya kelimesi yoktur.*

Risale-i Nur'un kıymetini kırk-elli sayfalık bir formada belirtmeye çalışmıştım. Medhettim diyemem; çünkü kâinatın güneşi ve aklı olan ve bin üç yüz küsûr seneden beri beşeriyeti tenvir ve irşad eden Kur'ân-ı Hakîm'in hakikî bir tefsiri olan Risale-i Nur'un değil bütün külliyâtını belki bir cüzünü bile senâ etmeye muktedir değilim. Yukarıda arz ettiğim gibi, kıymetini belirtmeye çalıştığım eserlerde gizli cemiyete dair mevzular tesbit edilmiş ise, zararlı eserleri tanıtmaya çalışmış suçuyla cezalandırınız. Fakat hârikulâde ve fevkalâde bir şekilde telif edilmiş olduğu, ilmî şahsiyetler tarafından tasdik edilen.. ve bozulan bir cemiyeti ıslah etmek kudretini hâiz olan.. ve yirminci asırdaki insanlara rehber olup dalâletten ve materyalizmin, maddiyyûnluğun ve tabiat-perestliğin sürüklediği sefâhet ve koyu fikir karanlığından kurtaran.. ve beşeriyete ebedî saadet ve selâmet çıkırlarını Kur'ân-ı Hakîm'in feyziyle açan ve nuruyla âşikâr bir şekilde gösteren Risale-i Nur Külliyâtı'nda isnad edilen suça dair bahisler mevcut değil ise, cezalandırılmaklığımın adalet esaslarına zıt olacağını, mahkemenizin de kabul edeceği kanaatindeyim.

Sorgu hâkimliğinde: “Sen Risale-i Nur'un talebesi imişsin?” denildi.

Bediüzzaman Said Nursî gibi bir dâhînin şâkirdi olmak liyâkatini kendimde göremiyorum. Eğer kabul buyurlarsa iftiharla “Evet Risale-i Nur şâkirdiyim” derim.

Risale-i Nur'un emsâlsiz müellifi üstadım Bediüzzaman Said Nursî, müteaddit defalar gizli düşmanları tarafından iftira edilerek mahkemeye verilmiş ve hepsinde de beraat etmiştir. Risale-i Nur Külliyâtı profesör ve İslâm âlimlerinden müteşekkil bir heyet tarafından satırı satırına tetkik edilerek bu eserlerin fevkalâde bir vukûfiyetle telif edildiği ve Kur'ân-ı Hakîm'in hakikî bir tefsiri

olduğunu bildiren raporlar verilmiştir. Hakikat böyle iken, yine neden mahkeme verilmiyor? Bu husustaki kat'î kanaatimi şu şekilde arz ediyorum:

Risale-i Nur'u okuyan kimseler, bilhassa idrakli gençler, kuvvetli bir imana sahip oluyorlar. Sarsılmaz ve fedakâr bir dindar, bir vatan-perver oluyorlar. Yıpranmaz bir imanın bulunduğu bir yere, menfî bir ideolojinin aşladığı ahlâksızlık ve sefâhet giremez. Bu sarsılmaz imana sahip olanlar çoğaldıkça, masonluğun ve komünizmin dairesi aslâ genişleyemiyor. Komünistlerin dayandığı materyalist (maddiyyûn) felsefenin hak ve hakikat ile hiçbir ilgisi olmadığını, nazariyelerinin tamamen asılsız olduğunu Risale-i Nur, Kur'ân-ı Kerîm'in âyetleri ile ve gayet kuvvetli burhan ve hüccetlerle aklen, fikren ve mantiken isbat ediyor. O çürük fikir karanlıklarına düşenleri tenvir edip kurtarıyor. Yalnız gözünün görebildiği yere inanan maddecilere dahi Allah'ın varlığını, inkâr ve itiraz kabil olmayan kuvvetli delillerle isbat ediyor. Bilhassa lise ve üniversite tahsil gençliğine bu harika eserler, orijinal ve çekici üslûbu ve yüksek edebî sanatıyla kendini okutturuyor.

İşte bunun içindir ki; komünist ve masonlar, kendi zehirli fikirlerinin yayılmasına Risale-i Nur'un kuvvetli bir mâni teşkil ettiğini biliyorlar. Kur'ân'ın hakikî bir tefsiri olmakla kuvvetli bir iman kaynağı olan Risale-i Nur'u ortadan kaldırmak veya okutmamak için çeşitli desiseler ve iftiralara başvuru yapıyorlar. Şimdiye kadar isnad ettikleri yalanlardan hiçbir emâre bulunmadığı hâlde, taarruzlarına devam ediyorlar. Bunlardan anlaşıyor ki, bizi korkutmak ve Risale-i Nur'dan uzaklaştırmak ve diğer taraftan kendi zehirli neşriyatlarını önümüze sürmek; bu suretle millet ve gençliğimizde imanın yok olmasını ve ahlâk sukutunu temin ederek, hükûmetin kendi kendine çökmesine muvaffak olmak istiyorlar. Ve vatan ve milletimizi yabancı bir devlete devretmek emelini taşıyorlar. Mahkeme heyetinin huzurunda bilâ-pervâ onlara söylüyorum:

Onlar iyi bilsinler ve titresinler ki, gürültüye pabuç bırakmıyoruz! Zira Risale-i Nur eserlerinde hak ve hakikati görmüş, öğrenmiş ve inanmışız. Türk gençliği uyumuyor! Bu kahraman İslâm Türk Milleti başka bir devletin boyunduruğu altına giremez! Fedakâr müslüman gençliği, sahip olduğu tahkikî iman kuvvetiyle vatanını sattırmaz! Dindar, cengâver Türk milleti ve imanlı, cesur Türk gençliği korkmaz!

Onun içindir ki; bizi insanlık seviye ve seciyesinde en yüksek mertebelere çıkaran.. ve her sahadaki terakkiyatımızı sağlayan.. ve biz gençlere din, vatan ve millet aşkını aşılayarak uğrunda bütün mevcudiyetimizi

feda ettirecek hakikî bir din-perver olarak bizleri yetiştiren Risale-i Nur eserlerini okuyoruz ve okuyacağız.

Evelce de arz ettiğim vecihle, Risale-i Nur'dan pek az okuduğum hâlde, pek fazla istifade ettim. Vatan ve millet ve bütün insanlıkça gayet azîm faydaları temin edecek olan bu çok nâfi eser külliyâtını eğer servetim olsa idi neşrettirmek için hepsini sarfederdim. Zira dinimin, vatan ve milletimin ebedî saadet ve selâmeti uğrunda bütün mevcudiyetimi feda etmeye hazırım.

Hem Risale-i Nur'a safdilâne inanmamışım. Otuz üç âyât-ı Kur'âniye ve Hazreti Ali (*radıyallâhu anı*) ve Abdülkadir Geylanî (*radıyallâhu anı*) Hazretleri, Risale-i Nur'un telif edilip bu asırdaki insanları irşad edeceğini gaybî bir surette bildiriyorlar. Bununla beraber, Risale-i Nur'dan okuduğum kitaplar, bu eser külliyâtının hak ve hakikati öğreten ve beşeriyeti ıslah eden eserler olduğu kanaatini vermiştir.

Ruhumda büyük bir boşluk hissederek, okuyacak kitap ararken, Risale-i Nur'u okuduğum zaman elimde olmayarak ondan ayrılmadım. Kalbimdeki o büyük ihtiyacı Risale-i Nur eserlerinin karşıladığını hissettim. İlmî ve imanî şüphelerden kurtaran aklî ve imanî isbatları onda buldum. Böylelikle vesveselerin verdiği sıkıntılardan kurtuldum. Bu hakikatlerden anladım ki; Risale-i Nur, bu asrın insanları olan bizler için yazdırılmıştır.

Ahlâk, edep ve terbiye gibi en yüksek meziyetlere sahip olabilmek için, kuvvetli bir imana sahip olmak lâzımdır. İman hakikatleri, Risale-i Nur'da gayet kuvvetli deliller ve açık misaller ile anlatıldığı için, okudukça imanım kuvvetlenmiştir. Bu sayede dalâlete düşmekten, en yüksek medeniyet esaslarını câmi hak ve hakikat olan dinimden dönüp kızıl ejderin hâpı olmak felâketinden kurtuldum.

Bunun içindir ki; okuyucularını bir çok maddî ve mânevî felâketlerden kurtaran.. ve bir üniversite mezunundan ziyade bir ilme sahip eden.. İslâmiyet, vatan ve millet sevgisini aşıl原因an.. Allah'a itaati, çalışkanlık ve merhameti öğreten Risale-i Nur'dan, kıymetini anlayan hiçbir fert, ne pahasına olursa olsun ayrılmaz. Bu riyâsız, has hürmet ve tâzim, hiçbir kimsenin kalbinden çikartılamaz.

Risale-i Nur, iddia makamınca “muzır eserler” diye tavsif ediliyor. Bu vicdansızlığı ve yalanı, şiddetle protesto ediyorum. Ve benim de teşvikatta

bulduğum iddia ediliyor. Evet, bu doğrudur. Fakat, diğer iftirayı işiten bütün münevverlerin kalbleri sızlamış ve hatta ağlamış, dişleri gıcırdamıştır. Yirminci asır pozitif fikirlerin hükümrân olduğu bir zamandır. Delilsiz, isbatsız şeylere inanılmıyor ve inanmıyoruz. Muzır eserler olduğunun isbatını isteriz.

İftiraları yapan gizli düşmanların maksatlarından birisi de; Risale-i Nur okuyucularının Kur'ân'a hizmet uğrunda müslümanlık bağları ile birbirlerine görülmemiş bir şekilde sarılmış olarak tezahür eden.. ve bunlardan başka bir maksada mâtuf olmayan.. sadece hürmet, şefkat ve sevgisinin ifadesi olan *tesânüdünü* kırmaksa, aldanıyorlar. Beyhude hiç uğraşmasınlar! Risale-i Nur'u okuyanların en gerisi, en âmîsi olan ben, onlara şöyle cevap veriyorum:

Birimiz şarkta, birimiz garpta, birimiz cenupta, birimiz şimalde, birimiz âhirette, birimiz dünyada olsak; biz yine birbirimizle beraberiz. Kâinatın kuvveti toplansa, bizi yüksek üstad Said Nursî'den ve Risale-i Nur'dan ve bizi bizden ayıramazlar! Zira biz, Kur'ân'a hizmet ediyoruz ve edeceğiz! Âhiret hakikatine inandığımız için, mânevî olan bu sevgi ve tesânüdümüzü elbette hiçbir kuvvet sökemecektir! Çünkü bütün müslümanlar saadet-i ebediye makarında toplanacaklardır.

Vatan ve milletimizin selâmeti nâmına mühim bir hakikati müsaadenizle arz ediyorum: Komünistlerin gizli plânlarından birisi de, halkı hükûmet aleyhine teşviktir. Bediüzzaman Said Nursî'yi hapse sokturmak ve eserlerini zararlı gibi göstermek için hükûmet erkânına uydurma ihbarlar yapılmakla beraber, hiçbir ferdin inanmadığı menfî propagandalar yapılıyor. Bediüzzaman Said Nursî'nin bu asırda nâdir bir İslâm dâhîsi ve her bir cihette eşsiz bir şahsiyet olduğuna, bu millet senelerden beri o kadar inanmış ki; hakikî olan bu kanaati hiçbir propaganda çürütemiyor ve çürütemez.

Büyük bir üstadın eserlerinden müstefid olmayı lütuf buyuran Cenâb-ı Hak'a hamd ü senâlar ederim. İman, İslâmiyet dersi alarak büyük faydalara nâiliyetime sebep olan bir üstadı, bütün ruh u canımla medyunum. Senelerden beri sıkıntılar içerisinde eser yazarak gençliğimizi komünizm yemi olmakla ebedî haps-i münferitliğe mahkûm edilmekten kurtaran bir müstakim üstad için senelerce dünya hapsinde kalmaya hazırım.

Yirmi seneden beri milyonlarla insana din, iman, İslâmiyet, fazilet dersi veren ve onları dinsizlikten muhafaza eden Kur'ân tefsiri Risale-i Nur uğrunda idam edileceksem, sehpaya "Allah, Allah.. Yâ Resûlallah!.." sadâları ile koşarak gideceğim. Komünizme kapılıp dininden çıkan, ebedî

felâketlere yuvarlanan ve vatan haini olarak kurşuna dizdirecek cürümlerden gençlerimizi koruyan Risale-i Nur uğrunda kurşunla öldürüleceksem, o kurşunlara çekinmeden göğsümü gereceğim. Üstadım Bediüzzaman için hançerlerle parçalanırsam etrafa sıçrayacak kanlarımın “Risale-i Nur, Risale-i Nur!..” yazmasını Rabbimden niyaz ediyorum.

Muhterem Heyet-i Hâkime,

Risale-i Nur tahsili, hakikaten harika ve orijinaldir, emsâlsizdir. Herhangi bir tahsilde maddî menfaat ve bir mevki gaye edinilerek o tahsile devam edilir. Dersler ekseriyetle maddiyat ve şöhrete erişebilmek için, belki de zoraki okunur. Risale-i Nur’un organize edilmemiş serbest bir üniversiteye benzeyen tahsiline eserleri okumak suretiyle devam edenler ise, Kur’ân ve imana hizmet etmekten başka herhangi dünyevî bir maksat taşımıyorlar.

Böyle olduğu hâlde ilmî, imanî ve ciddî eserler olan Risale-i Nur, o kadar büyük bir şevk ve aşkla ve o kadar sonsuz bir hazla okunuyor ki; sadık okuyucularını defalarca okumak gibi kuvvetli bir arzuya sahip ediyor. Risale-i Nur’u yazıp okuyanlar, mahkeme kapılarında hayatları tehlikeye düştüğü hâlde, bu harika eserleri okuduklarını itiraf ve okuyacaklarını ilân ediyorlar. İdam kararı verileceğini bilseler dahi bu sebatlarını izhar etmekten çekinmiyorlar. İşte Risale-i Nur’un bir çok harikalarından şu hususiyeti, sizlere şu kanaati veriyor: İtiraf edenler acaba canlarını yolda mı buldular? Demek Risale-i Nur’da ve Bediüzzaman’da öyle yüksek bir hakikat var ki ve bunlarda zararlı bir şey yokmuş ki, inkâr etmediler...

Tahsildeki talebeler, otorite ve disiplinle idare edilerek okutturulur. Bediüzzaman ise hiçbir kimseyi Risale-i Nur’a mecbur etmemiş. Fakat yüz binlerle okuyucunun çoğu onu görmeden, ona sarsılmaz ve kopmaz bir bağla talebe olarak Risale-i Nur’dan derslerini alıyorlar. İşte böyle hârikulâde bir tedris, yakın ve uzak tarihin hiçbir medresesinde görülmemiştir, hiçbir üniversitede rastlanmamıştır.

Sayın savcı, “Bediüzzaman’a olan hürmetin şekli diğer müfessirlerde görülemiyor.” dedi.

Doğrudur... Hürmet ve tâzim, büyüklük ve kemâlâtın derecesine.. minnet ve şükran da elde edilen istifadenin miktarına göre olduğuna nazaran, Bediüzzaman’ın eserlerinden azîm faydalar elde ediliyor ki, ona olan tâzim ve minnettarlıklar da görülmemiş bir şekilde oluyor.

Yirminci asrın en büyük bir İslâm mütefekkiri ve müellifi olan Bediüzzaman'ı komünist ve masonlar bizlere, bilhassa gençliğimize tanıtmamaya çalışmışlardır. Fakat uyanık Türk-İslâm milleti ve gençliği, o din kahramanı üstadı tanımış, istifade etmiş ve ettirmiştir. İşte bunun içindir ki; Bediüzzaman'a karşı olan fevkalâde bağlılık ve itimat sarsılmayacaktır.

Risale-i Nur'daki âyetler, Kur'ân-ı Hakîm'in en büyük mucizesi olan hususiyetleri kaybettirilmeden, büyük bir sanat ve maharetle Türkçe'mize tefsir edildiği için; Risale-i Nur'u kadın, erkek, memur ve esnaf, âlim ve feylesof gibi her türlü halk tabakası okuyup anlayabiliyor. Kendi istidatları nisbetinde gördükleri istifadeler karşısında ona bir kat daha sarılıyorlar. Liseliler, üniversiteliler, profesörler, doçentler, feylesoflar okuyorlar. Bu münevver sınıflar fevkalâde istifade ettikleri gibi; Risale-i Nur'un hârikulâdeliğini ve telif sanatındaki üstünlüğünü tasdik edip hayretler içerisinde bütün külliyyâtı okumak iştiağını sahip oluyorlar.

Bediüzzaman'ı ve Risale-i Nur'u her yeni tanıyan müdrik ve takdîrkâr kimseler, daha evvel tanımadıklarına binler teessüf edip, kaybettikleri zamanları telafi edebilmek için müsait vakitlerini boşa sarfetmeyerek, beş dakikalık bir zamana dahi ehemmiyet verip, geceli gündüzlü Risale-i Nur'a çalışmaya başlıyorlar. Bu rağbet ve şiddetli alâka; hiçbir psikolog, sosyolog ve feylesofun eserinde görülmemiştir. Onlardan ancak tahsilli kimseler istifade edebilmişlerdir. Bir ortaokul çocuğu veya okumasını bilen bir kadın, büyük bir feylesofun eserini okuduğu zaman istifade edememiştir. Fakat Risale-i Nur'dan herkes derecesine göre istifade etmektedir. Bunun için, sizlerin Bediüzzaman ve Risale-i Nur şâkirtlerine vereceğiniz beraat kararını bütün bir millet bekliyor. Eğer Said Nursî, talebelerine musibet zamanında sabır ve tahammül ve itidal telkin etmemiş olsa idi; gönüllü alay kumandanı olarak harbe iştirak ettiği zaman topladığı talebeleri gibi hürmetkâr olan binler Risale-i Nur şâkirtleri, Afyon tepelerine kuracakları çadırlar içerisinde, Afyon Ağırceza Mahkemesi'nin beraat kararını bekleyeceklerdi.

Said Nursî ve Risale-i Nur şâkirtlerinin çalışmalarını, kanun çerçevesine alınıp gizli cemiyet olduğu isbat edilemiyor. Neden isbat edilemiyor? Acaba vukûflu bir adliyecî olmakla baş müddeiumumîliğe kadar yükselen bir şahıs, bu isbatı kanunla yapmaktan âciz midir? Hayır, katiyen âciz değildir. Ortada gizli bir cemiyet diyecek bir teşkilat yoktur. Ve onun için cemiyetçilik isbat edilemiyor...

Savcının evvelen “Nur talebeleri, bir cemiyet değildir.” diye kanun dairesindeki tam görüş ve isabetle verdiği hükmü, biraz sonra her nedense “cemiyettir” diye iddia etmesi, bir tenâkuzdur; elbette hükümsüzdür. Heyet-i Hâkimenin gayet açık olan bu hakikati idrak ederek “Gizli cemiyet yoktur.” diye karar vereceğinden emin bulunmaktayız.

Sayın Hâkimler,

Teessür ve ızdırıp karşısında kalbden bir parça kopsa idi; “bir genç dinsiz olmuş” haberi karşısında o kalbin atom zerrâtı adedince param-parça olması lâzım gelir.

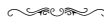
İşte sizin vereceğiniz beraat kararı; İslâm gençliğinin, İslâm dünyasının bu dehşetli âfetten tesirli bir şekilde kurtulmasına sebep olacaktır. Ve beni, Bediüzzaman ve onun eserlerine kopmaz bir bağla bağlayan sâikten biri de budur.

Risale-i Nur’un serbestiyetine vereceğiniz beraat kararı, bütün Türk Gençliğini ve bütün müslümanları dinsizlik fecaatinden kurtaracaktır. Zira yüksek hakikatler hazinesi olan Risale-i Nur, hiç şeksiz ve şüphesiz elbette bir gün olup bütün dünya âleminde tanınacaktır.

Bu itibarla sizler insanlığın takdirine mazhar olacaksınız. Sizin vereceğiniz beraat kararı, hâl ve istikbalde nesilleri minnettar ve müteşekkiri edecek.. ve Risale-i Nur okunup azîm faydalara nâil olundukça takdirle yâdedileceksiniz.

Sakın zannetmeyiniz ki, samimî olarak söylediğim bu sözlerimle riyâkârlık yapılıyor. Aslâ ve katiyen! Çünkü Bediüzzaman’ın mahkemesinde hiçbir kimseden korkmuyorum, çekinmiyorum.

Yalnız pek kısa olarak müsaadenizle şu kadcırcık arz ediyorum ki: Savcı, bu mübarek vatanda masonluk, komünistliği fevkalâde faikiyetle önlemek çaresi olan ve önlemekte olan Risale-i Nur’a ve müellifine ve okuyucularına öyle şenî ithamlarda bulunmakta devam eder ve o tamamen hatalı ithamlardan vazgeçmezse, hissiyata kapılarak aleyhtarlık ederse; komünistlik ve far-masonluğu desteklemiş olur ve ithamlara hakikî hedef olan muzır dinsizlerin türemesine yardım etmiş olur.

Temyiz Mahkemesi Lâyihasından Bir Parçadır

Dinsiz komitelerin neşriyatlarının vesvese ve şüpheleri neticesinde yıkılan imanları, Risale-i Nur eserleri isbatçılıkla îmar ediyor. İşte gençliğimizin Risale-i Nur'a elektriklenmiş gibi sarılmalarının en ince sır ve hikmetlerinden bir tanesi de budur:

Senelerden beri ferâgat-i nefisle ve eşsiz bir fedakârlıkla ihtiyar, hasta ve fevkalâde ihtimama muhtaç bir çağda gizli düşmanları olan komünist ve masonların ve bunlara aldananların çeşitli işkencelerine karşı, tahammülün fevkinde sabrı ile Bediüzzaman Said Nursî, din aleyhindeki birçok sinsi plânları hakikatbîn nazarıyla, realist görüşüyle fark etmiş; dehşetli, dessâsâne ve perdeli olan bu plânları akîm bırakacak imanî eserleri telif etmiştir.

Fakat ne hazin ve acıklı ve binler teessüflere şâyeste bir vaziyettir ki; bu İslâmiyet kahramanı ve hârikulâde büyük zât, yirmi beş senedir hapislerde, zindanlarda, tecrid-i mutlaklarda imha edilmeye çalışılmaktadır.

Komünistlerin ihânetiyle meydana gelen evhamın îcab ve neticesi olan garazkârlıklarla Risale-i Nur müellifi cezalandırılrsa dahi, Risale-i Nur eserleri yine büyük bir iştîyak ve gittikçe artan bir alâka ile okunmakta devam edecektir.

Birinci ve en kuvvetli delili şudur ki; yeni harf ile teksir edilebilen Asâ-yı Mûsâ eserini okuyan gençler, Kur'ân harfleri ile yazılmış mütebâki eserleri de okuyabilmek için kısa bir zamanda o yazıyı da öğreniyorlar. Bu şekilde birçok ilimlerin öğrenilmesine engel olan ve dinden, imandan çıkarmak için telif edilen eserleri okumaya mecbur eden Kur'ân hattını bilmemek gibi büyük bir seddi de yıkılmış oluyorlar.

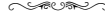
Bir milletin gençliği ne zaman Kur'ân ve ondan lemeân eden ilimlerle techiz ve tahkim edilmiş ise, o vakit o millet terakki ve teâlî etmeye başlamıştır. Gençlik, iman ve İslâmiyet ihtiyacıyla yanan ruhlarını Kur'ân tefsiri Risale-i Nur'un füyuzât ve envârıyla doldurmaya başlamıştır. Böylelikle tahkiki bir imana sahip olacak gençliğimiz; dinsizliğe, komünistliğe karşı mücadele edip vatanlarını İslâm düşmanlarına asla satırmayacaklardır. Bunun için, eğer komünistler mürekkep ve kâğıdı yok etmek imkânını da bulsalar, benim gibi birçok gençler ve büyükler, fedai olup hakikat hazinesi olan Risale-i Nur'un neşri için, mümkün olsa derimizi kâğıt, kanımızı mürekkep yaptıracağız. Evet, evet, evet.. binler defa evet!..

Savcı iddianâmesinde diyor ki; “Said Nursî eserleriyle üniversite gençlerini zehirlemiştir.” Biz de buna mukabil deriz ki; “Eğer Risale-i Nur bir zehir ise; bizim bu zehirlere tonlarla, binlerce kilo ihtiyacımız vardır. Eğer çoklukla olduğu yeri biliyorsa, bize tayyarelerle sevketsin.”

Biz Risale-i Nur talebeleri, iman ve İslâmiyet hizmeti uğrunda zalimlerin zulmüne maruz kaldığımız vakit, hapishâne köşelerinde veya darağaçlarında ölmeyi, istirahat döşeğindeki ölüme tercih ederiz. Görünüşü hürriyet, hakikati istibdad-ı mutlak olan bir esaret içinde yaşamaktansa, hizmet-i Kur’âniyemizden dolayı zulmen atıldığımız hapishânede şehit olmayı büyük bir lûtf-u ilâhî biliriz.

Afyon Hapsinde mevkuf, Konyalı
Zübeyir Gündüzalp

Not: Bu müdâfaa ve temyiz lâyihası Temyiz Mahkemesi’ne gönderildikten sonra, Temyiz Reisliği Zübeyir’in hapisten tahliyesi için telgrafla emir vermiştir.

Mustafa Sungur’un Müdâfaasıdır

Afyon Ağırceza Mahkemesi’ne,

İddia makamı, benim de Nurcular cemiyetine dâhil olup halkı hükûmet aleyhine teşvik ettiğim iddiasıyla cezalandırılmamı istiyor.

Evvelâ: Nurcular cemiyeti diye bir cemiyet yoktur. Ve ben böyle bir cemiyete mensup değilim. Ben bin üç yüz elli seneden beri her asırda üç yüz elli milyon mensupları bulunan.. ve kâinatın medar-ı iftihar olan Hazreti Muhammed (*aleyhissalâtü vesselâm*)’ın kurduğu muazzam ve nurânî ve bütün insanlık için ebedî saadet ve selâmeti müjdeleyen.. kudsi ve ilâhî İslâmiyet cemiyetine mensubum. Elhamdülillâh onun evâmîr-i kudsiyesine de bütün kuvvetimle itaat etmeye azmetmişim.

Talebeliği, hakkımda bir suç sayılan Risale-i Nur ise, bana dinî ve imanî vazifelerimi öğreten.. ve İslâmiyet’in en yüce ve en mukaddes bir din ve beşerin yegâne medar-ı saadeti olduğunu.. ve Kur’ân ise bütün varlıkların sahibi, her yerde hâzır, nâzır; zerrelere yıldızlara, güneşlere kadar bütün mevcudât idare-i ezeliyesinde bulunan Zât-ı Zülcelâl’in bir emr-i ilâhî.. ezel ve

ebed ve bütün hâdisât, ihata-yı nazarında bir eser-i mucizânesi.. ve Kur'ân, bütün kitapların fevkinde kırk vecihle mucize ve saadet-i ebediyyeyi nev-i beşere müjdelemesiyle müştâkları ebediyen kendine minnettar kılan bir Şems-i Sermedî'nin bir mükâleme-i ezeliyesi.. ve Resûl-i Ekrem'in (*aleyhissalâtü vesselâm*) Hâlık-ı kâinat tarafından gönderilmiş, bütün hâl ve ahvâliyle bütün insanların en ekmeli, en sadık ve en yücesi ve kemâlâtça en yükseği ve getirdiği İslâmiyet nuruyla insanlara en büyük müjdeyi ve en kudsî teselliyi bahşeden ve on dört asrı ve beşerin beşten birisini saltanat-ı mâneviyesinde idare eden ve bin üç yüz yıldan beri gelen bütün ümmetin kazandığı sevabın bir misli onun defter-i hasenâtına geçen ve kâinatın sebab-i vücudu, habibullah olduğunu.. hem âhiret, cennet ve cehennemini katiyen hak ve muhakkak olduğunu harika burhanlarla ve parlak hüccetlerle isbat eden bir mucize-i Kur'ân'dır.

Risale-i Nur ise, kelime ve cümleleriyle nur-u Kur'ân'dan ve nur-u Muhammedî'den (*aleyhissalâtü vesselâm*) gelen ezeli ve ebedî bir Nur olduğuna şehâdet ediyor. O da Kur'ân'a mensubiyeti ve has bir tefsiri cihetiyle ve bu itibarla semâvîdir, arşîdir.

İşte halkı hükûmet aleyhine teşvik edici zannedilen Risale-i Nur, bütün Sözler'i bütün Lem'a ve Şua'ları ve bütün Mektubatıyla hakâik-i ilâhiye ve desâtir-i İslâmiye'yi ve esrar-ı Kur'âniye'yi ders veriyor. Acaba böyle muhterem ve çok yüksek ve ahlâk ve fazileti ve hakâik-i imaniyyeyi kat'i ders veren Risale-i Nur'u okumak.. ve onun ebedî saadetler bahşeden yazılarını istinsah etmek.. veya bir müminin istifadesi için iman cihtinde ona hizmet etmek, bir suç mudur? Halkı hükûmet aleyhine teşvik midir? Ve böyle mübarek ve muazzam bir eserin müellifi ve kemâlât-ı insaniyenin zirve-i bâlâsında, en yüksek bir mertebe-i iman ve ahlâk ve faziletle mücehhez bir Nur abidesini ziyaret ve bu asırda iyilik ve doğrulukla ve sarsılmaz iman ve itikatlarıyla İslâmiyet şerefini ve Kur'ân'ın hakâikini koruyan ve yükselten ve Allah'ın rızasını kazanmaktan başka gayeleri olmayan Risale-i Nur talebeleriyle iman ve Kur'ân yolunda kardeşlik peydâ etmek, bir cemiyet kurmak mıdır? Acaba hangi temiz ve âdil vicdanlar buna ceza verebilir?..

Sayın Hâkimler,

Hakkaniyeti, en yüksek âlimler tarafından tasdik edilen ve en yüksek bir mertebe-i imanî ve aşk-ı İslâmî kazandıran Risale-i Nur, hiç şüphe yoktur ki;

onun bütün Sözler'i ve Lem'a ve Şuâ'ları, Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan'ın birer nurâni tefsiridirler. Mânevî hastalıkları ve mânevî karanlıkları izale eden gayet parlak birer güneşirler. Risale-i Nur'un müellifliğiyle tavzif edilen üstadımızın iman ve Kur'ân yolunda geçen ve her türlü zorluk ve sıkıntılara göğüs gererek Kur'ân hakikatlerini neşirle bu asırdaki, hususan bu mübarek milletin evlâtlarını komünistlik ve her türlü dinsizliğin dehşetli hücumundan kurtarmaya çalışan, temiz ve pürüzsüz hayatının şehâdetiyle O, bu zamanda bu kudsi vazife ile tavzif edilmiş. O, bize -hâşâ- bozgunculuk ve ahlâksızlık dersini vermiyor. Belki O, bize nev-i beşer dünyasının en büyük dâvâsı ve en mühim meselesi olan imanı kurtarmak dersini veriyor. Yirmi beş, otuz seneden beri yüz binlerle ehl-i imanın Risale-i Nur'la imanlarının kurtulmasına çalışması, bilhassa benim gibi İslâmiyet'ten haberi olmayan biçârelere en büyük saadet.. ve hayatın gayesi olan imanı ders vermesiyle elbette ve elbette O, bize bir lütf-u ilâhîdir. O'nun kudsi hizmet-i imaniye ve vazife-i diniyesini inkârla, bütün bütün hak ve hakikatin aksine O'nu hayat-ı içtimaiyeye zararlı görenlere deriz:

Eğer iman ile Allah'a bağlanmak.. ve dinin evâmirine itaat ederek ahlâksızlık ve imansızlık gibi korkunç âfetlerden insanları kurtarmak.. ve İslâmiyet'in dâimî saadetiyle onu mesûd etmek, bir cürüm ise; o vakit hayat-ı içtimaiye için zararlıdır denilebilir. Yoksa en büyük bir iftiradır ve katiyen affedilmez bir cürümdür.

Risale-i Nur'un hedefi dünya değil; dâimî âhiret saadeti ve bütün hayat-ı dünyeviyedeki hüsn ü cemâl onun cilve-i cemâlinin bir nevi gölgesi ve bütün cennet bütün letâifiyle bir lem'a-yı muhabbeti olan bir Dâim-i Bâki'nin, bir Rahîm-i Zülcemâl'in rızasıdır.

Böyle ilâhî ve kudsi ve çok yüce bir gaye varken; süflî ve günahlî ve neticesiz, halkı hükûmet aleyhine teşvik gibi fânîliklerden Risale-i Nur'u binler defa tenzih eyleriz. Ve bizim imanî çalışmalarımızı ve dinî bilgiler öğrenmemizi istemeyen, bu şekil iftiralarla bizi ezmeye çalışanların şerlerinden Allah'a sığınıyoruz.

Sayın Hâkimler,

Otuz üç âyât-ı kerîmenin işârâtı ve İmam Ali (radıyallâhu anhu) ve Gavs-ı Âzam'ın (radıyallâhu anhu) ve yüzlerle ehl-i tahkikin takdîr-kârâne beyanatıyla bir nur-u Kur'ân olduğu ve ona yapışanların inşaallah imanlarını kurtaracakları kat'î tahakkuk eden Risale-i Nur, katiyen söndürülemez, kaybedilemez!..

Buna misal, yirmi beş seneden beri onu imha etmek gayesiyle yapılan hücumlar, bilakis onun fevkalâde yayılmasına ve parlamasına vesile oldu. Çünkü onun sahibi, ezelden ebede kadar her şey kudret-i ezelisinde ve emrinde olan bir Sultan-ı Zülcelâl'dir. Çünkü onun hakâikleri, Kur'ân'ın hakikatleridir ve Cenâb-ı Hakk'ın hıfz ve inâyetiyle daima parlayacaktır inşaallah...

Sayın Hâkimler,

İman ve İslâmiyet'i en yüksek bir sevgi ve iştiaqla öğreten.. ve rızâ-yı ilâhiden başka bir hedef ve maksat tanımayan.. ve bu asırda Kur'ân'ın bir mucize-i kübrâsı ve tefsir-i nurânîsi olduğu kat'î tahakkuk eden Risale-i Nur'u okumak ve yazmak ve onun hakâik-i imaniyeyi ders veren risalelerini mümin kardeşlerine vermek bir suç ise.. ve dinin evâmîr-i kudsiyesinden olan râbıtâyı diniye ve uhuvvet-i İslâmiye ve Allah sevgisi uğrunda iman ve Kur'ân yolunda birleşmek gibi mukaddes ve ilâhî ve uhrevî kardeşlik bir cemiyet ise; böyle mübarek bir cemiyete mensup olmak, benim için büyük bir saadettir. Ve her türlü taltif ve nişanların üstünde bir bahtıyarlıktır. Böyle bir saadet ve bahtıyarlığı kazandıran Risale-i Nur'un talebesi olmak gibi büyük bir lütfu, benim gibi bir bîçâreye nasip eden Allah'a hadsiz şükürler olsun. Son sözüm:

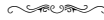
حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ¹

حَسْبِيَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ²

'dir.

Muallim

Mustafa Sungur

Mustafa Sungur'un Temyiz Lâyihasıdır

1– Ağırceza Mahkemesi, Nur Risaleleri'ni okuduğumu ve yazdığımı ve muhtaç bir mümin kardeşime vererek istifadesine çalıştığımı, “Halkı, hükûmet aleyhine teşvik ediyor.” diye hakkımda bir suç saymış. Hâlbuki ben itiraznâmemde bu ithama karşı dedim:

¹ “Allah bize yeter. O ne güzel vekildir!” (Âl-i İmran sûresi, 3/173).

² “Bana (yardımcı ve destekçi olarak) Allah kâfidir. O'ndan başka hiçbir ilâh yoktur. Ben O'na dayandım, O'na güvendim ve O, (bütün kâinatın, bütün varlıkların idare merkezi olan) Büyük Arş'ın Rabbi, (bütün kâinatın mutlak Sultanı, bütün varlıkların yegâne sığınağı, besleyip yaşatanı, koruyup gözetendir).” (Tevbe sûresi, 9/129)

“Halkı hükûmet aleyhine teşvik edici zannedilen Risale-i Nur, Kur’ân’ın hakikî bir tefsiridir. O, bütün eczalarıyla hakâik-i imaniyeyi ders verip, okuyan ve yazanlara en büyük saadeti bahşediyor. Onun hedefi, halkı hükûmet aleyhine teşvik gibi serserilerin, bozguncu ahlâksızların gittikleri fânîlikler değil; belki bütün saadet ve bahtıyarlığın en yüce mertebesi olan Allah’ın rızasıdır. Ben, bana en büyük fazilet, en tatlı nimet olan imanı kazandıran Risale-i Nur’u okuduğum ve yazdığım ve onun en güzide bir talebesi ve âciz bir hizmetkârı olduğumdan dolayı iftihar ediyorum. Ve Risale-i Nur’un talebeliğini, hakkımda pek büyük bir ihsan-ı ilâhî bilip lââyık olmadığım bu nimet-i azîmeyi benim gibi bir biçâyeye nasip eden Rabbime daima şükrediyorum.” dediğim hâlde, kanuna ve delile dayanmayarak benim iman ve İslâmiyet’e karşı bağlanmamı bir cürüm bilerek bütün bütün hak ve hakikatin aksine olarak cezalandırıldım.

2- Ben şahidim ki; ben Kastamonu Gölköy Enstitüsü’nde okurken bazı muallimler tarafından bize dinsizlik dersi verilmişti. Hâşâ, Hazreti Kur’ân’ı Hazreti Peygamber’in yazdığını.. ve İslâmiyet’in artık mülgâ olunacağını.. medeniyetin ilerlediğini, bu asırda Kur’ân’a ittibâ etmek büyük bir hata ve gerilik olduğunu.. –hatta bir gün bir muallimin yaptığı gibi– İslâmlar namaz kıldıkları ve âhireti düşündükleri için daima muzdarib bir hâlde, ömürleri elem içinde geçtiğini ve İslâm câmilerinde daima bir ölgünlük havası estiğini; Hristiyanların kiliselerinde ise daima neşe ve canlı hayat bulunduğunu ve Hristiyanlar çalgı vesâire gibi eğlencelerle hayatın tadını alıp ömürlerini neşe içinde geçirdiklerini söylüyorlar.. kalblerimizdeki iman ve İslâmiyet bağlarını koparmaya ve onun yerinde inkâr ve küfür yerleştirmeye çalışıyorlardı..

İşte böyle zehirli fikirlerle aşılınmış ve böyle tehlikeli muzır dinsizlerin dersleriyle mâneviyatı öldürölmek istenmiş ve hatta o muzır fikirlere kapılarak ve –hâşâ– inanarak etrafına neşretmeye başlamış bir biçâre insanın, birdenbire Risale-i Nur gibi Kur’ân’ın feyzinden fıskıran.. iman ve İslâmiyet hakikatlerini gayet parlak burhanlar ve harika deliller ile isbat eden.. ve Din-i İslâm’ın daima insanların saadet ve selâmetine vesile, sönmez ve söndürölmez bir mânevî güneş olduğunu izah eden eşsiz bir Nur-u Kur’ân’ın birkaç risalesini okumakla bütün o zehirli fikirlerini atıp imanı elde ederek duyduğu sonsuz sevinç ve bahtıyarlığı, telif ettiği mübarek Nur Risaleleri’yle ona kazandıran müşfik ve vefakâr ve hakikî kahraman Üstad Bediüzzaman Hazretleri’ne arz etmesi.. eski gaflet ve dalâlet hayatından kurtulup, iman ve nura kavuştuğunu ve hakikî imanı kazandıran Risale-i Nur’un bu asrın bütün insanları için

bir şems-i hidayet ve vesile-i saadet ve onun müellifliğiyle tavzif edilen üstad-ı muhteremin bu pek büyük ve yüce imanî hizmetiyle onun bu beşeriyete, hususan ehl-i imana bir lütf-u ilâhî olduğunu hayranlıkla arz etmesi.. ve yukarıda da arz edildiği vechile Kur'ân ve İslâmiyet aleyhindeki dehşetli ve kakhâr tecavüzleriyle bu kahraman İslâm milletinin evlâtlarını dinsizliğe teşvik edip milyonlarla insanların bağlandığı kudsî ve ilâhî İslâmiyet esaslarını yıkmaya ve o milyonlarla insanların ebedî saadetlerini mahvetmeye çalışanları, "Gizli Süfyan komitesinin yıkıcılığı ve eziciliği" diye vasıflandırarak onlara ve onların bu alçak ve kakhâr ve zâlimâne tahriplerini ve yıkıcılıklarını alkışlayan divanelere, "Binler teessüf ve nefretlerle yazıklar olsun!" demesi.. ve imanında şüpheye düşmüş eski ders arkadaşlarına, "Gelin, hepimiz bu hevâî ve nefsî arzulardan vazgeçelim. Hakâik-i Kur'âniye'nin önünde diz çökelim. Ve bu asrın rehber-i saadeti olan Nur medresesine koşalım. Aylarca ve yıllarca alkışlayıp durduğumuz o yalancı sefillerden ve onların hakikat diye gösterdikleri yalanlardan vazgeçip Bediüzzaman Said Nursî'nin derslerine gönül bağlayıp onu üstad edinelim, zulmetten nura dönelim." diye hitab etmesi, acaba imanın aldığı sevinç ve Kur'ân ve İslâmiyet sevgisinden ve bağlılığından ve milletini pek çok sevip herkesin tahkikî imanı kazanarak sonsuz bir saadete nâil olmalarını arzu etmesinden değil midir?

Acaba Allah'a intisap edip İslâmiyet'in en âlî bir din ve fazilet ve saadet müjdecisi olduğunu ilân etmek bir cürüm müdür? Kur'ân ve İslâmiyet aleyhinde her taraftan yıkıcı ve kakhâr taarruzların başladığı.. ve Hazreti Kur'ân'a ve Hazreti Muhammed (*aleyhissalâtü vesselâm*)'a iftiralarla o zâtın çok âlî ve çok kudsî kıymet ve varlıkları çürütülmek istenildiği.. buna mukabil, dinsizliği ve ilhadı ve ahlâksızlığı telkin eden kitapların ve Allah'a âsi ve İslâmiyet'e hücum eden fânî ve kıymetsiz bedbahtların saygılar ile anıldığı.. ve bid'âkâr ve gayr-i meşrû hâllerin alkışlandığı zamanda, Hazreti Kur'ân ve Hazreti Muhammed (*aleyhissalâtü vesselâm*)'ın yüceliklerini, hakkaniyet ve kudsiyetlerini; hem Allah'ın varlığını ve bu kâinat bütün mevcudâtıyla ve bütün âzâ ve ci-hâzâtıyla Hâlık'ının vücûb-u vücûduna ve vahdâniyetine şehâdet ettiğini.. ve insan akıl ve fikir cihetiyle ve esmâ-yı ilâhiyeye en ziyade aynadar bulunmasıyla sâir mahlûkata bir nevi sultan hükmünde olduğu.. insan eğer iman ve ubûdiyetle Allah'a intisap etse, dalâlet ve sefâhetten ve büyük günahlardan korunsa, mevcudâtın üstünde âlâ-yı illiyyîne lâıyk ve ebedî cennet ve saadete mazhar bir muhterem misafir.. ve eğer şirk ve isyanla veya gaflet ve dalâletle Hâlık'ına küfretse, o zaman hayvandan daha aşağı ve esfel-i sâfilîne düşerek

ebedî cehenneme müstehak ve sonsuz azap ve işkencelere lââyık bir bedbaht olduğunu.. ve Kur'ân'ın daima değişmez ve onun hüküm ve emirleri tebeddül etmez ve edilemez bir Hak kelâmı.. ve İslâmiyet'in daima en yüksek bir medeniyette bulunduğunu.. ve beşeriyetin hakikî ve dâimî saadeti ancak ve ancak evâmîr-i Kur'âniye'ye ittibâ ve intisapla mümkün olacağını, açık ve kat'î olarak izah ve isbat eden Risale-i Nur'un kudsîyetini ve yüceliğini ve o mucize-i Kur'ân'ın bir nur-u ilâhî ve bir ihsan-ı rabbânî olduğunu, iman ve ilân etmek bir cürüm müdür?

Fâni, beş-on dakikalık gayr-i meşrû zevkler için yazılmış roman ve efsaneler ve İslâmiyet'in aleyhinde –ve okunması memleket ve milletin selâmeti bakımından gayet tehlikeli, muzır– kitapların neşredilmesi.. ve onların medih ve tavsiye edilmesi, bir suç sayılmıyor da; yüz milyonlarla insan onda gitmiş ve hakikî olan saadete ulaşmış İslâmiyet güneşinin tarifçisi ve tavsiyecisi ve hakâik-i imaniyenin müjdecisi olan Risale-i Nur'u okumak ve yazmak, medh ü senâsına kâdir olamadığımız yüksek mezâyâsını tavsiye etmemiz bir suç sayılıyor. Acaba kalbinde zerre kadar imanı olan ve memleket ve milletin selâmetini arzu eden bir insan, bunu suç sayabilir mi?

Sayın Yargıtay Hâkimleri,

Sizin yüksek huzurunuzda arz edilen bu dâvâ, doğrudan doğruya iman ve Kur'ân dâvâsıdır. Milyonlarla insanların ebedî saadet ve kurtuluşu dâvâsıdır. Bu azîm dâvâ ile başta Resûl-i Ekrem (aleyhissalâtü vesselâm), bütün enbiyâ (aleyhimüsselâm) ve bütün evliya ve hadsiz ehl-i hakikat ve imanla dâr-ı bekâya gitmiş bütün ecdatlarımız mânen alâkadarlardır.

O milyonlar ehl-i hakikatin selâm ve sevgilerini, dua ve şefaatlerini kazanmak fırsatı şimdi elinizdedir. Risale-i Nur denilen âlî hakikat önünüzdedir. Onun gayesi dünyevî ve fânî ve süflî makamlar mıdır? Yoksa en büyük saadet ve âlî sevinç ve en yüce bahtiyarlık olan Allah'ın rızasını kazanmak mıdır? Ve onun bütün sözleri, insanları ahlâksızlığa mı teşvik ediyor? Yoksa imanla onları mücehhez kılıp yüksek ahlâk ve fazilete mi kavuşturuyor?

Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan'ın i'câz-ı mânevîsinden fışkıran ve bir nur-u ilâhî olan Risale-i Nur önünüzdedir. Madem imanı kazanmak ve iman ile bu dünyadan dâr-ı saadet-i bâkiye gidebilmek insanların her meselesinden üstün en büyük dâvâsıdır. Ve madem Risale-i Nur, Kur'ân'ın feyziyle hakâik-i imaniyeyi ders verip; yüz binlerle onu okuyup yazanların kat'î şehâdetiyle ve bir çok âyât-ı Kur'âniye ve ehâdis-i Muhammediye (aleyhissalâtü vesselâm) kudsî

beyanatı ve İmam Ali (*radıyallâhu anı*) ve Gavs-ı Geylanî (*radıyallâhu anı*) misillü birçok ehl-i velayetin takdîr-kârâne tavsiyeleriyle Risale-i Nur, o dâvâyı kat'î kazandırıyor. Elbette ve elbette sizler yüksek adalet ve hakikat-perverliğinizle, her türlü fânî endişelerin fevkinde yüksek hakperestliğinizle Risale-i Nur'un o hakkanî ve Kur'ânî çehresini ve hakikî kıymetini takdir ile görüp anlayacaksınız. Ve Risale-i Nur'un talebelerinin de Cenâb-ı Hakk'ın rızasından başka bir maksat peşinde koşmadıklarını göreceksiniz.

Sayın Yargıtay Hâkimleri,

En yüksek ahlâk ve faziletiyle ve en yüce şefkat ve merhametiyle insanları koyu fikir karanlığından ve dâimî haps-i ebediden kurtarmaya çalışan.. ve en şiddetli sıkıntı ve işkencelere göğüs gererek Cenâb-ı Hak tarafından tavzif edildiği hakâik-i Kur'âniye'yi neşretmek kudsî vazifesiyle zamanın en yüce mertebe-i kemâline erişen aziz ve âlî üstadımız Bediüzzaman Hazretleri, bütün bütün hak ve adalete aykırı olarak zindanlara atılıyor. Pek ihtiyar ve hasta ve kimsesiz.. en yüksek iman ve ubûdiyetle ve harika zekâ ve ilim ile mücehhez.. ve insanların imanını kurtarmaktan başka bir gayesi bulunmayan yetmiş beş yaşındaki bu mübarek ve hakikî insaniyet-perver üstadın Afyon zindanlarında şiddetli soğuk ve dehşetli sıkıntılar içindeki vaziyet-i elimânesi ciğerleri deliyor ve kalbleri sıplatıyor. Hakikatlere âşık ve meftun olan yüksek adaletinize ve hakikî insaniyet-perverliğinize güvenerek adaletin şefkat ve merhametinin tecellisini bekliyoruz.

Mustafa Sungur

Mehmed Feyzi'nin Müdâfaasıdır

Afyon Ağırceza Mahkemesi'ne,

İddianâme beni üstadım Said Nursî'nin hem sır kâtibi, hem kendisiyle, hem Risale-i Nur'la şiddetli alâkalı, hem çok hizmet ettiğimi bahisle bu hareketimi medar-ı mesuliyet saymış. *Ben de buna karşı, bütün kuvvetimle bu ithamı kabul edip iftihar ediyorum.* Çünkü fıtratımda ilme karşı gayet kuvvetli bir iştiağ var. Bir delili şudur ki; Denizli Hâdisesi'nde menzirim taharri edildiği vakit, beş yüz seksen adet mütenevvî kütüb-ü ilmiye ve Arabiye evimde bulunduğu resmen sabit olmuştur. Benim fakr-ı hâlimle ve gençliğimle ve lisân-ı Arabîde noksanîyetimle beraber bu zamanda binde bir şahısta bulunmayan

bu mütenevvî beş yüz seksen cilt kitabı bana toplattıran fevkalâde bir talebelik şevki ve harika bir aşk-ı ilmîdir.

İşte bu fitrî istidat ile daima hakikî bir üstad arıyordum. Cenâb-ı Hakk'a hadsiz şükrolsun ki, uzakta aradığımı pek yakında elime verdi. Evet, üstadım olan Said Nursî'nin bütün hayatının gayesi, şevk-i ilimde ve ulûm-u İslâmiye'yi bilmek aşkında geçtiğini bütün hayatı şehâdet ediyor. Hem ben müşâhedâtımla, hem üstadımın matbû tarihçe-i hayatıyla, hem eski talebelerinden aldığım mâlûmatla kat'î bildim ki; bendeki fitrî aşk-ı ilmî, üstadımda harika bir surette bulunuyor ki, bu zamanda bütün medrese âlimlerinin hilâfına olarak pek harika, tek başıyla medrese talebeliğini muhafaza edip her belaya tahammül etmiş. Hatta ehl-i siyaset, üstadımın bu acîb hâllerini anlamadıkları için hiç alâkası olmayan bir nevi siyasete temas ettirmeye çalışmışlar; hatta hapislere sokmuşlar. Fakat sonra Cenâb-ı Hak, o aşk-ı ilmîyi Kur'ân'ın hakâikine bir anahtar yapmış. Bütün ehl-i ilmi ve feylesofları hayrette bırakan Risale-i Nur meydana çıkmış. Ben de o sırada bütün hayatımda aradığım ve kendi fitratımda ve fakat pek yüksek bulunan bu üstadı bir ihsan-ı ilâhî olarak Kastamonu'da yanımda buldum. Âhir ömrüme kadar da buna teşekkür ediyorum.

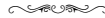
Hem üstadım eskiden beri izzet-i ilmiyeyi muhafaza için, sadaka ve hediye gibi şeyleri kabul etmediği gibi talebelerini de men eder. Kimseye başını eğmez. Hatta harika vaziyetlerinden; harp içinde avcı hattında oturmayaya ve sipere girmeye tenezzül etmeyerek izzet-i ilmiyeyi muhafaza ettiği gibi, üç dehşetli kumandana karşı kahramancasına hocalık ve haysiyet-i ilmiyeyi muhafaza için onların hiddetine karşı ehemmiyet vermeyip onları susturdu. *Onun için bu üstadımı, bu millet ve vatanın ve Türk ulemâsının pek büyük şerefini muhafaza etmek için her şeyini feda etmiş bir şahıs bildiğimden, ben de kendime hakikî üstad kabul ettim. Böyle vatan ve millete hakikî fedakâr bir üstadın –farz-ı muhâl olarak– yüz kusuru da olsa nazar-ı müsamaha ile bakıp itiraz etmemek gerektir.*

Bu memleketin vatan-perverleri, meşrûtiyet devrinde.. milliyetçiler ve hamiyet-perverleri, Cumhuriyet'te bu üstadın ilme ettiği fevkalâde hizmet vatan ve millet nâmına takdir ettiklerine bir numûnesi şudur ki; Câmîü'l-Ezher sisteminde, Medresetü'z-Zehra nâmında Van Vilayeti'nde temeli atılıp eski harb-i umumî münasebetiyle geri kalan şark dârülfünununa İttihad ve Terakki Hükûmeti, on dokuz bin altın lira verdiği gibi; yirmi dört sene evvel Cumhuriyet Hükûmeti de üstadımın dârülfünununa yüz altmış üç meb'usun

tasdikiyle yüz elli bin lira tahsisat verilmesini kabul etmeleridir. Bu yüksek üstadın tek başıyla Câmîü'l-Ezher gibi binler hocaların teşebbüsüyle vücuda gelecek bir medrese-i kübrâyı vücuda getirmeye yakın muvaffak olması gösteriyor ki; vatan-perverler ve milliyet-perverler dahi, medrese ulemâlarıyla beraber bu üstadımı takdir ve tahsin etmeleri lâzım ve elzemdir. Biz de böyle bir üstad elimize geçtiği için her zahmet ve meşakkate tahammüle karar vermişiz. Füyuzât-ı ilmiyesiyle ve yüz otuza varan âsâr-ı kudsiyesinin hakâikiyle beni ilim ve iman yolunda terakki ettiren bu mümtaz allâme-i zamana sonsuz bir varlıkla hürmetim vardır. Bu hürmetim ebade kadar inşaallah gidecektir.

İddia makamının beni suçlandırmak istediği ve aylardan beri tetkikât ve taharriyât neticesinde hakikatine vâsıl olamadığı “Dini ve dinî hissiyatı âlet ederek devletin emniyetini ihlâl edecek bir gizli cemiyet” in ne vücudu var ve ne de böyle bir cemiyetle alâkamız vardır. Yegâne alâkamız, Hükûmet-i Cumhuriye’nin kanunları muvâcehesinde en çetin imtihanlarda, en yüksek ehl-i vukûf heyetler tarafından icab eden hürmeti görmüş ve salahiyettar mahkemelerde beraat kazanmış Risale-i Nur’lardır. Bu ise, vatana ve millete ihânet değil; doğrudan doğruya vatana ve millete nâfi ilim uğrunda bir çalışmaktır. Bunun haricinde ne bir siyâsî maksat ve ne de başka bir garaz yoktur. Binâenaleyh, bu hususta da masumiyet ve samimiyetimiz meydanda olmakla, Denizli Mahkemesi’nde olduğu gibi yüksek mahkeme-i âdilenizden adaletin tecellisiyle beraatimi talep ediyorum.

Afyon Cezaevi’nde mevkuf, Kastamonu’lu
Mehmed Feyzi Pamukçu

Ahmed Feyzi’nin Müdâfaasıdır

Afyon Ağırceza Mahkemesi’ne,

Sayın Hâkimler,

Bir din âlimi ile görüşmek, onun din hakikatlerine ait kitaplarını okumak ve yazmak ve din arkadaşlarının imdadına koşmak üzere dinine ve Kur’ân’ına ve Peygamber’ine (*aleyhissalâtu vesselâm*) hizmet etmek bir müminin vazifesi ve hakkı değil midir? Bizi bu hizmet-i diniyeden men eden bir kanun maddesi var mıdır? Bazı cihetlerin zamanımızdaki küfrî ve gayr-i ahlâkî cereyanları tenkit etmesi, bir suç mu teşkil ediyor? Biz ne siyasetle, ne idare ile aslâ alâkası

olmayan yalnız dindar, saf halk kitlesiyiz. Bir insana hüsn-ü zan etmek ve kıymet vermek, herkesin şahsî bir kanaatidir. Biz Bediüzzaman'ı, zamanımızın en yüksek din âlimi biliyoruz. Din hakikatlerini aslâ dalkavukluk yapmadan beyan ve ifade eden bir hakikat adamı biliyoruz. Mücâhid adını vermekliğimiz, memleketimizi tehdit eden ahlâksızlık ve imansızlık cereyanlarına karşı Kur'ân'ın sarsılmaz hakikatlerine dayanarak giriştiği müdâfaa ve hizmet-i diniyesinden dolayıdır. Din ve vicdan hürriyetinin hükümran olduğu bir memlekette vicdanî kanaatlerimizden mesul olamayız. Bundan dolayı da kimseye hesap vermeye mecbur değiliz.

Âhırzamanda hadisin haber verdiği şahısların meselesine gelince; bu mevzuları biz kendimiz uydurmadık, bunların aslı dinde mevcuttur. Peygamber (aleyhiissalâtü vesselâm) bazı hadislerle ümmet-i Muhammediye'nin (aleyhiissalâtü vesselâm) ömrünün bin beş yüz seneyi pek geçmeyeceğini söylüyor. O zamana kadar da ümmet-i Muhammediye'nin (aleyhiissalâtü vesselâm) ve dünyanın hayatında mühim tesir yapacak büyük tarih hâdiselerini, "kıyâmet alâmetleri" diye haber veriyor. Bunların şerri üzerine ümmet-i İslâmiyenin nazar-ı dikkatini celbediyor. Gaflet ve cehaletle bu şerlere dûçar olanların ebedî şekâvet ve helâket ile karşılaşacaklarını söylüyorlar. Bunlara dair sayısız dinî burhanlar mevcuttur.

Biz ki, Allah'a ve Resûlüne ve Kur'ân'a inanmışız; şimdi bu imanın ve peygamberin sıdkına olan bu itikadın neticesi olarak kendimizi helâk-i ebedîden kurtarmak için çalışmayalım mı? Etrafımızda olup bitenleri görmeyelim mi?" Acaba bu tehlikeli zaman gelmiş midir? Sakın bu tehlikelere düşen nesil biz olmayalım!" diye bunları mevcut dinî hakikatlere tatbik cihetlerini göstermeyelim mi? Biz de önümüzdeki müsbet delilleri ve vücûd-u ilâhîye bizi sevkeden hakâik-i müberhene ve ilmiyeyi görme-yerek, sırf Avrupa dinsizliğini en büyük lâzıme-i medeniyet ve şîâr-ı irfan add ile dinimizi terk etsek, acaba helâk-i ebedîden bizi kim kurtaracak? Bunu düşünmeyelim mi? Bu zihniyette olan, Kur'ân'dan ve onun hakâikinden üstün bir şey tanımayan bir insan, sırf fânî cezalar korkusuyla kendini ebedî helâke atar mı? Yahut fânî bazı kıymetlere değer verir mi? Allah ve Resûlü'ne ve dinine hizmet vazifesinden vazgeçer mi? İşte bizi Bediüzzaman'a bağlayan hakikî âmiller bunlardır. Başka bir menba-ı dinî var mı ki, biz ruhumuzun bu ezelî ihtiyaçlarını onunla teskin edelim?

Sayın Savcı, bize kütüphâneleri dolduran binlerce Arapça ve bugünün ruhuna tercüman olamayan kitapları tavsiye ediyor. Sayın Savcı ve onun gibi

düşünenler, “Risale-i Nur” nâmı altındaki külliyyât-ı ilmiyeyi ve hazine-i hürriyeti ve hakikat-i âliyeyi beğenmeyebilirler, tenkit de edebilirler. Bu kendilerinin bileceği bir iştir. Bizim şu veya bu esere rağbet etmemize ve ona kıymet vermemize karışamazlar. Biz Risale-i Nur’u seviyoruz. Ve onu hakikî ve riyâsız bir din kitabı ve Kur’ân tefsiri biliyoruz. Kıymet ölçüleri ve hükümleri vicdanî bir takdir meselesidir. Buna kimse müdahale edemez.

Evet biz, Risale-i Nur müellifinin velâyetine ve daima ayn-ı hakikat dersi verdiğiine kâiliz. Kendisinin kabul etmemesi, bizim bu kanaatimizi sarsmıyor. Ancak bizim kabul ettiğimiz, keramet-i kevnîyesinden dolayı değil, Nur’ların dersinde hârikulâde ve ekmel tezahürlerine şahit olduğumuz ve bütün cihan-ı irfana meydan okuyan keramet-i ilmiyesinden dolayıdır. Tahsil hayatı üç aydan başka mevcut olmadığı hâlde, bu kadar feyz-i ilim neşreden.. ve ilminin harikalarıyla en müntehâ mesâil-i ilmiye ve âliyede en yüksek mütefekkirleri dahi hayrette bırakacak bir mantık ulviyeti ibraz eden.. ve hayatının yarısından sonra öğrendiği bir lisanla bu kadar cazibedar bir tarz-ı beyan ve sürükleyici bir hararet izhar eden.. ve gayet feyyaz bir aşk ve heyecan terennüm eden.. ve bir derya-yı iman ve bir hazine-i tevhid ve bir umman-ı hikmet hâlinde coşan bir ikinci Bediüzzaman gösterebilir misiniz?

Fânî zevâhirin âlâyişine ednâ bir meyl ve iltifat göstermeyen.. ve en küçük bir menfaat ve lezzete tenezzül etmeyen.. levs-i fâninin ayağına dolaşan bütün yaltaklanmalarına aslâ kıymet vermeyen.. kimseden bir şey beklemeyen ve dilenmeyen ve kendisine arz edilenleri kabul etmeyen.. iffet ve ismetin en âli örneklerini yaşatarak sabûrâne, mütehammilâne her nevi mahrumiyetlere göğüs germek suretiyle kendini hakikate ve envâr-ı Kur’âniye’ye ve maârif-i Muhammediye’nin (aleyhissalâtü vesselâm) izharına vakfeden.. ve memleket ve milletin ızdırabatı karşısında pürrahm ü şefkat ağlayan.. kendine yapılan bunca ihânetlere rağmen etrafındakilerin saadetleri için hizmetinden aslâ vazgeçmeyen.. ihtiyarlığına ve bîkesliğine bakmayarak insanları gayyâ-yı cehl ve girdbâd-ı inkârdan kurtarmaya, hasbî ve ilâhî bir ceht ile çalışan ve savaştan fazilet ve nur abidesini, “Üstad” addetmekliğimizi çok mu görüyorsunuz?

Kendisinin bu arz edilen keramet-i ilmiyesiyle beraber, sırf ahlâk ölçülerinin kaybolduğu böyle bir devirde gösterdiği bu misilsiz ferâgat ve istiğnâ ve şaheser-i ismet ve istikâmet dolayısıyla yine bir enmûzec-i

kemâl ve mihrab-ı fazilet olarak tanınmaya ve iktidâ edilmeye şâyândır. İşte biz Bediüzzaman'a ve eserlerine bu gözle bakıyoruz.

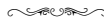
Acaba mûmâileyhe sırf imanımızdan neşet eden bu bağlılığımız ve Kur'ân'ın ve beyanat-ı Muhammediye'nin (*aleyhissalâtu vesselâm*) küfür ve ahlâk hakkındaki şiddetli tevbih ve tezyiflerine bu imanımız dolayısıyla iştirakimiz, bizi levs-i fânî addedilen siyasetçi mi yaptı? Yoksa yirmi beş seneden beri din hakikatlerini öğrenemeyen ve helâk-i mutlaka giden soyumuzun bir kısım evlâtlarına, onları helâk-i ebedîden kurtarmak için Allah ve Resûlü'nden, hakikat ve Kur'ân'dan haber vermek onların temiz ruhlarını, masum vicdanlarını ıslah etmeye hiç ifsat denilir mi?

Sayın Hâkimler,

Biz aslâ siyasetçi değiliz. Biz siyaseti, bizim gibi siyaset ehli olmayana binbir çeşit veballer, tehlikeler ve mesuliyetler taşıyan bir meslek biliriz. Fânî zevâhire de zâten kıymet vermeyiz. Dünyaya ancak rızâ-yı ilâhiye bizi götüren hayırlı vechesiyle bakıyoruz. Bu itibarla siyaset peşinde koşmayı ve devlet mefhumu ile mübâreze ithamını şiddetle reddediyoruz. Eğer böyle bir kasd olaydı, yirmi beş seneden beri ednâ bir tezahür olurdu. Evet, bizim menfî bir cephemiz, ahlâksızlığa ve imansızlığa müteveccih bir takbih tarafımız var. Bu sırf imandan ve Kur'ân'ın bu mevzular üzerindeki şiddet-i beyan ve azamet-i tevbihine –bizzarure– iştirakimizden ileri geliyor. Eğer bu esbab-ı mûcibe, samimiyetin ve ihlâsın, hakikat ve safvetin bu tarz-ı beyanı size kanaat vermediyse bize ne şekil isterseniz ceza veriniz. Lâkin unutmayınız ki; bugün altı yüz milyon insanın mensubiyetini taşıdığı Hazreti İsa (*aleyhisselâm*), zamanının idarecileri tarafından sırf insanlığın saadeti için kalbi çarptığı ve emanet-i tebliği hâmil bulunduğu sebeplerle “âdi bir hırsız gibi” idama mahkûm edilmişti.

Biz, hür söyledığımızdan dolayı maruz kalacağımız bu mahkûmiyeti iftiharla karşılayacağız. Ve sadece *حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ*¹ nidasıyla dergah-ı Kâdi'l-hâcât'a el açacağız.

Afyon Cezaevi'nde Mevkuf, Ortaklar Bucağı'ndan
Ahmed Feyzi Kul

¹ “Allah bize yeter. O ne güzel vekildir!” (Âl-i İmran sûresi, 3/173).

Ceylân'ın Müdâfaasıdır

Afyon Ağırceza Mahkemesi'ne,

Makam-ı iddianın habbevi kubbe yaparak, iftiharla kabul ettiğim üstadıma ve Risale-i Nur'a hizmetimle beni büyük bir diplomat ve entrikacı bir adam tarzında gösterip Nur'lara gelen mevhum suçta bana büyük bir hisse vermesine mukabil derim ki:

Dinî ve imanî ve ahlâkî eserlerini okumakla, o uğurda hayatımı te-reddütsüz feda eder derecesinde istifade ettiğim üstadım Bediüzzaman'la yakından alâkadırım. Fakat bu alâka, makam-ı iddianın dediği gibi, vata-na ve millete mazarratlı ve halkı devlet aleyhine teşvik etmek değil; bel-ki hiçbir beşerin kendisini kurtaramayacağı kabrin idam-ı ebedisinden, kendimi ve benim gibi bu tehlikeli zamanda imanını kurtarmaya, ahlâkî-ni düzeltmeye ve vatana ve millete birer uzv-u nâfi olmaya muhtaç olan din kardeşlerimin imanlarını kurtarmak yolundaki kopmaz ve kopmaya-cak bir alâkadır.

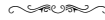
Kendisinin yakınlarındanım. Dört sene kadar arasına hizmetini müftehirâ-ne yapmışım. Bu müddet zarfında kendisinin serâpâ faziletinden başka hiçbir şeyine şahit değilim. Onun ağzından bir defa olsun, mehdîliğine ve müced-ditliğine dair bir kelime duymadım. Tevazuun kemâlinde olduğuna yüz binle-ri aşan Nur nüshaları ve onları okumakla imanlarını kurtaran yüz binler hâlis Nur şâkirtleri şahittir. O mübarek üstadım, kendisini bizim gibi “Nur talebesi” olarak görür ve öyle iddia eder. Bunu elinizde bulunan birçok mektuplarında, hususan Asâ-yı Mûsâ Mecmuasının içindeki İhlâs Risalesi'nde kolaylıkla gör-mek mümkündür. Kendisi “Bâki ve güneş gibi ve elmas misillü hakikatler, fâni şahıslar üzerine bina edilmez. Ve fâni şahıslar, o kıymettar hakikat-lere sahip çıkamazlar.” diye risale ve mektuplarında tekrarlar zikrettiği hâlde, o zâtın tefâhüruna hükmetmek ve Mehdîlik ve mücedditlik dâvâ ettiğini iddia etmek, hiçbir akl-ı selimin kârı değildir.

Zira bütün risale ve mektupları, insaf ve dikkatle okursanız; bu muh-terem allâme-i zamanın asırlardan beri emsâline tesadüf edilmez bir din âlimi.. ve benzerine rastlanmayacak bir iman kurtarıcısı.. bolşevizmin kı-zıl kıvılcımlarının saçaklarımızı sarmak istediği bir zamanda vatana ve millete bir ordudan daha çok menfaat ve bereketi bulunan bir vatan-per-ver olduğuna siz de kanaat-i kat'îye peydâ edersiniz. İşte böyle bir ese-re ve o eseri telif eden muhterem üstada daha evvelden şâkirt olamadı-ğımıza müteessifim.

Muhterem Heyet-i Hâkime,

İşte hadsiz menfaatlerini kendimde tecrübe ettiğim Risale-i Nur'dan, benim gibi vatan evlâtlarının istifadeleri için, resmî bir izinle Eskişehir'de Gençlik Rehberi'ni kudsî bir hizmet-i milliye fikriyle tab' ettirdim. Benim gibi bir biçârenin, Kur'ân'ın hakikî ve cerhedilmez bir tefsiri olan Risale-i Nur'a ve dolayısıyla imana hizmeti, tebrik ve takdir ile mukabele görmesi lâzım ve teşvike pek muhtaç iken; böyle ağır muamele görmekliğimiz hakikat-i adalete ne kadar muhaliftir, sizlerden soruyoruz. Ve mahkeme-i âdilenizden, ruhumuzun gıdası ve sebep-i necatımız ve ebedî saadetimizin anahtarı olan Nur Risaleleri'nin serbestiyetine karar vermenizi talep eder; eğer yukarıda bir kısmını zikir ve tâdâd ettiğim vaziyetler, nazarınızda bir cürüm teşkil ediyorsa, vereceğiniz en ağır cezanızı kemâl-i rızâ-yı kalb ile kabul edeceğimi arz ederim.

Afyon Cezaevi'nde Mevkuf, Emirdağ'lı
Ceylân Çalışkan

Mustafa Osman'ın Müdâfaasıdır

Afyon Ağırceza Mahkemesi'ne,

Gizli cemiyet kurmak ve dinî hissiyatı âlet ederek devletin emniyetini bozabilecek hareketlerde bulunmaktan zanlı Bediüzzaman Said Nursî'nin, rejim aleyhindeki mevhum faaliyetine iştirak ettiğim iddia edilerek suç konusu olarak gösterilen meselelere karşı derim ki:

1– Evet, ben de birçok Nur talebeleri gibi hakikî Türklüğe ve İslâmiyet'e yaraşan ve tarihî bir şeref ve faziletimiz olan terbiye-i medeniye-i diniyeyi ve millî bir şiâr olan ahlâk-ı Kur'âniye'yi öğrenerek vatan ve millete faydalı bir uzuv olmak ve yabancı ideolojilerin tesiratından korunarak din ve imanımı muhafaza ve öğrenmek kasdıyla Nur Risaleleri'ni tedarik ederek okumaya başladım.

Ecdadımızın tarihlere şan salıp nâm veren ahlâk ve şerefini pâymâl eden sefâhet ve rezaletin ve ahlâk-ı seyyienin cemiyet hayatını zehirlediği.. ve kötü ahlâk sahiplerini dahi iğrendirecek derecede sokaklara kadar sardığı.. ve efkâr-ı âmmeyi telâşa düşürdüğü.. ve her sınıf ailenin ocağı başında dedikodu mevzuu olduğu.. ve efkâr-ı âmmenin bir dili mahiyetindeki gazete ve mecmuaların ahlâk zabıtası haberleri şeklinde ve muhtelif mevzulardaki tenkitlerine

sebeup olan bu elîm ahvâlin pek sûratle genişlediği ve âdetâ umumîleşmek istidadını gösterdiği bir devrede düştüğüm ahlâksızlık uçurumundan; dinî, ahlâkî, içtimaî, edebî dersleriyle her müslim okuyucusunu kurtardığı gibi beni de kurtaran Risale-i Nur Külliyyâtı'nı okumak.. ve benim bu eserleri okuduğumu bilen ve işiten vatandaşlarımın tehzib-i ahlâk etmek için benden musırârâne istemeleri üzerine onlara risale vermek.. ve dolayısıyla serserileşmiş ve serserileşmek ve vatan ve millete muzır bir hâle gelmek istidadını gösteren fertleri bu risalelerle, bu Nur'ların müessir telkinatlarıyla kurtarıp beşeriyete faydalı birer insan olmalarına hâdim ve vesile olan ve memleketimizde de sirayeti ve salgını görülen ve bütün dünyayı titreten kızıl veba komünizm tehlikesine karşı dinî ve müessir telkinatı bakımından mânevî bir mücâhid olan Bediüzzaman, takdir ve tebcile lâayık, kudsî ve mânevî mücâhedesinin nurlu ve müessir silâhı olan ve yirmi senede yirmi bin ve belki çok fazla adamı vatan ve millete faydalı bir hâle sokmaya vesile olan Nur Risaleleri'ni okutmak, ne derece şahsım için bir suç mevzuu ve müellif-i muhterem için sebeb-i itham olabilir, vicdanınıza soruyorum?..

2- Savcılık Makamının “mevzûdur” diye gayr-i ilmî iddia ettiği hadisin hadis kitaplarında sahih olduğu, hadis âlimlerinin kabulüyle.. ve hürriyetten evvel Meşrûtiyet devri ulemâsına Japonya'nın ve İngiltere Anglikan Kilisesi'nin sorduğu suâller münasebetiyle, o devrin allâmeleri olan İstanbul âlimleri, Bediüzzaman olan müellif-i muhtereme sorarak, şimdi ismi Beşinci Şuâ olan eserde görülmekte olan o zamanki bu hadisin te'vilen cevaplarını, o ehemmiyetli âlimlerin kabul edip itiraz edememeleriyle sahih olduğu kat'î sabittir.

Hem yalnız Risale-i Nur'un bu kısmı değil; bütün hakikatleri ve dersleri, hiçbir hakikî İslâm âliminin itiraz edemeyeceği kadar kuvvetli hakikatlerdir ki; Diyanet Riyâseti başta olarak bütün memleketteki hakikî âlimler kabul ve tâzime, tâ devr-i Meşrûtiyet'ten beri mecbur kalmışlar. O hakikatleri ve o kuvvetli burhanları ismi âlim olan ve hakikat ilminden bîbeher bir-iki ferdin itiraz ve iddiası çürütemez. Hem gayet gülünç olur...

Maddî ve mânevî menâfii zâhir olan ve vatanın her tarafında ve her sınıf halk tabakasında hayat-ı bâkiyelerini idamdan kurtarmak için takdir ile okunan ve onunla imanlarını kurtardıklarından müellif-i muhteremine ebedî minnettar kalan binlerle vatandaşın faydalandığı Kur'ân ve iman hakikatlerine meftun olarak müellifine bir şükran borcu olarak bir mektup yazmak.. ve sebeb-i itham olan hadisin inkâr edilmeyen hakikatlerine istinad ederek bazı

ef'âl ve âsâra nazar edip hadisin mazharı olan bu memlekette zuhur etmiş gibi bakmak ve böyle bir zanna düşerek ve birçok İslâm âlimlerinin ihbaratına dayanarak bazı hataların tamiri cihetine gidilmesini bir fütuhât-ı Kur'âniye kabul edip izhar-ı şâdimânî eylemek.. ve bu görüş ve nokta-yı nazarını eserleriyle tefeyyüz ettiği bir üstada mahremâne arz etmek.. vatan ve milletin anarşiliğe ve dolayısıyla bütün dünyayı titreten kızıl tehlikenin kucağına düşmemesini temenni etmek, rejime bir hıyanet midir? İnkılaba dil uzatmak mıdır? Ve o takdire ve tebcile çok elyak ilim adamını aynı iftiralarından birkaç mahkeme teberri ettirdiği hâlde, aynı mevzularla zan altına alıp kimsesiz ve çok ihtiyar ve münzevî olduğu hâlde tevkif ve tecrit ederek taht-ı muhakemeye alıp bizim de bu ilmî nokta-yı nazarımızı ve imanımızı kurtarmak için çalışmalarımızı bir suç telâkki edip onun güya devletin emniyetini ihlâl suçuna delil ve burhan göstermek, hangi vicdanın âdilâne kararıdır? Mahkemenizden soruyorum, vicdanınıza bırakıyorum!..

3- “Bediüzzaman’ın resimlerini mukaddes bir şeymiş gibi taşımak ve mektubatını toplamak ve mektuplaşmak” diye olan sebep-i ithama gelince:

Hayat-ı mâneviye ve bâkiyemi idamdan kurtarmaya.. ve maddî hayatın lezzet ve saadetini tattırmaya.. ve benim gibi binlerle fertlerin imanlarının kurtulmasına eserleriyle vesile olan bir âlim-i küll ve bir müellif-i muhteremin, değil basit bir resmini taşımak; altın ve mücevheratla süsleyerek taşımak ve ona tebrik ve mektup göndermek ve onu sevenlerle tanışmak, beşeriyetin her ferdi gibi benim de bir hakkımdır!.. Bu hukukunun bir suç konusu olacağını zannetmiyor ve son söz olarak diyorum ki:

Vatan ve millete ve insanlık câmiasına hizmet edebilmek için, “Hakim kimdir: Başına gelen.” fehvasınca iki vilayetin ve birçok kazaların zabıtasının dahi şehâdet edebileceği şekilde; serserilikten, şahıslarını bu Nur Risaleleri’yle kurtarıp başkalarını da kurtarmaya vesile olan Nur şâkirtlerinin uzun senelerden beri bu vatan ve millete, bu vatandaki idareye yaptıkları vatanî hizmet, binlerle kişilik zabıta kuvvetinin hizmetinden hakikatte daha mühim iken ve takdire ve iltifata daha lâıyk iken sû-i tefsire uğratılarak âdeti bir ecnebi rejimi hesabına kasden hareket eder gibi bizleri tevkif ve muhakemelere verip işimizi, gücümüzü ayaklar altında bırakmak ve bîçâre evlâd ü iyalimizi perişan edip ağlatmak; hangi demokrasi kanunlarıyla, hangi yeminli ve yüminli âdil hâkimlerin vicdanî ve âdilâne kararlarıyla kabil-i teliftir? Mahkemenizden ve vicdanınızdan soruyorum! Ve büyük ve âdil Türk Milleti ve onun âlî meclisi nâmına icra-yı adalet eden muhterem mahkemenizden, pek çok fevâidi ve

menâfii meydanda olup inkâr edemediğimiz bu eserlerin serbestiyetini ve bizim de beraatimizi talep ediyorum.

Afyon Cezaevi'nde Mevkuf, Safranbolu'lu
Mustafa Osman

Hıfzı Bayram'ın Müdâfaasıdır

Afyon Ağırceza Mahkemesi'ne,

Dinî hissiyatı âlet ederek devletin emniyetini ihlâl teşebbüsten sanık İslâm âlimi Bediüzzaman'ın, millet ve memlekete çok faydalı hakâik-i Kur'âniye ve imaniyeyi ders veren eserlerinden okumaklığı.. din ve iman cihetinde çok istifade ederek ahlâk-ı Kur'âniye'yi tahsilime âmil olan bu derslerden bazı tanıdıklara da –talebi üzerine– millî bir şîârımız olan ders-i imaniye ve terbiye-i diniye ve ahlâkiyeyi tahsillerine sebep olmak hayrına nâiliyet arzusuyla vermekliği ve temin etmekliği.. ve bazı tanıdıkların dostâne veya ilmî mahiyetindeki mektupları, adresime göndermelerini bahane ederek mûmâileyhe suç ortağı göstermektedir. Sebeb-i ithamı olan bu meselelere itiraz ederim ki:

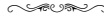
1– Üzerinden muhakeme geçen, beraat ettirilip müellifine iade edilen ve bütün İslâm ve memleket ulemâsının takdir ve tasvibine mazhar olan Risale-i Nur'u, iddia makamının üzerinde durduğu şekilde bir fikr-i mefsetle okumadığım gibi; her risalesini de baştan başa Kur'ân'ın bir mühim tefsiri olup insanları ahlâken yükseltmeye, fazilet sahibi kılmaya, milletleri uçuruma yuvarlanmaktan kurtarmaya vesile olan İslâmî dersi ve dinî terbiyeyi müessir bir surette ders verip millet ve memlekete, hatta beşeriyete mânen en büyük yardım ve iyilikleri yapan bir eser olarak gördüğümünden, din ve imanımı muhafaza ve taallüm maksadıyla okumayı ve bazı kimselere vermeyi veya temin edermeyi bir suç zannetmiyorum.

Çünkü hiçbir yerde Nur talebelerinin vatan ve millete ve idareye zararlı bir hâdiseye katıldıkları görülmemiş ve zabıtaca kaydedilmemiştir. Ve aynı zamanda, “okunup ve okutulmasında gizlilik var” diye ileri sürülecek bir gizli cemiyet şüphesi uyanması ise, çok yersizdir. Çünkü Nur talebelerinin gerek ilmî ve gerekse siyasî, gizli veya meydanda hiçbir cemiyet ile alâkalı yoktur. Hatta aynı isnadlarla birkaç sene evvel Bediüzzaman'la beraber çok kimseler

Denizli Ağırceza Mahkemesi'ne verilip muhakeme edildikleri ve çok inceden inceye tahkik ve tâmik edildiği vakit bütün risaleler dâhil olduğu hâlde hep beraber beraat etmişlerdir. Müellifi ve eserleri beraat eden bir telifatı okumayı ve okutmayı, devlet emniyetini ihlâl ve rejime hıyanet gibi çok ağır bir cürme delil ve sebep-i itham olarak göstermek, ne derece îcab-ı adalettir, bilmiyorum; vicdanlarınıza havale ediyorum!..

2- Hem Bayezid'den bilmediğim bir kimse tarafından ben mevkuf iken gönderilen bir risale de sebep-i ithamım arasındadır. Bu risaleyi görmedim. İçindekilerden bihaberim. Eğer Risale-i Nur ise kabul ediyorum. Sizler sorun cevap vereyim. Yalnız iddianâmede savcının mehdilikten bahsettiğini öğrendim. Hâlbuki üstadım bu gibi isnadlardan müberrâdır. Böyle bir şeyi lisanından duymadığımız gibi, eserlerinde de görmedik. *Ve talebelerini, her fırsatta şahsına hürmet ve tâzimden ve makam vermekten men etmiş ve tâzimekârâne mektup yazanları dahi takbih etmiştir. Bizler kendisini hubb-u câhtan müberrâ, zamanın en yüksek bir âlimi ve bir ilm-i tahkik hocası olarak biliyoruz.*

Mevkuf
Hıfzı Bayram

Emirdağ'lı Mustafa'nın Müdâfaasıdır

Afyon Ağırceza Mahkemesi'ne,

Makam-ı iddianın, üstadım Bediüzzaman'ın mevhum suçuna beni iştirak ettirmesine karşı kısaca derim ki:

İntisabımdan zerre kadar pişman olmayarak üstadıma ve Risale-i Nur'a yaptığım hizmetim, ancak bir derya kadar lütf u ihsana karşı bir damla ile mukabele gibidir. *Nasıl ki, gayet kıymetli elmas hazinelerine sahip olmak yolunda küçük cam parçaları tereddütsüz feda edilirse, ebedî hayatımı kurtarmaya vesile olan Risale-i Nur uğrunda hayatımı feda etmeye her an hazırım.* Uhrevî ve dünyevî hadsiz menfaatleri tahakkuk eden Risale-i Nur'dan fâni ve ehemmiyetsiz hapislerin ve sıkıntıların hatırı için, kısa ve dağdağlı hayat-ı dünyeviyeye zarar gelmemek için o menfaat-i azîmeyi terk etmek, Risale-i Nur'a ve üstadıma karşı durgunluk göstermek; o mübarek üstad, o kudsî allâme-i zamana ve onun birtakım gayesi olan iman ve Kur'ân'a

büyük bir ihânet olduğunu biliyorum. Ve onun izin ve emrinden zerre kadar hilâf-ı hareket etmek istemiyorum.

Muhterem Heyet-i Hâkime,

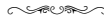
Zehirli mikroplarını güzel vatanımıza dağıtmak isteyen bolşevizme karşı kuvvetli bir cephe alan büyük bir din âlimine fakirliğimle talebe olmaklığım neden çok görülüyor? Şüphesiz bu vaziyet isbat ediyor ki:

Nur'lardaki zenginlik, dünyevî zenginliğin pek fevkindedir. Benim gibi milyonları aşan Türk gençliğinin imanlarını kurtarıp vatana nâfi bir uzuv olmaları için, üstadımı ve Risale-i Nur'u daima serbest bırakınız. Biz Türk gençliğinin Risale-i Nur'a ihtiyacımız, kapalı zindanda kalmış bir kimsenin havaya.. ve zifiri karanlıkta bulunan bir adamın ziyaya.. ve çöldeki aç ve susuz kalmış bir insanın suya ve gıdaya.. ve denizde boğulmak üzere bulunan herhangi bir kimsenin cankurtaran gemisine olan ihtiyacından binler derece daha ziyadedir..

İşte yukarıda bir kısmını tâdâd ettiğim mezkûr hakikatlerden dolayı fevkalâde hüsn-ü zan ve teveccühümüzü kazanan ve kopmaz bir bağla kendimi zi ona bağladığımız Bediüzzaman'ı ve ona hüsn-ü niyet ile talebe olan çok bîcâreleri böyle hapislerde çürütmek, adaletin şerefiyle kabil-i telif olamaz.

Afyon Cezaevi'nde Mevkuf, Emirdağ'lı

Mustafa Acet

Halil Çalışkan'ın Müdâfaasıdır

Afyon Ağırceza Mahkemesi'ne,

Muhterem Heyet-i Hâkime,

Makam-ı iddia tarafından bana tebliğ edilen iddianâmede, üstadım efendime hizmetimi büyük bir suç olarak gösteriyor. Bin dokuz yüz kırk dört yılın da teşrif ederek dört seneden beri kazamızda misafireten ikâmet buyuran ve kendileri kırk seneden beri bütün dünya lezzetini ve istirahatini terk edip; sırf iman ve İslâmiyet'e ve hususan vatanımızda iman ve âhîret yolunda müslümanların saadet-i ebediyelerini kurtarmaya çalışan.. ve bilhassa müslüman ve Türk olan milletimiz arasında dinimize çok zarar veren, maddî ve mânevî zararı pek çok olan bolşevikliğin muzır fikirlerinin millet arasına girmesi ve

buna benzer vatan ve millete zararlı olan şeylere Risale-i Nur'un imanî ve ah-lâkî olan dersleriyle set çeken.. ve bütün dünya âlimleri tarafından tahsin ve takdire lâyık olan Risale-i Nur'a ve üstadıma müftehirâne -üç sene, arasıra- hizmetim, adalet huzurunda bir suç mu teşkil ediyor? Ve bu hususta yine suç olarak gösterilen, hizmet için terziliğimi de terk ettiğimi yazıyor ki; böyle hak ve hakikat ve Kur'ân-ı Kerim'in hakikî bir tefsiri olan Risale-i Nur'a ve üstadıma canımı dahi feda etsem, büyük bir suç sayılıp vatan haini olarak mı tanınırım, sizden soruyorum?..

Sayın Reis Bey,

Risale-i Nur'un bir kısım parçalarını okudum ve yazdım. Cenâb-ı Hakk'a hadsiz şükrolsun ki; öteden beri kalbimde yaşayan, ilme karşı fevkalâde bir iştiyakla bu risalelerden istifadeye başladım. Bunlarla pek yakından alâkadar olduğum hâlde, içinde ne halkı hükûmet aleyhine teşvik ve ne de emniyeti bozacak ve gizli bir cemiyet kurmaya dair hiçbir şey görmediğim gibi, üstadımdan da gerek mehdîliğe ve mücedditliğe ve gerekse bu hareketlere dair hiçbir şey işitmedim.

Risale-i Nur'un ve üstadımın ve biz talebelerin yegâne gaye ve hizmetimiz; İslâmiyet'e, hususan Türk milletine iman ve ahlâk cihetinde kudsi bir hizmettir. Elbette Risale-i Nur'a ve hâdimlerine bu hizmetleri için ilişmemek lâzımdır. Bizim gaye ve maksadımız budur. Başka hiçbir şey değildir. Ve bu vazifemiz de rızâ-yı ilâhî içindir. Zâten böyle bir kudsi vazifeyi, dünyaya ve dünya menfaatine âlet ederek yapmayız ve tenezzül etmeyiz! Böyle kalbinde iman ve âhiret meşgalesinden başka hiçbir dünyevî maksat ve gaye bulunmayan hâlis Nur şâkirtlerine, iddia makamının hiçbir zaman hatırıma gelmeyen gizli cemiyet kurmak ithamlarına tahammül edemiyoruz...

İşte Muhterem Heyet-i Hâkime,

Sizin, biz Risale-i Nur talebelerinin gaye ve maksatlarını ve mahiyetlerini anladığınıza ve iddia makamının bize isnad ettiği suçlarla alâkamızın olmadığına kanaat getirdiğinize inanıyoruz. Bu vesile ile yüksek mahkemenizden ve vicdanlarınızdan kitaplarımızın serbest olarak iadesini ve kendimizin beraatini talep ederiz.

Afyon Cezaevi'nde Mevkuf, Emirdağ'lı
Halil Çalışkan

Mustafa Gül'ün Müdâfaasıdır

Afyon Ağırceza Mahkemesi'ne,

Ben gizli bir cemiyete dâhil değilim. Zâten üstadım Bediüzzaman Said Nursî Hazretleri de öyle bir cemiyet kurmamıştır. Bizlere her zaman Kur'an hakikatlerinden ders vermiş, siyasetle alâkadar olmamızı şiddetle men etmiştir. Yalnız büyük üstad Said Nursî Hazretlerinin talebesiyim. Ona ve Risale-i Nur'a bütün ruh u canımla bağlıyım. Risale-i Nur ve üstadım için bana verilecek her türlü cezaya razıyım. Üstadım, eserleriyle benim imanımı ve âhîret hayatımı kurtarmıştır. Onun gayesi, bütün müslümanları ve vatandaşlarımızı imansızlıktan kurtarıp saadet-i ebediyeye nâil etmektir. Bizlerin siyasî bir maksatla alâkamız olmadığı bütün mahkemelerde tebeyyün etmiştir. Hakikat böyle olduğu hâlde, yine haksız ve yersiz olarak mahkemeye sürüklendik. Bundan anlıyoruz ki, bizim tesânüdümüzü kırmak istiyorlar. Bizim tesânüdümüz herhangi bir dünyevî ve siyasî gaye ve işe mâtuf değildir. Yalnız ve yalnız üstadımız hazretlerine çok, hem pek çok hürmetkârız. Risale-i Nur'u okuyanlar fevkalâde bir imana ve İslâmiyet'e ve ahlâk ve kemâlâta sahip oluyorlar.

Üstadımıza çok fazla muhabbet etmemek elimizden gelmiyor. Öyle bir üstada ve öyle Risale-i Nur şâkirtlerine bütün mevcudiyetimle bağlıyım. Bu bağ, idam edilsem dahi çözülmez ve kırılmaz. Ben ve bütün kardeşlerim masumuz. Risale-i Nur'un serbest bırakılmasını bütün kuvvetimizle talep ediyoruz. Yüce üstadımıza ve masum Nurcu kardeşlerime kendimle beraber beraat verilmesini talep ediyorum.

Isparta'lı
Mustafa Gül

Küçük İbrahim'in Müdâfaasıdır

Afyon Ağırceza Mahkemesi'ne,

Sayın Hâkimler,

Bize isnad edilen suç hem yersizdir, hem de dünyaya aittir, siyasîdir. Hâlbuki siyaset yapacak insanlar olup olmadığımızı zâten ilk bakışta siz muhterem hâkimler çoktan anlamışsınız. Esasen bu soğuk ve yabancı isnad, eğer faraza yüzde yüz tahakkuk edeceğini yüzlerce salâhiyetli kimseler temin etseler; benim de aklım şimdikinden yüz defa fazla olsa, Risale-i Nur'un ve onun

çok muhterem müellifinin bende bıraktığı mânevî intiba ile bütün mevcudiyetimle bu geçici ve tükenici siyasî lezzet ve maceradan kaçıp, âhirete iman ve cehennemden kurtulmak yolunda sarfederim. Gerek Risale-i Nur'un kıymetli müellifine hürmetimiz ve bağlılığımız ve gerekse Risale-i Nur'un okunması, yazılması ve Nur talebeleriyle muhabere ve münasebetimiz, –Denizli Ağırceza Mahkemesi'nin ve Yüksek Yargıtay'ın da tasdiki ile– doğrudan doğruya uhrevîdir. Öyle ki Risale-i Nur'dan aldığımız fikirle, bu nurlu varlıkları hiçbir suretle dünyevî ve maddî kıymetlere değışmeyiz. Bu bizde bir iman hâlinde, ölünceye kadar yaşayacaktır.

Muhterem Heyet-i Hâkime,

Mademki böyle dehşetli bir isnad ile burada toplanmış bulunuyoruz. Öyle ise şu ehemmiyetli hakikati beyan etmek, benim için memleket ve vicdan borcu olmuştur. Yalnız kendi muhitimde Risale-i Nur'un gösterdiği fevkalâde ıslahat ile bütün halkın gözü önünde şu on seneyi mütecâviz bir zamanda başta kendim olmak üzere birçok kimseler var ki, evlerinin yollarını öğrenmişler. Süflî gidişatları, aile saadetine dönmüş. Şimdi anaları babaları, sebep olanlara dua ediyorlar. Vilayetimiz dâhil ve civarlarında bu kabilden daha birçoklarının hâllerini dinleyiniz. Bâhusus Denizli Hapishânesi'nde, Risale-i Nur oraya girmesiyle mahpuslar üzerinde öyle bir hüsn-ü tesir yapmıştı ki; hâlen bu tesir dillerde gezmektedir. Kezâ bu Afyon Hapishânesi'ne dâhil olduğum zaman kimin ile konuşsam, eski hâlleriyle şimdiki hâllerini zikredip minnet ve şükranla Nur talebelerine dua ediyorlar. Bu hakikatler meydandadır... Ben insan olayım da, bana ve hemcinsime bu derece ahlâkî ve içtimâî ve uhrevî ıslah edici ve bâhusus kitabımız Kur'ân'ın mühim bir tefsiri olan Risale-i Nur'a ve onun muhterem müellifine ve vatandaşlarına müslümanca muhabbet ve teselli mektubu yazmak, bir siyaset mevzuu olacağına hayret ediyorum. İşte bu hayretle diyorum ki; böyle suç olmaz. Olsa olsa Kur'ân ve dolaşısıyla Risale-i Nur'un gizli düşmanları adliye ve zabıtaya evham verip bizleri böyle hapislere doldurmaya sebep oluyorlar. Elbette yüksek hâkimler, bu hakikatleri görecekler ve ellerini vicdanlarına koyup ebedî ve ilâhî çok müjdeleleri bulunan adaletli kararlarını verecekler ve vatanın dört köşesinde alâka ile bekleyen müslüman Türk milletini kendilerine minnettar bırakacaklardır.

Afyon Cezaevi'nde Mevkuf, İnebolu'lu
İbrahim Fakazlı

Beşinci Şuâ

Otuz sene evvel yazılan matbû “Muhakemat-ı Bediîye”de bahsedilen Sedd-i Zülkameyn ve Ye’cüc Me’cüc ve sâir eşrât-ı kıyâmetten yirmi mesele, o Muhakemat’a bir tetimme olarak on üç sene evvel bir kısım müsveddesi yazılmış idi.¹(Hâşiye) Aziz bir dostumun hatırı için tebyiz edildi, Beşinci Şuâ oldu.

Otuz Birinci Mektup’tan Otuz Birinci Lem’a’nın Beşinci Şuâ’ıdır

İhtar: Evvelce Mukaddime’den sonra gelen Meseleler okunsun, tâ Mukaddime’deki maksat anlaşılsın.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

âyetinin bir nüktesi, bu zamanda akîde-i avâm-ı müminîni vikâye ve şübehâtan muhafaza için yazılmış. Âhîrzamanda vukua gelecek hâdisâta dair hadislerin bir kısmının müteşâbihat-ı Kur’âniye gibi derin manaları var. Muhkemat gibi tefsir edilmez ve herkes bilemez. Belki tefsir yerinde te’vil ederler. ³ وَمَا يَغْلَمُ تَأْوِيلَهُ إِلَّا اللَّهُ وَالرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ ⁴ dan sonra te’villeri anlaşılır ve murad ne olduğu bilinir ki; ilimde râsih olanlar, ⁴ كُلُّ مَنْ عِنْدَ رَبِّنَا deyip o gizli hakikatleri izhar ederler.

Bu Beşinci Şuâ’nın bir Mukaddimesi ve Yirmi Üç Meselesi vardır.

¹ (Hâşiye) Şimdi kırk seneden geçmiş.

² “Zaten kıyâmetin alâmetleri geldi bile!” (Muhammed sûresi, 47/18)

³ “Hâlbuki onların hakikatini, gerçek yorumunu Allah’tan başkası bilemez. İlimde ileri gidenler...” (Âl-i İmran sûresi, 3/7)

⁴ “(İlimde ileri gidenler:) ‘Biz ona olduğu gibi inandık. Hepsini de Rabbimizin katından gelmiştir’ (derler).” (Âl-i İmran sûresi, 3/7)

Mukaddime

Beş noktadır.

Birinci Nokta

İman ve teklif; ihtiyar dairesinde bir imtihan, bir tecrübe, bir müsa-baka olduğundan; perdeli ve derin ve tetkik ve tecrübeye muhtaç olan nazari meseleleri, elbette bedihî olmaz. Ve herkes ister istemez tasdik edecek derecede zarurî olmaz. Tâ ki Ebûbekir'ler âlâ-yı illiyyîne çıksınlar ve Ebûcehil'ler esfel-i sâfilîne düşsünler. İhtiyâr kalmazsa teklif olamaz. Ve bu sır ve hikmet içindir ki, mucizeler seyrek ve nâdir verilir. Hem dâr-ı tek-lifte gözle görünecek olan alâmet-i kıyâmet ve eşrât-ı saat, bir kısım müteşâbi-hat-ı Kur'âniye gibi kapalı ve te'villi oluyor. Yalnız, güneşin mağripten çıkma-sı¹, bedâhet derecesinde herkesi tasdike mecbur ettiğinden, tevbe kapısı ka-panır; daha tevbe ve iman makbul olmaz. Çünkü Ebûbekir'ler, Ebûcehil'ler ile tasdikte beraber olurlar. Hatta Hazreti İsa'nın (aleyhisselâm) nüzûlü² dahi ve kendisinin İsa (aleyhisselâm) olduğu, nur-u imanın dikkatiyle bilinir; herkes bile-mez. Hatta deccal ve süfyan gibi eşhas-ı müdhîşe, kendileri dahi kendilerini bilmiyorlar.

İkinci Nokta

Peygambere bildirilen umûr-u gaybiye, bir kısmı tafsîl ile bildirilir. Bu kı-sımda hiç tasarruf edilmez ve karışamaz. Kur'ân'ın ve hadis-i kudsînin muh-kematı gibi... Ve diğer bir kısmı icmâl ile bildirilir, tafsîlat ve tasviratı onun iç-tihadına havale edilir. İmana girmeyen hâdisât-ı kevnîyeye ve vukuat-ı istik-baliyeye dair hadisler gibi... Bu kısımda, Peygamberimiz (aleyhissalâtü vesselâm) belâgatıyla, temsiller suretinde, sırr-ı teklif hikmetine muvâfık tafsîl ve tasvir eder.

Meselâ bir sohbetle derin bir gürültü işitildi. Ferman etti ki; “Bu gürültü, yetmiş seneden beri cehennem tarafına yuvarlanan bir taşın bu dakikada ce-hennemin dibine yetişip düşmesinin gürültüsüdür.”³ Bu garip haberden beş-altı dakika sonra birisi geldi dedi: “Yâ Resûlallah! Yetmiş yaşında bulunan filan

¹ Bkz.: Buhârî, *tefsîru sûre* (6) 9; Müslim, *imân* 157, *tevbe* 31; Tirmizî, *deavât* 98.

² Bkz.: Buhârî, *enbiyâ* 49; Müslim, *imân* 155, *fiten* 34.

³ Bkz.: Müslim, *cennet* 31, *münâfikîn* 15; Ahmed İbni Hanbel, *el-Müsned* 2/371, 3/341, 346; İbni Hibbân, *es-Sahih* 16/510.

münafık vefat etti, cehenneme gitti.” Peygamber’in yüksek belîgâne kelâmının te’vilini gösterdi.

İhtar: Hakâik-i imaniyeye girmeyen cüz’î hâdisât-ı istikbaliye, nazar-ı nübüvvette ehemmiyetsizdir.

Üçüncü Nokta

İki Nükte’dir.

Birincisi: *Teşbihler ve temsiller suretinde rivayet edilen bir kısım hadisler, mürûr-u zamanla avâmın nazarında hakikat telâkki edildiğinden vâkıa mutâbık çıkmıyor. Ayn-ı hakikat olduğu hâlde vâkıa mutabakatı görünmüyor.* Meselâ Hamele-i Arş gibi arzın hamelesinden olan “Sevr ve Hut” nâmında ve misalinde iki melâike¹, koca bir öküz ve pek büyük bir balık tasavvur edilmiş.

İkincisi: *Bir kısım hadisler, İslâmların ekseriyeti noktasında veya hükûmet-i İslâmiyenin veya merkez-i hilâfetin nokta-yı nazarında vürûd ettiği hâlde, umum ehl-i dünyaya şâmil zannedilmiş ve bir cihette hususî bulunduğu hâlde, küllî ve âmm telâkki edilmiş.* Meselâ rivayette vardır ki; “Bir zaman gelecek, ‘Allah, Allah’ diyen kalmayacak.”² Yani “Zikirhâneler kapanacak ve Türkçe ezan ve kâmet okunacak.” demektir.

Dördüncü Nokta

Ecel ve mevt gibi umûr-u gaybiye³, çok hikmet ve maslahat cihetiyle gizli kaldığı misillü; dünyanın sekeratı ve mevti ve nev-i beşerin ve cins-i hayvanın eceli ve vefatı olan kıyâmet dahi çok maslahatlar için gizlenilmiş.

•Evet, eğer ecel vakti muayyen olsaydı; yarı ömür, gaflet-i mutlaka içinde ve yarıdan sonra, darağacına asılmak için her gün bir ayak daha onun tarafına atılmakla dehşet-i mutlaka içinde havf ve recânın muvâzene-i maslahatkârâne ve hakîmânesi bozulduğu gibi; aynen öyle de dünyanın eceli ve sekeratı olan kıyâmet vakti muayyen olsaydı; kurûn-u ûlâ ve vustâ, fıkır-i âhiretten pek az müteessir olacaktı. Ve kurûn-u uhrâ, dehşet-i mutlaka içinde bulunup ne

¹ Bkz.: et-Taberî, *Câmiu’l-beyân* 1/153, 194, 21/72; el-Hâkim, *el-Müstedrek* 4/636; İbni Abdilberr, *et-Temhîd* 4/9; el-Heysemî, *Mecmeu’z-zevâid* 8/131 (Bezzar’dan naklen).

² Bkz.: Müslim, *imân* 234; Tirmizî, *fiten* 35; Ahmed İbni Hanbel, *el-Müsned* 3/107, 201, 268.

³ Bkz.: Lokman sûresi, 31/34; Buhârî, *istiskâ* 29, *tefsîru sûre* (6) 1, (13) 1, (31) 2, *tevhid* 4; Ahmed İbni Hanbel, *el-Müsned* 2/24, 52, 58, 122.

hayat-ı dünyeviye'nin lezzeti ve kıymeti kalır ve ne de havf ve recâ içinde ihtiyâr ile itaatkârâne olan ubûdiyetin ehemmiyeti ve hikmeti bulunurdu.

• Hem eğer muayyen olsa; bir kısım hakâik-i imaniye bedâhet derecesine girer, herkes ister istemez tasdik eder. İhtiyâr ve irade ile bağı olan sırr-ı tekliif ve hikmet-i iman bozulur.

İşte bunun gibi çok maslahatlar için umûr-u gaybiye gizli kaldığından, herkes her dakikada hem ecelini, hem bekâsını düşündüğü için hem dünyaya, hem âhiretine çalışabildiği gibi; her asırda dahi hem kıyâmet kopacağını, hem dünyanın devamını düşünebildiği için hem dünyanın fâniliğinde hayat-ı bâkiyeye, hem hiç ölmeyecek gibi imâret-i dünyaya çalışabilir.

• Hem de musibetlerin vakti muayyen olsaydı; başına musibet gelen adam, musibetin intizarında o gelen musibetin belki on mislinden ziyade mânevî bir musibet –o intizardan– çekmemesi için, hikmet ve rahmet-i ilâhiye tarafından gizli, perdeli bırakılmış. Ve ekser hâdisât-ı kevnîye-i gaybiye böyle hikmetleri bulunduğundandır ki, gâipten haber vermek yasak edilmiş.¹

لَا يَغْلَمُ الْغَيْبَ إِلَّا اللَّهُ² düsturuna karşı hürmetsizlik ve itaatsizlik etmemek içindir ki; medar-ı tekliif ve hakâik-i imaniyeden başka olan umûr-u gaybiyeden izn-i rabbânî ile haber verenler dahi, yalnız işaret suretinde perdeli ve kapalı ihbar etmişler. Hatta Tevrat ve İncil ve Zebur'da Peygamberimiz hakkındaki gelen müjdelere ve haberlere³ dahi bir derece perdeli ve kapalı gelmiş ki; o kitapların bir kısım tâbileri te'vil edip iman etmediler. Fakat itikadat-ı imaniyeye giren meseleleri tasrih ile ve tekrar ile ihbar etmek ve açık bir surette tebliğ etmek, hikmet-i tekliifin muktezası olduğundan, Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan ve Tercüman-ı Zîşan'ı (*aleyhissalâtu vesselâm*) umûr-u uhreviyeden tafsilen ve hâdisât-ı istikbaliye-i dünyeviyeden icmâlen haber vermişler.

Beşinci Nokta

• Hem her iki deccalın asırlarına ait olan harikaları, onların bahsiyle ve münasebetiyle rivayet edildiğinden⁴ onların şahıslarından sudûr edeceği telâkki ve tevehhüm edilmesinden, o rivayet müteşâbih olmuş, manası gizlenmiş. Meselâ, tayyare ve şimendiferle gezmesi...

¹ Bkz.: Müslim *selâm* 39; Tirmizi, *tahâre* 102; İbni Mâce, İbni Mâce, *tahâre* 122.

² Hiç kimse gaybı bilemez, gaybı yalnız Allah bilir.

³ Bkz.: Mektubat / 19. Mektup / 16. İşaret.

⁴ Bkz.: İbni Ebi Şeybe, *el-Musannef* 7/496, 497.

• Hem meselâ meşhur olmuş ki; İslâm deccalı¹ öldüğü vakit ona hizmet eden şeytan, İstanbul'da Dikili Taş'ta bütün dünyaya bağırarak ve herkes o sesi işitecek ki: "O öldü." Yani pek acıb ve şeytanları dahi hayrette bırakan radyo ile bağırılacak, haber verilecek.

• Hem deccalın rejimine ve teşkil ettiği komitesine ve hükûmetine ait garip hâlleri ve dehşetli icraatı, onun şahsıyla münasebettar rivayet edilmesi ci-hetiyle manası gizlenmiş. Meselâ "O kadar kuvvetlidir² ve devam eder; yalnız Hazreti İsa (*aleyhisselâm*) onu öldürebilir, başka çare olamaz."³ rivayet edilmiş. Yani, onun mesleğini ve yırtıcı rejimini bozacak, öldürecek; ancak semâvî ve ulvî, hâlis bir din İsevîlerde zuhur edecek ve hakikat-i Kur'âniye'ye iktidâ ve it-tihat eden bu İsevî dinidir ki, Hazreti İsa (*aleyhisselâm*)'ın nüzülü⁴ ile o dinsiz meslek mahvolur ölür. Yoksa onun şahsı bir mikrop, bir nezle ile öldürülebilir.

• Hem bir kısım râvîlerin kabil-i hata içtihatlarıyla olan tefsirleri ve hükümleri, hadis kelimelerine karışıp hadis zannedilir, mana gizlenir. Vâkıa mutabakatı görünmez, müteşâbih hükmüne geçer.

• Hem eski zamanda, bu zaman gibi cemaatin ve cemiyetin şahs-ı mânevîsi inkişaf etmediğinden ve fikr-i infiradî galip olduğundan, cemaatin sıfat-ı azîmesi ve büyük harekâtı o cemaatin başında bulunan şahıslara verildiği ci-hetiyle; o şahıslar, harika ve küllî sıfatlara lâıyk ve muvâfık olmak için yüz derece cisminden ve kuvvetinden büyük bir acûbe cisim ve müthiş bir heykel ve çok hârîka bir kuvvet ve iktidar bulunmak lâzım geldiğinden öyle tasvir edilmiş. Vâkıa mutabakatı görünmüyor ve o rivayet müteşâbih olur.

• Hem iki deccalın sıfatları ve hâlleri ayrı ayrı olduğu hâlde, mutlak gelen rivayetlerde iltibas oluyor; biri, öteki zannedilir. Hem "Büyük Mehdî"nin hâlleri sâbık mehdîlere işaret eden rivayetlere mutâbık çıkmıyor, hadis-i müteşâbih hükmüne geçer. İmam Ali (*radıyallâhu anhu*) yalnız İslâm deccalından bahseder.⁵

Mukaddime bitti, meselelere başlıyoruz.

¹ Bkz.: Müslim, *fiten* 116; Ahmed İbni Hanbel, *el-Müsned* 2/166; el-Beyhakî, *Şuabü'l-îmân* 1/308.

² Bkz.: İbni Ebî Şeybe, *el-Musannef* 7/496; et-Taberânî, *el-Mu'cemü'l-kebir* 11/313; ed-Deylemî, *el-Müsned* 2/237; Nuaym İbni Hammâd, *el-Fiten* 2/543.

³ et-Tayâlisî, *el-Müsned* s.327. Ayrıca bkz.: Müslim, *fiten* 34, 110; Tirmizî, *fiten* 59, 62; Ebû Dâvûd, *melâhim* 14.

⁴ Bkz.: Buhârî, *enbiyâ* 49; Müslim, *imân* 155, *fiten* 34.

⁵ Bkz.: Nuaym İbni Hammâd, *el-Fiten* 1/246, 288, 4/839-840, 6/1196-1199; el-Hâkim, *el-Müstedrek* 4/547; el-Gümüşhânevî, *Mecmûatü'l-ahzâb (Evrâd-ı Şâzeli)* s.595-596.

Şimdilik o hâdisât-ı gaybiyenin yüzer misallerinden –mülhidler tarafından avâmın akîdelerini bozmak fikriyle işâa edilen– Yirmi Üç Meseleleri, tevfik-i rabbânî ile gayet muhtasar bir surette beyan edilecek. Ve o Meseleler, mülhidlerin tahmini gibi zarar vermemekle beraber, her biri bir lem'a-yı i'câz-ı nebevî olduğu görünmekle.. ve hakikî te'villeri isbat ve izhar edilmekle akîde-i avâmı kuvvetlendirmeye mühim bir sebep olmasını rahmet-i rabbânîden rica edip hatîâtımı ve galatâtımı afv u mağfiret altına almasını Rabb-i Rahîm'imden niyaz ederim.

Beşinci Şuâ'nın İkinci Makâmı ve Meseleleri

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Birinci Mesele

Rivayette var ki: “Âhırzamanın eşhas-ı mühimmesinden olan Süfyan'ın eli delinecek.”

–اللَّهُ أَعْلَمُ¹– bunun bir te'vili şudur ki: Sefâhet ve lehviyât için gayet israf ile elinde mal durmaz, israfata akar. Darb-ı meselde deniliyor ki, “Filân adamın eli deliktir.” Yani çok müsriftir.

İşte Süfyan, israfı teşvik etmekle şiddetli bir hırs ve tamâi uyandırarak, insanların o zayıf damarlarını tutup kendine musahhar eder diye bu hadis ihtar ediyor. İsfraf eden ona esir olur, onun dâmına düşer diye haber verir.

İkinci Mesele

Rivayette var ki: “Âhırzamanın dehşetli bir şahsı, sabah kalkar; alnında *هَذَا كَافِرٌ* yazılmış bulunur.”²

–اللَّهُ أَعْلَمُ بِالْضَّوَابِ³– bunun te'vili şudur ki: O Süfyan, kendi başına fi renklerin serpuşunu koyup herkese de giydirir. Fakat cebir ve kanun ile

¹ Allah Teâlâ, her şeyin en doğrusunu en mükemmel şekilde bilir.

² Bkz.: Buhârî, *tevhid* 17; Müslim, *fiten* 101-103, 95; Tirmizî, *fiten* 59; Ebû Dâvûd, *melâhim* 14.

³ Allah Teâlâ, her şeyin en doğrusunu en mükemmel şekilde bilir.

tâim ettiğinden, o serpuş dahi secdeye gittiği için inşaallah ihtida eder. Daha herkes, (yalnız istemeyerek) onu giymekle kâfir olmaz.

Üçüncü Mesele

Rivayette var ki: “Âhırzamanın müstebit hâkimleri, hususan deccalın yalancı cennet ve cehennemleri bulunur.”¹

–وَالْعِلْمُ عِنْدَ اللَّهِ²– bunun bir te’vili şudur ki: Hükûmet dairesinde karşı karşıya kurulan ve birbirine bakan vaziyette bulunan hapishâne ile lise mektebi, biri huri ve gılmânın çirkin bir taklidi, diğeri azap ve zindan sûretine girecek diye bir işaretir.

Dördüncü Mesele

Rivayette var ki: “Âhırzamanda ‘Allah, Allah’ diyecek kalmaz.”³

–لَا يَغْلَمُ الْغَيْبُ إِلَّا اللَّهُ⁴– bunun bir te’vili şu olmak gerektir ki: “Allah, Allah, Allah...” deyip zikreden tekkeler, zikirhâneler, medreseler kapanacak.. ve ezan ve kâmet gibi şeâirde ismullah yerine başka isim konulacak demektir. Yoksa umum insanlar küfr-ü mutlaka düşecekler demek değildir. Çünkü Allah’ı inkâr etmek, kâinatı inkâr etmek kadar akıldan uzaktır. Umum değil, belki ekser insanlarda dahi vukuunu akıl kabul etmez. Kâfirler Allah’ı inkâr etmiyorlar, yalnız sıfâtında hata ediyorlar.

Diğer bir te’vili şudur ki: Kıyamet kopmasının dehşetini görmemek için, müminlerin ruhları bir parça evvel kabzedilir.. kıyâmet, kâfirlerin başlarında patlar.⁵

Beşinci Mesele

Rivayette vardır ki: “Âhırzamanda deccal gibi bir kısım şahıslar, ulûhiyet dâvâ edecekler ve kendilerine secde ettirecekler.”⁶

¹ Bkz.: Buhârî, *enbiyâ* 3; Müslim, *fiten* 104, 109; İbni Mâce, *fiten* 36; Ahmed İbni Hanbel, *el-Müsned* 5/383.

² Gerçek bilgi Allah katındadır.

³ Bkz.: Müslim, *imân* 234; Tirmizî, *fiten* 35; Ahmed İbni Hanbel, *el-Müsned* 3/107, 201, 268.

⁴ Hiç kimse gaybı bilemez, gaybı yalnız Allah bilir.

⁵ Kıyametten önce Allah’ın tatlı bir rüzgâr gönderip mü’minlerin ruhlarını alacağına dair hadis için bkz.: et-Taberânî, *el-Mu’cemü’l-evsat* 4/345; ed-Deylemî, *el-Müsned* 5/89; İbni Adıyy, *el-Kâmil* 6/338; İbni Hibbân, *el-Mecrûhîn* 2/242.

⁶ Bkz.: Müslim, *fiten* 112; İbni Mâce, *fiten* 33; Ahmed İbni Hanbel, *el-Müsned* 3/367.

—اللَّهُ أَعْلَمُ¹— bunun bir te'vili şudur ki: Nasıl ki padişahı inkâr eden bir be-devî kumandan, kendinde ve başka kumandanlarda, hâkimiyetleri nisbetinde birer küçük padişahlık tasavvur eder. Aynen öyle de tabiyyûn ve maddiyyûn mezhebinin başına geçen o eşhas, kuvvetleri nisbetinde kendilerinde bir nevi rubûbiyet tahayyül ederler ve raiyetini kendi kuvveti için kendine ve heykellerine ubûdiyetkârâne serfûrû ettirirler, başlarını rûkûa getirirler demektir.

Altıncı Mesele

Rivayette var ki: “Fitne-i âhîrzaman o kadar dehşetlidir ki, kimse nefsi-ne hâkim olmaz.”² Bunun için, bin üç yüz sene zarfında emr-i Peygamberîyle bütün ümmet o fitneden istiâze etmiş, azab-ı kabirden sonra مِنْ فِتْنَةِ الدَّجَالِ مِنْ فِتْنَةِ الرِّمَانِ vird-i ümmet olmuş.

—وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِالضَّوَابِ⁴— bunun bir te'vili şudur ki: O fitneler nefisleri kendilerine çeker, meftun eder. İnsanlar ihtiyârlarıyla, belki zevkle irtikâp ederler. Meselâ Rusya'da hamamlarda kadın-erkek beraber çıplak girerler. Ve kadın, kendi güzelliklerini göstermeye fitraten çok meyyal olmasından seve seve o fitneye atılır, baştan çıkar. Ve fitraten cemâl-perest erkekler dahi, nefesine mağlup olup o ateşe sarhoşâne bir sürur ile düşer, yanar. İşte dans ve tiyatro gibi o zamanın lehviyâtları ve kebâirleri ve bid'aları, birer cazibedarlık ile pervane gibi nefis-perestleri etrafına toplar, sersem eder. Yoksa cebr-i mutlak ile olsa ihtiyâr kalmaz, günah dahi olmaz.

Yedinci Mesele

Rivayette var ki: “Süfyan büyük bir âlim olacak, ilim ile dalâlete düşer. Ve çok âlimler ona tâbi olacaklar.”⁵

¹ Allah Teâlâ, her şeyin en doğrusunu en mükemmel şekilde bilir.

² Efendimiz (sallâllâhu aleyhi ve sellem), Deccal'ın çıktığını duyan kişinin, ona aldanmaması için ondan kaçmasını tavsiye etmektedir. Bkz.: Ebû Dâvûd, *melâhim* 14; et-Taberânî, *el-Mu'cemü'l-kebir* 18/220-221; İbni Ebî Şeybe, *el-Musannef* 7/488.

³ “Allahım! Deccal ve âhir zaman fitnesinden Sana sığınırım.” (Buhârî, *ezân* 149, *deavât* 39, 44-46; Müslim, *mesâcid* 129, *zikir* 49)

⁴ Allah Teâlâ, her şeyin en doğrusunu en mükemmel şekilde bilir.

⁵ Bkz.: Ahmed İbni Hanbel, *el-Müsned* 4/216; İbni Ebî Şeybe, *el-Musannef* 7/491; Ebû Ya'lâ, *el-Müsned* 6/317; et-Taberânî, *el-Mu'cemü'l-evsat* 5/156.

–وَالْعِلْمُ عِنْدَ اللَّهِ¹– bunun bir te’vili şudur ki: Başka padişahlar gibi ya kuvvet ve kudret veya kabile ve aşiret veya cesaret ve servet gibi vasita-yı saltanat olmadığı hâlde, zekâvetiyle ve fenniyle ve siyâsî ilmiyle o mevkiî kazanır ve aklıyla çok âlimlerin akıllarını teshir eder, etrafında fetvacı yapar. Ve çok muallimleri kendine taraftar eder ve din derslerinden tecerrüt eden maârifî rehber edip tâminine şiddetle çalışır, demektir.

Sekizinci Mesele

Rivayetler, deccalın dehşetli fitnesi İslâmlarda olacağını gösterir ki, bütün ümmet istiâze etmiş.²

–لَا يَغْلِبُ الْغَيْبُ إِلَّا اللَّهُ³– bunun bir te’vili şudur ki: İslâmların deccalı ayırır. Hatta bir kısım ehl-i tahkik, İmam Ali’nin (*radîyallâhu anhu*) dediği gibi⁴ demişler ki; onların deccalı Süfyan’dır. İslâmlar içinde çıkacak, aldatmakla iş görecektir. Kâfirlerin büyük deccalı ayırır. Yoksa büyük deccalın cebir ve ceberût-u mutlakına karşı itaat etmeyen şehit olur.. ve istemeyerek itaat eden kâfir olmaz, belki günâhkâr da olmaz.

Dokuzuncu Mesele

Rivayetlerde vukuat-ı süfyaniye ve hâdisât-ı istikbaliye, Şam’ın etrafında ve Arabistan’da tasvir edilmiş.⁵

–اللَّهُ أَغْلَبُ⁶– bunun bir te’vili şudur ki: Merkez-i hilâfet, eski zamanda Irak’ta ve Şam’da ve Medine’de bulunduğundan; râviler kendi içtihatlarıyla daimî öyle kalacak gibi mana verip “merkez-i hükûmet-i İslâmiye” yakınlarında tasvir etmişler; Haleb ve Şam demişler. Hadisin mücmel haberlerini, kendi içtihatlarıyla tafsil etmişler.

¹ Gerçek bilgi Allah katındadır.

² Bkz.: Buhârî, *ezân* 149, *deavât* 39, 44-46; Müslim, *mesâcid* 129, *zikir* 49; Ebû Dâvûd, *salât* 148-149.

³ Hiç kimse gaybı bilemez, gaybı yalnız Allah bilir.

⁴ Bkz.: Nuaym İbni Hammâd, *el-Fiten* 1/246, 288, 4/839-840, 6/1196-1199; el-Hâkim, *el-Müstedrek* 4/547; el-Gümüşhânevî, *Mecmûatü’l-ahzâb (Evrâd-ı Şâzeli)* s.595-596.

⁵ Bkz.: İbni Ebî Şeybe, *el-Musannef* 7/496; et-Taberânî, *el-Mu’cemü’l-kebir* 11/313; ed-Deylemî, *el-Müsned* 2/237; Nuaym İbni Hammâd, *el-Fiten* 2/543.

⁶ Allah Teâlâ, her şeyin en doğrusunu en mükemmel şekilde bilir.

Onuncu Mesele

Rivayetlerde eşhas-ı âhîrzamanın fevkalâde iktidarlarından bahsedilmiş.¹

–وَاعْلَمُ عِنْدَ اللَّهِ²– bunun te’vili şudur ki: O şahısların temsil ettikleri mânevî şahsiyetin azametinden kinâyedir. Bir vakit Rusya’yı mağlup eden Japon başkumandanının sureti; bir ayağı Bahr-i Muhit’te, diğer ayağı Port Arthur kale-sinde olarak gösterildiği gibi.. şahs-ı mânevînin dehşetli azameti, o şahsiyetin mümessilinde, hem o mümessilin büyük heykellerinde gösteriliyor. Amma fevkalâde ve harika iktidarlara ise, ekser icraatları tahribat ve müşteheyât olduğundan fevkalâde bir iktidar görünür. Çünkü tahrip kolaydır, bir kibrit bir köyü yakar. Müşteheyât ise, nefisler taraftar olduğundan çabuk sirayet eder.

On Birinci Mesele

Rivayette var ki: “Âhîrzamanda bir erkek, kırk kadına nezaret eder.”³

–وَاللَّهُ أَغْلَمُ بِالْضُّوَابِ⁴– bunun iki te’vili var.

Birisi: O zamanda meşrû nikâh azalır veya Rusya’daki gibi kalkar. Birtak kadına bağlanmaktan kaçıp başıboş kalan, kırk bedbaht kadınlara çoban olur.

İkinci Te’vili: O fitne zamanında, harplerde erkeklerin çoğu telef olmasından.. hem bir hikmete binâen ekser tevellüdat, kızlar bulunmasından kinâyedir. Belki hürriyet-i nisvan ve tam serbestiyetleri, kadınlık şehvetini şiddetle ateşlendirdiğinden fitratça erkeğine galebe eder; veledi kendi suretine çekmeye sebebiyet verdiğinden, emr-i ilâhiyle kızlar pek çok olur.

On İkinci Mesele

Rivayetlerde var ki: “Deccalın birinci günü bir senedir, ikinci günü bir ay, üçüncü günü bir hafta, dördüncü günü bir gündür.”⁵

¹ Bkz.: İbni Ebî Şeybe, *el-Musannef* 7/496; et-Taberânî, *el-Mu’cemü’l-kebir* 11/313; ed-Deylemî, *el-Müsneid* 2/237; Nuaym İbni Hammâd, *el-Fiten* 2/543.

² Gerçek bilgi Allah katındadır.

³ Bkz.: Buhârî, *zekât* 9; Müslim, *zekât* 59.

⁴ Allah Teâlâ, her şeyin en doğrusunu en mükemmel şekilde bilir.

⁵ Bkz.: Müslim, *fiten* 110; Tirmizî, *fiten* 59; Ebû Dâvûd, *melâhim* 14; İbni Mâce, *fiten* 33; Ahmed İbni Hanbel, *el-Müsneid* 4/181.

لَا يَعْلَمُ الْغَيْبُ إِلَّا اللَّهُ¹ – bunun iki te’vili vardır.

Birisi: Büyük deccalın kutb-u şimalî dairesinde ve şimal tarafında zuhur edeceğine kinâye ve işarettir. Çünkü kutb-u şimalînin mevkiinde bütün sene, bir gece bir gündüzdür. Bir gün şimendifer ile bu tarafa gelse, yaz mevsiminde bir ay mütemâdiyen güneş gurûb etmez. Daha bir gün otomobil ile gelse, bir haftada daima güneş görünür. Ben Rusya’daki esaretimde bu mevkiye yakın bulunuyordum. Demek büyük deccal, şimalden bu tarafa tecavüz edeceğini mucizâne bir ihbardır.

İkinci Te’vili ise: Hem büyük deccalın, hem İslâm deccalının üç devre-i istibdatları manasında üç eyyam var:

Bir günü: Bir devre-i hükûmetinde öyle büyük icraat yapar ki, üç yüz se- ne yapılmaz.

İkinci günü, yani ikinci devresi: Bir senede otuz senede yapılmayan iş- leri yaptırır.

Üçüncü günü ve devresi: Bir senede yaptığı tebdiller on senede yapılmaz.

Dördüncü günü ve devresi: Âdileşir, bir şey yapmaz, yalnız vaziyeti mu- hafazaya çalışır diye, gayet yüksek bir belâgatla ümmetine haber vermiş.

On Üçüncü Mesele

Kat’î ve sahih rivayette var ki: “İsa (aleyhiesselâm), büyük deccalı öldürür.”²

وَالْعِلْمُ عِنْدَ اللَّهِ³ – bunun da iki vechi var.

Bir vechi şudur ki: Sihir ve manyetizma ve ispritzma gibi istidracî hari- kalarıyla kendini muhafaza eden ve herkesi teshir eden o dehşetli deccalı öl- dürebilecek, mesleğini değiştirecek; ancak harika ve mucizâtli ve umumun makbulü bir zât olabilir ki; o zât, en ziyade alâkadâr ve ekser insanların pey- gamberi olan Hazreti İsa (aleyhiesselâm)’dır.

İkinci vechi şudur ki: Şahs-ı İsa (aleyhiesselâm)’ın kılıcı ile maktul olan şahs-ı deccalın teşkil ettiği dehşetli maddiyyûnluk ve dinsizliğin azametli heykeli ve

¹ Hiç kimse gaybı bilemez, gaybı yalnız Allah bilir.

² Bkz.: Müslim, *fiten* 110; Tirmizî, *fiten* 59, 62; Ebû Dâvûd, *melâhim* 14; İbni Mâce, *fiten* 33; Ahmed İbni Hanbel, *el-Müsneid* 3/367, 420, 4/181, 216, 226, 390, 5/13, 6/75.

³ Gerçek bilgi Allah katındadır.

şahs-ı mânevîsini öldürecek ve inkâr-ı ulûhiyet olan fikr-i küfrîsini mahvedecek ancak İsevî ruhânileridir ki; o ruhâniler, Din-i İsevî'nin hakikatini hakikat-i İslâmiye ile mezcederek o kuvvetle onu dağıtacak, mânen öldürecek. Hatta "Hazreti İsa (aleyhisselâm) gelir. Hazreti Mehdi'ye namazda iktidâ eder, tâbi olur."¹ diye rivayeti bu ittifaka ve hakikat-i Kur'âniye'nin metbuiyetine ve hâkimiyetine işaret eder.

On Dördüncü Mesele

Rivayette var ki: "Deccalın mühim kuvveti yahudidir. Yahudiler severek tâbi olurlar."²

— اللَّهُ أَغْلَمَ³ — diyebiliriz ki, bu rivayetin bir parça te'vili Rusya'da çıkmış.

Çünkü her hükûmetin zulmünü gören yahudiler, Almanya memleketinde kesretle toplanıp intikamlarını almak için, komünist komitesinin tesisinde mühim bir rol ile yahudi milletinden olan "Troçki" nâmında dehşetli bir adamı, Rusya'nın başkumandanlığına –ve terbiye-gerdeleri olan meşhur Lenin'den sonra– Rus hükûmetinin başına geçirerek Rusya'nın başını patlatıp bin senelik mahsulatını yaktırdılar. Büyük deccalın komitesini ve bir kısım icraatını gösterdiler ve sâir hükûmetlerde dahi ehemmiyetli sarsıntılar verip karıştırdılar.

On Beşinci Mesele

Ye'cüc ve Me'cüc hâdisâtının icmâli Kur'ân'da olduğu gibi; rivayette de bir kısım tafsilatı var. Ve o tafsilat ise, Kur'ân'ın muhkematından olan icmâli gibi muhkem değil, belki bir derece müteşâbih sayılır. Onlar te'vil isterler, belki râvilerin içtihatları karışmasıyla tabir isterler.

Evet لَا يَغْلِبُ الْغَيْبَ إِلَّا اللَّهُ⁴ — bunun bir te'vili şudur ki: Kur'ân'ın lisân-ı semâvîsinde "Ye'cüc ve Me'cüc" nâmı verilen Mançur ve Moğol kabileleri, eski zamanda Çin ü Maçin'den bir kısım başka kabileleri beraber alarak kaç defa Asya ve Avrupa'yı herc ü merc ettikleri gibi, gelecek zamanlarda dahi dünyayı zîr u zeber edeceklerine işaret ve kinâyedir. Hatta şimdi de komünistlik içindeki anarşistin ehemmiyetli efradı onlardandır.

¹ Bkz.: Müslim, *îmân* 247; Ahmed İbni Hanbel, *el-Müsned* 3/345, 367, 384, 4/216.

² Bkz.: Müslim, *fiten* 33, 124; Ahmed İbni Hanbel, *el-Müsned* 3/224, 4/216; İbni Ebî Şeybe, *el-Musannef* 7/491, 499; İbni Hibbân, *es-Sahih* 15/209.

³ Allah Teâlâ, her şeyin en doğrusunu en mükemmel şekilde bilir.

⁴ Hiç kimse gaybı bilemez, gaybı yalnız Allah bilir.

Evet, ihtilâl-i Fransevî’de hürriyet-perverlik tohumuyla ve aşılmasıyla sosyalistlik türedi, tevellüd etti. Ve sosyalistlik ise bir kısım mukaddesatı tahrip ettiğinden aşıladığı fikir, bilâhare bolşevikliğe inkılâb etti. Ve bolşeviklik da-
hi çok mukaddesat-ı ahlâkiye ve kalbiye ve insaniyeyi bozduğundan, elbet-
te ektikleri tohumlar hiçbir kayıt ve hürmet tanımayan anarşistlik mahsulünü
verecek. Çünkü kalb-i insanîden hürmet ve merhamet çıksa; akıl ve zekâ-
vet, o insanları gayet dehşetli ve gaddar canavarlar hükmüne geçirir, da-
ha siyasetle idare edilmez. Ve anarşistlik fikrinin tam yeri ise; hem maz-
lum kalabalıklı, hem medeniyette ve hâkimiyette geri kalan çapulcu ka-
bileler olacak...

Ve o şerâite muvâfık insanlar ise, Çin ü Maçın’de kırk günlük bir mesafe-
de yapılan ve acâib-i seb’a-yı âlemden birisi bulunan Sedd-i Çin’in binasına
sebebiyet veren Mançur ve Moğol ve bir kısım Kırgız kabileleridir ki; Kur’ân’ın
mücmel haberini tefsir eden Zât-ı Ahmediye (*aleyhissalâtu vesselâm*) mucizâne ve
muhakkikâne haber vermiş.

On Altıncı Mesele

Rivayette var ki: İsa (*aleyhisselâm*), deccalı öldürdüğü münasebetiyle
“Deccalın fevkalâde büyük ve minareden daha yüksek bir azamet-i heykel-
de ve Hazreti İsa (*aleyhisselâm*) ona nisbeten çok küçük bulunduğunu”¹ gös-
terir.

— لَا يَعْلَمُ الْغَيْبُ إِلَّا اللَّهُ² — bunun bir te’vili şu olmak gerektir ki: İsa (*aleyhisselâ-
m*)’ı nur-u iman ile tanıyan ve tâbi olan cemaat-i ruhâniye-i mücâhidînin ke-
miyeti, deccalın mektepçe ve askerce ilmî ve maddî ordularına nisbeten çok
az ve küçük olmasına işaret ve kinâyedir.

On Yedinci Mesele

Rivayette var ki: “Deccal çıktığı gün bütün dünya işitir³ ve kırk günde
dünyayı gezer ve hârikulâde bir eşiği vardır.”⁴

¹ Bkz.: İbni Ebî Şeybe, *el-Musannef* 7/496; et-Taberânî, *el-Mu’cemü’l-kebir* 11/313; ed-Deylemî, *el-Müsneid* 2/237; Nuaym İbni Hammâd, *el-Fiten* 2/543.

² Hiç kimse gaybı bilemez, gaybı yalnız Allah bilir.

³ Bkz.: el-Hâkim, *el-Müstedrek* 4/573.

⁴ Bkz.: İbni Ebî Şeybe, *el-Musannef* 7/496; et-Taberânî, *el-Mu’cemü’l-kebir* 11/313; ed-Deylemî, *el-Müsneid* 2/237; Nuaym İbni Hammâd, *el-Fiten* 2/543.

–اللهَ أَغْلَمُ¹– bu rivayetler tamamen sahih olmak şartıyla te’villeri şudur: Bu rivayetler mucizâne haber verir ki; “Deccal zamanında vasıta-yı muhabere ve seyahat, o derece terakki edecek ki; bir hâdis, bir günde umum dünyada işi-tilecek. Radyo ile bağırır, şark-garp işitir ve umum ceridelerinde okunacak. Ve bir adam kırk günde dünyayı devredecek ve yedi kıtasını ve yetmiş hükûmetini görecek ve gezecek.” diye zuhurundan on asır evvel telgraf, telefon, radyo, şimendifer, tayyareden mucizâne haber verir. Hem deccal, deccallık hay-siyetiyle değil; belki gayet müstebit bir kral sıfatıyla işitilir. Ve gezmesi de her yeri istilâ etmek için değil, belki fitneyi uyandırmak ve insanları baştan çıkarmak içindir. Ve bindiği merkebi ve himarı ise; ya şimendiferdir ki bir kulağı ve bir başı cehennem gibi ateş ocağı, diğer kulağı yalancı cennet gibi güzelce tezyin ve tefriş edilmiş. Düşmanlarını ateşli başına, dostlarını ziyafetli başına gönderir.² Veyahut onun eşeği, merkebi, dehşetli bir otomobildir veya tayya-redir veyahut..... Sükût lâzım..

On Sekizinci Mesele

Rivayette var ki: “Ümmetim istikâmetle gitse, ona bir gün var.” Yani, في يوم كان مقداره ألف سنة³ âyetinin sırrıyla bin sene hâkimâne ve mükemmel yaşayacak. Eğer istikâmette gitmezse, ona yarım gün var. Yani ancak beş yüz sene kadar hâkimiyeti ve galibiyeti muhafaza eder.⁴

–اللهَ أَغْلَمُ⁵– bu rivayet, kıyâmetten haber vermek değil; belki İslâmiyet’in galibâne hâkimiyetinden ve hilâfetin saltanatından bahseder ki, ayn-ı hakikat ve bir mucize-i gaybiye olarak aynen öyle çıkmış. Çünkü Hilâfet-i Abbasiye’nin âhırinde, onun ehl-i siyaseti istikâmeti kaybettiği için, beş yüz sene kadar yaşamış. Fakat ümmetin heyet-i mecmûası ise istikâmeti kaybetmediğinden Hilâfet-i Osmaniye imdada gelip bin üç yüz sene kadar hâkimiyeti devam ettirmiş. Sonra Osmanlı siyasiyyunları dahi istikâmeti muhafaza edemediğinden, o da ancak (hilâfetle) beş yüz sene yaşayabilmiş. Bu hadisin

¹ Allah Teâlâ, her şeyin en doğrusunu en mükemmel şekilde bilir.

² Bkz.: Buhârî, *enbiyâ* 3; Müslim, *fiten* 104, 109; İbni Mâce, *fiten* 36; Ahmed İbni Hanbel, *el-Müsned* 5/383.

³ “Sizin hesabınıza göre bin yıl tutan bir günde...” (Secde sûresi, 32/5)

⁴ Bkz.: Ebû Dâvûd, *melâhim* 18; Ahmed İbni Hanbel, *el-Müsned* 1/170.

⁵ Allah Teâlâ, her şeyin en doğrusunu en mükemmel şekilde bilir.

mucizâne ihbarını, Hilâfet-i Osmaniye kendi vefatıyla tasdik etmiş. Bu hadisi başka risalelerde dahi bahsettiğimizden burada kısa kesiyoruz.

On Dokuzuncu Mesele

Rivayetlerde âhîrzamanın âlâmetlerinden olan ve Âl-i Beyt-i Nebevî'den Hazreti Mehdî'nin (*radîyallâhu anhu*) hakkında ayrı ayrı haberler var.¹ Hatta bir kısım ehl-i ilim ve ehl-i velayet, eskide onun çıkmasına hükmetmişler.

—وَاللّٰهُ اَعْلَمُ بِالْصَّوَابِ²— bu ayrı ayrı rivayetlerin bir te'vili şudur ki: Büyük Mehdî'nin çok vazifeleri var. Ve siyaset âleminde, diyanet âleminde, saltanat âleminde, cihad âlemindeki çok dairelerde icraatları olduğu gibi.. her bir asır, me'yusiyet vaktinde kuvve-i mâneviyesini teyid edecek bir nevi mehdî-ye veyahut mehdînin onların imdadına o vakitte gelmek ihtimaline muhtaç olduğundan; rahmet-i ilâhiye ile her devirde belki her asırda bir nevi mehdî, Âl-i Beyt'ten çıkmış, ceddinin şeriatını muhafaza ve sünnetini ihya etmiş. Meselâ siyaset âleminde Mehdî-i Abbâsî.. ve diyanet âleminde Gavs-ı Âzam ve Şah-ı Nakşibend ve aktâb-ı erbaa ve on iki imam gibi Büyük Mehdî'nin bir kısım vazifelerini icra eden zâtlar dahi, —mehdî hakkında gelen rivayetlerde— medar-ı nazar-ı Muhammed (*aleyhissalâtü vesselâm*) olduğundan rivayetler ihtilâf ederek, bir kısım ehl-i hakikat demiş: “Eskide çıkmış.” Her ne ise... Bu mesele Risale-i Nur'da beyan edildiğinden, onu ona havale ile burada bu kadar deriz ki:

*Dünyada mütesânîd hiçbir hânedan ve mütevâfık hiçbir kabile ve münevver hiçbir cemiyet ve cemaat yoktur ki, Âl-i Beyt'in hânedanına ve kabilesine ve cemiyetine ve cemaatine yetişebilsin. Evet, yüzer kudsî kahramanları yetiştiren.. ve binler mânevî kumandanları ümmetin başına geçiren.. ve hakikat-i Kur'âniye'nin mayası ile ve imanın nuruyla ve İslâmiyet'in şerefiyle beslenen, tekemmül eden Âl-i Beyt; elbette âhîr-zamanda şeriat-ı Muhammediye'yi ve hakikat-i Furkanîyeyi ve Sünnet-i Ahmediye'yi (*aleyhissalâtü vesselâm*) ihya ile, ilân ile, icra ile başkumandanları olan Büyük Mehdî'nin kemâl-i adaletini ve hakkaniyetini dünyaya göstermeleri, gayet makul olmakla beraber gayet lâzım ve zarurî ve hayat-ı içtimaiye-i insaniyedeki düsturların muktezasıdır.*

¹ Müslim, *imân* 247; Tirmizî, *fiten* 53; Ebû Dâvûd, *mehdî* 4, 6, 7; İbni Mâce, *fiten* 24, 34; Ahmed İbni Hanbel, *el-Müsne'd* 1/99.

² Allah Teâlâ, her şeyin en doğrusunu en mükemmel şekilde bilir.

Yirminci Mesele

Güneşin mağripten çıkması¹ ve zeminden dâbbetü'l-arzın zuhurudur.²

• *Amma güneşin mağripten tulûu ise*, bedâhet derecesinde bir alâmet-i kıyâmettir. Ve bedâheti için, aklın ihtiyârı ile bağlı olan tevbe kapısını kapayan bir hâdise-i semâviye olduğundan tefsiri ve manası zâhirdir, te'vile ihtiyacı yoktur.

Yalnız bu kadar var ki; **اللَّهُ أَعْلَمُ**³— o tulûun sebep-i zâhîrîsi: Küre-i arz kafasının akli hükmünde olan Kur'ân'ın onun başından çıkmasıyla zemin divane olup, izn-i ilâhî ile başını başka seyyâreye çarpmasıyla hareketinden geri dönüp, garptan şarka olan seyahatini, irade-i rabbânî ile şarktan garba tebdil etmekle güneş, garptan tulûa başlar. Evet, arzı şems ile, ferşi arş ile kuvvetli bağlayan hablullahî'l-metin olan Kur'ân'ın kuvve-i cazibesi kopsa küre-i arzın ipi çözülür, başiboş serseri olup aksiyle ve intizamsız hareketinden güneş garptan çıkar. Hem müsâdeme neticesinde emr-i ilâhî ile kıyâmet kopar diye bir te'vili vardır.

• *Amma dâbbetü'l-arz*, Kur'ân'da gayet mücmel bir işaret ve lisân-ı hâ-linden kısacık bir ifade, bir tekellüm var.⁴ Tafsili ise ben şimdilik, başka meseleler gibi kat'î bir kanaatle bilemiyorum. Yalnız bu kadar diyebilirim:

لَا يَعْلَمُ الْغَيْبُ إِلَّا اللَّهُ⁵— nasıl ki Kavm-i Firavun'a çekirge âfâtı ve bit belası..⁶ ve Kâbe tahribine çalışan Kavm-i Ebrehe'ye ebâbil kuşları musallat olmuşlar.⁷ Öyle de Süfyan'ın ve deccaların fitneleriyle bilerek, severek isyan ve tuğyana.. ve Ye'cüc ve Me'cüc'ün anarşistliği ile fesada ve canavarlığa giden.. ve dinsizliğe, küfür ve küfrana düşen insanların akıllarını başlarına getirmek hikmetiyle arzdand bir hayvan çıkıp musallat olacak, zîr u zeber edecek. **اللَّهُ أَعْلَمُ**⁸— o dâbbe bir nev'dir. Çünkü gayet büyük birtek şahıs olsa, her

¹ Bkz.: Buhârî, *tefsîru sûre* (6) 9; Müslim, *imân* 157, *tevbe* 31; Tirmizî, *deavât* 98.

² Müslim, *fiten* 39-40; Tirmizî, *fiten* 21; Ebû Dâvûd, *melâhim* 12; İbnî Mâce, *fiten* 25, 28; Ahmed İbnî Hanbel, *el-Müsne'd* 4/6.

³ Allah Teâlâ, her şeyin en doğrusunu en mükemmel şekilde bilir.

⁴ Bkz.: Neml sûresi, 27/82.

⁵ Hiç kimse gaybı bilemez, gaybı yalnız Allah bilir.

⁶ Bkz.: A'râf sûresi, 7/133.

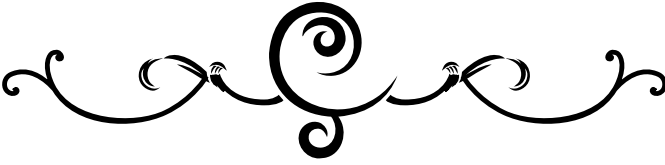
⁷ Bkz.: Fil sûresi, 105/1-5.

⁸ Allah Teâlâ, her şeyin en doğrusunu en mükemmel şekilde bilir.

yerde herkese yetişmez. Demek dehşetli bir tâife-i hayvaniye olacak. Belki âyetinin işaretiyle o hayvan, dâbbetü'l-arz denilen ağaç kurtlarıdır ki; insanların kemiklerini ağaç gibi kemirecek, insanın cisminde dışından tırnağına kadar yerleşecek. Müminler iman bereketiyle ve sefâhet ve sû-i istimâlâtan tecennübleriyle kurtulmasına işareten, âyet, iman hususunda o hayvanı konuşturmuş.

رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا إِنْ نَسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا²

سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ³

¹ “(Çevresindekiler Süleyman’ın öldüğünü) ancak dayandığı asasını bir ağaç kurdunun yemesi sonucu (anlayabildiler).” (Sebe sûresi, 34/14)

² “Ey Rabbimiz! Unutur veya hataya düşer de bir kusur işlersek bizi onunla hesaba çekme!” (Bakara sûresi, 2/286)

³ “Sübhansın yâ Rab! Senin bize bildirdiğinden başka ne bilebiliriz ki? Her şeyi hakkıyla bilen, her şeyi hikmetle yapan sensin.” (Bakara sûresi, 2/32)

Şâbık Yirmi Adet Meselelere Bir Tetimme Olarak Üç Küçük Meseledir

Birinci Mesele

Rivayetlerde Hazreti İsa'ya (*aleyhisselâm*) “Mesih” nâmı verildiği gibi¹ her iki deccala dahi “Mesih” nâmı verilmiş² ve bütün rivayetlerde مِنْ فِتْنَةِ الْمَسِيحِ ³ الدَّجَالِ, مِنْ فِتْنَةِ الْمَسِيحِ الدَّجَالِ denilmiş. Bunun hikmeti ve te'vili nedir?

Elcevap: –اللهُ أَغْلَمُ⁴– bunun hikmeti şudur ki: Nasıl ki emr-i ilâhî ile İsa (*aleyhisselâm*), şariat-ı Museviyede bir kısım ağır tekalifi kaldırıp şarab gibi bazı müşteheyâtı helâl etmiş. Aynen öyle de büyük deccal, şeytanın iğvâsı ve hükümü ile şariat-ı İseviyenin ahkâmını kaldırıp, Hristiyanların hayat-ı içtimaiyelerini idare eden râbitaları bozarak, anarşistliğe ve Ye'cüc ve Me'cüc'e zemin hazır eder. Ve İslâm deccalı olan Süfyan dahi, şariat-ı Muhammediye'nin (*aleyhisselâtu vesselâm*) ebedî bir kısım ahkâmını; nefis ve şeytanın desiseleri ile kaldırmaya çalışarak, hayat-ı beşeriyenin maddî ve mânevî râbitalarını bozarak, serkeş ve sarhoş ve sersem nefisleri başıboş bırakarak, hürmet ve merhamet gibi nurânî zincirleri çözer; hevesât-ı müteaffine bataklığında, birbirine saldırmak için cibrî bir serbestiyet ve ayn-ı istibdat bir hürriyet vermekle dehşetli bir anarşistliğe meydan açar ki, o vakit o insanlar gayet şiddetli bir istibdattan başka zabt altına alınamaz.

İkinci Mesele

Rivayetlerde her iki deccalın hârikulâde icraatlarından ve pek fevkalâde iktidarlarından ve heybetlerinden⁵ bahsedilmiş. Hatta bedbaht bir kısım insanlar, onlara bir nevi ulûhiyet isnad eder⁶ diye haber verilmiş. Bunun sebebi nedir?

¹ Bkz.: Buhârî, *enbiyâ* 48, *libâs* 68, *ta'bîr* 11; Müslim, *imân* 273, 274, 275, *fiten* 110. Ayrıca bkz.: Âl-i İmran sûresi, 3/45; Nisâ sûresi, 4/157; Mâide sûresi, 5/17 (2 defa), 72, 75; Tevbe sûresi, 9/31.

² Bkz.: Buhârî, *enbiyâ* 48, *libâs* 68, *ta'bîr* 11; Müslim, *imân* 273, 274, 275, *fiten* 119.

³ Buhârî, *ezân* 149, *deavât* 39, 44-46; Müslim, *mesâcid* 129, *zikir* 49; Ebû Dâvûd, *salât* 148-149.

⁴ Allah Teâlâ, her şeyin en doğrusunu en mükemmel şekilde bilir.

⁵ Bkz.: İbni Ebî Şeybe, *el-Musannef* 7/496; et-Taberânî, *el-Mu'cemü'l-kebir* 11/313; ed-Deylemî, *el-Müsned* 2/237; Nuaym İbni Hammâd, *el-Fiten* 2/543.

⁶ Bkz.: Müslim, *fiten* 112; İbni Mâce, *fiten* 33; Ahmed İbni Hanbel, *el-Müsned* 3/367.

Elcevap: -وَالْعِلْمُ عِنْدَ اللَّهِ¹- icraatları büyük ve hârikulâde olması ise; ekser tahribat ve hevesâta sevkîyat olduğundan, kolayca hârikulâde öyle işler yaparlar ki, bir rivayette “Bir günleri, bir senedir.”² yani bir senede yaptıkları işler, üç yüz senede yapılmaz denilmiş. Ve iktidarlarının pek fevkalâde görünmesinin ise, dört cihet ve sebebi var:

Birincisi: İstidraç eseri olarak, müstebidâne olan koca hükûmetlerinde, cesur orduların ve faal milletin kuvvetiyle vukua gelen terakkiyât ve iyilikler, haksız olarak onlara isnad edilmesiyle binler adam kadar bir iktidar onların şahıslarında tevehhüm edilmeye sebep olur. Hâlbuki hakikaten ve kaideten, bir cemaatin hareketiyle vücuda gelen müsbet mehâsin ve şeref ve ganimet, o cemaate taksim edilir ve efradına verilir. Ve seyyiât ve tahribat ve zâyiat ise, reisinin tedbirsizliğine ve kusurlarına verilir. Meselâ bir tabur, bir kaleyi fethetse ganimet ve şeref süngülerine aittir.. ve menfî tedbirler ile zâyiatlar olsa kumandanlarına aittir.

İşte hak ve hakikatin bu düstur-u esasiyesine bütün bütün muhalif olarak müsbet terakkiyât ve hasenât, o müthiş başlara.. ve menfî icraat ve seyyiât bîçâre milletlerine verilmesiyle nefret-i âmmeye lâayık olan o şahıslar, -istidraç cihetiyle- ehl-i gaflet tarafından bir muhabbet-i umumiye mazhar olurlar.

İkinci Cihet ve Sebep: Her iki deccal, âzamî bir istibdat ve âzamî bir zulüm ve âzamî bir şiddet ve dehşet ile hareket ettiklerinden, âzamî bir iktidar görünür. Evet, öyle acib bir istibdat ki; -kanunlar perdesinde- herkesin vicdanına ve mukaddesatına, hatta elbisesine müdahale ederler. Zannedirim, asr-ı âhirdede İslâm ve Türk hürriyet-perverleri, bir hiss-i kable'l-vuku ile bu dehşetli istibdadi hissederek oklar atıp hücum etmişler. Fakat çok aldanıp yanlış bir hedef ve hata bir cephede hücum göstermişler. Hem öyle bir zulüm ve cebir ki, bir adamın yüzünden yüz köyü harap ve yüzler masumları tecziye ve tehcir ile perişan eder.

Üçüncü Cihet ve Sebep: Her iki deccal, yahudinin İslâm ve hristiyan aleyhinde şiddetli bir intikam besleyen gizli komitesinin muâvenetini.. ve kadın hürriyetlerinin perdesi altındaki dehşetli bir diğer komitenin yardımını.. hatta İslâm deccalı masonların komitelerini aldatıp müzâheretlerini kazandıklarından dehşetli bir iktidar zannedilir. Hem bazı ehl-i velayetin istihracatıyla

¹ Gerçek bilgi Allah katındadır.

² Bkz.: Müslim, *fiten* 110; Tirmizî, *fiten* 59; Ebû Dâvûd, *melâhim* 14; İbni Mâce, *fiten* 33; Ahmed İbni Hanbel, *el-Müsned* 4/181.

anlaşıyor ki; İslâm Devleti'nin başına geçecek olan süfyanî deccal ise, gayet muktedir ve dâhî ve faal ve gösterişi istemeyen ve şahsî olan şan ve şerefe ehemmiyet vermeyen bir sadrazam.. ve gayet cesur ve iktidarlı ve metin ve cevval ve şöhrat-perestliğe tenezzül etmeyen bir serasker bulur, onları teshir eder. Onların fevkalâde ve dâhiyâne icraatlarını, riyâsızlıklarından istifade ile kendi şahsına isnad.. ve o vasıta ile koca ordunun ve hükûmetin teceddüt ve inkılâb ve harb-i umumî inkılâbından gelen şiddet-i ihtiyacın sevkiyle işledikleri terakkiyatı şahsına isnad ettirerek, şahsında pek acîb ve harika bir iktidar bulunduğunu meddahlar tarafından işâa ettirir.

Dördüncü Cihet ve Sebep: Büyük deccalın isprizma nev'inden teshir edici hâssaları bulunur. İslâm deccalının dahi, bir gözünde teshir edici manyetizma bulunur. Hatta rivayetlerde “Deccalın bir gözü kördür.”¹ diye nazar-ı dikkati, gözüne çevirerek büyük deccalın bir gözü kör.. ve ötekinin bir gözü, öteki göze nisbeten kör hükmünde olduğunu hadiste kaydetmekle, onlar kâfir-i mutlak bulunduğundan yalnız münhasıran bu dünyayı görececek birtek gözü var.. ve âkıbeti ve âhireti görebilecek gözleri olmamasına işaret eder. Ben bir mânevî âlemde İslâm deccalını gördüm. Yalnız birtek gözünde teshirci bir manyetizma gözümle müşâhede ettim ve onu bütün bütün münkir bildim. İşte bu inkâr-ı mutlaktan çıkan bir cür'et ve cesaretle mukaddesata hücum eder. Avâm-ı nâs hakikat-i hâli bilmediklerinden, hârikulâde iktidar ve cesaret zannederler.

Hem şanlı ve kahraman bir millet, mağlûbiyeti hengâmında böyle istidraçlı ve şanlı ve talihli ve muvaffakiyetli ve kurnaz bir kumandanı bulunduğundan –gizli ve dehşetli olan mahiyetine bakmayarak– kahramanlık damarıyla onu alkışlar, başına kor, seyyielerini örtmek ister. Fakat kahraman ve mücâhid ordunun ve dindar milletin ruhundaki nur-u iman ve Kur'ân ışıqlıyla hakikat-i hâli göreceği ve o kumandanın çok dehşetli tahribatını tamire çalışacağı rivayetlerden anlaşılır.

Üçüncü Küçük Mesele

Medar-ı ibret üç hâdisedir.

Birinci Hâdis: Bir zaman Resûl-i Ekrem (*aleyhissalâtü vesselâm*), Hazreti Ömer'e (*radıyallâhu anhu*) yahudi çocukları içinde birisini gösterdi, “İşte, sureti.”

¹ Bkz.: Müslim, *fiten* 104, 105; Ahmed İbni Hanbel, *el-Müsned* 3/201, 211, 349, 5/16, 386, 404, 434, 6/456; İbni Ebî Şeybe, *el-Musannef* 7/488, 490, 496.

dedi. Hazreti Ömer (*radıyallâhu anhu*), “Öyle ise ben bunu öldüreceğim.” dedi. Ferman etti: “Eğer bu Süfyan ve İslâm deccalı olsa, sen öldüremezsın. Eğer o olmazsa, onun suretiyle öldürülmez.”¹

Bu rivayet işaret eder ki; onun sureti, hâkimiyeti zamanında çok şeylerde görüneceği gibi, kendisi yahudiler içinde tevellüd edecek.² Gariptir ki, onun suretindeki bir çocuğu katledecek derecede ona hiddet ve adâvet eden Hazreti Ömer (*radıyallâhu anhu*), o Süfyan’ın en çok beğendiği ve takdir ettiği ve çok defa ondan senâkârâne bahsedeceği bir memduhu –Hazreti Ömer’le– çıkmış.

İkinci Hâdise: O İslâm deccalı, “Sûre-i ³﴿وَالَّذِينَ وَالزَّيُّونَ﴾ manasını merak edip soruyor.” diye çoklar nakletmişler. Gariptir ki, bu surenin akabinde olan ⁴﴿أَفَرَأَى بِاسْمِ رَبِّكَ﴾ sûresinde ⁵﴿لَيُطْعَى﴾ cümlesi, onun aynı zamanına ve şahsına –cifirle ve manasıyla– işaret ettiği gibi; ehl-i salâte ve câmilere tâgiyâne tecavüz edeceğini gösteriyor. Demek o istidraçlı adam, küçük bir sureyi kendiyle alâkadar hisseder. Fakat yanlış eder, komşusunun kapısını çalar.

Üçüncü Hâdise: Bir rivayette “İslâm deccalı Horasan taraflarından zuhur edecek”⁶ denilmiş.

–لَا يَعْلَمُ الْغَيْبَ إِلَّا اللَّهُ– bunun bir te’vili şudur ki: Şarkın en cesur ve kuvvetli ve kesretli kavmi ve İslâmiyet’in en kahraman ordusu olan Türk milleti, o rivayet zamanında Horasan taraflarında bulunup daha Anadolu’yu vatan yapmadığından, o zamandaki meskenini zikretmekle süfyanî deccalın onların içinde zuhur edeceğine işaret eder.

Gariptir, hem çok gariptir; yedi yüz sene müddetinde İslâmiyet’in ve Kur’ân’ın elinde şeref-şiar, bârika-âsâ bir elmas kılıç olan Türk milletini ve Türkçülüğü, muvakkaten İslâmiyet’in bir kısım şeâirine karşı istimâl etmeye

¹ Müslim, *fiten* 95; Tirmizî, *fiten* 63; Ebû Dâvûd, *melâhim* 16; Ahmed İbni Hanbel, *el-Müsne'd* 1/30, 32, 3/65.

² Bkz.: Müslim, *fiten* 33, 124; Ahmed İbni Hanbel, *el-Müsne'd* 3/224, 4/216; İbni Ebî Şeybe, *el-Musannef* 7/491, 499; İbni Hibbân, *es-Sahîh* 15/209.

³ “Yemin olsun İncir’e ve Zeytin’e..” (Tin sûresi, 95/1).

⁴ “(Yaratan) Rabbinin adıyla oku!” (Alak sûresi, 96/1)

⁵ “Rabbinin bunca nimetlerine rağmen kâfir insan azar.” (Alak sûresi, 96/6)

⁶ Bkz.: Tirmizî, *fiten* 57; İbni Mâce, *fiten* 33; Ahmed İbni Hanbel, *el-Müsne'd* 1/4, 7.

⁷ Hiç kimse gaybı bilemez, gaybı yalnız Allah bilir.

çalışır. Fakat muvaffak olmaz, geri çekilir. “Kahraman ordu, dizginini onun elinden kurtarıyor” diye rivayetlerden anlaşılıyor.

لَا يَعْلَمُ الْغَيْبَ إِلَّا اللَّهُ¹
—وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِالصَّوَابِ²—

¹ Hiç kimse gaybı bilemez, gaybı yalnız Allah bilir.

² Allah Teâlâ, her şeyin en doğrusunu en mükemmel şekilde bilir.

On Beşinci Sûâ

(El-Hüccetü'z-Zehra)

İki Makam'dır.

Bu ders zâhiren küçük, hakikaten pek büyük ve çok kuvvetli ve çok geniş bir risaledir. Hem benim tefekkürî hayatımın, hem Nur'un tahkikî hayat-ı mâneviyesinin ilmelyakîn, aynelyakîn ittihadından çıkan bir meyve-i imaniye ve firdevsî bir semere-i Kur'âniye'dir.

Said Nursî

Birinci Makam

Üç Kısım'dır.

Yirminci Mektup'un Hülâsatü'l-Hülâsası,
Üçüncü Medrese-i Yusufiye'de Verilen Dersin

Birinci Kısım'dır.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَبِهِ نَسْتَعِينُ¹

Afyon hapsinde on bir ay tecrid-i mutlakta bulunduğuma dair Mahkeme-i Temyiz'e yazdığım istida bahanesiyle otuz beş sene inzivâda, hususan gecelerde dünyayı unutmakta bulunan ve garazkârâne tarassutlarla yirmi üç sene sıkıntı çekmesinden insanlardan tevahhuş edip yalnız tek başına kalarak, hizmetçisinden ve Nur dersini iştiaqla arzulayandan başka kimse ile bir saat beraber bir yerde bulunmasından çok sıkılan benim gibi bir bîcâreyi, beşinci koğuşa cebren nakil ve kardeşlerimin yanıma gelmelerini yasak ettiler.

¹ Ancak O'ndan yardım dileriz.

O kalabalık içinde yaşayamayacağım diye çok telâş ederken, birden bir alâmet-i hiddet ve gazap olarak soğuk o derece şiddetlendi ki; eğer o eski yerimde kalsa idim, hiç dayanamayacaktım. O zahmet, benim hakkımda rahmete döndü.

Kalbe geldi ki, “Gerçi Nur şâkirtleri, her koğuştta hem kendileri hesabına, hem senin bedeline tam Nur dersleri ile çalışıyorlar. Fakat bu beşinci koğuşt, bir nevi tecridhâne olmasından tazeleniyor, değişiyor; Nur dersine daha ziyade muhtaçtır. Hem Rus’un dehşetli bir inkâr ile ve Allah’ı tanınamamak ile hücumunu yazan gazetelerin yazılarını okuyan gençler ve ihtiyarlar, elbette iman-ı billâhtaki mevcudiyet ve vahdâniyet-i ilâhiyeye dair gayet kat’î ve kuvvetli derslere pek ziyade ihtiyaçları var.” diye tesbihatta kalbe geldi. Ben de sabah namazından sonra eskiden beri on defa okuduğum¹ ve koca Yirminci Mektup Risalesi, on bir kelimesinde hem on bir burhan-ı vücûb-u vücûd ve vahdet-i rabbâniye, hem on bir müjde gayet parlak, güneş gibi tafsilatla gösteren ve bir rivayette ism-i azam² taşıyan bu tehlil ve tevhid-i muazzam:

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَهُوَ حَيٌّ لَا يَمُوتُ
بِيَدِهِ الْخَيْرُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ³

kudsî cümleyi mütefekkirâne tekrar edip Yirminci Mektup’un kısa bir hülâsâtü’l-hülâsasını beraber düşünüyordum. Birden kalbe geldi ki: “Bu kısacık hülâsâyı Nadir Hoca’ya ve buradaki gençlere ders ver.” Ben de “bismillâh” de-yip başladım, dedim:

Bu kelâm-ı tevhidde on bir müjde, on bir hüccet-i imaniye var. Şimdi, yalnız hüccetlere gayet kısa bir işaret edip, izahını ve müjdeleri Yirminci Mektup ve Nur eczalarına havale edeceğim. Fakat şimdi, o dersi yazdığım zaman onlara söylemediğim bazı kelimeleri ve nükteleri dahi yazmayı münasip gördüm. İşte o kelâm-ı tevhidin on bir kelimesinden:

¹ Sabah ve akşam namazından sonra on defa okumanın sünnet olduğuna dair bkz.: Tirmizî, *deavât* 62; Ahmed İbni Hanbel, *el-Müsne'd* 6/298; et-Taberânî, *el-Mu'cemü'l-kebir* 23/339.

² Bkz.: Tirmizî, *deavât* 63; Ebû Dâvûd, *vitr* 23; Nesâî, *sehv* 58; İbni Mâce, *duâ* 9; Ahmed İbni Hanbel, *el-Müsne'd* 1/230, 3/120.

³ “Allah’tan başka ilâh yoktur. O birdir. Ortağı yoktur. Mülk umumen O’nundur. Ezelden ebede her türlü hamd ve övgü, şükür ve minnet O’na mahsustur ve O’na lâyıktır. Hayatı veren de, alan da O’dur. O, ezeli ve ebedî hayat sahibidir. Bütün iyilikler O’na aittir; O, yapılan her hayrı kaydeder ve karşılığını verir. O’nun her şeye gücü yeter ve hiçbir şey O’na ağır gelmez. Dönüş yalnız O’nadır.” (Bkz.: Tirmizî, *deavât* 36; Nesâî, *menâsik* 163; İbni Mâce, *ticarât* 40, *menâsik* 84).

Birinci Kelime

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ 'tır. Bundaki hüccet ise matbû Âyetü'l-Kübrâ Risalesi'dir. O emsâlsiz hüccetin harikalığı içindir ki; İmam Ali (*radıyallâhu anhu*), Nur'un eczalarından haber verdiği sırada ¹ الْفَجَتْ دَیْپِ o Âyetü'l-Kübrâ'yı şefaathî yaparak Nur şâkırtlerinin Denizli hapsinde, o risalenin hem Ankara, hem Denizli Mahkemeleri'nde galebesiyle ve perde altında tesirli inîşarıyla talebelerine beraat kazandırmaya sebep olduğı gibi, onun gizli tab'ı da, şâkırtlerinin dokuz ay mevkufiyetlerine vesile olmasıyla İmam Ali'nin (*radıyallâhu anhu*) hem keramet-i gaybiyesini, hem Nur şâkırtlerinin bedeline duasını pek zâhir bir surette tasdik etti.

Evet Âyetü'l-Kübrâ şuâi, otuz üç icmâ-yı azîmi ve küllî hüccetleri mevcudâtın heyet-i mecmûasında gösterip, her bir hüccet-i külliyyede hadsiz burhanlara işaret ederek başta semâvât, yıldızlar kelimeleriyle.. arz, hayvanât ve nebâtât kelâmları ve cümleleriyle.. gitgide tâ kâinat mecmuası, müştemi-lât ve mevcudât ve hudûs ve imkân ve tagayyür hakikatlerinin kelimeleriyle Vâcibü'l-vücûd'un mevcudiyetini ve vahdâniyetini güneş zuhurunda ve gündüz kat'iyetinde isbat ediyor. Sarsılmaz bir iman isteyen ve dinsiz anarşistliğe karşı kırılmaz bir kılıç arayanlar, Âyetü'l-Kübrâ'ya müracaat etsinler.

İkinci Kelime

وَحْدَهُ 'dur. Bundaki hüccete gayet kısa bir işaret şudur:

Bu kâinatta her cihette bir birlik, bir vahdet görünüyor. Meselâ kâinat bir muntazam şehir, bir muhteşem saray, bir mücessem mânidar kitab, bir cismânî.. ve her âyeti, hatta her bir harfi ve her bir noktası, mucizekâr bir Kur'ân hükmünde bulunmasıyla bir vahdet ve birlik gösterdiği gibi; o sarayın lâmbası bir.. ve takvimci kandili bir.. ve ateşli aşçısı bir.. ve sakacı süngeri, sucusu bir... bir, bir, bir, tâ binbirler kadar birlikleri ve vahdetleri göstermekle o sarayın ve şehrin, o kitabın, o cismânî kur'ân-ı kebîrin sahibi, hâkimi, kâtibi, musannifi bilbedâhe mevcûd ve vâhid ve birdir diye kat'î isbat eder.

Üçüncü Kelime

لَا شَرِيكَ لَهُ 'dur. Bundaki hüccete gayet kısa bir işaret şudur ki:

¹ “Âyetü'l-Kübrâ hürmetine beni kurtar, emniyet ve huzur ver!” (Bkz.: el-Gümüşhânevî, *Mecmûatü'l-ahzâb (Evrâd-ı Şâzeli -Hazreti Ali'nin (keremallâhu vecheh) Celcelûtiye'si-)* s.516)

Âyetü'l-Kübrâ Şuânının madeni, üstadı, esası ve Âyetü'l-Kübrâ nâmında olan

قُلْ لَوْ كَانَ مَعَهُ إِلَهٌ كَمَا يَقُولُونَ إِذَا لَا تَبْتَغُوا إِلَىٰ ذِي الْعَرْشِ سَبِيلًا¹... الخ

âyet-i ekberidir. Yani: “Eğer şeriki olsa ve başka parmaklar icada ve rubûbiyete karışsaydılar, intizam-ı kâinat bozulacaktı.” Hâlbuki küçücük sineğin kanadından ve gözbebeğindeki hüceyrecikten tut, tâ tayyare-i cevviye olan hadsiz kuşlara, tâ manzume-i şemsiyeye kadar her şeyde cüz’î-küllî, küçük ve büyük en mükemmel bir intizam bulunması, şeksiz ve kat’î bir surette şeriklerin muhâliyetine ve mâdumiyetine delâlet ettiği gibi, Vâcibü'l-vücûd’un mevcudiyetine ve vahdetine bilbedâhe şehâdet eder.

Dördüncü Kelime

لَهُ الْمُلْكُ ’dür. Bundaki uzun hüccete gayet kısa bir işaret:

Evet gözümüzle görüyoruz ki; zemin yüzünü bir tarla yapıp içinde her bir baharda yüz bin nevi nebâtâtın tohumlarını beraber, karışık olarak o pek geniş tarlada ekiyor. Ve mahsulatlarını ayrı ayrı, hiç karıştırmayarak, şaşırmayarak kemâl-i intizamla kaldırıp iki yüz bin nevi hayvanâtına ondan erzak ve tayinatı, rahmet ve hikmet eliyle ihtiyaçlarına göre tevzi eden hadsiz kudret ve ilim sahibi bir mutasarrıf, perde arkasında var ki bu geniş ve zengin mülkünde, hususan zemin tarlasında bu tasarrufatı yapıyor. Bu Mutasarrıf-ı Hakîm’i ve Mâlik-i Rahîm’i tanımayan; bu zemini, ahmak Sofestâiler gibi mahsulâtıyla inkâr etmeye mecbur olur.

Beşinci Kelime

لَهُ الْحَمْدُ ’dür. Bundaki pek geniş hüccete gayet kısa bir işarettir:

Evet gözümüzle görüyoruz ve aklımızla bedâhetle biliyoruz ki; bu kâinat şehrinde ve zemin mahallesinde ve insan ve hayvanât kışlasında öyle bir Rezzâk-ı Rahîm ve Muhsin-i Kerîm tasarruf ve nezaret ve terbiye eder ki; kendi nimetlerine mukabil hamd ve şükrettirmek için, zemini bir sefine-i tüccariye ve erzak getiren bir şimendifer ve yüzündeki bahar mevsimini bir vagon tarzında yüz bin nevi taamlarla ve memeler denilen konserve paketleriyle doldurup kış âhîrinde erzakları biten muhtaç zîhayatlara yetiştiren bir Rezzâk-ı

¹ İsrâ sûresi, 17/42.

Rahîm'in işleri olduğunu, zerre kadar akli bulunan tasdik eder. Ve tasdik etmeyip inkâra sapan, elbette zemin yüzünde vesile-i hamd ve şükran olan bütün muntazam nimetleri ve muayyen rızıkları inkâr etmeye mecbur olarak ahmak bir muzır hayvan olur.

Altıncı Kelime

يُحْيِي' dir. Hüccetine, gayet kısa bir işaret:

Evet, Onuncu Söz'de ve Nur eczalarında burhanlarıyla isbat edilmiş ki; her baharda, zihayattan üç yüz bin nevi ve çeşit çeşit tarzlarda ve hadsiz efradı bulunan bir ordu-yu sübhânî, rû-yi zeminde ihya ediliyor. Onlara, hayat ve levâzımât-ı hayatiye kemâl-i intizamla veriliyor. Haşr-i âzaman yüz bin numûnelerini, belki emârelerini gösterip o ayrı ayrı hadsiz mahlûkatı beraber, birbiri içinde, sehivsiz, yanlışsız, noksansız, hiç şaştırmayarak, karışık iken hiç karıştırmayarak, unutmuyarak, kemâl-i mizan ve nizama diriltten ve hayat veren.. ve nutfе denilen mütemâsil su katrelerinden ve toprak, müteşâbih tohumlarından ve az farklı habbeciklerinden ve sineklerin birbirinin aynı olan yumurtacıklarından ve kuşların aynı havadan, birbirinin aynı nutfelerinden, hem birbirinin misli veya az farklı yumurtalarından, o hadsiz efradı bulunan ve birbirinden suretçe, sanatça ve maîşetçe ayrı ayrı yüz binler zihayatları diriltten.. ve zemin ve bahar sayfasında yüz bin başka başka kitapları beraber, birbiri içinde, hatasız, mükemmel yazan.. hadsiz bir dikkat ve nihayetsiz bir hikmetle iş gören, tasarruf eden bir Zât-ı Hayy-ı Kayyûm ve Muhyî ve Hallâk-ı Âlîm olduğuna kanaat getirmeyen; elbette hem kendini, hem bütün zeminde ve zaman şeridine asılan bütün geçmiş baharlarda ve hayatlı zemin ve feza yüzlerinde bulunmuş bütün zihayatları inkâr etmeye ve en ahmak ve bedbaht bir zihayat olmaya mecburdur.

Yedinci Kelime

وَيُمِيتُ' dur. Bunun hüccetine gayet kısa bir işaret:

Evet görüyoruz ki; güz mevsiminde üç yüz bin nevi zihayat, vefat nâmıyla terhis edilirken her bir nevi ve ferdin sayfa-yı amellerinin kutucukları ve işlediklerinin fihristeleri ve gelen baharda işleyeceklerinin listeleri ve bir cihette bir nevi ruhları olan tohumlarını onların yerlerinde Hafız-i Zülcelâl'in yed-i hikmetine emanet edildiğini.. ve incirin tohum ve çekirdekleri gibi zerrecik o küçücük tohumları birer ruh-u bâki gibi incir ağacının bütün kavânîn-i

hayatiyesini taşıyan.. ve bir kitap kadar kuvve-i hâfızada yazı misillü ağacın tarihçe-i hayatını onda kader kalemiyle yazan, büyük bir kitap hükmüne getiren bir Hallâk-ı Hakîm, bir Hayy-ı Lâyemût'u tanımayan; elbette değil ahmak bir insan ve divane bir hayvan, belki cehennem ateşini karıştıran bir ser-seri şeytandan daha bedbaht ve ebedî ölüme mahkûm olur.

Evet, bu kelimelerin hüccetlerine işaret eden küllî, ihatalı ve hadsiz harika ve nihayetsiz harikaları, mucizeleri ihtiva eden bu mezkûr hakîmâne ef'âl, fâilsiz olmaları yüz derece muhâl ve bâtil olduğu gibi; kör, âciz, şuursuz, sağır, câmid, karmakarışık, intizamsız, karışık, istilâcı olan esbaba isnad etmek; bin derece mümtenî, esassızdır. Yoksa toprağın her bir zerresinde hadsiz bir kudret, bir hikmet ve bütün otlar ve çiçeklerin teşkilâtına dair pek harika ve küllî bir sanatkârlık bulunmak; havanın her bir zerresinde –Rehber'deki Hüve Nüktesi'nin dediği gibi– bütün konuşmaları ve telefon ve radyoların kelimelerini bilecek ve sâir zerrelere ders verecek bir kabiliyet bulunmak lâzım gelir. Bu acîb fikri ise hiçbir şeytan, hiçbir kimseye kabul ettiremez. Ve bu derece akıldan, hakikatten uzak ve bütün mevcudâta karşı bir tahkir ve tecavüz olan küfür ve inkârın cezası, ancak dehşetli cehennem olabilir ve ayn-ı adalettir. Elbette öyle münkirler için “Yaşasın cehennem!” dememiz lâzım.

Sekizinci Kelime

’دُرْ وَهُوَ حَيٌّ لَا يَمُوتُ’ dur. Bundaki hüccete gayet kısa bir işaret şudur:

Meselâ, nasıl gündüzde çalkanan bir deniz yüzünde ve akan bir nehir üstündeki kabarcıklarda görünen güneşçikler gitmeleriyle arkalarından gelen yeni kabarcıklar, aynen gidenler gibi güneşçikleri gösterip gökteki güneşe işaret ve şehâdet ederler ve zeval ve vefatlarıyla bir dâimî güneşin mevcudiyetine ve bekâsına delâlet ederler. Aynen öyle de her vakit değişen kâinat denizinin yüzünde ve tazelenen hadsiz fezasında ve zerrât tarlasında ve bütün hâdisâtı ve fânî mevcudâtı kucağına alarak beraber çalkanan zaman nehrinin içinde mahlûkat, mütemâdiyen süratle akıp gidiyorlar, zâhirî sebepleriyle beraber vefat ediyorlar. Her sene, her gün bir kâinat ölür, bir tazesı yerine gelir. Ve zerrât tarlasında, mütemâdiyen seyyar dünyalar ve seyyâl âlemler mahsulâtı alındığından, elbette kabarcıklar ve güneşçikler zevalleriyle dâimî bir güneşi gösterdikleri gibi, o hadsiz mahlûkat ve mahsulâtın vefatları ve zâhirî sebepleriyle beraber kemâl-i intizamla terhisleri, gündüz gibi şüphesiz, güneş gibi zâhir bir kat’iyette bir Hayy-ı Lâyemût’un, bir Şems-i Sermedî’nin, bir Hallâk-ı Bâkî’nin ve bir Kumandan-ı Akdes’in vücûb-u vücûdu ve vahdeti ve

mevcudiyeti, kâinatın mevcudiyetinden bin derece zâhir ve kat'îdir diye bütün mevcudât, ayrı ayrı ve beraber şehâdet ederler.

İşte kâinatı dolduran bu yüksek sesleri ve kuvvetli şehâdetleri işitmeyen ve kulak vermeyen, ne derece sağır ve ahmak ve câni olduğunu elbette anladınız.

Dokuzuncu Kelime

بَيْدِهِ الْحَئِيرُ 'dur. Bundaki hüccete gayet kısa bir işaret şudur:

Görüyoruz ki; bu kâinatta her daire, her nevi, her tabaka, hatta her fert, her âzâ, hatta her bedendeki her bir hüceyrenin ihtiyat rızkını taşıyan bir mahzeni, bir deposu ve levâzımâtını yetiştiren, muhafaza eden bir tarlası ve hazinesi var ki; gayet intizam ve mizan ile ve nihayetsiz hikmet ve inâyet ile vaktine –muhtacın iktidar ve ihtiyârı haricinde– bir dest-i gaybî tarafından o muhtacın eline veriliyor.

Meselâ dağlar, zihayata ve insana lâzım olan bütün madenleri, ilâçları ve hayata lâzım şeyleri taşıyor ve birinin emriyle ve tedbiriyle gayet mükemmel bir hazine, bir ambar olduğu gibi; zemin dahi, bütün o zihayata erzaklarını bir Rezzâk-ı Hakîm'in kuvvetiyle, kemâl-i mizan ve intizamla yetiştiren bir tarla, bir harman, bir matbahtır.

Hatta her insanın ve cismindeki her bir uzvun bir deposu ve mahzeni, hatta bir hüceyrenin dahi bir ihtiyat mahzencığı bulunması gibi; git gide tâ dâr-ı âhiretin –bir mahzeni dünyadır– ve cennetin bir tarlası ve deposu, bu âlemdeki hüsünleri ve hasenâtları ve nurları mahsul veren Âlem-i İslâmiyet ve hakikatli insanîyet.. ve cehennemnin bir ambarı ise, şerleri ve çirkinleri ve küfürleri mahsul veren –ve şer olan ademden gelen ve hayır olan vücud âlemlerini telvis eden– pis maddeler, tâîfeler.. ve yıldızların hararet mahzeni cehennem.. ve nurlar hazinesi bir cennettir ki; بَيْدِهِ الْحَئِيرُ kelimesi, bütün o hadsiz hazinelere işaretle pek parlak bir hücceti gösteriyor. Evet, bu kelime ile ve بَيْدِهِ –yani, her şeyin anahtarı onun elindedir– cümlesiyle nihayetsiz geniş ve hadsiz harikalı bir hüccet-i rubûbiyet ve vahdet, bütün bütün kör olmayana gösterir.

Meselâ hadsiz o hazine ve ambarlardan yalnız buna bak ki; her biri bir koca ağacın veya bir parlak çiçeğin cihâzâtını ve mukadderâtının programını taşıyan küçücük mahzencikler olan çekirdekler ve tohumların anahtarları

elinde bulunan bir Mutasarrıf-ı Hakîm¹, bir çekirdeğin kapıcığını “Uyan!” emriyle ve irade anahtarıyla tam mizan-ı nizamla açtığı gibi; zemin hazinesini dahi yağmur anahtarıyla açarak, mahzencikleri ve nebâtâtın nutfeleri olan bütün habbeleri.. ve hayvanâtın menşeleri ve kuşların ve sineklerin su ve havadan nutfeleri olan, bütün inkişaf emrini alan katreler mahzenciklerini; beraber, hatasız açtığı vakitte, kâinatta küllî ve cüz’î, maddî ve mânevî bütün hazine ve depoları hikmet ve irade ve rahmet ve meşiet eliyle her birine mahsus bir anahtarla açtığını bilmek ve görmek istersen, senin bir nevi mahzenciklerinin olan kendi kalbine ve dimağına ve cesedine ve midene ve bahçene ve zeminin çiçeği olan bahara ve ondaki çiçeklere ve meyvelere bak ki; kemâl-i nizam ve mizan ve rahmet ve hikmetle bir dest-i gaybî tarafından kün feyekûn² tezgâhından gelen ayrı ayrı anahtarlarla açıyor. Bir dirhem kadar bir kutucuktan bir batman, belki bazen yüz batman taamları kemâl-i intizam ile çıkarıyor, zîhayatlara ziyafet veriyor...

Acaba böyle muntazam, alîmâne, basîrâne nihayetsiz bir fiile.. ve tesadüfsüz tam hikmetli bir sanata.. ve yanlışsız tam mizanlı bir tasarrufa.. ve zulümsüz tam adaletli bir rubûbiyete hiç mümkün müdür ki; kör kuvvet, sağır tabiat, serseri tesadüf, câmid cahil âciz esbap müdahale edebilsin? Ve bütün eşyayı birden görüp ve beraber idare edemeyen ve zerrâtla seyyârât yıldızları emrinde bulunmayan bir mevcûd, bu her cihetle hikmetli, mucizeli, mizanlı tasarrufa ve idareye karışabilsin?

İşte her hayır elinde, her şeyin anahtarı yanında bulunan böyle bir Mutasarrıf-ı Rahîm’i, bir Rabb-i Hakîm’i tanımayan ve inkâra sapan, elbette ³نَكَادُ تَمَيِّزُ مِنَ الْغَيْظِ âyetinin dediği gibi, cehennem ona kızıyor ve kızışıyor ve hadsiz azabıma müstehaktır, merhamete hiç lâayık değildir, diye lisân-ı hâl ile der.

Onuncu Kelime

’وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ’ dir. Bundaki hüccete gayet kısa bir işaret şudur:

Bu misafirhâne-i dünyaya gelen her zîşuur, gözünü açtıkça görür ki; bir kudret, bütün kâinatı kabzasında tutmuş... Ve nihayetsiz, hiç şaşırmayan, ezeli,

¹ Bkz.: Hûd sûresi, 11/57.

² “(O, bir şeyi yaratmak isteyince sadece) ‘ol!’ der, o da olur.” (Bakara sûresi, 2/117; Âl-i İmran sûresi, 3/47, 59; En’âm sûresi, 6/73; Nahl sûresi, 16/40; ...)

³ “Cehennem, öfkesinden neredeyse çatlayacak haldedir.” (Mülk sûresi, 67/7-8)

ihatalı bir ilim.. ve gayet dikkatli; hiç mizansız, faydasız hareket etmeyen bir sermedî hikmet ve inâyet, o kudretin içinde bulunup zerrât ordusundan bir-tek zerreyi meczup mevlevî gibi döndürerek çok vazifelerde istihdam ettiği gibi; küre-i arzı aynı anda, aynı kanunla bir senede yirmi dört bin senelik bir dairede, yine bir meczup mevlevî misillü gezdirir. Mevsimlerin mahsulatlarını hayvan ve insanlara getirdiği aynı kanunla, aynı zamanda güneşi bir mekik, bir çıkırtı yaparak merkezinde cezbedârâne ve cazibekârâne döndürüp manzume-i şemsiye ordusu olan seyyârât yıldızlarını kemâl-i mizan ve intizamlı vazifelerde çalıştırır. Ve aynı kudret, aynı zamanda, aynı kanun-u hikmetle zemin sayfasında yüz binler kitap hükmünde yüz binler neveleri beraber, birbirinde, iltibassız, sehivsiz yazar; haşr-i âzâmın binler numûnelerini izhar eder. Ve aynı kudret, aynı zamanda hava sayfasını bir yazar-bozar tahtasına çevirir. Bütün zerrelerini birer kalem uçları ve o kitabın noktaları hükmünde emir ve iradenin onlara tayin ettiği vazifelerinde istimâl ederek ve bütün o zerre-lere her birine öyle bir kabiliyet vermiş ki; güya bütün sözleri ve konuşmaları bilir gibi alır, neşreder, şaşırmas. Küçük birer kulak, incecik birer lisan olarak istihdam edip unsur-u havanın, emir ve irade-i ilâhînin bir arşı olduğunu isbat eder.

İşte bu kısa işarete kıyasen bu kâinatı; bir muntazam şehir, bir mükemmel apartman ve misafirhâne, bir mucizâtlı kitap ve Kur'ân hükmüne getirip heyet-i mecmûasından tâ bir zerreye kadar bütün mahlûkat tabakalarını ve dairelerini ve tâifelerini mizan-ı ilim ve nizam-ı hikmetle kabzasına alan, tasarruf eden; kudreti içinde hikmetini, rahmetini gösteren ve rubûbiyet-i mutlaka içinde mevcudiyetini ve vahdâniyetini güneş ve gündüz gibi bildirip tanıttırmasına mukabil, imanla tanımak.. ve sevdirmesine mukabil, ubûdiyetle sevmek.. ve ihsânâtlarına mukabil, şükür ve hamd isteyen böyle bir Rahmân-ı Rahîm'i tanımayan ve ubûdiyetle onu sevmeye çalışmayan, belki inkâr ile ona bir nevi adâvet taşıyan insan suretindeki şeytanlar, birer küçük Nemrud ve Firavun hükmünde nihayetsiz bir azaba elbette müstehak olur.

On Birinci Kelime

وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ 'dir. Yani: "Daire-i huzuruna ve âlem-i bâkisine ve âhiretine ve sermedî dâr-ı saadetine gidileceği gibi, bütün kâinattaki mahlûkatın mercii O'dur. Bütün esbap silsileleri O'na dayanıyor ve kudretine istinad eder ve o kudretin tasarrufatına birer perdedirler. O kudret-i kudsiyenin izzetini ve haşmetini muhafaza için, bütün zâhirî sebepler yalnız birer perdedirler. Âcadda da

hiç tesirleri yoktur. Emir ve iradesi olmazsa hiçbir şey hatta hiçbir zerre hareket edemez” demektir.

Bu kelimedeki hüccete gayet kısa bir işaret ederiz.

Evvelâ: Bu kudî kelimenin ifade ettiği haşır ve âhiret ve hayat-ı bâkiye hakikatının bu gelen bahar gibi kat’î ve şüphesiz tahakkukuna ve geleceğine tam iman ettirmek ve isbat etmek cihetini Onuncu Söz ve zeyillerine ve Yirmi Dokuzuncu Söz’e ve Meyve’nin Yedinci Meselesi’ne ve Münâcât Şuâ’ına ve Nur’un imanî risalelerine havale ederiz. Elhak, onlar bu rûkn-ü imanîyi öyle bir tarzda hadsiz hüccetlerle isbat etmişler ki; dünyanın mevcudiyeti derecesinde âhiretin tahakkukunu, en muannit münkirleri de tasdiğe mecbur eden bir surette isbat etmişler.

Sâniyen: Mu’cizü’l-Beyan-ı Kur’ân’ın üçten birisi haşre ve âhirete bakar, her dâvâyı ona bina eder. Öyle ise Kur’ân’ın hakkaniyetini isbat eden bütün mucizeleri ve hüccetleri, âhiretin vücuduna dahi delâlet ettikleri gibi; Muhammed (*aleyhissalâtü vesselâm*)’ın nübüvvetine şehâdet eden bütün mucizeleri ve umum delâil-i nübüvveti ve sıdkının bütün hüccetleri, haşır ve âhirete dahi şehâdet ederler. Çünkü o Zât’ın (*aleyhissalâtü vesselâm*) bütün hayatında dâimî bir büyük dâvâsı âhiret olduğu gibi, bütün yüz yirmi dört bin peygamberler (*aleyhimüsselâm*) dahi hayat-ı bâkiye ve saadet-i ebediyeyi dâvâ edip beşere müjde ederek hadsiz mucizelerle ve kat’î delillerle isbat ettiklerinden, elbette onların peygamberliklerine ve sâdıkiyetlerine delâlet eden bütün mucizeleri ve hüccetleri, onların en büyük ve dâimî dâvâları olan âhiret ve hayat-ı bâkiyeye şehâdet ederler. Buna kıyasen sâir erkân-ı imanîyeyi isbat eden bütün deliller dahi, haşrin vukuuna ve dâr-ı saadetin açılmasına şehâdet ederler.

Sâlisen: Hiç mümkün müdür ki; kendi kemâlâtını ve kudret ve rubûbiyetini izhar etmek için bu kâinatı bütün zerrât ve seyyârât ve ecza ve tabakatıyla hakedip kemâl-i hikmetle her birisini bir vazife ile belki çok vazifelerle mütemâdiyen çalıştıran.. ve sermedî, hadsiz cilve-i esmâsını göstermek için kafilâ kafilâ arkasında; belki seyyar, müteceddid dünya dünya arkasında ve mahlûkat tâifelerini bu misafirhâne-i âleme ve hayat-ı dünyeviye meydan-ı imtihanına gönderip âlem-i misalde kurulan uhrevî sinemalar ve berzahî fotoğraflarla suretlerini ve amellerini ve vaziyetlerini alarak onları terhisten sonra, başka tâife ve kafilâ ve seyyâl ve seyyar bir nevi dünyaları, o meydana vazifeler ve cilve-i esmâsına aynalar olmak için gönderen bir Sâni-i Zülcelâl, bir Hâlık-ı Zülcemâl, bir Allah-ı Zülkemâl, bu fânî dünyada şuur ve akıl ile o Hâlık’ın

bütün maksatlarına karşı mukabele eden.. ve bütün istidadıyla o Hâlık'ı sevip sevdiren, tanıyıp tanıttırıp hadsiz dualarla bekâ-yı âhiret saadetini yalvaran.. ve akıl sebebiyle nihayetsiz elemeler aldığından, bütün fıtratı ve ruhu ve istidadı ile ayn-ı lezzet olan hayat-ı bâkiyeyi isteyen bu nev-i insan için bir dâr-ı mükâfat ve mücâzât, bir haşir neşir olmasın? Hâşâ, yüz bin defa hâşâ ve kellâ!

İşte bu kısacık işaretin izahatı ve tafsilatı ve hüccetleri, parlak ve kuvvetli bir surette Risale-i Nur'da bulunmasından, ona havale ederek bu pek uzun kıssayı kısa kesiyoruz.

سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ¹

¹ “Sübhansın yâ Rab! Senin bize bildirdiğinden başka ne bilebiliriz ki? Her şeyi hakkıyla bilen, her şeyi hikmetle yapan sensin.” (Bakara sûresi, 2/32)

Fâtiha-yı Şerife'nin Bir Muhtasar Hülâsası

Üçüncü Medrese-i Yusufiye'de muvakkat, pek az bir zamanda, tecritten temasa naklimde verilen yalnız birtek dersin

İkinci Kısım

Hapiste Nur şâkirtlerine kısacık bir ders numûnesidir, o da şudur:

Fâtiha-yı Şerife denizinden bir katre ve güneşindeki elvan-ı seb'a, yani ziyasındaki yedi renginden birtek lem'a beyan etmeyi, namazdaki Fâtiha kalbe emretti. Gerçi Yirmi Dokuzuncu Mektup'un bir kısmında, hususan "نَعْبُدُ"¹ 'undaki seyahat-i hayaliye.. ve Rumuz-u Semâniye'de ve İşârâtü'l-i'câz Tefsiri'nde.. ve sâir Nur eczalarında bu kudsî hazinenin çok tatlı ve güzel nüktelerini yazmışız. Fakat o pek şirin hülâsa-yı Kur'âniye'den yalnız imanın rükünlerine ve hüccetlerine işârâtını, gayet kısa bir muhtasar hülâsasını birinci kısımdaki tarz-ı ifade gibi, kendim namazdaki tefekkürümü yazmasına bir cihette mecbur oldum. بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ kelimesini, Nur'un iki-üç risalelerine havale edip اَلْحَمْدُ لِلَّهِ² 'tan başlıyorum.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ اَلْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ مَالِكِ يَوْمِ
الدِّينِ اِيَّاكَ نَعْبُدُ وَاِيَّاكَ نَسْتَعِينُ اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ
غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ³

Birinci Kelime

اَلْحَمْدُ لِلَّهِ 'tır. Bundaki hüccet-i imaniyeye gayet kısa bir işaret:

Evet, kâinata medar-ı hamd ve şükür olan kastı in'amlar ve nimetler, hususan kan ve fişkı içinden safi, temiz, gıdalı sütü⁴ âciz yavrulara göndermek

¹ "İbadet ederiz." (Fâtiha sûresi, 1/5)

² "Bütün hamdler, övgüler Allah'adır." (Fâtiha sûresi, 1/2; En'âm sûresi, 6/1; A'râf sûresi, 7/43; Yûnus sûresi, 10/10; İbrahim sûresi, 14/39; Nahl sûresi, 16/75; ...)

³ "Rahmân ve Rahîm Allah'ın adıyla. Bütün hamdler, övgüler âlemlerin Rabbi Allah'adır. O rahmândır, rahîmdir. Din gününün, hesap gününün tek hâkimidir. (Haydi öyleyse deyiniz): "Yalnız Sana ibadet eder, yalnız senden medet umarız." Bizi doğru yola, Sana doğru varan yola ilet. Nimet ve lutfuna mazhar ettiklerinin yoluna ilet. Gazaba uğrayanların ve sapkınlarınkine değil." (Fâtiha sûresi, 1/1-7).

⁴ Bkz.: "Doğrusu davarlarda da size deliller vardır: Zira size onların kanlarındaki yan hazmedilmiş gıdalar ile kan arasından, halis bir süt içiriyoruz ki içenlerin boğazından âfiyetle geçer." (Nahl sûresi, 16/66)

ve ihtiyârî ihسانlar ve hediyeler ve merhametli ikramlar ve ziyafetler, zemin yüzünü, belki kâinatı doldurmuş. *Onların fiyatı dahi; başta “bismillâh”, âhirde “elhamdülillâh”, ortada nimette in’amı hissetmek ve Rabb’ini onun ile tanımdır.* Sen kendi nefsine, midene, duygularına bak! Ne kadar şeylere, nimetlere muhtaçtırlar. Ve ne derece hamd ve şükür fiyatıyla rızıkları, lezzetleri isterler, gör; her zîhayatı kendine kıyas eyle...

İşte bu umumî in’amlar mukabilinde hâl ve kâl dilleriyle edilen hadsiz hamdler, pek kat’î bir surette bir Mâbud-u Mahmûd, bir Mün’im-i Rahîm’in mevcudiyetini ve umumî rubûbiyetini güneş gibi gösterir.

İkinci Kelime

رَبِّ الْعَالَمِينَ¹ dir. Bundaki hüccete gayet kısa bir işaret:

Evet, biz gözümüzle görüyoruz ki; bu kâinatta binler değil, belki milyonlar âlemler, küçük kâinatlar; ekseri birbiri içinde, her birinin idaresi ve tedbirinin şerâiti ayrı ayrı olduğu hâlde, öyle mükemmel bir terbiye, tedbir, idare ediliyor ki; bütün kâinat, bir sayfa gibi.. ve bütün âlemler, birer satır gibi her an nazarında kalem-i kudret ve kaderiyle yazılır, tazelenir, değişir. Bir nihayetsiz rubûbiyet içinde, nihayetsiz bir ilim ve hikmet.. ve ihatalı, hadsiz bir rahmet ve dikkat ile bu milyonlar âlemleri ve seyyâl kâinatları idare eden bir Rabbü'l-âlemîn'in vücûb-u vücûduna ve vahdetine küllî ve cüz’î şehâdetler –zerreler ve zerrelere terekkep eden mevcudlar adedince hadsiz, nihayetsiz şehâdetler– her an ve zaman geliyorlar. Zerrât tarlasından tâ manzume-i şemsiyeye.. tâ Samanyolu denilen kehkeşan dairesine ve bir hüceyre-i bedenden tâ zemin mahzenine.. tâ kâinat heyet-i mecmûasına kadar aynı kanun, aynı rubûbiyet, aynı hikmet ile beraber idare ve terbiye eden bir rubûbiyeti tasdik ve hissetmeyen, bilmeyen, görmeyen bir insan, elbette hadsiz bir azaba kendini müstehak eder ve merhamete liyâkatini selbeder.

Üçüncü Kelime

الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ² dir. Bundaki hüccete gayet kısa bir işaret:

Evet, kâinatta hadsiz rahmetin mevcudiyeti ve hakikati, aynen güneşin ziyası gibi görünür.. ve ziyanın güneşe kat’î şehâdeti misillü bu geniş rahmet dahi, perde arkasında bir Rahmân-ı Rahîm’e şehâdet eder.

¹ “(Bütün hamdler, övgüler) âlemlerin Rabbi Allah’adır.” (Fâtiha sûresi, 1/2)

² “Rahmân ve Rahîm” (Fâtiha sûresi, 1/3)

Evet, rahmetin bir ehemmiyetli kısmı rızıktır ki; Rahmân'a "Rezzâk" manası verilir. Rızık ise, o derece zâhîr bir tarzda bir Rezzâk-ı Rahîm'i gösterir ki; zerre kadar şuur bulunan tasdiğe mecbur olur.

Meselâ bütün zîhayatın, hususan âcizlerin ve bilhassa yavruların rızıkları; bütün zeminde ve fezada, ihtiyâr ve iktidarlarının haricinde, gayet harika bir tarzda, hiçten ve mütemâsil çekirdeklerden ve su katrelerinden ve toprak habbeciklerinden yetiştiriyor. Hatta ağacın başındaki yuvada kanatsız, zayıf kuşçuklara annelerini emirber nefer gibi gezdirir, rızıklarını getirttirir. Ve aç bir arslanı yavrusuna musahhar eder, elde ettiği bir eti yemeyip yavrusuna yedirir. Ve sâir hayvanâtın ve insanın yavrularına memeler musluğundan âb-ı kevser gibi hoş, mugaddî, safi, hâlis, beyaz sütleri; kırmızı kan ve mülevves fişki içinden bulaşmadan, bulandırmadan imdatlarına gönderir¹; vâlidelerinin şefkatlerini, yardımcı verir. Ve bir nevi rızık isteyen umum ağaçlara, münasip rızıklarını onlara pek harika bir tarzda koşturduğu gibi; *bir nevi maddî ve mânevî rızık isteyen insanın duygularına; akıl, kalb.. ruhlarına dahi, pek geniş bir sofa-yı erzak onlara ihsan ediliyor..*

Güya kâinat, gül çiçeğinin yaprakları ve mısır sümbülünün gömlekleri gibi birbiri içinde sarılı, yüz binler ayrı ayrı, çeşit çeşit sofralardır ki; o sofralar adedince ve onlardaki taamlar ve nimetler miktarınca diller ile ve ayrı ayrı, küllî ve cüz'î lisanlar ile bir Rahmân-ı Rezzâk'ı, bir Rahîm-i Kerîm'i bütün bütün kör olmayana gösterir.

Eğer denilse: "Bu dünyadaki musibetler, çirkinlikler, şerler; o ihatalı rahmete münâfidir, bulandırıyor."

Elcevap: Risale-i Kader gibi Nur'un risalelerinde bu dehşetli suâle tam cevap verilmiş. Onlara havale ile kısacık bir işareti şudur:

Her bir unsurun, her bir nev'in, her bir mevcudun; küllî ve cüz'î, müteaddit vazifeleri ve o her bir vazifenin çok neticeleri ve meyveleri var. Ve ekseriyet-i mutlakası, maslahat ve güzel ve hayır ve rahmettirler. Ve az bir kısmı, kabiliyetsizlere ve yanlış mübaşeret edenlere.. veya ceza ve terbiyeye müstehak olanlara.. veya çok hayırları sümbül vermeye vesile olanlara rast gelir. Zâhirî, cüz'î her şer; bir çirkinlik olur, bir merhametsizlik görünür.

Eğer o cüz'î şer gelmemek için, rahmet tarafından o unsur ve küllî mevcut, o vazifesinden men edilse; o vakit bütün hayırlı, güzel, sâir neticeleri

¹ Bkz.: "Doğrusu davarlarda da size deliller vardır: Zira size onların karnlarındaki yarı hazmedilmiş gıdalar ile kan arasından, halis bir süt içiriyoruz ki içenlerin boğazından âfiyetle geçer." (Nahl sûresi, 16/66)

vücut bulmaz. Bir hayrın ademi, şer.. ve bir güzelliğin bozulması, çirkinlik olması itibarıyla; o neticeler adedince şerler, çirkinlikler, merhametsizlikler husûl bulur. Demek birtek şer gelmemek için yüzer şerler, merhametsizlikler irtikâp edilir ki; bütün bütün hikmete, maslahata, rubûbiyetteki rahmete muhalif düşer.

Meselâ kar, soğuk, ateş, yağmur gibi nevilerin yüzer hikmetleri, maslahatları içinde bazı dikkatsiz ve ihtiyatsızlar, sû-i ihtiyârlarıyla kendileri hakkında şer yapsa; meselâ elini ateşe soksa, “ateşin hilkatinde rahmet yoktur” dese; ateşin had ve hesaba gelmeyen hayırlı, maslahatlı, merhametli faydaları onu tekzip edip ağzına vurur.

Hem insanın hodgâm hevesâtı ve süflî ve âkıbeti görmeyen hissiyatı, kâinatta cereyan eden rahmâniyet ve hakîmiyet ve rubûbiyet kanunlarına mikyasa ve mihenk ve mizan olamaz. Kendi aynasının rengine göre görür. Merhametsiz, siyah bir kalb; kâinatı ağlar, çirkin, zulüm ve zulûmât suretinde görür. Fakat iman gözüyle baksa; yetmiş, güzel hulleleri giymiş bir cennet hurisi gibi¹, rahmetler ve hayırlar ve hikmetlerden dikilmiş yetmiş binler güzel libasları birbiri üstüne giymiş, daima güler, rahmetle tebessüm eder bir insan-ı ekber.. ve ondaki insan nev’ini bir kâinat-ı suğra.. ve her bir insanı bir âlem-i asgar müşâhede eder. Bütün ruh u canıyla

² der. اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ۞ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ۞ مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ

Dördüncü Kelime

³ ’Mَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ’ dir. Hüccetine gayet kısa bir işaret:

Evvelâ: Bu dersin birinci kısmının âhîrinde ⁴ اِلَيْهِ الْمَصِيْرُ hüccetine ve haşîr ve âhirete şehâdet eden bütün deliller, aynen ’Mَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ’ in işaret ettiği imanî ve geniş hakikate şehâdet ederler.

Sâniyen: Onuncu Söz’ün âhîrinde denildiği gibi; bu kâinat Sâni’inin sermedi rubûbiyeti, rahmeti, hikmeti, ezeli-ebedi cemâli, celâli, kemâli ve nihayetsiz

¹ Bkz.: Tirmizî, *kıyâmet* 60, *cennet* 5, 7; Dârimî, *rıkak* 108; Ahmed İbni Hanbel, *el-Müsneid* 2/23, 247, 316.

² “Bütün hamdler, övgüler âlemlerin Rabbi Allah’adır. Rahmân’u-Rahîm Allah, din gününün, hesap gününün tek hâkimidir.” (Fâtiha sûresi, 1/2-4)

³ “Din gününün, hesap gününün tek hâkimidir.” (Fâtiha sûresi, 1/4)

⁴ “Dönüş yalnız O’nadır.” (Bkz.: Mâide sûresi, 5/18; Şûrâ sûresi, 42/15; Teğâbün sûresi, 64/3)

sıfatları ve yüzer isimleri, âhireti kat'î bir surette istediği gibi; Kur'ân, binler âyât ve burhanları ile.. ve Muhammed (*aleyhissalâtü vesselâm*), yüzer mucizât ve hüccetleriyle.. ve bütün enbiyâ (*aleyhimüsselâm*) ve semâvî kitaplar ve suhuflar, hadsiz delilleriyle şehâdet ettikleri dâr-ı âhiretteki hayat-ı bâkiyeye inanmayan bir insan, kendini dünyada dahi küfürden neşet eden bir mânevî cehenneme atar, daima azap çeker. Rehber'de izah edildiği gibi; bütün geçmiş ve gelecek zamanlar ve mahlûklar ve kâinatlar, zeval ve firaklarıyla mütemâdiyen onun ruh ve kalbine hadsiz elemeleri yağdırıyorlar, cehenneme gitmeden evvel cehennem azabını çektiriyorlar.

Sâlisen: ¹يَوْمَ الدِّينِ remziyle büyük ve kuvvetli bir hüccet-i haşriyeye işaret eder. Fakat bu makamda birden bir hâl, o hücceti başka zamana tehire sebep oldu; belki de ona daha ihtiyaç kalmadı. Çünkü Nur Risaleleri, geceden sonra gündüzün ve kıştan sonra baharın gelmesi kat'iyetinde yüzer kuvvetli hüccetlerle haşır ve neşrin sabahını, baharını isbat etmişler.

Beşinci Kelime

²إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ' dir. Bundaki hüccete işareten evvel hakikatli bir seyahat-i hayaliyeyi Yirmi Dokuzuncu Mektup'un izahına binâen kısaca beyan etmek kalbe geldi, şöyle ki:

Bir zaman, Kur'ân'ın mucizelerini ararken; Risale-i Nur'da, hususan İşârâtü'l-i'câz tefsir-i nurîde ve Rumuz-u Semâniye'de beyanları gibi, Sûre-i Feth'in âhirindeki âyette³ dört-beş mucize ve ihbar-ı gaybîyi.. hatta ⁴الْيَوْمَ نُنْجِيكَ مِنْ دُونِكَ cümlesinde bir tarihî mucizeyi.. hatta çok kelimelerinde müteaddit i'câz lem'alarını.. ve bazı harflerinde mucizâne nükteleri bulduğum⁵ bir zamanda, namazda Fâtiha'yı okurken ⁶نَسْتَعِينُ، نَعْبُدُ'deki "ن"un bir mucizesini bana bildirmek için bir suâl kalbe geldi:

Neden، نَسْتَعِينُ، نَعْبُدُ yani "Ben, ibadet ve istiâne ederim" denilmedi? Nun-u mütekellim-i maalgayr ile yani "Biz, sana ibadet ve istiâne ederiz" demiş?

¹ "Din gününün, hesap gününün (tek hâkimidir)." (Fâtiha sûresi, 1/4)

² "(Haydi öyleyse deyiniz): Yalnız Sana ibadet eder, yalnız senden medet umarız." (Fâtiha sûresi, 1/5)

³ Bkz.: Feth sûresi, 48/29.

⁴ Biz de bugün senin bedenini denizden kurtarıp karada bir yere çıkaracağız ki senden sonra gelecek nesillere ibret olasın." (Yûnus sûresi, 10/92)

⁵ Bkz.: Lem'alar, Yedinci Lem'a.

Birden o “ن” kapısıyla bir seyahat-i hayaliye meydanı açıldı. Namazdaki cemaatin azîm sırrını ve büyük menfaatini ve bu tek harfin bir mucize olduğunu *şuhûd derecesinde bildim ve gördüm, şöyle ki:*

Ben o zaman, İstanbul'da Bayezid Câmii'nde namaz kılarken, **إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ**¹ dedim. Baktım, o câmidaki cemaat, benim gibi diyerek bu dâvâma ve **إِهْدِنَا**² 'daki duama tamamen iştirak edip tasdik ettikleri zamanda, *bir perde daha açıldı, gördüm ki:*

İstanbul'un bütün mescidleri, büyük bir Bayezid hükmüne geçtiler. Aynen benim gibi **إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ** deyip benim dâvâlarım ve dualarıma imza basıyorlar, âmîn diyorlar. Ve bana bir nevi şefaathçi suretini almaları içinde, *hayalime bir perde daha açıldı, gördüm ki:*

Âlem-i İslâm, büyük bir mescid suretini aldı. Mekke, Kâbe, mihrab hükmüne geçti. Bütün namaz kılan müslümanların safları, dairevî bir tarzda o kudsî mihraba teveccüh ederek, benim gibi **إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ** ³ اِهْدِنَا deyip, her biri umum nâmına hem dua, hem dâvâ, hem tasdik eder, hem onları kendine şefaathçi yapar. Hem bu kadar azîm bir cemaatin yolu, dâvâsı, yanlış olamaz ve duası reddedilmez; şeytanî vesveseleri tardeder diye düşünürken ve namazda cemaatin büyük menfaatlerini *bilmüşâhede tasdik ederken bir perde daha açıldı, gördüm ki:*

Kâinat, bir câmi-i ekber.. ve bütün mahlûkat târifeleri, bir salât-ı kübrâda cemaat ile her biri kendine mahsus bir ibadetle ve hâl dili ile bir nevi namaz kılıyorlar gibi Mâbud-u Zülcelâl'in *muhit rubûbiyetine karşı çok geniş bir ubûdiyetle* mukabele için her biri umurun şehâdetlerini ve tevhidlerini tasdik eder ki, aynı neticeyi isbat tarzında vaziyet alıyorlar diye *müşâhede ederken, birden bir perde daha açıldı, gördüm ki:*

Nasıl bir insan-ı ekber olan kâinat, lisân-ı hâl ile.. ve çok eczaları, istidat ve ihtiyac-ı fitrî lisânıyla.. ve zîşuur mevcudâtları, lisân-ı kâl ile **إِيَّاكَ نَعْبُدُ**⁴ **وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ** diyorlar ve Hâlık'ının *merhametkârâne rubûbiyetine karşı*

¹ “(Haydi öyleyse deyiniz): Yalnız Sana ibadet eder, yalnız senden medet umarız.” (Fâtiha sûresi, 1/5)

² “Bizi doğru yola ilet!” (Fâtiha sûresi, 1/6)

³ “(Haydi öyleyse deyiniz): Yalnız Sana ibadet eder, yalnız senden medet umarız. Bize hidayet eyle.” (Fâtiha sûresi, 1/5)

⁴ “(Haydi öyleyse deyiniz): Yalnız Sana ibadet eder, yalnız senden medet umarız.” (Fâtiha sûresi, 1/5)

ubûdiyetlerini gösteriyorlar. Aynen öyle de birer küçücük kâinat hükmünde o cemaat-i uzmâda her bir arkadaşımın cesedi gibi; benim cesedimdeki zerrelere ve kuvveler ve duygularım dahi, Hâlık'ının rubûbiyetine karşı itaat ve ihtiyaçlarının lisân-ı hâliyle **إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ** diyerek emir ve irade-i ilâhiyeye göre hareket ettiklerini.. ve her anda Hâlık'larının inâyetine ve rahmetine ve yardımına muhtaç olduklarını gösteriyorlar gördüm. Hem namazdaki cemaatin kudsî sırrını, hem “ن” un güzel mucizesini hayretle müşâhede edip, “ن” kapısıyla girdiğim gibi çıktım, elhamdülillâh dedim. **إِيَّاكَ نَعْبُدُ** cümlesini, o üç cemaatin ve o büyük ve küçücük arkadaşlarım hesabına da söylemeye alıştım.

Şimdi mukaddime bitti, sadede dönüyoruz. **إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ** 'in işaret ettikleri hüccete gayet kısa bir işarettir:

Evvelâ: Biz gözümüzle görüyoruz; kâinatta, hususan zemin yüzünde, dehşetli ve dâimî bir faaliyet ve hallâkiyetin intizamla cereyanı içinde merhametkârâne, müdebbirâne bir rubûbiyet-i mutlaka, hadsiz zihayatların istiânelerine.. ve fiilen ve hâlen ve kâlen istimdatlarına.. ve dualarına, kemâl-i hikmet ve inâyet ile imdad.. ve her birine fiilen cevap vermek tezahürü içinde bir ulûhiyet-i mutlaka, bir mâbudiyet-i âmmenin tecelliyatı, umum mahlûkatın, hususan zihayatın ve bilhassa insan tâifelerinin fitrî ve ihtiyârî binler tarzındaki ibadetlerine mukabelesini akl-ı selim ve iman gözü gördüğü gibi, bütün semâvî fermanlar ve enbiyâlar haber veriyorlar.

Sâniyen: “**نَعْبُدُ**” ن 'unun remziyle mukaddime mezkûr üç cemaatten her biri ve umumu; beraber, çeşit çeşit, fitrî ve ihtiyârî ibadetlerle meşgul olmaları; şeksiz, bedâhetle bir mâbudiyete karşı şâkirâne bir mukabele.. ve bir Mâbud-u Mukaddes'in mevcudiyetine hadsiz ve şüphesiz bir şehâdet. Ve “**نَسْتَعِينُ**” ن 'unun remziyle mezkûr üç cemaatin, yani mecmû-u kâinattan tâ bir cesetteki zerrelere cemaatinden her bir tâifenin, her bir ferdin fiilî ve hâlî istiâneleri ve duaları var. Ve onların muâvenetlerine koşan ve dualarına kabul ile cevap veren bir şefkatli Müdebbir'e, şüphesiz şehâdet eder. Meselâ Yirmi Üçüncü Söz'ün dediği gibi; zemindeki umum mahlûkatın *üç nevi duaları*, pek harika ve ümidin haricinde kabul olması, bir Rabb-i Rahîm ve Mücib'e kat'î şehâdet eder.

1 “(Yalnız Sana) ibadet ederiz.” (Fâtiha sûresi, 1/4)

2 “(Yalnız Sen'den) medet umarız.” (Fâtiha sûresi, 1/4)

Evet tohumlar ve çekirdekler, *istidat lisaniyla* her biri, birer ağaç ve birer sümbüle olmayı Hâlık'ından isteyip, duaları gözümüz önünde kabul olması gibi; bütün hayvanâtın *ihtiyac-ı fitrî lisaniyla* elleri yetişmediği yerlerden rızıklarını ve hayatlarına lüzumu bulunan ve iktidarlarının haricindeki matlublarını birisinden isteyip o fitrî ihtiyaç diliyle ettikleri bütün dualarını gözümüz önünde kabul eden.. ve imdatlarına acîb ve şuursuz mahlûkatı vakti-ne hikmetle koşturan bir Hâlık-ı Kerîm'e zâhir şehâdet eder. İşte bu iki kısma kıyasen, *lisân-ı kâl ile edilen duaların* bütün nevileri, hususan enbiyâların (*aleyhimüsselâm*) ve havasların harika bir surette makbuliyeti, ¹ *إِنَّكَ نَسَعِينَ* 'deki hüccet-i vahdâniyete şehâdet eder.

Altıncı Kelime

² *إِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ* 'dir. Bundaki hüccete gayet kısa bir işaret şudur:

Evet, nasıl bir yerden bir yere giden yolların ve bir noktadan uzak bir noktaya çekilen hatların en kısası ise, en doğrusudur ve müstakîmdir. Aynen öyle de mâneviyatta ve mânevî yollarda ve kalbî mesleklerde en doğrusu, en müstakîmi ise en kısa ve en kolaydır. Meselâ Risale-i Nur'da bütün muvâzeneleri ve küfür ve iman yollarının mukayeseleri kat'î gösteriyorlar ki:

İman ve tevhid yolu, gayet kısa ve doğru ve müstakîm ve kolaydır. Ve küfür ve inkâr yolları gayet uzun ve müşkülâtlı ve tehlikelidir. Demek bu istikâmetli ve hikmetli ve her şeyde en kısa ve kolay yolda sevk edilen bu kâinatta, elbette şirk ve küfrün hakikatleri olamaz.. ve iman ve tevhidin hakikatleri, bu kâinata güneş gibi lâzım ve vâciptir.

Hem ahlâk-ı insaniyede en rahat, en faydalı, en kısa, en selâmetli yol ise sırat-ı müstakîmde, istikâmettedir.

• *Meselâ kuvve-i akliye; hadd-i vasat olan hikmeti.. ve kolay, faydalı istikâmeti kaybetse, ifrat veya tefritle muzır bir cerbezeye ve belalı bir belâhete düşer, uzun yollarında tehlikeleri çeker.*

• *Ve kuvve-i gadabiye; hadd-i istikâmet olan şecaati takip etmezse, ifratla çok zararlı ve zulümlü tehevvue ve tecebbüre.. ve tefritle çok zilletli ve elemli cebânet ve korkaklığa düşer. İstikâmeti kaybetmesinin, hatasının cezası olarak dâimî, vicdanî bir azabı çeker.*

¹ “Biz yalnız Sen'den medet umarız.” (Fâtîha sûresi, 1/4)

² “Bizi doğru yola, Sana doğru varan yola ilet.” (Fâtîha sûresi, 1/6)

• *Ve insandaki kuvve-i şeheviye; selâmetli istikâmeti ve iffeti zâyî etse, ifratla musibetli, rezaletli fücûra, fuşşâ.. ve tefritle humuda, yani nimetlerdeki zevk ve lezzetten mahrum düşer ve o mânevî hastalığın azabını çeker.*

İşte bunlara kıyasen, hayat-ı şahsiye ve hayat-ı içtimaiyenin bütün yollarında istikâmet, en faydalı ve kolay ve kısadır. Ve sırat-ı müstakîm kaybedilse o yollar, pek belalı ve uzun ve zararlı olur.

Demek إِيْهِدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيْمَ pek çok câmi ve geniş bir dua, bir ubû-diyet olduğu gibi; bir hüccet-i tevhide ve bir ders-i hikmete ve bir tâlim-i ahlâka işaret eder.

Yedinci Kelime

صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ¹ 'dir. Bundaki hüccete gayet kısa bir işaret:

Evvelâ: “مِنَ النَّبِيِّينَ وَالصِّدِّيقِينَ وَالشُّهَدَاءِ² عَلَيْهِمُ” diye اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَى سَائِرِ الْمُرْسَلِينَ³ âyeti beyan ederek, nev-i beşerde istikâmet nimetine mazhar dört tâifeyi beyan içinde, o tâifelerin reislerine اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ⁴ ile Muhammed (*aleyhissalâtü vesselâm*)’a,⁵ اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَى عَبْدِكَ⁶ ile Ebûbekir Sıddık (*radıyallâhu anhu*)’a,⁶ اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَى عُمَرَ وَوَسَّامٍ⁷ ile Ömer ve Osman ve Ali (*radıyallâhu anhum*)’e işaret edip; Peygamber’den (*aleyhissalâtü vesselâm*) sonra Sıddık (*radıyallâhu anhu*).. sonra Ömer, Osman, Ali, (*radıyallâhu anhum*) üçü hem şehit, hem halife olacaklar diye gaybî ihbarla bir lem’a-yı i’câz gösterir.

Sâniyen: Nev-i beşerin en yüksek, en müstakîm, en sadık bu dört tâifesi; Âdem (*aleyhisselâm*) zamanından beri hadsiz hüccetler, mucizeler, kerametler, deliller, keşfiyatlar ile bütün kuvvetleriyle dâvâ edip ve beşerin ekseri onları tasdik ettikleri hakikat-i tevhid, elbette güneş gibi kat’îdir. Bu hadsiz meşâhir-i insaniye, yüz binler mucizelerle ve hadsiz hüccetlerle doğruluklarını ve hakkaniyetlerini gösterip tevhid ve vücûb-u vücûd ve vahdet-i Hâlık gibi

¹ “Nimet ve lütfuna mazhar ettiklerinin yoluna ilet.” (Fâtiha sûresi, 1/7)

² “Nimet ve lütfuna nail ettiklerin” (Fâtiha sûresi, 1/7)

³ “(Kim Allah’a ve Resûlüne itaat ederse işte onlar,) Allah’ın nimetlerine mazhar ettiği nebîler, sıddıklar, şehidler, salih kişilerle (beraber olacaklardır).” (Nisâ sûresi, 4/68-69)

⁴ “Nebîlerle...” (Nisâ sûresi, 4/69)

⁵ “Sıddiklerle...” (Nisâ sûresi, 4/69)

⁶ “Şehidlerle...” (Nisâ sûresi, 4/69)

müsbet meselelerde ittifakları ve icmâları öyle bir hüccettir ki, hiçbir şüpheyi bırakmaz.

Acaba kâinatın ehemmiyetli netice-i hilkatı ve zeminin halifesi ve zîhayatların istidatça en cemiyetli ve yükseği olan nev-i beşerin en müstakîmleri, en sâdik ve musaddak mürşidleri ve kemâlâtta reisleri olan mezkûr o dört tâife-nin icmâ ve ittifakla iman edip haber verdikleri.. ve kâinatı bütün mevcudâtıyla delil gösterip hakkalyakîn, aynelyakîn, ilmelyakîn itikat ettikleri ve sarsılmaz kanaat getirdikleri bir hakikati tanımayan ve inkâr eden, hadsiz bir cinâyet ve nihayetsiz bir azaba müstehak olmaz mı?

Sekizinci Kelime

غَيْرِ الْمَعْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ¹ dir. Bundaki hüccete kısa bir işarettir:

Evet tarih-i beşer ve kütüb-ü mukaddese, tevâtürlere ve küllî ve kat'î hâdisât ve mâlûmat ve müşâhedât-ı beşeriyeye istinaden bilittifak, sarîh ve kat'î bir surette haber veriyorlar ki:

Sırat-ı müstakîm ehli olan peygamberlere (*aleyhimüsselâm*) binler vâkıâtta istimdatlarına harika bir tarzda gaybî imdat gelmesi ve onların istediklerinin aynen verilmesi.. ve düşmanları olan münkirlere yüzer hâdisâtta aynı zamanda gazab gelmesi ve semâvî musibet başlarına inmesi, kat'î, şeksiz gösterir ki; bu kâinatın ve içindeki nev-i beşerin Hakîm ve Âdil ve Muhsin ve Kerîm ve Aziz ve Kahrî bir Mutasarrıf'ı, bir Rabb'i var ki; Nuh² ve İbrahim³, Mûsâ⁴ ve Hud⁵ ve Sâlih⁶ gibi (*aleyhimüsselâm*) çok nebilere pek harika bir surette tarihî ve geniş hâdiselerle muzafferiyet ve necatları vermiş.. ve Semud⁷ ve Âd⁸ ve Firavun⁹ kavimleri gibi çok zalimlere ve münkirlere dahi, peygamberlere isyanlarına mukabil dünyada dahi bir ceza olarak, başlarına dehşetli, semâvî musibetler indirmiş.

¹ “Gazaba uğrayanların ve sapkınlarınkine değil.” (Fâtîha sûresi, 1/7)

² Bkz.: A'râf sûresi, 7/64; Yûnus sûresi, 10/73; Hûd sûresi, 11/37; Mû'minûn sûresi, 23/26-29; Şuarâ sûresi, 26/119; Ankebût sûresi, 29/15; Sâffât sûresi, 37/75-76; ...

³ Bkz.: Enbiyâ sûresi, 21/68-71.

⁴ Bkz.: A'râf sûresi, 7/107-108, 133; Şuarâ sûresi, 26/32-33, 45, 61-67; Tâhâ sûresi, 20/77-80; ...

⁵ Bkz.: A'râf sûresi, 7/72; Hûd sûresi, 11/58.

⁶ Bkz.: Hûd sûresi, 11/66.

⁷ Bkz.: Kamer sûresi, 54/23-31; A'râf sûresi, 7/73-78; Hûd sûresi, 11/61-68; Şuarâ sûresi, 26/141-159; ...

⁸ Bkz.: Kamer sûresi, 54/18-21; Hâkka sûresi, 69/6-8; Necm sûresi, 53/50; A'râf sûresi, 7/73; Hûd sûresi, 11/58-60; Şuarâ sûresi, 26/139; ...

⁹ Bkz.: Bakara sûresi, 2/50; Âl-i İmran sûresi, 3/11, 130; A'râf sûresi, 7/137; Enfâl sûresi, 8/52, 54; Yûnus sûresi, 10/90; ...

Evet Âdem (*aleyyhisselâm*) zamanından beri, beşeriyette *iki cereyan-ı azîm* birbiriyle çarpışarak gelmiş:

Biri: İstikâmet yolunu takip ile nimet ve saadet-i dâreyne mazhar olan ehl-i nübüvvet ve salâhat ve iman, kâinatın hakikî güzelliğine ve intizam ve kemâline mutâbık olarak istikâmette hareket ettiklerinden, hem kâinat sahibinin lütuflarına, hem iki cihanın saadetine mazhar olup beşeri, melekler derecelerine, belki fevkine terakki ettirmeye vesile olarak dünyada iman hakikatleriyle mânevî bir cennet, âhirette bir saadet kazanıp ve kazandırmışlar.

İkinci Cereyan: İstikâmeti bırakıp ifrat ve tefritle aklı, bir vesile-i azap ve elemeler toplayıcı bir âlete çevirmesinden; insanıyeti en bedbaht bir hayvaniyetten aşağı düşürüp¹ dünyada zulümlerine mukabil gazab-ı ilâhî ve musibet tokatlarını yemekle beraber, dalâleti cihetinden, akıl alâkadarlığıyla kâinatı bir hüzüngâh ve matemhâne-i umumiye ve zevalde yuvarlanan zîhayatlar için bir mezbaha, selhâne ve gayet çirkin ve karışık görüp ruhu, vicdanı dünyada bir mânevî cehennemde olup, âhirette dâimî bir azap çekmeye² kendini müstehak eder.

İşte Fâtiha-yı Şerife'nin âhirinde **الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ** ³ **وَالضَّالِّينَ** âyeti, bu iki cereyan-ı azîmi ders veriyor. *Ve Risale-i Nur'daki bütün muvâzenelerin menbaı ve esası ve üstadı, bu âyettir.* Madem yüzer muvâzenelerle Nur'lar, bu âyeti tefsir etmişler; biz dahi izahını ona havale ederek, bu kısa işaretle iktifâ ederiz.

Dokuzuncu Kelime

أَمِينَ 'dir. Buna kısacık bir işaret:

Madem **نَسْتَعِينُ**⁵ , **نَعْبُدُ**⁴ 'deki "ن" üç cemaat-i azîmeyi, bilhassa Âlem-i İslâm câmiindeki muvahhidîn cemaatini, hususan o vakit namazda bulunan

¹ Bkz.: A'raf sûresi, 7/179; Furkan sûresi, 25/44.

² Kâfirlerin ebedî cehennemde kalacaklarına dair bkz.: Nisâ sûresi, 4/169; Ahzâb sûresi, 33/65; Cin sûresi, 72/23.

³ "Nimet ve lutfuna mazhar ettiklerinin (yoluna ilet); gazaba uğrayanların ve sapkınlarınkine değil." (Fâtiha sûresi, 1/7).

⁴ "Yalnız Sana ibadet ederiz." (Fâtiha sûresi, 1/4)

⁵ "Yalnız Sen'den medet umarız." (Fâtiha sûresi, 1/4)

milyonlar cemaatini bize gösterip bizi içlerinde bulunduruyor.. ve dualarına ve –söylediğimizi aynen söylemeleriyle– tasdiklerine ve bir nevi şefaatlerine hissedar olmamıza yol açıyor.

Biz dahi bu “âmin” kelimesiyle, o cemaat-i muvahhidîn ve musallînin dualarına yardım.. ve dâvâlarını tasdik.. ve şefaatlerinin ve istiânelerinin makbuliyetine, o âmîn ile bir rica etmemizle bizim cüz'î ubûdiyet ve dua ve dâvâmızı; küllî, geniş bir ubûdiyete çevirip küllî, umumî rubûbiyete muka-bele ettirir.

Demek uhuvvet-i imaniye ve vahdet-i islâmiye sırrıyla, her namaz vaktinde Âlem-i İslâm mescidinde milyonlarla efradı bulunan bir cemaatin –râbita-yı vahdet itibarıyla ve mânevî radyolar vasıtasıyla– Fâtîha'daki âmînleri, küliyet kesbeder; milyonlar âmînler hükmüne geçebilir.¹(Hâşiye)

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ²
سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ³

1 (Hâşiye) İşte derecâta göre bir âmî, bir çekirdek kadar bu kudsi hakikatten hisse alsa; ruhen terakki etmiş kâmil bir insan, bir hurma ağacı kadar hisse alır. Fakat daha terakki etmeyen bir adam, Fâtîha okurken bu manaları kasten hatıra getirmemeli,^(Hâşiyecik) tâ huzura zarar olmasın. Eğer o makama terakki etse, zaten o manalar kendilerini gösterirler.

(Hâşiyecik) Bu hâşiyedeki “kasten” kelimesinin izahını Üstadımızdan sorduk. Aldığımız cevabı aynen yazıyoruz:

Teşehhüd ve Fâtîha kelimelerinin geniş ve yüksek manaları kastî değil, belki dolayısıyla meşguliyet ve huzura bir nevi gaffet veren tafsîlâtı değil; belki mücmel ve kısa manaları gaffeti dağıtır, ubudiyeti ve münâcâtı parlatır görüyorum. Namazın ve Fâtîha ve teşehhüdün pek yüksek kıymetlerini tam gösterir. İkinci kısmın âhîrinde “kasten meşgul olmamak”tan murad ise; o manaların tafsîlâtıyla bizzat iştiğal, bazen namazı unutturur, huzura belki dokunur. Yoksa dolayısıyla ve muhtasar bir tarzda büyük faydalarını hissediyorum.

Üçüncü Medrese-i Yusufiye'deki
Risale-i Nur talebeleri namına
Ceylân

2 “Bütün hamdler, övgüler âlemlerin Rabbi Allah'adır.” (Fâtîha sûresi, 1/2)

3 “Sübhanısın yâ Rab! Senin bize bildirdiğinden başka ne bilebiliriz ki? Her şeyi hakkıyla bilen, her şeyi hikmetle yapan sensin.” (Bakara sûresi, 2/32)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
وَبِهِ نَسْتَعِينُ¹

Üçüncü Medrese-i Yusufiye'nin Tek Bir Dersinin

Üçüncü Kısım

Mukaddime

Namazdaki Fâtiha'nın mânevî emriyle, ²إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ feyziyle İkinci Kısım yazıldığı gibi; namazdaki teşehhüdde dahi ³مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ cümlesinin diliyle, mânevî ihtarıyla ve Sûre-i Feth'in âhîrinde

هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا ۖ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ⁴

beş mucize-i gaybiyeyi gösteren büyük âyetin nuruyla üçüncü kısmını yazmaya –şimdi beyanına iznim olmayan üç sebep için– mecbur oldum. Tafsilatını, izahatını, senetli hüccetlerini Risalet-i Muhammediye'ye dair Zülfikar'daki Mucizât-ı Ahmediye ve Arabî Hizb-i Nurî'ye havale edip yalnız gayet muhtasar, kısacık üç işaret ile Arabî Hizb-i Nurî'nin hülâsasının bir hülâsası ve tesbihatta tekrar ettiğim kelime-i tevhid ile dâimî virdim ve bir tefekkür-ü Arabî olarak burada yazılan risaleciğinin ⁵مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ şehâdetine dair parçanın bir nevi tercümesi, İkinci ve Üçüncü İşaret'te yazılacak.

Birinci İşaret

Bu kâinat sahibinin tezahür-ü rubûbiyetine ve sermedî ulûhiyetine ve nihayetsiz ihsânâtına küllî bir ubûdiyet ve tanıttırmakla mukabele eden

¹ Ancak O'ndan yardım dileriz.

² “Şehadet ederim ki Allah'tan başka ilâh yoktur.” (Müslim, *salât* 60; Tirmizî, *salât* 216; Ebû Dâvûd, *salât* 178; Ahmed İbni Hanbel, *el-Müsned* 1/292)

³ “Şehadet ederim ki Hz. Muhammed (sallâllâhu aleyhi ve sellem) Allah'ın resûlüdür.” (Müslim, *salât* 60; Tirmizî, *salât* 216; Ebû Dâvûd, *salât* 178; Ahmed İbni Hanbel, *el-Müsned* 1/292)

⁴ “Bütün dinlere üstün kılmak için Resûlünü hidâyet ve hak dinle gönderen O Allah'tır. Buna şahit olarak Allah yeter. Muhammed Allah'ın resûlüdür. Onun beraberindeki müminler de kâfirlere karşı şiddetli olup kendi aralarında şefkatlidirler.” (Fetih sûresi, 48/28-29)

Muhammed (*aleyhissalâtü vesselâm*), bu kâinata güneşin lüzumu gibi elzemdir ki; nev-i beşerin üstad-ı ekberi ve büyük peygamberi ve fahr-i âlem.. ve لَوْلَاكَ¹ hitabına mazhar.. ve hakikat-i Muhammediyesi; hem sebab-i hilkat-i âlem, hem neticesi ve en mükemmel meyvesi olduğu gibi; bu kâinatın hakikî kemâlâtı.. ve sermedî Cemîl-i Zülcelâl'in bâkî aynaları ve sıfatlarının cilveleri ve hikmetli ef'âlinin vazifedar eserleri ve çok mânidar mektupları olması.. ve bâkî bir âlemi taşıması.. ve bütün zîşuurların müştâk oldukları bir dâr-ı saadet ve âhireti netice vermesi gibi hakikatleri, hakikat-i Muhammediye (*aleyhissalâtü vesselâm*) ve risalet-i Ahmediye ile tahakkuk ettiğinden, nasıl bu kâinat onun risaletine gayet kuvvetli ve kat'î şehâdet eder; öyle de başta Âlem-i İslâm, bütün beşer ve bütün zîşuur, cehennemden daha acı ve korkunç olan ademden, hiçlikten, idam-ı ebedîden, fenâ-yı mutlakdan kurtulmak için dâimî aşk ve şevkle her zamanda ve câmî mahiyetinin bütün kuvvetleriyle, bütün istidâdât lisanlarıyla, bütün dualar ve ibadetler ve ricalarının dilleriyle istedikleri hayat-ı bâkiyeyi kuvvetli ve kat'î beşaret veren risalet-i Ahmediye (*aleyhissalâtü vesselâm*) ve hakikat-i Muhammediye'ye (*aleyhissalâtü vesselâm*) şehâdet edip, nev-i beşerin medar-ı iftihar ve eşref-i mahlûkat olduğuna imza bastığı gibi; her zamanda üç yüz elli milyon ehl-i imanın السَّبَبُ² كَالْفَاعِلِ² sırınca, her gün işledikleri bütün hasenâtlar ve hayırların bir misli Muhammed (*aleyhissalâtü vesselâm*)'ın defter-i hasenâtına girmesi ve o tek şahsiyet-i Muhammediye (*aleyhissalâtü vesselâm*), yüzer milyon, belki milyarlar âbid-i muhsin kadar küllî bir ubûdiyete ve füyûzâta mazhar bir makam kazanması, o Zât'ın (*aleyhissalâtü vesselâm*) risaletine pek kuvvetli şehâdet edip imza basar.

İkinci İşaret

Benim virdimde her vakit tefekkürle baktığım yirmiden ziyade şehâdetlere işaret eden,

مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ صَادِقُ الْوَعْدِ الْأَمِينُ بِشَهَادَةِ ظُهُورِهِ دَفْعَةً مَعَ أَمْنَتِهِ بِأَكْمَلِ دِينٍ وَإِسْلَامِيَّةٍ وَسَرِيعَةٍ.. وَبِأَقْوَى إِيْمَانٍ وَاعْتِقَادٍ وَعِبَادَةٍ.. وَبِأَعْلَى دَعْوَةٍ وَمُنَاجَاتٍ وَدَعَوَاتٍ.. وَبِأَعَمِّ تَبْلِيغٍ.. وَأَتَمِّ مَتَانَةٍ خَارِقَاتِ مُثْمِرَاتٍ لَا مِثْلَ لَهَا.

¹ “Sen olmasaydın, âlemleri yaratmazdım.” (Aliyyülkârî, *el-Esrâru'l-merfûa* s.385; el-Aclûnî, *Keşfü'l-hafâ* 2/214). Ayrıca yakın ifadeler için bkz.: et-Taberânî, *el-Mu'cemü'l-evsat* 6/314; el-Hâkim, *el-Müstedrek* 2/672.

² (Bir işe) sebep olan, (onu bizzat) yapan gibidir.

Kısa bir nevi tercümesi ve meâli: Yani Muhammed'in (*aleyhissalâtü vesselâm*) risaletine şehâdet eden:

Birincisi

On bir hâlâtından çıkan bir hüccet-i risalettir.

•Evet, okumak ve yazmak öğrenmediği ve ümmî olduğu hâlde; on dört asrın ukalâsını, feylesoflarını hayrette bırakan ve edyân-ı semâviyede birinciliği kazanan bir din ile birden, tecrübesiz ve def'aten meydana çıkması, emsâl kabul etmez bir hâlet olduğu gibi...

•Sözlerinden, fiillerinden, hâllerinden çıkan İslâmiyet'in her zamanda üç yüzelli milyon insanın ruhlarına, nefislerine, akıllarına terbiyekârâne ders vermesi ve mânevî terakkiyâta sevketmesi, emsâlsiz bir hâlettir.

•Hem öyle bir şeriatla meydana gelmiş ki; âdilâne kanunlarıyla nev-i beşerin beşten birisini on dört asırdaki maddî ve mânevî terakki içinde idare etmesi misilsiz bir hâlet olduğu gibi...

•O Zât, (*aleyhissalâtü vesselâm*) öyle bir iman ve itikatla meydana çıktı ki; bütün ehl-i hakikatin her zaman onun mertebe-i imanından feyz almalarıyla beraber "en yüksek ve en kuvvetli bir derecededir" diye müttefikan tasdikleri...

•Ve o zamanda hadsiz muâzırlarının ona muhalefeti, zerre kadar bir telâş, bir vesvese, bir şüphe vermemesi gösteriyor ki, kuvvet-i imaniyede dahi onun emsâli yok ve o küllî yüksek imanı misilsizdir.

•Hem öyle bir ubûdiyet ve ibadet gösterdi ki; iptidâ ve intihâyı birleştirip hiç kimseyi taklit etmeyerek, ibadetin en ince esrarını görüp mürâat ederek, en dağdağalı zamanlarda dahi tam tamına ubûdiyeti yapması emsâlsiz bir hâlet olması gibi...

•Hâlık'ına karşı öyle deavât ve münâcât ve ricalar yapmış ki, bu zamana kadar telâhuk-u efkârla beraber o mertebeye yetişilmemiş. Meselâ Cevşenü'l-Kebîr münâcâtında binbir esmâ-yı ilâhiyeyi şefaatçi ederek Hâlık'ını öyle bir tarzda tavsif ve tarif eder ki, emsâli yok. Ve mârifetullahta kimse ona yetişememesi, misilsiz bir hâlettir.

•Hem öyle bir metânетle insanları dine davet ve öyle bir cür'etle risaletini tebliğ etmiş ki; kavmi ve amcası ve dünyanın büyük devletleri ve eski dinlerin etbâları, ona muâzır ve düşman oldukları hâlde, zerre kadar korkmayarak, çekinmeyerek, umumuna meydan okuması ve başa da çıkarması, emsâlsiz bir hâlettir.

İşte onun sıdkına ve nübüvvetine bu harika, emsâlsiz sekiz hâletin mecmûu, gayet kuvvetli bir şehâdetir. Ve bu hâletler, o Zât'ın (*aleyhissalâtü vesselâm*) nihayet derecede ciddiyetine ve itmînanına ve kemâl-i sıdkına ve hakkaniyetine kat'î kanaati var olduğunu gösteriyor.

Âlem-i İslâm, her günde, her teşehhüdde milyonlar lisanla السَّلَامُ عَلَيْكَ der. Ve onun memuriyetine teslimiyetini.. ve getirdiği saadet-i ebediye beşaretini tasdik ettiğini.. ve beşeriyetin derin bir aşkla ve fitrî ve istidadî pek kuvvetli bir iştiyakla aradığı hayat-ı bâkiyeye sağlam bir yol açtığına karşı Âlem-i İslâm, minnettarâne, müteşekkîrâne السَّلَامُ عَلَيْكَ ile bir mânevî ziyaret ve görüşmek ve üç yüz elli milyon, belki milyarlar nâmına onu tebrik eder.

Yirmi Küllî Şehâdetlerden ve Çok Şehâdetleri İhtiva Eden İkinci Şehâdet

وَبِشَهَادَةِ جَمِيعِ حَقَائِقِ الْإِيمَانِ عَلَى تَصْدِيقِهِ²

Yani imanın altı rükünlerinin hakikatleri ve tahakkukları ve hakkaniyetleri, Muhammed (*aleyhissalâtü vesselâm*)'ın risaletine ve hakkaniyetine kat'î şehâdet eder. Çünkü onun risalet hayatının şahsiyet-i mânevîyesi ve bütün dâvâlarının esası ve mahiyet-i nübüvveti, o altı rükündür. Öyle ise o rükünlerin tahakkuklarına delâlet eden bütün deliller, Muhammed (*aleyhissalâtü vesselâm*)'ın risaletinin hak olduğuna ve onun sâdıkiyetine dahi delâlet ederler. Hem âhiretin tahakkukuna sâir rükünlerinin delâletini Meyve Risalesi ve Onuncu Söz'ün Zeyilleri beyan ettikleri gibi; öyle de her bir rükün hüccetleriyle beraber onun risaletine bir hüccettir.

Binler Şehâdetleri İhtiva Eden Üçüncü Küllî Şehâdet

وَبِشَهَادَةِ ذَاتِهِ عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ بِأَلْفِ مُعْجَزَاتِهِ.. وَكَمَالَاتِهِ.. وَعُلُوِّ أَخْلَاقِهِ³

Yani O Zât, (*aleyhissalâtü vesselâm*) güneş gibi kendi kendine delildir. Binler mucizât ve kemâlât ve yüksek, güzel ahlâkıyla risaletine ve sâdıkiyetine pek kuvvetli şehâdet eder.

¹ “Ey Peygamber, Allah'ın selâmı üzerine olsun! O'nun rahmeti ve bereketi de üzerine olsun!” (Buhârî, ezân 148; Müslim, salât 55; Tirmizî, salât 99)

² İman hakikatlerinin hepsinin O'nu tasdik etmesinin şehadetiyle.

³ Binler mu'cizeler, kemâlât ve yüce ahlâkı beraberinde bulunduran Zâtının (*aleyhissalâtü vesselâm*) şehadetiyle.

Evet Mucizât-ı Ahmediye (*aleyhissalâtü vesselâm*) risale-i harikada üç yüzden ziyade nakl-i sahih ile isbat ettiği gibi; o Zât'ın (*aleyhissalâtü vesselâm*)¹ وَأَنْشَقَّ الْقَمَرُ² ve ³لِكِنَّ اللَّهَ رَمَى² ve ³وَمَا رَمَيْتَ إِذْ رَمَيْتَ وَلَكِنَّ اللَّهَ رَمَى² ve nakl-i sahih ve tevâtürle, aynı elin beş parmağıyla kamerin iki parça olması..³ ve nakl-i sahih ve tevâtürle, aynı elin beş parmağından beş çeşme su akması ve susuz kalan bütün ordusu o sudan içmesi ve şahit olması ve bu acib harika, iki defa başka yerde de vuku bulması..⁴ ve aynı avuç ile bir parça toprağı, hücum eden düşman ordusuna atarak, her birisinin gözüne bir avuç toprak girmesiyle hücumda iken kaçmaları..⁵ ve aynı avuçta küçük taşlar insanlar gibi tesbih edip sübhânallah demeleri⁶ gibi... nakl-i sahih ile ve bir kısmı tevâtürle tarihlerde katiyen vukua gelen yüzer –ve ehl-i tahkikin yanında bine kadar– mucizâtın⁷ elinde zuhuru.. ve dost ve düşmanların ittifakıyla O'nda güzel hasletlerin ve ahlâk-ı hasenenin en yüksek derecesinde bulunması..⁸(Hâşiye) ve arkasında tebaiyetle sülûk edip kemâlâta erişen ve hakikate aynelyakîn yetişen bütün ehl-i tahkikin, ittifakla kemâlât-ı Muhammediye'nin (*aleyhissalâtü vesselâm*) en yüksek derecede bulunduğuna hakkalyakîn tasdikleri.. ve O'nun dininden gelen Âlem-i İslâm'ın füyuzâtı.. ve koca İslâmiyet'in hakikatleri, O'nun harika kemâlâtına delâlet eder. Elbette o Zât, (*aleyhissalâtü vesselâm*) bizzat kendi risaletine gayet parlak ve küllî, geniş şehâdet eder demektir.

Dek Çok Kuvvetli Şehâdetleri İhtiva Eden Dördüncü Şehâdet

وَبَشَٰهَادَةِ الْقُرْآنِ بِمَا لَا يُحَدُّ مِنْ حَقَائِقِهِ وَبَرَٰهِنِهِ⁹

Yani Kur'an-ı Mu'cizül-Beyan, hadsiz hakikatler ve hüccetleriyle risaletine, sâdikiyetine şehâdet eder. Evet, kırk vecihle mucize olduğu Zülfikar

¹ "...Ay bölündü." (Kamer sûresi, 54/1).

² "(Ey Resûlüm) Attığın vakit sen atmadın, lâkin Allah attı." (Enfâl sûresi, 8/17).

³ Buhârî, *menâkıb* 27, *menâkıbü'l-ensâr* 36, *tefsîru sûre* (54) 1; Müslim, *münâfikîn* 43-48.

⁴ Buhârî, *menâkıb* 25, *meğâzi* 35; Müslim, *fezâil* 6, 7, *imâre* 72, 73.

⁵ Müslim, *cihâd* 81; Dârimî, *siyer* 16; Ahmed İbni Hanbel, *el-Müsned* 1/303, 368.

⁶ el-Buhârî, *et-Târihu'l-kebir* 8/442; el-Bezzâr, *el-Müsned* 9/431, 434; et-Taberânî, *el-Mu'cemü'l-evsat* 4/245; Ebû Nuaym, *Delâilü'n-nübüvve* s.431-432, 593.

⁷ Bkz.: el-Beyhakî, *Delâilü'n-nübüvve* 1/10; en-Nevevî, *Şerhu Sahîhi Müslim* 1/2; İbni Hacer, *Fethu'l-bârî* 6/582-583; en-Nebhânî, *Hucetullâhi ale'l-âlemîn* s.3.

⁸ (Hâşiye) Hatta şecaat kahramanı Hazreti Ali (*radıyallâhu anfi*) diyor: "Harpte biz korktuğumuz zaman, Peygamber'in (*aleyhissalâtü vesselâm*) arkasına saklanır, tahassun ederdik." Şecaat gibi her haslette faik olduğunu, o zaman düşmanları dahi tasdik ettiklerini tarihler naklediyorlar.

⁹ Kur'an'ın hadd ü hesaba gelmeyen hakikat ve burhanlarının şehadetiyle.

Mecmuası'nda isbat edilen.. ve on dört asrı nurlandıran ve nev-i beşerin beş-ten birisini tebeddül etmeyen kanunlarıyla idare eden.. ve o zamandan şimdiye kadar bütün muânzlara meydan okuyup hiç kimse, hatta bir suresinin mislini getirmeye cesaret etmeyen.. ve Âyetü'l-Kübrâ'da isbat edildiği gibi altı ciheti nuranî, şüpheler giremeyen ve altı makam-ı kübrâ hakkaniyetine imza basan ve sarsılmaz altı hakikatlere dayanan.. ve her zamanda yüzer milyon lisanlarla şevk ve hürmetle okunan.. ve her dakikada milyonlar hâfızların kalblerinde kudsiyetle yazılan.. ve Âlem-i İslâm'ın bütün şehâdetleri ve imanları onun şehâdetinden tereşşuh eden.. ve bütün ulûm-u imaniye ve İslâmiye onun menbandan akan.. ve O, eski semâvî kitapları tasdik ettiği gibi¹, bütün kütüb ve suhuf-u semâviyenin mânevî tasdiklerine mazhar bulunan Kur'ân-ı Azîmüştân, bütün hakikatleriyle ve hakkaniyetini isbat eden bütün hüccetleriyle, Muhammed (*aleyhiassalâtü vesselâm*)'ın sıdkına ve risaletine şehâdet eder demektir.

Beşinci, Altıncı, Yedinci, Sekizinci Küllî Şehâdetler

وَشَهَادَةُ الْجَوْشَنِ بِقُدْسِيَّةِ إِشَارَاتِهِ.. وَرَسَائِلِ النُّورِ بِقُوَّةِ دَلَائِلِهِ.. وَالْمَاضِي بِتَوَاتُرِ
إِرْهَاصَاتِهِ.. وَالْأَسْتِقْبَالَ بِتَضَدِّيقِ الْأَفِ حَدِيثَاتِهِ²

Yani binbir esmâ-yı ilâhiyeye sarîhen ve işaretlen bakan.. ve bir cihette Kur'ân'dan çıkan bir harika münâcât olan.. ve mârifetullahta terakki eden bütün âriflerin münâcâtlarının fevkinde bulunan.. ve bir gazvede “Zırhı çıkar, onun yerine bu Cevşen'i oku!” diye Cebrail vahiy getiren³ “Cevşenü'l-Kebîr” münâcâtı içindeki hakikatler ve tam tamına Rabbine karşı tavsifler, Muhammed (*aleyhiassalâtü vesselâm*)'ın risaletine ve hakkaniyetine şehâdet ettiği gibi; Kur'ân'dan tereşşuh eden ve bir cihette Cevşen'den feyiz alan ve tevel-lüd eden Resâilî'n-Nuriye, yüz otuz parçasıyla risalet-i Muhammediye'ye (*aleyhiassalâtü vesselâm*) birtek hüccet olarak risaletinin bütün hakikatlerini aklen ve mantıken isbatıyla, hatta felsefenin nazarında akıldan pek uzak meselelerini göz önünde gibi gayet kolay ve makul bir tarzda ders vermesiyle Muhammed (*aleyhiassalâtü vesselâm*)'ın sâdikiyetine ve risaletine küllî bir surette şehâdet eder.

¹ Bkz.: Bakara sûresi, 2/41, 91, 97; Âl-i İmran sûresi, 3/3; Mâide sûresi, 5/48; Nisâ sûresi, 4/47; Fâtır sûresi, 35/31; Ahkaf sûresi, 46/30.

² Cevşen'in işaretlerinin kudsiyeti, Risale-i Nur'un delillerinin kuvveti, Efendimiz dünyaya teşrif etmeden meydana gelen tevâtür kuvvetindeki irhasat, vefat ettikten sonra da meydana gelen binlerce hâdisenin O'nun haber verdiği şeyleri tasdikinin şehadetiyile.

³ el-Gümüşhânevî, *Mecmûatü'l-ahzâb* (Evrâd-ı Muhyiddin İbni Arabî) s.531-532.

Hem zaman-ı mâzi dahi risaletine bir küllî şahittir ki; **irhasat** denilen nübüvvetten evvel zuhur eden ve gelecek peygamberin mucizâtı sayılan harikalar, tarihlerde ve siyer kitaplarında kat'î tevâtür tarzında nakledilen pek çok vâkıalar, gayet sağlam bir surette risaletine şehâdet eder ve çok nevileri var. Bir kısmı, gelecek şehâdetlerde beyan edilecek; bir kısmı da Zülfikar'da ve tarih kitaplarında sahih bir surette nakledilmiş. Meselâ velâdet-i peygamberiye-ye (*aleyhi'ssalâtü vesselâm*) yakın bir vakitte Kâbe'yi tahrip etmeye gelen Ebrehe askerinin başlarına ebâbil kuşlarının elleriyle taşların yağması..¹ ve velâdet gecesinde Kâbe'deki sanemlerin baş aşağı düşmesi..² ve Kısra-yı Fars sarayının harap olması..³ ve ateş-perest mecusîlerin bin seneden beri yanması devam eden ateşi o gece sönmesi..⁴ ve Bahîra-yı Râhib⁵ ve Halime-i Sa'diye'nin⁶ kat'î ihbarlarıyla bulutlar başına gölge etmesi gibi çok hâdiseler, nübüvvetinden evvel nübüvvetini haber vermişler.

Hem istikbal, yani vefatından sonra onun haber verdiği hâdiseler, pek çoktur ve çok nevileri var. Birisi, Âl-i Beyt'ine ve ashabına ve fütuhât-ı İslâmiye'ye ait **ihbarat-ı gaybiyesidir** ki; Zülfikar'da Mucizât-ı Ahmediye kısmında nakl-i sahih ile seksen vâkıanın aynen haber verdiği gibi çıkması, meselâ Hz. Osman'ın (*radîyallâhu anhu*) mushaf okurken⁷, Hz. Hüseyin'in (*radîyallâhu anhu*) Kerbelâ'da şehit edilmeleri..⁸ ve Şam⁹ ve İran¹⁰ ve İstanbul'un¹¹ fetihleri..

¹ Bkz.: Fil sûresi, 105/1-5; İbni İshak, *es-Sîre* 36-41; İbni Hişâm, *es-Sîratü'n-nebeviyye* 1/168-173; İbni Sa'd, *et-Tabakâtü'l-kübrâ* 1/91-92.

² Bkz.: el-Beyhakî, *Delâilü'n-nübüvve* 1/19; es-Suyûtî, *el-Hasâisu'l-kübrâ* 1/81; el-Halebî, *es-Sîratü'l-Halebiyye* 1/76.

³ Bkz.: el-Beyhakî, *Delâilü'n-nübüvve* 1/19, 126, 127; Ebû Nuaym, *Delâilü'n-nübüvve* s.139; et-Taberî, *Târihu'l-ümem ve'l-mülûk* 1/459.

⁴ Bkz.: el-Beyhakî, *Delâilü'n-nübüvve* 1/19, 126, 127; Ebû Nuaym, *Delâilü'n-nübüvve* s.139; et-Taberî, *Târihu'l-ümem ve'l-mülûk* 1/459.

⁵ Bkz.: Tirmizî, *menâkıb* 3; İbni Ebî Şeybe, *el-Musannef* 7/327; el-Bezzâr, *el-Müsned* 8/97; el-Hâkim, *el-Müstedrek* 2/672.

⁶ Bkz.: İbni Sa'd, *et-Tabakâtü'l-kübrâ* 1/112; Kadı İyâz, *eş-Şifâ* 1/368; el-Halebî, *es-Sîratü'l-Halebiyye* 1/167-168.

⁷ Bkz.: el-Hâkim, *el-Müstedrek* 3/110; Kadı İyâz, *eş-Şifâ* 1/339; ed-Deylemî, *el-Müsned* 5/313.

⁸ Bkz.: Ahmed İbni Hanbel, *el-Müsned* 3/242, 256, 6/294; et-Taberânî, *el-Mu'cemü'l-kebir* 3/107; et-Taberânî, *el-Mu'cemü'l-evsat* 6/249; el-Hâkim, *el-Müstedrek* 3/197.

⁹ Bkz.: Buhârî, *fezâilü'l-Medîne* 5; Müslim, *hac* 496, 497; Ahmed İbni Hanbel, *el-Müsned* 5/220; Muvatta', *câmi* 7.

¹⁰ Bkz.: Ahmed İbni Hanbel, *el-Müsned* 5/86, 87, 89. Ayrıca bkz.: Buhârî, *cihâd* 157, *humus* 8, *menâkıb* 25, *eymân* 3; Müslim, *fiten* 75-78.

¹¹ Bkz.: Ahmed İbni Hanbel, *el-Müsned* 4/335; et-Taberânî, *el-Mu'cemü'l-kebir* 2/38; el-Buhârî, *et-Târihu'l-kebir* 2/81; el-Hâkim, *el-Müstedrek* 4/468.

ve Abbâsî Devleti'nin zuhuru..¹ ve Cengiz ve Hülâgu'nun onu mağlup ve mahvetmesi² gibi seksen ihbar-ı gaybî mucizâtı, nakl-i sahih ile ve tarih ve siyer kitaplarına istinaden tafsilen yazması gibi, ihbar-ı gaybînin sâir nevileriyle ve Muhammed (*aleyhissalâtü vesselâm*)'ın hakkaniyetine delâlet eden pek çok vâkıât-ı istikbaliye ile zaman-ı istikbal dahi, kuvvetli ve küllî bir surette risalet-i Muhammediye'ye (*aleyhissalâtü vesselâm*) ve sâdıkiyetine şehâdet eder demektir.

Dokuzuncu, Onuncu, On Birinci, On İkinci Şehâdetlere İşaret Eden

وَشَهَادَةُ الْأَلِ بِقُوَّةِ يَقِينَاتِهِمْ فِي تَصَدِيقِهِ بِدَرَجَةِ حَقِّ الْيَقِينِ.. وَالْأَصْحَابِ بِكَمَالِ
إِيمَانِهِمْ فِي تَصَدِيقِهِ بِدَرَجَةِ عَيْنِ الْيَقِينِ.. وَالْأَصْفِيَاءِ بِقُوَّةِ تَحْقِيقَاتِهِمْ فِي تَصَدِيقِهِ بِدَرَجَةِ
عِلْمِ الْيَقِينِ.. وَالْأَقْطَابِ بِطَبَاقَتِهِمْ عَلَى رِسَالَتِهِ بِالْكَشْفِ وَالْمُشَاهَدَاتِ بِالْيَقِينِ.

Yani Muhammed (*aleyhissalâtü vesselâm*)'ın sâdıkiyetine ve hakkaniyetine küllî şehâdetlerden,

Dokuzuncusu

³ كَانِبَاءِ بَنِي إِسْرَائِيلَ sırımına mazhar ve salavâtlarda âl-i İbrahim (*aleyhissalâm*)'a mukabil olan âl-i Muhammed (*aleyhissalâtü vesselâm*)'ın⁴ içindeki **büyük evliya** (*radıyallâhu anhum*) ve Ali (*radıyallâhu anhi*) ve Hasan (*radıyallâhu anhi*) ve Hüseyin (*radıyallâhu anhi*) ve ehl-i beytin on iki imamı (*ḳaddesallâhu esrârahum*) ve Gavs-ı Âzam (*ḳuddise sirruhi*) ve Ahmed Rufâî (*ḳuddise sirruhi*), Ahmed Bedevî (*ḳuddise sirruhi*), İbrahim Desûkî (*ḳuddise sirruhi*), Ebu'l-Hasan Şâzelî (*ḳuddise sirruhi*) gibi **ak-tâblar ve imamlar**; ittifakla, hakkalyakîn bir itikatla ve keşfiyat ve müşâhedâtla ve ümmette gösterdikleri harika irşadat ve kerametlerle, risalet ve hakkaniyet ve sâdıkiyet-i Muhammediye'ye (*aleyhissalâtü vesselâm*) imanları ve şehâdetleri ile imza basıyorlar.

¹ Bkz.: Ahmed İbni Hanbel, *el-Müsne'd* 1/209; el-Beyhakî, *Delâilü'n-nübüvve* 6/517; el-Hâkim, *el-Müstedrek* 3/368; İbni Asâkir, *Târîhu Dimâşk* 26/351.

² Bkz.: ez-Zürkânî, *Şerhu'z-Zürkânî* 4/479-480; el-Münâvî, *Feyzu'l-kadîr* 4/4; Seyyid Kutub, *Fî-Zılâli'l-Kur'ân* 5/83; İbni Âşûr, *et-Tahrîr ve't-Tenvîr* 8/423, 430.

³ "Ümmetimin alimleri, İsrailoğullarının peygamberleri gibidir." (el-Münâvî, *Feyzu'l-kadîr* 4/384; Aliyyülkârî, *el-Masnû* 's.123; el-Aclûnî, *Keşfü'l-hafâ* 2/83)

⁴ Bkz.: Buhârî, *enbiyâ* 10, *tefsîru sûre* (33) 10, *deavât* 32, 33; Müslim, *salât* 65-69.

Onuncusu

Enbiyâdan sonra en muhterem ve yüksek tâife ve ümmî ve bedevî oldukları hâlde az bir zamanda nur-u Muhammedî (*aleyhiissalâtü vesselâm*) ile şarktan garba kadar âdilane idare edip, cihangir devletleri mağlup ederek müterakki, fenli, medenî, siyasî milletlere üstad, muallim, diplomat, hâkim-i âdil olarak o asrı bir “asr-ı saadet” hükmüne getiren **sahabeler**; Muhammed (*aleyhiissalâtü vesselâm*)’ın her hâlini tetkik ve taharriden sonra gözleriyle gördükleri çok mucizâtın kuvvetiyle eski düşmanlıklarını ve ecdatlarının mesleklerini ve çocukları –Hâlid İbni Velid¹ ve İkrime İbni Ebî Cehil² gibi– pederlerinin taraftarlıklarını, kavim ve kabilelerini tamamıyla bırakıp bütün ruh u canlarıyla, gayet fedakârâne bir surette İslâmiyet’e girerek aynelyakîn derecesinde Muhammed (*aleyhiissalâtü vesselâm*)’ın sâdikiyetine ve risaletine imanları; sarsılmaz, küllî bir şehâdetir.

On Birincisi

Asfiya ve siddikîn denilen müçtehitler, imamlar, allâmeler; İbni Sina, İbni Rüşd gibi dâhî *feylesoflar misillü binler ehl-i tahkik*; akîl ve mantıkî bir tarzda, her biri ayrı bir meslekte, şüphesiz, binler hüccetlere ve kat’î burhanlara istinaden, ilmelyakîn derecesinde Muhammed (*aleyhiissalâtü vesselâm*)’ın risaletine ve hakkaniyetine imanları öyle küllî bir şehâdetir ki, onların umumu kadar bir zekâsı bulunmayan karşılarına çıkamaz.

İşte o hadsiz şahitlerden birisi, bu zamanda Risale-i Nur’dur ki; münkirler ona karşı hiçbir çare bulamadıklarından, zabita ve adliyei aldatıp mahkeme eliyle susturmasına çalışıyorlar.

On İkincisi

Âlem-i İslâm’da her biri ümmetin ehemmiyetli bir kısmını daire-i dersine alıp harika irşad ve kerametlerle mânevî terakki ettiren ve hüccetler yerinde *müşâhedâta, keşfiyata dayanan ve aktâb denilen en derin ehl-i tahkik ve hakikat*, ruhânî terakkilerinde Muhammed (*aleyhiissalâtü vesselâm*)’ın risaletini ve sâdikiyetini ve en yüksek mertebe-i hakkaniyette bulunduğunu keşfen ve şuhûden görüp müttefikân ve mütetâbıkân nübüvvetine şehâdetleri öyle bir imzadır ki, onların umumu kadar bir yüksek mertebe-i kemâlâtı kazanmayan o imzayı bozamaz.

¹ Bkz.: el-Hâkim, *el-Müstedrek* 3/271.

² Bkz.: el-Hâkim, *el-Müstedrek* 3/271.

On Üçüncü Şehâdet

Dört külli ve çok geniş ve kat'î hüccetlerden ibarettir:

وَشَهَادَةُ الْأَزْمَنَةِ الْمَاضِيَةِ بِتَوَاتُرِ بَشَارَاتِ الْكَوَاهِنِ.. وَالْهَوَاتِفِ.. وَالْعُرَفَاءِ فِي الْأَدْوَارِ
السَّالِفِينَ.. وَبِمُشَاهَدَةِ بَشَارَاتِ الرُّسُلِ وَالْأَنْبِيَاءِ وَبِشَهَادَتِهِمْ وَبَشَارَتِهِمْ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ
بِرِسَالَةِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ فِي الْكُتُبِ الْمُقَدَّسَةِ.

Bu fıkranın kısaca bir meâli burada beyan edilecek. Ve izahatı ve sened-leri Zülfikar'ın Mucizât-ı Ahmediye kısmının âhırinde mükemmel var.

Yani geçmiş zamanlarda nev-i beşerin meşâhir ve nâmdarlarından başta **enbiyâ** olarak, **ârifler**, **kâhinler**, **hâtifler** müttefikan Muhammed (*aleyhissalâtü vesselâm*)'ın risaletine ve geleceğine irhasat nev'inden gayet sarih ve mükerrer haber verdiklerini, nakl-i sahih ve bir kısmını tevâtürle tarih ve siyer ve hadis kitaplarında kayıt ve kabul edilmesine ve Mucizât-ı Ahmediye Risalesinde o binler ihbaratın en kuvvetli ve kat'î kısmını tafsilen beyanına¹ binâen ona ha-vale edip gayet kısa bir işaretle deriz ki:

Enbiyâların mukaddes, semâvî kitaplarında Muhammed (*aleyhissalâtü vesselâm*)'ın nübüvvetine dair –Tevrat, İncil, Zebur'un yüzer âyetlerinde– sarâhate yakın kısmından yirmi âyetleri, On Dokuzuncu Mektup'ta yazılmış.² Hristiyan ve yahudiler tarafından çok tahrifatıyla beraber, yine nübüvvet-i Ahmediye'yi haber veren yüz âyeti, Hüseyin-i Cîsrî kitabında yazmış.

Kâhinler ise, –başta meşhur Şikk³ ve Satih⁴ olarak, ruhâni ve cin vasıtasıyla gayptan haber veren ve şimdi medyum denilen– tevâtür bir nakl-i sahih ile Peygamber (*aleyhissalâtü vesselâm*)'ın geleceğine.. ve Fars Devleti'ni kaldıracağına sarih bir surette haber verdikleri ve şüphe kaldırmaz bir tarzda yakında bir peygamberin Hicaz'da zuhurunu mükerrer söyledikleri gibi; **ârif-i billâh** kısmından Peygamber (*aleyhissalâtü vesselâm*)'ın cedle-rinden Kâ'b İbni Lüeyy⁵ ve Yemen ve Habeş padişahlarından Seyf İbni

¹ Bkz.: Mektubat, On Dokuzuncu Mektup, On Altıncı İşâret, İkinci Kısım.

² Bkz.: Mektubat, On Dokuzuncu Mektup, On Altıncı İşâret, Birinci Kısım.

³ Bkz.: İbni Hişâm, *es-Siratü'n-nebeviyye* 124-129; 158, 190-192; et-Taberî, *Târihu'l-ümem ve'l-mülûk* 1/431; Ebû Nuaym, *Delâilü'n-nübüvve* s.125-128.

⁴ Bkz.: el-Beyhakî, *Delâilü'n-nübüvve* 1/126-130; el-Esbehânî, *Delâilü'n-nübüvve* 1/134-136; et-Taberî, *Târihu'l-ümem ve'l-mülûk* 1/459-460.

⁵ Bkz.: Ebû Nuaym, *Delâilü'n-nübüvve* s.90; el-Esbehânî, *Delâilü'n-nübüvve* 1/156; İbni Kesîr, *el-Bidâye* 2/244.

Ziyezen¹ ve Tübba'² gibi çok ârifler, o zamanın evliyalrı, pek sarıh bir surette Muhammed (*aleyhissalâtü vesselâm*)'ın risaletinden haber verip şiirlerle ilân etmişler. On Dokuzuncu Mektup'ta, ehemmiyetli ve kat'î bir kısmı yazılmış. Hatta o padişahlardan birisi demiş: "Ben, Muhammed'e (*aleyhissalâtü vesselâm*) hizmet-kâr olmayı bu saltanata tercih ederim."³ Birisi de demiş: "Ah! Ben ona yetişseydim, onun ammizadesi olurum."⁴ Yani, Hazreti Ali gibi fedai bir hizmet-kâr ve veziri olurum. Her ne ise –tarih ve siyer kitapları bu haberleri tamamen neşr ile– bu ârifler, risalet-i Muhammediye'ye (*aleyhissalâtü vesselâm*) kuvvetli ve küllî bir şehâdetle sâdıkıyetine imza basıyorlar.

Hem o ârifler ve kâhinler gibi risalet-i Muhammediye'yi (*aleyhissalâtü vesselâm*) gaybî haber veren ve sözleri işitilen ve şahısları görünmeyen **hâtif denilen ruhâniler**, pek sarıh bir surette Muhammed (*aleyhissalâtü vesselâm*)'ın nübüvvetinden haber verdikleri gibi; çok muhbirler, hatta saneme kesilen kurbanlar ve sanemler ve mezar taşları⁵, nübüvvetinden haber vermeleriyle onun risaletine ve hakkaniyetine imza basıp tarih lisanıyla şehâdet etmişler.

On Dördüncü Şehâdet

Kâinatın kuvvetli şehâdetine işaret eden bu Arabî fıkra:

وَبِشَهَادَةِ الْكَائِنَاتِ بِغَايَاتِهَا وَبِالْمَقَاصِدِ الْإِلَهِيَّةِ فِيهَا عَلَى الرِّسَالَةِ الْمُحَمَّدِيَّةِ الْجَامِعَةِ
بِسَبَبِ تَوَقُّفِ خُصُولِ غَايَاتِ الْكَائِنَاتِ.. وَالْمَقَاصِدِ الْإِلَهِيَّةِ مِنْهَا وَتَقَرُّرِ قِيَمَتِهَا وَوُظَائِفِهَا
وَتَبَارُزِ حُسْنِهَا وَكَمَالِهَا وَتَحَقُّقِ حَكَمِ حَقَائِقِهَا عَلَى الرِّسَالَةِ الْإِنْسَانِيَّةِ لَا سَيِّمًا عَلَى الرِّسَالَةِ
الْمُحَمَّدِيَّةِ إِذْ هِيَ الْمُظْهِرَةُ وَالْمَدَارُ الْآتَمُّ لَهَا. وَلَوْلَاهَا لَصَارَتْ هَذِهِ الْكَائِنَاتُ الْمُكَمَّلَةُ
وَالْكِتَابُ الْكَبِيرُ ذُو الْمَعَانِي السَّرْمَدِيَّةِ هَبَاءً مَنُثَوْرًا مُتَطَايِرَةً الْمَعَانِي مُتَسَاقِطَةً الْكَمَالَاتِ
وَهُوَ مُحَالٌ مِنْ وُجُوهِ وَجِهَاتٍ.

¹ Bkz.: el-Beyhaki, *Delâilü'n-nübüvve* 2/12; Ebû Nuaym, *Delâilü'n-nübüvve* s.97-98; el-Mâverdi, *A'lâmü'n-nübüvve* 1/235; İbni Kesir, *el-Bidâye* 2/329.

² Bkz.: İbni İshak, *es-Sire* 1/29-30; İbni Sa'd, *et-Tabakâtü'l-kübrâ* 1/158-159; İbni Asâkir, *Târihu Dimaşk* 11/14.

³ Bkz.: Ebû Dâvûd, *cenâiz* 58; Ahmed İbni Hanbel, *el-Müsne'd* 1/461; İbni Ebî Şeybe, *el-Musannef* 7/350; Abd İbni Humejd, *el-Müsne'd* 1/193.

⁴ شَهِدْتُ عَلَى أَحْمَدَ أَنَّهُ رَسُولٌ مِنَ اللَّهِ بَارِي النَّسَمِ
فَلَوْ مَدَّ عُمْرِي إِلَى عُمْرِهِ لَكُنْتُ وَزِيرًا لَهُ وَابْنًا عَمِّ

Bkz.: el-Kurtubî, *el-Câmi' li ahkâmi'l-Kur'ân* 16/145; İbni Kesir, *el-Bidâye* 2/166; İbni Kesir, *Tefsiru'l-Kur'ân* 4/145; el-Mâverdi, *A'lâmü'n-nübüvve* 1/230.

⁵ Bkz.: *Mektubat*, On Dokuzuncu Mektup, On Altıncı İşâret, İkinci Kısım.

Âyetü'l-Kübrâ, bu Arabî fıkranın meâline dair demiş: Bu kâinat, nasıl ki kendini îcad ve idare ve tertip eden ve tasvir ve takdir ve tedbir ile bir saray, bir kitap gibi; bir sergi, bir temâşâgâh gibi tasarruf eden sâniine ve kâtibine ve nakkâşına delâlet eder. Öyle de kâinatın hilkatindeki makâsıd-ı ilâhiyeyi bilecek, bildirecek.. ve tahavvülâtındaki rabbânî hikmetlerini tâlim edecek.. ve vazifedârâne harekâtındaki neticeleri ders verecek.. ve mahiyetindeki kıymetini ve içindeki mevcudâtın kemâlâtını ilân edecek.. ve “Nereden geliyorlar? Ve nereye gidecekler? Ve niçin buraya geliyorlar? Ve neden çok durmuyorlar, gidiyorlar?” diye dehşetli suâllere cevap verecek.. ve o kitab-ı kebîrin manalarını ve âyât-ı tekviniyesinin hikmetlerini tefsir edecek bir yüksek dellâl, bir doğru keşşaf, bir muhakkik üstad, bir sadık muallim istediği ve iktiza ettiği ve her hâlde bulunmasına delâlet ettiği cihetle; elbette bu vazifeleri herkesten ziyade yapan Muhammed (*aleyhissalâtü vesselâm*)’ın hakkaniyetine ve bu kâinat Hâlık’ının en yüksek ve sadık bir memuru olduğuna kuvvetli ve küllî şehâdet edip وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ¹ der.

Evet, Muhammed (*aleyhissalâtü vesselâm*)’ın getirdiği nur ile kâinatın mahiyeti, kıymeti, kemâlâtı ve içindeki mevcudâtın vazifeleri ve neticeleri ve memuriyetleri ve kıymetleri bilinir, tahakkuk eder. Ve kâinat baştan başa gayet mânidar mektubat-ı ilâhiye ve mücessem bir kur’ân-ı rabbânî ve muhteşem bir meşher-i âsâr-ı sübhaniye olur. Yoksa adem ve hiclik ve zeval ve fenâ karanlıklarında yuvarlanan karmakarışık vahşetli bir virâne.. ve dehşetli bir matemhâne mahiyetine düşer. Bu hakikate binâen, kâinatın kemâlâtı ve hikmetli tahavvülâtı ve sermedî manaları, kuvvetli bir tarzda وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ² der.

On Beşinci Şehâdet

Pek çok kudsi şehâdetleri ihtiva eden, bu kâinatta tasarruf ederek zerâttan seyyârâta kadar bütün tahavvülât ve harekât ve sekenât ve hayat ve memat gibi bütün tasarrufat; emriyle, iradesiyle, kuvvetiyle bulunan Zât-ı Vâcibü'l-vücûd’un icraat-ı rubûbiyeti ve ef’âl-i rahmâniyeti cihetinde risalet-i Muhammediye’ye (*aleyhissalâtü vesselâm*) mukaddes şehâdetine işaret eden, bu gelen Arabî fıkradır:

¹ “Şehâdet ederim ki Hz. Muhammed (*sallâllâhu aleyhi ve sellem*) Allah’ın resûlüdür.” (Müslim, *salât* 60; Tirmizî, *salât* 216; Ebû Dâvûd, *salât* 178; Ahmed İbni Hanbel, *el-Müsneid* 1/292)

² “Şehâdet ederiz ki Hz. Muhammed (*sallâllâhu aleyhi ve sellem*) Allah’ın resûlüdür.”

وَبِشَهَادَةِ صَاحِبِ الْكَائِنَاتِ وَخَلَاقِهَا وَمُنْصَرِفِهَا عَلَى الرِّسَالَةِ الْمُحَمَّدِيَّةِ بِأَفْعَالِ رَحْمَنِيَّتِهِ
وَبِإِجْرَائَاتِ رُبُوبِيَّتِهِ كَفَعَلَ الرَّحْمَنِيَّةِ بِإِنْزَالِ الْقُرْآنِ الْمُعْجِزِ الْبَيَانِ عَلَيْهِ.. وَبِإِظْهَارِ أَنْوَاعِ
الْمُعْجَزَاتِ عَلَى يَدَيْهِ.. وَبِتَوْفِيقِهِ وَحِمَايَتِهِ فِي كُلِّ حَالَاتِهِ.. وَبِإِدَامَةِ دِينِهِ بِكُلِّ حَقَائِقِهِ
وَبِإِعْلَاءِ مَقَامِ حُزْمَتِهِ وَشَرَفِهِ وَإِكْرَامِهِ عَلَى جَمِيعِ الْمَخْلُوقَاتِ بِالْمُشَاهَدَةِ وَالْعَيَانِ..
وَكَفَعَلَ رُبُوبِيَّتِهِ بِجَعْلِ رِسَالَتِهِ شَمْسًا مَعْنَوِيَّةً لِّكَائِنَاتِهِ.. وَبِجَعْلِ دِينِهِ فَهْرَسَةً كَمَالَاتِ
عِبَادِهِ.. وَبِجَعْلِ حَقِيقَتِهِ مِرَاةً جَامِعَةً لِّتَجَلِّيَاتِ أَلُوْهِتِهِ.. وَبِتَوْظِيفِهِ بِوُظَائِفَ ضَرُورِيَّتِهِ
لَا زِمَةَ لَوْجُودِ الْمَخْلُوقَاتِ فِي هَذِهِ الْكَائِنَاتِ كُلُّزُومِ الرَّحْمَةِ وَالْحِكْمَةِ وَالْعَدَالَةِ وَكَضُرُورَةِ
لُزُومِ الْغِذَاءِ وَالْمَاءِ وَالْهَوَاءِ وَالضِّيَاءِ.

Bu pek kat'î ve çok geniş ve kudsî şehâdetin tafsilatını Risale-i Nur'a havale edip gayet kısacık bir işaretle meâl-i icmâlîsine bakacağız:

Evet bu kâinata, gözümüz önünde bu muntazam tasarrufatı içinde adalet ve hikmetle ve rahmet ve inâyet ve himâyetle her zaman iyileri himâye ve fenaları ve yalancıları tokatlamak, rubûbiyetin bir âdeti olmasından, **ef'âl-i rahmâniyet** muktezasıyla:

•Bir Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan'ı, Muhammed (*aleyhissalâtü vesselâm*)'ın eline vermesi..

•Ve bine yakın mucizelerin pek çok envânını ona vermesi..¹

•Ve bütün hâlâtında ve en tehlikeli vaziyetlerinde şefkatkârâne himâye ve –hatta güvercin² ve örümcekle³– muhafaza etmesi..

•Ve büyük vazifelerinde onu tam muvaffak etmesi..

•Ve dinini bütün hakikatleriyle idâmesi..

•Ve İslâmiyet'ini, zeminin ve nev-i beşerin başına geçirmesi..

•Ve bütün mahlûkat üstünde bir makam-ı şeref.. ve meşâhir-i insaniye-
nin fevkinde dâimî bir rütbe-i makbuliyet.. ve dost ve düşmanın ittifakıyla en

¹ Bkz.: el-Beyhakî, *Delâilü'n-nübüvve* 1/10; en-Nevevî, *Şerhu Sahih-i Müslim* 1/2; İbni Hacer, *Fethu'l-bârî* 6/582-583.

² Bkz.: Ahmed İbni Hanbel, *el-Müsne'd* 1/348; Abdurrezzak, *el-Musannef* 5/389; et-Taberânî, *el-Mu'cemü'l-kebir* 11/407, 20/443.

³ Bkz.: Ahmed İbni Hanbel, *el-Müsne'd* 1/348; Abdurrezzak, *el-Musannef* 5/389; et-Taberânî, *el-Mu'cemü'l-kebir* 20/443; İbni Sa'd, *et-Tabakâtü'l-kübrâ* 1/229.

yüksek hasletleri taşıyan bir şahsiyet vermekle beşerin beşten birisini ona ümmet etmesi, gayet kat'î bir tarzda sâdıkıyetine ve risaletine şehâdet ettiği gibi; **ef'âl-i rubûbiyet** cihetinde dahi görüyoruz ki:

• Bu âlemin mutasarrıfı ve müdebbiri, Muhammed (*aleyhiissalâtü vesselâm*)'ın risaletini bu kâinata mânevî bir güneş yapıp, –Nur Risaleleri'nde isbat edildiği gibi– onunla bütün karanlıkları izale ve nurânî hakikatlerini gösterip ve bütün zîşuuru, belki kâinatı hayat-ı bâkiye müjdesiyle sevindirdiği gibi..

• Dinini dahi, bütün makbul ehl-i ibadetin fihriste-i kemâlâtı ve harekât-ı ubûdiyette sağlam bir program yapması gibi..

• Muhammed (*aleyhiissalâtü vesselâm*)'ın şahsiyet-i mâneviyesi olan hakikatini, Kur'ân'ın ve Cevşen'in delâletiyle tecelliyat-ı ulûhiyetine bir ayna-yı câmia yapması..

• Ve sâbıkan işaret ettiğimiz hakikatlerin ve on dört asırda her gün ümmetinin bütün hasenâtlarının bir mislini kazanmasının ve hayat-ı içtimaiye ve mâneviye ve beşeriyedeki âsârının delâletiyle, nev-i beşere en yüksek reis ve muktedâ ve üstad yapması..

• Ve O'nu büyük ve kudsi vazifelerle beşerin imdadına gönderip rahmet, hikmet, adalet, gıda, hava, mâ, ziya derecesinde insanları onun dinine, şeria-tine, İslâmiyet'teki hakikatlerine muhtaç¹(Hâşiye) yapmasıyla on iki küllî ve kat'î hüccetlerle risalet-i Muhammediye'ye (*aleyhiissalâtü vesselâm*) kudsi şehâdet ettiği hâlde, acaba hiç mümkün müdür ki; sinek kanadının ve bir çiçeğin tanziminden lâkayt kalmayan bu kâinat sahibinin bu derece küllî ve geniş şehâdetlerine mazhar olan risalet-i Muhammediye (*aleyhiissalâtü vesselâm*), kâinatın mânevî bir güneşi olmasın...

¹ (Hâşiye) Ben bu ihtiyarlığım ve perişaniyetim içinde, Zât-ı Muhammediye'nin (*aleyhiissalâtü vesselâm*) getirdiği erzak-ı maneviyenin milyondan birisini hissettim. Elimden gelse idi, milyonlar lisanla salavâtlarla ona teşekkür edecektim.

Söyle ki: Ben firaktan, zevalden çok inciniyorum. Hâlbuki sevdiğim dünya ve dünyevîler, mufârakatla beni bırakıp gidiyorlar. Ben de gideceğimi biliyorum. Bu pek elim ve canhıraş me'yusiyete karşı, birden saadet-i ebediye ve hayat-ı bâkiye müjdesini Zât-ı Ahmediye'den (*aleyhiissalâtü vesselâm*) işitmekle kurtuluyorum ve tam teselli buluyorum. Hatta teşehhüde

¹ "إِنَّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ" dediğimde ona hem biat.. hem memuriyetine teslim ve itaat.. hem vazifesini tebrik.. hem bir nevi teşekkür.. ve saadet-i ebediye müjdesine bir mukabeledir ki; müslümanlar her gün beş defa bu selâmı yaparlar.

^{*1} "Ey Peygamber, Allah'ın selâmı üzerine olsun! O'nun rahmeti ve bereketi de üzerine olsun!" (Buhârî, *ezân* 148; Müslim, *salât* 55; Timizî, *salât* 99)

İşte bu on beş küllî şehâdetler, her biri pek çok şehâdetleri, hatta “Üçüncü Şehâdet” mucizât lisanıyla bin şehâdeti ihtiva edip öyle bir kat’iyetle ve kuvvetle ¹وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ olan dâvâyı isbat ve tahakkukunu ve kıymetini ve ehemmiyetini ilân etmiş ki; her gün beş defa Âlem-i İslâm, yüzer milyon lisanlar ile teşehhüdde o dâvâyı kâinata ilân ettiği gibi; o dâvânın esasî olan hakikat-i Muhammediye (*aleyhihsalâtü vesselâm*), kâinatın çekirdek-i aslîsi, bir sebep-i hilkatî ve en mükemmel meyvesi olduğunu milyarlar ehl-i iman, tereddütsüz tasdik ederek kabul etmişler.

Ve bu kâinatın Sahibi, (*celle celâlühi*) o şahsiyet-i mâneviye-i Muhammediye’yi (*aleyhihsalâtü vesselâm*) saltanat-ı rubûbiyetine bir yüksek dellâlî.. ve kâinat tilsiminin ve hilkat muammasının bir doğru keşşafı.. ve lütf ve rahmetinin bir parlak misali.. ve şefkat ve muhabbetinin bir belîğ lisanı.. ve âlem-i bâkideki hayat-ı dâime ve saadet-i ebediyenin en kuvvetli müjdecisi.. ve elçilerinin en son ve en büyüğü bir resûl eylemiş.

Acaba bu mahiyetteki bir hakikate kanaat etmeyen veya ehemmiyet veremeyen, ne derece hasâret ve hata ve belâhet ve cinâyet ettiğini kıyas eylesin!..

İşte namazdaki Fâtiha, nasıl İkinci Kısım’da işârâtıyla, teşehhüdde ²أَشْهَدُ أَن لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ ‘taki hakikat-i tevhid dâvâsına kat’î hüccetleri gösterir, hadsiz imzalar basar. Bu Üçüncü Kısım’da dahi yine teşehhüdde ³وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ ‘ta hakikat-i risalet dâvâsına kuvvetli şahitleri getirip nihaysiz tasdik imzalarını bastırır.

Yâ Erhame’r-râhimîn! Bu Resûl-i Ekrem (*aleyhihsalâtü vesselâm*)’ın hürmetine, bizi onun şefaatine mazhar.. ve sünnetinin ittibâına muvaffak.. ve dâr-ı saadette onun âl ve ashabına komşu eyle, âmîn, âmîn, âmîn...

اللَّهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلَيْهِ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ بَعْدَ حُرُوفِ الْقُرْآنِ الْمَقْرُوءَةِ وَالْمَكْتُوبَةِ آمِينَ⁴
سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ⁵

¹ “Şehâdet ederim ki Hz. Muhammed (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) Allah’ın resûlüdür.” (Müslim, *salât* 60; Tirmizî, *salât* 216; Ebû Dâvûd, *salât* 178; Ahmed İbni Hanbel, *el-Müsned* 1/292)

² “Şehâdet ederim ki Allah’tan başka ilâh yoktur.” (Müslim, *salât* 60; Tirmizî, *salât* 216; Ebû Dâvûd, *salât* 178; Ahmed İbni Hanbel, *el-Müsned* 1/292)

³ “Şehâdet ederim ki Hz. Muhammed (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) Allah’ın resûlüdür.” (Müslim, *salât* 60; Tirmizî, *salât* 216; Ebû Dâvûd, *salât* 178; Ahmed İbni Hanbel, *el-Müsned* 1/292)

⁴ Allahım! O’na, âline ve ashabına Kur’ân’ın yazılan ve okunan harfleri sayısınca salât ve selâm eyle, âmîn...

⁵ “Sübhan’sın yâ Rab! Senin bize bildirdiğinden başka ne bilebiliriz ki? Her şeyi hakkıyla bilen, her şeyi hikmetle yapan sensin.” (Bakara sûresi, 2/32)

El-Hüccetü'z-Zehra'nın İkinci Makamı

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَبِهِ نَسْتَعِينُ¹

Fâtiha'nın âhirinde, ehl-i hidayet ve istikâmet ve ehl-i dalâlet ve tuğyânın muvâzenesine işaret eden ve Risale-i Nur'un bütün muvâzenelerinin menbâi olan âyetin bir hakikatini Sûre-i Nur'dan

اللَّهُ نُورُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ مِثْلُ نُورِهِ كَمِشْكُوتٍ فِيهَا مِصْبَاحٌ الْمِصْبَاحُ فِي زُجَاجَةٍ الزُّجَاجَةُ كَأَنَّهَا كَوْكَبٌ دُرِّيٌّ يُوقَدُ مِنْ شَجَرَةٍ مُبَارَكَةٍ زَيْتُونَةٍ لَا شَرْقِيَّةٍ وَلَا غَرْبِيَّةٍ يَكَادُ زَيْتُهَا يُضِيءُ وَلَوْ لَمْ تَمْسُسْهُ نَارٌ نُورٌ عَلَى نُورٍ يَهْدِي اللَّهُ لِنُورِهِ مَنْ يَشَاءُ وَيَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ²

âyeti ve arkasında *فَوْقَهُ مِنْ فَوْقِهِ* âyetiyle beraber pek acîb bir tarzda o muvâzeneyi mucizâne ifade ederler.

Birinci âyet-i nur⁴, Birinci Şuâ'da isbat edilmiş ki on işaretle Risale-i Nur'a bakıyor, mucizâne Kur'ân'ın o tefsirinden gaybî haber veriyor. Ve Risale-i Nur'a "Nur" nâmı verilmesine en birinci sebep olmasından, Yirmi Dokuzuncu

¹ Ancak O'ndan yardım dileriz.

² "Allah göklerin ve yerin nurudur. O'nun nurunun misali, tıpkı içinde lâmba bulunan bir kandillik gibidir. Lâmba bir sırça (cam) içinde, o sırça da sanki parlayan incimsi bir yıldız! Bu lâmba, ne yalnız doğuya, ne de yalnız batıya mensup olmayan kutlu, pek bereketli bir zeytin ağacından tutuşturulur. Bu öyle bereketli bir ağaç ki nerdeyse ateş değmeden de yağ ışık verir. Işığı pırıl pırıldır. Allah dilediği kimseyi nuruna iletir, gerçeği anlamaları için insanlara böyle temsiller getirir. Allah her şeyi bilir." (Nûr sûresi, 24/35)

³ "Yahut o kâfirlerin duygu, düşünce ve davranışları derin bir denizdeki yoğun karanlıklara benzer. Öyle bir deniz ki onu, dalga üstüne dalga kaplıyor... Üstünde de koyu bulut. Üst üste binmiş karanlıklar... İçinde bulunan insan, elini uzatsa nerdeyse kendi elini bile göremiyor. Öyle ya, Allah birine nur vermezse artık onun hiçbir nuru olamaz." (Nûr sûresi, 24/40)

⁴ Nûr sûresi, 24/35.

Mektup'un bir kısmında bir seyahat-i hayaliye temsiliinde, bu acîb âyetin nur kelimesinde “nun-u na'büdü” mucizesi gibi bir mânevî mucizesinin beyanına binâen, Âyetü'l-Kübrâ Risalesi'nde dünya seyyahı; *Hâlık'ını aramak, bulmak, tanımak için bütün kâinattan ve envâ-ı mevcudâtından sorduğu ve otuz üç yol ile ve kat'î burhanlarla Hâlık'ını ilmelyakîn ve aynelyakîn bildiği gibi; o aynı seyyah, asırlarda ve arz ve semâvât tabakalarında aklıyla, kalbiyle, hayaliyle gezen yorulmaz, tok olmaz, bütün dünyayı bir şehir gibi görüp, teftiş ederek, kâh Kur'ân hikmetine, kâh felsefe hikmetine aklını bindirip geniş hayal dürbünüyle en uzak tabakalara bakarak, hakikatleri vâkide olduğu gibi görmüş, bizlere Âyetü'l-Kübrâ'da kısmen haber vermiş.*

İşte şimdi biz, o ayn-ı hakikat ve bir temsil manasında olan seyahat-i hayaliyesiyle girdiği pek çok âlemler ve tabakalardan numûne için yalnız üç tabakasını, Fâtîha âhirindeki muvâzenenin yalnız **kuvve-i akliye** cihetinde bir misalini, gayet muhtasar beyan edeceğiz. Sâir meşhudatını ve muvâzenelerini, Risale-i Nur'un muvâzenelerine havale ederiz.

Birinci Numûne Şöyle: O, dünyaya sırf *Hâlık'ını tanımak, bulmak için gelen seyyah, aklına* dedi: “Biz, her şeyden *Hâlık'ımızı* sorduk, güzel, tam cevap aldık. Şimdi ‘güneşi, güneşten sormak lâzım.’ darb-ı meseli gibi, biz dahi *Hâlık'ımızı*, “**ilim**” ve “**irade**” ve “**kudret**” gibi kudsî sıfatlarının tecellileriyle ve meşhud eserleriyle ve isimlerinin cilveleriyle tanımak, bulmak için bir seyahat daha yapacağız.” diye dünyaya girdi. Ve ikinci bir cereyan olan ehl-i dalâlet gibi birden küre-i arz sefinesine bindi. *Hikmet-i Kur'âniye'ye tâbi olmayan fen ve felsefe gözlüğünü taktı. Ve Kur'ân okumayan coğrafya fenninin programıyla baktı, gördü ki:*

Nihayetsiz bir boşlukta, bir senede yirmi dört bin senelik bir dairede, top güllensinden yetmiş defa süratli bir hareketle gezer. Yüz binler nevi bîçâre, âciz zîhayatları içine almış. Eğer bir dakika yolunu şaşırsa veya bir serseri yıldızla çarparsa, parçalanarak hadsiz fezada sukut ile, bütün o bîçâre zîhayatları ademe, hiçliğe boşaltacak, dökecek diye anladı. ¹ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ ² 'in boğucu cereyanının dehşetli mânevî musibetini,

¹ “Gazaba uğrayanların ve sapkınlarınkine değil.” (Fâtîha sûresi, 1/7)

² “Yahut o kâfirlerin duygu, düşünce ve davranışları derin bir denizdeki yoğun karanlıklara benzer.” (Nûr sûresi, 24/40)

karanlığını hissederek; “Eyvah! Ne yaptık? Bu dehşetli gemiye neden bindik? Bundan kurtulmak çaresi nedir?” diye o kör *felsefenin gözlüğünü* kırdı, ¹ اُنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ cereyanına girdi. Birden hikmet-i Kur’âniye imdadına geldi, tam hakikatini gösteren bir dürbün aklına verdi, “Şimdi bak.” dedi. Baktı, gördü ki: ² هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ismi, burcunda bir güneş gibi tulû etti. Zemini gayet muntazam ve selâmetli bir gemi ve zîhayatları rızıklarıyla beraber içine doldurmuş, kâinat denizinde çok hikmetler ve menfaatler için seyahatle güneş etrafında gezdirip mevsimlerin mahsulâtını erzak isteyenlere getirir ve “Sevr” ve “Hût” nâmlarında iki meleği⁴ o sefineye kaptan yapmış⁵, gayet güzel ve muhteşem memleket-i rabbâniyede Hâlık-ı Zülcelâl’in mahlûkat ve misafirlerini keyiflendirmek için gezdiriyor. Ve onunla ⁶ اللَّهُ نُورُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ hakikatini gösterir, Hâlık’ını bu ismin cilvesiyle tanıttırır, diye anladı. Bütün ruh u canıyla ⁷ اُنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ dedi, اَلْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ taîfesine girdi.

O Seyyahın Âlemlerdeki Seyahatinde Gördüğü Numûnelerden İkinci Numûnesi: O seyyah, küre-i arz gemisinden çıkıp hayvanât ve insanlar âlemine girdi. Dinden ruh almayan hikmet-i tabiiye gözlüğü ile o âleme baktı, gördü ki:

O hadsiz zîhayatların hadsiz ihtiyaçları ve onları inciten ve hırpalayan hadsiz muzır düşmanları ve merhametsiz hâdiseleri varken, o ihtiyaçlara karşı sermayeleri binden, belki yüz binden ancak bir olabilir. Ve o muzır şeylere mukabil iktidarları, milyondan ancak birdir. *Bu çok dehşetli ve acınacak vaziyette, rikkat-i cinsiye ve şefkat-i nev’iye ve akıl âlâkadarlığı ile onların hâline o derece acıdı ve mahzun ve me’yus ve cehennem azabı gibi elemeler alırken ve o perişan âleme girdiğine bin pişman olurken, birden*

¹ “Nimet ve lutfuna mazhar ettiklerinin yoluna ilet.” (Fâtiha sûresi, 1/7)

² “Göklerin ve yerin Rabbi” (Ra’d sûresi, 13/16; İsrâ sûresi, 17/102; Kehf sûresi, 18/14; Meryem sûresi, 19/65; ...)

³ “Yeryüzünü size hizmete hazır, uysal bir binek gibi kılan da O’dur. Haydi öyleyse siz de onun omuzları üstünde rahatça dolaşın. O’nun takdir ettiği rızıklardan yiye, istifade edin.” (Mülk sûresi, 67/15)

⁴ Bkz.: et-Taberî, *Câmiu’l-beyân* 1/153, 194, 21/72; el-Hâkim, *el-Müstedrek* 4/636; İbni Abdilberr, *et-Temhîd* 4/9; el-Heysemî, *Mecmeu’z-zevâid* 8/131 (Bezzar’dan naklen).

⁵ Bkz.: et-Taberî, *Câmiu’l-beyân* 1/153, 194, 21/72; el-Hâkim, *el-Müstedrek* 4/636; İbni Abdilberr, *et-Temhîd* 4/9.

⁶ “Allah göklerin ve yerin nûrudur.” (Nûr sûresi, 24/35)

⁷ “Bütün hamdler, övgüler âlemlerin Rabbi Allah’adır.” (Fâtiha sûresi, 1/2)

hikmet-i Kur'âniye imdadına yetiştirdi, ¹ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ dürbününü verdi. “Bak” dedi. Baktı, gördü ki: ² اللَّهُ نُورُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ tecellisiyle Rahmân, Rahîm, Rezzâk, Mün'im, Kerîm, Hafız gibi çok esmâ-yı ilâhiyenin her biri, birer güneş gibi

مَا مِنْ دَابَّةٍ إِلَّا هُوَ آخِذٌ بِنَاصِيَتِهَا³
وَكَايْنٍ مِنْ دَابَّةٍ لَا تَحْمِلُ رِزْقَهَا اللَّهُ يَرْزُقُهَا وَإِيَّاكُمْ⁴
وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ⁵، إِنَّ الْأَبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ⁶

gibi âyetlerin burçlarında tulû ettiler. O insan ve hayvan dünyasını rahmetle, ihsanla doldurup bir nevi muvakkat cennete çevirdiler. Ve bu şâyân-ı temâşâ, güzel ibretli misafirhânenin mihmandar-ı kerîmini tam bildirdiklerini bildi. Bin kere ⁷ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ dedi.

Seyahatindeki Yüzer Müşâhedâtından Üçüncü Numûnesi: Hâlık'ını, isimlerinin ve sıfatlarının tecellî ve cilveleriyle tanımak isteyen o dünya seyyahı, *akıl ve hayaline* dedi ki: “Haydi! Ruhlar ve melekler gibi biz dahi cesedimizi yerde bırakıp göklere çıkacağız. Hâlık'ımızı semâvâtta kilerden soracağız. *Ruh, hayale.. ve akıl, fikre* bindiler, semâya çıktılar. *Kozmoğrafya fennini kendilerine rehber ettiler. Dini dinlemeyen bir felsefe nazarıyla, mağdûb-dâllin cereyanıyla baktılar. Gördü ki:*

Küre-i arzdan bin defa büyük, top güllesinden yüz defa çabuk hareket edenler içlerinde bulunan binler kütleler, ateş saçan yıldızlar; şuursuz, câmid, serseri gibi birbiri içinde süratle gezerler. Bir dakika bir tesadüfle biri yolunu şaşırsa o boş ve hudutsuz ve hadsiz, nihayetsiz âlemde bir şuursuz küre ile çarpmak suretinde kıyâmet gibi bir herc ü merce sebep olur.

O seyyah, hangi tarafa baktıysa dehşet ve vahşet ve hayret ve korkmak aldı, göğe çıktığına bin pişman oldu. *Akıl ve hayal bütün bütün bozuldular.*

¹ “Nimet ve lutfuna mazhar ettiklerinin yoluna ilet.” (Fâtîha sûresi, 1/7)

² “Allah göklerin ve yerin nûrudur.” (Nûr sûresi, 24/35)

³ “Yürüyen hiçbir varlık yoktur ki, Allah, onun perçeminden tutmuş olmasın.” (Hûd sûresi, 11/56)

⁴ “Nice canlı mahlûk var ki rızıklarını kendileri taşıyamazlar. Ama sizi de bütün onları da rızıklandıran Allah'tır.” (Ankebût sûresi, 29/60)

⁵ “Gerçekten Biz, Âdem evlâtlarını şerefli kıldık” (İsrâ sûresi, 17/70)

⁶ “İyi ve hayırlı insanlar naîm cennetinde, nimetler içindedirler.” (İnfitâr sûresi, 82/13)

⁷ “Bütün hamdler, övgüler âlemlerin Rabbi Allah'adır.” (Fâtîha sûresi, 1/2)

“Bizim vazifemiz güzel hakikatleri görmek ve göstermek iken, böyle cehennem gibi çirkin ve azablı manaları bilmek, müşâhede etmek vazifesinden istifa ediyoruz ve istemiyoruz” derken, birden *اللَّهُ نُورُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ*¹ ve *تَعَالَى* ile *Hâlık-ı semâvât ve arz*, *Müshahirü’ş-şemsî ve’l-kamer* ve *Rabbü’l-âlemîn* gibi çok isimler, her biri birer güneş gibi *وَلَقَدْ زَيَّنَّا السَّمَاءَ* ve *أَفَلَمْ يَنْظُرُوا إِلَى السَّمَاءِ فَوْقَهُمْ كَيْفَ بَنَيْنَاهَا وَزَيَّنَّاهَا*² ve *الدُّنْيَا بِمَصَابِيحَ*³ gibi âyetlerin burçlarında tulû ettiler. Bütün semâvâtı nurla, meleklerle doldurdular⁴, bir büyük câmiye ve mescide ve ordugâha çevirdiler. O seyyah, *الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ* cereyanına girdi; dâllinden, *أَوْ كَظُلُمَاتٍ فِي بَحْرٍ لُجِّيٍّ*⁵’den kurtuldu. Birden, cennet gibi muntazam, güzel, muhteşem bir memleket gördü; “Her tarafta *Hâlık-ı Zülcelâl*’i bildiriyorlar” bir vaziyeti müşâhadesiyle, *akıl ve hayalin kıymetleri ve vazifeleri bin derece terakki etti*.

İşte o seyyahın kâinattaki seyahatinin yüzer numûnesinden bu mezkûr üç numûneye kıyasen, sâir müşâhedâtını ve isimlerin cilveleriyle *Vâcibü’l-vücûd*’un mârifetini Risale-i Nur’a havale edip bu pek kısa işarete iktilâfen, bu pek uzun kıssayı kısa keserek, *Hâlık’ımızı bildiren kudsî sıfatlardan ve sıfât-ı seb’asından yalnız “ilim” ve “irade” ve “kudret” gibi üç mühim sıfatların eserleriyle, tecellileriyle ve tahakkuklarının hüccetleriyle kâinat Hâlık’ını tanımaya o dünya seyyahı gibi gayet kısa işaretlerle çalışacağız*. Tafsilatını Risale-i Nur’a havale ederiz.

İşte Arabî Hizb-i Nurî’nin hülâsatü’l-hülâsasından *dâimî, tefekkürî bir virdim* ve *اللَّهُ أَكْبَرُ*⁶ cümlesinin otuz üç mertebesinden üç mertebeyi beyan

¹ “Allah göklerin ve yerin nûrudur.” (Nûr sûresi, 24/35)

² “Biz yere en yakın semâyı lâmbalarla donattık.” (Mülk sûresi, 67/5)

³ “Hiç üzerlerindeki göğe bakmazlar mı? Bakıp da Bizim onu nasıl sağlamca bina edip süslediğimizi düşünmezler mi?” (Kaf sûresi, 50/6)

⁴ “Sonra iradesi yukarıya yönelip orayı da yedi gök hâlinde sağlamca nizama koydu.” (Bakara sûresi, 2/29)

⁵ Bkz.: Tirmizî, *zühd* 9; İbni Mâce, *zühd* 19; el-Bezzâr, *el-Müsneid* 9/358; el-Hâkim, *el-Müstedrek* 2/554, 4/587, 4/623.

⁶ “Yahut o kâfirlerin duygu, düşünce ve davranışları derin bir denizdeki yoğun karanlıklara benzer.” (Nûr sûresi, 24/40)

⁷ Sadece büyüklükte değil hiçbir konuda eşi ve benzeri olmayan, başka bir şey Kendisiyle kıyas bile edilemeyecek yegâne büyük, Allah’tır.

eden bu gelen Arabî fıkranın bir nevi tercümesi içinde kısa işaretlerle ulemâyı ilm-i kelâmı ve akîde ulemâsını pek çok meşgul eden *ilim ve irade ve kudret-i ilâhiyenin kâinattaki cilveleriyle, onları aynelyakîn iman ile tasdik.. ve onlarla Vâcibü'l-vücûd'un bedâhetle mevcudiyetine ve vahdâniyetine ilmelyakîn tasdik ile tam iman etmeye yol açan bu Arabî fıkradır:*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَلَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ وَلِيٌّ مِنَ الذَّلِيلِ وَكَبِّرْهُ تَكْبِيرًا¹

اللَّهُ أَكْبَرُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ قُدْرَةً وَعِلْمًا، إِذْ هُوَ الْعَلِيمُ بِكُلِّ شَيْءٍ بِعِلْمٍ مُحِيطٍ لَا زِمَ ذَاتِيهِ لِلذَّاتِ² (Hâşiye) يَلْزُمُ الْأَشْيَاءَ لَا يُمَكِّنُ أَنْ يَنْفَكَّ عَنْهُ شَيْءٌ بِسِرِّ الْحُضُورِ وَالشُّهُودِ وَالْإِحَاطَةِ التَّوْرَانِيَّةِ وَبِسِرِّ اسْتِلْزَامِ الْوُجُودِ لِلْغُمُومِيَّةِ وَإِحَاطَةِ نُورِ الْعِلْمِ بِعَالَمِ الْوُجُودِ.

نَعَمْ، فَلَا يُنْتَظَمَاتُ الْمُؤَزُّونَةُ وَالْإِتْرَانَاتُ الْمُنْظُومَةُ وَالْحِكْمُ الْقَضْدِيَّةُ الْعَامَّةُ وَالْعِبَائَاتُ الْمَحْضُوصَةُ الشَّامِلَةُ وَالْأَقْصِيَّةُ الْمُنْتَظَمَةُ وَالْأَفْدَارُ الْمُتَمِرَّةُ وَالْأَحَالُ الْمُعَيَّنَةُ وَالْأَزْرَاقُ الْمُفَقَّنَةُ وَالْإِتْقَانَاتُ الْمُفَنَّنَةُ وَالْإِحْتِمَامَاتُ الْمُرَيَّنَةُ وَغَايَةُ كَمَالِ الْإِنْتَظَامِ الْإِنْسِجَامِ الْإِتْسَاقِ الْإِتْقَانِ الْإِتْرَانِ الْإِمْتِيَازِ الْمُطْلَقَاتِ فِي كَمَالِ السُّهُولَةِ الْمُطْلَقَةِ دَالَّاتٌ عَلَى إِحَاطَةِ عِلْمٍ عَلَّامِ الْعُيُوبِ بِكُلِّ شَيْءٍ ﴿أَلَا يَعْلَمُ مَنْ خَلَقَ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ﴾³ فَنِسْبَةُ دَلَالَةِ حُسْنِ صَنْعَةِ الْإِنْسَانِ عَلَى شُعُورِ الْإِنْسَانِ إِلَى نِسْبَةِ دَلَالَةِ حُسْنِ خَلْقَةِ الْإِنْسَانِ عَلَى عِلْمِ خَالِقِ الْإِنْسَانِ كَنِسْبَةِ لُمَيْعَةِ رُجِيجَةِ الدُّبِّيَّةِ فِي اللَّيْلَةِ الدَّهْمَاءِ إِلَى شَعْشَعَةِ السَّمْسِ فِي رَابِعَةِ النَّهَارِ.

Gayet kısa bir nevi tercümesi içinde ilm-i ilâhîye, bu pek ehemmiyetli hakikat-i imaniyeye kısacık işaretler edip tafsilatını Risale-i Nur'a havale ile deriz:⁴(Hâşiye)

¹ İsrâ sûresi, 17/111.

² (Hâşiye) “En yüce sıfatlar Allah'ındır.”^{*1} (كَلُزُومِ الضِّيَاءِ الْمُحِيطِ لِلشَّمْسِ) Muhit bir ışığın güneşin varlığını gerektirdiği gibi..

^{*1} Nahl sûresi, 16/60.

³ “O yarattığı mahlûkunu hiç bilmez olur mu? Latif (Kendisinden hiçbir şeyin gizli kalmadığı, her şeye bütünüyle nüfuz eden) ve Habir (her şeyden hakkıyla haberdar olan) O'dur.” (Mülk sûresi, 67/14)

⁴ (Hâşiye) Bundan sonraki kısmı, bütün ömrümde görmediğim dehşetli ve semli bir hastalık içinde yazılmış. Kusurâtıma nazar-ı müsamaha ile bakılsın. Hüsrev, münasip görmediği kısmı tâdil, tebdil, islah edebilir.

Evet nasıl ki rahmet, rızk-ı acâibiyle güneş gibi kendini gösterip perde-i gaybda bir Rahmân-ı Rahîm'i kat'iyetle isbat ediyor; öyle de yüzer âyât-ı Kur'âniye'de mevki alan ve kudsî yedi sıfattan bir cihette en birincisi olan "ilim" dahi, nizam ve mizanın hikmetleri ve meyveleriyle –güneş ziyası misillü kendini gösterdiği gibi– bir Alîm-i külli şey'in mevcudiyetini kat'iyetle bildirir.

Evet insanın şuuruna, ilmine delâlet eden düzgün, ölçülü sanatı ile insanın Hâlık'ının ilmine, hikmetine delâlet eden hüsn-ü hilkat-i insan muvâzenesi; aynen yıldız böceğinin gecedeki ışığının lem'acığının, gündüzde güneşin ihatalı ziyasına nisbeti gibidir.

Şimdi ilm-i ilâhînin delillerini beyan etmeden evvel, o kudsî sıfatın kâinatın envâındaki tecellileriyle Zât-ı Akdes'i pek zâhîr bir tarzda göstermesine delâlet ve şehâdet eden Mirac-ı Muhammedî (aleyhissalâtü vesselâm) gecesinde huzur ve hitab-ı ilâhîye mazhar olduğu zaman, birden

التَّحِيَّاتُ، الْمُبَارَكَاتُ، الصَّلَوَاتُ، الطَّيِّبَاتُ¹ لِلَّهِ

diyerek, bütün zîhayat ve envâ-ı mahlûkat nâmına bir meb'us ve elçi olmasından, bütün onların sıfat-ı ilmin cilveleriyle Rab'lerini bildirdikleri tarzda, selâm yerinde umum zîşuur bedeline, Hâlık'ına umum zîhayatın hediyelerini takdim eder. Yani التَّحِيَّاتُ، الْمُبَارَكَاتُ، الصَّلَوَاتُ، الطَّيِّبَاتُ dört kelimeler ile umum zîhayatın dört tâifesinin ezeli, ebedî ilmin cilveleriyle Allâmü'l-guyûb'a karşı tahiyelerini, tebriklerini, ubûdiyetlerini, güzel mârifetlerini gösterdiğinden, bu kudsî mükâleme-i miraciye geniş manasıyla okumak, teşehhüdde umum İslâmın farz bir vazifesi olmuş. O kudsî mükâlemenin izahatını Risale-i Nur'a havale edip, gayet kısa dört işaretle bir manasını beyan edeceğiz.

¹ "Bütün tahiyeler yani hayat sahibi varlıkların hayatlarıyla sundukları ibadetler; hayatın ve zîhayatın hülâsası olan mahlûkların, hususan tohumların ve çekirdeklerin, danelerin, yumurtaların fitrî mübarekiyetleri, bereketleri, ubûdiyetleri; salâvât yani dualar; tayyibat yani bütün güzel söz ve davranışlar Allah'a mahsustur." (Müslim, salât 60; Tirmizî, salât 216; Ebû Dâvûd, salât 178; Ahmed İbni Hanbel, el-Müsne'd 1/292)

Birincisi

اَللّٰحَيَّاتُ لِلّٰهِ¹ 'tır.

Kısacık meâli şudur:

Nasıl bir usta, pek harika bir makineyi derin ilmi ve mucizekâr zekâsıyla yapsa, o acîb makineyi gören herkes, o ustayı takdîrkârâne tebrik edip alkışlar ve tahsînkârâne medihlerle ve ihsanlarla ona maddî, mânevî hediyeler, tahiyeler verir. O makine dahi, o ustanın istediği tarzda tam tamına, gayet mükemmel olarak arzularını ve harika ince sanatını ve maharet-i ilmiyesini göstermesiyle, kendi ustasını lisân-ı hâl ile alkışlar, tebrik eder, mânevî tahiyeler, hediyeler verir.

Aynen öyle de kâinatta bütün zîhayat tâifeleri, her biri ve her bir ferdi, her tarafı mucizeli birer harika makinedir ki; ustasının, her şeyin her şey ile münasebetini gören ve her şeyin hayatına lâzım bütün şeyleri görüp tam yerinde ona yetiştiren ihatalı ilminin derin ve ince cilveleri ile kendini tanıttıran Sâni-i Zülcelâl'ini hayatlarının lisân-ı hâlleriyle, ins ve cin ve melek olan zîşuurların kâl dilleri gibi tahiyelerle alkışlar ve tebriklerle اَللّٰحَيَّاتُ لِلّٰهِ derler. Ve hayatlarının fiyatını doğrudan doğruya bütün mahlûkatı bütün ahvâliyle bilen Hâlık'larına ubûdiyetkârâne takdim ediyorlar ki; Miraç Gecesi'nde bütün zîhayat nâmına Muhammed (*aleyhi'ssalâtü vesselâm*), Vâcibü'l-vücûd'un huzurunda selâm yerinde اَللّٰحَيَّاتُ لِلّٰهِ deyip bütün zîhayat tâifelerinin tahiyeye ve hediye ve mânevî selâmlarını takdim etmiş.²

Evet âdi, muntazam bir makine, intizam ve mizanlı heyetiyle şeksiz, mahir ve dikkatli bir ustayı gösterdiği gibi; kâinatı dolduran hadsiz zîhayat makineler de, her birisi binbir mucizât-ı ilmiyeyi gösteriyorlar. Elbette yıldız böceğinin ışığına nisbeten güneşin ziyası derecesinde ilmin cilveleri ile o zîhayatlar, usta ve sermedî sanatkârlarının vücûb-u vücûduna ve mâbudiyetine pek parlak şehâdet ederler.

¹ "Bütün tahiyeler yani hayat sahibi varlıkların hayatlarıyla sundukları ibadetler Allah'a mahsustur."

² Bkz.: el-Kurtubî, *el-Câmi' li ahkâmi'l-Kur'ân* 3/425; el-Bursevî, *Rûhu'l-beyân* 5/121.

İkinci Kudsî Kelime-i Miraciye

الْمُبَارَكَاتُ¹ 'tır.

Madem hadisçe namaz, müminin miracıdır² ve Mirac-ı Ekberin cilvesine mazhardır. Ve madem dünya seyyahı, her âlemde ilim sıfatıyla Allâmü'l-guyûb Hâlık'ını bulmuş; biz dahi o seyyahla beraber, mübareklerin ve görenlere “Bârekâllah!” dedirtenlerin ve الْمُبَارَكَاتُ'nün geniş âlemine girip bütün zîruhun masum, mübarek yavrularını ve bütün zîhayatın mukadderât ve programlarının kutucukları olan tohum ve çekirdekleri başta olarak o mübârekât âlemini temâşâ ve mütâlaa ile kudsî sıfat-ı ilmin mucizâtı, ince cilveleriyle Hâlık'ımızı ilmelyakîn ile bilmeye o seyyah gibi çalışacağız.

Evet gözümüzle görüyoruz ki; bütün o masum yavrucuklar ve o mübarek mahzencikler, sandıkcıklar; bir Alîm-i Hakîm'in ilmiyle hem umumu, hem her bir ferdi, birden bir uyanmak ve gaye-i hilkatine yürümek için bir hareket alırlar. Hakikat nazarıyla bakanlara “Bin Bârekâllah! Yüz bin Mâşallah!” dedirtirler.

Evet, meselâ nutfeler, yumurtalar, tohumlar, çekirdeklerin *her biri, birden,*

- ilimden gelen ince bir nizam..
- ve o nizam, maharetten gelen tam bir mizan içinde..
- mizan, yeni bir tanzim..
- o ise, taze bir ölçü ve tevzin içinde..
- o dahi, bir temyiz ve terbiye..
- ve müteşâbih emsâlinde kastî fârîka alâmetleri içinde..
- o da, sanatlı bir tezyin ve süslemek içinde..
- bu dahi hakîmâne, lâıyk, mükemmel cihâzât ve tasvir içinde..
- bu ise kerîmâne rızık isteyenlerin zevklerini memnun etmek için, o mahlûkların ve meyvelerin etleri ve yenilen kısımları ihtilâf içinde..

¹ “Hayatın ve zîhayatın hülâsası olan mahlûkların, hususan tohumların ve çekirdeklerin, danelerin, yumurtaların fitrî mübarekiyetleri, bereketleri.”

² Bkz.: es-Suyûtî, *Şerhu Süneni İbni Mâce* s.313; el-Münâvî, *Feyzu'l-kadîr* 1/497; el-Âlûsî, *Râhu'l-meânî* 18/73.

• bu ise, âlimâne, mucizâne, ayrı ayrı nakışlar, zînetler içinde..

• bu da ayrı ayrı güzel, hoş kokular ve lezzetli tatlar içinde..

• ki kemâl-i intizam içinde..

• birbirinden mütemâyiz, ayrı iken kesret ve sürat ve vüs'at-i mutlaka içinde..

• sehivsiz, hatasız, bütün onların suretlerinin inkişafı..

• ve her mevsimde o harika hâlin devamı içinde..

bütün o mübareklerin *her biri ve beraber*, bu mezkûr on beş dil ile ustalarının harika maharetini ve mucizâtı ilmini göze gösterip Allâmü'l-guyûb, Vâcibü'l-vücûd Sâni'lerini güneş gibi bildiriyorlar.

İşte bu pek geniş ve parlak şehâdetleri ve Sâni'ini tebrikleri içindir ki, Miraç Gecesi'nde bütün mahlûkat hesabına konuşan Zât-ı Muhammediye (*aleyhiissalâtü vesselâm*) الْمُبَارَكَاتْ kelimesini selâm yerinde demiş.¹

Üçüncü Kelime

الصَّلَوَاتْ² 'tır ki; hem umumî Mirac-ı Ekber-i Muhammedî'de (*aleyhiissalâtü vesselâm*) hem her müminin hususî miracı olan namaz³ teşehhüdünde, her gün hiç olmazsa on defa, yüz milyonlar ehl-i iman, o kudsî kelimeyi Peygamber'in (*aleyhiissalâtü vesselâm*) tebaiyetiyle dergâh-ı ilâhîye takdim edip kâinatta ilân ederler.

Mirac'a dair Otuz Birinci Söz, Mirac'ın bütün hakikatlerini bir muhatap ittihaz ettiği muannit, mülhid, münkirlere karşı dahi gayet kat'î ve kuvvetli bir surette isbat ettiğine binâen, tafsilatını ve hüccetlerini ona havale ederek gayet muhtasar bir işaretle bu Üçüncü Kelime-i Miraciye'nin geniş manasını gösteren zîruh, zîşuur tâifelerinin acib âlemine bakıp, ilm-i ezelinin cilveleriyle Hâlık'ımızın vahdet ve mevcudiyeti içinde kemâl-i rahmâniyetini ve rahîmiyetini ve azamet-i kudret ve şümûl-ü iradetini bilmeye çalışacağız:

Evet, bu âlemdede görüyoruz ki; bu zîruhlara, şuuren ve aklen olmasa da hissen, fîrâten hissediyorlar ki; her biri, hadsiz bir acz ve zaaf içinde, hadsiz

¹ Bkz.: el-Kurtubî, *el-Câmi' li ahkâmi'l-Kur'ân* 3/425; el-Bursevî, *Rûhu'l-beyân* 5/121.

² "bütün salâvât yani dualar"

³ Bkz.: es-Suyûtî, *Şerhu Süneni İbni Mâce* s.313; el-Münâvî, *Feyzu'l-kadîr* 1/497; el-Âlûsî, *Rûhu'l-meânî* 18/73.

düşmanları ve incitenleri var.. ve hadsiz bir fakr ve ihtiyaç içinde, hadsiz hâcâtı ve matlubları var. İktidarı ve sermayesi binden birine kâfi gelmediğinden, bütün kuvvetiyle bağırır ve ağlar; mânen, fitraten yalvarır; kendine mahsus sesiyle, lisaniyla dualar, niyazlar, bir nevi namazlar, salavâtlar ile bir Alîm-i Kadîr dergâhına iltica ederken birden görüyoruz ki; o bağırانların her işini, her ihtiyacını bilen ve her dardını ve zararını anlayıp yalvarmasını, fitrî duasını işiten Alîm-i Mutlak bir Kadîr-i Hakîm, imdatlarına yetişir, bütün istediklerini yapar. Ağlamalarını gülmeye, bağırmasını teşekkürlere çevirir. Bu hakîmâne, alîmâne, rahîmâne yardım, pek parlak bir tarzda ilim ve rahmetin cilveleriyle bir Mücîb-i Mugîs, bir Rahîm-i Kerîm'i bildirip o zîruh âleminin bütün salavât ve ubûdiyetlerini ona takdim ve tahsis eder manasıyla, Mirac-ı Ekber'de Muhammed (*aleyhissalâtü vesselâm*) ve mirac-ı asgar olan namazlarda onun ümmeti, الصَّلَوَاتُ الطَّيِّبَاتُ لله der.

Dördüncü Kelime-i Kudsiye

الطَّيِّبَاتُ لله¹ tır.

Risale-i Nur'un çok hakikatleri namaz tesbihatında ihtar edilmesi hikmetiyle; hem Fâtîha'nın, hem teşehhüdün kelimelerinin hakikatlerini kısa işaretlerle beyan etmeye âdeta ihtiyârsız sevkedildim.

İşte Mirac-ı Muhammedî'de (*aleyhissalâtü vesselâm*) denilen الطَّيِّبَات kelime-i kudsiyesi, ehl-i mârifet ve iman ve küllî şuur sahibi olan ins ve cin ve melek ve ruhânilerin, kâinatı, güzel tayyibeleri ve haseneleri ve ubûdiyetleriyle güzelleştiren.. ve güzellerin âlemine bakan.. ve sermedî Cemîl-i Mutlak'ın hadsiz cemâl ve güzelliklerini ve kâinatı süsleştiren isimlerinin dâimî güzelliklerini tam bilen.. ve aşk ve şevkle küllî ubûdiyetler ile mukabele eden.. ve parlak iman ve geniş mârifetler ve medh ü senâların revâih-i tayyibe ve hoş kokularıyla Hâlık'larına karşı o hadsiz tayyibâtlar manasıyla, Miraç'ta söylenmiş sırrıyla teşehhüdde bütün ümmet, her gün usanmadan o kudsî kelime-i tayyibeyi tekrar ederler.

Evet bu kâinat, nihayetsiz bir hüsün ve cemâl-i sermedînin aynası ve cilveleri.. ve kâinattaki bütün cemâl ve kemâl ve güzellikler, o sermedî hüsünden gelir ve ona intisapla güzelleşir, kıymeti yükselir. Yoksa karmakarışık bir virane, bir hüzüngâh olur. Ve o intisap ise, saltanat-ı ulûhiyetin dellâlları ve

¹ "Bütün tayyibat yani bütün güzel söz ve davranışlar Allah'a mahsustur."

ilâncıları olan ins ve melek ve ruhânilerin mârifet ve tasdikleriyle anlaşılır. Hatta o dellâlların güzel ve tatlı hamdlerini ve senâlarını ve mâbuduna me-dihlerini ve onların kelimelerini, her tarafa neşir ve Arş-ı Âzam'ın cânibine sevk etmek için hava unsurunun zerreleri emirber neferler, küçücük diller ve kulaklar gibi o güzel kelimeleri dergâh-ı ulûhiyete takdim etmek için o pek harika vaziyet-i acîbe, havaya verildiğine kuvvetli bir ihtimal var diye kalbi-me geldi.

İşte ins ve melek, nasıl ki imanları ve ubûdiyetleriyle Mâbud-u Zülcelâl'i bildiriyorlar. Öyle de o Hakîm-i Zülcelâl dahi, o ilâncılara verdiği çok câmi istidatlarla, pek harika cihazlarla ve dekâik-i ilmiyeleriyle her birisini bütün kâinatla alâkadar bir küçük kâinat hükmüne getirmekle kendini pek parlak bir tarzda bildiriyor. Meselâ insanın küçücük kafasında ceviz kadar bir yerde kuvve-i hâfıza, kuvve-i hayaliye, kuvve-i müfekkire gibi müteaddit, acib makine-leri yaratmak ve kuvve-i hâfızayı bir büyük kütüphâne hükmüne getirmekle ilm-i ezelinin cilvesiyle güneş gibi kendini gösteriyor.¹(Hâşiye)

Şimdi sâbıkan zikredilen ve ilm-i muhitin küllî hüccetlerine işaret eden ve bir geniş hüccet olarak hadsiz burhanları ihtiva eden ve on beş delil ile ilm-i muhiti gösteren Arabî parçanın gayet kısa bir meâline ve bir nevi tercümesi-ne işaret ederiz.

On Beş Delilden Birincisi: فَالْإِنْتِظَامَاتُ الْمُؤَزَّوَّةُ 'dür.

Yani bütün mahlûkatta müşâhede edilen **ölçülü düzgünlük, mizanlı in-tizam**, ihatalı bir ilme şehâdet eder.

Evet muntazam bir saray gibi, kâinattan ve manzume-i şemsiyeden.. ve kelimeler ve seslerin neşrinde zerreleri, medar-ı hayret bir intizam gösteren hava sayfasından.. ve üç yüz bin ayrı ayrı nevileri her baharda bir intizam-ı ekmel içinde yetiştiren zemin yüzünden tut, tâ her bir zîhayatın vücudundaki âzâ ve cihâzât ve hüceyrât ve zerrelere kadar derin, ihatalı, şaşırmaz bir ilmin eseri olan mîzanî düzgünlük ve tam intizam bulunması, gayet zâhir ve kat'î bir surette ihatalı bir ilme delâlet ve şehâdet eder demektir.

İkinci Delil: وَالْإِتْرَانَاتُ الْمُنْظُومَةُ 'dür.

Yani bütün kâinattaki masnûâtta -cüz'i, küllî- seyyârattan tâ kanda-ki küreyvât-ı hamrâ ve beyzâya kadar her şeyde gayet **düzgün bir ölçü**,

¹ (Hâşiye) Pek şiddetli hastalığım müsaade etmiyor. Hüsrev'in tercüme vazifesine yalnız bir me'haz ve yardımdır.

mütenasib bir mizan bulunması, bedâhetle muhit bir ilme delâlet ve kat'î şehâdet eder.

Evet, görüyoruz ki; meselâ bir sineğin, bir insanın âzâları ve cihâzâtı, hat-ta cesedinin hüceyrâtı ve kanındaki kırmızı ve beyaz kürecikleri o derece hassas bir mizan ve ince bir ölçü ile yerleştirilmiş.. ve o derece birbirine münasip ve uygun ve cesedin sâir âzâlarında öyle muntazam bir tenâsüb var ki; nihayetsiz bir ilme mâlik olmayan, o vaziyeti onlara vermesi hiçbir cihette imkânı yok.

İşte aynen bütün zîhayat ve envâ-ı mahlûkatta –zerrâtan tâ manzume-i şemsiyedeki seyyârâta kadar– öyle tam bir muvâzene ve zerre kadar şaşır-maz, düzgün bir ölçünün hükmetmesi, ihatalı bir ilme kat'î delâlet ve parlak şehâdet eder. Demek ilmin her delili, Zât-ı Alîm'in mevcudiyetine dahi delil-dir. Sıfatın mevsufsuz olması muhâl ve imkânsız olmasından bütün hüccetle-ri, Alîm-i Ezeli'nin vücûb-u vücûduna kuvvetli ve gayet kat'î bir hüccet-i küb-râdır.

Üçüncü Delil: الْقُضْدِيَّةُ الْعَامَّةُ دُر.

Yani bütün kâinattaki hallâkiyet ve faaliyette.. ve tebeddülât ve ihya ve tazvifat ve terhisatta bütün masnûâtın her biri ve her bir tâifenin tesadûf im-kânı olmayan öyle kasfî ve bilerek takılan **hikmetleri** ve **faydaları** ve **vazife-leri** var ve görüyoruz ki; ihatalı bir ilmi bulunmayan, hiçbir cihette, hiçbirisine îcad noktasında sahip çıkamaz.

Meselâ hadsiz zîhayattan bir insanın yüz cihâzâtından birtek cihazı olan lisanı, –bir et parçası iken– iki büyük vazifesiyle yüzer hikmetlere, neticelere, meyvelere, faydalara âlet oluyor. Taamların zevkindeki vazifesi, ayrı ayrı büt-tün tatları bilerek cesede, mideye haber vermek ve rahmet-i ilâhiyenin mat-bahlarına dikkatli bir müfettiş olmak.. ve kelimeler vazifesinde kalbe ve ruha ve dimağa tam bir tercüman ve santral olmak, elbette gayet parlak ve kat'î bir surette ihatalı ilme delâlet ve şehâdet eder.

Birtek dil, hikmetleri ve meyveleriyle böyle delâlet etse; hadsiz lisanlar ve hadsiz zîhayatlar, nihayetsiz masnûât, güneş zuhurunda ve gündüz kat'iyetin-de nihayetsiz bir ilme delâlet ve şehâdet ve Allâmü'l-guyûb'un daire-i ilmin-den ve hikmetinden ve meşîetinden hariç hiçbir şey yoktur¹ diye ilân ederler.

¹ Bkz.: Yûnus sûresi, 10/61; Hûd sûresi, 11/56; Yâsîn sûresi, 36/12; Dehr sûresi, 76/30.

Dördüncü Delil: وَالْعَايَاتُ الْمَحْصُوصَةُ الشَّامِلَةُ'dür.

Yani bütün zihayat, zîşuur âleminde her nev'e ve her ferde, hususî ve ona münasip ve umuma şâmil **inâyetler**, **şefkatler**, **himâyetler**, bedâhet derecesinde ihatalı bir ilme delâlet.. ve o inâyetlere mazhar olanları ve ihtiyaçlarını bilen bir Alîm-i İnâyetkâr'ın vücûb-u vücûduna hadsiz şehâdetler eder, demektir.

İhtar: Risale-i Nur'un hülâsatü'l-hülâsasının zübdesi olan Arabî fıkra-daki kelimelerin izahı ise, Kur'ân'dan tereşşuh eden Risale-i Nur'un âyât-ı Kur'âniye'nin lemeâtından aldığı hakikatlere, hususan "ilim" ve "irade" ve "kudret"e dair delillere ve hüccetlere işarettir ki; bu Arabî kelimelerin işaret ettikleri o ilmî deliller, ehemmiyetle tefsir ediliyor. Demek her biri, çok âyâtın birer işaret ve birer nüktesini beyan etmektedir. Yoksa o Arabî kelimelerin tefsiri ve beyanı ve tercümesi değildir. Sadede dönüyoruz.

Evet gözümüzle görüyoruz ki; bizleri ve bütün zîruhları bilir ve bilerek şefkatle himâye eder.. ve ihtiyacını ve her derdini bilir ve bilerek inâyetiyle imdadına yetişir bir Alîm-i Rahîm var. Hadsiz misallerinden birisi, insanın rızık, ilâç ve muhtaç olduğu madenler cihetinde gelen hususî ve umumî inâyetler, pek zâhir bir surette bir ilm-i muhiti gösterir ve bir Rahmân-ı Rahîm'e rızık, ilâç, madenlerin adedince şehâdetler ederler. Evet, insanın hususan âcizlerin ve yavruların iâşeleri.. ve bilhassa mide matbahından cesedin rızık isteyen âzâlarına, hatta hüceyrelere her birine münasip rızık yetiştirmeleri.. ve dağların bir eczahâne ve insana lâzım bütün madenlerin bir ambarı olmaları gibi hakîmâne işler, gayet ihatalı bir ilim ile olabilir. Serseri tesadüf, kör kuvvet, sağır tabiat, câmid, şuursuz esbab, basit, istilâcı unsurlar; hiçbir cihette bu alîmâne, basîrâne, hakîmâne, merhametkârâne, inâyet-perverâne olan iâşe ve idare ve himâye ve tedbire karışamazlar. Yalnız o zâhirî esbab, Alîm-i Mutlak'ın emriyle, izniyle, ilim ve hikmeti dairesinde bir perde-i izzet-i kudret-i ilâhiye olarak istimâl ve istihdam edilmeleri var.

Beşinci ve Altıncı Delil: وَالْأَفْضِيَّةُ الْمُنتَظَمَةُ وَالْأَقْدَارُ الْمُثْمَرَةُ'dür.

Yani her şeyin, hususan nebâtât ve eşcâr ve hayvanât ve insanların **şekilleri** ve **miktarları**, ilm-i ezelinin iki nev'i olan kaza ve kaderin düsturlarıyla sanatkârâne biçilmiş ve her birinin kâmetine göre tam münasip dikilmiş, mükemmel giydirilmiş, gayet muntazam birer hikmetli şekil verilmiş. Onlar, –her biri ve beraber– bir nihayetsiz ilme delâlet ve bir Sâni-i Alîm'e adetlerince şehâdet ederler demektir.

Evet, meselâ numûne olarak hadsiz misallerinden yalnız tek bir ağaç ve bir ferd-i insana bakıyoruz, görüyoruz ki: Bu meyveli ağaç, o çok cihâzâtlı insan; hiçbir ressam tam taklitini yapamayacak derecede zâhiri ve bâtını, dış ve içi öyle bir gaybî pergâr ve ince bir ilmin kalemiyle hudutları çizilmiş ve tam intizamla her âzâsına münasip suret verilmiş ki, meyve ve neticelerine ve vazife-i fitratlarına yetişsin. Bu ise nihayetsiz bir ilimle olabilmesi cihetiyle her şeyin her şeyle münasebetini bilip ve nazara alan ve bu ağaç ve bu insanın bütün emsâllerini ve nevilerini ilm-i ezelisinin kaza ve kader pergâr ve kalemiyle dış ve iç miktarlarını ve suretlerini hakîmâne yapılmasını bilerek işleyen bir Sâni-i Musavvir, bir Alîm-i Mukaddir'in hadsiz ilmine ve vücûb-u vücûduna nebâtât ve hayvanât adedince şehâdet ederler demektir.

Yedinci, Sekizinci Delil: وَالْأَجَالُ الْمُعَيَّنَةُ وَالْأَزْرَاقُ الْمُقَنَّنَةُ'dür.

Yani ehemmiyetli bir hikmet için, zâhir nazarda müphem ve gayr-i muayyen tevehhüm edilen **eceller ve rızıklar**¹; ibham perdesi altında, kaza ve kader-i ezelinin defterinde, mukadderât-ı hayatiye sayfasında her zîhayatın eceli, mukadder ve muayyendir; tekaddüm, teahhur etmez.² Ve her zîruhun rızkı, tayin ve tahsis edilip kaza ve kader levhasında yazıldığına hadsiz deliller var.

Meselâ koca bir ağacın ölmesi, onun bir nevi ruhu olan çekirdeğini onun yerinde vazife görmek için bırakması, bir Alîm-i Hafîz'in hikmetli kanunuyla olması.. ve bir yavrunun rızkı olan sütün memelerden gelmesi ve kan ve fıski içinden çıkıp hiç bulaşmadan safi, temiz olarak ağzına akması³, tesadüf ihtimalini kat'î bir surette red.. ve bir Rezzâk-ı Alîm-i Rahîm'in şefkatli düsturuyla olduğunu gayet kat'î gösteriyor. Bu iki, cüz'î misale bütün zîhayat, zîruh kıyas edilsin.

Demek hakikatte hem ecel muayyen ve mukadderdir, hem rızık herkeşe göre bir taayyün içinde mukadderât defterinde kaydedilmiştir. Fakat gayet mühim bir hikmet için hem ecel, hem rızık, perde-i gaybda ve müphem ve gayr-i muayyen ve zâhiren tesadüfe bağlı gibi görünüyör.

Eğer ecel, güneşin gurûbu gibi muayyen olsaydı; yarı ömür, gaflet-i mutlakada ve âhirete çalışmamakla zâyi olup, yarı ömürden sonra hergün ölüm

¹ Bkz.: Lokman sûresi, 31/34.

² Bkz.: Münâfikûn sûresi, 63/11.

³ Bkz.: "Doğrusu davarlarda da size deliller vardır: Zira size onların karınlarındaki yarı hazmedilmiş gıdalar ile kan arasından, halis bir süt içiriyoruz ki içenlerin boğazından âfiyetle geçer." (Nahl sûresi, 16/66)

darağacı tarafına bir ayak atmak gibi dehşetli bir korku alıp eceldeki musibet yüz derece ziyadeleşmesi sırrıyla, başa gelen musibetler ve hatta dünyanın eceli olan kıyâmet perde-i gaybda merhameten bırakılmış.¹

Rızık ise hayattan sonra nimetlerin en büyük bir hazinesi.. ve şükür ve hamdin en zengin bir menbaı.. ve ubûdiyet ve dua ve ricaların en cemiyetli bir madeni olmasından, suret-i zâhirede müphem ve tesadüfe bağlı gibi gösterilmiş. Tâ her vakit Rezzâk-ı Kerîm'in dergâhına iltica ve rica ve yalvarmak² ve hamd ve şükür şefaatiyle³ rızık istemek kapısı kapanmasın. Yoksa muayyen olsaydı, mahiyeti bütün bütün değişecekti. Şâkirâne, minnettarâne ricalar, dualar, belki mütezellilâne ubûdiyet kapıları kapanırdı.

Dokuzuncu, Onuncu Delil: وَالْإِهْتِمَامَاتُ الْمُرَيَّةُ وَالْإِتْقَانَاتُ الْمُفَنَّنَةُ

Yani her masnûda, hususan bahar mevsiminde zemin yüzünde sermedi bir hüsün ve cemâlin cilvelerini gösteren bütün güzel mahlûklar, ezcümle çiçekler, meyveler ve kuşçuklar ve sinekler ve bilhassa yaldızlı ve yıldızlı kuşçukların hilkatlerinde ve suretlerinde ve cihâzâtlarında öyle **mucizâne bir maharet ve dikkat ve harika bir sanat, bir itkan, bir mükemmeliyet**⁴ ve **sanat-kârlarının mucizâtlı hünerlerini** gösteren ayrı ayrı, çeşit çeşit tarzlarda şekiller, makinecikler, gayet ihatalı bir ilme ve –tabirde hata olmasın– gayet maharetli ve fûnunlu bir meleke-i ilmiyeye kat'î delâlet.. ve serseri tesadûfün ve şuursuz ve müşevveş esbâbın müdahale etmesinin imkânsız olduğuna şehâdet ettikleri gibi; وَالْإِهْتِمَامَاتُ الْمُرَيَّةُ ifadesiyle o güzel masnûlarda o derece bir şirin süslemek ve tatlı bir zînet ve cazibedar bir cemâl-i sanat var ki, nihayetsiz bir ilim ile iş görür.. ve her şeyin en güzel tarzını bilir.. ve sanatkârlığın cemâl-i kemâlini ve kemâl-i cemâlini zîşuurlara göstermek ister ki; en cüz'î bir çiçeği ve küçük bir sineği ihtimamkârâne, mahirâne, sanat-perverâne, ehemmiyetle tasvir ve îcad eder.⁵ Bu ihtimamkârâne tezyin ve tahsin, bedâhetle hadsiz ve her şeye muhit bir ilme delâlet.. ve o güzellerin adedince bir Sâni-i Alîm-i Zülcemâl'in vücûb-u vücûduna şehâdetler ederler demektir.

Beş Küllî Delil ve Hücetleri İhtiva Eden On Birinci Delil:

¹ Bkz.: Lokman sûresi, 31/34; Buhârî, *îmân* 37; Müslim, *îmân* 5.

² Bkz.: Secde sûresi, 32/16; Enbiyâ sûresi, 21/90; Mü'min sûresi, 40/60; A'râf sûresi, 7/55-56.

³ Bkz.: Âl-i İmran sûresi, 3/145; Nisâ sûresi, 4/147; İbrahim sûresi, 14/7.

⁴ Bkz.: Neml sûresi, 27/88; Secde sûresi, 32/7; Mü'minûn sûresi, 23/14; Sâffât sûresi, 37/125.

⁵ Bkz.: Hac sûresi, 22/73; Hadid sûresi, 57/24.

وَعَايَةُ كَمَالِ الْإِنِّظَامِ الْإِتِّزَانِ الْإِمْتِيزَانِ الْمُطْلَقَاتِ فِي السُّهُولَةِ الْمُطْلَقَةِ.. وَخَلْقِ الْأَشْيَاءِ فِي الْكَثْرَةِ الْمُطْلَقَةِ مَعَ الْإِتِّقَانِ الْمُطْلَقِ.. وَفِي السَّرْعَةِ الْمُطْلَقَةِ مَعَ الْإِتِّزَانِ الْمُطْلَقِ.. وَفِي الْوُسْعَةِ الْمُطْلَقَةِ مَعَ كَمَالِ حُسْنِ الصَّنْعَةِ.. وَفِي الْبُعْدَةِ الْمُطْلَقَةِ مَعَ الْإِتِّقَانِ الْمُطْلَقِ.. وَفِي الْخِلْطَةِ الْمُطْلَقَةِ مَعَ الْإِمْتِيزَانِ الْمُطْلَقِ.

Bu delil, sâbıkan zikredilen Arabî fıkranın âhirinde yazılan delilin başka ve daha güzel bir tarzıdır. Şiddetli hastalık sebebiyle, gayet kısa bir işaretle bundaki beş-altı geniş delilleri beyandır.

Evvelâ: Bütün zeminde görüyoruz; tam bilmekten ve maharetten gelen gayet sühûlet ve kolaylıkla acib, zihayat makineler, def'aten ve bir kısmı bir dakikada düzgün, ölçülü, emsâlinde fârikalı yapılmaları, nihayetsiz bir ilme delâlet.. ve sanattaki maharet-i ilmiyeden gelen sühûlet ve kolaylık derecesinde o ilmin kemâline şehâdet eder.

Sâniyen: Gayet kesret ve çokluk içinde, şaşırmadan, gayet derecede sanatlı, mükemmel îcadlar, nihayetsiz bir kudret içinde hadsiz bir ilme delâlet.. ve Âlîm ve Kadîr-i Mutlak'a hadsiz şehâdet eder.

Sâlisen: Sûrat-i mutlaka ve gayet çabuk yapılmakla beraber¹, gayet derecede mizanlı, ölçülü îcadları, hadsiz bir ilme delâlet.. ve adetlerince bir Âlîm-i Mutlak ve Kadîr-i Mutlak'a şehâdet ederler.

Râbian: Gayet geniş bütün zemin yüzünde hadsiz zihayatların vüs'at-i mutlaka ile beraber, gayet sanatkârâne, süslü, kemâl-i hüsn-ü sanat ile yapılmaları; hiç şaşırmayan, her şeyi beraber gören, bir şeyi bir şeye mâni olmayan bir ihatalı ilme delâlet.. ve bir Âlîm-i külli şey ve Kadîr-i Mutlak'ın masnûları olduklarına her biri ve beraber şehâdet ederler.

Hâmisen: Bu'd-u mutlak ve birbirinden gayet uzak bir nev'in efradı; biri şarkta, biri garpta, biri şimalde, biri cenupta, aynı zamanda, aynı tarzda birbirinin misli ve birbirinden teşahhusça imtiyazlı bir surette vücuda gelmeleri, ancak bir Âlîm-i Mutlak ve Kadîr-i Mutlak'ın kâinatı idare eden hadsiz kudreti.. ve bütün mevcudâtı ahvâliyle ihata eden nihayetsiz ilmiyle olabilmesi cihetiyle, muhit bir ilme delâlet.. ve bir Allâmü'l-guyûb'a hadsiz şehâdet ederler.

¹ Bkz.: Lokman sûresi, 31/28; Yâsin sûresi, 36/53, 82.

Sâdisen: İhtilat-ı mutlakla beraber hiç şaşırmadan ve karıştırmadan, her birisi tam bir imtiyaz ve alâmet-i fârika ile o karışık emsâlinde ve karanlık yerlerde, meselâ toprak altındaki tohumlar gibi şaşıran vaziyetlerde o çok kalabalıklı zîhayat makinelerin her birisinin hiçbir cihâzâtını noksan bırakmayarak mucizâtlı bir surette yaratılmaları, güneş gibi ilm-i ezeliye delâlet.. ve gündüz gibi Kadîr-i Mutlak ve Âlîm-i Mutlak'ın hallâkiyetine, rubûbiyetine şehâdet ederler.

Risale-i Nur'daki tafsilaata havale edip bu pek uzun kıssayı kısa kesiyoruz. Şimdi hülâsatı'l-hülâsadaki **"irade"** meselesine başlıyoruz:

اللَّهُ أَكْبَرُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ قُدْرَةً وَعِلْمًا، إِذْ هُوَ الْمُرِيدُ لِكُلِّ شَيْءٍ، مَا شَاءَ اللَّهُ كَانَ وَمَا لَمْ يَشَأْ لَمْ يَكُنْ، إِذْ تَنْظِيمُ إِبْجَادِ الْمَصْنُوعَاتِ ذَاتًا وَصِفَاتٍ وَمَاهِيَةٍ وَهُويَّةٍ مِنْ بَيْنِ الْإِمْكَانَاتِ الْغَيْرِ الْمَحْدُودَةِ وَالطَّرِيقِ الْعَقِيمَةِ وَالْإِحْتِمَالَاتِ الْمَشْوَشَةِ وَسُبُولِ الْعَنَاصِرِ الْمُسَاكِسَةِ وَالْأَمْثَالِ الْمَشَابِهَةِ بِهَذَا النِّظَامِ الْأَدَقِّ الْأَرَقِّ، وَتَوَازُنِهَا بِهَذَا الْمِيزَانِ الْحَسَّاسِ الْجَسَّاسِ، وَتَمْيِيزِهَا بِهَذِهِ التَّعْيِينَاتِ الْمُرَيَّتَةِ الْمُنْتَظِمَةِ، وَخَلْقِ الْمُحْتَلَفَاتِ الْمُنْتَظِمَاتِ الْحَيَوِيَّةِ مِنَ الْبَسِيطِ الْجَامِدِ الْمَيِّتِ كَالْإِنْسَانِ بِجِهَازَاتِهِ مِنَ النُّطْفَةِ وَالطَّيْرِ بِجَوَارِحِهِ مِنَ الْبَيْضَةِ وَالشَّجَرَةِ بِأَعْصَانِهَا مِنَ النَّوَةِ وَالْحَبَّةِ تَدُلُّ عَلَى أَنَّ كُلَّ شَيْءٍ بِإِرَادَتِهِ تَعَالَى وَاخْتِيَارِهِ وَقَصْدِهِ وَمَشِئَتِهِ سُبْحَانَهُ كَمَا أَنَّ تَوَافُقَ الْأَشْيَاءِ فِي أُسَاسَاتِ الْأَعْضَاءِ التَّوَعِيَّةِ وَالْجِنْسِيَّةِ يَدُلُّ عَلَى أَنَّ صَانِعَ تِلْكَ الْأَفْرَادِ وَاحِدٌ أَحَدٌ كَذَلِكَ أَنَّ تَمَازُجَهَا بِالشَّخْصَاتِ الْمُتَمَازِجَاتِ وَالتَّعْيِينَاتِ الْمُنْتَظِمَةِ يَدُلُّ عَلَى أَنَّ ذَلِكَ الصَّانِعَ الْوَاحِدَ الْأَحَدَ فَاعِلٌ مُخْتَارٌ يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ وَيَحْكُمُ مَا يُرِيدُ.

Bu fıkra, irade-i ilâhiyenin delillerinden pek çok küllî hüccetleri ihtiva eden birtek küllî ve uzun delildir. Meâlinin kısa bir tercümesi içinde irade ve ihtiyâr ve meşiet-i ilâhiyeyi gayet kat'î isbat eden bir delili beyan ederiz. Hem ilm-i ilâhînin bütün mezkûr delilleri, aynen iradenin dahi delilidir. Çünkü her masnûda ilim ve iradenin beraber cilveleri, eserleri görünüyor.

Bu Arabî Fıkranın Kısaca Meâli:

Yani her şey, onun irade ve meşietiyile olur. İsteddiği olur, istemediği olmaz. Her ne isterse yapar. İstemezse, hiçbir şey olmaz. Bir hüccet şudur: Görüyoruz ki, bu masnûâtın her biri; muayyen zâtı, mahsus sıfatı.. ayrı, hususî mahiyeti; mümtaz, fârikalı sureti.. hadsiz imkânât ve başka tarzlarda olabilir, teşvişçi ihtimalat içinde.. neticesiz çok yollarda ve sel gibi akan ve

karıştıran ve birbirine zıt unsurların müdahaleleri içinde.. ve sehiv ve iltibasa sebebiyet veren ve birbirine benzeyen emsâlleri içinde.. bu karmakarışık hâllere karşı, o her bir masnûu; ince, tam, düzgün bir nizam altına almak.. ve hassas, cessas, mükemmel bir ölçü ve mizanla her uzvunu ve cihazını tartmak, takmak.. ve yüzüne süslü, düzgün bir sîma, bir teşahhus vermek.. ve birbirine muhalif âzâlarını basit, câmid, ölü bir maddeden zîhayat olarak gayet sanatlı yaratmak.. meselâ insanı, ayrı ayrı yüz cihâzâtı ile bir katre sudan îcad etmek..¹ ve kuşu, pek çok âlât ve muhtelif cihazlarıyla bir basit yumurtadan inşâ edip mucizâtlı suret giydirmek.. ve ağacı; dal, budak ve mütenevvî âzâ ve eczasıyla basit, câmid –karbon, azot, müvellidülmâ, müvellidülhumûzadan terekkep eden– bir küçük çekirdekten çıkarmak; muntazam, meyveli bir şekil giydirmek, elbette ve elbette bedâhetle, şüphesiz kat'iyetle, vücûb ve zaruret ve lüzum derecesinde isbat eder ki; o her bir masnûa –bütün zerrât ve eczasıyla ve suret ve mahiyetiyle– bir Kadîr-i Mutlak'ın irade ve meşietiyile ve ihtiyâr ve kasdıyla o mahsus, mükemmel vaziyet veriliyor. Ve her şeye şâmil bir iradenin taht-ı hükmündedir. Ve bu tek masnûun bu şüphesiz tarzda irade-i ilâhiyeye delâleti gösteriyor ki; bütün masnûât hadsiz, nihaysiz ve güneş ve gündüz gibi zâhir bir kat'iyette, her şeye şâmil irade-i ilâhiyeye, adetlerince şehâdetler ve bir Kadîr-i Mürîd'in vücûb-u vücûduna hadsiz hüccetlerdir.

Hem ilm-i ilâhînin sâbıkan mezkûr bütün delilleri, aynen iradenin dahi delilleridir. Çünkü ikisi kudretle beraber iş görüyorlar. Biri birisiz olmaz. Her bir nev'in ve cinsin efradı, âzâ-yı nev'iyeye ve cinsiyede tevâfukları nasıl delâlet eder ki Sâni'leri birdir, vâhiddir, ehaddir; öyle de yüzlerinin sîmaları, hikmetli bir tarzda birbirinden fârikalı ve ayrı olması kat'î delâlet eder ki; o Sâni-i Vâhid-i Ehad, bir fâil-i muhtardır. İrade ve ihtiyâr ve meşiet ve kasd ile her şeyi yaratır.

İşte iradeye dair tek ve küllî bir delili beyan eden mezkûr Arabî fıkranın kısaca meâlinin tercümesi bitti. İradeye dair pek çok mühim nükteleri, ilim meselesi gibi yazmak niyet etmiştim. Fakat semli hastalık dimağıma tam yorgunluk verdiği için başka vakte tehir edildi.

“Kudret”e dair Arabî fıkrası:

¹ Bkz.: Secde sûresi, 32/8; Nahl sûresi, 16/4; Hac sûresi, 22/5; Yâsîn sûresi, 36/77; Mü'min sûresi, 40/67; Necm sûresi, 53/45-46; ...

اللَّهُ أَكْبَرُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ قُدْرَةً وَعِلْمًا، إِذْ هُوَ الْقَدِيرُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ بِقُدْرَةٍ مُطْلَقَةٍ مُحِيطَةٍ
 ضَرُورِيَّةٍ نَاشِئَةٍ لَازِمَةٍ ذَاتِيَّةٍ لِلذَّاتِ الْأَقْدَسِيَّةِ، فَمُحَالٌ تَدَاخُلُ ضِدَّهَا فَلَا مَرَاتِبَ فِيهَا
 فَتَتَسَاوَى بِالنِّسْبَةِ إِلَيْهَا الذَّرَّاتُ وَالتَّجُومُ وَالْجُزْءُ وَالْكُلُّ وَالْجُزْئِيُّ وَالْكُلِّيُّ وَالنَّوَاةُ وَالشَّجَرُ
 وَالْعَالَمُ وَالْإِنْسَانُ، بِسِرِّ مُشَاهَدَةٍ غَايَةِ كَمَالِ الْإِنْتِظَامِ الْإِتْرَانِ الْإِمْتِيزَانِ الْمُطْلَقَاتِ
 مَعَ السُّهُولَةِ فِي الْكَثْرَةِ وَالشَّرْعَةِ وَالْخِلَاطَةِ الْمُطْلَقَةِ.. وَبِسِرِّ التَّوَرَانِيَّةِ وَالشَّفَافِيَّةِ وَالْمُقَابَلَةِ
 وَالْمُوَازَنَةِ وَالْإِنْتِظَامِ وَالْإِمْتِثَالِ.. وَبِسِرِّ إِمْدَادِ الْوَاحِدِيَّةِ وَيُسِرِّ الْوَاحِدَةِ وَتَجَلِّي الْأَحَدِيَّةِ..
 وَبِسِرِّ الْوُجُوبِ وَالتَّجَرُّدِ وَمُبَايَنَةِ الْمَاهِيَّةِ.. وَبِسِرِّ عَدَمِ التَّقَيُّدِ وَعَدَمِ التَّحْيِزِ وَعَدَمِ التَّجَرِّيِ..
 وَبِسِرِّ انْفِلَاقِ الْعَوَاتِقِ وَالْمَوَانِعِ إِلَى حُكْمِ الْوَسَائِلِ الْمُسَهَّلَاتِ.. وَبِسِرِّ أَنَّ الذَّرَّةَ وَالْجُزْءَ
 وَالْجُزْئِيَّ وَالنَّوَاةَ وَالْإِنْسَانَ لَيْسَتْ بِأَقْلَ صُنْعَةٍ وَجَزَالَةٍ مِنَ التَّجْمِ وَالْكُلِّ وَالْكُلِّيِّ وَالشَّجَرِ
 وَالْعَالَمِ.. (فَخَالِقُهَا هُوَ خَالِقُ هَذِهِ بِالْحَدِّسِ الشُّهُودِيِّ) وَبِسِرِّ أَنَّ الْمُحَاطَ وَالْجُزْئِيَّاتِ
 كَالْأَمْنَلَةِ الْمَكْتُوبَةِ الْمُصْعَرَةِ أَوْ كَالْتَقِطِ الْمَحْلُوبَةِ الْمُعْصَرَةِ فَلَا بُدَّ أَنْ يَكُونَ الْمُحِيطُ
 وَالْكُلِّيَّاتِ فِي قَبْضَةِ خَالِقِ الْمُحَاطِ وَالْجُزْئِيَّاتِ لِيُذَرِّجَ مِثَالَهَا فِيهَا بِمَوَازِينِ عِلْمِهِ أَوْ
 يُعْصِرَهَا مِنْهَا بِدَسَاتِيرِ حِكْمَتِهِ.. وَبِسِرِّ كَمَا أَنَّ قُرْآنَ الْعِزَّةِ الْمَكْتُوبِ عَلَى الذَّرَّةِ الْمُسَمَّاةِ
 بِالْجَوْهَرِ الْفَرْدِ بِذَرَاتٍ الْأَثِيرِ لَيْسَ بِأَقْلَ جَزَالَةٍ وَخَارِقِيَّةِ صُنْعَةٍ مِنْ قُرْآنِ الْعُظْمَى الْمَكْتُوبِ
 عَلَى صَحِيفَةِ السَّمَاءِ بِإِمْدَادِ التَّجُومِ وَالشُّمُوسِ، كَذَلِكَ إِنَّ وَرْدَ الزَّهْرَةِ لَيْسَتْ بِأَقْلَ جَزَالَةٍ
 وَصُنْعَةٍ مِنْ دُرِّي نَجْمِ الزَّهْرَةِ وَلَا النَّمْلَةِ مِنَ الْفِيلَةِ وَلَا مَكْرُوبٌ مِنَ الْكَرْكَدَانِ وَلَا النَّحْلَةُ
 مِنَ النَّحْلَةِ بِالنِّسْبَةِ إِلَى قُدْرَةِ خَالِقِ الْكَائِنَاتِ فَكَمَا أَنَّ غَايَةَ كَمَالِ الشَّرْعَةِ وَالسُّهُولَةِ فِي
 إِيْجَادِ الْأَشْيَاءِ أَوْفَعَتْ أَهْلَ الضَّلَالَةِ فِي الْيَتَاسِ الشَّكْلِ بِالشَّكْلِ الْمُسْتَلَزِمِ لِمَحَالَاتِ
 غَيْرِ مَحْدُودَةٍ تَمْجُّهَا الْأَوْهَامُ كَذَلِكَ أَثْبَتَتْ لِأَهْلِ الْهِدَايَةِ تَسَاوِيِ التَّجُومِ مَعَ الذَّرَّاتِ
 بِالنِّسْبَةِ إِلَى قُدْرَةِ خَالِقِ الْكَائِنَاتِ جَلَّ جَلَالُهُ وَلَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ اللَّهُ أَكْبَرُ.

Bu pek azîm mesele-i kudrete dair Arabî fıkranın kısaca meâlinin bir nevi tercümesinden evvel, kalbe ihtar edilen bir hakikatı beyan ederiz, şöyle ki:

Kudretin vücudu, kâinatın vücudundan daha ziyade kat'îdir. Belki bütûn mahlûkat, her biri hem beraber o kudretin mücessem kelimâtıdır. Onun aynelyakîn vücudunu gösterirler. Onun mevsufu olan Kadîr-i Mutlak'a adelerince şehâdetler ederler. Daha hüccetlerle o kudretin isbatına ihtiyaç yoktur. Belki imanda en ehemmiyetli bir esas, haşir ve neşrin en kuvvetli bir temel

taşı.. ve çok mesâil-i imaniye ve hakâik-i Kur'âniye'ye en lüzumlu bir medar olan.. ve ¹لَا بَعُثْكُمْ وَلَا بَعُثْكُمْ إِلَّا كَفَّسٍ وَاحِدَةٍ¹ âyetinin dâvâ ettiği.. ve bütün akıllar ona yol bulamadıklarından, hayrette, aczde, bir kısmı inkârda kaldıkları kudrete ait bir dehşetli hakikatin isbatı lâzımdır.

İşte o esas, o temel, o medar, o dâvâ, o hakikat ise mezkûr âyetin meâlidir. Yani: “Ey cin ve ins! Bütün sizlerin yaratılmanız, îcadınız ve haşirde ihyanız, diriltilmeniz; birtek nefsin îcadı gibi kudretime kolaydır.” Bir baharı, tek bir çiçek misillü sühûletle îcad eder. Cüz'î-küllî, küçük-büyük, az-çok, o kudrete nisbeten farkları yoktur. Seyyâreleri, zerreler gibi kolay döndürür.

İşte mezkûr, Arabî fıkra, yalnız bu dehşetli meseleye “Dokuz Basamak” ile pek kat'î ve kuvvetli bir hücceti beyan eder. Gayet kısa bir meâlî şudur; basamağın esasına işaret eden,

اللَّهُ أَكْبَرُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ قُدْرَةً وَعِلْمًا، إِذْ هُوَ الْقَدِيرُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ بِقُدْرَةٍ مُطْلَقَةٍ مُحِيطَةٍ
ضَرُورَتِهِ نَاشِئَةٌ لَازِمَةٌ ذَاتِيَّةٌ لِلذَّاتِ الْأَقْدَسِيَّةِ، فَمَحَالٌ تَدَاخُلُ ضِدَّهَا فَلَا مَرَاتَبَ فِيهَا
فَتَسَاوَى بِالنِّسْبَةِ إِلَيْهَا الذَّرَاتُ وَالنُّجُومُ وَالْجُزْءُ وَالْكُلُّ وَالْجُزْئِيُّ وَالْكَائِي وَالنَّوَاءُ وَالشَّجَرُ
وَالْعَالَمُ وَالْإِنْسَانُ.

Yani her şeye kadîr öyle bir kudreti var ki; bütün eşyayı ihata etmiş.. ve Zât-ı Vâcibü'l-vücûd'a lüzum-u zâtî ile ve –fenn-i mantık tabirince– zaruriyet-i nâşie ile lâzımdır, vâciptir, infikâki muhâldir, imkânı yoktur. Madem böyle bir lüzumla böyle bir kudret, Zât-ı Akdes'tedir; elbette onun zıddı olan acz, hiçbir cihetle içine giremez; Zât-ı Kadîr'e ârız olamaz. Madem bir şeyde mertebelerin bulunması, onun zıddının içine girmesi ileldir. Meselâ hararetin derece ve mertebeleri, soğğun girmesi.. ve güzelliğin ise, çirkinliğin müdahalesi ile olması.. ve bu zâtî kudrete zıt olan aczin ona yanaşması, hiçbir cihetle imkânı yok. Elbette o kudret-i mutlakada mertebeler bulunmaz. Madem mertebeler onda bulunmaz; elbette o kudrete nisbeten yıldızlar, zerreler müsâvi.. ve cüz ve küll ve bir fert ve bütün nevi, o kudrete karşı farkları yoktur. Ve bir çekirdek ve koca ağacı ve kâinat ve insan ve bir nefsi diriltmesi ve haşirde bütün zîruhların ihyası, o kudrete nisbeten müsâvidirler ve kolaydır. Büyük-küçük, az-çok, farkı yoktur. Bu hakikate kat'î şahit, hilkat-i eşyada gördüğümüz kemâl-i sanat, nizam, mizan, temyiz, kesret, sûrat-i mutlakada sühûlet-i mutlaka ve tam kolaylıktır.

¹ “Sizin hepinizi yaratmak da, ölümünüzün ardından (âhirette) hepinizi diriltmek de, (O'nun için) ancak bir kişiyi yaratmak ve diriltmek gibidir.” (Lokman sûresi, 31/28)

Birinci Basamak olan: بِسْرِ مُشَاهَدَةٍ غَايَةِ كَمَالِ الْإِنْتِظَامِ الْإِتْرَانِ الْإِمْتِيَّازِ meâli, bu mezkûr hakikattir.

İkinci Basamak: وَبِسْرِ التَّوَرَاتِیَّةِ وَالشَّفَافِیَّةِ وَالْمُقَابَلَةِ وَالْمَوَازَنَةِ وَالْإِنْتِظَامِ وَالْإِمْتِیَّالِ 'dir. Bunun izah ve tafsilatını, Onuncu Söz'ün âhirine ve Yirmi Dokuzuncu Söz'e ve Yirminci Mektup'a havale edip kısaca bir işaret ederiz:

•Evet nasıl ki **nurâniyet** cihetiyle güneşin ziyası ve aksi, kudret-i rabbâniye ile deniz yüzüne ve bütün kabarcıklarına girmesi, birtek cam parçasına girmesi gibi kolaydır, ikisi müsâvidir. Öyle de Zât-ı Nuru'l-envâr'ın nuranî kudreti dahi gökleri, yıldızları yaratması, döndürmesi; sineklerin, zerrelerin îcadı ve döndürmesi gibi ona kolaydır, ağır gelmez.

•Hem nasıl ki **şeffafiyet** hâssasıyla birtek aynacıkta ve bir göz bebeğinde güneşin misâlî sureti kudret-i ilâhiye ile bulunur, aynı kolaylıkla bütün parlak şeylere ve katrelere ve şeffaf zerreciklere ve deniz yüzlerine o aksi ve ışığı emri ilâhî ile verilir. Aynen öyle de masnûâtın melekûtiyet ve mahiyet yüzleri şeffaf ve parlak olmasından, kudret-i mutlakanın cilvesi, tesiri birtek nefsin îcadında bulunması kolaylığı derecesinde bütün hayvanâtı yaratır. Az-çok, büyük-küçük, fark yok.

•Hem nasıl ki dağları tartacak derecede gayet büyük ve tam hassas bir teraziye iki müsâvi ceviz konulsa; bir küçük çekirdek, bir cevize ilâve edilse; terazinin, bir gözünü dağ başına, bir gözünü de derin dereye indirmesi kolaylığı derecesinde; o iki ceviz yerine iki müsâvi dağ, mizanın iki gözüne konulsa; birisine bir ceviz ilâvesiyle bir dağı göklere kaldırır, bir dağı derelere indirir. Aynen öyle de İlm-i Kelâm'ın tabirince imkân, "mütesâviü't-arafeyn"dir. Yani, vâcib ve mümtenî olmayan, belki mümkün ve muhtemel olan şeylerin vücut ve ademleri, bir sebep bulunmazsa müsâvidir, farkları yoktur. Bu imkân ve müsâvâtta az-çok, büyük-küçük birdirler. İşte mahlûkat, "mümkün"dirler ve imkân dairesinde vücut ve ademleri müsâvi olmasından, Vâcibü'l-vücûd'un hadsiz kudret-i ezeliyesinin birtek mümkine vücut vermesi kolaylığında bütün mümkinâtın vücudu, ademin muvâzenesini bozar; her şeye lâıyk bir vücudu giydirir. Ve vazifesi bitmiş ise, zâhirî vücut libasını çıkartıyor, suretâ ademe, belki daire-i ilimdeki mânevî vücuda gönderir. Demek eşya, Kadîr-i Mutlak'a veritse; bahar, bir çiçek kadar.. bütün insanların haşirde ihyaları, bir

nefis kadar kolay olur.¹ Eğer esbaba isnad edilse, bir çiçek, bir bahar kadar.. ve bir sinek, bütün hayvanât kadar müşkülâtlı olur.

•Hem nasıl ki **intizam** sırrıyla bir koca sefine veya tayyareyi bir parmağ-ı düğmesine dokunmak ile harekete getirmesi, bir saatin zembereğine anaharla parmak dokunmasıyla harekete girmesi derecesinde kolay ve rahattır. Aynen öyle de ilm-i ezelin düsturlarıyla ve hikmet-i sermediyenin kanunlarıyla ve irade-i rabbâniyenin küllî cilveleri ve muayyen usûlleriyle her şeye küllî ve cüz'î, büyük-küçük, az-çok bir mânevî kalıp, bir hususî miktar, bir hâlis hudut verildiğinden, tam intizam-ı ilmî ve irade kanunu içindedirler. Elbette Kadir-i Mutlak'ın, hadsiz kudretiyle manzume-i şemsiyeyi çevirmesi.. ve arz sefinesini medar-ı senevîsinde gezdirmesi.. bir cesette kanı ve kanda-ki küreyvât-ı hamrâ ve beyzâyı ve o küreciklerdeki zerrelere; nizamlı, hikmetli çevirmesi derecesinde sühûletli ve kolaydır ki; bir insanı, kâinat sisteminde harika cihazlarıyla bir katre sudan birden zahmetsiz yaratır. Demek o ezeli ve hadsiz kudrete isnad edilse; bu kâinatın îcadı, bir insanın îcadı kadar sühûlet peydâ eder, kolay olur. Eğer ona verilmezse; birtek insanı, acîb cihazları ve duygularıyla yaratmak, kâinat kadar müşkülâtlı olur.

•Hem nasıl ki **itaat** ve **imtisâl** ve **emir dinlemek** sırrıyla bir kumandan, bir arş emriyle bir neferi hücumla sevkettiği gibi; aynı emirle koca bir mutî orduyu dahi, kolayca hücumla tahrik eder. Aynen öyle de irade-i ilâhî kanunlarına kemâl-i itaate ve tekvinî emr-i rabbânînin işaretine emirber nefer ve emir kulu misillü fitrî meyil ve şevk içinde.. ve ilm-i ezeli ve hikmetin tayin ettikleri hatt-ı hareket düsturları dairesinde.. ve ordu neferlerinden bin derece ziyade itaatli ve emir dinler ve emir kulu hükmünde olan masnûât, hususan zîhayatlardan birtek ferdi, “Ademden haydi vücuda çık, vazife başına gir!” diye emr-i rabbânî ile.. ve ilmin tayin ettiği tarzda.. ve iradenin tahsis eylediği surette kudret, ona mahsus bir vücut giydirip, elini tutup, meydana çıkarmak kolaylığında bahardaki zîhayatın ordusunu aynı kuvvet ve kudretle îcad eder, vazifeler verir. Demek her şey o kudrete isnad edilse, bütün zerrât ordusunun ve yıldız fırkalarının îcadı; bir zerre, birtek yıldız kadar kolay ve sühûletli olur. Eğer esbaba isnad edilse bir zîhayatın gözbebeğinde ve dimağındaki zerrenin acîb vazifelerini yerine getirecek bir kabiliyetle yaratılması, hayvanât ordusu kadar müşkülâtlı ve zahmetli olur.

¹ Bkz.: Lokman sûresi, 31/28; Rûm sûresi, 30/27.

Üçüncü Basamak: **وَبَسِّرْ إِمْدَادِ الْوَاحِدِيَّةِ وَيُسِّرْ الْوَحْدَةَ وَتَجَلَّى الْأَحَدِيَّةِ** 'dir.

Kısacık işaretlerle meâline bakacağız:

Yani, nasıl ki bir padişah ve kumandan-ı azam, **hâkimiyetinin vâhidiyeti** ve bütün raiyeti yalnız onun emirlerine göre hareketi cihetiyle o hâkim-i azam, koca memleketi ve büyük milleti idare etmesi, bir köy ehlini idare etmek kadar kolay olur. Çünkü **hükümde vâhidiyet** itibarıyla efrad-ı millet, aynen asker neferâtı gibi teshilâta vesile olup kolayca emirler, kanunlar tatbik edilir. Eğer muhtelif hâkimlere bırakılsa çok keşmekeşe düşmesiyle beraber; birtek köyün, belki bir hânenin o memleket kadar idaresi müşkül olur. Hem o itaatli milletin birtek kumandana bağlanması haysiyetiyle her bir ferdi, nefer gibi, o kumandanın kuvvetine ve cihâzât depolarına ve ordusuna dayandığı bir kuvvet ile bir şahı esir edebilir, bin derece şahsî kuvvetinden ziyade iş görebilir. Onun o padişaha intisabı hadsiz bir kuvveti ve iktidarı olup pek büyük işler yapar. Eğer o intisap kesilse o büyük kuvvet gider, kendi bileğinde ki cüz'î kuvvetiyle ve belindeki az cephâne ve fişekleri miktarınca iş görebilir. Yoksa intisap kuvvetine dayanan mezkûr askerin gördüğü bütün işler ondan istenilse, bileğinde bir ordu kuvveti ve belinde padişahın cephâneler ambarı bulunmak gerektir. Aynen öyle de Sultan-ı Ezel ve Ebed, Sâni-i Kadîr, vâhidiyet-i saltanat ve hâkimiyet-i mutlaka cihetiyle kâinatı, bir şehir kolaylığında.. ve bir baharı, bir bahçe sühûletinde.. ve haşırde bütün ölmüşleri ihya etmek, o bahçedeki ağaçların yaprak, çiçek ve meyvelerini gelen baharda yaratmak kolaylığında yapar. Ve kolayca bir sineği, koca kartal kuşu sisteminde yaratır. Ve sühûletle bir insanı, bir küçük kâinat hükmüne getirir. Eğer esbaba verilse bir mikrop, bin gergedan; bir meyve, bir büyük ağaç kadar müşkülâtlı olur. Ve belki zîhayatın bedeninde acîb vazifeleri gören her bir zerreye, her şeyi görececek bir göz ve her şeyi bilecek bir ilim verilmek lâzımdır ki, o ince ve mükemmel vazife-i hayatiyeyi yapabilsin.

Hem **vahdette yûsr** ve **sühûlet** ve **kolaylık** o dereceye gelir. Nasıl ki bir ordu teçhizatı, birtek elden, birtek fabrikadan gelmesiyle birtek neferin teçhizat-ı askeriyesi gibi kolaylaşır. Eğer ayrı ayrı eller karışsa ve muhtelif cihâzâtın her biri, başka fabrikadan alınsa; o vakit birtek nefer teçhizatı, kemiyet noktasında bin müşkülâtla tedarik edilebilir, müteaddit âmir ve zâbitler karıştığı cihetiyle bin nefer kadar suûbet peydâ eder. Hem bin neferin idaresi ve kumandanlığı, birtek zâbite verilse –bir cihette– bir nefer kadar kolay olur. Eğer on zâbite veya neferlere bırakılsa, pek karışık ve müşkül düşer. Aynen öyle de

her şey Vâhid-i Ehad'e verilse, birtek şey gibi kolay olur. Eğer esbaba isnad edilse; birtek zihayat, zemin kadar müşkül, belki imkânsız olur. Demek vahdette kolaylık, vücûb ve lüzum derecesine gelir. Ve kesretli eller karışmakta suûbet, imkânsızlık derecesine düşer.

Risale-i Nur Mektubat'ında denildiği gibi; eğer gece-gündüzün tebeddülâtı¹ ve yıldızların harekâtı² ve senedeki güz, kış, bahar, yaz gibi mevsimlerin tahavvülâtı, birtek müdebbire ve âmire bırakılsa; o kumandan-ı azam, bir neferi olan küre-i arza emreder ki; "Kalk, dön, gez!". O da, o iltifat ve emrin neşe ve sevincinden meczup mevlvî gibi iki hareketiyle yevmî ve senevî tahavvülât ve yıldızların zâhirî ve hayalî hareketlerine gayet kolayca bir vesile olup vahdetteki tam sühûlet ve gayet kolaylığı gösterir. Eğer o tek âmire değil, belki esbaba ve yıldızların keyiflerine bırakılsa ve arza "Sen dur, gezme!" denilse; o hâlde, arzdan binler derece büyük, binler yıldızlar ve güneşler, her gece ve her sene milyonlar ve milyarlar senelik mesafeleri kesmek ve gezmekle, mevsimler ve gece gündüz gibi o vaziyet-i arziye ve semâviye husûl bulabilir. Ve imkânsızlık ve muhâliyet derecesinde müşkül ve suûbetli düşer.

Üçüncü Basamak'taki **وَتَجَلَّى الْأَحْدِيَّةِ** kelimesi, pek büyük ve çok ince ve derin ve gayet geniş bir hakikate işaret eder. Onun izah ve isbatını Risale-i Nur'a havale edip, gayet kısa bir temsil ile birtek nüktesini beyan edeceğiz:

Evet, nasıl ki güneş, ziyasıyla umum zemini ışıklandırıp *vâhidîyete* bir misal olduğu gibi, ayna gibi mukabilindeki her şeffaf şeyde timsâli ve aksi ve yedi renkli ziyasıyla ve zâtının suretiyle bulunup *ehadiyete* dahi bir misal teşkil eder. Eğer güneşin ilmi ve kudreti ve ihtiyârı olsaydı ve cam parçalarının ve içinde güneşçikler görünen katrelerin ve kabarcıkların kabiliyetleri bulunsaydı; irade-i ilâhiyenin kanunuyla her birisinde ve yanında timsâliyle ve sıfatlarıyla tam bir güneş bulunup, sâir yerlerde bulunması onun tasarrufatına hiç noksan vermeyerek kudret-i rabbâniyenin emriyle, tesiriyle, hükmüyle pek büyük zuhurata sebep olarak, ehadiyetteki fevkalâde kolaylık ve sühûleti gösterir. Aynen öyle de Sâni-i Zülcelâl, *vâhidîyet* itibarıyla bütün eşyayı ihta eden ilim ve iradesi ve kudretiyle bakar ve hâzır ve nâzır olduğu gibi; *ehadiyet* cihetiyle ve tecellisiyle her şeyin, hususan zihayatın yanında isimleri ve sıfatlarıyla bulunur ki kolayca, bir anda sineği kartal sisteminde, bir insanı küçük bir kâinat sisteminde îcad eder. Ve zihayatı öyle mucizâtlı bir şekilde yaratır ki; eğer bütün esbap toplansa, bir bülbül, bir sineği yapamazlar. Ve bir

¹ Bkz.: Bakara sûresi, 2/164.

² Bkz.: En'âm sûresi, 6/97; A'râf sûresi, 7/54; Hac sûresi, 22/18.

bülbülü yaratan, bütün kuşları yaratan olabilir ve bir insanı halkeden, ancak kâinatı îcad eden zâttır.

Dördüncü ve Beşinci Basamak: *وَبَسِّرِ الْوُجُوبَ وَالْتَّجَرُّدَ وَمُبَايَنَةَ الْمَاهِيَةِ* *وَبَسِّرِ عَدَمَ التَّقَيُّدِ وَعَدَمَ التَّحْزِيرِ وَعَدَمَ التَّجْزِي* Bu iki basamağın hakikatini umuma ifade etmek, çok müşkül olmasından, yalnız kısacık bir-iki nüktesi ve muhtasar meâlî beyan edilecek:

Yani, vücûd mertebelerinin en kuvvetli ve sarsılmaz olan **vücûb mertebesinde** ve **ezelî ve ebedî derecesinde bir vücûd sahibi..** ve **maddiyattan münezzeh ve mücerret** ve **bütün mahiyetlere mübâyin** bir mahiyet-i mukaddeseyi taşıyan bir Kadîr-i Mutlak'ın kudretine nisbeten, yıldızlar, zerreler gibi.. ve haşir, bir bahar misillü.. ve haşirde bütün insanları diriltmesi, bir nefsin ihyası derecesinde kolaydır. Çünkü vücûd tabakalarından kuvvetli bir nev'in bir tırnağı, hafif bir tabakanın bir dağını eline alır, çevirir. Meselâ kuvvetli vücûd-u hariciden bir ayna ve kuvve-i hâfıza, zayıf ve hafif olan vücûd-u misalî ve mânevîden yüz dağı ve bin kitabı içine alırlar ve çevirebilirler. İşte vücûd-u misalî, ne derece kuvvetçe vücûd-u hariciden aşağı ise; mümkinâtın hâdis ve ârızî vücudları dahi ezeli, sermedi, vâcib bir vücûddan binler derece daha aşağı ve hafiftir ki; o mukaddes vücûd, bir zerre tecellisiyle mümkinâtın bir âlemini çevirir...

Maatteessüf şimdilik semli hastalık gibi üç ehemmiyetli sebep müsaade etmediklerinden, bu pek uzun hakikati ve nüktelerini Risale-i Nur'a ve başka zamana havale ederiz.

Altıncı Basamak: *وَبَسِّرِ انْقِلَابِ الْعَوَائِقِ وَالْمَوَانِعِ إِلَى حُكْمِ الْوَسَائِلِ الْمُسَهِّلَاتِ* Yani, nasıl ki fennin tabirince ukde-i hayatiye nâmında bir cilve-i irade-i ilâhiyenin ve emr-i tekvinînin bir kanunuyla ve o emir ve iradenin teveccühleriyle koca bir ağacın şuursuz dal ve sert budakları, meyvelerine ve yaprak ve çiçeklerine –zembereği ve midesi hükmündeki o ukde-i hayatiyeden onlara–gidecek lüzumlu maddelere ve erzaklara avâik ve mevâni ve set olmazlar, belki teshilâta vesile oluyorlar. Aynen öyle de kâinat ve bütün mahlûkatın içadında bütün mâniler, bir cilve-i irade ve teveccüh-ü emr-i rabbânîye karşı mümânaatı bırakıp kolaylığa âlet olmasından, kudret-i sermediye, o tek ağacı îcad kolaylığında, kâinatı ve zemindeki envâ-ı mahlûkatı îcad eder, hiçbir şey ona ağır gelmez.

Eğer bütün îcadlar, o kudrete verilmezse; o vakit o tek ağacın inşâ ve idaresi, bütün ağaçlar, belki zeminin îcadı ve idaresi kadar müşkül olacak. Çünkü

o zaman her şey, mâni ve set olur. O hâlde bütün esbap toplansa; bir ağacın, emirden, iradeden gelen ukde-i hayatiye midesinde, zembereğinden intizam ile meyve, yaprak, dal ve budaklara lâzım olan erzak ve cihâzâtı gönderemezler. İllâ ki, ağacın her bir cüzüne, hatta her bir zerresine, bütün ağacı ve eczasını ve zerrâtını görecektir ve bilecek ve yardım edecek bir göz, bir ihatalı ilim, bir harika kudret ve fevkalâde muâvenet verilsin.

İşte bu beş adet basamaklardan çık, bak! Küfür ve şirkte ne derece müşkülât, belki muhâlât bulunduğunu ve ne kadar akıldan, mantıktan uzak ve mümtenî olduğunu.. imanda ve Kur'ân yolunda ne kadar sühûlet ve vücûb derecesinde kolaylık ve ne kadar makul ve makbul ve lüzum derecesinde kat'î ve rahat bir hak ve hakikat bulunduğunu gör, bil, ¹ الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى نِعْمَةِ الْإِيمَانِ de!

Rahatsızlık ve sıkıntılar, bu ehemmiyetli basamağın bâki kısmını tehire sebep oldular.

Yedinci Basamak: وَيَسِّرْ أَنْ الدَّرَّةَ وَالْجُرَّاءَ وَالْجُرِّيَّ وَالنَّوَاةَ وَالْإِنْسَانَ لَيْسَتْ بِأَقْلٍ صُنْعَةً وَجَزَالَةً مِنَ النَّجْمِ وَالْكَلِّ وَالْكَلْبِيِّ وَالشَّجَرِ وَالْعَالَمِ

Bir İhtar: Bu dokuz basamakların hakikatlerinin esası ve madeni ve güneşi, Sûre-i İhlâs'tan ² اللَّهُ أَحَدٌ اللَّهُ الصَّمَدُ âyetleridir. Sırr-ı ehadiyet ve samediyyet cilvesinden gelen lem'alara kısa işaretlerdir. Bu yedincinin meâlîne bir-iki nükte ile gayet muhtasar bakıp, tafsilini Risale-i Nur'a havale ederiz.

Yani göz ve beyindeki acib vazifeleri gören bir zerre, bir yıldızdan.. ve bir cüz, küll mecmûundan (meselâ dimağ ve göz, insanın tamamından).. ve cüz'î bir fert, hüsn-ü sanatça ve garâbet-i hilkatçe umum bir neviden.. ve bir insan, acib cihazlarıyla küllî, cins hayvandan.. ve bir fihriste ve program ve kuvve-i hâfıza hükmünde olan bir çekirdek, mükemmel masnûiyeti ve mahzeniyetçe koca ağacından.. ve bir küçük kâinat olan bir insan, kemâl-i hilkatî ve cemiyetli, harika cihazlarının binler acib vazifeleri görecektir bir tarzda mahlûkiyetiyle de kâinattan aşağı değiller.

•Demek zerreyi icad eden, yıldızın icadından âciz kalamaz.

•Ve lisan gibi bir uzvu halkeden, elbette insanı kolayca halkeder.

•Ve birtek insanı böyle mükemmel yaratan, her hâlde bütün hayvanâtı kemâl-i sühûletle yaratabilecek ve gözümüz önünde yaratıyor.

¹ İman nimetini bahşeden Allah'a hamdolsun..

² "De ki: O, Allah birdir. Allah sameddir (Her şey O'na muhtaç, O ise hiçbir şeye muhtaç değildir..)" (İhlâs sûresi, 112/1-2)

•Ve çekirdeği bir liste, bir fihriste, bir defter-i kavânîn-i emriye, bir ukde-i hayatiye mahiyetinde yaratan, elbette bütün ağaçların Hâlık'ı olabilir.

•Ve âlemin bir nevi mânevî çekirdeği ve cemiyetli meyvesi olan insanı hal-kedip, bütün esmâ-yı ilâhiyeye mazhar ve ayna.. ve bütün kâinatla alâkadar ve zeminin halifesi yapan Zât'ın, elbette ve elbette öyle bir kudreti var ki; koca kâinatı, insan îcadının kolaylığı ve sühûleti derecesinde halkedip tanzim eder.

Öyle ise zerrenin ve cüz ve cüz'î ve çekirdek ve bir insanın Hâlık'ı, Sâni'i, Rabb'i kim ise; elbette bedâhetle yıldızların ve nevilerin ve küll ve külliyâtla-rının ve ağaçların ve bütün kâinatın Hâlık'ı, Sâni'i, Rabb'i aynen O'dur. Başka olması muhâl ve mümtenîdir...

Sekizinci Basamak: وَبَسِّرَ أَنَّ الْمَحَاطَ وَالْجُرِّيَّاتِ كَالْأَمْثَلَةِ الْمَكْتُوبَةِ الْمُصَغَّرَةِ
أَوْ كَالْتَقِطِ الْمَحْلُوبَةِ الْمُعْصَرَةِ فَلَا بُدَّ أَنْ يَكُونَ الْمُحِيطُ وَالْكَلِّيَّاتُ فِي قَبْضَةِ خَالِقِ الْمَحَاطِ
Yani, وَالْجُرِّيَّاتِ لِإِدْرَجِ مِثَالِهَا فِيهَا بِمَوَازِينِ عِلْمِهِ أَوْ يُعْصَرُهَا مِنْهَا بِدَسَاتِيرِ حِكْمَتِهِ
ihata edilen cüz'iyat ve küll ve külliyâtın içinde bulunan fertler ve tohumlar ve çekirdeklerin ihata eden büyük külliyâta nisbetleri, güya küçük küçük numûne ve gayet ince yazı ile çok küçük kıtada yazılmış aynı küll ve külliyâtın nüshaları, misalleridir. Öyle ise *ihata eden külliyât, o cüz'iyat Hâlık'ının kabzasında ve tamamen tasarrufunda bulunmak lâzımdır; tâ ilminin mizanlarıyla ve ince kalemleriyle o büyük muhitin kitabını, o çok küçük küçük yüzer kıtalar-da, defterlerde dercedebilsin.*

Hem ihata edilen ecza ve cüz'iyatın muhit ile nisbetleri, temsilleri, güya süt gibi muhitlikten sağılmış katreler.. veya biri o muhiti sıkışmış, o noktalar on-dan akmış. Meselâ kavun çekirdeği, onun umum etrafından sağılmış bir kat-re.. veya o kitap tamamen içinde yazılmış bir noktadır ki; fihristesini, listesini, programını taşıyor.

Madem böyledir, elbette o cüz'iyat ve katreler ve noktalar ve fertler Sâni'inin elinde, o muhit küll ve külliyât bulunmak elzemdir; tâ hikmetinin hassas düsturlarıyla o fertleri, katreleri, noktaları ondan sağışın.

Demek birtek tohumu, birtek ferdi yaratan, elbette o büyük küll ve külli-yâtı ve onları ihata eden ve onlardan çok büyük olan diğer külliyâtları ve cins-leri yaratan yine O'dur, başka olamaz. Öyle ise birtek nefsi yaratan, bütün in-sanları yaratabilir. Ve birtek ölüyü diriltten, haşırde bütün cin ve ins ölülerini diriltebilir ve diriltecek.

İşte ¹âyetinin hükmü ve dâvâsı, gayet kat'î ve parlak bir surette hak ve ayn-ı hakikat olduğunu gör.

Dokuzuncu Basamak:

وَبَسِّرْ كَمَا أَنَّ قُرْآنَ الْعِزَّةِ الْمَكْتُوبِ عَلَى الذَّرَّةِ الْمُسَمَّاةِ بِالْجَوْهَرِ الْفَرْدِ بِذَرَاتِ الْأَثِيرِ
لَيْسَ بِأَقْلٍ جَزَالَةً وَخَارِقِيَّةً صَنْعَةً مِنْ قُرْآنِ الْعِظَمَةِ الْمَكْتُوبِ عَلَى صَحِيفَةِ السَّمَاءِ بِمَدَادِ
التُّجُومِ وَالشُّمُوسِ، كَذَلِكَ إِنَّ وَرْدَ الزُّهْرَةِ لَيْسَتْ بِأَقْلٍ جَزَالَةً وَصَنْعَةً مِنْ دُرِّي نَجْمِ
الزُّهْرَةِ وَلَا الثَّمَلَةِ مِنَ الْفِيلَةِ وَلَا مَكْرُوبٍ مِنَ الْكَرْكَدَانِ وَلَا النَّحْلَةُ مِنَ النَّحْلَةِ بِالنِّسْبَةِ إِلَى
قُدْرَةِ خَالِقِ الْكَائِنَاتِ فَكَمَا أَنَّ غَايَةَ كَمَالِ السُّرْعَةِ وَالسَّهُولَةِ فِي إِيجَادِ الْأَشْيَاءِ أَوْفَعَتْ
أَهْلَ الضَّلَالَةِ فِي التَّبَاسِ التَّشْكِيلِ بِالتَّشْكُلِ الْمُسْتَلَزِمِ لِمَحَالَاتٍ غَيْرِ مَخْدُودَةٍ تَمُجُّهَا
الْأَوْهَامُ كَذَلِكَ أَتَبَّتُ لِأَهْلِ الْهِدَايَةِ تَسَاوِيِ التُّجُومِ مَعَ الذَّرَّاتِ بِالنِّسْبَةِ إِلَى قُدْرَةِ خَالِقِ
الْكَائِنَاتِ جَلَّ جَلَالُهُ وَلَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ، اللَّهُ أَكْبَرُ.

Bu son basamağın uzun bir beyanla meâlini söylemek isterdim. Fakat maatteessüf keyfi tahakküm ve tazyiklerden gelen şiddetli sıkıntılar.. ve tememmümden gelen zaafiyet ve elîm hastalıklar mâni olmasından, meâline yalnız pek kısa bir işaretle iktifâya mecbur oldum.

Yani, nasıl ki –faraza– kabil-i inkısam olmayan ve İlm-i Kelâm ve felsefe-de cevher-i ferd nâmını alan bir zerrede, ondan daha küçücük olan madde-i esîriye zerreleriyle bir Kur’ân-ı Azîmüşşân yazılsa.. ve semâvât sayfalarında dahi, yıldızlar ve güneşlerle diğer bir Kur’ân-ı Kebîr yazılsa.. ikisi muvâzene edilse, elbette cevher-i ferd zerresinden yazılan hurdebînî Kur’ân, gökler yüzlerini yaldızlayan Kur’ân-ı Azîm ve Kebîr’den acâibce ve sanatın i’câzında geri değil, belki bir cihette ileri olduğu gibi; aynen öyle de Hâlık-ı kâinatın kudretine nisbeten masnûiyetindeki garâbet ve cezâlet noktasında zühre çiçeği, Zühre yıldızından geri değil.. ve karınca, filden aşağı olmaz... Ve mikrop, gergedandan hilkatçe daha acîb.. ve arı sineği, hurma ağacından fitrat-ı acîbe-siyle daha ileridir. Demek bir arıyı yaratan, bütün hayvanları yaratabilir. Bir nefsi diriltten, haşirde bütün insanları ihya edip haşir meydanında toplayabilir ve toplayacak. Hiçbir şey ona ağır gelmez ki; gözümüz önünde gayet çabuk ve kolaylıkla her baharda haşrin yüz bin numûnelerini yaratıyor.

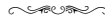
¹ “Sizin hepinizi yaratmak da, ölümünüzün ardından (âhirette) hepinizi diriltmek de, (O’nun için) ancak bir kişiye yaratmak ve diriltmek gibidir.” (Lokman sûresi, 31/28)

Son cümle-i Arabiye'nin gayet kısacık meâli şudur:

Yani ehl-i dalâlet, mezkûr basamakların sarsılmaz hakikatlerini bilmediklerinden.. ve gayet çabuk ve gayet kolaylıkla birden mahlûkat vücuda geldiklerinden.. teşkili ve bir Sâni'in hadsiz kudretiyle îcadı, teşekkül ve kendi kendilerine vücud bulmak tevehhüm edip; hiçbir zihin, hatta vehim dahi kabul etmediği ve her cihetle muhâl ve imkânsız hurafelerin kapısını kendilerine açmışlar. Meselâ, o hâlde zihayatın her bir zerresine hadsiz bir kudret, bir ilim, her şeyi görecektir bir göz ve her sanatı yapabilecek bir iktidar vermek lâzım gelir. Birtek ilâhı kabul etmemekle, zerreler adedince ilâheleri mezheplerince kabul etmeye mecbur olarak cehennemin esfel-i sâfilinine girmeye müstehak düşerler.

Amma ehl-i hidayet ise, geçen basamaklardaki kuvvetli hakikatler ve sarsılmaz hüccetler, selim kalblerine ve müstakim akıllarına gayet kat'î kanaat ve kuvvetli iman ve aynelyakîn bir tasdik vermiş ki, şüphesiz ve vesvesesiz itminan-ı kalb ile itikat ederler ki; yıldızlar, zerreler, en küçük, en büyük, kudret-i ilâhiye nisbeten farkları yoktur ki; gözümüz önünde bu acâibler oluyor. Ve her bir acibe-i sanat, مَا خَلَقَكُمْ وَلَا بَعَثَكُمْ إِلَّا كَفَّسَ¹ âyetinin dâvâsını tasdik ve hükmünün ayn-ı hak ve hakikat olduğuna şehâdet ederler, lisân-ı hâl ile اللَّهُ أَكْبَرُ² derler. Biz dahi onların adedince اللَّهُ أَكْبَرُ deriz. Ve şu âyetin dâvâsını bütün kuvvet ve kanaatimizle tasdik ve hükmünün ayn-ı hak ve nefis-i hakikat olduğuna hadsiz hüccetlerle şehâdet ederiz.

سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ³
 اللَّهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلَى مَنْ أَرْسَلْتَهُ رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

¹ “Sizin hepinizi yaratmak da, ölümünüzün ardından (âhirette) hepinizi diriltmek de, (O’nun için) ancak bir kişiyi yaratmak ve diriltmek gibidir.” (Lokman sûresi, 31/28)

² Sadece büyüklükte değil hiçbir konuda eşi ve benzeri olmayan, başka bir şey Kendisiyle kıyas bile edilemeyecek yegâne büyük, Allah’tır.

³ “Sübhansın yâ Rab! Senin bize bildirdiğinden başka ne bilebiliriz ki? Her şeyi hakkıyla bilen, her şeyi hikmetle yapan sensin.” (Bakara sûresi, 2/32)

“Risale-i Nur Nedir?” ve Hakikatler Muvâcehesinde

“Risale-i Nur ve Tercümanı Ne Mahiyettedirler?” Diye

Bir Takrîznâmedir

Her asır başında hadisçe geleceği tebsir edilen dinin yüksek hâdimleri¹; emr-i dinde müptedî değil, müttebîdirler. Yani, kendilerinden ve yeniden bir şey ihdas etmezler, yeni ahkâm getirmezler. Esâsât ve ahkâm-ı diniyeye ve sünen-i Muhammediye'ye (*aleyhissalâtü vesselâm*) harfiyen ittibâ yoluyla dini takvim ve tahkim.. ve dinin hakikat ve asliyetini izhar.. ve ona karıştırılmak istenilen ebâtılı ref ve ıbtal.. ve dine vâki tecavüzleri redd ve imha.. ve evâmîr-i rabbâniyeyi ikâme.. ve ahkâm-ı ilâhiyenin şerâfet ve ulviyetini izhar ve ilân ederler. Ancak tavr-ı esasîyi bozmadan ve ruh-u aslîyi rencide etmeden yeni izah tarzlarıyla, zamanın fehmine uygun yeni ikna usulleriyle ve yeni tevcihat ve tafsilat ile îfâ-yı vazife ederler.

Bu memurîn-i rabbâniye, fiiliyatlarıyla ve amelleriyle de memuriyetlerinin musaddıkı olurlar. Salâbet-i imaniyelerinin ve ihlâslarının aynadarlığını bizzat îfâ ederler. Mertebe-i imanlarını fiilen izhar ederler. Ve ahlâk-ı Muhammediye'nin (*aleyhissalâtü vesselâm*) tam âmîli ve mişvâr-ı Ahmediye'nin (*aleyhissalâtü vesselâm*) ve hilye-i nebeviyenin (*aleyhissalâtü vesselâm*) hakikî lâbisi olduklarını gösterirler. Hülâsa, amel ve ahlâk bakımından ve sünnet-i nebeviyeye (*aleyhissalâtü vesselâm*) ittibâ ve temessük cihetinden ümmet-i Muhammed'e (*aleyhissalâtü vesselâm*) tam bir hüsn-ü misal olurlar ve numûne-i iktidâ teşkil ederler. Bunların, Kitabullah'ın tefsiri ve ahkâm-ı diniyenin izahı ve zamanın fehmine ve mertebe-i ilmine göre tarz-ı tevcihi sadedinde yazdıkları eserler; kendi tilkâ-yı nefislerinin ve karîha-yı ulviyelerinin mahsulü değildir, kendi zekâ ve irfanlarının neticesi değildir. Bunlar, doğrudan doğruya menba-ı vahiy olan Zât-ı Pâk-i Risalet'in (*aleyhissalâtü vesselâm*) mânevî ilham ve telkinatıdır. Celcelûtiye ve Mesnevî-i Şerif ve Fütûhu'l-gayb ve emsâli âsâr, hep bu nevîdendir. Bu âsâr-ı kudsiyeye o zevat-ı âlişan ancak tercüman hükmündedirler. Bu zevat-ı mukaddesenin, o âsâr-ı bergüzîdenin tanziminde ve tarz-ı beyanında bir hisseleri vardır. Yani bu zevat-ı kudsiye; o mananın mazharı, mir'âtı ve ma'kesi hükmündedirler.

Risale-i Nur ve Tercümanına Gelince: Bu eser-i âlişanda şimdiye kadar emsâline rastlanmamış bir feyz-i ulvî ve bir kemâl-i nâmütenâhî mevcut olduğundan.. ve hiçbir eserin nâil olmadığı bir şekilde meş'ale-i ilâhiye ve şems-i

¹ Bkz.: Ebû Dâvûd, *melâhim* 1; et-Taberânî, *el-Mu'cemü'l-evsat* 6/234; el-Hâkim, *el-Müstedrek* 4/567-568.

hidayet ve neyyir-i saadet olan Hazreti Kur'ân'ın füyuzâtına vâris olduğu meşhud olduğundan; onun esası, nur-u mahz-ı Kur'ân olduğu.. ve evliyâ-ullahın âsârından ziyade feyz-i envâr-ı Muhammediyi (*aleyhissalâtü vesselâm*) hâmil bulunduğu.. ve Zât-ı Pâk-i Risalet'in ondaki hisse ve alâkası ve tasarruf-u kudsîsi evliyâullahın âsârından ziyade olduğu.. ve onun mazharı ve tercüman-ı olan mânevî zâtın mazhariyeti ve kemâlâtı ise o nisbette âlî ve emsâlsiz olduğu, güneş gibi âşikâr bir hakikattir.

Evet o Zât, daha hâl-i sabâvette iken ve hiç tahsil yapmadan zevâhiri kurtarmak üzere üç aylık bir tahsil müddeti içinde ulûm-u evvelîn ve âhirîne ve ledünniyât ve hakâik-i eşyaya ve esrar-ı kâinata ve hikmet-i ilâhiyeye vâris kılınmıştır ki, şimdiki kadar böyle mazhariyet-i ulyâyâ kimse nâil olmamıştır. Bu harika-yı ilmiyenin eşi aslâ mesbuk değildir. Hiç şüphe edilemez ki; Tercüman-ı Nur, bu hâliyle baştan başa iffet-i mücesseme ve şecaat-ı harika ve istiğnâ-yı mutlak teşkil eden hârikulâde metânet-i ahlâkiyesi ile bizzat bir mucize-i fîtrattır ve tecessüm etmiş bir inâyettir ve bir mevhibe-i mutlakadır.

O Zât-ı zihavânîk, daha hadd-i bülûğa ermeden bir allâme-i biadîl hâlinde bütün cihan-ı ilme meydan okumuş.. münâzara ettiği erbab-ı ulûmu ilzam ve iskât etmiş.. her nerede olursa olsun vâki olan bütün suâllere mutlak bir isabetle ve aslâ tereddüt etmeden cevap vermiş.. on dört yaşından itibaren “Üstad”lık pâyesini taşımış.. ve mütemâdiyen etrafına feyz-i ilim ve nur-u hikmet saçmış.. izahlarındaki incelik ve derinlik ve beyanlarındaki ulviyet ve metânet ve tevcihlerindeki derin ferâset ve basiret ve nur-u hikmet, erbab-ı irfanı şaşırtmış.. ve hakkıyla “Bediüzzaman” unvan-ı celilini bahşettirmiştir.

Mezâyâ-yı âliye ve fezâil-i ilmiyesiyle de din-i Muhammedî'nin (*aleyhissalâtü vesselâm*) neşrinde ve isbatında bir kemâl-i tam hâlinde rû-nümâ olmuş olan böyle bir Zât, elbette Seyyidü'l-enbiyâ Hazretleri'nin (*aleyhissalâtü vesselâm*) en yüksek iltifatına mazhar.. ve en âlî himâye ve himmetine nâildir. Ve şüphesiz o Nebiyy-i Akdes'in (*aleyhissalâtü vesselâm*) emir ve fermanıyla yürüyen.. ve tasarrufuyla hareket eden.. ve O'nun envâr ve hakâikine vâris ve ma'kes olan bir zât-ı kerîmü's-sıfattır.

Envâr-ı Muhammediye'yi (*aleyhissalâtü vesselâm*) ve maârif-i Ahmediye'yi (*aleyhissalâtü vesselâm*) ve füyuzât-ı şem-i ilâhiyi en müşa'şa bir şekilde parlatması.. ve Kur'ânî ve hadisî olan işârât-ı riyâziyenin kendisinde muntehî olması.. ve hitâbât-ı nebeviyeyi (*aleyhissalâtü vesselâm*) ifade eden âyât-ı celilenin riyâzî beyanlarının kendi üzerinde toplanması delâletleriyle o Zât, hizmet-i imaniye noktasında

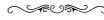
risaletin bir mir'ât-ı mücellâsı.. ve şecere-i risaletin bir son meyve-i münevverî.. ve lisân-ı risaletin irsiyet noktasında son dehân-ı hakikati.. ve şem-i ilâhînin hizmet-i imaniye cihetinde bir son hâmil-i zîsaadeti olduğuna şüphe yoktur.

Üçüncü Medrese-i Yusufiye'nin El-Hüccetü'z-Zehra ve Zühretü'n-Nur olan tek dersini dinleyen Nur Şâkırtleri nâmına

Ahmed Feyzi, Ahmed Nazif, Salahaddin, Zübeyir, Ceylân, Sungur, Tabanca

Benim hissemi haddimden yüz derece ziyade vermeleriyle beraber, bu imza sahiplerinin hatırlarını kırmaya cesaret edemedim. Sükût ederek, o medhi Risale-i Nur şâkırtlerinin şahs-ı mânevîsi nâmına kabul ettim.

Said Nursî

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ¹ ، وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يَسْبِغْ بِحَمْدِهِ²
الْسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ أَبَدًا دَائِمًا³

Çok sevgili, çok mübarek, çok kıymetli, çok müşfik Üstadımız Efendimiz hazretlerine,

Ey irade-i cüz'iyesini tamamıyla terk edip her umûrunu irade-i rabbâniyeye bırakan.. ve her zâhirî musibet ve sıkıntıda kader-i ilâhînin merhamet ve hikmetini görüp kemâl-i tevekkül ve teslimiyetle o cilde-i rabbâniyenin dahi netâicini sabır ile bekleyen *Muhterem Üstad!*

Bazı yerlerde, ehl-i imanın nokta-yı istinadının yıkılmaya başladığı.. ve bir kısım esbap ve neşriyat, imanın erkânına karşı muhalif cephe alıp; Allah'ı inkâr eden insanlar, alenen ve tefâhurla dolaştığı.. ve Kur'ân'ın evâmirine muhalif hareket etmek ve mânevî kuvvetlere inanmamak, îcad ve tasnî hakkını suursuz, kör, sağır tabiata vermek, bir şîâr-ı medeniyet ve irfan ve münevverlik telâkki edildiği yürekler titreten şu dehşetli asırda, Kur'ân'ın bir mucize-i mânevîyesi olan Risale-i Nur'u telif ederek muzdarib ve iman âb-ı hayatına muhtaç pek çok biçâre gönüllere panzehir hükmünde olan devâlarını vererek onlara saadet-i ebediyeyi müjdeleyen.. ve dâvâlarını gayet kat'î burhan ve hüccetlerle

¹ Her türlü noksan sıfatlardan uzak olan Allah'ın adıyla.

² "Hiç bir şey yoktur ki, O'nu hamd ile beraber tesbih (tenzih) ediyor bulunmasın." (İsrâ sûresi, 17/44)

³ Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi; sonsuza kadar sürekli üzerinize olsun.

isbat eden.. hakikat cadde-i kübrâsında kudsî ve muazzez rehberimiz.. ve السَّبَبُ¹ كَالْفَاعِلِ¹ sırıyla Risale-i Nur ile imanlarını kurtaran yüz binler Nur talebesinin hasenâtının bir misli, defter-i âmâline geçen *Faziletmeâb Efendimiz!*

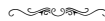
Nasıl ki Cenâb-ı Hak, Denizli hapsinin sıkıntılarını hiçe indirecek derecede şifa-bahş olan Meyve Risalesi'ni orada ihsan etmiş ve –gülün çiçeğindeki gayet şirin râyihası, dikeninin acısını hiçe bıraktığı gibi– fânî sıkıntılarını izale etmişti. Aynen öyle de, yine kerîm olan Rahîm-i Zülcemâl Hazretleri, Denizli hapsinin bir aylık sıkıntısına bir günlük maddî ızdırabı mukabil gelen bu Afyon Hapishânesi'nde siz sevgili üstadımız eliyle tiryak ve panzehir hükmünde tevhid, tahmid ve istiâne ve risalet-i Muhammediye'yi (*aleyhissalâ-tü vesselâm*) tasdik ve muazzam hüccetlerini ihsan etmiş bulunuyor. Okuma ve yazmayı Risale-i Nur'un feyziyle öğrenen çok kusurlu talebeleriniz bizler, bu üç küçük risaleyi –çam çekirdeğinin koca çam ağacının fihristesini, programını içinde sakladığı misillü– hem Risale-i Nur'un hakkaniyetinin kat'î bir hücceti, hem bir nevi hülâsatü'l-hülâsası olarak telâkki ettik.

Fezâilini tariften âciz bulunduğumuz, fakat okuması ruhumuzda pek büyük bir inşiraha vesile olan.. ve maddî elemelerimizi sürura kalbeden.. ve iman bahçesinden hadsiz meyveleri getiren bu üç küçük risaleden *birisi*, zamanımızdaki mevcut küfür, dalâlet, tabiat karanlıklarını dağıtacak ve izale edecek on bir hüccet-i tevhidi.. *ikincisi*, Risale-i Nur'un bütün muvâzenelerinin menbaı ve esası ve üstadı içinde bulunan Fâtîha-yı Şerife'nin imanî ve kudsî hüccetlerini hâvi bir şirin tefsirini.. *üçüncüsü*, yine Afyon Medrese-i Yusufiyesi'nde siz sevgili üstadımızın kalb-i mübareklerine hutur eden risalet-i Muhammediye'ye (*aleyhissalâtü vesselâm*) dair kısmının gayet parlak ve tam bir itminan temin eden bir mükemmel tercümesini beyan buyuruyordu.

Hiçbir cihette hiçbir şeye liyâkatımız olmayan bizler, bütün kuvvetimizle neşrine çalışacağımız bu mahiyetteki eserlerinizi aldık. Cenâb-ı Hakk'a hadsiz şükrederek “Yâ Erhame'r-râhimîn! Üstadımızdan ebediyen razı ol!” diye dua ettik.

الْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي²

Risale-i Nur Talebeleri nâmına
Zübeyir, Ceylân, Sungur, İbrahim

¹ (Bir işe) sebep olan, (onu bizzat) yapan gibidir.

² Kendinden başka her şeyin fânî olduğu gerçek Bâkî, Allah'tır.

El-Hutbetü's-Şâmiye Nâmındaki Arabî Dersin Tercümesinin Mukaddimesidir

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ¹ ، وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ²
الْسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ أَبَدًا دَائِمًا³

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Kırk sene evvel Şam'daki Câmi-i Emevî'de Şam ulemâsının ısrarıyla içinde yüz ehl-i ilim bulunan on bin adama yakın azîm bir cemaate verilen bu Arabî ders risalesindeki hakikatleri bir hiss-i kable'l-vuku ile Eski Said hissetmiş, kemâl-i kat'iyetle müjdeler vermiş ve pek yakın bir zamanda o hakikatler görünecek zannetmiş. Hâlbuki iki harb-i umumî ve yirmi beş sene bir istibdad-ı mutlak, o hiss-i kable'l-vukuun kırk sene tehirine sebep olmuş.. ve şimdi, o zaman verdiği haberlerin aynen tezahürleri, Âlem-i İslâmiyet'te başlamış. Demek bu pek ehemmiyetli ders, zamanı geçmiş eski bir hutbe değil, belki doğrudan doğruya 1327'ye bedel, 1371'de ve Câmi-i Emevî yerine Âlem-i İslâm câmiinde üç yüz yetmiş milyon bir cemaate hakikatli ve taze bir ders-i içtimâî ve İslâmîdir diye, tercümesini neşretmeyi münasip görürseniz neşredersiniz.

Gayet mühim bir suâle verilen çok ehemmiyetli bir cevabı burada yazmaya münasebet geldi. Çünkü kırk sene evvel Eski Said, o dersinde bir hiss-i kable'l-vuku ile Risale-i Nur'un harika derslerini ve tesiratını görmüş gibi bahsediyor. Onun için o suâl ve cevabı yazacağız, şöyle ki:

Çoklar tarafından hem bana, hem bazı Nur kardeşlerime *suâl etmişler ve ediyorlar ki:*

“Neden bu kadar muâırzlara karşı ve muannit feylesoflara ve ehl-i dalâlete mukabil, Risale-i Nur mağlup olmuyor? Milyonlar kıymettar hakikî kütüb-ü imaniye ve İslâmiyenin intişarlarına bir derece set çektikleri hâlde, sefâhet ve hayat-ı dünyeviye'nin lezzetleriyle çok bîçâre gençleri ve insanları hakâik-i

¹ Her türlü noksan sıfatlardan uzak olan Allah'ın adıyla.

² “Hiç bir şey yoktur ki, O'nu hamd ile beraber tesbih (tenzih) ediyor bulunmasın.” (İsrâ sûresi, 17/44)

³ Allah'ın selâmi, rahmeti ve bereketi; sonsuza kadar sürekli üzerinize olsun.

imaniyeden mahrum bıraktıkları hâlde, en şiddetli hücum ve en gaddarâne muamele ve en ziyade yalanlarla ve aleyhte yapılan propagandalarla Risale-i Nur'u kırmak, insanları ondan ürkütmek ve vazgeçirmeye çalıştıkları hâlde; hiçbir eserde görülmediği bir tarzda Risale-i Nur'un intişarı, hatta çoğu el yazması ile altı yüz bin nüsha risalelerin kemâl-i iştîyak ile perde altında intişar etmesi ve dâhil ve hariçte kemâl-i iştîyak ile kendini okutturmasının hikmeti nedir, sebebi nedir?" diye bu meâlde çok suâllere karşı *elcevap, deriz ki:*

Kur'ân-ı Hakîm'in sırr-ı i'câzıyla hakikî bir tefsiri olan Risale-i Nur; bu dünyada bir mânevî cehennemi, dalâlette gösterdiği gibi; imanda dahi, bu dünyada mânevî bir cennet bulunduğunu isbat ediyor. Ve günahların ve fenalıkların ve haram lezzetlerin içinde mânevî, elîm elemeleri gösterip hasenât ve güzel hasletlerde ve hakâik-i şeriatın ameline cennet lezâizi gibi mânevî lezzetler bulunduğunu isbat ediyor. Sefâhet ehli ve dalâlete düşenlerin –o cihetle– akli başında olanlarını kurtarıyor. Çünkü bu zamanda iki dehşetli hâl var:

Birincisi

Âkibeti görmeyen ve bir dirhem hazır lezzeti, ileride bir batman lezzetlere tercih eden hissiyât-ı insaniye, akıl ve fikre galebe ettiğinden; ehl-i sefâheti sefâhetinden kurtarmanın yegâne çaresi, aynı lezzetinde elemi gösterip hissini mağlup etmektir. Ve *يَسْتَجِبُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ*¹ âyetinin işaretiyle bu zamanda âhiretin elmas gibi nimetlerini, lezzetlerini bildiği hâlde, dünyevî kırılacak şişe parçalarını ona tercih etmek, –ehl-i iman iken– ehl-i dalâlete o hubb-u dünya ve o sır için tâbi olmak tehlikesinden kurtarmanın çare-i yegânesi, dünyada dahi cehennem azabı gibi elemelerini göstermekle olur ki; Risale-i Nur o meslekten gidiyor.

Yoksa bu zamandaki küfr-ü mutlakın ve fenden gelen dalâletin ve sefâhetteki tiryakiliğin inadı karşısında, Cenâb-ı Hak'ı tanıttırdıktan sonra.. ve cehennemin vücudunu isbat ile.. ve onun azâbı ile insanları fenalıktan, seyyiâtan vazgeçirmek yoluyla onda, belki yirmide biri ders alabilir. Ders aldıktan sonra da “Cenâb-ı Hak, Gafûr-u Rahîm'dir, hem cehennem pek uzaktır.” der, sefâhetine devam edebilir. Kalbi, ruhu, hissiyâtına mağlup olur...

İşte Risale-i Nur, ekser muvâzeneleriyle küfür ve dalâletin dünyadaki elîm ve ürkütücü neticelerini göstermekle, en muannit ve nefis-perest

¹ “Bile bile dünyayı (âhirete) tercih ederler.” (İbrahim sûresi, 14/3).

insanları dahi o menhus, gayr-i meşrû lezzetlerden ve sefâhetlerden bir nefret verip aklı başında olanları tevbeye sevkeder. O muvâzenelerden Altıncı, Yedinci, Sekizinci Sözler'deki kısa muvâzeneler ve Otuz İkinci Söz'ün Üçüncü Mevkıfı'ndaki uzun muvâzene, en sefih ve dalâlette giden adamı da ürkütüyor, dersini kabul ettiriyor. Meselâ âyet-i nûrdaki¹ seyahat-i hayaliye ile hakikat olarak gördüğüm vaziyetlere gayet kısaca işaret edeceğiz. Tafsilini isteyen Sikke-i Gaybiye'nin âhiline baksın.

Ezcümle: O seyahat-i hayaliyede, *rızka muhtaç hayvanât âlemini* gördüğüm vakit, *maddî felsefe* ile baktım. Hadsiz ihtiyacat ve şiddetli açlıklarıyla beraber zaaf ve aczleri, o zihayat âlemini bana çok acıklı ve elîm gösterdi. *Ehl-i dalâlet ve gafletin gözüyle* baktığımdan feryat eyledim. Birden *hikmet-i Kur'âniye* ve *imanın dürbünü* ile gördüm: **Rahmân** ismi **Rezzâk** burcunda, parlak bir güneş gibi tulû etti. O aç, biçâre zihayat âlemini rahmet ışığıyla yaldızladı.

•Sonra *hayvanât âlemi içinde, yavruların* zaaf ve acz ve ihtiyaç içinde çırpındıkları hazin ve elîm ve herkesi rikkat ve acımaya getirecek bir karanlık içinde diğer bir âlemi gördüm. *Ehl-i dalâletin nazarıyla* baktığıma eyvah dedim. Birden *iman* bana bir *gözlük* verdi, gördüm ki: **Rahîm** ismi **şefkat** burcunda tulû etti. O kadar güzel ve şirin bir surette o acı âlemi, sevinçli âleme çevirip ışıklandırdı ki; şekvâ ve acımak ve hüzünden gelen göz yaşlarımı, sevinç ve şükrün lezzetlerinden gelen damlalara çevirdi.

•Sonra sinema perdesi gibi *insan âlemi* bana göründü. *Ehl-i dalâletin dürbünü* ile baktım. O âlemi o kadar karanlıklı, dehşetli gördüm ki; kalbimin en derinliklerinden feryat ettim. “Eyvah!” dedim. Çünkü insanlarda ebede uzanıp giden arzuları, emelleri.. ve kâinatı ihata eden tasavvurat ve efkârları.. ve ebedî bekâ ve saadet-i ebediye ve cenneti gayet ciddî isteyen himmetleri ve fitrî istidatları.. ve fitrî had konulmayan, serbest bırakılan kuvveleri.. ve hadsiz maksatlara müteveccih ihtiyaçları.. ve zaaf ve aczleriyle beraber,² hücumlarına maruz kaldıkları hadsiz musibet ve âdaları ile beraber gayet kısa bir ömür, hergün ve her saat ölüm endişesi altında, gayet dağdağalı bir hayat yaşamak için gayet perişan bir maîşet içinde; kalbe, vicdana en elîm ve en müt-hiş hâlet olan mütemâdî zeval ve firak belasını çekmek içinde –ehl-i gaflet için zulûmât-ı ebediye kapısı suretinde görülen– kabre ve mezaristana bakıyorlar.

¹ Nûr sûresi, 24/35.

² Bkz.: Nisâ sûresi, 4/28; Fâtır sûresi, 35/15.

Birer birer ve tâife tâife o zulümât kuyusuna atılıyorlar. İşte bu insan âlemini bu zulümât içinde gördüğüm anda, kalb ve ruh ve aklımla, bütün letâif-i insaniyem, belki bütün zerrât-ı vücudum feryat ile ağlamaya hazır iken, birden *Kur'ân'dan gelen nur ve kuvvet-i iman* o dalâlet gözlüğünü kırdı, kafama bir göz verdi; gördüm ki:

Cenâb-ı Hakk'ın **Âdil** ismi **Hakîm** burcunda, **Rahmân** ismi **Kerîm** burcunda, **Rahîm** ismi **Gafûr** burcunda, yani manasında; **Bâis** ismi, **Vâris** burcunda, **Muhyî** ismi **Muhsin** burcunda, **Rab** ismi **Mâlik** burcunda birer güneş gibi tulû ettiler. O karanlıklı ve içinde çok âlemler bulunan insan âleminin umumunu ışıkladıldılar, şenlendirdiler. Cehennemî hâletleri dağıtıp, nuranî âhîret âleminde pencereler açıp o perişan insan dünyasına nurlar serptiler. Zerrât-ı kâinat adedince, ²اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ¹ , اَلشُّكْرُ لِلّٰهِ² dedim. Ve aynelyakîn gördüm ki; “İmanda mânevî bir cennet ve dalâlette mânevî bir cehennem bu dünyada da vardır.” yakînen bildim.

•Sonra **küre-i arzın âlemi** göründü. O seyahat-i hayaliyemde dine itaat etmeyen felsefenin karanlıklı kavânîn-i ilmiyeleri, hayalime dehşetli bir âlem gösterdi. Yetmiş defa top güllesinden daha süratli hareketiyle, yirmi beş bin sene mesafeyi bir senede gezip devreden.. ve her vakit dağılmaya ve parçalanmaya müstaid (kabil).. ve içi zelzeleli, çok ihtiyar ve çok yaşlı küre-i arz içinde ve o dehşetli gemi üstünde kâinatın hadsiz boşluğunda seyahat eden bîçâre nev-i insan vaziyeti, bana vahşetli bir karanlık içinde göründü. Başım döndü, gözüm karardı. Felsefenin gözlüğünü yere vurdum, kırdım. Birden hikmet-i Kur'âniye ve imaniyeyle ışıklanmış bir göz ile baktım, gördüm ki:

Hâlık-ı arz ve semâvât'ın **Kadîr, Alîm, Rab, Allah** ve **Rabbû's-semâvâtî ve'l-ard** ve **Müsahhirü's-şemsî ve'l-kamer** isimleri **rahmet, azamet, rubûbiyet** burçlarında güneş gibi tulû ettiler. O karanlıklı, vahşetli, dehşetli âlemi öyle ışıkladıldılar ki; o hâlette, benim imanlı gözüme küre-i arz gayet muntazam, musahhar, mükemmel, hoş, emniyetli, herkesin erzakı içinde bir seyahat gemisi.. ve tenezzüh ve keyif ve ticaret için müheyya edilmiş ve zîruhları güneşin etrafında, memleket-i rabbâniyede gezdirmek ve yaz ve bahar ve güzün mahsulatını rızık isteyenlere getirmek için bir gemi, bir tayyare, bir şimendifer hükmünde gördüm. Küre-i arzın zerrâtı adedince اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَلَى نِعْمَةٍ³ اِلَیْمَانِ³ dedim.

¹ “Bütün hamdler, övgüler Allah'adır.”

² Her türlü şükran ve minnet Allah'adır.

³ İman nimetini bahşeden Allah'a hamdolsun..

İşte buna kıyasen, Risale-i Nur'da pek çok muvâzenelerle isbat edilmiştir ki; ehl-i sefâhet ve dalâlet, dünyada dahi mânevî bir cehennem içinde azap çektiklerini.. ve ehl-i iman ve salâhat, dünyada dahi mânevî bir cennet içinde, İslâmiyet ve insaniyet midesiyle ve imanın tecelliyât ve cilveleriyle, mânevî bir cennet lezzetleri tadabilirler. Belki derece-i imanlarına göre istifade edebilirler. Fakat, bu fırtınalı zamanın hissi ibtal eden ve beşerin nazarını âfâka dağıtan ve boğan cereyanlar, ibtal-i his nev'inden bir sersemlik vermiş ki; ehl-i dalâlet, mânevî azabını muvakkaten tam hissedemiyor. Ehl-i hidayete dahi gaflet basıyor, hakikî lezzetini takdir edemiyor.

Bu Asırda İkinci Dehşetli Hâl

Eski zamanda küfr-ü mutlak ve fenden gelen dalâletler ve küfr-ü inadîden gelen temerrüt, bu zamana nisbeten pek azdı. Onun için eski İslâm muhakiklerinin dersleri, hüccetleri o zamanlarda tam kâfi olurdu. Küfr-ü meşkûku çabuk izale ederlerdi. Allah'a iman umumî olduğundan, Allah'ı tanıttırmakla ve cehennem azabını ihtar etmekle çokları sefâhetlerden, dalâletlerden vazgeçebilirlerdi. Şimdi ise eski zamanda bir memlekette bir kâfir-i mutlak yerine, şimdi bir kasabada yüz tane bulunabilir. Eskide, fen ve ilim ile dalâlete girip inat ve temerrüt ile hakâik-i imana karşı çıkana nisbeten şimdi yüz derece ziyade olmuş. Bu mütemerrit inatçılar, firavunluk derecesinde bir gurur ile ve dehşetli dalâletleriyle hakâik-i imaniyeye karşı muâraza ettiklerinden, elbette bunlara karşı atom bombası gibi –bu dünyada onların temellerini parça parça edecek– bir hakikat-i kudsiye lâzımdır ki; onların tecavüzatını durdursun ve bir kısmını imana getirsin.

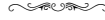
İşte, Cenâb-ı Hakk'a hadsiz şükürler olsun ki; bu zamanın tam yarısına bir tiryak olarak Kur'an-ı Mu'cizü'l-Beyan'ın bir mucize-i mâneviyesi ve lemeâtı bulunan Risale-i Nur, pek çok muvâzenelerle en dehşetli muannit mütemerritleri, Kur'an'ın elmas kılıcı ile kırıyor. Ve kâinat zerrelere adedince vahdâniyet-i ilâhiyeye ve imanın hakikatlerine hüccetleri, delilleri gösteriyor ki; yirmi beş seneden beri en şiddetli hücumlara karşı mağlup olmayıp galebe etmiş ve ediyor.

Evet Risale-i Nur'da iman ve küfür muvâzeneleri ve hidayet ve dalâlet mukayeseleri, bu mezkûr hakikatleri bilmüşâhede isbat ediyor. Meselâ, Yirmi İkinci Söz'ün İki Makamı'nın Burhanları ve Lem'aları'na.. ve Otuz İkinci Söz'ün Birinci Mevkıfı'na.. ve Otuz Üçüncü Mektup'un Pencereleleri'ne.. ve Asâ-yı Mûsâ'nın On Bir Hücceti'ne, sâir muvâzeneler kıyas edilse ve dikkat

edilse, anlaşılır ki; bu zamanda küfr-ü mutlakı ve mütemerrit dalâletin inadını kırarak, parçalayacak Risale-i Nur'da tecellî eden hakikat-i Kur'âniye'dir.

İnşaallah nasıl Tilsimler Mecmuası'nda, dinin mühim tilsimlerini ve hilkat-i âlemin muammalarını keşfeden parçalar, o mecmuada toplanmış. Aynen öyle de, ehl-i dalâletin dünyada dahi cehennemlerini ve ehl-i hidayetin dünyada dahi lezâiz-i cennetlerini gösteren.. ve imanın, cennetin mânevî bir çekirdeği ve küfrün ise cehennem zakkumunun bir tohumu olduğunu gösteren Nur'un o gibi parçaları, kısacık bir tarzda bir mecmuacık olarak yazılacak ve inşaallah neşredilecek.

Said Nursî

İşârât-ı Kur'âniye Hakkında Mukaddime Mahiyetinde Bir Lâhika

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ¹ ، وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ²

Aziz, siddik, sarsılmaz, sebatkâr, fedakâr, vefadâr kardeşlerim,

Bilirsiniz ki Ankara ehl-i vukûfu, Risale-i Nur'a ait kerametleri ve işaret-i gaybiyeleri inkâr edememişler. Yalnız, yanlış olarak o kerametlerde beni hissedar zannedip itiraz ederek, “Böyle şeyler kitapta yazılmamalıydı, keramet izhar edilmez.” diye hafif bir tenkide mukabil müdâfaâtımda onlara cevaben demiştim ki:

Onlar bana ait değil ve o kerametlere sahip olmak benim haddim değil. Belki Kur'ân'ın mucize-i mâneviyesinin tereşşuhâtı ve lem'alarıdır ki; hakikî bir tefsiri olan Risale-i Nur'da kerametler şeklini alarak, şâkirtlerinin kuvve-i mânevîyelerini takviye etmek için ikrâmât-ı ilâhiye nev'inden dir. İkrâmın ise, izharı bir şükürdür, caizdir, hem makbuldür.

Şimdi ehemmiyetli bir sebebe binâen cevabı bir parça izah edeceğim. Ve “Ne için izhar ediyorum.. ve ne için bu noktada bu kadar tahşidat yapıyorum.. ve ne için birkaç aydır bu mevzuda çok ileri gidiyorum.. ekser mektuplar o keramete bakıyor?” diye suâl edildi.

¹ Her türlü noksan sıfatlardan uzak olan Allah'ın adıyla.

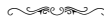
² “Hiç bir şey yoktur ki, O'nu hamd ile beraber tesbih (tenzih) ediyor bulunmasın.” (İsrâ sûresi, 17/44)

Elcevap: Risale-i Nur'un hizmet-i imaniyesinde, bu zamanda binler tahribatçılara mukabil, yüz binler tamiratçı lâzım gelirken.. hem benimle lâakal yüzer kâtip ve yardımcı bulunmak ihtiyaç varken.. değil çekinmek ve temas etmemek, belki millet ve ehl-i idare takdir ile ve teşvik ile yardım ve temas etmek zarurî iken.. ve o hizmet-i imaniyeyi, –hayat-ı bâkiyeye baktığı için– hayat-ı fâniyenin meşgalelerine ve faydalarına tercih etmek, ehl-i imana vâcib iken; kendimi misal alarak derim ki:

Beni her şeyden ve temastan ve yardımcılarından men etmek ile beraber aleyhimizde olanlar bütün kuvvetleriyle arkadaşlarımın kuvve-i mâneviyelerini kırmak.. ve benden ve Risale-i Nur'dan soğutmak.. ve benim gibi ihtiyar, hasta, zayıf, garip, kimsesiz biçâreye, binler adamın göreceği vazifeyi başına yüklemek.. ve bu tecrit ve tazyiklerde maddî bir hastalık nev'inde insanlar ile temas ve ihtilattan çekilmeye mecbur olmak.. hem o derece tesirli bir tarzda halkları ürkütmek ki; en ziyade merbut görülen bazı dostları bana selâm vermemek, hattâ bazı, namazı da terk etmek derecesinde ürkütmekle kuvve-i mâneviyeyi kırmak cihetleriyle ve sebepleriyle, ihtiyârım haricinde bütün o mânilere karşı Risale-i Nur şâkirtlerinin kuvve-i mâneviyelerinin takviyesine medar ikrâmât-ı ilâhiyeyi beyan ederek Risale-i Nur etrafında mânevî bir tahşidat yaptırmak.. ve Risale-i Nur kendi kendine, tek başıyla, başkalarına muhtaç olmayarak, bir ordu kadar kuvvetli olduğunu göstermek hikmetiyle bu çeşit şeyler bana yazdırılmış. Yoksa, hâşâ kendimizi satmak ve beğendirmek ve temeddüh etmek ve hodfûrûşluk etmek ise; Risale-i Nur'un ehemmiyetli bir esası olan ihlâs sırrını bozmaktır. İnşaaallah Risale-i Nur kendi kendine, hem kendini müdâfaa ettiği, hem kıymetini tam gösterdiği gibi, bizi de mânen müdâfaa edip kusurlarımızı affettirmeye vesile olacaktır.

Umum kardeşlerimin ve hemşirelerimin, hâssaten duaları makbul ve mübarek masumlar tâifesi¹ ve muhterem ihtiyarlar cemaatinden² her birerlerine, binler selâm ve dua ederek Ramazan-ı Şerif'lerini tebrik ederiz, dualarını rica ederiz.

Hasta kardeşiniz
Said Nursî

¹ Ümmet-i Muhammed'in günaha gözü açılmayan çocuklarının dualarının makbul olacağına dair bkz.: ed-Deylemî, *el-Müsne'd* 2/213.

² Cenâb-ı Hakk'ın, dergâhına el açan yaşlı kimseleri eli boş çevirmekten haya ettiğine dair bkz.: et-Taberânî, *el-Mu'cemü'l-evsat* 5/270; et-Taberânî, *Müsne'dü's-şâmiyyin* 2/268.

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ¹

Bu âciz kardeşiniz, hem o eski dost zâta, hem ehl-i dikkate ve sizlere beyan ediyorum ki:

Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan'ın feyziyle, Yeni Said, hakâik-i imaniye-ye dair o derece mantıkça ve hakikatçe burhanlar zikrediyor ki; değil Müslüman ulemâsı, belki en muannit Avrupa filozoflarını da teslime mecbur ediyor ve etmektedir.

Amma, Risale-i Nur'un kıymet ve ehemmiyetine işarî ve remzî bir tarzda, Hazreti Ali (radîyallâhu anhu) ve Gavs-ı Âzam'ın (kuddise sirruhu) ihbârâtı nev'inden, Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan'ın dahi bu zamanda bir mucize-i mânevîsi olan Risale-i Nur'a nazar-ı dikkati celbetmesine mana-yı işârî tabakasından rumuz ve imaları, i'câzının şe'nindendir ve o lisân-ı gaybın, belâgat-ı mucizekârânesinin muktezasıdır.

Evet, Eskişehir Hapishanesinde, dehşetli bir zamanda ve kudsî bir teselliye pek çok muhtaç olduğumuz hengâmda, mânevî bir ihtarla, “Risale-i Nur'un makbuliyetine dâir eski evliyalardan şahit getiriyorsun. Hâlbuki وَلَا رَطْبٌ وَلَا يَابِسٌ إِلَّا فِي كِتَابِ مُبِينٍ² sırrıyla en ziyade bu meselede söz sahibi Kur'ândır. Acaba, Risale-i Nur'u, Kur'ân kabul eder mi? Ona ne nazarla bakıyor?” denildi. O acib sual karşısında bulundum.

Ben de Kur'ân'dan istimdat eyledim. Birden, otuz üç âyetin mana-yı sarîhinin teferruatı nev'indeki tabakattan, mana-yı işârî tabakasından ve o mana-yı işârî külliyyetinde dahil bir ferdi Risale-i Nur olduğunu ve duhulüne, me-dâr-ı imtiyazına bir kuvvetli karine bulunmasını, bir saat zarfında hissettim; ve bir kısmı, bir derece izah ve bir kısmını mücmelen gördüm. Kanaatimde hiçbir şek ve şüphe ve vehim ve vesvese kalmadı. Ben de ehl-i imanın imanını, Risale-i Nur'la muhafaza niyetiyle o kat'î kanaatimi yazdım ve has kardeşlerime mahrem tutulmak şartıyla verdim.

Ve o risalede, biz demiyoruz ki “âyetin mana-yı sarîhi budur;” tâ hocalar فيه نظر³ desin. Hem dememiştir ki “Mânâ-yı işârînin külliyyeti budur.”

¹ Her türlü noksan sıfatlardan uzak olan Allah'ın adıyla.

² “Yaş ve kuru hiçbir şey yoktur ki açık, net bir kitapta bulunmasın.” (En'âm sûresi, 6/59)

³ Mülâhaza dairesi açık (Herkesin kabul ettiği bir görüş değil; tartışılır..)

Belki diyoruz ki mana-yı sarîhinin tahtında müteaddit tabakalar var; bir tabakası da, mana-yı işârî ve remzîdir. Ve o mana-yı işârî de bir küllîdir; her asırda cüz'iyatları var. Risale-i Nur dahi bu asırda o mana-yı işârî tabakasının külliyetinden bir ferttir. Ve o ferdin kasten bir medar-ı nazar olduğuna ve ehemmiyetli bir vazife göreceğine, eskiden beri ulemâ beyninde câri bir düstur-u cifrî ve riyâzî ile karineler, belki hüccetler gösterilmişken, Kur'ân'ın âyetine veya sarahatine değil incitmek, belki i'câz ve belâgatına hizmet ediyor. Bu nevi işârât-ı gaybiyeye itiraz edilmez. Ehl-i hakikatin, nihayetsiz işârât-ı Kur'âniye'den had ve hesaba gelmeyen istihracâtlarını inkâr edemeyen, bunu da inkâr etmemeli ve edemez...

Amma, benim gibi ehemmiyetsiz bir adamın elinde böyle ehemmiyetli bir eserin zuhur etmesini istiğrab ve istib'ad edip itiraz eden zât, eğer buğday tanesi kadar çam çekirdeğinden dağ gibi çam ağacını halk eylemek azamet ve kudret-i ilâhiyeye delil olduğunu düşünse, elbette bizim gibi acz-i mutlak, fakr-ı mutlakta ve böyle ihtiyac-ı şedit zamanında böyle bir eserin zuhuru, "vüs'at-i rahmet-i ilâhiyeye delildir" demeye mecbur olur.

Ben, sizi ve müterizleri Risale-i Nur'un şeref ve haysiyetiyle temin ediyorum ki bu işaretler ve evliyanın imalı haberleri, remizleri beni daima şükre ve hamde ve kusurlarımdan istiğfara sevketmiş. Hiçbir vakitte, hiçbir dakika, nefs-i emmareme medar-ı fahir ve gurur olacak bir enaniyet ve benlik vermediğini, size bu yirmi sene hayatımın göz önünde teşvühâtıyla ispat ediyorum.

Evet, bu hakikatle berebar, insan kusurlardan, nisyandan, sehivden hâli değil. Benim bilmediğim çok kusurlarım var. Belki de fikrim karışmış, risalelerde hatalar da olmuş. Fakat, Kur'ân'ın hurufât-ı kudsiyesinin yerine, beşerin tercümesini ikame perdesi altında, noksan huruflarla, yeni hat altında, tahrîfkârâne, ehl-i dalâletin tevilât-ı fâsîdeleri âyâtın sarâhatini incitmelerine bakmıyor gibi; bîçâre, mazlum bir adamın, kardeşlerinin imanını kuvvetleştirmek için, bir nükte-i i'câziyeyi beyan ettiği için, hizmet-i imaniyesine fütür verecek derecede itiraz, elbette değil öyle zâtlar, belki zerre miktarı insafı bulunan itiraz edemez.

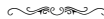
Benim şahsım için mûcib-i hayrettir ki o itiraz eden zât, benim silsile-i ilimde en mühim üstadım olan Şeyh Fehim'in (*Ḳudḍise sirruhi*) bir tilmizi ve en ziyade merbut olduğum İmam Rabbânî'nin (*radîyallâhu anı*) bir talebesi olduğu hâlde, herkesten ziyade kusurlarıma, eski karışık hayatlarıma, taşkınlıklarına

bakmayarak bütün kuvvetiyle imdadıma koşmak lâzım iken, maatteessüf, ondan tereşşuh eden bir itiraz, bazı zayıf arkadaşlarımıza fütur ve ehl-i dalâle- te bir senet hükmüne geçtiğini çok teessüfle işittik. O ihtiyar zâttan, çabuk bu su-i tefehhümü izale etmek için tamire çalışmasını, hem duasıyla, hem tesirli nasihatıyla yardımını bekleriz.

Bunu da ilâveten beyan ediyorum: Bu zamanda, gayet kuvvetli ve hakikatli milyonlar fedakârları bulunan meşrepler, meslekler bu dehşetli dalâlet hücumuna karşı zâhiren mağlûbiyete düştükleri hâlde, benim gibi yarım üm- mî ve kimsesiz, mütemadiyen tarassut altında, karakol karşısında ve müthiş, müteaddit cihetlerle aleyhimde propagandalar ve herkesi benden tenfir et- mek vaziyetinde bulunan bir adam, elbette dalâlete karşı galibane mukave- met eden ve milyonlar efradı bulunan mesleklerden daha ileri, daha kuvvetli dayanan Risale-i Nur'a sahip değildir. O eser, onun hüneri olamaz ve onun- la iftihar edemez. *Belki, doğrudan doğruya Kur'ân-ı Hakîm'in bu zaman- da bir mucize-i maneviyesi, rahmet-i ilâhiye tarafından ihsan edilmiştir.* O adam, binler arkadaşıyla beraber o hediye-i Kur'âniye'ye el atmışlar. Her nasılsa birinci tercümanlık vazifesi ona düşmüş. Onun fikri ve ilmi ve zekâsı- nın eseri olmadığına delil, Risale-i Nur'un öyle parçaları var ki bazı altı saat- te, bazı iki saatte, bazı bir saatte, bazı on dakikada yazılan risaleler var. Ben yeminle temin ediyorum ki Eski Said'in (radiyallâhu anı)¹(Hâşiye) kuvve-i hafızası beraber olmak şartıyla, o on dakikalık işi, on saatte fikrimle yapamıyorum. O bir saatlik risaleyi, iki gün istidadımla, zihnimle yapamıyorum. Ve o altı saat- lik risale olan Otuzuncu Söz'ü, ne ben, ne de en müdakkik dindar filozoflar, altı günde o tahkikatı yapamaz. Ve hâkezâ...

Demek, biz müflis olduğumuz hâlde, gayet zengin bir mücevherat dükkânının dellâlı ve birer hizmetçisi olmuşuz. Cenâb-ı Hak, fazl ve ke- remiyle, bu hizmette hâlisâne, muhlisâne bizi ve umum Risale-i Nur şâ- kirtlerini daim muvaffak eylesin, âmîn...

Said Nursî

¹ (Hâşiye) Bazı müstensihler, bu biçare Said hakkında "radiyallâhü anh" kelimesini bir dua niyetiyle yazmışlar. Ben bozmak istedim, hatıra geldi ki: "Allah razı olsun" manasında bir duadır, ilişme. Ben de bozmadım.

Birinci Suâ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
وَبِهِ نَسْتَعِينُ¹

İki Acîb Suâle Karşı Def'aten Hatıra Gelen Garib Cevaptır

Birinci Suâl: Denildi ki; “Fâtiha ve Yâsin ve hatm-i Kur’ânî gibi okunan virdler, kudsî şeyler, bazen hadsiz ölmüş ve sağ insanlara bağışlanıyor. Hâlbuki böyle cüz’î, birtek hediye, ân-ı vâhidde hadsiz zât-lara yetişmek ve her birisine aynı hediye düşmek, tavr-ı aklın haricindedir.”

Elcevap: Fâtır-ı Hakîm, nasıl ki unsur-u havayı kelimelerin berk gibi intişarlarına ve tekessürlerine bir mezraa ve bir vasıta yapmış ve radyo vasıtasıyla bir minarede okunan ezan-ı Muhammedîyi (*aleyhissalâtu vesselâm*) umum yerlerde ve umum insanlara aynı anda yetiştirmek gibi –öyle de– okunan bir Fâtiha’yı dahi, meselâ umum ehl-i iman emvatına aynı anda yetiştirmek için hadsiz kudret ve nihayetsiz hikmetiyle mânevî âlemde, mânevî havada çok mânevî elektrikleri, mânevî radyoları sermiş, serpmiş; fitrî telsiz telefonlarda istihdam ediyor, çalıştırıyor. Hem nasıl ki bir lâmba yansa, mukabilindeki binler aynaya her birine tam bir lâmba girer. Aynen öyle de bir Yâsin-i Şerif okunsa, milyonlar ruhlara hediye edilse, her birine tam bir Yâsin-i Şerif düşer.

İkinci Suâl: Şiddetle ve âmirâne denildi ki; “Sen Risale-i Nur’un makbuliyetine dair Hazreti Ali (*radıyallâhu anhı*) ve Gavs-ı Âzam (*radıyallâhu anhı*) gibi zâtların kasidelerinden şahitler gösteriyorsun. Hâlbuki, asıl söz sahibi Kur’ân’dır. Risale-i Nur, Kur’ân’ın hakikî bir tefsiri ve hakikatinin bir tercümanı ve meselelerinin burhanıdır. Kur’ân ise, sair

¹ Ancak O’ndan yardım dileriz.

kelâmlar gibi kışırılı, kemikli ve şuuru hususî ve cüz'î değildir. Belki Kur'ân, umum işârâtıyla ve eczasıyla ayn-ı şuurdur, kışırsızdır; fuzulî, lüzumsuz maddeleri yoktur. Âlem-i gaybın tercümanıdır. Sözler hakkında söz onundur, görelim o ne diyor?"

Elcevap: Risale-i Nur, doğrudan doğruya Kur'ân'ın bâhir bir burhanı.. ve kuvvetli bir tefsiri.. ve parlak bir lem'a-yı i'câz-ı mânevîsi.. ve o bahrin bir reşhası.. ve o güneşin bir şuâı.. ve o maden-i ilm-i hakikatten mülhem ve feyzinden gelen bir tercüme-i mâneviyesi olduğundan onun kıymetini ve ehemmiyetini beyan etmek, Kur'ân'ın şerefine ve hesabına ve senâsına geçtiğinden; elbette Risale-i Nur'un meziyetini beyan etmekliği, hak iktiza eder ve hakikat ister, Kur'ân izin verir. Benim gibi bir tercümanın hissesi yalnız şükürdür. Hiçbir cihetle fahre, temeddühe, gurura hakkı yoktur ve olamaz. Gelecek âyetlerin işârâtına bu nokta-yı nazarla bakmak gerekir. Yoksa beni hodbinlikle itham edenlere hakkımı helâl etmem!..

Bu çok ehemmiyetli suâle karşı iki-üç saat zarfında birden Kur'ân'ın âyât-ı meşhuresinden –Sözler adedince– otuz üç âyetin hem manasıyla, hem cifirle Risale-i Nur'a işaretleri, uzaktan uzağa icmâlen göründü. Ayrı ayrı tarzlar da otuz üç âyetin müttefikan Risale-i Nur'u remizleriyle gösterdiği hayal meyal göründü.

İhtar: En evvel, yirmi dördüncü âyetin başında zikredilen ihtara dikkat etmek lâzımdır. O ihtarın yeri başta idi. Fakat orada hatıra geldi, oraya girdi.

İkinci Bir İhtar: Tevâfukla işaretler, eğer münasebât-ı mâneviyeye istinad etmezse, ehemmiyeti azdır. Eğer münasebet-i mâneviyesi kuvvetli ise, bu onun bir ferdi, bir mâsadaki hükmünde olsa ve müstesna bir liyâkati bulunsa, o vakit tevâfuk ehemmiyetlidir. Ve o kelâmdan bunun iradesine bir emâre olur. Ve ondan o ferdin hususî bir surette dâhil olduğuna ya remz, ya işaret, ya delâlet hükmünde onu gösterir.

İşte gelecek âyât-ı Kur'âniye'nin Risale-i Nur'a işaretleri ve tevâfukları, ekseriyet ile kuvvetli bir münasebet-i mâneviyeye istinad ederler. Evet, bu gelecek âyât-ı meşhure müttefikan on üçüncü asrın âhırine ve on dördüncü asrın evveline cifirce bakıyorlar.. ve Kur'ân ve iman hesabına bir hakikate işaret ediyorlar.. ve medar-ı teselli bir "Nur"dan haber veriyorlar.. ve o zamanın dalâlet fitnesinden gelen şübehâtı izale edecek, Kur'ânî bir burhanı müjde veriyorlar... Ve o işaretlere ve remizlere tam mazhar ve o vazifeleri bihakkın

görecek, Risale-i Nur gibi bir tefsir-i Kur'ânî olacak. Hâlbuki Risale-i Nur bu mezkûr noktada ileri olduğu, onu okuyanlarca şüphesiz olmasıyla delâlet eder ki; o âyetler, bilhassa Risale-i Nur'a bakıp ona işaret ediyorlar.

Birincisi

Sûre-i Nur'dan âyetü'n-nur'dur ki, Risale-i Nur'un Resâili'n-Nur ve Risalei'n-Nur ve Risaletü'n-Nur namlarıyla sebep-i tesmiyesinin on altı sebebinden bir sebep olduğundan, birinci olarak onu beyan etmek gerektir. Bu âyetü'n-nur:

اللَّهُ نُورُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ۖ مِثْلُ نُورِهِ كَمِشْكُوهٍ فِيهَا مِصْبَاحٌ ۚ الْمِصْبَاحُ فِي زُجَاجَةٍ ۚ الزُّجَاجَةُ كَأَنَّهَا كَوْكَبٌ دُرِّيٌّ يُوقَدُ مِنْ شَجَرَةٍ مُبَارَكَةٍ زَيْتُونَةٍ لَا شَرْقِيَّةٍ وَلَا غَرْبِيَّةٍ يَكَادُ زَيْتُهَا يُضِيءُ وَلَوْ لَمْ تَمْسَسْهُ نَارٌ ۖ نُورٌ عَلَى نُورٍ ۗ يَهْدِي اللَّهُ لِنُورِهِ مَنْ يَشَاءُ ۗ وَيَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ¹

Şu âyet-i nûriyenin² manaca çok tabakatı ve vücuh-u kesîresi vardır. Ve o tabakalardan ve vecihlerden işârî ve remzî bir vechi, manaca ve cifirce nur-lu bir tefsiri olan Risalei'n-Nur ve Risaletü'n-Nur'a dört-beş cümlesiyle on cihetten bakıyor. Ve o tabakalardan ve o vecihlerden bir tabaka ve bir perde dahi mucizâne, elektrikten haber veriyor.

Risale-i Nur'a Bakan Birinci Cümlesi: ³مِثْلُ نُورِهِ كَمِشْكُوهٍ فِيهَا مِصْبَاحٌ 'tır. Yani, nur-u ilâhînin veya nur-u Kur'ânî'nin veya nur-u Muhammedî'nin (aley-hissalâtü vesselâm) misali şu مِشْكُوهٍ فِيهَا مِصْبَاحٌ 'tır. Makam-ı cifrîsi dokuz yüz doksan sekiz olarak aynen Risaletü'n-Nur, -şeddeli ن, ن iki ن sayılmak cihetiyle-tam tamına, tevâfukla ona işaret eder.

İkinci Cümlesi: ⁴الزُّجَاجَةُ كَأَنَّهَا كَوْكَبٌ دُرِّيٌّ يُوقَدُ dur. Yirmi Sekizinci Lem'a'da tafsilen beyan edildiği gibi, İmam Ali (radîyallâhu anhi) Kaside-i

¹ "Allah göklerin ve yerin nurudur. O'nun nurunun misali, tıpkı içinde lâmba bulunan bir kandillik gibidir. Lâmba bir sırça (cam) içinde, o sırça da sanki parlayan incimsi bir yıldız! Bu lâmba, ne yalnız doğuya, ne de yalnız batıya mensup olmayan kutlu, pek bereketli bir zeytin ağacından tutuşturulur. Bu öyle bereketli bir ağaç ki nerdeyse ateş değmeden de yağ ışık verir. Işığı pırıl pırıldır. Allah dilediği kimseyi nuruna iletir, gerçeği anlamaları için insanlara böyle temsiller getirir. Allah her şeyi bilir." (Nûr sûresi, 24/35)

² Nûr sûresi, 24/35.

³ "O'nun nurunun misali, tıpkı içinde lâmba bulunan bir kandillik gibidir." (Nûr sûresi, 24/35)

⁴ "O sırça (cam) da sanki parlayan incimsi bir yıldız!" (Nûr sûresi, 24/35)

Celcelûtiye'sinde sarahat derecesinde Risalei'n-Nur'a bakarak ve ona işaret ederek demiş: ¹أَفَدُ كَوَكَيْ بِالْإِسْمِ نُورًا Ben tahmin ediyorum ki, İmam Ali'nin (radîyallâhu anhu) bu işareti, bu cümle-i nuriyenin remzinden mülhemdir. Bu cümle-i âyetin makamı, beş yüz kırk altı edip, Risale-i Nur'un adedi olan beş yüz kırk sekize gayet cüz'î ve sırlı iki fark ile tevâfuk noktasından işaret ettiği gibi remzî bir manasıyla tam bakıyor.

Üçüncü Cümlesi: ²مِنْ شَجَرَةٍ 'dir. Eğer ³مِنْ شَجَرَةٍ 'deki, ة vakıflarda gibi ھ sayılsa beş yüz doksan sekiz ederek tam tamına Resâili'n-Nur ve Risalei'n-Nur adedi olan beş yüz doksan sekize tevâfukla beraber ⁴مِنْ فُرْقَانٍ حَكِيمٍ 'in adedine yine sırlı birtek farkla tevâfuk-u remzî ile hem Resâili'n-Nur'u efradına dâhil eder, hem yine Risalei'n-Nur'un şecere-i mübareki Furkan-ı Hakîm olduğunu gösterir. Eğer ⁵مِنْ شَجَرَةٍ 'deki, ة kalsa o vakit makam-ı cifrîsi dokuz yüz doksan üç eder, tevâfuka zarar vermeyen cüz'î ve sırlı beş farkla Risaletü'n-Nur adedi olan dokuz yüz doksan sekize tevâfukla manasının dahi muvâfakatine binâen ona işaret eder.

Dördüncü Cümlesi: ⁶نُورٌ عَلَى نُورٍ يَهْدِي اللَّهُ لِنُورِهِ 'dir ki, dokuz yüz doksan dokuz ederek sırlı birtek farkla Risaletü'n-Nur adedi olan dokuz yüz doksan sekize tevâfukla manasının kuvvetli münasebetine binâen işaret derecesinde remzeder.

Beşinci Cümlesi: ⁷مِنْ يَشَاءُ ' cümlesi, gayet cüz'î bir farkla Risaletü'n-Nur müellifinin ismiyle meşhur bir lâkabına, tevâfukla, manası baktığı gibi bakıyor. Eğer ⁸مِنْ يَشَاءُ 'daki mukadder zamir, izhar edilirse ⁹يَشَاءُ ' olur, tam tamına tevâfuk eder.

Bu âyet nasıl ki Risalei'n-Nur'a ismiyle bakıyor, öyle de tarih-i telifine ve tekemmülüne tam tamına tevâfukla remzen bakıyor. كَمِشْكُورَةٍ فِيهَا مِصْبَاحٌ

¹ “Yıldızımı Nur isminle nurlandır.” (el-Gümüşhânevî, Mecmûatü'l-ahzâb (Evrâd-ı Şâzeli) s.509)

² “ağaçtan” (Nûr sûresi, 24/35)

³ Furkan-ı Hakîm'den.

⁴ “Nur üzerine nur. Allah dilediği kimseyi nuruna iletir.” (Nûr sûresi, 24/35)

⁵ “diler” (Nûr sûresi, 24/35)

⁶ “dilediği kimseyi” (Nûr sûresi, 24/35)

⁷ “o dilediği kimseyi”

¹ رُجَاجَةٌ فِي رُجَاجَةٍ cümlesi, ² كَمَشْكُورَةٍ 'deki tenvin, vakıf yeri olmadığından n sayılmak.. ve ³ رُجَاجَةٌ فِي vakıf yeri olduğundan , ه olmak cihetiyle bin üç yüz kırk dokuz ederek, Resâilî'n-Nur'un en nuranî cüzlerinin telifi hengâmı ve tekemmül zamanı olan bin üç yüz kırk dokuz tarihine tam tamına tevâfukla işaret eder.

Hem ⁴ رُجَاجَةٌ فِي رُجَاجَةٍ كَأَنَّهَا كَوَّكَبٌ دُرِّيٌّ cümlesi, bin üç yüz kırk beş ederek, Resâilî'n-Nur'un intışarı ve iştiharı ve parlaması tarihine tam tamına tevâfuk eder. Çünkü şeddeli ر, iki ر, şeddeli ن, iki ن, şeddeli ز, aslı itibarıyla bir ل ve bir .. ز ve birinci ⁵ رُجَاجَةٌ vakıf cihetiyle ه, ikinci vakıf olmadığından ت sayılır. Eğer şeddeli ز, iki ز sayılsa o vakit bin üç yüz yirmi iki eder ki, yine Risalei'n-Nur müellifinin mukaddemât-ı nuriyeye başladığı aynı tarihe tam tamına tevâfuk eder.

Hem ⁶ مِنْ شَجَرَةٍ مُبَارَكَةٍ cümlesi; tâ-yı evvel ت, ikinci ت ise vakıf yeri olduğundan ه olmak.. ve ⁷ شَجَرَةٍ 'deki tenvin, ن sayılmak cihetiyle bin üç yüz on bir eder ki, o tarihte Resâilî'n-Nur müellifi Risaletü'n-Nur'un mübarek seçere-i kudsiyesi olan Kur'ân'ın basamakları olan ulûm-u Arabiyyeyi tedrise başladığı aynı tarihe tam tamına tevâfuk ederek remzen bakar.

İşte bu kadar mânidar ve müteaddit tevâfukat-ı Kur'âniye'nin ittifakı, yalnız bir emâre, bir işaret değil; belki kuvvetli bir delâlettir, belki elektrik ile beraber Resâilî'n-Nur'a münasebet-i mâneviyesiyle bir tasrihtir.

Bu âyetin münasebet-i mâneviyesinin letâfetlerinden bir letâfeti şudur ki: İhbar-ı gayb nev'inden mucizâne hem elektriğe, hem Risalei'n-Nur'a işaret ettiği gibi, ikisinin zuhurlarına ve zaman-ı zuhurlarından sonraki tekemmül zamanlarına ve hilâf-ı âdet vaziyetlerini çok güzel gösteriyor.

¹ “tıpkı içinde lâmba bulunan bir kandillik gibidir” (Nûr sûresi, 24/35)

² “kandillik gibidir” (Nûr sûresi, 24/35)

³ “bir sırça (cam) içinde” (Nûr sûresi, 24/35)

⁴ “Lâmba bir sırça (cam) içinde, o sırça da sanki parlayan incimsi bir yıldız!” (Nûr sûresi, 24/35)

⁵ “sırça (cam)” (Nûr sûresi, 24/35)

⁶ “bereketli bir ağaçtan” (Nûr sûresi, 24/35)

⁷ “ağaç” (Nûr sûresi, 24/35)

Meselâ *زَيْتُونَةٍ لَا شَرْقِيَّةٍ وَلَا غَرْبِيَّةٍ*¹ cümlesi der: “Nasıl ki elektriğin kıymet-tar metâi, ne şarktan ne de garptan celbedilmiş bir mal değildir. Belki yukarıda, cevvi-i havada, rahmet hazinesinden, semâvât tarafından iniyor. Her yerin malıdır. Başka yerden aramaya lüzum yoktur.” der. *Öyle de mânevî bir elektrik olan Resâili’n-Nur dahi, ne şarkın mâlûmatından, ulûmundan ve ne de garbın felsefe ve fûnununun gelmiş bir mal ve onlardan iktibas edilmiş bir nur değildir. Belki semâvî olan Kur’ân’ın, şark ve garbın fevkindeki yüksek mertebe-i arşîsinden iktibas edilmiştir.*

Hem meselâ *يَكَاذُ زَيْتُهَا يُضَيُّءُ وَلَوْ كَمْ تَمَسُّهُ نَارٌ نُّورٌ*² cümlesi, mana-yı remziyle diyor ki: “On üçüncü ve on dördüncü asırda semâvî lâmbalar ateşsiz yanarlar, ateş dokunmadan parlarlar. Onun zamanı yakındır.” Yani, bin iki yüz seksen tarihine yakındır. İşte bu cümle ile nasıl ki elektriğin hilâf-ı âdet keyfiyetini ve geleceğini remzen beyan eder. *Aynen öyle de mânevî bir elektrik olan Resâili’n-Nur dahi, gayet yüksek ve derin bir ilim olduğu halde, külfet-i tahsile ve derse çalışmaya.. ve başka üstadlardan taallüm edilmeye.. ve müderrisînin ağzından iktibas olmaya muhtaç olmadan herkes, derecesine göre o ulûm-u âliyeyi, meşakkat ateşine lüzum kalmadan anlayabilir, kendi kendine istifade eder, muhakkik bir âlim olabilir. Hem işaret eder ki, Resâili’n-Nur müellifi dahi; ateşsiz yanar, tahsil için külfet ve ders meşakkatine muhtaç olmadan kendi kendine nurlanır, âlim olur.*

Evet bu cümlelerin bu mucizâne üç işârâtı, elektrik ve Resâili’n-Nur hakkın-da hak olduğu gibi, müellif hakkında dahi ayn-ı hakikattir. Tarihçe-i Hayat’ını okuyanlar ve hemşehrileri bilirler ki; İzhar kitabından sonra medrese usûlünce on beş sene ders almakla okunan kitapları, Resâili’n-Nur müellifi yalnız üç ayda tahsil etmiş.

Hem nasıl ki bu cümlelerin mânevî münasebet cihetinde kuvvetli ve letâfetli işareti var; öyle de cifrî ve ebcedî tevâfukuyla hem elektriğin zaman-ı zuhurunun kurbiyetini, hem Resâili’n-Nur’un meydana çıkmasını, hem de müellifinin velâdetini remzen haber veriyor. Bir lem’a-yı i’câz daha gösterir, şöyle ki:

¹ “doğuya veya batıya mensup olmayan kutlu, pek bereketli bir zeytin ağacı” (Nûr sûresi, 24/35)

² “nerdeyse ateş değmeden de yağış ışık verir.” (Nûr sûresi, 24/35)

وَلَوْ لَمْ يَكَادُ زَيْتُهَا يُصَيِّءُ¹

² تَمَسَّسَهُ نَارُ نُورٍ kısmı ise –iki tenvin, iki ن sayılmak cihetiyle– bin iki yüz seksen dört ederek hem elektriğin taammümünün kurbiyetini, hem Resâili'n-Nur'un yakınlığını, hem on dört sene sonra müellifinin velâdetini, ³يَكَادُ kelime-i kudsiyesiyle manen işaret ettiği gibi cifir ile de tam tamına aynı tarihe tevâfukla işaret eder.

Malûmdur ki, zayıf ve ince ipler içtima ettikçe kuvvetleşir, kopmaz bir halat olur. Bu sırâ binâen, bu âyetin bu işaretleri birbirine kuvvet verir, teyid eder. Tevâfuk tam olmazsa da tam hükmünde olur ve işareti, delâlet derecesine çıkar.

Tenbih: Ben bu âyet-i nûriyenin⁴ işaretlerini elektrik ve Resâili'n-Nur'un hatırı için beyan etmedim. Belki bu âyetin i'câz-ı mânevîsinin bir şubesinden bir lem'asını göstermek istedim.

Elhâsıl: Bu âyet-i kudsiye, sarîh manasıyla Nur-u ilâhî ve Nur-u Kur'ânî ve Nur-u Muhammedî'yi (aleyhissalâtü vesselâm) ders verdiği gibi, mana-yı işârîsiyle de her asra baktığı gibi, on üçüncü asrın âhîrine ve on dördüncü asrın evveline dahi bakar ve dikkatle baktırır. Ve bu iki asrın âhîr ve evvellerinde en ziyade nazara çarpan.. ve en ziyade münasebet-i mâneviyesi bulunan.. ve bu âyetin umum cümlelerinin muvâfakatlarını ve mutabakatlarını en ziyade kazanan, elektrik ile Resâili'n-Nur olduğundan doğrudan doğruya mana-yı remziyle bakar diye, bana kanaat-i kat'îye verdiğiinden çekinmeyecek kanaatimi yazdım. Hata etmiş isem Erhamü'r-râhimîn'den rahmetiyle affetmesini niyaz ediyorum. Resâili'n-Nur'un bu âyetin iltifatına liyâkatini anlamak isteyen zâtlar, hangi risaleye dikkatle baksalar anlarlar. Hiç olmazsa Eskişehir Hapishânesi'nin bir meyvesi olan Otuzuncu Lem'a namındaki altı esmâ-yı ilâhiyeye dair Altı Nükte Risalesi'ne, hiç olmazsa o Lem'adan İsm-i Hayy ve Kayyûm'a dair Beşinci ve Altıncı Nükte'lere dikkatle baksa elbette tasdik eder.

¹ “nerdeyse yağ ışıltı verir” (Nûr sûresi, 24/35)

² “ateş değmeden de yağ ışıltı verir; nurdur.” (Nûr sûresi, 24/35)

³ “nerdeyse” (Nûr sûresi, 24/35)

⁴ Nûr sûresi, 24/35.

Resâili'n-Nur'a İşaret Eden İkinci Âyet

¹ *âyet-i meşhuresidir ki, سُورَةُ هُودٍ* hadisinin vürûduna sebep olmuş. *كَمَا أُمِرْتُ* 'in işareti Sekizinci Lem'ada tafsilen beyan edildiği gibi, Sûre-i Hûd'da ³ *وَسَعِيدٌ* âyetinin iki kuvvetli işaret veren sayfasının mukabilindeki gayet meşhur bir âyetidir. Makam-ı cifrîsi bin üç yüz üç ederek, hem Sûre-i Şûra'nın ikinci sayfasında ⁴ *كَمَا أُمِرْتُ* ise, bin üç yüz dokuz ederek o tarihte umum muhatapları içinde birisine hususan Kur'ân hesabına iltifat edip istikametle emreder ki; birinci tarih ise, Resâili'n-Nur müellifinin Risale-i Nur'u netice veren ulûmun tahsiline başladığı tarihtir. Ve ikinci âyetin tarihi ise, o müellifin hârika bir surette pek az bir zamanda ilimce tekemmül ettiği.. tahsilden tedrise başladığı.. ve üç ayda ve bir kıs içinde on beş senede medresece okunan yüz kitaptan ziyade okuduğu.. ve o zamanın o muhitte en meşhur ulemâsının yanında o üç ayın mahsulü on beş senenin mahsulü kadar netice verdiği.. çok mükerrer imtihanlarla ve hangi ilimden olursa olsun sorulan her suâlê karşı cevap-ı savab vermekle isbat ettiği aynı tarihe, tam tamına tevâfukla Risale-i Nur'un istikametine remzen bir işarettir.⁵(Hâşiye)

Üçüncü Âyet-i Meşhure

⁶ *âyeti, وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا* siyle beraber cifirce bin üç yüz kırk dört eder ki, o tarihte Risale-i Nur'un şâkirtleri gibi bu âyetin manasına daha ziyade mazhar olanlar zâhiren görülmüyor. Demek bu âyet, manasının müteaddit tabakalarından işârî bir tabakadan ve remzî bir perdeden Kur'ân'ın parlak bir tefsiri olan Risale-i Nur'a bakıyor. Ve en evvel nâzil olan Sûre-i Alak'ta ⁷ *إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنُفٍ* âyeti gibi manasıyla ve makam-ı cifrîyle ifade ediyor ki; bin üç yüz kırk dörtte nev-i insan

¹ "Emrolunduğun gibi dosdoğru ol!" (Hûd sûresi, 11/112)

² "Beni Hûd sûresi ihtiyarlattı." Bkz.: ed-Dârakutnî, *el-ilel* 1/209; el-Münâvî, *Feyzu'l-kadîr* 4/169. Ayrıca bkz.: Tirmizî, *tefsîru sûre* (56) 6.

³ "Artık onlardan kimi bedbaht, kimi mutludur." (Hûd sûresi, 11/105)

⁴ "Her konuda sana nasıl davranman emredilmişse, o şekilde dosdoğru davran." (Şûrâ sûresi, 42/15).

⁵ (Hâşiye) Bu beyanat-ı medhiye Said'e ait değildir. Belki Kur'ân'ın bir tilmizini, bir hâdimini Said (radiyallâhu anh) lisânıyla ve hâliyle tarif eder; tâ hizmetine itimad edilsin.

⁶ "Biz, yolumuzda gayret gösterip mücadele edenleri, Bize ulaştıran yollara hidayet ederiz." (Ankebût sûresi, 29/69)

⁷ "Rabbinin bunca nimetlerine rağmen kâfir insan azar." (Alak sûresi, 96/6)

içinde firavunâne emsâlsiz bir tuğyan, bir inkâr çıkacak. وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا¹ âyeti ise, o tuğyana karşı mücahede edenleri senâ ediyor.

Evet harb-i umumî neticelerinden, hem âlem-i insanîyet, hem Âlem-i İslâmiyet çok zarar gördüler. Nev-i insanın, hususan Avrupa'nın mağrur ve cebbarları, bilhassa birisi, kuvvet ve gınâya ve paraya istinad ederek firavunâne bir tuğyana girdiklerinden, o hususî insanlar nev-i beşeri mesul ediyor diye "insan" ism-i umumîsiyle tabir edilmiş.

Eğer ²لَكَهْدِيَّتُهُمْ 'deki şeddeli ن, bir ن sayılsa, bin iki yüz doksan dört eder ki, Risaletü'n-Nur müellifinin besmele-i hayatıdır ve tarih-i velâdetinin birinci senesidir. Eğer şeddeli ل, iki ل .. ve ن, bir sayılsa o vakit, bin üç yüz yirmi dörtte hürriyetin ilânı hengâmında mücahede-i mâneviye ile tezahür eden Risalei'n-Nur müellifinin görünmesi tarihidir.

Dördüncü Âyet-i Meşhure

³وَلَقَدْ أَتَيْنَاكَ سَبْعًا مِنَ الْمُنَانِي âyetidir. Şu cümle Kur'an-ı Azîmüşşân'ı ve Fâtîha sûresi'ni "müsennâ" senâsiyla ifade ettiği gibi⁴, Kur'an'ın müsennâ vasfına lâıyk bir burhanı ve altı erkân-ı imaniye ile beraber hakikat-i islâmiyet olan yedi esası, Kur'an'ın seb'a-yı meşhuresini parlak bir surette isbat eden ve ⁵نُورُنَا مَزْهَارُ سَبْعًا مِنَ الْمُنَانِي nuruna mazhar bir aynası olan Risale-i Nur'a cifirce dahi işa-ret eder. Çünkü ⁶أَتَيْنَاكَ سَبْعًا مِنَ الْمُنَانِي makam-ı ebcedîsi bin üç yüz otuz beş adediyle Risalei'n-Nur'un fâtıhası olan İşârâtü'l-lî' câz tefsirinin Fâtîha sûresi'yle Bakara sûresi'nin başına ait kısmı basmakla intişar tarihi olan bin üç yüz otuz beş veya altıya tevâfukla remzî bir perdeden ona baktığına bir emâredir.

Beşinci Âyet

⁷أَوْ مَنْ كَانَ مَيِّتًا فَأَحْيَيْنَاهُ وَجَعَلْنَا لَهُ نُورًا يَمْشِي بِهِ فِي النَّاسِ dir. Bu âyetin remzi, latîftir. Çünkü hem kuvvetli münasebet-i mâneviye ile, hem cifirle, efrad-ı

¹ "Biz, yolumuzda gayret gösterip mücahede edenleri" (Ankebût sûresi, 29/69)

² "Bize ulaştırın yollara hidayet ederiz." (Ankebût sûresi, 29/69)

³ "Şu kesin ki biz sana Seb-i mesânî ile şu yüce Kur'an'ı verdik." (Hicr sûresi, 15/87)

⁴ Bkz.: Buhârî, *tefsîru sûre (1)* 15, *fezâilü'l-Kur'an* 9; Tirmizî, *sevâbü'l-Kur'an* 1; Ebû Dâvûd, *vitir* 15.

⁵ "Seb-i Mesânî ile şu yüce Kur'an'ı verdik." (Hicr sûresi, 15/87)

⁶ "Biz sana Seb-i Mesânî ile şu yüce Kur'an'ı verdik." (Hicr sûresi, 15/87)

⁷ "(Mânen) ölü iken (imanla) kendisini dirilttiğimiz ve kendisi için onunla insanlar arasında yolunu hiç şaşırmadan rahatça hareket ettiği bir ışık var ettiğimiz kimse..." (En'âm sûresi, 6/122)

kesîresi içinde, hususî bir surette Risalei'n-Nur ve müellifine bakıyor. Şöyle ki: ¹مَيِّتًا kelimesi, –tenvin ن sayılmak cihetiyle– beş yüz ederek “Saidü'n-Nursî” adedi olan beş yüze tevâfukla işaret ediyor ki; “Saidü'n-Nursî dahi, meyyit hükmünde idi. Risaletü'n-Nur ile ihya edildi, onunla hayat buldu.”

Evet, ²أَوْمَنْ كَانَ مَيِّتًا فَأَحْيَيْنَاهُ وَجَعَلْنَا لَهُ نُورًا'daki iki tenvin, ن 'durlar. Bin üç yüz otuz dört eder ki, o aynı zamanda (Arabî tarihle) Said'in umumî harpte, maddî ve dehşetli bir mevtten dahi hârîka bir tarzda kurtulması.. ve felsefe ve gafletten gelen mânevî ve şiddetli bir ölümden necat bulması.. ve Kur'an'ın âb-ı hayatıyla taze bir hayata girmesi tarihidir. Bu tevâfuk-u mânevî ve muvâfakat-ı cîfriye, delâlet derecesinde bir işaretidir.

Hem ³النَّاسِ بِهِ فِي النُّورِ يَمْشِي'de tenvin, ..ن ve şeddeli ن, iki .. ve بِهِ de telaffuz edilen ي sayılmak cihetiyle bin iki yüz doksan dört eder ki, velâdetinin ve hayatının birinci senesidir. Demek bu cümle ile hayat-ı maddiyesine, evvelki cümle ile de hayat-ı mâneviyesine işaret eder

Elhâsıl: Bu âyet, müteaddit ve çok tabakalarından bir işârî tabakadan hem Risaletü'n-Nur'a, hem müellifine, hem bu on dördüncü asrın iptidâsına, hem iptidâsındaki Risaletü'n-Nur'un mebbeine remzen, belki işareten, belki delâleten bakar.

Âyetinin Tetimmesi

أَوْمَنْ كَانَ مَيِّتًا فَأَحْيَيْنَاهُ وَجَعَلْنَا لَهُ نُورًا يَمْشِي بِهِ فِي النَّاسِ كَمَنْ مَثَلُهُ فِي الظُّلُمَاتِ ⁴âyetinin kuvvetli işaretini hem teyid, hem letâfetlendiren ⁵لَيْسَ بِخَارِجٍ مِنْهَا kelimesine tam münasip Said'dir. Bu âyetin Risale-i Nur tercümanı olan Said'i meyyit unvanıyla göstermesinin **bir hikmeti** budur ki:

¹ “ölü iken” (En'âm sûresi, 6/122)

² “Ölü iken kendisini dirilttiğimiz, kendisine bir ışık (iman nuru) verdiğimiz kişi mi?” (En'âm sûresi, 6/122)

³ “kendisini dirilttiğimiz ve insanlar arasında yürümesi için kendisine bir ışık (iman nuru) verdiğimiz kişi” (En'âm sûresi, 6/122)

⁴ “(Mânen ölü iken imanla kendisini dirilttiğimiz ve kendisi için onunla insanlar arasında yolunu hiç şaşır-madan rahatça hareket ettiği bir ışık var ettikimiz kimse), içinde bulunduğu durum itibarıyla karanlıklara gömülmüş ve artık çıkıp kurtulması mümkün bulunmayan biri gibi olur mu?” (En'âm sûresi, 6/122)

⁵ “(Mânen) ölü iken (imanla) kendisini dirilttiğimiz ve kendisi için onunla insanlar arasında yolunu hiç şaşır-madan rahatça hareket ettiği bir ışık var ettikimiz kimse...” (En'âm sûresi, 6/122)

⁶ “...ölü iken” (En'âm sûresi, 6/122)

Mevtin muammasını ve tılsımını Risale-i Nur ile O, açmış; o dehşetli yüzün altında ehl-i imana çok ünsiyetli, sürurlu, nurlu bir hakikat keşfedip isbat etmiş. Ve mevt-âlûd hayat-ı fâniyede boğulan ehl-i ilhada karşı bâkiyâne, hayat-âlûd, muvakkat bir mevt-i zâhirî ile galibâne mukabele eder. ¹ كَمَنْ مَثَلُهُ فِي الظُّلُمَاتِ¹ sırrına mazhar olan ehl-i ilhad, gayr-i meşrû müşteheyâtının ibâhesiyle süslendirmesine mukabil; Risale-i Nur, mevti o aldatici, fânî hayata karşı çıkarıp lezzet ve zînetini zîr u zeber eder. Ve der ve isbat eder ki; “Mevt, ehl-i dalâlet için idam-ı ebedîdir. Ve o dehşetli darağacından kurtaran ve mevti, mübarek bir terhis tezkeresine çeviren yalnız Kur’ân ve imandır.” İşte bunun içindir ki, bu hakikat-i muazzama-yı mevtiye, Risale-i Nur’da gayet mühim ve geniş bir mevki almış; hattâ ekser hücumunda mevti elinde tutup ehl-i dalâletin başına vurur, aklını başına getirmeye çalışır.

İkincisi: Ehl-i tarîkatin ve bilhassa Nakşîlerin dört esasından biri ve en müessiri olan râbîta-yı mevt, Eski Said’i Yeni Said’e (*radîyallâhu anhu*) çevirmiş ve daima hareket-i fikriyede Yeni Said’e yoldaş olmuş. Başta İhtiyarlar Risalesi olarak, risalelerde o râbîta, keşfiyatı göstere göstere tâ ehl-i iman hakkında mevtin nuranî ve hayattar ve güzel hakikatini görüp gösterdi.

Üçüncüsü: Bu âyet, cifir ve ebced hesabıyla her tarafta Said’e hücum eden üç çeşit mevtin temas zamanını ve tarihini aynen gösterip tevâfuk eder. Demek âyetteki مَيِّتًا kelimesinin efradından medar-ı nazar bir ferdi ve cifirce onun ismi مَيِّتًا adedine tam tevâfukla hususî işarete mazhar bir mâsadak “Saidü’n-Nursî” dir.

Sabri’nin Sadakatının Bir Kerametidir

Ben namazdan sonra bu tetimmeyi yazarken Sıddık Süleyman’ın halefi Emin, Sabri’nin ² كَأَنَّ مَيِّتًا² âyetine dair parçayı aldığını ve Ramazan’ın feyzinden onun izahı gibi nurlar istediğini gördüm. Ne yazdığımı Emin’e gösterdim, hayretle dedi: “Bu hem Sabri’nin, hem Risale-i Nur’un bir kerametidir.” Bu âyetteki esrarlı muvâzene-i Kur’âniye’yi düşünürken, Sûre-i

¹ “...hiç karanlıklarda kalıp çıkamayan kimse gibi olur mu?” (En’âm sûresi, 6/122)

² “(Mânen ölü iken imanla kendisini dirilttiğimiz ve kendisi için onunla insanlar arasında yolunu hiç şaşırmadan rahatça hareket ettiği bir ışık var ettiğimiz kimse), içinde bulunduğu durum itibarıyla karanlıklara gömülmüş ve artık çıkıp kurtulması mümkün bulunmayan biri gibi olur mu?” (En’âm sûresi, 6/122)

Hûd'daki ¹فَأَمَّا الَّذِينَ شَقُّوا fıkrasına karşı ²وَأَمَّا الَّذِينَ سَعَدُوا فِي الْجَنَّةِ'deki muvâzene hatıra geldi ve bildirdi ki; nasıl ki bu ikinci âyet ve birinci fıkra, Risale-i Nur'un mesleğine, şâkirtlerine tam tamına manen ve cifirce bakıyor. Öyle de ³فَأَمَّا الَّذِينَ شَقُّوا فِي النَّارِ لَهُمْ فِيهَا زَفِيرٌ وَشَهِيقٌ âyeti dahi, Risale-i Nur'un muâriz-larına ve düşmanlarına ve onların cereyanlarının mebbeine ve faaliyet devresine ve müntehâsına cifir ile, tevâfuk ile işaret eder, şöyle ki:

⁴يُرِيدُونَ لِيُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ gibi âyetlerin bahsinde Birinci Şuâ'da yedi-sekiz âyâtın ehemmiyetle gösterdikleri bin üç yüz on altı ve yedi tarihi ki, Kur'an'a karşı olan sû-i kasdın mebbeidir. ⁵فَأَمَّا الَّذِينَ شَقُّوا cifirce aynı tarihi gösteriyor. Eğer şeddeli م iki م sayılsa bin üç yüz elli yedi.. eğer şeddeli ل, iki ل sayılsa bin üç yüz kırk yedi ki, bu asrın tâgiyâne faaliyet tarihidir. Her iki şeddeli harf, ikişer sayılsa bin üç yüz seksen yedi ki ⁶لَا يَعْلَمُ الْغَيْبُ إِلَّا اللَّهُ- deşetli bir cereyanın müntehâsı tarihi olmak ihtimali var.

⁷فِي النَّارِ لَهُمْ فِيهَا زَفِيرٌ وَشَهِيقٌ ise bin üç yüz altmış bir.. eğer ⁸فِي النَّارِ'deki okunmayan ي sayılmazsa bin üç yüz elli bir tarihini.. eğer şeddeli ن, asıl itibarıyla bir ل ve bir ن sayılsa yine bin üç yüz otuz bir tarihini ve harb-i umumî âfetinin feryad u fizar içindeki yangınını göstererek cehennem ateşinde zefir ve şehik eden ehl-i şekâvetin azabını haber verip, ehl-i imanı fitnelere düşüren şakîlerin hem dünyada, hem âhirette cezalarına işaret eder. Aynen öyle de, bu asra da zâhiren bakan, esrarlı olan Sûre-i ذَاتِ ⁹إِنَّ الَّذِينَ فَتَنُوا الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ ثُمَّ لَمْ يَتُوبُوا فَلَهُمْ عَذَابُ النَّارِ'den şu âyetin ¹⁰جَهَنَّمَ وَلَهُمْ عَذَابُ الْحَرِيقِ ifadesi gibi hem İstanbul'un iki harîk-ı kebirî, hem

¹ "Bedbahtlara gelince..." (Hûd sûresi, 11/106)

² "Ama mesut olanlar ise cennettendirler." (Hûd sûresi, 11/108)

³ "Şimdi bedbahtlar cehenneme atılacaklar. Çektikleri azabın dehşetinden, devamlı surette anırıp canları çıkasıya feryat edecekler." (Hûd sûresi, 11/106)

⁴ "Onlar, Allah'ın nurunu ağızlarıyla üfleyerek söndürmek isterler." (Saf sûresi, 61/8)

⁵ "Şimdi bedbahtlar" (Hûd sûresi, 11/106)

⁶ Hiç kimse gaybı bilemez, gaybı yalnız Allah bilir.

⁷ "...cehenneme atılacaklar. Çektikleri azabın dehşetinden, devamlı surette anırıp canları çıkasıya feryat edecekler." (Hûd sûresi, 11/106)

⁸ "...cehenneme atılacaklar." (Hûd sûresi, 11/106)

⁹ "Burçlarla süslü göğe kasem ederim ki!" (Bürûc sûresi, 85/1)

¹⁰ "Mü'min erkeklere ve mü'min kadınlara işkence edip de sonra tevbe etmeyenler var ya işte onlara cehennem azabı var, yangın azabı var!" (Bürûc sûresi, 85/10)

harb-i umumînin dehşetli yangını, cehennem azabı gibi o fitnenin bir cezasıdır diye işaret eder.

Elhâsıl: Bu âyet, her asra baktığı gibi bu asra daha ziyade nazar-ı dikkati celbetmek için cifrice bu asrın üç-dört devresinin tarihlerine ve hâdiselerine işaret.. ve manasının suretiyle ve tarz-ı ifadesiyle iki cereyanın keyfiyetlerine ve vaziyetlerine îma eder.

Sabri'nin mektubu yolda iken ve gelmeden evvel o mektubun mânevî tesiri ile bu âyeti ¹كَانَ مَيِّتًا âyetiyle beraber düşünürken hatırıma geldi. Risale-i Nur'un bu derece kuvvetli işaret-i Kur'âniye'ye.. ve şâkirtlerinin bu kadar kıymetli beşaret-i Furkanîyeye ve aktafların iltifatına mazhariyetinin sırrı ve hikmeti, musibetin azameti ve dehşetidir ki; hiçbir eserin mazhar olmadığı kudsî bir takdir ve tahsin almış. Demek ehemmiyet onun fevkalâde büyüklüğünden değil, belki musibetin fevkalâde dehşetine ve tahribatına karşı, mücahadesi cüz'î ve az olduğu hâlde, gayet büyük öyle bir ehemmiyet kesbetmiş ki, bu âyette işaret ve beşaret-i Kur'âniye'de ifade eder ki; Risale-i Nur dairesi içine girenler, tehlikede olan imanlarını kurtarıyorlar ve imanla kabre giriyorlar ve cennete gidecekler diye müjde veriyorlar. Evet, bazı vakit olur ki, bir nefer gördüğü hizmet için bir müşîrin fevkine çıkar, binler derece kıymet alır.

İhtar: Geçmiş ve gelecek âyetlerin işaretleri, yalnız tevâfukla değil; belki her bir âyetin mana-yı küllisindeki cüz'iyat-ı kesîresinden bir cüz'î ferdi Risale-i Nur olduğuna îmaen, münasebet-i mâneviyeye göre cifri ve ebcedî bir tevâfukla o münasebeti teyiden ve ona binâen hususî ona bakar demektir.

Altıncı Âyet

Sûre-i Hadid'de ²وَيَجْعَلْ لَكُمْ نُورًا تَمْشُونَ به Yani, “Karanlıklar içinde size bir nur ihsan edeceğim ki, o nur ile doğru yolu bulup onda gidesiniz.” Lillâhilhamd Risale-i Nur, bu kudsî ve küllî mananın parlak bir ferdi olduğu gibi; ³نُورًا'daki tenvin ن sayılmak cihetiyle bin üç yüz on sekiz adediyle Resâilî'n-Nur müellifi tedristen, telif vazifesine ve mücahidâne seyahate

¹ “(Mânen ölü iken imanla kendisini dirilttiğimiz ve kendisi için onunla insanlar arasında yolunu hiç şaşır-madan rahatça hareket ettiği bir ışık var ettiğimiz kimse), içinde bulunduğu durum itibarıyla karanlıklara gömülmüş ve artık çıkıp kurtulması mümkün bulunmayan biri gibi olur mu?” (En'âm sûresi, 6/122)

² Hadid sûresi, 57/28.

³ “...bir nur...” (Hadid sûresi, 57/28)

başladığı zamanın beş sene evvelki zamanına ve çok âyetlerin işaret ettikleri bin üç yüz on altı tarihindeki mühim bir inkılâb-ı fikriden iki sene sonraki zamana tevâfuk eder ki; o zaman, istihzârât-ı nuriyeye başladığı aynı tarihtir. İşte şu nurlu âyetin hem manaca, hem cifirce tevâfuku ise, umum vücuhu ayn-ı şudur olan Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan'da elbette ittifakî ve tesadüfî olamaz.

Yedinci Âyet

¹ وَيُحَقِّقُ اللَّهُ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهِ Şu âyet-i meşhurenin küllî manasının bu zamanda zâhir bir mâsadaki Risaletü'n-Nur olduğu gibi, lafzullahtaki şeddeli ل, ل bir .. ل ve ² بِكَلِمَاتِهِ 'deki melfuz sayılmak şartıyla dokuz yüz doksan sekiz adediyle Risaletü'n-Nur'un dokuz yüz doksan sekiz adedine tam tamına tevâfukla, münasebet-i mâneviyeye binâen remzen ona bakar. Ve bu remzi latifleşiren ve kuvvet veren münasebetlerin birisi şudur ki; Risaletü'n-Nur'un eczaları, Sözler namıyla iştihar etmişler. Sözler ise Arapça "Kelîmât" tır. Ve o Kelîmât ile Kur'ân'ın hakâikinin o derece mahz-ı hak ve ayn-ı hakikat olduğunu isbat etmiş ki, bu zamanın dinsiz feylesoflarını tam susturuyor.

Sekizinci Âyet

³ قُلْ إِنِّي هَدَيْتُ رَبِّي إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ Şu âyet-i meşhurenin küllî manasının bu asırda muvâfık ve münasip bir ferdi, Risaletü'n-Nur olduğu gibi; cifirle ⁴ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ kelimesi, ⁵ صِرَاطٍ 'taki tenvin, ن sayılmak cihetiyle– Risaletü'n-Nur adedi olan dokuz yüz doksan sekize yine iki sırlı fark ile baktığı gibi, ⁶(Hâşiye) ⁷ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ cümlesinin makam-ı ebcedîsi ile bin üç yüz on altı ederek Risale-i Nur müellifinin tedrisiyle istihzârât-ı nuriyede bulunduğu en hararetti tarihi olan bin üç yüz on altı adedine tam tamına tevâfuk eder.

¹ "(Mücrimler hoşlanmasa da) Allah sözleriyle gerçeği ortaya çıkaracaktır." (Yûnus sûresi, 10/82)

² "...sözleriyle..." (Yûnus sûresi, 10/82)

³ "De ki: 'Rabbim beni doğru yola, İbrahim'in dimdik ayakta duran, bâtıldan uzak, tamamen Hakk'a yönelmiş tevhid dinine iletti. (O, asla müşriklerden olmamıştı.)'" (En'âm sûresi, 6/161)

⁴ "...doğru yol..." (En'âm sûresi, 6/161)

⁵ "...yol..." (En'âm sûresi, 6/161)

⁶ (Hâşiye) Yani mertebesine işaret için iki fark var. Risale-i Nur vahiy değil, ilham ve istihracdır.

⁷ "Rabbim beni doğru yola iletti." (En'âm sûresi, 6/161)

Dokuzuncu Âyet

Hem Bakara sûresi'nde, hem Lokman sûresi'nde فَقَدْ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَى¹ cümlesidir. Yani, "Allah'a iman eden hiç kopmayacak bir zincir-i nuraniye yapışır, temessük eder." Risale-i Nur ise, iman-ı billâhın Kur'ânî burhanlarından bu zamanda en nuranisi ve en kuvvetlisi olduğu tahakkuk ettiğinden, bu بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَى² külliyyetinde hususî dâhil olduğuna teyiden, makam-ı cifrîsi bin üç yüz kırk yedi ederek Risaletü'n-Nur intişarının fevkalâde parlaması tarihine tam tamına tevâfukla bakar. Ve bu on dördüncü asırda Kur'ân'ın i'câz-ı mânevîsinden neşet eden bir urvetü'l-vüskâ ve zulûmâtta nura çıkaracak bir vesile-i nuraniye, Risalei'n-Nur olduğunu remzen bildirir.

Onuncu Âyet

يُؤْتِي الْحِكْمَةَ مَنْ يَشَاءُ³

On Birinci Âyet

وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَيُزَكِّيهِمْ⁴

On İkinci Âyet

يُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ⁵ âyetleridir. Meâl-i icmalîleri der ki: "Kur'ân, hikmet-i kudsiyeyi size bildiriyor. Sizi mânevî kirlerden temizlendiriyor." Bu üç âyetin küllî ve umumî manalarında Risale-i Nur, kastî bir surette dâhil olduğuna iki kuvvetli emâre var.

Birisi Şudur ki: Risale-i Nur'un müstesna bir hâssası, ism-i Hakem ve Hakîm'in mazharı olup bütün safahatında, mebâhisinde nizam ve intizam-ı kâinatın aynasında ism-i Hakem ve Hakîm'in cilveleri olan hikmet-i kudsiyeyi ve hikemiyât-ı Kur'âniye'yi ders veriyor. Mevzuu ve neticesi, hikmet-i Kur'âniye'dir.

¹ "İşte o, kopması mümkün olmayan en sağlam tutamağa yapışmıştır." (Bakara sûresi, 2/256; Lokman sûresi, 31/22)

² "...en sağlam tutamağa (yapışmıştır)" (Bakara sûresi, 2/256)

³ "O, hikmeti dilediğine verir." (Bakara sûresi, 2/269)

⁴ "...onlara kitabı ve hikmeti öğreten ve onları tertemiz kılan..." (Bakara sûresi, 2/129)

⁵ "...Sizi tertemiz hâle getiren, size kitap ve hikmeti öğreten..." (Bakara sûresi, 2/151)

İkinci Emâre: *Birinci âyet*, bin üç yüz yirmi iki ederek makam-ı ebcedî ile Risalei'n-Nur müellifinin doğrudan doğruya ulûm-u âliyeden (آلِيهِ) başını kaldırıp hikmet-i Kur'âniye'ye müteveccih olarak hâdimü'l-Kur'ân vaziyetini aldığı tarihtir ki, bir sene sonra İstanbul'a gitmiş, mânevî mücahedesine başlamış.

İkinci âyet ise, makam-ı cifrîsi bin üç yüz iki ederek Risale-i Nur müellifinin Kur'ân dersini aldığı tarihe tam tamına tevâfuk ile remzen Kur'ân'ın bâhir bir burhanı olan Resâili'n-Nur'a bakar.

Üçüncü âyet ise, bin üç yüz otuz sekiz olduğundan hikmet-i Kur'âniye'yi Avrupa hükemâsına karşı parlak bir surette gösterebilen ve gösteren Risalei'n-Nur müellifi, Dârü'l-Hikmeti'l-islâmiye'de hikmet-i Kur'âniye'yi müdafaa etmekle, hattâ İngiliz'in başpapazının suâl ettiği ve altı yüz kelime ile cevap istediği altı suâline altı kelime ile cevap vermekle beraber inzivâya girip bütün gayretiyle Kur'ân'ın ilhamatından Risale-i Nur'un meselelerini iktibasa başlatmış aynı tarihe tam tamına tevâfukla remzen bakar.

On Üçüncü Âyet

Sûre-i Âl-i İmran'da ¹لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَالرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ

On Dördüncü Âyet

Sûre-i Nisa'da ²لَكِنَّ الرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ مِنْهُمْ

Bu iki âyet, bu asra da hususî bakarlar.

Birincisinin meâli gösteriyor ki; ehl-i dalâlet, müteşâbihât-ı Kur'âniye'yi yanlış te'vilât ile tahrifine ve şüpheleri çoğaltmasına çalıştığı bir zamanda ilimde rûsuhu bulunan bir tâife, o müteşâbihât-ı Kur'âniye'nin hakikî te'villerini beyan edip ve iman ederek o şübehâtı izale eder. Bu küllî mananın her asırda mâsadakları ve cüz'iyatları var. Harb-i umumî vasıtasıyla bin seneden beri Kur'ân aleyhinde terâküm eden Avrupa itirazları ve evhamları, Âlem-i İslâm içinde yol bulup yayıldılar. O şübehâtın bir kısmı fennî şeklini giydi, ortaya çıktı. Bu şübehâtı ve itirazları, bu zamanda defeden başta Risalei'n-Nur ve şâkirtleri görüldüğünden, bu âyet bu asra da baktığından, Risalei'n-Nur ve şâkirtlerine remzen bakmakla beraber, ulemâ-yı müteahhirînin mezhebine

¹ "Hâlbuki onların hakikatini, gerçek yorumunu Allah'tan başkası bilemez. İlimde ileri gidenler..." (Âl-i İmran sûresi, 3/7)

² "Fakat onlardan geniş ilmi olanlar" (Nisâ sûresi, 4/162)

göre ¹إِلَّا اللّٰهُ 'ta vakfedilmez; o hâlde makam-ı cifrîsi, aynen ²إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنَافٍ 'nın makamı gibi bin üç yüz kırk dört ederek Resâilî'n-Nur ve şâkirtlerinin meydan-ı mücadele-i mânevîyeye atılmaları tarihine tam tamına tevâfukla, onları da bu âyetin harîm-i kudûsinin içine alıyor. Hem haşrin en kuvvetli ve parlak bir burhanı olan Onuncu Söz'ün etrafa yayılması tarihine.. ve Kur'an'ın kırk vecihle mucize olduğunu beyan eden Yirmi Beşinci Söz'ün iştiharı hengâmına.. hem ³إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنَافٍ adedine tam tamına tevâfukla bakar.

Eğer mezheb-i selef gibi ⁴إِلَّا اللّٰهُ 'ta vakıf olsa, o hâlde ⁵الرَّاسِخُونَ 'deki şeddeli r iki r sayılsa, bin üç yüz altmış küsür ederek Risaletü'n-Nur şâkirtlerinin bundan on beş-yirmi sene sonraki râsihâne ve muhakkikâne olan ilimlerine ve imanlarına remzen baktığı gibi; şeddeli r , asıl itibarıyla bir l ve bir r sayılsa bin iki yüz on iki ederek bundan bir buçuk asır evvel Mevlâna Hâlid Zülcenâheyn'in Hindistan'dan getirdiği parlak bir ilm-i hakikat rûsuhuyla o zamanda meydan alan te'vilât-ı fasideyi ve şübehâtı dağıtarak yüz senede elli milyondan ziyade insanları daire-i irşadına aldığı ve tenvir ettiği zamanın tarihine tam tamına tevâfukla bakar.

İkinci âyet olan ⁶الرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ مِنْهُمْ 'deki şeddeli r , aslına nazaran bir l ve bir r sayılmak cihetiyle makam-ı ebcedîsi bin üç yüz kırk dört etmekle her asra baktığı gibi bu asra da hususî remzen bakar. Ve ilm-i hakikatte râsihâne çalışan ve kuvvetli iman eden bir tâîfeye işaret eder. Ve çok âyetlerin ehemmiyetle gösterdikleri bu bin üç yüz kırk dörtte Risaletü'n-Nur ve şâkirtlerinden daha ziyade bu vazifeyi müşkül şerâit içinde sebatkârâne yapan zâhirde görülüyor. Demek bu âyet onları dahi daire-i harîmine hususî dâhil ediyor.

On Beşinci Âyet

⁷يَا أَيُّهَا النَّاسُ فَذُكِّرُوا كُمْ بِرَبِّكُمْ وَأَنْتُمْ تَأْتُوا مَبِئَاتٍ 'Su âyet, bu zamana dahi hitab eder. Çünkü tamamı ⁸هَارِجًا كَالْمَبِئَاتِ- bin üç yüz altmış

¹ "Allah'tan başkası" (Âl-i İmran sûresi, 3/7)

² "Rabbinin bunca nimetlerine rağmen kâfir insan azar." (Alak sûresi, 96/6)

³ "Allah'tan başkası" (Âl-i İmran sûresi, 3/7)

⁴ "Geniş ilmi olanlar" (Âl-i İmran sûresi, 3/7; Nisâ sûresi, 4/162)

⁵ "...onlardan geniş ilmi olanlar..." (Nisâ sûresi, 4/162)

⁶ "Ey insanlar! İşte size Rabbinizden kesin bir delil geldi, size açık bir nur indirdik." (Nisâ sûresi, 4/174)

⁷ "...açık..." (Nisâ sûresi, 4/174)

küsûr eder. Eğer ¹قَدْ جَاءَكُمْ ve ²بُرْهَانٌ kelimelerindeki tenvinler, ن sayılsa bin üç yüz on eder. Demek bu asra da hitab eder. Hem ⁴قَدْ جَاءَكُمْ بُرْهَانٌ cümlesi, yalnız dört farkla furkan adedine tevâfukla sarîhen baktığı gibi, o kudsî burhan-ı ilâhînin bu zamanda parlak ve kuvvetli bir burhanı olan Resâilî'n-Nur'a dahi ikinci cümlesi olan ⁵أَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ نُورًا مُبِينًا adedi, iki tenvin vakıfta iki elif sayılmak cihetiyle beş yüz doksan sekiz ederek, aynen tam tamına Resâilî'n-Nur'a ve Risalei'n-Nur adedine tevâfuk ile o semâvî burhan-ı kudsînin yerde bir burhanı, Resâilî'n-Nur olduğunu remzen haber veriyor.

İhtar: Sözlere'nin üç ismi olan Risalei'n-Nur veya Resâilî'n-Nur veya Risalet-in Nur'daki şeddeli ن, iki ن sayılmak, cifrice ağılebi bir kaidedir. Şeddeli harf bazen bir, bazen iki sayılabilir.

On Altıncı Âyet

⁶لِّلَّذِينَ آمَنُوا هُدًى وَشِفَاءٌ 'dür. Şu şifalı âyet, çok zamandır benim dertlerimin şifası ve ilâcı olduğu gibi; eczahâne-i kübrâ-yı ilahiye olan Kur'ân-ı Hakîm'in tiryakî ilâçlarından, Risalei'n-Nur eczalarının kavanozlarından alarak belki bin mânevî dertlerime bin kudsî şifayı buldum ve Resâilî'n-Nur şâkirtleri dahi buldular. Ve fenden ve felsefenin bataklığından çıkan ve tedavisi çok müşkül olan ve zındıka hastalığına mübtela olanlardan çokları, onunla şifalarını buldular.

İşte her derde şifa olan Kur'ân'ın ilâçlarının bu zamanda bir kısım kavanozları hükmünde bulunan Resâilî'n-Nur dahi, bu şifadar âyetin bir medar-ı nazarı olduğuna kuvvetli bir emâre şudur ki; bu âyetin makam-ı cifrîsi olan bin üç yüz kırk altı adedi, Resâilî'n-Nur'un bin üç yüz kırk altıda şifadârâne etrafa intişarının tarihine.. ve Mu'cizât-ı Ahmediye (*aleyhissalâtü vesselâm*) namında olan risâle-i hârîkanın zaman-ı telifine tam tamına tevâfukudur. Şu tevâfuk, hem münasebet-i mâneviyeyi teyid ve onunla teeyyüd eder, hem remizden işaret derecesine çıkarıyor.

¹ "...işte size geldi..." (Nisâ sûresi, 4/174)

² "...kesin bir delil..." (Nisâ sûresi, 4/174)

³ "...bir nur..." (Nisâ sûresi, 4/174)

⁴ "İşte size kesin bir delil geldi." (Nisâ sûresi, 4/174)

⁵ "Size açık bir nur indirdik." (Nisâ sûresi, 4/174)

⁶ "O (Kur'ân), iman edenler için hidâyet ve şifadır." (Fussilet sûresi, 41/44).

On Yedinci Âyet

قُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ¹

² ق, bir ve şeddeli ل, birer .. ل ve şeddeli ق sayılmak cihetiyle– bin üç yüz yirmi dokuz ederek, harb-i umumînin başlangıcı zamanında Resâili'n-Nur'un başlangıcı olan İşârâtü'l-i'câz tefsirinin tarih-i telifine tam tamına tevâfukla beraber –şeddeli ق, iki ق sayılmak cihetiyle– bin üç yüz kırk dokuz ederek, harb-i umumînin verdiği sarsıntılar zamanında Resâili'n-Nur'un ³حَسْبِيَ اللَّهُ diyerek ehl-i dünyadan hiçbir yerde himâye görmeden, belki tehâcûme hedef olmakla beraber çekinmeyerek, yalnız başarılarıyla müşkülât içinde envâr-ı Kur'âniye'yi neşrettikleri aynı tarihe tam tamına tevâfuku ise, her cihetiyle ayn-ı şuur olan âyâtta elbette tesadüfî olamaz. Belki bu gibi âyetler, en müşkül zaman olan bu asra dahi, hususî bakarlar ve o âyâtı kendilerine rehber ittihaz eden bir kısım şâkirtlerine hususî iltifat edip iltifatlarıyla teşcî ederler.

Bu âyet, sâbık âyetler gibi münasebet-i mâneviyesi gerçî zâhiren görünmüyor. Fakat bir cihetle Resâili'n-Nur ile bir nevi münasebeti vardır, şöyle ki:

On üç senedir⁴(Hâşiye) bu âyet, Risaletü'n-Nur müellifinin ve sonra şâkirtlerinin mağripten sonra bir vird-i hususîleridir. Hem bu âyetin manasına bu zamanda tam mazhar ve herkes onlardan çekinmesinden fütur getirmeyerek ⁵حَسْبِيَ اللَّهُ deyip mütevekkilâne müşkülât-ı azîme içinde envâr-ı imaniyeyi ve esrar-ı Kur'âniye'yi neşreden, ehl-i iman me'yusiyetten kurtaran başta Risaletü'n-Nur ve şâkirtleridir.

On Sekizinci Âyet

إِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْغَالِبُونَ⁶ 'dir. Bu âyet, meâliyle hizbullahın zâhirî mağlubiyetinden gelen me'yusiyeti izale için kudsî bir teselli verir.. ve hizbullah olan

¹ “Buna rağmen aldırma, yüz çevirirlerse, ey Resûlüm de ki: Allah bana yeter. O'ndan başka ilâh yoktur. Ben yalnız O'na dayanırım.” (Tevbe sûresi, 9/129)

² “Ey Resûlüm de ki: Allah bana yeter. O'ndan başka ilâh yoktur. Ben yalnız O'na dayanırım.” (Tevbe sûresi, 9/129)

³ “Ben yalnız O'na dayanırım.” (Tevbe sûresi, 9/129)

⁴ (Hâşiye) Telif tarihine göredir.

⁵ “Ben yalnız O'na dayanırım.” (Tevbe sûresi, 9/129)

⁶ “Allah tarafı, mutlaka galip gelecektir.” (Mâide sûresi, 5/56)

hizb-i Kur'ânînin hakikatte ve âkıbette galebesini haber verir. Ve bu asırda hizb-i Kur'ânînin hadsiz efradından Resâilî'n-Nur şâkırtleri tezahür ettiklerinden bu âyetin küllî manasında hususî dâhil olmalarına bir emâre olarak makam-ı cıfrısı olan bin üç yüz elli adedi ile Resâilî'n-Nur şâkırtlerinin zâhirî mağlubiyetleri.. ve bir sene sonra mahpusiyetleri içinde mânevî galebeleri ve metânetleri.. ve haklarında yapılan müthiş imha plânını akîm bırakan ihlâsları ve kuvve-i mâneviyeleri tezahür etmesinin rumî tarihi olan bin üç yüz elli ve elli bir ve elli iki adedine tam tamına tevâfuku, elbette şefkatkârâne, tesellidârâne ne bir remz-i Kur'ânîdir.

On Dokuzuncu Âyet

وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ نُورُهُمْ يَسْعَىٰ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَبِأَيْمَانِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا أَتْمِمْ لَنَا نُورَنَا وَاعْفِرْ لَنَا¹

Şu âyetin umum manasındaki tabakalarından bir tabaka-yı işariyesi bu asra dahi bakıyor. Çünkü *لَنَا نُورَنَا²* hem manaca kuvvetli münasebeti var, hem cıfrice bin üç yüz yirmi altı ederek o tarihteki hürriyet inkılâbından neşet eden fırtınaların hengâmında herşeyi sarsan o fırtınaların ve harplerin zulûmâtından kurtulmak için nur arayan müminler içinde, Resâilî'n-Nur şâkırtleri az bir zaman sonra tezahür ettiklerinden bu âyetin efrad-ı kesîresinden bu asırda bir mâsadaki onlar olduğuna bir emâredir. *وَاعْفِرْ لَنَا³* cümlesi bin üç yüz altmışa bakıyor. Demek bundan beş-altı sene sonra istiğfar devresidir. Resâilî'n-Nur şâkırtlerinin o zamanda istiğfar dersini vereceğine remzen bir îmadır.

Yirminci Âyet

وَنُزِّلُ مِنَ الْقُرْآنِ مَا هُوَ شِفَاءٌ وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ⁴ Şu âyet-i azîme, sarîhen asr-ı saadette nüzûl-ü Kur'ân'a baktığı gibi, sair asırlara dahi mana-yı işârîsiyle bakar.. ve Kur'ân'ın semâsından ilhamî bir surette gelen şifadar nurlara işaret eder. İşte doğrudan doğruya tabib-i kulûb olan Kur'ân-ı Hakîm'in feyzinden ve ziyasından iktibas olunan Risaletü'n-Nur, benim çok tecrübelerimle umum

¹ “Onların nuru, önlerinden ve sağ taraflarından süratle ilerler. İman edenler şöyle derler: Ey Kerim Rabbimiz! Nurumuzu daha da artır, tamamına erdir, kusurlarımızı affet!” (Tahrîm sûresi, 66/8)

² “Şöyle derler: Ey Kerim Rabbimiz! Nurumuzu daha da artır, tamamına erdir!” (Tahrîm sûresi, 66/8)

³ “Kusurlarımızı affet!” (Tahrîm sûresi, 66/8)

⁴ “Biz Kur'ân'ı mü'minlere şifa ve rahmet olarak indiririz.” (İsrâ sûresi, 17/82)

mânevî dertlerime şifa olduğu gibi, Resâili'n-Nur şâkirtleri dahi tecrübeleriy-le beni tasdik ediyorlar. Demek Resâili'n-Nur, bu âyetin bir mana-yı işârisinde dâhildir. Ve bu duhûlüne bir emâre olarak ¹ مَا هُوَ شِفَاءٌ وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ 'nin makam-ı cifrîsi bin üç yüz otuz dokuz ederek aynı tarihte Kur'ân'dan ilham olunan Resâili'n-Nur, bu asrın mânevî ve müthiş hastalıklarına şifa olmakla meydana çıkmaya başlamasından bu âyet, ona hususî remzettigine bana kanaat veriyor. Ben kendi kanaatimi yazdım, kanaate itiraz edilmez.

Yirmi Birinci Âyet veya Âyetler

وَهْدِيْهُ اِلَى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيْمٍ²

قُلْ اِنِّىْ هَدَيْتَنِى رَبِّىْ اِلَى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيْمٍ³

Sekiz-dokuz âyetlerde “sırat-ı müstakîm”e nazarı çeviriyorlar.⁴ Ve bu doğru, istikametli yolu bulmak için daima Kur'ân'ın nurundan her asırda o asrın zulmetlerini dağıtacak ve istikamet yolunu tenvir edecek Kur'ân'dan gelen nurlar olmakla ve bu dehşetli ve fırtınalı asırda o doğru yolu şaşırtmayacak bir surette gösteren başta, şimdilik Risaletü'n-Nur tezahür ettiğinden, hem bu sırat-ı müstakîm kelimesinin makam-ı cifrîsi, –tenvin, ن sayılmak cihetiyle– bin eder. Medde olmazsa dokuz yüz doksan dokuz ederek yalnız bir veya iki farkla⁵(Hâşiye) Risaletü'n-Nur adedi olan dokuz yüz doksan sekize tevâfukla, sekiz-dokuz âyetlerde sırat-ı müstakîm kelimeleri bu mezkûr iki âyet gibi Risaletü'n-Nur'u sırat-ı müstakîmin efradına hususî idhal edip remzen ona baktırır ve istikametine işaret eder. Eğer ⁶صِرَاطٍ 'taki tenvin sayılmazsa, “en-nur”daki şeddeli nun, bir nun sayılır, yine tevâfuk eder.

Hem nasıl ki bu âyet, Risalei'n-Nur'a ismiyle bakıyor; öyle de onun istihzârât zamanına da bakar. Çünkü ⁷هَدَيْتَنِى رَبِّىْ اِلَى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيْمٍ 'in makam-ı cifrîsi bin üç yüz on altı ederek Risaletü'n-Nur müellifinin ihtiyârsız

¹ “mü'minlere şifa ve rahmet” (İsrâ sûresi, 17/82)

² “Ve doğru yola iletti.” (Nahl sûresi, 16/121)

³ “De ki: Rabbim beni doğru yola iletti.” (En'âm sûresi, 6/161)

⁴ Bkz.: Fâtıha sûresi, 1/6; Bakara sûresi, 2/142, 213; Âl-i İmran sûresi, 3/51, 101; Mâide sûresi, 5/16; En'âm sûresi, 6/39, 87, 161; ...

⁵ (Hâşiye) Yani, Risaletü'n-Nur'un mertebesinin ikinci ve üçüncüde olduğuna işarettir. Vahiy değil ve olamaz. Belki ilham ve istihracdır.

⁶ “...yol...” (En'âm sûresi, 6/161)

⁷ “Rabbim beni doğru yola iletti.” (En'âm sûresi, 6/161)

olarak istihzârât-ı nuriyede bulunduğu ve umum mâlûmatını Kur'ân'ın fehmine basamaklar yaptığı en hararetli tarihi olan bin üç yüz on altı adedine tam tamına tevâfuku elbette evvelki işârâtı teyid ve onunla teeyyüd ederek Risaletü'n-Nur'u daire-i harîmine remzen, belki işareten dâhil ediyor.

Cây-ı dikkat ve ehemmiyetli bir tevâfuktur ki; Risaletü'n-Nur müellifi bin üç yüz on altı sıralarında mühim bir inkılâb-ı fikrî geçirdi, şöyle ki:

O tarihe kadar ulûm-u mütenevviayı, yalnız ilimle tenevvür için merak ederdi, okurdu, okuturdu. Fakat birden o tarihte merhum vali Tahir Paşa vasıtasıyla Avrupa'nın Kur'ân'a karşı müthiş bir sû-i kastları var olduğunu bildi. Hattâ bir gazetede İngiliz'in bir müstemlekât nâzırı demiş:

“Bu Kur'ân, İslâm elinde varken biz onlara hakikî hâkim olamayız. Bunun sukutuna çalışmalıyız.” dediğini işitti, gayrete geldi.

Birden makam-ı cifrîsi bin üç yüz on altı olan ¹فَاعْرِضْ عَنْهُمْ¹ fermanını manen dinleyerek bir inkılâb-ı fikrî ile merakını değiştirdi. Bütün bildiği ulûm-u mütenevviayı Kur'ân'ın fehmine ve hakikatlerinin isbatına basamaklar yaparak hedefini ve gaye-i ilmiyesini ve netice-i hayatını, yalnız Kur'ân bildi. Ve Kur'ân'ın i'câz-ı mânevîsi, ona rehber ve mürşid ve üstad oldu. Fakat, maatteessüf o gençlik zamanında çok aldatıcı ârızalar yüzünden bilfiil o vazifenin başına geçmedi. Bir zaman sonra harb-i umumînin tarraka ve gürültüsü ile uyandı. O sabit fikir canlandı, bilkuvveden bilfiile çıkmaya başladı. İşte hem ona, hem Risaletü'n-Nur'a çok alâkası bulunan bu bin üç yüz on altı tarihine çok âyetler müttefikan bakarlar. Meselâ, nasıl ki ²هَدَيْنِي رَبِّي إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ² âyeti, tam tamına tevâfukla işaret eder. Aynen öyle de bir âyet-i meşhure olan ³إِنَّ رَبِّي عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ³ makam-ı cifrîsi, –şeddeli ن, bir ن sayılsa ve tenvin sayılmazsa– bin üç yüz on altı ederek aynen tam tamına o tarihe işaret eder. Hem nasıl ki yedi-sekiz sûrelerde gelen âyetler ve o âyetlerde gelen sırat-ı müstakîm cümleleri, Risaletü'n-Nur ismine tevâfukla beraber, bu mezkûr iki âyet gibi bir kısmı Risaletü'n-Nur telifinin tarihini de gösterir. Aynen öyle de yedi adet sûrelerin başlarında yedi defa ⁴إِنَّ الْكِتَابَ⁴ cümle-i kudsiyesinin makam-ı cifrîsi olan bin üç yüz on altı veya yedi ederek aynen

¹ “Sen onlara aldırma!” (Nisâ sûresi, 4/63, 81; En'âm sûresi, 6/68; Secde sûresi, 32/30)

² “Rabbim beni doğru yola iletti.” (En'âm sûresi, 6/161)

³ “Rabbim elbette tam istikamet üzeredir.” (Hûd sûresi, 11/56)

⁴ “Bunlar, (hakku açıklayan, Hak'tan geldiği) âşikâr olan kitabın âyetleridir.” (Yûnus sûresi, 10/1; Yûsuf sûresi, 12/1; Ra'd sûresi, 13/1; Hicr sûresi, 15/1; Şuarâ sûresi, 26/2; Kasas sûresi, 28/2; Lokman sûresi, 31/2)

tam tamına o bin üç yüz on altı tarihine tevâfukla işaret ettiği gibi, تِلْكَ طَسَّ تِلْكَ tamamına o bin üç yüz on altı tarihine tevâfukla işaret eder. Güya, nasıl ki asr-ı saadette Kur'ân'daki iman hakikatlerine alâmetler, deliller ve o Kitab-ı Mübin'in dâvâlarına burhanları ve hüccetleri, gözlere de göstermek manasında, tekrar ile

تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ.. تِلْكَ آيَاتُ الْقُرْآنِ³، تِلْكَ آيَاتُ الْقُرْآنِ²

fermanlarıyla Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan ilânât yapıyor. Öyle de bu dehşetli asırda dahi, bir mana-yı işârîsiyle o âyât-ı furkaniyenin burhanları ve hakkaniyetinin alâmetleri ve hakikatlerinin hüccetleri ve hak kelâmullah olduğuna delilleri olan Resâilî'n-Nur'a mana-yı işârîsiyle alâmet ve burhan ve emâre ve delil manasıyla âyâtın âyetleri diye tekrar ile تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ ferman ederek nazar-ı dikkati Kur'ân hesabına bu asra ve bu asırdaki Resâilî'n-Nur'a çeviriyor itikat ediyorum.

Evet her bir cihet ile ayn-ı şuur olan âyât-ı Kur'âniye'nin böyle yirmi ve cihle ve yirmi parmakla aynı şeye müttefikân işaretleri tasrih derecesinde bana kanaat veriyor. Benim kanaatime iştirak etmeyen, bu ittifaka ne diyecek ve ne diyebilir? Hangi kuvvet bu ittifakı bozar? Resâilî'n-Nur, bu asra gelen işârât-ı Kur'âniye'ye hususî bir medar-ı nazar olduğuna kimin şüphesi varsa Kur'ân'ın kırk vecihle mucizesini isbat eden "Mu'cizât-ı Kur'âniye" namındaki Yirmi Beşinci Söz ve Yirminci Söz'ün İkinci Makamı'na ve haşre dair Onuncu Söz ve Yirmi Dokuzuncu Söz'lere baksın, şüphesi izale olmazsa gelsin parmağını gözüme soksun.

Yirmi İkinci Âyet ve Âyetler

Hem Yunus, hem Yusuf, hem Ra'd, hem Hicr, hem Şuarâ, hem Kasas, hem Lokman Sûreleri'nin başlarında bulunan تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ⁴ ilân-ı kudsîsidir. Yirmi birinci âyetin hâtimesinde bunun münasebet-i mâneviyesi

¹ "Tâ, Sin. Şunlar Kur'ân'ın âyetleridir." (Neml sûresi, 27/1)

² "Bunlar, (haklı açıklayan, Hak'tan geldiği) âşikâr olan kitabın âyetleridir." (Yûnus sûresi, 10/1; Yûsuf sûresi, 12/1; Ra'd sûresi, 13/1; Hicr sûresi, 15/1; Şuarâ sûresi, 26/2; Kasas sûresi, 28/2; Lokman sûresi, 31/2)

³ "Şunlar Kur'ân'ın âyetleridir." (Neml sûresi, 27/1)

⁴ "Bunlar, (haklı açıklayan, Hak'tan geldiği) âşikâr olan kitabın âyetleridir." (Yûnus sûresi, 10/1; Yûsuf sûresi, 12/1; Ra'd sûresi, 13/1; Hicr sûresi, 15/1; Şuarâ sûresi, 26/2; Kasas sûresi, 28/2; Lokman sûresi, 31/2)

bir derece beyan edilmiş. Cifrîsi ise, bu âyette üç ت bin iki yüz eder ve iki ,ك iki ل yüz eder; yekûnu bin üç yüz. Bir ,ي bir ,ب dört veya beş ,ا mecmûu bin üç yüz on altı veya on yedi ederek Resâilî'n-Nur müellifinin bir inkılâb-ı fikrî ile ulûm-u mütenevviayı Kur'ân'ın hakâikine çıkmak için basamaklar yaptığı bir tarihe, tam tamına tevâfuku münasebet-i mâneviyesinin kuvvetine istinaden deriz:

O tevâfuk remzeder ki; bu asırdâ Resâilî'n-Nur denilen otuz üç adet Söz ve otuz üç adet Mektub ve otuz bir adet Lem'alar, bu zamanda Kitab-ı Mübin'deki âyetlerin âyetleridir. Yani, *hakâikinin âlâmetleridir.. ve hak ve hakikat olduğunun burhanlarıdır.. ve o âyetlerdeki hakâik-i imaniyenin gayet kuvvetli hüccetleridir.* Ve ¹ تِلْكَ kelime-i kudsiyesinin işaret-i hissiyesiy-le gözlere dahi görünecek derecede zâhir olduğunu ifade eden böyle işarete lâıyık delilleridir diye, remzen Resâilî'n-Nur'u bir işârî manasının küllî dairesine hususî ve medar-ı nazar bir ferdi olarak dâhil ediyor.

Elhâsıl: Nasıl ki bu âyette bulunan işârî mana, yedi sûrede yedi işaret hükmünde olup delâlet, belki sarahat derecesine çıkıyor. Aynen öyle de ² صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ'deki remiz dahi, yedi-sekiz sûrelerde bulunmakla yedi-sekiz remiz hükmünde olarak o remzi, işaret; belki delâlet, belki sarahat derecesine çıkarıyor.

İhtar: Külfetsiz olmak üzere birden hatıra gelen işârât kaydedildi. Tekellüfe girmek için işaretli otuz üç âyetin çok işârâtı kaydedilmedi.

Yirmi Üçüncü Âyet

³ عَسَىٰ رَبُّنَا أَن يُبْدِلَنَا خَيْرًا Şu âyet, her asra baktığı gibi bu asra da bakıyor. Ve bu asırdâ kâbuslu bir rüya gibi musibetlere düşen ve Rabb-i Rahîm'inden onu hayra tebdil etmesini rica edenler içinde Resâilî'n-Nur şâkirtlerine hususî remzettğine bir emâresi şudur ki:

Bu âyetin makam-ı cifrîsi olan bin üç yüz kırk beşte ehemmiyetli risaleler telif ile beraber, fevkalâde hâdiseler vukua gelmeye hazırlandılar. Ve o

¹ "...bu âyetler..." (Yûnus sûresi, 10/1; Yûsuf sûresi, 12/1; Ra'd sûresi, 13/1; Hicr sûresi, 15/1; Şuarâ sûresi, 26/2; Kasas sûresi, 28/2; Lokman sûresi, 31/2)

² Bkz.: Fâtîha sûresi, 1/6; Bakara sûresi, 2/142, 213; Âl-i İmran sûresi, 3/51, 101; Mâide sûresi, 5/16; En'âm sûresi, 6/39, 87, 161; ...

³ "Olur ki Rabbimiz bize daha hayırlısını verir." (Kalem sûresi, 68/32)

Resâilî'n-Nur'un merkez-i intişarı olan Barla Karyesi'nde ziyade sıkıntı müellifine verildi. Ve hususan küçük mescidine ilişildiği zaman Resâilî'n-Nur şâkirtleri kuvvetli bir rica ile dergâh-ı ilahiyeye iltica edip “Yâ Rab, bu müthiş rüyayı hayra tebdil eyle!” deyip yalvardılar. Herkesin me'yusiyetlerine mukabil, pek kuvvetli bir ümit ve rica ile müslümanların kuvve-i mâneviyelerini takviye ettiler. Bu âyetin birden, külfetsiz hatıra geleni bu kadardır. Yoksa esrarı çoktur. Tekellûf olmasın diye kısa kestim.

Yirmi Dördüncü Âyet ve Âyetler

Hem Sûre-i Zümer, hem Sûre-i Câsiye, hem Sûre-i Ahkaf'ın başlarında bulunan ¹تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ âyât-ı azîmeleridir. Şu âyetler dahi yirmi ikincideki âyetler gibi Risaletü'n-Nur'un ismine ve zâtına, hem telif ve intişarına bir mana-yı remziyle bakıyorlar.

.....

İzahtan Evvel Mühim Bir İhtar

(Lüzumlu dört-beş nokta beyan edilecek.)

Birinci Nokta: Hadiste vârid olduğu gibi, “Herbir âyetin mana mertebelerinde bir zâhiri, bir bâtını, bir haddi, bir muttalai vardır. Bu dört tabakadan her birisinin (hadisçe “şucûn ve gusûn” tabir edilen) fûruatı, işârâtı, dal ve budakları vardır.”² meâlindeki hadisün hükmüyle Kur’ân hakkında nâzil olan bu âyet-i kudsiye, fer’î bir tabakadan ve bir mana-yı işârîsiyle de Kur’ân ile münasebeti çok kuvvetli bir tefsirine bakmak, şe’nine bir nakîse değil; belki o lisanü'l-gaybdaki i’câz-ı mânevîsinin muktezasıdır.

İkinci Nokta: Bir tabakanın mana-yı işârîsinin külliyyetindeki efradının bu asırda tezahür eden ve münasebeti pek kuvvetli bir ferdi Risaletü'n-Nur olduğunu, onu okuyan herkes tasdik eder. Evet ben, Risaletü'n-Nur'un has şâkirtlerini işhad ederek derim:

Risaletü'n-Nur sair telifat gibi ulûm ve fûnundan ve başka kitaplardan alınmamış. Kur’ân’dan başka me’hazi yok, Kur’ân’dan başka üstadı yok, Kur’ân’dan başka mercii yoktur. Telif olduğu vakit hiçbir kitap, müellifinin yanında bulunmuyordu. Doğrudan doğruya Kur’ân’ın feyzinden

¹ “Bu kitabın vahyolunup bölüm bölüm indirilmesi, Azîz ve Hakîm Allah tarafındandır.” (Zümer sûresi, 39/1; Câsiye sûresi, 45/2; Ahkaf sûresi, 46/2)

² Bkz.: Abdurrezzak, *el-Musannef* 3/358; el-Bezzâr, *el-Müsned* 5/442; et-Taberânî, *el-Mu’cemü'l-evsat* 1/236; Ebû Ya’lâ, *el-Müsned* 9/81, 278.

mülhemdir ve semâ-yı Kur'ânîden ve âyâtının nücümünden, yıldızlarından iniyor, nüzûl ediyor.

Üçüncü Nokta: Resâilî'n-Nur, baştan başa ism-i Hakîm ve Rahîm'in mazharı olduğundan bu üç âyetin âhirleri ism-i Hakîm ile..¹ ve gelecek yirmi beşinci dahi, Rahmân ve Rahîm ile bağlamaları² münasebet-i mâneviyeyi cidden kuvvetlendiriyor. İşte bu kuvvetli münasebet-i mâneviyeye binâen deriz ki:

تَزِيلُ الْكِتَابِ³ cümlesinin sarih bir manası, asr-ı saadette vahiy suretiyle Kitab-ı Mübin'in nüzûlü olduğu gibi, mana-yı işârisiyle de “her asırda o Kitab-ı Mübin'in mertebe-i arşiyesinden ve mucize-i mâneviyesinden feyz ve ilham tarikiyle onun gizli hakikatleri ve hakikatlerinin burhanları iniyor, nüzûl ediyor” diyerek şu asırda bir şâkirdini ve bir lem'asını cenah-ı himâyetine ve daire-i harîmine bir hususî iltifat ile alıyor.

Dördüncü Nokta: İşte bu risalede mezkûr otuz üç âyet-i meşhurenin bilittifak, tekellüfsüz, manaca ve cifirce Resâilî'n-Nur'un başına parmak basmaları ve başta âyetü'n-nur'un⁴ on parmakla ona işaret etmesi, eskiden beri ulemâ ortasında ve edipler mâbeyninde meşhur bir düstur ve hakikatli bir medar-ı istihracat.. ve hattâ hususî tarihlerde ve mezar taşlarında ediplerin istimâl ettikleri maruf bir kanun-u ilmî iledir. Eğer o kanuna tasannû karışmazsa, işaret-i gaybiye olabilir. Eğer sun'î ve kastî yapılsa, yalnız bir letâfet, bir zarâfet, bir cezâlet olur.

Evet, edipler hususî ve şahsî tarihlerde onun taklidini yapmakla kelâmlarını güzelleştirdikleri, hem cifir ilminin en esaslı bir kaidesi ve mühim bir anahatarı olan makam-ı ebcedî ile işaret ise; her cihetle ayn-ı şuur ve nefis-i ilim ve mahz-ı irade ve tesadüfî hâlleri olmayan ve lüzumsuz maddeleri bulunmayan Kur'ân'ın bu kadar âyât-ı meşhuresinin icmâ ile ve ittifakla Risalei'n-Nur'a işaret ve tevâfukları, sarahat derecesinde onun makbuliyetine bir şehadettir ve hak olduğuna bir imzadır ve şâkirtlerine bir beşaretir.

Beşinci Nokta: Bu hesab-ı ebcedinin makbul ve umumî bir düstur-u ilmî ve bir kanun-u edebî olduğuna deliller pek çoktur. Burada yalnız dört-beş tanesini numûne için beyan edeceğiz:

¹ Bkz.: Zümer sûresi, 39/1; Câsiye sûresi, 45/2; Ahkaf sûresi, 46/2.

² Bkz.: Fussilet sûresi, 41/2.

³ “Bu kitabın vahyolunup bölüm bölüm indirilmesi” (Zümer sûresi, 39/1; Câsiye sûresi, 45/2; Ahkaf sûresi, 46/2)

⁴ Bkz.: Nûr sûresi, 24/35.

Birincisi: Bir zaman Benî İsrâil âlimlerinden bir kısmı, huzur-u Peygamberî’de sûrelerin başlarındaki ² كَهَيِّصَ ، ¹ آلم gibi mukattaât-ı hurufiye’yi işittikleri vakit, hesab-ı cifrî ile dediler: “Yâ Muhammed! Senin ümmetinin müddeti azdır.” Onlara mukabil dedi: “Az değil.” Sair sûrelerin başlarındaki mukattaâtı okudu ve ferman etti: “Daha var.” Onlar sustular.³

İkincisi: Hazreti Ali’nin (*radıyallâhu anhu*) en meşhur Kaside-i Celcelûtiye’si⁴, baştan nihayete kadar bir nevi hesab-ı ebcedî ve cifir ile telif edilmiş ve öyle de matbaalarda basılmış.

Üçüncüsü: Cafer Sadık (*radıyallâhu anhu*) ve Muhyiddin Arabî (*radıyallâhu anhu*) gibi esrar-ı gaybiye ile uğraşan zâtlar ve esrar-ı huruf ilmine çalışanlar, bu hesab-ı ebcedîyi gaybî bir düstur ve bir anahtar kabul etmişler.

Dördüncüsü: Yüksek edipler bu hesabı, edebî bir kanun-u letâfet kabul edip, eski zamandan beri onu istimâl etmişler. Hattâ letâfetin hatırı için, iradî ve sun’î ve taklidî olmamak lâzım gelirken, sun’î ve kastî bir surette o gaybî anahtarların taklidini yapıyorlar.

Beşincisi: Ulûm-u riyâziye ulemâsının münasebet-i adediye içinde en la-tîf düsturları ve avamca hârîka görünen kanunları, bu hesab-ı tevâfukünin cinsindendirler. Hattâ fitrat-ı eşyada Fâtır-ı Hakîm, bu tevâfuk-u hesabîyi bir düstur-u nizam.. ve bir kanun-u vahdet ve insicam.. ve bir medar-ı tenâsüb ve ittîfak.. ve bir namus-u hüsün ve ittîsak yapmış. Meselâ, nasıl ki iki elin ve iki ayağın parmakları, âsabları, kemikleri, hattâ hüceyrâtları, mesâmâtları, he-sapça birbirine tevâfuk ederler. Öyle de bu ağaç, bu baharda ve geçen bahardaki çiçek, yaprak, meyvece tevâfuk ettiği gibi, bu baharda dahi az bir farkla geçen bahara tevâfuk.. ve istikbal baharlarının dahi, mazi baharlarına ihtiyâr ve irade-i ilahiyeyi gösteren sırlı ve az farkla muvâfakatları, Sâni-i Hakîm-i Zülcemal’in vahdetini gösteren kuvvetli bir şahid-i vahdâniyettir.

İşte, madem bu tevâfuk-u cifrî ve ebcedî, bir kanun-u ilmî ve bir düstur-u riyâzî ve bir namus-u fitrî ve bir usûl-ü edebî ve bir anahtar-ı gaybî oluyor. Elbette menba-ı ulûm ve maden-i esrar ve fitratın tercüman-ı âyât-ı

¹ Bkz.: Bakara sûresi, 2/1; Âl-i İmran sûresi, 3/1; Ankebût sûresi, 29/1; Rûm sûresi, 30/1; Lokman sûresi, 31/1; Secde sûresi, 32/1.

² Bkz.: Meryem sûresi, 19/1.

³ Bkz.: İbni Hişâm, *es-Sıratü’n-nebeviyye* 3/82; et-Taberî, *Câmiu’l-beyân* 1/93; İbni Kesîr, *Tefsiru’l-Kur’ân* 1/39; es-Suyûtî, *ed-Dürü’l-mensûr* 1/58-59.

⁴ Bkz.: el-Gümüşhânevî, *Mecmûatü’l-ahzâb (Evrâd-ı Şâzelî)* s.499-531.

tekviniyesi ve edebiyatın mucize-i kübrâsı ve lisanü'l-gayb olan Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan, o kanun-u tevâfukîyi işârâtında istihdam, istimâl etmesi i'-câzının muktezasıdır.

İhtar bitti, şimdi sadede geliyoruz.

.....

Sûre-i Zümer, Câsiye, Ahkaf'ın başlarındaki تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ olan âyetler, sâbık ihtarın ikinci noktasında, münasebet-i mâneviyesi beyan edildiğinden burada yalnız cifrî remzini beyan edeceğiz, şöyle ki:

İki ت, sekiz yüz.. iki ن, yüz.. iki م, seksen.. iki ك, kırk.. üç ز, yirmi bir.. üç ي, otuz.. bir ب, ح, on.. lafzullah, altmış yedi.. bir ع, yetmiş.. dört ل, dört ا, yüz yirmi dört olup yekûnu bin üç yüz kırk iki ederek bu asrın şu tarihine nazar-ı dikkati celbetmekle beraber, Kur'ân'ın tenziliyle çok alâkadar bir Nur'a parmak basıyor. Ve o tarihten az sonra Mu'cizât-ı Ahmediye (aleyhissalâtü vesse-lâm) Risalesi ve Yirminci ve Yirmi Dördüncü Mektuplar gibi Risaletü'n-Nur'un en nurani cüzleri meydan-ı intişara çıkmaları.. ve Kur'ân'ın kırk vecihle i'-câz-ını isbat eden Mu'cizât-ı Kur'âniye Risalesi ile haşre dair Onuncu Söz'ün ikisinin kırk ikide intişarları ve kırk altıda fevkalâde iştiharlarının aynı tarihte olması, bir kuvvetli emâredir ki; bu âyetin ona hususî bir iltifatı var.

Hem nasıl ki bu âyetler telif ve intişarına işaret ederler; öyle de yalnız تَنْزِيلُ الْكِتَابِ kelimesi, Risaletü'n-Nur'un ismine –şeddeli ن, bir ن sayılmak cihetiyle– gayet cüz'î bir farkla tevâfuk edip remzen bakar, kendine kabul eder. Çünkü تَنْزِيلُ الْكِتَابِ kelimesi, dokuz yüz elli bir ederek Risaletü'n-Nur'un makamı olan dokuz yüz kırk sekize sırlı üç farkla tevâfuk noktasından bakar.

Birden hatıra geldi ki, bu üç farkın sırrı ise Risaletü'n-Nur'un mertebesi üçüncüde olmasıdır. Yani, vahiy değil ve olamaz. Hem umumiyetle dahi, ilham değil; belki ekseriyetle Kur'ân'ın feyziyle ve medediyle kalbe gelen sünûhât ve istihracat-ı Kur'âniye'dir.

¹ “Bu kitabın vahyolunup bölüm bölüm indirilmesi, Azîz ve Hakîm Allah tarafındandır.” (Zümer sûresi, 39/1; Câsiye sûresi, 45/2; Ahkaf sûresi, 46/2)

² “Bu kitabın vahyolunup bölüm bölüm indirilmesi...” (Zümer sûresi, 39/1; Câsiye sûresi, 45/2; Ahkaf sûresi, 46/2)

Cây-ı dikkattir ki, birinci ¹ *حَم* olan Sûre-i Mümin'de *تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ* âyetinin makam-ı cifrîsi, bazı mühim âyetler gibi bin üç yüz yetmiş bakıyor. Acaba on beş-yirmi sene sonra başka bir nur-u Kur'ân zuhur mu edecek, yahut Resâili'n-Nur'un bir inkişaf-ı fevkalâde ile bir fütuhâtı mı olacak bilmediğimden o kapıyı açamıyorum.

Yirmi Beşinci Âyet

تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ ² *حَم* âyet-i kudsiyesidir. Bu âyetin mana-yı işârsinin Resâili'n-Nur ile münasebeti çok kuvvetlidir.

Bir ciheti şudur ki; Risaletü'n-Nur'un ve şâkırtlerinin mesleği, dört esas üzerine gidiyor. Birincisi, *tefekkürdür*; *Hakim* ismine bakıyor. Biri de *şefkattir*, hadsiz olan fakrını hissetmektir ki; *Rahmân* ve *Rahîm* isimlerine bakıyor.

Hem şu âyet, nasıl ki Resâili'n-Nur'un telif ve tekemmül tarihine tevâfukla parmak basıyor; öyle de ⁴ *تَنْزِيلُ* kelimesiyle –vakf mahalli olmadığından tenvin, ن sayılmak cihetiyle– makamı beş yüz kırk yedi olarak Sözler'in ikinci ve üçüncü ismi olan Resâili'n-Nur ve Risale-i Nur'un adedi olan beş yüz kırk sekiz veya kırk dokuza –şeddeli ن, bir ن sayılmak cihetiyle– pek cüz'î ve sırlı bir veya iki farkla tevâfuk ederek remzen ona bakar, dairesine alır.

Hem ⁵ *تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ* *حَم* 'in makam-ı cifrîsi, bir vecihte, yani tenvin, ن sayılrsa ve şeddeli iki ر 'daki lâm-ı aslî hesap edilse; *حَم*, telaffuzda olduğu gibi *حَامِيم* olsa, bin üç yüz elli dört veya beş eder. Ve diğer bir vecihte, yani tenvin sayılmazsa bin üç yüz dört eder. Üçüncü vecihte, yani telaffuzda bulunmayan iki ل, hesaba girmezse bin iki yüz doksan dört eder.

¹ “Hâ, Mîm.” (Mü'min sûresi, 40/1; Fussilet sûresi, 41/1; Şûrâ sûresi, 42/1; Zuhur sûresi, 43/1; Duhân sûresi, 44/1; Câsiye sûresi, 45/1; Ahkaf sûresi, 46/1).

² “Bu kitabın vahyolunup bölüm bölüm indirilmesi, Aziz ve Alim Allah tarafından.” (Mü'min sûresi, 40/2)

³ “Hâ, Mîm. Bu kitap Rahman ve Rahîm (Allah) tarafından bölüm bölüm indirilmiştir.” (Fussilet sûresi, 41/1-2)

⁴ “...bölüm bölüm indirilmiştir...” (Fussilet sûresi, 41/1-2)

⁵ “Hâ, Mîm. Bu kitap Rahman ve Rahîm (Allah) tarafından bölüm bölüm indirilmiştir.” (Fussilet sûresi, 41/1-2)

âyetin münasebet-i mâneviyesi bir-iki risalede, yani Kerâmât-ı Aleviye’de ve Gavsîye’de beyan edilmiştir. ¹وَأَمَّا الَّذِينَ سَعِدُوا²deki ³سَعِدُوا kelimesinin ⁴فَمِنْهُمْ سَعِيدٌ deki ⁵سَعِيدٌ kelimesine Kur’ân sayfasında tam muvâzi ve mukabil gelmesi, bu tevâfuka bir letâfet daha katar. Bu âyetin küllî ve çok geniş mana-yı kudsîsinin cüz’iyatından Risale-i Nur şâkırtları gibi teselliye çok muhtaç bir cüz’îsi bu asırda bin üç yüz elli ikide bulunduğu tam tamına tevâfukla işaret ederek başına parmak basıyor.

Eğer ⁶الْجَنَّةِ خَالِدِينَ⁷ kelimesinde vakfedilmezse ve ⁸الْجَنَّةِ خَالِدِينَ kelimesiyle rabtilse, o vakit ه, e olmaz. Fakat daha latîf tesellikâr bir tevâfuk olur. Çünkü ⁹وَأَمَّا الَّذِينَ سَعِدُوا¹⁰ kaide-i nahviyece mübtedadır. ¹¹الْجَنَّةِ خَالِدِينَ onun haberidir. Bu haber ise, makam-ı cifrîsi olan bin üç yüz kırk dokuz adediyle, bin üç yüz kırk dokuz tarihinden beşaretle remzen haber verir. Ve o tarihte bulunan Kur’ân hizmetkârlarından bir tâifenin ashab-ı cennet ve ehl-i saadet olduğunu mana-yı işârîsiyle ve tevâfuk-u cifrî ile ihbar eder. Ve bu tarihte Risale-i Nur şâkırtlarının Kur’ân hesabına fevkalâde hizmetleri ve tenevvürleri ve çok mühim risalelerin telifleri.. ve başlarına gelen şimdiki musibetin, düşmanları tarafından ihzârâtı tezahür ettiğinden, elbette bu tarihe müteveccih ve işârî, tesellikâr bir beşaret-i Kur’âniye’nin en evvel onlara baktığını gösterir.

Evet, ¹²الْجَنَّةِ خَالِدِينَ de –şeddeli ن, bir ن sayılmak cihetiyle– ت dört yüz, خ altı yüz, bin eder.. iki ن , yüz.. bir ی, iki ف, bir ل, iki yüz.. diğer ل otuz, ikinci ی on, iki ا iki, bir ج üç, bir د dört, kırk dokuz eder ki; yekûnu bin üç yüz kırk dokuz eder. Bu müjde-i Kur’âniye’nin binden bir vechinin bize teması, bin hazineyi ziyade kıymettardır. Bu müjdenin bir müjdecisi, bir senne evvel görülmüş bir rüya-yı sâdıkadır, şöyle ki; Isparta’da başımıza gelen bu hâdiseden bir ay evvel bir zâta, rüyada (ona) deniliyor ki: “*Resâilî’n-Nur şâkırtları, iman ile kabre girecekler, imansız vefat etmezler.*” Biz o vakit o

¹ “Mesut olanlar ise...” (Hûd sûresi, 11/108)

² “...mesut oldular...” (Hûd sûresi, 11/108)

³ “...saiddir (mesuttur)” (Hûd sûresi, 11/105)

⁴ “...cennettedirler...” (Hûd sûresi, 11/108)

⁵ “...ebedî kalacaklar” (Hûd sûresi, 11/108)

⁶ “...mesut olanlar ise...” (Hûd sûresi, 11/108)

⁷ “...cennette ebedî kalacaklardır.” (Hûd sûresi, 11/108)

rüyaya çok sevindik. Demek o müjde, bu müjde-i Kur'âniye'nin bir müjdecisi imiş.¹(Hâşiye)

Yirmi Yedinci Âyet

Sûre-i Saf'ta ²لَيُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ وَاللَّهُ مُتِمُّ نُورِهِ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ³ 'dur. Bu âyetteki ³لَيُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ وَاللَّهُ مُتِمُّ نُورِهِ cümlesinin makam-ı cifrîsi, bin üç yüz on altı veya yedidir.

Ve bu tarih ise, –sâbıkan yirmi birinci âyetin hâtimesinde zikredilen inkılâb-ı fikrî sadedinde– Avrupa'nın bir müstemlekât nâzırının Kur'ân'ın nurunu söndürmeye çalışması tarihine.. ve Resâili'n-Nur müellifinin dahi ona karşı o inkılâb-ı fikrî sayesinde o nuru parlatmaya çalışması, aynı tarihe.. hem yedi sûrede yedi defa ⁴تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ aynı tarihe.. hem ⁵تِلْكَ آيَاتُ الْقُرْآنِ dahi aynı tarihe.. hem ⁶إِنِّي هَدِيْنِي رَبِّي إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ dahi aynı tarihe.. hem ⁷عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ –şeddeli ن, bir ن sayılmak ve tenvin sayılmamak ci-hetile– aynı tarihe.. hem ⁸فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ fermanı dahi aynı tarihe.. hem ⁹لَيُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ وَاللَّهُ مُتِمُّ نُورِهِ dahi aynı tarihe bil'ittifak muvâfakatları, elbette remizden, işaretten, delâletten ziyade bir sarâhattir ki; Risale-i Nur'un, o nur-u ilâhînin bir lem'ası olacağını.. ve düşmanları tarafından gelen şübehât zulûmâtını dağıtacağını mana-yı işârisiyle müjdeliyor. Hem bu cifrî ve müteaddit ve mânidar tevâfuklar ise, kuvvetli bir münasebet-i mâneviyeye istinad ederler.

1 (Hâşiye) Cihan saltanatından daha ziyade kıymetdar bir müjde-i Kur'âniye, bir beşaret-i semâviye, bu sayfada vardır.

2 “Onlar Allah'ın nurunu ağızlarıyla üfleyerek söndürmek isterler. Fakat kâfirlerin hoşuna gitmese de Allah nurunu tamamlayacak (dünyanın her tarafına ulaştıracaktır).” (Saf sûresi, 61/8)

3 “Allah'ın nurunu ağızlarıyla (üfleyerek söndürmek isterler). Allah nurunu tamamlayacak (dünyanın her tarafına ulaştıracaktır).” (Saf sûresi, 61/8)

4 “Bunlar, (haklı açıklayan, Hak'tan geldiği) âşikâr olan kitabın âyetleridir.” (Yûnus sûresi, 10/1; Yûsuf sûresi, 12/1; Ra'd sûresi, 13/1; Hicr sûresi, 15/1; Şuarâ sûresi, 26/2; Kasas sûresi, 28/2; Lokman sûresi, 31/2)

5 “Tâ Sîn. Şunlar Kur'ân'ın âyetleridir.” (Neml sûresi, 27/1)

6 “Rabbim beni doğru yola iletti.” (En'âm sûresi, 6/161)

7 “Rabbim elbette tam istikamet üzeredir.” (Hûd sûresi, 11/56)

8 “Şimdi sen onları kendi hâllerine bırak.” (Nisâ sûresi, 4/63, 81; En'âm sûresi, 6/68; Secde sûresi, 32/30; Necm sûresi, 53/29)

9 “Allah'ın nurunu ağızlarıyla (üfleyerek söndürmek isterler). Allah nurunu tamamlayacak (dünyanın her tarafına ulaştıracaktır).” (Saf sûresi, 61/8)

Evet, Resâili'n-Nur'un yüz yirmi dokuz risalelerinin –yüz yirmi dokuz elektrik lâmbalarının şişeleri misillü– Kur'ân nur-u âzamından uzanan tellerin başlarına takılıp o nuru neşrettikleri meydandadır. Risale-i Nur'un yarı ismi, iki defa bu cümle-i âyetle bulunmasıyla o münasebeti pek letâfetlendiriyor.

Yirmi Sekizinci Âyet

Sûre-i Tevbe'de **يُرِيدُونَ أَن يُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ وَيَأْبَى اللَّهُ إِلَّأ أَن يُتِمَّ نُورَهُ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ**¹ cümlesi, kuvvetli ve letâfetli münasebet-i mânevîyesiyle beraber –şeddeli ل'lar, birer .. ل ve şeddeli م, asıl kelimeden olduğundan iki م sayılmak cihetiyle– bin üç yüz yirmi dört ederek, Avrupa zalimlerinin Devlet-i İslâmiye'nin nurunu söndürmek niyetiyle müthiş bir sû-i kast plânı yaptıkları.. ve ona karşı Türkiye hamiyet-perverlerinin hürriyeti yirmi dörtte ilânıyla o plânı akım bırakmaya çalıştıkları hâlde, maatteessüf altı-yedi sene sonra, harb-i umumî neticesinde, yine o sû-i kast niyetiyle Sevr Muâhedesinde Kur'ân'ın zararına gayet ağır şerâitle kâfirâne fikirlerini yine icra etmek olan plânlarını akım bırakmak için, Türk milliyet-perverlerinin cumhuriyeti ilânla mukabeleye çalıştıkları tarih olan bin üç yüz yirmi dörde, tâ otuz dörde, tâ elli dörde tam tamına tevâfukla, o herc ü merc içinde Kur'ân'ın nurunu muhafazaya çalışanlar içinde Resâili'n-Nur müellifinin yirmi dörtte.. ve Resâili'n-Nur'un mukaddemâtının otuz dörtte.. ve Resâili'n-Nur'un nuranî cüzleri ve fedakâr şâkirtlerinin elli dörtte mukabeleye çalışmaları göze çarpıyor. Hattâ hakikat-i hâli bilmeyen bir kısım ehl-i siyaseti telâşa sevkettiler ve bu itfâ sû-i kastına karşı tenvir vazifesini tam îfa ettiklerinden bu âyetin mana-yı işârîsi cihetinde bir medar-ı nazarı olduklarına kuvvetli bir emâredir. Şimdi İslâmlar içinde Nur-u Kur'ân'a muhalif hâletlerin ekserisi, o sû-i kastların ve Sevr Muâhedesi gibi gaddârâne muâhedelerin vahîm neticeleridir.

Eğer şeddeli م dahi, şeddeli ل'lar gibi bir sayılsa, o vakit bin iki yüz seksen dört eder. O tarihte Avrupa kâfirleri, Devlet-i İslâmiye'nin nurunu söndürmeye niyet ederek, on sene sonra Ruslar'ı tahrik edip, Rus'un doksan üç muharebe-i meş'umesiyle Âlem-i İslâm'ın parlak nuruna muvakkat bir bulut perde

¹ “Onlar, Allah'ın nurunu ağızları ile söndürmek istiyorlar. Kâfirler hoşlanmasalar da Allah nurunu tamamlamaktan başka bir şey murat etmemektedir.” (Tevbe sûresi, 9/32)

² “Allah'ın nurunu ağızlarıyla (üfleyp söndürmek isterler). Allah ise nurunu tam parlatmaktan başka bir şeye razı olmaz.” (Tevbe sûresi, 9/32)

ettiler. Fakat bunda Resâili'n-Nur şâkırtleri yerinde Mevlâna Hâlid'in (*kıddise sirruli*) şâkırtleri o bulut zulümâtını dağıttıklarından bu âyet, bu cihette onların başlarına remzen parmak basıyor. Şimdi hatıra geldi ki; eğer şeddeli ل'lar ve م, ikişer sayılsa, bundan bir asır sonra zulümâtı dağıtacak zâtlar ise, Hazreti Mehdi'nin şâkırtleri olabilir, her ne ise... Bu nurlu âyetin çok nuranî nükteleri var. *الْفَطْرَةُ تَذُلُّ عَلَى الْبَحْرِ*¹.

Yirmi Dokuzuncu Âyet

Sûre-i İbrahim'in başında *الرَّكَابُ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ لِتُخْرِجَ النَّاسَ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى صِرَاطٍ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ*² âyetidir. Şu âyetin dört-beş cümlesinde dört-beş îma var. Mecmûu bir işaret hükmüne geçer.

Birincisi: *إِلَى صِرَاطٍ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ*³ cümlesi ifade eder ki; “Kitab-ı Mübin vasıtasıyla, on dördüncü asırdaki zulümâtтан, insanlar biiznillâh Kur’ân’dan gelen bir nura çıkarlar.” Bu meâl ve hususan nur lafzı, Resâili'n-Nur’a mutâbık olduğu gibi, makam-ı cifrîsi –şeddeli ن, iki ن olmak üzere– bin üç yüz otuz sekiz veya dokuz ederek, harb-i umumî zulümâtında telif edilen Resâili'n-Nur’un fâtihası olan İşârâtü'l-i’câz tefsirinin o zulmetler içindeki zuhuru tarihine tam tamına tevâfuku.. ve âyetteki nur kelimesi Risale-i Nur’daki nur lafzına îma ile bakıyor.

İkincisi: *إِلَى صِرَاطٍ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ*⁴ cümlesi, evvelki cümledeki nuru tarif ederek der: *O nur, Cenab-ı Hakk’ın izzet ve mahmudiyetini gösteren yoldur.* Bu cümlelerin makam-ı ebcedîsi beş yüz kırk sekiz veya elli olarak Resâili'n-Nur’un –şeddeli ن, bir ن olmak üzere– adedi olan beş yüz kırk sekize tam tamına tevâfuk eder. Eğer okunmayan iki l sayılsa, mertebesine işaret eden iki farkla yine tam tamına tevâfuk eder. Bu îmayı teyid eden, hem letâfetlendiren bir münasebet var, şöyle ki:

Âlem-i İslâm için en dehşetli asır, altıncı asır ile Hülâgu fitnesi.. ve on üçüncü asrın âhiri.. ve on dördüncü asır ile harb-i umumî fitneleri ve neticeleri olduğu münasebetiyle bu cümle, makam-ı ebcediyle altıncı asra.. ve

¹ Damla, denizin varlığını gösterir.

² “Elif, Lâ, Râ. Bu, Rab’lerinin izniyle insanları karanlıklardan nura, Azîz ve Hamîd (üstün kudret sahibi ve her işi övgüye lâyık olan) Allah’ın yoluna çıkarman için sana indirdiğimiz bir kitaptır.” (İbrahim sûresi, 14/1)

³ “Rab’lerinin izniyle insanları karanlıklardan nura...” (İbrahim sûresi, 14/1)

⁴ “(Azîz ve Hamîd) Allah’ın yoluna (çıkarmak için)...” (İbrahim sûresi, 14/1)

evvelki cümle gibi ¹ الْعَزِيزُ الْحَمِيدُ kelimeleri ile bu asra, Sultan Abdülaziz ve Sultan Abdülhamid devirlerine îma eder.

Hem sâbık âyetlerde ise –Resâilî'n-Nur'un ikinci ismine tevâfukla işaret eden umum o âyetler– dehşetli asır olan Hülâğu ve Cengiz asrına dahi îma ederler. Hattâ o âyetlerin hem o asra, hem bu asra îmaları içindir ki; Hazreti Ali (radıyallâhu anhu) Ercûze'sinde ve Gavs-ı Âzam (radıyallâhu anhu) kasidesinde Resâilî'n-Nur'a kerametkârâne işaret ettikleri vakit hem o asra, hem şu asra bakıp hiddetle işaret etmişler.

Üçüncüsü: ² الظُّلُمَاتِ kelimesindeki الظُّلُمَاتِ 'ın adedi bin üç yüz yetmiş iki ederek, bu asrın zulûmlerinin, zulmetlerinin ne vakte kadar devam edeceğine.. o zulmetlerin içinde bir nurun daima tenvire çalışacağına îma ile Risale-i Nur'un tenvirine remzen bakar.

Dördüncüsü: ³ لِيُخْرِجَ النَّاسَ cümlesi diyor ki; “Bin üç yüz kırk beşte Kur'ân'dan gelen bir nur ile insanlar karanlıklardan ışıklara çıkarılacak.” Bu meâl ise, bin üç yüz kırk beşte fevkalâde tenvire başlayan Resâilî'n-Nur'a tam tamına cifrice, hem meâlce muvâfık ve mutâbık olmakla Risale-i Nur'un makbuliyetine îma, belki remzediyor.

Beşincisi: ⁴ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ deki ⁵ إِلَيْكَ kelimesi, Kur'ân'a has baktığı için hariç kalmak üzere– ⁶ أَنْزَلْنَاهُ cümlesinin makamı, Risaletü'n-Nur'un birinci ismine tam tamına tevâfuk etmesi, Risaletü'n-Nur'un Kitab-ı Münzel'in tam bir tefsiri ve manası olduğunu ve ondan yabani olmadığını remzen ifade eder. Çünkü ⁷ الرَّ 7 yüz seksen iki, ⁸ كِتَابٌ dört yüz yirmi üç, ⁹ أَنْزَلْنَاهُ 9 yüz kırk dört, yekûnu dokuz yüz kırk dokuz; eğer tenvin ن sayılsa dokuz yüz doksan dokuz ederek, Risaletü'n-Nur'un –eğer şeddeli ن, bir ن sayılsa– adedi olan dokuz yüz kırk sekize, eğer şeddeli ن, iki ن olsa dokuz yüz

¹ “Azîz ve Hamîd” (İbrahim sûresi, 14/1)

² “...karanlıklardan...” (İbrahim sûresi, 14/1)

³ “...insanları çıkarman için...” (İbrahim sûresi, 14/1)

⁴ “Elif, Lâm, Râ. Sana indirdiğimiz bir kitaptır.” (İbrahim sûresi, 14/1)

⁵ “...Sana...”

⁶ “Elif, Lâm, Râ. İndirdiğimiz bir kitaptır.” (İbrahim sûresi, 14/1)

⁷ “Elif, Lâm, Râ.” (İbrahim sûresi, 14/1)

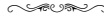
⁸ “...bir kitaptır” (İbrahim sûresi, 14/1)

⁹ “...onu indirdiğimiz...” (İbrahim sûresi, 14/1)

doksan sekize, sırlı (yani vahiy olmadığını ifade için) birtek farkla tevâfuk edip ona îma eder.

Elhâsıl: Bu birtek âyetle mezkûr beş cümlelerin münasebet-i mâneviyeyi gözeterek beş adet îmaları, bir kuvvetli işaret, belki bir delâlet hükmüne geçebilir kanaati bana bunu yazdırdı. Hata etmişsem Kitab-ı Mübîn'i şefaatçi edip Erhamü'r-râhimîn'den kusurumun affını niyaz ederim.

سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ¹

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Yirmi Dokuzuncu Âyetin Sehvine Dair Tafsîlât

Küçük bir sehivden kuvvetli bir işaret-i gaybiye gördüm. Ondan bildim ki, o sehiv bunun içini, şöyle ki, Birinci Şuâ olan İşârât-ı Kur'âniye'nin yirmi dokuzuncu âyeti:

Sûre-i İbrahim'in başında, الرَّحْمٰنُ الرَّحِيْمُ مِنَ الظُّلُمٰتِ اِلَيْكَ لِتُخْرِجَ النَّاسَ مِنَ الظُّلُمٰتِ اِلَى النُّوْرِ بِاِذْنِ رَبِّهِمْ² cümlesine makam-ı cifrîsi sehven bin üç yüz otuz dört ederek Risale-i Nur'un fâtıhası olan İşârâtü'l-i'câz tefsirinin zuhuru ve tab'ı tarihine tevâfukla bakar denilmiş. Hâlbuki melfuz harflerinin makamı, bin üç yüz otuz dokuz olup o tefsirin fevkalâde iştiharı ve Dârü'l-Hikmet tarafından ekser müftülere gönderilen nüshalar, müteaddit ve mad-dî ve mânevî inkılâbların sarsıntılarından vikâye noktasında –çok emâreler ve müftülerin itirafıyla– birer kale ve ekser müftülerin ellerinde birer elmas kılıç hükmüne geçmeleri tarihine tevâfukla takdîr-kârâne bakar. Okunmayan iki l sayılsa, bin üç yüz kırk bir edip Risale-i Nur'un mebd-i zuhuruna tam tamına tevâfukla bakar.

Bu küçük sehiv, şöyle bir manayı birden, kuvvetli ihtar etti ki; o Sûre-i İbrahim'in (*aleyhisselâm*) başındaki âyetin Risale-i Nur'a remzen bakan yalnız

¹ “Sübhanısın yâ Rab! Senin bize bildirdiğinden başka ne bilebiliriz ki? Her şeyi hakkıyla bilen, her şeyi hikmetle yapan sensin.” (Bakara sûresi, 2/32)

² “Elif, Lâ, Râ. Bu, Rab'lerinin izniyle insanları karanlıklardan nura çıkarman için Sana indirdiğimiz bir kitaptır.” (İbrahim sûresi, 14/1)

³ “...Rab'lerinin izniyle nura...” (İbrahim sûresi, 14/1)

onun dört cümlesi değil; belki o birinci sayfa âhırine kadar münasebat-ı mâ-neviye cihetinde bir mana-yı remziyle –efrad-ı keşiresi içinde– Risale-i Nur’a gizli bir hususiyet ile îma eder, remzen bakar. Ben şimdilik o hakikat-i remzi-yeyi beyan edemem, yalnız kısa bir işaret edilecek.

Evet, Risale-i Nur’un mayası ve meşrebi, tefekkür ve şefkat olduğu ci-hetle Hazreti İbrahim’in (aleyhisselâm) hususî meşrebi olan tefekkür ve şefkat noktasında tam tevâfuk etmek sırrıyla şu sûrede daha ziyade Risale-i Nur’u kucığına alıyor. Baştaki âyet, dört cümle ile en karanlık bir asrın kara kara içinde, zulmet zulmet içinde insanları nura çıkaran ve Kur’ân’dan çıkan bir nura parmak bastığı gibi, en karanlık içinde bulunan ve Risale-i Nur’un cereyanına muhalif gidenleri tarif eder.

Üçüncü Âyet:

الَّذِينَ يَسْتَحِبُّونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَيَبْغُونَهَا عِوَجًا
أُولَٰئِكَ فِي ضَلَالٍ بَعِيدٍ¹

Bu dahi, üç cümlesiyle bazı münasebat-ı mâneviye ve muvâfakat-ı mef-humiye cihetinde ve hem Risale-i Nur’un mesleğine, hem mülhidlerin mesle-ğine îmaen bakar:

Ve birinci cümlesiyle der ki: “O bedbahtlar, bazı ehl-i imanın (imanları beraber olduğu hâlde) ve bir kısım ehl-i ilmin (âhireti tam bildikleri hâlde) on-lara iltihak delâletiyle, bilerek ve severek hayat-ı dünyeviyeyi dine ve âhirete, –yani, elması tanıdığı ve bulduğu hâlde beş paralık şişeyi ona tercih etmek gi-bi– sefâhet-i hayatı, dinî hissiyata muannidâne tercih edip dinsizlik ile iftihar ederler.” Bu cümlelerin bu asra bir hususiyeti var. Çünkü hiçbir asır böyle bir tarzı göstermemiş. Sair asırlarda o ehl-i dalâlet, âhireti bilmiyor ve inkâr edi-yor. Elması elmas bilmiyor, dünyayı tercih ediyor.

Ve ikinci cümlesi olan ² *الَّذِينَ يَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ ile der ki:* “O bedbahtların dalâleti, muhabbet-i hayattan ve temerrüdden neşet ettiği için kendi hâlleri ile durmuyorlar, tecavüz ediyorlar. Bildikleri ve onun ile ecdatları bağlı olan di-ne adavetkârâne, menbalarını kurutmak ve esasatını bozmak ve kapılarını ve yollarını kapatmak istiyorlar.”

¹ “Âhirete inanmalarına rağmen, bile bile dünyayı âhirete tercih ederler. İnsanları Allah yolundan çevirir de o yolu eğri bükü göstermek isterler. İşte onlar haktan, doğru yoldan çok uzak bir sapıklık içinde-dirler.” (İbrahim sûresi, 14/3)

² “İnsanları Allah yolundan çevirirler...” (İbrahim sûresi, 14/3)

Ve üçüncü cümlesi olan ¹وَيَبْتَغُونَهَا عَوْجًا ile der ki: “Onların dalâleti; fenden, felsefeden geldiği için acib bir gurur ve garib bir firavunluk ve dehşetli bir enaniyet onlara verip nefislerini öyle şımartmış ki, kâinatı idare eden ilâhî kanunların şuâlarını ve insan âleminde o hakâikin düsturlarını süflî hevesâtlarına ve müşteheyâtlarına müsait görmediklerinden (Hâşâ, hâşâ!) eğri, yanlıs, noksan bulmak istiyorlar.”

İşte bu âyet, üç cümlesiyle manen bu asırda acib bir tâife-i dâlleye tam bir tevâfuk-u mânevî ile mana-yı işârîsiyle çok efradı içinde hususî baktığı gibi, tevâfuk-u cifrîsiyle dahi başlarına parmak basıyor. Evet, evvelki cümle olan ²الَّذِينَ يَسْتَحِبُّونَ ’nin makamı, bin üç yüz yirmi yedi; eğer şeddeli ل ve ب, ikişer sayılsa Arabî tarihiyle bin üç yüz elli dokuz edip, o tuğyanlı tâifenin savletli zamanını göstererek tam tevâfukla bakar. ³وَيَبْتَغُونَهَا عَوْجًا ’nin makamı, –tenvin ن olmak cihetiyle– bin iki yüz dokuz ederek şeriat-ı İslâmiye’ye sû-i kast olarak ecnebi kanunlarını adliye sokmak fikri ve teşebbüsü tarihine tam tamına tevâfukla bakar. Ve bu emâreler gibi çok îmalar ile baştaki âyetin kuvvetli işaret ettiği Risale-i Nur’un muârizlarına zâhir bir surette baktığı gibi, mefhum-u muhalifi delâletiyle dahi Risale-i Nur’a tam bakar. Hattâ dördüncü âyette Risale-i Nur’un Türkçe olmasını tahsin eder. Ve beşincide Arabî ve Türkçeyi tam bilmeyen ve mürşidleri ve âlimleri perişan olan vilâyât-ı şarkıyede Risale-i Nur’un imdatlarına.. ve her tâifeden ziyade başlarına gelen hâdiseleri ve âyette ⁴بِأَيِّمِ اللَّهِ tabir edilen elîm vakıaları hatırlarına getirmekle ikaz ve irşad etmelerine bir mana-yı işârî ve remzî ile emrediyor. Bu âhirki ehemmiyetli işareti beyan etmeme şimdilik izin olmadığından yalnız her birinin bir tek remzi gayet kısa beyan edilecek, şöyle ki:

Dördüncü Âyetin ⁴وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَسُولٍ إِلَّا بِلِسَانٍ قَوْمِهِ لِيُبَيِّنَ لَهُمْ cümlesi, makam-ı cifrîsiyle ve baştaki âyetin işaretleri karînesiyle risalet ve nübüvvetin her asırda verâset noktasında naibleri, vekilleri bulunmak kaidesiyle, bir mana-yı remzî cihetinde vazife-i irsiyeti yapan Risale-i Nur’u, efradı içine hususî bir iltifatla dâhil edip lisân-ı Kur’ân olan Arabî olmayarak Türkçe olmasını

¹ “...o yolu eğri bûğrû göstermek isterler...” (İbrahim sûresi, 14/3)

² “...onlar tercih ederler...” (İbrahim sûresi, 14/3)

³ “...Allah’ın önemli günleri...” (İbrahim sûresi, 14/5)

⁴ “Biz her peygamberi, kendi milletinin lisânı ile gönderdik, ta ki onlara hakikatleri iyice açıklasın.” (İbrahim sûresi, 14/4)

takdir ediyor. Evet, bunun makamı ¹رَسُولٍ'deki tenvin, ن sayılmak ve şeddeli ل iki sayılsa ve şeddeli ي bir sayılsa bin üç yüz elli sekiz.. her ikisi birer sayılsa bin üç yüz yirmi sekiz.. şeddeliler iki sayılsa, tenvin sayılmazsa, bin üç yüz on sekiz.. hem tenvin, hem şeddeliler sayılsa bin üç yüz altmış sekiz ederek Risale-i Nur'un beş devresine ve beş vaziyetine remzen ve imaen bakar.

Beşinci Âyette (أَنْ أَخْرِجَ قَوْمَكَ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَذَكِّرْهُمْ بِآيَاتِ اللَّهِ²)

³إِلَى النُّورِ وَذَكِّرْهُمْ بِآيَاتِ اللَّهِ cümlesinde makam-ı cifrîsi, –şeddeliler birer sayılmak cihetinde– bin üç yüz elli bir ederek Risale-i Nur'un şimdilik beyanına iznim olmayan ehemmiyetli vazifesinin ve bu evâmir-i Kur'âniye'yi imtisâlinin tarihine tam tamına tevâfuk-u cifrî ve muvâfakat-ı mâneviye karînesiyle ve kıssadan hisse almak münasebat-ı mefhumîye remzi ile Risale-i Nur'a îmaen bakar. Daha yazılacak çok gaybî işaretler var, fakat izin verilmedi, şimdilik kaldı...

¹ “her peygamber” (İbrahim sûresi, 14/4)

² “...halkını karanlıklardan nura çıkar ve onlara Allah'ın önemli günlerini hatırlat!” (İbrahim sûresi, 14/5)

³ “...nura (çıkart) ve onlara Allah'ın önemli günlerini hatırlat!” (İbrahim sûresi, 14/5)

Sekizinci Şuâ

Üçüncü Bir Keramet-i Aleviye

Bir İfade-i Meram

Malûm Olsun ki:

Ben Risale-i Nur'un kıymetini ve ehemmiyetini beyan etmekle, Kur'an'ın hakikatlerini ve imanın rükünlerini ilân etmek.. ve zaaf-ı imana düşenleri onlara davet etmek.. ve onların kuvvetlerini ve hakkaniyetlerini göstermek istiyorum. Yoksa, -hâşâ- kendimi ve hiçbir cihetle beğenmediğim nefis-i emmâremi beğendirmek ve medhetmek değildir.

Hem Risale-i Nur, zâhiren benim eserim olmak haysiyetiyle senâ etmiyorum. Belki yalnız Kur'an'ın bir tefsiri.. ve Kur'an'dan mülhem bir tercüman-ı hakikîsi.. ve imanın hüccetleri ve dellâli olmak haysiyetiyle meziyetlerini beyan ediyorum. Hatta bir kısım risaleleri ihtiyârım haricinde yazdığım gibi, Risale-i Nur'un ehemmiyetini zikretmekte ihtiyârsız hükmündeyim.

İmam Ali'nin (radıyallâhu anhu) Âyetü'l-Kübrâ¹ nâmını verdiği Yedinci Şuâ risalesini yazmakta çok zahmet çektiğime bir mükâfat-ı âcile ve bir alâmet-i makbuliyet ve bir medar-ı teşvik olarak bu keramet-i Celcelûtiye, inâyet-i ilâhiye tarafından verildiğine şüphem kalmamış. Tahdis-i nimet kabilinden bunu Sekizinci Şuâ olarak yazdım. Yoksa haşre dair mühim bir âyetin mucizeli olan burhanlarını yazacaktım.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

İmam Ali'nin (radıyallâhu anhu) Risale-i Nur'a Dair
Üçüncü Bir Kerametidir

Evet, On Sekizinci ve Yirmi Sekizinci Lem'alar'da izah ve isbat edilen iki zâhir kerametini teyid ve takviye ederek Kaside-i Celcelûtiye'sinde

¹ Bkz.: el-Gümüşhânevî, Mecmûatü'l-ahzâb (Evrâd-ı Şâzelî) s.516.

Sirâcü'n-Nur'dan¹ sarâhat derecesinde haber verdiği gibi, yine o kasidede Sirâcü'n-Nur'un en namdar risalelerine parmak basıyor, âdetâ alkışlıyor.. ve *sekiz adet remiz* ile meşhur bir kısım risalelerini gösteriyor.

Birincisi

Risale-i Nur'u tasrih eden *سِرَاجُ التَّوْرِ سِرًّا بَيَانَةً*² fıkrasından sonra Süryanî lisanıyla esmâ-yı hüsnâdan istimdat ve süver-i Kur'âniye ile bir münâcât yapıyor. Tam otuz üç sûrelerle öyle garip ve mânidar bir tarzda zikrediyor ki; bir kısım sırları ve gaybî haberleri dahi bildirmek istediği anlaşıyor.

Ben sıkıntılı bir zamanda İmam Ali'nin (*radiyallâhu anhu*) Âyetü'l-Kübrâ nâmını verdiği Yedinci Şuâ'ı bitirdiğim aynı vakitte –itikadımca bana acele bir mükâfat ve bir ücret olarak– geceleyin Celcelütiye'yi okudum. Birden bir ihtar-ı gaybî gibi kalbime denildi: “İmam Ali (*radiyallâhu anhu*), Risale-i Nur ile çok meşguldür. Mecmûundan haber verdiği gibi kıymettar risalelerine de işaret derecesinde remzedip îma ediyor.” Eğer sarîh bir surette gayptan haber vermek, –çok zararları bulunduğu, hikmete münâfî olduğu cihetle– hikmet-i ilâhiye tarafından yasak olmasa idi tasrih edecekti. Meselâ sûreleri tâdâd ederken, yirmi beşinciye geldiği vakit diyor ki:

بِحَقِّ تَبَارَكَ ثُمَّ نُونٍ وَسَائِلٍ وَبِسُورَةِ التَّهْمِيزِ وَالشَّمْسِ كُورَتْ
وَبِالذَّارِيَّاتِ ذُرُوءًا وَالتَّجْمِ إِذَا هَوَى وَبِافْتِرَبَاتٍ لِي الْأُمُورِ تَقَرَّبَتْ
وَبِسُورِ الْقُرْآنِ حِزْبًا وَآيَةً عَدَدَ مَا قَرَأَ الْقَارِي وَمَا قَدْ تَنَزَّلَتْ
فَأَسْأَلُكَ يَا مَوْلَايَ بِفَضْلِكَ الَّذِي عَلَى كُلِّ مَا أَنْزَلْتَ كُتُبًا تَفْضَّلَتْ³

İşte bu fıkralarda Eskişehir Ağırceza Mahkemesi'ni hayrette bırakan.. ve üstünde göz ile görünen bir kerametiyle ve kıyâmet ve haşri isbat eden harika

¹ Bkz.: el-Gümüşhânevî, *Mecmûatü'l-ahzâb* (Evrâd-ı Şâzeli) s.509.

² “Nurun kandili gizlice fakat aynı zamanda da açık bir şekilde yakılır.” (Bkz.: el-Gümüşhânevî, *Mecmûatü'l-ahzâb* (Evrâd-ı Şâzeli) s.509-510)

³ “Tebareke (Mülk), Nûn (Kalem), Seele Sâilün (Meâric), Tehmiz (Hümeze), İze's-şemsü küvvirat (Tekvîr) sûreleri hakkı için! Ve'z-Zâriyatı zervan (Zâriyât), Ve'n-Necmi izâ hevâ (Necm) ve İkterabet (Kamer) sûreleri hürmetine işlerim bana kolaylaşsın. Hizb hizb, âyet âyet, okuyucuların okudukları ve nâzil olanlar adedince Kur'ân sûreleri hakkı için ey Mevlâm! Kendilerine kitap verdiğin her peygambere ihsanda bulunan fazlından diliyorum!” (Bkz.: el-Gümüşhânevî, *Mecmûatü'l-ahzâb* (Evrâd-ı Şâzeli) s.514-515)

hüccetleriyle iştirah eden Yirmi Dokuzuncu Söz'e Hazreti İmam Ali (*radıyallâhü fîhu anlı*), zikir ve tâdâd ettiği sûrelerin yirmi dokuzuncu mertebesinde *وَالشَّمْسُ كُوِّرَتْ*¹ ile ona işaret eder. Çünkü kıyâmet kopmasından gayet dehşetli haber veren *كُوِّرَتْ*² *إِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ*³ sûresine tam mutâbık bir surette o Yirmi Dokuzuncu Söz, kıyâmetin ve harab-ı âlemin ve mevt-i dünyanın ve hayat-ı âhiretin ve ihyâ-yı emvâtın kat'î hüccetlerini beyan ederken bu sûrenin dehşetli tasvirini zikretmesi, hem manada, hem yirmi dokuzuncu mertebede tetâbukları o işareti isbat eder.

Hem tahavvülât-ı zerrâtta boğulan maddiyyûnları susturan ve zerrâtın tahavvülâtı ve harekâtını, vazife ve intizamlarını emsâlsiz bir tarzda isbat eden Otuzuncu Söz nâmındaki Zerrât Risalesi'ne Hazreti İmam Ali (*radıyallâhü anlı*), otuzuncu mertebede *وَبِالذَّارِيَّاتِ ذُرُوءًا*⁴ kasemiyle ona işaret eder. Evet, bu işarete lafzen ve sureten Sûre-i *﴿وَالذَّارِيَّاتِ ذُرُوءًا﴾*⁴ ve Risale-i Zerrât, birbirine müşâbehet ile beraber mana cihetiyle dahi münasebet var. Çünkü Sûre-i *﴿وَالذَّارِيَّاتِ﴾*'nin başında tesadüfî ve intizamsız zannedilen temevvücât-ı havaiye, gayet hikmetli ve vazifedar olarak rubûbiyetin tekvinî emirlerini etrafa yetiştirir diye ifade ettiği gibi, Risale-i Zerrât dahi maddiyyûnlar tarafından tesadüfî ve intizamsız telâkki edilen harekât-ı zerrât dahi, gayet hikmetli ve o zerreler muntazam vazifelerle vazifedar olduklarını gayet kuvvetli ve kat'î burhanlar ile isbat ediyor.

Hem Mirac-ı Muhammedî'yi (*aleyhissalâtü vesselâm*) delâil-i akliye ile gayet makul ve kat'î bir surette isbat eden ve Otuz Birinci Söz nâmında ve mertebesinde bulunan Risale-i Mirac'a, Hazreti İmam Ali (*radıyallâhü anlı*), otuz birinci mertebede Mirac-ı Ahmedî (*aleyhissalâtü vesselâm*) ve Kâb-ı Kavsey'n'deki müşâhede ve mükâlemeyi sarîh bir surette başlayan Sûre-i *﴿وَالنَّجْمِ إِذَا هَوَى﴾*⁵ 'nin başında bulunan *وَالنَّجْمِ إِذَا هَوَى* cümlesi ile sarâhate yakın bir tarzda o risaleye

¹ "İze's-Şemsü küvvirat (Tekvîr) sûresinin hakkı için!" (Bkz.: el-Gümüşhânevî, *Mecmûatü'l-ahzâb (Evrâd-ı Şâzelî)* s.514)

² "Güneş dürülüp ışığı söndüğü zaman." (Tekvir sûresi, 81/1)

³ "Ve'z-Zâriyâtî zervâ (Zâriyât) sûresi hakkı için!" (Bkz.: el-Gümüşhânevî, *Mecmûatü'l-ahzâb (Evrâd-ı Şâzelî)* s.514)

⁴ "O tozutup savuran (rüzgârlara)" (Zâriyât sûresi, 51/1)

⁵ "Kayan yıldıza yemin olsun ki." (Necm sûresi, 53/1)

işaret eder. Ve Sûre-i ¹ «وَالطُّورِ»'yi bırakarak «وَالذَّارِيَاتِ» den sonra «وَالنَّجْمِ» sûresini zikretmesi bu işareti kuvvetlendirir.

Hem Şakk-ı kamer mucizesini münkirlere karşı kuvvetli deliller ile isbat eden Miraç Risalesi'nin zeyli bulunan Şakk-ı Kamer Risalesi nâmında otuz birinci mertebenin âhırinde o risaleye, Hazreti İmam Ali (*radıyallâhu anhi*), şakk-ı kameri nass-ı sarîh ile zikreden Sûre-i ² «اِفْتَرَبَتِ السَّاعَةُ وَانْشَقَّ الْقَمَرُ» den itibaren ederek otuz birinci mertebenin akabinde zikredilen «وَبِافْتَرَبَتِ لِي الْأُمُورُ وَبِافْتَرَبَتِ³» fıkrasıyla sarâhate yakın işaret eder.

Malûmdur ki Risale-i Nur, başta otuz üç adet Sözler'dir ve Sözler nâmıyla yâd edilir. Fakat Otuz Üçüncü Söz müstakil değil, belki otuz üç adet Mektubat'tan ibarettir ve Mektubat nâmıyla zikredilir. Sonra Otuz Birinci Mektup dahi müstakil değil, belki otuz bir adet Lem'alar'dan mürekkeptir ve Lem'alar adı ile müştehirdir. Sonra Otuz Birinci Lem'a dahi müstakil olmamış, o da inşaallah otuz bir adet Şuâlar'dan mürekkep olacak. El-Âyetü'l-Kübâ, yedinci ve bu risale, Sekizinci Şuâ'larıdır.

Demek Sözler'in hâtimesi Otuz İkinci Söz'dür. Hem Risale-i Nur'un yıldızları içinde bir güneş hükmünde şâkirtlerince telâkki edilen Otuz İkinci Söz nâmındaki üç mevkıfı risale-i harika ve câmia ve Sözler'in bir cihette hâtimesi ve cemiyetli neticesi olan o risaleye Hazreti İmam Ali (*radıyallâhu anhi*), onun fevkalâde ehemmiyetini ve câmiyetini göstermek için Kur'ân'ın çok sûreleriyle birden otuz ikinci mertebede «وَبِسُورِ الْقُرْآنِ حِزْبًا وَآيَةً» kasemiyle otuz ikinci mertebede bulunan o câmî risaleye işaret eder.

Risale-i Nur'un Otuz Üçüncü Söz'ü ise, bundan evvel beyan ettiğimiz gibi otuz üç adet mektuplardan ibaret ve Mektubat nâmında otuz üç kitap ve yüzden ziyade risalelerdir. İşte Hazreti İmam Ali (*radıyallâhu anhi*) otuz üçüncü mertebede ve kaseminde Otuz Üçüncü Söz'ün eczaları olan o yüz on kitap ve mektubata birden işaret etmek için yüz on semâvî suhuf⁵ nâmında yüz on muhtasar kitaplar ve o büyük mukaddes kitaplardan istimdat manasında olan şu,

¹ “Tur’a (o dağa) yemin olsun ki...” (Tûr sûresi, 52/1)

² “Kıyamet saati yaklaştı, ay bölündü.” (Kamer sûresi, 54/1)

³ “İkterabe (Kamer) sûresinin hakkı için işlerim bana kolaylaşsın.” (Bkz.: el-Gümüşhânevî, *Mecmûatü'l-ahzâb* (Evrâd-ı Şâzelî) s.514)

⁴ “Hizb hizb, âyet âyet, okuyucuların okudukları Kur'ân sûreleri hakkı için!” (Bkz.: el-Gümüşhânevî, *Mecmûatü'l-ahzâb* (Evrâd-ı Şâzelî) s.515)

⁵ Bkz.: İbni Hibbân, *es-Sahîh* 2/277; et-Taberî, *Târîhu'l-ümem ve'l-mülûk* 1/96; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-evliyâ* 1/167.

فَأَسْأَلُكَ يَا مُؤَلَّيَ بِفَضْلِكَ الَّذِي عَلَى كُلِّ مَا أَنْزَلْتَ كُتُبًا تَفْضَلُ¹

kelâmıyla işaret eder.

Malûmdur ki, ilm-i belâgatta ve fenn-i beyanda uzak ve gizli manalara delâlet etmek için “karîne” tabir ettikleri emârelerden ve münasebetlerden birisi bulunsa, uzak bir mana ve gizli ve işârî olan bir mefhum, karînenin kuvvetine göre sarîh ve zâhir manası gibi kabul edilir. İşte bu kaideye binâen, bu işârî manaların her birisine müteaddit karîneler, emâreler bulunduğu gibi sâir arkadaşları da ona karîneler olur. Risale-i Nur’un mecmûundan haber veren sarîh fıkralar dahi her birisine kuvvetli bir karînedir.

İkinci Remiz

Kur’ân’ın el-âyetü’l-kübrâsı olan تَسْبِيحُ لَهُ السَّمَوَاتُ السَّبْعُ وَالْأَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ² ’nin hakikat-i kübrâsını ve tefsir-i ekberini gösteren ve Ramazan-ı Şerif’in ilhamî bir hediyesi bulunan Yedinci Şuâ Risalesi’ne Hazreti İmam Ali (radîyallâhu anhu), Mektubat’a işaretten sonra Lem’alar’a işaret içinde Şuâlar’a bakarak³ وَبِالْأَيَّةِ الْكُبْرَى أَمِنِّي مِنَ الْفَجْثِ⁴ (Hâşiye) deyip ilm-i belâgatça “müstetbeâtü’t-terâkib”⁵ ve “maârizü’l-kelâm”⁶ denilen mana-yı zâhîrînin tebaiyetiyle ve perdesinin arkasıyla müteaddit karînelerin kuvvetine göre işaret eder. Ve o acîb ve yüksek ve tevhidin hüccetü’l-kübrâsı ve el-âyetü’l-kübrânın bir alâmet-i kübrâsı ve bir tefsir-i âzamı olan risaleye “Âyetü’l-Kübrâ” nâmı veriyor. Ve o nâmla hem menbaı olan el-âyetü’l-kübrânın azametini, hem bu Yedinci Şuâ olan vahdâniyetin ve tevhidin burhan-ı âzâminin fevkalâde kuvvetini ilân eder, haber verir. Hazreti İmam Ali’nin (radîyallâhu anhu)

¹ “Ey Mevlâm! Kendilerine kitap verdiği her peygambere ihsanda bulunan fazlından diliyorum!” (Bkz.: el-Gümüşhânevî, *Mecmûâtü’l-ahzâb* (Evrâd-ı Şâzelî) s.515)

² “Yedi kat gök, dünya ve onların içinde olan herkes Allah’ı takdis ve tenzih eder. Hatta hiçbir şey yoktur ki O’na hamd ile tenzih etmesin.” (İsrâ sûresi, 17/42-44)

³ “Âyetü’l-Kübrâ hümetine beni kurtar, emniyet ve huzur ver!” (Bkz.: el-Gümüşhânevî, *Mecmûâtü’l-ahzâb* (Evrâd-ı Şâzelî –Hazreti Ali’nin (keremallâhu vecheh) Celcelûtiye’si–) s.516)

⁴ (Hâşiye) İmam Ali bu fıkra ile işaret eder ki, Âyetü’l-Kübrâ Risalesi yüzünden şakirtleri bir musibete düşecekler ve onun kerameti ve bereketiyle emniyete ve selâmete çıkacaklar. Evet bu keramet-i Aleviye tam tamına çıktı ki, o risale için hapse düşüp ve onun kuvvetli hakikatleri ile kurtuldular.

⁵ Bkz.: el-Hamevî, *Hizânetü’l-edeb* 2/294; İbni Hacer, *Fethu’l-bârî* 1/406; el-Münâvî, *et-Teârîf* 1/32, 55; el-Kazvîni, *el-İzâh fî ulûmi’l-belâğa* 1/348.

⁶ Bkz.: el-Kurtubî, *el-Câmi’ li ahkâmi’l-Kur’ân* 10/190-191, 199; İbnü’l-Esîr, *en-Nihâye fî ğaribi’l-hadis* 3/212; İbni Manzûr, *Lisânü’l-Arab* 7/183; el-Meydânî, *Mecmeu’l-emsâl* 1/13.

bu büyük iltifatına, bu risalenin liyâkatine her kimin bir şüphesi varsa gelsin, bir defa o risaleyi okusun. Eğer “evet, lâyıktır” demezse, bana “tuh” desin.

Evet, Kur’ân’ın aleyhinde bin seneden beri müntakimâne hazırlanan din-sizlerin itirazlarını.. ve kâfir feylesofların terâküm edip şimdi yol bularak intişar eden şüphelerini.. ve Kur’ân’ın dehşetli darbelerinden intikam besleyen mu-annit yahudilerin ve mağrur bir kısım hristiyanların hücumlarını def edip mukabele eden ve her asırda Kur’ân’ın pek çok kahramanları ve mânevî kaleleri vardı. Şimdi ihtiyaç bir-ikiden, yüze çıkmış. Ve müdafiler yüzden, iki-üçe inmiş. Hem hakâik-i imaniyeyi, İlm-i Kelâm’dan ve medreseden öğrenmek, çok zamana muhtaç bulunduğundan bu zamanda o kapı dahi kapandı. Hem çabuk, hem herkes anlayacak bir tarzda en derin hakikatleri tâlim eden Risale-i Nur, elbette İmam Ali (*radıyallâhu anhu*)’ın bu iltifatına lâyıktır.

Hem İmam Ali (*radıyallâhu anhu*), onuncu mertebe-i tâdâdında onuncu sûre olarak ve kıyâmet ve leyle-i berata bakan ¹وَبِسُورَةِ الدُّخَانِ فِيهَا سِرٌّ قَدْ أُخِصَتْ deyip mana-yı işârîsiyle Onuncu Söz nâmında ve mertebesinde olan Haşir Risalesi’ne işaretle beraber, o risalenin fevkalâde ehemmiyetini ve gayet muhkem olduğunu ve o zamanın dumanlı karanlıklarını izale eden bir leyle-i beratın bir kandili hükmünde bulunmasına.. ve haşir ve kıyâmetin bir alâmeti olan duhân, hem leyle-i beratın senevî olarak hikmetli tefrik ve taksim-i umûr noktalarıyla ve başka karîneler ile îmaen ve remzen haber veriyor.

Evet Onuncu Söz, çok ehemmiyetli bir belayı defetti. Hürriyet-i efkâr serbestiyeti ve harb-i umumî sarsıntısı vaktinde haşri inkâr eden münafıklar, fırsat bulup çok yerlerde zehirli fikirlerini izhara başladıkları bir zamanda, Onuncu Söz çıktı ve tab’ edildi. Bin nüshası etrafa yayıldı. Onu gören herkes, kemâl-i iştîyak ve merakla okudu. Zındıkların kâfirâne fikirlerini tam kırdı ve onları susturdu. İmam Ali (*radıyallâhu anhu*)’ın bu takdirine liyâkatini isbat etti. Kimin şüphesi varsa gelsin, onu dikkatle okusun, haşrin ne kadar kuvvetli bir burhanı olduğunu görsün.

Hem Hazreti İmam Ali (*radıyallâhu anhu*) on dokuzuncu sûre olarak Sûretü’n-Nur’u

بِسْرِ حَوَامِيمِ الْكِتَابِ جَمِيعِهَا عَلَيْنِكَ بِفَضْلِ النُّورِ يَا نُورُ أَفْسِمْتُ²

¹ “Sûre-i Duhân’da da muhkem bir sır var.” (Bkz.: el-Gümüşhânevî, *Mecmûatü’l-ahzâb (Evrâd-ı Şâzeli)* s.513)

² “Hâ, Mîm sûrelerinin –ki başlarında ‘ve’l-Kitâb’ denilerek yemin edilmiş– hepsinin sırrı hürmetine Sana dayanıyorum. Nurun fazileti hürmetine yâ Nur!” (Bkz.: el-Gümüşhânevî, *Mecmûatü’l-ahzâb (Evrâd-ı Şâzeli)* s.514)

fıkrasıyla zikrederek pek muhtasar olan On Dokuzuncu Söz'e ve pek mükemmel bulunan On Dokuzuncu Mektup'a işaret için nur lafzını tekrar etmekle mektupların mertebesine, yani On Dördüncü Mektup noksan kalmasına îmaen Sûre-i Nur'u on beşincide yine zikretmesiyle gayet latîf ve müdakkikâne haber veriyor. Ve o iki risaleleri Risale-i Nur'un büyük nurları olduklarını bildiriyor.

Evet risalet-i Muhammediye (*aleyhissalâtü vesselâm*)'a dair olan On Dokuzuncu Söz, hem üç cihetle kerametli ve harika olan On Dokuzuncu Mektup, elhak Risale-i Nur'un en parlak birer nurudurlar. Ve Aişe-i Sıddika'nın (*radıyallâhu an-hâ*) beraati münasebetiyle âyet-i nûrun¹ 2 *مَثَلُ نُورِهِ* kelimesindeki zamir, üç ve cihetten birisi ile Muhammed (*aleyhissalâtü vesselâm*)'a râcî olmak haysiyetiyle Sûre-i Nur, Zât-ı Muhammediye (*aleyhissalâtü vesselâm*) ile ziyade alâkadardır bulunduğundan, o sure ile risalet-i Muhammediye (*aleyhissalâtü vesselâm*)'ı isbat eden o iki risaleye iki nur lafzıyla, belki üç nur kelimeleriyle yine aynen risalet-i Ahmediye (*aleyhissalâtü vesselâm*)'ı isbat eden Miraç Risalesi'ne dahi işaret etmiş. Ben itiraf ediyorum ki; On Dördüncü Mektup noksan kaldığını unutmuştum. Hazreti İmam Ali (*radıyallâhu an-hi*) aynı sûreyi iki defa tekrar etmesiyle tahattur ettim ve işârâtındaki dikkatine hayran oldum. Fakat o tekrar, yalnız On Dokuzuncu Söz ve Mektup için sayılır; ondan sonrakilere nisbeten sayılmaz.

Üçüncü Remiz

Yirmi Sekizinci Lem'ada izah ve isbat edilen

تَقَادُ سِرَاجُ النُّورِ سِرًّا بَيَانَةً تَقَادُ سِرَاجُ الشُّجْرِ سِرًّا تَتَوَرَّتْ³

بِنُورٍ جَلَالٍ بَازِخٍ وَشَرْنُطَخٍ بِقُدُوسٍ بَزْكُوتٍ بِهِ النَّارُ أُخِمِدَتْ⁴

fıkralarıyla Risale-i Nur'un üç ehemmiyetli vaziyetini haber veriyor. Bu fıkraların sarâhate yakın bir surette hem cifir, hem mana cihetiyle Risale-i Nur'a işaretini On Sekizinci Lem'ada izahına binâen; burada ise, orada zikredilmeyen ve İmam Ali (*radıyallâhu an-hi*)'ın nazar-ı dikkatini celbeden yalnız üç sırrı beyan edilecek.

¹ Nûr sûresi, 24/35.

² "O'nun nurunun misali" (Nûr sûresi, 24/35)

³ Nurun kandili gizlice fakat aynı zamanda da açık bir şekilde yakılır. Kandiller kandili gizli olarak nurlanır. (Bkz.: el-Gümüşhânevî, *Mecmûatü'l-ahzâb* (Evrâd-ı Şâzeli) s.509-510)

⁴ "İzzet, azamet, celâl ve kibriya sahibi münezze ve mukaddes olan Zât-ı Rahim'in nuruyla küfrün ateşi söndürülür." (Bkz.: el-Gümüşhânevî, *Mecmûatü'l-ahzâb* (Evrâd-ı Şâzeli) s.509-510)

Birincisi: İslâmlar içinde, dellâllar elinde teşhir suretinde gezdirilmeye lâayık olan Risale-i Nur, maatteessüf gayet gizli perde altında intişar ve istitara mecbur olmasına işaretten İmam Ali (radîyallâhu anhu), iki defa ¹سِرًّا بَيَانَةً ve ²سِرًّا تَنَوَّرْتُ kelimeleriyle ³سِرًّا- yani, gizli intişar edebilir- müteaccibâne haber veriyor.

İkincisi: Risale-i Nur, ism-i âzam cilvesiyle ve ism-i Rahîm ve Hakîm'in tecellisiyle zuhur ettiğinden imtiyazlı hâssası ⁴اللَّهُ أَكْبَرُ'den iktibasen celâl ve kibriyâ.. وَهُوَ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ'den istifâzaten merhamet ve şefkat.. وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ⁵ den istifadeten hikmet ve intizamın esasları üzerine gidiyor. Onun ruhu ve hayatı, onlardır. Sâir meşreplerdeki aşk yerinde, Risale-i Nur'un meşrebinde müştâkâne şefkattir ve re'fetkârâne muhabbettir.

Nasıl ki Hazreti İmam Ali (radîyallâhu anhu), sarih bir surette Sirâcû'n-Nur'un tarih-i telifini ve tekemmül zamanını ve meşhur ismini ⁶نُورِ تَقَادُ سِرَاجِ النَّوْرِ fıkra-sıyla haber vermiş. Öyle

نُورِ جَلَالِ بَارِخٍ وَشَرَنْطَخٍ بِقُدُوسِ بَرْكُوتٍ بِهِ النَّارُ أُخْمِدَتْ⁷

fıkrasıyla da Sirâcû'n-Nur'un esaslarından haber veriyor. Çünkü جَلَالِ بَرْكُوتٍ izzet, azamet ve celâl ve kibriyâdır. شَرَنْطَخٍ Süryanîce Raûf.. ve Rahîm'dir. Demek Hazreti İmam Ali (radîyallâhu anhu) Sirâcû'n-Nur'u tarif ediyor. Hayatını ve nurunu, kibriyâ ve azamet ve re'fet ve rahîmiyetten alıyor diye mümtaz hâsiyetini beyan eder.

Üçüncüsü: Hazreti İmam Ali (radîyallâhu anhu), bu fıkroda ⁸بِهِ النَّارُ أُخْمِدَتْ cümlesiyle diyor ki: Bin üç yüz elli dörtte Sirâcû'n-Nur –yani, Risale-i Nur'un

¹ “Gizli aynı zamanda açık” (Bkz.: el-Gümüşhânevî, *Mecmûatü'l-ahzâb* (Evrâd-ı Şâzeli) s.509)

² Gizli olarak nurlanır. (Bkz.: el-Gümüşhânevî, *Mecmûatü'l-ahzâb* (Evrâd-ı Şâzeli) s.509)

³ “Gizli olarak” (Bkz.: el-Gümüşhânevî, *Mecmûatü'l-ahzâb* (Evrâd-ı Şâzeli) s.509)

⁴ Sadece büyüklükte değil hiçbir konuda eşi ve benzeri olmayan, başka bir şey Kendisiyle kıyas bile edilemeyecek yegâne büyük, Allah'tır.

⁵ “O azizdir, hakîmdir (mutlak galiptir, tam hüküm ve hikmet sahibidir)” (İbrahim sûresi, 14/4; Nahl sûresi, 16/60; Ankebût sûresi, 29/42; Rûm sûresi, 30/27; ...)

⁶ “Nurun kandili yakılır.” (Bkz.: el-Gümüşhânevî, *Mecmûatü'l-ahzâb* (Evrâd-ı Şâzeli) s.509)

⁷ “Nurun kandili gizlice fakat aynı zamanda da açık bir şekilde yakılır. Kandiller kandili gizli olarak nurlanır. İzzet, azamet, celâl ve kibriya sahibi münezzeh ve mukaddes olan Zât-ı Rahim'in nuruyla küfrün ateşi söndürülür.” (Bkz.: el-Gümüşhânevî, *Mecmûatü'l-ahzâb* (Evrâd-ı Şâzeli) s.509-510)

⁸ “onunla küfrün ateşi söndürülür” (Bkz.: el-Gümüşhânevî, *Mecmûatü'l-ahzâb* (Evrâd-ı Şâzeli) s.510)

nuru– ile dalâletin tecavüz eden nârı inşaallah sönecek. Yani fitne-i diniye ateşini, ya tahribattan vazgeçirecek veya ileri tecavüzatını kırarak. Eğer hicrî tarihi olsa, bundan iki sene evvel, dini dünyadan tefrik fırsatından istifade ile dinin ve Kur’ân’ın zararına olarak ilerleyen dehşetli tasavvuratın tecavüzatının tevakkuf etmesi, elbette karşılarında kuvvetli bir seddin bulunmasındandır. O seddin ise, bu zamanda çok intişar eden Risale-i Nur’un keskin hüccetleri ve kuvvetli burhanları olduğu çok emâreler ile hissediliyor. Ve bu ikinci ihtimaldeki işaret-i Aleviye dahi onu teyid ediyor.¹(Hâşiye)

Evet, cifirce بِهِ النَّارُ أُخْمِدَتْ خ altı yüz, ت dört yüz, ر iki yüz, şeddeli ن yüz, م kırk, د ve üç ا yedi, بِهِ ’deki ب iki, ه beş, yekûnu bin üç yüz elli dört eder. Lillâhilhamd Sirâcû’n-Nur’un El-Âyetü’l-Kübrâ’sı gibi çok risaleleri var. Her biri kuvvetli birer lâmba hükmünde sırat-ı müstakîmi gösterip İmam Ali (radîyallâhu anhî) in haberini tasdik ediyorlar.

Bu üçüncü sırrın münasebetiyle aynen بِهِ النَّارُ أُخْمِدَتْ gibi bin üç yüz elli dört tarihine makam-ı cifrîsiyle bakan ve Said’in (radîyallâhu anhî) iki maruf lâkabına remzen ve ismen îma eden ve “kendini muhafaza et” emrini veren ve o tarihte herkesten ziyade müteaddit tehlikelere maruz bulunacağını telvih eden “Ercûze”nin âhirlerindeki

فَاسْأَلْ لِمَوْلَاكَ الْعَظِيمِ الشَّانِ يَا مُدْرِكًا لِذَلِكَ الزَّمَانِ
بِأَنْ يَقْبِكَ شَرُّ تِلْكَ الْفِتْنَةِ وَشَرُّ كُلِّ كُؤْبَةٍ وَمِخْنَةٍ²

fıkrasıyla diyor: “Yâ Saide’l-Kürdî! Bin üç yüz elli dört tarihine yetişirsen Mevlâ-yı Azîm’inden, o zamanın ve o asrın fitne ve şerlerinden muhafazanı iste ve yalvar.” Evet On Sekizinci Lem’ada Birinci Keramet-i Aleviye’nin iza-hında, Kaside-i Ercûziye’nin Risale-i Nur ve müellifine dair işârât-ı gaybiyesi beyan edilmiş. “İsm-i Âzam ve Sekîne” tabir ettiği esmâ-yı sitte-i meşhuruyla³ daima meşgul olan bir şâkirdiyle konuştuğu ve teselli verdiği.. ve çok

1 (Hâşiye) Hem de إِنَّا أَعْطَيْنَا ’nın sırrı kısmen tahakkuk etmiş. Çünkü süfyanîyetin dört rûknünden en kuvvetlisi ve dehşetlisi, bütün bütün çekildi. Kabir altında azap çekiyor. Ve en büyüğü dahi, alâkası bilfil çekilmiş; mason komitesinin mahkûmu ve âleti olup azabıyla meşguldür. Yalnız onun gölgesi hükmediyor, ileri tecavüz etmemekle beraber kısmen geriliyor. Bâki kalan iki şahıs ise, ellerinden gelse tamire çalışacaklar.

2 Bkz.: el-Gümüşhânevî, Mecmûatü’l-ahzâb (Evrâd-ı Şâzelî) s.596.

3 Hazreti Ali (kerremallâhu vecihü) Kaside-i Ercûzesi’nde, Esmâ-yı Sitte’nin (yani Ferd, Hayy, Kayyûm, Hakem, Adl, Kuddûs) İsm-i Âzam ve Sekîne olduğunu ifade etmiştir. (Bkz.: el-Gümüşhânevî, Mecmûatü’l-ahzâb (Evrâd-ı Şâzelî) s.594-595)

emâreler ve karînelerle o şâkirdin Said olduğu isbat edilmiş. Ve orada o şâkirdine demiş:

أَخْرُفُ عَجْمٍ سَطَّرَتْ تَسْطِيرًا بَتَّ بِهَا الْأَمِيرُ وَالْفَقِيرُ¹

Yani, ecnebi harufları bin üç yüz kırk sekizde tâmim edilecek; çocuk-çocuk, emirler ve fakirler, icbar suretinde gece dersleriyle öğrenmeye çalışacaklar. Evet ²اَخْرُفَتْ تَسْطِيرًا cümlesi, tam tamına iki ت sekiz yüz, iki س yüz yirmi, iki ر dört yüz, iki ط on sekiz, bir ي on; mecmûu, bin üç yüz kırk sekizdir. Aynı tarihte latinî haruflarına gece dersleriyle cebren çalıştırıldı.

Sonra İmam Ali (*radîyallâhu anhi*), Sekîne ile meşgul olan Said'e bakar, konuşur. Akabinde ³لَا مُدْرِكَ لِدَٰلِكَ الرَّمَانِ der. İki-üç yerde kuvvetli işaret ile Said ismini verdiği şâkirdine hitâben “Kendini, Sekîne ile dua edip muhafazaya çalış.” Yâ-yı nidaiden sonra müteaddit karîneler ve emâreler ile Said var. Demek ⁴لَا سَعِيدٌ مُدْرِكًا لِدَٰلِكَ الرَّمَانِ olur. Bu fıkra nasıl ki ⁵مُدْرِكًا kelimesiyle “el-Kürdi” lâkabına hem lafzen, hem cifren bakar. Çünkü mimsiz دَرْكًا, Kürd kalbıdır. ⁶(Hâşiye) Mim ise, ل ve ي 'ye tam muvâfıktır. Öyle de diğer bir ismi olan Bediüzzaman lâkabına dahi اَلرَّمَانِ kelimesiyle îma etmekle beraber bin üç yüz elli dört veya bin üç yüz elli beş makam-ı cifrîsiyle Said'in (*radîyallâhu anhi*) hakikat-i hâlini ve hilâf-ı âdet vaziyetini.. ve hıfz u vikâye için kesretli duasını.. ve halvet ve inzivâsını tamamıyla tabir ve ifade ettiğinden sarâhate yakın bir surette parmağını onun başına o kasidede teselli için basıyor. Burada da بِهِ النَّارُ ⁷أُخِمِدَتْ sırrına mazhar olan Risale-i Nur'u alkışlıyor.

Malûm olsun ki; Celcelûtiye'nin esası ve ruhu olan اَلْقَسَمُ الْجَامِعُ وَالِدَعْوَةُ İmam Ali (*radîyallâhu anhi*)'nın en mühim ve en müdakkik ⁸اَلشَّرِيفَةُ وَالْإِسْمُ الْأَعْظَمُ

¹ Bkz.: el-Gümüşhânevî, *Mecmûatü'l-ahzâb* (Evrâd-ı Şâzeli) s.595.

² “satır satır yazıldı” (Bkz.: el-Gümüşhânevî, *Mecmûatü'l-ahzâb* (Evrâd-ı Şâzeli) s.595)

³ Bin üç yüz elli dört (1354) tarihine yetişersen. (Bkz.: el-Gümüşhânevî, *Mecmûatü'l-ahzâb* (Evrâd-ı Şâzeli) s.596)

⁴ “Yâ Said el-Kürdi! Bin üç yüz elli dört (1354) tarihine yetişersen”

⁵ “yetişersen” (Bkz.: el-Gümüşhânevî, *Mecmûatü'l-ahzâb* (Evrâd-ı Şâzeli) s.596)

⁶ (Hâşiye) Yani, tersinden okunuşudur.

⁷ “onunla küfrün ateşi söndürülür” (Bkz.: el-Gümüşhânevî, *Mecmûatü'l-ahzâb* (Evrâd-ı Şâzeli) s.509-510)

⁸ “Şereflî dua, kapsamlı yemin ve ism-i âzam” (Bkz.: el-Gümüşhânevî, *Mecmûatü'l-ahzâb* (Evrâd-ı Şâzeli) s.512)

Üveysî bir şâkirdi.. ve İslâmiyet'in en meşhur ve parlak bir hücceti olan Hücetü'l-İslâm İmam Gazâlî (*radîyallâhu anhî*) diyor ki: "Onlar, vahiy ile Peygamber'e (*aleyhissalâtü vesselâm*) nâzil olduğu vakit İmam Ali'ye (*radîyallâhu anhî*) emretti: 'Yaz!' O da yazdı, sonra nazmetti."¹ İmam Gazâlî (*radîyallâhu anhî*) diyor:

إِنَّ هَذِهِ الدَّعْوَةَ الشَّرِيفَةَ وَالْوَفْقَ الْعَظِيمَ وَالْقَسَمَ الْجَامِعَ وَالْإِسْمَ الْأَعْظَمَ وَالْبِسْرَ الْمَكْنُونُ
الْمُعْظَمَ بِلا شَكِّ كَثُرَ مِنْ كُنُوزِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ²

İmam Gazâlî, İmam Nureddin'den ders alarak bu Celcelûtiye'nin hem Süryanî kelimelerini, hem kıymetini ve hâsiyetini şerhetmiş.

Dördüncü Remiz

İmam Ali (*radîyallâhu anhî*) Sirâcü'n-Nur'dan haber verdikten sonra yine otuz üç ve bir cihetle otuz iki adet Süryanîce esmâyı tâdâd ederken Risale-i Nur'un en kuvvetli, en kıymettar olan Mucizât-ı Kur'âniye Risalesi'ne ve Otuz İkinci Söz'e kuvvetli işaret ettiği gibi, sâir risalelere de remzen veya îmaen veya telvihien bakar. Evet, Hazreti İmam Ali (*radîyallâhu anhî*) Risale-i Nur'a bakarak, Süryanî isimleri dercederek diyor:

تُقَادُ سِرَاجُ الثُّورِ سِرًّا بَيَانَةً تُقَادُ سِرَاجُ الشُّرُجِ سِرًّا تَنْوَرَتْ
بُنُورِ جَلَالِ بَارِخٍ وَشَرَنْطَخٍ بَقْدُوسِ بَرْكُوتٍ بِهِ النَّارُ أُحْمِدَتْ
بِيَاهِ وَيَا يُوهُ نَمُوهُ أَصَالِيَا بِطَمْطَامٍ مَهْرَاشٍ لِنَارِ الْعِدَاسَمَتْ
بِهَالِ أَهْيَلِ شَلْعٍ شَلْعُوبٍ شَالِعٍ طَهِيٍّ طَهُوبٍ طَيْطَهُوبٍ طَيْطَهَتْ
أَنُوحٍ بِيَمْلُوحٍ وَأَبْرُوحٍ أَفْسَمَتْ بِيَمْلِيخٍ أَيْاتٍ شَمُوحٍ تَشَمَّخَتْ
أَبَارِيخَ بِيَذُوحٍ وَذِيْمُوحٍ بَعْدَهَا خَمَارُوحٍ يَشْرُوحُ بِشَرْخٍ تَشَمَّخَتْ³ (Hâşiye)
بِيَلْخٍ وَسِمَيَانَ وَبَارُوحٍ بَعْدَهَا بِيَذِيْمُوحٍ أَشْمُوحٍ بِهِ الْكَوْنُ عُمِرَتْ

¹ Bkz.: el-Gümüşhânevî, *Mecmûatü'l-ahzâb (Evrâd-ı Şâzeli)* s.509-512.

² "Bu şerefli, büyük tevafuklar ihtiva eden dua, kapsamlı yemin, ism-i âzam ve büyük meknûn sır şüphesiz ki dünya ve âhiret hazinelerindendir." (Bkz.: el-Gümüşhânevî, *Mecmûatü'l-ahzâb (Evrâd-ı Şâzeli)* s.508-509)

³ (Hâşiye) Haşre dair meşhur Yirmi Dokuzuncu Söz'e, sonra Miraç ve zeyli Şakk-ı kamere bakar.

بَشْلَمَحَتْ إِقْبَلْ دُعَائِي...¹

diye dua ile hatmeder. Hazreti İmam Ali (*radıyallâhu anlı*), başta sarâhat ile haber verdiği Risale-i Nur'u, Sirâcü'n-Nur ve Sirâcü's-Sürc nâmıyla birinci mertebede âşikâr onu gösterip tâdâd ederken², tâ yirmi beşe geldiği vakit بِشْلَمَحْ إِيَّاتِ بِشْلَمَحْ³ der. Âyât-ı Kur'âniye'nin i'câzlarını beyan ve Kur'an'ın kırk vecihle mucize olduğunu yedi adet küllî vecihlerde isbat eden Risale-i Nur'un en meşhur ve parlak risalesi olan Yirmi Beşinci Söz nâmındaki Mucizât-ı Kur'âniye Risalesi'ne işaret eder. Çünkü başta Sirâcü'n-Nur'un birinci mertebede sayılması⁴, hem بِشْلَمَحْ إِيَّاتِ⁵ fıkrasında إِيَّاتِ kelimesinin bulunması, hem yirmi beşinci mertebede zikretmesi, kuvvetli bir karînedir ki; pek çok âyetleri zikredip i'câzları ve sırları beyan eden Yirmi beşinci Söz'e mana-yı mecazî ile bakar. Ve sûrelerin tâdâdında dahi, yine yirmi beşinci mertebede ibareyi değiştirip baştan başlar gibi بِحَقِّ تَبَارَكَ⁶ diyerek Risale-i Nur'un en mübarek ve bereketli olan Yirmi beşinci Söz'ün ehemmiyetini gösteriyor. Sonra yirmi altı ve yedide بِيْلَخْ أَبَارِيخْ بِيْذُوخْ وَدِيْمُوخْ بَعْدَهَا⁷ der. Sonra otuz ve otuz birincide بِيْلَخْ بَعْدَهَا⁸ deyip yine ibareyi değiştirip بَعْدَهَا⁹ kelimesini zikreder. Gayet zâhir ve kuvvetli bir karîne ile içtihadı dair Yirmi Yedinci Söz'ün sahabeler hakkındaki çok mühim ve kıymetli zeylini ve Miraç'a dair Otuz Birinci Söz'ün Şakk-ı kamere dair ve ona çok ihtiyaç bulunan ehemmiyetli zeylini

¹ “Nurun kandili gizlice fakat aynı zamanda da açık bir şekilde yakılır. Kandiller kandili gizli olarak nurlanır. İzzet, azamet, celâl ve kibriya sahibi münezzeh ve mukaddes olan Zât-ı Rahim'in nuruyla küfrün ateşi söndürülür. Mâbud-u bi'l-hak (el-ilâh) Hû, Samed (her şey O'na muhtaç, fakat O, hiçbir şeye muhtaç değildir), Zül-batş, (düşmanlarını kısıkrak yakalayandır), Cebbar (kulların işlerini düzelten ve iradesine göre onları yöneten) ve Halîm (günahkârlara ceza vermekte acele etmeyen) olan Zâtın yardımıyla (o nur) düşmanlarının ateşini bastıracak. Gerçek Mâbud, Hak olan ve hakkı gerçekleştiren, Cemil (güzel olan ve her şeye güzellik veren), Vedûd (sevilen, seven ve mahlûkları arasında sevgi var eden) ve Mucîb (dua edenin duasını kabul buyuran) olan Zât'ın yardımıyla insanlara kendisini sevdirecektir. ... Hak ism-i şerifin hürmetine duamı kabul buyur.” (Bkz.: el-Gümüşhânevî, *Mecmûatü'l-ahzâb (Evrâd-ı Şâzeli)* s.509-511)

² Bkz.: el-Gümüşhânevî, *Mecmûatü'l-ahzâb (Evrâd-ı Şâzeli)* s.509.

³ Bkz.: el-Gümüşhânevî, *Mecmûatü'l-ahzâb (Evrâd-ı Şâzeli)* s.510.

⁴ Bkz.: el-Gümüşhânevî, *Mecmûatü'l-ahzâb (Evrâd-ı Şâzeli)* s.509.

⁵ “Tebareke (Mülk) süresi hürmetine!” Bkz.: el-Gümüşhânevî, *Mecmûatü'l-ahzâb (Evrâd-ı Şâzeli)* s.514.

⁶ Bkz.: el-Gümüşhânevî, *Mecmûatü'l-ahzâb (Evrâd-ı Şâzeli)* s.511.

⁷ Bkz.: el-Gümüşhânevî, *Mecmûatü'l-ahzâb (Evrâd-ı Şâzeli)* s.511.

⁸ “ondan sonra” (Bkz.: el-Gümüşhânevî, *Mecmûatü'l-ahzâb (Evrâd-ı Şâzeli)* s.511)

بَعْدَهَا kelimesiyle gösterir gibi, kuvvetli işaret eder. Ben itiraf ediyorum ki, ben bu zeyilleri unutmuştum. İmam Ali'nin (*radiyallâhu anhi*) bu ihtarı ile tahattur ettim. Şakk-ı kameri sâbikan yazdım. Şimdi bu anda sahabeler hakkındaki zeyli hatırladım. İşte madem ilm-i belâgat ve fenn-i beyanda birtek karîne ile mecazî bir mana murad olunabilir ve birtek münasebetle, bir mefhuma işaret bulunsa, o mefhum bir mana-yı işârî olarak kabul edilir. Elbette zâhir ve çok karînelerden ve emârelerden kat-ı nazar, yalnız bu iki yerde tam zeyillerin bulunduğu aynı makamda ve zeyl manasında olan بَعْدَهَا kelimesini tekrar suretinde ifadeyi değiştirerek söylemesi, tam bir karînedir ki; Hazreti İmam Ali (*radiyallâhu anhi*) mana-yı hakikîsinden başka bir mana-yı mecazî ve işârîyi dahi ifade etmek istiyor.

Sonra yirmi dokuzuncu mertebede, heybetli bir tarzda حَمَارُوحٍ يَشْرُوحُ kelimesiyle der. Yirmi beşte geçen ve sırları bilmek manasında olan بَشْرُوحٍ تَشْمَحَتْ¹ kelimesini tekrar ile sâbikan beyan ettiğimiz harikalı Yirmi Dokuzuncu Söz'e kuvvetli bir karîne ile işaret eder. Sonra otuz ikinci mertebede sûrelerin tâdâdında ehemmiyetle işaret ettiği risale-i câmia olan Otuz İkinci Söz'e yine nazar-ı dikkati kuvvetli celbetmek için² دَئِمُوحٍ أَشْمُوحٍ بِهَ الْكُونُ عُيْرَتْ³ ve bir nüshada بِهَ الْكُونُ عُطِّرَتْ³ yani ism-i Adl ve ism-i Hakem'in tecellisiyle ve adalet ve mizanıyla ve intizam ve hikmetiyle dünya tamir edilir, tahrip-ten kurtulur. İkinci nüsha ile o iki ismin râyiha-yı tayyibesıyla ve çok hoş kokularıyla dünya, güzel kokular alır; attar dükkânı gibi râyiha-yı tayyibe verir. İşte ism-i Adl ve ism-i Hakem'in parlak bir aynaları ve bir tefsirleri hükmünde olan Otuz İkinci Söz'e parmak basıyor ve mana-yı mecazî suretinde ifade eder. دَئِمُوحٍ kelimesinin tekrarıyla Sözler otuz üç iken, bir mertebesinin mektuplardan ibaret olduğuna ve Otuz İkinci Söz'ün son mertebesi bulunduğu îma eder. Ben Süryanî kelimelerinin manalarını tamamıyla bilemediğimden ve İmam Gazâlî (*radiyallâhu anhi*) dahi tamamıyla izah etmediğinden Hazreti İmam Ali'nin (*radiyallâhu anhi*) o kelimeler ile sâir risalelere işârâtını şimdilik bırakıyorum.

¹ Bkz.: el-Gümüşhânevî, *Mecmûatü'l-ahzâb (Evrâd-ı Şâzeli)* s.511.

² "varlık onunla tamir edilir" (Bkz.: el-Gümüşhânevî, *Mecmûatü'l-ahzâb (Evrâd-ı Şâzeli)* s.511)

³ "varlık ondan aldığı güzel kokuları yayar."

Beşinci Remiz

Madem Celcelûtiye vahiy ile Peygamber (aleyhissalâtü vesselâm)’a nâzil olmuş,¹ Ve Allâmü’l-guyûb’un ilmiyle ifade-i mana eder.

Hem madem Celcelûtiye² ثَقَاذِ سِرَاجِ النُّورِ³ ve أَقْدُ كَوَكِّي⁴ fıkralarında mana-yı mecazî ile o kasidenin hakikatini isbat eden Risale-i Nur’a sarîhen ve onun on üç ehemmiyetli risalelerine işaretlen haber vermekle beraber, فَيَا حَامِلَ الْإِسْمِ الْمُعْظَمِ⁵ ile çok iştigal ve istimdat eden Risale-i Nur müellifine ve bunun on üç ehemmiyetli vâkiât-ı hayatına îmaen, remzen, işaretlen mana-yı mecazî ile haber veriyor.

Hem madem mana-yı mecazî ile ve mefhum-u işârînin murad olmasına bir zayıf karîne ve bir gizli emâre ve birtek münasebet kâfi geliyor.

Hem madem Risale-i Nur ve risalelerine ve müellifi ve ahvâline olan işaretler birbirine karîne olur. Belki meselenin vahdeti itibarıyla umum işaretler, karîneleriyle beraber her birisine kuvvetli bir karîne ve kavî bir emâre hük-mündedir.

Elbette diyebiliriz ki; Hazreti İmam Ali (radıyallâhu anhu) nasıl ki başta

بَدَأْتُ بِبِسْمِ اللَّهِ رُوحِي بِهِ اهْتَدَيْتُ إِلَى كَشْفِ أَسْرَارِ بَيَاطِنِهِ انْطَوَتْ⁶

Yani, “Hazine-i esrar olan الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ile başladım. Ruhum, onun ile o hazineyi keşfetti.” diyerek sâir işârâtın karînesiyle bir mana-yı işârî ve bir medlûl-ü mecazî suretinde Risale-i Nur’un bismillâhı hükmünde ve fâtıhası ve besmelesi ve “Bismillâh”taki büyük sırrın hakikatini beyan eden ve kısa ve gayet kuvvetli Birinci Söz nâmında olan Bismillâh Risalesi’ne îma, belki remz, belki işaret ediyor. Aynen öyle de sâir işârâtın karîne ve münasebetiyle ve huruf-u Kur’âniye’nin esrarından bahseden ve Rumuzat-ı Semâniye nâmında bulunan sekiz küçük risalelerin mahiyetlerini andırır bir tarzda, ibareyi değiştirerek hurufların esrarıyla istimdat etmeye başlaması karîne-i latifesiyle

¹ Bkz.: el-Gümüşhânevî, *Mecmûatü’l-ahzâb (Evrâd-ı Şâzeli)* s.509-512.

² “Yıldızımı nurlandır.” (Bkz.: el-Gümüşhânevî, *Mecmûatü’l-ahzâb (Evrâd-ı Şâzeli)* s.509)

³ “Nurun kandili yakılır.” (Bkz.: el-Gümüşhânevî, *Mecmûatü’l-ahzâb (Evrâd-ı Şâzeli)* s.509)

⁴ Ey kadri yüce ismi taşıyan! (Bkz.: el-Gümüşhânevî, *Mecmûatü’l-ahzâb (Evrâd-ı Şâzeli)* s.527)

⁵ “İsm-i Âzam” (Bkz.: el-Gümüşhânevî, *Mecmûatü’l-ahzâb (Evrâd-ı Şâzeli)* s.500)

⁶ Bkz.: el-Gümüşhânevî, *Mecmûatü’l-ahzâb (Evrâd-ı Şâzeli)* s.499.

muazzam dua ve münâcât ve câmî kasem-i istimdadînin âhirlerinde ve Sözlere ve Mektuplar'a işaretten sonra ¹ بِوَاَحِ الْوَحَا بِالْفَتْحِ وَالنَّصْرِ اُسْرَعَتْ¹ fıkrasıyla Yirmi Dokuzuncu Mektup'un bir kısım esrar-ı huruf-u Kur'ânîye'yi beyan eden Rumuzat-ı Semâniye nâmında sekiz küçük risalelerin en mühimlerini.. ve feth-i Mekke ve feth-i Şam ve feth-i Kudüs ve feth-i İstanbul gibi çok fütuhât-ı İslâmiye'den gaybî haber veren Sûre-i ² ﴿إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ﴾² 'nun esrarını beyan ile, fütuhât-ı İslâmiyenin pehlivanı olan Hazreti İmam Ali'nin (*radîyallâhu anhi*) nazar-ı dikkatini celbeden Feth ve Nasr Risalesi'ne.. hem Sûre-i Feth'in en mühim ve en âhir âyetinin beş vecih ile i'câzını beyan ve isbat ile, kahraman-ı İslâm Hazreti İmam Ali'nin (*radîyallâhu anhi*) nazar-ı dikkatini celbeden gayet kıymetli olan Âyet-i Feth Risalesi nâmındaki küçük bir risaleye îma, belki işaret eder itikadındayım. Böyle itikada iştirak edilmezse de itiraz edilmemeli.

Altıncı Remiz

Madem Hazreti İmam Ali (*radîyallâhu anhi*), üstad-ı kudûsîsinden aldığı derse binâen, Kur'ân'a taalluk eden gelecek hâdisâtta haber veriyor. Ve “benden sorunuz” diye müteaddit ve doğru haberleri verip bir şah-ı velayet olduğunu öyle kerametlerle isbat etmiş.

Ve madem bu asırda Avrupa dinsizleri ve ehl-i dalâlet münafıkları, dehşetli bir surette Kur'ân'a hücumu hengâmında Risale-i Nur, o seyl-i dalâlete karşı mukâvemet edip, Kur'ân'ın tıslımlarını keşfederek hakikatini muhafaza ediyor.

Ve madem

أَقْدَ كَوْكَبِي بِالْإِسْمِ نُورًا وَبَهْجَةً مَدَى الدَّهْرِ وَالْأَيَّامِ يَا نُورُ جَلَجَلَتْ³

fıkrasıyla –Yirmi Sekizinci Lem'ada isbat edildiği gibi– sarâhate yakın bir surette Risale-i Nur'a işaret etmekle beraber, Sûre-i Nur'daki âyetü'n-nur'un Risale-i Nur'a işaretine işaret eder.

¹ Bkz.: el-Gümüşhânevî, *Mecmûatü'l-ahzâb* (Evrâd-ı Şâzeli) s.515.

² “Allah'ın yardım ve zaferi geldiği zaman..” (Nasr sûresi, 110/1)

³ Ey gizliliklere ilmiyle nüfuz eden Nur! Yıldızımı asırlar boyunca Nur isminle nurlandır ve parlıtısını devam ettir! (Bkz.: el-Gümüşhânevî, *Mecmûatü'l-ahzâb* (Evrâd-ı Şâzeli) s.509)

Ve madem ¹ أَقْدَ كَوَكْبِي بِالْإِسْمِ نُورًا mana ve cifirce tam tamına Risale-i Nur'a tevâfuk ediyor, elbette diyebiliriz ki; bu fıkranın akabinde

بَاجٍ أَهْوَجَ جَلْمُهُجٍ جَلَالَةٍ جَلِيلٍ جَلْجَلِيَّوْتِ جَمَاهٍ تَمَهَّرَجَتْ
بَعْدَادٍ أَبْزُومٍ وَسِمْرَازٍ أَبْرَمٍ وَبَهْرَةٍ تَبْرِيزٍ وَأُمِّ تَبَرَكَتْ²

fıkrasıyla Risale-i Nur'un bidayette On İki Söz nâmında iştihar ve intişar eden on iki küçük risalelerine ³ أَقْدَ كَوَكْبِي karînesiyle, bu fıkradaki on iki Süryanî kelimeler onlara birer işaretir. Gerçi elimde bulunan Celcelûtiye nüshası, en sahih ve en mutemettir. İmam Gazâlî (*radıyallâhu anhı*) gibi çok imamlar Celcelûtiye'yi şerh etmişler. Fakat bu Süryanî kelimelerin manasını tam bilmediğimden ve nüshalarda ihtilâf bulunduğundan, her birisinin vech-i işareti ve münasebetini şimdilik bilmediğimden bırakıyorum.

Elhâsıl: Hazreti İmam Ali (*radıyallâhu anhı*), bir defa أَقْدَ كَوَكْبِي fıkrasıyla âhîr zamanda Risale-i Nur'u dua ile Allah'tan niyaz eder, ister. Ve bidayette on iki risaleden ibaret bulunduğundan yalnız on iki risalesine işaret ediyor. İkinci defada ⁴ تَعَادُ سِرَاجِ النَّوْرِ fıkrasıyla daha sarîh bir surette Risale-i Nur'u medh ü senâ ile göstererek tekemmülüne işaretlen, umum Sözler'i ve Mektuplar'ı ve Lem'alar'ı remzen haber verir. Hem On İki Söz nâmı ile çok intişar eden o küçücük risaleler, bu fıkradaki kelimeler gibi birbirine ismen ve sureten benzedikleri gibi bedî manasında olan Celcelûtiye kelimesine mutâbık olarak her biri gayet bedî bir tarzda, güzel bir temsil ile, büyük ve derin bir hakikat-i Kur'âniye'yi tefsir ve isbat eder.

Eğer bir muannit tarafından denilse: Hazreti İmam Ali (*radıyallâhu anhı*) bu umum mecazî manaları irade etmemiş?

Biz de deriz ki: Faraza Hazreti İmam Ali (*radıyallâhu anhı*) irade etmezse, fakat kelâm delâlet eder ve karînelerin kuvvetiyle işârî ve zımnî delâletle manaları içine dâhil eder. Hem madem o mecazî manalar ve işârî mefhumlar hakıdır, doğrudur ve vâkıa mutâbıktır ve bu iltifata lâyıktırlar ve karîneleri kuvvetlidir; elbette Hazreti İmam Ali'nin (*radıyallâhu anhı*) böyle bütün işârî manaları

¹ “Yıldızımı Nur isminle nurlu kıl, parlamaya devam ettir!” (Bkz.: el-Gümüşhânevî, *Mecmûatü'l-ahzâb (Evrâd-ı Şâzeli)* s.509)

² Bkz.: el-Gümüşhânevî, *Mecmûatü'l-ahzâb (Evrâd-ı Şâzeli)* s.509.

³ “Yıldızımı nurlandır.” (Bkz.: el-Gümüşhânevî, *Mecmûatü'l-ahzâb (Evrâd-ı Şâzeli)* s.509)

⁴ “Nurun kandili yakılır.” (Bkz.: el-Gümüşhânevî, *Mecmûatü'l-ahzâb (Evrâd-ı Şâzeli)* s.509)

irade edecek küllî bir teveccühü faraza bulunmazsa, –Celcelûtiye vahiy olmak cihetiyle¹ hakikî sahibi– Hazreti İmam Ali'nin (*radîyallâhu anî*) üstadı olan Peygamber-i Zîşan'ın (*aleyhissalâtü vesselâm*) küllî teveccühü ve üstadının Üstad-ı Zülcelâl'inin ihatalı ilmi onlara bakar, irade dairesine alır.

Bu hususta benim hususî ve kat'î ve yakîn derecesindeki kanaatimin bir sebebi şudur ki: Müşkûlât-ı azîme içinde, el-âyetü'l-kübrânın tefsir-i ekberi olan Yedinci Şuâ'ı yazmakta çok zahmet çektiğimden, bir kudsî teselli ve teşvike cidden çok muhtaç idim. Şimdiye kadar mükerrer tecrübeler ile bu gibi hâletlerimde inâyet-i ilâhiye imdadıma yetişiyordu. Risaleyi bitirdiğim ayı vakitte, hiç hatırıma gelmediği hâlde, birden bu keramet-i Aleviye'nin zuhuru, bende hiçbir şüphe bırakmadı ki; bu dahi benim imdadıma gelen sâir inâyet-i ilâhiye gibi Rabb-i Rahîm'in bir inâyetidir. İnayet ise aldatmaz, haki-katsiz olmaz.

Yedinci Remiz

Hazreti İmam Ali (*radîyallâhu anî*) nasıl ki,

وَبِالْأَيَّةِ الْكُبْرَى أُمِّي مِنَ الْفَجْتِ

وَبِحَقِّ فَجِّجٍ مَعَ مَحْمَةٍ يَا إِلَهَنَا وَبِأَسْمَائِكَ الْحُسْنَى أَجْرَنِي مِنَ الشَّتِّ

خُرُوفٍ لِبَهْرَامٍ عَلَتْ وَتَشَامَخَتْ وَاسْمُ عَصَا مُوسَى بِهِ الظُّلْمُتُ انْجَلَتْ²

diye birinci fıkrasıyla Yedinci Şuâ'a işaret etmiş; öyle de aynı fıkra ile âlî bir tefekkürnâme ve tevhide dair yüksek bir mârifetnâme nâmında olan Yirmi Dokuzuncu Arabî Lem'a'ya dahi işaret eder. İkinci fıkrasıyla "İsm-i Âzam ve Sekîne" denilen esmâ-yı sitte-i meşhurenin³ hakikatlerini gayet âlî bir tarzda beyan ve isbat eden ve Yirmi Dokuzuncu Lem'a'yı takip eyleyen Otuzuncu Lem'a nâmında altı nükte-i esmâ risalesine⁴ الشَّتِّ مِنَ الْفَجْتِ

¹ Bkz.: el-Gümüşhânevî, *Mecmûatü'l-ahzâb* (Evrâd-ı Şâzeli) s.509-512.

² ".....Âyetü'l-Kübrâ hürmetine beni musibetten kurtar, bana emniyet ve huzur ver! ... Esmâ-yı hüsnâ hakkı için beni dağınıklaktan koru! O harfler Merih yıldızı gibi yüksek ve yücedir. Asâ-yı Mûsa ismiyle küfür karanlıkları dağılır." (Bkz.: el-Gümüşhânevî, *Mecmûatü'l-ahzâb* (Evrâd-ı Şâzeli –Hazreti Ali'nin (kerremallâhu vecheh) Celcelûtiye'si–) s.516)

³ Hazreti Ali (*kerremallâhu vecheh*) Kaside-i Ercüzesi'nde, Esmâ-yı Sitte'nin (yani Ferd, Hayy, Kayyûm, Hakem, Adl, Kuddûs) İsm-i Âzam ve Sekîne olduğunu ifade etmiştir. (Bkz.: el-Gümüşhânevî, *Mecmûatü'l-ahzâb* (Evrâd-ı Şâzeli) s.594-595)

⁴ "Esmâ-yı hüsnâ hakkı için beni dağınıklaktan koru!" (Bkz.: el-Gümüşhânevî, *Mecmûatü'l-ahzâb* (Evrâd-ı Şâzeli) s.516)

cümlesiyle işaret ettiğinden sonra akabinde risale-i esmâyı takip eden Otuz Birinci Lem'a'nın Birinci Şuâ'ı olarak, otuz üç âyet-i Kur'âniye'nin Risale-i Nur'a işârâtını kaydedip, hesap-ı cifrî münasebetiyle, baştan başa ilm-i huruf risalesi gibi görünen ve bir mucize-i Kur'âniye hükmünde bulunan risaleye **وَاسْمُ عَصَا خُزُوفٍ لِّهٖزَامٍ عَلَتْ وَتَشَامَحَتْ**¹ kelimesiyle işaret edip, der-akab **وَاسْمُ عَصَا خُزُوفٍ لِّهٖزَامٍ عَلَتْ وَتَشَامَحَتْ**² kelâmıyla dahi, risale-i hurufiye takip eden ve El-Âyetü'l-Kübrâ'dan ve başka Resâil-i Nuriye'den tereküp eden ve Asâ-yı Mûsâ nâmını alan ve asâ-yı Mûsâ gibi, dalâletin ve şirkin sihirlerini ibtal eden Risale-i Nur'un şimdilik en son ve âhir risalesine Asâ-yı Mûsâ nâmını vererek işaretle beraber, mânevî karanlıkları dağıtacağını müjde ediyor.

Evet **وَبِالْأَيَةِ الْكُبْرَى**³ kelimesiyle Yedinci Şuâ'a işareti, kuvvetli karîneler ile isbat edildiği gibi, aynı kelime, diğer bir mana ile elhak Risale-i Nur'un âyetü'l-kübrâsı hükmünde ve ekser risalelerin ruhlarını cemedan ve Arabî bulunan Yirmi Dokuzuncu Lem'aya bu kelâm, "müstetbeâtü't-terâkib" kaidesiyle ona bakıyor, efradına dâhil ediyor. Öyle ise Hazreti İmam Ali (*radıyallâhu anhu*) dahi, bu fıkradan ona bakıp işaret eder diyebiliriz. Hem sâir işârâtın karînesiyle, hem Mektubat'tan sonra Lem'alar'a başka bir tarz-ı ibare ile îma ederek; Lem'aların en parlağının telifi, dehşetli bir zamanda ve hapis ve idamdan kurtulmak ve emniyet ve selâmet bulmak için, mana-yı mecazî ve mefhum-u işârî ile, Hazreti Ali (*radıyallâhu anhu*) kendi lisanını, büyük tehlikelerde bulunan müellifin hesabına istimâl ederek, **وَبِالْأَيَةِ الْكُبْرَى أَمِنِي مِنَ الْفَجْتِ**⁴ yani, "Yâ Rab! Beni kurtar, eman ve emniyet ver!" diye dua etmesiyle, tam tamına Eskişehir Hapishânesi'nde idam ve uzun hapis tehlikesi içinde telif edilen Yirmi Dokuzuncu Lem'a'nın ve sahibinin vaziyetine tevâfuk karînesiyle kelâm, zımnî ve işârî delâlet ettiğinden diyebiliriz ki; Hazreti İmam Ali (*radıyallâhu anhu*) dahi bundan, ona işaret eder. Hem Otuzuncu Lem'a nâmında ve altı nükte olan risale-i esmâya bakarak **وَبِاسْمَائِكَ الْحُسْنَى**⁵ deyip, sâir işârâtın

¹ "O harfler Merih yıldızı gibi yüksek ve yücedir." (Bkz.: el-Gümüşhânevî, *Mecmûâtü'l-ahzâb* (Evrâd-ı Şâzeli) s.516)

² "Asâ-yı Mûsâ ismiyle küfür karanlıkları dağılır." (Bkz.: el-Gümüşhânevî, *Mecmûâtü'l-ahzâb* (Evrâd-ı Şâzeli) s.516)

³ "Âyetü'l-Kübrâ hürmetine" (Bkz.: el-Gümüşhânevî, *Mecmûâtü'l-ahzâb* (Evrâd-ı Şâzeli) s.516)

⁴ "Âyetü'l-Kübrâ hürmetine beni kurtar, emniyet ve huzur ver!" (Bkz.: el-Gümüşhânevî, *Mecmûâtü'l-ahzâb* (Evrâd-ı Şâzeli) -Hazreti Ali'nin (kerremallâhu vecheh) Celcelûtiye'si-) s.516)

⁵ "Esmâ-yı hüsnâ hakkı için" (Bkz.: el-Gümüşhânevî, *Mecmûâtü'l-ahzâb* (Evrâd-ı Şâzeli) s.516)

karînesiyle, hem Yirmi Dokuzuncu Lem'a'ya takip karînesiyle, hem ikisinin isimde ve esmâ lafzında tevâfuk karînesiyle, hem teşettü-ü hâle ve sıkıntılı bir gurbete ve perişaniyete düşen müellifi, onun telifi bereketiyle teselli ve tahammül bulmasına ve mana-yı mecazî cihetinde, Hazreti İmam Ali'nin (*radîyallâhu anhi*) lisanıyla kendine dua olan بِأَسْمَائِكَ الْحُسْنَى أَجْزَيْتُ مِنَ الشَّتِّ¹ yani, "İsm-i âzam olan o esmâ risalesinin bereketiyle beni teşettütten, perişanietten hıfzeyle, Yâ Rabbî!" meâli, tam tamına o risale ve sahibinin vaziyetine tevâfuk karînesiyle kelâm, mecazî delâlet ve İmam Ali (*radîyallâhu anhi*) ise, gaybî işaret eder diyebiliriz.

Hem madem Celcelûtiye'nin aslı vahiydir² ve esrarlıdır ve gelecek zamana bakıyor ve gaybî umûr-u istikbaliyeden haber veriyor.

Ve madem Kur'ân itibarıyla, bu asır dehşetlidir ve Kur'ân hesabıyla, Risale-i Nur bu karanlık asırda ehemmiyetli bir hâdisedir.

Ve madem sarâhat derecesinde çok karîne ve emârelerle Risale-i Nur, Celcelûtiye'nin içine girmiş, en mühim yerinde yerleşmiş.

*Ve madem Risale-i Nur ve eczaları, bu mevkie lâyıktırlar ve Hazreti İmam Ali'nin (*radîyallâhu anhi*) nazar-ı takdirine ve tahsinine ve onlardan haber vermesine liyâkatleri ve kıymetleri var.*

*Ve madem Hazreti İmam Ali (*radîyallâhu anhi*), Sirâcü'n-Nur'dan zâhir bir surette haber verdikten sonra ikinci derecede perdeli bir tarzda Sözler'den, sonra Mektuplar'dan, sonra Lem'alar'dan, risalelerdeki gibi aynı tertip, aynı makam, aynı numara tahtında, kuvvetli karînelerin sevkile kelâm, delâlet ve Hazreti İmam Ali'nin (*radîyallâhu anhi*) işaret ettiğini isbat eylemiş.*

Ve madem başta

بَدَأْتُ بِبِسْمِ اللَّهِ رُوحِي بِهِ اهْتَدَيْتُ إِلَى كَشْفِ أَسْرَارِ بَيَاطِنِهِ انْطَوَتْ³

risalelerin başı ve Birinci Söz olan Bismillâh Risalesi'ne baktığı gibi, kasem-i câmi-i muazzamın âhîrinde, risalelerin kısm-ı âhîrleri olan son Lem'alar'a ve Şuâlar'a, hususan bir âyetü'l-kübrâ-yı tevhid olan Yirmi Dokuzuncu Lem'a-yı harika-yı Arabiye ve Risale-i Esmâ-yı Sitte ve Risale-i İşârât-ı Huruf-u

¹ "Esmâ-yı hüsnâ hakkı için beni dağınıklıktan koru!" (Bkz.: el-Gümüşhânevî, *Mecmûatü'l-ahzâb (Evrâd-ı Şâzeli)* s.516)

² Bkz.: el-Gümüşhânevî, *Mecmûatü'l-ahzâb (Evrâd-ı Şâzeli)* s.509-512.

³ "Bismillâh ile başladım. Öyle ki ruhum, besmelenin içindeki gizli sırları keşfe yine besmele ile yol bulmuş ve kanatlanabilmiştir. (Bkz.: el-Gümüşhânevî, *Mecmûatü'l-ahzâb (Evrâd-ı Şâzeli)* s.499).

Kur'âniye ve bilhassa şimdilik en âhir Şuâ ve Asâ-yı Mûsâ gibi, dalâletlerin bütün mânevî sihirlerini ıbtal edebilen bir mahiyette bulunan ve bir mana-da Âyetü'l-Kübrâ nâmını alan risale-i harikaya bakıyor gibi bir tarz-ı ifade görünüyor.

Ve madem birtek meselede bulunan emâreler ve karîneler, meselenin vahdeti haysiyetiyle birbirine kuvvet verir; zayıf bir münasebetle bir tereşşuh dahi, menbaina ilhak edilir.

Elbette bu yedi adet esaslara istinaden deriz: Hazreti İmam Ali (radiyallâhu anhu) nasıl ki, meşhur Sözlere tertipleri üzerine işaret etmiş ve Mektubat'tan bir kısmına ve Lem'alar'dan en mühimlerine tertiple bakmış; öyle de ¹ بِأَسْمَائِكَ الْحُسْنَى أَجْزَنِي مِنَ الشَّيْءِ cümlesiyle, Otuzuncu Lem'aya, yani müstaktil Lem'alar'dan en son olan Esmâ-yı Sitte Risalesi'ne tahsin ederek bakıyor. Ve ² كُزُوفٌ لِّبَهْرَامٍ عَلَتْ وَتَشَامَحَتْ kelâmıyla dahi, Otuzuncu Lem'ayı takip eden İşârât-ı Huruf-u Kur'âniye Risalesi'ni takdir edip, işaretle tasdik ediyor. ³ وَأَشْمُ عَصَا مُوسَى بِهِ الظُّلُمْتُ انْجَلَتْ kelimesiyle dahi, şimdilik en âhir risale ve tevhid ve imanın elinde Asâ-yı Mûsâ gibi harikalı, en kuvvetli burhan olan mecmua risalesini senâkârâne remzen gösteriyor gibi bir tarz-ı ifadeden bilâ-pervâ hükmediyoruz ki; Hazreti İmam Ali (radiyallâhu anhu) hem Risale-i Nur'dan, hem çok ehemmiyetli risalelerinden mana-yı hakikî ve mecazî ile işârî ve remzî ve îmaî ve telvihî bir surette haber veriyor. Kimin şüphesi varsa, işaret olunan risalelere bir kere dikkatle baksın. İnsafı varsa, şüphesi kalmaz zannediyorum.

Buradaki mana-yı işârî ve medlûl-ü mecazîlere karînelerin en güzeli ve la-tîfi, aynı tertibi muhafaza ile verilen isimlerin münasebetidir. Meselâ Yirmi dokuz, otuz ve otuz bir ve otuz iki mertebe-i tâdâdda, Yirmi Dokuz ve Otuz ve Otuz Bir ve Otuz İkinci Sözlere gayet münasip isimler ile.. ve başta Sözlere başı olan Birinci Söz'e, aynı besmele sırrıyla.. ve âhirde şimdilik risalelerin âhiline mahiyetini gösterir lâıyk birer isim vererek işaret etmesi gerçi gizli ise de, fakat çok güzeldir ve letâfetlidir.

¹ "Esmâ-yı hüsnâ hakkı için beni dağınıklıktan koru!" (Bkz.: el-Gümüşhânevî, *Mecmûatü'l-ahzâb (Evrâd-ı Şâzeli)* s.516)

² "O harfler Merih yıldızı gibi yüksek ve yücedir." (Bkz.: el-Gümüşhânevî, *Mecmûatü'l-ahzâb (Evrâd-ı Şâzeli)* s.516)

³ "Asâ-yı Mûsâ ismiyle küfür karanlıkları dağılır." (Bkz.: el-Gümüşhânevî, *Mecmûatü'l-ahzâb (Evrâd-ı Şâzeli)* s.516)

Ben itiraf ediyorum ki; böyle makbul bir eserin mazharı olmak, hiçbir vehle o makama liyâkatim yoktur. Fakat küçük, ehemmiyetsiz bir çekirdekten, koca dağ gibi bir ağacı halketmek; kudret-i ilâhiyenin şe'nindendir ve âdetidir ve azametinde delildir...

Ben kasemle temin ederim ki; Risale-i Nur'u senâdan maksadım, Kur'ân'ın hakikatlerini ve imanın rûkûnlerini teyid ve isbat ve neşirdir...

Hâlık-ı Rahîm'ime yüz binler şükrolsun ki; kendimi kendime beğendirmemiş.. nefsimin ayıplarını ve kusurlarını bana göstermiş.. ve o nefsi emmâreyi, başkalara beğendirmek arzusu kalmamış. Kabir kapısında bekleyen bir adamın arkasındaki fânî dünyaya riyâkârâne bakması, acı-nacak bir hamâkattir ve dehşetli bir hasârettir.

İşte bu hâlet-i ruhiye ile yalnız hakâik-i imaniyenin tercümanı olan Risale-i Nur'un doğru ve hak olduğuna latîf bir münasebet söyleyeceğim, şöyle ki:

Celcelûtiye, Süryanîce bedî demektir ve bedî manasındadır. İbareleri bedî olan Risale-i Nur, Celcelûtiye'de mühim bir mevki tutup ekser yerlerinde tereşşuhâtı görüldüğünden, kasidenin ismi ona bakıyor gibi verilmiş. Hem şimdi anlıyorum ki; eskiden beri benim liyâkatim olmadığı hâlde bana verilen Bediüzzaman lâkabı benim değildi, belki Risale-i Nur'un mânevî bir ismi idi. Zâhir bir tercümanına âriyeten ve emaneten takılmış. Şimdi o emanet isim, hakikî sahibine iade edilmiş.

Demek, Süryanîce bedî manasında –ve kasidede tekerrürüne binâen kasideye verilen– Celcelûtiye ismi, işârî bir tarzda bid'at zamanında çıkan bediülbeyan ve bediüzzaman olan Risale-i Nur'un hem ibare, hem mana, hem isim noktalarıyla bedîliğine münasebettarlığını ihsas etmesine.. ve bu ismin bir parça ona da bakmasına.. ve bu ismin müsemmasında Risale-i Nur, çok yer işgal ettiği için hak kazanmış olmasına... tahmin ediyorum.

رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا إِن نَّسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا¹

Sekizinci Remiz

Bu remzin beyanından evvel, en mühim iki suâle cevap yazılacak.

Birinci Suâl: Bütün kıymetli kitaplar içinde Risale-i Nur, Kur'ân'ın işaretine ve iltifatına ve Hazreti İmam Ali'nin (*radiyallâhu anhu*) takdir ve

¹ “Ey Rabbimiz! Unutur veya hataya düşer de bir kusur işlersek bizi onunla hesaba çekme!” (Bakara sûresi, 2/286)

tahsinine¹ ve Gavs-ı Âzam'ın teveccüh ve tebşirine² vech-i ihtisası nedir? O iki zâtın kerametle Risale-i Nur'a bu kadar kıymet ve ehemmiyet vermesinin hikmeti nedir?

Elcevap: Mâlûmdur ki, bazı vakit olur bir dakika; bir saat ve belki bir gün, belki seneler kadar.. ve bir saat; bir sene, belki bir ömür kadar netice verir ve ehemmiyetli olur. Meselâ bir dakikada şehit olan bir adam, bir velayet kazanır..³ ve soğuşun şiddetinden incimad etmek zamanında ve düşmanın dehşet-i hücumunda bir saat nöbet, bir sene ibadet hükmüne geçebilir.⁴

İşte aynen öyle de; Risale-i Nur'a verilen ehemmiyet dahi, zamanın ehemmiyetinden.. hem bu asrın şariat-ı Muhammediye'ye (*aleyfissalâtü vesselâm*) ve şeâir-i Ahmediye'ye (*aleyfissalâtü vesselâm*) ettiği tahribatın dehşetinden.. hem bu âhırzamanın fitnesinden, eski zamandan beri bütün ümmetin istiâze etmesi cihetinden.. hem o fitnelerin savletinden, müminlerin imanlarını kurtarması noktasından Risale-i Nur, öyle bir ehemmiyet kesbetmiş ki; Kur'ân ona kuvvetli işaretle iltifat etmiş.. ve Hazreti İmam Ali (*radıyallâhu anhı*) üç kerametle ona beşaret vermiş.. ve Gavs-ı Âzam (*radıyallâhu anhı*) kerametkârâne ondan haber verip tercümanını teşcî etmiş.

Evet, bu asrın dehşetine karşı taklidî olan itikadın istinad kaleleri sarsılmış ve uzaklaşmış ve perdelenmiş olduğundan, her mümine, tek başıyla dalâletin cemaatle hücumuna mukâvemet ettirecek gayet kuvvetli bir iman-ı tahkikî lâzımdır ki dayanabilsin. Risale-i Nur, bu vazifeyi en dehşetli bir zamanda.. ve en lüzumlu ve nazik bir vakitte.. herkesin anlayacağı bir tarzda.. hakâik-i Kur'âniye ve imaniyenin en derin ve en gizlilerini, gayet kuvvetli burhanlar ile isbat ederek; o iman-ı tahkikiyi taşıyan hâlis ve sadık şâkirtleri dahi, bulundukları kasaba, karye ve şehirlerde –hizmet-i imaniye itibarıyla âdeta birer gizli kutub gibi– müminlerin mânevî birer nokta-yı istinadî olarak, bilinmedikleri ve görünmedikleri ve görüşülmedikleri hâlde –kuvve-i mâneviye-i itikatları cesur birer zâbit gibi– kuvve-i mâneviyeyi ehl-i imanın kalblerine verip, müminlere mânen mukâvemet ve cesaret veriyorlar.

¹ Bkz.: el-Gümüşhânevî, *Mecmûatü'l-ahzâb* (Evrâd-ı Şâzeli) s.499, 509, 516.

² Bkz.: el-Geylânî, *el-Fethu'r-rabbânî* s.265; el-Gümüşhânevî, *Mecmûatü'l-ahzâb* (Evrâd-ı Şâzeli) s.562.

³ Allah yolunda şehid olanların Cenab-ı Hak tarafından mükâfatlandırılacaklarına dair bkz.: Bakara sûresi, 2/154; Âl-i İmran sûresi, 3/157, 169; Nisâ sûresi, 4/69, 74; Tevbe sûresi, 9/111.

⁴ Bkz.: ed-Deylemî, *el-Müsne'd* 2/273; el-Hâris İbni Ebî Üsâme, *Müsne'dü'l-Hâris* 2/652. Ayrıca Allah yolundaki bir günlük nöbetin, dünyadan ve içindekilere daha hayırlı olduğuna dair bkz.: Buhârî, *cihâd* 5, 73; Müslim, *imâre* 112-115, 163.

İkinci Suâl: Keramet izhar edilmemezse daha evlâ olduğu hâlde, neden sen ilân edersin?

Elcevap: Bu, bana ait bir keramet değildir. Belki Kur'ân'ın i'câz-ı mânevîsinden tereşşuh ederek has bir tefsirinden keramet suretinde bizlere ve ehl-i imana bir ikram-ı rabbânî ve in'am-ı ilâhîdir. Elbette mucize-i Kur'âniye ve onun lem'aları izhar edilir. Ve nimeti ise şükür niyetiyle ilân etmek, bir tahdis-i nimettir. ¹ وَأَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ âyeti, izharını emreder. Benim için medar-ı fahir ve gurur olacak bir liyâkatim ve istihkakım olmadığını kasemle itiraf ediyorum. Ben çekirdek gibi çürüdüm ve kurudum. Bütün kıymet ve hayat ve şeref, o çekirdekten çıkan şecere-i Risale-i Nur ve mucize-i mânevîye-i Kur'âniye'ye geçmiş biliyorum. Ve öyle itikat ettiğimden i'câz-ı Kur'ânî hesabına izhar ederim. Bütün kıymet bir mucize-i Kur'âniye olan Risale-i Nur'dadır. Hatta eskiden beri taşıdığım Bediüzzaman ismi onun imiş, yine ona iade edildi. Risale-i Nur ise, Kur'ân'ın malıdır ve manasıdır. Bu remizde hususî kanaatimi teyid eden ve kendime mahsus çok emâre ve karîneler var. Fakat başkalarına isbat edemediğimden yazamıyorum. Yalnız iki-üçüne işaret etmeye münasebet gelmiş.

Birincisi: Ben Celcelûtiye'yi okuduğum vakit, sâir münâcâtlara muhalif olarak kendim bizzat hissiyatımla münâcât ediyorum diye hissederdim. Ve başkasının lisanıyla taklitkârâne olmuyordu. Benim için gayet fitrî ve dertlerime alâkadâr ve tefekkûrat-ı ruhiyeme hoş bir zemin oluyordu. Birkaç sene sonra kerametini ve Risale-i Nur ile münasebetini gördüm ve anladım ki; o hâlet, bu münasebetten ileri gelmiş.

İkincisi: Hazreti İmam Ali (radîyallâhu anfi), başta

....رُوحِي بِهِ اهْتَدَيْتَ إِلَى كَشْفِ أَسْرَارِ بَاطِنِهِ انْطَوَتْ²

ve ortalarında

وَأَمْنِيحِي يَا ذَا الْجَلَالِ كَرَامَةً بِأَسْرَارِ عِلْمٍ يَا حَلِيمُ بِكَ انْجَلَتْ³

ve âhirde

¹ “Şimdi gel Rabbi'nin nimetini yâd et ve haykır!” (Duhâ sûresi, 93/11)

² “Ruhum, besmele ile o hazineyi keşfetti.” (Bkz.: el-Gümüşhânevî, *Mecmûatü'l-ahzâb (Evrâd-ı Şâzeli)* s.499)

³ “Ey Celâl Sahibi ve ey Halîm! Senin yardımınla açılacak bir ilmin esrânını bana kereminle lütfeyle!” (Bkz.: el-Gümüşhânevî, *Mecmûatü'l-ahzâb (Evrâd-ı Şâzeli)* s.504)

مَقَالَ عَلِيٍّ وَائِنِ عَمَّ مُحَمَّدٍ وَسِرُّ عُلُومِ لِلْخَلَائِقِ جُمِعَتْ¹

bir hazine-i ulûm olarak gösteriyor. Hâlbuki zâhirinde yalnız bir münâcâtır. Hatta İmam Ali'nin (*radıyallâhu anhu*) hakikat-feşan sâir kasideleri ve ilmî başka münâcâtları gibi, esrar-ı ilmiye ile tam münasebeti görünmüyor. Benim hususî kanaatim şudur ki; Celcelûtiye, madem Risale-i Nur'u içine almış ve sînesine basıp mânevî veled gibi kabul etmiş, elbette² وَسِرُّ عُلُومِ لِلْخَلَائِقِ جُمِعَتْ² fıkrası ile kendi hazinesinin bir kısım pırlantalarını âhir zamanda neşreden Risale-i Nur'u şahit gösterip Celcelûtiye'yi bir hazine-i ulûm ve bir define-i ilmiyedir diye bihakkın medh ü senâ edebilir.

Üçüncüsü: Mâlûmdur ki bazen gayet küçük bir emâre, bazı şerâit dâhilinde gayet kuvvetli bir delil hükmüne geçer; yakîn derecesinde kanaat verir. Bana böyle kanaat veren çok misallerinden yalnız –sâbık beyan ettiğim– bir tek misal bana kâfi geliyor, şöyle ki:

Hazreti İmam Ali (*radıyallâhu anhu*)³ تُقَادُ سِرَاجُ التُّورِ³ fıkrasıyla Risale-i Nur'u tarihiyle ve ismiyle ve mahiyetiyle ve esaslarıyla ve hizmetiyle ve vazifesiyle gösterdikten sonra, Süryanîce isimleri tâdâd ederek münâcât eder. Otuz iki veya otuz üç adet isimlerde iki defa⁴ بَعْدَهَا⁴ kelimesini tekrar eder. Biri, yirmi yedincide⁵ وَذَيْمُوحُ بَعْدَهَا⁵; diğeri, otuz birde⁶ وَبَارُوحُ بَعْدَهَا⁶ der. İşte Risale-i Nur'un Sözlere'yi otuz üç ve bir cihette otuz iki.. ve Mektubat nâmındaki risalelerin dahi bir cihette otuz iki ve bir cihette otuz üç olup bu münâcâtla mutâbık olması.. ve yalnız risale şeklinde iki adet zeyilleri bulunması.. ve o zeyillerin birisi Yirmi Yedinci Söz'ün ehemmiyetli zeyli ve diğeri Otuz Birinci Söz'ün kıymetli zeyli olması.. ve o iki zeyl risalesinin müstakil mertebe ve numaralarının bulunmaması.. ve⁷ بَعْدَهَا⁷ kelimesinin dahi aynı yerde, aynı

¹ “Bu Celcelûtiye, Hazreti Muhammed'in (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) amcasının oğlu Hazreti Ali'nin (*radıyallâhu anhu*) sözleridir. Onda mahlûkatla alâkalı ilimlerin özü ve sırrı toplanmıştır.” (Bkz.: el-Gümüşhânevî, *Mecmûatü'l-ahzâb* (Evrâd-ı Şâzeli) s.531)

² “Onda mahlûkatla alâkalı ilimlerin özü ve sırrı toplanmıştır.” (Bkz.: el-Gümüşhânevî, *Mecmûatü'l-ahzâb* (Evrâd-ı Şâzeli) s.531)

³ “Nurun kandili yakılır.” (Bkz.: el-Gümüşhânevî, *Mecmûatü'l-ahzâb* (Evrâd-ı Şâzeli) s.509)

⁴ “ondan sonra” (Bkz.: el-Gümüşhânevî, *Mecmûatü'l-ahzâb* (Evrâd-ı Şâzeli) s.511)

⁵ “Ve ondan sonra zeymûh..” (Bkz.: el-Gümüşhânevî, *Mecmûatü'l-ahzâb* (Evrâd-ı Şâzeli) s.511)

⁶ “Ve ondan sonra bâzûh..” (Bkz.: el-Gümüşhânevî, *Mecmûatü'l-ahzâb* (Evrâd-ı Şâzeli) s.511)

⁷ “ondan sonra” (Bkz.: el-Gümüşhânevî, *Mecmûatü'l-ahzâb* (Evrâd-ı Şâzeli) s.511)

manada tevâfuk etmesi, bana iki kere iki dört eder derecesinde kanaat veriyor ki; Hazreti İmam Ali (*radîyallâhu anhu*), tebeî bir mana ile ve işârî bir mefhum ile Risale-i Nur'a, hatta zeyillerine bakmak için öyle yapmış. Daha çok karîneler ve birer Söz'e işaret eden münasebetler var. Fakat gizli ve ince olduklarından zikredilmedi.¹(Hâşiye)

لَا يَغْلَمُ الْغَيْبَ إِلَّا اللَّهُ²
—وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِالصَّوَابِ³—

أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ مِنْ خَطَايَ وَخَطِيئَاتِي وَمِنْ سَهْوِي وَعَظْمَانِي، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى نِعْمَةِ الْإِيمَانِ
وَالْقُرْآنِ بَعْدَ حَاصِلِ ضَرْبِ حُرُوفِ رَسَائِلِ الثَّوْرِ الْمُقْرُوءَةِ وَالْمَكْتُوبَةِ وَالْمُتَمَثِّلَةِ فِي
الْهَوَاءِ فِي عَاشِرَاتِ دَقَائِقِ حَيَاتِي فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ،

اللَّهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَأَصْحَابِهِ بَعْدَ دَهَا وَارْحَمْنَا وَارْحَمْ طَلَبَةَ رَسَائِلِ
الثَّوْرِ بَعْدَ دَهَا أَمِينَ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ⁴

سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ⁵

1 (Hâşiye) Meselâ yirmi sekizinci mertebede بِسْمِ اللَّهِ kelimesiyle Yirmi Sekizinci Söz'ün âhiri olan cehennem meselesinin çok kuvvetli bir burhanına işaret edip baştaki cennet meselesinin yalnız iki-üç suâl ve cevaba dair bahsi ise, başka yerde işaret ettiğinden münasebet gizlenmiş. Hem meselâ ikinci mertebede يَسَّ kelimesiyle, hem İkinci Söz'e, hem İkinci Mektup'a, hem İkinci Lem'a'ya, hem İkinci Şuâ'a baktığından münasebet genişlendiğinden gizlenmiş.

Hem meselâ كَهَيْسَلٍ yani, كَافٍ ve مَا ve مَا ve عَيْنٌ ve ضَادٌّ ; yani beşinci mertebede bulunması, hem Beşinci Söz'e, hem Beşinci Mektup'a, hem Beşinci Lem'a'ya ve Dördüncü Şuâ olan Âyet-i Hasbiye Risalesi'ne, hem Üçüncü Şuâ olan Münâcât'a baktığı cihetle münasebet genişlenmiş, gizlenmiş. Buna başkaları kıyas edildi.

2 Hiç kimse gaybı bilemez, gaybı yalnız Allah bilir.

3 Allah Teâlâ, her şeyin en doğrusunu en mükemmel şekilde bilir.

4 Kasıtsız ve kasıtlı günahlarımdan, gaflet ve yanlışlarımdan Allah'ım Sen'den mağfiret talep ediyorum. İman ve Kur'an nimetini bahşeden Allah'a, Risale-i Nur'un okunan, yazılan ve havada temessül eden harflerinin dünya hayatımın, berzah hayatımın ve de âhiret hayatımın dakikalarının âşireleriyle çarpımından çıkan netice kadar hamd olsun. Allah'ım! Efendimiz Muhammed'e, O'nun âl ve ashabına Risale-i Nur'un okunan, yazılan ve havada temessül eden harflerinin dünya hayatımın, berzah hayatımın ve de âhiret hayatımın dakikalarının âşireleriyle çarpımından çıkan netice kadar rahmet eyle, âmin... Bütün hamdler, övgüler âlemlerin Rabbi Allah'adır.

5 "Sübhanısın yâ Rab! Senin bize bildirdiğinden başka ne bilebiliriz ki? Her şeyi hakkıyla bilen, her şeyi hikmetle yapan sensin." (Bakara süresi, 2/32)

(Yirmi Dokuzuncu Lem'a'dan)

İkinci Bâb

بِسْمِهِ شُبْحَانَهُ¹

Bu ikinci bâb, ²اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ hakkındadır.

İkinci bâb ile tâbir edilen şu risalecikte اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ cümlesini insanlara dedirten imanın sonsuz fayda ve nurlarından, yalnız dokuz tane beyan edilecektir.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

Birinci Nokta

Evvelâ iki şey ihtar edilecektir.

1. Felsefe, herşeyi çirkin, korkunç gösteren siyah bir gözlüktür. İman ise, herşeyi güzel, ünsiyetli gösteren şeffaf, berrak, nuranî bir gözlüktür.

2. Bütün mahlûkatla alâkadar ve herşeyle bir nevi alışverişi olan ve kendisini abluka eden şeylerle lafzen ve mânen görüşmek, konuşmak, komşuluk etmeye hilkaten mecbur olan insanın sağ, sol, ön, arka, alt, üst olmak üzere altı ciheti vardır.

İnsan, mezkûr iki gözlüğü gözüne takmakla mezkûr cihetlerde bulunan mahlûkatı, ahvâli görebilir.

Sağ Cihet: Bu cihetten maksat, geçmiş zamandır. Binâenaleyh, felsefe gözlüğü ile sağ cihete bakıldığı zaman, mâzi ülkesinin kıyâmeti kopmuş, altı üstüne çevrilmiş, karanlıklı, korkunç, büyük bir mezaristanı andıran bir şekilde görünecektir. Ve bu görünüşte insan pek büyük bir dehşete, vahşete, me'yusiyete maruz kaldığında şüphe yoktur.

Fakat iman gözlüğüyle o cihete bakıldığı zaman, hakikaten o ülkenin altı üstüne çevrilmiş bir şekilde görünürse de –fakat can telefı yoktur– mürettebatı, sâkinleri daha güzel, nuranî bir âleme nakledilmiş oldukları anlaşılıyor.

¹ Her türlü noksan sıfatlardan uzak olan Allah'ın adıyla.

² "Bütün hamdler, övgüler Allah'adır."

Ve o kabirler, çukurlar da nuranî bir âleme girmek için kazılan yeraltı tünelleri şeklinde telâkki edilecektir. Demek imanın insanlara verdiği sürûr, ferahlık, itminan, inşirah, binlerce **لِلَّهِ الْحَمْدُ** dedirten bir nimettir.

Sol Cihet: Yani gelecek zamana felsefe gözlüğü ile bakıldığı zaman, bizleri çürütecek, yılan ve akreplere yedirip imha edecek, zulûmâtli, korkunç, büyük bir kabir şeklinde görünecektir.

Fakat iman gözlüğüyle bakılırsa Cenâb-ı Hakkın, Hâlık, Rahmân, Rahîm'in insanlara ihzar ettiği çeşit çeşit nefis, leziz, me'kulât ve meşrûbata zarf olan bir mâide ve bir sofrayı rahmânî şeklinde görünecektir. Ve binlerce **لِلَّهِ الْحَمْدُ** okutturarak tekrar ettirecektir.

Üst Cihet: Yani semâvât cihetine felsefe ile bakan bir adam, şu sonsuz boşlukta milyarlarca yıldız ve kürelerin at koşusu gibi veya askerî bir manevra gibi yaptıkları pek süratli ve muhtelif hareketlerinden büyük bir dehşete, vahşete, korkuya mâruz kalacaktır.

Fakat imanlı bir adam baktığı vakit o garip, acip manevranın bir kumandanın emri ile nezâreti altında yapıldığı gibi, semâvât âlemini tezyin eden ve o yıldızların bize de ziyadar kandiller şeklinde olduklarını görecektir¹ ve o atlar koşusunda korku, dehşet değil, ünsiyet ve muhabbet edecektir. Âlem-i semâvâtı şöylece tasvir eden iman nimetine elbette binlerce **لِلَّهِ الْحَمْدُ** söylemek azdır.

Alt Cihet: Yani arz âlemine felsefe gözüyle bakan insan, küre-i arzı başıboş, yularsız, şemsin etrafında serseri gezen bir hayvan gibi veya tahtası kırık, kaptansız bir kayık gibi görür ve dehşete, telâşa düşer.

Fakat iman ile bakarsa, arzın rahmânî bir sefine olup, Allah'ın kumandası altında bütün me'kulât, meşrûbat, melbûsatiyla beraber nev-i beşeri tenezüh için şemsin etrafında gezdiren bir sefine şeklinde görür.² Ve imandan neşet eden şu büyük nimete büyük büyük **لِلَّهِ الْحَمْدُ** 'ları söylemeye başlar.

Ön Cihet: Felsefeci bir adam bu cihete bakarsa görür ki, bütün canlı mahlûkat, –insan olsun, hayvan olsun– kfile-bekafile büyük bir süratle o cihete gidip kaybolurlar. Yani ademe gider, yok olurlar. Kendisinin de o yolun yolcusu olduğunu bildiğinden, teessüründen çıldıracak bir hale gelir.

¹ Yıldızların birer süs ve aydınlatıcı kandil olduklarını ifade eden bazı ayet-i kerîmeler için bkz.: Fussilet sûresi, 41/12; Mülk sûresi, 67/5; Kaf sûresi, 50/6; Hicr sûresi, 15/16; Sâffât sûresi, 37/6.

² Bkz.: Bakara sûresi, 2/22; A'râf sûresi, 7/26; Nahl sûresi, 16/10-16; Neml sûresi, 27/60-64; Nâziât sûresi, 79/30-33.

Fakat iman nazarıyla bakan bir mümin; insanların o cihete gidişleri, seyahatleri adem âlemine değil, göçebeler gibi bir yayladan bir yaylaya bir intikaldir ve fânî menzilden bâkî menzile, hizmet çiftliğinden ücret dairesine, zahmetler memleketinden rahmetler memleketine göç etmek olup, adem âlemine gitmek değil diye bu ciheti memnuniyetle karşılar. Fakat yol esnasında ölüm, kabir gibi görünen meşakkatler netice itibarıyla saadetlerdir. Çünkü nuranî âlemlere giden yol, kabirden geçer.. ve en büyük saadetler, büyük ve acı felâketlerin neticesidir. Meselâ Hazreti Yusuf, Mısır azizliği gibi bir saadete, ancak kardeşleri tarafından atıldığı kuyu¹ ve Zeliha'nın iftirası üzerine konulduğu hapis² yoluyla nâil olmuştur. Ve kezâ rahm-ı mâderde dünyaya gelen çocuk, mâhût tünelde çektiği sıkıcı, ezici zahmet neticesinde dünya saadetine nâil oluyor.

Arka Cihet: Yani geride gelenlere felsefe nazarıyla bakılsa, “Yâhu, bunlar nereden nereye gidiyorlar ve niçin dünya memleketine gelmişlerdir?” diye edilen suale bir cevap alınamadığından, tabîî, hayret ve tereddüt azabı içinde kalınır.

Fakat nur-u iman gözlüğüyle bakarsa, insanların kâinat sergisinde teşhir edilen garip, acip kudretin mucizelerini görmek ve mütalâa etmek için Sultan-ı Ezeli tarafından gönderilmiş mütalâacı olduklarını anlar. Ve bunlar o mucizenin derece-i kıymet ve azametini ve Sultan-ı Ezeli'nin azametini derece-i delâletlerine kesb-i vukuf ettikleri nisbetinde derece ve numara aldıktan sonra, yine Sultan-ı Ezeli'nin memleketine dönüp gideceklerini anlar. Ve bu anlayış nimetini kendisine îras eden iman nimetine ³اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ diyecektir.

Mezkûr zulmetleri izale eden iman nimetine ⁴اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ diye edilen hamd dahi, bir nimet olduğundan, ona da bir hamd lâzımdır. Bu ikinci hamde de üçüncü bir hamd, üçüncüye dördüncü hamd lâzım, ⁴وَهَلَمَّ جَزَاءً... Demek, bir hamd-i vâhidden doğan hamdlerden ibaret gayr-i mütenâhî bir silsile-i hamdiye husule geliyor.

¹ Yusuf sûresi, 12/15.

² Yusuf sûresi, 12/32-33.

³ “Bütün hamdler, övgüler Allah'adır.”

⁴ Bu şekilde devam eder, gider.

İkinci Nokta

Cihât-ı sitteyi tenvir eden iman nimetine de **لِلَّهِ الْحَمْدُ** demesi lazımdır. Çünkü iman, cihât-ı sittenin zulümâtını izale etmekle –def-i belâ kabilinden– büyük bir nimet sayıldığı gibi, tabîî o cihât-ı sitteyi tenvir ettiği cihetle de –cel-bü'l-menâfî kabilinden– ikinci bir nimet sayılır. Binâenaleyh insan, fitrî bir medeniyete sahip olduğundan, cihât-ı sittede bulunan mahlûkatla alâkadar olur.. ve iman nimetiyle de cihât-ı sitteden istifade edebilmesi imkânı vardır.

Binâenaleyh, **فَأَيُّكُمْ تَوَلَّىٰ وَجْهَ اللَّهِ** âyet-i kerîmesinin sırrıyla, cihât-ı sitteden herhangi bir cihette olursa insan tenevvür eder. Hatta mümin olan bir insanın dünyanın kuruluşundan sonuna kadar uzanan mânevî bir ömrü vardır. Ve insanın bu mânevî ömrü, ezelden ebede uzanan bir hayat nurundan medet ve yardım alır.

Ve kezâ cihât-ı sitteyi tenvir eden iman sayesinde, insanın şu dar zaman ve mekânı geniş ve rahat bir âleme inkılâb eder. Bu büyük âlem, bir insanın hanesi gibi olur.. ve mâzî, müstakbel zamanları, insanın ruhuna, kalbine bir zaman-ı hâl hükmünde olur. Aralarında uzaklık kalkıyor.

Üçüncü Nokta

İmanın istinat ve istimdat noktalarını hâvi olmasından, **لِلَّهِ الْحَمْدُ** demesi iktiza eder.

Evet nev-i beşer, aczi² ve düşmanların kesreti dolayısıyla dayanacak bir nokta-yı istinada muhtaçtır ki, düşmanlarını def için o noktaya iltica etsin.

Ve kezâ kesret-i hâcât ve şiddet-i fakr³ dolayısıyla da istimdat edecek bir nokta-yı istimdada muhtaçtır ki, onun yardımıyla ihtiyaçlarını def etsin.

Ey insan! Senin nokta-yı istinadın ancak ve ancak Allah'a olan imandır. Ruhuna, vicdanına nokta-yı istimdat ise ancak âhirete olan imandır. Binâenaleyh, bu her iki noktadan haberi olmayan bir insanın kalbi, ruhu te-vahhuş eder; vicdanı daima muazzep olur. Lâkin, birinci noktaya istinad ve ikincisinden de istimdat eden adam, kalben ve ruhen pek çok zevk ve lezzetleri, ünsiyetleri hisseder ki hem mütesellî, hem vicdanı mutmain olur.⁴

¹ “Nereye dönerseniz Allah'ın yüzü (Zât'ı) oradadır.” (Bakara sûresi 2/115)

² Bkz.: “İnsan hilkatçe zayıf yaratılmıştır.” (Nisâ sûresi, 4/28)

³ Bkz.: “Ey insanlar! Siz hepiniz Allah'a muhtaçsınız.” (Fâtır sûresi, 35/15)

⁴ Gönüllerin ancak Allah'a iman ve O'nu anmakla tatmin olacağına dair bkz.: Ra'd sûresi, 13/28.

Dördüncü Nokta

İman nuru, lezâiz-i meşrûanın zevâle başladıkları zaman hâsıl olan elem-leri, emsâlinin var ve gelmekte olduklarını göstermekle izale eder.

Ve kezâ nimetlerin devam edip tenâkus etmemesini, nimetlerin menbâ-ını göstermekle temin eder.

Ve kezâ firak ve ayrılmaların elemelerini, teceddüd-ü emsâlinin lezzetini göstermekle izale eder. Yani zeval düşüncesiyle bir lezzette çok elemeler olur ki, iman o elemeleri teceddüd-ü emsâliyle ihtar ve izale eder. Maahâzâ, lezzet-lerin teceddüdünde de başka lezzetler vardır. Evet, bir semerenin seçeresi ol-masa, o semerede münhasır kalan lezzet, onun yemesiyle zâil olur ve zevâ-li de mûcib-i teessür olur. Fakat o semerenin seçeresi mâruf ise, o semerenin zevâlinde elem hâsıl olmuyor, çünkü yerine gelen var. Ve aynı zamanda te-ceddüd, haddizâtında bir lezzettir.

Ve kezâ ruh-u beşeri en ziyade sıkın, ayrılmalardan neşet eden elemeler-dir. Nur-u iman, o elemeleri teceddüd-ü emsâl ve tahaddüs-ü visâl ümidiyle izale eder.

Beşinci Nokta

İnsanın şu mevcudâtta kendisine düşman ve ecnebî tevehhüm ettiği ve-ya ölümler, yetimler gibi hayatsız, perişan vehmettiği şeyleri nur-u iman, ahbab ve kardeş sıfatıyla gösterir ve hayattar, tesbihhân (tesbih eden) şeklinde irâe eder. Yani gafletle bakan adam, âlemin mevcudâtını düşman gibi muzır telâk-ki ederek tevahhuş eder ve eşyayı ecnebîler gibi görür. Çünkü dalâlet naza-rında, eşya arasında mâzi ve istikbâl zamanlarında uhuvvet, kardeşlik râbıtası ve bağlanış yoktur. Ancak eşya arasında zaman-ı hâlde küçük, cüz'î bir alâka olur. Binâenaleyh, ehl-i dalâletin yekdiğerine olan uhuvvetleri, binler senelik uzun bir zamanda bir dakika kadardır.

Ve kezâ iman nazarında bütün ecrâmı, hayattar ve birbirine ünsiyetli ol-duklarını görüyor. Ve her bir cirmin lisân-ı hâliyle Hâlık'ına tesbihat yapmak-ta olduğunu gösteriyor.¹ İşte bu itibarla bütün ecrâmın kendilerine göre bir nevi hayat ve ruhları vardır. Binâenaleyh, imanın şu görüşüne nazaran o ec-râmda dehşet, vahşet yoktur; ünsiyet ve muhabbet vardır.

¹ Göklerde ve yerde olan herşeyin Cenâb-ı Hakk'ı tesbih ettiğine dâir bkz.: İsrâ sûresi, 17/44; Nûr sûresi, 24/41; Haşır sûresi, 59/24; Cum'a sûresi, 62/1; Teğâbün sûresi, 64/1.

Dalâlet nazarı, matluplarını tahsil etmekten âciz olan insanların sahipsiz, hâmisiz olduklarını telâkki eder.. hüzn, keder ve aczlerinden dolayı ağlayan yetimler gibi zanneder.

İman nazarı ise, canlı mahlûkata ağlayan yetimler gibi değil; ancak mükellef memur, muvazzaf zâkir ve tesbihhân ibâd sıfatıyla bakar.

Altıncı Nokta

Nur-u iman, dünya ve âhîret âlemlerini çeşit çeşit nimetlere mazhar iki sofraya tasvir eder ki; mümin olan kimse iman eliyle ve zâhîrî, bâtînî duygularıyla ve mânevî, ruhî olan letâifiyle o sofralardan istifade ediyor. Dalâlet nazârında ise, zevilhayatın daire-i istifadesi küçüldür, maddî lezzetlere münhasırdır. İman nazârında, semâvât ve arzı ihâta eden bir daire kadar tevessü eder.

Evet bir mümin, güneşi kendi hanesinin damında asılmış bir lüküs; kameri bir idare lâmbası addedebilir. Bu itibarla şems, kamer, kendisine bir nimet olur. Binâenaleyh, mümin olan zâtın daire-i istifadesi semâvâttan daha geniş olur.

Evet Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan, وَسَخَّرَ لَكُمُ السَّمْسَ وَالْقَمَرَ¹، وَسَخَّرَ لَكُم مَّا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ² âyetlerinin belâgatı ile imandan neşet eden şu harika ihsanlara, in'amlara işaret ediyor.

Yedinci Nokta

Nur-u iman ile bilinir ki; Allah'ın varlığı, bütün nimetlerin fevkinde öyle büyük bir nimettir ki, sonsuz nimetlerin envânı, nihayetsiz ihsanların cinslerini, sayısız atiyelerin sınıflarını hâvi bir menba, bir kaynaktır. Binâenaleyh, zer-rât-ı âlemin adedince iman nimetlerine hamd ü senâ etmek bir borçtur. Risale-i Nur'un eczasında bir kısmına işaretler yapılmıştır. Maahâzâ, iman-ı billâhdan bahseden Risale-i Nur'un cüzleri, bu nimetten perdeyi kaldırarak gösteriyor.

لِلَّهِ الْحَمْدُ³ lâm-ı istiğrakla işaret ettiği umum hamdlerle hamdedilmesi lâzım olan nimetlerden birisi de, *rahmâniyet* nimetidir. Evet *rahmâniyet*,

¹ "Mütad seyirlerini yapan güneş ile ay'ı size âmade kılan O'dur." (İbrahim sûresi, 14/33)

² "Hem göklerde ve yerde ne varsa, (hepsini) kendi tarafından bir lütuf olarak sizin hizmetinize veren de O'dur." (Câsiye sûresi, 45/13).

³ "Bütün hamdler, övgüler Allah'adır."

zevilhayattan rahmete mazhar olanların sayısınca nimetleri tazammun etmiştir. Çünkü bilhassa insan, her bir zîhayatla alâkadardır. Bu itibarla insan, her zîhayatın saadetiyle saidleşir ve elemleriyle müteessir olur. Öyleyse herhangi bir fertte bulunan bir nimet, arkadaşlarına da bir nimettir.

Ve kezâ vâlidelerin şefkatleriyle nimetlenen çocukların sayısınca nimetleri tazammun edip ona göre hamdlere, senâlara kesb-i istihkak edenlerden birisi de *rahîmiyettir*. Evet, annesiz aç bir çocuğun ağlamasından müteessir ve acıyan bir vicdan sahibi, elbette vâlidelerin çocuklarına olan şefkatlerinden zevk alır, memnun ve mahzuz olur. İşte, bu gibi zevkler birer nimettir, hamd ve şükürler ister.

Ve kezâ kâinata mündemiç hikmetlerin bütün envâ ve efradı adedince hamd ve şükürleri iktiza edenlerden birisi de *hakîmiyettir*. Zira insanın nefsi, rahmâniyetin cilveleriyle, kalbi de rahîmiyetin tecelliyatıyla nimetlendikleri gibi, insanın aklı da hakîmiyetin letaifiyle zevk alır, telezzüz eder. İşte, bu itibarla ağız dolusu ile **الْحَمْدُ لِلَّهِ** söylemekle hamd ü senâları istilzam eder.

Ve kezâ esmâ-yı hüsnâdan “Vâris” isminin tecelliyatı adedince.. ve babalar gibi usulün zevâlinden sonra bâki kalan fûrûatın sayısınca.. ve âlem-i âhi-retin mevcudâtı adedince.. ve uhrevî mükâfatları almaya medâr olmak üzere hıfzedilen beşerin amelleri sayısınca, sadâsı ile şu fezayı dolduracak kadar büyük bir **الْحَمْدُ لِلَّهِ** ile hamdedilecek *hafîziyet* nimetidir. Çünkü nimetin devamı, nimetin zâtından daha kıymetlidir. Lezzetin bekası, lezzetten daha lezizdir. Cennette devam, cennetin fevkindedir ve hâkezâ...

Binâenaleyh, Cenâb-ı Hakk'ın hafiziyetinin tazammun ettiği nimetler, kâinata mevcut olan bütün nimetlerden daha çok ve daha üstündedir. Bu itibarla dünya dolusu ile bir **الْحَمْدُ لِلَّهِ** ister.

Şu zikredilen dört isme, bâki kalan esmâ-yı hüsnâyı kıyas et ki; her bir isimde sonsuz nimetler bulunduğu için sonsuz hamdleri, şükürleri istilzam eder.

Ve kezâ bütün nimet hazinelerini açmak salâhiyetinde olan, nimet-i imana vesile olan *Hazreti Muhammed* (*aleyhissalâtü vesselâm*) dahi öyle bir nimettir ki¹; nev-i beşer, ilelebed o Zât'ı (*aleyhisselâtu vesselâm*) medh ü senâ etmeye borçludur.²

¹ Bkz.: Enbiyâ sûresi, 21/107; Âl-i İmran sûresi, 3/103; Buhârî, *meğâzi* 56; Müslim, *zekât* 139.

² Bkz.: Ahzâb sûresi, 33/56; et-Taberânî, *el-Mu'cemü'l-kebir* 2/243; el-Beyhakî, *Şuabü'l-imân* 3/310; Ebû Ya'lâ, *el-Müsned* 10/328.

Ve kezâ maddî ve mânevî bütün nimetlerin envâına fihriste ve kaynak olan İslâmiyet ve Kur'ân nimeti de¹ gayr-i mütenâhî hamdleri bilistihkak istilzam eder.

Sekizinci Nokta

Öyle bir Allah'a hamd olsun ki, kâinat ile tâbir edilen şu kitab-ı kebîr ve onun tefsiri olan Kur'ân-ı Azîmüşşân'ın beyanına göre bütün bâbları ile fasılları ve bütün sayfaları ile satırları ve bütün kelimâtı ile harfleri, o Zât-ı Akdes'e, sıfât-ı cemâliye ve kemâliyesini izhar ile hamd ü senâhandır.²

Şöyle ki:

O kitab-ı kebîrin her bir nakşı, küçük olsun, büyük olsun, karınca kade-rince, Vâhid ve Samed olan nakkaşının evsaf-ı celâliyesini izhar ile hamd ü senâlar eder.

Ve kezâ o kitabın her bir yazısı, Rahmân ve Rahîm olan kâtibinin evsâf-ı cemâlini göstermekle senâhan oluyor.

Ve kezâ o kitabın bütün yazıları, noktaları, nakışları, esmâ-yı hüsnânın tecelliyat ve cilvelerine mâkes ve mazhar olmak cihetiyle o Zât-ı Akdes'i takdis, tahmid, temcid ile senâhandır.

Ve kezâ o kitabın her bir nazmı, kasidesi, Kadîr, Alîm olan nâzımını takdis ile tahmid eyler.

Dokuzuncu Nokta³(Hâşiye)

Said Nursi

¹ Bkz.: Bakara sûresi, 2/231; Âl-i İmran sûresi, 3/103.

² Göklerde ve yerde olan herşeyin Cenâb-ı Hakk'ı tesbih ettiğine dâir bkz.: İsrâ sûresi, 17/44; Nûr sûresi, 24/41; Haşir sûresi, 59/24; Cum'a sûresi, 62/1; Teğâbün sûresi, 64/1.

³ (Hâşiye) Bu gibi şifrelerin anahtarı bende yoktur ki açayım. Maahâzâ, oruçlu bir kafa, ne o şifreleri açabilir ve o darbları yapabilir. Kusura bakmayınız, bu kadarını da ancak müellifi-nin mânevî yardımıyla ve Leyle-i Kadr'in bereketiyle ve Mevlânâ'nın komşuluğundan isti-fade ile yapabildim.

ed-Dâî

^{1(*)}Yıkılmış bir mezarım ki, yığılmıştır içinde
Said'den yetmiş dokuz emvât^{2(**)} bâ-âsam âlâma.

Sekseninci olmuştur, mezara bir mezar taş.
Beraber ağlıyor^{3(***)} hüsrân-ı İslâm'a.

Mezar taşım la pür-emvât enindâr o mezarımla
Revânım saha-yı ukbâ-yı ferdâma.

Yakînim var ki: İstikbal semâvât u zemin-i âsiyâba
Hem olur teslim, yed-i beyzâ-yı İslâm'a.

Zira yemin-i yümn-ü îmândır
Verir emn ü emân ile enâma...

1 (*) Bu kıta, onun imzasıdır.

2 (**) Her senede iki defa cisim tazelandığı için iki Said ölmüş demektir. Hem bu sene Said yetmiş dokuz senesindedir. Her bir senede bir Said ölmüş demektir ki, bu tarihe kadar Said yaşayacak.

3 (***) Yirmi sene sonraki bu şimdiki hâli, hiss-i kable'l-vuku' ile hissetmiş.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَا اللَّهُ يَا رَحْمَنُ يَا رَحِيمُ يَا فَردُ يَا حَيُّ يَا قَيُّوْمُ يَا حَكَمُ يَا عَدْلُ يَا قُدُّوسُ¹

İsm-i âzâmın hakkına ve Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan'ın hürmetine ve Resûl-i Ekrem (*aleyhissalâtü vesselâm*)'ın şerefine, bu mecmuayı bastıranları ve mübârek yardımcılarını ve Risale-i Nur talebelerini Cennetü'l-Firdevs'te saadet-i ebediyeye mazhar eyle, âmin...

Ve hizmet-i imaniye ve Kur'âniye'de daima muvaffak eyle, âmin...

Ve defter-i hasenâtlarına Şuâlar Mecmuası'nın her bir harfine mukabil, bin hasene yazdır, âmin...

Ve Nur'ların neşrinde sebat ve devam ve ihlâs ihsan eyle, âmin...

Yâ Erhamerrâhimîn!.. Umum Risale-i Nur şâkirtlerini iki cihanda mesûd eyle, âmin...

İnsî ve cinnî şeytanların şerlerinden muhafaza eyle, âmin...

Ve bu âciz ve bîçâre Said'in kusurâtını affeyle, âmin...

Umum Nur Şâkirtleri Nâmına

Said Nursî

¹ Ya Allah, yâ Rahmân: Ey Zât'ı itibarıyla merhametli olan! yâ Rahim: Ey rahmetiyle mahlûkâtına merhamet eden! yâ Ferd: Ey eşi ve benzeri olmayan! yâ Hayy: Ey her zaman var olan, diri olan, ezeli ve ebedi hayat sahibi olan! yâ Kayyûm: Ey kendi Zât'ı ile var olup, zeval bulmayan ve bütün varlıkları varlıkta tutup onları yöneten! yâ Hakem: Ey hükmü geçersiz kılınmayan Hâkim! yâ Adl: Ey tam adalet sahibi! yâ Kuddûs: Ey her şeyi tertemiz yapan ve kendisi bütün eksiklerden uzak ve yüce Zât!